У Бѣограду 1. Јануара 1855.

УНИВ. БИБЛИОТЕКА
И. Бр. 4104

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. | № 1.

ПУТОВАНЂ КРОЗЪ СРБІЮ 1591. год.

Мало има страны путника, кои су у старія времена крозъ Србію путовали, а іошъ манѣ, кои су на путованю своме што годъ написали, и потомству оставили. Спомени о свакомъ таквомъ путованю за насъ су данасъ врло важни; зато и непропуштамо нашимъ читательима: саобштити путованѣ барона Вратислава крозъ Србію у Цариградъ пре 264 године. Онъ є правый Чехъ быо, и предузео є путованѣ са аустрійскимъ посланикомъ изъ Беча у Цариградъ. Исто путованѣ писано є на ческомъ єзику, и доцніе 1787. године печатано є у Лайпцигу у нѣмачкомъ преводу. Због давнашности предмета читателъи неће овай изводъ безъ любопытства и ползе читати.

— „Царъ Аустрійскій Рудолфъ II. 1591. године, спреми Фридриха Крегвића као изванредногъ посланика цару турскомъ Мурату III. у Цариградъ; томе посланику и я будемъ придруженъ. Пре него што смо се изъ Беча крепули, имали смо честъ предъ цара и предъ ерцхерцога Ернеста изаћи. Посланикъ понео є са собомъ млого дарова, кои су были начинѣни одъ различногъ скупоцѣногъ камења. 2. Септемвра 1591. године сѣднемо ми на спремлѣне лађе и пођемо низъ Дунавъ. — Путемъ задржавали смо се и очекивали упутства, по коима ће се посланикъ у Цариграду управляти. 4. Октом. дођемо текъ у Коморанъ, одакле пошлѣмо неколико людій одъ наше пратнѣ острогонскомъ бегу Махомеду, и явимо му нашъ долазакъ, молећи га, да намъ пошлѣ неколико чамаца своій ради наше болѣ сигурности. У Коморану остали смо 7 дана, чекаюћи одговоръ одъ турака; напослѣдку яве намъ, да можемо продужити безъ бриге нашъ путъ. Насъ є пратило око 300 наши войника, безъ пушака само са сабљама, и 50 царски хусара на коньма. Преко Дунава превезеmo се у 15 лађій, и на свакой той лађи была су по 3 топа, и по 25 мацарски войника съ пушкама и съ баряцима. На другой страни Дунава сретну насъ Турци, съ 10 своій лађа. Њіове лађе быле су као и наше, али съ томъ разликомъ, да су само по єданъ малый топъ имале. На суву видимо око 100 турски коњаника; кои, како виде насъ, притрче на обалу. Госп. посланикъ Крегвићъ заповѣди, те наше лађе стану; и мы изађемо на обалу. Турци насъ учтиво приме. Мы смо се дивили њіовомъ богатомъ оружію, и накиту коня. Докъ є нашъ посланикъ съ беговима турскимъ ручао, посваћаю се наши войници съ Турцима, и непазећи на мирна сношенія своій предводителя почну се тући; и млого насъ є труда стало, докъ се опетъ све умирило.

После ручка опростимо се са нашомъ великомъ пратньомъ, и подъ заштитомъ и пратньомъ турскомъ пођемо на лађама далѣ.

Ту самъ видіо страовите јаничаре. Њіове су алъине одъ чоє начинѣне; ни найманьій комадићъ свиле они неће да носе на себи, єрбо то сматраю да ніе достойно войника, него є за жене. Они носе неке дугачке беле капе, коє изгледаю као рукавъ, и коє пресамите на леђа, кудъ млоге потребне ситнице потрпаю. Преко чела носе нєкій знакъ одъ сребра на позлаћенъ. Алъине су јаничара готово све одъ црвене чоє. Я самъ ій гледао, и мрави су ишли уз-а-ме. Лепи люди, хитри, јунаци — то су све синови наше христіянске браће, изъ оны земаля, коє су Турци освоили. То су христіянска дѣца отргнута съ огньишта своій родителя, и одгаєна и научена, само за славу и осваяванѣ Турака да се туку. Шаторъ, то є њіова кућа, логоръ то є њіово отечество. Они су изъ малена іошт научени турскомъ єзику и турской вѣри. Јаничари христіянима найвише зла и насилія чине. — И то су тіи јаничари, кои су нашемъ посланику као почесна стража опредѣлѣни.

9. Октобра дођемо у Будимъ. Паша будимскій послао є предъ насъ своє шайке, окићене са 12 лепы баряка, коє су насъ изъ своій топова поздравиле, на кои су гласъ топови и съ наши лађа одговарали. Кадъ изађемо на обалу дочекаю насъ осѣдлани пашини хатови, на коима смо пошли у дворъ пашинъ, а слуге су за нама пѣшке ишле. Сва войска турска была є у два реда упарађена, крозъ коє смо редове прошли. Предъ дворомъ пашинимъ стаяло є око 200 јаничара, кои су се упарадили до самы басамака, што у собу пашину воде. Мы уђемо у дворъ — и видимо пашу у єдной лепой соби, коя є была скупоцѣнимъ ћилимима застрвена, и са свію страна украшена. Паша є сѣдіо на єдномъ шильтету. Око њега сѣдили су његови совѣтници и други бегови; на другомъ краю двориле су слуге.

Мы уђемо съ нашимъ посланикомъ, съ конмъ се паша любезно поздрави и посади га на шильте до себе. Мы смо други сви стаяли. Посланикъ Крегвићъ преда паши царско писмо. Паша прими, устане одма, полюби то царево писмо и подигне га у рукама до прамъ своге чела. По томъ посланикъ, као царске дарове, што є до-

нео, преда паши: две велике сребрне чиније на подобіе мѣсеца израђене, єданъ сребрнъ позлаћенъ ибрикъ, єданъ сребрнъ позлаћенъ лѣђенъ, єданъ златанъ сатъ, и къ томе іоште у новцу три хиляде талира. Паша прими дарове, и разговарао се далѣ дуго съ нашимъ посланикомъ; кои є томъ приликомъ моліо пашу, да недозволи турскимъ солдатима у цареву землю прелазити и марву одъ людій отимати. При томъ преда му писмо одъ ерцхерцога Ернеста, кое паша съ радошћу прими, али му ону почесть неучини, као кадъ є царево писмо приміо. При полазку поклони паша посланику биньишъ златомъ извезенъ, кою є альину посланикъ одма огрнуо, и носіо.

Сутра данъ пошлѣ будимскій паша єданъ лепъ чамацъ, и позове г. посланика себи на ручакъ, кои съ іоште пегорицомъ одъ своє пратнѣ оде. Онъ понесе єданъ врло лепъ пиштоль, и поведе єдно бело велико енглеско псето, да паши одъ своє стране поклони.

Докъ се посланикъ частіо кодъ паше, мы смо разгледали варошъ и турске дућане; потомъ поодили смо турска купатила, коя су доста лепо начињена. Вода є одъ природе тако врућа, да се єдва издржати може.

11. Октоб. было є башъ петакъ, кои данъ Турци празную, и томъ приликомъ видили смо будимскогъ пашу у свой нѣговой торжествености, како є у џамію ишао, да се богу моли. Предъ њимъ ишло є 300 јничара, потомъ на коњима неколико стотина спахія. — У Будиму су све старе куће. Турци неће куће да оправляю; кадъ прокисне на єдной страни, они се премѣсте на другу страну, гдѣ некисне. Овуда быле су негда палате и дворови мађарски кралѣва, но садъ іи нема, само погдѣкоя развалина опоминѣ човека на мађарске магнате. — Преко Дунава у равници лежи Пешта. Та є равница знаменита, што су ту Мађари бирали своє кралѣве.

Кадъ прођемо поредъ турске џаміе, видимо 10 турака, гдѣ су се унутра уватили за руке, и тако се у колу вичући: „Ала-ха. Ала-ха“, обртали, докле годъ нису одъ умора на землю попадали. Они вѣрую, кадъ кои тако уморенъ у несвѣсть падне, или што каже, да су та нѣгова казиваня пророчества и по томъ се после управляю. — Видіо самъ у Будиму и єдну христіянску богомолю, поредъ коє бяше єданъ одъ 150 степена високъ торонъ, на комъ су звона стаяла, али христіянима ніе никако дозволѣно на своє богослуженіе звонити. Врло много има малы, танки тороня (минарета), са коій обично оде по четири пута на данъ вичу, и зову Турке, да се Богу моле; и то кодъ њи замѣнюе звона. — Єданъ Таліянацъ одъ наше пратнѣ остави насъ, оде међу јничаре, баци свой шеширъ, изгази га ногама, — и изяви, да хоће да се потурчи; и после два дана видѣли смо га, гдѣ га съ великомъ церемоніомъ воде у џамію. Паша му є, кажу, поклоніо коня — сва є та парада ишла поредъ наши лађа, да бы валяда іоштъ кога изъ нашегъ друштва примамили. Єданъ чаушъ, кои намъ є одъ паше посланъ, да насъ спроводи, было є такође потурченякъ, онъ, као што се самъ каже, было є Нѣмацъ, родомъ изъ Аугсбурга. —Ишли смо у будимскій градићъ; на капіяма стаял су турске страже, а по шанчевима лежало є млого топова, коє су после освоєня Сигета овамо пренели. — Видили смо собе, гдѣ є сѣдіо краль мађарскій Матія Корвинъ, све су собе лепо украшене и измоловане, али сада у њима паша будимскій сѣди, и држи воєна савѣтованя. Прећемо преко ћупріе у Пешту, гдѣ є было много турски и христіянски трговаца.

13. Октоб. Опрости се г. посланикъ съ пашомъ, и после подне продужимо нашъ путъ. Паша намъ да капіџій-башу, неколико јничара и четири чауша, да насъ прате до Цариграда, кои се са 6 своій шајкій придруже у нашу пратню.

16. Октоб. У вече дођемо према варошици Сирмія, гдѣ су быле две христіянске цркве, но обадве су готово сасвимъ пусте, и готово разрушене.

18. Октоб. Насѣдне намъ на пѣсакъ она лађа, што є посланикова кола и конѣ возила, и єдва є отиснемо.

19. Окт. Прођемо поредъ ушћа рѣке Драве; у вече дођемо у Валповаръ, а потомъ у село Содинъ, гдѣ у купалиштама преноћимо. (Продужиће се.)

ИСТОРІЯ ЄДНОГЪ МИША.

Удубљенъ у мисли гледао самъ у мой писаћій асталъ, пламенъ жижка полако є тиняо и тужно мою усамљену собу освѣтлявао. Поноћный є часъ прошао быо, тишина є око мене была, а сатъ изби дванаестъ и по'. Я станемъ на прозоръ, звѣзде су трептиле по небу, улице су мрачне быле, и осимъ усамљене страже, никаквогъ човека нисамъ могао видити. Тишина є царствовала у најотмѣнімъ зданіяма, а покой у радіоницама занатлія. Само погдѣгдѣ видіо самъ дугачку сѣнку какове старе мршаве дадиље, коя є плачуће дѣте на рукама ніяла, и трудила се, да га успава. По крововима одао є понекій меланхоличный мачакъ, и крозъ димняке кућа жалостиво є распростирао маукомъ тужну свою любавь. Я се съ прозора уклонимъ, и кадъ опетъ къ асталу дођемъ, угледамъ єдногъ мишића на жижку, како зейтинъ лиже. Задуго самъ га гледао и оставимъ га некъ еде, нисамъ га хтѣо узнемиравати. Уживай, добро живинче! рекнемъ, и буди задовольно. Малый мишићъ окрене се, погледа ме и овако говорити почне.

Мишъ. Я ти благодаримъ за рану, кою си ми дао, и ако ти могу у чему словомъ или дѣломъ ползовати, заповѣдай самномъ.

Я се не мало зачудимъ, кадъ гласъ миша чуемъ. Шта, ты говоришъ? рекнемъ я, любезный мишићу.

Мишъ. Єсть. Мишеви, као я што самъ, говоре тако као и люди; само што мы съ врло мало њи говоримо; єръ оне тайне, коє мы знамо, смѣмо само онима одкрити, кои су у часу поноћномъ будни, и правду и истину траже. Я самъ мала животиня, продужи далѣ, али можебыти могу ти велику ползу принети. Ты си често слушао, да люди желе покадкадъ, да се мишомъ створе, како бы млоге тайне одкрили; ово теби ніе нужно садъ желити, єръ изъ благодарности, што си ми зейтинъ са жижка одобріо, я ћу ти понеку тайну людску приповѣдити; коє самъ я, безъ да су ме опазили, очевидацъ быо.

Я самъ у петой години старости моє, а млого самъ искусіо, и кадъ ти мою исторію приповѣдимъ, неће ти она зацѣло непріятна быти. — По томъ я начинимъ томъ мишићу на моіой рукавици мѣсто да сѣдне; и онъ почемъ сѣдне, одпочне приповѣдку овако:

Я самъ се родіо у подруму єдне рђаве селячке куће, гдѣ су ми родитељи и праотци мишеви были. Кадъ ми є одъ прилике две недѣлѣ было, изађемъ одъ глади изъ рупе, єръ одъ три дана ништа нисмо имали да єдемо. Я се увучемъ у собу и потражимъ што за єло, али є ту све ядно и жалосно было; — — селякъ є брижанъ за асталомъ сѣдіо, наслоніо главу на руку и плакао, а дѣца су га молила, да имъ даде леба. Онъ то ніе могао учинити, єръ ніе имао. Кудъ самъ годъ погледао, было є ядно и чемерно. Я самъ несрећанъ човекъ, рекне селякъ; градъ, кои ми є њиве побіо, коначно ме упропасти. Немогу порезъ, кои се одъ мене тражи, да платимъ, и текъ што ме нису заєдно съ дѣцомъ изъ куће истѣрали, па шта ћу онда радити? Међутимъ докъ є селякъ тако тужіо, уђе у собу єданъ наоружанъ, дивлѣгъ изгледа, људа, страшно вичући и псујући. „Новаца дайте! вы цебраци и просяци!“ викао є онъ, ил' ће вамъ садъ колеба надъ главомъ планути. Дѣца су плакала и грлила нѣгова колѣна, али онъ ін є немилостиво єдно по єдно съ ногу бацао у буцакъ. Я се уплашимъ и савъ уздрктимъ, и брзо се сакріемъ у єданъ завежљяй стары альина, кои є у єдномъ углу на земльи лежао. Тадъ рекнемъ у себи првый путъ, хвала богу, кадъ самъ мишъ, те нисамъ човекъ! Текъ што самъ неколико минута у ономъ завежљяю бію, докъ текъ опазимъ, како пандуръ, єръ тако селякъ именоваше тогъ дивлѣгъ човека, зграби завежљяй, и мене заєдно са старимъ альинама понесе. Я бы радо моє прибѣжиште оставіо, но нисамъ могао а да ме пандуръ непримѣти, и зато останемъ на миру далю судбину очекующи. После приличногъ времена примѣтимъ, да є све мирно; я се усудимъ изъ моій крпа мало провирити, и садъ видимъ, да самъ у кући г. префекта. Ай! Ай! помислимъ у себи, пандури и чиновници мора быти, да су сасвимъ друга сорта людій, єръ у кући префекта сасвимъ є другчіе изгледало него у рђавой колеби сиромаха селяка. Кудъ самъ годъ погледао, видіо самъ, да има млого коешта за єло. Я бы бію врло задоволянъ, само ме є тиштало, што самъ опазіо єдну дебелу мачку, коя є већъ готово десетъ година кодъ господина домаћина у званичной практики была, и сироте мишеве, као што самъ после дознао, на истый начинъ, као и префектъ люде мучила, и безъ сажалѣня іимъ кожу преко главе дерала. Она є лежала на єдной великой кньизи, коя се некако чудновато зваше, одкуда є г. префектъ доказивао, да све оно, што онъ ради, онако мора быти. Смртный ми є зной на челу бію, кадъ є єданъ великій шареный мачакъ кодъ мачке г. префекта свою посѣту учиніо. Я самъ чуо ныовъ разговоръ у комъ се страшно противу мишева викало.

Ми смо поставлѣни, рекне *првый мачакъ*, да у републики мишева миръ и поредакъ утврдимо, ал' свакій данъ све више осећамъ важность дужности, кою намъ є природа наложила.

Другій мачакъ: Вы имате право, благородный г. мачку! и я се врло трудимъ, да вамъ подражавамъ.

Првый мачакъ: Сутра морамо засѣданіе држати, єръ у комори (ћилеру) нашегъ господина, мишеви су разне непореде чинили, коє се мора извидити.

Другій мачакъ: Да, имате право! дакле да позовемъ за сутрашнѣ засѣданіе сва потребна лица.

То буде. Рано уютру скупи се више одъ 20 мачака различне боє и величине, и сви уђу крозъ разбіенный прозоръ у комору чиновника. Я се увучемъ за њима полако, и на све самъ точно пазіо. Єданъ црный мршавый маукало, начини се пандуръ и изяви, предъ високимъ судомъ мачака свою тужбу противу мишева овако:

(продужиће се.)

МУДРЕ РЂЧИ.

Ябука непада далеко одъ стабла.

Предъ коіомъ кућомъ прилѣжность чува стражу; ондѣ неможе сиромашство ући.

Сумня руча съ ћаволомъ изъ єдногъ чанка.

Болѣ руку сломити него вратъ.

Болѣ быти сирома поштенъ, него богатъ непоштенъ.

Ко сиротиньи дає, узаймлюе богу.

Сумня осѣћа, гдѣ мирише печенѣ, пре него што є теле заклато.

Неспаваю сви они, што жмуре.

Очи вѣрую саме себи, а уши другимъ людма

ШТА МИ ТИ Є ШТО?

Випоє пои, на коплю стои, да ніе Випоя небы было никога.

Дрвенъ трбу', кожна леђа, а длакама говори.

Зелена кошара, црна говеда, гвозденъ кључъ, кои одкључава.

Два стубца у небо удараю.

Сѣде на врага, оде безъ трага.

Сто орлова єдно яє снесе.

ПАПРИКАШЪ.

Добро име сваке женске трчи по поледици, зато нека се свака добро чува.

И найболя жена ніе више ништа но — жена.

Млоге жене носе дуго црнъ флоръ за првимъ мужемъ єръ се надаю, да ће у ту мрежу найпре другогъ мужа уловити.

Кадъ се млада жена мужу куне: „Нећу се удати;“ то є истина, но треба да дода іошъ: „докъ ти неумрешъ.“

За люде су оне жене найболѣ, коє у другой коіой части свѣта живе, а іошъ болѣ су оне, коє су на другій свѣтъ отишле.

Ева є поєла ябуку, па є и мужа на тай грѣхъ навела; — и онда є већъ жена вукла мужа за носъ.

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

(Дедакъ навали, те се Ерак и Петакъ на ѳдномъ мѣсту састану, изерле и излюбе, и тако све увреде забораве. Разговоръ ныовъ одъ првогъ дана нисмо сазнали).

Ерак. Узми се у паметъ одъ садъ шта говоришъ. Єръ, шта се годъ мы разговарамо, сутра данъ изађе у Шумадинки печатано, за то говори одсадъ крупно, паметно и високимъ ученимъ говоромъ, да намъ се несмѣю люди.

Петак. Будући да се, као што самъ и самъ примѣтити у станю быо, печата све тичуће се вођеня наши разговора, и узевши у призреніе и одсадъ явнимъ путемъ публицирати се имаюће наше вопросителне и возразителне конференціе; налазимъ се я, племенитый мой господине Ераче, принуђенъ, да вамъ удовлетвореніе у томе вашемъ совѣтованю учинимъ, и на основу увиђеня предварително изражавамъ се, да ћу одъ данасъ вама у будуће високимъ штиломъ моє мисли саобштавати.

*Ерак*ъ. Куку мени, шта ти бы?! Я самъ се бог-и-душа окаменіо, одкудъ теби такве рѣчи — гдѣ си научіо молимъ те? Кажи ми, одкудъ у таквой ћупи такво масло?

*Петак*ъ. Односећи се на ваше пытанѣ, и споразумѣвши се съ отношеніяма, коя међу нама сушчествую, налаже ми паметь дужностно, да вамъ никаквимъ одговоромъ вашъ предпоменутый вопросъ невозразимъ.

*Ерак*ъ Та проговори као што си и досадъ говоріо. Шта то радишъ човече божіи?

*Петак*ъ. Развіямъ практично дѣятелность умне стране мога быћа.

*Ерак*ъ. Море, ма како ты високо говоріо, опетъ нико неће казати, да си ты ученъ и памеганъ.

*Петак*ъ. У слѣдству такве закону несходне личне увреде, позивамъ се я на све параграфе, и плативши таксалну ноту, апелираћу и рекурираћу, да бы се вама у будуће за таква злоупотребленія спрамъ моє личности судейскимъ путемъ границе поставиле.

*Ерак*ъ. Та убіо те Богъ, шта неговоришъ, као што смо се до садъ разговарали.

*Петак*ъ. По сили земальски закона и земляны судова, неможе се никако оправдати вашъ поступакъ касателно моє особе.

*Ерак*ъ. Е я немогу съ тобомъ изаћи на край. Да ми баремъ хтѣде казати, одъ кудъ ти те рѣчи.

*Петак*ъ. Обратите се по истеченію осмодневногъ рока, и онда ћете о дотичномъ предмету надлежногъ рѣшенія получити.

*Ерак*ъ. Съ Богомъ мой сладкій Петаче, я ништа незнамъ шта говоришъ. (Ерак*ъ* оде)

*Петак*ъ. (смѣє се.) Ала є и тай *Ерак*ъ права будала — неможе да се сѣти, да самъ све ове рѣчи научіо, докъ самъ 150 гроша дуга наплатіо.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Найновіе вѣсти изъ *Балаклаве* допиру до 16. ов. м. Принцъ Наполеонъ очекуе се изъ Цариграда, а Омеръ-паша изъ Варне овамо. Пуцанѣ на Севастополь одпочеће 25. Дек. и скоримъ се очекуе одсудна битка. Омеръ-паша имаће свой главный станъ у Евпаторіи; до 12. ов. м. извезло се овдѣ 16,600 м., међу овима има 6000 египетске и турске войске.

— *Одеса* 16. Дек. Овдѣ већъ нема сумнѣ, да се турци яко спремаю, да ударе изъ Евпаторіе на Симферополь: Но Остенсакенъ добро се спреміо, да се одапре овомъ нападаню, а можда ће и самъ на Омеръ-пашу напасти, єръ толико силе има. У Евпаторіи већъ има 15,000 коє турака, коє саюзника. Козаци стоє у Саку, єданъ сатъ одъ Евпаторіе.

— *Войничке новине* являю: Войска Омеръ-пашина досадъ є можда већъ сва на кримской земльи, а Омеръ-паша є самъ у логору кодъ Севастополя, Оной партан, коя є недавно воєногъ попечителя Мехмедъ пашу са званія свргла, ніе за рукомъ испало, да и Омеръ-пашу удали. Овоме є све одобрено, штогодъ є захтѣвао, и садъ задовольно иде у Кримъ. — О плановима врьовны саюзны ћенерала разносе се врло противни гласови. Они су до данасъ єднако свою силу штедили и са новодолазећомъ войскомъ и ратнимъ потребама подкрѣплявали. Нападаня, коє они Януара мѣсеца и то можда до кои данъ учинити намѣраваю, быће одсудна. Сва припрема иде на то, да Руси одъ приморске вароши одцѣпе. — Врьовный командантъ кавкаске войске ћенералъ Муравьевъ већъ є у Тифлисъ приспѣо, и очекуе се у Александрополю, гдѣ ће войску овдѣ стануюћу прегледати; одавдѣ ће ићи у Баязитъ, гдѣ ћенералъ Врангелъ већъ старе градиће руши. Турска се войска прикупліюе у Ерзеруму.

— Изъ *Одесе* явля *Фремденб*. да князъ Меншиковъ неиште више войске у помоћь, єръ є доста има; но кола съ муниціомъ и другимъ ратнимъ потребама свакій данъ пролазе, коя се у Симферополю жельно очекую. — Меншиковъ є издао заповѣсть, да се ватра изъ Севастополя штеди за опасніе дане.

— *Берлинъ* 22. Дек. Новине *Цайтъ* пишу: Аустрія одъ Пруске и Нѣмачке иште, да се садъ она помоћна сила наоружа, коя є по уговору одъ Априла мѣсеца опредѣлѣна, да Аустрію при руци буде, ако бы случайно Русія на ню напала. Вѣсть се ова садъ сасвимъ потврѣуе; єръ Аустрія — као што исте новине веле — подкрѣплява своє захтѣванѣ тимъ, што се грдна войска руска у Польской прикупля, коя аустрійской граници грози, друго што є и Подолія и Волхинія препуна войске, а треће є и због тога нужно садъ ово наоружанѣ, што бы време већъ, на прагу было, ако се небы преговори о миру отварили. Но исте новине у подужемъ своме чланку примѣћаваю, да се та обвезаность Пруске у уговору одъ Априла нигдѣ неналази; єръ уговоръ є тай чисто одбранителанъ, и по томе треба Пруска само онда оружану помоћь да да, ако Русія на Аустрію дѣйствително нападне. Захтѣванѣ дакле ово одъ стране Аустріе неће кодъ пруског двора одзива наћи.

— Изъ *Лондона* пишу, да се противъ Лорда Раглана млоги подигли; тужбе се непрестано нагомилаваю, и као што се мысли, быће збаченъ.

— *Паризъ* 22. Дек. Данашньій Монитеръ явля, да су Аустрія, Француска и Енглеска пытанѣ князу Горчакову предложиле: оће ли се онъ на основу 4 точке у преговоре упустити, да имъ на ова одсудно одговори.

— *Фремденб*. одъ 17. Дек. изъ Варне явля, да се штабъ ћенералисима Омеръ-паше за у Кримъ навезао. Фамилія ићгова остаће преко зиме у Шумли. Онъ є самъ мало болестанъ быо, но садъ є опетъ оздравіо.

— *Трієст*. новине изъ *Цариграда*, одъ 13. Дек. пишу: саюзници имаю овдѣ готово на 12,000 болестника, одъ коій ⅓ пада на Енглезе; а Монитеръ непрестано пише, како є добро здравлѣ у Криму.

— Све *енглеске* новине садъ истражую, зашто се ньіова войска у Криму налази у рђавомъ стању; єдне говоре, да є погрѣшка у плану, друге, да имъ є елементъ на путу; но Таймсъ сву кривицу баца на Лорда Раглана, и на ићга опоро виче.

— *Остд. Пост-у* пишу изъ *Цариграда* одъ 13. о. м. слѣдуюће: Одъ дужегъ времена вића се яка патрола турска по Пери, Галати и Топхани, и то чимъ се сутонь почне ватати. Овоме є повода дала велика распра између енглески и француски войника; ови се уредно свако вече туку и то тако жестоко, да є доста крви проливено и много мртвы пало. Овай, тако рећи, малый ратъ, дотле є дошао, да се морало Сераскеру обратити поради єдне комисіе, коя бы овомъ злу край єдашпутъ учинила. Комисія є одређена одъ официра енглески, француски и турски, и већъ є прво свое засѣданіе држала.

Течай: сребра 25%; дуката 5 фор. 50 кр.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 4. Јануара 1855.

ШУМАДИЈКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издавателъ Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 2.

МАТИ.

Све почива, — поноћь глува,
Само с' єданъ прозоръ свѣтли,
Своѓъ єдинца майка чува,
Надъ болеснимъ њиме лебди.

Онъ є њойзи сва подпора,
И утѣха дата съ неба,
Онъ одбрана одъ злотвора,
Онъ іой беше комадъ леба

Нѣно срце зна за жалость,
Три є сина закопала,
Четвртога, садъ подъ старость
Да є рани, дочекала.

Па болестанъ и онъ паде,
К'о грудва се снега топи.
Майка надъ њимъ слути яде,
Сузама га своимъ кропи.

„Спавай, спавай чедо мое,
Санъ ће тебе разблажити,
Богъ ће стишат' муке твое,
Ты ћешъ скоро оздравити.“

— Яо, майко, я неспавамъ,
Саме с' очи затвараю,
Буданъ, страшне снове санямъ,
Майко, я самъ близу краю —

„Немой, сине, да се плашишъ,
Болесномъ су тежке ноћи;
Ты ћешъ скоро да оздравишъ,
Одъ бога ће помоћь доћи.“

— Видишъ, майко, како онай
У кандилу жижакъ гори,
То є майко животъ овай,
Са коимъ се човекъ бори. —

— Жижакъ ће се угасити,
Жижакъ — мой є животъ правый;
Твой синъ ће се оладити,
Пре нег' зора што заплави. —

Тужну майку гризу гуе,
И кандилу брзо скочи;
Наново га прислужуе;
Къ майци божіой диже очи.

На се спусти на колѣна,
Обѣ руке диже горе:
„Заустави токъ времена,
Нешаљи ми боже зоре.“

„Свемогућій, благій съ неба,
Смилуй с' нека синъ мой живи,
Ако т' єдна душа треба,
А ты, боже, мою прими!“

Майка с' тужна моли богу,
Сина смртне муке море:
— Майко, живит' я немогу,
И све ми є веће горе. —

— Майко моя, я бы давно
Већъ свршіо муке мое,
Ал' єданъ чуємъ ядно,
Враћаю ме сузе твое. —

— Съ чимъ ћешъ сутра ты платити,
Да єдинца твогъ саране,
И съ чиме ћешъ изранити,
Саморане твое дане? —

„Небрини се ништа сине,
Гледай твое здравлѣ само;
Онай отацъ са висине
Брине с' за све, што немамо.“

— Ено видимъ . . . єдно полѣ,
Три ми брата . . . даю вѣнацъ.
Сада ми є — мало болѣ —
Маше . . . рукомъ на ме . . . отацъ. —

„Яо, сине, — о за бога!
Какавъ отацъ, каква браћа?
Та проћи се поля тога,
Отуд' нико с' неповраћа“

Предъ икономъ жижка неста,
У соби се мракъ увати;
Синъ живити далѣ преста,
Изванъ себе вике мати:

„Яо, сине, 'оћешъ воде?
Яо, сине, проговори,
Яо, сине, заръ већъ оде? —
Богъ неправду мени створи!“ — —

Майка вришти, чупа косе,
По земльи се ядна валя,
Сутра у гробъ сина носе;
Майку воде путъ шпиталя.

Изванъ себе тамо сѣди,
Четири су край нѣ стѣне;
Непрестано у њи гледи,
И синове зове нѣне.

По имену стѣне зове,
И съ њима се разговара.
Грли, люби, к'о синове,
Тимъ утѣху себи ствара. —

Грозна судба, коя їой є
Породъ срца савъ отела,
Сажаленя имала є,
И паметь їой одузела.

ПУТОВАНЂ КРОЗЪ СРБІЮ 1591. год.

(продужено.)

20. Окт. У вече дођемо у Варадинъ.

21. Окт. Продужимо нашъ путъ низъ Дунавъ и дођемо у Карловце. Ова варошь лежи на десной страни Дунава. То є прилична и лепа варошица: има две српске лепе цркве и єдну католичку цркву. — По томъ провезе-мо се поредъ Слан-камена, гдѣ су се саме развалине могле видити, одма поредъ тій развалина лежи єдна варошица са зидомъ ограђена, у коїой нема ништа знаменитогъ, осимъ неколико развалѣны кућа, кое Турци нису хтѣли да оправе.

22. Окт. прођемо рано поредъ Зенедина (то є валда Земунъ). И видимо недалеко одатле Бѣоградъ, гдѣ за кратко време и приспѣмо. Кодъ Бѣодрада утиче Сава у Дунаво, и Бѣоградь лежи на єдномъ узвишеномъ углу. Варошь є по старомъ начину зидана съ млого кула, и са двоструким зидомъ обграђена. — Са суве стране Бѣоградъ є добро утврђенъ, и свуда су подигнути високи шанчеви, подзидани са четвороуголнимъ каменѣмъ; по тимъ шанчевима озидано є врло млого кула. Изванъ вароши пакъ има млого прилично лепы и добро озиданы кућа, кое су понаособъ разштркане быле; па и само є предградіе одлично, гдѣ различни народи живе као: Турци, Грци, Срби, Мацари, Далматинци, Евреи, Власи и прочи. — Обично у свимъ варошима у Турской већа су предградія одъ саме вароши.

У овой вароши т. є. у Бѣограду, нисмо имали ништа знаменитогъ видити. — Предѣли око Бѣограда и брегови врло су лепи, баремъ млого су пріятніи него непрестане унгарске равнице, али є и путованѣ опаснѣе. Трговина є прилична, и кућа, гдѣ трговци држе свой еспапъ, врло є знаменита. То є єдно велико озидано на четири угла зданіе, покривено сво оловомъ, а свудъ око тогъ зданія подигнути су сводови, гдѣ су смѣштени еспапи, и свуда, гдѣ се годъ могло, направлѣни су дућани и напуњени свакоякимъ стварма и еспапомъ за продаю. Као што се види, одъ ватре є све то сигурно. У средини тога трговачкогъ зданія има велика дворана (авлія), гдѣ има єдна лѣпа чесма, съ єднимъ великикъ округлимъ каменомъ. На томъ камену стои изрезано латински овако: „*Qui crediderit, et baptizatus fuerit, salvus erit. Anno 1538.*“, кое значи: Ко вѣрує и крсти се, быће спасенъ. Године 1538. — Има такође у вароши єдна особена кућа, гдѣ су заробљѣни христіяни затворени; и у той кући поменути робови явно се продаю, и изложени су купцима на биранѣ и гледанѣ као и другій еспапъ. Овдѣ у Бѣограду немаю христіяни ни єдне цркве; али католици ипакъ држе свою црквену службу у єдной приватной кући, и трговци католичке вѣре издржаваю о своммъ трошку єдногъ свога свештеника.

У замакъ (градићъ) нехтѣдоше насъ све пустити да уђемо, съ поля могли смо видити доста топова по бедемима. — Найпосле гос. посланикъ помоћу млоги дарова успѣ, те дозволе нѣму, нѣговомъ стрицу и мени, и тако мы съ єднимъ чаушомъ уђемо у замакъ, гдѣ намъ нису ништа особитогъ показали. Примѣтили смо ипакъ, да є градићъ прилично утврђенъ, и да се неможе лако узети. У прећашня времена Турци нису никаква труда штедили, да ово мѣсто освое. И самъ султанъ Муратъ и нѣговъ синъ Муамедъ прославлѣный освоитель Цариграда, желили су и храбро су се трудили, да освое Бѣоградъ; али онда су Мацари и крстоносци бранили ову тврдиню, и барбари нису му ништа могли учинити. Найпосле султанъ Солиманъ, одма при почетку своґъ владаня 1520. године, улогори свою сву силу предъ Бѣоградомъ. Онда є было за Турке найпробитачніе време, єрбо младый краль мацарскій Лудвикъ, врло є небрежльиво и слабо владао, и сви мацарски великаши живили су у раздору и неслоги. И тако онда ударе Турци, и освое ово мѣсто безъ велике муке. После освоења Бѣограда отворе се врата цѣлой несрећи, коя є одма за тимъ сву Мацарску преплавила. Овай несрећный догађай, учиніо є, те те є краль Лудвикъ было побѣђенъ; на такавъ начинъ буде и Ердель изгубљѣнъ, и Будимъ освоєнъ. То исто буде и са Острогономъ. — Одъ освоења Бѣограда цѣла є Мацарска была отворена турскомъ нападаню, и сусѣдни христіянски народи, дрктали су одъ предстоећегъ турскогъ опустошеня. И нама самимъ Чесима, мацарско-турски боєви врло су шкодили. Наши новци и войници буду изъ земль извучени. Бѣда є сада тако велика, да ће, ако насъ богъ несачува, невѣрници и у саму Аустрію продрети, и нашемъ миломъ отечеству освоєнѣмъ грозити. Свой той бѣди и страу узрокъ су наши унутрашньи раздори и сваће. Немамо праве христіянске любави, и старогъ ческогъ поштеня и отечестволюбія. То є све съ нашимъ предцима изумрло.

(продужиће се.)

ИСТОРІЯ ЄДНОГЪ МИША.

„Касателно преступљења мишева, непропуштамъ званично по дужности доставити, да су мишеви єдномъ ћурку у комори 20 пера изчупали.“ Какво преступљенѣ! викне великій мачакъ, кои є у томъ засѣданію предсѣдавао, то се мора извидити. Дайте овамо ћурка викне другій, єръ є онъ доказательство преступка. Єданъ између њи, кои є сигурно правословъ было, гласне се овако. Што є

бољій ћуракъ, то є веће преступљењ мишева, а што веће преступљењ, то мора оштрія казнь быти. Ово се неможе само гледањемъ опредѣлити; мора се ћуракъ пробати; и потомъ одкине одъ ћурка парче и поѣде. Господине друже! викне другій, шта є то, мы смо дошли овамо, да о ползи господина овогъ радимо, єръ ако свакій по єдно парче ћурка поѣде, то онда неће ништа господину остати, и онда ћемо мы гори быти него и сами мишеви, єръ они су само неколико пера изчупали, а мы заръ да цѣлогъ ћурка поѣдемо. Ей мой Господине, викне другій, вы се у томе неразумете, можебыти да вы добро мишеве ватате, али што се тиче правословни предмета, види се, да немате ни знања ни практичногъ искуства. Заръ вы мислите, да ми съ нашомъ савѣсти текъ тако тумарнемо безъ изслѣдованія? Казнь мора преступку одговарати, а како ће се то моћи учинити, ако се, какавъ є ћуракъ, недозна? Добаръ ћуракъ болѣ се продаје него рђавъ, дакле потомъ преступленіе мишева веће є, ако су доброгъ, него што бы было, кадъ бы рђавогъ ћурка нагризли. Све се мачке сагласе съ овимъ мнѣніемъ єдногласнимъ маукомъ, и тако зачасъ ћурка поѣду. Све ваћу, да є врло добаръ. Прегрдно преступљењ! продеру се све мачке угласъ; страшно покушењ! мишеви су се усудили, найболѣгъ ћурка дарнути; треба ји за ово невалялство казнити.

Мачакъ онай, кои є пандурску службу одправляо, и далѣ извѣстія подносећи рече, да има єдна велика лопта путера у єдномъ буцаку, и да се чини, као да су се мишеви, и ово дарнути, усудили. Што се коме чини, викне єданъ маторый мачакъ, то ніе извѣсно; и тако гдѣ се коме што текъ чини, ту ніе нужно никакво изслѣдованіе.

Другій мачакъ: Шта?! но, то бы лепо было, никакво изслѣдованіе у тако важной ствари! мы морамо на мѣсто изићи, и ствар комисіоно изслѣдити, како ћемо „визумъ репертумъ“ моћи дати.

Потомъ оду четири депутирца на мѣсто, да се о дѣлу очевидно увѣре, и будући се никакавъ угризъ мишевлый ніе познао, тако они оставе ствар у сумньи, но за накнаду дюрне свакій є подобро парче одъ путера загризао. Садъ доћу у противорѣчіе, єръ две су мачке потврђавале, да є єдна више загризла, него што іой є надлежало. Ствар се представи засѣданію осталы мачака, кое да бы се о томе увѣриле, на ястый начинъ оду све на мѣсто, да каквоћу путера обићу, и тако сви двѣ оке сасвимъ поѣду. Почемъ є ово важно дѣло окончано, учини мачакъ, кои є пандурску службу одправляо, и слѣдующе извѣстіе. „По причини доброга поредка и сигурности свачіе собствености, много више мога господина, я непропуштамъ по светой дужности моіой и то доставити, да се тамо налази єданъ великій лонацъ съ млекомъ, одъ кога су мишеви пили; и найманѣ зацѣло нема десетъ кашлый на оки. Доставлѣно мора се извидиги, дрекне коръ мачака. Да бы се то удѣйствовало, буде посланъ єданъ вѣштакъ између мачака, кои се у млеку разуме, да са шапомъ своіомъ количину млека измѣри. Почемъ овай на мѣсто доће, хтѣо є свою шапу у лонацъ туриги, но случайно превали лонацъ, и млеко потече до ормана, гдѣ су колачи и друге посластице быле. Садъ є одлаганѣ было у опасности, и све скупа мачке скоче, да би наводнењу границу положиле, те брзо посрчу млеко, заключивши о томе извѣстіе господину поднети, како є было. При сачињаваню извѣстія, небуду у главной ствари єдногласни, єръ єдни су потврђавали, да се млеко неотично, а други да се отимице просуло; и опетъ други су доказивали, да ніе требало лонацъ съ млекомъ ни дирати. И тако породи се такова ларма, да господаръ куће дотрчи у комору, и съ єдномъ батиномъ, безъ свакога сажалѣня стане по гомили мачака ударати. „Я ћу васъ научити,“ повиче онъ, „како ћете вы засѣданіе држати, вы дугорепи лопови! — да бы ми неколико пера заштедили, прождерали сте цѣлогъ ћурка, двѣ оке путера, и просули сте ми три оке млека — да васъ врагъ носи! — мишеви ми нечине такову штету, какову сте ми вы учинили.“ Онъ ји изагна све наполѣ, а разбіеный прозоръ, крозъ кои є високій совѣтъ мачака у комору ушао, опетъ оправи. Я самъ съ тимъ было савршено задоволянъ, и све самъ, што самъ желіо, уизобилю имао, али я самъ и тако умѣрено ео, да господинъ ніе више узрока имао, мачіи судъ у комору наређивати.

То є стара пословица, коя вели, да се добри дани немогу сносити, па тако є и са мномъ сиротимъ мишемъ было. Любопытство ме подражи єданпутъ, да неку чудновату машину, коя є одъ косе начињена была, посмотримъ. Она є у комори на єдной дрвеной глави стаяла, преко чега се црнило покривало као торба. Я самъ се проодао мало по овомъ брду одъ косе; уєданпутъ се отворе врата на комори, я побѣгнемъ, но у хитости нисамъ могао далѣ измаћи одъ те црне торбе, коя се као штосамъ после дознао, косна кеса звала, будући є она чудновата машина парока была. Причинитель овога страха, кои ме є неприправна напао, была є госпоя господинова, коя є, будући є празникъ было, дошла, да узме светчану пароку, да є господинъ на главу мете. Лако се може помислити, како є мени было, што самъ морао у овомъ проклетомъ квартиру быти. Нисамъ смѣо дисати. Господинъ посіо ме є сирома по' дана коекудъ, и кадъ є у трактеру за ручкомъ сѣдіо, я се заборавимъ, и почнемъ на несрећу мрдати. Чиновникъ є мислio, да га до њега сѣдећій гостъ чупа и почне своє неповольство показивати. Онъ се здраво препирао съ њимъ, и кадъ є ствар озбильномъ постала, я провиримъ крозъ єдну рупицу мало наполѣ но бирташица опази ме. Яо! вы имате миша у пароки, викне она. Чиновникъ, кои ніе особитый нашъ пріятель было, поплаши се и баци пароку на асталъ. Међутимъ я умакнемъ изъ могъ апса, и потрчимъ къ вратима у прву мишію рупу. Тако дођемъ изъ чиновничке куће у меану. (свршиће се.)

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Ерак. А што ніе изашла Шумадинка око Божића?

Петак. Нису дали светци.

Ерак. Говори се, да Шумадинка има страота млого пренумеранта; баремъ ће садъ лако моћи изаћи на край.

Петак. Дабогме, да ће изаћи на край; боимъ се само, да и овай путъ пре године неизаће на край.

Ерак. Петаче, я се лютимъ на тебе, ты мени неврати оне новце, што самъ ти узаймio; кадъ ћешъ ми вратити?

Петакъ. Я нисамъ пророкъ, да знамъ то погодити.
Еракъ. Ако ниси пророкъ, а ты си лажа.
Петакъ. А ты си рђа.
Еракъ. Ты си варалица.
Петакъ. А ты си найвећа будала.

Дедакъ: Немойте опетъ да се свадите: я ћу вамъ казати, што вамъ іошъ нико до садъ ніе казао: вы сте обоица поштени и добри люди.

ЛУДЕ РЂЧИ.

Буди искренъ, и говори свагда оно, што мислишъ.

Кадъ имашъ двѣ хальине, едну скини, па подай є другоме.

Старіемъ своимъ слободно истину у очи кажи.

Свагда тегли на праведну страну.

Немой никоме да ласкашъ, ласканѣ є ђаво створіо, а богъ искреность.

ДОМАЋІЙ ТЕАТРЪ.

(25. Января. Дѣте само у соби, метуло два ястука, па одозго узяло.)

Комшиница. (уђе у собу.) Шта то радишъ немирный ђаволе, заръ нема никога кодъ куће?

Дѣте. Нема, нема, — ђій! дорать.

Комшиница. (Милуе дѣте.) Што є юче плакала твоя пана? є ли, ню є тукао тата — кажи чедо мое?

Дѣте. Ніе пану тата тукіо. — Тукіо само леђа и носъ, ђій, дорать!

ШТА МИ ТИ Є ШТО?

Таньиръ до таньира, чакъ до Варадина.
Пуна тепсія златны кочица.
Шуто юне кровъ гору гуди.
Шта у гори безъ мозга лае?
Шта неможе о клину висити?
Нити мисли ни говори, само ти се каже.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Аустр. кореси.* изъ Беча пише: Као што є познато, пуномоћници су аустрійскій, францускій и енглескій 16. Дек. князу Горчакову саобштили оне четири точке а тако и толкованѣ ньіово; но Горчаковъ неимаюћи пуномоћія одъ двора своегъ, искао є, да се ово до 15 дана одложи, за кое ће време онъ пуномоћіе добыти моћи. И тако 24. пр. м. яви князъ Горчаковъ грофу Буолу, да є одъ своегъ двора упутство у смотреню оне четири точке добыо, и одма є сутраданъ конференція држана, на коіой су се пуномоћници четири силе, што се тій точкій и ньіовогъ главногъ смисла тиче споразумѣли, садъ се само очекуе іошъ одобренѣ изъ Париза и Лондона. По томе дакле основъ є већъ положенъ, на коме ће се моћи обштый миръ Европе повратити.

— *Лондонъ* 27. Дек. Лордъ Русель юче є са своіомъ женомъ у Паризъ одпутовао. Овдѣ, поредъ свію преговора о миру, яко се оружаю.

— *Аустр. кореси.* одъ 27. Дек. пише: Кадъ се у Лондону разгласило, да Русія четири точке прійма, одма су папири и овдѣ и у Паризу скочили.

— *Паризъ* 29. Дек. *Монитеръ* явля, да є царъ прегледао оно одѣлѣнѣ гарде, кое ће у Кримъ ово дана ићи, и изрекао іймъ є слѣдующе рѣчи: „Будите и вы учасници опасности, но скоримъ ћете и благословъ славе добыти; вы ћете доста принети, да се наши орлови на зидинама севастопольскимъ вію.“ — Омеръ паша одлази у Балаклаву, да се са саюзнимъ ђенералима о будућой своіой операціи споразумѣ. Нѣговъ корпусъ износи на 50,000 момака.

— *Войн. новине* одъ 29. Дек. пишу: по телеграфскимъ извѣстіяма ніе се на бойноме полю у Криму ништа знаменито догодило. Адмирали Хамелинъ и Дундасъ опростили су се съ флотомъ; съ ньима заедно одлазе херцогъ Кембрицъ и принцъ Наполеонъ. Говори се, да є лордъ Раглань изъ Лондона заповѣсть добыо, да противъ Севастополя одсудніе мѣре предузме, и да єданпутъ одавно изчекиваный юришъ учини; но млоги сумняю о овой заповѣсти, а найвише зато, што само енглеска войска безъ Француза ніе у стању на Севастополь юришити, а Канроберу о юришеню никаква заповѣсть досадъ ніе дошла. — По извѣстіяма одъ саюзны ђенерала обсада кодъ Севастополя напредуе. Руси често изъ града нападаю, и ово саюзницима отежава посао; но и саюзници често разсматраю око Балаклаве, особито съ десне стране Черне рѣке, да увиде, какво є положенѣ узео ђенералъ Липрандій.

— Изъ *Одесе* являю, да се тамо живо батеріе граде око цѣле вароши. Хиляду посленика непрестано на томе раде. Князъ Паскевићъ писао є Горчакову, да ми официре пошлѣ, кои добро знаю стране єзике, а понайвише Нѣмце. Овдѣ се врло радую, што є остарѣлый ђенералъ Мураєвъ на мѣсто князя Воронцова главнимъ командантомъ на Кавказу постао; изборъ се овай може за срећный узети, єръ є онъ човекъ башъ на своме мѣсту.

Войн. новине пишу: Подунавска турска войска, кои подъ Омеръ-пашомъ у Евпаторію иде, тежко ће нападати моћи: єръ на Симферополь и Бакчи-Сарай ніе ни мислити; Омеръ-паша нема ту силу, кою су саюзници на Алми имали; напротивъ Остенсакенъ има млого войске.

Лондонъ 29. Дек. Овдѣ є заключено, да блокада свію пристаништа на Црномъ и Азовскомъ мору одъ 18. Января одпочне.

— *Петерсбурегъ* 29. Дек. Князъ Меншиковъ званично явля, да се до 20. Дек. кодъ Севастополя ништа знатно догодило ніе. Руси често ноћу изъ града на саюзнике нападаю; при едномъ оваковомъ нападаню заробили су они 10 зуава, (француско-африкански войника).

Одгонетка.

Жито. Гусле. Лубеница. Очи. Лађа. Грудва сира.

Течай: сребра 25½—26; дуката 5 фор. 52 кр.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

у Бѣограду 7. Јануара 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 3.

ПУТОВАНЂ КРОЗЪ СРБІЮ 1591. год.

(продужено.)

Пре него што пођемо изъ Бѣограда, свади се госп. посланикъ Крегвићъ са нашимъ пратіоцемъ капици-башомъ, то є было 23. Октоб. — Они се сваде зато, што намъ є врло рђаву рану почео набављати. То є онъ зато чинїо, да бы му штогодъ одъ опредѣљногъ трошка претекло. Посланикъ хтѣо є єднога татарина у Будимъ да пошаљ, и капици-башу да тужи; али капици-баша тако є вѣшто све подговорїо или заплашїо, да мы за скупе новце ниједногъ нисмо могли наћи, кои бы тужбу у Будимъ носїо. На то се посланикъ разлюти, и каже капици-баши, ако насъ непочне болѣ ранити, да ће га, кадъ у Цариградъ дође. Султану тужити, и баша обећа се на то, да ће насъ одсадъ съ больимъ єстивомъ и обилніе ранити.

27. Окт. 1591. год. спремимо мы изъ Беча на лађи донешене каруце и конѣ, и продужимо сувимъ нашъ путъ у Цариградъ. Подалеко одъ Бѣограда пођемо поредъ градића Смедерева, гдѣ су негда Деспоти српски сѣдили, и дођемо на конакъ у Иторлокъ. Пре него што су Турци Бѣоградъ освоили, овдѣ имъ є было главный станъ, одакле су на христіяне нападали.

28. Окт. сретне насъ тефтедаръ, кои є путовао будимскомъ паши. Званіе тефтедара то є, да носи и чува касу, и да води рачуне. Њега прати неколико Турака и петъ сеиза, кои су и оружѣ носили. За њимъ є ишло неколико камила и мазга; найпосле ишла су єдна покривена кола съ његовимъ женама. У вече приспѣмо у велику Паланку, и ту наднемо на конакъ првый путъ у каравансћій сарай (путничкій ханъ). Ту смо морали съ нашимъ коньма подъ єднимъ кровомъ ноћити: єрбо у турскимъ меанама нема раздѣљны соба. Овдѣ ћу неколико рѣчій о овимъ путничкимъ хановима проговорити. То су пространа широка зданія, у средини є великій просторъ, гдѣ путници свой пртлагъ оставляю и своє камиле вежу. Око тога плаца има єданъ зидъ три стопе високъ, и саставля се са обштимъ зидомъ, кои сво зданіе обграђуе. После има свуда озидано одъ 4 стопе широко мѣсто, гдѣ обично путници спаваю, и гдѣ обично и ватру ложе, те ело готове. И само съ овимъ зидомъ одвоєни су путници одъ своій коня и камила. — Кадъ дође време ручку, свакій путникъ извади изъ своій бисага и єде. — Намѣштены постеля нема никако, свакій путникъ простре свой ћилимъ, подъ главу метне седло мѣсто ястука, и покріе се япунцетомъ. Уморени путници, спаваю слаће на овой тврдой и незгодной постельи, него кодъ насъ велика господа у перянимъ и разкошнимъ душецима. Такови ханова у Турской има доста; то су єдина мѣста, гдѣ путникъ може преноћити; и тако мы морамо на цѣломъ нашемъ путу заєдно са найнижомъ класомъ народа ноћивати, кои насъ као некакво чудо непрестано гледе, и нашимъ обичаима чуде се Мы смо гдѣкои на колима спавали, покадкадъ пакъ свраћали смо се у турске шпиталѣ, кои су лѣпо озидани и плехомъ покривени, гдѣ смо се млого болѣ осѣћали, єрбо у шпитальима има доста соба. Ови шпитальи свакоме су отворени, было онъ христянинъ или Еврей или Турчинъ; было онъ богатъ или сирома. Управитељи санџака кадъ путую, обично свраћаю се свагда на конакъ у шпиталѣ; и то су такође и за насъ была єдина мѣста, гдѣ смо се покадкадъ одморили, као што треба. Свакій, кои се у те шпиталѣ сврати, добыє ручакъ и вечеру бадава. И мы смо тако ели. Свакій путникъ три дана може гостовати. Оваква заведенія имаю велике приходе, єрбо богати Турци даю велике дарове, да сиромашни могу безъ новаца ноћити. Мы обдаримо добро слуге, и све друге Турке, кои су ту съ нама преноћили, давши свакомъ по неколико аспрій (20 аспрій чини 30 крайцара).

29. Окт. дођемо у Будушинъ. То є врло рђаво село, али у њему има врло великій ханъ за путнике Овдѣ нађемо 6 христіяна, коє су Турци у Весприму заробили, и воде у Софію, да ій продаду.

30. Окт. Приспѣмо у српску варошь Ягодину. То є лѣпо и прилично велико мѣсто. Одма при улазку стои єдна џамія, коя бяше оловомъ покривена. Овдѣ такође има великій ханъ за путнике, али мы пошљемо у ханъ само наше конѣ и слуге, а мы смо волѣли остати кодъ варошана на конаку. Према нашемъ квартиру стаяла є ошъ єдна џамія, кодъ коє има єдна одъ белогъ мермера озидана чесма, гдѣ се обично Турци умиваю, па онда иду на молитву.

31. Окт. Не далеко одъ Ягодине превеземо се преко єдне рѣке, воя раздвая Србію одъ Бугарске. Предѣли су овуда врло лѣпи, али земля врло се рђаво ради. Турци нераде никако — само христіянски селяци раде польске послове. Пошто смо се преко те рѣке на скели превезли, приспѣмо доцніе у врло рђаво и бѣдно се-

ло, коє се зове Ресанъ. Овдѣ ніє было никакве меане, и тако морали смо неки на колима, а неки у селячкимъ колебама преноћити.

1. Новем. 1591. дођемо на потокъ Нишъ. Онъ остане надесно, кадъ смо у варошь ушли. Ово мѣсто, рачунаю, да є половина пута одъ Беча у Цариградъ. — Потомъ преко Пирота дођемо 6. Нов. у Софію.“ — — —

Као што виде читатељи, овай путникъ изашао є већъ изъ србски предѣла, зато га више нећемо стопу по стопу као досадъ пратити, него ћемо укратко опоменути погдѣшто, што намъ се чини, да ће наше читатељ забављати или о нечемъ новомъ извѣстити. Тай путникъ описує обширно далѣ своє путованѣ, као што се могло видити изъ нѣговогъ досадашнѣгъ дневника. У Софіи дочекао є посланика Беглербегъ лепо, коме є посланикъ прекрасне сребрне дарове предао; но Беглербегъ тражіо є, да се и нѣму двѣ хиляде талира даду.

О ношиву бугарски жена вели: „платно є кодъ њи шарено откано, и различне боє особито око колира могу се примѣтити. Оне се носе врло чисто. Рукави такође везени су лѣпо. Оне презиру европско найлѣпше платно, само за то, што ніє шарено. На глави носе неку малу коньћу (на подобіє куле), коя има смѣшну форму, и покривена є сламнимъ шеширомъ, кои є изнутра платномъ поставлѣнъ. Кадъ скину тай шеширъ, оне се съ њимъ онда могу да заклоне одъ сунца и кише. Шеширъ є прилично високе форме. На ушима носе стаклене минћуше, таква украшеня нанижу и носе на врату. Погдѣкоє минћуше тако су дугачке, да падаю чакъ на раме. При свемъ томъ простомъ ношиву, оне су врло горде, и одвећъ допадаю се саме себи; и поносе се, као да є свака кральица бугарска. — — “

Далѣ прича, да се могао разговарати съ Бугарима, и онъ съ ческимъ єзикомъ разумѣвао є разговоре Бугара. Опоминѣ, да су ноћили у єдномъ селу, што се зове У з у м-С л а в о с ъ. Потомъ описуе єдну знамениту ћурію на 21 сводъ, коя є дугачка 400 корака. У Едрену диви се и чуди богатству и красоти памія, гдѣ непрестано 2 хиляде кандила гори, и свака 24 сата се 60 фунтій зейтина на та кандила троши. Ту памію озидао є султанъ Селимъ, пошто є освоіо Кипаръ, и савъ приходъ одъ те новоосвоєне землѣ опредѣліо є, да се на украшеніе исте паміе непрестано издає. — —

25. Нов. Дођемо у Цариградъ, предъ насъ изашао є у сретанѣ аустрійскій посланикъ г. Печъ. — — Одма се постара г. посланикъ, како ће приступити Ферхар-паши. Истый є родомъ био изъ Албаніе, и потурчіо се іоштъ у своіой младости. Ферхар-паша дочекао є г. посланика Крегвића одъ прилике са ономъ парадомъ, као што су насъ у Будиму были дочекали. Сва пратня посланикова полобила є у руку пашу. Паша прими истина цара Рудолфа писмо съ почитаніємъ, али се непрестано обзирао, да види, гдѣ су дарови. Потомъ као царске дарове преда му посланикъ три хиляде талира, два сребрна па позлаћена лѣћена, двѣ дупло позлаћене велике чаше, два сребрна па позлаћена ибрика, двѣ сребрне па позлаћене флаше, и напослѣдку єданъ великій сатъ. Тай сатъ имао є форму позлаћеногъ коня, на комъ є єданъ Турчинъ са запетомъ стрѣломъ яхао. — Осимъ тога сата дали смо му іошъ три лѣпа сата. Одъ овога паше одемо Мамут-паши, коме смо такође дарове предали. Тай паша было є родомъ изъ Мађарске, и одскора се потурчіо. Онъ извѣсти посланика, какви су обичаи при султановомъ двору.

После неколико дана поодили смо и друге паше, гдѣ смо налазили бегова, коя су были Срби, или други кои Славени; а Халил-паша было є родомъ изъ Италіе, и пре краткогъ времена было є капетанъ на лађи. — —

(продужиће се).

ИСТОРІЯ ЄДНОГЪ МИША.

(край.)

До поноћи останемъ у моіой рупи, па кадъ се све смирило, извучемъ се полако изъ рупе, попнемъ се узъ басамаке у меану, и наћемъ єдна врата отворена. Уђемъ тамо и видимъ єдну младу лепу госпу и нѣну служавку, коя се текъ почела свлачити. Колико самъ изъ разговора дознати могао, она се враћала съ єдне посѣте, кою є своіой тетки, притяжательници єдногъ великогъ добра, учинила. Нѣно ми се лице врло донадне, и будући самъ врло гладанъ было, то се усудимъ ближе прићи и узпужамъ се до на асталъ, уђемъ у єдну кутію, те мало одъ помаде, коя є ондѣ была, окусимъ, но якій мирисъ кореня и амбре смете ме, несвѣстъ ме обузме, и я паднемъ у кутію, гдѣ є мирисъ стояо, и ту самъ цѣлу ноћъ лежао. Рано є уютру было, кадъ се млада госпа на путъ спремила. Рука собне служавке, коіомъ є за мирисаве ствари у кутіи преватила, пробуди ме изъ могъ сна. Я се поплашимъ, хтѣднемъ се избавити и побѣћи, но бадава. Госпоя ме опази. „Гле!“ викне она „єдногъ лепогъ белогъ мишића. Сиромаше! небой се нећеш ти ништа быти.“ Она ме полако подигне изъ помаде, метне ме у єдну малу кутицу и да ми колача. Она одпутуе, и я самъ морао съ њомъ у престолну варошь ићи. Ту добыемъ єданъ лепъ сребрный кавезъ, и будемъ послуженъ као првый кавалѣръ. Мой є квартиръ было соба, гдѣ се ручавало. Ту самъ имао честъ съ високомъ господомъ упознати се. Я самъ смѣо покадкадъ по асталу шетати се, на велике торте и паштете пеняти се, а покадкадъ се и у вину окупати. Све ме є уважавало, све ми се умилявало. „О како є валянъ и лепъ овай белый мишићъ!“ то є было обштый говоръ; но опетъ, при свемъ томъ я нисамъ было найболѣ задоволянъ, єръ самъ видіо, да су тіи люди имали обичай, єданъ другоме ласкати, премда су се смртно мрзили, и зато самъ се често радовао, што самъ мишъ.

Єдногъ дана ручао є єданъ врло знатанъ господинъ; говорило се, да є онъ првый у двору; све се то нѣму дубоко клапяло. Онъ є носіо єданъ шеширъ, комъ самъ се смѣяо, прегледао самъ га и споля и изнутра, и найпослѣ у истомъ заспимъ. Наєданпутъ тога кавалѣра одзову; онъ се брзо опрости и счепа шеширъ, а я неузимамъ времена, да се спасемъ, него самъ морао съ њимъ отићи, и тако дођемъ у нѣговъ кабинетъ. Овдѣ дознамъ, да онъ іошъ више белы мишева, као што самъ я, има. Я се сдружимъ съ њима, будемъ учтиво пріймљенъ, и съ њима читаву годину проживимъ. Ту научимъ, познати дворъ и човека, и свакій самъ се данъ радовао, да самъ мишъ а не човекъ. Я небы мою судбину промѣніо ни са оним дворянином, кои мисли, да є найсрећніи. Ту самъ гледао сиромаштво велики политичара, кои неспаваю ни

даню ни ноћу, непрестано су планове кроили, и свагда другій новый предрачунъ градили, како да већи буду, и све више да се пеню. Ту самь гледао, како се они люди грле, кои се мрзе; како се устима любе а у срцу проклиню. Єданъ одъ найзнатніи примѣра, што самь видіо, быо є измишлѣнѣ єднога плана, кой є на пропасть єдногъ поштеногъ човека правлѣнъ. Планъ є быо овай.

У престолной вароши живіо є єданъ благороданъ човекъ, кои є добаръ и постоянъ карактеръ имао, а ласкати и пузити ніє знао. Онъ є искрено воліо свога владателя, быо є дѣлателанъ и поштенъ, и башъ є збогъ тога често противу злы намѣра понеки лажны политичара дѣйствовао. Овай поштеный мужь быо є трнъ у оку богатомъ дворянину. Овай є изъ почетка све употребіо, да га на свою руку приволи. Поклоне, обећаня — ништа ніє штедіо: но бадава, тай благородникъ ніє се дао съ пута добродѣтельи скренути; онъ є дакле морао жертва своє чесности быти. „Кои ніє съ нама противъ насъ є", ово є была наймилія пословица дворянина. Онъ є потомъ правіо све могуће планове за пропасть оногъ благородногъ човека; онъ є самъ свимъ нѣговимъ добримъ намѣрама напротивъ радіо; опадао га є у двору, и найпосле є дотле дотерао, да є онай добрый и поштеный човекъ приморанъ быо, у шуму међу звѣрове побѣћи, да тамо у туги своє дане оплакує. Я, кои самь све то и гледао и слушао, здраво самь се чудіо, како є могло быти, да люди, кои се издаю и кажу, да имаю разумъ и душу, тако яко свой разумъ и свою душу понизити могу. Я самь изъ свегъ срца люде сажалѣвао, и радовао самь се, што самь мишъ.

Докъ є тако мишъ са мномъ говоріо, и іоштъ ми неке тайне приповѣдити хтѣо, чуємъ неко мицанѣ у соби, и текъсадъ примѣтимъ, да самь прозоръ одъ собе затворити заборавіо. Єдна є мачка ушла была у мою собу, и у єдномъ магновеню скочи на мога белогъ мишића и прождере га. Я истегнемъ єдномъ батиномъ на мачку, она се разрогачи на мене и стане се противити. Я уживамъ милость, рекне мачка, іоштъ одъ пре три године, у палатама двора првомъ мачкомъ називати се, и имамъ право свуда неограничено мишеве ватати. Я се пенѣмъ по свимъ високимъ крововима кућа, посѣћавамъ подруме великаша, и коморе богаташа.

Проклето живинче! викнемъ я, иди и остани тамо у подрумима твоій великаша и у коморама богаташа, и неузнемируй мене овдѣ у моіой соби.

Да си прозоръ затворіо, продере се мачка, я небы могла къ теби ући.

Потомъ искочи мачка опетъ крозъ прозоръ, а духъ прождераногъ и преминувшегъ миша покаже ми се и проговори:

Смртный, учи се моимъ животописаніємъ, и моіомъ смрћу, да човекъ свуда има непріятеля. Као мишъ, быо самь символъ невиности, коя злоћу людску ніє познавала, и о людима увѣкъ болѣ судила, него што они заиста єсу, но тимъ искуствомъ ньіова лукавства и преваре познати научила се. Разговоръ, кои самь съ тобомъ имао, єсть символъ размишлѣня, и доказує, да искуство мудрости и истини води, а притомъ да є врло нуждно, са срцемъ на опрези быти, и невалялимъ страстима ни найманю одушку неоставити. Отвореный прозоръ, єсть символъ непредосторожности, а мачка символъ страсти, коя се свакомъ приликомъ послужує, човека одъ истине одводити и уєдномъ магновеню све оно разорити, што су многогодишня искуства одъ човека начинила.

превео І. М. Д. Ч.

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Еракъ. Шта има, Петаче, чує ли се што ново съ краине?

Петакъ. Чуо самь, да се отворила єдна нова лѣпа гостилница.

Еракъ. А гдѣ? є ли у Балаклави или у Севастополю?

Петакъ. Та ніє — него у Неготини.

Еракъ. Али я те непытамъ, шта у Неготини има ново, него у Криму.

Петакъ. Ты си ме пытао, шта има ново изъ краине? а я знамъ да є Неготина у краини, и да се то зове краинско окружіє, зато самь ти и казао ту новость: да є отворена єдна нова меана, и та се меана зове: „Гостилница кодъ златногъ ключа."

Еракъ. Лѣпшегъ имена ніє нигдѣ на свѣту могао наћи. Єрбо знашъ да златанъ ключъ отвара сва врата (*) И то мени ніє ништа ново, у Неготину є лако отворити гостилницу, гдѣ є євтино вино. — А незнашъ лиєсу ли учительима повисили плату?

Петакъ. Незнамъ. За такве ствари я слабо разбирамъ.

Еракъ. Познаєшъ ты, да самь се я узъ ове божићне посте угоіо?

Петакъ. То є знакъ, да си правый крмакъ; и чудо ми є, да си туцинданъ преживіо.

Еракъ. Бы ли ти могао погодити ову загонетку: „Бѣло є сиръ ніє, репато є мишъ ніє, со' лиже во' ніє?"

Петакъ. „Бѣло є сиръ ніє." Ђогатастъ конь бѣо є а ніє сиръ; то самь погодіо. „Репато є мишъ ніє." Конь има репъ а ніє мишъ; и то се слаже. „Со' лиже во' ніє." Конь лиже со' а во' ніє. Ето погодіо самь; то ништа друго ніє него ђогатъ.

Еракъ. Ніє, него ротква!

ЗАЧИНЦИ.

Прилѣжаніє отацъ є среће.

Прилѣжномъ човеку често гладь завири на прозоръ али несмѣ у кућу да му уђе.

Съ єдномъ капльомъ меда, више ћешъ примамити мува, него съ пунимъ чабромъ сирћета.

Немой да летишъ пре, него што ти крила порасту
Ако високо летишъ, низко ћешъ да лежишъ.
Све рѣке теку у море.

ПОДГРѢВЦИ.

У Паризу іошъ 1836. год. давано є обично свакій данъ око 200 хил. писама на пошту, и отудъ є быо годишный

(*) И Балаклава (бела-кяве) значи лепъ ключъ, па неможе задуго да отвори врата на Севастополю.

приходъ 78 миліона цванцика. — А садъ є несравнено већій брой писама.

— Волтера (Француског списателя) простый штапъ, съ коимъ се онъ обично шетао, проданъ є єдномъ доктору у Паризу за 2500 гроша. Зубъ Нютона проданъ є у Лондону на лицитаціи за 8660 форинтій сребра.

— У Берлину 1839. године поведу єднога кривца на угледъ свему народу да погубе. Свѣтъ се зачудо са свы страна нагомилао, да бы то видіо. Но ту несрећну параду платили су млоги іошъ невини. Єдну жену прегазе кола; двоє дѣце спадне съ дрвета и єдно одма умре, а друго сломіє вратъ; єдногъ старца удаве тураюћи се, ко ће болѣ да види. И двоицу удари шлогъ, кадъ виде оногъ кривца погубљена. А више одъ 50 ньи буду у гомили покрадени, и новаца и сатова лишени.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Као што чуємо, наше правителство издало є строгу забрану, да се изъ Влашке марва овамо непреводи, ербо тамо страовито говеђа куга бѣсни.

— У окр. Шабачкомъ 13. пр. м. ноћу напали су лопови на кућу некогъ Іована изъ вел. Бошняка, њега убили, кућу поарали, па онда утекли.

— Петаръ Протићъ Соколянинъ, кои є, по свршеню овдѣшньи школа, у Германіи далѣ науке продужіо, преставіо се у Хайделбергу. Онъ се у краткомъ своме животу даромъ поезіе дликовао.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ *Атине* одъ 23. Дек. пишу: Посланици францускій и енглескій, а тако исто и сви команданти и официри овы народа представљени су 20. Дек. двору. Увече истогъ дана дао є предсѣдатель попечительства часть; а 22. пр. м. позвани су были кодъ краля на ручакъ. — Новине „Надежда“ опетъ излазе. — Све су школе у Атини због колере іошъ затворене.

— *Петерсбургъ* 22 Дек. Рускій Инвалидъ пише: Послѣднѣ званичне вѣсти кнеза Меншикова изъ Крима гласе, да непріятельи готово іошъ ништа нису противъ Севастополя почели радити. Непрестана киша и хрђаво време яко є на сметньи обсађиваню; а пуцнява ньіова у Севастополю нимало квара нечини. Нападай нашъ ноћу на саюзнике врло є успѣшанъ. При єдномъ таквомъ нападаю єдна є чета своеволяца ударила на лѣву страну енглескогъ обкопа, и све є тамо десивше се Енглезе поразила и то понайвише баіонетомъ. Чета є ова заробила 3 официра и 33 проста войника; одъ наши є ранѣнъ єданъ официръ и 22 проста войника а четворо ньи мртвы є пало.

— Францускій листъ *Патрій* опроврѣава ону вѣсть по свима новинама разглашену, да су Руси на Турке напали и одъ ньи узбієни были.

— Руске новине *Кавказъ* являю за Шамила, како є срећу кушао, да на руске границе нападне, но буде одъ Руса яко узбієнъ, и због тога є наново своє чете распустіо. Онъ є съ четомъ одъ 1000 м. 23. Септ. пр. год. прешао преко рѣке Лабе, съ намѣромъ, да стада жителя ондашньи оплячка, и да на лаку батерію руску тамо налазећу се нападне, али се поврати съ великомъ штетомъ преко Лабе. На бойномъ полю остало є 44 мртва, осимъ оны, што є са собомъ одвукао; изгубіо є притомъ и 87 коня; а марву су му Руси сву, кою є већъ было заплячкао, одузели.

— *Паризъ* 31. Дек. Монитеръ явля, да є лордъ Руселъ већъ приспѣо у Паризъ, и одма є предстао цару Наполеону.

— Француски листови являю, да се француска сва войска у Криму на два корпуса подѣлила, надъ првимъ є командантъ ђенералъ Пелисіе, а надъ другимъ ђенералъ Боске; главный командантъ цѣле француске войске у Криму остає Канроберъ, а за ађутанта долази му Нієлъ.

Трієст. новине одъ 18. Дек. изъ Цариграда пишу. Овдѣ су непрестано немири, коє све енглеско-француска войска чини. Ниєданъ данъ неможе проћи, да се ови са Грцима непотуку. Пре шестъ дана заваде се два енглеска войника съ єднимъ кавеціомъ у Галати, єданъ одъ ове двоице убоденъ є ножемъ у руку, кадъ види опай другій, да се Грци нешале, повиче за помоћь, и за єданъ тренутакъ скупе се око 50 войника саюзны. Гомила, коя є предъ кафаномъ стаяла, повуче се натрагъ, и млоги се Грци попели на кровъ и бацали се црепомъ на войнике; єдномъ су официру око истѣрали. Саюзници потомъ навале на кавану, и сву є готово поруше. Штета износи на 4000 фор. ср. — Французи су іошъ єдну болницу овдѣ устроили, єръ ніе мала гомила 12,000 болесника, кои се само у Цариграду налазе. — Овдѣ є изгорѣла єдна велика превозна лађа енглеска натоварена съ муниціомъ. — Млого се ньи обкладило, да ће съ концемъ ове године Севастополь пасти: због тога се млоги гласови распростри, да є Севастополь пао; на ньіову жалость ніе се то потврдило, и садъ мораю кукавни Грцима да плаћаю. (Оваковы обклада има и кодъ насъ.)

— *Обште новине* одъ 24. Дек. являю: да ће и Сардинія къ уговору одъ 20. Дек. приступити; каже се, да ће она дати 15.000 м., коє ће предводити воєный попечитель Ламармора.

— Францускій листъ *Преса* явля, да є царъ Наполеонъ сваком войнику у Криму по 10 цига и две фунте дувана на поклонъ послао.

— *Обште новине* изъ Крима 22. Дек. являю: Све є одъ стране саюзника приуготовлѣно, да се са сува предузме велика пуцнява на Севастополь. — Изъ Кишенѣва являю, да грдна войска руска къ Пруту одлази; каже се и то, да князъ Горчаковъ опетъ мисли, преко Прута да прелази. Другій пѣшачкій корпусъ добыо є заповѣсть, да што пре овамо дође; ову є заповѣсть добыла и сва резервна войска, коя се къ Пруту упутила.

Найновія пошта. Страни посланици у Бечу добыли су 31. Дек. слѣдуюћу телеграфску вѣсть изъ Букурешта: Руси су са 8 батальона прешли преко Дунава кодъ Тулче и иду на Мачинъ и Хиршову. А по другимъ вѣстима, већъ су се и потукли, у коіой су битки Турци сасвимъ поражени.

Одгонетка.

Коньскій трагъ. Звѣзде. Добошъ. Сѣкира. Сѣнька. Нити.

Течай: сребра 26; дуката 5 фор. 55 кр.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРВСКОГЪ.

У Бѣограду 11. Јануара 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 4.

ПУТОВАНЂ 1591. ГОДИНЕ.

(продужено.)

Кодъ свакогъ паше оставили смо дарове, негдѣ више негдѣ манѣ. Онай чувеный Синанъ-паша садъ є мазулъ, т. є. збаченъ и у немилости султана. — Ферхар-паша, кои є у дѣтињству своме у Албанији овце чувао, садъ є великій везиръ. Све ове паше у разговору съ посланикомъ некажу: царъ римскій или нѣмачкій, него само кажу: бечкій краль; єрбо они држе, да само єданъ царъ на свѣту има, а то да є султанъ, а оно друго све су нѣгови кралѣви.

8. Декембра натовари г. посланикъ Крегвићъ 45 хиљада талира на неколико кола, и пошлѣ съ толмачомъ султану; а после єдногъ сата поћу обадва посланика г. Печъ и Крегвићъ султану, да му предаду те дарове свога цара. Кадъ дођемо близу царева двора, стаяло є око сто яничара съ пушкама, кое Турци зову капиције. То су они, што се обично шалю, кадъ кои паша скриви, да га удаве.

Пошто прођемо ту прву капію султановогъ двора, дођемо у велику дворану. По томъ приспѣмо на трећу капію, гдѣ смо сви морали конѣ одяхати; єръ нико несмѣ на коню у ту трећу капію ући. Предъ овимъ трећимъ вратима стаяло є неколико стотина осѣдланы коня, кое су сеизи држали и водали. Чудо є было, погледати ово грдно богатство, кое є на овимъ коньма лежало. Сѣдла позлаћена блистала су се одъ драгоцѣногъ камена, а оно све друго было є одъ сребра и злата съ богатимъ, златомъ извезенимъ, ашама. Човекъ ніе могао разликовати, кои є конь одъ когъ лѣпшій и скуплѣ окићенъ. Далѣ ишли смо пѣшке и съ найвећимъ ћутанѣмъ. Тако идући дођу обадва посланика на послѣдня врата, и мы са свомъ нашомъ пратньомъ ишли смо за ньима. Ту сретну насъ двѣ паше. Свуда су яничари чували страже. Паше одведу посланике у диванъ. То є турскій великій совѣтъ, гдѣ су се све паше и везири были збрали. У томъ совѣту представи посланикъ све, зашто є одъ стране нѣговогъ величества, нашегъ цара Рудолфа, посланъ. Паше га саслушаю, и кажу посланицима, да то исто могу султану представити и казати, али да се нипошто неусуде, што друго говорити султану, него што су ту у дивану говорили.

Потомъ изберу се два везира, и оду, те яве султану, да му се желе поклонити посланици бечкогъ краля. Докъ су посланици были у дивану, мы смо, ньіова пратня, стояли и чекали у авліи. Одъ капіе па до самы стуба султановы соба стояло є двѣ хиляде яничара, подъ свимъ оружѣмъ. Према ньима опетъ у реду стаяло є двѣ хиляде спахія и ага; и было намъ є за дивно чудо, да є толика гомила людій ту дворила, а ни найманѣ се вреве ніе чуло. Ніе се могло примѣтити, ни да дія когодъ. Чудо є. да они дивльи яничари знаду за овакву дисциплину и послушность. Они су сви стаяли као да су штатуе одъ камена, нити се ко миче, нити што говори. Нама яви єданъ везиръ, да є султанъ дозволіо, да посланици са свима своимъ племићима и чиновницима могу изаћи предъ нѣга. Потомъ паша насъ научи, како ћемо се при той церемоніи владати. Све златне и сребрне дарове, кое су посланици султану донели, држали су на рукама яничари одма предъ вратима султана, како ће онъ све моћи видити, кадъ се врата отворе.

Предъ нама ишле су три паше, за ньима обадва посланика, а мы смо текъ за овима по старѣшинству слѣдовали. Мы смо поздравляли страже, на кое смо наилазили, по нашемъ обичаю, т. є. скидали смо шешире. Предъ вратима собе султанове сретне насъ великій капици-ага, кои насъ одведе у єдну велику самимъ златомъ окићену собу. Оне три паше мету руке на прси и оду сами султану у собу. После краткогъ времена изаћу опетъ, и запытаю посланике: да немаю какавъ ножъ или мачъ при себи? На кое посланици одговоре, да немаю никаквогъ оружія при себи. — Онда паше узму г. посланика Крегвића єданъ съ єдне другій съ друге стране чврсто за-руке и подъ раме, и тако између себе уведу га у собу султану. Кодъ турски царева има тай обичай, да се свакій христіянинъ, кон излази предъ цара, строго извиди, да нема оружја при себи; тай обичай остао є кодъ Турака одъ оногъ доба, кадъ є єданъ Србинъ султана на Косову разпоріо.

Потомъ и нама яве, те се приближимо вратима султанове собе; врата се отворе, и мы останемо предъ вратима, и гледали смо собу, гдѣ є султанъ Селимъ на єдномъ узвишеномъ мѣсту сѣдіо. Све око нѣга было є самимъ одъ злата тканимъ ћилимима застрвено. Г. посланикъ по турскомъ обичаю хтѣо є на колѣна клекнути, но султанъ заповѣди, те га паше уздрже. По томъ дође толмачъ. Посланикъ преда писмо и поздрави султана одъ цара Рудолфа, султанъ прими писмо, преда га Мехмедъ-паши, и запыта посланика за здравлѣ царево. По-

сланикъ одговори, и ступи на страну. Садъ приђе г. Печъ. кога су такође за руке паше водиле, полюби султана у руку и стане на страну. Садъ и насъ, (пошто су насъ најпре строго прегледали, да немамо каква оружја) све једногъ по једногъ уведу аге, те полюбимо султана у руку, па насъ одма опетъ у другу собу изведу, непрестано држећи насъ чврсто за руке. — По томе одемо у диванъ, гдѣ останемо на ручку код везира.

(продужиће се).

ТЕЛЕГРАФСКА ДЕПЕША.

Являмо нашимъ читательима и читателькама, да је миръ заключенъ, — али не између Руса и Турака; него између Шумадинке и жена. Све женске претње, ноте, преговоре, писма (безъ подписа) изъ Бѣограда и изъ други окружны мѣста, као и последньій ултиматумъ изъ Шабца ради нашегъ оправданія, саобштићемо читательима. Све оне читателке, које су досадашње досетльивости у Шумадинки за увреду примале, молимо за опроштење, и являмо, да пристаемо безусловно на оне све четири точке, само да насъ онако строго у своимъ писмама неосуђую. Заключујући овай миръ са лепомъ половиномъ наши пренумеранта необявлюемо никако ратъ оной другой ружной половини т. ј. мужевима.

Учредничество.

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Разноситель Шумадинке (носи пуну торбу Шумадинкій). Изволѣте, хоћете ли се пренумерирати на Шумадинку?

Еракъ. Шта носи та Шумадинка, — једе ли се то?

Разноситель. Дабогме да се једе — шта годъ хоћете, има попаре, паприкаша, мрвица, зачинака, подгрѣвака, мирођіе, и све што треба за ручакъ; платите 4 цванцика за 3 мѣсеца, пакъ се небрините, шта ћете јести, па іоштъ све то у друштву съ кралѣмъ Агатоклесомъ; — изволѣте, пренумерирајте се, іоштъ мало, па ће нестати; после ће быти доцканъ, и скупљ, нећете имати све броеве; изволѣте, излази вторникомъ и петкомъ.

Еракъ. Та окани ме се човече.

Разноситель. И све пише противу жена, да васъ запишемъ, како вамъ је име, ево нумера 245-та.

Еракъ. Е кадъ је противъ жена, а ты ме запиши. Али свакогъ вторника и петка я ћу сва ела, што си поброяо, да имамъ; другчіе нећу платити.

Разноситель. Дакле да запишемъ: благородный господинъ — — — како вамъ је име?

Еракъ. Е, мой брайко, да я рађамъ благо, ты бы знао моје име; — напиши само Еракъ.

Жена Еракова. Човече, богъ съ тобомъ, што ты данасъ неидешъ на піяцу, да купишъ штогодъ за ручакъ?

Еракъ. Небрини се жено, данасъ сѣди, па господуй. Я самъ платіо једной Шумадинки, за три мѣсеца да намъ свакога вторника и петка ручакъ готовъ донесе; само почисти собу, рече ми, да ће и некакавъ краль Агатоклесъ ручати съ нама.

Жена Еракова. Яо човече, ты си полудіо, каква Шумадинка, какавъ краль; окани се ты тога, него иди, те купи што годъ да готовимъ ручакъ.

Еракъ. Све ће то готово доћи, жено; само чекай да буде подне. — Дѣци ћу дати попаре, теби ћу дати паприкаша, я ћу јести зачинке съ мирођіомъ, а подгрѣвке оставићемо за ужину, а мрвице даћемо пилићима — видишъ, све ћемо то три мѣсеца по двапутъ на недѣлю за 4 цванцика добыяти.

Жена Еракова. Я незнамъ, шта ти је?!

Еракъ. А заръ ты мени невѣруешъ, што ти кажемъ?

Жена Еракова. А коя је то жена тако луда, да вѣруе своимъ мужу?

Петакъ. (уђе) Добро ютро!

Жена Еракова. Богъ ти помогао, Петаче. Оди амо, да видишъ чуда одъ могъ човека, хоће да ме остави данасъ безъ ручка. Каже, да ће му некакавъ краль Аратосъ кнезъ ручакъ готовъ донети.

Еракъ. Ел' Петаче, и ты знашъ? — Садъ ће доћи она Шумадинка, што носи попаре, паприкаша, подгрѣвака, мирођіе, зачинака, мрвица — и све што треба за ручакъ.

Петакъ. Ха, ха, ха — садъ знамъ шта је. Видишъ комшинице, како те вара. Онъ је платіо за новине, да му долазе, па неће да руча данасъ, да га јутиніе новине стану.

Жена Еракова. Ђаво ће га однети, я ћу мени и дѣци ручакъ спремити, али га онъ неће окусити; нека једе новине.

Петакъ. Па да знашъ іоштъ, какве су то новине, све противу жена пишу, па стога ји је онъ и узео.

Жена Еракова. Стога онъ мени брои, какве смо мы жене, — неће те новине учи у мою кућу, я ћу ји све изцепати.

Разноситель Шумадинке. (уђе) Изволѣте, ево Шумадинке. Сбогомъ.

Еракъ. Ха, садъ ћемо да је читамо, слушай жено, — садъ ћешъ ты видити, какве сте вы жене. Ево *попаре*: (чита):

„Да једанпутъ рекнемъ право:
Анђео је жена свака;
Одъ людій се ствара ђаво,
Човекъ, то је стварь опака.“

Петакъ. (смѣје се) Ха, ха, ха, шта је то? до садъ нису у Шумадинки нигда жене анђели быле.

Еракъ. Да видимо, како је далѣ, (чита):

„Да на свѣту нема жена,
Звѣрови бы люди были;
Једанъ другомъ ко хіена,
Изъ гуше бы крви пили

Жене држе друштво людій,
Држава се збогъ ньи ствара,
Ове блаже мужке ћуди,
Проклетъ да је, ко ньи кара.

Безъ жена бы люди были
По шумама звѣрадь дивља;

Човечества питомости
Грудь є женска текъ дадиля.

Због ньи човекъ кућу зида,
Због ньи човекъ богу с' моли,
Због ньи іоште има стида,
Због ньи човекъ животъ воли. —

Човекъ, то є звѣрь паклена,
Онъ за любавь роѣенъ ніе;
У грудима само жена'
Нѣжно срце свагда біе. —

Почитуйте, люди, жене,
Утѣха є то одъ бога,
Што вамъ даде, кадъ васъ лиши
Оногъ рая блаженога.

Премудрость є болѣ видла,
Да за све насъ рая нема;
Зато насъ є милость стигла,
Милость божя, добра жена. —

Послушайте, люди, мене,
И све, кои жене бране,
Найболыій су мелемъ жене
За свакога срца ране.

Почитуйте жене своє,
Єръ оне васъ чине людма;
Дѣцу вашу оне доє,
Угађаю вашимъ ћудма."

Еракъ. Я немогу далѣ да читамъ, овако ніе ниедна Шумадинка писала; — молимъ те, Петаче, гледай, како воли жене. а виче на люде; я самъ се найвише зато пренумерирао, да читамъ што противу жена, као што є све досадъ было; а оно гледай чуда!

Петакъ. — Видимъ. кудъ га є ћаво понео. — Остави *попару*, неваля, читай *паприкашъ*, ту ће быти штогодъ.

Еракъ. Ха, ево паприкаша, (чита):

— Найгора и найрђавія жена има свагда више чуства и нѣжности одъ найболѣгъ човека.

— Жена ако єданъ путъ скриви, човекъ іой цѣлогъ живота пребацуе, а човекъ кадъ сто пута што скриви, люти се, кадъ му жена то єданъ путъ пребаци.

— У хиляди жена има 999 добры поштены и вѣрны, а у хиляди людій могао бы се съ тешкомъ мукомъ єданъ човекъ као што треба наћи.

— Човекъ као съ некимъ правомъ тражи, да га жена слуша и воли, и жена мора да буде добра, а онъ — човекъ — ако му є одъ волѣ, да буде добаръ жени; изъ тога се види, како човекъ, кои све хоће да є паметніи одъ жене, разуме мудрость и законе природе.

— Садашньи момци мѣре свою любавь на кантаръ, што више стотина и хиляда дуката дѣвойка доноси, толико ће више ока' любави момакъ за ньомъ осѣћати. —

Еракъ. Е, ово є млого, я немогу далѣ да читамъ.

Жена Еракова. Читай, читай далѣ, — молимъ те, читай далѣ. О посветила се рука ономъ. ко то пише.

Петакъ. Остави паприкаш — одвећъ є папренъ; деде читай *мудре рѣчи*, можда ће паметніегъ быти.

Еракъ. Да видимо. (чита:)

— Човекъ є безъ жене пола човекъ.

— Човекъ є гвожђе, кое само жена чува одъ рђе.

— Нема куће безъ жене.

— Човекъ є гость у своіой кући. —

Петакъ. Ни то неваля. Чудне ми мудрости, хвалити оно, чега се свакій ратосиля. Читай мрвице или подгрѣвке.

Еракъ. Остави се, заръ невидишъ да є све противу людій, као да є каква жена или дѣвойка учредникъ.

Петакъ. Подкупиле га жене, да пише противу людій.

Еракъ. Пре ће быти дѣвойке. Жао ми га сирома', већъ видимъ, да га є ћаво однео, како тако пише.

Петакъ. Читай новости, тамо валяда нема ништа о женама.

Еракъ. Да видимо. (Чита:) Домаће новости. Єдна добра Србкиня, видећи ову яку зиму, и са сузама сѣћаюћи се сиротинѣ, послала є полиціи 30 дуката. да сиромашнимъ породицама дрва купи."

Петакъ. Читай стране новости, тамо є ратъ, тамо мора люде хвалити.

Еракъ. (чита): Стране новости: Изъ Лондона пишу новине, да є єдна госпоя, кадъ є чула, да іой є мужъ у Криму погинуо, одъ велике жалости за ньимъ у воду скочила и удавила се, кодъ людій ованковы примѣра неможемо наћи. — Изъ Париза пишу новине, да є єданъ капларъ утекао одъ свое жене, и отишао у Кримъ, да се туче, она пакъ несамо да рани своимъ рукама заоставшу дѣцу, него є іошть задржала сву любавь и нѣжностъ спрамъ свога невѣрногъ мужа; свакій данъ за ньимъ плаче и пише му писма.

Жена Еракова: Видишъ, какве смо мы жене! а вы люди сте никакви и невѣрни, да недѣлю дана недоћемъ куће, ты бы се, несрећо, оженіо.

Еракъ. Е, жено, право имашъ, што недашъ, да држимо ове новине. Я ћу ій вратити, я самъ мисліо као што су ми люди приповѣдали, да има нешто у ньима, а овако нећу да плаћамъ бадава, дай да идемъ, да купимъ што годъ за ручакъ.

Жена Еракова. Садъ я опетъ, човече, нећу ништа да ручамъ осимъ леба и сира, само да платимо те новине, уштедићу одъ моій уста, само да читашъ и да се учишъ, уважавати свою жену. Дай ми тай листъ, да га метнемъ у сандукъ.

ПОГРѢШКЕ ПЕЧАТНѢ И ПЕРА.

У *оглясу* єдномъ стои: Батал-Мачку приспѣло є юне изъ Трієста добре галаме и разногъ чира; — мѣсто: Бакал-Марку приспѣло є юче изъ Трієста добре саламе и разногъ сира

У *кршеномъ* писму єдномъ стои:

Почивши родительи отацъ ћаво а мати Ала; — мѣсто — отацъ Паво а мати Ана.

У *буквару* єдномъ стои:

Моли се богу, па кради, быћешъ срећанъ човекъ, — мѣсто моли се богу, пакъ ради, — .

Или:

Како устанешъ, одери руке и лице, па —; мѣсто: — опери руке. —

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Ономадъ у недѣлю быо є првый отмѣный балъ у новомъ зданію на піяци; присуство Свѣтле Княгинѣ, одабрано друштво, великолѣпна нова сала са осталимъ собама, намѣштай и освѣтлѣнѣ сяйно и т. д., све то чини, да овай балъ морамо одличанъ назвати; штета само што є мало гостію позвано, и што є и одъ позваны само не пуна половина дошла.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Послѣднѣ *Цариградске новине* являю, да се (по извѣстію єдногъ писма) Омер-паша вратіо изъ Евпаторіе у Варну. — Исте новине являю, да ће до свршетка овогъ мѣсеца турске войске у Криму быти 60 хил., француске 150 хил.

— Аустрійскій посланикъ у Цариграду, Г. Брукъ, дао є великій ручакъ, на комъ су сви министри Порте участвовали. При ручку напіо є посланикъ са рѣчима врло одушевлѣнимъ за здравлѣ султана, за нѣгово правительство, за нѣгову храбру войску, коя є своимъ владанѣмъ на Дунаву заслужила удивлѣнѣ цѣле Европе; на Дунаву (каже) побѣдила є турска войска Русе у свима сраженіяма, и показала є двору петербуршкомъ, да може славно бранити права Турске, противу нѣговогъ славолюбія. — Далѣ рекао є: као и западне силе, Аустрія ће се борити за право и правицу, и ма како ратъ се свршіо, Русія неће убудуће быти опасна: она ће се понизити. (Цариградске новине придаю овой здравици врло велику важность.) Великій везиръ на ту здравицу напіо є у здравлѣ императору аустрійскомъ, благодарећи за любавь указану турскомъ царству.

— *У Криму* є настала опора зима. 27. Декем. дошла су у Цариградъ два параброда, и донели су изъ Крима око 800 смрзнуты войника.

— *Петерсбуреъ* 2. Януара. Князъ Меншиковъ одъ 20. пр. м. изъ Крима явля: Кодъ Севастополя ништа се ніе до данасъ догодило; великій є снѣгъ данасъ падао. Мы смо изъ града єдне ноћи двапутъ съ маломъ силомъ напали на француске и енглеске обкопе; при првомъ нападаню претрпіо є непріятель яку штету. Мы смо свега имали 3 мртва и 8 ранѣны.

— *Туринъ* 1. Януара. Млоге стране новине потврђую, да є саюзъ између Француске, Енглеске и Піемонта учинѣнъ. Піемонтъ се обвезуе послати 15,000 м. на бойно полѣ; ова ће се войска заєдно съ енглескомъ борити. Тропакъ превозный быће западны сила. Піемонтъ учиниће у Енглеской заямъ по 3 или 3½ %, но сви ратни тропкови спадаю у рачунъ Піемонта. (Овай саюзъ іоштъ ніе званично обявлѣнъ.)

— Као што смо у прећашнѣмъ листу явили, да є руска войска прешла у Добручу, садъ сви бечки листови доносе изъ *Букурешта* телеграфске депеше, да се исто одѣлѣнѣ руске войске опетъ натрагъ преко Дунава повукло. Руси су се потукли съ Турцима кодъ Тулче и Бабадага; одъ стране Турака пало є 200 мртвы, а млого є ньи зароблѣно, међу овима налази се и єданъ паша.

— Кореспондентъ *Обшты новина* изъ Париза одъ 31. пр. м. пише: Францускій посланикъ у Бечу извѣстіо є овы дана свое правительство о изясньню князя Горчакова у смотреню познате четири точке. Царъ Николай прима четири точке са некомъ измѣномъ, а особито тражи, да се трећа точка измѣни, коя на то иде, да се руска црноморска флота умали. По овоме дакле суди истый кореспондентъ, да на преговоре ни мислити нетреба.

— *Руске войничке новине* званично су обзнаниле брой падши официра на Алми. Свега є мртвы пало 46 официра, међу овима два ђенерала и 8 штабалны официра. — Царъ є съ великимъ задовольствомъ чуо, како некій одескій трговацъ именомъ Масъ непрестано свою поданическу вѣрность према двору указуе; тако є некій данъ послао у Крымъ 2000 кошуля, за ову нѣгову вѣрность и одушевлѣность царъ му є явно благодаріо.

Изъ *Александріе* одъ 26. пр. м. являю *Осерват.-Тріест.* да ніе истина, да є Саидъ-паша забраніо у Египту трговину съ роблѣмъ.

— Неко *француско друштво* обвезало се, да прокопа земльоузъ Суецъ, кои раздвая Азію одъ Африке; каналъ дакле овай саюзиће средиземно са црвенимъ моремъ. Посао ће тай траяти на 7 година, и свагда ће быти по 10,000 радника заняты.

— *Войничке новине* одъ 5. Януара т. год. изъ Крима являю: Князъ Меншиковъ званично є списакъ о губитку кримске войске цару поднео. По томъ списку постало є одъ дана, кадъ є битка на Алми была (8. Септ.), па до 15. Дек. пр. год. за бой неспособны 26,783 войника. Одъ овы умрло є одъ задобывены рана 7301; ранѣно є 13,826; у робство пали су или се изгубили 1617; одъ болести и други случая умрло є 4039. Овай знатный губитакъ єднако се попуняваo, и ово найновіе дванаесто почасно регрутиранѣ у источной половини царства додаће войсци опетъ 250,000 регрута.

— Изъ *Одесе* являю *войн. нов.*, да є тамо 23. пр. м. приспѣла 14. пѣшачка дивизія ђенерала Молера II. одъ 5 корпуса, и сутра се данъ одма за у Крымъ кренула. До 18. п. м. ништа ніе турска войска кодъ Евпаторіе противъ Перекопа предузимала, и мисли се, да ће она прво на обшанченый логоръ рускій кодъ Инкермана напасти. Сила ова турска износи на 20,000 м. Остенсакенъ наредіо є, да се уланска бригада ђенерала Соболѣва, єданъ полкъ драгонера и три козачка полка кодъ Тусле и Сака према Евпаторіи намѣсте, да на покретанѣ турске войске добро мотре. Ако бы пакъ турска войска на Перекопъ ишла, опетъ ће имати посла са пѣшачкомъ дивизіомъ ђенерала Павлова, съ єдномъ бригадомъ ђенерала Враносла и єдномъ бригадомъ кавалѣріе. Ова є войска добро положенѣ узела између Тулчака и Контугана. — Одеса є сва топовима обколѣна; само одъ сувоземне стране има 27 батерія са 115 топова. Оружаю се и спремаю у цѣломъ царству. Цѣла варошь Тула изгледа као єдна радіоница оружія. Већъ првы дана Декембра пр. г. послато є одавдѣ у главный арсеналъ кіевскій 600.000 пушака, и непрестано іошъ наручбине траю.

Течай: сребра 27%; дуката 5 фор. 50 кр.

Ко жели іоштъ све броєве одъ ове године подпуно имати, нека изволи съ пренумериранѣмъ поитати, єръ ће скоро доцканъ быти. У.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 13. Јануара 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 5.

ПУТНИКЪ.

(Споменъ изъ путованя по Италіи.)

Самоћа є ономъ мила,
Кои само єдну люби,
Усамлѣнъ є свакій путникъ,
Кой по туђемъ свѣту блуди.

Пред-а-мномъ є лепа башта,
Свакояка цвѣћа пуна;
Ал' найлепшегъ цвѣта нема,
Што в свему цвѣћу круна.

Поморанце око мене
Савіяю витке гране,
Те путнике утрућене
Одъ сунчане жеге бране.

Свудъ се шећу очи мое,
Немирно се люля море,
По смоквама птице пое,
Удаљене плаве с' горе.

Све то овдѣ гледамъ радо,
Ал' радости неосѣћамъ,
При погледу свакомъ я се
Єдногъ лѣпшегъ створа сѣћамъ.

О анђеле могъ живота,
Предъ очима што ми трептишъ,
Немогу те нигдѣ наћи,
А свудъ за мномъ у свѣтъ летишъ.

Осимъ тебе више нема
На овоме свѣту цвѣћа;
Ты си свака моя пѣсма,
Ты си зора могъ пролѣћа.

Твое име, лепо име,
Несмѣ моя пѣсна знати;
У срцу ћу њега крити,
А Лауромъ тебе звати.

Два пѣсника то су име
Међу звѣзде уздизали,
За именомъ тимъ бадава
До гроба су уздисали.

Та ће судба и мен' наћи,
То ће мени быти исто;
На самъ зато и то име
За утѣху мени избр'о.

Пѣсницима награда є,
Да уздишу, докъ су живи;
Па кадъ умру, свѣтъ безчуственъ
Сузама се њиним диви.

Кое с' вѣре и народа,
Нећу никомъ я казати,
У комъ краю свѣта сѣдишъ,
Одъ свакогъ ћу затаяти.

(Марта 1851. у Наполю).

ПУТОВАНЂ 1591. ГОДИНЕ.

(продужено.)

После двѣ недѣлѣ одпутує г. Печъ изъ Цариграда у Бечъ, онъ є єдва чекао да остави турско царство, єрбо є предвидіо революцію, коя текъ што нієе букнула, и коя обично доноси крваве и грозне послѣдице. Посланикъ нашъ г. Крегвићъ држао є отворену софру за христіяне и Турке, кои су могли долазити и єсти. Одъ овы наши гостію научили смо мы млоге обичаєе њіове. За сигурность нашега конака, опредѣліо є султанъ єднога ћаю кои є непрестано при нама быо, и коме є посланикъ плату одредіо. Ћая є имао свое гавазе. Кадъ смо кудгодъ излазили у варошъ, пратили су насъ по 4 яничара ради наше сигурности. Њима є посланикъ начиніо нове альине. Султанъ заповѣди, те намъ се свакій данъ доносило: єдна четвртина вола, два овна, 6 кокошію, єдна ока пиринча, потомъ меда, шећера, соли, вина, и рана за конѣ. — Мы нисмо никаква посла имали, и упражнявали смо се у гађаню изъ стрѣла, и у турскомъ єзику. Ишли смо да гледамо цркву Софію; — ту се іошъ може примѣтити єдна икона молована на зиду, коя представля свету троицу; то су Турци оставили за споменъ, али опетъ нису се могли уздржати, да светцима очи неизбоду; єдна стрѣла стои убодена на єдной икони, кою є султанъ Селимъ гађао. — На другой сѣрани цркве стоє гробнице султана и њіовы жена, и сви су сандуци самомъ скупоцѣно извезеномъ кадифомъ покривени, поредъ коій свеће и кандила горе. На сандуку султана Солеймана, за знакъ и споменъ нѣговы юначки дѣла, стои єдна богато окићена сабля и стрѣла. Овдѣ готово непрестано дервиши кланяю и моле се богу. Све є то чисто и уредно было.

Гледали смо чешће, како се Турци играю џилита. То намъ є чудо было видити, како се они у найвећемъ трку сагну и довате свой џилитъ са земль. При той прилики може човекъ найлепше и найболь конь видити, а тако исто и одѣло Турака. Ту човекъ да стане, па да се диви и чуди турскомъ господству и богатству; али зато христіяни иду боси и изцепани.

За време нашегъ бавльења догоди се єданъ жалостанъ догађай. На другой страни Цариграда, у Галати єданъ младый Гркъ, синъ некогъ богатогъ трговца, воліо є єдну лепу дѣвойку, коя є такођеръ была Гркиня и кћи имућногъ трговца; она є имала око 16 година, и была є неописане лепоте. Њи двоє были су већъ одъ стране родителя своій єдно другомъ наречены, и шта више већъ є данъ њіовогъ вѣнчаня было уговоренъ. — Наєданпутъ дође єданъ богатый Турчинъ у кућу дѣвоячкогъ отца, и каже, да му є видіо кћеръ, и да є жели узети за жену. Отацъ се уплаши, и одговори, што є учтивіе могао, да є дѣвойка већъ испрошена, и да ће се до кои данъ вѣнчати. Турчинъ, кадъ види, да съ лепимъ начиномъ нема се ничему надати; а онъ оде, те подкупи кадіе и паше, и после два три дана дође заповѣсть, те тога Грка затворе а дѣвойку одведу у харемъ међу жене оногъ Турчина. Она є хтѣла сама себе уморити, нити є што ела ни пила; но кадъ іой кажу, да ће іой текъ онда отца изъ апса пустити, ако се потурчи и пође за Турчина, она се ублажи. Она замоли Турчина, да іой неизлази предъ очи, докле она ненаучи све турске молитве, коє почне одма одъ други нѣговы жена учити. Турчинъ пристане на све, што є она тражила. Оца іой скоро потомъ пусте. Нѣнъ заручникъ, онай младый Гркъ, нигдѣ ніе мира имао, докле са скупимъ поклонима и подкупльиванѣмъ ніе успѣо, да се съ бывшомъ заручницомъ своіомъ у башти нѣной састане. Пошто су се обадвоє противу своє судбине изплакали, почну се договарати, како ће утећи; и тако су се више пута састаяли и спремали, да своє планове изврше. При послѣднѣмъ састанку онъ іой яви, да є све приправно, и кадъ буде поноћи, да ће онъ са своимъ людма доћи, да є избави, и да утеку на єдну таліянску лађу, коя ће одма исте ноћи кренути се; но у истый ма отворе се врата одъ баште, и онай Турчинъ, кои га є непрестано вребао, уђе као бѣсомучанъ са іошъ троицомъ, и увате тога младогъ Грка, кои буде одма у гвожђе метутъ и затворенъ. Дѣвойка вриснe, али непадне у несвѣсть, него каже Турчину, да га нигда неће волити, и да ће му обадва ока ископати. — Та ствар дође на турскій судъ, и муфтіе осуде и Грка и лепу Гркиню на смрть.

(продужиће се).

БЕДУИНЪ.

Караванъ аџія крене се изъ Діарбека. Напредъ яхаше Османъ просиплюћи народу новце; — имами су благосиляли одлазеће путнике: жителъи су іимъ посипали путъ цвѣћемъ.

Шестый путъ одправяше се садъ Османъ съ караваномъ у Меку, зато быяше и онъ заповѣдникъ надъ сейменима, кои су караванъ спроводили. Свакій є то тврдо вѣровао, да ће му путованѣ срећно быти: єрбо се нигда ніе догађала Осману у путу каква несрећа, буре нигда нису засипале ниједногъ одъ нѣговы сапутника у арапскимъ пѣсковитимъ пустињама; Арапи нигдѣ на нѣга нападали нису. Та благоуспѣшность у предузећима нѣговима почитовала се за плодъ Османове побожности, издашности и храбрости.

После неколико недѣля по одласку изъ Діарбека приближи се караванъ къ Евфрату, славной у древности рѣци, коя є савременица свѣта. Поюћи стихове изъ алкорана пређу преко нѣ богомольци и ступе на пѣшчане пустинѣ арапске. Овдѣ пристане узъ караванъ єданъ Бедуинъ, на лепомъ враномъ коню: онъ є такође ишао на поклоньнѣ светимъ мѣстима колѣвки и гробу Муамеда.

Османъ се упусти съ њимъ у разговоръ, кои дираше у преимућство єдногъ одъ њіовы народа. Бедуинъ одговори кратко но разумно: онъ хваляше оно, што є достойно похвале у нѣговомъ народу, а хуляше оно, што му се чинило, да є неваляло. Они се непримѣтно удале одъ каравана: Османъ ватрено почне хвалити Турке.

„Турци“ — говораше онъ Бедуину: — „одавна се славе по цѣломъ истоку своіомъ храбросћу, добродушіемъ и милосрдіемъ; іошъ одавна су намъ редка ова качества придобыла уваженѣ цѣлога свѣта; свуда, кадъ оће да представе непобѣдимость войника, люди кажу: Онъ є храбаръ као Турчинъ! Трговци хотећи чіе годъ безкористолюбіе показати, понайвише кажу: башъ є справедльивъ као Турчинъ. — Чимъ се напротивъ одликуе твой бѣдный народъ, кои скита по пешчарама пусте Арапске? Какавъ се гласъ проноси о вама? — Такавъ, да вы немате ни чести ни савѣсти; вы сте єдне вѣре съ нама, но султанъ вамъ плаћа сваке године знатну суму, да бы само сачувао одъ ваши лопова главный караванъ аџія. Грабежъ васъ є учиніо презренимъ скитницама у очима свакогъ истиногъ мусулмана. — Признай, друже, да я истину говоримъ; признай, да твой народъ ніе ништа другого, него чета крадльиваца и пустаія...“

„Мы ћемо после свршити нашъ разговоръ“ — рекне Бедуинъ, показуюћи рукомъ на спотакнувшу се камилу и притиснувшу собомъ онога, што є воћаше: „после: найпре да помогнемо овомъ несрећномe.“

„Иди, па му помажи ты“ — одговори Османъ: — „я нећу никакву услугу да укажемъ томе бездѣлнику: онъ є прекупіо одъ мене пре четири године ту исту камилу, и садъ ми є врло мило, што му она иста камила оће да дође главе. Кадъ бы онай угурсузъ издисао, а єдна бы моя рѣчь могла повратити му животъ, я бы — опрости ми боже грѣхе, я бы зашіо себи уста, да како спасаваюћа рѣчь сама неизлети.“ Међутимъ Бедуинъ помогне човеку, те се избави изподъ камиле, па се врати своме сапутнику, кои се мало быяше удаліо. Наєданпутъ страшный тигаръ скочи изъ шумара, поредъ кога яхаше непредосторожный Османъ. Овай се збуни и падне на землю безъ чувства.

Бедуинъ итро полети не одъ нѣга но управо къ нѣму; счепа пиштоль и онай истый минутъ, кадъ крвожедный звѣръ отвори уста на свой ловъ, скреше у нѣга (звѣра); и мртавъ тигаръ простре се поредъ Османа.

(продужиће се.)

СТАРА ГОДИНА.

(31. Декемвра 1854.)

Патрола. (види нешто у мраку и виче) Ко иде?

Гласъ изъ мрака. Наши смо. я самъ.

Патрола. А ко си ты? камо ти фенѣръ у ово доба?

Гласъ. Я самъ стара 1854. година.

Патрола. Ха, ты ли си, што си толика зла починила, и толике люде побила, я те морамъ терати у полицію, па како ти тамо пресуде.

Стара година. Я нисамъ никомъ ништа скривила и небоимъ се никакве власти. У младости моіой самъ те звала, да идешъ самномъ, ты ниси хтѣо, бояо си се мене, и ниси имао повѣреня къ мени, па ме сада на судъ зовешъ; я самъ готова, хайдемо.

Патрола. Ево, господине, довео самъ ову скитницу, коя є за 365 дана у цѣломъ свѣту была, и садъ є хтѣла безъ пасоша да измакне.

Полицай. Хи! каква є стара и изцѣпана несрећница! Ко си ты баба?

Стара година. Я самъ стара 1854. година.

Полицай. На куда тако тумарашъ по мраку као луда, куда идешъ?

Стара година. Путуємъ у вѣчность, гдѣ ме іошъ 7361 сестра чека.

Полицай. А имашъ ли дѣце?

Стара година: Имамъ 12 синова, кое вы мѣсецима зовете.

Полицай. Жао ми є, бабо, ал' я те несмѣмъ пустити. Мы имамо заповѣсть, да такове скитнице затворимо. (патроли) Води є у апсъ до сутра.

Стара година. Нема одъ тога ништа, я у поноћи морамъ прагъ вѣчности прекорачити. Заръ вы Срби да ми станете сада на путъ; вы, кое самъ я непрестано чувала? — Кадъ є по некимъ краєвима гладь бѣснила, я самъ ваше житнице пшеницомъ пунила. Ратъ, кои є толике хиляде другога народа поморіо, уклонила самъ я одъ ваше землѣ. Кадъ є буна и неслога у Шпанiи брата на брата съ оружѣмъ дизала, вы сте овдѣ пѣваюћи и грлећи се мирно сѣдили. Кадъ самъ Пруску и Шлезску водомъ топила, онда є надъ вама ведро небо было. Кадъ є колера свуда бѣснила, и кадъ су люди по свимъ краєвима одъ нѣ дрктали и вароши пусте остаяле, онда кодъ васъ ни грознице ніе было. Кадъ є ватра толике хиляде дућана и кућа у Енглеской, Пруской, Турской и другимъ краєвима прогутала, онда су ваше куће безопасно стаяле. Кадъ су се толике новине у Грчкой и у другимъ краєвима забраниле, онда самъ вамъ я дала Дневникъ и Шумадинку. Марвене болести затирале су имућне куће на вашимъ границама, а ваша є марва безъ бриге была. — И толика іоште добра, што самъ вамъ учинила, па ме сада пытате, камо ми фенѣръ и пасошъ. — Радуєте се новой младой години, а ништа незнате, шта вамъ она носи? Є ли то лепо? А?

Полицай. (устане и скине капу) Опрости сладка тето, ты си могла искусити, да люди зачасъ заборave старе заслуге, и докъ су іимъ предъ очима, дотле ій се и сѣћаю; люди су неправедни, я признаємъ; хвала ти на свему добру, што си намъ учинила. — Можешъ слободно ићи; дай само пасошъ да визирамъ.

Стара година. Ево пасоша, подпиши га, онъ є свуда и у найманѣмъ селу и кући подписанъ. (Потомъ извади єдну велику кньижурину, у коіой бяше млого крвавы листова.)

Полицай. (узме кньигу и чита) Година 1854., родомъ изъ будућности, стара 365 дана, карактера ратногъ, путує преко садашньости у вѣчность, особиты знакова има одвећъ много. — (Потомъ узме Полицай перо и напише,) „вићенъ за прелазакъ преко садашньости у вѣчность. 31. Декемвра 5 минутій предъ поноћь.“

Стара година. Е, садъ сбогомъ; — нигда вамъ више доћи нећу. Желимъ вамъ, да нежалите замномъ, да се некаєте, што самъ прошла. И ако самъ я штогодъ заборавила учинити вамъ, желимъ, да вамъ моя сестра — коя текъ што ніе врата отворила — учини, и испуни све ваше желѣ. Мене сте изгубили, мене нигда више имати нећете (оде).

Практикантъ. (изтрчи за ньомъ изъ канцеларіе) Тето, тето, стани мало.

Стара година. Шта є, говори брзо, немамъ кадъ да стоимъ, текъ што ніе поноћи, я несмѣмъ нову годину на овомъ свѣту дочекати, одъ поноћи починѣ ньена влада; — говори.

Практикантъ. Ты садъ сасвимъ пролазишъ и идешъ у прошлость и све са собомъ носишъ. Є ли?

Стара година Єсть, я садъ све свршавамъ.

Практикантъ. Я имамъ неколико контій, кое немогу да платимъ, зато молимъ те, сладка тето, узми и ове конте, те понеси у прошлость.

Стара година. Немогу, кадъ нису плаћене; — сбогомъ на вѣки (оде).

Практикантъ. (лупи врата за ньомъ) Иди безъ трага, чумо матора. (12 сатій избіе.)

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Еракъ. Кудъ трчишъ тако?

Петакъ. Башъ добро кадъ те нађо. Молимъ те, кажи ми, гдѣ є овдѣ *судейскій сокакъ*?

Еракъ. То незнамъ. Овдѣ се незове ниједанъ сокакъ тако.

Петакъ. То неможе быти. Овдѣ мора да има какавъ сокакъ, кои се тако зове; єръ юче самъ био у полиціи, и моліо, да ми се єданъ дугъ наплати, па ми казаше, да тражимъ судейскимъ путемъ.

Еракъ. Вѣре ти пробай ово вино, Ютросъ самъ га купіо. Познаємъ, да є добро и врло яко; али чини ми се удара на нешто.

Петакъ. (проба вино.) Право кажешъ, удара.

Еракъ. И я видимъ да удара, али нашто удара?

Петакъ. На плотъ.

Еракъ. Кажи ми, ко є на овомъ свѣту добродѣтеланъ.

Петакъ. Я мислимъ свакій онай човекъ, кои има добродѣте.

ПОДГРЂВЦИ.

— Садашньій султанъ тридесетъ првый є царъ одъ племена Османова, а двадесетчетвртый одъ освоєня Цариграда (1453. год.)

— Кадъ є папа Адріянъ VI. умръо, народъ се скупи предъ кућу нѣговогъ лѣкара, окити му врата цвѣћемъ и вѣнцима, и напише: „Ослободителю своїъ отечества."

— У Азіи има єданъ народъ, кодъ кога люди изъ суєвѣрія намажу сво лице црномъ фарбомъ, кадъ куга или колера дође, а то зато чине, да іи те болести непознаду.

ШТА МИ ТИ Є ШТО?

Сазда ме богъ одъ шта и Адама, свакогъ я нарани и напои; а кадъ умре, нити ми богъ прими душе ни земля тѣла.

Безъ ивера на води ћупрія.

Гвоздень сѣди у лугу, у гвоздену клобуку, сузе му каплю узъ єлову кацу.

Два се брата преко плота за браде вуку.

Докъ се отацъ роди, синъ по кући ходи.

Жуто маче предъ богомъ плаче.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— На путу у село Свинѣ окружія пожаревачкогъ 17. пр. м. нађенъ є некій Адамъ Марковићъ мртавъ; онъ є убієнъ и глава му є сѣкиромъ одсѣчена; а 30. истогъ мѣсеца нађенъ є некій Јошъ Лазаревићъ изъ Старчева убієнъ, кои є двапутъ у главу ударенъ мртавъ остао; — убице ова два човека нису се іоштъ могли пронаћи.

— У окружію крагуєвачкомъ обесіо се некій Иванъ Нешићъ изъ Такова съ тога, што є пре тога у некой крађи уваћенъ и суду преданъ био.

— Запаљно є сѣно кмета раковачкогъ окр. бѣогр. и сво са 80 крстина сламе изгори, штета износи на 80 дуката; причинитель ове ватре ніе се могао пронаћи.

— За прошлу 1854. године по закону поднето є княжескомъ рѣшенію свега 127 кривичны предмета, са 270 окривљны лица. И то за убиства и трованя 36, — за одбацанѣ и умртвленѣ дѣтета 4, — за убой и обраненѣ смртно 4, — за паленѣ 3, — за крађе, ятакованѣ и нападанѣ 203, — и за друга разна преступленя 20. — Између овы послѣдньи 6 су чиновна лица за иступленѣ у своіой дужности и дефектъ. — Одъ свію овы осуђени су были коначномъ пресудомъ на смрть 89. — А на друге разне велике казни 181. — Но рѣшеніємъ княжескимъ помиловани су одъ смртне казни ньи 74, — одъ други казній ньи 13, коима є казнь умекшана, надъ 110 одобрена є пресуда. Између овы лица коє изъ недостатка доказательства ослобођено є, коє за време суђеня помрло є ньи 21. — За невине проглашено, или као стране поданике ньіовой власти предано є такође ньи 21. — Єданъ предметъ враћенъ є на ново суђенѣ, а 11 предмета са 30 обвинѣны лица прешло є у нову 1855. годину. — Кадъ се по овомъ предмету сравни година 1854. са 1853. види се, да се знаменито умаљяваю кривични предмети а особито крађе у нашемъ отечству. При свршетку 1853. год. было є свега 154 кривична предмета са 341 кривцемъ; за саму крађу и ятакованѣ было є ньи 279 дакле у 1854. 76 манѣ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Найновія пошта *изъ Цариграда* доноси вѣсти одъ 27. пр. м., Дервишъ-паша враћа се изъ подунавски княжества опетъ натрагъ у попеч. рата. — Омеръ-паша вратіо се изъ Балаклаве у Варну. — Одъ Канробера стигла є заповѣсть, да се войска турска више ненавози изъ Варну за у Евпаторію до далѣ заповѣсти.

— *Фремденбл.* одъ 29. пр. м. изъ Крима доноси вѣсти, да се кодъ Севастополя до 28. пр. м. ништа знаменито догодило ніе; осимъ што Руси често изъ града на саюзнике нападаю, и 28. пр. м. прилично се протукли. Саюзници се надаю, да ће піемонтска войска састоѣна се изъ 15,000 м. до 6 недѣля овамо доћи. Два француска и два енглеска виша официра отишла су одавде управо у Піемонтъ, да се съ врховнимъ ћенераломъ піемонтскимъ Ламармороmъ договоре о снабдѣваню войске.

— *Бечъ 7. Јануара.* Попечитель финансіе и трговине баронъ Баумгартнеръ због слабогъ здравля дао є оставку: на нѣгово мѣсто долази баронъ Брукъ посланикъ у Цариграду.

— *Фремденбл.* изъ Варне одъ 26. пр. м. пише: Омеръ-паша, кои є съ адмираломъ Ахмедъ-пашомъ у Балаклаву отишао, да присуствуе тамо воєномъ савѣту, вратіо се у Варну натрагъ, и то за 28 сатій. Онъ ће овдѣ остати само два дана, па ће онда сасвимъ у Евпаторію отићи. Чимъ у Евпаторію приспѣ, одма ће операціе предузети; а то ће быти 6. Јануара т. г.

— *Тріестъ* 5. Јануара. Овдѣ є дошао князъ црногорскій са свитомъ, да се съ испрошеномъ невѣстомъ вѣнча; при вѣнчаню чинодѣйствоваће епископъ задарскій.

— *Петербургъ* 25. Дек. Данасъ є овдѣ као на данъ рођеня христова и за споменъ ослобођеня отечества у години 1812. велика парада држана у зимской палати. При овой паради сви су они присуствовали, кои су добыли какавъ орденъ или медалю у рату францускомъ, персійскомъ, рускомъ и мађарскомъ. Прво одѣлѣнѣ войске сачињавале су роте одъ тѣлесно-гардейско-резервногъ полка преображенскій, сѣменовскій, исмаиловъ и єгерскогъ полка; друго одѣлѣнѣ сачињавале су роте одъ московскогъ и финландскогъ резервногъ полка; осимъ тога было є и други изъ различиты полкова. Цѣломъ овомъ войскомъ командирао є престолонаслѣдникъ, а надъ инфантеріомъ ћенералъ Кушенѣвъ. У 11 сатій дошао є самъ царъ, и пошто є прегледао войску, отишао є у велику цркву зимске палате. После божествене службе отиде царъ праћенъ одъ цѣлогъ свештенства, царске фамиліе и свію великаша, у галерію живописа. Овдѣ є свештенство очитало благодарителну молитву за избавлѣнѣ отечества у год. 1812.; затимъ є царъ поредъ войске прошао, а за ньимъ є ишао митрополитъ, кои є све редове войничке и баряке освећеномъ водицомъ покропіо У 3 сата поподне свршила се ова парада.

Течай: сребра 127%; дуката 5 фор. 54½ кр.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРВСКОГЪ.

У Бѣограду 18. Януара 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЬИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. | № 6.

ПУТОВАНѢ 1591. ГОДИНЕ.

(продужено.)

Мы разберемо, кадъ ће се та грозна пресуда извршити и онай данъ изберемо лепо мѣсто одакле ћемо све добро моћи видити. Млого се свѣта тай данъ скупило было на ономъ мѣсту, гдѣ ће то двоє залюблѣни быти погублѣни. Парада є была као обично, кадъ кога хоће да погубе. Напредъ є ишао на коню судія, за ньимъ нѣгове аге, за овима неколико яничара, по томъ водили су младогъ Грка, коме су руке везане на леђа, а за гвозденъ ланацъ, што є око врата имао, водили су га џелати. Затимъ ишло є опетъ неколико яничара, и мложество свакоякогъ народа. Кадъ народъ види младића, подигне ужасну вику. Млоги Турци приђу му, и опомену га, да се потурчи, пакъ ће одма быти ослобођенъ; али онъ ніє іи хтѣо ни слушати, него є мирно ишао мѣсту, гдѣ ће погублѣнъ быти. Кадъ є быо према кући ћая-паше, пошлѣ паша, те му кажу, да ће, ако се потурчи, несамо быти ослобођенъ, него ће му се іошъ дозволити, да и ону лепу Гркиню за жену узме. Онай Турчинъ тако є воліо ону Гркиню, да бы дозволіо, кадъ є видіо нѣно іогунство, да и за оногъ Грка пође, само да непогине. — На то предложенѣ осуђеный младићъ савъ се стресе. Већегъ искушеня за нѣгово младо срце ніє могло быти. Онъ застане, неописана борба была є у нѣму, — вѣра буде яча одъ любави. Онъ одговори, да ће радіє умрети, него православну вѣру промѣнити; и постояно дође на мѣсто, гдѣ га смрть чека. —

После краткогъ времена доведу и младу Гркиню на оно исто мѣсто. Ню су водили на єдной мазги, око нѣ ишло є млого замотаны була, али она — Гркиня — ніє была покривена, само коса по турскомъ обичаю у витице сплетена покрила іой быяше сва леђа. На ньой быяше црвена альина, а око врата имала є неколико низа бисера. Нѣно невесело положенѣ чинило є, те є изгледала іоштъ дражеснія. Она кадъ чує, да бы се и онъ и она могли спасти, кадъ бы се само потурчили, и да нѣнъ заручникъ то неће, замоли, да іой дозволе, съ ньиме говорити, рекавши да онъ ньой неће моћи ништа одрећи, и обричући, да ће га она наговорити, да се потурчи. То іой се дозволи. И она са сузама почне молити младогъ осуђеногъ Грка, да се потурчи; іоштъ неколико христіяна, кои су близу были, викали су и савѣтовали му, да се потурчи, єрбо другогъ спасенія никако ніє было. Она га є тако молила, и тако са сузама заклиняла, да бы се мало люди нашло, кои бы могли оваквимъ молбама ма шта одрећи. Найпосле є клекнула предъ нѣга, али ніє га могла одъ христове вѣре одвратити. И онъ є заєдно съ ньоме плакао, али остао є постоянъ. *) Турци кадъ виде такво іогунство и презиранѣ ньіове вѣре, почну са свію страна викати: На ченгеле са тимъ псетомъ. Христіяни су крили своє сузе, — и кажите ми, коме небы удариле сузе гледаюћи овакво ужасно позоріє?

Потомъ нѣга доведу подъ ченгеле, гдѣ му џелати скину све хальине, осимъ кошулѣ и гаћа, потомъ вежу му руке и ноге, закопчаю му неке каише око тѣла, и подигну га тако за єданъ хватъ висине. Дѣвойка, кадъ га види, падне у несвѣсть, но одма опетъ дође къ себи, и замоли да опетъ съ ньимъ говори, и да га последньій путъ моли, да се потурчи; — и тако она опетъ дође къ своме несрећномъ заручнику. Нико неможе описати оне сузе и оне рѣчи, съ коима га є она молила, и опоминяла на ньіову любавь, и на срећу, кою ће они уживати ма у каквой вѣри были. Онъ опетъ остане постоянъ, и нехтѣдне се обећати, да ће примити мухамеданску вѣру. Она, кадъ види, да ніє више вайде молити, изъ очаянія почне ужасно бѣснити и викати као звѣръ. Найвећа любавь спрамъ нѣга, преокрене се у найвећу мрзость. Клела є онай данъ, кадъ га є првый путъ видила, називала га є неблагодарнимъ, безчовечнимъ, свирѣпимъ, и да нема у себи срце човека него тигра; и напослѣдку тако изнемогне, да є полумртва пала.

Међутимъ судія даде знакъ, и џелати на онимъ каишима подигну младогъ Грка у висину, потомъ наєданпутъ изъ висине пусте га, те онъ ребромъ своимъ закачи за гвоздену куку (ченгеле), коя є на краю оштра была и крозъ тѣло прошла, и тако остане закаченъ да виси. Ужасанъ гласъ прође крозъ савъ скуплѣный народъ. — Садъ є быо редъ на Гркиню. Млоге жене и Турци скупе се око нѣ, и почну говорити, да се ньой баръ опрости, и да є онай, кои є свему томе узрокъ быо, већъ казнѣнъ, а она да є већъ Туркиня и да може живити. На то она дивльимъ и бѣсомучнимъ гласомъ повиче: „Онъ є быо мени обѣ вѣре, безъ нѣга нећу у христіянской ни у турской вѣри да живимъ.“ — Затимъ и ньой свежу руке и ноге, смѣсте є у єданъ великій сепетъ (котарицу), одозго покрію платномъ и завежу, па онда на єдномъ конопцу спусте є у море; мало потомъ извуку є мртву, те са-

*) Да є овакавъ Адамъ быо, мы бы іошъ у раю были.

ране. — После су нам причали, да є онай несрећный Гркъ три дана живъ о гвозденомъ ченгелу висіо, докъ га ніє неко изъ сажалења убіо.

(продужиће се.)

БЕДУИНЪ.

(крај.)

Најпосле Османъ отвори очи; избављењ нѣгово чињаше му се надприродно; онъ загрли Бедуина, и у првомъ жару благодарности своє предложи му са сузама, као найманьій знакъ дужне своє признательности, кесу са сто дуката.

Бедуинъ се на велико задовольство Османово одкаже тога дара.

У овай паръ дође къ њима сиромашакъ єданъ на дрвеной нози, огрнутъ єднимъ гунѣмъ савъ у ранама, онъ се окрену и Осману, кои држаше кесу съ дукатима, и рекне:

„Милосрдіе мора быти теби познато богатый странче! Утоли гладь и жеђь твогъ земляка, удѣли макаръ єдну рубію изъ толике кесе твоє бѣдномъ сиромашку, єдна ће ми рубія быти доста, да одржимъ животъ до найближе вароши, а овако ћу морати на путу умрети.“

„Нека ти буде богъ на помоћь!“ — Одговори Османъ стрпавши дебелу кесу свою у цепъ: — немогу ти дати ни єдне паре, я идемъ на ћабу у Меку и Медину чакъ изъ Діярбека и више новаца немамъ, него што ми є нужно, да одемъ и да се повратимъ. Све што ми є претицало, подавао самъ при полазку народу, кои є благосиљо мой путъ. Жао ми є врло, али ти немогу помоћи.“

Бедуинъ извади изъ јапика леба и єдну мешину съ водомъ и да сирома'у. „На! утоли гладь и жеђь, па да идемо заєдно. И нашъ є путъ на ону варошь, у кою ты идешъ; я ћу те провести путемъ, небой се.“

— „Но я идемъ врло полако, често се одмарамъ“ одговори сирома'.

— „А ты сѣди на могъ коня“, одговори Бедуинъ скочивши съ коня по томъ попне сиромаха узме коня за узду и пође пѣшъ полако.

„Остави га“, — рече Османъ Бедуину „да свршимо нашъ разговоръ, да єданъ другомъ докажемо“ —

„Разговоръ нашъ“ одговори Бедуинъ, одавно се всѣъ свршіо. Мы смо ясно єданъ другомъ доказали, кои є одъ наши народа у храбрости, добродушію и штедроти већій. Само запамти Османе да свуда има и добры и злы людій.

Османъ разуме сву величину овогъ одговара и закуне се брадомъ свога чукундѣда осветити се Бедуину за нѣгову продрзљивость. Скоро му се и случай къ испуњењу намѣре покаже. Бедуинъ быяше тврдо заспао. Караванъ се крене и Османъ остави благодѣтеля свога усредъ пустинѣ на жертву свима бѣдама, па іошъ да небы сирома' Бедуинъ пробудивши се могао пристигнути Караванъ, украде му онъ враногъ коня — сво иманѣ Бедуина. —

И судба га за то неказни? Не! — Онъ проживи у пуномъ задовольству вѣкъ, и окруженъ радостима умре. Діярбекирци споминю га са сузама; очеви и матере указую на нѣга као на образацъ дѣци своіой. —

Яо! како є много нужно знати, како дуго треба човека испытивати, да се непреваримо и у самой добродѣтельи нѣговой. — превео М. Миличевићъ

ГЛЕДАЊЕМО.

I. Појавъ.

Безплатежный практикантъ. Молимъ васъ, господине, постарайте се, да ме учине платежнимъ практикантомъ, ето већъ прођоше двѣ године, како безъ плате служимъ.

Секретаръ. Треба, брайко, да имашъ стрпљења, и я самъ тако найпре служіо; ты си іошъ младъ. Али опетъ нашъ си човекъ, небрини се, гледаћемо.

Цѣлый практикантъ. Право му кажете, треба да има стрпљења. Я самъ дуже време безъ плате служіо, докъ самъ се ове среће удворіо, па ту се закамени.

Писаръ. Ако мислишъ, секретару, да се ова сиротиња мало помакне, а ты навали на членове, нека мене найпре гурну кудгодъ за секретара, пакъ ће се онда и ова дѣца помаћи.

Секретаръ. Башъ идемъ садъ да говоримъ свима члановима редомъ, да се сложе, па да раде и да васъ препоруче, гдѣ треба; я се надамъ, вы ћете сва троица мени скоро рећи: „хвала господинъ секретару!“ (оде)

2. Појавъ.

Членъ. (секретару, кои ступа у собу) О ћато, оди; оди, сѣди овдѣ. (виче слугу) Дієте! дай секретару чибукъ.

Секретаръ. Црнъ ми чибукъ, господине, — ніє ми ни до шта.

Членъ. А шта є, што си невесео, шта ти є мало? Парница има, хвала богу, колико годъ хоћемо.

Секретаръ. Та то є зло, радимъ и даню и ноћу, па опетъ неможе да се све сврши.

Членъ. Ха, ха, ха, явашъ, явашъ. Што се несврши данасъ оно ће сутра; што несвршимо мы, свршиће они кои после насъ дођу, кадъ ми помремо. Шта се жестишъ?

Секретаръ. Я се нежестимъ толико, што имамъ посла млого, него што неванцирамъ; ето четири године и 3 мѣсеца скоро, како самъ непрестано на овомъ мѣсту.

Членъ. Додуше требало бы да си се досада помакао.

Секретаръ. Треба да гледате вы са президентомъ; да се сложите, па да се заузмете, гдѣ треба; я самъ ишао и другимъ члановима

Членъ. Па шта ти кажу?

Секретаръ. Кажу сви, да ће гледати.

Членъ. Ха, ха, ха, добро ти кажу, и нису те преварили; и я ћу зацѣло гледати.

Секретаръ. Вы се смѣете, али мени ніє до смѣя; за то васъ молимъ, отиђите президенту, онъ ће овы дана и-

ћи у престолну варошь; договорте се съ њимъ, па ме гдѣгодъ за члена намѣстите.

Членъ. Башъ секретару идемъ одма, и гледаћемо, и довіяћемо се, како ћемо успѣти; — тебы за любавь ишао бы цару, а камо ли президенту. Ты се ништа небрини, а мы гледаћемо.

3. Појавъ.

Членъ. А вы башъ спремни. Оћешъ сутра, ако богда?

Президентъ. Како сване у име бога.

Членъ. Гледайте садъ, како идете тако, да тамо и останешъ. Ты знашъ, како я мыслимъ, да останете. На онда реци кою и за мене; я самь на реду, и мислимъ, да ніе право, да ко другій на твоє мѣсто дође; а они знаду моє заслуге, ніе шала већъ седамнаеста година, богу є плакати.

Президентъ. Знашъ шта є, и да ми ниси споменуо, я самь башъ мисліо, свуда да говоримъ, да те намѣсте за президента. Я за мене нећу ни уста отворити, мени є лепо богъ дао, али да знашъ, за тебе ћу се упети изъ петны жила. А надамъ се у бога, да ћу моћи успѣти. Буди безъ бриге — и ослони се на мене, а я ћу гледати.

4. Појавъ.

Министаръ. Како су тамо друга господа?

Президентъ. Хвала богу, господине, сви су здрави и задовольни у господарскомъ здравлю, и сви су васъ лепо поздравили.

Министаръ. Нека, хвала богу. Мило ми є, да су сви задовольни.

Президентъ. Сви су, господине, задовольни и са посломъ и са платомъ и са службомъ, само єданъ међу њима дуго и предуго служи, а слабо се помиче на већу плату, па иде као убієнъ.

Министаръ. А кои є то?

Президентъ. То самь я, господине, ако смѣмъ казати. Простићешъ неправо є за мене, дѣца ме претекоше. Заръ толика господарска милость да се излива на све друге, а я єданъ за леђа да будемъ забаченъ, то ме є овамо и дотерало, да те кумимъ и молимъ, господине, да ме кудгодъ на болю плату представите.

Министаръ. Я самь одавно мисліо на васъ. И могу вамъ казати, да о вама врло добро мнѣніе имамо. Колико є у моіой власти чинићу. Будите безъ бриге, я васъ увѣравамъ, да ћемо гледати.

(И іошъ непрестано сви гледаю.)

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Еракъ. Данъ по данъ па ћемо да остаримо. Штета што се мора остарити.

Петакъ. Па заръ ты незнашъ; ништа лакше него учинити да неостаришъ.

Еракъ. А како то, кажи ми молимъ те?

Петакъ. Обеси се, докъ си іошъ младъ.

Еракъ. Шта є то што се єднако по новинама говори за неке *четири точке*.

Петакъ. То су вальда *четири точка* одъ кола, на коима се миръ вози.

МРВИЦЕ.

— Некій философъ быо є тако замишљенъ, да є изтресаюћи свою лулу на асталъ, повикао гласно: „извол'те.“ — (мисліо є, да неко куца на врата.)

— Єдномъ професору, кои є непрестано сѣдіо и писао, рекне єданъ нѣговъ пріятелъ: „како є то, да ты кодъ толикогъ твогъ писаня, нигда немашъ пѣска на асталу?“ — „Я бы одавно умрьо,“ одговори професоръ, „кадъ небы имао пѣска; а онако како напишемъ єдну страну табака, я морамъ да станемъ, и да чекамъ докъ се мастило неосуши; и тако се зато време прилично одморимъ.“

— Єданъ докторъ доручковао є обично ровита яя; и свакадъ самъ собомъ свако ютро по єдно яйце метне у воду у лончићъ, а у руци є држао сатъ и гледао, да се непрекува. — Но єдно ютро быо є тако збуњенъ, да є мѣсто яйцета метуо свой сатъ, да се кува: а яйце држао є дуго у руци, и гледао у нѣга.

— Прорачунато є да у Лондону сваке године по 30 хиляда коня, одъ оны, што кола по улицама вуку, цркне.

— Женидба є као и лутрія. Толике лозе, а само се мало њи извуку и добыю. Одъ хиляде бракова, можемо рачунати да є само єданъ бракъ савршено срећанъ, са здравлѣмъ, съ иманѣмъ, съ любави, и са своимъ породомъ; петорица су задовольни; 250 њи кажу: „трпимо се;“ — а оне друге некъ нико и непыта. — Пословица има: „пуна врећа гуя, а међу њима само єдна єгула“; па како є лако изъ те вреће жмурећи извући єгулю, тако є лако и наћи савршену и добру жену. *)

ШТА МИ ТИ Є ШТО?

Єдна грудва воска цѣломъ свѣту доста.

Ко пѣва, кадъ сви плачу?

Кући идешъ, а богу се молишъ, да никога у кући ненађешъ.

Нашъ мрконя у кошару уђе, а рогови му немогоше.

Савъ мрконя лежи, а плеће му ходи.

Самъ лончићъ у полю ври.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Марта, жена Стояна Ђурића изъ Вражогрнаца, нађена є мртва у воденичномъ язу исподъ села; узрокъ нѣне смрти незна се, или є неотичанъ или своєволянъ, но како є падаюћу болесть имала, мисли се, да є сама у воду пала.

— У окружію ужичкомъ некій Станое Стопићъ, ударіо є неотично Тому Илића изъ Трнаве єднимъ каменомъ у главу, одъ чега є Тома одма мртавъ пао. Убилацъ є суду на осуђенѣ преданъ.

— У окружію ягодинскомъ нађенъ є на путу мртавъ некій Петаръ, синъ Крсте рабаціе изъ Ягодине.

— 26. пр. м. некій Іованъ Здравковићъ изъ Ланишта, убіо се изъ пиштоля, само зато, што су га цигани преварили у трамплѣню коня.

*) Нека опрости женскій полъ за ову мрвицу; она є іошъ одъ оны времена остала, кадъ смо друге партае быле. У.

Съ радости обявлюемо, да є учредничество Шумадинке добыло дозволѣнѣ, да може листь овай у ц. кр. аустрійску државу прелазити. Съ овимъ дозволѣнѣмъ умноживше се сигурно брой пренумеранта, и тимъ ће и овай листь утемельити свою будућность.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Остд-постъ* изъ *Балаклаве* явля. Саюзници до 30: пр. м. нису никакве операціе противъ Севастополя предузимали, и неће дотле оперирати, докле годъ Омер-паша съ цѣломъ своіомъ силомъ (30,000 м.) противъ Остенсакена што непредузме; — по овоме дакле саюзници су очи на Омер-пашу упрли.

— *Войн. новине* изъ *Цариграда* одъ 1. ов. м. являю. Попечитель рата Риза-паша обећао се Омер-паши, да ће изъ Цариграда у Кримъ послати неколико хиляда войника; войска Омер-паше износиће на 40,000 м. Но колико ће за бой способны быти, то се незна; єръ кадъ є одъ 11,000 турске войске подъ Османъ-пашомъ остало само іошъ 7000; а одъ 14,000 енгл. войске ни половина остала ніе; то се лако рачунъ може сватити, шта може и съ овомъ войскомъ турскомъ быти.

— *Войн. новине* изъ *Карса* и *Ерзерума* одъ 20. пр. м являю, да се тамо турска войска у жалосномъ станю налази; єдно за другимъ новонаименовани команданти Сарифъ-паша и Васифъ-паша нису башъ найболю волю имали, да на азіятскомъ бойномъ полю буду; и срећа є велика за турску войску, што се руска войска у Ериванъ и Александрополь на зимниште повукла, те є садъ ненапада.

— Велики князеви руски Михаилъ и Николай приспѣли су 27. пр. м. у Николаєвъ, и одавдѣ су отишли управо у Севастополь. Командантъ 5. корпуса, ћенералъ Лидерсъ, яко се разболѣо, и очекує се у Одеси; нѣга ће за време заступити ћенералъ Непокойчинскій, шефъ ћенералъ-штаба истогъ корпуса.

— *Балаклава* 30. пр. м. Овдѣ є пре неколико дана врло великій снѣгъ нападао, а садъ є опетъ почела киша падати; сви су обкопи саюзницима пуни воде. Помоћь, коя саюзницима овамо долази, готово се и непознаєе, єръ болесть већма разређує войску, него што є нова помоћь попуњава.

— Енглескій листь *Таймсъ* найжалосніе описує енглеску войску у Криму. Онъ између прочегъ вели: Мы смо се све єднако надали, да ће се станѣ енглеске войске у Криму побольшати, но на жалость правительство є у некій дремежъ пало, и губи време своє скупоцѣно у суетномъ савѣтованю и дебатираню. По найдостовѣрніимъ изворима наша се войска у Криму састояла само изъ 14,000 баіонета; овамо спада и артилѣрія и женійкоръ; а кавалѣріе и нема, она само по имену постои, єръ коньи, кои нису одъ глади поскапали, употребляваю се за превозъ. Свакій данъ умире ньи 60, а разболѣва се на недѣлю по 1000. Одъ 14.000 момака єдва є 2000 здраво и читаво; и заиста се може узети, да се войска наша у Криму изъ инвалида састои; па у оваквомъ станю налазила се она пре, него што є зима почела, а шта ће садъ быти? И пытанѣ є, колико ће одъ оны 50,000, кои су за Кримъ опредѣлѣни, здрави тамо доћи. Мы смо у таковомъ положеню, да ће мо нашу єдинствену войску, съ коіомъ смо се заиста могли поносити, овдѣ у Криму сву изгубити, ванъ ако є какво чудо неспасе. Дрвене кућице су на лађама дошле, но ко ће іи у станове донети, пытанѣ є? Єданъ намъ офицеръ изъ Крима пише: Севастополь є садъ ячій, него што є икада быо. Зло време потре намъ све войнике; у найвећемъ блату у подкопима спаваю, и мора човеку срце заплакати, кадъ ове бѣдне спази. Одъ мога полка, кои се изъ 756 м. састояо, има садъ свега 313; єръ се 433 налазе по болницама у Балаклави и Шкутари. Мы недобіямо кадкадъ по 24 сата меса, дрва никако немамо, и тако войници наши прегладни понекадъ и сирова меса єду. Дрвене кућице можемо употребити онда, кадъ зима проће.

— *Паризъ* 11. Януара. Юче є царъ Наполеонъ добыо одъ цара аустрійскогъ своєручно писмо.

— Найновіе вѣсти изъ *Крима* допиру до 2. Януара; пуцњава одъ стране саюзника сасвимъ є престала; изъ Севастополя пуцаю, но реће. — Велики княжеви Михаилъ и Николай приспѣли су у Севастополь 1. Януара, и смѣстили се у сѣверномъ градићу, гдѣ се и Меншиковъ налази.

Малта 1. Януара. Херцогъ Кембрицъ дошао є овдѣ на пароброду „Томаръ“, и остаће овдѣ, докле се одъ болести мало неопорави.

— *Варна* 5. Януара. Омеръ-пашу и маршала Ахмедъ-пашу позвали су хитно у Цариградъ.

— *Букурешт* 3. Януара. На мѣсто Исмаилъ-паше долази за команданта у подунавскимъ княжествама Махмудъ-паша.

Одгонетка.

Лонацъ. Ледъ. Казанъ. Гребени. Лепиња. Кандило.

Течай: сребра 127%; дуката 5 фор. 55 кр.

ПОЗИВЪ.

Одъ дужегъ времена Срби у Аустріи купе прилоге да у Горнѣмъ Карловцу подигну споменикъ Лукіяну Мушицкомъ. У свакомъ срцу и кодъ насъ наћиће одзива ова племенита жеља наше браће. И мы у Србіи требa да овомъ приликомъ освѣдочимо наше одушевлѣнѣ благодарность према томъ великомъ нашемъ стихотворцу, према владики Мушицкомъ, кои є само своимъ народу живіо и кои є као новый светый Сава вѣру и єзикъ у народу браніо, слогу и родолюбіе подизао.

Мы незнамо, чимъ бы лепшимъ данашньій народный празникъ прославили, и читателѣ наше поздравили, него овимъ позивомъ; обявлююћи да ће учредничество овога листа примати све добровольне прилоге, и да ће имена приложника са подареномъ сумомъ печатати у овдашньимъ србскимъ новинама, и у србскомъ Дневнику; по томъ да ће у одбору, кои ће се састаяти изъ членова друштва србске словесности, рачунъ положити, и на квиту обштины Горньо-Карловачкой скуплѣну суму доставити, и истый рачунъ и квиту у овомъ листу, заєдно са подписима членова тога одбора печатати.

На св. Саву Учредничество.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 21. Јануара 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ Н. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. № 7.

БѢГУНАЦЪ ЛЕЉА (аморъ)

(преведено са шпањолскогъ)

Изданца, малый Леља,
Кой млађана срца стреља,
Одъ киприски єсть олтара,
Материны изъ нѣдара
Побѣгао, одлетіо,
У груди ми улетіо.
За њимъ тужи братска чета,
Любородны Аморета.
А нѣгова съ неба мати —
Одъ лепоте лепша — Лада;
Заклинѣ се, да є рада,
Три полюбца ономъ дати,
Три полюбца божествена,
Ко' іой нађе сина нѣка. — —
За тимъ даромъ — сладка нада
Залюблѣне све подбада,
Да маленогъ траже бога,
Стрелоносца несташнога.
Ал' досада нико ніе
Іошъ дознао, гдѣ се кріе;
Ніе, Милко, сладка душо,
У трагъ нико іоште ушо
Несташноме томъ бѣгунцу
На мѣсецу ил' на сунцу. — —
Хоћу л' Лелю я издати?
Нѣговой га майци дати?
Хоћу л' њи уживати,
Што обриче Лада мати:
Безсамртны са устана
Три полюбца обећана? — —
Ой ты Милко, благо моє,
Дай ми полюбъ само єданъ,
Са устана твоій меданъ,
Па у нѣдро узми твоє
Крилатога овогъ бога,
И бѣгунца несташнога;
Онъ ће мислит', да си права
Подмлађена мати Лада,
Надъ свимъ људма кои влада,
А богове обчарава.

Ст. Радонићъ.

ПУТОВАНЉ 1591. ГОДИНЕ.

(крај.)

После некогъ времена доведе князъ влашкій сбаченогъ господара влашкогъ, кои є хтѣо подигнути буну противу султана. Кадъ су га уватили одсѣкли су му уши, но султана то тако разлюти, да є и овогъ другогъ княза дао одма оковати и у тавницу ставити. Гледали смо, іошъ млоге како су губили. Млоге осуђене обѣсе стрмоглавце за ноге, да іи крвь, кадъ се у главу сліе, удави.

Годину дана провели смо тако у Цариграду мирно; после искусили смо страшне непріятности. Миръ између турскогъ и аустрійскогъ царства наруши се. Хасан-паша изненада упадне съ войскомъ у аустрійску область, и зароби преко 300 робова, ков су после довели, те у Цариграду продавали. То буде узрокъ, те царъ аустрійскій престане шиљати опредѣљене богате дарове султану на уречено време; а тіи су дарови найвише за то давани, да бы се лакше Турци могли задржати у своимъ границама. Они ядници кадъ су дошли у Цариградъ, прошли су поредъ наше куће; напредъ ишла є турска музика, потомъ яничари, за њима воћени су заробљени христіани, найпосле ишло є мложество кола, коя су была натоварена са уплячканимъ стварима. — Мы нисмо могли гледати, него са сузнимъ очима уклонимо се съ наши прозора. Заробљни христіяни ишли су у гомили помѣшани, и људи, и жене, и дѣца, богати и сиромаси, све заєдно; млоге жене носиле су поєдно мало дѣте на прсима, а друго опетъ мало веће на леђима; за њима ишли су яничари, и гонили су іи и тукли канџіяма. Благо свакомъ ономъ, кои нигда ніе своимъ очима видіо овакво жалосно позоріе. — Турци цариградски дочекивали су ово плачно, ядно и уморно роблѣ съ радоснимъ узвикиванѣмъ на славу Хасанпаше, кои є тако лѣпо умѣо невѣрнике казнити. — После два дана буде робљ подѣљено, по обичаю и закону султану се преда десета часть цѣле плячке; оно друго сво робљ одведу сутраданъ на тако названу женску піяцу, и сво тамо распродаду. Ко хоће да почуствуе цѣлу нискоћу човечіе судбине, тай треба да се нађе на овой піяци, кадъ се робљ продае, да види жалосну писку и плачъ, кадъ се мати одъ сина, жена одъ мужа, приятель одъ приятеля навѣки разставляю, и за своимъ господаромъ, кои іи купи, у далеке области турскогъ царства иду. — Продаванѣ робля быва по слѣдующемъ начину. Кадъ доведу робове на поменуту піяцу, све іи прегледе

и раздѣле на класе, у коє по годинама своимъ спадаю, као: на старе жене и люде, младиће, дѣвойке и дѣцу. Купацъ извѣсти се найпре кодъ надзирателя, кои у дућану сѣди, има ли на продаю онаквогъ робля, каквогъ онъ тражи, и опише му обично свойства, коя бы радъ было да му робъ, кога жели купити, има; затимъ надзиратель пошлѣ, те се такавъ робъ доведе, кога купацъ прегледа. Потомъ заповѣди робу, те ода, трчи, скаче; гледа га, да ніє ћоравъ, гледа, да му ніє коя рука пребієна, туче га съ батиномъ, да види, какве є нарави. Потомъ извѣсти се, шта одъ заната зна, є ли одъ богате или сиротиньске родбине, и ако му є све по вольи, онда ступи у погодбу са надзирателѣмъ, тако се погоде, купацъ онда одма одведе роба са собомъ. Ако се непогоде, а онъ иде другомъ продавцу робля. Поступанѣ съ роблѣмъ врло є нечовечно, ништа овимъ мученицима друго недаю за єло осимъ леба и воде, а постеля іимъ є гола земля.

Нама наступе неприятни и врло опасни дани. Яничари, кои нису неко време уредно свою плату примили, побуне се, ударе на кућу, гдѣ су новци были, изсѣку стражаре, и іошть млога друга зла почине, и єдва паше іи утишаю. Ћая-паша, на кога баце кривицу, да є могао учинити, да те буне небуде, буде сбаченъ са свога достоинства. Али то є само было почетакъ оне революціе, коя є предъ вратима турскогъ царства была. Г. посланикъ чуе, да су у дивану тайно заключили, да се ратъ у Мацарской са своимъ силомъ опетъ понови, а то зато да бы се турска войска задовольила, коя се већъ починѣ бунити, и викати, што безпослена стоє, и што іой се недозволява да плячка и далѣ землѣ освоява. Кадъ се посланикъ о томе увѣри, пошлѣ одма єдногъ татарина у Бечъ, и достави цару, да се добро чува у Мацарской одъ Турака. Затимъ скоро чуємо, да є Хасан-паши отишла заповѣсть, да удари съ войскомъ на Сисакъ и да га освои. Тако и буде, Хасан-паша удари на Сисакъ и велика опустошеня почини, но наши га сретну съ войскомъ, и тако га потуку, да є и самъ Хасан-паша у той битки погинуо. Тай гласъ порази Турке у Цариграду. У томъ бою погинуо є и синъ султанове сестре, коя є плачући клекла предъ султана и молила, да іой сина надъ христіянима освети. — Одъ то доба почну г. посланика све више попреко гледати. Султанъ позове страховитогъ непріятеля христіянскогъ Синан-пашу, учини га великимъ везиромъ, и преда му повелительство надъ войскомъ у Унгарской. — После краткогъ времена пошлѣ Синан-паша и позове г. посланика, да му одма дође. Г. посланикъ кадъ изађе предъ нѣга, честитао му є ново достоинство, и радовао се, да є тако паметанъ и храбаръ човекъ дошао на то важно мѣсто. Синан-паша прими то честитанѣ са непріятнимъ осмеиванѣмъ, и одговори посланику, да се онъ нема чему радовати, што є онъ постао великимъ везиромъ, єрбо ће онъ као правый мусулманъ заступати свою вѣру, и борити се само за интересе и напредакъ своги народа, а христіяни немаю се чему радовати. Потомъ почне ошгро пребацивати г. посланику, зашто су изостали дарови у новцу, коє є досада бечкій краль (императоръ Рудолфъ) шиляо Султану. Посланикъ одговори, да су Турци сами томе узрокъ, єрбо су напали на ћесарову землю. —

После краткогъ времена изађе заповѣсть одъ Синан-паше, да никога изъ посланичеттва нашегъ непусте, да изађе изъ Цариграда. Затимъ одма друга заповѣсть стигне, да се нико одъ насъ изъ куће на полѣ непусти. — Ево насъ дакле подъ стражомъ. — У то време бѣснила є куга на све стране турскогъ царства; у самомъ Цариграду, као што су намъ казивали, умрло є одъ куге 80 хиляда душа. Мы смо гледали, како непрестано поредъ наше куће мртваце носе, и покадкадъ по 5 сандука износили су изъ єдне куће єдно за другимъ. Премда смо се мы чували, опетъ и у нашемъ посланичеству умру 6 людій одъ те проклете болести.

Куга ніе ништа Турцима сметала, они су се непрестано на войну спремали, и Цариградъ є врвіо одъ силне войске, коя є свакій данъ изъ Азіе пролазила и у Унгарску на бойно полѣ ишла. Кадъ су кога одъ насъ на прозору видили, они су намъ претили, и показивали намъ рукама, како ће намъ главу одсѣћи.

Єданъ изъ нашегъ друштва утече и потурчи се, и одкріе потомъ Синан-паши, гдѣ стоє тайна писма г. посланика. Комисія турска дође и нађе у соби посланиковой подъ патосомъ млоге опасне за насъ тайне. — Одъ тогъ дана, мы смо непрестано смрть очекивали. Великій везиръ (Синан-паша) крене се, као врьовный предводитель, у Мацарску. Нѣговъ полазакъ было є величественъ. Мы смо се радовали нѣговомъ одлазку. — Али после краткогъ времена дође капици-баша са своимъ яничарима, развали врата одъ нашегъ посланичества, и све, кои су посланичеству принадлежали, поватаю и ланце іимъ око врата помећу. Други су плячкали, шта су годъ нашли. Мложество свѣта было є скуплѣно предъ кућомъ нашомъ. — — “

Потомъ далѣ обширно приповѣда, како су іи Турци у єдну кулу затворили, и како су іи рђаво ранили, и предъ ньіовимъ очима друге съ прозора бацали. Тай путникъ опоминѣ на єдномъ мѣсту, да є онда у Цариграду у Галати и посланикъ Дубровника сѣдіо; потомъ приповѣда смрть султана и долазакъ Махмута на престолъ турскій, кои є одма 16 своє браће по обичаю турскомъ удавіо, и съ найлѣпшомъ парадомъ сараніо. У цѣломъ далѣмъ путованю нисмо ништа могли наћи, што бы наше читателѣ могло интересирати; ослобођенѣ овога путнике и повратакъ у нѣгово отечество, описано є врло укратко.

ПИСМО.

(Христофора Колумба одкрителя Америке своме краю, кадъ су га завистници већъ у окове бацили и свега имања лишили были.)

„Я несрећанъ! ништа выше своимъ назвати немогу, до овы окова тешки, и ако є судба одредила, да имамъ свога погреба, то нека ме они у гробъ прате, єръ споменъ такве неблагодарности треба са мномъ да се сарани, треба због чести народа шпанскогъ у вѣчну благодарность да тоне. Будућа столѣтія нетреба никадъ да дознаю, да є у Шпаніи таквы подлы людій было, кои су мыслили, да ће се Фердинанду умилити; ако бѣдногъ Колумба упропасте, коме се у кривицу приписуе, што є круни шпанской новъ светъ одкріо, и ньой га предао. Ты великій Боже, побудіо си ме на дѣла и управляо моє кораке. Теби се молимъ за милость, да ово несрећно

предпріятіе подпомогнешъ. Мене нека цела земля оплакує, а вы анѣели небесни, коима є невиность моя позната, будите милостиви поглаварима овогъ времена, коима завистъ и свирѣпость неда, да ме сажале. Ямачно ће наши потомцы некада кою сузу за мене имати, кадъ имъ повѣстница каже: да є Колумбъ изъ собственогъ имања, съ малымъ трошкомъ и безъ жертве одъ стране шпанске круне, съ опасности живота свога и брата свога у 20 година и 4 морепловеня Шпаніи важніе услуге учиніо, него што ій є икой владатель одъ коєга између свои слугителя кадгодъ видіо; они ће за мене кою сузу имати, кадъ чую, да є Колумбъ, безъ да му се и најманя кривица доказати могла, у сиротиню и беду баченъ было, да му є све отето, само не окови, и да онай, кой є шпанску круну новымъ светомъ украсіо, ни тамо, ни у староме свету за себе и свою породицу крова наћи ніе могао.

Ако є небо заключило, да ме и далѣ гоненіяма изложе због незадовольства съ онымъ, што самъ учиніо, као да є одкритіе новогъ света породило несрећу за старый светъ; ако бы небесна казнь на овоме мѣсту бѣдномъ животу момъ край учинила; о! онда, вы ангели божіи, вы, кои надъ невинима и угнѣтенима лебдите, спроведите ово писмо кральицы Исабели у руке. Она познає патнѣ, коє самъ я за увеличанѣ нѣне славе, за умноженѣ мои услуга поднео; она ће быти тако праведна, тако милостива, да никада недопусти, да братъ и деца онога мужа, кой є Шпаніи неизмеримо богатство дао, кой є притяжанія ове землѣ новоодкривенымъ краєвима и пространымъ предѣлима увеличао, остану тако безъ помоћи, да принуђени буду на туђимъ вратима леба просити. Исабела ће видити — ако раніе съ овогъ света неотиде — гди се облакъ несреће небесногъ гнѣва навлачи, кой су неблагодарность и свирѣпость привукле. Ово богатство, коє самъ я одкріо, примамиће цео родъ човечій на плѣнъ, и мои ће се одмастителъи пробудити, и народъ ће некада платити за неправде, коє мени садъ неблагодарность, пакостъ и завистъ чине.“

Ово тако просто и лепо, тако трогателно писмо, може се свакомъ допасти; оно є гласъ природе, ємацъ истине; да є каква кривица душу Колумбову притискивала, небы онъ могао съ таквомъ поузданости на бога обраћати се, и съ таквомъ неустрашимости Исабели говорити. — Ако су читателъи наши последнѣ врстѣ овогъ писма безъ упечатлѣня прочитали, нека ін іошъ єданпутъ прочитаю, пакъ ће у њима чути пророческій гласъ, кой казнь наговешћує, да ће потомци некада платити за неправде свои предака, и онда нека погледе на Шпанію, па нека запытаю безбожнике, валяли вѣровати, да има бога одмастителя.

РЕДКО ПОЯВЛЕНІЄ,

коє є єданъ пустиньикъ у послѣдньимъ данима свога живота видіо.

У єдной удалѣной пустиньи живіо є некій пустиньикъ, кои є было готово пуны шесетъ година одъ свію людій удалѣнъ. Єдногъ дана кадъ є сунце заилазило, куцао є на нѣговой колеби странацъ некій и захтѣвао, да га на конакъ прійми. Пустиньикъ отвори колебу, а странацъ уђе унутра. Пустиньикъ се яко уплаши, кадъ опази, да странацъ шестъ очію има. Покрай обична два ока, имао є странацъ єдно на челу, єдно на прсима и два острагъ на потильку. Странацъ опази, да се пустиньикъ сасвимъ уплашіо, и зато му рекне: Неплаши се необичности моє, я самъ житель єдне планете, коя є вама непозната. Насъ зову „Тахіямевта“, коє по нашемъ говору толико значи, као „видовитъ“. Съ окомъ на момъ челу видимъ я мисли човечіе; съ окомъ на прсима видимъ осећаня нѣгове душе, а съ очима на потильку видимъ слѣдства дѣла людски. Опрости ми, я небы могао међу вама живити, єръ видимъ, да већа частъ дѣце ове землѣ блуди по злу и невалялству. Я бы морао изъ варошій побећи, єръ ми се чини, да бы ту међу злимъ духовима живіо; сви єдно мисле, а друго говоре. Пустиньикъ му се дубоко поклони. „Жителю пресвѣтле планете!“ проговори онъ, „ты особитый даръ имашъ, молимъ те, саобшти ми тайне, коє си видіо. Я ћу ін потомъ описати и оне ће можебыти мудрогъ и паметногъ къ истини привести.“ — „Я ћу то радо учинити,“ одговори Тіхіямевта; а пустиньикъ се намести, и стане писати, што му є странацъ казивао.

Кадъ самъ овдѣ на земльи было, найпре самъ ишао у велике вароши, и съ моимъ окомъ на челу видіо самъ, да се великаши у мислима здраво вараю. Видіо самъ, да владателъи землѣ уображаваю себи, да народи због њи, а не они због народа постоє. Видіо самъ, да люди са своіомъ браћомъ као са стварима, коє они продати, промѣнити, разбити и уништити могу, поступаю. Съ окомъ на прсима видіо самъ њіова срца. Њіово є срце мека стварь съ коіомъ су страсти чиниле, шта су хтѣле. Съ очима на потильку видіо самъ слѣдства створій. То є была пропасть држава, и то можебыти ближа, него што се мислило. Я самъ видіо притворство у срцама дворяна, ласканѣ у души они, кои су владателѣ окружавали, и превару међу онима, кои се пріятельи отечества називаю. У мозгу учены видіо самъ сметню и лажь, на њіовимъ срцама, притворство у глави побожника, а безбожность у срцама оны, кои се слугама свемогућегъ називаю. Но шта ти ползує све то, ако ти и цѣлу ноћь успиповедамъ? Айде да спавамо, па сутра можешъ самномъ поћи. Да прођемо єдну часть света, пакъ ты онда можешъ твою сумню показати о онимъ стварима, коє ти особито у очи падну, а я ћу ти обяснявати. Съ нестрплѣнѣмъ очекивао є пустиньикъ данъ, и почемъ є сунце изнадъ брда одскочило, онда є већъ са странцемъ на путу было, и тако су предузели путъ по овомъ подмѣсечномъ свѣту. Пошто су мало мѣста прошли, виде миожину землѣдѣлаца; они су орали, былу су весели и пѣвали су.

(продужиће се.)

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Ерак. Да што ми ти да што: два локваня око паня?

Петак. То су двѣ печурке око паня.

Ерак. Ниси погодіо.

Петак. А да шта то може быти?

Ерак. Нећу да ти кажемъ. — Гледай у мене, па ћешъ се сѣтити, шта су „два локваня око паня.“

Петак. Немогу никако да се сѣтимъ.

Ерак. Лудо! два локваня, то су уши, видишъ; а шта є пань?

Петак. То є твоя глава. Яо, садъ се сѣнамъ. То є лако было погодити, особито кадъ ми рече, да гледамъ у тебе.

Ерак. Шта ты мислишъ, Петаче, шта значи та речь: Севастополь, и одъ куда долази то име?

Петак. То є хвала богу лако погодити, и ніе тежко као телеграфъ; заръ невидишъ, да ти се само каже: Сева съ топомъ.

МРВИЦЕ.

— Єданъ доће свомъ пріятелю ноћу, и почне лупати на вратима: „спаваш ли?“ — „Шта ћешъ?“ одговори газда изъ куће. „Дошао самъ, да ми узаймишъ два дуката.“ — „Спавамъ, спавамъ“ одговори онай изъ куће, и ућути се.

— Путници єдне лађе примѣте, да друга єдна оружана лађа иде за њима у потеру и текъ што ін ніе стигла. „Господине, мы се боимо, да небуду то морски айдуци, што плове за нама“, рекну путници капетану своє лађе. — „По несрећи имате право — то су айдуци, и за кратко време стићиће насъ. Они су много ячи одъ насъ и неможемо се съ њима тући. Али небойте се ништа — како видимъ, да оће да насъ заробе, я ћу одма запалити мою лађу, — а нећу се предати.“ Тако є капетанъ тѣшіо своє путнике, кои се тимъ іошћъ горе упрепасте.

— Єданъ адвокатъ, кадъ сасвимъ остари, преда свомъ сину све своє парнице да продужи. — После некогъ времена, почне се хвалити синъ свомъ отцу, да є єдну парницу, кою нѣговъ отацъ 40 година заступа, срећно свршіо, и да є онай, кога є онъ заступао, добыо. „Шта несрећниче!“ повиче нѣговъ отацъ, — „та заръ незнашъ, да є та парница была найвећій мой приходъ? Водећи ту парницу добыо самъ новаца, те самъ се оженіо, раніо самъ се и одѣвао жену; одъ прихода одъ те парнице, трошіо самъ на тебе, те си се изучіо, одъ те парнице мисліо самъ спокойно да живимъ до гроба, и предао самъ ти є као найвеће наслѣдіе да є ты продужишъ, надаюћи се, да ће и твою дѣцу она ранити; а ты на єданъ путъ све то садъ упропасти!“

ЗАЧИНЦИ.

Испливао изъ Дрине, удавіо се у Лепеници.
Пунъ трбу неучи радо.
Гладанъ трбу неможешъ заварати.
Свака є она ситна пара лепа, коя замѣни грошъ.
У чаши се више людій удави него и мору.
Болѣ быти здравъ ратаръ него болестанъ царъ.
Болѣ учтиво недати, него преко волѣ дати.
Просячкій є хлѣбъ найскупльій.

ДОМАЋІЙ ТЕАТРЪ.

Мужъ. (28. Января.) Гледай, жено, какву самъ лепу чою купіо, да направимъ себи хальине.

Жена. Нетреба ни да гледамъ, єрбо знамъ, да што годъ ты узмешъ, невала и да то мора быти найгоре у вароши.

Мужъ. Имашъ право, жено. Одкако самъ тебе узео, и я самъ се увѣріо, да нитша невала што годъ узмемъ.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Нѣгова Свѣтлость Князъ приспѣо є 18. о. м. изъ Крагуєвца у Бѣоградъ.

— Поручикъ артилѣріе Петаръ Протићъ произведенъ є за штабс-капетана, а питомци школе артилѣрійске Милутинъ Іовановићъ, Сава Ивановићъ и Велимиръ Стефановићъ произведени су за подпоручике артилѣріе за показану ревность и вѣштину у ливеню топова.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Фремденб.* одъ 6. Января изъ Цариграда явля. Станѣ у Криму ніе се до данасъ измѣнило; осимъ што Руси понекадъ изъ Севастополя на саюзнике нападаю. Млоги су се войници саюзне войске одъ мраза поразболѣвали. Овдѣ се приуготовлявала побуна одъ стране софта; но ушло се заранће у трагъ; поглавице и виновници быће казнѣни.

— *Лондонъ* 31. Января. Енглески листови пишу, да є лордъ Руселъ дао оставку због тога, што ніе задовољанъ са воћенѣмъ рата у Криму. Но по найновіой телеграфской депеши, позванъ є онъ одъ правительства, да ново министерство састави.

— *Петерсбургъ* 13. Января. Князъ Меншиковъ одъ 5. ов. м. изъ Крима званично явля, да обсада одъ стране саюзника ненапредуе. Руси су 1. и 3. Января ноћу изъ Севастополя изишли и на саюзнике ударали; у овомъ бою заробе 14 Енглеза и 9 Француза. Саюзници имали су прилично мртвы.

— *Войн. Новине* одъ 5. Января изъ Крима являю: Саюзни врховни ћенерали заключили су, да до пролѣћа ништа знаменито противу Севастополя непредузимаю; но до пролѣћа млоге ће они валяне своє войнике жертвовати. Каже се, да ће осимъ турске войске подъ Омер-пашомъ, іошъ и двѣ дивизіе француске подъ ћенераломъ Пелисѣромъ у Евпаторію доћи, и одавдѣ ће скупа противъ Симферополя оперирати, а после и противъ самогъ Перекопа. Піемонтска войска подъ ћенераломъ Ламарморомъ извозиће се на суво кодъ Кафе. Ова піемонтска войска навесће се за у Кримъ 16. Февруара. Съ войскомъ овомъ саюзиће се и єдна часть француско-енглеске войске подъ ћенераломъ Канономъ.

— *Войн. Нов.* изъ Турина пишу: Садъ овдѣ ніе већъ никаква тайна, да ће єданъ корпусъ одъ 15,000 войника ићи у Кримъ. Овдѣ се због тога млоги забринули, што правительство явно иде противъ Русіе, а ніе іой ни ратъ обявило; овай се коракъ мора свакояко осудити.

— *Трієстъ* 14. Января. Депутація црногорска одвела є младу княза црногорскогъ на Цетинѣ. Депутирци ови были су: предсѣдатель совѣта ћорће Петровићъ као старый сватъ, вицепредсѣдатель войвода Михаилъ Петровићъ, аћутантъ княжескій Вуковићъ, войвода Ива Радоиићъ, Стеванъ Пеіовићъ и Пламенацъ.

Одгонетка.

Сунце. Попови. Помеляри идући у воденицу. Свр-дао. Врата. Мравинякъ.

Течай: сребра 127%; дуката 5 фор. 56 кр.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 25. Јануара 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Љубомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 8.

РЕДКО ПОЯВЛЕНІЄ,

коє є єданъ пустиньикъ у послѣдньимъ данима свога живота видіо.

(край.)

Тіхіямевта: Они єсу задовольни; али ньіово задовольство, као што я съ окомъ на челу видимъ, произлази отуда, што они ньіову бѣду непознаю. Они су найдостойніи у роду човечіемъ, а по већой части съ ньима се поступа као съ робовима, или животиньомъ коя велике терете вуче. Они се уподобляваю сунѣеру, кои у отвореномъ полю лежи, и кога издашна природа росомъ напуни, а леньивцы га исцеде: или наличе поморанци коя се изцеђує дотле, докле у ньой сока има, а кадъ таковогъ нестане онда се бацы. Богаташи сматраю ове люде, за єданъ изворъ, кой неможе пресанути; но они се яко вараю; и ови извори пресиншу, а као што съ оба моя стражня ока видимъ, ово є пресушенѣ нуждно слѣдство ненаситимости ньіови господара. Станѣ земльдѣлца понижава се до робства: свуда у природи човека лежи, да се свакіи онога станя плаши, коє є отегоћаваюћи теретъ. Свакій бега одъ польскогъ живота, и трчи у варошь, да бы тамо болѣ дане проживіо. Тако се одъ дана на данъ умалява земльдѣліе и тамо тражећи рану, превазилази число они кои насъ ранити мораю. Веруй ми пустиньиче, да тигеръ међу тигрима, и курякъ међу куряцыма, већу важность има него човекъ међу людима. Онъ, найблагороднііе створенъ међу створеняма, створенъ по подобію божіемъ, онъ кои величествено своимъ челомъ увисъ къ небу гледа, и кои се разумомъ одъ хиляде хиляда животиня, коя просторъ света оживляваю, разликуе, онъ господаръ створеня, и владаоцъ животиня, — онъ, за кога прекрасне ливаде цветаю; за кога се ружа у цбуну превія, кога любичица у долини услађава, и за кога высокій кедаръ на ливану стои; коме шева у раномъ ютру свою песму пева, кога славуй у вече съ своимъ хармоническимъ гласомъ успавлюе; — онъ, коме се лавъ покорава, кога слонъ на своимъ леђима носи, и предъ кимъ горда камила своя колена савія; онъ, когъ є природа съ толикимъ ползама наоружала; онъ, кога є грлу она хармонію дала, чуство срцу а способность рукама; онъ, кога елементи слушаю, кои є бурнимъ таласима границу поставіо: кои є воздухъ ограничіо, и самогъ сунца теченѣ опредѣліо; онъ, кога беснеће море съ почитаніемъ на своимъ пенушавимъ леђима носи; кои се у облаке попео, громовима подражава, и опустошаваюћу ватру у машине позатварао; — онъ, дете божества — разумомъ ангелу подобанъ, човекъ, нема цену и важность међу людима. Дакле у чіимъ ће очима човекъ важность имати, ако не у очима люди? Ко уме о нѣговимъ свойствама судити, ако онъ самъ о ньима несуди? Ко ће нѣгову важность преценити, ако є онъ самъ неопрецени? Онъ, коме є божество разумъ и душу дало! — — Зарь да га лафъ хвали, или да му се пантеръ диви? Зарь орао нѣгову величину да проповѣда; и изворъ, кои преко высокогъ каменя на землю пада, да нѣгову важность прожубори? Човекъ, само у очима некогъ малогъ броя людій, има неку важность; а уобште никакве важности међу людима нема. Тигра већма тигрови уважаваю, куряка више куряцы почитую, него што є човекъ одъ люди почитованъ и уважаванъ. Ово є жалостно али истинито искуство. Или то судба люди была у време варварства, или є за цело у време нашегъ просвештенія? — Заиста и єсть. Докле годъ човекъ само свой разумъ изображава, неће имати човечество никаквогъ уваженя; да бы важность свою осетило, мора се срце изобразити, и ово се у нашемъ столѣтію найманѣ догађа. Кудгодъ погледамъ наилазимъ на изобретенія душе люди хоће све више и више да се пенію; хоће боговима да се уподобе, а люди неће да буду, и опетъ є човечество кругъ, кои намъ є божество одредило, и у комъ треба да насъ разумъ ограничава. Учи се човекъ быти! то прву нашу мудрость нека сачинява; учи се важность твое браће ценити! то су границе коє су ти овде опредѣлене — — Учи се човекъ быти! — какавъ є то страовитый гласъ коимъ насъ разумъ довикуе! учи се човекъ быти! мы дакле све знамо, само шта смо ми, незнамо. Мы о свему радимо, само се тымъ незанимамо како ћемо срећни быти. Познаєте ли вы вашу несрећу? люди! не, вы є непознаєте: къ земльи савіени, пузите вы као црви у прашини, премда є ваше опредѣленіе у краснимъ поляма живити. Упшени у зидинама живите а створени сте да животъ и срећу уживате. Носите окове, премда сте за слободу створени; дижете суєвѣрію олтаре, и гнявите се сами на жертву безчуствены кипова, коє ніе природа него сте іи ви сами себи изрезали. Погледайте єданпутъ око себе, и сматрайте, шта є предрасуђенѣ лажне чести, неправилно понятіе о величини; шта є суєвѣріе, борба закона и гомила невалялы страсти, одъ васъ начинила. —

Вѣчита завѣса нека покріе дѣла, одъ кои се човечество ужасава. Я нећу ужасна дѣла, коя намъ исторія прошлы столѣтія подає, да напоминѣмъ; него ћу да те од-

ведемъ у колебу бѣде и неволѣ, и сузе на образима несрећника да ти покажемъ, у коима се іошть свакій данъ сунце огледа. — —

Погледай тамо ниску колебицу, погледай главу єдногъ одъ найпоштеніи страца — главу човека, кога су косе, при найтврѣемъ раду оседиле. Онъ є задовольно у кругу нѣгове фамиліе живіо, имао є мало потреба, задоволявао се съ црнимъ хлѣбомъ, а жеђь є гасіо чистомъ водомъ Нѣгова є постеля была тврда, као и посломъ отврднуто нѣгово тѣло; рано є у ютру устаяо, а у вече є доцканъ лезао- Онъ є почитовао власть, бію є вѣранъ своимъ отечеству, любіо є свою добру жену и свога поштенога сусѣда, и раѣао є добру и валяну дѣцу. Шта мыслишъ, каква є награда овогъ препоштеногъ човека? — Ништа му ніе остало осимъ унутрашнѣ свѣдомости собствене добродѣтельи. Злоставлѣнъ одъ богаташа, стои онъ ту садъ, онъ га сматра као животиню, коя теретъ носи, преко чіи се леђа уображеной своіой величини узвишує. Све што іошть неку важность у очима тога честитога човека има, одузимаю му отимаюћи нокти ячега. Онъ му троши рану, колѣ му ягнѣ, и убія му нѣгово дете — — али не као што аудуцы убіяю, него подъ изговоромъ правде: — и, кадъ му є све одузео, кадъ се зной ньи хиляде у єдной части потроши; кадъ се сузе сиротиньске у препунѣнимъ чашама попію; и кадъ се якук осрамоћены и обезчешћены, гласомъ лармаюће музике надвиче — онда нека свученый просякъ у нѣговой опалой сламной колеби къ небу вапіе: Боже благослови гордогъ богаташа! — Света природо! окрени твое законе, погази чесногъ црва, а одржи насѣкомо єдовито, кога убіяюћій жалацъ човечество вређа; уништи срца, єрбо она чувствую, а одржи трбуе єръ они непрестано ждеру и троше! — — “ Тако є говоріо Тіхіамевта и облацы се по небу навуку; громови су рикали, а поврхность є землѣ дрктала, єръ се ужасавала одъ появлѣня увређеногъ човечества. Гробови се мртваца отворе, и изъ гробова мермеромъ украшены, блювала є земля гадове, коима є светъ споменике подигао.

„Нема величине“, рекне Тіхіамевта „безъ добродѣтельи; истину познати а добро чинити, то се назива величиномъ. Шта є ваша величина? о люди! играчка, ништа. Усталцу страсти вуку васъ ваше дадилѣ, а ове су самолюбіе и себичность. Врло мала часть люди єдва да може усправо иѣи, нечудите се дакле ако већа часть, као и животиня на све четиръ пузи Ваше є око слабо и зато неможете погледъ истине да сносите. Засѣнявајуће ништа мами великаше къ златнимъ играчкама, и они одъ артіе зидаю за будућность планове, кое често и слабіи летньи ветрићъ обара. Прегледай светъ пустиньиче! и сматрай га као єдну массу, коя непрестано ври. Тамо се изъ блата подиже єдно кралѣвство, одржи се као бешика у воздуху неколико тренућа, и опетъ га у ономъ врену нестане; тамо опетъ растеће сила квасца избацуе царства у висину, па іи опетъ нестане, као што є Грчке и Рима нестаяло было. Заиста є овай людскій животъ прекрасна игра сеньки‘! погледай како сила уображеня твога, све увеличава, и на затегнуту простирку твои осећаня баца. Овде се укаже какавъ владатель съ нѣговомъ войскомъ, деца дркћу, преварени трче за ньима, обманьни држе за волшебство, а мудрацъ сматра за то, што єсть — за мимопролазећу сенку. Угаси варльиво кандило, па ће све волшебне палате изчезнути.

О пустиньиче! за вашъ светъ нису очи, кое крозъ покривало будућности виде, я видимъ за човечество врло жалостне дане — и заиста мораю они доћи. Срећа за онога кои се нађе у пустиньичкомъ животу, но онай ће іошть срећніи быти, кой є научіо у пространимъ варошима пустиньикъ, а међу будалама мудрацъ быти. — “

Пустиньикъ се пробуди; и певанѣ птица дигне га къ ютреньой молитви, а Тіхіамевту само є у сну видіо.

превео І. М. Д. Ч.

ПИСМО.

(Коимъ Павле III. римскій папа одвраћа Карла V. да неиде на удвой Францу I. краљу францускомъ.)

Великоможный царе! прелюбезный сине!

Одавно гледимъ са сузнымъ очима крвавый бой међу духовномь моіомъ децомъ. Желіо самъ, да бы свемогућа рука посваћана и раздвоєна срца ублажила, и теснимъ саюзомъ саюзила. Све самъ се дотле болѣмъ надао докъ садъ ми ненадне вѣсти нестигоше, да ће необичный бой измећу цара и краля све доякошнѣ распре прекинути.

Великодушіе любезне моє деце допадало ми се съ почетка, коимъ чиняше се, да ће се млога невина крвь заштедити; али удвой међу владательима, далеко є опаснія стварь, него бой двапутъ одъ овогъ ужасніи. Кадъ бы оно проста крвь была, коя крозъ кралѣвске жиле тече, бію бы умишляй овай истина опасанъ, алъ не тако чудноватъ: али гди смртный ударацъ главе, благополучіе цѣлогъ народа обара, ту се ніе са животомъ шалити. Царска крвь непринадлежи само цару, него цѣлой држави, отечеству. Богъ и природа учинили су є! благороднѣомъ и свету представили, да благороднѣе и веће створи у свету производити може. Кои є дакле проліе, тай ће Богу и природи одговарати.

Найпосле, кадъ бы слепый случай гвожђа или олова бой рѣшіо, какву бы славу побѣдитель надъ смрћу крунисане главе задобіо? Какавъ ће плодъ овогъ удвоя быти? Ево какавъ: свимъ поданицима усадиће мачъ освете у руке да немилице крвь проливаю, єръ ій примѣръ кралѣвъ на ово поджиже. Сачувай боже одъ тогъ зла; кадъ бы Карлъ мой любезный синъ и одбранитель пао, одма бы Турци Бечъ оплавили; глава бы немачкогъ царства клонула; звѣровидный бы Муселманъ срце цѣле државе, као ракъ тѣло оглодао; и вѣрни и невѣрни мача бы се латили; Европа бы позориште ужаса и сажаленя постала, црква бы уздисала за изгубленымъ одбранителѣмъ своимъ; епархіе бы се одметуле, безъ надежде да се игда поврате.

Видишъ мой сине; какво бы се зло са губиткомъ само єдногъ живота породило. Устегни дакле твою ярость. Я ћу съ моима, небесномъ отцу молити се, да бы онъ воюћимъ силама слогу у срце уліо; не бы л’ Француска и Немачка у тесно пріятельство ступиле; небы л’ духъ хранителный цркве, крвь деце своє поштедіо; не бы л’ о-

ружіе на непріятеля хрістіянства окренули. Кадъ бы богъ, оваквый миръ дао, остао бы у найвећемъ почитанію према великомножномъ цару, и прелюбезномъ сину, најискреній отацъ

Павле III.

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Еракъ. Чуешъ ено добошъ лупа, нешто се продае, айдемо што годъ да купимо.

Петакъ. Айдемо, я ћу само да правимъ калабалукъ.

Добошаръ (виче.) „Єдна личина, 2. гроша. Дали ко више?“

Еракъ. И 10 пара іоште.

Добошаръ. Єдна личина, 2 гроша и 10 пара, првый и другій путъ. — 2 гроша и 10 пара, дали ко више, и нико више. — и трећій путъ!

Членъ полиціе. На коме остаде личина?

Еракъ. На м е н и господине.

Добошаръ. (виче.) Єдно седло, 2 дуката, првый путъ

Єданъ трговацъ. И іоште єданъ талиръ.

Добошаръ. (виче.) Єдно седло, два дуката и єданъ талиръ, дали ко више? првый и другій путъ.

Єданъ меанција. И єданъ цванцикъ іоште.

Добошаръ. Єдно седло два дуката, єданъ талиръ, и єданъ цванцикъ. Дали ко више — хајдте люди оде сѣдло бадава.

Абација. И іошъ єданъ грошъ.

Добошаръ. (виче.) Єдно седло, 2 дуката, єданъ талиръ, єданъ цванцикъ и єданъ грошъ.

Еракъ. Лепо седло — реци и ты што годъ Петаче; я ћу да дамъ іоште пола цванцике — (виче) и іоште пола цванцика.

Добошаръ. Єдно седло, 2 дуката, єданъ талиръ, єданъ цванцикъ, єданъ грошъ и по цванцика, дали ко више, првый и другій путъ — и нико више и — и — и —

Петакъ. И петъ пара іоште.

Добошаръ Єдно седло, 2 дуката, єданъ талиръ, єданъ цванцикъ, єданъ грошъ, пола цванцика и петъ пара, — говор'те люди првый и другій путъ — сада ће да се теслими — и — и — и нико неда више — и — и — и трећій путъ.

Членъ полиціе. На коме є седло?

Петакъ. На м е н и господине.

Добошаръ. У здравлю д а г а н о с и ш ъ. Дай што годъ на добошъ.

ТРЕБА И НЕТРЕБА.

— Люди треба да буду као праотацъ Ной, да се умеду одъ свакогъ грѣшногъ потопа спасти; али опетъ нетреба као Ной много да пію.

— Люди треба да су као сатъ: да иду точно съ временомъ, а опетъ не као сатъ: нетреба да се навіяю. — Люди треба да буду као артія, да су способны за свашто, а опетъ нетреба да буду као артія, да нетрпе никакавъ притисакъ (угнѣтенѣ.) — Люди треба да су као кртице; тако прилѣжно да раде; а опетъ нетреба као кртице да крію подъ землю своє трагове.

— Жене треба да су као Аморъ, кога є єдино царство любавь; а не треба као Аморъ, да бацаю стреле на све стране. — Жене треба да буду као истина, тако ясне, а опетъ нетреба да се њи люди плаше као што се одъ истине плаше. — Жене треба да буду као кральица Викторія, тако добре майке; али опетъ нетреба да буду као Викторія, него треба да пусте своє мужеве да владаю.

— Жене треба да буду као обланда: да сваку тайну чуваю: а опетъ не као обланда, да на свакій єзикъ долазе.

— Девойке треба да су као сунце, тако приятне и безъ мане; а опетъ нетреба као сунце да се свако ютро и вече зарумене. — Девойке треба да су као цвеће, тако нѣжне; али опетъ нетреба као цвеће да свакогъ лептира примаю. — Девойке треба да су као црква, тако почитанія достойне; али опетъ нетреба као црква, да са свыма звонама своє просце зову. —

— Момцы треба да су као младо дрво, здрави и витки; али опетъ нетреба као младо дрво, да се непрестано мораю кресати. — Момцы треба да су као птица голубъ-тако добри и искрени; али опетъ нетреба као гулубъ, по воздуху да лете.

ЗАЧИНЦИ.

Просячка торба нема дна.

Са „Хвала на части“ неможешъ чорбу да замастишъ.

Шта неће учинити Немацъ за новацъ.

Мале лопове обично вешаю, а велике оставляю слободне.

Нетреба плячку пре побѣде делити.

Рѣавъ примѣръ квари добре обичає.

Међу слепыма, ко има єдно око може краль быти.

Лепо цвѣће нестои дуго поредъ пута.

Изъ єдногъ цвѣта небыва вѣнацъ.

Ніе свакій онай крадљивацъ, на кога пси лаю.

Човекъ се напіе сытъ изъ малогъ извора као годъ изъ Дунава.

МРВИЦЕ.

— Прорачунато є да у Италіи, Грчкой и Турской, за годину дана умире єданъ одъ 30 жителя. У Француской и Нидерланду єданъ одъ 39. — У Швайцерской, Аустріи, Шпаніи, и Португаліи єданъ одъ 49. — У Русіи и Польской 1 одъ 44. — У Германіи, Данской и Шведской 1 одъ 45. — У Ирланду 1 одъ 53. — У Енглеской умире 1 одъ 58 а у Шотландской и Изланду умире обично на годину єданъ одъ 59 жителя. По томе съ єдно на друго кадъ узмемо, умире у Европи годишнѣ (одъ 250 миліона у Европи) 5 миліона и 256 хиляда — И на тай начинъ, свакій 40 година наша земля добіе нове житељ.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— У окружію гургусовачкомъ 15. пр. мѣс. напао є по свой прилици бѣсанъ курякъ, у планини на овце некога Станка Митровића изъ Репушнице, и 4 пса, кои су почели овце бранити, подави. На гласъ пакъ великогъ урланя паса', дотрчи поменутый Станко са Стоядиномъ Митровићемъ, Пуіомъ Младеновићемъ и са іоштъ два своя селяка, одь коій ниєданъ ніє оружя имао. Они кадъ виде куряка међу овцама, гдѣ се са псима бори, потрче, курякъ налети се на њи, и счепавши Станка, изуѣда му образъ, очи, уста и вилице, а другогъ селяка Пую само по бутинама изгризе, међутимъ притрчи и трећій селякъ Стоядинъ, увати куряка и почне се съ њиме борити; у тай ма найће стражаръ съ карауле, и убіе куряка изъ пушке. Овцама ніе никакве штете нането, а пострадавши селяци по краткомъ времену оздравиће, осимъ Станка, за кога нема надежде, да ће своє ране преболѣти.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Одеса*, 9. Января Овде су две француске лађе донеле ту вѣсть, да ће саюзници сва пристаништа руска на црномъ и азовскомъ мору одъ 1 Фебруара починюћи блокирати; осимъ пристаништа кодъ Евпаторіе, Стрелѣцка, Камѣша, Касача и Балаклаве. — Руси су 30. пр. м. напали изъ Севастополя на нѣке обкопе француске, ове разорили и више француски официра заробили.

— *Лондонъ*, 18. Января. По найновіимъ телеграфскимъ вѣстима страни листови являю, да є предложенъ депутирца Ребука вишиномъ гласова примлѣно; на то су сви попечительи дали оставку.

— *Петерсбуреъ*, 18. Января. Князъ Меншиковъ званично явля, да су Руси ноћу између 7. и 8 ов. м. на лѣво крило саюзника', напали. У овомъ бою заробе Руси два официра и више просты войника. Због оскудице у дрвима скинули су саюзницы кровъ са храма херзонскогъ и унутрашня украшенія.

— *Войн Новине* одъ 17. ов. м. изъ Варне являю: Одавде се засадъ ненавозе за Евпаторію, због тога, што се пристаниште тамошнѣ одь части следило. У Евпаторіи налазе се већъ три дивизіе турске; но одъ утврђеня због яке зиме престали су. — Исте новине являю, да се бывшій муширъ Анатоліе Зарифъ-паша ватрено брани. Нѣга су обтужили због тога, што ніе подпомагао Шамила; но онъ сву кривицу баца на Решидъ-пашу и Редклифа.

— *Войн. Нов.* одъ 11. ов. м. изъ *Одесе* являю: И ако се поговара о миру, и о конференціяма, коє ће се у Бечу држати, опетъ войска непрестано одавде иде у Кримъ. Шеста дивизія ђенерала Белегарда стои кодъ Тирасполя, да бы стала на путъ саюзницима у случаю, ако бы се ови извести хтели кодъ острова Тендре. — Последнѣ вѣсти изъ Севастополя допиру до 3. ов. м. до тогъ дана ништа се ніе знаменито предузимало ни изъ Севастополя, ни одъ стране саюзника. Остенсакенъ єднако се у Севастополю налази.

— *Таймсъ* изъ *Лондона* явля, да ће по свой прилици кральица Палмерстона опуномоћити, да ново министерство састави. Но друге енглеске новине *Глобе* одъ 19. ов. м. являю, да се кральица подуже о томе съ лордомъ Дербіомъ разговарала; после єтога Дерби имао подужу конференцію съ Палмерстономъ. Лордъ Дерби подъ тимъ условіемъ прима се, да састави ново министерство, ако се Палмерстонъ прими министерства рата.

— *Остд. Постъ* изъ Крима доноси вѣсти, како се саюзници надеждомъ питаю, да ће се нападай на Севастополь пре пролећа предузети. Овде є цслой войски обзнанѣно, да ђенерали Нилъ и Пелисѣръ у Кримъ долазе. Чимъ они дођу, юришаће се на южну страну Севастополя, да се руска флота — по њіовомъ плану — уништи.

ЗАГОНЕТКА.

Виђе л' добрый ой човече,
Страшно кадкадъ громъ кадъ рниче,
Шта но чини грома друга,
Жаркоярена крива пруга?

Прва єсу то два моя,
Слога четворнога броя.
Трећемъ слогу кои припне,
Єдно и же не безъ слитне;

Томе самъ я реч'ца мала,
Войнике самъ задржала:
Ратаръ жељно чека мене
Да га пустимъ да одане.

Цѣло самъ я варошь и градъ,
Важну ролу играмъ я садъ;
Многи главе разлупаше.
Пре нег' што ме угледаше.

Више с' несмемъ я казати,
Єръ ћешъ престат' погађати.
Вальда можешъ и самъ сада,
Казат' име тога града.

Мисли, мозгай, неодгоди,
Ніе тешко, хайдъ погоди.

А. Ник.

Течай: сребра 126¼; дуката 5 фор. 53 кр.

— Іоштъ се могу сви броєви Шумадинке одъ ове године добити. Ко намъ изъ окружны места, са првымъ делижанцомъ непошлѣ новце за пренумерацію прошле године (за Новемберъ и Декемберъ 1854.) престаћемо далѣ шиляти му.

— Сбогъ малогъ простора, неможемо никакакве огласе у овай листъ примати; зато молимо да намъ се и нешалю.

У.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Београду 28. Јануара 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторинкомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. № 9.

ДЕОБА СВЕТА.

(сл. преводъ изъ Шилера.)

„Чуйте люди, некъ є земля ваша!“
Богъ повика са висока неба.
„Свакій одъ васъ некъ се њойзи маша,
Ал' є братски подѣлити треба.“

Све поврви, што годъ руке има,
Старо, младо, све се брзо креће.
Польске плоде, ратаръ себ' узима,
Племићъ гордый крозъ шуму пролеће.

Купци пуне болте и житнице,
Калуђеръ се лаћа старогъ вина.
Краль затвара мосте и улице;
Нѣгова є рече десетина.

Са свимъ касно, кадъ деоба проће,
Стихотворацъ изъ далека доће;
Ал' за нѣга већ' небеше дара,
Све є стекло свога господара.

„„Тешко мени!“ “ пѣсникъ тужанъ рече,
Па предъ тромъ вишнѣгъ бога клече.
„„Заръ већъ нема, боже правде твое?
Заръ у свету ништа ніе мое? ““

Богъ му рече: „криви самогъ себе,
„Што ты ништа пѣсниче недоби;
„Да гдѣ с' био при света деоби?“
„„Я самъ био, мой боже кодъ тебе.““

„„На твомъ лицу око беше мое,
Увомъ слуша' твога неба слогу,
„„Духомъ занет' одъ свѣтлости твое,
Я на земна мислити немогу.““

„Съ чимъ ће т' дакле быти поможено?
Већ' у моіой ніе земля сили —
„Ал' ако ти с' са мномъ живит' мили,
Быће т' небо свагда отворено.“

Іов. Ђорђевићъ.

СРЕЋАНЪ ЧОВЕКЪ.

(прев. са рускогъ.)

Харунъ Али-Решидъ, (сви чудновати догађаи на истоку сбили су се у време владе овогъ владателя,) Харунъ Али-Решидъ владао є у Багдаду славно и спокойно, подизао є баснословне палате, уређивао волшебне баште, чиніо сяйне гостбе, ишао пешке у Меку, путемъ кои є свиленимъ ћилимима застрть быо, запушавао златомъ и бисеромъ уста поетама, миріо граматике и тукао се съ грцима; свакій данъ меняо є везире, альине и свою любавь, издавао є мудре законе, садіо руже и одсецао главе; даню се съ престола своегъ препирао съ богословима, ноћу тумарао є преодевенъ по вароши пазећи шта се догађа; єдномъ речи чиніо є све, само да люде у чудо доведе, да се прошета на рачунъ историе, да изведе изъ памети савременике и да учини потомству читанѣ „иляду и єдне ноћи“ пріятнимъ и занимљивимъ, па и у немачкомъ преводу г. Хаммера. У време овы велики дѣла и велики будалаштина, онъ се єдномъ преєде зелены краставаца съ медомъ и поквари свой желудацъ.

Хабибъ, нѣговъ прывый придворный лекаръ мете му одма педесетъ піявица на трбу. Піявице су онда быле у таквой истой моди као и садъ, и производиле су та иста дѣйствія коя и сада: оне су се употреблявале противъ свію болестій, но ни єдну нису излечивале. Харуну-Али-Решиду владаоцу правоверны, небуде одъ тога нимало лакше, но напротивъ нападне га страшна главоболя. Хабибъ се чуђаше, како є могуће, да пѣдесетъ піявица єдногъ човека неизлече. Харунъ Али-Решидъ заповеди, те нѣговогъ лекара Хабиба посѣку.

Исави, другій придворный докторъ калифе, препише му сумпоровите банѣ, и тиме га обдари честитомъ кіявицомъ, а желудцу непомогне. Калифъ заповеди овомъ другоме доктору одсећи носъ и уши, па протерати у пустиню.

Ученый Ширази, трећій нѣговъ лекаръ, пусти му крвь по методу Брауна, и тиме подстакне у нѣму врућицу. Харунъ заповеди да ученогъ Ширазія у оцаку за ноге обесе.

Ћебаб-Ахмакъ, четвртый званичный докторъ, почне му давати зачудо маюшне пилуле одъ цѣлителне траве ялапе. Онъ увераваше поштеномъ речи, даће оне за чудо на здравлѣ дѣйствовати за педесетъ и две године, а и пре. Међутимъ на тѣлу владателя правоверны, появе се знаци водене болести, и владатель правоверны заповеди, да се тай четвртый лекаръ, зашіе у врећу и у воду баци.

У Харуна Али-Решида бяше коєкаквы дванаестъ придворны доктора, и свакій одъ овы лечећи га по особитомъ, познатомъ и обштепримљеномъ методу, прибавіо му

є по єдну нову болесть. Зато є онъ опетъ ньи, когъ удавіо, когъ обесіо, а когъ прегазіо коньма и слоновима; но при изрицаню казни последнѣму одъ ньи, у нѣга бяше дванаєсть пуны болестій нерачунаюћи тринаєсту т. є. покваренъ стомакъ, кою ніе погодіо ни єданъ одъ нѣговы доктора.

При двору остао бяше іоште єданъ знаменитый докторъ, великій педантъ, великій методиста, великій незналацъ, буџетомъ одређеный за помоћника оныма прочимъ лѣкарима. Харунъ позове и нѣга къ себи. Помоћникъ каже, да се великій, найсрећніи владаоцъ правоверны, наоди у пожелѣномъ станю своє болести; да є она врло добро развієна одъ покойны и учены нѣговы старешина, и доведена до своє основне точке, и да Калифу неостає више ништа, него благочестиво удостоити се преселеня у больій светъ, єрбо су болести одржале превагу надъ моћима нѣгове найблагородніе природе, по точнимъ правилама лекарскогъ искуства.

Харунъ, свагда своєволянъ, поклони помоћнику скупоценый диван-биньишъ, и узме га за своегъ главногъ и єдиногъ доктора, одреди му грдну велику палату и постави га надзирателѣмъ оне куће гди су луди затворени.

Тако изчезну све надежде. Арабски доглавници благовремено пошлю у дућане, и почну євтино куповати доказе предстоєће имъ велике жалости, кроити по моди црно одело, обавіяти каруце црномъ чоіомъ и т. д. Арабски подлеци, негубећи напразно време поредъ постелѣ умирућегъ Калифе, оду да се удвараю и да пузе іошъ напредъ, кодъ нѣговогъ наслѣдника. Арабске повєте огрну своє мантіе, обую месшве, и седну писати жалостне и трогателне елегіе на смрть своегъ добротвора, и бодлыкаве епиграме на нѣговъ животъ. Арабски казначеи затворе се у своє собе и брижльиво почну трпати у џепове новце, и партіе расходника попуњавати трошковима кои нигда нису были. Све мере быле су предузете за срећно заключенѣ єдногъ калифата и за почетакъ другогъ; све се чиняше, да є готово.

Наєданпутъ, незнано одкуда, яви се предъ златнимъ прагомъ дервишъ, погрблѣнъ, калявъ, и одрпанъ, издаю. ћи се, да може одма излечити Калифа. Нѣму кажу, да то ніе нуждно. Онъ зато нехтене знати и желяше доказати своє искуство. Нѣму су се трудили обяснити, да онъ тиме квари найлепше планове, кои су се имали произвести у случаю близке смрти Калифе. Онъ се продере изъ свегъ грла, и каже: да има у власти велику тайну, коіомъ се може повратити животъ и здравлѣ свакомъ владателю праворверны, и захтеваше назоръ да га пусте предъ постелю свога господара. Харунъ Али-Решидъ чувши нѣгову вику позове га къ себи.

Сви ћутећи очекивали су да чую ту велику тайну. Одрпаный мудрацъ озбильно пипне Калифи дамаръ, позамисли се, и, као пораженъ изненадномъ мисли, наєданпутъ рекне торжественимъ гласомъ, да ће великій найсрећніи владаоцъ праворверны, одма видити себе у пуномъ цвету здравля, ако само гдигодъ добіе кошулю срећнога човека, и такову изволи обући на голо своє тѣло.

Великаши придворни уплаше се одъ послѣдица овога необичногъ рецепта, и гомиломъ навале опетъ ласкати Харуну. Харунъ се горко осмене: то є было нѣгово већъ познато осмеяванѣ.

Харунъ Али-Решидъ запита своегъ великогъ везира, Џафера, гди бы се могла наћи таква кошуля. Џаферъ съ благоговѣнѣмъ удари челомъ о землю предъ нѣговомъ постельомъ и рекне:

„Владателю праворверны, — нека подржи богъ животъ твой до дана престанка света! свуда! ништа лакше ніе него такову кошулю наћи! Ты найсрећніи калифе, свакій у бога данъ, своимъ погледомъ усрећаваш си млоге хиляде свои поданика. Подъ твоимъ добротворнимъ и отеческимъ калифатомъ читави су народи живили у срећи и благованю. . . “

— Заиста! рекне Харунъ. Сви су ми то говорили. Иди дакле любезный мой везире, и потражи ми такву кошулю. Моя држава мора да є унакрстъ пуна срећны людій. —

„О, о томе нема никакве сумнѣ!“ придода везиръ „Но, нашто далеко ићи? Заповеди найсрећніи калифе, да донесу єдну твою кошулю. Ты си сигурно быо найсрећніи човекъ на свету: све се чинило по твоіой вольи и жельи.

— Я? Викне Калифъ: я быо срећанъ? Ты се варашъ, ты се млого варашъ, пріятелю мой! . . . Я самъ целогъ живота быо найнесрећніи човекъ на свету, видећи себе непрестано окружена гомиломъ таквы лопова и подлеца, као што си ты на примѣръ. — “

Везиръ, недавши Калифу довршити говоръ, поклони се, и удари челомъ о землю, и подвикне дркћућимъ гласомъ: — „Нека свемогући Алахъ продужи животъ твой до самога дана престанка света!

— „Но ты Џафере? . . . „придода Калифъ:“ ты мора да си срећанъ? Я самъ тебе обасуо благодѣяніяма, изъ блата самъ те подигао на првый степенъ власти и чина, у моіой држави, одликовао самъ те моимъ особитимъ повереніемъ, дозволіо самъ ти гнявити твое непріятелѣ и арати мое поданике“ . . . .

— Ахъ, владателю праворверны — викне везиръ са своє стране све бы то заиста могло створити истинито благополучіе и єдинствену срећу у овой долини плача, кадъ не бы уживаюћи тако ласкателну милость робъ твой, имао честь познавати твой карактеръ, предъ коимъ . . . . . “

— Доста, доста прекине речь Калифъ: — Какавъ самъ я, такавъ си и ты. У овимъ палатама мы сигурно нећемо наћи за мой лекъ потребну кошулю. Иди дакле потражи є у вароши и изванъ вароши, и свуда по целомъ царству. (продужиће се.)

I. НОТА

У Београду 21. Новем. 1854.

Мы смо се радовале, што є Шумадинка опетъ почела излазити, надале смо се да ће свою стару ћудъ оставити, т. є. да неће кудити женскій полъ, као што є 1850. и 1852. године, чинила; али на жалость одма у овомъ првомъ брою нашла самъ єдну малу приповѣдку, у коіой

мужъ каже: да му ніе жао што му є кућа изгорела, него му є жао што му є жена, коя є дотле нема была, одъ стра' проговорила. — Знатели вы да є женскій єзикъ највеће благо у кући? Помыслите само какви бы несрећницы люди были, да жене немаю єзыкъ. Жена има зато єзыкъ, да пыта мужа кадъ доцканъ кући доће: гди си био до садъ? — да га опомене, да иде на піяцу, да купи євтино дрва или брашна; ако иде у кафане да му чита єдно пола сата, да то неваля што чини; ако се опія да га пыта: што си такавъ несрећниче, ако троши млого новце, да му каже: узми се у паметъ човече; и стотине други малены опомена — то є женски єзикъ, сбогъ кога люди измышляю такве приповедке. А ніе ли женскій єзикъ, анђелъ хранитель свакога мужа. Шта друго жена са своимъ говоромъ, жели учинити, него усрећити свога мужа? Жене непрестано кодъ своє кућe седе, и свой кућевный посао раде, а мужеви иду па траже себы забаве. Кадъ є највећій посао кодъ кућe, онда мужъ утече изъ кућe и седи у кафани, или у читалишту или у ликерџиници или гдигодъ на ћепенку пуши, и кадъ га ко годъ запита шта ради? онъ одговори: нерадимъ ништа, утекао самъ само одъ кућe, докъ се кућа окречи и опере, или другій какавъ посао сврши. Предъ велике празднике као предъ ускрсъ и божићъ, непрестано мужеви бежу одъ кућe, а зашто? зато што има млого посла, коє све сирота жена мора да сврши и да се стара. — Шта су кафане него заведенія гди люди проводе своє време безъ икаква посла, и безъ икакве ползе, и свакій треба да се обазре па ће у свакомъ сокаку наћи по єдну кафану. А има ли каква женска кафана? шта бы онда рекли мужеви, кадъ бы се и ми жене почеле тако свакій данъ скупляти, па седити безъ посла као они што чине. И то њима може поднети, целе године; а женама оставлѣне су само месоће. Али жене нигда и нетраже болѣгъ задовольства одъ своє кућe. Оне се брину за све и велике и мале послове у кући. Жене незнаду шта є то дуго време, као мужеви. Редко є видити жену да чита новине, или да се о политики разговара; а то чине мужеви што имъ є дуго време. Зато треба мужеви да сматраю женскій єзыкъ, као свога анђела, кои имъ непрестано показуе правый путъ, и што є одштрій женскіи єзикъ, тымъ є выше мужъ срећанъ. Друго вамъ немамъ ништа казати. Ово писмо писано за обрану женскогъ єзыка, ако учредничество шумадинке печата, показаће да люби правду, и да ніе партаично; друго вамъ немамъ ништа казати. Моє вамъ име нетреба. Међутимъ треба ипакъ да знате, да самъ добра жена, добра кућаница, да имамъ добаръ єзыкъ, а притомъ да имамъ доброгъ и вредногъ мужа. Али, боже сахрани, кадъ бы я онемила, онда мой мужъ не бы валяо ни две паре. — Друго вамъ немамъ ништа казати, єръ се надамъ да ће се свакій, кои ово писмо прочита, увѣрити, да што больи єзикъ жена има, тымъ є нѣнъ мужъ больи, вреднія и отресніи. Друго вамъ немамъ ништа казати. — Само іоштъ єдну пословицу, да напоменемъ, коя каже; гдѣ є жена тунява, ту є кућа буђава. Зато све жене треба да су оштре у говору. Треба да знаду са своимъ мужемъ владати, коя є жена као што треба, нѣнъ мужъ, кадъ є гдѣ годъ у кафани или ма гдѣ изванъ кућe, свакій часъ пыта: колико є сатій. Друго вамъ немамъ ништа казати. Али ипакъ, кажите ми, имали што лепше, благороднія и нѣжніе, него кадъ оженѣнъ човекъ, изъ највеселіегъ друштва, устане, и рекне: „лаку ноћь, идемъ кући сама ми є жена!“

Таква чуства, треба да у свакомъ мужу владаю. Свакій, у највећемъ веселю, међу најбольимъ своимъ пријательима и друговима, при куцаню чаша и певаню, треба да помисли на свою жену, коя кодъ кућe дрема, и чека до по ноћи на вечеру свогъ мужа, а неће сама да вечера — свакій мужъ треба таква чуства, у свомъ срцу да има, па само онакве забаве да тражи, коє може делити, са своіомъ женомъ. Друго вамъ немамъ ништа казати. — “

Одговоръ. Учредничество Шумадинке нема ништа друго на ово писмо одговорити, него да є у свему добро и праведно, и да є све тако као што є у нѣму написано; и признаваюћи, да є она мала приповедка, у првомъ брою Шумадинке одъ 1854. године са свимъ пакостно измишленъ людій; за оправданіе своє ставля слѣдующу приповедку: „— Єдномъ човеку запали се кућа, и нѣгова жена тако се уплаши, да одъ стра' изгуби говоръ, и сасвимъ онеми. Єданъ нѣговъ пріятель сажалѣвао га є што му є кућа изгорела; а онъ му одговори: „Море ніе ми жао што ми є кућа изгорела; него ми є жао што ми є жена онемила.“ „Њути несрећниче,“ рекне му на то нѣговъ пріятель, „болѣ є да буде са свимъ мутава, него да те псуе и учи као што є пре чинила.“ — „Е, мой брате,“ рекне му онай — „оно є было цвеће, и могло се трпити. Кадъ се налюти, а она се извиче и изговори, па после опетъ добро; али сада кадъ се налюти, неможе да се извиче, него гдѣ ме стигне, а она ме туче. Незна се како є горе.“ — Ова є приповедка са свимъ противна оной првой, и учредничество радуе се што є свой листъ, овако лепо и савршено оправдало.

СЛОВО

Ков є говоріо јапанскій губернаторъ, кадъ є єдногъ учителя у школску дужность увео.

Учителю! уводећи васъ у вашу дужность желимъ вамъ сваку срећу. Вы имате сада предъ собомъ, најлепше и најполезніе опредѣленіе. Свакій другій чиновникъ завиди вашемъ послу. Ваше є опредѣленіе свето. Учителъи стваряю свакомъ народу будућность; єрбо одъ деце постаю люди, и како учителъи науче децу, онакавъ ће по краткомъ времену быти светъ. Као што видите срећа фамиліе, благостанѣ света, напредакъ државе, почитаніе закона, и све што є добро и поштено лежи у вашимъ учительскимъ рукама. Строго се одъ васъ тражи, да ратуете противу суевѣрія, и да искорените деци изъ срца што су имъ њіове бабе о вештицама и вампирима преповедале. Строго вамъ се налаже, да одъ ютра до подне у школи седите, и децу учите, да гледате да за 20 минута ручате, па по томъ одма опетъ, у школу да идете. Ноћу сву ноћь да седите, и да мыслите, шта ћете сутра добро и полезно, децы казати, єръ вы сте као онай на њиви кои сѣе. Какво вы семе посеете, онаква ће будућа жетва быти. — Законодавацъ, кои своимъ законыма землю усрећи; државникъ кои своіомъ мудростћу землю управля, стихотворацъ, кои чуства своя ближньи услађава, трговацъ кои се обогати, свештеникъ, кои слово божѣ проповеда, и друго што є лепо и полезно, све є то ваше учительско дѣло.

На вама є велика одговорность єръ у ваше руке предає се будућность толике младежи. За њіову будућность одговараћете и предъ богомъ и предъ людма. Треба и даню и ноћу да се трудите, да то важно и свето опредѣленіе, у пуной мѣри, изпунявате. И за награду тога превеликогъ, важногъ, светогъ, неоцѣнимогъ, прекрасногъ, сладкогъ и трудногъ званія, опредѣлює вамъ се годишнѣ 50. талира, съ чиме ћете ви достойно вашемъ светомъ званію, моћи живити. — Треба, да се дакле трудите, треба да књиге купуєте и да читате. Треба сиротне ђаке да подпомажете. Треба вашимъ примѣромъ, у милосрдію да предходите. Треба лепше хальине да носите. Добримъ ђацима треба књиге да покланяте, и никакавъ другій посао нетреба, да радите осимъ своегъ учительскогъ посла.

Я вамъ дакле честитамъ то срећно и свето званіе, то є найважніе званіе на свету, и будите уверени: да є већа плата, и да є маньи посао, я бы самъ воліо быти учитель.

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

*Ерак*ъ. Да што ми да што: двѣ чавчице упоредъ стоє, а єдна другу невиди?

*Петак*ъ. Да си реко: два ястреба упоредо стоє, и єданъ другогъ види; — могао бы погодити, а те двѣ чавчице незнамъ шта су.

*Ерак*ъ. То су о ч и — а шта си ты мисліо, за два ястреба?

*Петак*ъ Оди ближе да ти пришапћемъ, боимъ се да ме ко нечує, па ће метути у Шумадинку — (пришапће му двѣ рѣчи на уво.)

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Бракосочетаніе Свѣтле господичне Клеопатре, са г. Миланомъ Петроніевићемъ, кое є юче совршено, было є заиста, єдно одъ нийлепши торжества, кое є Београдъ видіо. И читательи нека опросте, што сбогъ малогъ простора овога листа, неможемо онако обширно описати као што бы желили. — Господинъ Митрополитъ, чинодѣйствовао є у цркви. При ручку свака здравица праћена є са „млогая лѣта“ и са пуцанѣмъ небројены топова. У вече у 7 сатій почео є балъ. — Позвани чиновници, были су како на ручку, тако и на балу у униформи. И све є ишло у подпуномъ поредку. Нѣгова Свѣтлость примала є са особитомъ милостћу госте. Овомъ веселю присуствовали су сви овдашньи страни гг. конзули, и паша у униформи а тако исто и млоги гости са стране. Овомъ приликомъ видили смо лепый и скупоцѣный даръ, учинѣный свѣтлой невѣсти, одъ стране цес. кралъ. генералъ-конзула господина Радосављевића, као старогъ свата, а то є єдна велика златна бразлетна, са лепо израђенимъ малимъ портретомъ царице аустрійске, кое портре, окружено є одъ самы бриліянта, по томъ, наокало има 8. велики бриліянта са зеленимъ гранчицама, кое є све са особитомъ вѣштиномъ израдіо бечкій придворный ювелиръ. — Завршуюћи кратко ово описаніе, тога великогъ веселя, желимо младенцима сваку срећу, здравлѣ и веселѣ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Войн. новине* являю, да у Кримъ долазе 5 нови енглески ђенерала, кои ће надъ дивизіяма команду примити; но свакій ће одъ њи наћи у мѣсто цѣле дивизіе, половину єръ су кое одъ болести, кое одъ битке страшно препатиле.

— *Лондонъ* 20. Януара. Кральица іошъ ніе нове министере наименовала. Новине Глобе веле, да є Дерби, коме є кральица у првый махъ власть дала, да састави ново министерство, хтео лорда Палмерстона за министера рата, Гладстона за финансію и Дизраела за иностранa дѣла. Но Таймсъ вели, да министерство одъ Дерби-а састављено, неможе обстати; но држи, да ће найболѣ быти ако Палмерстонъ ново министерство састави.

— Бечки листови изъ Крима одъ 10. ов. м. пишу. Млоги су држали, да бы руска войска морала страдати, кадъ бы іой путъ перекопскій саюзници пресекли; но садъ напротивъ кажу, да Руси, кадъ бы и были одъ саюзника узбіени, и кадъ бы іимъ и было путъ перекопскій пресеченъ, опетъ бы се могли повући крозъ Арабаде у внутреньость. Зато су саюзници сада намѣрили, да пошлю у Кафу 30,000 м. 15,000 Піемонт. 10,000 Франц. и 5000 Енглеза) како бы и овай путъ водећи у Арабадъ пресекли; — но и князъ Меншиковъ добро своє рачуне сваћа, єръ осимъ што є околину око Перекопа войскомъ напуніо, шалѣ садъ доста велику войску и у Кафу: а притомъ и млоге надничаре, кои ће Кафу утврдити, и то тако, да буде другій Севастополь.

— *Войн. нов.* доносе съ бойногъ поля изъ Крима слѣдующе вѣсти: Руси єднако изъ Севастополя на саюзнике ноћу нападаю; тако є 1. ов. м. чета своєволяца подъ заповѣсти капетана Макарова напала на саюзнике, осимъ што є млоге штете Енглезима нанела, заробила є іошъ 14 Енглеза и 4 Франц. Другій нападай было є између 2. и 3. ов. м. подъ командомъ капетана Сиробосарскогъ, гдѣ су млого француза смлатили. — Као што єданъ арапинъ приповѣда, кои є одъ саюзника у Севастополь избѣгао, турци врло зло стоє кодъ саюзника. Они само преносе изъ Балаклаве муницію, рану и друге потребе, и тако као войници извршую оно, што бы требала теглећа марва да чини.

— *Фрелденб.* изъ поузданы извора явля, да є князъ Меншиковъ изъ Петерсбурга заповѣсть добыо, да іошть ове зиме на Евпаторію и Балаклаву нападне и сва утврђеня тамошня да разори. По томе се сваћій данъ очекує, да Остенсакенъ у дружтву съ великимъ князевима Михаиломъ и Николаємъ на Балаклаву нападне. — Страни листови являю, да є Омеръ-паши некій данъ писмо изъ Цариграда дошло, кое га є сасвимъ успокоило. Онъ є због интрига до тогъ дошао, да се мане повелительства надъ войскомъ. Найвећій му є противникъ Риза-паша; овай є ишао да се Омеръ-паша збаци, и другій кои на нѣгово мѣсто постави; али му є Омеръ-паша доскочіо. Найновіомъ уредбомъ подпао є Исмаилъ-паша, заповѣдникъ румелійске войске, подъ команду Омеръ-паше. Они се за садъ обоица налазе у Варни и врло непріятельски живе.

— *Паризъ* 18. Януара. Принцъ Наполеонъ приспѣо є у Паризъ, и юче є цару предстао. Овде долазе изъ Крима врло жалостне вѣсти. Говори се, да су ноге ньи 400 войн. промрзле, и да є ньи 60 већъ помрло.

— *Бечъ* 21. Януарм. Наређено є већъ да се 101 топъ избаци, ако царица Принца роди, ако ли Принцезу, 21 топъ. Ова ће се радостна вѣсть одма по свима крунованама телеграфирати, у сваком главной вароши крунование држаће се у цркви благодареніе.

Течай: сребра 126; дуката 5 Фор. 54 кр.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Београду 1. Фебруара 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 10.

ПОЗДРАВЪ

Да соколска имамъ крила,
Вѣште гласе горске виле,
Летіо бы по момъ роду,
Пѣваюћи пѣсме миле.

У пѣсмама одкріо бы,
Найтопліе чуство свето;
И честито драгомъ роду,
На све стране ново лѣто.

Летіо бы по развалам'
Одъ Неманѣ до Ђорђія;
Походіо србскогъ царства,
Славна мѣста найсветія.

На гробу бых' Душанову,
Єдно лѣто цѣло стао;
И судбу му свогъ народа
До данаске описао.

Вѣнацъ горди бых' му сплео,
Єдну пѣсму безсмртія;
Проклињући раздоръ клети,
Што србинску грудъ пробія.

Топлу сузу проліо бых' —
По урвинам' далѣ пош'о.
Потражіо Обилића,
А съ уздисомъ друге прош'о.

Сву времену грдну хуку,
До Ђорђія я бых' клео;
А съ ранѣномъ душомъ хитно,
На нѣговомъ гробу сѣо.

Нѣму бы се исплакао,
Тайна чуства сва одкріо.
И на гробъ му вѣчну лампу,
За успоменъ запаліо.

Петра, Чубру, и Ранћа,
Доситея, Мушицкога;
На гробу бы я пѣвао,
За живота цѣлогъ мога.

Ал' небесна моћна сило,
Ову моћь ми ты недаде;
Већъ ме слаба и ништава,
На свиету овомъ здаде.

Зато роде опрости ми,
Желя ова самномъ труне;
Да несретну грдну судбу,
Моя душа вѣчно куне.

Пріятелю, ты саобшти,
Издишуће желѣ мое;
Саобшти ій моме роду,
Єръ є яче перо твое.

Честитай му лѣто ново,
И времену бурю кажи;
И съ временомъ духъ србинства,
За будућность болю слажи.

У Бечу Ц. —

СРЕЋАНЪ ЧОВЕКЪ.

(продужено)

— У Багдаду живяше знаменитый Хашемъ-Цебели. Неброєна богатства давала су му подпуну могућность задовольити све своє желѣ, ћуди, и страсти. Аремъ нѣговъ бияше саставлѣнъ изъ првы лепотица истока. Нѣгови арови были су напунѣни найскупоцѣнiима кобилама Нецда и Курдистана. Нѣгови соколови и ртови чувени су были по целой Азіи, одъ предѣла грчке имперіе до граница Китая. Име нѣгово сіяло се на истоку сяйношћу найчистіе славе, и нѣговъ придворный куваръ, са готовлѣнѣмъ єла, надвишава калифиногъ кувара. Хашемъ є налазіо задовольство у добротворству и био є издашанъ као аравићанинъ: нико ніе прошао поредъ нѣгове куће, а да небуде позванъ за нѣговъ асталъ, и обрадованъ лепимъ каквимъ подаркомъ. Сто сиромашны люди добивали су свакій данъ изъ нѣговы руку обилну рану, и пристойно одѣло. Хашема ніе мучило властолюбіе и зависть; онъ ніе тражіо места ни достоинства; благородно є трошіо своє приходе; и усредъ наслађеня одъ сваке руке гордіо се благосиљућимъ одзивима сиротинѣ и општимъ уваженѣмъ свои сагрђана.

Цаферъ се упути къ нѣму, єръ сви су говорили да є Хашемъ найсрећній међу людма. Но текъ што онъ спомене предъ њиме срећу, овай повиче: — „Шта? ты мене држишъ да самъ срећанъ — . . . Мене? . . . Ты се шалишъ, я самъ найнесрећніи човекъ међу седамдесетъ и седамъ миліона поданика калифини. Заиста мора быти, да самъ я рођенъ подъ несрећномъ звездомъ: нема ни

єдногъ дана, да се мени у кући не случи каква годъ несрећа, и да се я ма зашто неналютимъ. У прошлый вторникъ, мой наймиліи белый конь, за кога самъ я дао четири прекрасне робинѣ. сломіо є ногу, играюћи се у ару. Юче неколико мои пріятеля дођу ми на ручакъ, и представи себы шта ми се ту догодило ! . . . донели на асталъ печеногъ ћурка — а онъ прегорео ! — петлова креста са златнимъ сосомъ, — укварена баклава — неможешъ у уста метути ! . . . После ручка я самъ истина заповедіо ударити кувару двадесетъ и петъ батина по табанима, но то неможе да поврати три тако сладка єла коє є нашъ стомакъ изгубіо. Ютросъ пођемъ да наранимъ могъ папагая, погледамъ а онъ убієнъ ! Мой собный служитель Мурџанъ имао є доброту угнявити ногомъ то премило створенѣ, и то кадъ ? — онда, кадъ є већъ почињало проговарати довольно и ясно: лудо, ! лудо ! . . . Е, може ли ко несрећніи одъ мене быти ? . . То готово превазилази свако понятіе ! Ахъ, любезный Цаферe, немой ми говорити о срећи : нѣ нема на свету ! Мени се іошъ чини, кадъ не бы морао држати толику гомилу слугу, ртова, коня, папагая, мачкова, маймуна и соколова, да бы было довольно срећанъ. Човекъ треба да се роди као великій и богатъ, па бы текъ онда могао имати право понятіе о бѣдама, коє су скопчане са нашимъ богаташкимъ животомъ. . . “

— А ты одма растерай ту гомилу па ћешъ. . . “

— Ніе могуће ! ко бы ми онда додао местве и мараму за носъ ? . . . Єръ я то самъ узети немогу. Ко бы мене забављо и веселіо ? . . . Видте, я самъ се родіо съ новцима зато, да бы ме они веселили. . .

Цаферъ остави богаташа утопљеногъ у чувствена наслађеня, и мученогъ несрећомъ, коя се догађа съ нѣговимъ мачкама, и папагаима. Онъ призна да у орману те класе людій, нетреба ни тражити лековиту кошулю, и потрчи къ светоме пустиньику.

У скромной обители, на врху высоке планине, Насекъ-ибнъ-Муаресъ провођаше дане тихогъ и мирногъ живота, непрестано умиваюћи свои седамъ чланака, и удублююћи‘ се у смисао деветдесетъ и деветъ таинствени имена Алаха. Гомиле богомольногъ народа скупляло се око нѣгове ћеліе, славећи нѣгову строгость мусулмански правила, и жудећи добити єдну длаку изъ браде нѣгове, коє є по ньиномъ мнѣнію, доводило у домъ среће. Насекъ ій є красноречиво побуђивао, да презру светска блага и живимъ бояма чертао имъ є образъ среће, живота посвећеногъ, изключително благочестивомъ размишљяваню.

— „Срећа є кодъ васъ подъ пазуомъ,“ говораше пустиньикъ своимъ слушательима. „Правоверны, одѣлите себе дубокимъ ровомъ одъ свію задовольства, живите по Алкорану, не пите вина, нечитайте стихове, размишлявайте даню и ноћу, и тако ћете се іошъ за живота, као и я наслађивати, найчистіомь райскомъ срећомъ. . . .

— Па дай ми твою кошулю, кадъ си ты тако срећанъ; — шане му Цаферъ на уво.

— Е, проћи ме се молимъ те — одговори Насекъ. Моя срећа не вреди ни две пребієне паре, а за мою кошулю я самъ дао 5 гроша. То се текъ тако каже арабски, и каже се само таквимъ будалама, као што су Аравићани. Каква є моя срећа ? . . Напротивъ, нема човека, кои бы тако несрећанъ было као я. Видишъ, готово є већъ петнаєсть година, како живимъ усамлѣнъ на овой планини; изнуравамъ себе найжешћимъ уморима тѣлеснимъ вучемъ гвоздене вериге одъ сто литара тежине, одъ кои є крайный ексеръ за моє ребро заденутъ. Самъ видишъ, я самъ придобіо славу у целой Аравіи тако, да сваку длаку моє браде простота за светиню и амайлію почитуе. — а немогу да се удостоимъ да ме Калифъ постави великимъ муфтіомъ ! . . . У чему є болыій одъ мене онай обешенякъ, улизица и незналица, Хасанъ Али-Медини, кои незна ни колико благословеный пророкъ, господинъ нашъ, Муамедъ избраный, има дворова у раю, и по колико се свакимъ годишньимъ буџетомъ црнооки девояка одређуе нѣму на сваку одъ овы палата. . . .

— Ако є теби тако млого стало за достоинствомъ муфтіе: то ћешъ га добити одма, — рекне везиръ.

— Дакле, оћешъ ли тада быти савршено срећанъ ?

— Савршено ? . . . Незнамъ ! То є лако рећи, но за савршену срећу нуждно є човеку штогодъ више. Прво ако ме поставите муфтіомъ, то ради моє срећне морате ми дозволити да почупамъ све длаку по длаку, браду моме предшественику, Хасану Али-Медини, кои се усуђуе мене обишенякомъ називати. . . .

— Одобравамъ, почупай є ако ћешъ данасъ, и не само у нѣга, него ако оћешъ и у свію багдадски улема.

— Друго, дозволите ми да спалимъ на ватри, Ахмеда Али-Макшакія, кои говори да я незнамъ арабске граматике. Я нећу быти срећанъ, докъ неуништимъ тогъ педанта, кога сви, Алахъ зна зашто, држе за найученіегъ човека на свету.

— Само ако ти є воля ! Спали га.

— Но я бы желіо іоште, да ми вы дате право поклати и изсећи у целой држави свинѣ, и Хербе, кои своимъ присуствомъ погане нашу мусулманску землю. —

Цаферъ, побегне одъ пакостногъ и осветолюбивогъ занешеняка (фанатика.)

Раставши се съ Насекомъ онъ пође къ єдномъ човеку, кои ни у што ніе веровао, — веровао є само у свой умъ, — къ немачкомъ философу Іохану Ернсту Фридриху Фонъ-Штолцу. Калифъ Харунъ Али-Решидъ было є, као што є познато, великій покровитель наука и брижльиво се старао о распространеню просвете у своіой држави. Онъ є купіо сву старинску грчку кньижевность одъ цариградлія, коима она ніе была одъ потребе, и довезао є у своє царство, заповедивши одабрати настрану Музе, Минерве, Аполоне, Аморе и савъ класическій приборъ (такумъ) богова, и конфисцирати ій іошъ на граници као умну контрабанду, као предметъ сувишне раскоши за оне: кои већъ неверую у Митологію. Потоме прьый систематичный романистъ на свету было є Харунъ Али-Решидъ. Онъ є стаяо у пріятельской преписки съ Карломъ великимъ, обновителѣмъ западне имперіе и покорителѣмъ сѣверне Германіе, нѣму є шиляо и одъ нѣга добивао скупоцене даре. Харунъ поклони Карлу белогъ слона ; Карлъ као уздарѣ пошлѣ му, у писму приложену, за аремъ, бе-

лу, велику и злу немицу, кою су побѣдоносни нѣгови војници у шуми на брегу Елстера уватили. Харунъ пошлѣ свомъ пріятелю єданъ сатъ, кои є измисліо єданъ коларъ, арабскій Брегетъ; ово є было првый сатъ, кои є у Европу пренешенъ. Карлъ као уздарѣ поклони Харуну чудновату редкость, — дивлѣгъ немачкогъ философа, зароблѣногъ у блату близу садашнѣгъ Хамбурга: истина философъ ніе измисліо сатъ, али є врло лепо толковао како су уређена понятія пространства и времена дѣйствовала у глави колара, кадъ га є овай измишлявао.

Іоханъ Ернстъ Фридрихъ Фонъ-Штолцъ философъ, бияше сасвимъ противногъ начинм мишленя, него што є было занешеный и честолюбивый Насекъ. Прво, онъ бяше тврдый, непоколебимый, гранитны стоикъ. Друго неимађаше страстій никаквы: осимъ белокроновскогъ пива, и велике беле одъ морске пене луле, у коіой зивтъ, сабраный преко целе године, пушаше, као трулећій се животъ у грудма романичногъ юнака у ектики. Према свему другоме бяше савршено равнодушанъ Было є сталанъ у своимъ мыслима, као нико. Подобно Платону, кога онъ разумевао ніе, было є убеђенъ, да се срећа садржи у философіи. Онъ є свакогъ и све презирао, умствовао є, изводіо заключеня, и было є — прво са самимъ собомъ задоволянъ, а затимъ са свима уобште. Онъ є написао три велике књиге обясненя главе цицеронове о чистоти, но самъ се редко умивао и чизме ніе нигда чистіо. Онъ є доказивао савршену за философію и самомислителя безполезность титула, одличія и новаца, єръ є философъ суштество, кое є одъ човека нешто више, но ипакъ лезао є спавати съ орденомъ лафа и сунца о врату, и веома уредно являо се свакогъ двадесетшестогъ казначею за плату, коя му є тако штедро одпуштана одъ Калифа, и на признаници се подписивао арапски: *приміо Іоханъ Ернстъ Фридрихъ Штолцъ, Хофратъ и Философусъ*. Єдномъ речи: онъ є было правый баварскій литографичный каменъ, површина кога прима различне ликове и предаѳ ій артій но кои унутра остаѳ свагда мртавъ и ладанъ каменъ.

Цаферъ му рекне:

— Господине Хофрате и Философе ко є на свету срећанъ?

Германскій му мудрацъ одговори: Ваша Ексцелен. ція господине великій везире, срећанъ може быти само философъ.

Онда Везиръ предложи:

— Господине Хофрате и Хилософе, дай ми твою кошулю кадъ си ты срећанъ.

А Философъ му одговори:

„Ваша Ексцеленція господине великій везире, али самъ я оженѣнъ.

— Е па? то ништа не значи.

— Напротивъ, то значи млого! Жена моіой срећи страшно млого смета. Сва моя трансцендентална немачка философія, пада у прахъ предъ томъ лудомъ бабускеромъ коя ме по целый данъ одъ ютра до мрака мучи и єди, . . . часъ виче на мене, часъ дере моѳ књиге и записке, часъ тумара богъ зна куда; часъ скупля у кућу гомиле шальивица, белетристика, кои нису читали никаквы изворны наука, и ставля ми на чело рогате силогизме. , . .

— Што си се дакле женіо?

—Зато, што ми є была нуждна жена, за моя психологическа испитиваня надъ игромъ страстій у женскомъ срцу, надъ степеномъ и моћи умны способностій жене надъ способносћу томе полу уређены понятія и т. д. єдномъ речи мени є нуждна была жена, као што су, членовима, галваническогъ друштва, занимаюћима се изслѣдованѣмъ своѓъ предмета, нуждне живе жабе . . .

(край слѣдуѳ.)

МРВИЦЕ

—Волтера позове єданъ свештеникъ у цркву, да чуѳ нѣгову предику. Волтеръ му одговори: „опростите я могу и кодъ моѳ куће дремати.“

— Стихотворацъ францускій Малербъ, ніе у своіой соби имао више до 4 столице. Кадъ су све те столице заузете одъ гостію были, и кадъ ко на ново куцне на врата, одговарао є онъ обично: „причекайте мало, докъ се єдно место упразни.“

— Єдногъ піяногъ солдата сретне капларъ, и почне му претити. Но солдатъ се ништа неуплаши, него му одговори:

„Иди ты своимъ путемъ, ты ниси човекъ.“

„Како то?“ повиче капларъ: „я ћу теби садъ показати моѳ човечество“ и почне тражити штапъ. — „То нисамъ я измисліо — “ одговори солдатъ. „И ты добро знашъ, да официръ, кадъ насъ годъ поставля гди годъ на стражу, а онъ каже: овде ће остати четири човека и єданъ капларъ. Видишъ, да те ніе нигда рачунао међу насъ люде, другчіе бы казао петъ люди.“ Капларъ се насмеѳ и далѣ оде.

— Єданъ господинъ яшіо є на коню поредъ баштована, кои є пресаћивао купусъ. „Хей баштоване!“ рекне онай съ коня — „я могу теби доказати, да є твоя глава одъ копуса.“ — „То ніе ништа“ одговори баштованъ — „али я могу теби доказати, да є то твоѳ село мазга.“ — „А како то, я бы было радъ знати?“ упита онай съ коня. „Врло лако, єръ оно, што є до коня и магарца, ніе ништа друго него мазга.

— Прорачунато є да мишъ, за єдну секунду може 500 корака претрчати, дакле 30 хиляда корака за єданъ минутъ. Кадъ бы конь было такве брзине, могло бы се на нѣму за єданъ данъ изъ Бѣограда у Цариградъ стићи.

— „Я познаѳмъ єднога, кои є было паметніи одъ Наполеона, одъ Волтера и одъ свію министра, што су были и што ће быти, и тай было є — обште мнѣніе.“ (Талѣранъ.)

— Стихотворацъ Малербъ имао є обичай говорити: да ништа лепше на свету ніе, одъ жена и ружа, и да ништа болѣгъ нема одъ жена и — печены‘ бундева. — Малербъ ніе се нигда хтео мешати у државне и политичне ствари, онъ, познаваюћи добро привременость живота, говоріо є о државнимъ и политичнымъ стварма: „Зашто бы се я бриnуо за ону лађу, на коіой самъ само путникъ.“

— Царъ Максимиліянъ стрефи се у лову, кадъ се подигне єдна яка грмлявина. Царъ сяше съ коня, скине капу, клекне међу своє слуге, и повиче:

„Ты што грмишъ горе по облацыма, и што пушћашъ громове, ты си єдиный царъ, а мы смо сви твои селяцы.“ — А после кадъ є прошла грмлявина, онъ се опетъ наиваo: Божіомъ милостћу царъ мои вѣрны поданика.

ТУЂЕ ПОСЛОВИЦЕ.

Ко одъ зла бежи, за њимъ зло трчи.

Піяномъ ніє віно криво.

Несрећа, дрво, и коса, расту свакій данъ.

Ко неуме себи быти полезанъ, неуме ни другомъ.

Изъ сто година неправде, неможешъ єданъ сатъ правде изтесати.

Ко неправо учини, брзо заборави; коме се неправда учини дуго памти.

Невѣрности и рђавы новаца (калпузана) има у целомъ свету.

Єданъ отацъ чешће рани десеторо деце, него десеторо деце єдногъ отца.

Благословъ отца, подиже деци кућу.

Ко свою лепоту у альине полаже, тога ће мольцы поєсти.

Болѣ се найпре лютити, него после.

Обећати, то є господски, а држати обећанѣ то є трговачки.

Ко нема памети има среће.

Опростити — то є найплеменитія освета.

Неочаявай, докъ те годъ необесе.

ДОМАЋІЙ ТЕАТРЪ.

(Дете се игра съ клупчетомъ, жена седи па плете чарапе и пева:)

Свако дѣло конацъ има,
Желаніе моє нема.

Дете. Нано, ево конаца.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Београдъ, 31. Януара. Юче смо имали трећій и последњій отмѣный балъ у новомъ зданію княжескомъ; дружтва є доста было, али не толико, колико на другомъ балу.

— Време є одъ неколико дана врло топло, и око Бѣограда нигдѣ се снега невиди.

Приликомъ познатога веселя, Нѣгова Свѣтлость помиловала є многе кои су робію издржавали. Неки су сасвимъ ослобођени, а некима є време робіе скраћено.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Лондонъ*, 23. Януара. Палмерстонъ є опуномоћенъ да ново министерство састави. Незна се башъ извѣстно, коє ће онъ позвати; по свой прилици биће Кларендонъ, Глидстоне, Хербертъ, Аргилъ, Грахамъ и Молесворъ.

— Найновіе вѣсти изъ Севастополя допиру до 13. Януара; до тогъ дана ништа се важно догодило ніе. Ладно време пресекло є сасвимъ путъ операціяма. У Евпаторіи већъ се налазе до 20,000 Турака са 60 топова. Овде є и Искедеръ-Бегъ. Омеръ-паша очекує се ово дана изъ Варне. Ядикованя одъ стране Енглеза изъ Крима непрестано долазе; и іоштъ бы већма ядиковали, да ій Французи у свачему неподпомажу; хилядама енглески войника заогрнуто є францускимъ япунцетима.

Паризъ, 20. Януара. Овде є прекюче дошао ћенералный ађутантъ краля прускогъ ћенералъ Веделъ са особитимъ порукама, и већъ є имао кодъ цара ауђенцію.

— *Петерсбуреъ*, 22. Януара. Князъ Меншиковъ званично явля изъ Севастополя, да се до 16. ов. м. ништа важно догодило ніе. По кадкадъ баца непріятель бомбе и ракетле у варошъ, али непричињаваю никакву штету.

— *Верона*, 20. Януара. Надлежателство овдашнѣ позатварало є до 20 лица одъ Мацинієве партає, кои су покушавали, да буну у Италіи подигну.

— *Таймсъ* наводи млога писма, што су енглески войници изъ Балаклаве кућама своима писали. Писма су ова пуна ядикованя и туге. Войници се туже, да іимъ се плата уредно неиздає; месо добіяю на три дана, и то понайвише сирово еду; зима ій сасвимъ сатире; спаваю непрестано у чизмама, єръ иначе сутра данъ небы могли чизме на скрозъ промрзнуте ноге навући; официри раде у шанчевима заєдно съ простимъ войницима, не што мораю, но само да се одъ зиме неукоче. И ако ій промисао божій бољимъ временомъ необдари, мало ће се њи кућама своима вратити; оваковы ядикованя има у Таймс-у сіясетъ.

— *Петерсбуреъ*, 16. Януара. Царъ Никола прегледао є войску у Гачини, коя се на путъ спрема. Царъ съ пунимъ задовольствомъ нашао є све у своме реду; и због тога є престолонаслѣднику и команданту ћенералу Арбусову явно благодаріо, а свакій простъ войникъ добыо є по єдну рублю.

— *Трієстъ*, 25. Януара. Паробродъ, кои є изъ Цариграда дошао, донео є вѣсть, да є порта позвала Велипашу посланика у Паризу натрагъ, а на нѣгово мѣсто поставила Мехмедъ-Бея, сина Решидъ-паше.

Одгонетка на загонетку у 8. брою, есте: Севастополь.

Течай: сребра 126 ½; дуката 5 фор. 55 кр.

— До 20. Фебруара моћи ће се іоште сви броєви Шумадинке одъ ове године добыти.

У КЊИГОПЕЧАТНЊИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Београду 4. Фебруара 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 11.

СРЕЋАНЪ ЧОВЕКЪ.

(крај.)

— А ты одюри сада тогъ ђавола . . . ту твою жену.

— Немогу! . . . То є изворъ неизцрпимый, за моя изтраживаня: свакій данъ я одкривамъ по какавъ новый, непознатъ, одвећъ любопитанъ нравственый појавъ, кога опредѣлити неумемъ, и кои наопачке окреће све мое пређашнѣ науке, о поредку дѣйствованя ума и срца, тако, до садъ іошъ никако немогу да завршимъ мой саставакъ De capite, capita duo, „О глави, две главе,“ коимъ се надамъ заслужити безсмртно име и велику пензію одъ Калифе. И заиста, незнамъ кадъ ћу га довршити! . . .

Везиръ, видећи све ово, слегне раменима и пође.

Но куда ће да иде? . . . Коме да се упути. . . . Забринутъ овако носѣти онъ млого лица, коя є за срећне држао, но ни єданъ му недаде свою кошулю. Нико нехтеде признати, да є срећанъ. Єдномъ гордость ніе дала быти срећанъ, другоме богатство, трећемъ сиротиня, четвртомъ задовольство, петомъ зависть, шестомъ саможивость, седмомъ уображенѣ, осмомъ безпосличенѣ или трудъ и т. д. Везиръ быяше у очаянію. Онъ као старый књижевникъ почне подозревати, да у овой ствари међу понятіемъ „човекъ“ и понятіемъ „срећа“ мора быти какво неспоразумлѣнѣ. Или є човекъ, мисляше онъ, своимъ страстима у невреме за срећу створенъ, или є понятіе и речь „срећа“ у невреме за човека измишлѣно Последнѣ му се чиняше вѣроватніе: безъ сумнѣ то се морало случити у дубокой древности, негда после ручка, безъ надлежногъ прегледа касателны акта, онако штоно речь на срећу. Или, ако є дѣло то разсматрано у комъ министерству, то є сигурно понятіе и речь „срећа“ додао какавъ халдейскій столоначалникъ, да му концептъ обширніи буде. Размисливши овако онъ изгуби надежду даће игде лековиту кошулю срећногъ човека наћи, но у тай ма падне му на паметъ, да иза вароши у єдной прекрасной долини, окруженой найлепшимъ изгледима, живе у лепой усамлѣной кућици двое млады залюблѣны, кои су се пре некогъ времена одселили са шесть частій „нове Хелоизе“ и пуномъ збиркомъ сачиненя Флоріяна и Геснера те тамо да се наслађую чистомъ срећомъ, пламеномъ любави и селскомъ природомъ. Мысао ова добро му дође! и онъ потрчи къ романтичномъ заклону нѣжны и залюблѣны срца.

Онъ трчи, трчи, но већъ се вата мракъ. Најпосле стигне. Онъ прійће къ вратима и текъ што мисляше куцнути, наєданпутъ зачуе, како се нѣжна срца свађаю међу собомъ, прекораваюћи єдно друго преваромъ очекиваня, неодржанѣмъ речи, ладностћу, неповеренѣмъ и т. д. Чувши ово онъ утече безъ обзира.

— Овде нетреба ни питати за срећу. Види се да є срећа лепа само на артіи, у црвеномъ повезу са златнимъ листовима.

И не обзирући се онъ изиће на великій путъ.

Видећи да є и на овомъ последнѣмъ месту „срећу“ бадава тражіо, уморанъ и веома снужденъ. Везиръ се враћаше у варошь, са скрштенимъ на грудма рукама: онда іошъ ніе было уведено у обичай држати ій у цеповима, премда є сатъ већъ быо измишлѣнъ. Шта ће онъ сада казати Калифу, кога є свагда уверавао, да су сви люди у нѣговой држави срећни и пресрећни? . . . Идући овако замишлѣнъ онъ сустигне сиромашка єногъ у белой одъ камилске вуне альини. Овай носаше на леђма велико бреме дрва, и гласно пѣваше народну арабску песму, о славномъ пустиньскомъ юнаку, Антару. Нѣговъ чистый, јасный среброзвучный гласъ, коимъ се одликую нѣгови саплеменици, разлезаше се као громъ у каменитимъ врлетима планине Крака, и непріятно потресаше снужденогъ Цафера.

— Што ты море тако вичешъ? — рекне везиръ — као да си нешто врло весео.

— Него заръ да плачемъ? одговори сиромахъ. Певамъ, єръ самъ срећанъ.

— Шта? Ты си срећанъ? . . .

— Да!! најсрећніи одъ поданика калифини.

— Не може быти! да си ты срећанъ, ты, у твомъ стању? . . .

— Заиста, срећанъ! И што ти є то чудно? . . . Богу хвала, я самъ увекъ здравъ; радимъ и добіямъ за мой посао онолико, колико ми є нуждно да се издржавамъ, и више ништа не желимъ. Я немамъ ни жене, ни дугова ни деце. Ништа рђаво нечинимъ, и ни о чему се небринемъ; никога се небоимъ осимъ моє савести. Шта више и то да ти кажемъ: немамъ богъ зна какавъ капиталъ, али се небоимъ ни оногъ лопова великогъ Везира, онога! . . . Како му оно беше име? . . . онога! познатогъ! . . . любимца калифиногъ. — Цафера, богъ га убіо. Знашъ ли га?

Цаферъ се осмене, и тиме сакріе свою забуну.

— При свему томе, кадъ бы Цаферъ Али Бармећи чуо, шта ты за нѣга говоришъ, онъ бы, я држимъ было у станю покварити твою срећу? : . .

— Е да! . . . ніе онъ тако лудъ као што ты мислишъ. Онъ бы се само злобно осменуо и више ништа. Оногъ човека, одъ кога се нема шта узети, кои нигда неће бити у милости кодъ Калифа и кои ніе у станю Цаферу шкодити при двору, нигда онъ узнемиривати и гонити неће.

У овомъ одговору Цаферъ позна самъ себе као да гледа у огледало.

— Али, кадъ бы нѣму пало наумъ ударити теби зато неколико батина, или те обесити?

— Па шта бы было? . . . нека ме истуче, или нека ме обеси мени є све єдно. Я бы само реко: Алахъ-ћеримъ! „Богъ є милостивъ,“ — и свршенъ посао. Но, небой се, нити ће ме истући нити обесити, ако небуде суђено; а судбини неможе се нико противити.

— Онъ има право! помисли Цаферъ — осимъ свію други готово немогућны условія, за срећу є нуждна іошъ тврда вера у судбину. Слѣдователно, срећа човека оснива се на начелу, кои є противанъ нѣговомъ здравомъ разуму? . . .

Слѣдователно. . . . .

— А заръ могу и батине чему сметати? прекине дрвоноша, Цаферу размишљаваня. Видишъ, заръ є Цаферъ єданпутъ по табанима истученъ, па зато нѣму то опетъ не смета везировати и арати люде. И кадъ казнь несмета злочинству, защто бы она управо срећи сметала? Ово є и єдно и друго природный гласъ срца, наклоность, позивъ. . . .

— Ты поче свою ученость одкривати, али ми кажи єси ли ты заиста срећанъ,? да се не шалишъ?

— Не, не, веруй нешалимъ се. Я самъ тако срећанъ, да и самъ пророкъ на седмомъ небу срећніи быти неможе. Я самъ было срећанъ, срећанъ самъ садъ, и осећамъ да ћу свагда срећанъ быти. . . . .

Цаферъ рекне съ важносћу: „Заповедамъ ти дакле у име Калифе, да идешъ за мномъ у варошъ.

Сиромахъ пође весело, безъ затезаня и безъ страа.

„Владателю правоверны!“ рекне везиръ ударивши челомъ предъ постельомъ болногъ Харуна: „ево човека, кога си ты заповедіо привести къ стопама твоима. Животъ є твой избављенъ: ты ћешъ оздравити на срећу нашу и свію твои поданика.

— Нема силе ни могућства, него у єдногъ Алаха! викне Харунъ умилнимъ гласомъ. Човече! Єси ли ты срећанъ?

— Владателю правоверны, — нека се продужи животъ твой до дана престанка света! . . .

Ако самъ кривъ ево ме, — одговори непознатый у изцепанымъ альинама. — Шта да чинимъ? . . . Я самъ врло срећанъ. Шта могу я више желити.

— Тимъ болѣ! рекне Калифъ. Скини се.

Непознатый скине са себе свой грубый изношеный влекъ.

— Дай ми твою кошулю. Гди ти є кошуля? . . .

Представите себи свеобште удивленѣ! пише стара књига, изъ кое самъ я ову приповедку одъ речи до речи преписао: *у срећногъ човека ни кошулѣ не быяше.*

ПОХОДЪ НАПОЛЕОНА ПРОТИВЪ РУСІЄ 1812.

Одъ дана на данъ све се болѣ увиђало, да Наполеонъ покрай себе никакву независиму силу у Европи не жели сносити; и тако є сада Русію жестокій ударъ снаћи имао. Царъ Александеръ быяше за дуго верный пріятель и привржениkъ Наполеона! но изъ више догађая мораде заключити, да му є Наполеонъ притворный пріятель, и да ће га найпосле найвећой жертви изложити. Зато се съ Енглескомъ сѣдини, па повуче и Шведску, коіой накнаду у Норвегіи за Финландію обећа, противу Француске. Када Наполеонъ ратна приуготовленя рускогъ цара примѣти, са савршенимъ поузданѣмъ рекне: „Русію ће промисао божіи напасти, зато дакле нека се и испуни!“ и одма се поче одъ Пиринея па до сами обала источнога мора: одъ Нѣмна, па чакъ до адріятскогъ мора, целе 1811. год. безъ престанка за войну спремати; па шта више и сама Аустрія и Прайска морадоше подићи войску. Одъ пролећа до єсени, све є то већъ у найвећемъ движенію было Европа одъ овогъ похода нигда већи и сяйніи вида ніе, єръ овай походъ изгледаше као какво преселеніе народа. Преко 500,000 люди, Француза, Аустріянаца, Прайза, Саксонаца, Баєраца, Вюртембергляна, Баденаца, Вестфалаца, Холандеза, Таліяна, Поляка, Португалаца, и Шпаньолаца са свачимъ богато снабдѣвени, крену се противъ Русіе и 15 Юнія 1812. г. прећу граничну рѣку Нѣменъ. Паденіе Русіе чиняше се сасвимъ извѣстно, и у толико брже и сигурніе; єръ є тада и са самимъ Турчиномъ у рату заплетена была. Но енглескимъ посредованѣмъ заключи Александеръ съ Турскомъ миръ, у комъ Прутъ постане граница рускогъ царства; и садъ сву силу свою обрати противъ непріятеля, съ торжественимъ завештанѣмъ, никако войну непрекинути до годъ се єданъ непріятельскій войникъ на руской земльи налазіо буде. Наполеонъ пошлѣ єдно одѣленѣ своє войске подъ Удиномъ и Макдоналдомъ къ Петербургу противъ рускогъ княза Витгенштайна; а съ главномъ войскомъ самъ се къ Москви упути. Рускій предводительи Барклай де Толи и Багратіонъ борећи се съ ньимъ повлачили су се натрагъ; и после дводневногъ крвавогъ сраженія кодъ Смоленска 5. и 6. Августа, юришомъ французи освоє ову варошъ, коя са свію страна у єданъ ма у пламену огрезне. Садъ предузме старый Кутузовъ, кои текъ што се побѣдоносно съ турске войне вратіо было, врховно заповедничество надъ рускомъ войскомъ. И онъ се све єднако натрагъ у внутреность повлачіо, палећи и опустошаваюћи вароши и села за собомъ, да бы тиме непріятелю само єдну пустиню оставіо; и найпосле близу Москве, петнаесть миля одъ старе престолне вароши, стани се. Честь државе зактевала є да Москва безъ велике битке недође у руке непріятелю. Садъ Наполеонъ съ радошћу викне: „войници, ево сраженія когъ сте желили. Оно намъ є одвећъ нуждно, єръ ће намъ донети изобиліе, добре зимнѣ квартире и безопасанъ повратакъ у Француску. Владайте се онако, како бы потомство о свакомъ одъ васъ казати могло: и онъ є было у жестокомъ сраженію подъ зидинама Москве!“ Затимъ даде ликъ своге сына споля на шатору

свомъ ставити, и сви виши и нижи войници, одушевљени питаше, да виде њиовогъ будућегъ владателя.

Међутимъ се у рускомъ стану сасвимъ друго позориште догоди. Његово свештенство у подпуномъ црковномъ одѣлу съ найвећимъ торжествомъ ишло є съ литіомъ крозъ станъ, носећи свете чудотворне иконе войсци за угледъ. „Небо и земля“ проповедаше свештеници — „непріятелѣмъ увређени, на осветy позиваю; зато ће свакій храбрый у сраженію сигурно блаженство задобыти.“ На то Руси съ найвећимъ одушевленѣмъ викали су „ура!“

26. Авг. догоди се жестоко сраженіе близу Москве кодъ села Бородина. Овогъ ужасногъ дана на свакой страни пало є до 25.000 люди. Одъ ране зоре па до мркле ноћи борили су се безпримернымъ огорченѣмъ. Читаве легіе руски простака придруживши се съ одважношћу къ старымъ войницима, прекрсте се и съ викомъ: „Богъ нека намъ буде милостивъ!“ јуришаше у найжешћи бой. Найпосле поче Кутузовъ уступати и радіи бяше Москву, коя ніе цело отечество жертвовати, него се у ново сраженіе упустити: съ оборенимъ главама и умотанымъ заставама безъ лупняве добоша повуку се руси натрагъ крозъ старый престолный градъ Москву. Већа часть заоставшегъ грађанства съ градскимъ заповедникомъ графомъ Ростопшиномъ, придружи се осталой снуждено повлачућой се войски.

2. Септембра съ єдногъ брега угледе Французи прекрасну варошь, сѣверный Єрусалимъ, изъ свію грла чусе прерадостна вика: „Москва! Москва!“ ова варошь изгледала є као обично, сяйна и величествена. Тороньи и златна кубета многобройны цркви блистали су се одъ сунчани зрака; њена зданія узвишавала се у средини прекрасны башта, а надъ овыма опетъ величествено узвишаваше се Кремлъ, царскій дворацъ. „Ево намъ и славне Москве!“ повиче Наполеонъ пунъ усхићеня, и сву свою войску у движеніе постави.

3. Септембра доће предъ саме градске капіе, коє су све широмъ отворене быле. Чудећи се, очекиваше онъ са своимъ войводама, да му мѣстна власть на торжественый дочекъ, или какво множество радостны зрителя на сусретъ изиће, — али нико му недоће! Ужасна глува тишина почиваше надъ целимъ пространымъ градомъ. И найпосле, почемъ є два саата бадава очекивао, уће унутра. Улице быяху сасвимъ пусте, врата и капіе зазидане, сви дућани и остале трговачке зграде добро заключане — и на све стране прозори якимъ капцима затворени. Одма идуће ноћи на више места у граду появи се пожарь. Садъ ніе се имало чимъ гасити, єръ є Ростопшинъ све са собомъ одвукао, и на све стране запалителне справе спремio па тога ради и апсенике ослободіо, како бы му у одсудномъ часу за цѣль послужити могли. Пожаръ овай у почетку Французи нису скоро ни на умъ узимали, но шта више іошъ болѣ подстакивали.

4. Септембра подиже се силный вѣтаръ, и за кратко време, на хиляду места плану ватра, у коіой цела варошь као у правомъ пламеномъ мору огрезну. Ужасно є было чути вику люди, страхъ бежећи и силно уздисаће умирући, докъ су се међутимъ са зданія кровови праскомъ земльи стропоштавали и съ тороня истопљено олово доле сливало. И у самомъ Кремљу у коме се Наполеонъ налазіо бесніо є ветромъ дотераный пламенъ, тако, да и самъ царъ садъ уплашенъ повиче: „То су правый опустошителыи!“ и съ великомъ опасношћу избегне у єданъ оближный увеселителный царскій дворацъ. Почемъ се ватра стишала, дозволи онъ свой войсци плячканѣ, и то прво своіой гарди, доцніе и осталой войсци; а найпосле тако рећи набирченѣ плячке, остави другимъ спомагателнымъ народима. Єдно за другимъ 14 дана траяла є плячка, и силно се богатство нашло особито по подрумовима. — Тако є сада неизмѣрима варошь, у коіой є побѣдитель мысліо, да ће се преко зиме у найвећемъ изобилію моћи одморити, па текъ почеткомъ пролећа далѣ продрети, но већой части у развалинама, и у пепелу лежала.

Пожаръ Москве быяше ютреня зора, опетъ повраћаюћегъ се ослобођеня Европе. Докъ су побѣдителыи сребро злато и многе друге драгоцѣности у изобилію имали, наскоро имъ се покажу нуждне потребе, у коима су оскудѣвали. Хлеба и друге потребне ране сасвимъ нестаде, и тако Наполеонъ побѣдитель тимъ принућенъ буде, самъ предложити миръ побеђеномъ. Царъ Александеръ найпре обнадежди своегъ непріятеля, а доцніе сва предлаганя одбаци съ овимъ речма: „За Русію права война сада ће текъ да започне!“ Крайньомъ оскудицомъ притеснѣнъ, поче Наполеонъ 6. Октобра онимъ истимъ путемъ коимъ є дошао, натрагъ враћати се. Но какавъ ужасанъ повратакъ! Занста намъ исторія ни єданъ, овомъ страовитомъ повратку подобанъ примѣръ представити неможе. — Као да є и само божество съ Русима у саюзъ ступило; єръ необично рана и строга зима настаде, и напрасно спопаде жалостно повраћаюће се непріятелѣ. Людій и коньи одъ силне зиме и глади изнемогли, као подъ косомъ трава попадаше, и као мртвачкимъ покровомъ покри ій снегъ. Путъ крозъ непрегледиму пустиню быяше свуда съ мртвимъ людма и коньма, разнымъ оружѣмъ, пебаномъ и пртлягомъ покривенъ. Свакій данъ падало є хилядама заробљника у руке Руса, коіи су за њима ишли. Хиляда падало є одъ козачкогъ копля и одъ батина разярены селяка. Али найвећа несрећа догодила се на Березини, преко коє є Наполеонъ мостъ саградити дао. Іошъ небыяше ни половина войске прешла, а уеданпутъ чу се страовита козачка вика „ура,“ и грмлявина силны рускій топова. Садъ читава гомила Француза, люди, коньи, кола и топови нагнуше єдно преко другогъ на мостъ. Свакій хтеде прыый быти; заповесть ніе никакве важности выше имала; єръ се свакій за свой животъ боріо. Многи беше силнимъ претесненѣмъ угушенъ; многи колима и точковима прегаженъ а многи у рѣки удављенъ. У гомилу овога переда, грмише рускій топови. Найпосле стропошта се мостъ у воду, и тако хилядама люди нађоше у таласима свою смртъ; а сви остали, коіи су на другой обали заостали были, буду заробљени. При овомъ преласку 15. Новембра, изгубише Французи преко 30.000 люди. Наполеонъ самъ увидивши безнадеждный изгледъ свога жалостногъ станя, остави войску. Као што се некадъ Ксеркссесъ, предводитель єдногъ миліона, изъ Грчке бежећи на чамцу у свою Азію опетъ повратіо, тако исто и Наполеонъ спасао се на єднимъ яднимъ саоницама, бѣжећи предъ остаткомъ своє войске, и преко пусты снежны и ледены руски поля; доће у Вилну, а одавде преко Варшаве, Дрездна и Майнца у Паризъ, да што пре нову войску

скупи. Врховно повелительство надъ заоставшомъ войскомъ био є предао неаполитанскомъ кралю. Одъ тогъ времена савъ се поредакъ у войсци поремети, и несрећа француза превазиђе сваку меру. Войници изъ свои полкова кудъ кои бѣжаше. Незнатна часть коњаника задржала є іошъ своє конѣ, а многи и безъ обуће осташе, тако, да су принуђени были са себе чою дерати, и ноге — да іимъ непрозебу — завіяти. Поредъ овогъ іоште бесила є и гладъ, чега ради морали су и саме конѣ съ највећимъ апетитомъ єсти. Као какви мртваци тумараше войници по снѣжно-леденимъ полянама, гонѣни непрестано одъ козака. — Нигди мира! нигди одмора! текъ што нешто мало ватру наложе и око нѣ посѣдаю; одма ій опетъ козачка вика „ура“ на све стране растера. Єдини гласъ: „козакъ!“ бяше доволянъ да множество непріятеля у неописано бѣгство натера; многи полусмрзнути као луди тумарали су тражећи ватру да се мало одкраве, па тако се найпосле поредъ ватре многи и укоче.

Тако се свриши онай поносити и са оноликимъ надеждама основаный походъ противу Русіе. На пожару Москве изгорела є и круна и слава Наполеонова. И за 6 месеци тога ратованя у Русіи, пропало є 300 хиляда люди и 150. хил. коня. — У 1813. години спалили су Руси преко 200. хиляда мртвы тѣлеса.

ЗАЧИНЦИ.

Онай кои одъ надежде живи, умреће одъ глади.

Управляй своє послове, и немой нигда, да твои послови тебе управляю.

Нема праве полze безъ труда.

Прилѣжность плаћа, а очаяніе прави веће дугове.

Чести мали ударцы обале дебелу букву.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

1. Фебр. дао є господинъ Войвода Вучићъ у княжескомъ зданію на піяци сяйну вечеру, на кою є позвано и присуствовало преко 150. гостію. Свѣтла Княгиня са своимъ сіятелнимъ кћерима, г. митрополитъ, господа конзули, ч. паша, попечительи и совѣтници присуствовали су на овомъ веселю. При вечери прву здравицу напіо є господинъ Вучићъ Свѣтломъ Князу и Княгиньи. — Г. митрополитъ напіо є у здравлѣ г. Вучићу, желећи му: здравлѣ и дугъ животъ, да проводи у слоги и пріятельству са осталомъ господомъ и у оданости прама Његовой Свѣтлости. Г. Вучићъ піо є за здравлѣ г. митрополиту, господи конзулима, и свима гостима; гос. генералъ-конзулъ Радосављевићъ піо є за одсуствуюће позвате но сбогъ болести недошавше госте. Ч. паша піо є за здравлѣ србскогъ народа — уза сваку здравицу свирала є воєна банда, и орило се млогая лѣта. Милина є было погледати наше великаше у овако искреномъ пріятельству; и правый родолюбацъ могао бы се ситъ наплакати, одъ радости, кадъ види и увѣри се своимъ очима да су сви єднаке душе и єднакогъ срца. Кадъ є у єдной држави оваква слога и оваква искреность, онда и она држава мора овако напредовати у свачему. Млађи светъ, съ одушевленіемъ увѣріо се, да треба да слѣдуе примѣру и стопама данашньи великаша, ако жели срећно живити. Веселѣ ово трајало є до 2 сата после поноћи. Гос. войвода Книћанинъ сбогъ свога здравля отишао є раніе.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Кральица енглеска издала є єдну прокламацію, у коіой строго запрештава своимъ поданицима свако сношеніе съ Русіомъ.

— Изъ *Одесе* одъ 26. Ян. являю: да на Пруту 60. хиляда Руса скуплѣно стои. Наредба изашла є, да се све спреми што войсци треба. Главный воєный станъ, премешта се изъ Кишенѣва у Одесу.

— А. ц. пише: „Свечаность свадбе княза црногорскогъ Данила свршена є. Све новине о томъ торжеству іоште говоре. — Одъ женидбе Иван-бега Црноєвића, кадъ є узимао кћерь Марозинніа Дужда одъ Млѣтака, па до данасъ, ніе већегъ веселя у Црной Гори было. Г. владика Кнежевићъ свршіо є вѣнчанѣ. Баронъ Мамула био є кумъ, и обдаріо є светлу невѣсту съ єдномъ лепомъ бразлетномъ. — Црногораца и гостію са свы страна млого є было. 30. волова, 100. печены овнова, и 400. акова віна потрошено є тога дана.

— Енглеска опредѣлила є 3. миліона талира, за воєне потребе на мору. — Лордъ Руселъ правда Раглана, и примѣчава да енглеске войске у Криму има 28. хиляда, и да нетреба новинама веровати, што оне описую, да є станѣ войске одвећъ рѣаво. Лордъ Гренвилъ и Панморъ обећаваю, да ће се ратъ съ найвећомъ ревностћу продужити; и да ће се неспособни официри одъ войске удалити.

— Єдне новине являю: да є францускій министеръ иностраны дѣла писао посланику францускомъ у Берлинъ, и явіо му: да є Француска готова заключити съ Прайскомъ особитый саюзъ. — Млоге новине на ново су почеле пророцати, да некажемо измышлявати, лепе надежде за миръ. Оне осниваю те своє надежде на некимъ писмама, коя су дошла у Бечъ изъ Париза и Петерсбурга.

— Француске званичне новине пишу: да є посланикъ аустрійскій у Паризу г. Хибнеръ, излазіо предъ цара Наполеона, и представіо му грофа Кренвила, посланогъ тамо одъ Аустріе нарочито ради воєны послова.

— Битка коя се 7. Ян. кодъ Севастополя догодила: ніе одъ велике важности. Руси су изпали и ударили на Француze.

— Являю: да се князъ Меншиковъ повукао сѣверу, и да Руси непрестано излазе изъ града и узнемирую саюзнике. Ноћу є врло яка зима. Здравлѣ войника є врло жалостно. — Осамъ баталіона руске войске, стое кодъ Чоргуна. — У Криму є већъ почетъ гвозденый путъ, да се прави, на коме ће коньи вући кола.

— Грчка ће за кратко време ступити у обична трговачка и дипломатична сношенія, съ Турскомъ.

— Бечке новине као последню вѣсть съ бойногъ поля являю; да су 11. Јануара опетъ Руси изашли изъ града, и ударили на Француze, кои су мыслили да нема млого Руса. и тако су претрпили (Француzи) прилично велику штету. Погинуло є 3 хиляде Француза. После тога несрећногъ сражения породи се буна у француской войсци; сбогъ чега 400 француски солдата зуава, доведени су у ланцима у Цариградъ, а одатле послани су на лађи у Тулонъ.

Течай: сребра 56 гр. дукатъ; злата 5 фор. 56 кр.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРВСКОГЪ.

У Београду 8. Фебруара 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 12.

СРБІИ.

Одъ земаля славногъ царства,
Што пропаде на Косову,
Богомъ прва ты с' позвана
Да развієшъ славу нову.

Горке судбе тамногъ мрака,
На твомъ драгомъ небу неста;
Ту потомка Лазаревогъ
Вапіюћа суза преста.

Са слободе дичнимъ вѣнцемъ
Ты си данасъ украшена.
Пакъ си лепа к'о невѣста
Предъ олтаромъ усређена.

На глави ти круна трепти
Увієна славе вѣнцомъ;
Єръ ты си є придобила
Съ твоіомъ слогомъ и десницомъ.

Свакій каменъ єсте име,
Кога сина срца твога;
Што с' боріо за слободу,
Отечества милогъ свога.

И с' тога си свуда дична
Земльо драга Србу свакомъ;
И гдѣ Србинъ іоште страда
Са твоіомъ се тѣши славомъ.

Надъ слободне горе твоє
И просвѣте сунце стигло,
Младо стабло спрамъ њега є
Повисоко гране дигло.

Готовъ свакій и умрети
По примѣру отца свога;
У свакомъ се подмладіо
Србинъ вѣка ђорђевога.

Будућности лепе зора,
Може л' быти да то ніе?
Єстъ, а божѣ благо око
Некъ надъ тобомъ майко бдіе.

На св. првозв. Андрію 1854.

М. С. Србкиня.

ТИГРОВА ПЕШТЕРА.

Пре неколико година дођемъ у Перу, да по препоруки єдногъ лондонскогъ друштва, тамошнѣ лагуме поодимъ. Пре него што самъ се у Европу повратити хтео, нисамъ могао дуготраћне путованѣ дужъ обале атлантскогъ и мирногъ мора сасвимъ пропустити, а да любопитство моє тимъ неползуємъ и зато рѣшимъ се, да се съ моя два садруга, Вартономъ и Линколномъ, на найвышій и найзнатній американскій брегъ Чимборасо попнемъ.

Првогъ дана пренођимо, у последнѣмъ индіянскомъ селу, а потомъ є нашъ путъ по оной грдной и пустой планини тамо амо кривудао. Я примѣтимъ како блистанѣ вечногъ снега, кои врхъ брега покриваше, постепено у густой магли изчезава. Индіанци, кои су намъ за воће служили, гледали су збунѣно на ту маглу, и уверавали су насъ машући главе, да ће се страшна непогода надъ нама излити. Ньиова се брига съ предсказаніемъ на брзо испуни: магла се нагло разсу, и почемъ сву планину обузе, наиће одма нека мрачность; воздухъ быяше одвећъ топалъ, али зато опетъ толико влажанъ, да є и челикъ на нашимъ сатовима зарђао тако, да сатови више дѣйствовали нису. Вода, поредъ коє смо ишли, сливаше се усугублѣномъ силомъ, и као волшебствомъ падала є найпосле са стѣна къ нашимъ левимъ безбройнимъ потоцима, валяюћи дрвеће и шушань, па шта више, и єдну грдну змію спопаде, коя се узалудно изъ све снаге упиняла да іой избегне. Громови су се орили у планинскомъ одѣку; засѣняваюће мунѣ продира'у надъ нама и поредъ насъ, облаке; то є тако изгледало, као да се у каквомъ пламеномъ мору налазимо. Мы се подъ єднимъ великимъ дрветомъ склонимо, докъ є мећутимъ єданъ одъ наши воћа за насъ болъ прибѣжиште тражіо. Онъ се скоро поврати и извѣсти насъ да є єдну пространу пештеру нашао, гди ћемо моћи заштиту противу гнѣва природе наћи. Мы пођемо одма къ истой пештери, и доиста нађемо є, но не безъ велике муке и опасности.

Буря є съ тако ужаснимъ шумомъ беснила, да єданъ другогъ ніе могао чути шта говори. Я при уласку у пештеру станемъ, и крозъ дугачку и узку одушку гледао самъ ужасно позоріе на полю. Видіо самъ како найвыши кедри падаю, или се као трска тамо амо люляю; маймуни и папагаи, одломлѣнимъ гранѣмъ поубіяни — лежали су по земльи. Потоци постадоше рѣке, просѣцаюћи на све стране планину. Бадава се я трудимъ ово велико

позоріе описати, єръ само онай, кои южну Америку зна, може себи оваково што представити. У овомъ, съ правомъ тако званомъ новомъ свету, могли бы помислити, да природа іоштъ сву снагу младости притяжава, а међутимъ чини се као да є на старомъ свету задремала или є због старости већъ и заспала.

Чимъ страовита буря мало попусти, изиђу наше воће наполђ, да виде, еда-ли є могуће да нашъ путъ продужимо. Пештера, у коіой смо се налазили, била є тако мрачна, да одъ улазка у пештеру, далђ ни єданъ коракъ нисмо видити могли Докъ смо се о недоумѣнію нашегъ станя разговарали, буде наша пазльивость потрешена хукомъ и страотно тужнимъ звукомъ, кои изъ дубльине пештере къ нама продираше. Вартонъ и я прислушкивали смо съ ужаснимъ чувствомъ звукъ, а Линколнъ, нашъ неразсудный младый пріятель, легне потрбушке и увуче се съ єднимъ ловцемъ именомъ Франкомъ далђ у дубльину пештере, да види какво є то урланђ.

После неколико тренуђа, викну зачуђенимъ гласомъ и поврате се натрагъ, и обоица су по єдну прекрасно шарену мачіе величине, зверку, коя имадоше врло оштре зубе, у наручю носили. Очи су имъ быле граорасте; имали су дугачке канце на шапама, и као крвь црвенъ єзикъ, висіо имъ є изъ челюсти. Текъ што ій Бартонъ погледао, одма повиче: „Праведный Боже! Мы смо у пећини єдногъ. . . . “ Но напрасно буде прекинутъ гласомъ наши воћа, кои съ викомъ „Тигаръ! Тигаръ!“ наполђ утекоше, и брже болђ съ невѣроватномъ брзиномъ попну се на єданъ высокій кедаръ, кои є поредъ пештере стаяо и у нѣгово гранђ прикрію се.

Тай изненадный стра готово ме окаменіо, и као изванъ себе счепамъ мою пушку. Вартонъ доће одма къ себи и викне, да му помогнемо, да тесный улазакъ у пештеру съ єднимъ великимъ каменомъ затвори, кои є на срећу врло близу лежао. Помысао све већма приближујуће се опасности укрѣпи наше силе; єръ мы већъ ясно слушасмо рику зверке, и пропали бы да є стигла пре него што смо успѣли каменомъ врата затворити. Нашъ посао небыяше іоштъ ни окончанъ, и мы већъ угледаемо споля, како у великомъ скоку долази Тигаръ; између шупльине и камена остала є єдна рупа, крозъ коју смо тигра главу видили, како насъ є сѣваюћимъ очима сматрао. Нѣгова рика орила се у дубльини пештере, и нѣгови штенци одговарали су му тугуюћимъ муклимъ гласомъ.

Страовитый непріятель нашъ у почетку покушавао є, каменъ са снажнимъ своимъ канцама подиђи, и съ главомъ одтурити; безполезность овогъ усиляваня умножаваше му ярость. Рикну продирућомъ хукомъ, и нѣгове ватрене очи изгледале су, као да светлость у мраку просипаю. У єданъ ма быо самъ готово склонѣнъ сажалѣвати га; єрбо нѣга є чувство родительске любави на ярость побуђивало. „Време є, да се на нѣга пуца,“ рече Вартонъ саевимъ ладнокрвно, „куршумъ ће му садъ крозъ мозакъ проћи, и тако іоштъ имамо надежду ослободити се одъ нѣга.“

Франкъ счепа свою двоцевку а Линколнъ свой пиштоль, обоица управише цеви у растоянію на неколико педльи одъ Тигра, и заєдно уєданпутъ скрешу. Но ни єдна пушка неувати, барутъ на валяма быо є покисао, и докъ су га Франкъ и Линколнъ истресали, постара се Вартонъ самномъ заєдно нашу справу за барутъ потражити. Тако є мрачно было, да смо тамо амо све пузити и пипати морали. И кадъ се я къ малимъ тигрићима приближимъ, чуємъ нѣку звеку и на скоро спазимъ, да се зверке съ рогомъ одъ барута играю. По несрећи съ ньиовимъ канцама одврнули су были чепъ, и барутъ савъ по мокрой земльи тако се просуо, да намъ више ніе могао быти одъ потребе. Кадъ ово видимо, почнемо очаявати.

Готово є све изгубљно было. Вартонъ стави се кодъ камена кои насъ є закланяо, и бацаше свой смѣлый погледъ на сѣваюће очи нашегъ непріятеля, Младый Линколнъ у своимъ очаянію непрестано є викао и псовао; а Франкъ, кои найвећу ладнокрвность притяжаваше, узе єдну штраньгу, коју є у торби носіо, и поће, безъ да є коју речь проговоріо, у дубльину пештере. Наскоро чуємо єдну загушльиву вику, и Тигаръ, кои є такође чути морао, збуни се на то и већма почне бѣснити. Онъ часъ оде часъ доће предъ рупу своє пештере, и изгледаше яростно; найпосле стане, обрну къ шуми главу, и ужасну рику подигне. Наше индійске воће употребе ово магновеніе, да съ высине дрвета, на комъ су се налазили, на нѣга са стрѣлама гађаю, и доиста га погоде, али одъ дебеле коже одскочише стреле, само єдна забоде се у око; на то скочи Тигаръ на дрво, и када є са шапама стабло зграбіо, устремивши се на высину нѣгову, чиняше се као да ће изъ корена истргнути кедаръ. Но почемъ му срећа послужи, те се стрѣле ослободи, мало се смири, и опетъ стане на одушку пештере.

(край слѣдуе.)

КАКО СУ СТАРИ РИМЉАНИ

освоявали толике државе и покорили толике народе.

Ни єдна држава непрети толико другима съ освоєнѣмъ, као она, коя се налази у страховитости грађанске войне. Ту сви грађани постану солдати и кадъ се послѣ повраћеногъ мира сыле саединe, онда ова држава много болђ стои, него икоя, гди се налазе само миролюбиви грађани. Осимъ тога у грађанскимъ войнама укажу се велики мужеви, єръ се у обштой забуни появе они, кои имаю заслуге, и кои сами себи мѣсто изберу. То є быо главный основъ величине старогъ Рима.

И у найвећой срећи, кадъ обично човѣкъ самъ себе пренебрегава, римскій є сенатъ свагда дубоко мысліо и радіо; и докъ є войска све обальивала, сенатъ є на землю притиснуо оне, кои су већъ были оборени.

Сенатъ се подигао као глава и судія свію народа и држава. Онъ є давао саюзницима єдну часть землѣ побѣђеногъ народа: тако су Риму привржени были кралѣви, коій се Римъ мало бояо, а много се одъ ньи надао; а ослабіо є друге, одъ кои се ничему надати ніе имао, а много се ньи бояо.

Помоћу саюзника Римъ є войну противъ непріятеля водіо, али найпре су были уништожительи уништени.

Кадъ су имали выше непріятеля на врату, то су онда заключили миръ са слабіимъ кои є себе за срећна др-

жао, што є миръ добіо, незнаюћи, да є съ тимъ само своју пропасть одложіо.

Будући да су Римляни превелика зла непріятелю наносили, то нису никадъ саюзи противъ њи заключивани, єръ они кои су одъ опасности удалћніи были, нису хтѣли, њой се приближити, зато су рѣдко войну пріимали, а Римляни су увѣкъ водили войну у згодно време, како іимъ є, и съ коима іимъ се угодно свидило.

Римскій обичай было є: увѣкъ господарски заповѣдаюћи говорити; њіови посланици, коє су они къ народима шиљали, кои римску силу іоштъ нису были осетили, занста су были злоставлѣни, коє є сигуранъ поводъ было къ новой войни.

Будући да они никадъ нису миръ искрено заключивали, и будући да су њіови уговори мира, у намѣри све захватити, само были одлаганѣ войне, то су они такова условія полагали, коя су увѣкъ пропасть државе, коя є на то пристала започињала.

Почемъ су већъ были уништили войску непріятеля, онда су они упропашћавали нѣгову финансію, подъ изговоромъ, да іимъ се воєни трошкови изплате; то є было новъ родъ тиранства, кои є непріятеля приморавао, да съ великимъ данкомъ удручава своє поданике; съ тимъ да губи њіову привржености и любавь.

Кадъ су Римляни съ коимъ непріятелѣмъ миръ заключили, онда су они єдногъ одъ браће или дѣце непріятельскогъ владателя у залогъ узели; то іимъ є давало поводъ и средство, да могу кралѣвство по вольи узбуњивати. Ако су кодъ себе имали наслѣдника престола, то су онда съ тимъ плашили владателя, ако ли су кодъ себе имали каквогъ манѣгъ принца, то іимъ є онъ за оруђіе служіо, да су кодъ непріятеля народне буне подрањивали.

Премда є была титула њіовы саюзника само єданъ видъ робства и поданства, ипакъ су странни народи и владательи съ тимъ се радо поносили, єръ, кадъ су видили, да два разна народа войну воде, премда никаква саюза ни заплѣтке съ ниєднымъ имали нису, то ипакъ нису мировали, но ишли су противъ слабіегъ. То є было іошъ старый римскій обичай, кои се укореніо у њіовой дипломаціи, у почетку у войни између малы варошій, а доцніе између велики сыла.

Њіово (римско) постояно правило было є: *дѣлити или посваћати* (:divide et impera:) Тако є Римъ укинуо ахейскій саюзъ у Грчкой, и римскій сенатъ было є заключіо и заповедіо, да се свака варошь у Грчкой, коя є претога была у ахейскомъ саюзу, по собственымъ законыма управля, као єдна независима држава.

Удалћну войну нису Римляни никадъ хтѣли водити, докле годъ нису себи набавили каквогъ саюзника близу своегъ непріятеля, когъ су хтѣли напасти, тако, да є увѣкъ таковый саюзникъ свою войску съ њіовомъ саюзіо; и будући, да њіова войска у томъ случаю ніе никадъ знатна и многобройна была, то су они свою другу войску издржавали у саюзной провинціи, коя є непріятелю найближа была, и трећа њіова войска стояла є у Риму, увѣкъ спремна за маршираньѣ. Тако су они свагда врло малу часть своє войске воєнимъ опасностима излагали, а њіови непріятельи морали су цѣлу свою воєну сылу на єданпутъ судбини поверити.

Римляни су кадкадъ у уговорима мира употребљавали сумнителна израженя своегъ єзика, коя се могла на два или више начина толковати; а кадкадъ су єданъ уговоръ по своіой ћуди толковали.

Кадъ є римскій ћенералъ, къ миру приморанъ, примирителный уговоръ заключіо, то се онда сенатъ, кои никадъ ніе хтѣо одобрити такове уговоре, съ тымъ миромъ ползовао, болѣ се за войну приправіо и онда є воеванѣ продужіо.

Народи и кралѣви сами су себе упропашћивали, шиљаюћи на поклонъ своя богатства у Римъ; и римски ћенерали узимали су одъ побѣћеногъ непріятеля што су више могли злата и сребра, и у своемъ тріюмфу сенату предавали, тако да се съ тымъ свака окончана война и за другу доиндућу постарала; да є єдна война давала средства другой.

Римляни су чекали, да се сви народи као слободни саюзници њима повиновати обвикну, пре него што започну владати као съ поданицима. То є было полаганый начинъ освояваня; они су побѣдили єданъ народъ: доста іимъ є было, да га по мало ослабљаваю, кадъ є приморанъ было примити римска условія мира, коя су га подкопавала, да и самъ ніе ни осѣћао; ако се таковый народъ хтѣо подићи, то су га они онда іоштъ више удручили, и онъ є пао у римско поданство, безъ да се може опредѣлити време, кадъ се нѣгово поданство започело. Тако Римъ управо ніе было ни монархія, ни република, но глава тѣла свію народа, цѣлогъ свѣта.

Лудъ є онай освоитель, кои хоће да све народе подврге подъ своима подобне законе и обичае; то ніе ни напшто; єръ подъ свакимъ начиномъ правленія може се повиновати; зато Римъ ни єдномъ народу ніе сыломъ наметнуо римске законе и обичае; народи нису никакве опасне саюзе противъ Рима чинили; због њіове обште покорности према Риму сачињавали су они сви єдно тѣло, сви су были Римляни, безъ да су были *саотечественици. Сыла* є была у Риму, а право у народима, празно право независимости слабы народа и држава.

ЗАЧИНЦИ.

Любите своє отечество, и оно ће васъ любити.

Ко жели да се одъ плуга обогати, мора самъ орати.

Млого поверенѣ у друге, упропашћуе поштене людe.

Єдна мала небрежльивость, може великой несрећи довести.

Треба се чувати одъ малы трошкова, єрбо єдна мала рупа на лађи подави сву лађу.

Ко купуе оно што му нетреба, продава ће и оно што му є нуждно.

МРВИЦЕ

— Наполеонъ I. ніе ништа држао на пріятельство; и то найслађе човечіе чуствованѣ, ніе онъ осећао. „Пріятельство“ говораше онъ често, „ніе ништа друго него єдна речь. Ни за саму мою браћу немаримъ. Дироку самъ

нешто мало наклоњенъ, само зато, што има сталанъ карактеръ, што є строгъ и у свачему ладанъ, и што нигда неплаче; али и я самъ увереnъ да немамъ ни єдногъ єдиногъ правогъ пріятеля, па ми ніе ни најманѣ стало зато — єрбо, докле годъ будемъ ово што самъ; и докле годъ владамъ, имаћу свагда таковы люди', кои ће се претварати да су ми пріятельи, а правый мой пріятель, то є срећа."

— Два руска официра живили су одъ дугогъ времена у врло великомъ непріятельству. Єданъ є одъ њи двоице іошъ лане у Кримъ бio посланъ. Кадъ пакъ и овай другій са своимъ одѣленіемъ у Севастополь дође; изаће предъ њега, онай официръ съ коимъ є у свађи живіо, узме га пріятельски за руку и изведе га на шанацъ одакле се могао логоръ саюзника видити, и загрливши га рекне му: „Ено погледай, тамо су твои непріятельи, а овде немашъ ни єдногъ непріятеля." И тако се помире.

— Руско царство растло є врло брзо. 1476. године бio просторъ руске државе само 18 хиляда квадратны миля, и 6 миліона жителя. 1505. год. 10 миліона жителя. 1584. год. 12. миліона. 1689. год. 15 миліона — 1725 год. умре великій Петаръ и остави основано велико царство одъ 20 миліона жителя. При смрти царице Катарине 1796. год. было є 36 миліона. 1825. год. кадъ є царъ Александеръ умр'о было є 57 миліона жителя. — Сада пакъ руско царство има 343.240 квадратны миля, са 67.161.350 жителя. Самы правы Руса има 47 миліона, а свега Славена у Русіи има 54.800.000. у мирно доба (на примѣръ 1852. год.) имала є Русія 1,120.400 войника.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

7. Фебр. на представленіе Попеч. Просвѣштенія, поставлѣнъ є М. А. Симићъ за пр. Секретара а Л. П Ненадовићъ за пр. Столоначалника, Попеч. Просвештенія; — а Іованъ Ристићъ за протоколисту суд. одѣл. княжеске канцеларіе.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Обадва княза (влашкій и молдавскій) изявили су, да они неће моћи 7 хил. войника дати Порти у помоћь. Почемъ до сад цела регуларна войска у влашкой састаяла се изъ 4665 люди, а у Молдавіи само 2280 люди. Али инакъ многи држе за цело, да ће войска изъ оба та княжества, идућегъ лета, њи да се туче.

— Руси престали су већъ више машырати у Кримъ; али сва полеженя поредъ Дунава подкреплѣна су съ войскомъ.

— Сулина (ушће дунава) већъ толико є очишћено, да лађе безъ икакве препоне могу излазити у море.

— Руска войска добила є заповѣсть да се повуче са аустриске границе.

— Изъ Енглеске пишу: да є Палмерстонъ писао Шефу полиціе Ришарду Майни, да 2000 свои пандура спреми да се у Кримъ навезу.

— Ковачи изъ Лондона отишли су у Цариградъ, да тамо лађе поправляю.

— У Паризу официри држе за цело, и явно говоре, да ће се почети ратъ између Француске и Прайске.

— Говори се у Паризу да є царица трудна. И да ће царъ Наполеонъ њи у Лондонъ.

— У целомъ аустриском царству побољша ће се станѣ апсеника; већъ є о томе и проєктъ начинѣнъ.

— 19. Јануар, изпали су опетъ Руси изъ Севастополя ноћу, заробили су 3 официра и 7 непріятельски солдати'.

— 19. Ян. савѣтовали су се руски предводительи у Криму. И Остенсакенъ продрео є врло тежко са своимъ мнѣніемъ, де се непрестано и у будуће држе у одбранителномъ станю; и доказао є да саюзници мораю на њи юришити, а да є већа опасность за оне кои на бедеме и топове юрише, то свакій зна.

— Свега руске войске у Криму има 148 баталіона пешака, 40 хил. коњаника, и 41. батерія топова; нерачунаюћи войску коя се у Севастополю налази.

— Прайске новине одъ 1. Фебр. опроврrаваю ону, у другимъ новинама разглашену вѣсть: да є Прайска са западнымъ силама, заключила некій особитый уговоръ.

— *Фремд. блатъ* явля: „да є 30. пр. м. изашао у Петерсбургу одъ цара рускогъ манифестъ, у комъ се заповеда да се савъ рускій народъ оружа."

— Одкако у Риму Папа Піюсъ деветый папує, умрло є 30 кардинала.

— Управитель вароши Лондона (лорд-маіоръ) бio є казнѣнъ зато, што ніе снегъ испредъ своє куће почистіо.

— Монитеръ явля: да є 30 хиляда Турака, извезено у Евпаторію.

— Вѣсть изъ Севастополя одъ 23. Ян. гласи; да су Руси разрушили неке обсадне справе. Руси испадаю изъ Севастополя сваку ноћь, и кадъ кадъ више, кадъ кадъ манѣ штете, учине саюзницима.

— Телеграфска депеша србски новина явля: да ће 5. Фебр. изъ Лондона Русељ поћи преко Париза и Берлина за у Бечъ; и одъ Русіе доћи ће Титовъ, да се о миру договараю. —

— Царъ аустр. подаріо є Франц. министеру иностраны дѣла орденъ св. Стефана, а посланику франц. у Бечу вел. крсть Леополда. Царъ францускій одъ своє стране дао є ордене аустр. министеру иностр. дѣла, и аустр. посланику у Паризу.

— Све новине потврђую, да се руска войска непрестано повлачи са аустриске границе; да бы (ако буде обштый ратъ) своє непріятелѣ на Висли дочекали, гдѣ имъ є лакше туђи се, єрбо тамо имаю свои градова.

— Изъ Багдада чуе се, да су курдистански побунѣници заузели варошь Цаку, и све христіяне и евреє потукли. Губернаторъ багдадскій Решидъ-паша, отишао є съ войскомъ противу побунѣника.

— 16. Јануара давали су официри француски у Паризу часть официрима аустрискимъ, што су са графомъ Кренвилломъ дошли, при той части напіо є єданъ франц. официрь, за здравлѣ аустриске войске, између осталогъ, рекао є у той здравици: „То ће бытн нашъ поносъ, да се упоредъ са аустрискомъ войскомъ боримо." Здравица одъ стране аустриски официра, была є исто тако одушевлѣна и искрена.

— Цѣла войска у француской, коя є сада за ратъ готова износи на 600 хиляда.

Течай: цванц. 128 гр.; дукатъ 5 фор. 57. кр.

У КЊИГОПЕЧАТНИ КЊАЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Београду 11. Фебруара 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 13.

ТИГРОВА ПЕШТЕРА.

(крај.)

Франкъ дође, и носіо є на коноцу обадва мала тигрића мртва, кое є подавіо. Пре него што самъ дознао шта ће съ њима да ради, баци онъ крозъ рупу обадвое, Тигру на полѣ. Кадъ Тигаръ види предъ собомъ мртве своє мале штенце. почне ій превртати, и загледао ій є ћутећи са сваке стране, и кадъ се увѣри да су обадвоє мртви, почне тако ужасно пиштати и урлати, да намъ се свима коса на глави одъ стра наежи. Я почнемъ псовати Франка, за тай нѣговъ поступакъ: али видимъ изъ нѣговогъ одговора, да онъ никакве надежде више нема за наше спасеніе. Што се мене тицало, я самъ се непрестано надао, да ћемо, помоћу какве неочекиване помоћи, быти избавлѣни.

Грмлявина престаде, и свѣжый, разблажуюћи ветаръ опетъ се у гори подиже, у зрацима повратившегъ се сунца, кишне капљице по лишћу блистале су се као діаманти. Гледао самъ крозъ пештерску одушку како се природа буди. Међутимъ Тигаръ кодъ свои штенады леже. То є была велика, господствена зверка, кое удови у свой дужини нѣной протегнути, снагу свои мишица показиваше. Изъ нѣни са страшнымъ зубма снабдѣвени челюсти, текла є пена. У єданъ ма чу'се изъ дальине нека страовита рика, коіой Тигаръ своимъ орећимъ се єданѣмъ одговараше. Наша сумня после неколико минута испуни се, єръ мы угледасмо єдногъ, манѣгъ одъ пређашнѣгъ, у великомъ скоку къ нама приближуюћегъ се Тигра. То быяше тигрица! — Нѣна рика, почемъ є мртва тѣлеса свои тигрића смотрила, превазиће све, што смо годъ чули. Найпосле престаде съ урланѣмъ кое се у жалостно мумланѣ преобрати; затимъ прислони њушку на одушку да пронаће оне, кои су нѣне штенце поубіяли. Када нѣни погледи падоше на насъ, съ чрезвичайномъ силомъ юриши на каменъ, и можда бы успѣла одтиснути га, да іой нисмо предузећу са сдруженымъ усиляванѣмъ нашимъ на супротъ стали. После неколико осућени покушая опетъ се Тигру приближи, као да се съ њимъ посавѣтовати хтела; после тога обоє се брзо удале, и изчезнуше намъ предъ очима. Њиова рика све се слабіе чула, и наскоро сасвимъ престаде.

Тадъ дотрче обе наше индійске воће на улазакъ пештере, и принуде насъ къ бѣгству, као єдиномъ средству спасенія; єръ су звѣрке безъ сумнѣ на другой страни планине іоштъ за какавъ улазакъ у пештеру знале. У найвећой хитньи одтуримо каменъ, кои насъ є досадъ закланяо, и изнећемо изъ пећине, коя насъ живе саранити хтеде. Садъ наново чусмо рику Тигра, али смо брзо нашимъ воћама слѣдовали, и предузмемо найпречій путъ, кои намъ због множине кореня, шибля и граня, съ коима є буря путъ покрила была, бѣгство отешчаваше. Вартонъ се єдва вукао, и мы смо чешће постойкивати морали, да се не бы изгубио.

Овако смо читавъ четвртъ сата бегали, кадъ у єданъ путъ вика єдногъ воће нашегъ предвозвести намъ, да се Тигри за нама у потери налазе. Мы смо се таманъ предъ єднимъ рогознимъ мостомъ налазили, кои є преко єдногъ потока намештенъ быо, и по комъ су само индіанци њиовимъ лакимъ ходомъ прелазити могли. Са стрменимъ обалама обкруженъ, сливаше се потокъ беснећомъ силомъ и хукомъ у дубльину. Линколнъ, Франкъ и я корачали смо безъ икакве незгоде преко моста; но Вартонъ быяше іоштъ на средини моста, када тигри изъ оближнѣ шуме изскоче, и спазивши насъ, удесе своє ужасно урланѣ. Мы се попнемо на стѣне предъ нама десивше се, а Вартонъ, кои єдва и другу страну потока срећно достиже, извади свой ловачкій ножъ и одсече свезе, съ коима є мостъ на обали утврћенъ быо, надаюћи се, да тимъ, нашемъ непріятелю путъ пресече. Али текъ што є онъ тай мостъ обаліо, дотрчи тигрица, и хтеде потокъ да прескочи, но нѣна снага недостигне, и падне у потокъ, и буде брзиномъ воде тако о стѣне оштре ударена, да се на млого комада разбила. Но тимъ, другій Тигаръ нимало се неуплаши, него и онъ учини тай истый покушай, и силнимъ скокомъ прескочи провалу. Но само є съ предньимъ шапама достигао оне стране обалу, и тако преко стрменитости висећи узалудно се мучіо да се успенѣ. Вартонъ, кои му є сасвимъ на близо быо, поће брзо къ нѣму и заборе му свой ловачкій ножъ у прси. Яростно прикупи ужасный Тигаръ сву свою силу, одупре се са стражньимъ ногама о стѣну, и счепа Вартона за бутину; но овай ни найманѣ у присуствію духа неклоне, него съ левомъ рукомъ увати се за єдно дрво, и снажно све дублѣ у прсима Тигра притискиваше свой ножъ.

Све ово догоди се за єдно магновенѣ. Индіянцы, Линколнъ, Франкъ и я, притечемо му у помоћь. Линколнъ счепа одъ Вартона пушку коя є поредъ нѣга лежала. и тако снажно удари по глави Тигра, да ова страовита

зверка свой плѣнъ испусти, и стропошта се у бездну. Али несрећный младићъ, ячину своєгъ ударца непрорачунавши, оклизне се, и почемъ се ни зашто ніе придржати могао, падне у потокъ, на површини коега, угледасмо га за єдно тренуће, и затимъ за навѣкъ изчезе.

Очаятелна вика подигне се изъ свію грла. Я кадъ се одъ могъ стра повратимъ, видимъ гди полумртавъ Вартонъ лежи на краю потока. Рана, изъ коє му є крвь куляла, быяше дубока. Наста вече, и мы морадосмо се рѣшити, овде ноћь провести. Индіанци наложе ватру коіомъ бы насъ одъ дивльи зверова сачували. Нешто мало воћа єдемъ, и целу ноћь безъ сна проведемъ поредъ Вартона, кога дубоки уздисаи задавали су ми стра' и бригу.

Сутра данъ однесемо га у село; но при свой нашой бриги и неги, неповрати се више. Трећегъ дана ужасно дрктанѣ протресе му тѣло; подигну се у высину, проговори неколико неразговетны рѣчи, за тимъ спусти се, и више га ніе было.

Ово є было свршетакъ могъ жалостногъ путованя на Чимборасо. И када самъ Вартону мою последню дужностъ указао, ускоримъ што пре овай предѣлъ оставити, кои ме є на горку тугу опоминяо, и употребимъ прву прилику да се у Европу вратимъ.

БЕРБЕРИНЪ.

(или: хиляда и єдно бріянѣ.)

Господинъ. (самъ у соби хода и говори.) Осамъ саты' прошло, а могъ берберина іоште нема да ме обріе. Али морамъ га чекати. Оваквогъ берберина вредно є имати. Докъ ме обріе, онъ ми изприповѣда све на свету новости. Одъ како ме почео бріяти, недржимъ ни єдне новине; єрбо онъ зна више новости' него све новине.

Берберинъ (утрчи у собу.) Добро ютро желимъ господине. Седите да васъ обріямъ. Вы сте ме мало чекали. Данаске самъ се одоцніо. Морао самъ се одоцнити. Кадъ се месоѣе свршаваю, онда неможе нико у своіой дужности быти точанъ. Прођоше намъ фашаньке, друго готово нема ништа ново. Прођоше и *опроштене покладе*. Милина є было погледати, како єданъ другомъ иде, и како се опраштаю. То є лепъ обичай, да се люди на тай данъ мире, и єданъ другомъ праштаю све увреде, и заричу се у любави, слоги и пріятельству да живе, само штета што те *опроштене покладе* врло редко падаю. Єданпутъ у години. За насъ Србе требало бы да те опроштене покладе, у години дана баремъ 365 пута долазе. А овако ніе ништа, єданпутъ у години дана опраштамо єданъ другомъ, а неизброєно пута вређамо се, варамо се, и наносимо єданъ другомъ штету. — Тай обичай може быти да є и кодъ Руса и Француза, єрбо башъ на опроштене покладе, састао се ѣенералъ рускій Остенъ-Сакенъ са францускимъ ѣенераломъ Канроберомъ, и помирили се и єданъ другомъ све опростили.

Господинъ. Како можешъ тако безъ смисла да брбляшъ? Они да су єданъ другомъ опростили, не бы се после тукли, а мы чуємо да су се сутра данъ после тога састанка одма тукли, као и до садъ.

Берберинъ. Па то є са свимъ природна ствар. Непріятельи текъ кадъ се помире, онда єданъ другомъ копаю яму. Заръ вы мислите да кодъ насъ, или ма гдѣ, кадъ на опроштене покладе, єданъ другомъ иде и опраштa се и приятельски непріятель непріятеля грли и люби, кои су у свађи были мире се, кои нису говорили проговоре; заръ вы мислите да є сутра данъ веће пріятельство и слога у свету; заръ вы мислите да се *чистый понедельникъ* зато тако зове, што су све свађе и непріятельства очишћене са овогъ света; не, господине, вы се варате. Опроштене покладе, и праштанѣ и помиренѣ, то су само обичаи, кои су намъ остали одъ наши' стары' прадѣдова. Кои су прости и искрени были. Мы хвала богу писмо више прости, па неможемо быти ни искрени. Само одвећъ простъ човекъ, може быти искренъ у овомъ нашемъ изображеномъ времену. Знате вы шта є искреность? искренъ быти значи говорити свакомъ оно што мыслишъ, быти искренъ значи ни найманѣ непретварати се. А то є толико колико самъ свою срећу убіяти. Правогъ искреногъ човека морао бы светъ изъ своєгъ друштва у пустинѣ протерати. У свакой држави има по єдна уредба, коя строго казни свакогъ оногъ кои є искренъ. У целомъ свету, закони и уредбе небране намъ да мислимо како намъ є воля; али, показую намъ ограниченъ путъ, коимъ морамо ићи; т. є: уче насъ, и заповѣдаю намъ, да по прописаномъ калупу говоримо. О, да нема у свету тога закона противу искрености, то есть, да се незабраніе оно говорити што човекъ мисли, онда бы свакій човекъ онако о себы мисліо какавъ єсте. Я вамъ опетъ кажемъ да искрености нема на свету.

Господинъ. Та доста веће о той искрености. Кажи ми шта си хтео нешто іоште казати о опроштенимъ покладама.

Берберинъ! А, — то самъ вамъ хтео казати, да опроштене покладе, што се тиче опраштаня и помиреня ништа у свету незначе. Канроберъ и Остенъ-Сакенъ; састали се на опроштене покладе, опростили єданъ другомъ, разговарали се; па сутра данъ тукли се. Исто є тако и кодъ насъ. Сви поврве изъ куће у кућу, изгрле се излюбе се, заедно вечераю, и опросте све єданъ другомъ, па сутра продуже опетъ свой посао, т. є. сутра опетъ мрзе се, свађаю се, и ломи єданъ другомъ вратъ, као годъ и пре опроштены поклада. Тога обичая небы было на свету, да є съ ньимъ икакавъ интересъ човечій скопчанъ. Тай обичай быва безъ икакве штете и трошка, зато и трає. Зашто нема обичая, на форму тій опроштены поклада, да узму кредитори своє тевтере, па да иду своимъ дужницыма, и да избришу рачунъ, и да кажу: нека є просто; него праштаю єданъ другомъ оно што ништа невреди. Избришу са свога єзыка непріятелство, да га дублѣ у своимъ срцу запишу. — Видите господине, опроштене покладе, нису ништа друго него *ново лето* лукавства, преваре и свађе. Вы мислите да само єдно ново лето има, коє 1. Януара починѣ. Ніе истина. 1. Септемврія є Муаремъ и Тешири, када турска и Еврейска нова година починѣ. 15. Августа починѣ ћачка нова година. Ономъ ко нема своє куће, нѣму о митрову дне и о ћурћеву дне починѣ нова година. Ко радо ніе, нѣму є о Іованюдне нова година. У Новембру починѣ рачунска нова година; па шта се чудите да и свађе и непріятельства, славе и светкую свою нову годину на о-

проштене покладе. Уочи опроштени поклада, свакій стане па се промысли, и прегледа добро све што є целе године увредіо кога, или увређенъ бьо одъ кога. Па онда заключи рачунъ, и види колико има примати, колико ли давати; и радує се кадъ види да є више псовке, свађе, и увреда издао другима; него што є онъ приміо одъ други. А кадъ при рачунской години заключи новчане рачуне, па види да є више издао новаца, него што є приміо, онда му ніе ни мало мило. — Тако є то на свету мой господине. — Башъ самъ васъ данасъ лепо обріо. На здравлѣ желимъ. Съ Богомъ (изађе на врата.)

ДОМАЋІЙ ТЕАТРЪ.

Учитель. Слуга покоранъ господине, добро вамъ ютро желимъ. Незнамъ што сте ме звали, я самъ трипутъ долазіо, па — —

Господинъ. Єсть, єсть, казивали су ми, имао самъ посла; гледао самъ неке амове да купимъ, па нисамъ имао времена, зато самъ рекао да дођете другій путъ.

Учитель. Ево я самъ опетъ дошао, радъ самъ да чуємъ шта сте ме звали?

Господинъ. Хтео самъ да васъ питамъ, бы-ли вы могли, поредъ ваше дужности, долазити моіой кући свакій данъ да ми децу учите.

Учитель. Хоћу господине. Кадъ рекнете я ћу почети.

Господинъ. Али я хоћу да ми найпре кажете, колико ћете искати вы на месецъ?

Учитель. Три талира господине, я мислимъ то є са свимъ умерено.

Гасподинъ. Ха, ха, ха! каква три талира! та ви нећете никакве муке имати съ децомъ, само да ій мало упутите у читаню. Свакій данъ по єданъ сатъ, па онда пусти ій нека се играю по сокаку.

Учитель. Опростите господине, али я самъ казао врло умѣрену цену; я знамъ шта су деца, и колико труда треба око деце. Толико ми плаћа и майсторъ Ђорђе ковачь, што учимъ нѣгова сына, и поредъ тога, сваке неделѣ кодъ нѣга ручамъ.

Господинъ. Нећу я ничіе памети. — Него, ако хоћете за дукатъ месечно, а вы почните долазити.

Учитель. Сбогомъ господине; жао ми є што ми ніе могуће. Радіе бы вамъ бадава децу учіо, него за такву малу плату.

Господинъ. Па да богме, па зашто не-бы вы и бадава свакій данъ дошли, те ми по єданъ сатъ учили децу. Знате ли вы да я могу вама шкодити само ако хоћу; а могу васъ препоручити на већу плату. Па вы треба на то све да мислите. — И будите увѣрени да ћете вы скоро осетити за ово што сте се овако кодъ мене показали.

Учитель. Господине' вы сте богатъ и у власти, а я нигди ништа немамъ, а имамъ четворо деце. Друго вамъ немамъ ништа казати. Останите съ богомъ. (поклони се и оде.)

Слуга. Господине, овде є онай кочіашъ што сте му поручили да дође.

Господинъ. Пусти га нека дође.

Кочіашъ. (уће) Добро ютро желимъ. Вы сте три путъ шиляли да дођемъ, єдва самъ садъ могао доћи. Єрбо я кадъ свршимъ мой посао, хоћу мало да спавамъ.

Господинъ. Звао самъ те да те погодимъ да кодъ мене служишъ. Ты си добаръ, я самъ чуо за тебе; него да ми кажешъ пошто ћешъ остати кодъ мене месечно.

Кочіашъ. Четири талира господине, и то нећу ништа друго да вамъ радимъ, осимъ што ћу да гледамъ конѣ; и нећу нико други да ми заповеда осимъ васъ. Одъ четири талира нећу ни пару ниже остати.

Господинъ. Е добро! четири талира четири. Я пристаємъ, и іоштъ ћу ти давати по єдне чизме. Али хоћу да ми гледашъ конѣ као очи у глави. Никакавъ други посао нетреба да радишъ, само конѣ треба да гледашъ, да невидимъ да се отму па да трче по сокаку. Да ій добро ранишъ, я нежалимъ на конѣ потрошити. (Кочіашъ оде.)

Господинъ (самъ говори.) Е, фала богу нађо добра кочіаша. То ми є была найвећа брига. Садъ немамъ никакве бриге за конѣ. Учитель ми за садъ нетреба. Єрбо млого бы было на єданъ путъ плаћати и учителю и кочіашу. Деца се могу и после учити; и я кадъ самъ био ньіовы година нисамъ ништа знао, па садъ хвала богу. Да знамъ што више, не бы валяло. За ньи има іоштъ времена, човекъ се учи у свако доба свога живота. Данасъ ћу сладко ручати, хвала Богу нашао самъ кочіаша.

МРВИЦЕ

— Као што се види изъ єдногъ историчногъ примѣчанія, Цариградъ бьо є до сада 30 пута одъ непріятельске войске обколѣнъ. 5 пута бьо є само одъ славенски народа, безъ икаквогъ успѣха нападанъ. — 477. године пре рођеня христова, бьо є Цариградъ обколѣнъ одъ Паузанія, кои є на Цариградъ дошао после битке кодъ Платее. 410. год. пре Христа, Алцибіядесъ є предводіо войску на Цариградъ; по томъ 347. год. пре хр. Леофилиповъ генералъ. У та стара времена звао се Цариградъ Антуза, (цветаюћа девойка,)

После рождества Христова бьо є Цариградъ обколѣнъ: 197. год. одъ цара Севераса. 313. одъ Максима Цезара. 315. одъ великогъ Константина. 616. одъ Хозроя перзискогъ подъ Херакліомъ. 626. год. одъ Авара. 656, одъ Моавія арабскогъ краля. 669. одъ Єзида Моавиногъ сына. 674. одъ Софи-Бен-Ауфа. 719. одъ сынова Калифе Мервана — 744. одъ Солимана, сына Калифе Абдолмелека. — 764. одъ Паганоса краля бугарскогъ подъ Константиномъ V. — 786. одъ Харун-ал-Рашида, подъ Леомъ IV. — 798. одъ Абдоломека. 811. одъ Крумуша деспота славонскогъ. — 820. одъ Томе славонца — 886. одъ Руса — 914. одъ Симеона краля бугарскогъ. — 940. одъ Руса подъ предводителѣмъ своимъ Игоромъ. 1048. одъ Торниціуса бунтовника. — 1081. одъ Алексе Комнена. — 1204. 1. Априла, одъ крстоносаца. — 1261. 13. Юлія одъ Михаила Палеолога. — 1396. и 1402. одъ Баязита (прозваногъ севаюћомъ муньомъ) — 1414. одъ Мусе сына Баязитова. — 1422. одъ Мурата II. — 1453. год. 17. Мая Султанъ Махмутъ II. обколи и освои Цариградъ. Одъ то доба стои Цариградъ єднако у рукама турскимъ.

— Некій шпекулантъ Суца, моліо є краля португалскогъ Іована II. да му дозволи, да съ њимъ крозъ чаршію разговараюћи се проће. Краль му дозволи, и тако, после те шетнѣ, Суца, кои є у кредиту врло рђаво стаяо, на ново оживи, єрбо сви су мыслили да є онъ постао любимацъ кралѣвъ.

ТУЂЕ ПОСЛОВИЦЕ.

Болѣ є имати довольно, него одвећъ млого.

За праведне нема нигди закона.

Ко лако верує, лако се и превари.

Оно што є єдномъ срећа, другомъ є несрећа.

Єданъ драмъ среће больи є, него ока мудрости.

Срећа се брине за будале.

Срећанъ є свакій онай, кои може да заборави оно што се неможе преиначити.

Богъ се стара да дрва непорасту до неба.

Кадъ богъ хоће какву землю да казни, а онъ одузме великашима паметъ.

Богъ дає здравлѣ, а докторъ прима за то новце.

Богъ неоставля Енглезе, ако нису гладни, они су жедни.

Одъ мале траве нарасте великій конь.

Гробіянство и гордость расту на єдномъ дрвету.

Она пара кою жена заштеди, исто є тако добра, као и она, кою мужъ заслужи.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— *Палежъ* 6. Февр. Ноћасъ после поноћи око 3. сата появіо се овде страшанъ пожаръ. Млоге куће заєдно са своимъ коморама и кошарама преобратиле су се до зоре у пепео. И као што є вѣтаръ дувао, сва бы варошь изгорела да нису сви Палежани, а тако исто и оближньи селяци прискочили и ватру са великомъ мукомъ и пожертвованѣмъ погасили. Вѣчна хвала свима онима, кои су своима ближньимъ, были у помоћи; иначе ова наша варошь небы се више звала Палежъ него Пожаръ. Штета овомъ ватромъ проузрокована моћи ће изнети на 2000 дуката.

— Поставлѣни су: Столоначалникъ суд. одѣл. кн. канц. Ђова Николићъ за Секретара Попеч. Вн. Дѣла полиц. одѣл. а на нѣгово место Милославъ Протићъ Столон. Ин. одѣл, а на то место Люб. А. Петровићевићъ Протоколиста Ин. одѣл., а на место овога, Іованъ Ристићъ Протоколиста Суд. Одѣленія.

— Поставлѣни су: Предсѣдатель Апелац. Євтиміє Угричићъ за Члена Врх. Суда, а на нѣгово место Членъ Апел. Коста Плакићъ. За члена Апел. Ђорђе Петровићъ, Секретаръ Врх. Суда, а на место овога Матія Матићъ Предсѣд. Вар. Суда; а на место нѣгово Ђорђе Ценићъ Предсѣд. Смедер. Суда а на место овога Сима Протићъ Столонач. Финансіе.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Турска войска, кою ће у Криму Омеръ предводити износиће на 60 хил. момака. Сви су шпитальи већъ у Цариграду одъ ранѣны и болестны войнка тако пуни, да су сада и кућу гдѣ є преће руско посланство было, у шпиталь обратили.

— Кажу новине: да се ђенералъ рускій Остен-сакенъ, састаяо и разговарао са французскимъ ђенераломъ Канроберомъ; али шта су се разговарали нико незна.

— Ферманъ коимъ се укида трговина са роблѣмъ у Азіи врло се рђаво и са незадовольствомъ прима.

— У Кримъ приспѣла є єдна лађа на коіой є донешено 12 хиляда чизама, кое є князъ Штирбей турской войсци послао.

— Посланику аустрійскомъ у Парізу поклоніо є Наполеонъ єдну драгоцѣну бурмутицу, на коіой є царево портре.

— Єданъ капларъ изъ француске войске изъ Крима, између осталогъ и ово пише: „Да насъ видите, по одѣлу, и по нашой униформи, небы насъ могли знати, или смо Турци или Французи, или Грци или Руси. Представите себи єдногъ човека, у турскомъ фесу, у рускомъ кожуу, у француском ялунцету, у енглезкимъ калчинама, и у великимъ дрвенимъ ципелама.

— Князъ Меншиковъ боловао є мало, кою болесть причинила му є рана кою є іоштъ 1828 год. кодъ Варне добыо.

— Око 20. Февр. отвориће се у Бечу договараня између дипломата европски сила о рату, кои се сада води, и о миру кои ће после слѣдовати.

— За оно што се говорило по новинама да є и краљевство Неаполитанско у саюзъ са западнимъ силама ступило, није истина, и све новине говоре да се о томе у Неаплу још ни почело радити.

— Царъ Аустрискій издао є налогъ Попечителю Внутрены дѣла, да се сбогъ саданѣ скупоће, нечине осветленія и веселя кадъ царица роди, него у место што бы се на то потрошило, да се сиротиньи чине благодѣянія.

— Енглеске новине Таймсъ являю: да є у Криму, изъ Енглескогъ логора, 8 хиляда солдати, кои су се одъ 1. Дек. до 20. Януара разболѣли, у шпиталь послато.

— 17. Януара было є снегъ одъ два аршина око Бакчи-Сарая, а одъ аршина и по кодъ Севастополя. Корешподентъ єданъ явля, да нико у Криму непамти овако яку зиму и великій снегъ

— Руске земунице на Криму, леже по 3 аршина у земльи, и на среди имаю оцакъ. Изнутра су простране и могу сместити око 25 люди. Руси имаю дрва довольно. У Бакчи-Сараю хватъ дрва сада ніе скупльи одъ 3 рубля. Рускима солдатима дає се сада дупла порція ракіе; и они могу сматрати ово цело зимно време за свой одморъ.

— Свима Енглескимъ мисіонерима у Русіи, явлѣно є да за 14 дана мораю Русію оставити.

— По новомъ манифесту цара рускогъ, свакій Русъ одъ 18 до 50 година, мора се оружати. Одъ 1812. год. овакво оружанѣ Русія непамти; после таквогъ оружаня долази што руси зову „ополченіе“ када се подигне све живо што може оружѣ носити.

Течай: сребро 128; злато 5 фор. 57. кр.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КЊАЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Београду 15. Фебруара 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. | № 14

ЗАГОНЕТКА.

Нит' се раћамъ нит' умиремъ,
Већъ одъ вѣка распростиремъ,
Моє царство, мою владу,
У ватреномъ моме граду.
Састоимъ се изъ два слога,
Люди м' даю по два рога,
А невиде главе, стаса,
Нит' ми кадъ годъ чую гласа.
Кадъ ми први слогъ промѣнишъ
Съ другимъ, онда опетъ видишъ,
Подобнога теби брата,
Кой пооди туђа врата;
Ближнѣмъ чини ту услугу,
Што му блажи нужду, тугу.
А кадъ прво моє име,
Слогъ са себе први скине,
Тадъ постанемъ я животно,
У свем' добро и користно.
Па кадъ покой земльи проће,
Раонику време доће,
Видићешъ ме и безъ волѣ,
Кадъ изаћешъ кудъ уполѣ.

БЕРБЕРИНЪ.

Господинъ. Данасъ дошао си врло рано, іоште нема ни пола осамъ сатій.

Берберинъ. Вама се чини да самъ я дошао врло рано, єрбо є сада данъ млого дужій, па сада осамъ сати пада у седамъ сати' и по. Отворте календаръ па ћете и сами видити, да се сунце раћа у 6 сати' и 40 минута, а залази у 5 сати' и 20 минута. Календари и берберi редко лажу. У Марту месецу нећемо имати снега, поредъ свега тога што люди кажу, да ће быти дугачка зима само зато, што се Руси туку съ Турцыма; то небы было за Русе пробитачно, кадъ бы они само ладне саюзнике и пріятелѣ имали. Снега є свуда млого пало, упамтите, быће свуда млого воде, єрбо вѣчитый календаръ каже: да ће ове године быти велико наводненіе, и да ће быти крвопролитіе, и да ће кралѣви на кралѣве съ оружѣмъ устати, и да ће Србске Новине и Дневникъ имати млого вересіе. И да ће єдно царство пропасти; мы Срби немамо се шта бояти, мы смо ту бригу іоште на косову пребринули. То знамо изъ календара да ће се ове године двапутъ сунце двапутъ месецъ помрачити, упамтите добро, помраченіе сунца неће се видити, али оба помраченія месеца видиће цела Европа.

Господинъ. Има ли што ново одъ Севастополя.

Берберинъ. Има, али све оно старо ново. Меншиковъ непрестано явля као и до садъ што є являо: да се ніе ништа знаменитогъ догодило, да є руской войсци добро, и да напредую. Канроберъ исто тако явля: да є француской войсци добро, и да се све ближе примичу Севастополю. Тако являю већъ одъ неколико неделя. И съ єдне и съ друге стране напредую, и примичу се, да су были петъ дана хода раставлѣни, до садъ бы се састали. Последнѣ новине пишу, да млоги коньи на Криму цркаваю. Турци се єднако навозе изъ Варне, те подпуняваю редове свои саюзника. Међу Турцыма влада велико одушевленіе. Енглези повуклису се у Балаклаву и одмараю се.

Господинъ. А шта се ради сада у Бечу?

Берберинъ. Сада? — Сада є близу осамъ сати'. Сада читавъ Бечъ доручкуе, или србски да вамъ кажемъ фруштукуе.

Господинъ. Та я те питамъ, є-ли почела што годъ да ради она конференція о миру?

Берберинъ. Па оно се може о миру разговарати, и опетъ се ратъ непрестано водити. Шта ће быти ништа се незна. Паметно Дневникъ вели: „да є будућность Европе іоште у врећи завезана.“ Сада незнамо гди є та врећа, и ко ће є одрешити; па кадъ одреше ту врећу, нико незна какву ће будућность онда наћи. Чудо ће быти, ако се непогоде, него узму врећу па онако завезану однесу међу войску, да она дреши. Ту ће онда быти свакояке будућности. Али, я васъ могу за цѣло увѣрити, да како се сврши овай ратъ, да ће миръ наступити, кои ће траяти докле се годъ гдѣ-годъ какавъ ратъ неповеде. Човекъ треба да буде овако разположенъ свагда као я, пакъ се неће никакве будућности бояти. Я знамъ у рату нећу быти ћенералъ, нити у миру совѣтникъ, него берберинъ те берберинъ, за то я пѣвамъ ову мою пѣсму: „Ахъ што се бринешъ човече? Шта мора быти, быти ће — “ Видите, то су два стиха ков су люди случайно може быти начинили, али они садрже у себи лепу философію. Истина неслажу се добро, и сликови нису по правилама повзіе, єрбо кадъ у првомъ стиху стои: човече, онда бы у другомъ требало да стои: говече. На рѣчь човече, найсличніе се одзива говече. Видите, та два

стиха кадъ човекъ често повторава, може одебляти, они помажу болѣ него медецина. Коме те рѣчи стоє у глави, тай се неможе ни бринути ни налютити, єрбо шта се годъ догоди, онъ сматра да се то морало догодити. За найманьи случай, кои се догађа, рѣшено є іоште при створеню света да се догоди. То є судбина, и на ню кои годъ верує, онъ є блаженъ. Єръ за све бѣде, зла и несреће, кое га у животу снађу, онъ несматра себе, да имъ є онъ виновникъ, и да ій є могао уклонити одъ себе, него мисли: суђено є, то є тако морало быти.

Господинъ, Я слабо маримъ за твоє филозофиранѣ. Радіє слушамъ кадъ приповедашъ шта има ново.

Берберинъ. Па шта ћу вамъ, кадъ нема ништа ново. У Криму гину сада само по двеста по триста, па сви кои читаю новине, люте се на Канробера и на Меншикова, што имъ веће новости нешилю. То є госпои Европи мало. Да іой є свакій данъ да чує да су по неколико хиляда изгинули. Она Кримъ сматра за театроъ, а оне догађає за єдну дугачку драму. У той драми нема ни єдне шальиве роле, и тако тешко ће у ньой штогодъ наћи да є развесели, и да се насмеє. У Драми има обично петъ дѣйства. То су ови петъ велики сила. Остале државе то су сцене, или появленія. Они што пале лампе, то су новине. Цѣль ове драме, само є суфлеру позната; ономе што исподъ дасака стои. Нѣга зрительи невиде, само му по мало гласъ чую, али шта говори ништа незнаю. Кажу, да му є име интересъ; то єсть себичность, то єсть хтео самь рећи: обштый интересъ: и тай обштый интересъ иде по ономъ правилу: „нађо сикиру“ и „изгуби смо сикиру.“

Господинъ. Ты тако данасъ говоришъ о високимъ стварима, да те ништа неразумемъ.

Берберинъ. Могу вамъ и о ниским стварма говорити. Збиля заборавіо самь вамъ казати, да є место Напіера именованъ адмиралъ Дундасъ, што є быо на црноморской флоти; и тако онъ ће ићи на пролеће да сруши Кронштатъ и Петерсбургъ.

Господинъ. А хоће ли Напіеръ ићи у црно море?

Берберинъ. Неће. И то стои у новинама, да є добро знао да неће моћи ни десету часть учинити одъ онога, што су се одъ нѣга надали; т. є. онда є знао, кадъ су новине трубиле, да є онъ казао: да ће за 3 дана узети Кронштатъ, а за 5 дана Петерсбургъ. Я самъ іоштъ онда мисліо да новине лажу, єръ човекъ паметанъ као што є Напіеръ, неће таково што казати. — На свету судбина влада, и што годе быва, то є морало быти; и све што ће да буде, то ће морати быти. Съ богомъ.

ЖЕНСКА ОДВАЖНОСТЬ.

У єдной вароши беше вашаръ. Не далеко одъ те варошице была є кућа єдногъ шумара кои се беше пре деветъ месецій оженіо. Уютру пође шумаръ по своме обичаю у ловъ, и шуму да разсмотри. Жена нѣгова остала є сама кодъ куће. Кадъ є подне већъ близу было, изгледала є она жељно на своегъ мужа. Мислећи за своимъ мужемъ уђе у собу и онако обучена легне на креветъ. Уєданпутъ уђе у собу човекъ необичногъ изгледа и рекне іой, да га є нѣнъ мужъ, кои є на вашару, послао, да му она даде 15 талира. Жена видећи лукавство нѣгово, рекне да нема. На то почне онъ претити, и изрази се да ће силомъ узети. Жена видећи себе у опасности, рекне му: „Ты видишъ да самъ я слаба и болестна, и да изъ кревета устати немогу, извади ключеве изъ астала, иди у комору и найманьій ключъ отвара сандукъ. У сандуку има кеса съ новцыма, донеси є мени, па ћу ти я петнаєсть талира дати.“ Айдукъ узме ключеве и радостно оде у комору. Наєданпутъ скочи шумарева жена съ кревета, затвори врата одъ коморе, одъ куйне и своє собе и спокойно седне у собу. Айдукъ видіо є себе лукавствомъ єдне жене затворена. Кућа шумарева была є нова и све у ньой добро утврђено. Онъ є гледао да врата ма каквимъ начиномъ развали; али ніе успѣо. После тога претіо є шумаревой жени, да ће є убити и спалити пре него што шумаръ дође. Но све те претнѣ нису нимало заплашиле жену шумареву. Тако є прошао већъ єданъ сатъ, и уєданпутъ почне неко снажно на кућна врата лупати. Предъ собомъ у коіой є шумарева жена была, беше мала собица. Жена уђе у ню, и отвори прозоръ. Предъ вратима стаяла є єдна жена дивљегъ изгледа и држала є сикиру. Кадъ є видила жену шумареву на прозору, претећи рекне іой. „Я знамъ да си ты аспидо могъ мужа у твоіой кући затворила. Я ты кажемъ, ако га на лепъ начинъ непустишъ да ћу браву обити и тебе убити. Кућа шумарева била є у средъ шуме далеко одъ пута, па потомъ и никаква помоћь на вику шумареве же не ніе могла доћи. Жена айдукова почне кућна врата сећи, црепъ є падао с' крова па главу нѣну, али є она непрестано са найвећимъ одушевленѣмъ сикиромъ врата развальивала. Жена шумарева удари є ножемъ по руцы и тиме већма є распали. Айдукъ кои є мирно у комори стаяо чувши шта жена нѣгова на полю ради охрабри се и почне опетъ на врата лупати. Найпосле жена айдукова разсече врата и почне се провлачити у кућу. Шумарева жена видећи то, у крайнѣмъ очаянію счепа двоцевку пушку и управи на свою непріятельицу и викне: „Натрагъ ил' ћешъ садъ погинути.“ Ова ніе хтела одступити, и тако продрзльива падне убієна изъ пушке. Но текъ што є шумарева жена ню убила, провали айдукъ врата и уђе у нѣну собу. Ова види се сада у найвећой опасности; али опетъ зато неизгуби присуствіе духа, него управи пушку на нѣга и рекне: „Єданъ коракъ само ако корачишъ ближе къ мени, отићи ћешъ за твоіомъ женомъ. Айдукъ є стаяо недвижимъ. Шумарка є држала пушку єднако на нѣга управлѣну и после неколико минута дође Шумаръ, и айдука власти предаду.

превео съ нѣмачкогъ
Сима Б. Живковићъ.

ПАРЛАМЕНТЪ ЕНГЛЕСКІЙ.

Име парламента Енглескогъ споминѣ се непрестано по свима новинама, и тако се по свету разгласило да свакій с' найвећомъ внимателносћу сѣднице нѣгове чита. Мы ћемо мало овде о нѣму проговорити, т. є. показаће мо шта є онъ, како се дели и ко засѣдава у нѣму.

Подъ именомъ Парламента у Енглеской разумева се торжественый државный саборъ кои владатель у време закономъ прописано, сазива, ради упражняваня величествены права а нарочито законодавства.

Парламентъ се дели на горньій и дольный домъ.

Парламентъ отвара кральица у кралѣвскомъ округу са беседомъ каквомъ, у коіой излаже станѣ државно како унутрашнѣ тако и споляшнѣ.

У засѣданія парламента Кральица доћи неможе; него у место нѣ долазе Попечитељи, кои законе предлажу, права круне бране и на питаня членова о повединомъ раду њиовомъ одговараю.

Членови горнѣгъ дома єсу:

1. Сви принцеви владаюће династіе, кои су 21. годину навршили.

2. Савъ Клиръ т. є. два Архиепископа и 24 Епископа Енглеске и єданъ Архиепископъ съ три Епископа изъ Ирске.

3. Сво мирско велико благородство Енглеске по праву првородства, и 16 лорда изъ Шотландске а 28 изъ Ирске; први се меняю, а други су за свакадъ членови парламента. Сви членови овогъ дома обштамъ именомъ зову се „Пери“ и за председателя имаю државногъ канцлера.

Членови долнѣгъ дома єсу:

1. Посланицы изъ свію области кралѣвства.

2. Одъ три свеучилишта (Дублинскогъ Оксфордскогъ и Кембричкогъ)

3. Одъ 8 слободны пристаништа и неки слободны вароши.

Свега членова у овомъ засѣданію има 658. И то, изъ Енглеске 472 изъ К. Валиса 58, изъ Шотландіе 53, изъ Ирске 105.

За чланове овогъ дома могу избрани быти жители землѣ изъ отмѣніе класе кои су 21. год. навршили и кои 500—300 фунти штерлинга годишнѣ прихода имаю. Председателя бираю сами членови између себе вишиномъ гласова, а кральица га потврђава. Право предлаганя имаю сви чланови парламента. Ако се какавъ законъ начини, мора се трипутъ узастопце у засѣданію читати, па ако га вишина прими, изъ долнѣгъ дома иде у горньій, а одатле кральицы, коя га потврђава.

МРВИЦЕ

— 1853. год. прешло є преко поште: у Енглеской 410 миліона писама. (То на сваку главу долази 14 писама.) У Швайцерской 19½ миліона. (Нешто преко 8 писама на єдну главу.) У Прайской преко 77½ миліона (4½ писма на сваку главу.) У Аустріи прешло є преко поште 1853. год. 42 миліона писама, (то є нешто мало выше одъ єдногъ писма, на свакогъ жителя.) — У Русіи 1850. год. прешло є преко поште 28½ миліона писама, (то є манѣ него половина писма на єдну главу.)

— Плата у руской войсци єсте слѣдующа: ђенералъ пѣшака има годишнѣ 8 хиляда сребрны рубаля (1. рубля 19 гр.) ђенерал-лайтнантъ 4 хил. — ђенералъ маіоръ 2 хиляде. — полковникъ 969 — подполковникъ 809 — маіоръ 649 — капетанъ 593 — штабс-капетанъ 546 — обрлайтнантъ 461 — поручикъ 433 — подпоручикъ 404. — У мирно доба пакъ имаю мало нешто выше одъ половине, те назначене плате. — Простъ войникъ има 15. цванц. на месецъ, и све друге потребе, коє треба да живи.

— Єданъ є у Бечу прорачунао: да кадъ се 300 комада банкнота одъ 5 Ф. ср. докъ су іоштъ са свимъ нове, мету єдна на другу, износи дебльине єданъ цолъ; по томе дакле кадъ се 1:576,800 комада, єданъ на други мете, мора быти высина до на връ Стеванова тороня. (73 хвата). Тай стубъ одъ банки износіо бы у округломъ числу 8 миліона форинти. Да допре до месеца требало бы 4 биліона, а до сунца 1728 биліона комада банкнота. Некъ свакій представи себи, да се триліонъ комада банкнота, разастру єдна предъ другомъ, онда бы толики просторъ заузеле, да небы могао куршумъ изъ пушке непрестано да иде са ономъ брзиномъ, за пуны 15 хиляда година прећи.

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Еракъ. Єси ли ты Петаче, набавіо доста дрва за зиму?

Петакъ. Я нигда некупуємъ дрва.

Еракъ. А како то? да съ чимъ се греєшъ?

Петакъ. Я сваке зиме, место дрва, купимъ четири акова віна, па се съ віномъ греємъ. Тымъ начиномъ прилично уштедимъ новце, єръ ме євтиніе стане аковъ дрва, него хватъ віна, а притомъ опетъ се огреємъ.

Еракъ. Мени се чини, да си и садъ прегреяо фуруну, єрбо променюєшъ речи некако чудновато.

ДОМАЋІЙ ТЕАТРЪ.

(Човекъ попео се на крушку, па бере и млати крушке, а нѣгово мало дете по трави купи и єде.)

Отацъ. (съ крушке.) Тражи сыне само те мекане крушке па єди, а оне ћемо друге оставити.

Дете. Тата, имаю-ли крушке ноге?

Отацъ. Немаю сыне, а зашто питашъ?

Дете. Я самъ садъ изео єдну крушку, па има ноге.

Отацъ. Яо моя лудо, та ты си изео жабу.

ПОДГРЂВЦИ.

— Оны кои се съ трговиномъ занимаю, има: у Шпаніи 40 хиляда, у Португалской 10 хил. у Неаполитанской 11 хил. у Русіи 2 миліона, а у Енглеской 6 миліона люди.

— У Европи сада има 19 владаюћи породица. Између кои две су Францускогъ, єдна Таліянскогъ, єдна славенскогъ (Мекленбургска) а остале све су нѣмачкогъ порекла.

— У Америки има 422 разна єзыка, у Азіи 153, у Аустралиі 117, у Африки 115, у Европи 53. — Свега дакле на свету има 860 разны єзыка.

— У Паризу излази коє новина коє други дневны и повремены листова 463 комада. У целой Прайской излази такви листова 454.

— У Хановеранской 1854. године попіено є саме ракіе за 5 миліона талира.

ДОМАЊЕ НОВОСТИ.

— У прошломъ месецу сто ока пшеничкогъ брашна продавано є: у Београду за 107 гр. у Шабцу за 100. — У Неготини за 65. — у Смедереву за 120. — у Валѣву за 95. — у Алексинцу за 70 а у Ужицы за 85 гроша.

— Канцелиста кн. канцел. Єфремъ Грунѣ поставлѣнъ є за протоколисту судебногъ одѣл- исте канцеларіе.

— Изъ Корбаве (окр. крайскогъ) являю намъ, да се при зиданю тамошнѣгъ обштинскогъ бунара, земля оронила, и три човека, кои су 10 хвати доле у дубльини бунаръ подзнѣивали, затрпала. Четвртый радникъ, кои се заедно са земльомъ ороніо, єдва є извученъ, али тако є изубіянъ, да є слаба надежда да ће остати живъ.

— У окр. Црнорѣчкомъ 12. пр. м. нађенъ є некій Павле изъ Грляна мртавъ, близу плота пограничногъ.. Убилацъ ніе се могао іоште пронаћи.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Царъ рускій у своме манифесту одъ 29. Ян. каже: Да онъ жели безъ оружя и безъ проливаня крви да свою єдновѣрну браћу на истоку заштити, и да друге цѣли нема. Желећи миръ, пристао є да се преговараня започну. И кадъ види да се саюзници све већма спремаю, принуђенъ є безъ одлаганя, употребити средства, коя му є Богъ за обрану отечества дао; да бы могао свима непріятельскимъ плановима и покушеняма, коя сталности и величини Русіе прете, яку и сталну препеку ставити. — По томъ заповѣда да се обште оружанѣ народа предузме: „За обрану православне вере, престола и отечества.“

— Као што новине кажу, Русія овымъ новымъ оружанѣмъ добыће новы войника око 800.000.

— Указомъ цара рускогъ опредѣлене су губерніе коє ће се сада одма дизати на оружѣ; а уобште назначено є колико коя губернія войника треба да спреми; и то све да буде готово одъ 20. Марта до 20. Априла.

— Све се више починѣ по новинама и у Паризу говорити, да ће царъ Наполеонъ путовати у Кримъ. Шта више келске новине одъ 4. о. м. изъ Париза являю: да є веће и министрима свою желю саобштіо, и пытао ій є за совѣтъ; но да су сви противни томе предузећу. Царица рѣшила се да га на томъ путованю до Цариграда прати. Нѣгово одсуство изъ Француске небы дуже одъ 25. дана траяло. По томе све бы у Криму морало быти за юришъ спремно, како царъ дође, да се одма юришъ на Севастополь предузме. По томъ како се узме Севастополь и спали флота руска, царь Наполеонъ одма бы се повратіо.

— *Остд.-Постъ* явля да се оба руска велика кнеза налазе кодъ Меншикова, и да се мисли да ће и самъ царъ Николай доћи у Севастополь. Зато сада Меншиковъ непрестано ће се држати само у одбранителномъ стану, до долазка царевогъ, а то веле да ће быти око 15. Марта; и онда предъ очима царевимъ удариће Руси и отерати саюзнике.

— У Паризу у двору царевомъ, быо є вторый маскираный балъ; и царъ и царица были су маскирани.

— У Петерсбургу сутра данъ после изданогъ манифеста (на три єврарха) чинило се велико молебствіе у црквама, гдѣ є и царъ присуствовао.

— Єдне новине говоре али са сумньомъ: да су, Рагланъ и іоштъ три енглезска официра позвани натрагъ изъ Крима.

— На последнѣмъ балу у двору цара францускогъ, гдѣ є было енглезки, аустриски и прайски официра, хваліо є Наполеонъ енглеску храбрость, по томъ окренуо се аустрійскимъ официрима, и рекао: „Я познаємъ аустриску войску, я самъ є у моіой младости видіо, то є лепа и добра войска, и я самъ срећанъ што могу на нѣну ревностну помоћь рачунати.“ „Што се васъ тиче господине“ рекне прайскомъ официру — „я непознаємъ ни мало прайску войску. Говори се да є врло добро уређена; я се надамъ да ћу и прайску войску скоро познати.“ Ове последнѣ речи цареве, одма су се по целомъ друштву разпростре, и велико удивленѣ породиле.

— Последня телеграфска вѣсть изъ Севастополя одъ 29. Ян. та є: да се обе стране за рѣшителну битку спремаю. И да се земля, гдѣ су Французи копали лагумъ, оронила, и раднике све затрпала.

— Решидъ-паша ніе приміо Ламармору, генерала сардинскогъ, да уговара съ ньиме о сардинской войсци коя ће доћи да се у Криму туче; извинуюћи се, да онъ незна ништа о томе уговору Сардиніе, са западнымъ силама, почемъ Турска, коє се найвыше тиче, ніе у томъ уговараню участвовала.

— Саюзници на Криму изгубили су до сада 56 хиляда люди. Одъ 140 хил. француза, што су тамо отишли, садъ ій нема выше одъ 74 хил. а одъ 45 хил. Енглеза, остало є іоште само 11 хил. люди.

— Кавенякъ быо є понуђенъ да се прими предводительства войске у Криму, но онъ ніе хтео; єрбо како онъ тако свы стари генерали, сматраю ту стварь саюзника у Криму за изгубљену. Одъ кавалѣріе саюзничке у Криму ніе готово ништа остало.

— Енглеско правителство хоће на ново да спреми 60 хил. люди, и 7 хил. коня.

— Око Севастополя почео є опетъ снегъ падати, и топло време, коме су се сви обрадовали, променуло се у іоште веће мразове, него што су были.

— Руси се надаю да ће скоро саюзници ударити на Одесу, и све є спремно да ій дочекаю.

— Єдне новине веле: да преговори, кои ће се у Бечу водити, неће ни каквомъ миру довести, Европа стои на прагу грдногъ и великогъ рата, коме рату нико неможе рокъ времена опредѣлити.

— Аустриски ванредный посланикъ у Паризу г. Кренвилъ, ручао є 4. ов. м. кодъ цара Наполеона.

Течай у Бечу 9. Фебр. — сребра: 27¼ дуката 32¼.

Течай у Београду 15. Фебр. — 1 дукатъ 5 фор. и 57 кр. ср. за банке.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Београду 18. Фебруара 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 15

СОНЕТИ.

(Господичной Т. — што стихове србске прави.)

Ой грлице, голубице,
Коя си насъ поздравила,
И ты србству здрава была,
Милогласна пѣвачице!

Непознаємъ твоє лице,
Ипакъ знадемъ душо мила,
Да си лепша него вила,
Дивна вила изъ горице.

Ал' споляшня дражесть цѣла,
Сва лѣпота виткогъ тѣла,
Са временомъ гине, вене.

У пѣсмици само што є
Прозборило срце твоє,
То є вѣчно безъ промене.

Гучи, пѣвай, Србе буди,
Ер' пѣсмица та милена,
Свым' є нама сласть медена,
Што намъ крѣпи младе груди.

Слободна ти душа буди,
Ер' є чиста мис'о нѣна,
Повѣзія савршена,
Нит' за лѣпшу знаю люди.

Дѣвоячка чиста душа,
Съ анђелима божінмъ снива,
И њіове пѣсме слуша.

Пѣвай роду — све што с' сбива!
А богъ некъ те милостиви,
Дуго лепу, срећну живи.

Ст. Р.

СЛЕПАЦЪ АЛІЯ.

Између мусулмански владателя бияше єданъ тако званый Калифа по имену Харунъ Алрашидъ, савременикъ великогъ Карла. Када се ко калифиномъ престолу приближавао, морао є по источноме обичаю одма на колена пасти, главу доле оборити, и съ найвећимъ страхопочитаніємъ назвати га: „владателю правоверны!“ єръ су мыслили да само они праву веру исповѣдаю. —

Єданъ путъ, Калифа шетаюћи се прећу преко єдногъ подугачкогъ моста, на комъ наиће на слепца, кои бияше руку пружіо, просећи одъ мимопролазећи милостиню. Калифа удели му єданъ златанъ новацъ; но слепацъ ухвати га одма за руку, и рекне: „великодушный добротвору, та дай ми баръ и кою позамашну ћушку, єръ другчіе твой подаракъ непримамъ!“

Калифа є као што видимо одвећъ милостивъ быо! Безъ нужде и безъ узрока човека ћушити, ніе прилично за нѣга, и зато просяка само мало по образу удари. Садъ Калифа зажели тога чудноватогъ слепца, кои безъ ћушке милостиню не прима, болѣ познати, па зато заповеди своме везиру Цаферу, да каже слепцу, ко є и шта є онъ — — и да сутра у одређено време предстане калифиномъ престолу. Слепацъ као што треба, по добывеномъ налогу доће у одређено време, простре се колики є дугъ предъ калифомъ, и све по реду мораде исказати, зашто поредъ милостинѣ уєдно и за ћушку моли; и тако сада слепацъ поче калифи, кои є овако што дознати желіо, говорити:

„Господару и владателю правоверны! родителѣ самъ іоштъ у детинству моме изгубіо, и одъ њи нешто мало добра наслѣдіо, коє самъ гледао да ма како сачувамъ, и іоште већма умножимъ. И доиста я желю мою постигнемъ тако, да самъ 80 камила имао, и трговцима и' подъ кирію давао, коє су съ караванима тамо амо путовале, и мене одъ данасъ до сутра пристойно издржавале, и раниле.

Я самъ у доста приличномъ станю быо, али зато опетъ нисамъ могао мировати, него се као и свакій тврдица потрудимъ да іоштъ више стечемъ.

Тако єданпутъ я на путу съ моимъ камилама, на коима самъ еспапъ за у Индію носіо, изъ Балсоре празанъ враћаюћи се, сусретнемъ се съ єднимъ дервишемъ. Мы смо се о свачему разговарали, и найпосле наишавши на єдну пріятну одъ липе ладовину, станемо да се одморимо, и да се єломъ, изъ наши бисага, подкрепимо.

Садъ између осталогъ рече ми дервишъ да зна у близости ове околине єдно место, гди се неизцрпимо благо налази, тако, да сви осамдесетъ камила колико годъ понети могу могли бы натоварити, па да се опетъ нимало непозна да є одвађено. Дервишъ придода іоште и то, да се благо у самомъ злату и драгоме каменю састои. О! каква є то за срце моє мылозвучна вѣсть была, коя ме є одъ радости до правогъ изумленя довела, тако да самъ дервиша загрліо, и молію га, да ми само покаже гдѣ є то богатство. Па ако ће

тако великодушанъ быти, ето имамо 80 камила, да ій натоваримо съ благомъ, и братски да поделимо 40 нѣму а 40 мени; баръ томъ приликомъ понеће и онъ много више него што бы самъ по цеповима своима понети могао! Тада бы много болѣ сиротиню могао подпомагати, многу сироту усрећити и обрадовати, а и я бы му вечно благодаранъ быо; но што є за нѣга управо найважніе, овимъ начиномъ лакше бы себи путъ за у царство небесно предуготовіо,

Дервишъ ме одвећъ внимателно слушаше и доцніе ми проговори.

„Брате! Нека ти се испуни жеља! Я као што ти є познато нетребамъ млого, но я желимъ тебе усрећити, увереный самъ да ћешъ ми свакадъ зато благодаранъ быти. Поведи све твое камиле са собомъ, да ій натоваримо, и хайде замномъ!“

Я самъ неописаномъ радошћу оповенъ, слѣдовао дервишу съ моимъ камилама, и после краткогъ времена дошемо у єдну прекрасну, высокимъ стѣнама окружену, долину, у коју крозъ єданъ узкій теснацъ съ камилама уђемо.

Тако дакле кадъ смо съ камилама већъ унутра были, и до єдногъ места дошли, проговори дервишъ: „садъ стани! Гледай да камиле клекну, како бы ій лакше овогъ часа натоварили. Добро пази!“

О! Та я самъ већъ врло добро пазіо, и на све стране любопитне моє погледе бацао, само да бы єданпутъ пожелано сокровиште угледао. Дервишъ накупи нешто мало сувара, те наложи ватру, и проговоривши неколико — мени сасвимъ непонятны — рѣчи, окади ватру съ некаквимъ одвећъ пріятнимъ мирисомъ. У томе се вальда сва нѣгова чаролія садржала! — Затимъ опетъ проговори нешто, и одели димъ одъ пламена, а у истый тренутакъ отворише се на высини стрмените стѣне врата тако яко, да смо садъ лако крозъ ньи као крозъ какву капію проћи могли. Врата су одъ те исте стѣне начињена была, али тако майсторски, да се нимало нису примѣтити могла, докъ су склоплѣна стаяла. Садъ крозъ та врата пођемо и уђемо у єдну веома чисту пећину, у коіой се єдна величествена палата налазила. Овако што заиста слабомоћный човекъ ніе у стаю створити, већъ єдини подземный духови. О! я самъ радъ быо све добро прегледати, али нисамъ могао єрбо су ми очи силнимъ благомъ и драгоцѣношћу сасвимъ заслеплѣне быле. Толико се іоште опоминѣмъ, да се благо све у самимъ врећама на све стране наслагано налазило.

Врећу по врећу єдва подигнемо, и све редомъ камиле натоваримо. Я да самъ могао, іоштъ већма бы мою половину камила натоваріо быо, само да су могле понети. Владателю правоверны: искрено ти кажемъ, да самъ радъ и те како радъ быо, цело подземно благо задобити; но зато бы у место мои 80 найманѣ 80.000 камила потребовао.

Дервишъ є више заваћао драго каменѣ, и казао ми є зашто то чини и крозъ што? — Наравно, и я самъ то исто чиніо, єръ самъ дознао да єданъ камичакъ може веће вредности быти одъ десетъ хиляда дуката!

Найпосле, када смо съ товаромъ већъ готови были, наста време да се кренемо; но дервишъ є іоште тумарао и на све стране по драгоцѣностима брижльиво нешто тражіо, и текъ у зло доба наиће на єдну прекрасну кутицу, коју за тилый часъ у своя нѣдра спусти, и сакри да я невидимъ, рекавши ми, да унутра ништа нема, кромѣ неке помаде.

Почемъ є већъ требало да пећину оставимо, єръ више ништа нисмо понети могли, изиђемо изъ нѣ, и дервишъ є опетъ некаквомъ чудноватомъ церемоніомъ за нама затвори. Стѣна се сасвимъ склопи као и пре, тако да се ни найманѣ пукотина ніе примѣтити могла!

Садъ смо задобивено благо братски међусобно поделили. Четрдесетъ камила съ пребогатимъ товаромъ узме дервишъ, а четрдесетъ доћу мени у део. Я самъ тада заиста богатіи быо одъ свакогъ владателя источны' земаля: изузимаюћи само тебе владателю правоверны. Кутіа, коју є дервишъ узео, была є одъ некаквогъ мени одвећъ непознатогъ дрвета начињена, и драгимъ каменѣмъ богато украшена. У ньой као што ми дервишъ рече, была є помада безъ икаквогъ мириса. Потерамо редомъ тешкимъ товаромъ прекрећуће се камиле и изађемо крозъ недавно споменути теснацъ наполѣ. Я самъ водіо моє, а дервишъ своє камиле. Найпосле се пріятельски опростимо и растанемо. Садъ дервишъ оде съ камилама у Балсору, а я съ моимъ узмемъ путъ за у Багдадъ.

Но текъ што се на неколико стотина корака одъ дервиша удалимъ, уеданпутъ ме спопадну зле мисли себичности страсти и неблагодарности. лютіо самъ се на самъ себе, зашто да я онолико силно благо съ ньиме поделимъ, кадъ є за нѣга то сасвимъ излишно. Та онъ є господаръ свію подземны блага, одъ кога, на вольи му стои да у свако доба узме колико хоће. И найпосле рѣшимъ се задржати могъ доброгъ пріятеля, па да му ма каквимъ начиномъ све одузмемъ. (край слѣдуе.)

ПОХВАЛА ЄЗИКУ.

(изъ Хердера.)

Єзикъ є текъ човека човечнимъ учиніо, почемъ є грдну, валовиту рѣку нѣговы страстій насипомъ с'узіо, и затворіо, и ньой чрезъ рѣчи разумне знаке дао. Ніе лира Амфіонова градове подигла, нити є волшебни штапъ пустинѣ у градине претворіо: єзикъ є то учиніо, онъ, дивни пратіоцъ людски; ньимъ су се читави народи сѣдинили, и утврдили свезу любави. Онъ є законе построіо, саюзіо родове людске, и само є помоћу нѣговомъ повѣстница човѣчества у преливаюћимъ се наслѣднимъ сликама срца и душе постати и обстати могла. Іоштъ и садъ видимъ я юнаке Омирове, и осѣћамъ Осіянову тугу, премда су сѣнке овы пѣваца и ньіовы витезова одавно са землѣ изчезле. Єдини надахъ ньіови уста учиніо ій є бесмртнимъ, и ньіове ликове садъ предъ мене доводи, гласъ кои є већъ преминуо звечи іоште у моимъ ушима, я чуємъ и дознаємъ ньіове давно замукле мисли. Штогодъ є какавъ духъ людски изумѣо, што су мудри стары времена мислили, долази, ако ми небо допусти, само средствомъ єзика до мене; ньимъ є моя мислећа душа съ душомъ првога а може быти и последнѣгъ човѣка свезана. Єдномъ рѣчи, єзыкъ є карактеръ и огледало нашегъ ума, помоћу чіомъ овай — умъ — ликъ добія, и тако се далѣ преноси. С. Б.

БЕРБЕРИНЪ.

Господинъ. А што си данасъ тако калявъ?

Берберинъ. Непитайте. Идући овамо къ вама, окли-знемъ се, и да се нисамъ дочекао на леђа, савъ бы се разбіо. Ко ме є годъ видіо смеяо се. Видите како є човекъ чудноватъ, ничему се слађе ненасмеє, него кадъ види да ко годъ падне. Єданъ берберинъ пао па се сви сладко смею; да съ каквимъ ли се задовольствомъ зрителъи смею, кадъ какавъ велики господинъ падне. Па после, кудъ самъ годъ прошао свакій се окрене за мномъ, насмеє се и рекне: „гле како є овай уловіо зеца!“ Нико неће да каже: гледай како є овай уловіо лисицу; — єрбо сваки добро зна да ко улови лисицу, тай неће нигда пасти. Само човекъ правъ може пасти; то есть човекъ кои иде узправо; она животиня што пузи неможе нигда пасти, шта выше, неможе ни посрнути. Упамтите добро: „Између свію животиня на свету, само две животинѣ имаю свою рођену кућу“ — и те обадве животинѣ пузе. Шта мислите коє су то животинѣ. Неможете ій погодити; то є пужъ и корняча. Видите, како и сама природа већма воли ону животиню што пузи. Пужъ є снисходителанъ и предъ свакимъ увуче своє рогове у главу; тако є исто и корняча мирна, стрпѣлива, и одъ свачега се клони. Зато те обадве животинѣ имаю свою кућу. Ни зашто друго него само зато што пузе. Али човекъ — т. є. не свакій човекъ, єрбо и међу людма има врло млого пужева и корняча, него поштенъ човекъ, кои иде право, може врло лако пасти. Кои само гледа обшту срећу, неможе у исто време и пред-а-се да гледа, да види оне яме, што оне пузеће животинѣ предъ ньимъ изкопаю Нека є просто онымъ людма, кои су као пужеви и корняче, они само за свою кућу пузе; али има и такви пузећи животиня, што су отровне, а то су зміе, шкорпіе, гусенице и проче; они люди, кои су као ове пузеће животинѣ, то су найвећи отрови друштва човечієгъ. Ньима то ніе ништа запалити кућу свога ближнѣгъ, шта выше, свога пріятеля, само зато, да томъ приликомъ може свою кућу скуплѣ подъ кирію дати. Таквимъ людма ніе ништа упропастити єдну целу фамилію, само зато, да могу показати свою власть. Такве зміе пузе крозъ траву, и бираю отровно коренѣ, да га разасипаю по свету. Природа є на цео створъ овога света навукла єдно волшебно покривало. Што годъ видимо, што годъ чуємо, то ніе сасвимъ онако као што видимо и као што чуємо. Одъ свакогъ човека треба човекъ да се чува. Сва дивля животиня болѣ познає природу човека, него што човекъ самъ познає. Сва животиня нема повереня у човеку; бѣжи одъ нѣга.

Господинъ. Та докле ћешъ веће говорити.

Берберинъ. Докле се годъ вама господи непусте браде; па кадъ васъ престанемъ бріяти, онда ћу престати и говорити; а овако научіо самъ све мою бріячицу, да пратимъ говоромъ. Како престанемъ да говоримъ онда немогу да бріемъ. Видите и овай нашъ занатъ, ніе ништа друго него єданъ занатъ противу природе. Да су люди побожни, они бы требало да овай занатъ, као богу противанъ занатъ протераю; єрбо берберинъ усућуе се свake неделѣ два путъ или три путъ да поправля божіе створенѣ, т. є. да бріе браде, коє є богъ дао людма. Гдѣ сте вы чули, да друга коя животиня има тай обичай. Зашто конь неподсеца свою гриву, зашто во неломи своє рогове, зашто магарацъ неодсеца своє уши. То само се люди нашли да поправляю сами себе. Съ тиме люди млого греше. Єрбо свето писмо кадъ каже: створи богъ човека по образу и по подобію своєму; разумевало є онакве люде као што су онда были, т. є: кои имаю браду. — И я неверуємъ да ће насъ, овакве люде као што смо, на страшномъ суду познати анђео спаситель. Мы се млого менямо. Мы се и душомъ и тѣломъ удалявамо одъ подобія божієгъ. Тешко ономе кои мысли, да є свако оно животно што иде на две ноге, правый човекъ. Онай нема искуства кои држи, да у свакомъ човечіемъ тѣлу и човечія душа дише.

Господинъ. Кодъ толикогъ твога говора па ми ништа неказа, има-ли што ново у Севастополю.

Берберинъ. Садъ башъ, овогъ минута туку се съ найвећимъ огорченіемъ.

Господинъ. А одъ кудъ ты то знашъ?

Берберинъ. Єрбо кадъ самъ овамо пошао остали су свађаюћи се.

Господинъ. Ама за кога ты мислишъ. Ко се туче?

Берберинъ. Та мои шегрти. Съ богомъ!

МРВИЦЕ

— Филипа краля Македонскогъ запиташе, кога воли, а на кога мрзи. Онъ имъ одговори, волимъ оне, кои ме нису издали, а мрзимъ оне, кои су ме већъ издали.

— Діонисіє затвори Филоклена, што му є кудіо стихове, па после опростивши му, позове га натрагъ и почне му опетъ читати своє стихове. Филокленъ слушаше донекле, и немогући више сносити, устане и пође. Діонисіє га запита куда ћешъ, у тавницу одговори Филокленъ, єръ ми є тамо лакше, него овде слушаюћи твоє стихове.

— Діогенъ фаляше Шпартанце и ньиовъ начинъ живота, а завидльиви Атиняни упиташе га, зашто неиде кодъ ньи да живи, кадъ му се тако здраво допадаю? на коє имъ Діогенъ одговори, лекаръ неиде гди су здрави люди.

— Єданъ Атинянинъ, лукавъ и завидльивъ човекъ сазидавши кућу, напише на ньой, „овде є забранѣнъ улазакъ свакомъ злу.“ Діогенъ пролазећи ону да опази надписъ и повиче: „Па на кою ће капію газда ући?

— Єдне енглеске новине побројаваюћи, богаташе стары и нови времена, као манѣ до садъ познате, наводе ове: Мазарини оставіо є после себе 50 миліона талира. Кардиналъ Волсай, имао є више одъ 500 слугу, између кои были су 10 лордова и 15 ритера. Нѣговъ приходъ ра ванъ є бio кралѣвомъ приходу. Недавно умр'о є у Литваніи некій Тискіевићъ, и оставіо є своимъ трима сыновима 2000 села и 10 миліона сама новца. Приповеда се да онъ Александру херцогу виртембергскомъ ніе хтео свою кћеръ дати; овай се после ожени са княгиньомъ Сапияхе и добіе као миразъ два миліона. Къ богаташима принадлежи херцогъ одъ Медина Кели. У Шпаніи нема вароши и места у комъ онъ какву палату нема; и онъ може путуюћи по свой Шпаніи сваку ноћь у своіой кући ноћити, и тако исто и князъ одъ Бутера у Сициліи. Альи-

не кнеза Естерхазія, коє є при крунисаню кральице енглеске на себи имао, вредиле су по миліона форинти. Сама дугмета на прсима коя су одъ сребра и диаманта вреде преко 80,000 форинти сребра.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Постављенъ є Паунъ Николићъ казначей ужички, за начальника среза моравичкогъ окр. ужичкогъ,

— Произведенъ є у чинъ поручика Антоніе Книћанинъ.

— Начальникъ среза моравичкогъ Несторъ Аврамовићъ, и начальникъ среза црногорскогъ окр. ужичкогъ, Неша Ђорђевићъ, преставили су се у вѣчность.

— 16. ов. м. саранѣна є при млогобройной пратьи госпоя Перка, супруга г. Милана А. Симића, коя се после дужегъ болованя, на жалость своме супругу, и цѣлой родбини, 15. ов. м. преставила.

— Изъ Лознице пишу намъ да се пре краткогъ времена преставіо у вѣчность Панта Миличанацъ бывши кметъ лозничкій.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Князъ Меншиковъ одъ 12. ов. м. изъ Севастополя явля: да су послове што су Французи крозъ землю радили, разрушили.

— Аустрискій посланикъ Баронъ Брукъ, до кои данъ кренуће се изъ Цариграда за у Бечъ.

— Одъ како су велики князеви руски приспѣли у Севастополь, пуцаю Руси на непріятелѣ сада двонномъ выше него пре. Са великимъ князевима, дошла є и помоћь Русима у Севастополь. Руси сву своюо заиру, натоварили су на лађе. 22. Ян. почео є у Севастополю опетъ врло млого да пада снегъ. У Евпаторіи яча є зима него у Севастополю, єръ се све око Евпаторіе смрзло.

— Русима є дошло 15. хил. нови войника у помоћь; и све є на обадве стране спремно за велику битку.

— Енглеска флота доћи ће у Ђенову, да натовари піемонтску войску те да вози у Кримъ.

— Неки министери у Лондону предали су оставку на своя званія.

— При наступаюћимъ конференціяма у Бечу, руски посланикъ Горчаковъ биће одъ стране руске, а Титовъ бы ће само нѣговъ помоћникъ.

— Млого новине говоре, да ће и Прайска приступити у та бечка уговараня.

— У Аустріи служећимъ, а тако исто и пензіонираним официрима ма кога степена, дозволѣно є сада да могу куповати барута, кадъ сами собомъ у униформи предстану, или кадъ докажу да су официри.

— У Холандской умрла є скоро удовица Ван-винкъ, у своіой 78. години. При смрти своіой имала є она, коє сыновa и кћери, коє унука и праунука свега 118 на брою. Кои сви одъ нѣ єдне происходе. (Съ овомъ женомъ было бы старый Наполеонъ задоволянъ, єрбо є онъ казао госпоћи Штаелъ кадъ га є она питала: коя є найотмѣнія жена? — „Она коя найвише деце роди.“ А она є сирота ласкала своіой женской суети, да ће Наполеонъ казати да є она найславнія, єрбо є была чувена списателька.)

— Енглески посланикъ Руселъ, што путуе у Бечъ на преговараня, было є у Паризу одъ цара Наполеона 12. Фебр. примлѣнъ.

— Царъ Наполеонъ зацело спрема се да собомъ пође на войску. Новине непрестано говоре да ће у Кримъ; али може лако съ войскомъ и на другу кою страну. 3500 момака цареве гарде, спремлѣно є да се навезе у Кримъ; тако исто и єдна покретна типографія спремлѣна є да иде свуда узъ цара, као што є то и подъ старимъ Наполеономъ было.

— На пролеће енглеска флота са млого больнимъ справама, кренуће се у источно море, да воюе противу Кронштата. А она флота у црномъ мору продужи ће своє воєванѣ као и до садъ.

— Кадъ су 19. Ян. ударили Руси на саюзнике, траяла є битка четири сата; и погинуло є на страни француске: 2 Полковника, 2 маіора, и 1 официръ уваћенъ є одъ Руса. После те битке (22. Ян.) однела су два француска пароброда ранѣнике у Цариградъ.

— 20. Ян. имали су Енглези 15 хил. войника способны за ратъ. Одъ 20. Дек. до 20. Ян. изгубили су Енглези 6500 войника, кои или су изгинули, или су ранѣни, или се поразболѣвали

— После битке 19. Ян. кадъ се поврати фрацузка войска у свой логоръ, буде дочекана съ плотуномъ одъ свои земляка, єрбо су мыслили да су Руси опетъ ударили. И тако због те непазльивости погинуло є неколико француски войника.

— Одъ 2. Фебр. изъ Одесе пишу да се тамо море а две врсте одъ обале замрзло.

— Турака у Евпаторіи веће има 30 хил. и непрестано іоште се довозе. Они живо раде око шанчева, и скоро ће се сасвимъ утврдити. Руска войска пакъ све выше обколява Евпаторію.

— Князу Меншикову заповеђено є изъ Петерсбурга, да обрати своє вниманіе на Евпаторію, и да препречи Турцыма путъ, да га немогу почети нападати.

— Аустриски посланикъ г. Брукъ, кадъ се опростіо са султаномъ, добіо є орденъ мецидіе I. класе.

— У Ливерполу (у Енглеской) была є єдна мала буница сбогъ хлѣба; сиротиня навалила є на пекаре, и отела имъ савъ хлѣбъ. Полиція є позатворала коловоће. (Ту є гладъ главный коловоћа.)

— Юговина што є у Цариграду наступила, врло є рђаво дѣйствовала на здравлѣ ранѣника у шпиталыма.

— Опетъ новине говоре: да є између Енглеске и Прайске некій особеный уговоръ заключенъ; и због тога ће и Прайска имати мѣста у бечкимъ конференціяма.

У Француской є скуплѣно 747 хиляда франки, (1. франка има 5. гроша) за войску у Криму. Коя сума дає се цару да войску у Криму, како онъ за добро нађе снабдѣ са раномъ и пићемъ.

— По извѣстію министра финансіе Манѣ-а, Француска є дужна 691,948,040 франки; коє чини у округломъ числу 8400 миліона гроша.

Одгонетка: ђаво.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Београду 22. Февруара 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. | № 16

СЛОВО.

(Ков є на св. Саву ове год. говоріо г. Ректоръ Райко Лешанинъ.)

Преосвештеный владико,

и высокопочитавмо собраніе.

Данашньи данъ и успомена преважногъ имена, првогъ Архіепископа и просветителя србскогъ, кога свакій Србинъ са сокрушенимъ срдцемъ и смиренимъ духомъ, са преиспуњенимъ чуствомъ благодарности и побожнимъ усхићенѣмъ напоминѣ, слави и преузноси; позвао є и насъ да га овде у сяйномъ скупу, у овомъ Храму муза, са соєдинѣнимъ осећанѣмъ и укупнимъ чувствомъ благодарности, као патрона духа србскогъ, поздравимо и прославимо.

Прослављати кога значи побројавати и преузносити велика и славна дѣла нѣгова, значи изчислявати велике заслуге нѣгове, са особитимъ чувством почитанія и благодарности. Вредность свакога цѣни се само по великимъ дѣлима и заслугама, указанимъ роду човеческомъ у обште, или поєдиномъ народу. Како бы дакле и мы Просветителя нашегъ болѣ и достойніе прославити могли, но кадъ бы се у разлаганѣ и побројаванѣ нѣгови велики дѣла, кадъ бы се у оцѣняванѣ и уважаванѣ неоцѣними нѣгови услуга, ков є онъ за време своєгъ живота Србскомъ Народу указао, упустили. Са овимъ бы самимъ и мы найболѣ засведочити могли, да смо достойни потомци лозе Неманьине, єръ онай кои уважава указана му доброчинства, показуе уєдно да є такавъ достоянъ быо.

Али има-ли єдногъ Србина, коме бы велика и славна дѣла светителя нашегъ непозната была? Име нѣгово слави се већъ данасъ по свуда, гди Срба имаде, у сяйномъ двору, као и у простой колеби, и невино пастирче већъ данасъ предъ своимъ стадомъ у флурици нѣму химну пѣва. По свима храмовима и светимъ местима данасъ се нѣму хвала оддає, као што су и одъ овогъ места већъ више пути, и сваке године превелике заслуге нѣгове за Србскій Народъ, са найвећимъ страхопочитаніемъ изчисляване и преузношене.

Оставляюћи дакле као общепознатa сва велика и чудотворна дѣла, съ коима є овай великій мужъ — кога є као што се чини, самъ богъ изабрао, да чрезъ нѣга србскій народъ изъ таме и невѣжества избави, узвиси и прослави — Србима у млогимъ и превеликимъ критическимъ обстоятелствама као ангелъ хранитель, свагда на страни стаяо и снажно помагао; и као ново сунце на србскомъ хоризонту, своимъ великимъ духомъ, благодатне луче, с' више дароване му мудрости, просипао и народъ србскій обасявао.

Изоставляюћи са свимъ изъ вида поєдина доброчинства и милости, коя є онъ непрестано поєдинимъ особама указивао, и богате милостинѣ и задужбине, ков є онъ нарочито на свомъ путованю у Єрусалимъ и Египетъ чиніо: — нећемо више ни о томе говорити, колику є услугу онъ србской цркви и србскомъ народу с' тимъ учиніо, да є онъ првый одъ Срба за Архіепископа србскогъ постављенъ, с' тимъ правомъ, да онъ и нѣгови послѣдовательи, сами могу Архіепископе бирати и тако Србску Цркву са свимъ независиму одъ Патріяршіе Цариградске учиніо. — Нећемо се упуштати ни у то, да є онъ испросіо одъ цара Грчкогъ Кралѣвскій вѣнацъ, са коимъ брата своєгъ Стефана, као првогъ вѣнчаногъ Краля Србскогъ вѣнчао; како є доцніе истогъ брата своєгъ изъ мртвы воскресао; и напоследку како є чудесномъ своіомъ силомъ у средъ лета у Мађарскій логоръ, кои су пошли были да Србію покоре и западной цркви обрате, отишао, своіомъ богоугодномъ молитвомъ испросіо у Бога те є ледъ с' неба пао, съ тимъ Мађарскогъ Краля о с' више дарованой му сили увѣріо, нѣга напомиренъ склониo и тако велику несрећу одъ Србіе одвратіо.

Кадъ сва ова и млога друга заиста чудотворна дѣла, као већъ свакомъ Србину довольно позната, изоставимо, онда мислимъ да нема згоднієгъ начина, на кои бы мы овай превеликій данъ Патрона свію наши школа, болѣ прославити, ничимъ одабране госте овогъ минервиногъ храма, — кои су присутствомъ своимъ данашнѣ торжество увеличати изволили, — болѣ дочекати неби могли, него кадъ бы се упустили да говоримо о стању просвете србскогъ народа онога времена, у ков насъ и прва помисао, на животъ и дѣла Просветителя нашегъ и нехотице поставља, како бы онда на данашнѣ станѣ просвете србскогъ народа пређи и ово достойніе оцѣнити могли.

За точно описаніе, и подробно упознанѣ ма ков стране живота, кога му драго народа давнопрошли времена, служе намъ: писмени документи, исторически податци современы списателя, оногъ истогъ или другогъ народа. За познаванѣ нарочито душевне стране каквогъ народа служе намъ особито закони, нѣгови обичаи пѣсме и дру-

ги душевни производи и споменици. Гди овакови податци недостаю, врло бы тешко и готово немогуће было и найболѣмъ историку и испитателю древности, народъ какавъ, ма у комъ смотренію довольно познати и оцѣнити. При оваковимъ обстоятелствама мора се сваки и са површнимъ познаванѣмъ задовольити. Ово смо само зато навели, да напредъ кажемо високимъ гостима овогъ заведенія, да нетреба одъ данашнѣгъ слова немогуће очекивати.

Време кое самъ за предметъ данашнѣ беседе више по наклоности и любави къ србскимъ стварма него по момъ у овой струци знаню и вештини изабрао, може се означити као време варварства у литератури европейскій народа.

После давнашнѣ пропасти вѣчъ заборавлѣни, негда цветаюћи грчки република; кадъ на развалинама римске републике, абсолутизмъ, самовластіе и необузданость властолюбиви римски царева неограничену монархію подигоше, и ньіовой нигда неоцѣнимой литератури и свакомъ слободніемъ душевномъ развіяню ногомъ завратъ стадоше. Кадъ є и ово ньіово неизмѣрно или болѣ рећи светско царство, по чемъ є своимъ грднимъ разпространенѣмъ, сваку свезу и усредоточаваюћу силу изгубило, као жертва свогъ безграничногъ и претераногъ надмоћія пропало; кадъ су затымъ у народ. комешаню и преселяваню, више сурове и дивлѣ хорде азіятски народа цѣлу Европу преплавиле, мачемъ и огнѣмъ опустошиле, у оваковомъ комешаню народнѣмъ, у комъ є найфиніе предиво было челичный панциръ, найболя украса прсію оклопъ и штитъ, украса главе шлемъ, найвеће художество и вештина хитанѣ перни буздована и снажно владанѣ са коплѣмъ и оштримъ мачевима, найвећа слава войничко осваянѣ туђи земаля; найбольи занатъ и заниманіе разбойничко четованѣ. — У оваковомъ векимъ времену, неможе се о никаквомъ душевномъ развіяню народнѣмъ, о никаквимъ художествама, занатима и умѣтностима, говорити.

Овомъ злу слѣдовало є доцніе и друго, религіозно трвенѣ, у ово време спадаю и крстоносни походи, кои су толико миліона люди стали. Свемогућа и неограничена Ерархія западне цркве, подъ видомъ распространяваня єдиноспасаваюћи догми ове цркве, ишла є на то, да све народе и државе нѣной свемогућой диктаторской власти подчини, да све владателѣ своимъ вазалима учини, како бы онда по своіой вольи, свемогућомъ буномъ или анатемомъ ове на престолъ подизала или сврагавала. Религія є была истоветна са државомъ, и као што се у стара времена могло рећи нема права безъ државе, тако се садъ могло рећи изванъ христіянске религіе западнѣ цркве нема ни права ни државе.

Подъ оваковимъ окресностима и толикимъ незгодама и опасностима окружена и изложена налазила србска држава за време нѣне прве величине и растеня. И баш у оно време, кадъ є у цѣлой Европи свакомъ слободніемъ развіяню народнѣмъ путъ препреченъ, свакомъ полету душевномъ крила пресечена, — кадъ є цела наука ограничена была наскрбно изтражаванѣ и набирченѣ изъ погублѣни и растурени папира стари класически списателя — у овако незгодно време починѣ велимъ прво душевно и развіянѣ србскогъ народа, и потоме у толико є оно за насъ важніе и знаменитіе, у толико већма морамо оне мужеве почитовати и уважавати, у толико се већма, ньіовомъ великомъ духу дивити; у колико су они веће незгоде побѣдити, веће препоне одклонити, и образованю народньи путъ прокрчити знали.

(крај слѣдує.)

СЛЕПАЦЪ АЛІЯ.

(крај.)

„Ой! Хей! Стой пріяне!“ повичемъ за дервишемъ и потрчимъ за ньимъ. Онъ ме чує, и одма стане.

„Брате!“ рекнемъ му я „нисамъ се сетіо да су камиле одвећъ тврдоглаве и іогунасте када свою главу подигну, и зато ћешъ ты невештъ быти такве бештіе као што треба управляти. Я се боимъ, да нећешъ ни са тридесетъ камила моћи на край изаћи — а са четрдесетъ ніе ни мислити, него дай ты мени єдну десетину камила, да ти у томе баръ признателность мою укажемъ, и колико засадъ могу помогнемъ. Уверенъ буди, пріятелю мой, да я то због твое среће ищтемъ.“

„Я самъ уверенъ“ одговори спокойно дервишъ, „да ты пріятелю мой савршено право имашъ. Узми дакле съ милимъ богомъ іоштъ десетъ камила по твоіой вольи; али немой на сиротиню заборавити, него є подпомажи колико годъ можешъ; єръ зато самъ ово благо одредіо.“

Кадъ самъ десетъ камила, по моіой вольи изабрао, видећи дервиша сасвимъ спокойна, отмемъ ма' и сувише се обезобразимъ.

У место да благодаримъ добродушномъ човеку на уступлѣномъ ми богатомъ дару, рекнемъ: любезный мой брате, будући я съ тобомъ добро мыслимъ, то теби самоме на размышленѣ оставлямъ, промисли само колико ћешъ са тридесетъ камила муке и главоболѣ имати, зато држимъ да ће за тебе добро и полезно быти, да іошть єдно десеть камила я узмемъ.“

„Може быти да имашъ право,“ одговори онъ. Узми! али само ій на добро употреби!“ — Опрости ми владателю правоверны! Я самъ ти быо подобанъ ономе човеку, кои водену болесть има, па ма колико піо, све є жеданъ и никако се довольно напити неможе.

Ниє ми доста было што самъ већъ двадесетъ камила безъ по муке измоліо, него садъ іоште силніе за благомъ грамзећи наново станемъ молякати и плакати, іоштъ за єдну десетину; и я ій одма добіемъ одъ милостивогъ и великодушногъ дервиша, кои ме опетъ опомене, да на сиротиню и човеколюбіе не заборавимъ, и да свакадъ живо у памети имамъ, да смо сви у божіимъ рукама, одъ кога свачія срећа или несрећа зависи.

О! Я самъ му се обећавао и са свачимъ га увераваю, да нећу себично съ богатствомъ поступати, већъ човеколюбиво га на сиротиню и на друге помоћь потребуюће бѣдне, колико могу, употребити. Найпосле загрливши га, станемъ га любити и на ново ласкателно молити, докъ нисамъ и они последньи десетъ камила измоліо, и тако я одъ мога предоброга дервиша лепимъ начиномъ узмемъ и благо и камиле.

„Брате! Я бы рекао да ты твоіомъ жельомъ и чезньомъ за благомъ, претеруєшъ границу. Нека ти све

съ милимъ богомъ просто буде, я блага ни мало нетребамъ, мени є оно излишно, зато гледай те се баръ ты човекопристойно съ ньиме усрећи, но на моє опомене никадъ не заборави, и одъ свегъ срца пріятельски ти желимъ, да те мылостивый богъ одъ сваке страсти и себичности сачува!“

„Говори далѣ колико ти драго“ помислимъ я у себи „та ты имашъ доста блебетльивъ єзыкъ, и зато ми безъ икаква затезаня и размишляваня све до єдне камиле равнодушно уступи, што у кутіици таково средство имашъ, съ коимъ можешъ десетъ иляда пута веће вредности, него што камиле съ благомъ износе, за єданъ часъ набавити; а да кутіица ніе одъ тако велике важности, помислимъ да є небы толико брижльиво тражіо, и кадъ є нашао, брже болѣ у нѣдра є сакріо? Стой! све самъ добіо, а и кутію морамъ добыти, па было лепимъ или насилнимъ начиномъ.“ Тако ме є зли духъ подбуньивао, и готовъ самъ быо и безъ молбе да є отмемъ, почемъ самъ много лчи одъ дервиша быо; но опетъ се тргнемъ мало: и рѣшимъ се на лепъ начинъ до кутіе и нѣногъ опредѣленя доћи.

Захвалимъ дервишу на любави и доброти и загрлявши га рекнемъ му: „Богъ нека твою доброту и великодушность богато награди. Али любезный мой брате, я самъ сувише любопитльивъ. Кажи ты мени іоште, нашта ти она у кутіи помада? — И я бы те у найвећой покорности замоліо — да ми іоште и ню поклонишъ: єръ кадъ си се као дервишъ света и свачега на свету одрекао, то нашто ће ти кутія съ помадомъ?“

Дервишъ ништа непроговори него извади кутію и преда ми: „Ето ти є“ — рече ми сасвимъ милостиво, „я єданъ могу башъ ништа неимати, и само бы радъ быо да тебе усрећимъ, па да се подпунимъ задовольствомъ одъ мене растанешъ, съ драге волѣ дао бы ти іоштъ што да имамъ, но самъ знашъ и видишъ да кромѣ овы мои станы альина ништа више немамъ, и да самъ садъ опетъ онай убогій дервишъ, кои самъ быо и пре него што смо благо нашли и задобили.

„Дервишу! Брате! Анѣелу хранителю мой!“ рекнемъ я „е дедъ садъ подпуни меру великодушнимъ доброчинствомъ твоимъ, и научи ме шта ћу съ овомъ помадомъ: коя є безъ сумнѣ одъ велике важности, радити.“

„Намажи мало,“ быяше му одговоръ, „съ ньомъ лево око, па ћешъ тада моћи сво подземно благо видити; но никадъ немой да се превариш, па десно око да намажешъ!“

„А зашто небы и десно?“ запитамъ га я.

„Зато, єръ ћешъ ослепити!“ одговори ми онъ.

„Е да! ты желишъ съ тимъ да найвећу важность ове тайне, за себе задржишъ, помислимъ у себи; и будући є онъ ту тайну найболѣ знао, затворимъ лево око и замолимъ га да ми мало намаже, да се уверимъ да-ли є тако као што ми каже. Онъ то свесрдно учини. И када самъ око отворіо, имао самъ шта видити, на све стране по гудурама, пећинама блискимъ и удалѣнимъ мѣстима неброєно благо и свакояке драгоцѣности, у найвећемъ блистаню и трептаню, тако да ми скоро одъ силне сяйности очи засенуше. Одъ велике радости упрепастимъ се и изванъ себе дођемъ, но затимъ се опетъ одма добро разсвестимъ.

„О! Хо! дервишу мой,“ помислимъ садъ у себи, нећешъ ме ты обманути! Све я добро и прекрасно знамъ, знамъ богами знамъ! Ако и десно око съ помадомъ намажемъ, тада ћу не само моћи силно благо видити, већъ и задобити, па ово текъ важи, а шта ми є оно, што саочима видимъ.“

„Любезный брате!“ замолимъ га я, „е дедъ намажи ми садъ мало и десно око, єръ я самъ уверенъ, да ми ништа шкодити неће!“

„Та за име Бога! заръ си већъ заборавіо што самъ ти казао? немой се упропастити!“ но савъ нѣговъ пріятельскій говоръ, мени ништа непоможе. Онъ се кукавацъ бадава трудіо и мучіо да ме одъ луде намере одврати — па опетъ све бадава! И найпосле кадъ ме свакояко поче советовати, да се я те за мене упропастителне желѣ оканемъ, счепамъ га за вратъ и као бѣсомучанъ продеремъ се:

„Садъ ћу те я памети научити обешеняче єданъ, кадъ нећешъ да ми желю испунишъ!“ — О! ты свемогући Боже! „проговори онъ уздишући:“ я ти се съ драге волѣ покоравамъ, и испунићу ти желю; но знай да те лакомство заслепило, и зато ћешъ морати овогъ часа ослепити.“

„Умукни єданпутъ,“ помислимъ у себи, „таманъ ће єдна и иста помада моћи човека ослепити, коя му уєдно и силу дає много и сувише видити,“ тако самъ садъ мысліо, и затворимъ десно око, коє ми дервишъ, у найвећемъ своемъ тешканю и ядикованю, намаже!“

„О! Владателю правоверны, на велику жалость и несрећу мою, кадъ самъ очи отворіо, у надежди найвеће благо задобити, покара ме богъ, тако, да садъ више ништа на овоме беломе свету нисамъ видити могао. Све ми є садъ предъ очима тавно и мрачно постало. „Я постадо правый слепацъ!“

„О дервишу! брате, мой роћеный брате,“ проговоримъ ожалошћенимъ гласомъ „смилуй се, и учини да добіемъ видъ! ты си у станю то учинити, єръ сву тайну природе врло добро разумешъ!“

„Єдини Богъ може то учинити, призивай нѣга у помоћь; я ти помоћи не могу!“ одговори ми дервишъ. И на сву мою молбу опетъ ми пређашнѣ повтори: „Я ти садъ непомогу, а лепо самъ ти предсказао, шта ће те снаћи па не быо до тога доћи! — Ты си ме натерао, да ти и десно око намажемъ, при свемъ томъ, и ако самъ се упиняо да те пріятельскій одъ силногъ лакомства одвратимъ. Што є ту є, я садъ више преиначити не могу!“

Кадъ самъ видіо да ми ништа неможе помоћи, у найвећой понизности и покорности замолимъ га, да ме неостави сама, да пропаднемъ, него да ме са собомъ поведе, докъ не наиђемъ на какавъ Караванъ, съ коимъ ћу после моћи у Багдадъ отиће!“

О свемогући Боже! онъ ме остави моіой судбини, узме свою кутію и отера съ богатимъ товаромъ све камиле. Я самъ сада као и свакій слепацъ по пустиньи тамо амо као мува безъ главе тумарао, изъ потока у по-

токъ и одъ дрвета до дрвета ядно и чемерно, се пребыяо, єръ нисамъ ништа предъ собомъ видіо!

Али Богъ милостивый постара се и посла ми помоћь. Садъ ме стиже єданъ Караванъ, поведе ме са собомъ у Багдадъ. Ту намислимъ на тигровомъ мосту остати и милостиню просити, єръ као слепацъ а сирома, неби се другчіе могао ранити; но да бы и велике мое грѣхе колико толико покаяо, нађемъ да треба, да одъ свакога поредъ милостинѣ и по єдну ћушку испросимъ!

Владателю правоверны, слепъ самъ постао будући самъ заслепљенъ быо. То є моя сва ядна исторія."

„Ты си заиста велико и те како велико зло учиніо, одговори Калифа," и велико лакомство довело те є до тога. Моли Бога за опроштенѣ! Међутимъ одъ данасъ више нећешъ просити, єръ овако што неприличи за мусулмана. — Ты ћешъ на данъ по четири сребрне драхме примати одъ мога коморціе, и мислимъ да ће ти доста быти да се пристойно издржавати можешъ. Пріяви се нѣму, садъ одлази!"

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Ракъ. Зашто богати люди, и велика господа, єду скупа єла, и пію скупа віна.

Петакъ. Я мислимъ зато, да бы и они имали унутрашнѣ вредности.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Поставлѣни су: Васа Ђорђевићъ за I. столоначалника поп. финансіе, а на нѣгово место за II. столон. Дим. Динуловићъ протоколиста кн. канцел. а на нѣгово место Павле Х. Трив. ковићъ архиваръ, а на нѣгово место за архивара Миланъ Ђ. Стонѣевићъ регистраторъ, а на нѣгово место Ђорђе Николићъ експедиторъ, а на нѣгово место Коста Х. Селаковићъ канцелиста, практиканти Миланъ Милићевићъ и Владимиръ Стояновићъ за канцелисте, све (осимъ прве двоице) при княжеской канцеларіи.

— Поставлѣни су: Ђорђе Вучковићъ за директора карантина рашкогъ, Стойко Марковићъ за I. осмотрителя карантин. алексиначкогъ, и Яковъ Пауновићъ за пр. осмотритоля и писара карантина рашкогъ; Милосавъ Тодоровићъ за пр. осмотрителя карант. радуевачкогъ и Радойко Бркићъ за пр. надзирателя грамадскогъ састанка.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Као што разне телеграфске депеше являю: царъ Николай после врло краткогъ боловања 18. Фебр. у подне преселіо се у вѣчность. Опело є већъ држано у капели руского посланства у Бечу. Найстарій сынъ покойногъ імператора ступіо є на престолъ, подъ именомъ Александеръ II. (Царъ Николай рођенъ є 25. Юнія 1796. год. ступіо є на престолъ руски 19. Нов. 1825. год. оженіо се 2. Юлія 1817 год.)

— Князъ Меншиковъ явля: да є 5. Фебр. была битка кодъ Евпаторіе, и да су Руси непріятельима покварили єдну часть топова, и 5 кола муниціе запалили. — Но кадъ главный генералъ Хрулевъ примѣти, да у Евпаторіи има 40 хил. люди са 100 топова, изда заповесть, те се повуку натрагъ, кое є све было у найвећемъ поредку. Кодъ Севастополя саюзници ништа ненапредую, руски топови єднако узнемирую ій. 1. Фебруара запалили су Руси Французима єданъ магацинъ пунъ барута, и све є отишло у воздухъ.

— Титовъ приспѣо є 15. ов. м. у Берлинъ, и оданде ће се одма кренути у Бечъ.

— Одъ 12. Фебр. изъ Париза пишу: да у Паризу држе за извѣстно, да ће царъ Наполеонъ вићи у Кримъ, и то пре, него што млоги мисле. Све є спремно за нѣговъ путъ. Млоги одъ цареве пратнѣ већъ су отишли — Париске новине опомињу се да буду умерене у писаню, за време царевогъ одсуствія. — Русель іоштъ є у Паризу.

— Князъ Паскиевићъ приспѣо є изъ Петерсбурга у Варшаву 12. Фебр.

— Последньи маннфестъ *блаженопочившегъ* цара Николая, неодноси се на Польску. Сада само оружаю се великоруси.

— Рагланъ одъ 29. Ян. изъ Крима явля: да нема ништа ново явити, да се здравлѣ у войске полагано поправля, и немаю довольно сена.

— 20. Дек. было є у Криму Енглеске войске свега 38732 човека. Кадъ се одъ те суме одузме болестны и ранѣны 13.915 онда остає 24.117 войника; 25. Ян. пакъ было є єдва 21.000 способны да се туку; а у Скутарима хиляде леже болестни.

— Великій царскій барякъ, кои є одъ неколико дана у Севастополю развіенъ быо, скинутъ є, и то є знакъ да су руски велики князеви отишли изъ града, гдѣ су се неко време бавили.

— Изъ Петерсбурга одъ 5. ов. м. являю: да се єднако войска изъ унутрашньости Русіе креће на границе. Великій князъ Константинъ често путуе у Кронштатъ, и надзирава тамошнѣ припреме и оружаня поморска.

— Изъ Париза одъ 12. ов. м. опетъ пишу: да є измећу Француске и Прайске заключенъ уговоръ, и да є посланъ у Берлинъ да се прегледа и одобри. Главно є у томъ уговору то: да се Прайска обвеже обявити Русіи ратъ, ако Русія нападне на Аустрію, и онда, ако неизпуни Русія оне четири точке.

— Са Руске границе являю: да є заповеђено свима пограничнымъ властима, да све бегунце пуштаю натрагъ у Полску, па макаръ они да су были и због политичня узрока своє отечество оставили.

— 9. Фебр. забранѣнъ є извозъ пшенице изъ Русіе у Прайску. Изъ Варшаве пишу: да є дошла заповѣсть да се у Волхинiи Михаилоградъ што пре постави у одбранително станѣ.

— У Прагу догодіо се великій пожаръ у двору, гдѣ обитава царъ Фердинандъ и царица. У првомъ кату две, у другомъ петъ, а у трећемъ кату десетъ соба изгорело є. Царъ Фердинандъ одма ће се опетъ уселити у тай дворацъ, како се оправи.

— Юче є царица аустриска родила принцезу. (21 топъ у Земуну огласіо є ову вѣсть.)

Течай: сребро 25% злато 5 фор. 57. кр.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Београду 25. Февруара 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 17

СЛОВО.

(продужено.)

Іоштъ у оно време могли су Срби свою знамениту литературу имати, и за кратко време стаяли су ако не на вишемъ, а оно за цѣло на равномъ степену изображеня, са првимъ европскимъ народима онога времена. —

Ово намъ доказую млоги славни споменици, душевни производи Србскогъ народа онога времена. Између ови споменика као найзнаменитіи и на прво месте може се ставити законикъ силногъ Србскогъ цара Душана одъ 1349 и 1351 год. О овомъ преважномъ документу, я самъ већъ єданпутъ имао честь са овогъ мѣста обширно говорити, зато нека високопочитаєми гости дрзкость и слободу моју извине, што самъ се усудіо да и данасъ премда са свимъ съ друге точке и за другу цѣль, о истомъ укратко проговоримъ. —

Као годъ што є съ єдне стране задатакъ законодавне политике, да при правленю закона нарочито на духъ своги народа, на нѣговъ животъ праве и обичає, на нѣгове понаособне интересе и политическе околности пази; исто су тако съ друге стране за историописца и у обште испитателя душевне стране народа, овога закони найболѣ и найвѣрніе средство, найболѣ мѣрило и тако рећи опитный каменъ по коме онъ ово испитати, познати и оцѣнити може. У законима огледа се найболѣ животъ народныій — и ако се ово правило може съ правомъ за све законе поставити, у толико съ већимъ правомъ и преимућственo може се оно кодъ оны закона предпоставити, кои су, као што є Душановъ законикъ одъ самогъ народа, произишли.

Изъ самогъ увода овогъ законика види се, да є законодавну власть сачинявала скупштина народня, саставлѣна изъ найотмѣніе класе народа, духовногъ и мирскогъ свештенства и владѣтеля. —

Треба-ли дакле и о овомъ іоштъ да умствуємо и больи идеалъ законодавне власти да тражимо. Оно што и данасъ у Европи, као найвеће совршенство у државномъ животу сматраю, Срби су іоштъ пре 500 год. имали. По овоме нетреба се нимало чудити, да су и закони онако праведни и справедльиви начинѣни. Нетреба нимало да намъ буде чудно, кадъ у овомъ законику на такавъ параграфъ наиђемо, кои се само по романима и новелама као идеалъ правде и правичности владѣтеля, као образацъ и врлина доброгъ законодавства читати може, кадъ велимъ у овомъ законику на такавъ параграфъ наиђемо кои не само што ћемо бадава у свима законима онога времена тражити, него кои се іоштъ и данасъ као доста чудноватъ и необичанъ появлює, као што є § 184-ти душановогъ законика, у комъ се изрѣчно каже „царска є заповѣсть, ако бы царъ какову кньигу дао коме, или по срдцу или любови, или милости, и та бы кньига нарушавала законъ, такову кньигу судіе да неслушаю, него да суде по закону“ — треба ли намъ іоштъ больи примѣръ сигурности и уставне слободе да тражимо? Ние ли ово довольно свѣдочанство пробуђеногъ слободногъ живота народнѣгъ. Ово заиста нећемо нигди у неизображеной робской држави наћи. — Нетреба нимало да намъ буде страно да су найстрожіи закони противу нападаня на личность и иманѣ прописани, да су судіе за свако подмићиванѣ и неправедно суђенѣ найстрожіе одговорни.

Нетреба нимало да се дивимо, да су Срби іоштъ у оно време, за свако преступленіе пороту или заклете судіе, коє є найпре свештеникъ у цркви у одежду обученъ са Крстомъ и Евангеліемъ заклети морао, са свимъ у духу данашньи порота имали; да су имали оно зашто се просвећени европейски народи іоштъ данасъ боре, о чему су Германци 1848 и 49 године найвећу ларму подизали, о чему се іоштъ и данасъ са свію катедра као оракулумъ Mundi приповѣда, пише и говори.

Єсу л' оваковы закони душевный производъ суровогъ простогъ и неизображеногъ народа. Єлъ то онай истый народъ, кои и данасъ неке занешене главе као суровъ и неизображенъ представляю?

Религіозне ствари быле су строго у заштиту узете, и свако преступленіе найстрожіе казнѣно, али притомъ почитовали су и сваку другу религію, зато є изрѣчно у закону казано, да иновѣрцу, половина одъ нѣгове а половина одъ наше цркве, поротници буду. Да ли є и ово знакъ суровости и непросвештеня, и производъ претераногъ фанатизма: Да су Срби іоштъ у оно време доста научени и писмени люди имати морали, сведоче намъ ясно ови закони, кои кажу да судіе мораю о свима ньіовимъ пословима и пресудама протоколъ водити, да се осимъ Себра, сви мораю писмено у судъ позивати. И напоследку доказую намъ млоги рукописи и кньиге изъ оногъ времена, коє є заиста научно и вѣшто перо писало.

За благородніе, суптилніе и човечніе чувство србскогъ народа онога времена, ясно намъ сведочи то, што се у вишепоменутомъ законику ниєданъ онако ужасанъ и нечовечанъ параграфъ неналази, као што є у 200 година доцніе писаномъ законику Немачкогъ цара Карла V. нарочито §. 131. и 124-тый, не само што у целомъ поменутомъ немачкомъ закону — съ коимъ се Немци и данасъ диче и поносе — найсвирѣпіе казни владаю и тортура найвећу ролу игра, § 131 каже да се жена коя бы своє дете убила жива у гробъ мете, и съ колѣмъ испробада, или да се са усіянимъ клѣштама месо одъ нѣ кида, пакъ онда жива у воду да се баци. Овакове свирѣпе грозне и безчовечне казни бадава ћемо мы у душановомъ законику тражити.

§ 124-тый поменутогъ немачкогъ закона каже да се издаиникъ точкомъ испребія, да му се єзикъ изчупа, и да се на четири части растргне.

И ово нећемо мы у душановомъ, млого старіемъ законику наћи. —

Да є у оно време и трговина у Србіи цветати морала, увѣраваю насъ и опетъ ови закони, у коима є найстрожія казнь, противу свакогъ нападаня и узнемириваня страни трговаца, кои по земльи путую — прописана. Исто тако закони противу кованя лажни новаца да се небы кредитъ убіяо и неповеренѣ порађало.

После ови закона, о коима бы се іоштъ млого имало говорити, као найясніе сведочанство и найбольи доказъ религіозногъ и душевногъ развитка ондашнѣ србске славе и величине єсу цркве и манастири — као што су Жича, Студеница, Хилендаръ и доцніе Раваница, Манасія и млоги други манастири, задужбине Србски Царева и Кралѣва. — Не само што се у свима чувство побожности србскогъ народа огледа, не само што оне на себи носе печатъ углађенієгъ и финієгъ вкуса, печатъ веће вештине и художества, чему се светъ іоштъ и данасъ дивити мора; србске цркве и манастири онога времена, нису быле само просте богомолѣ, оне су быле іоштъ нешто више, оне су быле уєдно и школе народнѣ — спасителне догме вѣре Христове быле су за основъ свакомъ далѣмъ изображеню поставлѣне. Србски свештеници нису были само смирены вѣронаставници и проповѣдници, него и мирски учительи и наставници. — Недоказую ли намъ ово найболѣ пѣсме народне. Ненаводи ли се у єдной таквой да є Протопопъ Недељко быо учитель Кралѣвића Марка кадъ су се Вукашинъ, Гойко и Углѣша са Урошемъ за владу србску отимали:

Да пошлѣмо за могъ ђака Марка,
Кога самъ я кньиги научіо и т. д.

(край слѣдуе,)

ДОМАЋІЙ ТЕАТРЪ.

(Дете спава у єдномъ ћошку, жена сѣди па плете чарапе и пѣва:)

Све што мене окружава,
Све то са мномъ тужи;
Нити птица птици пева,
Нит' се съ другомъ дружи.

(Неко почне лупати на вратима.)

Жена. Ко то лупа на вратима?

Циганка. Газдарице — хоћешъ вретена, кашика, имамъ лепы карлица, корита?

Жена. Одлази безъ трага чумо матора.

Циганка. Хоћешъ, баба да ти врача, дай баби комадъ леба за севапъ душе.

Жена. А умешъ да врачашъ?

Циганка. Како не бы умела? — све да ти кажемъ, ко да очима твоимъ гледашъ, дай баби комадъ леба.

Жена. Оди амо — кадъ знашъ да врачашъ.

Циганка. Богъ ти дао. (Сѣдне.) Дай баби што годъ на белегу.

Жена. Гледашъ ли у дланъ или у пасуль?

Циганка. У пасуль, сладка госпоћице — иди донеси баби єдну шаку пасуля, па све да ти баба погоди.

Жена. Али ђаво ће те однети ако ми све право некажешъ. (Жена оде на полѣ да донесе пасуля. — А циганка скочи одма те скине съ рафа две чаше, и єдне позлаћене минђуше, па метне у торбу, и опетъ сѣдне на своє мѣсто.)

Жена. (уђе.) Ево пасуля, єл' ти доста.

Циганка. Деветъ зрна мени само треба, я нисамъ као друге циганке, да лажу и да вараю тако красне госпоћице.

Жена. Ево ти белега одъ могъ мужа, кажи ми, волели онъ мене?

Циганка. (Мете пасуль и белегу на дланъ, прекрсти зрна съ другомъ рукомъ, склопи у обе руке, прошапће нешто, хукне три путъ, и отвори руке.) Хала — како ти се лепо каже! твой мужъ носи те на срцу, али на єзыку ніе милостивъ, право да ми кажешъ, єл' да є по кадъ кадъ напраситъ и хоће да се брзо налюти. —

Жена. Та єсте, по кадъ кадъ ни я незнамъ шта му буде, а онъ се налюти.

Циганка. Ето тако исто овдѣ стои — ха — ево іоштъ му се указуе єданъ путъ. Мора путовати, макаръ мало мора путовати, ево има путъ, текъ што ніе отишао. Право да ми кажешъ — хоће л' да иде на путъ. — — Или є дошао, или ће да иде на путъ. —

Жена. Кажи ты мени, волили онь мене?

Циганка: Хій — има єдну тугу на срцу — мети баби єдно по цванцике на белегу, да ти баба каже — ево има єдну вееелику тугу — камо што годъ на белегу — мети живо ти дете, — ево лепо ти стои — дай ми пола цванцике очію ти.

Жена. (мете пола цванцике) На, нека те ђаво носи, само кажи што годъ.

Циганка. — Хій — немой да ти буде криво. И воли те и неволи те, я казуемъ очію ми, жива ми деца, као што ти овде стои — кадъ те види, онъ те гледа, кадъ те невиди онъ те негледа. Имашъ єдно мушко дѣте, и волишъ га него очи у глави, кажи право, єл' да га волишъ. — Нешто ће ти се украсти у кући. Али за цело, ево стои крађа у кући. — Здравля ти кажи право, єл' ти што скоро украдено, ево у пасулю стои крађа у кући; ил' є што украдено, ил' ће се што украсти — али

ево пасуљ мене нигда ніе преваріо, мора да є што украдено — дай баби єдну оку брашна очію ти, да заранимъ мою сиротиню.

Жена. Ядна была, па ти мени погоди да мене мужъ неволи.

Циганка. Ето и ты сама кажешъ. Али ты можешъ да га обчинишъ. Я имамъ траве и кореня, ево на, ово ти покланямъ, то є навала, то држи подъ левомъ рукомъ, а могу ти дати повратє па да полуди за тобомъ, али то є скупо, тога врло мало имамъ, то чакъ изъ мисиръ доносе наши. Дай баби єдну цванцику и мало пастрме, па да ти баба даде те траве, па ако се неповрати; а ты ми плюни у очи, и кадъ ме другій путъ видишъ кажи ми да самъ циганка.

Жена. Некъ ђаво носи и тай цванцикъ, па шта ћу радити съ овимъ коренѣмъ.

Циганка. Утуцай ситно па помешай са проинимъ брашномъ, па кадъ ти мужъ заспи а ти му мети у носъ — па кажи: то изкио, а мене неиздио. — Дай баби мало пастрме.

Жена. Айде у куйну да ти дамъ брашна, пастрма ніе іоштъ сува. (оду.)

(завѣса падне.)

2. Појавленіе *(сутра данъ.)*

Човѣкъ. Море жено, мал' не црко ноћасъ одъ кияня, — незнамъ шта ми є. Гледай пуни ми бркови перути, канда самъ мекинѣ лизао.

Жена. Назебо си човѣче — ты долази куѣи раніе па нећешъ имати киявице.

Човѣкъ. Право имашъ. Башъ одъ садъ како се одоцнымъ, а ти ме псуй колико хоћешъ. — Само данасъ немой ме чекати на ручакъ, морамъ иѣи у село, радъ самъ да нешто купимъ, па ако се погодимъ видиѣешъ.

3. Појавленіе.

(после три дана.)

Жена. (сама седи забринута.) — Али то є чудо, све ми циганка погодила. Мой човекъ купіо ми краву, и невиче садъ више онако на мене као пре. Погодила ми и за краћу. И за минћуше погодила ми є да ће се украсти. Ко сме то моме човеку казати. — Знамъ шта ћу. Морамъ се учинити да самъ болестна. (Узме мараму па веже главу. И како види мужа да иде, а она легне.)

Човѣкъ. (Уће на врата.) А гле садъ, шта ти є жено?

Жена. (Єчи.) Яо мене, оћу да умремъ.

Човѣкъ. Ама шта ти є за бога.

Жена. (Єчи.) Яо човече, одъ мене нема ништа, мени є тако тешко, ако ми овако буде іоштъ неколко сати, я ћу умрети. Яо човече, яо добро моє, хоћемо на вѣки да се растанемо.

Човѣкъ. (Уплаши се.) Одо я да доведемъ брзо доктора, небой се жено богъ є милостивъ. (Изтрчи на врата, и оде да тражи доктора.)

Жена. (Устане и почне се смеяти.) Е башъ садъ самъ се уверила, да ме воли мужъ; али опетъ ко му сме казати да су минћуше украдене. Ніе ми жао што ће онъ да трчи и да тражи доктора, али ми є жао што ће морати плаћати после доктору и у апотеку: али опетъ како ћу му казати за минћуше. (Види мужа да иде, и брзо легне.)

Човекъ. (Утрчи съ докторомъ) ево господине, потрчите молимъ васъ, ево іоште є жива.

Докторъ. (Спусти шапь и капу на столицу, приће жени, и увати є за руку и ћути. Жена жмури и єчи.)

Човекъ. Шта є господине за бога има ли надежде?

Докторъ. Надежде има да ће остати, али є врло опасно. Вид'те неможе више ни да гледа. (Гледа єзыкъ.) Єзыкъ има добаръ.

Човекъ. То знамъ господине, да єзыкъ има добаръ, него шта іой бы, да тако на єданпутъ падне, као одъ грома.

Докторъ. (Седне па нешто напише.) Ево, трчите у апотеку. Па іой подайте свакогъ сата по єдну кашику. Я ћу после опетъ доћи. Са овомъ болестћу ніе се шалити. Срећа те сте ме одма звали, другчіе она бы сутра већъ умрла. (И мужъ и докторъ оду: а жена опетъ устане.)

Жена. Сирома мой мужъ, садъ ми га већъ жао, изкида се одъ стра. Неправедне су жене кадъ се туже на своє люде да ій неволе. — Али минћуше? яо мене, ко му сме за минћуше казати, ето моє комшинице, већъ є чула да самъ болестна. (Легне одма) (комшиница уће у собу)

Комшиница. Куку мене, па ты башъ лежишъ.

Жена. (Найпре бунца, па после отвори очи.) Яо сестро, одъ мене нема ништа. Кадъ умремъ обуците ме лепо. Опашите ми онай свиленый кушакъ, да га понесемъ са собомъ, да га неноси друга. Оне позлаћене минћуше — яо, молим' те мети ми у уши оне минћуше, да видимъ за живота, єрбо мой ће човекъ оставити другой жени, неће спремити самномъ.

Комшиница. (Гражи минћуше.) Яо, па нигди нема минћуша. Я знамъ овде су увекъ стаяле, али сада ій нема.

Жена. (Опетъ занесе се и бунца.) Минћуше минћуше! (пипа уши.)

Мужъ. (Утрчи съ медециномъ.) Шта ради?

Комшиница. Ето шта ради, незна ништа за себе. Непрестано ише минћуше, жели съ ньима да се сарани.

Мужъ. (Пошто іой дао медецину, тражи свуда минћуше.) Гледай чуда! нигди нема минћуша. За цѣло су украдене. Хей, ко іой сме сада то казати?

Жена, (Поврати се мало и отвори очи.) Минћуше моє дай те ми; оћу да ме съ ньима сараните.

Мужъ. Али нема нигдѣ минћуша.

Жена. (Плаче.) Яо мене, ето већъ почео да кріе моє ствари, да остави кадъ се опетъ ожени, да му носи жена.

Мужъ. Ніе очію ми жено, него нема нигдѣ минћуша. Гледай само да оздравишъ, а минћуша хвала Богу има доста у чаршіи.

Жена. (Бунца и непрестано споминѣ минѣуше; и пипа се за уши.)

Докторъ. (Уђе) но — како є садъ.

Мужъ. Све горе господине. За бога гледайте господине. Све некакве минѣуше тражи; а минѣушa нигди нема.

Докторъ. Па пошљите одма нека се купе. Болестнику треба све чинити по вольи. Пошльи те одма.

Мужъ. Морамъ иѣи самъ да гледамъ исте онакве да іой купимъ. А за оне нѣу іой ни казивати да су украдене.

ПОДГРѢВЦИ.

— По найновіємъ попису има у кралѣвству Енглеской: 243.652. чизмара; 182.646 дунѣера, 135028 крояча (шнайдера), 112.184 ковача; 101.391. зидаръ; 97642 амала; 89206 лаѣара трговачки, 43.741. трговачки слугу. 401.950 служкиня. 202.437. швальи, и 136.067. пральи.

— Капетанъ лаѣе „Абноне“ Карлъ Ришардсонъ явля: да є путуюѣи изъ Ливерпоља у Кину 4. Септ. 1854. год. видіо на мору невиѣено чудо, т. є. велику морску змію. Она се указала на површини мора, и ишла є четвртъ сата кривудаюѣи се поредъ лаѣе. Дужина те зміе износила є на 180 стопа, нѣне челюсти (уста) быле су широке 12 стопа. Она є црне фарбе.

МРВИЦЕ

— За време владе првы калифа живіо є у Багдаду єданъ врло богатъ трговацъ, кои беше тврдица. Овай ніе никоме услугу плаѣао. Єдномъ купи онъ єдну котарицу порцулана и даде єдномъ младиѣу да му понесе, и као награду обеѣа му десетъ пара. Путемъ рекне онъ томе младиѣу. Ты си іоштъ младъ и лако можешъ заслужити, опрости ми єдну пару“ и овай му то учини. Онъ ніе престао никако по єдну пару сманявати тако, да кадъ су вечъ до куће дошли, имао му є само іоштъ єдну пару дати. Тврдица рекне младиѣу „ако ми и ову пару опростишъ, казаѣу ти три важна правила. 1. Немой веровати да є болѣ гладовати, него ситъ быти. 2. Неверуй да сиромашство мора предходити богатству и 3, да є болѣ пешке иѣи него на коню. Младиѣъ саслушавши тврдицу рекне: „Я самъ то давно знао, но послушай, я ћу ти нешто казати, што ти до сада никако чуо ниси.“ Тврдица притрчи къ нѣму да чуе; а младиѣъ отиснувши ногомъ котарицу и низъ степене рекне „неверуй да се и парчета могу разбити“ видивши ово тврдица падне у несвесть.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Задра телеграфирано є да су се у Антивари Мирадити противу Турака, сбогъ ньове суровости, побунили, гдѣ є неколико ньи погинуло; гарнизонъ пакъ морао є изъ вароши 10. Фебр. изселити се; по томъ се миръ повратіо.

— У Америку іоште се непрестано изъ Европе преселяваю. Изъ самогъ ливерпольскогъ пристаништа навезло се прошле године 210.742. душа. То долази више одъ 4 хиляде душа сваке недеље.

— У Бечкомъ дечіємъ шпиталю, светогъ Іосифа, безплатежно негує се сада 2254 детета.

— Одъ 9. Фебр. изъ Крима пишу: да су се Руси, што су были ударили 5. Фебр. на Евпаторію, повукли у обшанчены логоръ кодъ Симферополя. Омер-паша изкао є да му се што пре 20 хил. мом у помоѣь пошлѣ. Онъ има квартиръ у владичиномъ конаку у Евпаторіи. Татарски своевольницы сѣдинѣни су съ турскомъ войскомъ.

— Изъ Одесе пишу одъ 4. Фебр. да су Енглези кодъ Севастополя оставили своя положеня, коя су Французи заузели. У Николаєву устроява генералъ Вишнѣвски нове 4 регименте. Генералъ Лидерсъ іоштъ є болестанъ у Одеси. Єданъ саюзны паробродъ, стаяо є выше дана предъ Одесомъ замрзнутъ; докъ се ніе ветаръ подигао и ледъ поломіо, и тако садъ є истый паробродъ слободанъ.

— Онай уговоръ, што є измеѣу Прайскогъ генерала Ведела и министера франц. иностранн дѣла у Паризу 5. ов. м. заключенъ и подписанъ, и што є посланъ у Берлинъ да се прегледа и одобри; Прайска є са млогимъ примѣтбама у Паризъ повратила.

— У Паризу надаю се свакій данъ да ће царъ Наполеонъ издати єданъ маниѣестъ на францускій народъ, а по томъ да ће се одма кренути на путъ за у Крим.

— Меншиковъ послао є воены извѣстія у Петерсбургъ 158 до 31. Януара.

— Найновіе вѣсти являю: да се царъ Николай у Петакъ 18, Фебр. у 9 сати пре подне а не у подне преставіо. Онъ се разболео 16. Фебр. нѣгова болесть была є запаленіе цигерице. Овай гласъ съ ужасомъ пролетіо є као муня крозъ целу Европу. Све новине съ почитаніємъ говоре о смрти овогъ великогъ владателя. У овомъ веку ничія смртъ ніе овако силно дѣйствовала на све народе. Сви дипломати, сви предводительи стали су одъ свои послова. Престолонаслѣдникъ Александеръ проглашенъ є оногъ истогъ дана за цара рускогъ. — Кћи покойногъ цара Олга, отишла є одма изъ Штутгарда у Петерсбургъ.

— Іоштъ се ништа незна є-ли изашао маниѣестъ новогъ цара рускогъ, и у каквомъ є смислу. Све новине проричу миръ. Дукати кои су пре смрти цара Николая были 5 фор. и 57 кр. спали су сада на 5 фор. и 49 кр. ср. и єднако іоштъ падаю.

Монитеръ явля да є царъ Наполеонъ 17 отишао изъ Париза у Ст. Омеръ, гди є приспѣо у 7 сатій у вече.

Као што разне новине являю кодъ Евпаторіе ніе се ни шта важно догодиао одъ оногъ нападаня кое є было 17. ов. м. Руске колоне управиле су се Симферополю. Евпаторія є одъ свакогъ нападаня осигурана.

Лордъ Рагланъ преместіо є свой главный квартиръ у Кадикой.

Князъ Горчаковъ имао є кодъ нѣговогъ величества цара аустрійскогъ подужу аудиенцію, на коіой му є нѣгово величество изявило своє сажаленѣ о смрти нѣговогъ величества цара Николе.

Течай: сребро 125 злато по 5 фор. 49 кр.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНАЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Београду 1. Марта 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 18

СЛОВО.

(крај.)

Напоследку и матеріално благостанѣ ніє изъ вида изгубљено, ово намъ доказую толики майдани и рудокопнѣ коє су іоштъ подъ првимъ кралѣвима србскимъ отворене, одъ кои и данасъ трагови и развалине стоє. —

Ово су высокопочитаємо сабраніе, само уобште и кратки наводи за површно осветлѣнѣ душевногъ станя србскогъ народа онога времена, о коме бы се много више, и пространіе говорити могло, кадъ небы кругъ и границе данашнѣ беседе прелазило.

Изъ овы неколико неоспорими извода, говорникъ ласка, да се сваки лако увѣрити може, да Срби іоштъ у оно време, нису были простъ, суровъ и неизображенъ народъ, него да є напротивъ єданъ одъ првы поборника на полю душевногъ изображеня было.

Питанѣ на комъ бы степену, данасъ после мало непуни 500 год. србска држава стаяла, какву бы ролу она данасъ у свету играла, да се у ономъ станю до данасъ непрестано развіяла, єсу само побожна и смирена осећаня. Ячомъ варварскомъ силомъ притиснути, морадо смо подлећи, каквомъ судбиномъ или чіомъ смо кривицомъ овако казнѣни, ніе наше испитивати, доста на томъ, докле смо ми, подъ немиломъ владомъ варварски освоителя, найнечовечніе злоставляни, тиранизирани и свакомъ насилію и своєвольству яничара и даія изложени были, дотле су се други народи европейски слободно и безъ икакве препоне развіяти и изображавати могли.

Зато се нетреба нимало чудити, кадъ видимо на комъ се степену како душевногъ изображеня наука и художества, тако и матеріялногъ благостаня неки други народи европски наоде, спрамъ кои се мы текъ као почетници появлюємо. А и нисмо ништа выше него почетници, єръ 20 и 30 год. у народньой просвети, изчезаваю спрамъ 500 и хиляду година. Србскомъ народу, пре 50 година, докъ нису храбромъ мишицомъ безсмртногъ Карађорђа и доцніе Милоша, челични ланци подъ коима є народъ србскій горко стеняо раскинути, и онъ после дуге борбе и крвопролитія неку сполящню независимость и внутрену слободу добіо — не само да є свакій путъ къ слободномъ развіяню и матеріялномъ благостаню препреченъ, него му є и самъ животъ свагда у найвећой опасности было. —

За кратко време овогъ слободногъ суштествованя кодъ насъ є заиста доста учињено. Пре 30 година налазила се текъ по варошима по єдна нормална школа, данасъ већъ имаде у Србіи близу до 400 основны школа. Три полу-гимназіе, єдна Гимназія съ Лицеумомъ овде у Београду, Богословія, воєна Академія и землѣдѣлска школа, Тополивница у Крагуєвцу, копанѣ и топлѣнѣ бакара и гвожђа и вообште метала у Майданпеку — число учећи се младића сваке године знаменито расте. В. Правителство и народъ србски доста знамените жертве на ову цѣль приносе. Али ово све и треба и мора да буде. Данасъ већъ ніе выше време за полагано напредованѣ, єръ су други далеко предъ нама измакли, мы морамо гигантске кораке чинити, ако смо ради, да одъ други преплавлѣни, угушени и прогутани небудемо. Треба єданпутъ и Србинъ да упозна, да су данасъ, како за матеріялно благостанѣ, тако и за физически и слободанъ обстанакъ, наука и художества исто тако нуждна, као и лебъ и вода за одржанѣ здравля.

Истина да се може неко наћи, кои ће рећи да у природи нема скока; али између скока и времену сходногъ брзогъ напредованя треба правити разлику. Нетреба до века викати „ніе овомъ или ономъ іоштъ време, мы нисмо за ово или оно іоштъ дорасли, или ніе іоштъ то за Србію“ Овако могу говорити само они, коима є непознато, шта науке и художества данасъ у свету чине, и потоме ове достойно уважавати незнаду, или коима штедра подашность оскудѣва. Прошло є време изговора. Све што є за другога добро и полезно, то є и за Србина. Србинъ є исто тако за сваку науку и художество дорастао и способанъ као Енглезъ Француз и Немацъ, или кои му драго другій народъ, и сама клима и поднебіе нечине у овомъ смотренію никакву разлику, заръ се небы могле оне исте науке ков се предаю и уче у Паризу, Лондону Бечу или Берлину, исто тако предавати и научити и у Београду, само дай средства, што негда нисмо могли то садъ можемо, препоне су све уклонѣне, Србія хвала богу данасъ сваку слободу ужива, само крѣпка и постояна воля пакъ є све задобявено. — Нека отвори народъ своє благайнице, и нека сваки само по могућству са штедромъ рукомъ на олтаръ просвете жертвує, пакъ ћемо онда и мы за кратко време све оно имати съ чимъ се данасъ други народи диче и поносе; само некъ нико немисли, да се ово све са малимъ жертвама постићи може, политичне мѣре овде незадоволяваю, за велике цѣли нуждна су и велика средства.

И текъ онда кадъ Србія како на бойномъ полю, тако и на полю вѣштине наука и художиства довольно свои по-

борника имала буде. Кадъ у овой красной земльи Србіи, радиность науке и художества процветаю, кадъ пребогато нѣдро србске землѣ у свакомъ смотренію изцрпльно и на нашу ползу употреблѣно буде. Кадъ ова свакимъ благомъ обилна Србія у красну башту претворена буде, онда можемо казати да смо оно довршили, што су славни Неманићи започели, да смо завѣтъ њіовъ испунили, и онда ће се текъ у подпуномъ смислу славити Србскій Просветитель Савва на млога и премлога лѣта.

БЕЛА РУЖА.

(съ нѣмачкогъ.)

I.

Првый Јануаръ године 1850 већъ є наступіо бію. По улицама престолне вароши М. іоштъ є све живо было, и изъ поєдини кућа разлего є се ускликъ веселы дружства, надалеко крозъ ведру, ладну зимню ноћь. У єдной одъ главны улица, првый катъ єдне, палати подобне куће, бію є величествено осветлѣнъ, гди су мимопролазећи застайкивали, и звуке озгодолазеће музике бала слушали. Предъ вратима, коя су была окићена светлећимъ се фенѣрима, стаяло є неколико кола, изчекиваюћи на госте, кои се нису могли лако изъ круга тога увеселеня отргнути.

На звонари близулежеће катедралне цркве изби два сата, кадъ некій човекъ у велико япунце увіенъ, ступи къ єдномъ одъ служителя, кои су се кодъ степена разговарали.

„Пріятелю, ко обитава у овой кући?“ упита онъ тихо.

„Совѣтниковица Симонићъ“ бію є одговоръ.

„Па прави ли она ово веселѣ и игранѣ?“ запита страный брзо.

„Єсте она господине!“ „То се добро слаже!“ Рече онай у япунцету, потомъ благодари за дато му извѣстіе, пакъ брзо ступи у осветлѣну авлію.

Служкинѣ и богато обучене слуге, трчали су низъ простране, ћилимима застрте степене горе и доле, и неосврћући се на овогъ, сада дошавшегъ. По њиовой великой хитньи видило се, да валя многобройно дружство послужити. Страный є неко време сматрао ово хитно тумаранѣ, и чинило се, као да є бію нерѣшимъ, на кога ће се одъ овы обратити. Кадъ, одъ єданпутъ ступи изъ єдны врата некій сѣдый служитель, носећи у руци лепу корпицу съ малимъ китама цвећа напунѣну. Страный, кадъ види тога старогъ слугу, обрадує се. „Ђорђе!“ прошапће онъ. Старацъ дигне главу, и зачућенъ ступи му ближе. Испитуюћи сматрао є онъ лице овогъ странногъ, у япунце замотаногъ човека. „Господине,“ проговори онъ, „я незнамъ, ко ми ту честь указує — — “ „Ђорђе, старый пріятелю, заръ ме заиста више непознаєшъ?“ „Не, никако“ одговори старацъ.

„Овде вамъ се немогу казати — одведи ме у какву собу, гди ћемо сами быти.“

Старацъ отвори она иста врата, на коя є бію изишао; садъ су се обоица налазили у простой єдной соби, коя є съ зеленомъ лампомъ осветлѣна была. Странацъ скине свою капу, спусти яку одъ япунцета натрагъ, и садъ се нѣжно, бледо лице човека, кои є тридесть до тридестъ и две године могао имати, покаже. Старомъ Ђорђу испадне корпа изъ руке одъ радостногъ удивленя.

„Боже!“ повиче онъ, „смемъ ли моимъ очима веровати, — господинъ Францъ??“

„Я самъ, добрый Ђорђе,“ рекне Францъ, старцу любезно руку пруживши. „Францъ Осбекъ стои предъ тобомъ, съ душомъ и тѣломъ.“

„Ахъ, опростите, драгій господине, што васъ одма познао нисамъ; већъ самъ остаріо и осѣдіо — “

„А и я самъ се променіо, ел'? Кажи слободно, да є моя цветаюћа боя лица већъ изчезла, и да я болешльиво изгледамъ. Но манимо се тога, мой старый, добрый пріятелю; благодаримъ случаю, кои ми є помогао кућу ову и у њой васъ наћи. Пре єдногъ сата я самъ дошао съ пута. У гостилници дознамъ, да богата удовица Симонићъ, коя є пре годину дана изъ Хамбурга овамо се доселила, наблизу обитава, и да данасъ приликомъ наступаня нове године сіянъ балъ дає — за то ћу да ову прилику употребимъ, и да се са сестромъ могъ почившегъ отца састанемъ, пакъ ћу сутра са зоромъ, далѣ путовати. Учини да се састанемъ са моіомъ теткомъ, дода брзо Францъ, „пакъ ћешъ ми съ тимъ такову услугу показати, за кою ћу ти вѣчно благодаранъ остати.“

„Заръ нећете кодъ насъ неколнко баръ дана остати?“ запита Ђорђе.

„Кадъ бы было могуће, я се небы дуго затезао; ал' свакій ми є сатъ скупъ. Ђорђе, я морамъ самъ желити, да ми моя тетка потайно састанакъ дозволи, и да нико присудствіе нѣногъ сестрића не примѣти; и не дозна.“ „Заръ ни Робертъ, єдиный сынъ ваше тетке?“ „Шта заръ є Робертъ овде?“ Запита Францъ зачућенъ. „Онъ є пре месецъ дана дошао, и ову ће зиму кодъ матере провести. Овай балъ є нѣгово дѣло. Госпоя зацело ніе на то мислила, да тако сяйно веселѣ чини, почемъ іоштъ ни година дана прошла ніе, одъ како є Г. Симонићъ умро. У овимъ салама надъ нама, сама є богата госпоштина ове вароши скуплѣна, а господинь Робертъ ніе хтѣо штедити, већъ є показао, да є онъ єдиный наслѣдникъ, славне и велике трговачке куће Симонића.“

Францъ є съ мутнимъ погледомъ стаяо предъ старцемъ; и слушао га.

„Робертъ є овде!“ шаптао є онъ у мисли задублѣнъ. „Я самъ мисліо, да се младый поглаваръ трговине те, у Хамбургу налази. „Ђорђе“ рече онъ далѣ, „я имамъ узрока, да моє присудство одъ Роберта дотле кріємъ, докь се са нѣговомъ майкомъ не разговоримъ. Тебы се повѣравамъ, єръ знамъ да си ты момъ почившемъ отцу, кньиговодителю умрлогъ Симонића више пріятель него слуга бію. Ђорђе, я имамъ найпретежніе узроке, да моє присутствіе у тайности држимъ, и да што годъ могу брже, далѣ путуємъ.“

„Вы, вы сте овде!“ рекне тронутъ старацъ, узевши младића іоштъ єдномъ за руку.

„Заиста є бію вашъ отацъ мой пріятель. Мы нисмо имали тайны, єданъ одъ другогъ, и често смо о вама говорили — — “

„Ћути, Ђорђе, Ћути!“ рекне тужно Франць. Я знамъ шта оћешъ да кажешъ. Ако я некадъ могъ отца на небу опетъ видимъ, то Ћу му за оно и одговарати, што му є у нѣговимъ последњимъ данима бригу причинявало, Време пролази!“ дода онъ узнемиренъ, могу ли я твой повратакъ овде очекивати?“

„Приправите се, да са госпоіомъ Симонића говорите!“

Ђорђе помогне Францу, те овай своє путничко я-пунце скине, потомъ узме свою корпу съ цвећемъ и изиће.

„Сирома младићъ!“ говораше онъ самъ у ходу. „Готово бы мисліо, да нѣгово бледо, суво лице, и нѣгови немирни погледи потврђую оно, што се о нѣму сумня. Како є цветаюћи и лепъ было онда, кадъ насъ є последњи путъ посѣтіо — — садъ га заиста небы могао познати. Милостива госпоя мора га примити, па макаръ я морао какво лукавство употребити, да га съ ньомъ составимъ. Та сирома Франць сынъ є нѣногъ брата, а могъ найболѣгъ пріятеля!“

Франць Осбекъ ходао є немирно у соби доле и горе.

II.

Ступимо садъ, на по' сата пре одъ Ђорђа у сяйно украшену главну салу удовице Симонића. Домаћица и гости, као да су се утицали, да већи и већи луксузъ и богатство покажу. Великій брой млади госпа у найдражестніемъ одѣлу было є ту скуплѣнъ; ту ніе было главе, кою ніе блистаюће се цвеће, нити груди, коє ніе какавъ драгоцѣный одъ діяманта накитъ украшавао. Паризъ и Лондонъ дали су своя найскупля рува за ово веселѣ. Вечера є была прошла, и шампанѣромъ угреяни гости, предали су се са правомъ ватреномъ тежньомъ брзой радости игре. Уморни старци седили су по собама при игри, или за асталима, кои беядоше натоварени флашама, пунымъ вина.

Сынъ домаћице Робертъ Симонићъ, стаяо є са скрштенымъ рукама у угнућу єдногъ прозора, и гледао є замишлѣно у игру. Чинило се, као да онъ ово свеобште веселѣ недѣли, коє є онъ самъ, своимъ богатствомъ спреміо. Са мутнимъ но ватренымъ погледомъ, пратіо є онъ єданъ играюћій паръ, кои є изъ два, єдно другомъ противна лица саставлѣнъ было. Играчь было є човекъ одъ свои 40 година; онъ є имао на себы елегантно одѣло за балъ, одъ врло отворене боє, и савъ є окићенъ было златомъ. Лице му є было сасвимъ голо, но изпрекрштано млогимъ борама, коє су се због непрестаногъ смешеня іошћъ ясніе указивале. Нѣгову прилично дебелу главу украшавала є црна парока, коя є надъ челомъ као каква перушка изгледала. Нѣгова играчица была є найлепша госпа у дружству ономъ, премда ніе више сасвимъ млада была, и нећемо се преварити, ако нѣнъ вѣкъ на 22 године процѣнимо. Она є была просто у црну свилу обучена, тако, да се нѣнъ величественый стасъ свагда у кругу играюћій разликовао одъ други. Нѣна є нога наймања была одъ свію, коє су се тогъ вечера по патосу крећале. На нѣномъ снѣгобѣломъ округломъ врату свѣтліо се танакъ златанъ ланацъ съ єднимъ малимъ крстомъ. Нѣне пуне груди украшавала є єдна проста бела ружа, одъ потмулогъ сребра. Као што є изразъ нѣногъ лепогъ лица, было є и нѣно движеніе мирно, алъ одъ неописане милине и величества. (продужиће се.)

БЕРБЕРИНЪ.

Господинъ. Опетъ морамъ да те псуємъ, што си дошао тако рано?

Берберинъ. (Извади сатъ) ево гледайте ни минутъ више ни минутъ манѣ, управо 8 сатій, а у толико рекли сте ми да вамъ свагда доћемъ.

Господинъ. Ніе то истина, на момъ є сату текъ пола осамъ сати, а мой сатъ нелаже. Я мой сатъ свакій данъ дотеруємъ по тороньскомъ сату.

Берберинъ. То васъ башъ онда сатъ найвише вара. — Знате вы шта су сатови? Сатови могу се уподобити людма и ньіовой памети или ньіовимъ мнѣніяма. Онай човекъ нека се нефали млого са своіомъ мудростћу, кои своє мнѣніе свакій часъ по туђемъ мнѣнію управля. Човекъ кои нема своє сталне памети и свога искуства, тай ни очему неуме по своємъ разуму да суди, него свагда разпитує како онай или овай већій господинъ мысли, па тако и онъ мысли. Како бы то могло быти да онай сатъ, само зато што є на торню, што є великій, и што є высоко подигнутъ, мора истинито и найправіе означавати време. Кадъ вы тако слепо верујете ономъ великомъ сату; то бы вы вальда веровали и онымъ людма кои су одъ судбине на высока места поставлѣни, да они богъ зна шта неистинито кажу. Господине, малый сатъ у цепу, кои кадъ показуе колико є сати неправи ларму и нелупа у велико звоно, правилніе може ићи него сви они велики сатови по тороньима. Исто тако и єданъ малый човекъ, може о чему болѣ мислити и болѣ пресуђивати, него гдѣ кои, кои су близу кралѣвогъ престола. — Ко нема у своимъ цепу добаръ сатъ, и ко се неможе на свой сатъ ослонити; тай свакій часъ гледа колико є сати на тороню. То толико значи, колико: ко се неузда у свою паметъ тай разпитує о свакомъ предмету како другій о томе мысле. Велики сатови на тороньима, нису ништа друго него великій, познати и у власти люди. Већина управля се по тымъ великимъ сатовима; а кадъ кадъ и принуђени смо да се по ньима управлямо. Ласкательи дотерую своє сатове по тороньскимъ сатовима; они да чуе садъ у 8 сати да на тороню избія 12 сати, оны бы одма своє сатове на дванаєстъ натерали; да ме болѣ разумете, то значи: ласкательи придворны немаю нигда свога мнѣнія и свога убѣђеня, они су створени само да своя мнѣнія управляю по мнѣнію свои кралѣва и свои министра; т. є. они навіяю своє сатове по сатовима кои су велики, и кои кадъ оглашую време далеко се чую; и онда и они сатови на тороньима, кадъ виде, да се сви сатови по ньима управляю, немогу нигда право ићи; а притомъ ће опетъ свагда мислити да найправіе иду. Сатови, што су на већой висини, и што су већій, тымъ већма греше, врбо су изложени ветру и прашини. — Велики сатови на тороньима, могу врло добро ићи, када се управляю по малимъ сатовима, а мали сатови када се опетъ управляю по сунцу, а сунце є правда божія коє нигда нелаже. Нисте вы нигда видили лепъ, златань и врло скупоценъ сатъ гдѣ иде погрѣшно? Нисте вы видили

сатъ одъ 60 дуката гди неправо показує време; а другій кои невреди више него само 6 дуката показує добро, точно и постояно време. — То су вамъ люди господине. Видићете често на овомъ свету богату и велику господу гдѣ неправо и неискрено говоре и раде, а видићете такође често, гдѣ сиромашакъ говори право и искрено, и добродѣтелно живи. Вы знате іоште и то, да сатова има и мали и велики различити. Видили сте често да на тороню по кадъ кадъ управо у подне, стои сказалька на десетъ сати, а избія у звоно осамъ сати. Томе су наравно различны ветрови узрокъ. Али такви люди има доста, т. є. има сувише, єрбо єданъ рѣавъ човекъ я мислимъ целомъ свету могао бы быти доста. Томе су сату они люди подобни, кои єдно мисле, друго чине, а текъ треће нешто гледе да съ тимъ докуче. Я незнамъ међу коє люде вы спадате, и међу коє сатове вашъ сатъ долази, само за вашу утѣху могу вамъ казати, да у цѣлой Европи, сви сатови иду више или манѣ различито, и свакій мысли да нѣговъ сатъ иде найболѣ. То є оно исто штоно кажу: колико люди толико ћуди, и свакій држи да є нѣгова паметъ найболя на свету. — Съ богомъ.

Господинъ. Хей, хей — кажи ми колико є сада твой сатъ.

Берберинъ. Осамъ, прошло 19 минута (Оде.)

Господинъ. (Навіє сказальку свога сата на 8 сати и 19 минута.)

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Князъ Меншиковъ явля: да су Руси 9. Февр. ноћу подигли єданъ новъ шанацъ на левой страни одъ Севастополя; то су Руси тако брзо извршили, да ій непріятель ніє ништа могао узнемиривати. Ноћу пакъ између 12. и 13. Февр. ударе саюзници съ великомъ силомъ на тай шанацъ, но две регементе Руса дочекаю ій и узбію. Саюзници изгубили су томъ приликомъ око 600 войника. Саюзници престали су копати лагуме. Кодъ Евпаторіе до 14. Февр. ніе се ништа новогъ догодило.

— Телеграфска депеша изъ Варшаве одъ 21. Февр. явля: да є Меншиковъ іоштъ одъ блаженопочившегъ цара позванъ изъ Крима, а главна команда предана є ћенералу Остен-Сакену; и ћенералъ Ридигеръ позванъ є у Петерсбургъ. (Друге депеше опетъ веле да є на место кнза Меншикова постављенъ князъ Горчаковъ, а ћенералъ Лидерсъ на место княза Горчакова.)

— 21. Февр. крштена є у Бечу са найвећимъ торжествомъ новорођена принцеза.

— Руси су опетъ затворили Дунаво; и управитель ренскій званично є обявіо да се недопушта више никаквой лађи по долнѣмъ Дунаву пловити.

— Посланикъ рускій у Бечу князъ Горчаковъ добыо є изъ Петерсбурга поновлѣно одъ Нѣгов. Величества цара Александра II. пуномоћіе, да ради у пословима дипломатичнимъ по онымъ упутствіяма коя є већъ добіо. — Русія смрћу своегъ великогъ цара ніе се до сада нимало у своемъ предузетомъ правцу променула.

— Главный аћутантъ цара Рускогъ Баронъ Ливенъ, кренуо се изъ Петерсбурга у Бечъ, да цару аустрійскомъ званично яви ступленѣ на престолъ своегъ новогъ цара Александра II.

— Приликомъ срећногъ порођеня младе царице аустрійске, помиловао є царъ све оне кои су осуђени због увреда Нѣговогъ Величества, или кога члена царске породице, а ко исто и оне кои су осуђени сбогъ нарушеня обштегъ ра. Та се милость распростире и на оне кои се садъ нал на испитима. Самъ царъ налаже, да се у целомъ царству одма испуни.

— Турскій диванъ званично є протестирао, противу ласка піемонтезке войске у Криме; зато што є Піемонтъ мо са саюзницима а не и са Турскомъ, уговарао. Турска шта піемонтску войску подъ тымъ условіемъ, да Піемонтъ ма никаквогъ гласа у бечкомъ конгресу, а тако исто и у К му предводитель піемонтске войске да незасѣдава у воени совѣтима, него да буде подчиненъ Енглезкомъ или Фран скомъ команданту. Ламармора командантъ піемонтске вой неће подъ тымъ условіемъ да се своє команде прими.

— У Цариграду хтели су Енглези да заузму и жуту ца ску палату за шпиталь, Султанъ є было већъ пристао, но м нистери турски покваре и нису дали. Султанъ є пронзв опетъ єдногъ Енглескогъ официра Виліама за пашу; и та сада у Турскомъ царству има петъ паша кои су Хрістіяни, сви петъ Енглези су.

— Изъ Одесе являю: да є грчко-славенскій корпу приспѣо у Бакчи-Сарай, и одправленъ є одма у Севастопол

— Ерцхерцогъ Вилхелмъ са великомъ свитомъ одпу вао є изъ Беча у Петерсбургъ да изяви одъ стране царске жаленѣ о смрти цара Николая, и да у исто време честита вомъ цару Александру ступанѣ на престолъ. Изъ Берлина тишао є у Петерсбургъ одъ стране кралѣве принцъ Кар и Херцогъ Мекленбурскій са своіомъ женомъ, и сва др родбина упокоєногъ цара Николе отишли су сви у Пете бургъ, заєдно са великомъ княгињомъ Олгомъ, коя са свои мужемъ наслѣдникомъ виртембергскимъ путує. Вел. княг Олга присуствовала є парастосу у берлинской руской капе гдѣ є и краль съ кральицомъ было. Олга є сва у црно вієна была, и непрестано є плакала и тужила за своимъ цемъ, но и краль и кральица и сви што су присуствовали плакали су.

— У Лондону нису првой депеши веровали да є ц Рускій умр'о; него су мыслили да є погрешка телеграфа место цара, мыслили су да є царица умрла

— У Берлину издао є краль заповѣсть, да, како дв тако и цела войска Прайска, носе знаке жалости за 4 не лѣ, због смрти цара рускогъ. А тако исто и театри због тога случая быће затворени на три дана.

— Царъ є аустрискій заповедіо да дворъ и войска но четири неделѣ знаке жалости; и опоминюћи се племенит благодарно услуга коє є покойный царъ рускій Аустріи у нію, заповеда да се пета киразирска регемента по имену у коєногъ цара рускогъ непрестано у будуће крозъ сва вре на зове; и за време 4 неделѣ да иста регемента на сво баряцима носи црне флорове.

— Тѣло цара Николая найпре ће 7 дана у царской лати, а потомъ 7 дана у цркви светога Петра и Павла, из жено на уледъ лежати; па ће се онда текъ 8. Марта сара ти, у истой Петро-Павловской цркви, гдѣ се и гробница п ске фамиліе налази.

— У своемъ манифесту новый царъ Руски између ос логъ каже: „промысао божій нека насъ управи, да се сва шнѣ желѣ и намѣреня великогъ Петра, Катарине, Александ и нашегъ отца, посредствомъ насъ испуне, — Ревность и литва наши поданика помагаће намъ.“ По томъ заповеда се сви закуну на верность цару Александру, и новомъ п столонаслѣднику Николаю. (Сыну цара Александра II.)

Течай: сребро 26 злато по 5 фор. 50 кр.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КЊАЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Београду 4. Марта 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 19

НѢЖНО РОБСТВО.

(И. Н. И.)

Ахъ Елвиро, надъ свыма си
Ты побѣду одржала;
Али само єдногъ роба
У ланцу си задржала.

И тай єданъ осуђенъ є,
Да вечито ланацъ носи.
Онъ милости твое неће,
Съ тымъ се робствомъ онъ поноси.

Тежки ланци непрестано,
Све се већій іоште плету,
Онъ теготу неосећа
Єръ му мисли къ небу лету.

Непуштай га ты изъ робства,
Онъ нетражи другогъ раја;
Онъ ты с' моли само зато,
Да то робство нема краја.

У Бечу 1846. год.

А. Б. М.

БЕЛА РУЖА.

(продужено.)

„Она ашикує (кокетира) само са нѣнимъ скромнимъ накитомъ. Она ништа друго на свету нелюби, осимъ нѣне беле руже.“ Шапташе млада єдна дама своме играчу, кои є близу мотрећегъ Роберта стаяо. „Заръ є оно алъина за балъ?“ дода она подсмѣвательно, „чисто бы човекъ мисліо, да се она сиротица налази при каквой жалости.“

„Можда и нема великій изборъ рува,“ шапне іой играчъ. — „Могуће!“

„А ко є та црна голубица?“

„Непрестано се вића у дружству гостпоє Симонића, можда є каква сиромашна сродница. Я самъ за асталомъ поредъ нѣ седила — она млого не говори, ал' што рекне паметно рекне, то іой и завистницы признати мораю. Цѣло нѣно быће указуе ми се као нешто убієно, снуждено — — “

Разговоръ се овай прекине, єръ играчи буду волнама играня далѣ одтерани. Шареный онай играчъ са своіомъ црномъ играчицомъ стаяо є недалеко одъ Роберта.

„Я молимъ господине,“ проговори она тихо, „дозволите да мало престанемъ — ово брзо игранѣ тако ме є уморило, да се неосећамъ найболѣ.“

„Заповедате ли, да васъ у другу собу одведемъ?“ запита брзо онай кицошъ, „заиста и єсть страшно велика врућина у овой сали.“ Робертъ ступи брзо къ овой госпи. „Шта? Єлена, вама ніє добро?“ запита онъ хитно.

„Све ће ово проћи, господин' Симонићу, докъ се само одморимъ!“ одговори она, но таквимъ гласомъ, кои є явно нѣно удивлѣнѣ, а и трудъ показао, да она ово брижльиво паштенѣ младогъ овогъ човека одъ себе одвратити жели.

„Да васъ водимъ моіой матери, Єлена!“ рекне далѣ Робертъ понудивши іой свою руку съ толикомъ услужностћу, да се нѣгова велика брижльивость за младу ову госпу, издавала. „Господинъ Петерзенъ“ окренувши се нѣномъ играчу, „дозволиће ми, да му нѣгову играчицу на кратко време одведемъ“

Г. Петерзенъ уступи страхопочитателно предъ богатимъ овимъ младићемъ натрагъ; на молбу овогъ, онъ ніє имао другогъ одговора, осимъ тужно произведеногъ осмѣха, кои є онъ пола на Єлену пола на Роберта управіо. Съ люборевньивимъ погледима пратіо є онъ младый овай паръ люди, кои су, водећи се испод руке, у єдну собу поредъ сале ушли. Затимъ извуче свою мирисну мараму изъ џепа, убрище озноєно чело своє, и узме єдну чашу лимунаде, да свою узбунѣну крвь мало разблажи и умири.

„Благодаримъ вамъ господине Роберте,“ проговори тихо Єлена, „што сте ме одъ несносногъ друга оногъ ослободили. Я бы свиснула одъ єда, ако бы целу игру съ њимъ довршити морала.“

„Мало є оштроумія требало, да човекъ вашу намѣру погоди; ал' вы ћете ми опростити за ово примѣчанѣ Єлена, да овай балъ ніє на вама очекивано дѣйство произвео — “

„Шта, госп. Роберте?“ запита брзо млада ова госпа, коя є заиста тако клонула была, да се неотице на Софу спустила, до коє беше є нѣнъ пратіоцъ довео. Изговоръ онай због досадногъ дружства она є само измислила, да бы Робертову услужность одъ себе одбила.

Младићъ овай, невидивши у соби гостію седне поредъ нѣ.

„Єлена“ почне онъ полако говорити, „съ найвећимъ сажаленћемъ, я самъ ваше тихо и страшљиво обхођенѣ примѣтіо, кое я за слѣдство вашегъ положая у овой кући држимъ; тако неможе далѣ остати, и не, сажаленѣ, већъ почитаніе према вама произвело є у мени овай намишљай, да вамъ оно почитаніе прибавимъ, кое вамъ є моє срце одъ првогъ угледа одавати морало. Вы знате да самъ я повода дао овомъ веселю, да є стало труда, докъ самъ я кодъ моє матере, коя такова буйна увеселења нетрпи, планъ овай произвео, па и пакъ ми є испало за рукомъ; но садъ признаємъ, срцемъ моимъ приморанъ, да є ово торжество наређено за то, да бы промену у вашъ єдновидный животъ увело, а іоштъ више, да вамъ покажемъ, да ваше бавленѣ кодъ моє майке, одъ найвышегъ є значая за мене. Єлена, вы сте кральица овогъ торжества а и срца могъ! О, несумняйте се о истини овы рѣчи — я ћу ій моіой матери повторити, да зна, да є Єлена више нешто, него проста нѣна дружбена дама, нека чує, да срећа нѣногъ єдиногъ сына зависи одъ васъ.“

„Господине, Господине!“ замуца упрепашћена Єлена, трудећи се да свою нѣжну руку, изъ руке младића извуче.

„Єлена,“ продужи Робертъ далѣ, „ако оћу да се ово изясненѣ као увреда за васъ неукаже то несмемъ ову молбу прећутати: Остан'те за свагда у нашемъ дому, будите кћи моє матере, будите моя сопутница живота!“ дода са дрктећимъ гласомъ Робертъ.

Єлена є недвижима седила; нѣна є рука стаяла у нѣговой, а ружична руменъ указала се на нѣнимъ снегобледимъ образима. Робертъ є са страомъ очекивао нѣнъ одговоръ. Нѣговъ цѣо изгледъ показивао є безграничну любавь, коя є у прсима нѣговимъ беснила. И заиста, као ни єдна друга, была є Єлена способна, жаръ любови у младимъ грудма ужећи; она є заслуживала, цѣлъ свію мысли и дѣла Робертовы быти.

Кадъ Робертъ види да она ћути, прошапће онъ са дрктећимъ гласомъ:

„Опростите Єлена, я васъ нисамъ хтео увредити, я знамъ, да любовь потребує дугу повѣрителность, да бы се потомъ смела рѣшити явномъ признаню; ал' због тога и пакъ несумняйте о моіой искрености, єръ пре, него што самъ вамъ мою любовь одкріо, я самъ себе изпитао, и нисамъ другогъ средства наћи могао, моимъ мукама изпуњеномъ станю край учинити, него васъ моіомъ рукомъ и моимъ иманѣмъ понудити! Смемъ ли съ вама предъ мою майку ступити — ?“

Садъ дигне Єлена своє велике душе пуне очи горе, у коима су се бристре сузе светлиле.

„Па ако се вы и пакъ узварате?“ запита она дркћућимъ и узбућенимъ гласомъ. „Ако вы оно за нѣжну наклоность држите, што ништа друго нієвећъ сажаленѣ спрамъ єдне бѣдне, одъ свію оставлѣне сиротице, коя є у ваше милосрдіе и благодѣяніе препоручена?“ —

„Я вамъ се заклинѣмъ, Єлена, да се неварамъ!“ повиче младићъ обвладанъ силнымъ чувствомъ. „Тамо у сали играю прве лепоте вароши ове, оне су се до излишества украсиле, да се сіяю — па ипакъ ме ни найманѣ нетроняваю, и я ій сажалѣвамъ Єлена, за њино уминянѣ, кое чине, да мою пазльивость на себе привуку. Растерајте те сумнѣ, па ако можете ми любовь вратити — — —“

„Господин' Роберте“ прекине она брзо рѣчъ, „како вамъ се неблагодарна указати морамъ, што вамъ такову лепу понуду одрећи морамъ. Єрбо съ моимъ животомъ скопчана є єдна велика тайна моє фамиліе, кою тайну хранити, мени є света дужность. Я кажемъ да самъ обтерећена томъ тайномъ, па ипакъ є несмемъ изговорити, ни за цѣну те найвеће среће, кою ми вы садъ ето показуєте; а вашомъ рукомъ у кругъ єдне высокопочитоване породице уведена быти, я држимъ заиста за превелику срећу, кою я можда и незаслужуємъ. Господине,“ продужи она тихо єцаюћи, „я ћу за знакъ вашегъ истинитогъ почитанія држати, ако ми вы изпуненѣ моє дужности тымъ олакшати помогнете, да мой дугъ благодарности, према великодушію ваше породице неумножавате. Господине, я немогу вамъ, несмемъ вамъ садъ више казати; ал' безъ сумнѣ доћи ће време, кадъ ћу вамъ мою благодарность у целомъ пространству нѣномъ изявити моћи.“

Младићъ ніе имао снаге, далѣ іой што говорити. Неописано леца, и света, изгледала є садъ она нѣму, у нѣной тихой туги, коє узрокъ ни садъ му небыяше дозволѣно да дозна, садъ, кадъ се тако безуздржанія изясніо. Сумнѣ, коє є она у нѣгово срце бацила, подбадале су люборевньивость, и ова грижа подигне нѣгову любовь до обожаваня. Како велика, како величествена морала є нѣна наклоность быти, кадъ є она предпоставляла за любовь исте наклоности, у зависимомъ поданомъ положеню, за коє она ніе створена была, остати, а руку богатогъ младића непримити, за коју бы іой кћери првы породица завидиле. Робертъ є већъ одавна почувствовао, да Єлена ніе обична женска была; садъ му є увеличала нѣгово почитанѣ своимъ спокойнимъ одањством судбини. Игра у сали сврши се, и соба она, у коіой є Робертъ са Єленомъ седіо, напуни се веселе господе и госпа, и г. Петерзонъ се укаже, и чинило се као да се хтѣо о здравлю своє играчице извѣстити. Робертъ и Єлена устану.

„Я самъ вамъ обећао, да васъ къ моіой матери водимъ,“ почне Робертъ ясно, „она ће у плавой соби быти молимъ! —“ и съ тымъ іой свою руку пружи —

Праћени обштомъ пажльивошћу, изиђу ово двое млади изъ собе. Уђу у плаву собу, и ту нађу госпою Симонићъ. Удовица ова, жена одъ свои 50 година и одъ необичне величине седила є у великой съ наслонима столицы.

„Добро те си дошао“ повиче она долазећемъ сыну. — „Зашто?“

„Насъ очекує ново радостно и изненадно веселѣ. Па како си ты и балъ овай наредіо, то ће ти овай случай двоструко поволянъ быти.“

„А шта є то мати?“ запита Робертъ, држећи іоштъ єднако Єлену за руку.

„Я самъ башъ хтѣла у мою спаваћу собу да идемъ, кадъ алъ ћорће ми за новога госта яви, кои се найпре жели самой мени явити, пре него у салу ступи.“ „Єли казао своє име?“

„Ніе. Я помислимъ да му састанакъ немогу одказати; но како самъ врло клонула, остани ты кодъ мене, па прекрати досадну ону церемонію при дочеку.“

„Кадъ се смемъ я вратити, да васъ у вашу собу одпратимъ?“ запита Єлена, поклонивши се.

(продужиће се.)

БЕРБЕРИНЪ.

Господинъ. Што се смеешъ?

Берберинъ. Смешно ми є. Идући овамо срео самь єдногъ піяногъ човека, иде крозъ чаршію па посрће; а сви се люди скупили око нѣга па му се смею, а онъ се опетъ ньима смеє. Я кадъ га сретнемъ упитамъ га: што посрћешъ море? — а онъ ми одговори: „Видимъ да сте сви піяни, па я посрћемъ за све васъ.“ — Па докъ самь дошао довде паде ми на паметъ, да овай светъ млого бы горій быо да нема віна. Човекъ кадъ се мало опіє, онъ онда говори праведно, и говори оно што му на срцу лежи. Небы требало оволико судова, ни апелація, да су люди умели ову божію благодатъ т. є. віно уважавати, и по нѣговомъ опредѣленію употребити га. У целомъ свету постои то правило: да ако є човекъ мало піянъ, неможе ништа сведочити, и неможе предъ судъ, изаћи, и ако є што казао неважи ништа єрбо є веле, быо піянъ. То є врло рђаво. Єрбо башъ то што човекъ піянъ каже и засведочи, то бы требало да има праву важность. Зато я бы по момъ мнѣнію завео: како два парничара дођу у судъ да се туже, одма да се изнесе неколико ока якогъ віна, па кадъ се обоица опію, онда да се узму на протоколъ, и да се испитаю, и уверенъ самь да бы свакій истину казао. Тай испитъ да се прочита судіяма, па онда судіє да изнесу віна, и што є већа и важнія парница, тымъ већма да се опію, па онда да кажу своя мнѣнія, а секретаръ да непіє него нека бележи мнѣнія свои судія; єръ познато є да судіє т. є. у Европи, осврћу се често на млого коєшта, кадъ своє мнѣніє даю; и негледе правицу, него гледе коіой є страни парничара выше великаша наклонѣно. Трезне судіє оногъ су мнѣнія, коє ће ій найвише препоручити. По тымъ піянымъ мнѣніяма да се пресуда изрече, и кадъ се сви отрезне да се пресуда парничарима прочита, и ко буде кривъ да плати віно, место што сада плаћаю папирне трошкове. Ако бы се кои почео тужити противу пресуде, онда му одма треба казати: То си и то піянъ признао. Трезнимъ людма неможешъ никако судити. Єрбо докъ є годъ трезанъ онъ ће єдно говорити а друго мислити; и по томе гдѣ є найболѣ и найяче віно, ту бы инайвећа правда была. Како ће правда владати — кадъ у целомъ свету има уредба, коя каже: піяни, луди и деца, немогу ни у чему сведочити. А знамо да има такође у целомъ свету пословица коя каже: само піяни, луди и деца истину говоре. Знамо и то да у прво найстаріє време ніє было віна, то є знакъ, да ніє было ни оволико искрености колико сада имамо. Пре потопа люди су тако лукави и рђави были, да се самомъ творцу света досадило, зато пусти потопъ, онай великій потопъ, кои сву землю поплави и све люде и животинѣ подави. Сироте невине животинѣ, морале су збогъ люди страдати. Само Ной на нѣговой лађи са своіомъ госпоіомъ, са своимъ сыновима и фрайлама спасе се. Кадъ вода осане — єдна стара кньига прича — старацъ Ной изађе на суву землю, укреше и наложи ватру, и принесе богу жертву. Анђео се яви и рекне: „Богу се твоя жертва допала, ишти, съ чимъ хоћешъ да те обдари.“ Онда Ной клекне, и дигне руке къ небу, и рекне: „Господи, жеданъ самь.“ „Ето воде старче, па се напій колико хоћешъ“ рекне му анђео — „немогу“ одговори Ной — „немогу гади ми се, єрбо се у ову воду удавили сви люди и све животинѣ. Волимъ умрети, и самномъ нека изумре савъ родъ човеческій, него да піємъ ову погану воду. Зато дай те ми какво друго пиће што ніє вода.“ Онда му анђео пружи єдну вінову лозу, и научи га како треба да съ ньомъ поступа. Ной се обрадує. Сазове сву свою челядъ, засади віноградъ, сазида подруме, начини чаброве, и почне цедити и пити віно, и тако є піо 300 година віно, и нигди ніє мешао воду у віно, єрбо є быо побожанъ човекъ, и по томе свакій види, да правый Христіянинъ нигда несипа воде у віно, єрбо су се у води све животинѣ и люди подавили. — Дакле, слѣдователно, у саюзу са свымъ тымъ што самь рекао, види се, да су люди пре потопа, то єсть пре створеня вінове лозе, были рђави, неправедни и неискрени, то єсть исти овакви као што су и садъ они кои су трезни. Я самь млого мисліо о віну, и будите увѣрени да ће само онай отићи у рай, кои млого піє: єрбо ко млого піє, тай непрестано спава, а ко непрестано спава тай ништа неради; а ко ништа неради, тай неможе ништа ни грѣшити; слѣдователно ко непрестано піє, тай нема грѣха, а ко нема грѣха иде у Рай, слѣдователно піянъ иде у Рай. И зато и я самь намысліо да се одамъ піянству. — Съ Богомъ. (оде)

Господинъ. Тай ће ми зацело другій путъ піянъ доћи да ме брія.

ДОМАЋІЙ ТЕАТРЪ.

Дете. Нано, што псує тата куварицу?

Госпоя. Како є неће псовати сыне, кадъ є све печенѣ што є остало одъ ручка, дала єдной болестной сироти, па садъ наши керови немаю шта да єду.

ЗА СПОМЕНИКЪ

Великогъ србскогъ пѣсника Лукіяна Мушицкогъ, кои ће се у горньинъ Карловцыма подићи, штедро участвуюћи у овомъ лепомъ предузећу, изволили су подарити:

Нѣгова Свѣтлость милостивѣйшій господаръ и князъ србскій *Александеръ Карађорђевићъ* — 100 фор. ср. банки ГГ, Алекса Симићъ кн. предста вникъ и попеч ин. дѣла — 1 # — Александеръ Я. Ненадовићъ попеч, финансіє 1 # — Стефанъ Марковићъ попеч. прав. и просвешт. 1 #. — Стефанъ Магазиновићъ попеч. вн. дѣла 1 #, Илія Гарашанинъ б. представникъ 2 #. — Маіоръ Миша Анастасієвићъ — 15 #. — Стефанъ Стефановићъ предсѣдатель совѣта 1 #. — Членови совѣта: Павле Станишићъ 1 #. — Ефремъ Ненадовићъ 1 # — Алекса Янковићъ 1 # — Илія Новаковићъ 10 цв. — Іованъ Вельковићъ 2 фор. банк. — Єремія Становићъ 1 # — Секретаръ совѣта Яковъ Живановићъ 1 #. — Димитріє Црнобарацъ помоћникъ поп. прав. и просв. 1 #. — Іованъ Маринонићъ б. началникъ поп. ин. дѣла 1 #.

(продуженіє слѣдує.)

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Канцелиста Апелаціоногъ Суда Яковъ Гавриловићъ после дугогъ болованя преставіо се у вѣчность; а на нѣгово место поставлѣнъ є Петаръ Стефановићъ практ. вар. суда.

— Г. Іованъ Миленковићъ ћумрукція београдскій поставлѣнъ є у пензію, а на нѣгово место поставлѣнъ є Стоянъ Спасићъ I. књиговод. попеч. финансіе, на овога пакъ мѣсто Іованъ Савићъ I. рачуноиспитатель гл. контроле.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Воени министри Виртемберске, Баденске и Хесенске држали су конференцію у Хајдлбергу. Принцъ Фридрихъ виртемберскій наименованъ є за команданта осмогъ корпуса войске немачкогъ саюза.

— Садашньи наслѣдникъ рускогъ престола, найстарій сынъ цара Александра II. зове се Никола, и роѣенъ є 8. Септ. 1843. год.

— Европа сада стои у многомъ кое чему, као 1812. године. Онда су были Французи у Русіи као и сада. Онда є на престолу францускомъ было Наполеонъ, на Аустрискомъ Францъ, на Рускомъ Александеръ, на Прайскомъ Фридрихъ, као и сада. Онда као и сада, была є Викторія (побѣда) съ томъ разликомъ, онда є была при енглеской войсци а садъ є на енглескомъ престолу.

— Новине являю, да непрестано пребѣгаваю саюзни солдати руснма у Криму. О юрншу, о комъ се было разпрострео гласъ, да ће саюзници предузети противу Севастополя, ништа се далѣ неговори.

— Єданъ Немацъ што се у Америку изселіо, явля у своемъ писму: да се налази у єдной касапници у Филаделфіи, гдѣ се свакій данъ 60 волова и 200 свиня за рачунъ Русіе заколѣ и усоли. (То ће му слабо ко вѣровати.)

— Неспоразумленѣ између Порте и Сардиніе сбогъ доласка войске, свршено є, и сардинской войски опредѣлене су страде и квартири; и быће примлѣни одъ Турске као и саюзни Енглези и Французи.

— У Криму заузели су и држе Руси сва узвишена места на обалама рѣке Черне. У Бондари, Алупки и Ялти стоє 7 хил. руски войника. — На обали рѣке Черне поднжу Руси страовите батеріе кое поредъ куле Малаковъ сво приморѣ владаю. — Путови су тако рѣави у Криму да се немогу топови нигди съ места померити; гдѣ є иловача земля, ту є таква провала, да нигди нема дна. Русима є нестало сена и морали су сву свою кавалѣрію у Перекопъ послати.

— Генералъ Ливенъ кои носи одъ цара Александра упутствія князу Горчакову приспѣо є 1. Марта у Бечъ; и онда ће одма почети се конференціе,

— Све новине, кое су се надале да ће се смрћу цара Николе и ратъ свршити, сада слабо проричу миръ, и ненадаю се великомъ успѣху одъ бечке конференціе. Манифестъ цара Александра II. у комъ се онъ нада да ће Богъ испунити подъ њимъ намѣреня и желѣ великогъ Петра, Катарине, Александра и скороупоєногъ цара Николе, врло є забринуо оне кои се миру радую. „Баремъ“ новине веле „да ніе споменуо Катарину, коя є на херзонскимъ вратима дала написати: *„овуда є путъ у Цариградъ.“*

— Руси праве два главна логора у Криму, єданъ подъ предводительствомъ Остен-Сакена према Черной и Балаклави, а другій подъ предводительствомъ генерала Рида према Евпаторіи. Помоћь Русима у Кримъ приспѣла є 11, пр. м. подъ генераломъ Павловомъ. Генералъ Лидерсъ іоштъ є у Одеси.

— Енглески паробродъ „Морна“ кои є одъ Белфаста у Лондонъ войнике носіо, потопіо се са свымъ у море, само капетанъ и 28 солдати могли су быти спасени.

— *Фремд. блатъ* явля изъ Брапла одъ 12. Фебр. да су Руси одъ Рени на неке аустриске лађе, кое су Дунавомъ ишле, изъ топова пуцали, премда су лађе были на првый позивъ одма стале. При томъ догађаю погинуо є єданъ думенціа, и єданъ лађаръ опасно є ранѣнъ. Лађе исте пошто су одъ Руса визитиране, пуштене су да плове далѣ своимъ путемъ. Село Сулину Руси су са свымъ разрушили а ушће Дунава кодъ Сулине, нису Енглези очистили као што су новине являле, и тако за дуго іоштъ немогу пароброди тамо пролазити.

— У Цариградъ приспѣ ће піемонтска войска до 15. ов. м. и одма ће продужити свой путъ у Кримъ. Коняници доћи ће подъ команду француску, и извесће се у Евпаторіи. Землѣтресъ кои се обично свакогъ пролећа у малой Азіи догађа, ове є године врло велику штету причиніо, нарочито у Брусси строваліо є две џаміе и 260 кућа.

— При бытки 12. Фебр. найвыше саюзници зато су страдали, што су ій Руси намамили на лагуме, кое є генералъ рускій Крустовъ запаліо, онда, кадъ су се саюзници преко тогъ подкопаногъ поля хтели вратити. Изъ тога заключаваю да су Руси само зато и начинили онай шанацъ кодъ Сапура, да бы саюзнике на свое лагуме привукли, као што нмъ є и изпало за рукомъ. Саюзници пакъ одъ неко доба престали су копати лагуме.

— Изъ Марзеля являю да се опетъ 25 лађи войника и войнички потреба натоварило и за у Кримъ кренуло. Типографія, коя є спремлѣна да съ царемъ иде, већъ є отишла.

— Осимъ две конячиче регементе говори се такође да ће и 7700 войника енглески, чакъ изъ Индіе преко Александріе у Кримъ доћи.

— У Шпаніи у скупштини Кортеца 16. пр. м. после дуге препирке одобрили су § 2. устава кои вели: да ни єданъ Шпаньолацъ или странацъ неће быти гонѣнъ зато, што ніе католичке вѣре. — Противу тога све су мадридске новине писале.

— Царъ Наполеонъ казао є своимъ министерима: „Господо ово велико приключеніе (т. в. смрть цара Николе) ніе ништа станѣ стварій променуло, зато да мы свой посао далѣ као и до садъ радимо; као да се ніе ништа ни догодило.“

— *Фремд. блату* одъ 16. Фебр. пишу изъ Варне: да су Турци (по званичномъ извѣстію адмирала Ахмедъ-паше) на бытки одъ 5. Фебр. кодъ Евпаторіе кое ранѣны кое мртвы имали 1900 войника, одъ кои 460 леже у шпиталю у Варни.

Течай у Бечу 27. Фебр. сребро: 27 ½ злата: 31 ½.

У Београду данасъ 1 дукатъ 5 фор. 50 кр. сребра за банке. Сребро 25 %.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Београду 8. Марта 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ Н. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. № 20

БЕЛА РУЖА.

(продужено.)

Дебела ова госпа, пружи смешећи се руку младой своіой пратилници.

„Ако васъ молити смемъ, драга Єлена. чекайте ме у маломъ ономъ кабинету. Я се надамъ, да ће ми Робертъ после петъ минута мой одлазакъ дозволити.“

Младићъ одведе Єлену врло учтиво до кабинета, отвори са завѣсама снабдѣвена стаклена врата истогъ, и пусти є унутра. Затимъ затвори врата, па се са угушенимъ уздисаємъ врати своіой матери натрагъ.

„Ты си Роберте невесео, кадъ се сви твои гости веселе!“ рекне му она. „Уместо да се у сали указуєшъ, обраћашъ цѣо твой позоръ єдинствено нашой сиротной Єлени — шта ћу да мислимъ о томъ?“ Онъ іой се преко наслона нѣне столице сагне.

„Мати,“ запита исти, „заръ вамъ Єлена іоштъ ништа повѣрително саобштила ніе? — Заръ іоштъ єднако више ништа незнате о ньой, осимъ што вамъ є докторъ казао?“

„Препорука онако достойногъ мужа довольна є, сыне, да свако подозренъ разтера. А осимъ тога Єлена се за ово пола године, што є кодъ насъ, оногъ повѣреня достойномъ показала, коє самъ я на ню положила. Она ніе мени више само другарица, коя ми време крати; она ми є садъ найнужднія пріятельица постала. Но при свемъ томъ, ипакъ я немогу пропустити, да ти мою желю неявимъ, да ты твоє поступанѣ са томъ девойкомъ умѣришъ. То незахтѣва само твой положай, као поглавара трговачке фирме. „„Симонићъ““ него є башъ и нуждно, ако желишъ да и моє одношенѣ према ньой исто остане. Я бы немалу жертву принела, кадъ бы се те девойке одрећи, и лишити морала. Господинъ Петерзонъ, богатый капиталисть онай, пре краткогъ времена ясно ми є дао познати нѣгове намѣре за Єлену. Я се ипакъ немогу да рѣшимъ, да добро дѣте оно на то позорнимъ учинимъ; ал' ипакъ ћу учинити, Роберте, ако ты — “

„Ако я и далѣ ню другчіе сматрамъ, а не као вашу служкиню, ел'те?“ запита Робертъ подсмевательно.

„Ако се неоканешъ намѣре, да преко целе зиме овде останешъ. Дужность те у Хамбургъ зове, па я се надамъ, да ћешъ твоіой дужности слѣдовати. Мы ћемо Роберте обширніе о томъ говорити, єръ ми є та ствар одъ врло велике важности.“

У овомъ тренутку отвори Ђорђе врата, пусти Француа, братучеда ове удовице, унутра, па врата опетъ затвори. Мати и сынъ непознадоше овогъ дошавшегъ одма, кои своимъ простымъ, никако за балъ приличнимъ одѣломъ ньи у удивленѣ приведе. Францъ се пакъ зачудіо да и Роберта ту види, єръ га є старый Ђорђе увѣравао да ће Францъ са теткомъ безъ сведока говорити. Онъ се поклони, ступи удовицы ближе и полюби є съ почитаніемъ у руку.

„Доцный а притомъ незватый гостъ!“ проговори онъ. „Госпоя Симонићъ опростиће сину брата нѣногъ, што є онъ за неколико минута радости бала лишава.“

„Францъ!“ повиче зачуђено удовица, загледавши се у бледогъ овогъ младића.

Младый пакъ трговацъ сретне поздравъ Францовъ єднимъ ладнимъ небрежльивимъ поклономъ, тако, да Францъ намѣру свою, да сирѣчъ руку роћаку своимъ пружи, у дѣйство и неприведе.

„Я самъ садъ путникъ,“ продужи онъ далѣ, „случайно дознамъ да вы у радости ове ноћи іоштъ пливате, и да іоштъ поспали нисте, зато се и нисамъ затезао, да васъ за єданъ разговоръ замолимъ, кои є за мене важанъ, и кои можда и вама неће неповолянъ быти, почемъ васъ теткомъ моіомъ именовати смемъ.“

„Мой є роћакъ зацело у нужди“ рекне Робертъ, поругателнымъ гласомъ, кои овога непріятельску мисао према Францу ясно осведочи. „Ако є то, то онъ може увѣренъ быти, да ће му наша помоћь, продуженѣ пута олакшати“

„Роберте,“ проговори Францъ Озбекъ са тужнымъ гласомъ, „заръ іоштъ ніе време променуло твоє мнѣніе о мени? Но я га и нећу на силу на мою ползу преиначити.“

„Тай бы трудъ узалуданъ и было!“ повиче Робертъ. Моє мнѣніе о теби тако є тврдо, да те морамъ молити, да ми гостилникъ именуєшъ у комъ се налазишъ, па да тамо помоћь очекуєшъ, кою ћу ти я, безъ да ты за то молишъ, тамо послати.“

Францъ се силно стресе и устне му задркћу, но ипакъ се онъ съ великимъ напрезанѣмъ задржи, и окрене се госпои Симонићъ:

„Я самъ съ томъ намѣромъ дошао, да се са сестромъ мога доброгъ отца састанемъ; ако ли ме и она одбіе, то я у кући мои єдины сродника на овомъ свету, ништа выше тражити немамъ.“

Удовица є уплашено, напрасно ово преображенѣ лица своєгъ братића сматрала.

„Посѣтите ме опетъ сутра у подне!“ промрмля она. —

„Десетъ є минута доста, любезна тетко!“ моліо є Францъ съ видимимъ некимъ страомъ. „Я морамъ путовати — “

„Ево новаца!“ повиче Робертъ извадивши свою скупоцѣну и пуну кесу, и бацывши є предъ младогъ Осбека на патосъ. „Путуйте господине, путуйте съ милимъ богомь!“

„То є премного!“ повикне Францъ са загушенымъ гласомъ, и дрктећи цѣлимъ тѣломъ, ступи єданъ коракъ натрагъ. Роберте, ты си нитковъ!“ придода далѣ са усіянимъ погледомъ, кои су нѣговомъ бледомъ лицу ужасанъ изгледъ давали. „Мени, мени бацашъ предъ ноге твою кесу као каквомъ просяку? Я самъ хтѣо заборавити; но ты моє сећанѣ силома поджижешъ. — “

„А чега се то поминѣ господинъ?“ запита Робертъ, ужасно разяреногъ Франца са поругателнимъ погледима мерећи га.

„Да половина тогъ имања, коимъ се господинъ Симонићъ предъ светомъ хвали, мени принадлежи! Єсть, господине, я знамъ врло добро, да є мой отацъ нешто выше, него кньиговодитель свога зета было. У овой су кеси украдены новцы!“ Дода онъ гурнувши кесу ногомъ одъ себе. „Задржте ій вы, нека на вашой души гору као огань пакленый! Вашъ є отацъ старогъ своєгъ кньиговодителя дао господскій саранити, све су новине пуне быле описиваня сяйногъ оногъ погреба и смртне обяве, и нѣгова се вѣрность явно споминяла, ал' новцы нѣгови остадоше тайно у каси. Кадъ самъ я моє право тражити почео, мене за безумна прогласе — “

„А я ћу тай прогласъ потврдити!“ рекне Робертъ ладно и спокойно. „Кои се усуђуе мртваца у земльи псовати и безчестити, тай є безуманъ. Мати, ты си господаръ у кући, — я очекуемъ твою заповѣсть, ако нећешъ ты, я ћу изићи изъ куће.“

Пуни образи удовице бяху мало побледили, но са важнимъ смешенѣмъ проговори она:

„Сирома мой братанацъ има ту погрешну мысао, да є нѣговъ отацъ потайный ортакъ могъ покойногъ мужа было, онъ неће никако да вѣруе, да є онай само првый кньиговодитель было, и да є зато годишню плату одъ хиляду талира примао — лепъ новацъ за поєдиногъ човека. Но оканимо се сваће — правичность мужа могъ была є превећъ позната, да є неможе єданъ лакомисленый човекъ тако лако упрляти и оцрнити. Да се пакъ небы чинило, да самъ я рада, да съ поклонима стару погрѣшку оперемъ, то дижемъ моє руке саєвимъ одъ господина Франца — гди є Єлена? Оћу да идемъ да спавамъ.“

Она зазвони у єдно звонце коє є поредъ нѣ, на єдномъ асталчићу было. На тай гласъ отворе се врата одъ оногъ кабинета, и Єлена изаће.

„Госпо! Госпо!“ повиче Францъ удовици са ужаснимъ усколебанѣмъ. И хтѣдне и далѣ нешто говорити ал' напрасно, као да му се сво тѣло и душа окаменила, гледао є укочено у дошавшу Єлену. Лютина матере и сына тако є велика была, да они садашнѣ станѣ младе девойке, коє є ньиовомъ саєвимъ наличило, ни примѣтили нису, као ни пуноважећій онай погледъ, коимъ є она у Франца погледала. У исти ма' дала му є она са дрктећомъ рукомъ своіомъ знакъ на белу ружу ону на прсима нѣнымъ. Тай знакъ дѣйствовао є као какво чародѣйство на окаменѣногъ Франца; нѣгове черте лица оживе, у ладносветлећемъ оку нѣговомъ укаже се суза, и, обе руке притиснувши на груди, трудіо се напрасно появленѣ радостногъ чувства да угуши. Са пречовечнымъ усиляванѣмъ тражіо є покоя. Но появленѣ дражестногъ овогъ сушчества пресилно є на нѣга дѣйствовало, да ніе могао слѣдства нѣгова у себы затворити. Зато претисне обема рукама лице, и почне горко плакати. Сузе човека дирну и найладніе срце; госпоя Симонићъ, као и Робертъ, нису могли плачућемъ овомъ своє сажаленѣ одрећи. Обадвоє су држали, да є ова брза промена у нѣму слѣдство намѣре госпое Симонићке, кою є она мало пре изговорила.

„Нѣговъ є разумъ заиста страдао!“ прошапће Робертъ своіой матери, но доста ясно, да є то поредъ ньи стоећа Єлена чути и разабрати могла.

Єлена погледа жестоко къ небу. Затимъ є чекала мирно на заповѣсти удовице. Осимъ необузданогъ движеня груди нѣны, ніе друго ништа могло издати она чувства коя се у внутрености нѣногъ срца волнуе. Лице нѣно было є бледо ал' мирно.

Госпоя Симонићъ устане. „Дай руку, дѣте моє!“ рекне тихо к' Єлени. Ова є подпомагала тромой госпи у ходу нѣномъ.

„Ты ћешъ Роберте овогъ господина тѣшити!“ дода она, окренувши се одлазећи к' сину своимъ.

Но Робертъ є то єдва чуо; Єлена, коя му се у овомъ появленю іоштъ хиляду пута лепша указала, цѣло є нѣгово сушчество обузела. Нѣгови ватрени погледи, као да су хтѣли оно дражестно створенѣ прогутати.

И Францъ дигне главу, и оштро є гледао за обема женскинама, коє су полако к' вратима ишле. Нико осимъ Франца примѣтіо ніе, да є Єлена и по другій путъ на белу ружу коя є нѣне груди украшавала, знакъ дала. Врата се затворе, и Францъ и Робертъ садъ су сами єданъ съ другимъ были. Мучно ћутанѣ садъ наступи. Младый трговацъ ніе моћи имао да своєгъ сиротногъ роћака остави, кои є са склоплѣнымъ рукама, као да є тихо богу се моліо и са преображенимъ лицемъ на врата гледао, крозъ коя су оне две изишле быле. Одъ єданпутъ као да се ніе могао са силомъ чувства свои далѣ борити, окрене се брзо къ роћаку своимъ, и счепа га за руку.

(продужиће се.)

БЕРБЕРИНЪ.

Господинъ. Шта има ново на Криму?

Берберинъ. Ново гроблѣ. До садъ се єднако бояли и Руси и саюзницы зиме, а садъ су почели да се боє

врућине. Мало сунце обасяло, а они већъ дали се у бригу, шта ће бити кадъ обладаю врућине, па почне оны 100 хиляда мртви тѣлеса, што су на итньи и плитко саранѣни, трунути. Нерачунаюћи мртве конѣ. Іоштъ сада кадъ угреє сунце примѣчаваю неку маглу по врху гробова, и некій особитый мирисъ; и тако летосъ имамо се надати куги, коя ће имати честь ступити на упразнѣно место колере.

Господинъ. Ама теби нешто данасъ дрхће рука. Као да си одржао рѣчь што си казао да ћешъ да почнешъ да піешъ.

Берберинъ. Боже сахрани, нисамь я піянъ, само самь млого певао піяне песме, па може быти да самь се одъ песама опіо; а вы знате да се човекъ найвише опіе одъ піянски песама и одъ млогая лета. (полако пева.)

„Ништа на свету лепшега ніе,
Него у друштву када се піе,
Кадъ свако ютро и свако вече,
У друштву пуне чашице звече,
Када се безбрижно накриве капе,
Када сви редомъ чаше изкапе.
Руйно онда се віно таласа,
А свакій пева изъ свога гласа:
Я ћу полазећ' съ овога света,
Певати піянъ млогая лета.
Ко годе хоће нека се стара,
Некъ зида куће, некъ тече пара.
Съ богатствомъ срећанъ неможешъ быти,
Ако неумешъ подобро пити.
Ко хоће нека новине чита,
„Шта има ново?“ некъ ваздань пыта.
Кадъ ће се Руси съ Турцыма быти?
Безъ бриге я ћу све віно пыти.

Господинъ. Доста, доста, немой выше да певашъ, него гледай да ме непосечешъ.

Берберинъ. Небойте се ништа господине, я да хоћу люде да сечемъ, я бы ишао на Кримъ. Тамо има млого посечены люди. Тамо є ока свиньскогъ меса 4 цванцика а човечіе месо бадава, има га доста; тамо є ока црвеногъ віна 6 цванцика а за сто ока крви човечіе неда нико ни две паре. (Опетъ почне да пева.) „Ништа на свету лепшега ніе, него у друштву када се піе.

Господинъ. Болѣ бы было да певашъ: Ништа на свету горега ніе; него берберинъ кадъ піянъ бріе.

Берберинъ. Я вамъ опетъ кажемъ да я нисамь піянъ; истина піо самь мало нешто, одъ синоћь до ютросъ, али мы остали люди нисмо као вы господа да се тако одма опіемо, нама треба 24 сата као Кралѣвићу Марку, да єднако піемо, па текъ онда да се може казати да смо піяни. Свакій човекъ колико выше потроши, поєде и попіе толико выше вреди. Човекъ некъ нерачуна да є оно што има у цепу нѣгово, донде, докле годъ непотроши, єрбо може напрасно умрети. Само оно што човекъ потроши оно є нѣгово и нико му неможе одузети. Кадъ човекъ на вересію троши, то онъ продужава свой животъ, т. є. онъ кадъ умре преваріо є смрть. Я немамъ ни жене ни деце, нигди никога свога на овомъ свету, па како видимъ мало готовы новаца, я брже гледамъ да поєдемъ и попіемъ, єрбо се боимъ да неумремъ, па оно мало новаца да неприпадне шпиталю. А друго пыти ніе греота, греота є єсти господине, єрбо збогъ єла изгубили смо рай а не сбогъ пића. Познато вамъ є да су Адамъ и Ева изтерани изъ Рая, што су єли а не сбогъ тога што су пили; а знате и то, да є после людма за утѣху за изгубљѣнимъ Раіомъ створено віно, да њиме свою тугу блаже, и будите увѣрени да су люди добро надокнаћени за изгубљѣный Рай; єрбо мало бы се нашло сада у свету люди кои бы се у Рай повратили гдѣ нема віна. И тако люди у пићу добили су оно, што є Адамъ збогъ єла изгубіо. — На свету овомъ међу людма има различногъ піянства, премда є све право и єдно исто піянство. Ко се опіе Шампаномъ тай ніе нимало піянъ. Ко се опіе Малагомъ и Мадеромъ тай є само весео, ко се опіе простимъ віномъ за тога кажу: накитіо се; а ко се опіе ракіомъ за тога кажу: отрескао се и ошльокао се.

Господинъ. Я те неразумемъ шта хоћешъ да кажешъ.

Берберинъ: Ето шта хоћу да кажемъ: за одвећъ велику господу кадъ се опію нико несме или неће да каже: піянъ є, него кажу: ніе ни мало піянъ него се претвара, и ко га непознає какавъ є веселякъ у друштву рекао бы да є піянъ. За мало маню господу кадъ се опію кажу: ала є весео. За іоштъ манѣ люде кадъ се опію, обично говори се накитіо се, украсіо се, напіо се мало. А сиромаха и кадъ грозница увати, светъ се осврће за њимъ па каже: гледай како се опіо. Чудноватъ є овай светъ господине. Мыслите вы кадъ годъ умире, да онъ жали што иде измећу овы зли люди? Ніе истина, онъ жали само што иде измећу пуны чаша, што оставля пунъ асталъ сваке ћаконіе. Жао му є што умире а ніе іоштъ кога своегъ ближнѣгъ упропастіо, што се ніе іоштъ комъ осветіо, што ніе іоштъ кои сандукъ напуніо. Човекъ кои нигдѣ ништа на овомъ свету нема, тай весело полази на онай светъ, и радуе се да умре, у надежди да ће баремъ што годъ на ономъ свету наћи.

МИРОЂІЯ.

Календаръ ніе ништа друго него єдна конта нашегъ живота; кою конту исплаћуємо свакій данъ, а незнамо колика є сума, и коликій є рачунъ. То є єдина конта, кою човекъ ніе радъ да брзо изплати. Нема дана кадъ намъ се на рачунъ те суме неодбіе по мало одъ живота. Човекъ што годъ выше живи, све манѣ има да живи. Човекъ и непознає како се радуе што му се смрть приближава. Млоге чуємо гди кажу: кадъ ће то лето већъ єдан-путъ доћи? То толико значи, колико кадъ бы казао: кадъ ће ми се неколико месеци одъ живота одузети.

Смрть є свршетакъ свію желя и свію послова. Смрть ніе тако грозна као што є люди представляю; докъ смо живи мы незнамо шта є смрть, а они што су помрли, ни єданъ се ніе на ню потужіо. Права смрть то є старость. Човеку є опредѣлила природа да живи до 80 година, и ко умре у той години; за тога можемо рећи да му є дошла смрть. А за све оне друге кои умру пре него што доживе 80 година, ніе смрть крива. Или су сами криви или други предмети што су око ньи. У нашемъ времену права смрть — т. є. она коя има заповесть да само старе

люде мори — нема млого посла. Мало люди има кои 80 година доживе. Они сви други раніе исплате природи своју конту т. є. умру. Томе су криве бриге, пиће, зле жене, доктори, клеветницы, неправде, пушке, саблѣ, мрзость, любавь, полиція, и т. д.

Свекрва то є речь чиста србска, и значи *Свекрива*. То єсть свекрва ма шта радила, она є снаи све крива, и нигда неможе по вольи снаи угодити. А речь *Свекаръ* долази опетъ отудъ што све непрестано псуе и кара, и отуда є остало име Све-каръ.

Законъ. О томе є Солонъ іоштъ пре 2 хиляде година казао, то єсть: да є законъ паучина, гдѣ се само мале муве ватаю, а великій бумбарови раздеру паучину и пролете. О закону у нашемъ просвѣћеномъ вѣку немамо ништа говорити.

Свећа, то є праведанъ и родолюбивъ човекъ, кои непрестано другима светли и путъ показуе, а себе сатире, па кадъ га нестане, светъ остане као што є и было.

ЗА СПОМЕНИКЪ. *)

— Младежъ VI разреда гимн. беогр. 26 цванцика. — Младежъ IV. разреда гимн. беогр. 24 цванц. ГГ. Конст. Хранисављевићъ полковникъ Началникъ воєный 1 #. — Др. Линдермаєръ Началникъ санитета 1 #. — Филипъ Христићъ начaлн. суд. одѣл. кн канцел. 1 #. Тим. Кнежевићъ начали. админ, кн. канц. 1 #, — Дим. Матићъ начал. поп. вн. дѣла 1 #. — Яковъ Димшићъ нач. суд. одѣл. поп. прав. 1 #. — Свет. Д. Давидовићъ секр, суд. одѣл. кн. канц. 6 цв. — М. А. Петронієвићъ секр. агенціе цариградске 6 цванц. — Милославъ Протићъ столонач. суд. одѣл. кн. канц. 6 цв. — Атан. Николићъ. начaлн, поп. вн. дѣла 1 #. — Миливой Петровићъ начaлн. воєный поп. вн. дѣла. 1 #. — Стефанъ Херкаловићъ начaлн. пошт. поп. вн. дѣла 1 #. — Іованъ Николићъ секр. при поп. вн. дѣла 3 цв. — Конст. Бранковићъ проф. лицея 6 цв. — Игн. Станимировићъ проф. лицея 2 #. — Ем. Іосимовићъ проф. воен. академіе 6 цв. — Миланъ Стойковићъ столонач. поп. вн. дѣла 3 цв. — Марко Стойковићъ столонач. поп. вн. дѣла 2 цв. — Др. Аћимъ Медовићъ столонач. санитета при поп. вн. дѣла 6 цв. — Димитріе Миланковићъ столон. воен. одѣленія. 3 цв. — Іосифъ Николићъ Архиваръ 2 цв. — Стев. Лукићъ канцелиста 3 цв. — Лазаръ Максимовићъ рачуноводитель поп. вн. дѣла 3 цв. — Ђорђе Ценићъ предсѣд. суда вар. Београда 6 цв. — Веніяминъ Розмировићъ 1 #. — Васа Ђорђевићъ I. столонач. поп. финан. 3 цв. — Миланъ Давидовићъ секр. поп. фин. 6 цв. — Ђорђе П. Станишићъ III рачуновоп. гл. контроле 6 цв. — Дим. Г. Петровићъ регистраторъ п. прав. — 3 цв. — Гавр. Перишићъ архив. поп. прав. 3 цв. — Матія С. Филиповићъ практ. поп. прав. 1 цв. —

*) За овай споменикъ Лукіана Мушицкогъ примаће прилоге Учредничество Шумадинке, само до Ђурђевадне. Ко іоште жели што приложити нека изволи послати.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Князъ Менчиковъ явля: да су Руси 16. Фебр. іоштъ єданъ шанацъ предъ оним скоро подигнутимъ шанцемъ начинили, и да им непріятельи у томъ послу ништа нису могли сметати. Кодъ Евпаторіе ніе се ништа знаменитогъ догодило.

— Велика дѣйствующа руска войска подели ће се на предводителѣ: Паскіевића и Горчакова.

— Како баренъ Ливенъ ађутантъ цара рускогъ, тако и князъ Горчаковъ учинили су своя подвореня Нѣг. Вел. цару аустрискомъ.

— Піемонтска войска заузеће у Криму Камеш-бай; ніста войска као што новине являю текъ што ніе дошла. Велико множество коня за товаре и магараца одъ те нове помоћне войске већъ є прошло крозъ Босфоръ.

— По гласу бечки новина, конференціе у Бечу већъ су почетс з. Марта у четвртакъ, іоштъ очекуе се свакій часъ, турскій пуномоћникъ Али-паша.

— Изъ Париза являю: да є царъ Наполеонъ одложіо своє путованѣ, и за садъ неће ићи на Крим.

— Енглеске новине пишу: да ни она партая у Русіи, коя є за миръ, неодговара жельи Европе; єрбо ніста миролюбива руска партая, само се у толико разликуе одъ оне друге ратолюбиве или старо-руске партае, што она мысли да іоште ніе време овомъ великомъ рату. А што се тиче планова, у томе су сви сложни. Зато исте новине вичу: „Да нсдамо Русима Цариградъ ни у овой 1855. год. ни у будуће нигда.

— Новине бечке пишу: И у Лондону и у Петерсбургу склони су миру, али у Паризу яке су препоне. Краль Прайскій врло се нашао увређенъ одъ цара Наполеона, што є тражіо одъ нѣга да се обвеже, да може француска войска крозъ Германію свагда и безъ дозволеня немачкогъ саюза, проћи, и краль прайскій да се обвеже да ће се у бечкимъ конференціяма вишини гласова морати придружити. И самъ француски министеръ иностраны дѣла, казао є да се таква условія немогу предлагати єдномъ владателю независномъ; но ипакъ Наполеонъ остао є при своіой заповедаюћой форми.

— Велики князеви руски Михаилъ и Никола дошли су у Одесу, а оданде ће у Петерсбургъ, они у Одеси іоштъ ништа нису знали за смрть свога отца. Князъ Менчиковъ такође є оставіо Крим, и отишао у Москву.

— Садашня царска породица (Романовъ) у Русіи, дошла є на престолъ руски 1613. године. Великій Петаръ кои є 1682. год. ступіо на престолъ, основао є темель величини данашнѣ Русіе, и утврдіо є свою породицу на престолу.

— Новине напоминю; како є Наполеонъ старый іоштъ 1807. године писао: „Сила Русіе, коя є на вѣрозакономъ уплиеу основана; саюзніе негда Аустрію и Француску.“

— Руси купе солдате за флогу свою сада и одъ аладски острова, коє до сада ніе нигда было у тымъ островима одъ како су исти острови подъ Русіомъ.

— Свилодѣлно заведеніе у Белой цркви браће Радулевића, тако се усавршенствовало и показало, да є до сада, 2. бакарне, 4. сребрне медалѣ добило. Лондонски излогъ индустріе одъ 1851. го. почествовао є исто заведеніе са златномъ медальомъ; а одъ Нев-іорскогъ излога индустріе было є похвалѣно съ єднымъ писмомъ. Исто заведеніе остовано є 1832. год. Има 36 казана, и осимъ парны машина раде 84 особе.

— Обште познатый Србскій живописацъ Димитріе Аврамовићъ, кои се и на киижевномъ полю славно показао, преставіо се 2. Марта у Новомъ Саду. Онъ є роћенъ 1815. год. И целогъ своегъ живота было є єданъ одъ оны редки родолюбаца, коме безъ разлике свакій Србинъ треба да рекне: Богъ да му душу прости.

Течай новаца: злато по 5 фор. 52 кр. сребро 26 %.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 11. Марта 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. | № 21

ЕЛВИРА.

Радость проће и веселѣ,
Мене горка туга мори.
Срце моє у грудима,
Као жива ватра гори.

О Елвиро, о анѣсле,
Ты се за ме моли богу;
Єръ за мене лека нема,
Повратит' се я немогу.

Уздисаи загушую,
Ове моє тужне груди;
Єр' у њима срце моє,
Преко мѣре сада уди.

Нема за ме, нема лека,
Лепоте самь твоє жертва;
Ал' некъ ти є опетъ просто,
Єръ я незнамъ шта є клетва.

Мыс'о моя неће нигда,
Моћи, да те заборави;
Живи срећно, а мене ће
Любавь скоро да удави.

У Бадену 1846. А. Б. М.

БЕЛА РУЖА.

(продужено.)

„Роберте!“ повиче онъ, „садъ ти праштамъ, све, све! видишъ, я самь сирома, и некріємъ, да самь дошао быо, да твою матеръ за помоћь замолимъ. Ты си ме као каквогъ просяка предусрео, називао си ме безумнымъ — И єсть, я самь безумный, просякъ, сматрай ме као таковогъ, ал' дай ми єдну сумму новаца, съ коіомъ ћу я путъ мой продужити, и у дальномъ гдигодъ углу света моє быће основати моћи. Па ме онда нећешъ никадъ, никадъ выше видити. Сирома Францъ быће за тебе мртавъ, као што є и мой отацъ мртавъ! Ты ћутишъ, Роберте? смешишъ се ладнокрвно на мене — о, заборави моє увреде, помисли, да су ти одъ едногъ неважногъ човека нанешене. Роберте, клекну ћу предъ тобомъ, клечећи молићу те: дай ми одъ твога излишества, да се нестропоштамъ у пропастъ, коя предамномъ зія. Іоштъ могу срећанъ быти, и ты, ты самъ можешъ ме срећнимъ учинити!“

Робертъ тргне свою руку к' себи, кою узбуђеный Францъ Озбекъ хтѣде іоштъ єдномъ узети.

„Шта є то?“ запита онъ ладно, „одкудъ та напрасна промена?“

„Немой ме пытати! немой ме пытати, Роберте!“ моляше Францъ.

Са оштроуміємъ люборевньивостћу проузрокованымъ, изтраживао є Робертъ узрокъ Францове промене. Одговоръ Єленынъ, кадъ іой є свою руку нудіо, садъ є у нѣму подозренѣ пробудіо, подозренѣ противъ свію, кои се око нѣ налазе. Шпекулираюћій трговацъ промени се у ватреногъ любезника. Съ єднымъ погледомъ увиди онъ положай ствары: Єленино тайне пуно, жалостно сушчество, а Францъ у овой промени, одъ како се она у соби указала. Нѣговъ стра хтѣо є увѣреня наћи.

„Путуєшъ ли самъ?“ упита онъ са пробадаюћимъ погледомъ.

Францъ буде одъ єданпутъ мирніи.

„Самъ?“ повтори онъ съ несигурнымъ гласомъ. „А ко ће мене пратити? Я самъ самъ, сасвимъ самъ!“ дода онъ у видимомъ страу. „Спреми и снабдѣй ме, па ћу пре зоре одлазити.“

„Я оћу да ти срећу оснуємъ ал' ты морашъ быти искренъ.“

На Осбековомъ лицу укаже се жалостный осмѣхъ.

„Заръ іоштъ условія,“ промрмля онъ, „почемъ самъ се већъ толико понизіо?“

„У нашой се кући нека тайна кріе, съ коіомъ твоє изненадно появленѣ саюза има.“

Францова забуна умножи се.

„Ты можешъ мою тайну и дознати — я имамъ узрока, да се што пре могу Швайцерске дочепамъ.

„А смеду ли се тій узроцы знати?“ запыта Робертъ са растећимъ подозренѣмъ.

„Време пролази, Роберте, оћешъ ли ме избавити? Я ти ипакъ кажемъ: Я самъ просякъ, кои одъ тебе милостиню проси!“ повиче Францъ, пруживши му руке.

Трговацъ є быо нерѣшимъ шта да чини, єръ ни найманьи узрокъ за подозренѣ имао ніе, па ипакъ му є некій тайный гласъ шаптао речи, коє су му крозъ све удове тѣла пролетале: „„ты позаимашъ твомъ сопарнику средства, да може са ономъ кою ты любишъ побећи.““

„Ніє ми могуће одма се рѣшити,“ рекне онъ, „ал’ ипакъ“ дода брзо, „да видишъ, да я нисамъ осветолюбивъ, и да оне чувствителне увреде, коє си ми ты грденѣмъ мога мртвогъ отца, нанео, великодушно заборавлямъ, я ћу те самъ лично пратити, и особена пошта за кратко време далеко ће те одвести. Причекай ме, докъ новаца донесемъ!“

Робертъ поће наполѣ изъ собе, но іоштъ ніе ни до прага дошао быо, кадъ сѣдый ђорће унутра хитно ступи.

„Господинъ Роберте!“ „Ево ме!“ „Васъ траже.“ „Ко ме тражи?“ Мени се чини,“ прошапће ђорће, „као да є полицайный комисаръ.“

„Великій Боже!“ повиче Францъ побледивши, кадъ речи ђорћеве чує.

„Онъ ме башъ узастопце прати. Два солдата посели су већъ врата са сокака.

„Онда самъ я пропао!“ промуца Францъ, и готово сасвимъ клоне.

„Шта є то?“ запита младый домаћинъ, „тражили се овде какавъ преступникъ?“

Францъ угледа кесу ону на патосу. Брзо є счепа, па повиче:

„Я ћу пешке путовати — одма! ђорће, проведите ме крозъ стражня каква врата — за име бога некасните!“

„Вы нећете далѣ господинъ Францъ Осбекъ!“ повиче некій гласъ, „у име краля вы сте мой апсеникъ!“

Полицайный комисаръ стаяо є на прагу отворены врата; иза нѣга видла су се два оружана войника.

„Господине,“ повиче разлюћенъ Робертъ на Француа. „Васъ тераю, а вы се ипакъ усуђуєте у нашу кућу ступити.

Вы гомилате поругу на поругу на нашу породицу!“ затимъ се окрене къ полицайномъ комисару: „Господине, изъ призрѣнія на мою матеръ, молимъ васъ, да сваку ларму избѣгавате.“

„Вы потврђуєте дакле да є овай господинъ Францъ Озбекъ?“ — „Єсть!“

„То ће одъ нѣга зависити, да я мою дужность безъ ларме чинимъ.“

„Можете слободно,“ проговори тихо Францъ са тужномъ одностћу. „А ты Роберте, некъ предъ богомъ самимъ некадъ одговарашъ, што си несрећногъ єдногъ човека, кои є близу среће своє цѣли быо, у пропасть низврго. Ево ме господине, водите ме! За узрокъ могъ затвора непитамъ васъ єръ га већъ знамъ!“

Праћенъ войницыма изиће Францъ изъ куће госпоє Симонићке. У салама ніе се ни найманѣ што о томъ случаю знало Весели гости заключе балъ текъ са появленѣмъ дана. Кадъ є Робертъ за Єлену запитао, дозна, да є у собу свою отишла, почемъ є найпре госпои Симонићъ лаку ноћь казала.

III

У три сата по подне на нову годину — пре негъ што ће ручакъ на асталъ донешенъ быти, догоди се измећу госпоє Симонићъ и нѣногъ сына врло буйна сцена. Обоє налазили су се у елегантной соби старе те госпе, коя є са три хиляде талира себи титулу совѣтниковице купила, почемъ є то право мнѣніе имала, да се у престолной вароши безъ титуле живити неможе. Мати се већъ подпуно обукла: на себи є имала врло убрану альину одъ сигавогъ атлаза, а на великимъ грудма нѣнимъ висіо є тежакъ ланацъ, когъ бы човекъ лако за орденъ златногъ руна држати могао, кадъ бы само место блистаюћегъ се діямантногъ сата, златна ягнѣћа кожа о нѣму висила. Исподъ мале нѣне паризке капе, коя є за какву младу домаћицу одъ свои 24 године приличнія была, светлила се художествена, кестењява коса у витицама, измећу нѣны прћавы устница, видли су се найлепши зуби изъ фабрике найболѣгъ францускогъ зубара; сынъ быо є онако просто обученъ, као обично богати трговцы одъ свои 26 година бываю.

„Роберте,“ рече она дркћући одъ лютине, „ты ћешъ самномъ кодъ президента ићи! Я самъ му прошле ноћи на балу обећала, па ако нежелимъ се осрамотити, то морамъ речъ држати.“

„Добро, мати, па седи на кола па иди сама!“ рекне младићъ, ходаюћи по скупомъ ћилиму.

„И тебе очекиваю, и надаю се.“

„Я нисамъ ништа обећао.“

„Ал’ я самъ!“ повиче советниковица съ кречећимъ гласомъ, спустивши свою тежку руку на єданъ асталчићъ одъ Махагонскогъ дрвета. „Кадъ моє захтѣванѣ неважи, то ти заповѣдамъ!“ дода она са гнѣвомъ, кои на све заборавля, кои є нѣно племе издавао, сирѣчъ да є она изъ породице некогъ фабриканта одъ Райне была, кои є зноємъ труда свои бѣдны надничара, себи капиталъ сгрнуо, и измећу петъ наслѣдника раздѣліо га. Две петине истогъ наслѣдія, т. є. дѣо госпоє Симонићъ и дѣо нѣногъ брата, отца сиротогъ Франца, основале су Хамбургску трговину Симонића.

„Заповѣдате? Заповѣдате?“ запита Робертъ ладно и спокойно, ставши на средъ собе. „Вы заборављате, мати, да самъ я пунолѣтанъ. Нико нема выше право, заповѣсти ми издавати.“

Устне бабине почну дрктати, и загасита црвенъ покріе іой меснате образе. Назоръ є своимъ гнѣву брану положила и уздржала га, почемъ є неколико минута ћутала. Црне нѣне очи, шиљаре су усіяне погледе на спокойногъ Роберта.

„Твоє пунолѣтство дакле сыне измеява мой материньи упливъ и важность!“ почне она безгласно, после некогъ времена, „добро, я допуштамъ; алъ и то те опоминѣмъ, да є последня воля твогъ почившегъ отца, осигурала ме у уживаню нѣговогъ иманя, нѣговогъ *целогъ* иманя, докъ се годъ я сама истогъ на твою ползу неодречемъ. Іоштъ самъ я господаръ куће Симонића, па ако ты нећешъ више да ми сынъ будешъ, то мы онда само іоште остає, да те као могъ калфу сматрамъ. Наслѣдія лишити те немогу; ал’ докле я годъ дишемъ, остаєшъ мой калфа. Садъ бирай измећу обадвога! сына ћу кћери президентовой представити — калфу ћу послати у Хамбургъ у дућанъ куда є нѣгово место. — ! Ты ме познаєшъ, моя тврда и постояна воля, коя є и твоимъ отцемъ управляла, уметће и тебе у обузданости држати. Што самъ ти съ опоминањемъ говорила, данасъ ти заповѣдамъ. О познаємъ я узрокъ твогъ узтезаня! Или ћешъ

данасъ сести у кола, да самномъ кодъ президента одешъ, или хоћешъ сутра да у Хамбургъ путуешъ!“

Робертъ своє спокойство ипакъ неизгуби; са порутелнымъ величествомъ завуче онъ прсте своє десне руке, украшене великимъ прстеномъ одъ діяманта, у белый златомъ везеный прслукъ одъ атласа, подупре се на наслонъ одъ дивана. на комъ є советниковица седила, пакъ рекне смешећи се.

„Истина є, мати, мой почивши отацъ тебы є неку власть надамномъ дао, и као што ми се чини, и то є учиніо твоимъ упливомъ, єръ ето и сама признаешъ, да є њиме твоя постояна и гвоздена воля управляла; али, мати, калфа онай, кои є шестъ гонина посао онай са господаромъ Симонићемъ деліо, кои є по смрти овогъ и управу надъ пословима приміо, приміо є такође и неку тайну књигу, коя є у станю ствари неке разрѣшити и обелоданити, коє бы слѣдства врло неповольна была. Пошльи дакле калфу тогъ, почемъ га за сына нећешъ да признашъ, у Хамбургъ, па онъ ће єдну потайну и сакривену фіоку отворити, за кою само онъ зна, и одъ коє само онъ ключь притяжава — — “

„Роберте! Роберте!“ повиче уплашена мати.

„Выдишъ. да самъ пунолѣтанъ! а кадъ єсамъ, то оћу и себы жену да по момъ вкусу изберемъ. Па ако бы притомъ млого и штетовао, опетъ ће и мени доста остати, да ћу са Єленомъ безбрижный животъ проводити моћи. “

„Съ Єленомъ? “ замуца советниковица. „Човече, єси ли ты при чистой свести? “

Робертъ устане, и ступи єданъ коракъ натрагъ.

(продужиће се.)

БЕРБЕРИНЪ.

Господинъ. Што се то устумарали люди и жене данасъ, кадъ ніе никакавъ празникъ?

Берберинъ. Заръ незнате, данаске су *младенцы.* Данасъ часте свы они кои су се у теченію овы 12 месецы венчали.

Господинъ. Одъ куда то? кадъ у календару нестои на данашньи данъ написано: „младенцы“ или „светы супрузи“ или „свадба“ него стои у календару изрикомъ написано: *40 мученика.*

Берберинъ. Па башъ то є правый имен-данъ свію оженѣны. — И кадъ незнате што тай данъ држе и славе млади супружницы, я ћу вамъ казати. А о томе што вамъ кажемъ треба да будете увѣрени, єрбо я самъ пытао црквеняка, и онъ ми є приповедао; а и безъ тога увѣреня само се каже: єрбо, коме є име Іованъ, части на Іованданъ; Ђорђе, на Ђурђев-данъ, Петаръ, на Петров-данъ; по томе дакле, кои се годъ оженіо, то єсть, ко є годъ ступіо у брой *мученика,* тай части на онай данъ, кадъ пада: 40 *мученика,* за знакъ да є приміо и то име на себе, и да є ступіо у брой мученика. И како є светъ одвећъ учтивъ и неискренъ, назвао є тай данъ *младенцы.* — На имендане люди обично кадъ честитаю говоре: срећанъ светый Іованъ, срећанъ светый Никола, срећно ново лето — и по томе на 40 *мученика,* кадъ когодъ иде младимъ супружницыма те честита, треба да каже: *срећни мученицы!*

Гасподинъ. Єсть, єсть, треба имъ казати срећни мученицы. — Мы смо свы на свету мученицы. само съ томъ разликомъ, оженѣни и удати то су *срећни мученицы;* а они кои незнаду за брачный животъ, то су: *несрећни мученицы.*

Берберинъ. Я неумемъ тако далеко да филозофирамъ. Я самъ само хтео вамъ казати, да супружницы славе 40 мученика, и да су они сами себи избрали мученике за своє патроне. Славити мученике, никако неслаже се са срећомъ. Зато я бы савѣтао младимъ супружницыма, да изберу другій данъ, на кои бы славили пролеће своєгъ живота.

Господинъ. У читавой години нема лепшегъ дана за славу младенаца, єрбо то є првый данъ пролећа, зато младенцы на тай данъ треба да славе и пролеће своєгъ живота.

Берберинъ. Єсть, єсть, имате право. Тай данъ треба да славе супружницы, єрбо на младенце єднаки су данъ и ноћь. Тога є дана, *равноденство,* и као имен-данъ *равнодушія* измећу мужа и жене треба да се слави, и за то, што све већма данъ расте, а то толико значи, колико, кадъ бы казали: све се више любавь сманює; єрбо животъ праве любави, то є месечина. Тако у романима стои написано. А и зато требало бы, тай данъ да се слави, што зміе починю излазити, єрбо знамо да є змія была прва другарица и учителька прве жене Еве, помоћу коє, Ева є своєгъ мужа преварила.

Господинъ. Шта има ново съ бойногъ поля?

Берберинъ. Погрешно ме питате. Нетреба да кажете шта има ново съ бойногъ поля? него треба да кажете: шта има ново съ болногъ поля; єрбо тамо слабо сада гину одъ пушке и саблѣ; него умиру одъ болести. И Кримъ постао є одъ неко доба вавилонскій торонь, и заиста тамо се сада више єзыка говори него што се говорило на вавилонскомъ тороню. Енглески, француски, грчки, руски; турски, татарски, таліянски, влашки, арабски, бугарски, польски, мађарски, сви се ти єзыцы сада у Севастополю и око Севастополя говоре, и іоштъ млоги други коє нигда мы овде нисмо ни чули.

Господинъ. А єли истина да су саюзници тако стеснили Севастополь да неможе да мрдне?

Берберинъ. То незнамъ. — Али да оставимо те политичне и ратне ствари на страну, па да вамъ причамъ єдну малу приповедку. Было Ера и Шіякъ, па се подигли да ватаю айдука. Ера є ишао съ єдне стране шуме, а Шіякъ съ друге стране. На єдан-путъ Шіякъ повиче: „хай Еро, я увати айдука!“ — „А да божя ти вера, кадъ си га уватіо, доведи га овамо.“ Одговори Ера. — „Неће да дође “ Одговори Шіякъ изъ шуме. „А ты га пусти!“ повиче Ера; „я бы нѣга пустіо, ал неће онъ мене да пусти.“ Одговори жалостно Шіякъ, кои се хваляше да є уватіо айдука. — Съ богомъ.

ПОЛЕЗНЕ ОПОМЕНЕ.

— Да ти се *мастило неуплѣсниви,* баци само два три каранфила у дивитъ.

— Собный политиранъ *намѣштай* найболѣ ћешъ *преполитирати* млекомъ. Очисти намѣштай найпре мокромъ па сувомъ крпомъ одъ блата и сваке нечистоте, умочи вунену крпу у добро млеко и протрляй неколико пута

цѣо намѣштай. Ако ово мѣсечно по єданпутъ чинишъ, остаће ти намѣштай по изгледу єднако новъ.

— *Олайномъ фарбомъ намазано дрво* (врата, прозоре, долапе —) нетреба сапуномъ или цѣномъ *прати*, єръ предмети свѣтлость тимъ изгубе и фарба се на скоро скине. Найболѣ є дрво водомъ млакомъ опрати, и тимъ површину нечистоту скинути, па потомъ сунѣеромъ єднимъ умоченимъ у разблаженъ амоніякъ тежу нечистоту извадити. На овай начинъ остане фарба бѣла (или другчіе свѣжа), свѣтла, чиста и свакадъ као нова.

— *Иозлаћени рамови на портретима чисте се*, кадъ разсѣченомъ єдномъ главицомъ црногъ лука, умоченомъ у чистомъ шпирту, рамъ полако неколико пута протрлянъ.

МРВИЦЕ

— Антистенъ є советовао Атињане да прогласе магарца конѣмъ. То є лудо одговоре му они. "Е ца како проглашавате за предводителѣ оне, кои нимало зато способности немаю" рекне Діогенъ.

— Мучанъ є животъ, рекне некій Діогену. „Ніе животъ мучанъ никоме другоме, него ономе, кои мучно живи." Одговори Діогенъ.

— Діогенъ искаше одъ некога распикуће єданъ талиръ, а овай му на то рекне: зашто просишъ одъ мене талиръ, а одъ други зактевашъ само по єдну крайцару, „е, одговори му Діогенъ," одъ други надамъ се и други путъ добити, а одъ тебе немамъ надежде.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Поставлѣни су: I. секретаръ княжеске канцеларіе г. Іованъ Филиповићъ за пр. началника админ- одѣл. при попечителству правосудія. А на нѣгово место Светозаръ Д. Давидовићъ секретаръ суд. одѣл. кн. канц. за пр, секретара адм. одѣл. кн. канц. на нѣгово пакъ место Никола Х. Поповићъ столоначалн. суд. одѣл. при попеч. правосудія.

— Поставлѣни су: секретаръ апелаціе Коста Обрадовићъ за секретара попеч. правосудія суд. одѣл. на нѣгово место Димитріе Томићъ I. столонач поц. прав. одѣл. админ. а на место овога Панта Іовановићъ II. столонач. поп. прав. — на место овога Ненадъ Іовановићъ секр. суда окр. беогр. — а на место овога Іованъ Кундићъ секр. суда окр. гургус. а на место овогъ Димитріе Симићъ. — Далѣ Лазаръ Маринъ за пр. I столонач. суд. одѣл. — Дим. Петровићъ за пр. протоколисту при поп. прав. кои ће дужность столоначалника апелац. суда II. одѣл. извршавати.

— Княжескій представникъ Г. Алекса Симићъ кои одъ дужегъ времена болуе, отишао є данасъ у Пешту, да бы се совѣтима и тамошньи лекара могао ползовати. За време нѣговогъ одсуства, одправляће дужность нѣгову Г, Стефанъ Марковићъ поп. прав. и просвештенія.

— Г. Војвода С. Книћанинъ ради поправке своегъ нарушеногъ здравля, одпутовао є данасъ у мехадиска купатила.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— На неколико сати пре нег што ће умрети царъ Никола, кажу му, да є дошао изъ Севастополя сынъ княза Менчикова и донео писма, одъ млади велики князева: но царъ ніе ништа више хтео о томъ да чуе: „То бы ме рече „опетъ на землю повратило." — Царъ Никола као што є читавъ свой животъ војнички провео, војнички є и умрео. Онъ є боловао и издануо на своме простомъ војничкомъ логорскомъ кревету, у комъ има само єданъ душекъ напунѣнъ сеномъ, а покривао се своимъ солдачкимъ япунцетомъ.

— Князъ Горчаковъ и баронъ Ливень у Бечу имали су честъ да кодъ цара ручаю.

— Удова царица руска осимъ кућевни трошкова прима ће годишнѣ 600 хиляда рубаля. Кадъ бы изъ Русіе изашла имала бы само половину. Престолонаслѣдникъ има годишнѣ 300 хиляда рубаля.

— Лордъ Раглань одъ 19. Фебр. явля: да су Руси потопили 9 свои лађа и примичу се са своимъ обкопима Францускимъ батеріяма. Зима и снегъ непрестано траје.

— Прво извѣстіе Остен-Сакена изъ Крима гласи: да су Турцы 24. Фебр. кодъ Евпаторіе были одъ Руса узбіени; и да непріятельи никакву штету неприносе Севастополю.

— У Паризу чуло се да се у Шпанію опетъ нека буна подигла. За цара Наполеона све новине опетъ говоре да ће ићи у Кримъ.

— При землѣтресу у Бруси срушила се єдна свилара, гдѣ су 60 жена, што су свилу преле животъ свой изгубиле. Одъ 135 џамія ни єдна ніе читава остала, или су са свимъ разрушене, или су само минарета срушена, око 300 особа што се до садъ пронашло животъ су изгубили.

— 3. Марта у Паризу у руской капели држанъ є парастосъ, гдѣ су присуствовали и неки ађутанти цара Наполеона, и принцеза Матилда.

— Францускій царъ подѣли ће све војнике на три части: на источну војску, сѣверну војску, и на ліонску војску; и све три ове војске, биће готове у свако време на бонште ступити.

— Скупљени дипломати у Бечу, посѣћаваю и княза Метерника.

ЗАГОНЕТКЕ.

— Одъ чега капа одъ тога и попъ, одъ чега попъ одъ тога и штапъ?

— Божѣ саздањ, людско створенѣ, змія оседлана.

— Дрвено тѣло, гвоздени зуби, каменъ прегризе.

— Закла вола бивола, изуди га на удиће, свакій удъ вола даде,

Течай новаца: сребро 26 ½ % злато по 5 фор. 53 кр.

— Како се сада свршава ово прво тримесечіе, молимо да намъ се изъ окружны места найдалѣ до свршетка овогъ месеца предплата пошалѣ.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 15. Марта 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. | № 22

БЕЛА РУЖА.

(продужено.)

„Мени се чини да нисамь іошть никадъ при тако чистой свести био, као башъ садъ. Ко може мени, богатомъ човеку забранити, што оћу да себи жену изъ саме наклоности узмемъ? Кадъ бы Єлена миліонъ притяжавала, небы ме ипакъ срећніимъ учинила, него садъ, кадъ ми нѣно благородно срце, лепоту и добродѣтель као миразъ донесе. Я не претимъ, майко, єръ се іошть єднако за твогъ сына сматрамъ; него те молимъ, да ми у овомъ послу несметашъ, и да ме не приносишъ на жертву твои сребролюбивы планова. Или ће Єлена, или ни єдна друга, моя супруга быти. И ако ти заиста срећа твогъ єдиница на срцу лежи, као што си ме често увѣравала, то момъ савезу са томъ дражестномъ но несрећномъ девойкомъ, коя и твое почитаніе у найвећой мери притяжава, нећешъ противна быти, већъ ћешъ исто по могућству подпомагати. Мати, почне садъ Робертъ страшно молити: „Я безъ Єлене немогу живити — немой ме принуђавати, да се средства очаятелны латимъ. Моіой любови жертвова ћу све, све; сваку ћу препону уклонити, коя ми се на путъ стави, а ону ћу руку са сузама благодарности поливати, коя ће ми девойку мое ватрене любови, понудити!“

Любавю свладаный младићъ седне на єдну столицу. Замишлѣно сматрала га є советниковица, коіой дубина страсти коя се у срцу Робертовомъ тако нагло укоренила ніе непозната остала. Нѣна тврда воля покори се матерньой любови, и она осети срдечно сажаленѣ спрамъ сына своґъ.

„Нѣга є очаянѣ на ту претню натерало!“ помисли она: „Шта ми друго остає већъ попустити? Познаємъ га я, нѣговъ карактеръ раванъ є моме. Много се на коцку меће: Честь нашегъ дома, па и. . . . Обое немогу я безумной страсти єдноґъ залюблѣноґъ на жертву излагати. Морамъ предосторожно, врло предосторожно поступати.“

Кадъ Робертъ главу дигне, угледа она сузе низъ образе нѣгове гди теку, онъ се хтѣдне удальити.

„Остани, сине!“ рекне она милостиво, я нисамь мислила, да є Єлена таково дубоко упечатлѣнѣ на тебе у чинила. Ты є текъ одъ неколико неделя познаенъ. — Єси ли ее испитао точно?“

„Мати, ты ме познаешъ,“ одговори Робертъ тронутъ, и слабимъ гласомъ. „Я нисамь више дете, коє при свакой светлећой се појави усклицава, и жели є имати. Кадъ самъ ти оно пређе казао, да ову зиму желимъ овде провести, мене є мисао за Єлену одушевлявала, хтѣо самъ є познати и молити за нѣну любовь. Шесть неделя было є довольно, да анђела єдноґъ познамъ и обожавамъ. Пакъ шта мыслишъ садъ мати?“

„Ты ћешъ моє рѣшеніе чути, докъ се я найпре съ Єленомъ проразговоримъ. Зато захтѣвамъ одъ тебе єдно обећанѣ.“

„Какво?“ повиче Робертъ, комъ се очи засіяю.

„Да честь отца твога чувашъ, и тайну наше породице као какву светиню хранишъ. Мой умрлый братъ, познавао є своґъ лакомисленоґъ сына врло добро. Францъ непринадлежи више нашой породицы. Како си га се ослободіо?“

„Полиція олакша ми тай посао.“

„Шта?“

„Одма по вашемъ одлазку уапсили су га.“

„У моіой кући?“

„На жалость, єсть!“

„Ужасно!“ повиче она, „полиція была у моіой кући?“

„Буди спокойна, ніе нико за тай неповольный случай дознао.“

„Та само є то доста“ продужи у гнѣву баба, „што су се надали тога скитницу у моіой кући наћи.

„То ме ни найманѣ неузнемирава, почемъ є та стварь врло проста и ясна. Францъ у своемъ бѣгству, дошао є у гостилникъ, и тамо є за наше обиталиште разпитивао. Почемъ су га већъ юрили, да га увате, то му є полиція и у трагъ ушла была, а и средствомъ телеграфа дозна да ће у нашу варошъ доћи. Па тако су га по свимъ гостилницыма и тражили. Овде га кодъ насъ нађу и у найвећой тишини одведу. Ютросъ рано већъ самъ кодъ полицайноґъ комесара био, и казао му, како є онай дошао да одъ насъ новаца иште. Као што ми казаше, Францъ є єданъ одъ найопаснїи бунтовника, онъ є и при єдной борби на улицама участвовао, опъ, као исписанъ официръ — садъ ће да му и пресуду изричу, а како ће та изпасти, можемо мислити. Само то ми є жао, што ће га башъ у овдашнѣмъ суду осуђивати.“

Єданъ служитель уђе и яви да є ручакъ већъ спреманъ. Робертъ одведе свою матеръ у трапезарію.

„Гди є господична Єлена?“ Запита она служителя.

„Она є нешто слаба, и молила є да є извините.“

„Неспаванђ прошле ноћи, ослабило є то добро дете!“ рекне ова сину своме.

После ручка одвезе се сама она кодъ президента. Робертъ є єдно дуго писмо писао на своегъ дѣловодителя у Хамбургъ. Съ почеткомъ првогъ сумрачка изиђе Єлена изъ куће совѣтниковице Симонићъ, завіена у єдно япунце и лице валомъ покривено. За веявицу и снегъ ніе марила, већъ є брзо крозъ сокаке, готово трчећи ишла.

IV.

У исто то време повуче єданъ човекъ за жицу повеликогъ звонца на некомъ мрачномъ зданію, коє є само између последньы кућа западнѣ стране вароши, было. Одма затимъ отворе се велике, тешке, са врло дебелымъ гвозденымъ шибкама оковане вратнице, предъ коима є стражаръ тихо и ћутећи ходао. Човекъ онай уђе у єданъ дугачакъ ходникъ на своду, на когъ зидовима кои су одъ неколико горећи лампы осветлѣны, были, блистао се ледъ. Овай проће крозъ ходникъ и уђе у єдну авлію, коя є свудъ унаоколо высокимъ мрачнымъ зданіяма обколѣна была. На десной страни стаяле су намѣштене пушке и єдна мала стражарица, коє є показивало да и ту стража има.

„Куда ћешъ??“ упита солдатъ.

„Кодъ управителя државны тавница.“

Солдатъ му покаже рукомъ на лево за обиталиште нѣгово, а странацъ завивши се іошгъ выше у огртало, уђе крозъ єдна врата, попне се узъ степене и дође на єданъ лепъ ходникъ одъ гвожђа на првомъ спрату. И мора да є было познатъ у овой кући, єръ безъ да се много домишляо на коя ће врата, куцне на єдна одма. У истомъ тренутку стаяо є предъ ньимъ єданъ сѣдъ войникъ, кои га озбильно и умѣрено, ал' и любезно предусретне, и у собу уведе.

„О, господинъ Петре,“ рекне старацъ. „Шта ми дає ту честь да васъ, славногъ адвоката наше државе, тако доцканъ у момъ тужномъ царству видимъ?“

Адвокатъ Петаръ, човекъ одъ свои 32 године, белогъ, оштро изгледаюћегъ лица, великій ватрены очію са краткомъ црномъ брадомъ, метне слободно и безъ усиленя свой снежный шеширъ на єдну столицу.

„Господине маіоре,“ проговори адвокатъ, „я долазимъ башъ садъ изъ обиталишта кралѣвско-државногъ правобранителя, когъ на несрећу нисамъ кодъ куће нашао, єръ се у некомъ дружству наоди. Вы познаєте моє дѣловодно одношеніе къ нѣму, пакъ зато можете и сами мислити, да онъ мени небы забраніо, да єдногъ политичногъ апсеника непосѣтимъ. Осланяюћи се и на моє станѣ, као явный адвокатъ и белѣжникъ кои и кодъ суда заклеты, нисамъ непознатъ, молимъ васъ да ми посѣту кодъ єдногъ апсеника дозволите — — за дозволенѣ државногъ правобранителя, я ємствуємъ.“

„Вы захтѣвате много, господине,“ рекне старацъ озбильно.

„Я знамъ; но кадъ и то додамъ, да ћу я и бранитель апсеника быти — “

„Гди вамъ є пуномоћіе?“

„И нѣга ћу да узмемъ, готово є; та вы знате да самъ већъ єдномъ и вашегъ сына, оногъ садъ у Америки предъ првымъ судомъ заклеты (Schwurgericht) браніо. Да границе пакъ законости прећи нећу, то се надамъ да нећете ни помыслити.“

„Кодъ когъ ћете апсеника?“

„Кодъ Франца Осбека. Онъ є другъ и єдномиленикъ вашегъ сына было. Обоица су заєдно као офицыри служили при єдной ловачкой регименти.“

„Тай є прошле ноћи затворенъ.“ рекне тихо старацъ „То данасъ дознамъ одъ полицайногъ комисара.“

„Мора ли ваша посѣта іошгъ данасъ быти.“

„Апсеникъ тай незна, да самъ я у резиденціи овой адвокатъ — па како ће ме моћи за своегъ бранителя изабрати? А при томъ морамъ и одъ нѣга и то дознати, докле є загазіо было у преступленю, єръ ако видимъ да ми трудъ неће срећанъ конацъ имати, то ћу быти принуђенъ да га нѣговой судбини оставимъ.“

Маіоръ промисли се неко време, па онда рекне, но не башъ сасвимъ безъ усиленя.

„Почемъ мени у дужность спада да само пазимъ на строго чуванѣ апсеника, то мислимъ да нећу мою дужность ни найманѣ съ тымъ нарушити, ако вамъ Франца Озбека на єдну четвртъ часа повѣримъ.

Онъ садъ зазвони. Єданъ нарединкъ ступи унутра. Маіоръ, кои є међутимъ єданъ списакъ разгледао, рекне:

„Нека апсанція апсъ подъ броємъ 11. овомъ господину отвори.“

По учинѣнимъ учтивимъ поздравима, изиђе адвокатъ изъ маіорове собе. Войникъ одведе га на другу страну зданія, и одма му буде поменутый апсъ отворенъ. Съ апсанціинымъ фенѣромъ у руцы уђе онъ у єдну малу чевороугольну собицу, изъ коє га пріятна топлота сретне, но съ истомъ и онай особиты мирисъ кои се само у тамницама налази. Пошто є врата засобомъ заключао, стане, и мирно є сматрао внутреньость собе и обитателя нѣногъ. Францъ є, сасвимъ обученъ, лежао на єдномъ миндерлуку. Главу е на руку наслоніо, и чинило се као да и непримѣчава овогъ што є дошао. Необична тишина владала є овде, и сама олуя наполю, коя є снегъ на малы, дебеломъ решеткомъ одъ гвожђа, окованый прозоръ, наносила, чула се овде као шуштанѣ удалѣне какве рѣке.

„Онъ є!“ прошапће адвокатъ самъ у себи, изгледомъ бледогъ овогъ апсеника яко тронутъ.

Напоследку отвори Францъ очи. И кадъ страногъ овогъ съ фенѣромъ апсанціинымъ види исправи се.

„Я самъ искао свећу, носите ли ми є већъ єдномъ?“ рече садъ овай.

„Францъ! Францъ!“ повиче адвокатъ, и метне фенѣръ на асталъ близу Франца.

Апсеникъ є седіо као окаменѣнъ на постельи, раз-

мишљаваюћи у себи ко то може быти, што онако са участвіемъ нѣгово име изговори.

„Боже мой, да ме невара санъ?“ проговори садъ мислећи се. —

„Ніе санъ, жалостный пріятелю, тужна дѣйствителность обкружава те, а я самъ Юлій Петри, твой — “

Францъ викне тронителнимъ гласомъ.

„Юліе!“ Юліе! викао єонъ съ неописанимъ изразомъ. И падне на груди пріятеля свога, кои є своє руке разширіо быо, и садъ дркћуће устне апсеника съ полюбцыма покріе. Право, топло пріятельство, обитавало є у срцу оба ова човека, коє є и учинило, да су они за неко време заборавили были, у каквомъ се несрећномъ месту налазе.

„На бѣдну постелю апсеника, вучемъ те къ себи, милый пріятелю.“ рекне жалостиво Францъ. „Ал' ипакъ нисамъ преступникъ; можешъ ми безъ сумнаня руку пріятеля пружити. Мой є духъ быо врло слободанъ, Юліе, зато су га и морали у тесне ове зидове затворити.“

„Мани се свакогъ правданя, ядный пріятелю! Я самъ дошао да ти стару ону руку, вѣрну десницу пружимъ. И ако те за узрокъ твогъ затвора питамъ, то чинимъ само за то, да се могу я приправити, и права средсва за твоє избавленѣ изабрати.“

„За моє избавленѣ? За моє избавленѣ?“ Повиче Францъ, єцаюћи. Юліе, ты знашъ, да я нисамъ мекушацъ, да самъ выше пута смрти моє груди показивао — ал' опрости ми за ове сузе, коє ми мисао за слободомъ изгони, немой ме мекушцемъ називати, ако се садъ смрти а и самогъ дужегъ затвора страшимъ. Моє є срце за животъ везано, са таквимъ свезама, коє раскинути я нити одважности, нити снаге имамъ. Нежелимъ живити, да дишемъ, да радость живота уживамъ, већъ да любити могу, да могу слободно оной принадлежати, коя є сама мой животъ. Ты є познаєшъ Юліе, и ты самъ морао си є почитовати и любити — “

„Єлену!“ рекне адвокатъ, „због нѣ, вредно є живити.“

„Ты є познаєшъ, продужи Францъ узхићенъ. „И одъ тогъ анѣела лепоте и добродѣтельи отрзава ме човеческа сила, моћь обстоятелства, коя самъ я у надувености среће моє, измеявао и пркосіо іймъ. Єлена мени оддана са вѣрномъ любовію, она страда кадъ я страдамъ, и она є срећна кадъ самъ я срећанъ. Съ одважностћу, кою я охоломъ смѣлосћу садъ именовати могу, путовао самъ я крозъ ону землю, у коіой самъ жигосанъ као преступникъ. Пркосіо самъ опасностима, коя су ми на путъ излазиле, и већъ самъ се быо моіой цѣли, слободной Швайцерской, приближіо, кадъ ал' ме моя несрећа стигне.“

„Дакле ты си хтѣо у Швайцерску?“ повиче зачућено адвокатъ, пакъ си овай путъ изабрао, кадъ ти є быо слободанъ изборъ датъ, да другій, манѣ опасанъ изберешъ?“ (продужиће се.)

СИРѢЧЬ.

Овы дана изразіо се єданъ ученый Србинъ, како є незгодно писати безъ: *сирѣчь*, а како є незгодно употребљавати ту славенску речь у србскомъ єзыку; како Србске Новине употребляваю *то єсть* у место *сирѣчь*, но како є ова замена недостаточна, у томъ предмету было бы моє мнѣніе: да *сирѣчь* нимало ніе више славенска речь него *синоћь*, єрбо *сирѣчь* є саставлѣно изъ *рѣчь* и *си*; *рѣчь* є и славенски и србски, а *си* є славенски одъ сей, сія, сіе, и значи овай, ова, ово. И тако *сирѣчь* значи *ова речь*, или *ево речь*, или *што оно речь*.

Синоћь саставлѣно є изъ *ноћь* и *си*; *ноћь* є србски, а *си* славенски, како што є речено, и значи: ова ноћь, или она ноћь.

И тако нимало више не треба да се списатель србски страши одъ рѣчи *сирѣчь*, него одъ *синоћь*; знаюћи, да є овымъ начиномъ постало и *сада*, иначе *овда*, на пытанѣ *када*, а и више речій. В. Л.

БЕРБЕРИНЪ.

Господинъ. А што то одъ неко доба готово непрестано звона звоне?

Берберинъ. Па тако є свагда у месецу Марту. Ко презими неможе да прелети, а ко прелети неможе да презими. Главна експедиція или полазакъ на онай светъ, два путъ є у години дана; у пролеће и у єсенъ, а они други што умиру у друго време, они полазе на изванредным лаћама. Мартъ є врло чудноватъ месецъ. Млоги умиру, а млоги болую. Миръ Европе на смртной постељи лежи; найвѣштій лѣкари изъ свію велики држава, држе совѣтованя у Бечу; али іоште ништа се незна хоће ли моћи остати у животу. Тай болестникъ, то наймиліе чедо Европе, тешко дише. Лекари су забринути, премда гдѣ-кои слабо маре да оздрави. А тежко ће и остати у животу, єрбо му є тако млого крви пуштено, да є са свымъ ослабіо. Млоги сада виде, да су съ почетка рћави лекови употреблявани; и лекари нису одма съ почетка познали каква є болесть; и држали су за шалу. Сада є найвећа опасность, и ако миръ Европе преживи овай несрећный месецъ Мартъ, онда можемо се надати да ће дугогъ живота быти Нѣму нема выше одъ 40 година; и на истомъ месту, гдѣ сада забринути лекари око болестногъ старца седе, присуствовали су кралѣви и цареви Европе при нѣговомъ рођеню. Пре 40 година сви народи са разширенымъ рукама дочекали су гласъ изъ Беча: „родіо се миръ!“ Сада, после 40 година сви народи очекую нестрпльиво да чую изъ Беча само две речи: „оздравіо миръ“ или „умрьо миръ.“ Бечъ є средина Европе, кои брижльиво надстоява да се миръ у животъ повратимиръ, кои неизбройне пріятелѣ има у свыма народима. — Миръ, богатый, богомданый и благотворный миръ, има само єдногъ наслѣдника; а тай є наслѣдникъ несрећникъ, разпикућа, паликућа, убилацъ, а то вамъ є ратъ. Што годъ трудолюбивый миръ заштеди и стече то нѣговъ наслѣдникъ за врло кратко време потроши и разори. И будите увѣрени да миръ небы умрьо, само да му ніе тако млого крви пуштено, и да нису толики грдни дугови у апотеки за руски чай учињени. И колико є ніо свакоякатея и чая, и колико се купао и зноио у рускимъ парнымъ баняма, и у турскимъ амамима, опетъ ни найманѣ наде-

жде нема, да ће оздравити, него види се да одъ дана на данъ све горе у болесть пада.

Господинъ. А шта раде они на Криму?

Берберинъ. Дуго имъ є време, и изъ дугогъ времена забаве ради туку се по мало. Али досадило имъ се веће да се изъ пушака туку, него туку се сада са кундацыма, и погине ій по неколико хиляда.

Господинъ. Долази ли іоште Сава и Дунавъ?

Берберинъ. Непрестано вода расте. Сваку ноћь нарасте читаву шаку. Сава є поплавила савъ макишъ, сву аду циганлію, и у мало се сви зецови у ади нису подавили. Кадъ су видили да є вода све оплавила, а они се ньи єдно 15 на єдну кладу попели, и почели викати за помоћь, єданъ курякъ и лисица са єднымъ малымъ чамцемъ притрче у помоћь и потоваре ій све у чамацъ. Незнамъ єсу ли на суво извезени, али како сада яки ветрови дуваю, или ће се подавити у воду, или ће ій курякъ изести. Шта є было съ ньима яви ћу вамъ, како чуємъ.

ДОМАЋІЙ ТЕАТРЪ.

Господинъ. Купе се новцы да се подигне споменикъ на гробу Мушицкогъ; шта ћемо мы жено дати?

Госпоя. Ахъ сладкій човече, я бы дала мои петъ велики дуката, само кадъ бы то было да се на твомъ гробу споменикъ подиже.

ПОЛЕЗНЕ ОПОМЕНЕ.

Воздухъ у затворенимъ просторима, собама, нарочито гдѣ болесници леже, врло є нездравъ. Людска и друга испаренія укваре воздухъ у собама, па никакавъ лекъ болеснику помоћи неможе, и да се други здрави іоштъ поредъ њега разболе. Покваренъ и кужанъ воздухъ по собама чисти се каденћмъ и вѣтренћмъ. Найевтиніе и найболѣ є кадити сирћетомъ, просутимъ на угреянъ црепъ. каменъ, гвожђе. — Но при свемъ томъ вѣтренѣ собе єдино є средство, да здравъ воздухъ шкодльивъ замѣни. У лѣто треба собу найманѣ двапутъ преко дана провѣтрити т. є. ујутру по изласку сунца и одма по подне. Вечерньій и ноћный воздухъ врло є нездравъ. Гдѣ болесника у соби нема, ту треба и чешће собе вѣтрити; а гдѣ ій има, ту треба или за време вѣтреня у другу собу однети, или ій ондѣ оставити, но врло добро умотати и покрити, да ій ниеданъ вѣтрићъ недодирне. Ни здравимъ людима нетреба за време вѣтреня у соби остати. Юнаштво неко у томъ показивано подлећиће кадтадъ заслуженой казни. Зими є довольно єданпутъ собу вѣтрити, єръ и како безъ вѣтреня због разлике топлоте воздуха у соби и онога наполю доста чистогъ воздуха у собу улази. Да се небы зими зидови собни притомъ млого изладили, найболѣ є све прозоре и врата на єданпутъ отворити, и соба ће се како кадъ вѣтра буде за по' до 2 минута сасвимъ добро изчистити, а то є болѣ него 15 минутій оставити н. пр. єданъ прозоръ отворенъ чимъ се соба излади, али опетъ непровѣтри. Притомъ треба нарочито горнѣ прозоре отворити, єръ є у горньой половини собе найнездравіи воздухъ.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Поставлѣни су: Началникъ смедеревскогъ окр. Антоніе Р. Майсторовићъ за прив. помоћника попечительства внут. дѣла; а на нѣгово мѣсто Ранко Матенѣъ досаданьи началникъ окр. подринскогъ, съ производствомъ у чинъ полковника; а на нѣгово место досаданьи ужичкій началникъ Илія Чворићъ. — Ађутантъ княжескій Александеръ Х. Гривковићъ за началника окр. црнорѣчкогъ съ производствомъ у чинъ маіора и почестногъ ађутанта. Коста Антоновићъ за началника среза омольскогъ окр. пожарев. съ производствомъ у чинъ маіора. — Миаило Ранчевићъ премештенъ є за начали. среза златиборскогъ окр. ужичк. и Іованъ Радовићъ произведенъ є у чинъ маіора.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Царъ Александеръ посланицыма у Петерсбургу казао є: да ће онъ продужити намѣреня своегъ отца, али да є такође готовъ и миръ Европи повратити, ако му се, за Русію честна условія понуде, иначе да ће пре умрети, него безчестна и штетна условія примити.“

— Млоге новине пишу да є царъ Николай при смрти млоге промене у своіой дипломаціи и у войсци учиніо, а тако исто и наручіо є своме наслѣднику да се млоге промене учине.

— Ађутантъ цара Александра князъ Галицинъ приспѣо є изъ Петерсбурга у Бечъ. Онъ путуе у Атину, да краљу Грчкомъ званично яви смрть цара Николая, и ступленѣ на престолъ руски цара Александра.

— Изъ Крима готово ни єдне новине ништа новога недоносе. У томе се само сва извѣстія саглашаваю, да се Руси све више и више иза леђа саюзне войске умложаваю. Шта се у засѣданіяма опуномоћены дипломата' у Бечу ради и говори ништа се неможе да дозна. Ови ће преговори трајати у найвећой тайности докле се годъ сна преговараня несврше.

— Турска войска непрестано се іоште изъ Варне у Евпаторію превози.

— Вѣсти изъ Цариграда являю да се Менчиковъ опасно разболео, и бечке новине являю да се у Одеси у вѣчность преселіо, али незна се іоште извѣстно.

— Графъ Неселроде попечитель иностр. дѣла у Петерсбургу, приспѣ ће у Бечъ да свою важну рѣчь при свршетку конференція рече.

Одгонетке: Казанъ капакъ и лула одъ казана, све є одъ бакра. Ћупрія преко воде. Тестера. Главица белогъ лука.

Течай новаца: сребро 126% злато по 5 фор. 53 кр.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КЊАЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 18. Марта 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. | № 23

БЕЗОПАСНЫЙ СТРАХ.

У ђенови на паробродъ седнемъ,
И у вече за Ливорно с' кренемъ.
Вѣтаръ тіо покреће таласе,
Лађа пловећ' тіо љуљушка се.
Кадъ с' нагледамъ Апенински гора,
И сунашце допратимъ до мора;
Сиђемъ доле гдѣ тишина влада,
Гдѣ уморногъ и санъ ме обвлада.
Текъ што легнемъ — ал' ме чудо снађе,
Страшанъ вѣтаръ дочепа се лађе.
Па є баца и съ њоме се титра,
Ко кадъ дете съ ябукомъ се игра.
Све збуњено нигдѣ нема реда,
Свакъ предъ собомъ гробъ отворенъ гледа.
Различни су измѣшани гласи,
Лађа шкрипи мумлаю таласи.
Кадъ кадъ само капетанъ се чуе,
Командира и лађаре псуе.
Жене, дѣца, јучу и вриште,
Безъ надежде свакій помоћь ште.
Многи бѣжи, али незна куда,
На мору є гробъ отворенъ свуда.
Изванъ лађе іоштъ гора несрећа,
Помрчина а буря све већа.
Нико незна куда лађа плови,
Море бѣсни и смрть намъ готови.
Ту надежде ни кодъ кога нема,
И сваки се за путъ вѣчни спрема.
Неко срећу своґъ живота брои,
Неко као ладный каменъ стои.
Неко клечи и богу се моли,
И спомине што найвећма воли.
Неко кука: яо, деца моя
Остадоше — жалости безброя!
Я помисли: яо младо доба!
Ко ће кукат' выше твога гроба.
Далеко ми и отацъ и майка,
Далеко ми сва родбина сладка.
Али с' тиме жалиће ме яче,
Гдѣ годъ види воду нека плаче.
— Веће лађа удара о стѣне,
Чакъ унутра заплюскую с' пѣне.
И већъ пукла по средини свода,
Са сви страна широмъ ключа вода.
На єдан-путъ, да є бѣда већа,
Пламенъ букну, извѣстна несрећа.
Разпрште се одъ лађе машина,
Отвори се бездань и пучина.
Све то вришти, чупа се и плаче,
Гдѣ ко стиже, ту у воду скаче.
„Съ Богомъ свете, я те желянъ оста,
Али баремъ путово самъ доста.
Я прекидамъ жовотъ у младости,
Кратакъ животъ, ал' пунъ є радости.“
Кадъ са светомъ тако се опростимъ,
Готовъ бы я да у воду скочимъ.
На єдан-путъ ал' звоно зазвони,
Неко виче: „већъ смо у Ливорни.“
Я се тргнемъ изъ сна тога страшногъ,
И путника видимъ мирна свакогъ.
Неки с' диже, неки іоште спава,
Предъ млогима већъ стои и кава.
Протремъ очи, али свиће зора,
Нити ватре, нити бурѣ мора.
Одма скочимъ изъ моє постелѣ,
Желянъ света, сунца, неба, землѣ.
И у страу — на полѣ изађемъ,
Ко што было све у реду нађемъ.
Иза брега — гдѣ маслине саме
Зелене се, шире своє гране —
Италіє лепе сунце с' раја,
Край обале стои наша лађа.
А Ливорно трговине слава,
Іоштъ є мртво, іоште у сну спава.

У Ливорни 1851.

БЕЛА РУЖА.

(продужено.)

„Морао самъ, Юліє. По несрећной промени ствари' изпадне ми за рукомъ да у Холландію побегнемъ. Єлену нисамъ смео самномъ повести, єръ нисамъ радъ было, да є учинимъ участницомъ бѣде єдногъ бѣгунца. Изъ Амстердама, гди самъ я у пристаништу носенѣмъ терета мой бѣдный комадъ леба заслуживао, съ њомъ самъ непрекидно у писмама се разговарао. Како бы ми радо слѣдовала, да є средства за путъ имала. Я удвоимъ моє усиляванѣ и теретный посао, да бы то средство добыти могао. Даню и ноћу радіо самъ у пристаништу, а при-

томъ раніо самъ се сувимъ лебомъ, да бы трошкове могъ издржаваня умаліо; моя кеса буде свакій данъ тежа, но и моє тѣло почне све већма клонути, докъ напослѣдку, по краткомъ времену и на постелю нападнемъ. Неутѣшно и тужећи боловао самъ я у бѣдной моіой собици на тавану; и съ трудомъ и мукомъ добывене новце, пождере опетъ болесть. Садъ ми доће писмо одъ Єлене, у комъ ми явля, да є она са єдномъ енглезскомъ фамиліомъ съ коіомъ се случайно упознала у Цирихъ (у Швайцерской) отишла. Свимъ што є свето заклиняла ме є да ускоримъ што пре къ ньой у ту слободну землю доћи. „Кадъ ово писмо добієшъ“, тако є исто завршила, „я самъ већъ на путу. Ни єдногъ тренутка нисамъ каснила, понуду любведостойне Лади Линдзоръ примити, почемъ самъ увидила, да се само на тай начинъ съ тобомъ сєдинити могу. Та я самъ и тако сиротица, кою ништа за нѣну постойбину невеже, коя одъ како тебе нема, нема никако ни отечества.“ — Ахъ Юліе, то ме писмо узхити, алъ ме и убіе. Моя болесть претвори се у страшну и іогунасту грозницу, проћу више неделя, да, и самы месеца, а я на путованѣ никако ни мислити нисамъ могао. Почемъ пакъ Єленинъ адресъ нисамъ имао, то іой за ову жалостну препону ни явити нисамъ могао. Садъ можешъ себи моє мучно положенѣ представити. Лето и єсень протеку, пре него што се моє здравлѣ поврати. Момъ лѣкару, єдномъ валяномъ Холандезу, тайну самъ мою повѣріо, а нѣговомъ великодушію имамъ благодарити, да самъ нешто новаца, пристойно одѣло и холандскій пасошъ добіо. Болесть ме є учинила у десетъ година старіимъ, и на то уздаюћи се, да ме нећеду ласно познати моћи, упутимъ се управо у Р . . . да видимъ да се ніе Єлена вратила. Ту одъ нѣке нене пріятельице дознамъ да она мора да є іоште у Цириху, почемъ се одъ Юнія іоштъ видили нису. Шта є дакле могло пре быти, него да мислимъ да ме она тамо очекуе? Изъ Р . . . кренемъ се изабравши найкраћій путъ у Швайцерску. На єдной поштанской штаціи, доћу ми државне новине у руке, и на моє не мало удивлѣнѣ, нађемъ у истимъ обяву, да є удовица Симонићъ изъ Хамбурга граћанско право у резиденціи, и чрезъ єданъ великій поклонъ сиротинскомъ фонду учинѣный, такође и титулу советниковице задобыла. Башъ у явномъ раздору неживећи са сестромъ могъ отца, заключимъ, почемъ ми є касса изцрплѣна была, да се у резиденцію свратимъ; гди ме нико непознае, и да се моіой тетки за толико новаца замолимъ, колико бы ми довольно было не само да до цѣли пута мога доспѣмъ, већъ да и основъ къ пристойномъ уживленю момъ положимъ. Богата она удовица, помислимъ, касу є саротинску подпомогла, вальда неће сиротногъ братанца своєгъ, кога є наслѣдіе себи приграбила безъ помоћи одъ себе одпустити. У вече у очи нове године, доћемъ овамо у резиденцію. У гостилнику запитамъ за госпою Симонићъ, ту ми кажу гди іой є обиталиште, и да є вечерасъ кодъ нѣ сіянъ балъ. Тешко ми небуде кућу нѣну наћи — састанемъ се са теткомъ, моліо самъ є и заклињао, но — будемъ одбієнъ.“

„То є више, негъ свирѣпость!“ рекне разлюћенъ адвокатъ, „да ти є иманѣ отца твога припало, о праву твомъ я и несумнямъ, ты бы заиста у болѣмъ станю садъ быо. На твое се упропашћенѣ иде, бѣдный пріятелю, наслѣдникъ ортака ньиовогъ мора съ пута уклонѣнъ быти. Край твоє историе досадъ, већъ знамъ. Одъ Р., гди су те видили и познали, юрили су те. Пре негъ што си ты дошао, полиція те є већъ явила и описала овде; овде пакъ наћи и уватити те, ніе было тешко.“

Іоштъ ты незнашъ све, Юліе! богата она удовица, коя є фондъ сиротинскій подпомагала, зазвони и єдна девойка уће — представи себи мою радость и ужасъ, кадъ угледамъ Єлену у той девойки.“

„Єл' могуће? Єлену?“

„Она се налази у кући моє тетке, како є тамо дошла, незнамъ. Ахъ умало, што нисамъ предъ ню на колѣна пао; єръ она ми се указа као какавъ анђелъ светлости, у ноћи бѣде моє. Но єданъ нѣнъ погледъ, когъ я разумѣдо, задржи ме. Притомъ даде знакъ прстомъ, на белу ружу, на прсима нѣнимъ, последньи поклонъ любови моє. Съ ньомъ изиће изъ собе и горда она жена — врата се затворе за моимъ сатаномъ и моимъ анђеломъ. Юліе, я више нисамъ быо господаръ мога чуства; и шта самъ садъ съ Робертомъ, моимъ роћакомъ чиніо, незнамъ више. Само самъ на срећу мисліо, да съ ньомъ побегнемъ, за мене ніе више прошлости было, будућность ми є была све — садъ ступи садашньость са свимъ своимъ страшнымъ теретомъ међу насъ — мене увате и затворе. Кадъ се изъ моіи бунила пробудимъ, нађемъ се овде у тамницы.“

„Сирома пріятелю!“ узданувши рекне адвокатъ.

„Готово бы и самъ мисліо,“ рекне Францъ са тужногоркимъ смешенѣмъ, „да нисамъ при сасвимъ здравомъ разуму, као што ме є удовица она увѣравала, кадъ самъ моє наслѣдіе тражіо. Глава ми є пуста, немогу да себи изъ Хаоса млоги догађая право понятіе склопимъ; и досада животъ бори се у мени са чезньомъ за истымъ животомъ!“

Францъ слусти главу на прси, и гледао є оштро у єданъ прстенъ на прсту леве руке. Юлій га є сматрао съ великимъ вниманіемъ. Одъ єданъ путъ, као да се на нешто рѣшіо, извади свой сатъ изъ џепа па рекне:

„Време пролази, а свакій минутъ є скупъ. Францъ, ты ћешъ ме за своєгъ бранителя изабрати. Іоштъ я имамъ нєдежде да ћу те избавити моћи. Одъ како є заведенъ судъ з а к л е т ы, наше є правобранителство у новый штадіумъ ступило, садъ се више неможе съ єдномъ пера чертомъ уништавати или стварати. Подъ воєный судъ подпасти нећешъ, будући да нисм више быо официрь онда, кадъ си се народнѣ ствари прихватіо. Я познаемъ животъ твой до бѣгства твога, па ако те немаю чимъ другимъ окривлявати — “

„Ничимъ, ничимъ више!“ прошапће Францъ.

„Неочаявай; садъ пакъ остани съ богомъ? Одъ данасъ ћу долазити само као твой бранитель, мы се више несмемо са срцемъ већъ само са разумомъ разговарати. Дакле, ако іоштъ што пріятелю своимъ повѣрити имашъ то говори садъ!“

Оба устану съ постелѣ.

„Юліе,“ почне садъ апсеникъ озбильно и готово торжествено, „было є негда време, кадъ си ты любовь моє Єлене тражіо добити, єръ ниси знао, да є твой пріятель, већъ срећу имао нѣну наклоность притяжавати. Кадъ

пакъ то дознашъ, уступишъ натрагъ, твою болѣтицу сносећи, ал' ипакъ останешъ мой пріятель и задржишъ оно высокопочитанѣ, кое си према Єлени придобіо. Како самъ те морао любити и почитовати, Юліе, кадъ самъ твою борбу са судбиномъ твоіомъ видіо — "

„И я самъ изъ те борбе побѣдоносно уздиго се!" викне са сузнымъ очима младый овай адвокатъ „Као што си ми ты пріятель, тако ми є Єлена садъ пріятељица, кое срећу подиѣи я за мою дужность сматрамъ, а знамъ да є сва срећа нѣна тебе имати. Я самъ напредъ предвидіо како ће се политична стварь свршити, за то онда одступимъ, кадъ се пламена ревность оружя лати, и стане слепо опасномъ стазомъ ићи. Ал' зато я мой начинъ мишлѣня ипакъ нисамъ променіо, я по момъ начину и садъ дѣйствуємъ за добру стварь. Морало є єдно време доћи, кадъ ће се честни адвокати потребовати, мужеви, коима неће недостаяти снаге и вѣштине да се побѣђены и угнѣтены заузму — за то време, Францъ, и я самъ се преправіо и спреміо, па садъ є оно дошло; ал' и я на момъ мѣсту стоимъ, садъ ћу да се за оне боримъ, кои су ме онда попреко и съ подозрителнымъ окомъ гледали. Не само изъ увѣреня ступамъ я предъ судъ, већъ што и моя честь то захтѣва."

„Богъ нека ти трудъ благослови, врсный пріятелю! — Но садъ чуй последню желю мою: Ты познаєшъ свезу, коя ме за животъ скопчава; испитай є место мене, Юліе, па ако нађешъ, да є слаба да мою срећу створи, то ме онда пусти да као жертва могъ начина мишленя, наше слободе паднемъ!"

„Разумемъ те, мой бѣдный, мой тужный пріятелю! Но надай се, и буди добре волѣ, Єлена теби неможе невѣрна быти, єръ она притяжава одважно и крѣпко срце, кое свимъ опасностима пркоси."

Два ова пріятеля немогоше далѣ говорити, морали су дизаюћа се чувства у груди своє затворити. Єданъ пандуръ ступи са вечеромъ апсеничкомъ унутра. Ћутећи пружи Юлій Францу руку, па оде брзо изъ собе.

„Я нећу єсти!" рекне нашъ апсеникъ; „али ако ми оћете любовь учинити, то оставите ми свећу овде."

„Съ радостћу бы вамъ желю испуніо кадъ бы ми само дозволѣно было!" одговори пандуръ.

Францъ мане рукомъ и овай се уклони. Съ трескомъ и звечећи затворе се врата тамнице, — апсеникъ клоне на постелю.

V.

Измећу матере и сына, одъ оногъ споречканя ступило є особито станѣ. Советниковица є показивала претворну пріятность, была є услужнія него пре, и поступала є са Єленомъ пріятельски, као да є сажаленѣ према нѣномъ жалостномъ станю осећала; Робертъ напротивъ изгубіо є быо свою живость, и премда ніе никадъ заборавляо почитаніе према своіой матери, ал' є ипакъ сматрао свако нѣно дѣло и наредбу съ подозренѣмъ тако, да се єдва у станю быо претварати. Ніе могао ту мисао никако изъ главе избити, да мати нѣгова, кое честолюбіе обитаванѣмъ у престолной вароши іоштъ већма є подбодено было, неће се моћи оногъ плана манути кои бы є у найвећемъ степену съ истымъ честолюбіемъ скопчао; она се за садъ, по нѣговомъ мнѣнію, или изъ стра, збогъ оне изречене претнѣ, или изъ лукавства прићутала. У оба случая быо є готовъ, све употребити, єръ са препонама, кое су се нѣговымъ намѣрама на путъ ставляле, чинила му се Єлена несамо дражестнія, но и нѣгова страсть изгуби сасвимъ ону свесть, кою є до садъ имала.

Єлена є испунявала мале оне дужности, кое су іой, као другарицы Симонићке принадлежале, съ удвоєномъ точностћу; чинило се као да є са тугомъ раздоръ овай у кући примѣтила, и зато є свою благодѣтельку съ увећаномъ брижльивошћу трудила се наградити. Подозреваюћій Робертъ завидіо є матери своіой, а опетъ и то се бояо да она неће у самой Єлени орудіе створити, коимъ ће нѣгову свезу съ истомъ немогућномъ учинити. Ватреный овай любезникъ првы є 14 дана само са своіомъ женидбомъ занимао се, готово се затвореногъ Франца єдва и сећ'о, кои му се у свакомъ одношенію неопасанъ чиніо. Цело нѣгово вниманіе было є на Єлену управлѣно, и кадъ се онъ съ ньомъ утврди, мисліо є да ће онда све друге препоне уклонѣне быти.

Госпоя Симонићъ свою є посћту кодъ президента повторавала. То обстоятелство побуди Роберта да споразумленѣ са Єленомъ ускори. Єдно ютро нађе є саму у соби нѣгове майке, збунѣно остави она новине на страну, кое є читала. Робертъ є тронутимъ гласомъ поздрави и полюби є у руку. Она порумени при томъ поздраву и погледа у землю.

„Гди є моя мати?" Запита онъ.

„Она ће текъ у десетъ сати изъ нѣне спаваће собе изићи. Ако желите съ ньомъ говорити — "

„Не, Єлена, я благодаримъ богу іоштъ што ми є прилику дао, да васъ єдномъ безъ сведока видити могу."

„Мене, господине?" запита она съ таквомъ забуномъ, коя іой є необично дражестно стаяла, и кою є Робертъ у свомъ интересу за добаръ знакъ сматрао.

Она є садъ предъ ньимъ стаяла у таквомъ виду, кои є нѣну лепоту у пуной свѣтлости показао. Велико нѣно плаво око свѣтлило се тихомъ и спокойномъ свѣтлостћу; нѣне благородне и чисте черте лица, быле су огледало єдне душе, коя є сва сокровишта добродѣтельи и любови садржавала. Како своимъ целимъ изгледомъ тако и своимъ намѣштаємъ, презирала є Єлена свако ашикованѣ; па кадъ она сяйность, коя изъ душе тече и найружніимъ женама дражесть дає, како є чудновато иста сяйность Єлену красити морала, коя є одъ природе милинама обдарена: лепогъ стаса, и у притяжанію два небесно-красна ока, была.

„Єлена, немойте ми одкаєати неколико речи, одъ кои мой покой, и сва срећа живота мога зависи! О немойте се никаквимъ обзиромъ уздржати, већъ отворено, сасвимъ отворено говорите самномъ!" повиче Робертъ, а и сузе му се у очима заврте.

„Шта желите знати, господине Симонићу?" запита Єлена врло слабимъ гласомъ.

„Я нетражимъ да ми тайну ону одкріете, о коіой сте ономадъ говорили, и коя васъ обтерећава; но дайте ми

извѣстанъ одговоръ, оћу ли я, па ма у коє време было, одъ вашегъ срца срећно рѣшеніе очекивати, или не?“

„Ваша мати, господине!“ замуца Єлена, уплашена неразборитошћу младића овогъ.

„Моя мати вама ће благодарити, ако вы нѣногъ сина најнесрећнијимъ човекомъ учините; а онъ ће быти најсрећнији, Єлена, ако се вы узможете рѣшити да нѣгова супруга будете. Изтргните ме изъ ужасне ове сумнѣ, коя срце моє гризе; кажите ми само съ єдиномъ речи, смемъ ли се надати, да она тайна вама никакве окове ненамеће, да вамъ іоштъ слободно стои, по своіой вольи себи будућегъ друга изабрати?“

(Продужиће се.)

АЛЕКСАНДЕРЪ.

У „Новинама србскимъ“ читамо: Александера, Александеру, Александеромъ. Гди се годъ ово име употребльва, и изговара, я мыслимъ, да се не склоня овако, него: Александра, Александру, Александромъ — Александровъ, Александрова, Александрово. А зацело знамъ, да се и у славенскомъ, и у Рускомъ не пише у именителномъ Александеръ, но Александръ. Овако треба и у Србскомъ именителномъ да буде, кадъ є у другимъ падежима онако, као и у славенскомъ, и рускомъ єзыку.

В. Л.

ПЕТАКЪ И БЕРБЕРИНЪ.

Берберинъ. Петаче, а гдѣ є Еракъ? сви га непрестано траже, и очекую шта ће онъ рећи, у ова важна времена; а нѣга нигди нема. Гдѣ се здео Еракъ?

Петакъ. Веселіо се млого на нѣговъ имен-данъ, па после тога єдва є остао живъ. Текъ садъ починѣ по мало да говори.

Берберинъ. Какавъ имен-данъ? А у кои данъ пада имен-данъ Ерака?

Петакъ. На три Ерарка.

МРВИЦЕ

— Гласъ о смрти цара рускогъ Павла 1801. године стигао є у Лондонъ изъ Петерсбурга текъ за 21 данъ; а гласъ о смрти цара Николая ове године, стигао є изъ Петерсбурга у Лондонъ за четири сата.

— Французи често у найжешћемъ бою шале се. Тако сада предъ Севастопольомъ, они ни єдну руску куглу незову своимъ правимъ именомъ. Кумбару, съ тога што є шупля изнутра, зову *крофнолъ*; ђуле због нѣгове црне фарбе зову *арапиномъ*; гранатъ и картаче зову *малымъ кромпирима*; а звиждећа танета изъ пушака зову *мушицомъ*.

За споменъ Лукіяна Мушцкогъ изъ Крагуєвца:

Дружтво театра, приходъ одъ єдногъ представленя 62 ½ цв. — ГГ. др. Л. Радивоєвићъ, физикусъ окружный 1 #. — Ђ. Богдановићъ, Апотекаръ 1 #. — І. Лукачевићъ, подполковникъ 9 цв. — К. Антоновићъ, маіоръ 6 цв. — А. Стаменковићъ, чланъ окружногъ суда 6 цв. — М. Радивоєвићъ, секретаръ окружногъ суда 5 цв. — Ђ. Банъ, инџиниръ 4 цв. — І. Гойковићъ, директоръ и професоръ полугимназіе 3 цв. — Д. Протићъ, професоръ полугимназіе 3 цв. — П. Радовановићъ професоръ полугим. 3 цв. — В. Шварцъ, помоћникъ воєногъ лѣкара 3 цв. — К. Маринковићъ, ш. капетанъ 3 цв. — А. Марковићъ, ш. капетанъ 3 цв. — М. Петровићъ, ш. капетанъ 3 цв. — М. Аголићъ, подпоручикъ 3 цв. — Н. Петровићъ, подпоручикъ 2 цв. — С. Томићъ, подпоручикъ 2 цв. — П. Вельковићъ, подпоручикъ 2 цв. — І. Веселићъ, списатель 1 ½ цв. — М. Яковлѣвићъ, учитель изъ Жабара 1 цв. — Сумма прилога изъ Крагуєвца износи 10 # цес. и 9 цванц. кою суму кадъ придодамо сумн досадъ овде скуплѣной износи; 51 # цес. 152. цванцика и 103 фор. ср. у банкнотама.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Царъ Наполеонъ очекуе да види сршетакъ конференція у Бечу; а по томъ ће — ако мира небуде — кренути се одма у Кримъ. Царица рекла є официрима гарде што су се у Кримъ кренули: „Вы полазите пре насъ изъ Француске, али мы ћемо пре васъ у Кримъ доћи.“

— Кадъ є Султанъ чуо за смрть цара Николе стаяо є неколико тренутака зачуђенъ, потомъ окрене се на ону страну гдѣ Мека лежи, и повиче: „Богъ є великій и милостивъ. Я нећу сгрѣшити, ако єдногъ великогъ и якогъ могъ непріятеля, кои є великій и якій непріятель турске вѣре быо, у срцу сожалѣвамъ. Богъ кон є роба створіо као и цара, нека му буде милостивъ.“

— У шпиталю у Цариграду што є изгорео, лежало є 1400 ранѣника; но они су избавлѣни. Уобште сумня се да су Грцы запалили тай шпиталь.

— Грцы у Цариграду іоштъ никако невѣрую да є царъ Никола умръо. Шта выше они се спремаю да мећъ собомъ славе онай данъ, кадъ се на ново чуе да є гласъ о смрти цара Николе лажанъ.

— Кадъ су неки одвраћали цара Наполеона да ненде у Кримъ, одговоріо є онъ: „И ако буде миръ заключенъ, я ћу опетъ ићи у Кримъ. Єрбо само самъ я у станю войску натрагъ повратити.“

— У Енглеской за 16 хил. матроза, кои су спремни за источну флоту, заколѣ се за 8 дана 210 волова.

— На оно што є Палмерстонъ казао: „Докъ се годъ Севастополь одъ Руса неузме и неразори, нема Турска сигурности.“ Одговоріо є генералъ Напиръ (сыновацъ оноуъ морс. Напира) кон є врло искусанъ човекъ, и познатъ млогимъ своимъ кньигама: „Ако се Севастополь узме, я ћу онда спалити све кньиге што самъ написао, и све оне коє самъ читао о войничкой вешшин, и о градовима.“ — Ово саобштаваю париске новине Ла-Пресъ.

Течай новаца: сребро 26 ½ злато по 5 фор. 54 кр.

У КЊИГОПЕЧАТЊИ КЊАЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 19. Марта 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. № 24

БЕЛА РУЖА.

(продужено.)

„Я самъ васъ молила господине, да ми дате времена!“ промуца Єлена. „А и вы сами потребуєте га, да ону познате, кою у вашу породицу узети желите. Незаборавите да се то ваше целе будућности тиче!“

„О Боже, то вѣчно сумњанѣ и мудрованѣ!“ повиче Робертъ готово изванъ себе. „Я се небоимъ да ће се моя любовь променути, єръ вы Єлена, остаћете та иста, и ако вы завѣсу съ ваше прошлости никадъ и нескинете.“

„Вы полажете велико повѣренѣ на мене, кое я можда и незаслужуемъ.“

„Моє се подозренѣ простире само на слободу срца вашегъ.“

„Я бы вамъ одавна казала, господинъ Симонићъ, кадъ бы съ те стране скопчана была. Дужность благодарности зактѣва пространу признателность.“

„Єлена, дакле вы можете іоштъ изборъ чинити?“

„Я могу!“ прошапће она, спустивши збунѣно очи доле.

Робертъ се бацы предъ ню на колена; брзо счепа нѣне мале ручице, и покріе ій съ ватренымъ полюбцыма.

„Онда, Єлена,“ повиче онъ, „нећу престати трудити се да вашу любовь придобіемъ. Ал' познайте и вы вашъ положай у нашой куѣи — “

„Устаните господине!“ повиче млада ова женска, са мукепунымъ страомъ, гледаюћи оштро на клечећегъ Роберта.

Она га дигне, и отргне се тихо изъ нѣговы руку. У томъ тренутку зачуе се звонце у соби госпоће Симонићъ. Єлена се поклони па оде на єдна врата.

„Овай анђео быће моя невѣста, па макаръ ми се цео светъ на супротъ ставіо!“ прошапће усхићенъ Робертъ. „Она неможе другчіе чинити, єръ она є нѣжноосећаюћа, скромности пуна дѣвица. Ахъ садъ бы све люде загрліо, све бы ій тако срећнымъ учиніо, као што самъ я садъ, признанѣмъ онимъ Єленинимъ усређенъ. Она ме люби! Нема выше сумнѣ о томъ!“

На сатъ после тогъ догађая, пріяви се адвокатъ Петри. Самъ Робертъ одведе тогъ правобранителя у собу матере своє, коя га съ великимъ любопитствомъ прими.

„Госпо,“ почне адвокатъ, „я самъ за бранителя некогъ Франца Осбека изабратъ, кои є у вашой куѣи, због некогъ политичногъ преступленія уваћенъ и у тамницу одведенъ.“

„На жалость!“ повиче лютито удовица. У осталомъ, господине, я васъ молимъ да ме далѣ у ту жалостну стварь неуплећете, єръ я непознаємъ Франца Осбека, нећу да га познаємъ, премда є онъ на несрећу мой братићъ. Зацело нетреба, я мислимъ, никаквогъ далѣгъ свѣдочанства, да советниковица Симонићъ ниукаквомъ односенію ни саюзу съ єднимъ свудъ гонѣнымъ демократомъ нестои. Я самъ га се одтресла іоштъ пре негъ што се онъ противъ државе подигао быо.“

„Ни то се пакъ неможе рећи,“ дода Робертъ, „да смо му ми бѣгство олакшали; онъ є захтѣвао новчану помоћь. — мы му є нисмо дали, само да се небы съ ньимъ никако у какво сношеніе ставили.“

„Опростите,“ рече мирно адвокатъ, „моя намѣра ніе, каквогъ соучастника у преступленію обтуженогъ изтраживати, да бы вальда съ тымъ нѣгову кривицу умалити хтѣо, коя, на жалость морамъ признати, сасвимъ є ясно позната; алъ дужность ми налаже извидити, колико нѣговомъ казиваню веровати могу.“

„Да неће господинъ Осбекъ вальда и своегъ бранителя да слаже?“ дода подсмевателно Робертъ.

„Мож'да не съ намѣромъ, господине, но несрећа є нѣговъ духъ тако ослабила, да я само съ великомъ предосторожношћу нѣгове изговоре узети могу. Тако напримѣръ онъ непрестано потврђуе да половина вашегъ имања нѣму принадлежи — “

Адвокатъ прекине свою бесѣду и погледа у госпою Симонићъ са финимъ осмѣхомъ. Но ова, на то приправна, остане сасвимъ мирна.

„Па вы господине, оћете вальда да му то право судейскимъ путемъ задобіете?

„Не, госпо, на то нисамъ опредѣленъ за садъ. Я бы морао рѣавъ адвокатъ быти, кадъ бы криминално преступленіе са парницомъ о наслѣдію смешати хтѣо.“

„Шта є дакле у томъ случаю цѣль ваше посѣте?“ запита Робертъ.

„Ништа друго, већъ да се о душевномъ станю оногъ сужня известимъ. Све одъ тогъ зависи, съ кое точке при обрани я будемъ почео, кое є наравно, найтежій за-

датакъ свакогъ православла. Дѣла, коя несамо што су своє дѣйство чинила, већъ и сведоцыма посведочена, неможе ни найоштроумніи правдословъ одрећи, и то бы была велика погрѣшка, кадъ бы и я моє клієнте на тай начинъ бранити хтѣо. Францъ є Осбекъ, по момъ мнѣнію већъ изгубљнъ; зацело ће га на смрть осудити, ако ми не изиће за рукомъ, да му єдно место у заведенію луды, ненабавимъ. Мой є задатакъ тай, да га колико є годъ можно више одъ претеће казни ослободимъ, па буде ли онъ лѣкарима у руке преданъ, то онда ніе никаква казнь, већъ случай, кои га є и онда постићи могао, кадъ небы было преступникъ."

Мати и синъ погледаю се са значећимъ погледомъ, коє позорльивомъ овомъ адвокату неостане непримѣтно, премда є онъ свой сатъ извадіо и цыфре на истомъ сматрао было.

„Господине," почне садъ Робертъ, „вы потврђавате о Францу Осбеку мнѣніе, коє самъ я већъ одавна о истомъ имао. Нѣгова нападаня на иманѣ и честь могъ почившегъ отца, одвише су луда, негъ да бы ій здравый разумъ измислити и предузети могао. До садъ смо мы пропустили да явно изясненіе о нѣму недамо, почемъ смо имали призрѣнія као на сродника; но садъ є наша дужность, и ми се радо съ вама саюжавамо, да о слабомъ станю духа нѣговогъ истинито свѣдочанство дамо."

„Онда є све испунѣно, што самъ одъ васъ очекивао," рекне адвокатъ. „Вы съ тымъ испунявате жалостну дужность, но избавляте животъ єдногъ човека, кои збогъ неки обстоятелства, ипакъ наше сажаленѣ заслужує. Правдословъ мора му таково наравно одрећи, почемъ онъ са ладнимъ разумомъ мора истраживати и спремати оно, шта ће нѣгову невиность осведочити моћи. Испадне ли ми за рукомъ да осведочимъ, да є Францъ Осбекъ іоштъ пріе знаке лудила показивао, то ће се онда наравно и признати морати, да є онъ и политично преступленіе у томъ станю учинити морао, почемъ исто преступленіе и тако печатъ найлуђегъ безумія на себи носи. Мы ћемо само истину сведочити, госпо," дода онъ, обрнувши се удовици: „А истину смемо предъ целимъ светомъ признати. Тако дакле я васъ сматрамъ за сведоке онога, што ћу я предъ судомъ потврђавати, а вы господине, быћете тако добри, да на позивъ суда тамо дођете?"

Робертъ се поклони, за знакъ да потврђує речи адвоката.

„Душевна болесть вашегъ братића," продужи адвокатъ далѣ, обрнувши се Симонићки, „тако є особытогъ начина, да є врло оштаръ погледъ потребанъ, да бы се познати могла. Онъ говори добро и са строіомъ, и нѣгови наводи наличе на наводе каквогъ разумногъ човека кои се на увѣренѣ осланя. Изъ єдногъ разговора съ ньимъ я самъ ясно увидіо, да ће ми ревностно противословити, ако я нѣгову душевну болесть у присудствію нѣговомъ за основъ обране нѣгове употребимъ. И по томе быће ми врло тешко сведочанства навести, за то самъ принуђенъ, узроке тражити, кои ће велику и напрасну промену нѣговы чувства проузроковати, по коіой самъ га и я као болестна познао, па бы се тако и судіе осведочиле. Мой Клієнтъ мора самъ свою неспособность и слабость духа засведочити, безъ да мою намѣру погоди."

„Господине адвокате," рекне удовица, „я се чудимъ вашемъ оштроумію. Избавите могъ братића одъ смрти и предайте га сигурной пазньи у дому луды, па онда можете мою благодарность очекивати. Та ми є мисао ужасна, да членъ моє породице смрћу єдногъ преступника умре. Избавите га, избавите га, па ма шта ме стало!"

„Моя честь, као правдослова, то захтѣва," одговори Юлій.

„Па мислите ли вы заиста да є онъ све досадъ изъ безумія чиніо?"

„Єсть госпо," было є постоянъ одговоръ. „Неке особите ствари бываю кодъ нѣга као уроћене, и къ истимъ принадлежи и несрећный тай случай съ наслѣдіемъ, кои онъ никако изъ главе неможе да избіе."

Робертъ є за то време прорачуніо добитакъ, кои ће му одтудъ припасти, ако адвокатъ, кои то све по овога мнѣнію, изъ користолюбія чини, свою цѣль постигне. Садъ опише цео поступакъ несрећногъ Франца пре негъ што су га ухватили, ни саму ону промену непритаи, коя се у нѣму догодила кадъ є Елена у собу ушла была.

„То потврђенѣ моє подкрѣплява!" рекне Юлій. „Ко є та млада девойка?" запита онъ далѣ равнодушно.

Удовица му даде извѣстіе о ньой.

„Она є была више година учителька кодъ неке Енглезке породице, коя є прошле єсени у своє отечество вратила се." Съ овимъ заключи удовица извѣстіе свое. „На препоруку мога лѣкара, примимъ я Елену као другарицу къ себи, и морамъ признати, да є она оной предпоменутой препоруци подпуно одговорила. Она є лепа, воспитана и добра!" дода удовица съ тихимъ гласомъ.

Адвокатъ є неколико минута мисліо.

„Ал' я мислимъ да є Францъ ту младу госпу гдигодъ пре видіо?" запита онъ.

„Зацело ніе!" повиче брзо Робертъ. „Онда, кадъ є онъ онамо безумно се кривіо ніе га она ни погледала а камо ли да га є поздравила. Мирно оде изъ собе са моіомъ майкомъ. А што є она на Франца упечатленѣ учинила, то є ласно погодити, єръ є Елена дивно и дражестно появленѣ."

„Адвокатъ опрости се одъ удовице, Робертъ га испрати до степена.

„Господине," рекне му Робертъ, „вы ћете намъ учинити велику услугу, ако оногъ апсеника избавите одъ смрти. Породица Симонићъ обећава се, несамо трошакъ за издржаванѣ нѣгово у дому луди, водити, већъ и ваљяномъ нѣговомъ бранителю сваку суму исплатити — "

„Я узимамъ слободу да после на ту точку дођемо." проговори адвокатъ. „Како се свриши посао, я ћу мой рачунъ донети." (продужиће се.)

СМИРЕНЫЙ ГОРДЫЙ.

(Изъ Гелерта.)

Никаква погрешка на другоме невређа насъ толико, колико гордость, а ни єдну опетъ нечинимо тако лако, или на себи непримѣчавамо тако слабо, као ту исту. Тако исто нема готово ниєдне добродѣтельи, коіой се на

другимъ особама толико дивимо, а коя намъ опетъ срдцу тако тежко пада, као смиреность. Због тога се добровоспитани люди чуваю излива гордости, кои є свету тако несносанъ, а опетъ гордость, често и незнаюћи, у себи подранюю; па због тога истогъ примаю ликъ добродѣтельи, али безъ нѣногъ духа. То ће рећи: мы неможемо себи одрећи, да є смиреность овако несавршенимъ створењама, као што смо мы, нешто одвећъ пристойно, и нуждна добродѣтель: али залудъ кадъ насъ понижава. Мы неможемо одрећи, да є гордость овако несавршенымъ створењама, као што смо мы, нешто одвећъ непристойно, и да є наказа срдца; али залудъ, кадъ намъ ласка, и због тога є тако нерадо изъ срдца гонимо; па због тога се тако често и варамо, кадъ мыслимо, да смо є већъ прогнали.

Антеронъ, разуманъ човекъ, мрзи на гордость, и мысли, да є смиренъ. Онъ є одъ великогъ рода, а никадъ се съ тимъ негорди. Будаласто є, вели онъ, гордити се съ онымъ преимућствомъ, коє нисмо сами заслужили. Ако желимо, да намъ племство наши предака преимућствомъ постане, то га морамо нашимъ заслугама учинити нашомъ собствености. Онъ є у обхођењу снисходльивъ и благъ према нижима, учтивъ и смиренъ према вишима, а опетъ є у исто време потайно гордъ, што є такавъ. Немой му само примѣтити или му немой почитовати снисходителность, то ће се снеселити и поста'ће равнодушанъ; но напротивъ бы'ће учтивіи и любезніи, што се више будешъ дивіо нѣговой любезности. Нѣгово одѣло ніє сяйно. Одећа є, вели онъ, међу свима лажнымъ заслугама найсмешнія; а почемъ неживимъ у кругу великаша, то ми є найбольій накитъ, чистоћа. Онъ се дакле врло грађански одева, а могао бы се, по нѣговомъ иманю, царски одевати. Онъ почитуе заслуге и у простой одећи као у скупоценой. Али му є опетъ мило, кадъ се та нѣгова у оделу снисходителность примѣти, и редко ће отићи у ону кућу, где су га кадъ корели, да є нѣгово просто одело потайна гордость.

Антеноръ слабо цени титуле и презире бесединчке похвале. Али овай истый Антеноръ, кои припадаюће му титуле нерадо слуша, кои явно ласканѣ презире; преузвышену хвалу никадъ неприма, робско кланянѣ срдито гледа, опетъ грамзи у срдцу за углађеномъ, съ разумомъ и учтивосћу употребльномъ хваломъ. Оштроумно и покривено дивлѣнѣ усхићава га; и то нѣгово усхићенѣ, премда се труди сакрити га, опетъ се ясно издае, кадъ га часъ благодарно прима, часъ милостиво одбацуе. Онъ и самый почитаня достойный ликъ яко почитуе. Я немогу, говори онъ често, слушати оногъ човека, кои ме одвећъ почитуе, што нити има разума у нѣговомъ тону, нити у лику. Антеноръ дакле полаже свою смиреность у томе, што неће, да му се диве будале, дедаци и ласкательи. Али опетъ жели, да му се диве; а єли то смиреность? Спольни, несносни и двосмислени знаци высокопочитаня незадоволяваю га; онъ тражи углађеніе и поузданіе знаке. Ко ће то кудити? Но ніе ли то покуде вредно, што овомъ изявльиваню высокопочитаня у своомъ срдцу придае цену много већу, него што му припада? што га за прву цѣль свои дѣла поставля, и што све чини само съ томъ намеромъ, да то постигне? што починѣ оне, кои му га недаю, потайно презирати, и што избегава обходити се съ искренимъ и заслужнимъ човекомъ због тога, што га врло редко хвали, или никако? Што дакле Антеноръ мысли, да є учтивость, то є управо права гордость; оно є само углађеніи вкусъ гордости.

Онъ познае своє погрешке, шта више, онъ ій и явно признае; али само тога ради, да бы себи потайно сведочіо, како є больій одъ други людій, а друге да бы раздражіо, како бы о нѣму болѣ говорили или мыслили. Но да му нечинимо неправде? Я бы рекао, да нечинимо. Зашто говори тако често о своимъ погрешкама, а опетъ се толико труди, сакрити ій одъ гледалаца? Онъ є у своіой соби напраситъ, и онда є према своимъ слугама немилостивъ, па и у малой каквой погрешки; но ако има дружства, онда га неможе ни найвећа служителѣва погрешка разпалити. Антеноръ може укоръ подносити, реци му слободно, да му што неваля у оделу, у собама, у баштама; онъ ће те съ равнодушнимъ осмейкиванѣмъ слушати, и одобраваће ти критике, ако су уместне, премда ће погрешке врло редко изправляти. Но напротивъ куди му што у нѣговой кньижари, а хвали све нѣгове зграде и баште, Антеноръ ће почети ћутати и поставће озбильніи. Диви се нѣговой кньижари и врломъ избору кньига, и онъ ће ти быти найлюбезніи мудрацъ.

Антеноръ има знаня, и онъ се съ ньимъ тако мало хвали, као са своимъ богатствомъ. Нетреба се никадъ вели онъ, са своіомъ мудросћу гордити, нити валя друге ньіовимъ мнѣніяма понизити, него ій валя, да своє недостатке и неосете, у мыслима подпомоћи. Антеноръ казуе своє мнѣніе, кадъ изискуе прилика; али съ брижльивомъ учтивости. Но како га разпали прво противорѣчіе! Кадъ бы само знао, како му се лице промене, како му гласъ заповедаюћій постане, како нагло и претећи ове речи изговара: ако се неварамъ; єсть, я могу погрешити; али — не, нећу да пресућуемъ. Другій путъ прекине свою беседу; чимъ му се што противослови, и остае дуго замышлѣнъ, и опроврагава или презире ћутанѣмъ. Но међу тимъ може опетъ свакій укоръ брзо заборавити. Посумняй о нѣговомъ мнѣнію, онъ ће се повратити и побѣдиће укоръ. Напротивъ посумняй о нѣговой учтивости и смиренности; не, рећиће ти, добро срдце недамъ себи одрећи! мени є мрзка гордость у другима, а заръ ћу є самъ себи допустити? човекъ заслужанъ, а у исто време и гордъ, значи толико, колико неимати найвеће заслуге. А я се боимъ, Антеноре, да ты те заслуге немашъ, него очешъ себе и друге само да наговоришъ, како бы мыслили, да ій заиста имашъ, што є смиреность тако достойна любави, а гордостъ тако прозрителна, и што си ты врло честолюбивъ. Ты смешъ знати, да си одъ други претежніи, и смешъ за тимъ тежити и припадаюће ти уваженѣ одъ други примати: то смиреность незабранює. Но валя ти и то знати, да смиреность има своє седиште у срцу, а не у спольномъ обхођеню, и да є єднака гордость, та ты себе одвећъ почитовао због твога разума и твои добродѣтельи, или због природны дарова и због богатства. Ако ты то, што є на теби добро, несматрашъ као незаслуженъ даръ промысла, и ако непризнаешъ твоє многоструке недостатке; то одричи споля твою вредность іошъ толико, опетъ нити си предъ Богомъ ни предъ людма смиренъ, ты си наказа нравствености, ты си *гордый смиреный*.

Ђ. М.

МРВИЦЕ

— Главно єствво саюзне войске на ручку састои се у пилаву са сланиномъ. Изъ ютра пакъ и у вече, пію кафу. Оружѣ своє држе свагда у добромъ стању. Што се хальина тиче, прилично су прлави и изцепани; єрбо безъ разлике сви у хальинама спаваю, и поредъ оружја заєдно са своимъ оправомъ ноћи проводе.

— Єданъ младићъ одавши се списательству напише єдну трагедію и поднесе директору театра на прегледанѣ, хвалећи се, да є то таква трагедія, какову досада нико написао ніе. Директоръ га запыта у чему се састои та узвишеность трагедіе, и младићъ му одговори: у томе, што кадъ се треће дѣйство свриши сва представляюћа лица поумираће. Па ко ће онда далѣ представляти упыта директоръ. „духови њіови“ одговори спитатель.

ПОЛЕЗНЕ ОПОМЕНЕ.

— Масть, зейтинъ, зной и т. д. упрляю намъ често тако альине, нарочито чояне, да насъ є срамота съ иначе доста новимъ но маснимъ ћурчетомъ, цубетомъ, капутомъ, капомъ, чакширама предъ свѣтомъ се показати. Они кои доста новаца имаю, могу се лако помоћи: нека начине себи нове альине; сиротиня пакъ, нарочито господска сиротиня, нека маснице исчисти, па є и њой можено. Како се умашћене альине чисте, показаћемо више начина. Найпростіи и найєвтиніи є лекъ за ову незгоду: узми 20 драма найєвтинієгъ дувана, скувай то у 2 оке воде, умочи у ту процеђену, врућу воду пооштрію четку, четкай тимъ масницу докъ є нестане, умакавши чешће четку у ону жуту воду. Почемъ си тако све маснице повадіо, прочеткай онда іопъ цѣлу альину мокромъ четкомъ низъ длаку, и обеси є да се осуши. Нетреба се бояти, да ће чои, ма коє фарбе была, ово у нечемъ шкодити; а и смрадь одъ дувана одма ће нестати. — Други чисте маснице умоченомъ оштромъ крпомъ (одъ вуне или кострети) или четкомъ у препеченицу, или у шпиртъ или у амониякъ или у терпетинъ. — Други опетъ направе лоптице изъ 5 драма сапуна, 20 драма шпирта, 3 жуманцета, 5 драма терпетина и колико треба уме (земльѣ). Маснице треба притомъ найпре испрати млакомъ водомъ, потомъ овомъ лоптицомъ протрляти, па опетъ млакомъ водомъ испрати. —

— Я можемо сачувати, да више година добра остану, кадъ у єдномъ суду обичне соли растопимо, и я у той води дотле оставимо, докъ на дно непадну; изваћена, просушена и у єдномъ сандуку или котарици остављена држе се више година.

— Кромпири се држе зими или лети у пѣску, само треба песакъ да є свакадъ влажанъ.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Поставлѣнъ є I. секретаръ совѣта Яковъ Живановићъ, за главногъ секрегара совѣта.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Француске новине кажу, да ће Аустрія до ускреса Русіи ратъ обявити; ако Русія непопусти, да се до истогъ времена миръ заключи.

— Као што руске новине „Инвалидъ“ пишу: Менчиковъ због слабости здравља оставіо є свою команду у Криму у онай истый данъ, у кои є данъ царъ Николай издануо (18. Фебр.) — Ракетле коє су саюзницы на Севастополь бацали нису никакве штете проузроковале.

— Она вѣсть о смрти кнеза Менчикова, ніе се потврдила. Исто тако непотврђуе се ни она вѣсть, да ће графъ Неселроде доћи у Бечъ; него поговара се да ће францускій министеръ иностраны дѣла доћи да участвуе у бечкимъ конференціяма. Онъ є, кажу, посвећенъ найтайнімъ плановима цара Наполеона.

— Гласови, да ће скоро миръ быти заключенъ, све се више распростиру. Новяне, премда ништа незнаду, шта се у конференціяма догаћа, мысле да сада Русія никакве препоне неће полагати да се миръ поврати, почемъ саюзницы одустаю одъ тога да се Севастополь разруши; и траже другій начинъ коимъ ће се турско царство обезбѣдити.

— У Криму спремаю се саюзницы да на ново изъ 500 топова пуцаю на Севастополь. Саюзне войске око Севастополя има свега 100 хиляда. Руса пакъ заєдно са гарнизономъ севастопольскимъ има у Криму 150 хиляда.

— Лордъ Дундоналдъ има єданъ тайный планъ. Онъ ће — као што енглезке новине говоре — у нѣговомъ походу у источно море, Кронштатъ и Свеабургъ за 10 дана разорити.

— У Криму у енглескомъ логору найпре є стигла вѣсть о смрти цара Николе. Ратланъ послао є одма лорда Бургеза у Севастополь да Русима тай гласъ яви; но Руси нису никако хтѣли вѣровати.

— У Аустріи на 610, у Белгіи на 600, а у Піємонту на 120 душа долази єданъ свештеникъ.

— По закгеваню француского конзула, дозволила є Порта, да се у Трапезунту, Метелину, Мерзину и Бингазу, католичке цркве могу подићи.

— Царъ францускій заєдно съ царицомъ ићи ће у гости кральици енглеской, и томъ приликомъ позваће є лично, да почествуе кральица своіомъ посѣтомъ изложъ индустріе у Парызу, што ће се летосъ отворити.

ОГЛАСЪ.

Нижеподписани имаю честь обявити да поредъ своє трговине, имаю на продаю разногъ собногъ намѣштая, као: канабета, столица, огледала, астала, ормана, и проч. одъ разне цѣне.

У Земуну Синови
Спиридона Андреєвића.

Течай новаца: сребро 24 ½; дукати по 5 фор. 47 кр. ср. за банке.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРВСКОГЪ

У Београду 22. Марта 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. № 25

БЕЛА РУЖА.

(продужено.)

„Сматрайте као да мене браните“ викне Робертъ за одлазећимъ адвокатомъ. Затимъ се врати съ веселимъ лицемъ у собу. „Мати,“ рекне, на какавъ бы се болый начинъ опасногъ Франца ослободити могли. Човеку, кои є за заведеніе сумасшедши способанъ, ко ће више веровати. Кадъ бы пакъ было осуђенъ, свакъ бы га сажалѣвао, а на насъ бы подозревали сви. А што ћу я предъ судомъ сведочити то ће свакій држати за знакъ пріятельства а не за користолюбіе. Поредъ нѣговогъ бранителя я ћу за нѣга а не противъ нѣга быти.“

„Я желимъ адвокату срећу!“ рекне смешећи се удовица.

Робертъ одведе матерь свою у трапезарію гдѣ ій є Єлена већъ очекивала. У веселомъ разговору, у комъ є и прекрасна другарица участвовала, провели су ово троє читавъ сатъ за асталомъ. Истогъ вечера саобшти мати Роберту, да се Єлена рѣшила за свагда у њиной породици остати.

„Мати,“ рече Робертъ съ ватренимъ погледомъ, „ты ми даєшъ Єлену, а я ћу теби дати зато — проклету ону тайну могъ отца.“

„Добро Роберте, треба да одржишъ речь!“

„Кадъ ћемо прстенъ; и то явно, држати?“

„Оногъ истогъ дана, кадъ се и опасный онай наслѣдникъ у заведеніе луды уведе.“

Обадвоє пруже єдно другомъ руке, да бы тимъ осна. жили саюзъ, кои є користолюбіе и любовь заключила.

VI.

После месецъ дана, у деветъ сати уютру, стану єдна прекрасна кола предъ кућомъ госпоє Симонићъ. Три персоне попну се у иста: адвокатъ Петри, Єлена и Робертъ Симонићъ. Старый ђорђе затвори за њима вратанца на истымъ колима, затимъ се врати узъ степене, мрмљући у себи.

„Ако невалялство овы людій испадне за рукомъ, онда нема ни на земльи ни на небу више правде! Было бы сиротномъ Францу болѣ да найкраћимъ путемъ къ своме отцу оде. Я ћу дотле чекати, докъ се судбина тогъ несрећногъ младића нерѣши — ал' онда ћу сребролюбивой оной жентурини моє мнѣніе казати, па овай домъ проклетства, навѣкъ оставити. Великій боже, колике є несреће досадъ проклетый Мамонъ починіо!“

Съ погнутомъ главомъ ишао є старацъ преко широкогъ ходника, и ту на патосу види неку малу светлу ствар, онъ се сагне и подигне є:

„Бела ружа! кою Єлена обичествує увекъ носити!“ рекне онъ тихо. „Я ћу є сачувати, и невести господина Роберта дати є, коя ю є зацело нерадо изгубила. Кадъ бы само знао, какву ролу та женска овде игра. Докъ даню найвећу скромность показує, вечеромъ излази потайно изъ куће и враћа се текъ у неко доба ноћи. Я нећу да будемъ издаица, ал' ипакъ ће све на светлость изићи.“

Сѣдый овай служитель уђе у свою собицу.

Предъ єдномъ величественомъ кућомъ зауставе се кола она, коя су брзо крозъ улице, снегомъ покривене возила. Адвокатъ поведе своє пратіоце узъ єдне широке камените степене, затимъ преко єдногъ ходника уведе ій у врућу собу, гди ій єданъ судейскій служитель дочека. Єлена, одъ стра дркћући, клоне на єдну столицу.

„Охрабрите се,“ опоминяше ю адвокатъ; „вы сте на путу да добро, богоугодно дѣло учините. Я ништа више одъ васъ незахтѣвамъ, већъ да обистините оно, што ћу я о стаю дбтуженогъ говорити, у комъ є онъ онда было, кадъ су га затворили. Помислите да се смрти и живота тиче!“

Єлена се са велькимъ усиляванѣмъ опетъ охрабри.

„Опростите,“ обрне се она, смешећи се горко, къ Роберту, „мене є тако стра, као да самъ я сама обтужена, и да пресуду очекуемъ.“

Робертъ ю є тѣшіо, и обећа се непрестано поредъ нѣ быти.

„Веруйте ми Єлена,“ шаптао є онъ, „вы чините моіой матери велику услугу!“

И дркћући привуче онъ нѣну руку къ устнама своимъ.

„Господинъ Симонићъ, я небы была рада, да се поредъ васъ укажемъ, єръ се већъ говори о наклоности, кою вы према мени осећате.“

„Кадъ бы было могуће, драга Єлено, да Францъ Осбекъ за своє избавленѣ супруги свога роћака благодарити дужанъ буде.“

Судейскій служитель опетъ се укаже и говоріо є тихо са адвокатомъ. Юлій се затимъ окрене къ овима младымъ.

„Я молимъ," рече, „да овде дотле останете, докъ васъ непозову."

Затымъ оде у засѣданіе. После полакъ сата ступи пандуръ и позове сведоке. Робертъ є дрктао, кадъ є Єлени огртало скинути хтѣо. Она є была необично бледа, чинило се као да іой є крви у образима нестало; алъ она ніе дрктала, и у целомъ нѣномъ изгледу видила се тврдость и постоянство, коє жене обично у критичнымъ появима живота показую. Она є у простой црной хальини стаяла, дубокій испитующій погледъ бацающи на Роберта.

„Дайте вашу руку Єлена!" шаптао є онъ.

„Ево є! рекне Єлена брзо и одважно, и увати се нѣму исподъ руке и тако пођу у засѣданіе.

У ономъ тренутку, кадъ су преко прага у засѣданіе прешли, стресе се Єлена; она є текъ садъ примѣтила, да є свой украсъ, нѣну белу ружу изгубила. Іоштъ се єданпутъ окрене у предсобіе — но кадъ изгублѣно невиди, оде управо и тврдимъ коракомъ на место сведока, коє є было поредъ места бранителѣвогъ. Међу слушательима на галеріи подигне се шаптанѣ удивленя, при появленю ове дражестно лепе, бледе девойке. Робертъ ніе могао при томъ шуму, кои є онъ добро поняо, да чувство гордости и радость прикріе, коя му се притомъ узбудила, онъ притисне руку нѣну тврђе своіомъ, и садъ осети, да се она на нѣга осланя.

Почемъ є предсѣдатель изясніо се, да онъ ове сведоке познае, опомене ій онъ да по души и совѣстно на питаня одговараю, коя ће имъ се предложити. Садъ замоли адвокатъ предсѣдателя, да обтуженогъ даде довести. Заповесть се та ясно изда. Одма за тымъ отворе се друга врата, и Францъ Осбекъ, воћенъ двоицомъ жандара, ступи у засѣданіе. Нѣговъ бледый, бригепуный изгледъ, кои є тамница іоштъ умножила, побуди съ тимъ више обште участіе у публикуму и судіяма, кадъ Юлій Петри тронителнымъ словомъ душевно станѣ обтуженогъ разложи. И заиста, Францъ є у томъ тренутку наличіо на какво бѣдно створенѣ, кога є творацъ нѣговогъ разума сасвимъ лишіо. Брада и коса обколявале су дивлячно, бледо лице нѣгово, докъ су очи тужно алъ и страшно светлиле. Ясно се могло видити да є себи труда давао, да само болестно тѣло своє управо одржи, и да га силный боолъ обтерећава. Као какво дете, даде се на место осуђены одвести. Стоећи, безъ найманѣгъ двизаня саслуша тужбу, коя му се са яснымъ гласомъ прочита. Окривлявали су га због явне побуне, због осведочене борбе са оружаномъ рукомъ противъ кралѣвске войске, због намѣреногъ и одъ части извршеногъ преврата постоећегъ државногъ правителства, као на послѣдку и због участія у єдномъ сазаклећу, ради прогнанія земальскогъ господара.

„Признаете ли ову кривицу коя вамъ се садъ прочитала?" запита предсѣдатель по учињеной судейской форми:

Садъ дигне Францъ главу, са спокойнимъ и поноситимъ погледомъ, погледа на судіе. Па онда одговори стално и съ достоинствомъ:

„Лажь ми є увекъ страна была, а честанъ човекъ несме се ньомъ послужити, па макаръ да бы и животъ свой съ тимъ избавіо. Моя мишлѣня, коя су ме онда у бой одагнала, и садъ су она иста, и я признаємъ явно и слободно, да самъ я снажно за свету стварь слободе мачъ извукао, и да самъ ново, слободно, садашньости одговараюће правителство наместити хтѣо. Єсть" повиче садъ Францъ. „Народъ и судіе нека садъ чую: Я самъ она дѣла чиніо, коя се садъ преступленѣмъ називаю! То є све што имамъ онима казати, кои толико срца и моћи у себи осећаю да мишлѣню просвештены мужева суде!"

Затимъ седне на клупу, прекрсти руке, па се загледа намрштено у землю.

Дубока тишина слѣдовала є рѣчма обтуженогъ, кои є презирао да се противъ тужбе брани. Изгледъ, кои є Францъ у томъ мучномъ тренутку имао, было є заиста способанъ да одбранителный основъ нѣговогъ бранителя снажно подпомогне. Ко се у найвећой нужди немаша последньи избавителны средства, па ма како она слаба была? У узвишеность душе до презираня самогъ себе, више ніе нико у оно време веровао, а понятія о чести и храбрости, као што ій є Францъ описао, тако су се редко у тренутку срамне смрти появльивала, да є овай сирома са свимъ за лудогъ сматранъ. Судіе и народъ были су морално осведочени о разкинутымъ душевнымъ силама обтуженогъ, алъ су іоштъ недостаяла правдословна свѣдочанства, я та дати, было є задатакъ бранителя.

У найлюбопитніемъ очекиваню скупштине, устане садъ адвокатъ Юліе.

„Францъ Осбекъ," почне онъ мирно и постояно: „у тренутку вашегъ затвора, вы сте са найтопліомъ любови ваш животъ желили избавити, кои садъ признаванѣмъ ваше кривице презирете. Мени, вашемъ бранителю, пребацивало бы се да самъ оно тешкосрдіе изъ вида изгубіо, коє є на васъ у тамницы затворено было, ако васъ небы на одржанѣ вашегъ живота опоминяти хтѣо. Истина вы стоите сами у великомъ овомъ свету, у комъ су ваши наймилій планови осуећени; ал у обштемъ мнѣнію мора се онай за мекушца сматрати, кои подъ видомъ мученика, самоубилацъ буде."

Обтуженый погледа са сѣваюћимъ очима у висъ. На нѣговомъ бледомъ лицу видіо се напрасный прелазъ изъ гордогъ гнѣва у срдачну любезность.

„Истина є," проговори онъ дркћућимъ гласомъ, „я стоимъ самъ, сасвимъ самъ у свету! Готово ми се чини као да самъ я хтео рукомъ судіе да са себе стресемъ ярамъ кои ми є омрзао. Но я се заклинѣмъ свимъ што ми є свето — "

„Некун'те се господине!" прекине му речь адвокатъ. „Има люди кои ће осведочити, да вамъ є, при вашемъ затвору животъ іоштъ міо было. Вы сте искали новаца за бѣгство одъ вашегъ роћака. Господинъ Симонићъ неће пропустити да осведочи, ако вы остати узхтѣте при — "

„Роберте! Роберте!“ повиче Францъ якимъ гласомъ, и разшири руке своє. „Ты, ты оћешъ да ме избавишъ? Не, то ты неможешъ, ты сы дошао да ме упропастишъ. Иди па кажи твоіой матери, да я моє право на наслѣдіє са собомъ у гробъ носимъ. Ты си мой непріятель, ал' я ти праштамъ. Твоя є мати сестра могъ отца, кои ме тамо на небу очекує!“

Овай обртай сцене ове, Робертъ ніе предвидіо; онъ се млого више надао, да ће сведочанство своє само предъ судіяма полагати.

„Францъ,“ рекне овай упрепашћенъ, „ты видишъ, я самъ на страни твогъ бранителя!“

„Оћешъ вальда, да ми садъ мой животъ онако предъ ноге бацышъ, као оно вече твою кесу? Иди, нећу низашто да ты благодарити дужанъ будемъ! Судъ нека по закону рѣши, я се покоравамъ пресуди нѣговой. Іоштъ єдномъ Роберте, я ти праштамъ. єръ я немогу на онога мрзити, когъ сажалѣвати морамъ.“

Садъ ступи узбуђеный Францъ свомъ роћаку ближе за єданъ коракъ да му руку пружи — ал' садъ угледа Єлену, коя є бледа као мртва, за Робертомъ стаяла. Као окаменѣнъ стане и загледа се у ню; по томъ покріе рукама своє бледо лице и почне яко єцати. Но опетъ се напрасно охрабри.

„И ты си дошла?“ повиче онъ срцепараюћимъ гласомъ. „Оћешъ ли и ты да ми растанакъ са животомъ отежчашъ? Шта є то? Шта є то? мой анћео, моя заручница, стои на страни могъ бранителя —“

(продужиће се.)

РУКАВИЦЕ.

(Милобрука одъ І. С. Поповића.)

Єдно одъ найвећи доказателства, да є човекъ изображенъ, да разуме правила вышегъ саобраштая, и да законе учтивости не прелази, єсу рукавице. Ніе нуждно пазити, шта му є у глави, да ли говори паметно или лудо, учтиво или безобразно, већъ му само погледай на альине, особито на руке, па ћешъ одма примѣтити, у колико є изображенъ или неизображенъ.

Родословіе рукавица увіено є тамомъ древности; єръ су и у неизображеномъ іоште вѣку люди тражили сачувати руке одъ зиме и мраза; стари юнаци употреблявали су рукавице яке, да се сачуваю одъ удара мача; но нашъ изображеный нараштай знао є и ово улепшати, начинивши рукавице одъ найлепше коже, одъ свиле, и друге скупоцене матеріе, како бы се и лети носити могле, и другомъ украшенію подпуно одговарале. Србльи, кои ногама и рукама трче къ просвети, имаю право, што и ту моду уводе. Я мислимъ, да само рукавицама и другимъ некимъ альинама имамо благодарити, што насъ є пре неколико година єданъ великій државникъ не варварима, него само полуварварима назвао; а да обучемо плундре и камашне, были бы онда европейскій цивилизиратый народъ. Тко бы се надао тако волшебной сили у альина? Зато млади Србльи, коє духъ времена зове, да се просветите, гледайте да ни єдна мода не протрчи мимо вашегъ вниманія. Изображеніе є сада и лако и євтино, и свакій трговацъ, свакій альинаръ или чизмаръ свака машандмода калами цивилизацію.

Садъ се обично млого пише, и толико више, колико се манѣ мисли. Да є ово истина, увериће васъ „Новине“ не само овогодишнѣ, него и прећашнѣ. По 730 табака коє правы листова, коє додатака преко године, а ни 70 наметны речій! Но вальда нећемо баръ то одрицати, да є кньигопечатня прва дадиля просвете, а што често наймановажніе лакрдіе бываю предметомъ кньижевне разправе, то има темеля у оной пословици: одъ мале искре великій пожаръ; одъ незнатне кньиге велика наука! Како бы на примѣръ занимателна была кньига, у коіой бы се доказало, зашто є кожа мачія, преображена у рукавице, лепша и благороднія, него ли природна кожа руке човечіе.

Такова кньига могла бы быти не само полезна, него и врло пространа; єръ бы намъ обяснила многе ствари, коє су непонятне простоме разуму; на пр. зашто онай, кои посѣте чини, мора имати рукавице на рукама, а газда одъ куће не мора; зашто се безъ рукавица ручава и вечерава, и одъ овога правила само оне даме одступаю, коє су сасвимъ по моди; зашто се заклетве полажу безъ рукавица, а не у рукавицама, и т. д. Я, кадъ бы имао кою речь проговорити, наредіо бы, да се баръ они съ рукавицама заклиню, кои мисле неиспунити заклетву, или се лажльиво куну. Пакъ и ту небы само просто рукавице предписао, него бы назначіо, какве за кои случай да се употребе: или лисичіе, или псеће или курячке, или друге коє, онако сирѣчь, какве є кои нарави или природе.

Да ли ће кадъ у моду доћи какве рукавице за лице, као што садъ за руке имамо? — Я мислимъ, да бы требало, не толико зиме ради, єръ шта ће зима у средъ лета, него што бы друге ползе принеле. Свакій ће шальивацъ помислити „да се заклони лице, коє є ружно“ Али гди се о напредку говори, са свакомъ шаломъ у край. Сасвимъ є друго, што такове личне рукавице (или како ћемо ій назвати) препоручуе. На пр. оне бы се могле начинити, како човекъ захте: округле, дугулясте, беле или белорумене, или сасвимъ црвене, съ малымъ или великимъ носомъ; єднымъ словомъ, како се коме допада. И како годъ што намъ рукавице уштећую трудъ, те не морамо руке белити, тако бы могло престати белило и руменило на луцу, кадъ бы се образи беломъ или руменомъ финомъ кожомъ навукли.

Найпосле полза одъ оваковы рукавица была бы и та, што бы намъ лице заклонила, те небы нико примѣтити могао кадъ се застидимо, почемъ се зна, да є безобразлукъ многе изъ найвеће неприлике избавіо, или иначе у свету одъ найвеће помоћи быо.

Међутимъ мода иде своимъ путемъ, необзирући се, шта Петаръ, шта Павле говори и пише. Пакъ и сами мудраци, кои є изсмеяваю, каскаю полако за ньомъ, да сами небы изъ цивилизаціе изишли.

Цивилизація и разкошь могу се сматрати као мужъ и жена. Незадовольна є съ ньимъ, али га опетъ подъ руку води.

Ако є право, да човекъ на кућу, на виноградъ, на землю данакъ плаћа, у толико є праведніе, да и разкошь

данку подпадне, и толико већемъ, колико є излишніи. Шта бы држава одтуда добыла, оставлямъ ономъ прорачунати, кои се државословнымъ наукама занима На пр свакій потребує на годину баръ 5 талира за рукавице, пакъ зашто небы іоштъ єданъ у име данка плаћао. Нека се одреди, да се за валъ плаћа 3 талира, коя бы жена рекла: да се не плати? За пушћулъ златанъ право є да се плаћа по дукатъ, а за сребрнъ по 6 цванцика. За сваку моду одъ шешира нека се порезъ само одъ 1 десетакъ удари, пакъ бы грдна сумма изишла. А гди су каруце, на два или 4 коня; они мали пси, кои се болъ раане, него многи люди; гди су оне различите матеріе одъ альина, кое се показую и пролазе као репата звезда? Зашто жена или девойка, коя по 10 — 15 талира дає за какву танку альину, да є єданъ путъ или двапутъ обуче, и потомъ бацы, не бы іоштъ єданъ талиръ издала у име данка.

Но оштроумна се глава захтева, коя ће такавъ порезъ ударати, єръ су одношенія врло различита. На пр. кадъ девойка каже, да зато шеширъ носи, што бы іой иначе глава одъ сунца пукла, треба да плати малый порезъ; али кадъ шеширъ само стражню часть глави покрива, а теме є голо, нека плати двоструко: прво моде ради, а друго што вара светъ. Кадъ се мода одъ капа меня, треба свака жена по нешто да плати; алъ кадъ девойка съ капомъ избульи крозъ прозоръ главу, а кадъ се уда, оди гологлава, треба да подпадне великомъ данку. Кадъ млади люди употребляваю наочаре, треба да плаћаю двострукій порезъ, прво: зашто се не лече, него укидаю лекарима ужитакъ, а друго, што іоштъ већма очи кваре.

Што є найважніе: ако се другій данакъ чини овомъ и ономъ тегобанъ; оваковый порезъ, кои бы се на моду ударао, найлакше бы се могао покупити.

МРВИЦЕ

— У време Наполеона I. было є у єдномъ окружію француске, єданъ управитель кои се радо са државописомъ (штатистикомъ) занимао, и о томе писао. Кадъ є Наполеонъ I. у нѣгово окружіе дошао и съ њиме се о млогоме разговарао, рекне управитель нѣму, заръ ништа непитате о државопису. Наполеонъ рекне: „пита ћу васъ и о томе,“ и насмеявши се упита: „колико є птица прелетило ове године преко твогъ окружія?“ „само єданъ орао“ одговори управитель.

— Єданъ докторъ написао є критику противу 55. учены людій, кои су сви за 55 година умрли.

ПОЛЕЗНЕ ОПОМЕНЕ.

— *Зейтинъ се ужеже* мѣшаюћи се съ воздухомъ и піюћи изъ воздуха кисеоникъ; зато ће се држати, кадъ га тимъ одъ воздуха одвоимо, да га у флаше или ћупове разточимо, съ два прста одозго шпирта сунемо и флашу потомъ запушимо. При употребляваню треба шпиртъ, кои одозго плива, свакадъ одвадити.

— Буради, чаброве, корита и т. д. кадъ *протичу* найболъ є *замазати* овимъ тестомъ: Узми по двѣ шаке чисте плеве и стуцане, просіяне циглѣ, єдну шаку ковачине (што съ наковня одпада), помѣшай све ово съ толико катрана, да буде као тврдо тесто; намажи пукотине найпре съ катраномъ, па іи испуни овимъ тестомъ.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Потврђени су: Дим. Црнобарацъ за дѣйствителногъ помоћника попеч. правос. и просвештенія, и Дим. Матићъ за дѣйствителногъ начальника иност. одѣл. при княж. канцеларіи.

— Поставлѣни су: столонач. иностр. одѣл, Љуб. А. Петронієвићъ за секретара истогъ одѣленія, а на нѣгово место Іованъ Ристићъ протоколиста; а на нѣгово место Миланъ Стоићевићъ архиваръ, а на нѣгово место Миланъ Янковићъ регистраторъ а на нѣгово место Ђорђе Николићъ регистраторъ ин. одѣл. а на нѣгово место Милованъ Янковићъ канцелиста попеч. просвештенія — свы при княжеской канцеларіи. — Дим. Гол. Петровићъ протоколиста попеч. прав. за столоначалника апелаціе.

— Марко Михайловићъ писаръ начални. окр. смедер. поставлѣнъ є за дѣловодителя комесаріята при поп. вн. дѣла.

— Пензіонираный членъ совѣта Вуле Глигорієвићъ преставіо се 19. т. у вѣчность, и 20. т. м. у неделю было є при млогобройной пратньи саранѣнъ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Князъ Горчаковъ явля изъ Севастополя одъ 8. Марта: да су французи, кои су на руска нова утврђеня напали, съ великомъ штетомъ узбиєни. Турска кавалѣрія 2. о. м. изашла є изъ Евпаторіе, но Руси є узбію натрагъ. Томъ приликомъ ранѣнъ є Скендер-бегъ командантъ турске кавалѣріе.

— Млого ће принети миру, што се Аустрія изяснила, да никако нежели царство цара рускогъ Александра сманьити, или нѣгову честь ослабити.

— Царъ Наполеонъ све се већма склонъ показує, да войска остави Кримъ, и Севастополь да небуде срушенъ: и по томе ни са те стране нема никакве препоне за обштый миръ.

— Новиве пишу: да ће князъ Горчаковъ са 60 хил. войника одъ Перекопа ударити найпре на Евпаторію, па кадъ ту сврши посао, онда ће текъ ударити, да ослободи Севастополь одъ обсаде.

— Саюзницы гледе што пре могу да, или юришомъ узму Севастополь, или да га заключивши честанъ миръ, оставе. Они се врло боє да наступаюће месеце Априли и Май у Криму дочекаю. Єрбо болесть была бы опаснія одъ непрителя.

— Великій Фридрихъ (прайскій краль) премда є у источномъ питаню свагда руску политику слѣдовао; опетъ є єдномъ приликомъ рекао: „Кадъ Руси буду у Цариграду, две године после тога доћи ће и у Кенигсбергъ, у Прайску.“

Течай новаца: сребро 125; дукати по 5 фор. 50 кр. ср. за банке.

У КЊИГОПЕЧАТЊИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 25. Марта 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. | № 26

БЛАЖЕНОЙ СѢНИ
ПРОТЕ МАТЕЄ НЕНАДОВИЋА,

Княжес. Србскогъ Совѣтника, кавалѣра.

(рођ. 1777. год. † 29. Нов. 1854.)

Несташе єдва жалости знаци
Да сину Србу љубкіи зраци.
Єдва умуча ужасно пѣло,
Па да се црно свуче одѣло!
Ахъ єдва, єдва и тай бы часъ,
Жалостный опетъ зачу се гласъ! —

Сапутникъ судбе одсудне рода,
Участникъ бѣде, тужны' незгода' —
Сатрудникъ Ђорђа, војвода драгій, —
Свештеникъ, юнакъ, учитель благій
Оде, ахъ оде, остави насъ!
Текъ да се тужный понови гласъ!? —

Ниє ли доста о судбо было
Риданя, туге, суза се лило?
Нема намъ Ђорђа, Чупића, Янка!
Поцерца, храбра Луке и Марка!
Свима пресуди живота часъ! —
Па заръ и Проту узе одъ насъ?!

И тай остатакъ узе єдиный
Са бойна поля, гдѣ с' храбри били
Сынови србски за вѣру свету
Юначке славе достижућ' мету.
Споменикъ живый ты сруши садъ,
Умножи браћи тугу и ядъ; —

Стан' црна смрти! Заръ мислишъ тиме
Љубљена старца збрисати име? —
Іошт' кадъ ни зора Србу се вила, —
Побѣду борбе у мрачность крила:
Средъ борбе к' роду управи бродъ, —
Ка' отацъ жертва што бы за родъ. —

Погледъ на Шабацъ, Лѣшницу, Дрину,
Волявчу, што му краси сѣдину! —
Валѣво с' горди, слави г' Београдъ, —
Спреми му славу, гле, и Петроградъ! *)
Заслуге мужа увѣнча царъ:
Крстъ му украшенъ пружи на даръ! —

Страданѣ рода прати г' и Бечу *)
Там' гдѣ Европи дѣлише срећу.
Проси и доби; — свойбини спѣши,
Свободомъ новомъ браћу да тѣши!
Жељомъ срета Срб-братацъ, другъ, —
Труде му хвали гора и лугъ! —

Несмути вредногъ бурно ни време, —
За родъ му сладко найтеже бреме:
Овде часъ войникъ, савѣтникъ тамо, —
Часъ плачне тѣши — и бодри амо!
Сладкій тай споменъ дизаће с' свудъ,
Србска докъ буде дисала грудъ. —

Не! ниє умр'о. — Тѣло текъ даде
Матери обштой, одъ кудъ постаде.
Душа се диже да прима плода
Знойне за труде око своегъ рода!
„Лака му земля, блаженъ покой,
Кадъ за родъ животъ проведе свой!“

Дам. Маринковићъ, Проф.

*) 1804. године.

БЕЛА РУЖА.

(продужено.)

„Освестите се господине: „проговори Єлена истина дркћућимъ, но доста яснымъ гласомъ, да ю є скупштина чути и разабрати могла. „Я нити самъ ваша непріятельица, нити ваша заручница.“

„Великій боже!“ викне Францъ ужасно.

Па онда клоне на патосъ. На заповесть предсѣдателя однесу га два пандура изъ засѣданія. Скупштина є была тако внутренѣ потрешена, да су нсколико мучны тренутака у найвећемъ ћутаню провести морали. Єдиный адвокатъ Петри ніе присудствіе духа изгубіо.

„Я питамъ судъ,“ почне онъ яснымъ постоянымъ гласомъ: „Єли овай човекъ пододговоранъ? Такавъ є быо іоштъ пре оногъ времена, кадъ є преступлєнія чиніо. Санови о любовной срећи и о богатству мозакъ су му превртнули. Свакогъ богатогъ човека радъ є да наслѣди, а сваку женску, коя му се допадне држи за свою супругу. Господичну Єлену заручницу господина Симонића, видіо є првый путъ накратко време пре негъ што

*) 1815. године.

су га ухватили. Она є исто упечатлѣнѣ на нѣга учинила коє и садъ. Изъ тогъ узрока моліо самь я почитаємe ове заручнике, да самномъ предъ судъ ступе и да неутѣшно станѣ обтуженогъ потврде.“

„Вы нисте пре никадъ, обтуженогъ Франца Осбека видили?“

„Нисамь га никадъ видила, я га непознаємъ.“ Одговори Єлена тврдо и рѣшително.

И Робертъ потврди наводе, о безумію Францовомъ, и за доказъ истогъ потврѣеня, наведе да одъ нѣга непрестано неке новце тражи.

Садъ се испитъ сведока заключи, и ови изаћу опетъ у предсобіе.

„Чекайте ме!“ шапне Юлій Єлени, кадъ се ова одъ нѣга удалити хтѣдне.

Државный правобранитель остане при своемъ захтѣваню, да се смртна пресуда изрече надъ окривлѣнымъ, осланяюћи се на то, да безуміе оногъ, ніе доста доказано, да є Францъ Осбекъ, негдашньи офицыръ, као єданъ енергичанъ и слободномислећій карактеръ, кодъ свои другова познатъ быо, и да є башъ у садашнѣмъ станю држави и правителству опасанъ. Кадь є свой говоръ свршіо, савъ присудствуюћій народъ стрепіо є за судбину обтуженогъ. Но садъ почне Юлій своє одбранително, и тако оштроумно, ватрено и торжествено слово, какво є заиста редко предъ коимъ годъ явнымъ судомъ говорено. Подъ узвикиванѣмъ и честитанѣмъ слушателя, сиће онъ са катедре. Заклете судіе оду у собу гди се совету-ю. После єдно по сата яви предсѣдатель, да є на основу лѣкарски свидѣтелства и довольны свѣдочанства одъ люды коима се вѣровати има, због неспособности умне, равногласіемъ заклеты судія одъ смртне казни ослобоћенъ, но у обзиру на нѣгово станѣ душевно, осућенъ, да се изъ државе протера.

Кадъ Юлій у собу к' сведоцыма изиће, яви му єданъ служитель судейскій, да є младій онай господинъ госпу морао кући одвести, будући є ова напрасно се разболела. Садъ оде онъ къ своемъ пріятелю Францу, кои се помоћу єдногъ лѣкара истина мало повратіо быо, ал' се іоштъ непрестано у сажаленидостойномъ станю налазіо. Францъ саслуша своє ослобоћенѣ са ужаснымъ смешенѣмъ. Потомъ падне у неко потмуло ћутанѣ, неизражаваюћи ни благодарность ни радость. Юлій, одвезе своегъ несрећногъ пріятеля, кући своіой. Єданъ познати му лѣкаръ буде дозватъ, и овай се изясни, пошто є болестника подуже сматрао, да є страшный душевный потресъ подпуно безуміе кодъ болестника произвео.

„Она ніе носила белу ружу!“ мрмляо є Францъ самъ за себе. „И она ме се одрекла!“

То су быле последнѣ речи, коє є овай страдалникъ изговоріо, затимъ падне у тако упорно ћутанѣ, као да є онеміо быо, и колико се годъ Юлій трудіо да му срећу нѣгову, и средства къ постигнућу исте среће, обясни, Францъ га ніе разумевао, исто оно необично смешенѣ облетало є око нѣговы бледы устны, исти они погледи, кои су разоренѣ ума показивали, пливали су непрестано у нѣговымъ мутнымъ очима.

Радость адвоката што є побѣду одржао, преобрати се садъ у дубоку тугу.

„Я самь се млого на нѣгову душевну крѣпость ослаияо,“ помисли онъ, „ал' на жалость ніе было другогъ средства, да га одъ извѣстне смрти избавимъ. Ал' я негубимъ іоштъ надежде, повраћаюћа се срећа раздре ће ону завѣсу, кою є ужасна судбина сврх' нѣговогъ духа разапела.“

Писмомъ извѣсти онъ госпою Симоніћъ о свршетку процеса нѣногъ братанца. Као одговоръ на то писмо добіе онъ петъ хиляда фор. сребра у банкама, коє му є Робертъ за негу и остале путне трошкове послао.

Истогъ вечера зазвони звонце на вратима куће адвокатове. Млада супруга нѣгова отвори врата, и Єлена, завіена у огртало, уће унутра. Гласно плачући падне она младой овой госпои на груди. Обадве ступе у собу адвокатову, кои се са спреманѣмъ на путъ занимао.

„Гди є Францъ?“ повиче она брзо.

Юлій іой каже да се Францъ у своіой соби на горнѣмъ кату налази.

„Я га морамъ видити и обясненѣ дати му о — “

„Єлена, мы смо нашу цѣль текъ у пола садъ постигли; ако закаснимо нуждну предосторожность то ћете ми разорити темель могъ дѣла избавленя. Вы Франца іоштъ несмете выдити, єръ на нѣга се као и на насъ оштро мотри. Само у ономъ станю, у коє самь га я навалице и вѣшто довео, може онъ свой путъ сутра почети. Како буде ваше опредѣленѣ у дому Симоніћа окончано, како будете са свимъ средствама, за усрећенѣ нашегъ сиротногъ пріятеля подпуно снабдѣвени, моћићете му слѣдовати. Сачувайте іоштъ за кратко време іоштъ оно юнаштво коє сте до садъ имали, повинуйте се слепо моимъ наредбама, пакъ ћемо наскоро пожеланой цѣли доспѣти. Незаборавите, да се смрти и живота тиче. Францъ є особитый клієнтъ, єръ смо га морали противъ нѣгове волѣ избавити. Садъ валя и нѣговъ духъ излечити, па зато повинуйте се и издржите постояно све пробе вашегъ юнаштва.

Єлена узме белу ону ружу съ нѣны груди, кою іой є ћорће повратіо — па є даде адвокату.

„Употребите овай украсъ,“ рече она, „Вы познаєте нѣгово значенѣ. Я га за садъ непотребуємъ, алъ онъ — “

У томъ тренутку зачуе се опетъ звонце на капіи. Сва три лица яко се уплаше Млада адвокатовица одведе Єлену у єдну собицу на страни. Адвокатъ оде, отвори капію и пусти унутра — Роберта Симоніћъ. Овай замоли за краткій разговоръ измећу четири ока. Юлій га одведе у свою канцеларію.

„Господине,“ почне Робертъ, подозреваюћимъ погледомъ изразъ дица адвокатовогъ испитуюћи. „Вашимъ поводомъ Єлена є, самномъ у судъ долазила.“

„Єсть!“ одговори Юлій съ великимъ спокойствомъ. „За узрокъ сте тога навели, да бы нуждно было, кадъ бы се опетъ и предъ судіяма оно упечатлѣнѣ повторило, коє є она на Франца у момъ дому учинила.“

„И што самь очекивао господине, то се и догодило.“

„Францъ ю є своіомъ заручницомъ назвао!“ рекне младый трговацъ са страомъ, когъ ніе могао прикрити.

„Можете ли ви рѣчма єдногъ безумногъ, кои се іоштъ притомъ и у онаквомъ обстоятелству налази, каково значенѣ дати?“ запита Юлій са ладномъ спокойношћу. Вы познаєте станѣ мога клієнта вечъ одавна, вы сами знате, да се нѣгово лудило у тако чудноватимъ и особитимъ мнѣніяма изражава — како се можете дакле чудити, да онай, кои за добиткомъ вашегъ иманя тежи, и држави новый видъ дати жели, да тай вашу лепу невѣсту за свою заручницу сматра. То є ясно, опакій онай комунизмусъ нѣговъ є мозакъ завртіо — онъ оће половину вашегъ иманя и вашу заиста дражестну невѣсту. Будимо задовольни, што су умишляи проклете те демократіе осуєћени. У осталомъ небойте се ништа, Францъ є Осбекъ за свагда нешкодльивъ постао, ослобођенѣ нѣгово, на основу неспособности душевне, избрисало га є изъ списка паметны граћана. Сама ваша невѣста, ясно се изяснила да она тогъ демократа никако и непознає — “

(Продужиће се.)

НАДГРОБНА РЕЧЬ

(*говорена Г. Архимандритомъ Гавриломъ, при опелу Вула Глигорієвића 20. Марта 1855. год.*)

И Тиха наравь, и блага душа, и сладке речи са искреногъ срца, и миролюбива смерность, и равна злату доброта, исто тако може произвести яко упечатлѣнѣ, као и необична моћь духа, као и велика и сяйна дѣла.

Више пута скровеный, домаћій животъ, на мало лица ограниченый, лепше сяи у кругу одданы пріятеля, него какво узвишено званіе, заузимаюће место при управи явнымъ дѣлима; єръ човекъ, везанъ за явно званіе, по већой є части себи туђъ, а у ономъ быва и остає свой, роћеный. —

Што є у кога природніи карактеръ, тимъ є самъ човекъ миліи и любезніи своіой сабраћи, и свакій му радо иде на сусретъ съ равнымъ расположенѣмъ, ненавидећи усилѣность, дволичноссь и лукавство.

Говорећи ове речи, мыслимъ съ вама заєдно на покойника, съ коимъ се растаємо; на покойника, кои є показао на себи лепе черте побожногъ Христіянина; кои є желіо дѣломъ показати свою честитость; кои є дугогодишньомъ явномъ службомъ полезне услуге указао своимъ отечеству; кои є примѣрнымъ владанѣмъ завршіо дане своє старости.

Вуле Григорієвићь родіо се у Сѣници, граду старе Србіе, у месту, гди се прославила србска храбрость године 1809-те.

Као животногъ и окретногъ младића угледала су га єднокрвна и єдновѣрна браћа у жестокомъ бою на Пожаревцу, године 1815-те, гди є у реду съ осталима свой млађаный животъ на коцку метнуо за обште благо сународника, за важне користи отечества.

Донекле быо є узъ Господара землѣ, извршуюћи повѣравана му народна дѣла на задовольство своегъ старіегъ, и овай га постави за капетана у Поречу. Своіомъ точносћу и умешносћу у овомъ явномъ народномъ званію, обрати онъ на себе іоштъ больма вниманѣ своегъ Господара, кои га, према нѣговой употребльивости, суровосћу нежигосаной, и према осведоченой оддановости, премести у Мачву, године 1830-те, гди є наскоро наименованъ быо Сердаромъ оногъ края, имавши пространи кругъ дѣланя и далеко важніе задатке.

Услуге, кое є онъ у овомъ отличномъ званію принео врховной земальской власти и ползи отечества, награћене су године 1835-те производствомъ у чинъ полковника са дипломомъ. А да бы и нѣгова искрена оддановость према Господару землѣ явно отликована была, именованъ є уєдно и за княжескогъ адютанта.

Кадъ є године 1839-те ступанѣмъ устава у животъ, правленіе земальско добило другій видъ, почествованъ є покойникъ достоинствомъ Совѣтника, у комъ високомъ званію послужіо є до године 1842-ге; а одъ тогъ времена проводіо є дане примакнувше се старости као правителственый пензіонеръ, у повольной тишини, подъ своимъ кровомъ, съ малымъ задоволянъ.

Нѣгова явна служба, посвећена отечеству и народу, ніе окаляна ни грабльивомъ себичносћу, ни врећаюћимъ разметанѣмъ, ни явнымъ неправдама, ни гнусномъ осветомъ, ни жельомъ другоме досадити, ни отиманѣмъ за права места. Нѣговъ честитый карактеръ ніе знао, шта є гордость, шта ли заношльивость и притворство. Искренъ и прама старіемъ, и млађемъ, и себи равномъ, држао се онога, што є честно и правично. Због нѣгове дружелюбности и незлобльиве простоте, дуго ће жалити за њимъ они, съ коима є повѣреніе живіо.

Благо покойнику, оставившемъ овако лепъ споменъ после себе. Вѣчна му памятъ, а души му буди блаженый покой!

О ЄЗЫКУ.

У 23. брою „Шумадинке“ В. Л. поправляюћи граматичне погрѣшке „Србски Новина,“ вели да є оно погрѣшка, противна правилама србске граматике и србскога єзика, што новине пишу „Александеръ - дера, деру, - деромъ и т. д. В. Л.“ *мисли да се* (ово име) *не склања овако, него: Александра, - андру - андромъ - Александровъ, - андрова, - андрово,*“ У овомъ врло добро мисли В. Л. и хвала му за то, што исправля погрѣшке ср новина. Али шта ћемо му казати далѣ, кадъ В. Л. поправивши єдну погрѣшку, самъ, као учитель србскихъ новина, грѣши іошъ већма, В. Л. вели *да се у славенскомъ, и у рускомъ непише у именителіомъ Александеръ, но Александръ. Овако треба и у србскомъ именителномъ да буде, кадъ є у другимъ падежима онако, као и у славенскомъ и у рускомъ єзику.*“

Истина є, да у славенской библіи стои Алеѯандръ, Алеѯандра, Алеѯандрово (I. макав. гл. XI. вр. 1, 2, 8, 9, 12, 14, 16,) а и Руси говоре и пишу Александръ, - андра - андромъ и т. д. но мислимъ да имаю и у славенской библіи а „словаръ церковно - славянскаго и рускаго языка, изданый въ С. Петербургѣ 1847 II. отдѣл. импер. акад. наукъ.“ свѣдочи, да и у рускомъ говору и књижевности имаю и ове рѣчи, кое су у *другимъ падежима* и у србь-

скомъ понайвише онако, као *и у славенскомъ и рускомъ*, а на име: бабръ, вепрь, вѣтръ, копръ, Петръ, быстръ, бодръ, добръ, модръ, мокръ, остръ, храбръ, хытръ (види такође добровскога Instit. ling. slav. pag. 328 и Миклошића Lexicon ling. slov. vet. dial.) и друге іошъ оваке, коє ми Срби све редомъ у именителномъ изговарамо па и пишемо овако: добаръ, вепаръ, вѣтаръ, копаръ, Петаръ, бистаръ, бодаръ, добаръ, модаръ, мокаръ, мударъ, остаръ, храбаръ, хитаръ. Према овима іошъ мы имамо и Митаръ (грчки *Δημήτρης, -τρος* и *Δημήτριος*), чубаръ (польски czàbr - чонбр а руски чаберъ - чабіор), ведаръ и т. д. — Послѣ свію овихъ рѣчи я мислимъ, да бы и одъ грчкогъ *Ἀλέξανδρος* нѣмачкогъ Alexander, францускогъ Alexandre а славенскогъ и рускогъ Александръ, у србскомъ найправилніи именителный быо *Александаръ* и да неваля онда у србскомъ єзику ни В. Л. Александръ, као годъ ни србскихъ новина Александеръ. Тако исто онда су погрѣшке у србскомъ именителномъ: и театоръ и театеръ место *театаръ*, министеръ и министерство мѣсто *миристаръ* и *министарство* и све друге оваке рѣчи, коє се примаю мало по мало у єзыкъ нашъ. — В. —

МРВИЦЕ

— При єдномъ излогу животиня было є у програму између осталогъ и ово написано: „има и два вола людскога рода.“

— Парискій келнеръ и рускій кочіашъ стану се препирати о вредноћи своіой, и парискій келнеръ рекне: я самъ се у момъ послу тако извѣштіо, да таньиръ найдалѣ седећемъ госту тако бацимъ да овай управъ до ножа и вилюшке падне.“ „Ніе то башъ ништа одговори Русъ „Пре две године возіо самъ я трговце изъ єдногъ села у Варшаву, и у путу на 5 сатій одъ Варшаве сломи ми се коло, а я скочимъ съ кола и быо самъ я то коло до Варшаве.“

— Два кардинала доћу Рафаелу у нѣгову радионицу и почну му кудити посао нѣговъ. Єданъ одъ ньи рекне му, „да є врло румено лице апостолу Петру начиніо. „Може быти да є быо онъ бледъ докъ є быо на земльи, али садъ мора на небу да црвени предъ господомъ, што є цркву нѣгову таковима на управлянѣ оставіо“ одговори Рафаилъ.

ПОЛЕЗНЕ ОПОМЕНЕ.

— *Зелена фарба обично є отровна*, зато нетреба за капе оне заклонке (ширмове) узимати, кои су одоздо зелени, єръ се чело може опаснимъ бубульицама осути; а и собе, у кои су зидови влажни, нетреба зеленомъ фарбомъ моловати.

— Пужеви, разни црви и бубе шкоде по баштама былю; Енглези купе одсвуда *жабе* и бацаю іи у своє баште, єръ оне затиру такве шкодльиве животинѣ; нетреба дакле ни кодъ насъ жабе по баштама убіяти.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Енглеске новине говоре: да поредъ свега тога што сви вичу, и пишу да ће быти мира; Русія ніе ни найманѣ што годъ учинила, съ чиме бы показала, да є наклона закгеваняма саюзны сила попустити; а безъ испуненя закгеваня саюзника мира неможе быти.

— Руси су потопили и кодъ Кронштата неколико лађи у море, тако да се сада непріятельи немогу Кронштату ни са источне стране никако приближити.

— Лордъ Дундоналдъ изясніо се у новинама, да ће свою тайну коіомъ се градови руше, найпре цару Наполеону одкрити. За садъ неће Кронштатъ рушити, него ће отићи у Крымъ, и помоћу своє тайне майсторіе не само да ће Севастополь разрушити, него га іоштъ са свимъ изъ темеля у воздухъ поднѣи-

— Белгиске новине пишу: да у єдномъ засѣданію бечки конференція, кадъ є францускій посланикъ почео говорити о разореню Севастополя, оба руска посланика князъ Горчаковъ и Титовъ устали су и изашли изъ засѣданія, єрбо о томе нећеду ни да чую.

— Францускій министеръ Друен-дели, отишао є у Лондонъ, и оданде ће доћи одма у Бечъ. Онъ недолази у Бечъ да какву свршену ствары и уговоръ подпише и утврди, него долази да се текъ почну о важнимъ стварима договарати, и да онъ помогне рѣшити.

— Предводитель турске кавалѣріе Скендеръ-бегъ кодъ Евпаторіе добыо є єдну рану одъ сабље по глави и по челу, и єдну рану одъ сабље по руци на коіой изгуби 2. прста; и напоследку єдну рану одъ козачкогъ копля у прси. Сабльомъ га є раніо рускій поручикъ Вінеръ.

— Изъ Багдата являю да є курдистанска побуна нарастла на 30. хиляда незадовольника.

— Омер-паши у Евпаторію стигло є іоштъ 5. хиляда турске кавалѣріе и 48. топова.

— Турци и Руси кодъ Евпаторіе састаю се; нарочито поглавари ньіови, разговараю се и служе се са цигарама и дуваномъ.

— Изъ Одесе пишу: Да се іоштъ множство руске войске подъ генераломъ Сатлеромъ у Крымъ кренуло, и приспѣће предъ Евпаторію 2. Апр. Кадъ та войска приспѣ, онда ће свега у Криму быти 300. хил. войника (заедно са саюзницима?) За сада руска покретаня управлѣна су противу Омер-паше у Евпаторіи; и прьый рускій юришъ Омер-паша мора ће дочетати; єръ князъ Горчаковъ има неописану желю да се са Омеръ-пашомъ сукобы; єрбо лане на Дунаву нису се могли нигдѣ да се са великимъ войскама сретну.

— Бечке новине саобштаваю слѣдующу руску депешу: „Ноћу 10. Марта изпали смо изъ Севастополя, и разорили смо сва утврђеня што су Французи последньи дана начинили. На обема странама млого є изгинуло, али ипакъ выше є непріятеля пало. Измеђъ осталы заробили смо 2 француска официра, 1. енглезкогъ полковника и 1. капетана.“

Сбогъ празника, у Вторникъ ће Шумадинка изаћи.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 31. Марта 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. № 27

БЕЛА РУЖА.

(продужено.)

„То ми є довольно!“ рече Робертъ брзо. „Како є пакъ ствар свршена, то молимъ за рачунъ могъ ћака. “

„Я ћу вамъ га по момъ посленомъ реду послати.“

„А штаће те съ Французомъ чинити?

„Сутра ћу га у єдно заведеніе луды у Швайцерской одвести, будући да є принуђенъ за 24 сата своє отечество оставити!“

Текъ што се трговацъ удаліо, оде адвокатъ у собу своє жене.

„Гди є Єлена?“ запита онъ.

„Я самъ іой полако врата на улици отворила, вальда є до садъ већъ кодъ куће.“

„Добро, садъ се више ништа небоимо.“

Руку подъ руку водећи се оду ово двоє млады супруга кодъ боолногъ своґъ пріятеля. Нађу га ћутећегъ и замишлћна, у єдной великой столици. Њинъ пріятельскій разговоръ ніє могао ништа дѣйствовати, онъ остане у своґъ намрштеномъ ћутаню. Дубоко, непровидимо тешкосрдіе нѣговъ є духъ оковало. Адвокатъ проведе исту ноћь кодъ нѣга. У зору стану єдна путничка кола са коньима одъ екстрапоште предъ кућу њиову. Юлій се налазіо у своіой соби да папире за путь нуждне и новце у цепъ метне, кадъ служитель нѣговъ пусти некогъ старца кодъ нѣга унутра, кои є тежку путну торбу носіо. То є быо ћорће, старый служитель удовице Симонића.

„Шта ћете вы?“

„Господине,“ проговори ћорће, задіянъ,“ „мене є послала господична Єлена.“

„Зашто?“

„Да господина Осбека пратимъ.“

„Ніе могуће, я самъ тако наредіо, да више никога непотребуємъ — “

„Читайте! читайте!“ повиче ћорће са сузнымъ очима, пруживши му дркћућомъ рукомъ артію неку.

Адвокатъ прочита писманце, коє є познатомъ му рукомъ писато.

„Вы сте пріятель нѣговогъ покойногъ отца?“ запита зачуђено Юлій.

„Єдиный, правый пріятель покойногъ Осбека, па я ћу моє старе дане спокойно и блажено проживити, ако ми се дозволи, да нѣговомъ бѣдномъ сыну вѣрный слуга будемъ. Господична Єлена описала ми є нѣгово жалостно станѣ, па вѣруйте ми, господине, нема човѣка на свету когъ ће близость лековитіе дѣйствовати на болестника тогъ, него я што самъ. Ахъ, я немогу довольно богу благодарити што самъ се іоштъ синоћь са господичномъ Єленомъ болѣ разумео. Одъ онда писамъ више могао кодъ оны бездушны люды быти, кои због проклетогъ новца таква беззаконія чине. Напишемъ оной маторой єдно писмо, упртимъ мою торбу па ево ме садъ овде. Но добрый господине, незахтѣвайте за садъ никаквогъ далѣгъ изясненя, путемъ ћу вамъ све преповѣдити. Па онда“ дода онъ тихо, „я самъ такође у стаю и о умрломъ књиговодителю разясненя дати вамъ, коя ће зацело ядномъ Францу іоштъ кадгодъ одъ ползе быти моћи.“

Юлій далѣ ніе ни најманѣ сумняо дали ће старца овогъ примити, или не, особито кадъ се сети, да є одъ Франца чуо, да є овай нѣму оно вече на балу састанакъ са удовицомъ Симонића израдіо; онъ є и самъ држао за срећанъ случай, да може болестнику оногъ познатогъ и пріятельскогъ слугу дати. А осимъ тога быо є и предосторожномъ Єленомъ препорученъ, коя є врло молила, да старогъ ћорћа не одбіе. Докъ су сандуци на кола одпешени были, одведе Юлій своґъ пріятелю нѣговогъ новогъ слугу. Францъ га непозна, премда му є име ћорћево казато. Безъ собствене волѣ, као дете какво даде се онъ къ колима одвести, коя, кадъ су сви у њи поседали у брзомъ трку изъ резиденціе оду.

VII.

Съ почеткомъ пролећа Робертъ Симонићъ мисліо є да є на найвишій степенъ среће своє доспѣо, єръ є Єлена већъ нѣговъ прстенъ на руцы носила и нѣговомъ се заручницомъ називала. У прекраснымъ єднымъ колима вићало се ово заиста лепи двоє крозъ променаде варошке гди се возе. У ложама дворскогъ театра свакъ се дивіо њиовомъ богатомъ накиту, а богата аристократія примала ій є радостно у своимъ салама, коє су се за честь овы заручника отварале. Редко се іоштъ говорило о ономъ немиломъ случаю у суду, а и кадъ се говорило, то є свакій хваліо оно двоє млады, кои су се добровольно рѣшили да животъ безумногъ оногъ демократа избаве. Већъ є Робертъ, кои є свою невѣсту обожавао, спремао се и за свадбу, да бы са своіомъ супругомъ

у Хамбургъ се вратити могао, ал' се удовица Симонићъ изненадно разболе. Лѣкари болесть нѣну одма непознаду, већъ су се советовали да се само миръ и добро негованѣ наблюдава. Єлена ніе никако дала да болестницу друга служителька надгледа, она є сама чинила услугу кодъ исте, а Робертъ ю є у томъ подпомагао.

Было є ноћу између првогъ и другогъ дана ускрса, кадъ Єлена, пошто є болестница мало заспала, оде да мало легне и проспава у своіой соби, коя є одма до болестничине собе была и съ истомъ крозъ єдна врата свезу имала. Она остави врата отворена, да бы лакше болестницу чути могла ако бы ова што хтѣла. Іоштъ се у првомъ сну налазила, кадъ ал' звонце зазвони, и то први путъ ноћу, одъ како є удовица болестна. Єлена скочи, завіе се у огртало и у истомъ тренутку оде къ постельи болестнице, коя є єднимъ скупоцѣнимъ жижкомъ тихо осветлѣна была. Рука болестне удовице, коіомъ є звонце узела была, висила є као мртва о кревету.

„Шта вамъ є милостива госпоя?“ упита уплашено Єлена одкривши завѣсе са кревета.

Ужаснута посрне натрагъ кадъ лице ове болестне, осветлѣно бледомъ светлостѣу угледа. Каква се ужасна промена учинила. Мртвачко бледило нѣно є лице покривало, докъ су очи мрачномъ необичномъ ватромъ свѣтлиле се. Неколико минута гледала ю є Єлена као окаменѣна одъ чуда и стра.

„Ећу ли да пошлѣмъ за лѣкара?“

Госпоя Симонићъ мане главомъ да нетреба. Па онда узме Єлену за руку и проговори съ великимъ усилѣнѣмъ.

„Єлена, я те сматрамъ као мою кѣеръ! можда нећу доживити, да те мой синъ своіомъ супругомъ именуе.“

„Разагнайте такве мисли!“ замуца Єлена, коя є осећала яко дрктанѣ руке, съ коіомъ є нѣну руку држала. „Та ће болесть опетъ проћи!“

Удивица се яко стресе. Крупне капле зноя изиђу іой по намрштеномъ челу.

„Боже мой! Боже мой!“ стењаюћи говорила є она „шта є ово?! шта є ово!?“

Сироту Єлену смртный стра нападне.

„Да зовнемъ Роберта!“

„Найпре саслушай мене! Седи ближе овде! рекне тихо и плашљиво болестница. „О моя глава, ће да се раздвои одъ ужасногъ боола!“ Я осећамъ, да се мой край приближава! Єлена, я те любимъ и почитуемъ — одъ тебе захтѣвамъ последню услугу!“

„Шта захтѣвате одъ мене, госпоя? вы сте моя благодѣтелька — я вамъ обећавамъ све, све испунити.!“

Єлена тргне се къ болестницы, и стане є слушати. Ужасно нагрђено лице нѣно ніе гледати могла, само є на то пазила, да сваку речь, коя преко модри и дрктећи устны Симонићке пређе, чути може.

„Єлена, закуни ми се, да ћешъ ми волю испунити!“

„Заклинѣмъ се!“ рекне брзо Єлена.

„Мой є сынъ слабъ, страстма обвладанъ младићъ! Чувай му иманѣ нѣгово, коє є такође и твое! Я то ећу!“ Я то ећу!“ викала є она као у бунилу. „Мора быти, єръ я ећу! моя є воля то иманѣ стекла, она ће га и одржати моћи!

„Вы видите, я самъ готова све чинити.“ єдва изговори Єлена.

„Наложи ватру на огньишту!“

Єлена ватру на огньишту, будући є ова соба оцаклія была, тако раздува, да се одма разбуктала. Болестница се са грозничавимъ усиляванѣмъ усправи. Кадъ ватру на огньишту види, укаже іой се на лицу неко врло досадно смешенѣ.

„Оди къ мени! оди къ мени!“ прошапне она садъ.

Єлена, коя є цѣлымъ тѣломъ дрктала, подупирала є болестницу, коя ю є тврдо къ себи привукла была. Ова извади изъ недара белу неку мараму о коіой є єданъ ключъ висіо.

„Ево ключа, Єлена! — отвори онай писаћій асталъ! у средньой фіоки има єдна велика црна кньига!“

Єлена отрчи къ асталу, отвори га, и извади єдну црну, повелику кньигу изъ среднѣ фіоке. Осећанѣ, ков є при угледу ове кньиге напало было, неможе се описати. У прсима іой дисанѣ за неко време застане, и тихо єцаюћи притисне она исту кньигу на свое груди и полюби є. Госпоя Симонићъ то узбуђенѣ ніе примѣтила, єръ є была у креветъ опетъ клонула; но са особитимъ усиляванѣмъ опетъ се исправи у кревету и замуца:

„Бацы — кньигу — у ватру — у ватру! Єлена — уништи ту кньигу — то є моя последня воля!“

Тихо крклаюћи стропошта се садъ сасвимъ у постелю, болестница. Снага тѣлесна већъ ю є оставила, премда є моћь нѣногъ непоколебимогъ духа, кои е за целогъ своегъ живота притяжавала, іоштъ хтѣла сведочанства и доказе о средствама уништяти, коима є ова свое велико иманѣ задобила. Сирота Єлена доће готово изванъ себе одъ радости, кадъ се у притяжанію оногъ сокровишта види, за коє є она толике тешке жертве принела. Да ће тако брзо до цѣли доћи, будући є већъ сумняла о томъ, садъ се заиста ніе надала. Садъ прије къ жишку, па отвори свое сокровиште, то є была тайна кньига умрлогъ трговца Симонића. Садъ су нѣне мисли на то управлѣне быле, да ово, тешкомъ мукомъ задобивено благо, сачува, єръ є іоштъ у Роберту опасногъ непріятеля имала. У великомъ страу, незнаюћи шта да ради, блудила є она садъ по предсобію и по ходнику. Овде іой се укажу вратаоца єдногъ опака, кои у ђорђеву собу на долнѣмъ спрату силази. Она свуче свою мараму съ врата, завіе съ ньомъ свое скупоцѣно сокровиште, и баци га у црну ову пропасть. За тимъ повуче за жицу оногъ звонцета, коє у Робертовой соби виси, пакъ онда врати се натрагъ болестници, кою обнесвестѣену наће. Іоштъ се она трудила да ову обнесвестѣену ковкавимъ мирисима и сирћетомъ поврати, ал' Робертъ брзо у собу уће. Нѣговъ првый погледъ падне на отвореный писарникъ. Съ подозренѣмъ, коє є свагда осећао, разгледа онъ све фіоке истогъ.

„Ваша мати, Робе́рте!“ — проговори полако ужаснута Єлена: „пошљите по лѣкара докъ ніе доцканъ было!“

(Продужиће се.)

РАЗГОВОРИ НА ОНОМЪ СВЕТУ.

(съ елинскогъ.)

Харонъ. Чуйте како ствари стоє: чунъ є као што видите и трошанъ и малый; прима воду, и ако се мало залюля, потопиће се, а вы толики долазите, и свакій носите ковшта. Ако сви уђете оваки какви сте дошли, боимъ се да се некаєте, особито они, што незнаю пливати.

Мртвацы. Па како ћемо благоспѣшно препловити?

Харонъ. Садъ ћу вамъ казати; треба голи да уђете у чунъ, и све што є излишно да оставите на обали; єдва ћете се и тако потоварити. Ты Ермису, непримай никога, кой ніє го нагъ, па ни саме альине. Стани на скелу и примай, а ко небуде го нагъ, тогъ непуштай. —

Ермисъ. Добро велишъ, тако ћемо и радити. Ево єднога, ко си ты?

Менипъ. Я самъ Менипъ, ево ти моє торбе Ермису, батину самъ у воду бацio. Огртачъ нисамъ ни донео, а со тимъ болѣ. —

Ермисъ. Уђи честити Менипе; твоє ће место быти у зачелю кодъ думенціе, и отудъ можешъ видити све. А ко є овай братъ? —

Хармолеонъ. Я самъ Хармолеонъ изъ Мегаре, мой є полюбацъ вредіо два таланта.

Ермисъ. Скини лепоту, и полюбце съ устана, и дугу косу, и руменило съ образа, и белу кожу; є добро садъ си лакъ, можешъ уђи. А какавъ є тай, што има порфиру и круну? Ей побратиме, ко си ты?

Лампихъ. Я самъ Лампихъ, царъ Гелонаца.

Ермисъ. Па шта си Лампихе толико на се натоваріо, кадъ си амо пошао?

Лампъ. Па шта? заръ човекъ царъ да го нагъ на овай светъ дође?

Ермисъ. Не царъ брате, него човекъ; зато скини ове драгуліе.

Лампъ. Ево скидамъ богатство.

Ермисъ. Скини гордость, Лампихе, и высокоуміе, претегнуће чунъ.

Лампъ. Та остави ми круну и огртачъ.

Ермисъ. Не могу никако, све морашъ скинути.

Лампъ. Ево ме гола нага.

Ермисъ. Збаци суровость, будалаштину, грдню, и лютню.

Лампъ. Ево, неостаде ми башъ ништа.

Ермисъ. Е садъ можешъ уђи. А ты шишкавый, ко си?

Дамас. Я самъ борацъ Дамасія. —

Ермисъ. Башъ ти се и познае. Видіо самъ те више пута у бориштy.

Дамас. Веруємъ Ермису, прими ме дакле гола нага.

Ермисъ. Ахъ, ко ће тебе тако шишкавогъ примити; него скини ты ту месурину, єръ ће потонути чунъ, ако само єдну ногу увучешъ. Баци и те венце, па и та обявленія.

Дамас. Ето ме гологъ, као што видишъ, нисамъ ни мало тежій него други.

Ермисъ. Тако валя. Уђи дакле. А ты Кратоне скини богатство и разкошность, и сладострастіе, остави и самрtво торжество, баци заслуге предака. Окани се и благородства и славе. Ако те є држава кадгодъ разгласила као добротвора, и ако ти є подигла споменике съ надписима, ћути, нити кажи, да су ти великій гробъ ископали, све то заборави, єръ ако се споменешъ, превалиће чунъ.

Кратонъ. Тешко ми є, али кадъ ніє другчіе, ево оставлямъ све.

Ермисъ. Куку! ко є овай наоружаный! шта ћешъ ты ядниче съ своимъ трофеима?

Стратонъ. Одржао самъ побѣду Ермису, и држава ме є одликовала.

Ермисъ. Окани се трофея. У аду є миръ, оружіе є излишно. А овай смиреный, изподмуклый, кои є збрчкао чело као да се непрестано брине, и кой є толику браду пустіо, ко ће то быти?

Менипъ. То ти є философъ Ермису; правый шеретъ, пунъ є коєкаквы ђаволства. Скини га само, па ћешъ видити колико бува подъ альиномъ сакрива.

Ермисъ. Скини притворность и све альине. Што ћу боже! каква гордость! какво незнанѣ, препиранѣ, суета, глупи вопроси, бодльиве речи; мисли заплетене, залудни трудови, празнословіе, блебетанѣ и маленкость; тако ми Зевза, има и дуката, и сладострастія и безобразлука и гнѣва и наслађеня и мекушности. А, нећешъ ме преварити, макаръ да сакривашъ. Збаци лажь и гордость и мисао, да си больи одъ другій. Ако бы ушао такавъ, као што си, небы те ни лађа съ петдесетъ весала могла натоварити. (край слѣдує.)

ДОМАЋІЙ ТЕАТРЪ.

Мужъ. Оћемо-ли жено данасъ да идемо у комендію?

Жена. Шта ћемо, кадъ имамо свакій данъ комедію у куђи.

Дете. Нано, заръ се и тамо туку?

Кицошъ. Камо трговче тевтеръ, да платимъ све што самъ ти дужанъ

Трговацъ. Е хвала Богу, башъ ми требаю новци. Башъ добро сте учинили што сте се сетили да ми платите. Право да вамъ кажемъ, већъ самъ се почео плашити да ми нећете нигда ни платити. Ево рачуна. Оће те ли у дукатима платити?

Кицошъ. Априли-ли-ли. Съ Богомъ.

МРВИЦЕ

— Славный Лесингъ у путованю своме доће у гостіоницу, узме собу за себе и онако уморанъ узме књигу и почне читати. Другій некій странацъ отвори врата

одъ Лесингове собе и видећи га у читанѣ удубљена запита га ко є онъ „Я самъ Евангелистъ Лука“ одговори узнемиреный Лесингъ: єрбо поредъ мене во стои.“

— Колико има мртвы, запыта докторъ служителя шпитальскогъ „деветъ“ одговори момакъ „како деветъ кадъ самъ я за десетъ медецину приписао“ викне докторъ. Єданъ ніє хтео узети „одговори уплашено служитель.

— Кадъ є Фридрихъ на престолъ ступіо и у Потсдаму самъ се шетао, младићъ єданъ проће покрай нѣга и видећи своґъ новоґъ краля пунъ радости викне „добро ютро господине кралю.“

— Славный єданъ генералъ американскій приповедао є радо у друштву по гдишто изъ нѣговоґъ живота. Єдномъ приповедаше онъ да су га напала три лопова, али ій онъ сва три надвладао и убіо. Странацъ некій утрчи му у речь и рекне, и мене су такође три лопова пре некоґъ времена напала и я самъ двоицу убіо. А шта є было са трећимъ упыта га лютито ћенералъ. Странацъ се покріе рукама по образу и рекне „о боже, о боже, тай трећій убіо є мене.“

ПОЛЕЗНЕ ОПОМЕНЕ.

— Американци круте (штиркую) пранѣ обичнимъ крутиломъ као и мы, но притомъ муте скувано крутило (штиракъ) єдномъ миліовомъ свѣћомъ (миликерцномъ) коя се притомъ одчасти растопи, и съ крутиломъ помѣша. Накрућено пранѣ буде тимъ круто, но не рапаво и окорело, свѣтли се лепо, и неприма тако лако прашину и прљжь на себе.

— Кошулѣ своє можешъ врло евтино и добро овимъ начиномъ означити (мерковати): Растопи 10 драма шећера у 5 драма воде, и намажи тимъ мѣсто кошулѣ, гдѣ оћешъ знакъ да ставишъ. На опетъ осушено ово ошећерено мѣсто притисни усіянъ печатъ съ узвишенимъ писменима своґъ имена; после неколико секундій ће се шећеръ съ нешто површине платна осмудити, безъ да платно изгори, и тако ће име напечатано остати, коє се никадъ испрати неможе. —

— Добро мастило прави се изъ: 16 драма галице, 4 драма витріола, 3 др. гуме, 4 др. соли, 40. др. воде и 40 др. пивскогъ сирћета. Ову смѣсу остави неколико дана да стои, мутивши и мѣшавши є свакій данъ по неколико пута. После тогъ времена, кадъ се талогъ слегне, одаспи чисто мастило, а на талогъ долій онолико воде и сирћета као и пре, коє ће по времену опетъ добро мастило быти. —

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Стране новине доносе изъ Крима вѣсти, да Омеръ-паша засадъ неће никако моћи до Севастополя продрети; єдно што бы се на путу са многимъ незгодама боріо, а друго што бы морао у Евпаторіи до 20,000 мом. оставити, а съ осталомъ силомъ одъ 30,000 мом. съ коіомъ бы у Севастополь пошао, ударіо бы на млого већу руску силу. —

— Али-паша кренуо се 25. ов. мѣс. изъ Цариграда за у Бечъ на конференцію.

— Францускій министеръ Друен-дели приспѣо є у Бечъ 24. ов. мѣс.

— Изъ Париза являю, да ће Морни предсѣдатель законодавне скупштине ћенерала Шангарніа на удвой позвати; но будући да є царъ овомъ удвою противанъ, то ће истый предсѣдатель на своє званіе оставку дати, па онда у Белгію отиѣи, да Шангарніа потражи.

— Кодъ куле малаковске у Криму была є страшна сѣча, незна се управо, коя є страна мегданъ одржала.

— Царъ францускій бавиће се у Лондону 7 дана.

— Финландези страшно се оружаю, єръ су яко на Енглезе огорчени, што су іймъ више мѣста приморски топовима пролетосъ разрушили.

— Енглеска флота, коя є за восточно море опредѣлена, сва се сабрала, и ово дана кренуће се на путъ.

— У Галацу стоє на ленгерима 189 лађа; међу овима 51 аустрійска, 11 хановерански, 5 тосканскі, 4 олденбуршке, 56 грчки — остале су одъ други неутралны нація.

— Два учредника грчки новина у Атини затворени су у тамницу зато, што су у своимъ новинама препечатали слово, коє є владика одески говоріо кадъ є освећавао барякъ грчки своєвольника у Одеси.

— *Таймсъ* вели, да су у Бечу на конференціи кушали, да и четврту точку разясне; али князъ Горчаковъ и Титовъ одговоре, да мораю на упутствія изъ Петерсбурга чекати, а ова ће текъ 5. или 6. Априла доћи; и тако Русія, вели Таймсъ, опетъ продужуе и времена добыя. Што се друге точке тиче, остає Таймсъ при свомъ старомъ плану; да се сирћчь између Черноводе и Кистенце каналъ ископа, и овимъ бы текъ начиномъ пловидба на Дунаву слободна была. А што се треће точке тиче, опетъ є наново почео говорити (Таймсъ) Delenda est Sebastopolis! Збрисати треба Севастополь; єръ Русія, вели онъ, опетъ немисли поштено са своимъ миролюбивимъ предлозима.

— Сардинска войска, коя се за у Кримъ спрема, скупля се у Генуи и Александріи; доцніе ће наредба одъ министерства изићи, кадъ ће се носта на путъ кренути.

— Бечки листови садъ су противни трећой точки, по коіой бы Дарданели и воєнимъ лађама отворени были; єръ веле, да башъ трактатъ одъ 1841. год. осигурава Европи миръ одъ стране Русіе, што є нѣзина флота у црноме мору као у некомъ затвору и гнилости лежала; а кадъ буду Дарданели отворени, онда ће руска флота изъ своґъ затвора изићи и по средиземномъ мору пловити; а ова ће опасность найвише Аустрій грозити. Руска є сила, веле они, за ово 25 година страшно нарастла. У Нѣмачкой, Скандинавіи, Азіи, Америки и свуда, гди є годъ рука руска допрла, добила є и физичногъ и политичногъ интереса. Само є Италія слободна остала, а то због тога, што ніе флоте руске на средиземноме мору было — чимъ она и овамо доће, добиће и овде уплива. Далѣ веле, да се Аустрія досада чувала Русіе само одъ Галиціе и Ерделя, а садъ бы морала на опрезу быти и на южнимъ обалама границе.

Течай новаца: сребро 27%; дукати по 5 фор. 55 кр. ср. за банке.

У КЊИГОПЕЧАТНЊИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 2. Априла 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 28.

БЕЛА РУЖА.

(крај).

„Ніє лѣкаръ, него я самъ одвећъ доцканъ дошао!“ повиче трговацъ, младу господичну оштро сматраюћи. Єлена, овде има нека тайна. — Ко є отворіо овай асталъ? гдѣ є моя мати своє тайне папире држала?“ питао є онъ са дрктећимъ гласомъ.

Садъ се дигне Єлена съ поноситымъ достоянствомъ.

„Я!“ повиче она. „Я самъ га отворила ключемъ, кои ми є ваша болестна мати дала! Она є хтѣла да я неку књигу уништимъ на ватри.“ Робертъ се стресе

„Єлена, ты си моя заручница, моя супруга! гди є та књига?“

„Називайте ме неблагодарномъ, господине Симонићъ, сматрайте ме као протуву, као варалицу — ал' далѣ немогу ово наличіе носити, подъ коимъ сте ме досадъ виђали.“

„Шта є то? шта є то?“ — повиче Робертъ: „Великій боже! она сумня и подозренѣ, коє є у мени непрестано было?“

„Садъ се потврђава, господине Симонићу!“

„Мати,“ повиче Робертъ савладанъ гнѣвомъ: „мы смо шпіоницу безумногъ Франца у нашъ домъ примили!“

„Господине“ повиче Єлена поносито, „заръ вамъ ваше подозренѣ некаже такоће, ко самъ я? Тако є у стању такове жертве за другога принети, какве самъ я учинила? случай ме у вашъ домъ доведе, єрбо самъ безъ помоћи была, и до оне проклете ноћи, у коіой су овде Франца ухватили, нисамъ я знала, да вы у комъ союзу съ тымъ ядникомъ стоите; само самъ знала, да су га злобни люди лишили нѣговогъ наслѣдія. Я самъ крила осећаня могъ ранѣногъ срца, борила самъ се са свирѣпомъ боольомъ због судбе затвореногъ Франца, а примала самъ назоръ ваше понуде. Господинъ Симонићу, єданъ богъ пази и на злочинце, єръ онъ ме є учиніо сведокомъ оногъ уговора, когъ сте вы са вашомъ матеромъ заключили были, онъ ми даде дознати, да самъ я — о чудесно провидѣніе! — да самъ я была цѣна, за коју сте ви хтѣли матери вашой предати доказателства она, доказателства нѣногъ грѣха, доказателства да є сестра брата преварила, да є тетка братића упропастила. Я самъ се съ вама саюзила да ядногъ Франца избавимъ, я самъ га се предъ судомъ одрицала, да бы га само безумногъ држали; господине, такве жертве може само топла, и вѣрна любовь приносити! Не, шпіона несрећногъ Франца примили сте у вашу кућу, већъ — нѣгову заручницу!“

Робертъ посрне, счепа се за столицу и рикне као каква звѣръ.

„Я самъ лукавство према лукавству употребила,“ продужи Єлена далѣ. „Не због тога притяжанія, борила самъ се я съ вама, єръ я любимъ могъ заручника и као просяка — — но нѣговъ є духъ заиста подъ ударомъ судбине пострадао. онъ ме држи за невѣрну и тужи за губиткомъ своє заручнице. — — Само са онаковимъ доказателствама, да самъ се за нѣга трудила, могу му се весело повратити, само онда смемъ му се опетъ приближити, кадъ му узроке мога поступанія, жертве моє супружеске любови показати узмогу! Садъ знате све, и заручница Франца Осбека оставля вашъ домъ, да свою найсветію дужность испуни!“ — Єлена поће изъ собе

„Стой!“ повиче Робертъ, кои є као мртвацъ побледіо, и пружи свою дрктећу руку за њомъ.

„Мой є задатакъ испунѣнъ! Оћете ли у договоре ступити, то се обратите на адвоката францовогъ.“

У овомъ тренутку уће уплашена дворопрaвителька унутра. Єлена, мртвымъ страомъ за своє сокровиште гонѣна, отрчи изъ собе, стрчи низъ степене, ћорћеву собу наће отворену, уће у ню, и съ огньишта опаклійскогъ узме тайну ону књигу, сакріє є подъ своє лако огртало, па потрчи къ вратима. Вратара наће у авліи, кои се буномъ и викомъ ономъ пробудіо.

„Отвори!“ викне стрепећа ова млада девойка.

„За бога шта се случило?“ запита вратаръ.

„Идемъ за лѣкара, госпоя Симонићъ опасно є болестна!“

„Ноћь є ладна, господична — вы сте танко обучени!“ — „отварайте за име бога!“

Овай отвори, а Єлена изтрчи на улицу. Сатъ на катедралной цркви изби два по дванестъ, кадъ іой се врата адвокатова отворе. Онесвешћена падне млада ова женска у наручіе своє пріятельице.

VIII.

Пріятно пролећнѣ сунце, осіявало є дражестный предѣлъ око Цирихскогъ єзера, у Швайцерской, кадъ єдна

путничка кола съ поштанскимъ коньима, уравнѣнымъ друмомъ поредъ овогъ широкогъ єзера овамо идуѣи укажу се. На высокомъ кочіяшкомъ месту, поредъ веселогъ постиліона, седіо є адвокатъ Юлій Петри. Постиліона є чекао трострукій поклонъ у новцу, зато є терао своє конѣ да су се пушили. Недалеко одъ вароши налазила се на єдномъ разкршћу камена штатуа матере божіе.

„Ево знака!“ повиче Юлій. „На десно!“

Садъ се кола окрену узъ єдно брдашце десно, и после десетъ минута стану иста предъ єдну, младымъ шумарицама и цбуновима украшену градину, коя є єдну просту умилну куѣицу обколявала. Юлій скочи съ кола, и помогне двема госпама изъ исти изиѣи: Єлени и своіой супруги. Садъ ступе къ єднимъ одъ летвы вратницама, крозъ коя се прекрасна башта видила. Поредъ куће налазіо се єданъ старацъ привезуюћи винову лозу, коя се узъ беле дуварове и око прозора савіяла и на стреу попела.

„Ђорђе!“ повиче Юлій тихо.

„Старый се баштованъ окрене. Одъ радости испусти и ножъ и канапъ изъ руке. Затымъ похити, жутымъ пескомъ посутымъ путемъ к' вратницама и отвори ій, дркћуѣомъ рукомъ.

„Гди є Францъ? како се налази мой премилый заручникъ Ђорђе, єсте ли га добро чували? заиме божіе, Ђорђе, єдну речъ само — гди є Францъ?“ повиче Єлена.

Старацъ полюби младу ову госпу єцаюћи у руку.

„Добро є, све є добро, госпоя Осбекъ!“ рече онъ — „добрый господинъ мой вечъ се одъ читавъ месецъ дана самномъ опетъ разговара, и чита сва она писма, коя му господинъ адвокатъ подъ моіомъ адресомъ шиљ. Садъ почива у своіой великой столици, свой полудневный покой — пакъ кадъ се пробуди хтѣли смо се горе на брдо пенати, одакле онъ на Нѣмачку гледа. — Ах' боже драгій! какавъ ће то радостанъ появъ быти, кадъ се онъ пробуди! Я самъ васъ текъ после неколико дана очекивао!

„А како говори о своіой Єлени?“ запита Юлій.

„Одъ како є почео опетъ говорити, носи на прсима и ону белу ружу.

Ясно єцаюћи одъ радости, падне Єлена на груди томъ сѣдомъ служителю.

„Онъ іошть мисли на мене!“ повиче она. „Онъ іошъ верує у мою вѣрность и любавь — садъ ћу му утѣшена стати предъ очи! Великіи боже мой, укрѣпи ме къ томъ великомъ, чудесномъ тренутку!“

„Умѣрите се Єлена!“ опомене Юліи, „ослоните се само на мою управу!“

Ђорђе одведе госте, кои су му полако слѣдовали, у малу но лепо намештену и пріятну собицу. Єданъ Шпанскій дуваръ *(заклонъ)* одъ плавы тапета заклоняо є до полакъ, єдну велику столицу съ наслонима, на коіой є почиваюћій Францъ седіо. Нѣгово бледо лице, обколѣно лепоуређеномъ брадомъ, носило є знакъ дубоке но тихе туге. Онъ є быо сасвимъ обученъ, и на прсима, коє є одъ црне кадифе прслукъ покривао, блистала се она сребрна бела ружа. Єлена се при угледу тогъ цвета, кои є дуго време на нѣнымъ грудма почивао, ніе могла уздржати да свою радость силнимъ движеніемъ не изяви; она сакріе своє сузама орошено лице на груди своє пріятельице.

Старый служитель спаваюћемъ се приближи.

„Господине!“ проговори онъ тихо, спустивши полако руку свою на раме Францево. „Два сата има!“

Францъ отвори очи. Погледъ нѣговъ падне одма на Юлія, кои є према нѣму стаяо. Невѣроятно загледа се онъ у своіъ пріятеля.

„Я самъ!“ рекне смешећи се адвокатъ. „Францъ пружи ми слободно руку, я носимъ радостне вѣсти!“

Тужный осмѣхъ укаже се на лицу бледогъ овогъ младића.

„Вѣсти, па вѣсти!“ шапташе онъ. „Ружа ова на моимъ грудма губи свою сяйность — послата ми є, да є само моимъ сузама квасимъ. Мой адвокатъ жалостанъ ми є животъ избавіо.“

„Іошть више нешто, Францъ! Шта годъ желишъ — богатство, слободу — ?“ Францъ затресе тужно главомъ.

„Узми ову ружу, подай іой є натрагъ — — она ме само на то опоминѣ, да бы болѣ было, да самъ мою смртну пресуду приміо. Црна є ноћь духъ мой покривала — светлость ове руже растерала є ту ноћь за неко време — — она є ню у своіой коси као невеста носила — Ова ружа требала є да є знакъ моє любави, ал' моя заручница одрече се мене!“

Далѣ се ніе могла Єлена држати; изиће иза заклона, и викнувши падне предъ упрепашћеногъ Франца на колѣна.

„Єлена! Єлена!“ викао є онъ дркћуѣи пруживши руке своє къ ньой.

„Опрости, Францъ, опрости! Нисамъ я ни тренутка престала быти твоіомъ заручницомъ, и тебе любити! Што самъ чинила, сматрала самъ за мою дужность — о, та кажите му и вы господине, да самъ я честь и иманѣ нѣгово избавила, да самъ се само вашимъ управама повиновала премда ме є при томъ срце болело. Францъ, садъ могу кодъ тебе остати — я све са собомъ доносимъ, све, што те срећнымъ учинити може! Веруй ми, нисамъ ни я манѣ одъ тебе страдала!“

„Францъ!“ рекне Юлій, „безъ твоє Єлене небы ми было могуће тебе избавити. Не мени, ньой си ты за животъ благодарити дужанъ и за слободу твою; и я радо признаємъ да є нѣна любовь яча была него вѣштина и оштроуміе правдослова! Госпоя є Симонићъ умрла, а Робертъ є половину своіъ иманя теби уступіо, єръ ніе могао другчіе. Є ли твоя любовь яча одъ нѣне?!“

„Єлена, Єлена!“ повиче Францъ, падши ньой на колѣна и обема є рукама обгрливши. „Садъ гледимъ ясно у хаосъ догађая — опрости ми, мой є духъ іошть слабъ, да све свати. Ако бы те іошть зашто корити хтѣо, то бы было за то, што си збогъ богатства єдногъ само, и тебе и мене таковымъ тешкимъ пробама излагала!“

Ясно єцаюћи лежали су обадвоє єдно другомъ у наручіяма. Топли полюбцы запечатили су њиову любавь.

„Тако є Богъ хтьо!“ проговори сѣдый ђорђе, дигнувши своє руке къ небу.

На сатъ по томъ адвокатъ є рачунъ положіо, и Францъ кога су последнѣ сумнѣ разрѣшене быле, дошао є опеть у притяжаніе своє заручнице и великогъ имања, коє му є дозволявало да лепо и слободно проживи. Май затече обадва ова срећна пара люди у Швайцерскомъ месту *Интерлакену*, правомъ земномъ раю. У якомъ, веселомъ овомъ планинскомъ воздуху поболша се здравлѣ Франца Осбека, и ако му се неповрати нѣгова цветаюћа боя лица, ипакъ добіе нову животну силу, и уживао є срећу у пуной мѣри, кою є у притяжанію прекрасне и вѣрне своє супруге налазіо. Єлена ніе више никакавъ другій украсъ носила осимъ ону белу ружу. Юлій Петри назвао є исту ружу орденомъ, когъ є Єлена юначствомъ заслужила.

У єсень се разставе пріятельи. То є быо првый тужный тренутакъ, после весело проживлѣногъ лета кадъ Юлій са супругомъ своіомъ оде. Онъ оде у Резиденцію да свой посо ради, а Францъ и Єлена уселе се у прекрасну кућу, кою су на піяцы Цыриха купили. Онай одъ смрти избавлѣный и за безумногъ проглашеный Францъ Осбекъ постане честный грађанинъ слободне Швайцерске. Свакогъ месеца добивао є адвокатъ Юлій Петри извѣстіе да му се нѣговъ пріятель срећомъ услађава. После две године извѣсти Петри Франца, да є Робертъ Симонићъ пострадао и по раскошномъ и пустомъ животу, са остаткомъ имања своегъ у Америку побего.

РАЗГОВОРИ НА ОНОМЪ СВЕТУ.

(крај.)

Философъ. Кадъ башъ тако захтевашъ, ето скидамъ све.

Менипъ. Некъ му се и брада скине, Ермису; єръ є густа и тешка. Има длака за петъ талира найманѣ.

Ермисъ. Право кажешъ. Скини браду.

Филос. Па ко ће ме обріяти?

Ермисъ. Овай Менипъ, узеће сикиру и на скели одсећи ће да се чудишъ.

Менипъ: Немой то Ермису, дай ми вере ти турпію, быће смешніе.

Ермисъ. Та доста ти є сикира.

Менипъ. Е добро, то є човечніе, скинућемо дакле ону брадурину. Држъ се добро. Гле у мало му неодсеко и обрве.

Ермисъ. Требало бы, надмашиле су му чело, незнамъ зашто ій тако у висъ диже. Шта є то? плачешъ и боишъ се смрти, уђи дакле.

Менипъ. Іоштъ є нешто подъ називомъ сакріо.

Ермисъ. А шта то?

Менипъ. Ласканѣ, Ермису, коє му є млого у животу помагало.

Филос. А и ты Менипе скини слободу и смѣлость, ведрину и мужество и смеј. Само се ты мећ' нама смеешъ.

Ермисъ. Ніе нуждно, некъ ты остане то, лако є и непретеже чунъ, а за пловитбу є врло полезно. А ты Ретору, скини безкрайность твои говора, и противоположенѣ и равногласіе и періоде, и варваризме, и остале несносимости.

Реторъ. Ево, оставіо самъ све.

Ермисъ. Е, добро, одреши конопацъ, скини скелу, извучи ленгеръ, разви ветрила, управи думеномъ ты кормція. Иншала, шта кукате, о будале, а особито ты философу, кои си мало пре изгубіо браду?

Филос. Жао ми є Ермису, што самъ мисліо, да є душа безсмртна.

Менипъ. Лаже, друго нѣга тишти.

Ермисг. А шта то?

Менипъ. Што неће више уживати сяйне части; што неће више излазити ноћу крадомъ, умотаваюћи альиномъ главу, и тражећи оно, чега се поштени люди стиде, а изъ ютра вараюћи младиће, узима одъ њи новце, што имъ баяги философію предає. Тога нѣму є жао.

Филос. А тебе Менипе, заръ ніе жао што си умрео?

Менипъ. Што да ме є жао, та я самъ поитао самъ смрти у наручія, безъ да ме ко зове; но каква се то вика чуе отудъ са землѣ?

Ермисъ. Єсть Менипе, и то не само съ єдногъ места; неки су се скупили, па се радую и смею, што є Лампихъ умрео, жени му недаю мира друге жене, и на нѣгову малу децу бацаю се друга деца каменѣмъ; други пале Діофанта ретора, кой є говоріо надгробно слово овомъ Кратону; да, и мати Дамасієва кука съ другимъ женама за Дамасіемъ, а за тобомъ Менипе башъ никн неплаче, изваліо си се па мирно лежишъ.

Менипъ. Варашъ се Ермису, садъ ћешъ видити како пси око мене арлучу, и како ме вране облећу, кадъ ме стану закопавати,

Ермисъ. Живіо Менипе, прави си юнакъ. Е стигосмо већъ, садъ идите и предстаните суду; држите се овогъ пута, па ћете доћи гди треба, а я и думеиція одосмо по друге.

Менипъ. Срећанъ вамъ путъ Ермису. И ми одосмо. Шта се скањивате? напредъ! сви мораю доћи подъ судъ, па како што знашъ, пресуде нису тако лаке; ту ће вамъ быти точкова, орлушина, каменя. Видиће се свачій животъ какавъ є.

Е. А.

МРВИЦЕ

— Девойка єдна уда се за удовца, и после неколико дана буде врло невесела. Кадъ є запитаю зашто є тако невесела, одговори: ахъ, я самъ слушала кадъ се девойка уда за учителя постане учителкомъ, кадъ се уда за капетана постане капетаницомъ, па самъ и я мислила, кадъ се удамъ за удовца да ћу постати удовицомъ; али садъ видимъ да самъ се люто преварила.

— У Сардинiи єданъ свештеникъ изповедаюћи єдногъ простогъ селяка, упыта га: „Є-ли сынъ божiй правый Богъ?“ На кое селякъ озбильно одговори: „Незнамъ є-ли сада, али кадъ му умре отацъ быће зацело.“ „А почему то ты тако судишъ?“ упита далѣ зачуђенъ свештеникъ — „по томе, што сынъ нашегъ краля, нiє краль, докъ му є годъ отацъ живъ.“ одговори селякъ.

— *Капетанъ.* Зашто си ты циганине овомъ човеку украо коня?

Циганинъ. Нисамъ господине бог-и-душа.

Капетанъ. Како нисi, кадъ ето човекъ нашао своегъ коня кодъ тебе.

Циганинъ. Нѣговъ конь єсть быо кодъ мене, али я га нисамь украо. Да ти кажемъ господине како є было али ништа нећу ти слагати. Я самь ишао путемъ као и сви други поштени люди. Кадъ на єдномъ месту, на средъ пута лежи тай конь. Я дођемъ до нѣга, а онъ ни абера, нећe да устане, да се уклони путнику съ пута. Я самь быо умораиъ и далеко ми было да га обилазимъ, зато самь хтео да га прекорачимъ, па далѣ да путуємъ, но на мою несрећу, текъ што прекорачимъ єдномъ ногомъ, а конь скочи па ме издигне на леђима, и почне трчати, а я се уплашимъ па се уватимъ за гриву, и тако ме донео чакъ до мое черге. Ту онда изтрче други цигани те єдва увате коня и тако ми спасу животъ. Ето видишъ господине, да нисамь ништа кривъ. Конь є кривъ што се нiє хтео съ пута да уклони.

ПОЛЕЗНЕ ОПОМЕНЕ.

— Пећи (фуруне) се замазую, да се непуше, на више начина. Замѣси глине (земљ) съ нешто кучина, стипсе, соли, брашна проина и воде, и замажи тимъ пукотине, поквасивши мѣсто найпре сирћетомъ. Гвоздене вруће пећи на брзу руку замажи тестомъ изъ єднаки частій соли, пепела и воде; или изъ єднаки частій мекогъ хлѣба и пепела. —

— *Месо се усолити* може найсигурніе овако. Узми 3 оке соли, 15 драма шалитре, ½ оке шећера и кувай то крозъ єданъ сатъ у 20 ока воде, скидаюћи притомъ єднако пену. Кадъ се ова вода олади, помећи месо унутра и претисни га тешкимъ каменѣмъ, да га своегъ вода прелiє. После неколико дана преврни и претисни месо тако, да се попреко згнећи. Повтори ово три четири пута, и обеси месо да се осуши. Шалитра ће учинити, да месо буде лепо црвено, а шећеръ да буде меко.

— *Флаше запечатити* могу се овомъ смѣсомъ. Узми 16 драма смоле, 4 др. жутогъ воска, 1 др. лоя и стопи све заедно; потомъ додай iошъ 8 драма жуте земљ и измѣшай све добро. Умочи уста запушене флаше у ову смѣсу, и ударi печатъ свой потомъ. —

— Бѣло *Вино* одъ лошiегъ грожђа да неускисне, треба у текъ преврело вино усути ½ оке стара креча, размућена у 1-ой оки воде. Кречъ ће сву киселину покупити и на дно пасти; а оточено потомъ бистро вино быће вкусно и држаће се врло добро. —

ЗАЧИНЦИ И ПОСЛОВИЦЕ.

— Паметно є уредила природа што оволико млого будала на свету има, єръ што се на више людій єданъ теретъ подели, лакше се носи.

— Слобода є волшебный зецъ за кимъ люди трче, виде га, достигну га, а немогу да га увате и задрже.

— Болѣ є за магарцемъ ићи, него самъ вреће носити. —

— Лисица зна за више язбина.

— Кадъ владатель заиште да му се само єдна ябука одкине, онда нѣгове слуге цело дрво изчупаю.

— Ко у ватру дува лете му варнице у очи.

— Боля є на асталу мала риба, него у Дунаву велика.

— Одъ великогъ добытка неможешъ се обогатити, као одъ велике штедње.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Пiемонтска войска нећe ићи у Крымъ, већъ близу Цариграда кодъ села Маслака станиће се заедно съ францускомъ войскомъ. Овде су француски инџинири већъ измѣрили єданъ великій просторъ за истый логоръ.

— Пiемонтскій ђенералъ Ламармора преместіо є свой главный станъ 27. пр. м. у Генуу.

— Седамъ енглески воены лађа дошло є кодъ Генуе, на коима ће Пiемонтези у Цариградъ одпловити.

— Али-паша приспѣо є 27. пр. м. у Бечъ.

— 27. пр. м. у 1 сатъ по подне држано є на конференцiи бечкой девето засѣданiе. Ово є прво засѣданiе, у комъ су министери, францускій Друен-дели и турскій Али-паша присуствовали. Засѣданiе было є врло кратко, свршено є до 2 сата, а то због тога, што посланици руски iошт нису были добыли упутствія што се треће точке тиче.

— Францускій министеръ Друен-дели имао є 26. пр. м. аудiенцію кодъ цара аустрiйскогъ.

— Стране новине являю, да є Султанъ наименовао шестъ лепотица изъ предградія Пере за дворске даме француской царици Евженiи, кадъ у Цариградъ дође. Међу овима неналази се ни єдна Гркиня.

— Придворный лѣкаръ покойногъ цара Николая Мантъ послао є краљу прускомъ на захтеванѣ овога описаніе болести и смрти цареве.

— Сва спомоћна египетска войска навезла се изъ Варне за у Евпаторію; њiовъ є командантъ Менекли-паша.

— Дивизіоный ђенералъ турскій Решидъ-паша отишао є са 2000 м. туниске войске у Батумъ.

— Енглескій паробродъ Единбургъ и две превозне лађе, коє су изъ Крима у Варну по рану пошле, претрпиле су 5. пр. м. ноћу кораблекрушеніе, све су три потопиле се у море.

— Єданъ францускій листъ явля, да су се о четвртой точки на бечкой конференцiи споразумѣли.

Течай новаца: сребро 27%; дукати по 5 фор. 55 кр. ср. за банке.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 5. Априла 1853.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. № 29.

ПУТНИЧКА ПИСМА. *)

У Вевею — Септ. 1847.

Плаво небо спуштено на сѣдо теме Алпа, покрило є као какавъ азурный шаторъ сву дальину што се очима прегледати може; оно съ некимъ уживанѣмъ грли и покрива ова найлепша и найсрећнія места у целомъ свету. Зелено єзеро лежи тихо у своме кориту, као какавъ радникъ кадъ се после свога дневногъ посла у ладу одмара, по гди кои немирный ветрићъ буди га и игра се съ нѣговымъ таласима; високи снѣжни брегови съ некимъ поетичнимъ уживанѣмъ озбильно и замышлѣно сматраю ову дивоту природе; сунце спрема се да заће за удалѣне брегове Юри, кои се са оне стране на дну єзера величествено плаве; по гдѣ-коя песма срећны обитателя овога раја, просеца тихій воздухъ єсенѣгъ вечера — а я пріятелю мой, седимъ на обали овогъ лепогъ єзера, и са некимъ тужнымъ уживанѣмъ сматрамъ, ове лепе предѣле. Ахъ Боже мой, како ова места мора да су лепа оныма, кои имаю съ кимъ да своє мисли и своя чуства деле. Усамлѣнъ овде при овымъ красотама, радо се опоминѣмъ свега оногъ што ми є мило и драго, и што ми є сада удалѣно. Тежко ми є што ни єдногъ пріятеля ни єдногъ познаника, немамъ сада овде, коме бы могао рећи: гледай како є онай брегъ величественъ и гордъ, а како є она тамо долина скромна, и за прибѣжиште побожны и залюблѣны створена; немамъ коме показати провалу гдѣ быстра Рона у єзеро утиче, нити имамъ съ кимъ дѣлити чуства и мысли коя ме обузимаю, гледећи одавде на Кларенсъ, Монтре, Шилонъ, Вилневъ и друга места, у коима є Жан-жакъ Русо своя найнѣжнія чуства у своіой *Нувелъ Хелоизи* оживіо и овѣчіо. Само са овомъ кньигомъ треба свакій путникъ да крозъ ова лепа места путуе. Колико є хиляда досада путника, само сбогъ Русовлѣве Хелоизе изъ удалѣногъ своегъ отечества овде као на ацилукъ долазило, да погледомъ надокнаде оно што ій читанѣ ніе могло подпуно задовольити. Та кньига, то ми є за садъ єдиный другъ што ме у Вевею и у околинама нѣговимъ прати и разговара, и заиста мало бы нашао пріятеля съ коима бы задовольніе и лепше време проводіо. Неописано є задовольство на обалама генфскогъ єзера, безбриге читати русовлѣву Хелоизу; али є іоштъ веће задовольство, имати коме саобштити и писати све оно што човекъ може са своимъ пріятелѣмъ делити. Та два предмета заузимаю на овомъ момъ путованю све оне часове, кои су тихомъ одмору посвећени. Ни самъ ти одавно писао. Желянъ самъ да ти пишемъ, моє одморено перо незна шта ће пре да ти каже. Када бы могао све оно што желимъ на єдномъ листу казати, онда бы те заиста одъ мои дугачки писама поштедіо. Моє последнѣ писмо писао самъ ти изъ Маєрингена. Одъ оно доба до сада мало є времена прошло, али млого се на момъ путованю променуло. Оно весело ћачко друштво разишло се на све стране, и я, премда ми тешко ова самоћа на срце пада, опетъ се радуємъ, што самъ остао усамлѣнъ, да кои данъ само себы и своимъ мыслима проживимъ.

У Маєрингену остали смо само два дана, те смо се мало повратили, одъ оногъ уморногъ и тешкогъ прелазка преко великогъ брега Гримзла и Фурке. Іоштъ у Маєрингену почели смо се разговарати о растанку. Такавъ разговоръ чимъ се поведе у друштву, а особито међу путницыма кои путую зато, да што годъ виде што нису видили, или кои по већой части путую само зато да нису кодъ куће; онда ту є растанакъ близу. Тако и буде. У Маєрингену остане неколико, неки оду десномъ обаломъ єзера пешке, а насъ неколико кои смо єдва дочекали што смо изъ дивлячности стрмениты алпа изашли, седнемо на паробродъ, и превеземо се за пола сата до на дно єзера, одакле смо преко Унтер-зеена дошли у Интерлакенъ. Унтер-зеенъ ніе насъ имао съ чиме дуже одъ пола сата зауставити. То є єдно пріятно швайцерско селце у коме смо узгредъ видили неколико дрвены вѣшто по швайцерской форми начинѣны кућа, кое су преко 200 година старе, и коє се іоште добро држе; али Интерлакенъ задржао насъ є дуже нег што смо се надали. То є оно место у Швайцерской, и можемо рећи у целой Европи, гди млоге уцвелѣне душе изъ дальногъ света долазе, да у лепоти и у разновидности природе траже себы лека.

Велика гостилница Белведеръ сместила є све насъ веселе и младе хайделбержске путнике; ту смо се свы на ново скупили и сустигли. И они што су остали у Маєрингену, и они што су отишли десномъ обаломъ єзера, седили су сутра данъ заєдно съ нама при веселомъ и безбрижномъ ручку у Интерлакену. При томе ручку рѣшимо и договоримо се да се ту прочастимо па онда да се растанемо. И заиста, кадъ се човекъ мора са своимъ

*) Читательи опомену ће се овы путничкы писама изъ Шумадинке 1850. и 1852. године. У овомъ сада писму продужуе се путованѣ по Швайцерской, прекинуто у 58. брою Шумад. 1852. год.

пріятельима и друговима да растане, онъ треба да изабере и лепо место за растанакъ, да му помысао и тугу растанка ово своіомъ лепотомъ разблажує. — Изъ Интерлакена ишли смо и поодили сва оближня лепа места. Долина што лежи између ова два мала єзера, зове се Беделі-талъ; то є таква долина, гдѣ да є Адамъ кадъ є изъ рая изтеранъ био, дошао, небы ни мало примѣтіо да є променуо место свога блаженства. Шта є Хеленен-талъ, што бечліє онако радо пооде, према оной долини, одакле путникъ гледа снѣжный връ великогъ брега Јунгфрау. Изъ Интерлакена ишли смо у Лаутербруненъ, коє є само 3 сата дальйне. Ту смо нашли неке старе развалине градйна Уиспунена. О развалинама, и о човечіой вѣштини одавде нећу ти ништа писати. О томе ти могу писати изъ Рима, ако ме Богъ сподоби да негда и крозъ њга прођемъ. Оно што Швайцерску лепомъ чини, нема прошлости, оно неможе нигда остарити ни развалиномъ постати. Нека се меняю народи, обичаи и єзицы, нека се меня форма државногъ правителства, нека се меня што време може променути; она долина, питоми хардерски брежчићи, водопади Гисбаха, ова лепа єзера, они снѣжни вр'ови — оста ће вѣчно. Природа стваравши овай предѣлъ света, желила є сама себе надвисити.

(продужиће се.)

ВАТРА НА МОРУ.

Найвећа несрећа лађара постизава, кадъ се на лађи ватра появи, у таквомъ случаю ништа се поготову избавити неможе. Оваково страшно позорѣ представля намъ некій енглескій капетанъ Бентекъ.

Капетанъ Бентекъ пође на єдной лађи са 206 людій у Индію. Кадъ є после млоги претрплѣны бѣда у индійско море дошао, появи се на лађи међу момцима болесть, одъ коє се њи 40 поболу. Капетанъ видећи ову несрећу гледао є да дође съ лађомъ на обалу кодъ Мадагаскара, или кодъ Санъ-Маурица или кодъ острова Бурбона; и после дугогъ напрезаня єдва се кодъ овогъ последњегъ острова обале дочепа. Овде се болестници одъ чистогъ воздуха мало опораве. Одавде пређу на острово Сент-маріа близу Мадагаскара, гди сви поготову оздраве. Островљяни доносили су іимъ воћа, пиринча, кокошію, и дали су іимъ знакомъ разумети, да и оваца, срна и друга єстива имаю. Матрози излазили су свакій данъ на суво и са островљянима трговину у промену водили; прапорце, ножеве, кашике и коєкакве играчке дечіе држали су они да є велика наплата за теладъ, овце, свинѣ и млеко. Островљяни нису имали поморанце, капетанъ, да бы и съ њима лађу снабдѣо, пошлѣ неколицину на єдной лађици у Мадагаскаръ; но ови због противногъ ветра нису могли на суво изићи, и зато се опетъ натрагъ поврате. Но сутра данъ чую, да у внутрености острова овогъ има и поморанци; капетанъ пошлѣ неколико матроза са урођеницима, и ови донесу доста сладки и лепи поморанци.

На овомъ острову бавили су се 9 дана, и зато време сви момци оздраве; и пошто су лађу поправили и очистили, крену се далѣ на путъ. Сви су садъ радостни были, єдно што су се опоравили, а друго што су се са свима потребама снабдѣли. Што се пакъ далѣ догодило, самъ капетанъ Бентекъ овако є приповѣдао:

„Я самъ сутра данъ седећи у моіой соби благодаріо Богу, што су ми момци сви оздравили, и овако задоволянъ легнемъ да одпочинемъ; кадъ наєданпутъ зачу се вика „ватра ватра!“ изтрчимъ брзо на кровъ, на све стране погледамъ, но нигди ватру неспазимъ. Покажу ми матрози после єдно буре, за коє кажу, да се изнутра нешто запалило; я метнемъ дланъ на рупу, єръ є очеплѣно было, и никаквогъ знака одъ ватре непримѣтимъ. После ми стану приповѣдати, да є надзиратель у магазинъ сишао, да момцима ракіе наточи, но случайно падне парче горећегъ фитиля крозъ врань, и ракію запали; наєданпутъ се буре распадне и горећа ракія разліє се до мѣста, гди є углѣнъ стаяо; сви садъ навале, и са неколико акова воде ракію погасе; али се плаше, да се ніе некако углѣнъ одоздо запаліо. Наложимъ одма момцима да и на углѣнъ воду сипаю, и кадъ ни съ єдне стране ватру неспазимъ, одемъ опетъ у мою собу. После по сата повикну опетъ матрози: ватра. Сиђемъ се часъ пре доле; кадъ тамо половину углѣна већъ у пламену лежи; станемо сви воду сипати; наєданпутъ претвори се савъ магазинъ у димъ, тако, да готово ніе могућно было обстати. Я при свемъ томъ доле останемъ, и матрозима кажемъ да наизменце долазе; већъ є и мене димъ збуніо и обладао, да нисамъ могао дуже остати. Као изванъ себе изиђемъ изъ магацина и кажемъ корманошу, да се савъ барутъ у море баци; но овай противанъ буде томе, говорећи ми: „да съ чиме ћемо се доцніе одъ непріятеля бранити“? ватра се међутимъ нимало уталожила ніе; савъ кровъ изпробіяли смо, само да бы димъ одишао, а найпосле и лађицу и чамацъ у море бацимо, єдно што є момцима сметало, а друго, да бы се у случаю крайнѣ нужде спасли. Нигди ние се могла нити тврда земля, нити каква лађа на мору видити, коя бы намъ у колико толико у помоћь притекла. Већъ су стали неки матрози у море скакати и пливаюћи гледали су да се оне лађице и чамца докопаю. Корманошъ на средь мора лежао є на єдномъ капку одъ лађе, видећи га они у чамцу, рекну му, да што пре къ њима дође, єръ ће они иначе чамацъ отиснути; овай єдва до њи доплива и каже іимъ да и мене причекаю, но заповѣсть се садъ ничія ніе слушала; пресеку уже и удалѣ се одъ гореће лађе.

Я за оне у чамцу ништа нисамъ знао, будући самъ непрестано пословима занятъ было; кадъ наєданпутъ налажући и заповѣдаюћи осврнемъ се и упрепашћенъ спазимъ неколико заоставши матроза, кои уплашено повикну на мене: „шта ћемо садъ капетану? прочи са лађицомъ и чамцомъ избегоше.“ Я брже болѣ поитамъ на кровъ, кадъ видимъ, да су се они прилично одъ насъ удалили, заповѣдимъ матрозима, да ветрила разапну и да за њима поитамо и преморамо ій, да насъ на лађе приме, иначе ћемо и њіове упропастити.“

„Мы смо се бадава трудили, да ій достигнемо, єръ њіове лаке лађе пловиле су као перо. Найпосле рекнемъ заоставшимъ матрозима: вы видите браћо, да ни у когъ другогъ надежде немамо, већъ у Бога и наше силе; удвоймо ове и гледаймо, да ватру погасимо. — Трчите у другій магазинъ и избаците савъ барутъ у море, докъ

ніе у ватру огрезао! Я съ дунђерима станемъ патосъ одъ лађе кварити, да бы само што више воде у лађу покуляло; но на нашу несрећу лађа є одоздо због морски црвій гвозђемъ патосана была, и никако се ніе могло сикирама пробити. Ово тако уплаши матрозе, да су сви изъ своґъ грла почели викати и јукати. — После кратког времена примћетимо, да се у нечемъ ватра сманьива; чимъ се овимъ мало обрадуємо, на єданпутъ букну барутъ са зейтиномъ — пропасть намъ є стаяла неизбћжима, єръ што мы више воду сипамо, то све већма и већма зейтинъ букти. Дрека и јукъ одъ матроза упрепасти ме, коса ми се на глави накострешила, и зной ме самртный спопао био.“

„Но при своме овомъ ужасу опетъ смо непрестано радили: сипали смо воду на лађу, бурадь съ барутомъ у море бацали; већъ смо были избацили на 1000 центи, но оста намъ іошть на 6000. Докъ смо мы овако у послу были, запали се заоставши барутъ, и лађа на иляду комада распрсне се. На ньой се налазило іошть 119 людій. Я самь се у томъ тренутку налазіо кодъ кормила, и ньи 36 кои су мало далђ одъ мене кровъ лађе водомъ поливали, распрска ім сила, ова є судба остале постигла. И я самь исто тако спреманъ био умрети, прекрстимъ руке и рекнемъ: Господи, спаси душу мою! Но при свой овой страоти, опетъ ми се нека искра надежде појављивала. Съ висине изъ воздуха паднемъ у море међу илядама комади порушене лађе; осврташи се тамо амо, спазимъ катарку одъ лађе, докопамъ се некако и налегнемъ се на ню. Съ изнемогнутимъ гласомъ рекнемъ: Боже мой! ова лепа лађа пропаде као Содома и Гомора.“

„За неко време ни єдне живе душе нисамь спазити могао; — кадъ наєданпутъ помоли главу неко изъ мора и упути се одма єдномъ балвану; кадъ се овога дочепао повикне: Боже! я самь іошть на свету! — По гласу познамъ, да є то младый Херманъ. Опазимъ поредъ њга єданъ маньій балванъ, замолимъ га, да ми га како дотура, єръ на катарки нисамь никако могао обстати, што є врло гломазна и што нисамь съ ньомъ могао владати. И да ми ніе онъ то учиніо, я заиста не бы се могао балвана дочепати, єдно што самь две ране имао, а друго што самь одъ пада тако малаксао да се нисамь ни покренути могао. (крај слђдує.)

ДОМАЋІЙ ТЕАТРЪ.

Господинъ. (Чешля се према огледалу) море жено, я свакій данъ имамъ све выше белы длака; съ тога си ты свакій данъ спрамъ мене ладнія.

Госпоя. Небой се човече, я тебе волимъ; и да обелишъ као овца, ты бы опетъ у моимъ очима био црнъ.

МРВИЦЕ

— Кафа почела се текъ у 15. столећу употребљавати. Кажу найпре да су овчари кои су чували овце примћтили, да кадъ овце єду одъ тога растења (т. є. кафе) да су онда хитре, и неспаваю нити лежу. То дочує настойникъ некогъ монастира, и почне тай плодъ (кафу) брати, кувати и своимъ калуђерима давати, да пію, и заиста примћти, да су онда калуђери по сву ноћь могли се богу молити, а да незадремаю. Турско правителство забрани да се неразпростире пієнђ кафе. Подъ Муратомъ III. изађе заповћсть те се све кафане затворе: но опетъ подъ Махмудомъ IV. почне се употребљавати кафа. Текъ подъ Солиманомъ у години 1554. ступи кафа у Цариграду у равно право са осталимъ пићемъ; и читаво столће прошло є докъ є то пиће у Паризъ и у друге вароши западне Европе у обичай ступило.

Писаръ. Сбогъ тога што се опіяшъ и ноћу ларму правишъ, осуђенъ си да два дана будешъ у апсу, па ћешъ онда быти протеранъ тамо одакле си и дошао, то єсть у Призренъ гдђ си се и родіо.

Кривацъ. За бога господине промените ту пресуду. затвори те ме 20 дана у апсъ, платићу 20 талира казни, и ако ћете іошть ударите ми 25 батина, и протерајте ме кудъ годъ ћете, макаръ у пакао, само немой те ме протерати тамо гдђ самь се родіо.

Писаръ. А зашто?

Кривацъ. Єрбо тамо ми є жена. *)

ПОЛЕЗНЕ ОПОМЕНЕ.

Зеленъ пасуль (*буранія*) *сачувати се* може овимъ начиномъ. Очисти найпре пасуль одъ конаца. Угрей одприлике четири пута толико воде, да кључа, онда саспи савъ пасуль у ту воду, и причекай докъ вода опетъ два три кључа неизбіе. Скини котао съ ватре, одаспи воду, а пасуль брже сручи у ладну воду, кою неколико пута мћшай, докгодъ се пасуль сасвимъ неизлади. Изручи, почемъ воду проспешъ, пасуль на чаршавъ и искрижай га, као обично за куванђ, па га у пећи каквой добро осуши, да се скори. Пасуль ће се тай држати више година, и вкусъ и лице быће му као обично у свакогъ зеленогъ пасуля. —

ЗАГОНЕТКЕ.

— Пружи платно одъ мора до Дунава, па га сави у ораову љуску.

— Одъ землђ се диже а неможе се дигнути.

— Како се Србинъ србски зове?

— Кућица у горици на єдной ножици.

— Єданъ прутъ све полђ огради.

О ЄЗЫКУ.

** У Шумадинке брою 26. изложіо є — В —. Мнћніе своє у смотреню В. Л. умствованя о именителномъ собственогъ имена „*Александеръ*.“

Ово изложенђ — В — мени се чини да є уобште умћстно, и само ради узведеня предмета на основъ, коіомъ ће се

*) Овай є прилогъ одъ єдногъ оженђногъ господина посланъ, за тожене нека се нелюте на учредника Шумадинке, єрбо по већой части све прилоге противу жена шалю оженђни люди, и несмеду своя имена да подпишу. 1. Априла. Учр.

приликомъ онъ и у особености своіой появити, налазимъ за добро, придати, да се овай именителный у страннымъ рѣчма за србскій єзыкъ најболѣ може рѣшити по аналогіи подобны' србски рѣчій.

У србскомъ єзыку сва суштествителна и прилагателна, коя се свршую на кратко ѣръ, избацую у родителномъ и осталыма падежима (съ нѣкимъ изятіяма на род. множ.) писме ѣ, дакле напротивъ она, коя се на дугачко ѣръ свршую, речено ѣ или ѣ задржаваю, н. п. бумбѣръ — бумбѣра, ратѣръ — ратѣра, саблѣръ — саблѣра, овчѣръ — овчѣра, чувѣръ — чувѣра, пудѣръ — пудѣра, и т. д.

Примѣре првогъ потврђеня навео є самъ — В —, и садъ слѣдує, да се пређе одъ рѣчій србски' на странне.

Ове стране рѣчи найвышше су собствена имена,

И мы имамо нѣколико собственны' имена' на кратко ѣръ, као: Скадѣръ род. Скадра, Баноштѣръ (село у Срему) родит. Баноштра, Ибѣръ, Искѣръ (рѣке србске) род. Ибра, Искра, и т. д.

Кадъ се грчка и римска собственна имена на славенски преводе, онда се у грчкомъ конечно ος, а у римскомъ конечно us, одбацує, и остатакъ образує именителный славенскій, н. п. Πέτρος = Petrus = Петръ, и т. д но у србскомъ по горньой аналогіи уметнуто є предъ конечнымъ р, єдно кратко ѣ, и тако є посрблѣно ово име на Петѣръ, род. Петра, као и Дмитѣръ — Дмитра, и т. д.

И ово све лагко иде, докъ се има посла съ рѣчима, коє се у грчкомъ на ος, а у римскомъ на us свршую; но тежже є съ оныма, коє се свршую у грчкомъ ва ος а у римскомъ на er, у кой редъ долази име: Ἀλεξανδρὸς = Alexander, кѣква су: Λεάνδρος = Leander, Ἀναξιμάνδρος = Anaximander, Περιάνδρος = Periander, Μενάνδρος = Menander и т. д.

Ако се ова имена буду посрблявала одъ грчкогъ: онда имъ по горньой аналогіи иде именителный на ѣръ: но ако се она посрбляваю одъ римскогъ; онда незнамъ, по комъ правилу да се er преобраћа у ѣръ?

У латинскомъ єзыку има млого рѣчій на er, одъ кои' нѣке у косвенны падежи задржаваю писме e, нѣке пакъ одбацую га, као: puer — pueri, gener — generi, socer — soceri, celer — celeris, minister — ministri, magister — magistri, Alexander — Alexandri, и т. д.

Нѣмцы су овогъ рода рѣчи, коє су потребовали, узели по крою латинскомъ, и рекли су: Alexander, Miniſter, Magiſter (Meiſter) и т. д.

Србльи су исте рѣчи узели како кою н. п. Александеръ, министеръ, магьисторъ, майсторъ; тако и нѣмачко Theater узели су ѳеатеръ, и то є тако обште ушло у народъ, да захтѣвати садъ одъ Србаля, да кажу: Александаръ, министаръ, ѳеатаръ, значило бы, такво имъ насиліе чинити, као кадъ бы одъ њи' захтѣвалосе, да говоре: магьистѣръ — магьистра, или, майстѣръ — майстра, почемъ они сви говоре: магьисторъ — магьистора, и майсторъ — майстора, и т. д.

(продужиће се).

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Єдна часть войске француске већъ є дошла у великій логоръ кодъ Маслака близу Цариграда.

— Руси се у Криму дужъ Черне-рѣке яко утврђую.

— У Одеси налазе се садъ 28,000 руски войника а батеріе су около цѣле Одесе повучене и са 230 топова наоружане.

— Омеръ-паша добія изъ Варне подкрепленя; овы дана дошло му є 9000 м. 8 батерія и 3000 коня. Предстраже турске стоє близу Сака. Кодъ Евпаторіе, веле страни листови, колосална утврђеня направлѣна су; но и Руси су на Алми и Белбеку таква утврђеня поправили, да є тешко икоіой войсци продрети. На Алми стоє 30,000 Руса, подъ ђенераломъ Хрулевомъ, а на Белбеку 45,000 подъ самимъ Горчаковомъ.

— Руси су дужъ балтійскоъ мора батеріе утврдили; на обалама овога мора стоє 140,000 Руса.

— Руски посланици у Бечу нису іошъ никаквы упутствія изъ Петербурга добили, па зато ни 1. Априла конференціе ніе было,

— Руска войска у Польской іошъ се ніе са зимишта кренула. осимъ што є єдна мала часть некій данъ у Бесарабію отишла, — Оданде су већъ отишли регрути (20,000 момака) у Кіевъ.

— Рускій ђенералъ Хрустевъ съ найвећомъ одважности брани обкопе кадъ Сапунъ-горе. Због те нѣгове одважности самъ му є князъ Горчаковъ 14. Марта войничкій орденъ на прси приденуо.

— Князъ Бебутовъ опетъ се са своіомъ войскомъ къ Акалчику упутіо.

— Страни листови являю, да Француска и Енглеска ништу на конференціи одъ Русіе, да ньова войска остане у Севастополю 5 година, докъ се зато време несазиди єданъ градъ на црноморской обали съ турске стране.

— Кажу, да западне силе неиштy садъ одъ Русіе да свою флоту на црноме мору умали, већъ да и у напредакъ онолика остане, колика є садъ. Но Русія, веле, неће на ово да пристане.

— Француски листови являю, да ће се Пруска скорымъ съ Аустріомъ споразумѣти.

— Францускій министеръ Друен-дели посѣтіо є у Бечу княза Метерниха.

— Али-паша посланикъ портинъ на бечкой конференціи имао є 1. Априла аудієнцію кодъ цара.

— Париска берза за кратко време млоге є несрећнике упропастила; тако є некій данъ єданъ младъ трговацъ изгубіо 300,000 франака, и због тога самъ себе живота лишіо.

Течай новаца: сребро 126; дукати по 5 фор. 53 кр. ср. за банке.

Ко намъ до 15. Априла непошалѣ предплату за прошла 3 месеца, преста ће му се шиљяти далѣ овай листъ. Учр.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 8. Априла 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. | № 30.

ЉУБОВЬ И ВѢРНОСТЬ.

(Съ немачкогъ.)

У дубльину срца твога
Изпитујућ' слазимъ доле,
Са налазкомъ бисер-зрна,
Радостно се враћамъ горе.
Љубавь то се зрно зове,
Ал' пре негъ га себ' задржимъ,
Пусти да се іоштъ єданпутъ
У дубльину т' срца спустимъ:
И рођена сестра да л' се
Тога зрна блиста тамо,
Љубави є вѣрность сестра,
Са њомъ цѣну има само.
Ненаћемъ ли и то зрно
И прво ћу я бацити,
Ко безъ цѣне недирнуто
Опетъ натрагъ повратити.

М. С. Србкиня 1854. год.

ДНЕВНИКЪ

Проте Ненадовића посланика србскогъ 1815. год. у Бечу; кадъ є моліо скупљене владателѣ на бечкомъ конгресу, да подѣйствую да се Порта умилостиви спрамъ страдающегъ народа у Србіи.

15. Декемвра 1814. године дођемъ у Вѣну (Бечъ) по други путъ съ прошенїемъ изъ Земуна, одакле самъ 9. Дек. пошао. — 16. Дек. явимъ се г. Недоби и предамъ писмо одъ народа, съ печатима послато, и обяснимъ му устмено, каково є сада страданіе у Србіи и прочая. 17. Дек. рано у 8 сати одемъ Недоби, и кажемъ да самъ са собомъ донео пуномоћіе и печате войводске — — и да могу начинити прошенія и предавати гдѣ годъ требало буде, у име целогъ народа србскогъ у Србіи и онога кои є о пропас. ти (1813. год.) у ћесарію пребегао. По томъ одемъ съ Недобомъ графу Коподистріи у канцеларію и по обичномъ поклоненію кажемъ му: да є народъ србскій сада у крайньой погибели, и да турцы сѣку, вѣшаю, на колъ набіяю, робе и хараю и проче тако чине, да є народъ принуђенъ быо и по други путъ обаче последньи, послати ме съ пуномоћіемъ и печатима, да могу просити милости найпре у императора російскогъ као у покровителя, а после у свію христіянски царева и саюзника, зато у его сіятелства совѣта просимъ. Графъ Каподистрія на то совѣтуе ме, и за добро налази да свыма царевима прошенія поправимо и да буду готова. Кодъ рускогъ императора, да просимъ аудіенцію преко Булгакова, и небуде ли могао аудіенцію изходатайствовати, то да императору Александру у цркви, или на степенима, када изъ цркве пође, прошеніе предамъ. И рече ми да одемъ кодъ нѣговогъ секретара Стурзеа, да онъ прегледа є-ли добра инштанція. Коє самъ я одма учиніо и отишао Стурзи, кои є провидіо и казао: добро є добро! но іоште придодайте и то да бы цареви у толико милостиви были, да народъ србски са султаномъ помире, и да султанъ са Србима као съ подайницима и платежницыма своимъ поступа, а не као са жертвама. Тако одма и учинимъ, и начинимо на сву четворицу єднака прошенія т. є. Аустрискомъ Прайскомъ Рускомъ и Англискомъ. Донешено пакъ прошеніе одоздо, коє є у Земуну 8. Декем. 1814. год. изчинѣно, остало є, єрбо ніе было сходно обстоятелствама.

19. Декем. препише г. Давидовићъ и Фрушићъ прошеніе, и однесемо по трећи путъ г. Недоби у вече, и тамо оно прошеніе и преноћи; и Недоба повадіо неке главне пунктове, те ій онъ у канцеларію предао, да ій императоръ чита пре нашегъ прошенія и рекне г. Недоба, да се то може іоште на краће начинити и што выше руски рѣчи уметне, єрбо ће вели — императоръ слаће читати. — — Далѣ намъ савѣтуе да на Графа Неселроду начинимо прошеніе на немачкомъ єзыку, и да га молимо да бы онъ нама у императора аудіенцію изходатайствовао, и да бы и онъ своимъ уваженіемъ, како кодъ рускогъ цара, тако и кодъ други саюзника за народъ србскій милость свою показао и говоріо и проче. (Садъ слѣдуе писмо графа Неселроде.)

20. Дек. То писмо однесемо у канцеларію и предамо Булгакову, онъ га изъ канцеларіе однесе и предаде графу Неселроди у великой сали. — По томъ даде ми Булговъ цедулю запечаћену, кою цедулю однесемъ я Недоби, кои одма оде Булгакову на разговоръ. — Кодъ оца Ђермана ручамъ и са њимъ одемъ у секретара Даниловскогъ препоручити се, онъ ми каже: дѣло є ваше у графа Неселроде, там' поидите. Данасъ писао самъ Архимандриту Мелентію, Молеру и Гаи, и явіо да самъ срећно овде дошао пословати. — —

21. Дек. Приписао є г. Фрушићъ прошеніе, и однео самъ Недоби, коє є онъ видіо и нашао да є добро. Та-

ква су иста прошенія и на друге цареве была, само што су имена изменята. Казао ми є Недоба, да одемъ до Булгакова, и да му явимъ да су сва прошенія готова.

22. Дек. у 10 сати отишао самъ у канцеларію Булгакову, а онъ ми рече: дођите у 12 сати. Я му одемъ у 12 сати, а онъ ми каже: дали смо расписку императору о вашемъ долазку и прошенію, что онъ скажет' вы то узнатъ будете чрезъ г. Недобу — — — Одемъ одма Недоби и кажемъ да самъ было кодъ Булгакова, и шта ми є казао. Недоба каже: добро, ако ми они што кажу, то ћу вамъ я незакоснено явити. --

23. Дек. у вече, питао самъ Недобу, има-ли какавъ одговоръ одъ Булгакова, и онъ каже да нема іоште никаквогъ.

24. Дек. рано око 9 сати одемъ Недоби, и питамъ имали какавъ одговоръ, каже да нема — но да одемъ кодъ Булгакова да га самъ упытамъ. У 12 сати одемъ Булгакову и пытамъ има-ли какавъ одговоръ, онъ ми сказао; пождите непришло одъ императора. Я му кажемъ: мы ће мо чекати, ер' се надамо добити аудієнцію у императора, да му народнѣ прошеніе вручимо. Булгаковъ одговори: да ће то быти сигурно, но само є време неизвѣстно. Я му кажемъ: ако знате да неможе быти да мы изаћемо предъ цара, то ћемо мы нѣму ма гдѣ было прошеніе у руке предати — на то онъ одговори: Будет', будет' несумнѣно — и каже намъ да прошенія буду готова на све цареве. То вече одемъ опетъ Недоби, и кажемъ да є обнадеждіо да ће быти аудієнція и казао намъ да прочимъ даємо прошенія, тако ми исто и Недоба рече: подайте што скорієе, на то нашъ царъ чека, т. є. да дамо и другимъ владательима прошенія, да они могу болѣ радити за насъ у согласію. Ту є присуствовао и Павковићъ. — Тако смо и чинили, и предамо графу Врбни прошеніе за аудієнцію кодъ императора аустрискога, тако и прочима, како стои, свакога подъ своимъ именомъ на особитимъ листовима, сирѣчь: на аустрискогъ, на прайскогъ, и на англискогъ. О коима самъ свима записао како смо ишли, и кога дана, и како смо коме предали. Давао самъ Стевану писмо (прошеніе) да однесе до г. Стурзе да и онъ провиди, но Живковићъ ніе хтео но ми є казао да му выше прагъ непрелазимъ — — и прочая.

31. Декем. — — — кадъ смо были кодъ графа Худелиста и предали му прошеніе кое ће онъ дати графу Метернику, казао намъ графъ Худелистъ, да є се Србскій Сенатъ врло непоштено противу државе и противъ самогъ императора владао; но да они то ни найманѣ србскомъ простомъ народу неприписую, и да ће онъ т. є. Худелистъ іоште данасъ по одлазећемъ ньіовомъ куриру у Стамболъ у име императорово єлчіи аустрискомъ писати, да бы султанъ као ньіовъ пріятель заповедіо турцыма да одъ онаквогъ са Србіомъ поступаня престану. —

1. Януара 1815. год. Нисамь ишао Недоби.

2. Януара. Ишао самъ другима али Недоби нисамь.

(продужиће се.)

ПУТНИЧКА ПИСМА.

(продужено.)

У Интерлакену провели смо четири дана врло пріятно. У оно време кадъ нисмо по нѣговимъ околинама тумарали, а мы смо спокойно у край шеталишта седили, и оне изъ целогъ готово света скуплѣне госте гледали и у ньима налазили лепе предмете за своє забаве. Енглези остаю свуда и у свачему оригинални. Они свакій за себе усамлѣнь полако шета и ћути. На лицу свакога може се примѣтити ситость живота и дуго време. Ньіова суморна ћудъ, одъ коє бѣже, прати ій и крозъ ове лепе предѣле. Они нађу и на обалама тунскогъ єзера свой проклетый сплинъ, они, пењући се и на Гримзлъ осећаю дуго време. Редко што годъ кога Енглеза доведе у удивленіе и у одушевленіе. Енглезу є довольно да є учиніо свою дужность, и по лѣкарскомъ совѣту, задржавао се преко лета у Швайцерской, ради промене воздуха. Француза видићешъ увекъ весела, гдѣ у женскомъ друштву што годъ приповеда, или какавъ найновій романъ чита. Немци и у таквимъ местима читаю научне кньиге; они ботанизираю, и по ваздань пужу се по странама да бы какво непознато и редко растѣніе нашли. Руси у Интерлакену неостаю дуго, ньима є тежко што немаю нашто своє новце да троше. Гостію изъ Италіе мало є было, они по ваздань певаю, и ако се іоштъ ко годъ подъ ньіовымъ прозорима заустави да ій слуша онда ни ноћу неућуте. Тако свагда, па тако и четвртый данъ после подне врвио є крозъ променаде, тай хаозъ различны люди, свакій са своіомъ бригомъ и мыслима заузетъ. А мы, пресрећны путницы, скоро отргнути одъ тврди универзитетски клупа, мы смо у найлепшой башти, према пуномъ асталу и пунимъ чашама седили, и нашу последню заєдничку часть славили. Насъ близу 20 оны исты кои смо последню зиму у Хайделбергу заєдно провели, оны исты', кои смо се заєдно на брегове Риги, Фурку и Гримзлъ пеняли, и кои већъ выше одъ месецъ дана непрестано заєдно по Швайцерской путуємо. Ово путованѣ претворило насъ є све у добре познанике и пріятелѣ, свы смо были као браћа, слога и любавь владали су на целомъ путу међу нама. Растанакъ са оваквимъ лепимъ друштвомъ могао бы заиста жалостанъ быти, да нисмо сви мы выше веселю и певаню, него жалости и сузама склони были. Млади люди кадъ се растаю, нису жалостни, они єданъ другомъ кажу: „Богъ зна гдѣ ћемо се видити.“ Єръ се опетъ могу у своимъ дугомъ животу састати; старци при свакомъ растанку треба да кажу: „Богъ зна хоћемо-ли се видити.“

За ово наше последнѣ веселѣ ручакъ є быо особитый нарученъ. Ни єданъ се ніе плашіо одъ трошка, єрбо овде смо свршавали наше путованѣ по брдима пешке; и сви смо были сигурни да насъ новци одъ удалѣны наши кућа у Туну, Берну, Лаузани или у Генфу, чекаю. Ручакъ є почео у 2 сата после подне, и траяо є пуна три сата. Музика пратила є наше веселе песме и здравице. Ту є при пунимъ чашама, свакій одъ насъ свима дао своє име и презиме написано и одакле є родомъ, и надписъ гдѣ ће живити. Последня здравица, кою є єданъ Прайзъ наздравіо, и коя бы се могла за єдно доста дугачко слово сматрати, была є одъ целогъ друштва съ найвећимъ одушевленіемъ и узклицыма дочекана. Онъ є у той здравици желіо, да сваке године баремъ по єданъ месецъ овако срећногъ и веселогъ живота имамо, да се свакій срећно своимъ родительима повратимо, да све у срећи и задовольству кодъ своє куће застанемо, и на последку, да се завѣримо и речь дамо, да ћемо после де-

сетъ година, кои буде у животу, свакій написати писмо свыма онима, кои су у овомъ путованю и на овомъ ручку участвовали; и свакій да у томъ писму укратко свима опише свой животъ, своє жалости и радости, своє среће и несреће, и съ чиме се занима, у обште да у кратко свакій опише све оно што га є важніе у животу за ови десетъ година, што предъ нама имамо. срело. То буде примљено радо и весело; и отвараюћи нове шампанске бутељ, дамо єданъ другомъ руке, излюбимо се и завћримо се да ћемо се после десетъ година, Интерлакена опоменути, и заверенъ наше као какву светиню одржати. И ко непише и неяви се, тога ћемо међу мртве пріятељ уписати, и жали ћемо га, што га є смрть одъ овогъ лепогъ обећаня разрешила. У петъ сати были смо већъ сви спремни за путъ; и за єдно съ музикомъ, дођемо за кратко време на обалу тунскогъ єзера, а оставимо Интерлакенъ. Ту кодъ Нйхауза, сђднемо сви на єданъ малый паробродъ, кои є читавъ сатъ насъ чекао; єрбо смо му казали ако насъ нечека, да сутра нећемо се на нћму возити него ћемо сви пешке око єзера у Тунъ отићи. Музика, кою смо на ново погодили, уће и нареди се на дну парода. Учтивый угоститель нашъ спреми узъ насъ своє момке и съ єломъ и съ єдномъ корпомъ пуномъ шампаньски бутеля, ако бы коме што годъ зло было, да се наће брзо лека. Паробродъ се отисне, асталъ се опетъ постави, и ладна телећина, са разнымъ родомъ риба ков се у томъ єзеру налазе, изнесе се на асталъ. Музика засвира марселѣзъ, и громогласно и неброєно „ура!“ заори се изъ свію грла. Овакви дани редки су у животу Овакви дани немогу се са златомъ мерити ни изплатити.Овакве тренутке неможе човекъ ни съ чимъ купити, ако нема у самомъ себи задовольства. Ко ме при самртномъ часу опомене на ово веселѣ, и на овай ћачкій весели растанакъ, учини ће ми врло велико пріятельство. На томе маломъ пароброду ніе готово никога другогъ было осимъ насъ. Време є было лепо и топло. Паробродъ нашъ ишао є навалице полако, да намъ тиме продужи іоштъ кои тренутакъ нашегъ заєдничкогъ веселя. Предѣли око овогъ узаногъ єзера были су одвећъ лепи. Обале су гди гди стрмените и високе, а гди гди равне и питоме. Брегови Юнгфрау, Менхъ, Айгеръ и Финстерархорнъ, надносили су се надъ єзеро да виде ово мало и весело друштво што поредъ ньи плови. Села овуда нису у гомили, него су куће по већой части разштркане. На обали према нама видили смо єданъ лепъ градићъ, за кога кажу да є іоште Атила зидао. Прошли смо поредъ пећине светогъ Беатуса, кои є обитателѣ овогъ предѣла у христіянску веру обратіо. Све то што смо видили, све смо узгредъ видили, єрбо найчешће смо гледали, како єдна по єдна празна бутеля у воду тоне; и свакій є єдва чекао да се кое празне бутелѣ дочепа, да види како далеко може є бацити. Тако возили смо се три сата. За цело то време нигдѣ ніе прекинуто было наше веселѣ. Наше песме, музика и баряцы, измамили су млого света на обалу, и мы долазкомъ нашымъ донесемо целой малой варошицы Туну веселѣ. Но мы іоштъ на пароброду опростимо се, и како є кои на обалу корачіо, ишао є одма свакій на свою страну, єръ смо и то уговорили, да како изађемо да се одма разиђемо, и да насъ сутра данъ нигди двоица заєдно небуду, а то найвише због тога, да намъ ово веселѣ у подпуномъ смыслу буде растанакъ, и да свакій болѣ чуствуємо сластъ нашегъ дружевногъ путованя, кадъ се на єданъ путъ видимо осамљене. „Срећанъ путъ! срећанъ путъ!“ то су намъ свима были последнѣ речи. И после неколико сати спавао самъ я у пространымъ поштанскимъ колима, коя су у глуво доба ноћи поредъ кривудаюће се и шушћеће реке Аара, тутньила бернскимъ путемъ.

(продужиће се.)

ВАТРА НА МОРУ.

(край.)

„На балванима на средъ мора стоећи остављени одъ цѣлогъ свѣта, осврtали смо се често, да бы спазили избегше другаре наше у оной лађици; али на жалость они су одъ насъ были прилично удаљени. Мой бѣдный пріятелю, рекнемъ я Херману, све су надежде за насъ изгубљене; у оваквомъ положеню нећемо моћи цѣлу ноћь провести; предаймо пріятелю срца наша Богу и нѣговой милости. Молили смо се изъ свегъ срца, и текъ што смо наше молитве свршили, кое мора да су доста дуге были, опазимо лађицу и чамацъ не далеко одъ насъ; я повикнемъ изъ свегъ грла: избавите капетана! више ньи матроза, кои су ме чули, повикну: Боже! капетанъ є іоштъ живъ! приближе се они садъ нама, али не тако, да бы одма у чамацъ ући могли, єръ су се бояли, да неударе на потоплѣну лађу. Херманъ є іоштъ имао толико снаге, да къ чамцу доплива, али я самъ тако изнемогао, да нисамъ могао ни крочити; я рекнемъ матрозима: ако ме избавити желите, то ближе мени дођите, єръ я нисамъ у станю до васъ допливати. Єданъ матрозъ одма скочи у море, свеже ме съ єднимъ конопцемъ, и тако ме до лађе довуче. Кадъ самъ на кровъ лађе ступіо, сви су ме мои момци съ удивленѣмъ гледали, гледали су ме велимъ, као да самъ изъ мртвы воскресао.

„Одма самъ се побринуо, да се на стражньой части лађе одъ дасака сагради єдна собица; чимъ є ова готова была уђемъ унутра, да се мало одморимъ, єръ тѣло ми є тако искряно было, да самъ мысліо, да ћу до кои часъ изданути. Затимъ рекнемъ главномъ корманошу, да бы добро было ноћь провести близу порушене и потоплѣне лађе, єръ можемо случайно што одъ ране избавити, а мы смо и тако садъ съ ньомъ слабо снабдѣвени. Корманошъ у место да ме послуша рекне матрозима да далѣ веслаю, у надежди, да ћемо преко ноћь на обалу доћи. Но како се онъ сутра у запари нашао, нигди обале, а одъ потоплѣне лађе сасвимъ смо се удалили; дођу сви матрози къ мени, да ме за совѣтъ пытаю; я іимъ кажемъ, да и самъ немогу ништа помоћи — а да су совѣту моме слѣдовали, зацело бы што одъ єстива избавили, єръ кадъ самъ съ лађе у море пао, видіо самъ поредъ мене, гди у мложини сланина и сиръ по води плива. Найпосле ме сви замоле, да изъ собице изиђемъ и да іи обавестимъ, гди се налазимо. Я самъ тако слабъ быо, да се нисамъ могао съ мѣста кренути; видећи они то узму ме ньи неколицина и изнесу ме наполѣ; заиштемъ одма, да ми покажу колико ране имаю; они ми покажу 7 до 8 фунтій пексимита — а насъ има кое на лађи кое на чамцу 74; ништа дакле неостаe, него одъ глади скапати. Престаните єданпутъ одъ весланя, рекнемъ іймъ, заръ невидите, да ће те одъ гла-

ди скапати — друго вамъ ништа неостає, већъ свлачите ваше кошуље, и посашивайте све заедно, да бы одъ тога како ветрило начинили, еръ се само тако спасти можемо. "

Пошто су ови бѣдни неколико дана безъ ране и воде по мору блудили, едва наиђу на едно острово.

МРВИЦЕ

— Нѣно величество кральица енглеска найбогатія е, еръ она има два дома; царъ француски мора да се задовольи са две коморе; Херцоги саксо-ваймарски задоволяваю се и са едномъ коморомъ; краль пруски и императоръ аустрійскій имаю кабинете; Султанъ има порту, а папа столицу.

— Мађаръ, Вла и Циганинъ враћаюћи се съ пештанскогъ вашара упусте се у разговоръ о лепимъ стварма, кое су по дућанима и у шатрама видили. Прво рекне Мађаръ: да л' опазисте ону лепу бритву, како су іой корице са сребромъ изкићене? Да како, одговори Вла. башъ е и мени у очи пала, а башъ ми е врло жао, што е нисамь смакао. На то циганинъ извади исту бритву изъ свога цепа и показуюћи е другима одговори: *ево е, я самь е већъ смакао.*

О ЕЗЫКУ.

(продужено.)

Я оддаемъ сву справедльивость и В. Л. и — В — , првомъ, што се стара ослободити читателѣ „Српски Новина" одъ неприродногъ склоняня имена „*Александеръ*" са задржаванѣмъ писмена *е* у косвеннымъ падежима, другоме пакъ, што се стара довести именителный свію овога рода странны, у српскій езыкъ узеты речій подъ едно правило: но мыслимъ, да почемъ се гореназначеннымъ начиномъ наилази на велике препоне, пошло се првымъ или другимъ путемъ, не може, и не треба да буде овдѣ рѣчь о именителномъ, но само о косвеннымъ падежима, и да ови не могу быти другчіи, него што су у езыцима, изъ кои су узети, а именно, ако се у странномъ езыку гласно избацуе, да га избацимо и мы: ако ли се оно тамо задржава; да га задржимо и мы: — Именителный пакъ да остане онакавъ, какавъ се у народу удомаћіо, н. пр. Liber (:Богъ вина:) = Либеръ, Род. Liberi = Либера, — Metellus Celer = Метеллъ Целеръ, Род. Metelli Celeris = Метелла Целера, — Presbyter — Пресвутеръ, Род. Presbyteri = Пресвутера, Hamilcar = Хамилкаръ Род. Hamilcaris = = Хамилкара, — Hanibal, Hasdrubal = Ханибалъ, Хасдрубалъ, Род. Hanibali, Hasdrubali = Ханибала, Хасдрубала, — Minister = Министеръ, Род. Ministri = Министра, Theatrum = Theater = Театеръ, Род. Theatri = Театра, — Alexander = Александеръ, Род. Alexandri = Александра, и т. д. — гдѣ се пакъ Именителный другчіе удомаћіо, као у рѣчима на о р ъ, ту да остану косвени падежи по крою српски рѣчій на о р ъ, т. е. задржаваюћи у косвенны падежи писме о, као: магьисторъ — магьистора, — майсторъ — майстора, и т. д.

Умѣстность овогъ потврђеня іошт' ћесе болѣ увидити у наводу, узетомъ одъ подобія.

Српске рѣчи на кратко а м ъ и а л ъ такође избацую а у косвеннымъ падежима.

По овой аналогіи, н. п. ечамъ — ечма — ярамъ — ярма, поступа се и са страннымa рѣчма на а м ъ, н. п. дуализамъ, панславизамъ, германизамъ, шематизамъ, и т. д. Род. дуализма, панславизма, германизма и т. д.

Но тежже е съ рѣчма на кратко а л ъ. Српске рѣчи на а л ъ мѣняю писме л на о, као: оралъ = орао, пѣталъ = пѣтао, котао, посао, смысао, мысао, свѣтао, пытао, скакао, и т. д.

Раћа се пытанѣ, шта ћесе чинити са страннымa на кратко а л ъ?

По Теорій — В — странне рѣчи, кое бы се окончавале на л ъ, предходећемъ сагласномъ, и у косвенны падежи избацивале бы гласницу, имале бы у Именителномъ добыти кратко а тако н. п. *Πάτροκλος* = Patroclus = Патроклъ морало бы имати: *Патрокалъ*, и будући да у српскомъ писме л мѣня се на о, морало бы быти: *Патрокао*. Тако *Σόφοκλες* = Софоклъ = Софокалъ = Софокао. Тако *Περίκλες* = Периклъ = Перикалъ = Перикао. Тако *Θεμίστοκλες* = Темистоклъ = Темистокалъ = Темистокао, и т. д.

(край следує.)

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Саюзници непрестано бомбе бацаю у Севастополь, али слабо штете у варошн причињаваю.

— Рускій ћенералъ Хрулевъ и францускій Боске договарали се 12. пр. м. и заключили, да могу обе стране слободно, погинувше кодъ куле малаковске саранити; али зароблѣне нису изменули, еръ ћенералъ Хрулевъ нема на то пуномоћіе.

— Омеръ-паша быо е 20. пр. м. опетъ у главномъ саюзничкомъ стану на договору.

— Бечки листови являю, да е куриръ, кои носи пуномоћія князу Горчакову, већъ пошао изъ Петерсбурга за у Бечъ, и приспѣће овамо 4. или 5. Априла.

— По телеграфскимъ вѣстима, кое е князъ Горчаковъ изъ Крима послао, ніе се кодъ Севастополя до 24. пр. м. ништа знаменито догодило. Саюзници пуцаю на новоутврђена мѣста руска, али іимъ ништа досадити немогу.

— Изъ Беча лете курири свакій данъ на све стране; 2. Априла отишао е одавде еданъ францускій куриръ у Паризъ, енглескій у Берлинъ а рускій у Варшаву.

— У Мадриту е 29. пр. м. была нека мала побуна; но войска е брзо угушила; њи 15 коловођа затворено е.

— Некій данъ папа е у Риму пустіо млоге свештенике пропагандисте, да му ногу целиваю; но у тай паръ сломіе се една греда у патосу, и сви се у едну исподъ њи лежећу собу стропоштаю. Папи се ништа ніе догодило, али су неки свештеници прилично изубіяни.

Одгонетке: Погледъ. — Клупче. — Оди овамо. — Печурка. — Каишъ око ноге.

Течай новаца: сребро 125; дукати по 5 фор. 50 кр. ср. за банке.

У КЊИГОПЕЧАТНЊИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 12. Априла 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. № 31.

ЄДНОМЪ ПРІЯТЕЛЮ

(на данъ нѣговогъ вѣнчања.)

Tout saison, tout ciel, sont bons quand on est deux;
Qu' importe aux coeurs unis, ce qui change autour d' eux.

Lamartine.

Вѣнацъ брачный, вѣнацъ светый,
Што на вашой сада глави;
Као майска ружа цвати,
То є венацъ среће правый.
То є венацъ кога плете,
Нетѣлесна кћи природе,
Да на главу вашу мете,
И крозъ животъ съ вама проће.
То є любавь, рай обећанъ,
Ком' с' радую срећни млади;
То є любавь, коя животъ
На овоме свету слади.
Цвеће што васъ сада кити,
То остає цветъ до гроба.
Срећанъ животъ, кромъ пролећа
Непознає друго доба.
Навѣкъ ваша срца бы ће,
Новомъ росомъ оснажена,
Навѣкъ већа любовь ниче,
Гдѣ су срца саюжена.
И што выше корачате,
У дубльину будућности;
Тым' се выше вы надате,
Больой срећи и радости.
Пролеће є сада вама,
И садъ вамъ є животъ правый;
Докъ у срцу любавь стои,
Вѣнацъ цвета све на глави.
Радуйте се томъ животу,
Пуномъ среће и веселя,
Радуйте се, такавъ животъ
Младости є сваке жеља.
Шта ћу да вамъ желимъ друго,
Желѣ су вамъ изпунѣне;
Жив'те срећно, жив'те дуго,
Опомен'те с' кад-кадъ мене.
И я желимъ да ме сунце,
Съ таквимъ даномъ кадъ поздрави;
И да вѣнацъ тай небесный
И на моіой цвета глави:
Ал' су желѣ те іоштъ празне —
Камене су женске груди.
Нѣжна уста вичу на ме.
Сурови ме воле люди.
Пред-а-мномъ є бурно море
Немогу га препловити;
Али ћу се опетъ радо,
Я у нѣга утопити.

1854. год.

ДНЕВНИКЪ

Проте Ненадовића посланика србскогъ 1815. године у Бечу.

(продужено.)

(послови съ Англезима.)

30. Дек. 1814. год. у ½8 сати одемо съ г. Фрушићемъ и г. Євтомъ полномоћному у конгресу министеру англискомъ Кестларію, да му предамо сачињено прошеніе у име србскога народа, у комъ молба стои да бы се и онъ, као кралѣвъ намѣстникъ англискій, съ прочимъ саюзницима подузео, кодъ султана србскій народъ оправдати и у миръ довести и проч. но ненађемо га у двору, служительи намъ рекну да сутра у 10 сати дођемо, и да ћемо му онда предати писмо, и моћи са шњимъ говорити. И тако вратимо се натрагъ.

31. Дек. у 10 сати опетъ одемо му, послужителъи кажаше: іоштъ спава и вратимо се натрагъ. Тай истый данъ одемо опетъ Лорду енглескомъ изађе намъ нѣговъ секретаръ дамо му писмо и покажемо когъ є садржанія, и шта просимо. На то секретаръ каже: да се они у такве велике предмете мучно подуфаћаю. То є дѣло — вели — у себы врло деликатно, то се тиче султана и нѣгове внутрености, а мы смо са отоманскомъ портомъ у врло голему пріятелъству — на то я рекнемъ: Па башъ за то што сте вы у пріятелъству, мы къ великодушному англиском престолу и милостивому лорду припадамо, што ће нѣга султанъ найболѣ као свога пріятеля послушати, и заповѣдити да се престане одъ оногъ надъ србима свирѣпствія. Онъ запыта: На комъ є єзыку прошеніе? „На нѣмачкомъ.“ Одговоримо. Мы нисмо добри немцы,“ рекне секретаръ, но опетъ га узме. Но други секретаръ пресети се, и врати намъ говорећи: носите и на латин-

ски преведите ми, болѣ латински знамо и сутра га у 12 сати донесите. — Тай данъ г. Давидовићъ и Фрушићъ одма у вече почну преводити, сутра данъ 1. Јануара 1815. год. сврше писмо.

2. Јануара одемъ съ г. Фрушићемъ гди Лордъ обитава, предамо секретару, онъ намъ каже: докъ Лордъ прочита и види пакъ или ће васъ звати на разговоръ, или ће преко насъ што буде казати. и запишу у њіовъ дневникъ нашъ адресъ и нумеру гди пребивамо. 3. 4. и 5 Ян. нисмо одлазили. 6. Ян. Самъ я и Євта ишли смо у квартиръ лордовъ. Дали намъ да сѣдимо. И разговарао се секретаръ турски съ нама, и допунявали смо разговоръ съ прстима, пыта ли смо има-ли какавъ одговоръ онъ одговори. іокъ, трећи данъ биће одговоръ. 10. Јануара око 11 сати одемъ съ г. Фруш. и Єв. гди намъ кажу служителъи лордови, нема сада ништа, но сутра у 12 сати, може быти да ћете моћи съ Лордомъ говорити, и тако одемо натрагъ. *)

(Дѣланя кодъ цара Аустрискогъ.)

24. Декем. 1814. год. дали смо писмо молбено на г. графа Врбну да бы намъ у его императ. величества аудіенцію изходатајствовао, что бы прошеніе народно нѣму мы своеручно вручили — момакъ нѣговъ одговори: дођите прекосутра бы ће вамъ одговоръ. Ту самъ быо я г. Фрушићъ и Євта (Савићъ) — У речено време ишли смо я и Євта и пытали имали какавъ одговоръ за насъ и не бы — међу тымъ ишли смо свакій данъ и вече и ютро.

28. Дек. дошао намъ є одговоръ писменъ да ћемо безсумнѣно имати аудіенцію кодъ его величества императора аустрискога — но кадъ императоръ опредѣли данъ и часъ да ће намъ г. Врбна явити и проче. Тай данъ буду и писма (прошенія) сва готова, коя є преписао Давидовнћъ и Фрушићъ.

30. Дек. у 8 сати по подне съ г. Фрушићемъ одемъ у дворъ Фирштy Метернику да му предамо писмо (на немачкомъ єзику) кое смо сачинили у име народа србскога но нѣгови служителъи кажу дођите ютру око 10 или 11 сати онда ћете моћи предати. (Капія одъ писма сачувана є. Учр.)

31. Дек. рано у 10 сати одемо опетъ гди место Метерника изађе намъ совѣтникъ державный Худелистъ, и прими писмо, и увѣрава насъ да ће га тай часъ дати графу Метернику. **)

1. Јануара. 1815. год. ишао є Євта у квартиръ графа Врбне, питао за одговоръ, и ніе ни тай данъ изашао одговоръ за аудіенцію.

2. Јануара око подне я одемъ пытати има-ли одговоръ за аудіенцію, опетъ служителъи кажу: моргенъ, моргенъ! (сутра, сутра.) — 3. Ян. рано дођемъ кодъ Портирера и питамъ, цедулѣ прегледамъ, наше нема іоште, за то опетъ добіемъ одговоръ; моргенъ, моргенъ. — 4. Ян. опетъ одемъ рано (безъ толмача) прегледимъ цедулѣ, наше нема; портиреръ (вратаръ) каже ми: фиръ уръ, фиръ уръ! (у 4 сата.) — Тога дана у 5 сати у вече, изиђе намъ цедуля да уютру т. є. 17. Ян. по немецкомъ будемо на аудіенціи кодъ его величества императора аустрискога.

5. Јануар. у 7 сати дођемо у Бургъ (царевъ дворъ.) Уђемо у салу, гди стоє на реду они, кои су прѣе насъ опредѣлени и тако и мы у редъ на своє место станемо; т. є. Я, Фрушићъ и Євта, дође редъ и на насъ уђемо у салу, и по обичномъ поклоненію, на пытанѣ его величества, каже му Фрушићъ тко смо и шта просимо, у томъ предамъ му я прошеніе у руке. Императоръ рекне: све я то знамъ. Извѣстно є да Срби млого неправо трпе и трпити мораю до болѣгъ времена, я васъ пакъ увѣравамъ да самъ вашъ пріятель быо, и єсамъ, да самъ васъ помагао барутомъ, оловомъ, топовима, раномъ, и совѣтима добримъ. Словомъ и дѣломъ, све самъ оно чиніо што се годе могло посредствіемъ моимъ. Увѣрите се изъ тога што самъ васъ у државе моє приміо и заклоніо, а да ћу и садъ то чинити (т. є. да турцы престану сећи по Србіи.) То вамъ обећавамъ, али добаръ стати немогу хоће ли султанъ послушати; но опетъ мыслимъ да ће мене пре послушати, него икаквогъ другогъ императора, будући самъ съ ньиме у дрбру пріятельству. А да васъ одъ стране конгреса препоручимо и предузмемо, то за садъ неналазимъ за добро, прво помисли ће султанъ да му заповедати намеравамо, а то нисмо — у состоянію чинити, и можемо оному народу веће зло проузроковати, а я незнамъ ко бы радій быо, вы или я, да вамъ помогнемъ; но ћу му пріятельски представити, и мыслимъ у тврдо да ћете до неколико дана слѣдства мои предпріятія у дѣйствію познати, али я знамъ добро, да докле име Србинъ и Турчинъ царствує, то двоє неможе се сложити. Я ћу султану одъ моє стране што могу лепше и ласкавіе представити одъ стране комшилука, и не сумнямъ кодъ султана да се послушати нећу, но хоће ли нѣга нѣгове паше послушати то незнамо, вы знате како є кодъ турака, но шта ћемо кадъ се што болѣ за садъ за васъ учинити неможе. Я бы найрадіи томе народу помоћи, народу велимъ, у коємъ толики интересъ моє државе лежи — съ коимъ самъ се я толико година лепо слагао, съ коимъ на вѣки лепо живити желимъ. Моя є жеља заслуге србскога народа о мени, оправдати и наградити, а и моє заслуге, іоштъ већма кодъ ньи умложити, сада пакъ іоштъ време ніе, и увѣрите народъ о момъ добромъ срцу къ нѣму, о моємъ посредствію и соучастію и о моємъ торжественомъ обѣщанію, да ћу султану представити и молити га, како найболѣ знао будемъ, да вамъ спасеніе буде. Моє о вама обећанѣ заиста чуће те до некогъ времена, а желимъ и ради ћу да га у состоянію вашемъ осетите. А вы постойте овде (у Бечу) іоште, я ћу вамъ казати шта буде. — — По томъ мы се поклонимо, и задовольни и весели одемо. (продужиће се.)

*) Далѣ о томе лорду ништа нема у рукопису, или ніе далѣ никаква отношенія съ ньимъ о србской ствари было, или є кои листъ рукописа крозъ то дуго време изгубленъ. Учр.

**) Овде слѣдуе дугачко пребациванѣ г. Худелиста бывшемъ у Београду Сенату, кои се спрамъ сусѣдногъ царства ніс умео владати. Кое ћемо придодати кадъ укупно све ове важпе рукописе у књигама печатамо. Учр.

ПУТНИЧКА ПИСМА.

(продужено.)

Онако уморенъ спавао самъ у колима слађе, него ни на єдномъ меканомъ душеку. На єдан-путъ поштан-

ска кола затутнѣ необично, и я се тргнемъ изъ сна. Погледамъ крозъ прозоръ, и видимъ гдѣ крозъ єдну лепу улицу трче; и съ десна и с' лева были су сводови надъ дућанима, изподъ кои сводова слободно по петорица могу ићи кадъ є киша. Зора текъ є почела свитати. Редко се ко по улицама или предъ кућама вићао. У колима была су іошт̀ъ три путника, одъ кои само се єданъ пробудіо беше. „Гдѣ смо мы сада?“ упитамъ я оногъ што є према мени сѣдіо, и свакій часъ свою спаваћу капу намештао. Онъ само затресе главомъ, и каже две три речи, изъ кои видимъ да незна немачки, и да є Енглезъ. На то се провидимъ да незна немачки, и да є Енглезъ. На то се пробуди и онай што є поредъ мене сѣдіо, протре добро очи погледа крозъ прозоръ, окрене се мени упита ме: „гдѣ смо мы сада?“ „Я незнамъ, я овуда првый путъ путуємъ.“ Одговоримъ му я. На то онъ промоли главу крозъ прозоръ и упыта кочіяша; и текъ сада дознамо да смо у Берну. Мало за тымъ стану кола предъ поштомъ, и мы одемо у гостилницу „кодъ Сокола“ гдѣ продужимо нашъ ютреньи санъ.

Бернъ є прва и у свему найглавнія варошь у Швайцерской, али нема готово никакве важности за оне, кои у Швайцерской траже да виде само лепе долине, водопаде, глечере, и велике брегове. Бернъ є стара варошь, и лежи као на полуострову рѣке Аара, и нема выше одъ 23 хиляде обитателя. Ту се обично држи скупштина целогъ швайцерскогъ саюза. У главной улици има три куле; а око вароши има високъ али танакъ зидъ. Универзитетъ є основанъ 1834. год. али сада нема выше одъ 250 ђака, мложина швайцерске младежи иде радо на проглашене немачке универзитете. Єдну лепу стару цркву гледао самъ, коя є пре 400 година зидана. О музеуму, о библіотеки немогу ништа ни говорити, єрбо ій нисамъ ни гледао.

У Берну седе обично посланицы страны држава. Бернъ є врло здрава варошь, нѣгово положенѣ неможе лепше быти. Источно одъ Берна милина є погледати, — као у каквой паради стаяли су снѣгомъ покривени врѣови брегова. На целомъ овомъ момъ путованю одъ Хайделберга довде, у Берну почео самъ осећати дуго време. Тешко ми се было навикнути на самоћу. Ни єдногъ познаника нисамъ имао. На врѣу снѣжны пусты алпа на Фурки и на Гримзлу, на Готхарду на Риги, имао самъ и сувише познати и друштва и веселя; а у Берну, у овой млоголюдной вароши, осећао самъ се, да самъ усамлѣнъ. За єдно после подне имао самъ доста времена, да читаву варошь у накрсть прођемъ. У вече подпуніо самъ мой путный дневникъ, и побележіо іошт̀ъ гдѣ што чега самъ се опоменуо, а сутра седнемъ опетъ на поштанска кола и преко Аарберга, Ерлаха и Блеза дођемъ у самый мракъ у Нев-шателъ. Кадъ човекъ на колима путує нема шта преповедати, ишли смо брзо, као што обично брзо пошта иде, и морали смо се изъ кола задовольити само узгреднымъ гледанѣмъ. Одъ Берна до Нев-шателя предѣли су врло лѣпи и обдѣлани, села и вароши честа, и нема нигдѣ велики брегова. У друштву у колима ніе се нашао ни єданъ кои є радо говоріо, свакій є у своимъ краю спавао, пушіо или самъ у своимъ мыслима забавляо се; а и я самъ радіе ћутао, и мыслію на прошле дане могъ путованя и на моє путничко друштво, коє се у Туну разтурило. Кадъ смо были близу Нев-шатла, прошли смо између бѣлскогъ и невшателскогъ єзера, коя се єзера єдномъ рѣкомъ саюжаваю, ту самъ радо гледао оно єзеро, гдѣ є Русо, кадъ є са сви страна гонѣнъ было, у своимъ маломъ чуну по ваздан̀ъ лежао, и пушћао се да га таласи єзера по своіой вольи тамо амо гоне. У своимъ маломъ чуну, налазіо є онъ себи спокойство коє су му люди на сувой земльи одузимали.

(продужиће се.)

БЕРБЕРИНЪ.

Господинъ. А гдѣ си ты до садъ было, те си єднако слао твогъ калфу да ме брія?

Берберинъ. Уєо самъ се было за єзыкъ па нисамъ никога могао бріяти. То єсть: кадъ немогу да говоримъ я немогу онда ни да бріємъ, па зато самъ радіе изостао, него да васъ бріємъ и ћутимъ. Међу тимъ болѣ бы може быти было да самъ мало єзыка одгризао, єрбо млоги се туже, хтедо рећи хвале, што докъ васъ єдногъ обріямъ іошъ млоге и као што веле са врло тупомъ бритвомъ обріямъ; па ій боле, али ипакъ немаре кадъ ми ништа за то бріянѣ неплаћаю. Садъ вамъ имамъ млого говорити, и да хоћете свакій данъ да вамъ долазимъ докъ се мало неизговоримъ. Штета што на господи брада брже нерасте, єр знате да кадъ се у сну брада сни, то люди толкую да є честь, али такве снове редко ко саня, и я мыслимъ люди се зато бріяю да небы ни у сну имали чести. И отудъ долази да само они кои имаю браду имаю титулу: честнѣйши и пречестнѣйши. А женскомъ полу Богъ ніе никако ни дао браде; — а то найвыше сбогъ тога што жене небы могле ћутати докъ се обрію, или може быти ни зато жене и девойке немаю браду што оне людма пушћаю браде.

Господинъ. Манѣ говори, а болѣ пази на свой посао. Ето све си ми бркове насапуніо. Какве су ти то ручетине?

Берберинъ. Опростите. — Шта ћу вамъ я кадъ ніе у свету обичай да овай занатъ женскій полъ одправля Па бы онда свакій лепо и радо трпіо да му берберинъ савъ образъ и очи своимъ малимъ и нѣжнымъ рукама замаже; а овако наравна стварь да є свакомъ господину одвећъ непріятно де га берберинъ као што кажете са своимъ ручетинама узъ образъ и низъ образъ милуе. Кадъ є уведено у обичай да се бріяю браде, требало бы да є уведенъ и тай обичай да жене мораю то чинити; и ако нигда, то баремъ онда жене бы миловале своє люде кадъ ій брію. То єсть — или болѣ место то єсть да говоримъ сирѣчь, єрбо, одъ како нема ништа новогъ одъ источногъ пытаня, отворило се у Шумадинки єдно єзыкословно пытанѣ: или є болѣ говорити то єсть или сирѣчь, и тако докъ бы се то пытанѣ рѣшило, мы бы остали морали ћутати єрбо безъ те речи тешко є говорити или писати. Кодъ наши учены люди то є обично; како се у Европи почне ратъ или што важно рѣшавати, они одма предузму пытанѣ о правопису. Тако є было за време рата првогъ Наполеона, тако є было доцніе 1830. године, тако є было и 1848. године па тако ћемо продужавати и сада.

Господинъ. А кога є мнѣнія учредникъ Шумадинке?

Берберинъ. Као што се види изъ Шумадинке, онъ є у томе пытаню са свимъ неутраланъ, садъ само незнамо или є неутраланъ као Шведска изъ стра' или као Прайска изъ начела. Што се тиче правописа и єзыка, онъ є довольно показао да є слѣдственъ — у неслѣдствености.

МРВИЦЕ

Учитель єданъ запыта єданпутъ ученике своє: какву силу има зима а какву врућина? па кадъ му ни єданъ на то ніе одговорити могао, онда имъ онъ каже: да зима скуплява предмете, а врућина да расп ространява. Затымъ ій опетъ упыта: был' ми кой одъ васъ могао то изъ искуства доказати. На то се дигне єданъ и одговори: да како, єръ кадъ є зима, данъ є кратакъ, а кадъ є врућина данъ є дугачакъ.

— Христіяни празную неделю, стари Грцы понедельникъ, Персіяни вторникъ, Ассиряни празновали су среду, Египтяни четвртакъ, Турци празную петакъ, Чивути суботу, а леньи свакій данъ.

О ЄЗЫКУ.

(край.)

Неће ли болѣ быти, да у овыма рѣчма послѣдуєсе Θеорін В. Л. и да се остане при: Патроклъ, Софоклъ, Периклъ, Θемистоклъ, почемъ те рѣчи простъ народъ нигда и не говори; и ніе могуће на о окончавати ій? и неће л болѣ быти, остати при именителномъ „Министеръ, Θеатеръ, Александеръ," почемъ є тако здраво у народный говоръ ушао, па само о исправности косвены падежа' бринути се? кое као да є и быо правый задатакъ В. Л. комъ се мора признати за заслугу, да є дао себи труда, ослободити читателѣ „Србски Новина" одъ онако противуприродногъ задржаваня писмена е у косвены падежи, ако бы име „*Александеръ*" просто скланяло се као србске рѣчи на еръ, н. п. гуштеръ, бисеръ, деверъ, плетеръ, и т. д. Р. гуштера, бисера, девера, плетера.

Ово ће се предложенѣ оправдати примѣромъ, узетымъ изъ собственогъ имена „Павле." Оно є латинско Paulus славенски Павелъ, а србски га кажу „Павле" или „Павао," а родителный є у славенскомъ и у србскомъ „Павла," са избаченѣмъ гласнога. Ниє ли очевидно, да не стои толико за именителнымъ, него за падежима косвеным'. Како бы было, кадъ бы ко говоріо: „Павала, Павалу"? и т. д. или, кадъ бы рекао: Павалъ, или Павлъ? Народъ га є назвао у именителномъ како є хтѣо, а именно: Павле и Павао, и при томе мора остати, єръ иначе бы се нѣму чинило насиліе съ „Павалъ" и „Павлъ," а нуждно є предохранявати косвене падеже одъ задржаваня гласница, было а было е. да не буде род. Павала или Павела, почемъ є то противуприродно.

Исто предложенѣ потврђую примѣри, узети изъ други дални єзыка, францускогъ и нѣмачкогъ. По Θеорін — В — француска рѣчь: Louvre (кралѣвска палата у Паризу:) = Лувръ, морала бы гласити „Лувàръ" као и „Havre" (Варошь у француской.) = Хавръ, Хавàръ, и „manoevre" = маневръ, маневàръ, и т. д. и нѣмачке рѣчи „Linz, Köln" морале бы гласити: Линàцъ, Келàнъ, као и Салцбургъ, Штрассбургъ, Салцбурагъ, Штрассбурагъ, и грчке: Плутархъ, Трапезунтъ, Плутарахъ, Трапезунатъ, и т. д. кое бы све врло необично было.

— В — има уобште право са своіомъ Θеоріомъ, єръ Србьи, гдѣ се годъ удобна прилика укаже, радо умећу одъ нѣга предложено кратко à, као у рѣчи „Тигàръ" (Tigris, животно и рѣка:) „Негаръ" (Negre; народъ:) и т. д. ал' нуждно ће быти съ єдне стране обазрѣти се на народный говоръ, съ друге пакъ не терати пуризамъ тако далеко, да се ньимъ єзыку насиліе чини. Нити є могуће и у другима наукама, а камо ли у Грамматики, сва понятія у правила довести, но мораю се силна изятія трпити.

И тако налазимъ, да ће правый задатакъ писателя быти, предохранявати єзыкъ одъ противуприродны обраћаня примѣра на правило, а не сва понятія дотеривати подъ єдно исто правило.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Црногорскій князъ Данило помиловао є неке бегунце кои су сбогъ несогласія при ступаню нѣговомъ на княжеско достоинство морали изъ Црне горе утећи, они се сада зае са Бошковићима повраћаю у Црну гору да живе.

— Съ долазкомъ францускогъ министера Друєн-деліе и Али-паше брой членова конференціе нарастао є на тринаєсть; и бриселске новине заключую да неће мира быти, єрбо є то несрећно число; и по свой прилицы у тринаєстомъ засѣдаю свршиће се конференціе. Енглескій посланикъ Русселъ са свимъ є спремлѣнъ да одлази.

— Сва египетска резервна войска отишла є у Кримъ. У Криму почеле су се войске опетъ да туже да немаю довольно воде.

— Царъ францускій Наполеонъ са царицомъ дочеканъ є у Лондону, и проводи се врло сяйно. У овой посѣти сматраю Енглези и Французи іоште веће утврђенѣ саюза између ове две силе.

— У Азіи купе Енглези своєвольнике за свою войску. У Грчкой появлюе се мложина айдука. —

— Говори се да ће царъ Наполеонъ изъ Лондона у Бечъ доћи, при почетку месеца Мая да ће съ царицомъ ићи у Кримъ.

— Изъ Белгіе посланъ є на парискій изложъ индустріе, єданъ табакъ артіе кои є 11.400 стопа дугачакъ. —

— Прибавлѣне и скуплѣне црквене ствари, кое су наменѣне за католическе цркве у Бугарской, изложене су у католическомъ читалишту Северина, и може ій свакій гледати.

— Изъ Крима явля Горчаковъ да су Руси саюзницыма причинили доста штете, и да су Руси за два дана имали 830 мртвы. — У Криму очекуе се да опетъ доћу велики князеви руски Михаилъ и Никола. — Князъ Менчиковъ оздравіо є, и путова ће у Петерсбургъ.

Течай новаца: сребро 126; дукати по 5 фор 52 кр. ср. за банке.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 15. Априла 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель **Любомиръ П. Ненадовићъ.**

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 32.

ДНЕВНИКЪ

Проте Ненадовића посланика србскогъ 1815. године у Бечу.

(продужено.)

25. Јануар. у пол' єдногъ сата одемъ съ г. Фрушићемъ кодъ статскогъ совѣтника г. Худелиста, да се молимо да бы императоръ, преко Хофкригсрата на ћенерал-команду писао, да бы ћенерал-команда како пріятельски дали говорити београдскому везиру да бы престао одъ свирѣпогъ са Србима поступаня, будући да смо у надежди да ће султанъ послушати цареве кои су му писали, и да ће везиру скоро доћи наставленіе (изъ цариграда) да са Србима мирно поступа. Но нисмо га нашли кодъ куће. Оставимо за други данъ. По томъ одемъ у кабинетску канцеларію императора аустрискога да видимъ има-ли какво рѣшеніе на инштанцію србски емигранта. Ту ми императоровъ секретаръ яви да є иста инштанція 18. Јануар. (6. Јан. по срб.) князу Метернику одправлѣна. — Истый данъ одемъ князу Метернику, гдѣ ми яве да є (инштанція) на државну канцеларію послана, и зато да се кодъ штатскогъ совѣтника г. Худелиста или Пренера приявимъ. — Г. Худелиста ненађемъ у канцеларіи, а г. Пренеръ ништа ми ніе могао онай ма' казати. — Доцніе одемъ, око єданъ сата по подне и ту се на ново приявимъ кодъ Худелиста, овай одма совѣтнику државномъ г. Пренеру оде, извѣсти га о дѣлу, и Пренеръ ме дозове и каже ми ово: „Ваша инштанція, кою сте 17. Јануар. (5. Јан.) нашемъ императору предали, послана є Фиршту Метернику съ препорукомъ всевисочайшомъ и сажаленіемъ, да бы се у тайной конференціи внутреньих' дѣла, о тому посовѣтовали, како бы се желанію србских' емигранта, удовлетворити могло, будући да ньово желаніе са желаніемъ императоровымъ са свымъ согласно єсть. У совѣту су томе за добро нашли, да се иста инштанція у копіи у Цариградъ Интернунціюсу, или Елчіи аустрискомъ барону Штирмеру пошлѣ, и да му се одъ стране Императора и Метерника и државне канцеларіе дѣло србски емигранта усрдно препоручи, тако, да онъ као што га Богъ учи, и као што болѣ узможе прилику гледа, онако стварь ову дивану и султану представити (турскомъ,) да само подозрѣніе, или каквомъ злу вѣћемъ предупреди, будући да є стварь у себы тако чудна и деликатна (тугальива) да се одовудъ никако наставленіе дати неможе, како Штирмеръ да поступити има. Бояти се убо морамо да съ добрымъ намѣренѣмъ, зло кодъ турака неускоримо, а злимъ за садъ, или силомъ и претньомъ поступати нити можемо нити є разумно; за то смо му препоручили само стварь Србску и подъ совѣстни одговоръ званія и опредѣленія нѣговогъ наложили му, да гледа самъ како болѣ може волю императорову испунити, и милости императорове достойнымъ учинити се, и за васъ добро издѣйствовати, садъ є време такво да выше и болѣ што за васъ учинити нити знамо нити се може. — Сотымъ іоштъ єданъ увѣри ме, и наложи ми одъ слова до слова Србима да кажемъ.

28. Јануар. између осмогъ и деветогъ часа одемъ съ Фрушићемъ кодъ штатсрата г. Пренера аустрискога, покажемъ му данашня извѣстія*) како ядни Срби страдаю, и молимо га да бы учинили милость, за кою смо и г. штатскогъ совѣтника Худелиста молили, да бы о томъ Императору говорили и у име насъ молили, да бы его величество преко Хоф-кригсрата на ћенерал-команду заповѣдіо, да бы ћенерал-команда, каквымъ годъ лепымъ начиномъ београдскомъ везиру говорила, да бы везиръ за любавь овогъ двора и компилука престао одъ онаквогъ мучителства, съ коимъ србље мучи и изтреблюе, и покажемо му колико су турцы србаля у Београду и на други мести мучительски изтребили и то само за неколико дана. — Друго молили смо и то да се наложи ћенерал-команди да заповеди официрима пограничне страже, да свакога Србина кои бы у ову страну преко Саве бегао, и тражіо своме животу спасеніе, примаю и притаю єрбо сада ніе то за неко време допушћено. — Г. Пренеръ саслушавши све то почне намъ овако говорити: То ніе одъ султана, него є све то одъ оногъ проклетогъ Сулейман-паше, и ако и буде одъ султана, увѣрте се, да ће вамъ нашъ царъ све као отацъ вашъ што є годъ могуће учинити. Мы смо — вели — изъ канцеларіе тако ту стварь Штирмеру у Цариграду препоручили да болѣ за васъ бы-ти неможе; тако, велимъ, да ни нашъ собственый интересъ сматрали нисмо, а знате, да и мы наши непріятеля имамо, да смо и сами кодъ турака оцрнѣни, и толико смо

*) Ова извѣстія шиљана су изъ Земуна, у конма су побројавана сва зла коя су се по Србіи чинила, съ назначеніемъ мѣста и лица, оваквы своимъ садржаніемъ гнусны извѣстія послано є до 20. Апр. у Бечъ србск. депутацін 46, одъ кои є 35 до сада сачувано. Та писма писали су изъ Земуна: Гаврилъ Николаевићъ, Петаръ Молеръ, Павле Цукићъ и Архим. Мелентіе Никшићъ. По већой части писао є Гавр. Николаевићъ, а на млогимъ извѣстіяма подписани су сва четворица. Изъ други места писали су: Ст. Євтићъ, кнезъ Сима Марковићъ, Павле Поповићъ, Милое Тодоровићъ, Вићентіе Станковићъ и Павле Сретеновићъ. Учр.

му пута до садъ сбогъ васъ и наше трактате нарушавали. Увѣрите се, да народу неће ништа быти — и знайте и то да се они (турцы) и своє сеньке боє, а ово што сада чине, ако є све истина, то ће имъ се извидити, и оштріє препоручити да таква зла нечине. Єрбо наше команде неописую, да є башъ са свымъ почело се съ реда сѣћи. Истина да турцы сада млого сѣку (у Србіи) али само оне, коє имъ ньіови кнезови предаду. — — — Далѣ продужи Пренеръ: Мы ћемо писати на ћенерал-команду да гледи лепымъ начиномъ говорити везиру, да нечини таквога мучителства надъ Христіянима; и яви ћемо, (ћенерал-команди) да смо пысали у Стамболъ, а што се тиче, кои Србинъ побегне амо да га приме обаче покривено, да турцы невиде, опетъ увѣрте се да ћемо до 26 дана са свымъ другоячіе быти; зато доба моћи ће напъ Єлчія за васъ сигурно што годъ добро издѣйствовати.

5. Фебр. оде г. Фрушићъ по други путъ кодъ штатс-рата г. Пренера питати, єсу-ли писали на ћенерал-команду, да бы предложили везиру да престане одъ мучителства и тирянскога поступаня надъ Србима. Онъ казо то: Мы смо іоште онай часъ писали ћенерал-команди да насъ добро и порядоточно у томе извѣсти, раде ли турцы све оно што се овде одъ васъ чуе, єрбо нама ћенерал-команда ніє выше явила, само за 40 Срба, да су у Београду погублѣни, и то одъ оны ребеліянта коє су ньіови кнезови сами туркомъ предали на смрть, кадъ се о томе чрезъ ћенерал-команду извѣстимо, онда ћемо дѣло то зреломъ расужденію предузети, међу тимъ доћи ће и изъ Цариграда одъ нашега барона Штирмера є-ли што могао за васъ кодъ султана издѣйствовати, и мы ћемо поредъ тога знати се владати, за ваше щастіє.

18. Априла. Одемо кодъ штатскогъ министера г. Пренера и явимо да су Срби опетъ противу турака востали, свой бѣдни животъ зашчишчавати, то само являмо да знаду, а кадъ болѣ разберемо да ћемо доћи и явити имъ, и совѣта одъ ньи на то искати. —

26. Апр. извѣстно разузнамо (т. є. да су се Срби у Србіи на оружѣ подигли) и опетъ г. Пренеру одемо, явимо, и онъ каже: да су гранични команданти и ньима о томе извѣстіє дали — молимо га да намъ у таквомъ случаю совѣтъ даде. На то намъ онъ каже: Нашъ є Елчія г. Штирмеръ дивану турскомъ говоріо, но ништа успѣо ніє. Самъ є Реис-Ефендія казао: да та рая сва мора помрети, коя се тако често буни. — Просили смо на то одъ нѣга совѣта, и да се овай дворъ съ прочима подузме насъ своимъ посредствомъ са султаномъ помирити, но онъ каже: немогу вамъ на то одговорити докъ се съ г. Метерникомъ непосовѣтуємъ, но други путъ дођите у опредѣленый данъ.

3. Мая. Одемо г. Пренеру, онъ тако каже: „Будући да є то дѣло, садъ овогъ магновенія врло немогућно, и мы морамо съ турчиномъ врло яко пріятельство држати, зато садъ ништа о томъ предузети неможемо. Молили смо, и казали, да смо ради опетъ кодъ его величества на аудіенцію изаћи и лично молити га. Онъ на то рекне: добро, изволте молити, онъ ако нама што о томъ наложи, мы ћемо се старати.

5. Мая (17. Мая по нем.) одемъ я и г. Давидовићъ кодъ г. Врбне, замолимо га за совѣтъ, и милостъ, коя намъ є сада найнуждніа у овымъ обстоятелствама, и да намъ аудіенцію опетъ изходатайствує кодъ его величества императора. Онъ одговори: што се тиче дѣла за коє ме молите, ніє у моіой власти, обаче што будемъ, и гди могу неодричемъ добро за васъ говорити. За аудіенцію пакъ яви ћу императору, и што онъ каже извѣстићу васъ. По томъ запише наша имена. Г. Врбна говоріо є славенски, и тако съ ньимъ самъ се почесто разговарао.

6. Мая. Одемъ рано, и ніе было никаквогъ рѣшенія. После подне оде г. Давидовићъ кодъ г. Врбне и донесе писмо, да є его величество изволило 8. овога месеца у 8 сати дати намъ аудіенцію.

8. Мая 1815. год. (20 Мая по немачкомъ.) Одемъ съ г. Давидовићемъ кодъ его величества императора Франца прваго. По обичномъ поклоненію, представимо; како су Срби были турцыма послушни, но Скопляк-паша везиръ београдскій заиште одъ найбольи фамилія 3 хиляде момака да погуби; како су тій осуждени уплашили се и побегли, како су други устрашени къ ньима саєдинили се и на оне турке напали, кои су Србе убіяти хтѣли, и тако су неке побили а друге изъ србски села протерали, и да се народъ рѣшіо сада устати на оружѣ да подъ оружѣмъ сви изгину, али саданьимъ турцыма немогу выше покорни быти: но молимо да бы царъ, съ прочимъ своимъ саюзницыма кодъ султана учиніо, да другій везиръ, кога Срби бегенишу доће, и прочая. Императоръ на то почне: Вы сте упливали у єдну воду, изъ коє ћете мучно изпливати. Я васъ сажалюємъ, и радъ самъ да изпливате, а све знамъ шта сте трпили; мени є одъ пограничны команди познато. — Како узнамъ шта є царъ казао, я се поклонимъ и почнемъ му србски говорити: Ваше Величество, мы нисмо упливали у ту воду, одъ какве наше силе и непокорности спрамъ султана, но нужда насъ приморала, нужда, гора него 1813. године, кадъ се насъ пола у Сави подавило, а пола подъ вашу заштиту пребегло. На кадъ видимо да се сада и на суву давимо, нашли смо за болѣ єданредъ на воду напливати *) па ко се удави, а ко остане. А ако ваше величество са прочимъ саюзницыма само малый прстъ помоћи пружи, то се надамо да ћемо моћи испливати, а ако ли непружи а мы ћемо се и на суву подавити. — Кадъ самъ рекао м а л ы й п р с т ъ, царъ запыта Давидовића: шта є то м а л и, и кадъ му Давидовићъ немачки протолкує, онъ се насмея па ми рече: говорите, говорите, я све разумемъ по словачки, но немогу да вамъ одговарамъ — — — но я вамъ ништа помоћи немогу я самъ сада у пріятельству съ турцыма. А шта иштете, и какву помоћь? На то я кажемъ: Само ону милостъ коюсте имали србскомъ народу одъ лѣта 1804. до паденія србскогъ 1813. год. — Императоръ рекне: а шта самъ я и пре чиніо, само єдаредъ, и то мало дао вамъ барута и олова. — „Ваше Величество мы и сада молимо да намъ се учини онако мало као у оно време. И оно оружѣ секвестирано да намъ се дозволи узети. На то императоръ рече: Е, да дамъ вама пушке, да пуцате на турке. — „Ніе да пуцамо“ одговоримъ я — „но да се само бранимо, докъ насъ ваше величество съ прочимъ саюзницыма заштите. — На то императоръ у-

*) Т. є. дигнути се на оружѣ и тући се съ очаяніємъ. Овымъ є правдао устанакъ противу турака кои се тога пролећа (1815. год.) у Србіи подъ князомъ Милошемъ подигао. Учр.

пыта ме: „А єсте-ли были кодъ императора Александра?“ я одговоримъ: „Просили смо аудієнцію пакъ насъ непушта къ себы.“ Царъ Францъ мане главомъ и рекне кое ми є чакъ после Давидовићъ казао: „А, вражѣ политике, мысли онъ да нико незна, шта они са србима раде — а што васъ непусти къ себы? — вальда неће зато што є у момъ двору?“ Затымъ замолимо мы и то: да Емигранти (бегунци) могу се слободно у Србію повратити. На то им-императоръ: „А ко вамъ брани — хоћете ли и вы ићи кући?“ я одговоримъ: хоћу ваше величество како намъ прошену милость поклоните. На то онъ намъ каже да причекамо іоштъ у Бечу, докъ намъ одговоръ даде.

(продужиће се.)

БЕРБЕРИНЪ.

Господинъ. Шта си се замисліо?

Берберинъ. Пала ми є на паметъ єдна чудновата стварь. Познато вамъ є да су све новине уплашиле се и подигнуле ларму што є при ступаню на престолъ царъ Александеръ споменуо Катарину. Найвыше новине незадоволяваю се съ тыме зато, што є Катарина у Криму на некаквой капіи написала: „овуда се иде у Цариградъ!“ и што се та капія зове цариградска капія, па све новине мысле да ће Руси узети Цариградъ за то што имаю єдну капію, коя се зове цариградска капія; па ми є смешно да Европа незна да и мы овде имамо єдну капію што се зове Стамбол-капія. — — —

палисадъ (зубе) свогъ єзика, онъ ћути, манѣ говори о правди о слободи о родолюбію и о народности, а то сбогъ тога што како што рекне види му се єзикъ, и нема зуба да се єзикъ сакріе. А то толико значи, колико кадъ бы казали: младъ човекъ нема искуства, т. є. незна сва правила єзика; кадъ остари, онда колико толико упозна се са граматикомъ овога света.

Ништа ніе главніе на овомъ свету за човека кои међу людма живи, него по правилама обште граматике говорити. Прво правило обште граматике єсте: „мисли шта ћешъ рећи!“ зато противу ове граматике онай греши кои држи оно правило: „Реци оно шта мыслишъ!“ — Инаки кажемъ вамъ, учите што болѣ можете свой єзыкъ на правила обште светске граматике. Єрбо одъ єзыка зависи сва будућность човека. Кадъ свакій добро размысли, види ће: да ніе истина, да човекъ има єзыкъ у зубима, него єзыкъ има човека у своимъ зубима; овде се изузимаю неми люди. Само мутавъ човекъ има свой єзыкъ у своіой глави, а свы остали нарочито они кои непознаю правила єзыка, имаю свою главу у зубима своєгъ єзыка. Као што є у раю ябука, тако є у овомъ паклу єзыкъ; воће познаня. Живи съ єднымъ човєкомъ десетъ месецы, а немой ништа съ њимъ говорити, онъ те неће толико познавати, колико онай съ коимъ си се 10 сати разговарао. Ко ти види єзыкъ, тай ти є видіо и срце, т. є. само онда ако незнашъ добро важнія правила єзыка. Ніе то само да лекари гледе єзыкъ, и по томе управляю своє лекове; него свы на свету гледе єданъ другомъ на єзыкъ и по томе се управляю. И ко болѣ зна правила обште практичне граматике, тай болѣ у свету и проће. Кадъ се съ кимъ првый путъ састанешъ, одма гледашъ му на єзыкъ (т. є, шта говори) ако си вештъ, ты одма познашъ, зна-ли обшту граматику, и ако си искусанъ правилама обште граматике, и ты ћешъ као што лекаръ по єзыку познае болесть, познати по говору сва свойства, наклоности и страсти тога човека. Пріятельи међу собомъ гледе найвыше на єзыкъ, и по єзыку цене своє пріятельство; кадъ газда хоће слугу себи да узме гледа му на єзыкъ; кадъ краль хоће когъ чиновника да аванцира, гледа му найпре єзыкъ, и по томе или га награђуе или му шкоди; судіе кадъ оће пресуду да изреку гледе найпре єзыкъ (говоръ) парничара. Изъ овогъ важногъ и главногъ правила изузимаю се єзыцы женскогъ рода у множественомъ брою; на коє обично найвыше люди гледе, па инакъ нигда извѣстно незнаю, кога су склоненія, ербо за єзыке женскогъ рода, ни єданъ єзыкоисписатель до сада ніе могао какво правило пронаћи. О томе ћемо на своимъ месту у граматики обширніе говорити. Овде само хтели смо читателю, као у некомъ предговору, предувѣдомленію, основати понятіе о обштой практичной светской граматики, кою ћемо ако намъ се дозволи, — т. є. ако намъ читательи дозволе а не цензура — по реду мало по мало сву саобштити. Ова ће граматика учити свакога да по правилама коя су нуждна, свой єзыкъ управля, и принеће обштемъ добру у толико, у колико ће се манѣ єзыкъ и говоръ кварити. Нашъ єзыкъ има доста правила, и прилично є ограниченъ на основе граматике, шта выше, мало сада имамо примѣра, да ко годъ своимъ єзыкомъ грѣши или у говору или у писаню. Но то што є єзыкъ нашъ сведенъ у правила и у тесне своє границе, немамо благодарити ни ученомъ дружтву нити єзыкоиспытательнима нашимъ, по њима нашъ єзыкъ небы никаквогъ правила имао. Єдина цензура у књигама и новинама, а полиція у свима класама жителя, бодро и неумиримо пазе, да се єзыкъ у прописанымъ и већъ признатымъ правилама и границама задржи. Да ніе та два богоугодна заведенія, поредъ сви граматика, єзыкъ небы инакъ имао ни єдногъ правила. Њиовъ є задатакъ дотеривати єзыкъ и говоръ подъ правила и параграфе обште практичне граматике, о коіой ћемо имати честь другій путъ далѣ говорити.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Одъ оны заробљены руски войника 188 солдата (сви родомъ поляци) навезли су се у Марзелю, и иду у Цариградъ да се противу Руса туку као своєвольницы.

— Царъ рускій Петаръ I. названъ є великій Петаръ, царъ Александеръ по смрти названъ є одъ народа *благословеный* Александеръ, а скоропреминувши царъ рускій већъ є прозванъ *незаборављеный* Николай. Како његови сыновн, и савъ дворъ, тако и савъ народъ незову га другчіе него: незаборављеный Николай, и тако ће му остати и у Исторіи име.

— Руска войска иде непрестано у Крымъ. Млоге трупе веће су стигле на своє опредѣленіе, а млоге тек сада се крећу и машираю поредъ Одесе, безда се у Одесу свраћаю. Опредѣлено є да се сви до 15. Апр. кодъ Севастополя скупе.

— У Марселю има 100 превозни лађи, коє чекаю да войнике, и потребе войничке за Крымъ возе. 250 хиляда кумбара, већъ є натоварено.

— Свако неспоразумѣніе између Турске и Грчке већъ є уклоњено, и грчки посланикъ за неколико дана приспе ће у Цариградъ да своє послове одправля.

— Гвоздены путъ у Криму већъ є готовъ, и саюзницы веће своє войничке потребе, нарочито ђулета на нѣму преносе. Свакій топъ снабдѣвенъ є са 600 ђулета.

— Мало занста има народа, кои знаду тако редъ и законостъ почитовати као енглескій народъ. Кадъ є Велинктонъ саранѣнъ, скоро з миліона душа врвило є крозъ улице Лондона, и нигди ніе было нереда и немира, и нигди ниси могао видити єдногъ єдиногъ солдата да обдржава поредакъ; исто є тако сада при долазку цара Наполеона и царице. — — —

У Београду 19. Априла 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель **Любомиръ П. Ненадовићъ.**

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 33.

ДНЕВНИКЪ

Проте Ненадовића посланика србскогъ 1815. године у Бечу.

(продужено.)

15. Мая. Оде г. Давидовићъ у канцеларію и пытао за одговоръ, и казали му до 5 дана да дође.

20. Мая. Оде опетъ г. Давидов. но казали му да є послано наше дѣло г. Метернику. — Тай данъ одемъ съ г. Давидовићемъ у државну канцеларію, гдѣ изађе предъ насъ г. Пренеръ. Пытали смо за одговоръ, но онъ каже намъ да нема ништа. Представимо му каква є молба, и како се може народу помоћи и колики є интересъ царства у томъ, србскомъ народу помоћи, но онъ каже: све то знамъ, но садъ ніє могуће, таква су обстоятелства и мы сажалуємо. — Молимо га да онъ све наше речи изяви Фиршту Метернику и одъ своє доброте срца, да разпространн; онъ одговори: хоћу, и дођите до 3 дана, што Фиршъ одговори, знаћете — међу тымъ казали смо му како насъ є императоръ добро приміо, и како намъ є казао дати одговоръ.

23. Мая. Была є велика парада и торжество, зато, што є Неаплъ добывенъ.

24. Мая. Одемо у 12 сати, и причекамо у сали. Изађе државный совѣтникъ г. Пренеръ и каже: у овомъ садашнѣмъ обстоятелству и у овомъ магновенію ништа вамъ одговорити, нити вамъ по жељи вашой помоћи што можемо, нити се одъ насъ надајте *) — мы кажемо да немамо куда ићи, но іоште хоћемо Херцогу Райнеру, и ако насъ и онъ и вы сви отерате, ми ћемо опетъ доћи и молити за онай бѣдный народъ. На то Пренеръ: „Я вамъ, на оно прво ваше прошеніе, одъ стране г. Метерника то одговарамъ, а вы радите како хоћете.

1. Юнія. Съ г. Давидовићемъ одемо г. Пренеру, питамо га: є-ли дошло єдно прошеніе на императора одъ србскогъ народа, послато преко земунскогъ ћенерала Червенке и генерал-команде, подъ датумомъ 16. (Мая) и имали какавъ одговоръ на то. Онъ одговори: „Мы незнамо, може быти да є генерал-команда управо у главный квартиръ *) на цара послала, за то морамо отудъ чекати одговоръ. Мы смо опетъ повторили наше молбе, а нарочито да намъ небране наше оружіе. На то онъ одговори: Мы смо писали, и одоздо (са границе) одговорили су да србскогъ оружја выше и нема кодъ насъ. А што се тиче одъ насъ помоћи, садъ у овомъ магновенію ништа вамъ помоћи неможемо, єрбо и сами видите како є.

(Послованѣ съ Прайзыма.)

28. Дек. 1814. год. у 12 сати одемо съ г. Фрушићемъ у Бургъ, (царевъ дворъ) гди стои краль Прайскій, тражити прилику, да бы кодъ краля добили аудієнцію, и своєручно прошеніе предали му, и устмено молили га пространіе о милости и помоћи къ страждующимъ серблѣмъ — но аћутантъ кралѣвъ каже намъ, да они о томъ знаду, и да се о томъ (о србской ствари) говори, „но“ продужи аћутантъ — „премда нашъ краль неможе о томъ непосредствено радити, опетъ ће по могућству своемъ попеченіе имати, и вы ћете, што желите, моћи докучити. Вы аудієнцію кодъ нашегъ краля просите, преко г. Хумболда нашега Елчіе при двору аустрискомъ, будући да є то дѣло дипломатическо, а я самъ милитарска персона, нѣму то принадлежи, и я мыслимъ, безсумнѣно добићете. — Тай истый данъ у єданъ сатъ по подне съ г. Фрушићемъ однесемо писмо на немачкомъ єзыку у № 620 гдѣ пребива Хумболдъ, и предамо нѣговимъ млађимъ, и рекну намъ у 4 сата да после дођемо, за одговоръ. Мы одемо у речено време, но опетъ намъ кажу: нема сада ништа, но дођите сутра у 8 сати.

30. Дек. у 10 сати съ г. Фруш. одемо кодъ Хумболда и никаквогъ одговора недобыемо. Но служительи рекну намъ: кадъ изађе какавъ одговоръ, мы ћемо вамъ сами у квартиръ донети, и тако се вратимо. — У истый данъ у 12 сати донесе Хумболдовъ момакъ писменый одговоръ, да морамо просити аудієнцію преко Фирштa Харденберга, полномоћнога прайскога министера у конгресу — — — У истый данъ у 8 сати съ г. Фруш. одемо гди стои Харденбергъ, однесемо писмо коє є у име народа на нѣга съ печатыма послано, у коемъ молили смо га да намъ аудієнцію кодъ краля изходатайствує, и да се и онъ по своемъ уваженію, кодъ свога краля и кодъ свои прочи превисоки саюзника о примиренію сербовъ кодъ султана

*) Познато є да се Наполеонъ у Февр. 1815. год. извезао изъ Елбе у Француску, у Марту ушао у Паризъ, и на ново целу Француску противу саюзника подигао; и по томе сва су послованя конгреса у Бечу престала, и найвећа неизвѣстность владала є у Европи. Текъ 18. Юнія, у оной одсудной битки кодъ Ватерлоа, рѣшена є судбина Европе.

*) Изъ Беча су већъ цареви были отишли съ войскомъ противу Наполеона.

потруди, то писмо предано му є на немачкомъ єзыку са 6 мурова, молили смо за одговоръ, и служительи рекну намъ кадъ изиђе одговоръ: мы ћемо сами донети у вашъ квартиръ.

31. Дек. Нечекаюћи на њиово обећанѣ одемъ у квартиръ (прайск. посланика) пытамъ има-ли какавъ одговоръ? нема кажу данасъ ништа, но дођите крозъ три дана, быће одговоръ, буде-ли прећье, мы ћемо сами донети.

1. Януар. 1815. год. чекали смо овай данъ и не-бы ништа. 2. Ян. одемъ опетъ у 12 сати у домъ гдѣ г. Харденбергъ пребыва т. є. у № 1188 пытамъ има-ли што годъ одъ Фиршта, и єданъ, кои є већъ научіо, шта є то има и нема одговори како ме види: нѣма, нѣма.

3. Ян. Около 11 сати отиђемъ и пытамъ, но секретаръ ми опетъ каже: нѣма нѣма. — — 4, и 5. Ян. нисамъ ишао. 6. Ян. одемъ, опетъ ми кажу: нѣма, нѣма.

10. Ян. Око 10 сати одемъ съ г. Фрушићемъ опетъ Фиршту Харденбергу. Млађи намъ кажу: Садъ спава но мало после дођите. — Кадъ после дођемо Харденбергу, киже намъ да идемо државномъ совѣтнику г. Кистеру — явимо се и кажемо да насъ є послао г. Харденбергъ, и зашто смо дошли. Кистеръ каже: „То све стои до Харденберга, но я ћу сутра къ нѣму отиђи и о томъ разговорити се, по томъ или ће васъ онъ къ себи звати, или преко мене что нибудъ да ће вамъ се знати, за то вы прекосутра дођите овде къ мени, я ћу вамъ што буде казати.

13. Януар. у 11 сати одемъ с г. Фрушићемъ къ легаціоналномъ прайскомъ совѣтнику г. Іордану, по совѣту државногъ совѣтника г. Кистера, да се извѣстимо шта є г. Харденбергъ у призренію наше молбе учиніо, у случаю ако є што до садъ учињно. Обаче нисмо могли съ њимъ говорити, єрбо є быо кодъ Харденберга на конференціи. — Истогъ дана у 4 ½ сата отишао є Фрушићъ државномъ совѣтнику, да бы се совѣтовао съ њимъ, како бы могао съ Іорданомъ говорити. И ако є пословима обтерећенъ, да му писмено предамо, но Кистера ненађе кодъ куће — но буде за сутра у 10 сати опредѣленъ да дође. — Тога є дана предано на краля прайскогъ прошеніе преко г. Іордана.

14. Януар. у 10 сати изъ ютра оде г, Фрушићъ држави. совѣтнику г. Кистеру онъ му каже: да є по обећаню своме, нама 10. Ян. учињнымъ, кодъ Харденберга опоменуо у призрѣнію дѣла сербскихъ депутатовъ, коє му є князъ Харденбергъ на предрасужденіе быо вручіо, и да є князъ Харденбергъ одговоріо: да є исто дѣло легац. совѣтнику г. Іордану предао, къ тому да є г. Кистеръ самъ съ Іорданомъ говоріо и разумѣо да є молба наша у дѣлу и порядку, и да ће желаніе наше испунѣно быти, и то не сумнѣно! — Међу тымъ опетъ му наручіо да оде данасъ іоште г. Іордану и самъ се о томе іоштъ болѣ увѣри. — —

15. и 16. Ян. Ишао є Фрушићъ у квартиръ г. Іордану и ніе га нашо кодъ куће.

17. Ян. Оде Фрушићъ и нађе г. Іордана и говоріо є съ њимъ да є дошао пытати имали какавъ одговоръ на предано одъ сербски депутата прошеніе, на то му казао да дође преко сутра и добы ће писменый одговоръ. У опредѣленый данъ оде опетъ Фрушићъ и добыє онай мой старый одговоръ: нѣма, нѣма.

(продужиће се.)

ПУТНИЧКА ПИСМА.

(продужено.)

У само вече дођемо у Нев-шатлъ. Гостилница гдѣ самъ одсео была є лепа, премда доста мала. Я самъ одма отишао у мою собу и легао да спавамъ. То є првый данъ на овомъ путованю, да самъ осетіо уморъ. Толико пешке путованѣ, толико прелазенѣ брда, ніе ме већма уморило, него што ме штруцанѣ на колима уморило одъ Берна до Нев-шатла. Сутра кадъ самъ се пробудіо было є већъ неко доба дана. Несносна самоћа ніе ми нигди дала мира, и хтео самъ одма далѣ да путуємъ. Но бирташъ ми каже да є паробродъ отишао рано, пре него што самъ се я пробудіо. Дакле быо самъ принуђенъ тай данъ остати ту. До подне прошао самъ и прегледао сву варошь, све променаде, пеняо се на сва узвишена места, и са оне, заиста лепе Терасе, наслађавао се погледомъ на пространо єзеро. После подне већъ самъ быо принуђенъ какву кньигу тражити, да се съ њомъ забавимъ. — То є место лепо, али за мене ніе имало пріятности зато, што су сви люди радили свой посао, и што ни єдногъ безпосленогъ путника нисамъ нашао, да съ њимъ проведемъ моє време; и зато, немаюћи друштва, изоставіо самъ млоге лепе предмете, те нисамъ видіо, кои су сасвимъ у околини лежали.

Сутра данъ у 6 сати рано, сѣдіо самъ я већъ поредъ єдногъ малогъ асталчића на пароброду, и очекиваюћи да ми се познатый швайцерскій фруштукъ донесе, сматрао самъ путнике кои су дошли и кои су іоштъ у паробродъ долазили. *) — — —

После тога, променимъ я мой планъ путованя и одма другогъ ютра оставимъ Лаузану, али не пођемъ съ паробродомъ у Генфъ него поредъ єзера у Вевей. Самоћа, на кою самъ се до Невшатла тужіо, сада ми є већъ была мила, шта выше была мы є потребна и нуждна. Боже мой, како є човекъ свагда само игра случаєва, игра тренутака. Два дана, два сата, єданъ тренутакъ кадъ кадъ могу човеку све мысли и наклоности промерути. Све што намъ се догађа и што насъ срета на овомъ свету, све то, ма колико мало и незнатно было, дѣйствує примѣтно или непримѣтно на правацъ нашегъ живота.

Овде у Вевею неколико дана већъ како седимъ, нетражимъ никаква познанства, и радуємъ се да ми самоћа одъ дана на данъ све приятнія и милія постає — —

(продужиће се.)

ИСТОРІЯ ЄДНЕ АВЕТИ.

Прошле єсеный путовао є єданъ страный господинъ крозъ Н. коє є єдно лепо место, и идући узъ брдо пеши-

*) Овде читательи нека намъ дозволе, да изоставимо читавъ путъ преко Невшателскогъ єзера у Ивердонъ, и оданде у Лаузану, коє ће намъ се саобштити у удобнія времена.

це ради олакшаня коньма, приповедао є своимъ сопутницыма слѣдующи случай, кои се нѣму самомъ догодіо.

„Пре пола године путующи за у Денемаркъ дошао самь доцканъ у вече у єдну варошицу на конакъ, одъ кое не далеко на єдномъ брдашцу, лежи єданъ красный дворацъ. Бирташъ кодъ кога самь одсео био, каза ми, да кодъ нѣга нема места да преноћити могу, будући су због сутра извршити се имаюћегъ убійства надъ єднымъ осуђенымъ, три чиновна лица кодъ нѣга на конаку. „Тако," одговоримъ му я, „принуђенъ ћу быти у дворацъ на преноћеніе ићи. Господаръ тога дворца надамъ се да ће ме примити, и дозволити ми да кодъ нѣга преноћити могу." „Преноћити можете, одговори бирташъ, и то на свиленой постельи, а и ключъ є одъ дворца кодъ мене, али васъ я несовѣтуемъ да тамо идете; єръ одъ пре три месеца, како є милостивый господинъ съ фамиліомъ негди на далеки путъ отишао, появлюе се у двору нека аветиня, коя свыма страх задає, сбогъ коє су и управитель и остале слуге дворъ оставиле, нити кои одъ тога доба иде унутра." Сврх овога што ми є бирташъ казао, я самь се смѣяо, не верующи да онога има одъ чега се онъ плашіо, и кажемъ му, да ћу да пробамъ у двору преноћити, и онъ кадъ види да ме одъ тога одвратити не може, преда ми ключъ одъ двора. Снабдѣвши се я са свима нуждным за дочекъ єдне аветинѣ, отишао самь с моимъ слугомъ у дворъ, гди се не свучемъ, нити легнемъ спавати; него самь очекивао шта ће се догодити, ставимъ на асталъ две запалѣне свеће, и покрай ови пуне пиштолѣ а међутимъ за прекратити време, разсматрао самь у соби наодеће се ликове. До пола ноћи ништа се у двору примѣтити ніе могло; али чимъ є по'ноћь наступила, подигне се олуина и велике кишне каплѣ ударала су у пенцеръ, а у исто време лупне нешто трипутъ яко на моя врата, и одма затимъ ступило є у собу єдно страшно лице, съ црнимъ разрогаченимъ очима, дугимъ носомъ, изкезенымъ зубма и рутаво по целомъ тѣлу; па промумла страовито ове речи: „Я самь великій Мефистофелесъ. Добро дошли у мою палату! али єсте ли узели опроштай одъ ваше жене и деце?" Мене є при овомъ появленію спопало неко ладно дрктанѣ, а на яднога слугу не треба ни мыслити; но кадъ є Мефистофелесъ са страовитимъ кривленѣмъ уста, на своимъ дугачкимъ коленима почео ми се приближавати, и то тако корачаюћи као да є крозъ ватру ишао, — помысліо самь на Бога, и довативши пиштолѣ управіо самь на то чудовиште, съ речма: „Стой, или ћешъ погинути!" Са оваковимъ стварма права се Аветь не плаши; єръ духове пушка не біе; него пуцань или иде у ветаръ, или онога згоди кои га произведе. Али Мефистофелесъ стане, и подигавши претећи прсть, окрене се и оде лагано изъ собе. Я пакь видивши да онъ одъ барута зазире, заключимъ да ту нема опасности, и за извидити ову тайну, узмемъ пиштоль у єдну руку а у другу свећу, и пођемъ за аветиньомъ понайлакъ. (край слѣдуе)

ДОМАЋІЙ ТЕАТРЪ.

Докторъ. Вы башъ лежите.

Ераkъ. Болестанъ самь господине већъ одъ дужегъ времена.

Докторъ. Па є-ли васъ ко годъ до садъ лечіо?

Ераkъ. Єсте лечило ме ньи седамъ осамъ, но свакій одъ друге руке. Прво звао самь єдну бабу, она ми рече, да су ми вѣштице изеле срце, гасила ми є углѣвлѣ, умила ме ономъ водомъ и рекла ми да лежимъ єднако на прсима и да ништа неговоримъ. Кадъ ми одъ тогъ небуде ништа вайде, звао самь другу жену изъ палилуле, она ми рече да самь прошао гдѣ виле преду прећу, па самь прекинуо жицу, и обмота ме свога у неке конце, и рекне ми да лежимъ на леђима и да се разговарамъ што више могу, и да се купамъ у ладной води. После звао самь єдногъ вѣштогъ — —

Докторъ. Доста, доста, они ти немогу ништа помоћи. То су све варалице.

Ераkъ. Они кажу опетъ да самь я варалица, єрбо имъ нисамь ништа платіо.

Докторъ. Е, кадъ си и одъ тога болестанъ, онда слабо ћу ти и я моћи помоћи. А єдешъ ли што годъ?

Ераkъ. Одъ подне нисамь ништа окусіо. А на подне изео самь само єдну ягнѣћу плећку, и єданъ свинѣћи ћевапъ.

Докторъ (намеє се.) А єси ли єо ћевапъ съ апетитомъ.

Ераkъ. Ни самь него съ белимъ лукомъ.

Докторъ. А имашъ ли столицу?

Ераkъ. Имамъ господине две три столице, ето єдне, узмите па седите.

Докторъ (насмеє се.) Жеднишъ-ли? пиєшъ ли воду?

Ераkъ. Жеднимъ, и све самь жеданъ, али воду непиємъ већъ одъ толико година.

Докторъ. Какавъ ти є єзыкъ? изплази єзыкъ да ти видимъ.

Ераkъ. Вама є до шале. Шта ће вамъ єзыкъ. Єзыкъ є као и у други люди. Ево єзыка — ево гледайте и зубе — ево уши и очи, све видите, ако є вайде.

Комшія. А, вы се спремате на путъ, а гдѣ мыслите?

Господинъ. Оћу да идемъ у Баню.

Комшія. А оћете и госпою водити са собомъ?

Господинъ. Нећу, єрбо я имамъ обичай кадъ путуемъ, да нигда неносимъ са собомъ излишне ствари.

МРВИЦЕ

Отацъ. Твой учитель сыне, метуо те у класу рђави ђяка. Ты си слабо учіо.

Ђакъ. То є учитель неправедно учиніо. Онъ и незна шта я знамъ, єрбо кадъ ме годъ што годъ запытао, я самь ћутао.

— Една газдарица покаже своме шегрту чашу сладкога (мацуна) и да не-бы шегртъ крао и ео, каже му да е то найлюћій отровъ, и да се нешали нипошто да дира, ербо ако поеде једну кашику одма ће умрети. Шегртъ текъ што е дошао изъ Клѣштевице, повѣрује и упамти добро. Једанъ путъ газдарица оде у цркву, а шегртъ остане да пече прасе. Кадъ прасе буде печено, шегртъ није могао своме срцу одолѣти него мало по мало одкидаюћи изеде пола прасета готово. Кадъ види шта е учиніо, а онъ се уплаши да га майсторица нетуче кадъ дође, и реши се одма, да се отрује. Бацы печенѣ за врата, па счепа чашу, и савъ мацунъ поеде, и легне, очекуюћи спокойно смрть. Но смрть недође, него дође майсторица, и кадъ види шта е одъ печеногъ прасета было повиче: шта си то учиніо обешеняче? — „Немой викати майсторице, я ћу садъ умрети, ербо самъ се отровао.“ одговори шегртъ.

— Једанъ старацъ одъ 70 година ожени се и узме девойку одъ 20 година. Кадъ су шетали заедно, рекне једанъ одъ мимопролазећи, своме пріятелю: „Боже мой, да-л' се овай старацъ може іошть надати да ће имати деце.“ — „Надати — незнамъ, али бояти за цело.“ Одговори другій.

— Једанъ се возіо на чамцу, и кадъ е чамацъ на средъ Дунава почео тонути; повиче онъ у страу весларима: „Стойте хоћу да изаћемъ!“

— Једанъ ученикъ шетао се са своимъ професоромъ, и кадъ су дошли до једны вратница, повиче ћакъ једномъ овчару; „отвори вратнице, да проће професоръ.“ „А шта е то професоръ?“ упыта овчаръ. „То е човекъ кои много зна.“ одговори ученикъ, „е, кадъ много зна, онъ ће вальда знати и вратнице отворити.“ Одговори овчаръ.

ПОСЛОВИЦЕ.

Небой се онога, кои дуго прети.

Съ краткимъ аршиномъ можешъ много измѣрити.

На овомъ свету има много магараца, кои нигда нису самаръ носили.

Ко падне сви иду преко нѣга.

Печеной риби нетреба вода.

Ко једнога удави тай може десетъ убити.

Болѣ е да трипутъ скинешъ капу празнымъ колима, него један-путъ да нескинешъ кадъ е у колима какавъ великій господинъ.

Забранѣно воће найслаће

Вода и ватра добре су слуге, али наопаки господари.

Ко хоће рибу да лови мора найпре мрежу изплести.

И мала конопля дае дугачку жицу.

Непріятелю, кадъ бежи, прави златне мостове.

Нитъ е за куванѣ ни за печенѣ.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Предсѣдатель суда окр, шаб. маіоръ г. Ђука Марковићъ съ пуномъ платомъ поставлѣнъ е у пензію. Секретаръ поп. прав. г. Ст. Димитріевићъ поставлѣнъ е у пензію. Предсѣдатель суда окр. гургусов. г. Жив. Весовићъ премештенъ е за предсѣдателя у Шабацъ, а на нѣгово место поставлѣнъ е г. Александеръ Ђурићъ секретаръ совѣта.

— Сутра (20. Апр.) починю испыти питомаца земледѣлске школе у Топчидеру, и траја ће до Ђурђевадне, а на тай данъ бы ће богублагодареніе и раздаваніе награде онымъ ђацыма кои се найболѣ покажу. Ко годъ узмогне заиста неће пропустити, да овомъ приликомъ непосѣти ово полезно отечества нашегъ заведеніе.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Извѣстія одъ 2. Апр. изъ Севастополя являю да се већъ 5 дана готово непрестано жестоко туку, а ни една ни друга страна неувиђа никаква напредка. Омеръ паше очекуе свакій часъ знакъ, да се са своіомъ войскомъ изъ Евпаторіе на Севастополь крене, онъ има за садъ 30 хил. солдати', 6 хил. коняника, и 150 топова.

— Царъ Наполеонъ повратіо се изъ Лондона у Паризъ, и енглезке новине врло много говоре да ће Наполеонъ ићи у Крымъ.

— Выце-конзулъ енглески у Штетину обзнаніо е да су руска пристаништа на источномъ мору блокована.

— У Русіи войницы што се сада по последнѣмъ манифесту цара Николе поднжу, имаю на капама написано: за вѣру и цара.

— Францускій министеръ Друен-дели и Енглескій Руселъ отишли су изъ Беча, а конференціе продужене су далѣ. Іошть надежда за миръ није са свымъ пропала, докле годъ конференціе траю.

— Сардинска войска стои у Ђенови спремна, и свакъ се чуди зашто се веће ненавози да иде у Крымъ; и млоги држе да има некій узрокъ и нека препона, кое дипломати сардински нежеле да се зна.

— Прва енглеска воена лађа што е ове године дошла у источно море да притиву Руса воюе зове се Дешперат, (очаянникъ?) —

— Новине говоре о некомъ заклятію у Паризу кое е одкривено, и због кога су 25 каплара затворени.

— По телегр. депеши српски новина: 16. ов. м. пуцао е једанъ у Паризу на цара Наполеона, али га није погодіо. Кривацъ е одма уваћенъ.

Одгонетке: Паунъ. — Ње. — Бува. — Варница.

— Ко се жели пренумерирати на Шумадинку, може іоште све броеве одъ нове године добыти.

Далѣ, у учредничеству Шумадинке може се добыти на продаю: Шумадинка одъ 1850. год. свы броеви у кньиги везани за 5 цванц. —Шумадинка одъ 1852. год. свы броевы лепо везани за 9 цванц. — Шумадинче I. свеска за 1 цв. — Шумадинче II. свезка за 1 цв. — Діоклеціянъ у Салони за 2 гроша — Наполеонъ Бунапарта Драма (печ. 1849. год.) за 6 гр. — 22. песме (печ. 1849.) за 6 гр. — Ко бы выше комада, ради продаваня, желіо узети, добыће млого евтиніомъ ценомъ.

Течай новаца: сребро 26¾; дукати по 5 фор. 52 кр. ср. за банке.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 22. Априла 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель **Любомиръ П. Ненадовићъ.**

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 34.

ПУТНИЧКА ПИСМА.

Хотел-Байронъ — Септ. 1847.

(продужено.)

Овде самь дошао іуче. Ове вароши нема ни на єдномъ землѣвиду, ни у єдномъ землѣпису. Она траѕ у срцу путника, и у срцу свію оны кои поезію любе; овде на овомъ месту налазе люди узвишены мысли и чуства, выше за себе забаве него у гомилама светски велики вароши. Оно, што у варошима найвештій люди труде се съ великимъ трошкомъ да представе у театрима, оно, безплатежно и на свакій погледъ дає природа овде своимъ любимцыма и любительима, а то є побуђеніе чуства, побуђеніе узвышены мысли и свега оногъ што є лепо. Не, у оваквымъ предѣлима ніе могуће да рђавы люди има. Свакій погледъ учи срећногъ обитателя, быти пошtенымъ и побожнымъ. У оваквымъ предѣлима само може човекъ са свимъ добродѣтельи, пріятельству и любави живити. — У свему влада неко преестетично сагласіе, а нигди умораваюћегъ єднообразія; никаква друштва, никакве забаве, па ипакъ ни мало дугогъ времена. У овымъ местима путницы радо ћуте, и сами са собомъ говоре. Човекъ, кадъ є близу онога, што му душу и срце наслађава, нема єзыка, онда у нѣму само чуства говоре.

Хотел-Байронъ, то є єдна лепа усамљена гостилница између Шилона и Вил-нева. Та є гостилница названа по имену оногъ великогъ енглескогъ поете, што се онако лепо у своимъ дѣлима овы места сећао. И заиста ово су у Европи єдина места, гдѣ поєте изъ целогъ света као на свой ацилукъ треба да долазе.

У Шилону самь быо, али нисамь се ни два сата бавіо. Байроновогъ „сужня шилонскогъ“ нашао самь, и ту самь га седећи у оной истой тамници прочитао. На той тавници има выше прозора, крозъ кое зракъ готово плаветанъ, вальда збогъ воде, у тавницу сія. Готически стубови црне се у той несрећной тавницы, као какве сењке одъ велики растова. На свакомъ томе стубу стои котуръ и гвозденъ ланацъ, за коє су прикивали сужнѣ до пре 300 година. Путницы за споменъ уписую по дувару и по тымъ стубовима своя имена; и Байронъ на єдномъ стубу записао є своє вѣчно име. *) Тай градићъ или управо кула, кою єзеро таласима своимъ удара, озиданъ є іоштъ 1238. год. за тавницу. По краткомъ задржаваню ту, дошао самь у ову лепу гостилницу, коя неможе путнику као Шилонъ, никаква непріятна чуства побудити. Одавде (изъ Хотел-Байрона) найлепши є изгледъ, што самь до садъ могао примѣтити. У Вевею и у овымъ местыма створіо є Русо планъ своіой „Нувел-Хелоизи“ — Овде у гостилници нашао самь млоге кньиге коє ова места споминю. Они листови обично су забелѣжени на коима што годъ стои што бы путницы радо читали. У конфесіяма Русо-а измеђ' осталогъ нађемъ и ово забелѣжено: „— — Дођемъ у Вевей, гдѣ самь сѣдіо у гостилницы „кодъ ключа.“ Два дана ту самь провео, а никога видіо нисамь. Та ми се варошь тако допала, да ме є нѣнъ споменъ на свымъ моимъ путованяма пратіо, и да самь се напослѣдку склоніо, да херое мога романа (нув. Хелоизе) овуда оживимъ. Оныма кои чуства имаю, радо я велимъ: идите у Вевей, видите предѣле, возайте се на єзеру, и судите, ніе-ли природа овай крај землѣ за єдну Юлію, за єдну Клару, за єдногъ Сен-Пре', створила: само ньи тамо немойте тражити. — “ — Єдну малу кньижицу отворимъ, изъ нѣ Байронъ овако говори: — „Неможе човекъ Кларенсъ, са нѣговимъ околицама: Вевей, Шилонъ, Мелтри, Еванъ и утоке Роне видити, а да небуде убѣђенъ, да само у таквымъ местима, онаква лица живити могу, и да се само овуда онай романъ догодити могао, што Русо приповеда. Али у томе ніе све казано. Чуство, коє околине Кларенса побуђую, іоштъ є веће и узвишеніе, него што є само участіе на страсти поедины': то є чуство о животу и о присуствію праве и найузвишеніе любови. Да ніе Русо нигда писао, или да ніе нигда ни живіо; ипакъ бы се у овымъ местима подобна чуства будила. Онъ є у своимъ дѣлу успѣо, и изборомъ овогъ позоришта за дѣйствованѣ лица у своимъ роману, показао є свой вкусъ и чуство за оно што є лепо.“ На другомъ месту у своимъ „Чайлдъ Хералду“ назива Байронъ у своимъ лепымъ стиховима ова прибрежія: местомъ роѣеня безсмртне любови.

У овомъ пріятномъ гостилнику дуго самь претурао єдну велику кньигу, у коіой путници уписую своя имена, своє примѣтбе о предѣлима и о гостилнику и на послѣдку свое песме, изреченія, или шта хоће ко да напише. Млоги є путникъ по читавъ листь написао, млоги є само име своє забележіо, а млоги є поредъ свога имена записао, да є у томъ гостилнику добро віно и телеће пече-

*) Лордъ Байронъ врло є радо уписывао своє име у тавницама, и у Ферари, у тавницы, гдѣ є Тасо быо затворенъ, показую путницыма нѣговъ подписъ као неку знаменитость.

нѣ. По већой части сви стихови, што су одъ путника у свакоякимъ єзыцыма уписани, хвалили су ове лепе предѣле, и славили су чуства и лепоту „Юліе“ коју є Русо у своме роману „Хелоизи“ створіо оживіо и овѣчіо. И я самъ быо радъ уписати што годъ у томе путничкомъ споменику. Читаюћи „Нувел-Хелоизу“, гледећи предъ собомъ оно исто єзеро на комъ є Сен-Пре съ Юліомъ на чамцу возіо се, и одъ страовите бурѣ у Мелѣри бѣгао; и гледећи сва ова места, о коима читамъ; шта бы и я могао друго писати, него да сложимъ мой гласъ са свыма оныма кои су Юлію пѣвали. И ако те кадъ годъ путъ нанесе у ове предѣле, сврати се у Хотел-Байронъ, узми ону кньигу путнички записа, премећи листове, и мора ћешъ наћи ову баладу:

Сунце зашло, месецъ сія,
Таласъ иде за таласомъ,
Чамацъ єданъ тихо плива,
Тихимъ неко пева гласомъ.
„О Юліо ты си лепа,
Лепа као сунце ярко;
„Ты си лепша одъ лепоте,
Лепша него цвеће майско.
„Я самъ гледо ярко сунце,
Гледо звезде, плаво небо,
„Гледо цвеће на ливади,
И яганьце мале гледо,
„Видіо самъ у пролеће
Любичицу и ружицу;
„Али ништа ніе равно
Твомъ анѣелскомъ томе лицу.
„Узвишена с' ты надъ свыма
Овогъ света лепотама;
„Као што є узвишено
Ярко сунце надъ звездама.
„Природа є тебе своимъ
Даровима украсила,
„У тебы є єдной она
Сама себе надвисила.
„Кадъ у тебе сунце сія,
Оно мора да се стиди,
„Єръ у твоме лицу лепше
И сяйніе сунце види.
„Сва лепота овогъ света
Према тебы некъ се скріе,
„Што годъ види я до сада,
Ништа теби равно ніе.“
Месецъ зашо, мракъ се створи,
Таласъ шушти за таласомъ;
Са бурьомъ се чамацъ бори,
Неко виче тужнымъ гласомъ:
„Помоћь, помоћь! нигдѣ нико;
О ты Боже силный съ неба
„Заустави бурю ову,
Мени животъ іоште треба.“
Зора свиће, сунце с' раћа,
Таласъ иде за таласомъ,
А разлупанъ чамацъ плива,
Нечуе се нико гласомъ.

(продужиће се.)

ИСТОРІЯ ЄДНЕ АВЕТИ.

(крај.)

Мой слуга пакъ, устрашенъ остави ме, и оде натрагъ у меану. У ходнику не стане на єданпутъ духа испредъ мои очію, и ніе другчіе было, него као да є у землю упао, и я пођемъ далѣ, да видимъ гди га є нестало; но текъ што самъ неколико корачаи у напредъ учиніо, пропаднемъ у єдну рупу, изъ коє ме светлость ватре предсретне. Рупа у коју самъ упао, была є за єдно десетъ стопа дубока, и я падши у исту, никакавъ вредъ имао нисамъ, будући самъ на єдну гомилу сена пао. У не далекомъ разстоянію одъ мене, стаяли су ньи четворица око ватре, међу коима є и тай Мефистофелесъ быо. На све стране у томъ подземномъ месту, лежале су коекакове чудесне справе, и два астала пуна светлећи се талира, изъ чега я заключимъ, да є ово тайно дружство, коє гради лажне новце, и кога су членови одъ кости и меса. Ови ползуюћи се отсутствіемъ господара, донели су у овай дворъ ньіове тайне новчане алате, и по свой прилицы, было є измећу ньи люди кои су подъ истымъ господаромъ были, и кои су дворъ овай савршено познавали, и да бы ньіовъ тайный посао на миру радити могли, измыслили су представлянѣ страшила, коє цѣль ніе промашило; єръ сваки кои є єдномъ у дворъ дошао, быо є тако заплашенъ, да се више ніе смео усудити доћи. — Али се садъ я текъ станемъ каяти за мою непредосторожность, и што представленя бирташова уважіо нисамъ; єрь ме ово дружство крозъ єдну узану рупу одведе у єдну мрачну сграду, и затвори, изъ коє слушао самъ, како надамномъ судъ држе, и како по вишини гласова заключише, да ме убію, коє бы и извршили, да єданъ одъ ньи непримѣти, да имъ валя найпре испытати ме: „Ко самъ, како се зовемъ и одкуда самъ?“ и то учине; па извѣстивши се, да самъ одъ вышегъ реда чиновникъ, и да у Копенхагенъ къ кралю путуемъ, сгледаше се, и почемъ ме опетъ у ону мрачну сграду затворише, рече єданъ одъ ньи: „Садъ є наопако; єръ ако нѣга овде не стане, чут ће се одъ бирташа, да є у дворъ ушао а не изишао, и слѣдство тога быт ће да ће войницы ноћу овде доћи, насъ поватати, и како є ове године куделя родила, нећею быти скупе штранге за вешанѣ. Ово ій принуди, да ми у животъ не дираю; али обзнанивши ми опроштай живота, зактеду да имъ се закунемъ, да нећу тайну ньіову издати, коє я учинимъ, и морадо имъ казати, гди ћу у Копенхагену на конаку быти, зато, што су оны у намѣри были тамо на мене пазити. Затимъ почастише ме виномъ. и дозволише ми гледати до зоре, како лію талире, а у зору одпустише ме, и я с' веселимъ разположенѣмъ одо у меяну. безъ да ми є и на умъ пало, да самъ на ноћашнѣмъ конаку заборавіо сатъ, лулу и пиштолѣ. Бирташъ угледавши ме, благодаріо є богу што ме у животу види, казавши ми, да сву ноћь мене ради заспао ніе, и пытаюћи ме како самъ прошао? но я веранъ моіой заклетви прећутао самъ све, а међутымъ звоно зазвони, и осућеника поведу на место погубленія, и тако се сваки сотимъ забуни. — Исто тако ћутао самъ и у Копенхагену свръ догодившегъ се случая, и нисамъ више о томъ ни самъ мыслію, кадъ после неколико неделя, доће ми поштомъ єданъ сандучићъ, у коме су были єдни новый пиштольи сребромъ окованый одъ знатне

вредности, єданъ новый златанъ сатъ съ діямантскимъ каменѣмъ украшенъ, єданъ чибукъ са златнимъ китама и єдна златна кеса, са писмомъ овогъ садржая: „Мы вамъ ове ствари пошилѣмо за стра кои сте кодъ насъ претрпили, и изъ благодарности за ваше ћутанѣ. Садъ є све свршено, и вы можете казати оно што сте видили ако оћете.“ Тако самъ, — рече тай страный господинъ, — одъ дане заклетве разрешенъ, и зато самъ вамъ овай догађай казао; међутымъ смо на брдо изишли были, и како є башъ тада у вароши къ коіой смо се приближавали на подне звонило, то извади тай господинъ изъ џепа сатъ кои є на наведеный начинъ добіо, ради увереня да види ел' право подне, и каза намъ, да му є за истый сатъ єданъ французки генералъ 85 дуплона плаћао; но онъ да га ніе дати хтео.

Превео съ немецкогъ Л. Марићъ.

ЗАЧИНЦИ.

Ни єданъ будала на овомъ свету ніе было, а да ніе могао никога наћи, кои га є за паметногъ и мудрогъ човека држао и почитовао.

Тврдица найрадіе чини милостинѣ изъ џепа други људи.

Ни єдногъ светца нема кои є тако мали, да немари да му се свеће пале.

Господа греше, а селяци изпашћаю.

Єдна неправедно стечена пара, повеће дукатъ.

Болѣ є быти малый газда, него великій слуга.

Ко оће самъ свой учитель да буде, тай има лудогъ ученика.

ДОМАЋІЙ ТЕАТРЪ.

Госпоя. Питомци землѣдѣлске школе у Топчидеру, предаю испите и показую шта су научили. Кажу да ће быти врло лепо. Хайдемо и мы човече данасъ у Топчидеръ на испытъ.

Господинъ. Нећу жено. Я самъ досадъ у момъ животу было два путъ на испыту, па нигда више нежелимъ. И садъ кадъ ми ко годъ испытъ спомене кожа ми се єжи.

Госпоя. А зашто човече; — какви су то испити были?

Господинъ. Првый путъ поодавно на испыту было самъ сбогъ некакве неприлике, и на томъ испыту непрестано самъ говоріо: да незнамъ ништа, и да нећу да знамъ, и да нисамъ ништа умешанъ, и добро проћо, ништа ми ніе было, осимъ мало што самъ се уплашіо; па ми недаде ћаво и на другомъ испыту да непрестано одричемъ, и да непризнамъ, него пропадо у зло и страда, тако да ми ніе вайде одъ живота.

Госпоя. А на каквомъ си другомъ испыту было?

Господинъ. Тай другій испытъ было є знашъ онда, кадъ ме є попа испытивао: Имате ли благо произволеніе узети ову дѣвицу то єсть тебе, за супругу, и я несрећникъ преварімъ се те рекнемъ: имамъ. — То су жено два найстрашнія испыта у момъ животу, и због та два испыта мрзимъ и на све школске испыте.

ЗАГОНЕТКЕ.

Четири брата путемъ трче, єданъ другогъ неможе да стигне.

Шта на воду иде, а воде непіе?

Споля тѣло а изнутра кошуля?

Пуна греда белы пера?

У нашегъ бѣлца деветъ покроваца а опетъ му се ребра виде?

ПОДГРЂВЦИ.

— Берлинъ зове се одъ Албрехта Бера кои є у двanaестомъ вѣку (1162. год.) првый положіо и основао темель той сада великой вароши.

— У трећемъ веку (200 год. после Христа) донешена є вінова лоза у райнске предѣле, и у исто време почели су се дизати віногради у Срему поредъ Дунава.

— Огнѣно оружѣ было є у Индіи познато іоштъ око 1015. године, а тако исто у Индіи знали су и за свиранѣ по нотама тога времена.

— У Енглеской око 1066. год. Вилхелмъ заведе францускій єзыкъ кои до 1307. год. остане дворскимъ, судейскимъ и књижевнымъ єзыкомъ.

— 1190. године буду први бедеми у Паризу подигнути, и тога времена првый путъ буде Паризъ калдрмисанъ.

— 1496. год. Ђорђе деспотъ србскій братъ Іована деспота, закалуђери се, и прозове се Максимомъ. Ова два брата, съ матеромъ Анђеліомъ носили су титулу деспота у Срему до 1503. год.

— Текъ 1550. год. почети су пиштольи да се праве, и као оружѣ у ратовима да се употреблюю.

МРВИЦЕ

Госп. єданъ. Зашто новине одма вичу, како се у каквой држави заключи, да се умноже папирни новцы?

Госп. два. Зато, што одма поскупи артія за новине, и што є то посао само новинара да одъ артіе праве новце и капитала.

Пароxъ. Боже мой какво є то велико чудо! Нашъ спаситель Христосъ съ неколико хлебова нараніо є 4 хиляде люди, и свы су были сити.

Учитель. Е мой попо, сада има іоштъ већи чудеса. Наша четири учредника заране четири миліона Срба и Србкиня. Єрбо ко годъ узме ньиове листове у руке, онъ ій одма остави на страну па каже: већъ самъ ій ситъ.

Полицай. Молимъ, како вамъ є име и шта сте?

Єзуита. Я самъ Патеръ Бонифаціюсъ, и членъ самъ Исусовогъ друштва.

Полицай. Молимъ кога друштва, првогъ или последнѣгъ Исусовогъ друштва?

Єзуитъ. Нѣгово прво друштво были су апостоли — я самъ изъ последнѣгъ нѣговогъ друштва.

Полицај (запише у пасошъ.) Дакле вы сте разбойникъ.

Єзуитъ. А като то? по чему разбойникъ?

Полицај. По томе, што последнѣ христово друштво была су два разбойника.

Учитель. Ђаче, кажи ми молитву о ч е н а ш ъ просто на српски.

Ђакъ. Оче нашъ — — оче нашъ — —

Учитель. Говори далѣ. Незнашъ. Видишъ да си у школи найвећій магарацъ.

Ђакъ. — — Као што си ты и на небу и на земльи — — незнамъ далѣ учителю.

Пандуръ. Шта си зинуо тако, као да ћешъ ме поѣсти.

Амалинъ. Небой се, я самъ турчинъ, я неѣдемъ свинско месо.

ПОЛЕЗНЕ ОПОМЕНЕ.

Смрзле руке и *ноге* найболѣ се лече држанѣмъ у подоста врућой води, у коіой є сочиво кувано. Ово треба више дана повише пута повторавати, и свакій путъ потомъ топле рукавице или чарапе навући. Исту воду можешъ више пута подгреявати.

Смрзла ня треба метнути у бунарску воду съ нешто соли; тимъ ће се ня одкравити и быти као скорашня и свѣжа.

Кромпире очуваю люди преко зиме, найболѣ тимъ, да ій на дрвено углѣвлѣ метну и сламомъ покрію. Кромпири остану до лета суви, вкусни и неизбію.

Да небы крмаче своє прасце поеле, окупаю у Хессенской селяци прасце, како се опрасе, у млакомъ пиву, и даду крмачи то пиво да попіє. —

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Столонач. совѣта г. Сима Весовићъ поставлѣнъ є за секретара совѣта, а на нѣгово место поставлѣнъ є г. Єфр. Грунѣћ протоколиста суд. одѣл. кн. канцел.

— Сестра Нѣгове Свѣтлости госпоя С а р а удовица поч. Т. Бояниħа преставила се у вѣчность, и при многобройномъ спроводу саранѣна є 19. ов. м. после подне. Нѣгова Свѣтлость са целомъ светломъ породицомъ, чиновницы и граћани свію редова, присуствовали су овомъ погребу. ГГ. Епископи Неготинскій и Шабачкій пратили су са свештенцыма спроводъ, а у цркви чинодѣйвтвовао є и господинъ Митрополитъ и обадва Епископа.

— Управитель полугимназіе крагуєвачке г. Гойковићъ, после краткогъ болованя преставіо се у Карловцыма.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Князъ Горчаковъ одъ 10. ов. м. изъ Севастополя явля, да су саюзницы за првы осамъ дана жестоко на варошъ пуцали; но последньи дана, особито 10. ов. м. увидивши безуспѣшно напрезанѣ, ватра інмъ є яко ослабила.

— Таймсъ изъ Севастополя явля, да свакій топъ предъ Севастопольомъ избацуе за 24 сата 122 хитца; но и Руси ништа іимъ дужни неостаю — а особито добро гаћаю.

— Піємонтска войска почела се 11. ов. м. за у Кримъ навозити.

— Турско є правителство у Енглеской наручило 35,000 комада бомбій, свака одъ 65 фунтій; єдна є часть већъ опремлѣна у Цариградъ.

— Француски листови садъ опетъ говоре, да ће царъ Наполеонъ Маія месеца у Кримъ ићи. Да ли ће цара и принцъ Наполеонъ пратити, іоштъ се за цело незна.

— Француска умложава свою кавалѣрію са 30,000 коня; но она неће никудъ изъ землѣ ићи, већъ быће као резерва у логорима. Поговара се и то, да ће се организирати мобилна народна гарда, коя ће, ако у случаю сва войска на бойно полѣ измаршира, остати по градовима. — Заключено є да се іоштъ єданъ логоръ одъ 50,000 м. близу Лиона устрои — ово и овоме подобно немирише башъ на миръ.

— Свакій данъ долази француска войска у новоустроєный логоръ близу Цариграда. Овай станъ заузима у округу єданъ сатъ места, и быће тако яко утврћенъ, да ће се свакомъ непріятелю одапрети моћи.

— Енглеска кральица неће као што се поговарало Маія месеца, већъ Августа у Пиризъ доћи; а то због тога, што ће царъ францускій за то време пріймити врьовну команду надъ войскомъ, коя се садъ у Криму налази.

— Кажу, да ће Монитеръ ови дана донети єданъ обширанъ чланакъ о конференціяма бечкимъ, а уедно и проклама-цію на войску.

— Францускій министеръ Друен-делый отишао є 15. ов. м. изъ Беча у Паризъ.

— Бруса, турска варошь у Азіи, коя є у последнѣ време до 90,000 жителя имала, стои садъ у развалинама. Зидане куће и џаміе, коє су одъ првогъ землѣтресенія поштеђене быле, садъ су при другомъ ячемъ землѣтресу срушене. Бѣдни жительи леже у полю подъ ведримъ небомъ, — млоги су подъ развалинама мртви остали.

— Піємонтскій воєный министеръ Дурандо опуномоћенъ є одъ краля, да ново министерство састави.

— Лордъ Дундоналъ излази наново са своимъ изванреднымъ плановима насреду — онъ вели да потребуе єданъ миліонъ фунтій штерлинга па да Кронштатъ Свіаборгъ, Хелзингсфорсъ и Севастополь разруши — мали новци, а великій посао.

— Излогъ у Паризу отвориће се 3. Маія.

— У Японану страшно се землѣтресеніе появило; руска фрегата „Діана“ тамо налазећа се, сасвимъ є готово порушена.

Течай новаца: сребро 27¾; дукати по 5 фор. 52 кр. ср. за банке.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 26. Априла 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 35.

ПОПКУ.

(по Пфефелу.)

Пой ми милый попче, пой,
Подъ огньиштемъ стой,
Никаково грло,
Нецѣнимъ такъ врло,
Као гласакъ твой.

Ты твой у тишини
Даєшъ чути гласъ:
Као мудрацъ сбиљскій
Кои овай мирски
Бѣжи дружбе прасъ.

Царской у палати
Злобно кои врагъ,
Вребо бы те удиль;
Али овде гудиль
Ты си мени драгъ.

Када дуге ноћи
Сна немамъ гди,
Накъ те онда чуємъ
Тымъ се утѣшуємъ;
Са мномъ попакъ бди! —

Ту ты милый попче,
Непрестано стой:
А кадъ умремъ, тебы
Кровъ ты здѣлай себы,
Гробный каменъ мой.

Л. Миловановъ.

ПУТНИЧКА ПИСМА.

Генфъ — Септ. 1847. год.

(продужено.)

Ево ме већъ єданпутъ и у Генфу, на крај Швајцерске, на граници Француске. Текъ сада могу рећи да самъ свршіо моє путованѣ по Швајцерской. Ово є она варошь коју самъ опредѣліо за моє пристаниште, ту самъ се рѣшіо да неколико месеци проведемъ, да се одморимъ, и да се у Француском єзику болѣ упутимъ, пре него што у Паризъ пођемъ. Немачкій єзыкъ издао ме є іоште у Берну, гдѣ пола люди немачки а пола француски говоре, а у Невшатлу, Ивердону, Лаузани, Вевею, Вилневу, и уобште око целогъ овогъ єзера, све се француски говори, и редко самъ гдѣ коју речь немачку чуо. Съ почетка было ми є чудновато и врло необично, кадъ самъ изашао изъ домашая немачкогъ єзыка. Было ми є врло мучно, кадъ нисамъ могао говорити, премда самъ све разумевао шта ми ко говори; я самъ мисліо да самъ баремъ толико, колико єдномъ путнику треба, знао француски, єрбо самъ у Берлину и у Хајделбергу учіо и толико лепы француски књига читао и разумевао.

При повратку моме изъ Вевея, бавіо самъ се у Лаузани єданъ данъ, одакле самъ паробродомъ пошао. Кадъ самъ се возіо на боденскомъ єзеру, писао самъ ти да є то найлепше єзеро; кадъ самъ видіо цирихско єзеро одушевлѣнъ ономъ лепотомъ, писао самъ ти да є то найлепше єзеро; кадъ самъ ишао поредъ цугскогъ єзера казао самъ то исто; кадъ самъ видіо брѣнцко и тунско єзеро, опетъ самъ казао да су то найлѣпша єзера на свету; то исто писао самъ ти за бѣлско и Невшателско єзеро — шта ми дакле остає за ово последнѣ и найвеће швајцерско єзеро да ти кажемъ. Што є было лепы речи потрошіо самъ за она друга єзера, коя нису ни у пола овако лепа као ово. Прибрежія генфскогъ єзера, засађена віноградима и посута селима, варошицама и лепимъ увеселителнымъ кућама, чине, те путникъ, заборави да игдѣ што годъ друго на свету има што према овоме може лепо быти. Кадъ се очи на каквой лепоти укоче, онда се и єзыкъ укочи. Зато, овде нећу ти много о лепоти овогъ єзера говорити. Єрбо ма колико што годъ лепо было, кадъ се одвећъ много хвали и узноси, постає несносно. Паробродъ быо є пунъ путника. Монбланъ све выше и выше указивао намъ се са своимъ снѣжнымъ врѣомъ. Генфъ, кои є предъ нама на дну єзера лежао све намъ се выше приближавао. Што смо ближе Генфу были, єзеро є све уже постаяло, и све се болѣ примѣчавао токъ Роне, коя крозъ средъ єзера тече, и кодъ Генфа изъ єзера истиче и крозъ средъ вароши страовито брзо тече. — — То є она иста рѣка, на коє самъ извору пре краткогъ времена быо; и гледао како изподъ леда мирно и скромно истиче. —

Єзеро неможе се рећи да є бистро или зелено, него свакій мора признати да є плаво, нѣгова боя равна є небу коє се у нѣму као у каквомъ огледалу огледа. Путованѣ съ паробродомъ низъ єзеро, одъ Лаузане до Генфа траяло є петъ сатій. За то цело време ни єданъ путникъ ніє имао ни два минута дугогъ времена. Овуда неможе

човекъ видити путнике, као на дунавскимъ паробродима, да спаваю. — Кадъ смо были близу Генфа заиста были смо сви, кои смо првый путъ сада долазили, као обчарани. Предъ вече смо дошли. Поредъ обале врвіо є светъ, и очекивао изъ любопитства, нашъ паробродъ, на десной страни было є малый островъ, поредъ кога мостъ води на другу страну вароши, на томъ острову, одакле се найболѣ Мон-бланъ види, свирала є музика, и мложина света шетало є тамо амо. На томъ маломъ острову, кои є лепымъ цбуновима засаѣнъ, стои одъ бронзе велика штатуа Жан-жакъ Русоа. Познато є да є онъ овде у Генфу роѣенъ, и ова варошь, коя га є негда протерала, и нѣгове књиге спалила, кадъ є дошла къ себи, подигла му є споменикъ, на найлепшемъ своме месту.

Генфъ є найлепшій са стране єзера, и оно впечатлѣніе найвеће є, кое на путника учини, кадъ паробродъ према овымъ высокимъ новимъ кућама кое су поредъ обале, стане.

У Генфу одседнемъ у гостилницу кодъ „Теразія“. Одма самъ трчао на пошту, коя є само неколико корака одъ мое гостилнице была удалѣна. На пошти наѣмъ све мое ствари кое самъ изъ Хайделберга послао да ме овде чекаю, и кое ни самъ, сбогъ лакшегъ путованя хтео са собомъ понети. Осимъ тога наѣмъ много писама. Комъ самъ годъ пріятелю при полазку изъ Хайделберга писао и казао съ Богомъ; тай ме є свакій са своимъ одговоромъ овде дочекао. На пошти наѣмъ, као што самъ се и надао, и писмо съ новцима, за идуѣа три мѣсеца. Кадъ ми поштаръ све то преда — каже ми: „єданъ господинъ два путъ є долазіо овде, и пытао за васъ, и моліо ме како доѣете да вамъ кажемъ да идете къ нѣму.“ По томъ забележи ми на єдной цедульици: Рут-каружъ № 282. то є было адресъ тога господина што ме тражіо. Пытао самъ на пошти ко є тай господинъ нису ми ништа умели казати. Ни єдногъ познаника у Генфу я немамъ: првый путъ сада самъ овде дошао, и неко єдва чека да се самномъ састане. Да є было првый Априлъ, мыслio бы да ме поштаръ 'оће да превари. Чудећи се, разпытивао самъ гдѣ є тай сокакъ, и кадъ ми кажу у гостилници, да є то изванъ вароши, седнемъ на єдна кола, кажемъ кочіяшу адресъ, и са нестрпленѣмъ єдва самъ чекао да видимъ тога непознатогъ познаника. Изъ вароши изаѣемо, и крозъ лепе алеє, возіо самъ се єдно десетъ минута. Ту наѣмъ лепе куће, гдѣ леже готово свака за себе, и око сваке куће была су засаѣена дрва, и баште уређене. Кочіяшъ заустави кола предъ єдномъ прекрасномъ баштомъ, у средъ те баште была є єдна дво-катна лепа кућа. Я погледамъ изъ кола и видимъ надъ капіомъ № 282. — „То є та кућа!“ рекне ми кочіяшъ и я отворимъ врата и одемъ у башту. Нигди никога нисамъ могао видити. Сви прозори на кући были су затворени. Различне путанѣ по башти водиле су ме на различне стране. Клупе намештене былe су празне. У єдномъ краю примѣтимъ єдногъ погуреногъ старца, гди сипа некой птици воду у кавезъ. Тай ме за цело нетражи, помислимъ у себи, но ипакъ поѣемъ му ближе. Но на єдан-путъ, у єдномъ маломъ зеленомъ ладнику, видимъ єдногъ усамлѣногъ, гдѣ седи и удублѣно чита єдну књигу. Та књига была є моя найомилія књига: *Песме Ламартинове*; а тай што є читао, было є мой найбољій пріятель Димитріе Матићъ. Онъ, кои ме є свакій данъ изгледао, и чудіо се већъ да недолазимъ, и почео мислити да ме є гди годъ снегъ на Алпима затрпао, ніе се могао толико обрадовати; колико я, кои се никако нисамъ надао, да ћу икоегъ одъ мои хайделберски и берлински пріятеля и земляка овде наћи, а нарочито нѣга за когъ самъ мисліо да се изъ Базела или изъ Невшатла одавно у Хайделбергъ повратіо. Имали смо се о чему разговарати, нашъ є разговоръ было о путованю по Швайцерской. „У овимъ местима“ каже мы онъ, показуюћи ми єдну гомилу лепы књига — „нетреба човекъ ништа друго да чита осимъ поезіе. У оваквимъ местима са оваквымъ лепымъ књигама, може се човечія душа подмладити, може се одморити одъ хайделбергски' пандекта; само на обалама овога єзера, може човекъ — збунѣнъ ларомъ велики' вароши' и уморенъ опорымъ штудіяма — наћи своіой души тихо пристаниште. — “

(продужиће се.)

КАРАВАНЪ.

Пре двадесетъ година — приповедаше єданъ египетскій трговацъ. — Имао самъ због мои трговачки' послова да идемъ у Мекку, и зато се рѣшимъ у друштву съ єднимъ великимъ караваномъ поћи, кои є тада крозъ Каиро дошо. Када су насъ на полазакъ спремне камиле изъ вароши очекивале, оставимъ єдногъ друга и сопутника могъ, да ми ствари и камилу чува, а я се іоштъ єданпутъ фамиліи моіой вратимъ, да се съ њомъ опростинъ. Почемъ самъ све мое, последньій путъ изгрліо и излюбіо, хтедо кућу оставити, но наймлаће мое одъ 3. године детенце викну ме молећи ме, да га іоштъ єданпутъ полюбимъ. Текъ што га у наручѣ узмемъ, таки поче ручицама по цепу хальине мое тумарати, у коіой, као што самъ мисліо, надало се наћи воће, кое самъ обично свакадъ по повратку момъ съ піяце кући доносіо; но на жалость не наће башъ ништа, и тако я чимъ га предамъ у матернѣ наручѣ, да се небы одоцніо, одма поитимъ къ друштву.

После єдногъ саата сви се на путъ кренемо, и после двонођногъ путованя станемо одмарати се за неколико дана, како бы се међутимъ и камиле мало опоравиле, а и мы нуждну воду за пиће спремили, пре него што се у нагло путованѣ крозъ пустиню упустимо. Потомъ продужимо наше опасно путованѣ, и ступимо већъ на песчану равницу гди никаква трага човечіегъ примѣтили нисмо, а то зато, што ветаръ силный дува па све то завеява. Ова равница или болѣ рећи неизмерна пустиня, изгледала є као какво море безъ воде. — Када су силни редови камила безтопотно преко равнице снажно корачали, изгледаше као сѣнка кадъ ноћу нагло лети. Овако смо узастопце седамъ ноћи безъ одмора путовали докъ смо до извора єдногъ дошли, гди смо наше изпразнѣне мешине опетъ водомъ напунили, и одма далѣ наше теготно путованѣ продужили, при свемъ томъ, и ако смо добро знали да пре три дана у Акабу стићи не можемо.

Другій данъ предъ зору текъ што смо шаторе наше разапели, подиже се надъ нама мрачанъ облакъ, и све насъ страомъ преиспуни. Облакъ є свакогъ минута све већій и већій бывао, и наскоро претвори се у светложуту бою, непрестано разшируюћи се, докъ ніе наскоро већу часть неба покріо; и садъ насъ напрасно спопаде сил-

на олуина, коя є све што іой на путу стаяло предъ собомъ юрила; песакъ у облаке подизала и нама га у очи бацала. Емировъ шаторъ кои є у почетку ветру мало попустіо быо, прође якомъ брзиномъ поредъ мене, докъ су међутимъ и сви остали шатори неки къ земльи попадали, а неки пакъ у воздухъ подигли се и на све стране летили.

Надъ нама летили су читави песковити облаци; камиле укопаше своє ноздрве у песакъ. Самумъ (ветаръ) небыяше іоштъ сву свою ярость надъ нама ни изліо а већъ после краткогъ времена ніє было ништа за разликованѣ. Све є то было мрачно и ужасно; но іоштъ ужасніи быо є слухъ збунѣногъ умирућегъ говора, и вриске жена; рзанѣ и бесно скаканѣ коня и друге животинѣ. Све є ово коє одъ стра попадало, коє пакъ силномъ олуиномъ земльи оборено.

Я самь быо поредъ єдне моє камиле легао, и очекивао прекривеномъ главомъ исподъ камиле съ ужасомъ смрть. Овако самь, єданъ добаръ сатъ лежао, кадъ затимъ почнемъ яко осећати како ми є сво тѣло усіянимъ пескомъ силно притиснуто, а што се дисаня тиче, то є тако слабо было, да самь єдва живъ остао. Но найпосле опетъ слободно оданемъ и на радость здравіи воздухъ осетимъ. Садъ полако подигнемъ главу; али ништа нисамь видити могао, кромѣ жућкасте светлости. Мисліо самь да самь ослепіо, па каква остає надежда слепоме у пустиньи. (край слѣдує.)

МРВИЦЕ

Муштерія. Али за бога трговче ова є чоя врло скупа. Мени баремъ треба євтиніомъ ценомъ да дадешъ, ты знашъ я самь твой пріятель.

Трговацъ. Тако є, я гледамъ да одъ пріятеля што годъ откинемъ, я одъ пріятеля и живимъ, непріятельи никако ми у дућанъ и недолазе.

— Єдно дете за ручкомъ заиште да му даду печеня. На то му отацъ рекне, да то ніє учтиво одъ нѣга што самъ иште, него, треба да чека кадъ му ко годъ безъ нѣговогъ исканя даде. На другомъ ручку седило є дете до пола ручка, и нико се несећа да што годъ мете предъ нѣга. Дете кадъ види то рекне отцу: Тата дай ми мало соли. „А што ће ти сыне?“ рекне отацъ. „Да посолимъ ово печенѣ што сте се сетили, те сте ми дали.“ Отацъ се насмеє и дозволи сыну да у будуће свагда иште самъ.

— Єданъ таліянскіій графъ имао є сына одвећъ тунява, кои є избегавао друштво. Отацъ га єдан-путъ псовао зашто кадъ ко годъ дође, неразговара се. „А шта ћу да се разговарамъ?“ упыта сынъ. „Започни разговоръ съ гостима, пытай ій како су кодъ куће шта имъ ради фамилія и тако далѣ.“ рекне му отацъ. Сынъ то упамти, и єдва є чекао да когодъ дође. Но по несрећи првый гость быо є єданъ калуђеръ. Сынъ одма изтрчи предъ нѣга съ пытанѣмъ: „Како сте шта радите, шта вамъ раде деца и жена?“

— Єданъ лоповъ увуче се ноћу у собу єдногъ сиромашка, отвори му сандукъ, и почне новце тражити. Газда пробуди се и кадъ види лопова шта ради, насмеє се па му рекне: „Е, мой брайко ту я немогу ништа ни у средъ подне да нађемъ, а камо-ли ноћу.“ Па се преврне на другу страну и заспи безъ бриге, а лоповъ утече.

— Єданъ официръ, быо є залюблѣнъ у єдну шпанску принцезу, али іой ніє смео свою любовь изявити. Она то примѣти, и кадъ види єдномъ рекне му: я бы желила видити портре, оне девойке кою вы обожавате.“ Официръ незбуни се нимало, него іой изнесе єдно мало огледало.

— Єданъ трговацъ имао є два сына, одъ кои єданъ є быо врло прилѣжанъ и рано є на посао ишао, а другій є быо лень и обично спавао є дуго. Єдно ютро, трговацъ држећи пуну кесу новаца, уђе свомъ леньомъ сыну у собу, кои є іоштъ спавао, пробуди га и рекне му: Видишъ сыне, како є добро прилѣжанъ быти. Твой братъ пораніо па нашао ову кесу пуну новаца. „Е, тата“ одговори му сынъ зеваюћи. — „И онай чія є та кеса да є до ово доба спавао, не бы зацело ту кесу изгубіо.“

— Єданъ слепацъ закопа на єдномъ месту десетъ дуката, нѣговъ комшія види то, па оде те ископа. Слепацъ после некогъ времена оде да обиђе своє новце, кадъ тамо, позна да су ископани и однешени. Онъ одма посумня на свогъ комшію. Промысли се добро, и єдно ютро оде му (комшіи) и рекне: „Имамъ на єдномъ месту закопани десетъ дуката, овы дана закопа ћу на оно место іоштъ двадесетъ дуката.“ Комшія како се растане са слепцомъ отрчи одма и закопа оны десетъ дуката на ньіово старо место, у надежди да ће и оны двадесетъ после изкопати. Слепацъ оде и изкопа и они десетъ дуката, па зовне комшію и рекне му: Ты си комшія већій слепацъ одъ мене.

ПОДГРѢВЦИ.

— У шестомъ вѣку изобрѣтене су воденице на лађама, и почеле у Риму правити се; а ветреняче текъ после 400 година, почеле су се употреблявати.

— У Болоньи год. 1200 прво правословно училиште имало є 20 хиляда ученика.

— 1147 год. положенъ є Москви темель, кою є Тамерланъ 1395. год. опустошіо.

— Мостови одъ лађи почели су се правити 1290. год. — Папирне новце имали су у Майланду іоштъ у 13-омъ вѣку.

— 1237. год. умръо є светый Сава архиеп. србскій — 1241. год. оплѣне татари Србію.

— 1339. год. была є страшна куга у Европи.

— 1509. год. србскій владика Максимъ положіо є темель монастиру Крушедолу у Фрушкой гори. Онъ є умръо 1516 год.

ЗАЧИНЦИ.

Ко у подне устане, неспава вазданъ.
Шта є стало звездама, што на ньи пси лаю.
Люди и ветаръ брзо се промену.
Човекъ како се роди, починѣ умирати.

Нема ни єдногъ на свету да є тако вѣштъ, да не-бы имао шта више учити.

Три ствари праве човека добрымъ майсторомъ: знати, моћи и хтети.

Оно є мнѣніе найболѣ коє звечи.

Ко се у ягнѣ претвори поєду га куряцы.

ДОМАЋІЙ ТЕАТРЪ.

Кочіяшъ. Господине, ноћасъ є цркао дoратъ, незнамъ шта му є было.

Господинъ. Кои дoратъ несрећниче?

Кочіяшъ. Та онай дoратъ што сте га юче яшили.

Господинъ (уздане.) Боже мой, шта смо ти на овомъ свету!

О ЄЗЫКУ.

** „Influxus, der Einfluß, l'influence, втеченіе“ да л' є „уплывъ“ ил' є „утицай? „Пливати“ и „тећи“ єсу два сасвимъ различна понятія. Теченѣ приличи само течномъ, пливавѣ пакъ само тврдомъ тѣлу. Тако вода, віно, пиво, и т. д. тече, а клада, лађа, патка, конь, човѣкъ и т. д. плива.

На онда, „пливанѣ“ не да се другчіе понятн, развѣ по тѣлу течномъ, тако, да како рекнешъ, да когодъ или штогодъ плива, одма морашъ представити себи тѣло течно, по комъ се плива, изъ чега є опетъ очевидно, да су „тећи“ и „пливати“ два оддѣлна понятія, међъ собомъ сасвимъ различна. — И ако се о гдѣкомъ течномъ тѣлу рекне, да плива, то се само у одношеню къ другомъ реѣемъ течномъ тѣлу, наспрамъ когъ є оно гушће, и односительно тврдо, говори, н. пр. зейтинъ, масть и т. д. плива по води, сирћету и т. д. Тако рѣка, море, тече, а пѣна плива, и т. д.

Очевидно є дакле, да є друго „тећи,“ а друго „пливати,“ и да ова израженія єдно за друго произволно узимати, значи, производити забуну у понятіяма.

Што є овдѣ речено о овымъ понятіяма, израженыма глаголомъ, то-валя о ньима и онда, кадъ се она изражаваю существительнымъ, и тако друго є „теченѣ,“ а друго, „пливанѣ,“ слѣдователно, друго є „утицай,“ а друго „уплывъ.“

Иста разлика постои између овы' рѣчій, кадъ се оне у преносномъ смыслу узимаю. Тако кадъ се хоће да каже, да когодъ или штогодъ има дѣйство на кога или на штогодъ, узима се понятіе сродно одъ „тећи“ а не одъ „пливати,“ почемъ теченѣ, а не пливанѣ, може имати дѣйство на кога или на штогодъ, и тако се само може рећи, да когодъ или штогодъ може имати утицай, никако пакъ уплывъ на кога или на штогодъ.

Ово се потврђуе примѣромъ, узетымъ изъ други єзыка! Нико неће казати:

„Detectio Americae exercebat magnam innatationem in res Europaeas.

Die Entdeckung Amerikas übte ein großes Einschwimmen auf die europäischen Angelegenheiten,

La découverte d'Amerique exerçait une grande nage sur les affaires de l'Europe.

Открытіе Америки упражняло великоє вилаваніе на обстоятелства европейская“ но напротивъ свакъ, ко зна, казаће: „magnum influxum, großen Einfluß, grande influence, великоє втеченіе,“ —

Слѣдователно ни србски неће нико, ко зна, казати:

„Открыће Америке упражнявало є великій уплывъ, но, великій утицай, на обстоятелства европейска.“

Нико дакле не узима рѣчь одъ понятія пливанія, већъ сви узимаю є одъ понятія теченія, кадъ хоће упражнѣнѣ дѣйства на кога или на штогодъ да изразе: не могу дакле ни Србльи разумно рѣчь ову другчіе, но тако исто узимати.“

На жалость увукла се одъ нѣкогъ времена ова рѣчь *уплывъ* мѣсто *утицай* у „Србске Новине“ и упражнява право граћанства, чимъ є данъ поводъ невѣштимъ и немыслећимъ читательнима, те се она, као изъ явногъ органа узета, и у саобращеню много употреблява, противъ чега добро бы было да ово обяснѣнѣ послужи за предохранѣніе.

Influxus дакле, der Einfluß, l'influence, есть славенско *втеченіе*, и найпослѣ нека бы филолози рѣчили, да л' ће се болѣ србски реѣи *утеченѣ*, *утокъ* или *утицай?* Я за прво и друго не бы было, што ни прво ніе тако практично, а друго често послужи за *ушће*, но было бы самъ за *утицай*, али никоимъ начиномъ за *уплывъ*.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Госп. Стефанъ Книћанинъ войвода, повратіо се изъ мехадійски' купатила.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Депеша кн. Горчакова изъ Крима одъ 17. о. м. явля: да су Руси освонли опетъ утврђеня што су имъ саюзници были одузели.

— Цару Наполеону честитаю се, сви страна што се срећно спасао, и што га ніе погодіо онай што є 16. о. м, на нѣга пуцао. Злочинацъ родомъ є таліанацъ, и пуцао є изъ двоцевногъ пиштоля на цара, кои є између аћутанта на коню яшіо. Царъ се ніе ни мало сбуніо, него є мирно далѣ свою шетню продужіо. А у вече тога истогъ дана бio є съ царицомъ у театру, гдѣ є са особитимъ одушевлѣнѣмъ дочеканъ бio. Царъ є кажу сасвимъ оставіо свою намѣру, да у Кримъ путує.

— У Бечу є држано у цркви богу благодареніе за срећно спасеніе цара францускогъ, гдѣ су осимъ друге млоге господе и министери присуствовали.

— Говори се да ће царъ рускій Александеръ у кратком времену у Варшаву доћи.

— Воєна условія између Аустріе и западны сила прегледана су и подписана, и по томе, новине мисле да ће се Аустрія у овай ратъ съ оружіемъ умешати.

— Турци су изъ Жабљака 12. о. м. изъ топова пуцали на єдно погранично црногорско село. Князъ црногорскій зазадржао є црногорце да се нетуку, и да неюрине на Турке, докле се найпре са новопоставлѣнимъ пашомъ скадарскимъ неразговори.

Течай новаца: сребро 27¾; дукати по 5 фор. 52 кр. кр. за банке.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 29. Априла 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 36.

ПОПАРА*)

„Готова є већъ попара,
Гледай гди ће кои сести!
„Свакій за се некъ с' постара,
Са чиме ће сада єсти.
На дѣлу смо сыти мы,
А на єлу гладни свы."

Готовани свагда прво место
Заузимлю при готовомъ єлу;
А далеко стоє они често,
Што с' зноше у послу и дѣлу.

То постиже и старе и младе —
Радо с' млоги съ туђимъ дѣломъ хвале.
Пчеле раде, а трутови сладе —
У великимъ често видишъ мале.

Кадъ се ради, онда сви смо слаби,
И свакій се радо скланя краю;
Кадъ се єде свакій себы граби,
И за места да се почупаю.

Без'образни намећу се свуда,
Мысле, место да човека ствара.
За пакосна нема нигди суда,
Кромѣ себе, опъ све оговара.

Ко у себы самомъ нешто важи,
Тай у себи самоме се крієе;
Правый човекъ са свећомъ се тражи,
И Діогенъ погрешіо ніе.

У срцу є своме човекъ скривенъ,
Єзыкъ то є слабо орудіе,
Да га познашъ є-ли поштенъ, искренъ,
Кадъ те грли, да ти душманъ ніе.

Нечувайте с' тигрова ни паса,
Нечувайте с' гуштера ни зміе;
Ал' с' чувайте пріятнога гласа,
Чувайте се кадъ се човекъ сміе.

У човеку спокно є млого,
Сто портрета свакій човекъ нма.
Изпитайте свакій себе строго,
Видићете шта є съ людма свыма.

Човекъ ствара по образу своме,
И молує ликъ предоброгъ Бога,
По образу ал' човекъ истоме,
Ликъ ђавола ствара пакленога.

Ликъ човека найгорегъ молуйте,
Па подпиште: „то є анђелъ съ неба,
„Побожно га свуда почитуйте,
Слава нѣму приличи и треба!"

Вѣруємо, єръ є то могуће,
Да мећ' людма нма правы люди;
Вѣруємо, и срце насъ вуче,
Да томъ лику приклонимо груди.

Ликъ човека молуйте разяренъ,
Подпишите оздо: „то є ђаво!"
Вѣруємо, єръ є светъ покваренъ,
Млогомъ лику то є нме право.

Та молуй те и самогъ Сократа
Па подпиште оздо: „то є луда!!
Вѣруємо — къ срцу нома врата,
Изгледъ лица непогађа свуда.

Намолуй те гдѣ годъ ликъ човека,
Па кажите: „то вамъ є лисица!"
Вѣруємо, єръ човекъ довека,
Меня перѣ ко ни єдна птица.

Молуйте намъ образъ Досптея,
Па подпиште: „то є тигаръ лютый."
Вѣруємо, єрбо се безъ грея,
Съ ягнѣтиномъ обвіяю люди.

(продуженіе слѣдує.)

*) Читатељи ће се опоменути да є овай саставакъ прекинутъ у 4. брою Шумадинке прошле године.

ПУТНИЧКА ПИСМА.

(продужено.)

Сутра данъ преселимъ се овде у ову кућу. Само єданъ дуваръ разставля мою собу одъ Матићеве собе. Случай или судбина чине, те нѣга свуда сретамъ у овомъ странномъ свету. Тако смо исто у Берлину и у Хайделбергу подъ єднымъ кровомъ седили, па сада и овде непрестано смо заедно. Онъ ме упозна одма са целимъ друштвомъ ове пансіе, было насъ є свега 13 гостію, кои, свы смо овде имали и квартиръ и рану. Сво є друштво было изабрано, али по већой части сви су саможивци, свы су сыти овога света, па се само склонили у ову тишину да мирно дочека-

ю последньій данъ свога живота. Са читанѣмъ забавны кньига обично цело се друштво занима. Єданъ старый Наполеоновъ войникъ, прилично є дружеванъ и веселякъ, онъ сво друштво по кадъ кадъ насмее, тай старчићъ — Мусіе Патронъ — ніе маріо за читанѣ. Онъ има єдну птицу у кавезу, съ томъ се птицомъ по ваздань забавля. Онъ ту птицу рани и пои, и часъ є износи на сунце часъ опетъ носи є у ладъ. То му є готово єдиный посао. Садъ шта мислишъ, каква є то скупоцена и благородна птица? та птица, ніе никаква друга птица, него єдань простый врабацъ. И нема дана кадъ се о томе врабцу, на ручку и на вечери цело друштво неразговара. При свакомъ ручку свы редомъ пытаю: „Мусіе Патронъ шта вамъ ради врабацъ?“ И онъ свакомъ учтиво благодари на пытаню, и каже колико є воде попіо и колико є мрвица поео. У вече, обично после вечере седимо у Салону, гдѣ се на различне лепе начине приятно забавлямо. Обочно редомъ чита се каква лепа кньига, а други слушаю. Я найрадіе томъ приликомъ играмъ шаха или мыслимъ на моє путованѣ, коє ми є толико лепы споменика оставило. — — —

Генфъ — Септ. 1847.

Одма првы дана мога овде бавленя, прошао самъ у накрсть сву варошь. Генфъ є градъ, утврѣенъ са суве стране якимъ зидомъ и капіяма. Ово є може быти у целой Европи найслободнія варошь. Странаца, нарочито бегунаца са свы страна има овде. Поляци, коима су врата ньіовогъ отечества затворена, радо се стаюю са своимъ фамиліяма на прибрежіяма овогъ лепогъ єзера. Око 30. хиляда путника за годину дана, проће крозъ ову варошь; а у самой вароши нема выше одъ 30 хиляда жителя. Варошь є врло богата, и выше одъ 30 миліонера има, кои су по већой части саціе и ювелири. Овде се праве найбольи сатови, кои се после по целомъ свету разносе и продаю. Овде има 6 хиляда душа, кои само сатове праве, и выше одъ 70 хиляда сатова, за годину дана израде. Комисія има коя прегледа да є свакій сатъ као што треба начинѣнъ, и зато су овдашньи сатови, у важности у целомъ свету. У музеуму видіо самъ єдну пастрмку, коя кадъ є у єзеру уваћена, была є тежка 43 фунте, коє є заиста єдна редкость. У библіотеки видли смо млого рукописа калвинови; радо смо се зауставили и гледали ону кућу гди є тай великій реформаторъ роѣенъ, онъ є овде и саранѣнъ, (1564. год.) али гробъ се нѣговъ незна, єрбо онъ є при смрти наручіо, да нѣговъ гробъ ни съ чимъ неозначе. Исто тако ишли смо у кућу гдѣ є Жан-жакъ Русо роѣенъ, и она сва улица, гдѣ є та кућа зове се сада нѣговымъ именомъ. Но осимъ те двоице овде су роѣени іоштъ млоги славни мужеви, са коима се Генфъ поноси. Овде є роѣенъ Некеръ, министеръ несреѣногъ Лудвика шеснестогъ, Лефоръ, што є быо приятель и совѣтникъ великогъ Петра; Лесажъ, Боне, Хуберъ и млоги други. — Найвећма дивіо самъ се како є тавница уреѣена. Свакій осуѣеникъ има свою собу и креветъ, кои креветъ како сване подигне се и уз'дуваръ катанцемъ приключа се, како небы осуѣеникъ могао даню спавати. Свакій у своіой соби има асталчићъ и столицу, гди по ваздань седе, и свакій свой занатъ раде. Одъ тога што ураде, кадъ се прода, плаћа имъ се рана, а єдна часть оставля се на страну, коє имъ се кадъ издрже свой затворъ преда. Ко незна никаква заната тай мора научити и радити. На свакимъ вратима има малый прозорчићъ, крозъ кои надзиратель свакій часъ мотре, да кои осуѣеникъ неседи безпосленъ. Они имаю за себе у истомъ зданію капелу, гдѣ се богу моле, и гдѣ имъ свештеникъ чита проповеди; а тако исто имаю и єдну велику собу гдѣ по кад-кадъ сви заєдно раде, али ни єданъ ништа несме говорити. Ту смо видили различни ствари што су апсеници начинили, и коє обично надзиратель продаду, и те новце као што самъ већъ казао на ползу осуѣеника употребе. Ни єданъ путникъ непропушта да невиди ово у Европи за осуѣенике найсходніе заведеніе. Држава свака треба у свему, па и надъ кривцыма да є човечна. Ни у єдномъ кривцу, ма онъ Богъ зна ккво зло учиніо, нетреба да се казни достоинство човека. Држављномъ друштву довольно є да се рѣавъ човекъ изъ друштва уклони, и да постане безопасанъ. А съ овако уреѣенымъ тавницама држава є цѣль свою двогубо постигла. У оваквымъ тавницама, леньштина, кои є одъ краће живіо, навикне се на прилѣжаніе и на посао, и кадъ изаће изъ тавнице, започне као и други поштени радници одъ труда своѣ да живи. Свака она држава лепо чини, коя выше гледа да злочинце исправи и у редъ поштены люди доведе, него да ій строго казни и мучи. —

Као што се непостизава цѣль, у прекомерномъ казненю криваца, тако исто промаша држава свою цѣль, кадъ одвећъ благо са кривцыма поступа. Затворъ, на кои є кривацъ осуѣенъ, нетреба нигда да му буде пріятніи и слаћій одъ слободногъ живота. Треба осуѣеникъ свагда да осећа, да га єзаконъ изключіо изъ дружевногъ живота.

(продужиће се)

КАРАВАНЪ.

(край.)

Опетъ главу доле спустимъ, мисліо самъ о жени и деци моіой, и предавши се очаянію горко самъ плакао.

Сузе коє самъ проліо врло добро подѣйствоваше моимъ очима: я подигнемъ главу и опеть ясно угледамъ светъ! Изъ велике благодарности према Богу клекнемъ и почнемъ му се молити. Я самъ заиста садъ мого видити, али шта є предъ моимъ очима остало! Небо є опетъ савршено свѣже и чисто постало; но гди су хиляде мои другова, гди ли мложество люди и животиня? Гди є быо Емиръ са своимъ тѣлохранительма? Гди су Мамелуци, Агаси, Яничари, и многи други разногъ народа и племена, кои су карвану придружени были? Сви, сви су погинули! Пешчане унке означаваше места гди су ови саранѣни подъ пескомъ лежали, безъ икаквогъ трага развѣ што су овде онде іоштъ по гди-кои разни удови човечески или животиньски сасвимъ не затрпани помало изъ песка вирили. Сви су погинули но съ изузеткомъ єдногъ єдиногъ, и тай єдиный я самъ, коме є животъ поклонѣнъ быо, да види ужасну пресуду, кою є Самумъ надъ ядними извршіо.

За неко време као окаменѣнъ гледао самъ на све стране, и мисліо да самъ я єдиный остале прежививши, само зато остао, како бы ми тимъ много ужаснія смрть была. Но када самъ се опетъ жене и деце моє као єдиногъ овогъ света могъ блага опоменуо, рѣшимъ се найвише поради ньи ако ми икако могуће буде животъ одржати. Одцепимъ парче одъ могъ турбана, обришемъ съ

њимъ песакъ изъ крвавогъ носа могъ, и подигнемъ се преко мртвы лешина путованѣ далѣ продужити. Међу разнымъ брежульцима нађо више незавеяны камила. Не далеко спазимъ єданъ тулумъ, гди путници воду држе, потрчимъ къ њему, да жеђь мою угасимъ, а кадъ тамо башъ до последнѣ капљице вода бияше усанула. Мало доцніе и на другій наиђемъ али опетъ неимадо среће; и тако найпосле рѣшимъ се єдно тѣло камиле просећи и воде се изъ нѣногъ стомаха напити. Намѣру мою испунимъ и почемъ самъ се добро воде напіо и тимъ свою горећу жеђь угасіо, коє ми се души и изнемогломъ тѣлу као найболій мелемъ учинило, поитимъ и друге распорити, и довольномъ водомъ мой тулумъ снабдѣти. И почемъ самъ више одъ половине тулума воде накупіо, станемъ мислити се шта садъ чинити имамъ. Познато ми є было, да до найближегъ извора само єданъ данъ хода има, а знао самъ и путъ коимъ треба извору ићи. Међутимъ ноћь се приближила и садъ самъ се добро размислити имао шта ми валя чинити да л' да ноћь у одмору или у путованю проведемъ.

Када є сунце зашло, спремимъ се на путъ съ мешиномъ на леђима. Путовао самъ целу ноћь и предъ зору мысліо самъ, да самъ баръ половину пута прешао, колико єданъ караванъ обично може прећи; тако дакле имадо іошъ читавъ данъ и єдну целу ноћь у найвећой злопати у пустињи провести безъ обране одъ жарке врућине. Воде самъ доста имао, али садъ ми є опетъ ране нестало. Кадъ є сунце изашло, спустимъ се уморенъ на запареный песковитый брежулякъ да се мало одморимъ. — Пре него што є подне настало тако ми се яко было мозакъ загреяо да самъ готово изгубіо паметъ. Садъ ми є предъ очима све несавршено или болѣ рећи пусто постало. Нестрплѣливимъ очима моима живо представляше се читаво єзеро, — я се єдва подигнемъ и путъ мой продужимъ докъ нисамъ сасвимъ изнемогао. После опетъ у некомъ растоянію сматрао самъ дрва, и могао самъ найманѣ ніянѣ багренски грана у средъ горе врло лепо видити; ускоримъ што пре тамо — да се у пріятномъ горскомъ ладу одморимъ, а кадъ тамо оно у место горе искрсну ми малый одъ пола стопе высокій обманююћи шушняръ.

Овако самъ се ваздань варао и мучіо. Найпосле смркне се и сяйне звезде опомену ме на продуженѣ могъ жалостногъ путованя. Добро се изъ тулума воде напіємъ, и пођемъ далѣ усамлѣнимъ путемъ. Я самъ слѣдовао, костуромъ камила и коня прећашньи каравана, кои су у пустињи пропали, означенымъ трагомъ, и када є зора заплавила, угледамъ на близо замакъ Акаба. Као на ново рођенъ тулумъ съ водомъ сбацимъ съ леђа, и удвоивши потомъ моє брзе кораке, после полъ саата одмарао самъ се при извору, изъ когъ самъ се ситъ свѣже воде напіо. О, како самъ озде срећанъ было! милина є было у ладовини лежати, свѣжи воздухъ уживати, цвркутанѣ птица слушати и пріятнимъ мирисомъ цвећа, коє ово местащце украшаваше, наслађавати се! после єдногъ саата свучемъ се, окупамъ се и напіємъ се іошть єдаредъ воде и у дубокомъ сну заспимъ.

Кадъ самъ се пробудіо смртну гладъ осетимъ, а то зато, што за три дана ни залогай леба окусіо нисамъ, а до сада нисамъ га се ни сетіо; єръ имао самъ пречу нужду — жеђь — задовольити. Чимъ самъ єдну као што већъ реко, већу нужду уклоніо, одма наступи друга маня нужда, коя са свакимъ сатомъ све силніа и горчія постаяше. Садъ пођемъ далѣ и на све стране на далеко око мене обзирао самъ се у надежди какавъ караванъ угледати, но бадава! и опетъ се натрагъ къ извору вратимъ. У овакой беди и невольи проће єданъ па и други данъ, а мени ниодкудъ помоћь не доће; и садъ почнемъ осећати, да ми се приближує смрть. При тихомъ жубореню извора, при любкой песми птица и благомъ воздуху, кои ми изнова дисанѣ укрѣпи, мысліо самъ да бы много болѣ за мене было да ме є пустиня прогутала, него да морамъ у овакомъ раю пропасти. Опружимъ се доле да умремъ, єръ више нисамъ у стаю было узправо седити, и када самъ се обрнуо да последньи путъ погледъ на жуборећи изворъ бацимъ, кои ми є животъ продужіо было, осетимъ да ме нешто са стране жульи; и мыслећи да є каменъ, машимъ се да га уклонимъ, а кадъ оно небіяше каменъ, већъ нешто у цепу моє хальине. Спустимъ руку у цепъ безъ да самъ знао шта ћу извадити; упрепастимъ се одъ радости, кадъ видимъ, да то ніе каменъ, него комадъ сувогъ хлѣба. Я самъ мысліо да ми є то са самогъ неба послато, и у самой ствари то бияше правый даръ Божіи, єръ то є было невиный и любавный поклонъ. То є было оно исто парче леба, коє є моє мало дете одъ свои уста заштедило, и мени га при полазку момъ — када самъ мысліо — као што самъ у почетку ове приповедке моє навео — да по цепу моє хальине воће тражи, у цепъ спустило. Одпузимъ до извора, брже болѣ поквасимъ отврднути лебъ, и поедемъ га ронећи према Богу сузе благодарности и найнѣжніе любави могъ родительскогъ срца.

Я се спасемъ, єръ одма други данъ приспѣ єданъ незнатанъ за у Каиро опредѣленый караванъ. Трговци поступаше самномъ одвећъ човеколюбиво, — они ме посаде на єдну свою камилу, и да небы съ нѣ због сасвимъ изнемогли сила мои, пао, добро ме на ню привежу, те самъ тако съ њима у друштву путујући после недељу дана опетъ у животу срећно све моє загрліо, коє никадъ више нисамъ се надао видити.

Превео Вас. Живановићъ.

ДОМАЋІЙ ТЕАТРЪ.

Шеертъ. Ево послао майсторъ оне чизме што сте наручили.

Господинъ. Добро, добро, поздрави майстора, и кажи му я ћу доћи у дућанъ да му платимъ.

Шеертъ. (Врати се.) А штаћу казати господине, кадъ ме упыта майсторъ: шта сте ми бакшиша дали?

Мужъ. Данасъ є Марков-данъ, и слави црква у Палилули, хайдемо жено и мы на гробльѣ, па ты се можешъ раніе вратити а я ћу остати тамо на гроблю.

Жена. Камо та лепа срећа да очешъ да останешъ на гроблю.

МРВИЦЕ

— Єданъ човекъ доће свештенику и каже му да ће да се жени, него жели да се по старомъ обичаю испове-

ди, и ако є што сгрешіо да чини найпре покаянія. Свештеникъ га изповеди, и дозволи му да се може оженити. Човекъ полазећи упыта свештеника: „Ама попо, ты мене изповеди, а нерече ми ништа хоћу ли каква покаянія чинити!“ — „А ты мени рече да хоћешъ да се женишъ?“ рекне му свештеникъ. „Хоћу!“ одговори онай. — „Е, па ты нетреба сада никаква покаянія да чинишъ, єрбо ћешъ се каяти докъ си годъ живъ.“ Одговори му свештеникъ.

— У смедеревскомъ окружію поредъ пута нађе пандуръ єдну девойку, гдѣ се попела узъ дирекъ и хоће жицу одъ телеграфа да пресече. Почемъ є строго забрањено дирати у телеграфъ, пандуръ одведе ту девойку у примирителный судъ, и кадъ є тамо запитаю: зашто є хтела да жицу пресече, одговори она плачући: „казали су ми да у той жици има магнета, што привлачи, па кога годъ момка томъ жицомъ дарнемъ, мора ме узети или полудити замномъ, па самъ хтела да пробамъ, кодъ єдногъ момка изъ могъ села, когъ я волимъ, а онъ за мене немари!“ (ово є истинитый догађай.)

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Г.Г. Епископи кои се овде одъ дужегъ времена због совѣтованія о духовнымъ предметима налазе, одпутовали су на свое епархіе.

— Госп. Вукъ Ст. Караџићъ дошао є у Београдъ где ће се неко време бавити.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Као што новине пишу: Аустрія ће Русіи последнѣ свое захтеванѣ послати, и по томъ ако Русія на то непристане, она ће іой ратъ огласити, и почеће се одма тући.

— Много се по новинама поговара, да ће саюзници оставити Севастополь, и са великомъ войскомъ ударити сувимъ на Бесарабію; а флота да ће съ мора опетъ бомбардирати Одесу. Други опетъ кажу да ће войска саюзничка остати кодъ Севастополя сва, а друга ће войска (саюзничка) извести се кодъ Одесе и упутити се Перекопу, да тако олакшаю да се Севастополь узме, и таква войска морала бы 100. хиляда момака имати.

— У малой Азіи трає єднако землѣтресъ. Лепе вароши Брусе више нема, она є са свимъ одъ землѣтреса разорена, жителъи многи су затрпани развалинама свои кућа, а други сви су се разбегли и разселили, нема готово дана кадъ се землѣтресъ непонавља; на многимъ местима примѣчава се димъ да излази изъ земље, и врло є могуће да ће се гди годъ у близкости какавъ новъ вулканъ отворити и ватру бацати; и у самомъ Цариграду осећаю се врло често землѣтреси.

— Телеграфична депеша у Монитеру, многе є врло обезпоконла; єръ одатле се могло видити, да саюзницима кодъ Севастополя неиде све онако као што бы желили. Последня депеша явля да су Руси саюзнике кодъ Балаклаве, дакле иза леђа напали, битка є была врло жестока, и да є пало на обема странама близу 20. хиляда войника, ков неможе се никако веровати.

— Одъ како є телеграфска линія између Крима и други телеграфа отворена, свака депеша изъ Крима одъ саюзне войске може у Паризъ за єданъ данъ стићи; и тимъ є саюзной войсци много олакшано, єръ могу свакій часъ изъ Париза и Лондона нуждна упутствія добіяти.

— Адмиралъ Дундасъ са целомъ енглезкомъ флотомъ оставіо є килско пристанище, и предузео свой путъ, да ради противу руски утврђеня на источномъ мору.

— Царъ Александеръ произвео є генерала Остен-Сакена за грофа, ков ће се грофство и на читавъ нѣговъ породъ односити.

— У Цариграду променѣни су министери. Решидъ-паша одпуштенъ є, Али-паша, што є сада у Бечу на конференціяма, поставлѣнъ є за великогъ везира. Фуадъ-ефендія поставлѣнъ є за министра унутрашньи дѣла. Мехмедъ-Али, позванъ є натрагъ. Овой промени новине много важности придаю.

— Што є руска войска овако вѣшта и навикнута на бытке, имаю они найвише Кавказу благодарити. То є была практична воєна школа Руса. Сви руски предводитељи тамо су се прославили и научили. Рачуна се да су Руси тукући се са Черкезима одъ 1790. год. до сада изгубили читавъ миліонъ солдати, и 2 хиляде миліона рубльи.

— Године 1845, 1846, и 1847. трошено є у Бечу годишнѣ на зданѣ кућа и други потреба око 75 миліона цигльи; а у 1854. год. износіо є брой на 40 миліона цигльи.

— Механикеръ изъ Ліона Федереръ, отишао є у Паризъ, да покаже єдну воєну машину коју є онъ пронашао. Изъ те машине може се свакогъ минута 700 танета избацыти, и тако помоћу те машине, може се свака непріятељска войска за врло кратко време уништити; а и саме вароши разорити.

— У Ебрайлу у француской, изъ велике побожности удавила є єдна жена своє двоє деце. Она є была одвећъ побожна и суєвѣрна, и то є учинила за то, као што сама каже да се изъ нѣне двоє деце по ньіовой мученичкой смрти, претворе два анђела на небу.

— Лордъ Палмерстонъ казао є у Лондону, да су надежде за миръ врло слабе, али ипакъ да има іоште могућности, да ће се ратъ прекинути.

— Пилъ у Лондону казао є да ће енглескій легіонъ изъ странаца скоро скупљенъ быти; и да ће енглески агенти у германскимъ државама скоро 10 хил. своєвольняка уписати.

— Телеграфска депеша одъ Канробера одъ 20. о. м. у Монитеру изишавша, явля: да су саюзници нека руска утврђеня предъ средоточнымъ шанцевыма заедно са 8 малы топова заузели. У вече 20. ов. м. пробали су Руси да опетъ то освое, али были су одбиенв.

— Изъ мале Азіе являю: да се Ерзерумъ на брзу руку утврђуе, єрбо се руска войска опетъ примиче, а Карсъ є слабъ да є може дуже времена задржати.

Течай новаца: сребро 27¼; дукати по 5 фор. 52 кр. кр. за банке.

У КЊИГОПЕЧАТЊИ КЊАЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 3. Мая 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 37.

ПУТНИЧКА ПИСМА.

(продужено.)

Єдногъ приятногъ єсенѣгъ дана извеземо се у Ферней, куда смо за сатъ и по' дошли. То є оно место, гди є Волтеръ скоро 20 година провео. Онъ є ту варошицу и основао, єрбо кадъ се онъ тамо доселіо (1759. године) ниє было више одъ 7 малы колеба; а сада већъ има близу две хиляде душа — са лепимъ кућама. Дворъ Волтеровъ стои іоште онако исто, као и онда кадъ є онъ у нѣму седіо. Жельно смо ходали крозъ собе, у коима є онъ седіо; у оной соби, гди є спавао налази се портре великогъ Фридриха, коє му є онъ самъ поклоніо. Намештай по собама стои онако исто, као кадъ є Волтеръ живіо; премда млого є изкварено, али то ниє време изкварило, него путници, кои се враћаю да виде ово скровито место оногъ великогъ францускогъ поєте. Тако смешно є было видити, како су завѣсе што стоє выше нѣговогъ кревета, готово сасвимъ изсечене и разнешене, єръ свакій путникъ, кои изъ удалѣны краєва тамо дође, радъ є да понесе што годъ са собомъ у своє отечество, — и да може показати какву стварь, кою є Волтеръ у своимъ рукама држао. Ни нама ниє довольно было, што смо на нѣговимъ столицама седили, крозъ нѣгове прозоре гледали, и као какви полицаи свуда завиривали; него и мы одкинемо по єдну крпицу одъ нѣговы спаваћи хальина, наравно пошто смо добру напойницу надзирателю, што насъ є водіо, дали. Башта Волтерова лепша є одъ нѣговогъ двора; ту има єдна лепа одъ густе шуме алея, гди є онъ обично тамо амо шетао, — и своє лепе трагедіе своимъ секретару диктирао. У башти показивали су намъ и єдно дрво, коє є Волтеръ своіомъ рукомъ іошть 1763. године посадіо. Нѣгова црква іоште стои са надписомъ, што є онъ ставіо латински: „*Богу подигао Волтеръ.*“ А одма према цркви стои нѣговъ театеръ, гди су се нѣгове трагедіе представляле. Онъ є у Фернею створіо по своіой вольи себи светъ, — и у нѣму живіо, и одланде подсмевао се осталомъ свету.

Мы смо читавъ данъ провели у Фернею. Тако смо исто обоица завдно поодили у Берлину гробъ Хегеловъ и Фихте-овъ, а тако смо исто завиривали у Ваймару по кућама гди су Шилеръ Гете и Виландъ седили, па тако смо исто съ ньіови гробова спомене узимали. Заиста свакій путникъ осећа се ближе Богу, кадъ се налази у таквимъ местима, — и кадъ се додира оны предмета, коє народи за нове светинѣ сматраю и почитую.

После два дана поодили смо опетъ єданъ дворъ, гди є лордъ Байронъ седіо. То ниє далеко одъ Генфа. Полако шетаюћи се поредъ єзера дошли смо тамо за єданъ сатъ. Байронова кампанія Діодати већма ме є узбудила него Волтеровъ Ферней. Ова усамлѣна лепа кућа учинила ми се млого приятнія за обиталиште муза, него разкошна волтерова колонія. Ту є Байронъ целогъ своегъ „Манфреда“ трећу песму Чаилдъ-Хералда, — и млоге друге лепе манѣ песме написао. Онъ є ту седіо лети 1816. године. Само се одъ себе разуме, нити нетреба да ти кажемъ, да оно место мора быти лепо, коє є было кадро Байрона задржати, — Байрона, тога поєту съ дивльомъ фантазіомъ, — Байрона, кои є онако незадовольно и нестрпѣливо са своимъ раздроблѣнимъ срцемъ крозъ целу Европу путовао, кои є управо одъ самогъ себе бегао. Кои є премда са чистомъ совѣшћу, све дане своегъ живота немирно проводіо, и нестрплѣливо смрть очекивао. Сва околина Діодати тако є лепа и приятна, да несмемъ ни починати хвалити є; єръ шта я имамъ говорити о ономъ єзеру и о онимъ мѣстима, коя є перо Байроново већъ прославило и опевало. Мени є довольно да своє погледе распростиремъ по онимъ истимъ местима, гди су се негда тога великогъ светскогъ пѣсника погледи заустављяли. За насъ мале доста є одушевленя, да се можемо одмарати на онимъ истимъ прибрежіяма и стѣнама, гди є Байронъ свога Прометея, Манфреда, Помрчину и проче писао. Каква є то неспокойна и незадовольна душа у Байрону морала быти кадъ є у таквомъ земномъ раю и у таквомъ веселомъ месту онако тужно на смрть мысліо и пѣвао: „Шта є друго смрть, него миръ и покой срца, коє насъ къ єдной цѣли води. Животъ є варльива сенька. Што годъ око себе видимъ, то само у мени живи. И оно, што є удалѣно одъ мене, за мене є мртво. — Шта су миліони живота, кои су се већъ одавно у пра' претворили? гди живе они, какове су ньіове вароши? каквимъ єзыкомъ говоре? и зашто ій є судбина произвела на овай светъ? где ћемо наћи одговоръ на такво питанѣ? Свакій ключъ, кои бы могао отворити тайне гроба, већъ у гробу лежи. Свакій животъ ниє ништа друго него меуръ одъ воде! — “

Ваздан остали смо у Діодати. Пре подне одали смо и гледали найближе околице, а цело после подне преседили смо. Матићъ є читао Манфреда, а я самъ му на-

писао єдну песму, кою самь му заєдно съ целомъ своіомъ сбиркомъ алпискогъ цвећа поклоніо. За себе самь само єдну алписку ружу задржао, кою самь съ опасношћу живота на Фурки узабрао. И какавъ бы лепшій споменъ могао коме дати изъ швайцерскогъ путованя одъ такве збирке алпискогъ цвећа заедно са овомъ песмомъ спеваномъ у Діодати.

И ако є увенуло,
То алписко наше цвеће,
У нама є остануло,
Што увенут' нигда неће,
Што ће после дугогъ доба
Зеленит' се и листати;
И выш' самог' нашег' гроба,
Ко алпискій цветъ блистати.
То є споменъ, споменъ светый
Овогъ райскогъ благованя,
Што ће свагда да насъ сети
Нашегъ дугогъ путованя.
Єръ овде смо само срећни,
Овде мирни, задовольни,
И са душомъ и са тѣломъ
Овде само мы смо вольни.
Све є време овде моє
И савъ створъ є створенъ за ме;
Што годъ видимъ одзива ми с'
И каже ми: уживай ме.
О, овде смо мы далеко
Одъ пакости и интриге;
Далеко смо одъ ласканя,
И сувишне светске бриге.
Овде нико насъ немрзи,
Нити кога мы мрзимо.
Ние-л' савъ светъ уживати?
Када савъ светъ мы любимо.
Алписке ти ево руже,
Кою самь ты изподъ снега
Узабрао и донео
Са връ Фурке грдна брега.
Зато кадъ є годе видишъ,
Сетићешъ се ти Мон-блана,
Сетићешъ се Діодати
И швайцерски лепы дана.
Кадъ Русовлѣвъ цвѣтакъ видишъ,
Сетићешъ се ты Женеве,
А пре свега сетићешъ се
Край єзера плавогъ мене.
Бистра Рона, што єзеро
Као муня средомъ сече,
Мутна Арва што изъ леда
Шамунскога амо тече,
Снѣжна брда, стрмне стѣне,
И питоме долинице,
Тврди гради, лепа места,
И малене колибице.
Све ће остат' то на вѣки,
У спомену и памети;
Свакій погледъ, свака мысо,
Тогъ ће свега насъ да сетн.
Шта — зар с' може заборавит'
Каружъ, Ферней и Шамбези,
Где с' природа своимъ лепотомъ,
На човека срећна смеши.
Кадъ єзеро тихо дише,
Кадъ музика явля вече,
Тадъ нашъ чамацъ по єзеру
Ко' пастрмка риба сече.
За то време нека лети,
Іоштъ єдан-путъ тако брзо,
Споменъ неће нашъ однети,
Съ животомъ є скопчанъ тврдо.
И ако намъ нечовечность
Ведро небо наоблачи
Онда споменъ на те дане
Некъ намъ чисте душе блажи.

ЗЕМЛѢТРЕСЕНІЄ У ЛИСАБОНУ.

Єданъ одъ найстрашніи догађая новіи времена єсть землѣтресеніе, коє є 1. Новембра 1755. године престолну варошь Португалске онако напрасно и изненадно у бездну пропасти сурвало. Да бы величину грдне ове несреће, коя є лисабонске жителѣ постигла, болѣ себи представити могли, нуждно є, да неколико само погледа на ову варошь бацимо, пре него што є ужасный тай данъ наступіо.

Сви знамо да є Лисабонъ упоредно съ Лондономъ, Амстердамомъ и Хамбургомъ између прві трговачки варошій у Европи: и трговина нѣгова на неколико година предъ появомъ землѣтресенія была є іоштъ млого живля него данасъ. Варошь є лежала на сѣверной обали рѣке Теца на седамъ брежуляка, и одъ стране реке имала є врло величественъ изгледъ. Зданія су се поредъ Теца подизала далѣ према холмовима у высину, и заиста свакій, кои є у овой вароши было, имао є єдну одъ найлепши река на свету предъ собомъ; єръ растояніе одъ єдне обале до друге износило є добру половину немачке милѣ и овай токъ реке приносіо є вароши на лађама богатство свію готово поморски народа. Изнадъ ове густе шуме катаркій простирао се романтичанъ предѣлъ, богато природомъ снабдѣвенъ и прекраснымъ варошима и селима населѣнъ. Тадашньій Лисабонъ было є скоро єдну и по немачку милю дугачакъ и окружавао га є єданъ зидъ одъ 77 старо-франкски кула, коє истина нису быле кадре одпоръ непріятелю каквомъ дати, али є одъ ньи варошь врло величественъ изгледъ имала. Овай зидъ одъ стране реке имао є 26 а одъ суве стране 17 капія.

Осимъ тога налазила се овде и єдна лака стародревна тврдиня, коя є на найвышемъ брегу стаяла и своіомъ се величиномъ и начиномъ арапскогъ зиданя одликовала; благородници имали су прекрасне куће одъ четвороуголногъ камена зидане са лепимъ баштама, коє су вароши као особитый накитъ служиле, премда су остале куће быле манѣ лепе, далѣ брояла є ова варошь 40 црквій, изузимаюћи катедралну, коя є на єдномъ найузвышеніемъ холму стаяла и због тога изъ дальине величествено изгледала; она є у старо-готскомъ стилу озидана была и изнутра найбогатіе украшена; имала є іоштъ и 25 монастира за калуђере, 18 за калуђерице и одъ прилике

130 за мирске, у коима су се капеле и свештенице налазили; за сиротне било є више велики болница установлѣно. Кралѣвскій дворацъ имао є одъ стране реке неизказано лепъ изгледъ и изъ тогъ прекрасногъ положенія могла се съ нѣговы прозора гледати сва грдна флота и све оне лађе, коє су у пристаниште улазиле и излазиле; онъ є сачињавао єдну страну одъ четврти а съ друге стране были су: ћумрукъ, касапнице, житнице и пр.; на овоме месту држала се и борба бикова и спаљивали се живи они несрећници, кои су осуђивани инквизиціомъ, коя є на плацу „Розина“ своя засѣданія држали.

Улице су быле превећъ узане, а гдикоє и врло стрмените; пристаниште є сасвимъ добро было и могло у себи око 10.000 лађа сместити, а због нѣгове дубљине найвећи бродови у 18 фатій воде управъ су предъ палатомъ съ баченимъ ленгеромъ безбездно стаяли; улазакъ су бранила два градића, св. Ю л і я н ъ, кои є на обали озиданъ было и Т о р е, кои є на браништу одъ воде окруженомъ стаяо, али найвећа обрана пристаништа было є и сада є іоштъ прудъ, кои се попреко предъ њимъ пружа, лађама, коє искусногъ воће немаю, врло опасанъ.

Такавъ є было Лисабонъ до 1. Новембра 1755. године. Изютра іоштъ лепа, богата и пуна жительства варошь а у вече гомиле развалина, пушеће се сгариште, недогледимо мртвачко полѣ! Одсудногъ овогъ ютра было є небо ведро и чисто, као што є обично у срећнимъ краєвима южне Европе, и никакавъ се ветрићъ примѣћавао ніе, али око 10 сатій зачу се у сокацима нека тутњава као кадъ бы кола трчала а наскоро почне се земля силно трести. Башъ є было празникъ Сви Свети и люди по већой части у цркви кадъ є несрећа ова наступила За 10 минути преобрате се найлепше палаге, найвеличественіе цркве и приватна зданія у найплачевніе развалине, подъ коима су жительи илядама свою смрть налазили. Одма на првый потресъ срушило се зданіе инквизиціе: к а з а - с а т а а то исто постигло є и кралѣвску палату, коя са свима драгоцѣностима своима пропаде у землю; само штета нѣна износи на 4,000.000 талира; но на срећу ніе се нашла ту кралѣвска породица, него є мало пре тога отишла была у Белемь, богатый монастиръ на ушћу Тепа западно одъ Лисабона; величественый єзуитскій колегіо стропошта се и затрпа подъ своимъ развалинама све тамо десивше се членове друштва. Іоштъ већа несрећа и непрорачунѣна штета догодила се близу ћумрука, гди є єданъ заливъ было. Ту су се налазиле бразилске, источно-индійске, африканске лађе съ натоваренимъ деньковима, сандуцима и цаковима пунимъ одабраны производа за потребе сѣверны народа, у комъ еспапу лежали су миліони. Шећеръ, индиго (чивитъ,) слонова кость, златный песакъ, памукъ, свила, кава, дарчинъ, мускати, кинезки и јапански порцелани, драго каменѣ, скупоцене фарбе налазиле се овде; осимъ тога было є татара и разны художны производа европски изъ Ліона, Бирмингема, Нирнберга, Бреславе, Шемница, Солинга и други трговачки варошій. Око овы добара врвило є одъ ютра па до мрака преко 600 лађара, служителя, званичника, морнара, носилаца, арапа, Турака, Єрмена, Чивута и Христіяна изъ свію земаля; земля се затресе и у єдномъ минуту потону овай заливъ, безъ да се є єдна душа спасла; вода наиће на место и ни найманьій трагъ неостаде одъ ове велике піяце.

(край слѣдуе.)

ДОМАЋІЙ ТЕАТЕРЪ.

Терзія. А камо тебе да ми дођешъ на имен-данъ?

Комшія. Опрости брате нисамъ было кодъ куће.

Терзія. А гди си было?

Комшія. Было самъ у кафани.

Супруга. Али вамъ госпоя лепо црне хальине доликую. И я бы врло радо црне хальине носила, єрбо и мени бы врло лепо стаяле.

Удовица. А вы се молите богу да вамъ ко-годъ у роду умре, па онда читаву годину можете црне хальине носити.

Супруга. Мени є врло мило да носимъ црне хальине, али опетъ жао ми є да ми ко-годъ у роду умре. Да ми є да ми умре ко-годъ тако као вама, за кимъ ме небы млого срце болело. То єстъ мой мужъ.

Господинъ. О о гди ми се мете по памети а никако немогу сетити се! Иди часкомъ па пытай госпою какву оно ноту найволи.

Слуга. А што ћу є и пытати кадъ знамъ іоштъ напредъ какву ноту найволи.

Господинъ. Е па каква є то нота?

Слуга. Банкнота.

ЗАГОНЕТКЕ.

Бела њива, црно семе, мудра глава коя сиє.

Дрвена кучка у потоку лає.

Два светле, четири стеру, а єданъ мысли да легне.

Залолота лота, са висока плота, далеко се чує у незнану землю.

Зоба гроздъ одъ мора до Дунава, нитъ га мога позобати, ни га мого прегорети.

МРВИЦЕ

„Во время оно“ некій пуномоћникъ Караћорћевъ састане се некаквимъ народнимъ посломъ са покойнимъ варошкимъ а граћанскимъ земунскимъ управителѣмъ Лазаревићемъ, па као будући се запыта га: „А Бога ти, вели, шта ми оно пре рече да си?“ А Лазаревићъ му одговори: „Я самъ, вели, просто рећи п у р г е р м а й с т о р ъ.“ А онъ на то: „Е брате, вели, ако си м а й с т о р ъ, башъ си майсторъ; а шта ти є п у р г е р ъ, то незнамъ.“

ПОДГРЕВЦИ.

23. Марта 1825. родила се у Солни у Лотарингіи єдна врло лепа а пуначка па плавоока девойчица, па у обадва ока у зеницама имала є белимъ словима разговетно написано *„царъ Наполеонъ.“* А то се догодило овако: Мати нѣна добила є была одъ рођенога своєъ брата, кадъ є некуда за Бонапартомъ полазіо на войну, за споменъ єданъ новацъ одъ 5 франака, на коме є писало *„царъ На-*

полеонъ.“ Па тай новацъ чувала є она дуго време; али некако башъ кадъ є была трудна томъ девойчицомъ, была є тако у нужди, да є морала найпосле и њега потрошити. Она сама приповеда да іой є то тако тешко пало на срце, да є найпосле и плакала кадъ га є давала. Па њи 8 лекара мисле да ће то и быти узрокъ што є после родила ту девойчицу са онаквимъ надписомъ у зеницама.

АМЕРИКАНСКЕ ПУСТИНЂ.

Те су пустинђ добре за стоку да по њима пасе. А како треба неговати стоку, то давнашњи народи американски іошъ ништа незнаю. Нема ни єднога да зна употребити ту згоду, коє му сама природа богато дає.

По два обична говечета забављю се на паши западне Канаде и око величествены кула одъ дворова недашњи тамошњи владалаца, коє се куле саме о себи пропињу у высину на Гили рѣци. Овчіи праотацъ, дугорогій муфлонъ, шврля овамо онамо по кречовитимъ а пустимъ стѣнама калифорнійскимъ; а по южноме полуострову чопорима шврляю ламе и после викуни, кои су наликъ на камиле. Али сва та стока, коя є човеку одъ користи, има више стотина година како тако єднако овамо онамо безъ госе шврля, єрбо нема никога да се нађе, те да є ограничи, па употреби на свою користв.

Малый шаренкастый єленъ агустинъ и панцирастый армадилъ, кои кртину у земльи плаши, и прекрасно шарена аспида, некаква отровна змія коя своимъ загушљивимъ смрадомъ воздухъ трує, и после юначный лавъ, бразиліянскій тигаръ са своима прождрљивимъ челюстима, коима кадъ угушене прти теоце, — све те и іошъ и друге животинђ као безъ главе тумараю по оной голой а неизмерной поляни,

Та поляна, на коіой само подивлячена стока и друга дивља животиня живи, небы доиста ни неколицину пастирскогъ народа, кои и онако по индійскомъ обичаю своимъ радіє єде биля него друго штогодъ одржати и заранити могла, само да нема свуда; куда се годъ човекъ окрене, растрканы палмова и маурнція. А на далеко зна се какво є то добротворно дрво. Непобѣдими народъ гиаранскій на Оринoку рани се мауриоіемъ. Лишће његово служи за време малогъ каквогъ потопа и людма и маймунима као склониште. Єзгро одъ његовогъ стабла има у себи брашно наликъ на сало, па се на кришке оече и суши се после се єде. Сокъ му є сладакъ а якъ као свако сладко и яко пиће, а плодъ му є добра рана.

(продужиће се.)

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Димитріе Саввићъ премештенъ є по потреби службе за началника среза параћинскогъ, а Коста Антоновићъ такође по потреби службе за началника среза моравскогъ окр. пожаревачкогъ, далѣ Янко Іовановићъ по молби премештенъ є за началника среза омольскогъ окр. пожаревачкогъ и Дина Протићъ такође по молби за началника среза Темнићскогъ окр. ягодинскогъ, а Савва Стояновићъ поставлѣнъ є за началника среза лепеничкогъ окр. крагуевачкогъ съ производствомъ у чинъ капетана.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Скендер-бегъ што є кодъ Евпаторіе было онасно ранѣнъ са свимъ є оздравіо и 9. п. м. већъ є предузео команду. 4. п. м. саранѣнъ є у Инкерману францускій генералъ Бізо, са великомъ парадомъ. Рагланъ, Канроберъ и Омеръ-паша присуствовали су томе погребу, Канроберъ, Нилъ и Пелисиє, говорили су войсци ватрене беседе, на гробу тога своегъ воєногъ друга.

— 16. п. м. отишло є у Цариградъ изъ Ћенове 10 параброда са превознымъ лађама, на коима се налази 4 хиляде пиємонтеза.

— Што є у Француской на место Друена де-Ли дошао за министера иностраны дѣла досадашњій францускій посланикъ у Лондону, Валевскій, а и што ће и у Русіи, ако до сада већъ ниє, а оно скоро на место Несел родово доћи Блудовъ за државнога канцлера, то кажу да є отуда, што су и францускій и рускій царъ наумни одъ сада іошт живлѣ радити, па зато купе око себе и живлѣ люде.

— 4000 мом. сардинске войске већъ су приспѣли на на Кримъ, гди ће на крилу францускоме и сами оперирати противъ Севастополя.

— Изъ Енглеске є већъ отишла на истокъ 880 момака новосаставлѣне польске войске. Они ће стати у войску турски козака. Лордъ Палмерстонъ ниє іймъ могао учинити по жељи, па допустити іймъ да имаю и свою народну заставу, єрбо бы, вели, то онда значило обявити ратъ Аустріи и Пруской.

— Руска войска на источноме мору већъ се повукла са аландски острова, єрбо є енглеска и француска флота већъ близу, и то кодъ Редхама, по милѣ далеко одъ Ледсунда.

— И Руси и саюзници кодъ Севастополя пуне барутомъ различните флаше, као н. пр. одъ пива, па ій кадшто место танета избацую изъ топова єдно другоме у обкопе. Заръ смо већъ до тога дошли?

— Сва резерва саюзника иде изъ Цариграда на Кримъ, куда іймъ є и флота одъ параброда отишла изъ Варнѣ да бомбардира Керчъ.

— Изъ Багдада являю да се 16.000 Курѣана побунило подъ Єздеширъ-беіомъ, али ій є багдадскій гувеонеръ Решид-паша преко ђенералъ-маіора Мехмедъ-паше само са 3000 войске нешто потукао а нешто растерао у єдноме врло жестокомъ и крвавомъ бою.

— Православни до сада у свой Турской нису смели на велику суботу обносити Христа по староме обичаю по вароши кадъ га саранюю, него су га обносили само око цркве; а ове године іймъ є повлаћено, те су и то чинили, и то у Янини, — А у Превези разлютили су се были Турци, те су сва клепала поразбіяли Православнима, кои знамо немаю звона. Но то зло іймъ є башъ добро дошло, єрбо іймъ є после као накнаду за то израдіо енглескій конзулъ, те су изъ Корфа добили єдно звоно, у коє садъ єднако звоне и кадъ треба и кадъ нетреба, само у пркосъ, оныма Турцима, кои неће ни закакву наредбу да знаю.

Течай новаца: сребро 128½; дукати по 5 фор. 54 кр кр. за банке.

У КЊИГОПЕЧАТНЊИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 5. Мая 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 38.

НАЙВЕЋІЙ БРЕГЪ.

Свећа живота у пола гори,
Сунце се западу веће клони.
Єсень живота виче: отвори!
Немила старость све ближе звони.

Брзо ће свећа до дна се слећи,
Лето за летомъ брзо ће проћи;
Нико одъ гроба неће утећи,
Кудъ годъ ко иш'о, къ нѣму ће доћи.

На путу моме брегове млоге,
Са трудомъ, али преш'о самъ срећно.
Нигди ме нису издале ноге,
Алпи су сведокъ што стоє вечно.

Ал' нема нигди путника оногъ,
Кой брежићъ гроба може прећи;
Ноге и животъ издаду свакогъ,
Гробъ є на земльи брегъ найвећій.

Често самъ тебе сунашце мило,
Гледао како се съ небомъ прашташ;
Ал' до садъ свагда точно си было,
Са другогъ края сяйніе с' враћашъ.

За Мон-бланъ, Везувъ и Фрушку гору,
Усамлѣнъ я самъ тебе пратіо;
Ал' свагда твою ту лепу зору
Мени є зракъ твой опетъ вратіо.

То лепо, ясно светило твоє,
Замишлѣнъ, саняюћ самъ на яви,
Глед'о самъ ронећи сузе своє,
Како се у синћ море дави.

О, негда мило сунашце ты ћешъ,
Заћи за єданъ брежићъ малый,
Одатле више изаћи нећешъ,
Єр' ту су путника закопали.

За мене само ты ћешъ престати,
За мене само неће те быти.
У безброй лета ты ћешъ іоштъ сяти,
Ал' мене свагда ће земля крити.

На сусретъ идемъ той вечной ноћи,
У коіой вечна тишина трає.
Мртвило срећно, къ теби ћу доћи,
Животъ ми слабе радости дає.

Гди ништа ниє стално и вечно,
Одъ дана до дана гди се живи,
Паметна лудо, живишъ ли срећно,
Кадъ ти се пола Европе диви.

Срећа, богатство, науке, слава,
Све є то ништа, све ружна смеса;
Све то прецвета, к'о польска трава —
А човекъ? стотина ока меса.

На гробу моме нека се чита:
„Мален о н и ш т а овде почива,
„Ков с' у велико прели н и ш т а,
„Съ хаосомъ, вечнимъ да вечно плива."

У Риму — 1851. год.

АМЕРИКАНСКЕ ПУСТИНЕ.

(край.)

Тако мы на найнижемъ степену човеческе душевне образованости налазимо и маюшногъ црвића, кои само на єдной частици цветка ограниченъ, быће природногъ порекла на єдномъ дрвету одржава.

Подъ косо падаюћимъ зрацима одъ сунца, коме облакъ никада несмета, травчица клоне а земля се одъ превелике припеке раскомада као годъ оно одъ каквога труса. То є сасвимъ редакъ а ужасанъ появъ! Силанъ віоръ прави одъ песка облакъ. Тамна а жућкаста полусветлость одъ сунца баца сасвимъ притворно покривало своє на опустошену поляну. Све то изгледа као годъ да ће се небо на землю сурвати! — Усіяна а прашльива земля, коя у магли плива, умножава топлый а загушльивый воздухъ. Па найпосле у место разлаћеня доноси источный ветаръ іошъ већій жаръ, када силно надъ запареномъ земльомъ дувати почне.

Као што се на леденомъ сѣверу одъ яке зиме животиня кочи, тако напротивъ у тимъ пустиняма одъ яке припеке никако изъ землѣ неизлазе крокодилъ и царска змія. На све стране суша предсказує смрть; на све стране жеднога прати обманльивъ изгледъ одъ водене сенке, коя одъ трептаня и преламаня сунчаны зракова произлази.

Густимъ облацима одъ прашине а поредъ тога и глаћу и горећомъ жећу обузета, узвери се животиня па риче на све стране. Коньи опруже вратове, па тумараю о-

вамо онамо по воздушной влаги, тражећи гдигодъ какву калюгу, кою прашина іоштъ ніе засула.

Хитріе и смотреніе гледа мазга угасити свою жеђь. Има т. е. некаква округла а бодљикава билька, коя исподъ люске има некакавъ водљикавый сокъ. Па мазга, пошто своіомъ предньомъ ногомъ той бильки бодљике омлати, пажљиво примакне къ ньой губицу свою, те тако се нѣногъ лаћаногъ сока напіе.

Али ни после яке сунчане припеке, кадъ настане ладовина дуге ноћи, опетъ се коньи и друга животиня немогу умирити. Има т. е. снясетъ слепы мишева, кои нападаю на кукавну животиню, па іой сисаю крвь; и гди се залепе, жива се рана отвори, на кою се после москитосъ и читава гомила бодљивы коѣкаквы црвића скупи. Тако тамо животиня свой яданъ животъ проводи, кадъ се на земльи одъ жестоке врућине воде засуше.

А кадъ настане кишовито време, па текъ што се површина одъ землѣ мало ороси, а оно у ѣданпутъ изћиска по читавой пустиньи прекрасна трава. Онда светлошћу надраженъ мимоза цветъ развія своѣ листиће као и много друго цвеће, па подобно ютреньой песми птичица, љубко поздравля раћанѣ сунца. Коньи и стока, све то онда у найвећой приятности живота своѣ весело излази на пашу. Онда се и страшна змія и ужасный крокодилъ изъ мртвогъ сна подиже; а у густой и высокой трави скривенъ лежи дивно шаренкастый ягуаръ, кои као оно мачка кадъ на миша вреба, мимопролазећу животиню своимъ лакимъ скокомъ застрашуе. Вода као свака рѣка на све стране се разліе тако, да текъ у ѣданпутъ нека часть пустинѣ изгледа као какво море, коѣ неможешъ прегледати. Онда животиня, коя є готово читавъ векъ на прашльивой а безводной земльи провела и одъ жеђи скапавала, у ѣданпутъ поврви на воду, па као оно водене животинѣ чопорима заплива, тражећи себи олакшице и траве за пашу. Но онда се млога животиня и дави, а млогу опетъ крокодилъ зубчастимъ своимъ репомъ размрска, па є после прогута; а што остане живо, то се после са тешкомъ мукомъ пенѣ на брда, куда вода недопире, те тако се спасава.

Према югу окружава пустиню нека стра'овита дивлячность. Шуме, коима има преко иляду година, запремаю савъ просторъ између Оринока и Амазана рѣке. Велике а морасте плоче одъ гранита съ ужаваю корито пенушеће се рѣке. Горе и брда разлежу се одъ силне рике ягуара и цике и дреке опаки маймуна кадъ на кишу слуте. Гди рѣка мало изиће изъ своѣ корита наполѣ, тамо по калюгама леже опружени крокодили са отвореним челюстима и непомичући се съ места, а кадшто се на ньи спусти и по читаво ято птица, па опетъ се непомичу съ места. Царска змія замота око каквогъ дрвета репъ, па вреба на обали сигуранъ свой плѣнъ. Хитро опруживши се, зграби она млада бика или и другу какву слабію животиню, па гута свой добитъ, ако и силомъ.

Па у тако якой и дивльой природи живи и данасъ некій родъ людій, кои различно разговараю. Неки су настири, па никако незнаю радити землю него се ране мравима и гумомъ и земльомъ. То є правый изродъ одъ людій, као што су и сами Отомаци и Ярури. Осимъ овы налази се іошъ ѣданъ, али млого питоміи видъ насељника, кои є разумніи и у нравима млого блажіи одъ предпоменуты. Ти други, кои се само воћемъ ране, ѣсу Маквивитари и Макоси. Грдный просторъ између Касиквара и Абатокса обитава само тапиръ и дружелюбивый маймунъ, а о човеку ни спомена нема. Но по стѣнама изрезани художествени коѣкакви ликови знакъ су да є и та пустиня морала некада быти сместиште вышемъ степену човеческогъ изображеня.

Као што се тигри и крокодили у пустиньи съ коньма и говедама боре, тако и на горской обали, у дивльой Гваяни, видимо увекъ наоружана човека а противъ никогъ другогъ него опетъ противъ човека. Гомила ти дивляка негрози се сладко пити крвь своме непріятелю а опетъ човеку. Други опетъ и ненаоружани налећу голимъ рукама ѣданъ на другога, па се отровнимъ ноктима даве. А да іймъ се, кадъ беже, по стопама неуће у трагъ, то они, особито ако ій мало има, чимъ доћу на какву песковиту землю, одма сваку стопу у песку рукама запрећу, те тако іймъ се незна трагъ.

ЗЕМЉОТРЕСЪ У ЛИЗАБОНУ.

(край.)

Одъ свы страна зачу се якъ и запевка. Люди беже улицама и дижу руке къ небу и моле у Бога спасенія. Гледаю само друма докопати се, па полакъ голи трче преко развалина. Старци и жене и деца и болестници и сви, кои немогу бегати, замотаваю главе у постелѣ да ій као зло мимоиће. На гдикога се стропошта каква развалина, исподъ коѣ му стои умрети, ако не одъ терета, а оно за цело одъ глади; а гдикога таква развалина дабогме и сасвимъ раздруска. Коньи и говеда поиспрекидаю ужа, за коя су везана, па нагну заѣдно са своимъ газдама кудкоѣ бегати, али узалудъ. Гомилама ньи буду у бегању поубіяни каменѣмъ и цигляма. коѣ се распадаху одъ кућа. Млоги полете путъ дворца на место, гди стоѣ лаће, да кою лаћу дограбе, али се брже болѣ опетъ врате. Рѣка Тецо т. є у ѣданпутъ яко нарасти, и то ѣдно 20—30 стопа више него обично, те све лаће избаци на суво. Куда се годъ човекъ обазре, свуда стра' божій! Више вароши дигну се читави стубови одъ тешке прашине, кою віоръ натериваше по улицама, коѣ ѣдна за другомъ пропадаху. И само сунце, кажу, окрене одъ землѣ своѣ лице, те човекъ немогаше видити ни прста предъ очима. То зада іошъ већій стра' и ужасъ, те са свы страна стане светъ вика и якъ да се у човеку срце заплаче.

Али є, кажу, свако зло за времена, па тако и то. Мало по мало па и сасвимъ нестане све те стра'оте. Завлада тишина а облаци одъ прашине разићу се. Кои преживе ону стра'оту, а они заћу тражити кога іошъ незнаю гди є и како є. Садъ текъ стане светъ вриска и якъ и лелекъ. Овде пріятель грли верна а мртва пријателя свога, а тамо опетъ майка шири руке и біе се у срце за изгубљнимъ ѣдинцемъ, а мало далѣ опетъ отацъ љуби неячку дечицу свою у ледена уста! Гдикои іошъ вичу „помагай“ исподъ тешкога каквогъ каменя и

муче се изсакаћенимъ рукама уклонити га да изиђу напољ са оно мало іошъ живе душе!

Текъ што други опетъ стану Богу захвальивати за нађена отца или сина, брата или сестре, пријателя или и само добра познаника, кадъ али у єданпутъ стане се земља и опетъ трести скоро као и пре. Оно мало іошъ читавы кућа стане се овамо онамо љуљати као оно катарка одъ лађе на бури. Свакъ се побои да є првога потреса пошћеђенъ зато, да садъ страда.

Тай потресъ потрає за мало, па се опетъ стиша. Али после опетъ почне се земља наново, те яко трести. Нико се немогаше одржати на ногама. Поячи клецаху а послабіи потицаху се башъ главомъ на землю. Стану и опетъ кукати и лелекати, Бога па и саму землю приклињати да се смилую; али узалудъ.

У ту буну подземне природе помешаю се іошъ и други злотворни елементи да іой помогну довршити пропасть лепоме Лизабону. Одъ више страна т. є. у єданпутъ букне ватра, а за њомъ као у договору пристане одъ некуда и якъ ветаръ, те за тилый часъ огрезне савъ Лизабонъ у пламену. Никоме небыяше ни на край памети да гаси, да гледа штогодъ спасти. Свакъ се побои да тимъ само іошъ већма неразгнѣви ускомешану природу, па само гледаше спасти живу душу, ако и голу нагу.

Та буна разяреногъ елемента траяше пуны 8 дана. Лизабонъ, богатый Лизабонъ, остане савъ го' као прсть, постане у єданпутъ просякъ. Неброєне породице, одпре богате и пребогате а садъ и безъ леба, после ситна дечица лишена родителя и родительи подъ свою седу старость лишени сваке подпоре, — све то, па и сама кралѣвска породица, стаяше наполю подъ ведримъ небомъ морено глађу а дркћући одъ ладноће, па одъ тешке туге обараше очи на землю а само кадшто бацаше ій на жалостный Лизабонъ, коме одъ царски дворова садъ пакостный елементъ направи саме куле одъ пра' и пепела, кои бесный ветаръ понекадъ іошъ развеява! Найслађе свезе, одпре срећне и пресрећне, а садъ у єданпутъ за свагда раскинуте, найлепше надежде осуећене, найдражіе радости изгубљне!!

Съ почетка се мислило да є ватра изъ земљ изишла, али се доцніе увидило да ниє отудъ него одъ части одъ ватре у кућама а одъ части одъ млоги горећи свећа по црквама а одъ части опетъ може быти да ю є и какавъ зликовацъ подбаціо. Шестнаестъ дана, почемъ є све то прошло, іошт є быо пепео тако врућъ, да су се котарице, у коима є изношенъ, запальивале.

Шпаньолскогъ посланика убила є стропоштана кућа нѣгова башъ онда, кадъ є изъ капіе изићи хтео. Новци кои су у гвозденимъ сандуцима были, нађени су неповређени, а сви други нађени су тако црни, да се после тога при сваком плаћаню уговарало оће ли то црнимъ или белимъ новцима быти. Коначно упропашћенъ вароши ватромъ има се само узанимъ улицама приписати. Савремени описатељи немогу довольно речій да нађу, да бы страоту ти развалина после ватре описали. Погледавши на выше, видіо є човекъ стра'овите па упоређене пирамиде одъ изгорелы кућа, кое су се часъ на єдну часъ на другу страну нагибале. На неброєнимъ местима лежала су мртва тѣлеса, гдишто 7 до 8 њи єдно преко другога, полакъ пепеломъ затрпани а полакъ изгорели. Одъ свію државны зданія остале су читаве само ковница и благайница.

Земльотресъ често се іошт повторавао, али ниє тако якъ быо. Непрестано падаюћа кишта гонила є несрећнике по брдима, куда су се они одъ труса, ватре и потопа спасавали. Мокроћа, ладноћа, болесть и гладь наступи, и поредъ све брижльивости опетъ су млоги поумирали, кои су се дотле одъ толике опасности сачували. Число погинувши рачуна се на 40.000, а штета у добрама на єдно 570.000.000 талира. Пошто су се доцніе іошъ и крадльивци появили, кои су почели красти, то буде тамо послано неколико полкова войске да сачуваю безбѣдность. Па ти крадльиваца обешено є у єданъ данъ 36. Око 3000 людій свакій данъ є разчишћавало развалине, те опустошеный Лисабонъ подигне се опетъ наново, те буде іошт и лепшій него и пре.

превео Єврем П. Гудовићъ.

МРВИЦЕ

— Єдногъ кривца обале да туку. Па кадъ га почне болети, а онъ повиче: „доста капетану тако ти судила деца.“ Онъ є тимъ благосиляо капетана, да му и деца буду судіе и капетани, а капетанъ разуме сасвимъ другчіе, па повиче: удри, удри, кадъ ће мени судити деца, волимъ я теби!“

— Єданъ калуђеръ млого є піо. Владика га зовне и после дугогъ саветованя и претнѣ морао се калуђеръ заклети, да неће осимъ воде ништа до гроба пити. Владики буде мило и одпусти га. Калуђеръ путујући у монастиръ опази єданъ гробъ поредъ пута, заустави коня и повиче: „ћаче, дайде ту чутуру изъ бисага.“ „А шта ће ти чутура,“ рекне му ћакъ „кадъ си се заклео кодъ владике да нећешъ ништа до гроба пити.“ „Па заръ си слепъ те невидешъ ево гроба поредъ пута,“ рекне калуђеръ.

ПОДГРЕВЦИ.

— Колъ, описујући своє путованѣ по южной Русіи, гди има немачки', грчки' а бугарски' населбина, каже: да су Бугари не само одъ осталы свои сусѣда, него и одъ самы Немаца, млого прилѣжніи и радніи, и стечено болѣ чуваю, само — вели — неуму да уживаю. Онъ є гдишто и руске речи наводіо, и смешно є видити, како є на єдномъ месту у речи: прощайте, морао 7 писмена латински' употребити, само да щ изрази. Ту речь прощайте, овако є написао: proschtschaite. — Онъ (Колъ) приповеда, да у старо време, кадъ су іошт народи изъ єдногъ края у другій шврляли, Драгошъ войвода такве єдне чете, ловіо є по єдномъ краю Ерделя. Кадъ є юріо єдногъ дивлѣгъ вола, удави му се псето коє є онъ Молда звао, у єдну реку. Онъ ту реку назове Молдомъ, и досели се онде да живи, и тако постане данашнѣ име Молдаве.

— У Петробургу и око Петробурга изишло є 1846. год. 793 оригиналне књиге и 79 превода, а унешено є преко границе изъ други држава 547 хиляда ком. књига.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

Ноћу између 22 и 23. Априла излетили су Руси изъ Севастополя са неколико войске, па су заробили 1 официра и 3 солдата енглеска. Запалили су и 3 саюзничке барутане, те су се распрснуле у воздухъ.

Напротивъ Французи су кодъ Севастополя са 10.000 войске после врло жестекога боя, у коме є млого крви проливено и одъ єдне и одъ друге стране, отели одъ Руса проко пе испредъ 5 руске батерієе.

— Саюзничке войске на Криму има садъ єдно 169.000 мом. осимъ резерве у Цариграду и войске сардинске и осимъ сваке нове войске, коя іймъ єднако іошъ долази. Ако одъ ти 166.000 одбіемо, да кажемо, 16.000 мом., онда остає саюзницима добре войске 150.000 мом., кои у свако доба могу оперирати. Па са 20.000 мом. могу они чувати брда, коя су заузели око Севастополя Балаклаве и Камѣша, а 20.000 мом. могу оставити да чуваю Евпаторію. Метнувши пакъ на страну єдно 5.000 мом. за случай ако противъ тога предрачуна затреба гдигодъ што подмирити, имаю саюзници на чисто добре войске 100.000 мом. Съ томъ войскомъ могу они увекъ започети оперирати противъ Руса и на отвореноме полю. И доиста — тако баръ являю изъ Беча — већъ су одвоили нешто войске иротивъ Керча, коя є некій данъ, и то 26. Апр., већъ почела и пуцати; а овы дана є тамо отишло іошъ 15.000 мом.; а као што знамо изъ последнѣга 36. броя овога листа, отишла є тамо изъ Варне и флота саюзничка одъ парoброда да и сама оперира. А што су се саюзници садъ тако опетъ предомислили, па другчіе опериаю, то є понайпре, кажу, зато, што су наумни найпре отерати Русе са осталога Крима како да немогу тако єднако чисто изъ землѣ нпцати, па свакій часъ притицати Севастополю у помоћь, а после ће опетъ што годъ могу живлѣ напасти на Севастополь, кои іймъ свакояко остає последня цѣль, за кою су отишли на Кримъ. Но да ли ће саюзници моћи и свршити што хоће, то наравно текъ идемо да видимо. Млоги то сумняю, а имаю и зашто, єрбо Руси, као кодъ своє куће, имаю свуда, гди су годъ, већъ готовы свои батерія и обкопа и поутврђиваны станова, а саюзници ће у свему томе быти текъ новотеклице. При томе валяда башъ ни Руси неће само поиспрекрштати руке, па саюзници само да дођу на готово, те да ій секу, него ће валяда и у Руса быти и войске и срца. Та саюзници сами кажу да су Руси на Криму као оно у старо доба што є была некаква млогоглава гуя, коіой іошъ ниси ни єдну главу одсекао а већъ іой є друга глава на место израстила. Међутимъ и у Севастополю, као што изъ самогъ саюзничкогъ стана являю, стоє Руси садъ іошъ болѣ него икадъ. Осимъ т. є. што су оправили све што су годъ саюзници, кадъ су последньій путъ пуцали, были искварили, утврдили су Руси и сваку кућу у вароши тако, да могу готово и безъ града бранити се и изъ самы кућа. При томе су и са іошъ неколико лађа свои у пристаништу поскидали топове, па коегди по утврђеньима наперили на саюзнике. А има ій само у граду 60.000 момака. А кадъ є тако, онда, као годъ што саюзници могу само 20.000 войске оставити кодъ Севастополя а осталу войску оправити на отворено полѣ противъ Руса, могу тимъ пре и Руси оставити само нешто внйске у Севастополю а осталу войску одвоити на страну да помаже осталой руской войсци на отвореноме полю.

Осимъ више полкова коняника, кои су некій данъ отишли изъ Енглеске на Кримъ, иду тамо садъ іошъ 4 полка коняника са 3.900 мом. А овы дана є оправлѣна и єдна лађа пуна коня за конянике, кои су коє-гди по боєвима изгубили конѣ. А осимъ тога иде и єдна подпуна конянička батерія са 4 топа одъ 9 и 2 хаубице одъ 4 фунте и после 20¼ топціе и млого цебане. Далѣ иду іошъ 12 компанія топція и 20.000 бомбій.

Царъ рускій издао є новъ манифестъ, коимъ наређуе да се скупи іошъ нове войске, те да се све войске подпуне.

— Съ пристанкомъ страна, кои се тиче, иде францускій войничкій министеръ маршалъ Велянъ на Кримъ за главнога команданта надъ своимъ саюзничкомъ войскомъ. Дакле ће подъ њимъ стаяти и Канроберъ и Рагланъ и Ла Марморa и Омеръ-паша.

— И Персія є готова пристати на страну саюзничку, па обявити Русіи ратъ одъ своє стране. Ако то буде, па ако при томе и Аустрія, као што предпоменута вѣсть слути, пристане на саюзничку страну съ єдне а съ друге стране и Шведска съ Норвегіомъ и после Данска, коима су Енглеска и Француска башъ некій данъ оправиле ултиматъ да се изясне како ће се спрамъ коє стране владати, нешто и саме пристану узъ саюзнике, онда ће быти: Турска 1, Француска 2, Енглеска 3, Сардинія 4, Персія 5, Аустрія 6, Шведска съ Норвегіомъ 7, и Данска 8 саюзника противъ само єдне Русіе.

— Енглеска и Француска до данасъ іошъ нису ништа у Бечъ одговориле на последньій предлогъ, по коме іймъ Аустрія предлаже да се поравнаю са Русіомъ. Па ако Енглеска и Француска на тай предлогъ пристану, онда ће га Аустрія послати и Русіи да и она на њга пристане. Па ако Русія непристане, онда ће іой и Аустрія одъ своє стране зацело, кажу, обявити ратъ.

— Правительство енглеско обећало є парламенту зацело овы дана показати акта бечке конференціе.

— Киванскій Канъ скоро упадне са 30.000 войске у Персію, па освои на граници и єдну варошь персійску; али га Персіянци заєдно са єднимъ вышимъ њговимъ официромъ ухвате, па обоици и іошъ другой тридесеторици заробљника посеку главе, па ій пошлю у Техеранъ, гди ій садъ народъ гледа. Због тога се после сва Канова войска коекуда растрка и повуче опетъ преко границе.

— Кодъ Буру-кале нападну разбойници на татарина кадъ є изъ Яньине и Солуна носіо 100.000 гроша, па њга убію а новце му отму.

— У Турской є свуда харачъ укинутъ. У напредакъ ће и Христіяни дужни быти служити у Турской войсци, а моћи ће и аванцирати.

Одгонетке. (№ 34. Шумадинке) — Точкови. — Клепетуша. — Желудацъ. — Зуби. — Главица белогъ лука. —

(№ 37. Шум.) — Писмо. — Пратляча. — Псето. — Грмлявина. — Ђемъ у устима коня.

Течай новаца: сребро 128½; дукати по 5 фор. 54 кр. ср. за банке.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 10. Маја 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цена му є за три месеца 4 цванцика. } № 39.

НЕСРЕЋНА.

Тихнмъ ветромъ таласа се
У долини ливада,
Сунце съ небомъ опрашта се
И за брдо запада:
А девойка на извору
Бело лице умива
И у бистру ладну воду
Топле сузе пролива.
Ту кошута млада стои
На є мирно гледала
И чекаюћ да с' напои
Девойку є пытала:

„О девойко сунце сяйно,
Каква ти є неволя
Те ты тако тужишъ тайно
У времена найболя?
Ил' ти умре ко у роду
Надъ киме си лебдила,
Ил' т' нелюби онай, когъ бы
Ты любити желила?“

Край извора она ћути,
Изворъ само жуборн,
Ветрићъ тихо травомъ шушти,
Птица съ гране говори:

„Ню свакъ люби, она плаче,
Проклета є одъ Бога
Да ню любе, али она
Да нелюби никога.“

Несрећна є то лепота,
Кою Богъ є проклео
И найлепшу сласть живота
Изъ срца іой узео!

ЗАПАЛА ПРЕРІЄ.

У последня два броя овога листа описали смо грдне а ненаселѣне пустинѣ американске. Има ій две: єдно є сѣверна а друго южна. Овде є речь о сѣверной, коя се зове Прерія.

Млого се коєшта приповеда како є страшно кадъ се коя одъ ти грдны пустиня запали. Онда се одъ пустинѣ начини читаво море одъ ватре, па пали све што годъ дохвати; нити се онда зна стока ни зверъ а ни самъ човекъ, нити имашъ кудъ склонити се. О таквоме єдномъ случаю пише єданъ путникъ овако:

Насъ три путника путовасмо Преріомъ. Три дана тражисмо чисте а скорашнѣ воде, па текъ трећій данъ у вече нађемо єданъ потокъ. Поседамо край њга, па онда наложимо ватру да поплашимо куряке ако одкуда доћу. Па онда се замотамо свакъ у свой покривачъ, те легнемо спавати. Кадъ ноћу, а у єданпутъ стану намъ коньи нешто лупатати. Я помислимъ да иду куряци, па наслонимъ уво на землю да ій по ходу познамъ ако иду. Но нигди куряка, него ветаръ дува крозъ коровъ, те само коровъ шушти. А кадъ се коньи зато опетъ све нешто већма усплаире, па стану єднако лупати о землю, а я се и опетъ дигнемъ, па обазревши се на све стране, угледамъ далеко на сѣверу како се пустиня нешто яко црвени.

Ветаръ стане. У єданпутъ зашушти нешто издалека, а то є увекъ знакъ да иду или говеда или и друге какве животинѣ а у чопорима. На то и коньи напи стану кидати уларе да беже. „Устайте браћо!“ повичемъ оной двоици. „Брже устайте, па седлайте конѣ да се избавимо живи! Сва є пустара у пламену, па биволи изъ нѣ ето иду управо на насъ!“

Обоица поскачу на ноге, па брже оседламо свакъ свога коня, те на вратъ на носъ окинемо преко пустаре, а коньма попустимо узде да насъ носе куда ій годъ нагонъ вуче. У той хитньи сети се само єданъ понети свой покривачъ, а двоица своє заборавимо.

Бегасмо читавъ сатъ, кадъ али у єданпутъ затресе се иза насъ земля а издалека зачу се некакво муканѣ и урлеканѣ. Као оно стрела пролеташе поредъ насъ и срне и єлени и куряци и пантири и читава стада дивльи коза а за ньима и єданъ великій биво а самъ самцатъ.

Коньи наши бегаше колико игда само могоше, а нама се одъ тешкогъ страха опетъ учини као да се и непомичемо съ места. Єданъ лепъ а већъ сустао єленъ протрчи башъ покрай насъ, па онда одъ тешкога умора у єданпутъ се спотакне, па ту и мртавъ остане. Кадъ мало после, а текъ и грдни биволи и дивльи коньи и люти ягуари и медведи чопорима затутнѣ иза насъ, али іошъ за єдно четврть милѣ далеко одъ насъ. Коньи подъ на-

ма стану клецати, а мы да поумиремо одъ страха! Іошъ само неколико минута, па смо пропали!

Но на срећу онай нашъ другъ, што се оно мало пре сети понети и покривачъ, домисли се нечему, па намъ повиче: „Доле съ коня, па брже скидайте са себе и хальине и кошулѣ и све што годъ хвата ватру, па онда єданъ држите конѣ!“ Кадъ то рече, а онъ запали парче труди на вальи одъ пиштоля, па онда одъ наши и свои хальина наложи велику ватру, ка кою после бацимо и корова и сува ђубрета одъ бивола.

Дигне се великій пламенъ одъ наши хальина. Мы одма погледамо на кою ће страну садъ далѣ одъ насъ они биволи и дивльи коньи и ягуари и медведи, што су иза насъ. Али они, кадъ виде ватру, стану іошъ већма мукати и урлекати, па се у ономе и страху и гнѣву устреме управо на насъ. Већъ іймъ лепо распознамо и копиту одъ копите и рогъ одъ рога и већъ іймъ видимо и пену на усти, кадъ али ватра наша мало по мало, па найпосле и сасвимъ дотрає. Шта ћемо садъ? Іошъ 10, іошъ 9, іошъ 8, іошъ само 7 минута, па ће насъ сможджити!

Обневидимъ обнесвестимъ се; полегнемъ га землю, па покріемъ лице, те чекамъ іошъ само да ме сможде! — У єданпутъ се нешто издалека као распукне яко. Биволи замуче као да ій има миліонима! — Земля се яко затресе. Нешто протутньи покрай мене као годъ оно да громови єдно друго гоне!

Топотъ се мало поудальи. Я прогледамъ, па кадъ тамо, а имамъ шта и видити — Нити ту бивола ни дивльи коня ни люти ягуара ни медведа, него стоє коєгди по изгаженоме трню само очупане длаке ньиове!

То є захвалити само ономе другу нашемъ, што се оно досети запалити намъ хальине и кошулѣ. Онъ т. є. никако неклону духомъ него се брже домисли па узме єдну флашу одъ коже а пуну ракіе, па є баци на ватру, те се распукне. Па то є оно што се отоичъ распукну докле я оно лежахъ обнесвешћенъ на земльи. Одъ тога се биволи и сви други зверови поплаше, те се кудкои разбегну.

Али се на томе іошъ све несврши, него изъ корова наново посукляю іошъ читаве поворке одъ чопора други зверова, но само манѣ опасны. Ватра буде све већа и већа а све ближе насъ. Већъ и страшанъ пламенъ стане лизати выше насъ. Мы брже наново оседламо поодморене конѣ да бегамо далѣ. Али куда? Ако ћемо у напредакъ, несмемо одъ толики люты зверова. Ако ћемо натрагъ, несмемо ни погледати на синѣ море одъ ватре. Выше насъ лиже страшанъ пламенъ и текъ што насъ недохвати!

Зажмуримо, па пристанемо и сами за онимъ зверовима, кои садъ већъ више нису тако люти као што є страшна ватра иза насъ и надъ нама. Ошинемо конѣ што брже можемо. Пена ій спопадне, па већъ клецаю ногама, већъ су близу и да мртви падну одъ тешкога витланя. Кадъ али у єданпутъ чопори зверова испредъ насъ нагрну єдно на друго чисто у катове, па се онда у єданпутъ сви стрмоглавце стропоштаю у некакву страшну провалію, коя рекао бы нема дна; а и мы за ньима.

Ко ће описати онай нашъ страхъ? Доле рекао бы миліонима люты зверова стоимо башъ на сами лећи. Хилядама стоє лешеви одъ раздрусканы бивола єдно на другo исповалѣни, а мы одозго. Око насъ се зверови, у коима іошъ нешто има живе душе, гняве и даве и боду и уєдаю. А кадъ горе погледамо, а оно пламенъ, страшанъ пламенъ лиже, па часъ куша пребацити се и на ону страну провалиє а часъ опетъ стане лизати доле на насъ. Већъ стане избіяти и сатъ, последньій сатъ жалостноме нашемъ животу, кои намъ и онако іошъ само о сенки одъ живе душе виси!

Самъ Богъ насъ охрабри и умудри, те се домислимо бржеболѣ потражити гдигодъ у проваліи какво место куда ћемо се моћи склонити одъ ватре. Па на своимъ коньима нагнемо на вратъ на носъ онако преко лешева одъ бивола и дивльи коня и ягуара и медведа и пантира и куряцій и свакояке дивлячи. Одъ великога страха одъ ватре чисто и неосетимо да ли бежимо каквомъ лепомъ равницомъ или башъ преко свы ти страхота.

Богъ намъ помогне, те нађемо єдно згодно место башъ украй потока, кои проваліомъ жубори. Тамо нађемо и лепе скорашнѣ траве за конѣ; но они є нехтедоше ни окусити него пообараше главе доле, докле као къ себи дођу одъ онога великогъ страха и ужаса.

Међутимъ различити зверови, кои іошъ зазираху одъ ватре, єднако чопоръ за чопоромъ далѣ бегаше крозъ єданъ излазъ одъ друге стране проваліе. Земля и стѣне тресоше се одъ ньиовогъ топота. А доиста и быяше іошъ опасно, єрбо ветаръ стане іошъ жешће дувати па преносити ватру и на другу страну проваліе.

Та страхота подржи тако єднако іошъ пуна 2 дана. Другій данъ у вече чуємо како яко пуцаю громови. Отуда помислимо да гдигодъ наполю мора быти великога плюска, па се обрадуємо што ће се єданпутъ угасити ватра. Тако и буде.

Трећій данъ изютра, пошто већъ неимасмо ничега бояти се, пођемо далѣ да наставимо свой путъ. Па ударимо онимъ истимъ излазомъ изъ проваліе, коимъ оно пре 2 дана бегаше зверови одъ ватре. Предъ подне будемо већъ наполю. Шта коєшта страшно невидимо! Докле годъ могосмо окомъ догледати, немогосмо ни єдне сламке видити на синьой пустиньи. Све то ватра, страшна она ватра попали. Хилядама лешеви одъ зверова стаяху коєгди исповалѣни, гдикои полакъ а гдикои и сасвимъ печени.

Предъ вече доспемо на єдну лепу широку реку, па прећемо на ону страну. Каква велика разлика садъ између ове и оне друге стране! Стои лепа поляна и на ньой скорашня трава, па гдишто накићена различитимъ лепимъ а мирисавимъ цвећемъ.

Пођемо далѣ; кадъ тамо, а имамо шта и видити. Свакояки зверови, кои само могоше живе душе изнети изъ страшне оне ватре, растркано леже хилядама на лепой скорашньой трави, па се облизую одъ радости што су се спасли. Страшни биволи и дивльи коньи, хитре срне и лепи єлени, троми медведи и пакостни вуци, дивлѣ козе и брзи пантири, люти ягуари и кротка теладь — све то стои садъ измешано и као помирено єдно съ другимъ!

Захваливши милостивой десници божіой, коя насъ и саме невиђено спасе одъ онолике страхоте, наставимо свой путъ далѣ, па после неколико дана срећно приспемо свакъ своіой кући.

ДОМАЋІЙ ТЕАТЕРЪ.

Писаръ. Ето сви се грађани туже да скупо продаєте месо. За то сте овамо позвани да вамъ се закаже да га одъ садъ євтиніе продаєте.

Касапинъ. Та ниє могуће євтиніе продавати га, єрбо нико недотерує волова на продаю. На пияци нема ни єдногъ на продаю.

Писаръ. То я неверуємъ. Зато ћу я сутра самъ са комисіомъ изићи на пияцу да видимъ.

Касапинъ. Е онда ће ій быти на пияци.

Ђакъ. Ево учителю поздравіо васъ тата и послао вамъ єданъ дукатъ да ме болѣ учите.

Учитель. Хвала хвала, а што є то чиніо? То є млого одъ нѣгове стране.

Ђакъ. И мама каже да є млого, али тата ниє имао ништа ситніе, па каже: нека носи ђаво!

Патролція (вичe.) Ко иде?

Гласъ изъ мрака: Наши смо.

Патролція. А ко си ты? камо ти фенѣръ? (А онай ћути па иде своимъ путемъ.)

Другій патролція. Ћути, заръ невидишъ да є господинъ!

Првый патролція. Како ћу видити кадъ є мракъ! А по чему ты познаєшъ да є онъ господинъ?

Другій патролція. Та по томе; кадъ му мало пре неко рече: „лаку ноћь!“ а онъ му одговори: „слуга покоранъ.“

МРВИЦЕ

У 5 касапница бечки, гди се продає коньско месо, распродано є неке године єдно 472.000 фунтій меса коньскогъ све по 5 кр. сребра.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

Найновія депеша лорда Раглана одъ 28. Апр. явля, да су Руси тай данъ изутра са млого войске искочили изъ Севастополя противъ десны а предньи енглески прокопа, али су вели, опетъ одмахъ узбієни натрагъ. Тако су исто, вели, прошли Руси и кадъ су по другій путъ искочили противъ исты енглески прокопа. Енглези су се, вели, при томе врло храбро држали. Руси су, вели, млого штете претрпили.

— Русима на Криму єднако а одъ свы страна долази іошъ войске, кою они одмахъ оправляю нешто у Керчъ а нешто у Кафу. У Перекопу очекую свакій часъ да дође и великій Князъ Михаило, кои ће ићи у Севастополь да управля топцијскомъ радньомъ.

Међутимъ и саюзницима єднако долази іошъ войске, и то свакій данъ по млого тако, да неки отуда већъ праве предрачунъ, па кажу да ће іошъ за 20 дана, ако іймъ дотле єднако по толико войске уздолази, имати одмахъ 70.000 више войске. А кадъ се та войска скупи уєдно са войскомъ одъ 166.000 мом., коє кажу да већъ имаю саюзници, онда ће то рећи имати іошъ крозъ неколико дана већъ 236.000 войске.

— Осимъ 1000 мом. сардинске войске, коя већъ оперира на Криму, иду тамо на 26 лађа іошъ 606 официра, 11.609 просты войника, 1973 коня и мазге и 499 кола сардински. Осимъ тога купи Сардинія іошъ 13.000 стары войника, кои су кућама своимъ поодпуштани были. Отуда неки заключую да ће Сардинія и преко уговора своги са саюзницима, по коме є дужна дати само 15.000 войске, послати на Кримъ и ти 13.000 мом. іошъ войске. Но то ниє веровати него є пре разумети тако, да ће ти 13.000 мом. заменити народну сардинску гарду у земльи, єрбо кажу да є краль науманъ распустити народну гарду, па зато су сви официри одъ те гарде већъ подавали оставке, єрбо іймъ є то криво.

— Око Одесе врзу се нешто 5 саюзнички пароброда, а неки кажу само 2.

У парламенту енглескоме кажу да є до сада одъ енглеске стране погинуло на Криму свега само 1360 людій, а рањено є само 4540 людій, а одъ рана є умрьо 261 човекъ; а одъ коня енглески погинуо є коєгди у боєвима само 381, а 1466 коня страдало є другчіе а не у бою. А „одъ Руса,“ кажу, пало є, одкако се ово ратъ води па до сада, већъ 247 000 людій. Но то є врло неизвестно речено, па незна се да ли є оно „одъ Руса“ разумети тако, као да є толико Руса пало, или є разумети тако, да є одъ руске руке толико саюзника пало, као што ће по свой прилици и быти.

Потврђує се да су Енглеска и Француска оправиле Шведской ултиматъ, коимъ енергично захтеваю да се Шведска изясни хоће ли быти на руской или на саюзничкой страни, а немогу трпити да она и далѣ буде тако само неутрална. Због тога се Шведска садъ на вратъ на носъ яко оружа, а међутимъ іошъ ништа неодговара Енглеской и Француской на ултиматъ.

Лордъ Дерби хтео є саставити друго министерство а садашнѣ Палмерстоново да се збаци. На то су у парламенту редомъ казивали чланови шта кои о томе мисли, па су 71 казали да се збаци а ньи 181 да и далѣ остане садашнѣ министерство. Те тако и буде.

— Правительство енглеско, као што смо у последнѣмъ брою овога листа већъ наговестили, показало є парламенту акта бечке конференціе. Та акта тичу се познате четири точке, но несадржаваю ништа ново, што читательима небы већъ познато было. Све т. є., што се у ньима садржава, може се укратко казати да є то, да су саюзнички пуномоћници предложили рускимъ пуномоћницима познате четири точке, а руски су пуномоћници пристали на ньи. Но кадъ су се после саветовали и о томе, како ће се те точке и извршити моћи, а сви пуномоћници сложили су се само у првимъ двема и у последньой точки; а што се тиче треће и найглавніе точке, нису се могли погодити. Због тога садъ наставляю далѣ ратъ, да оружѣмъ расправе што немогу преговорима.

— Између Букурешта и Цариграда направиће се гвозденъ путъ о францускоме трошку; због чега є у Букурештъ већъ дошао и инциниръ францускій, Баланъ.

— Аусгрія є већъ заключила, а Пруска башъ садъ заключава са Русіомъ уговоръ о томе, како да се руски телеграфи саставе са телеграфима аустрійскимъ и пруским.

— Управитель шпаньолскій на острову Куби добіо є изъ Мадрита заповесть одмахъ позатворати све Сѣвероамериканце па и конзуле ньиове на Куби, како доћу сѣвероамерикански своєвольци, кои тамо са непріятельскомъ намеромъ већъ иду.

— Пиянори є 2. Мая у 5 сатій изютра погубљенъ зато, што є пуцао на цара Наполеона. Кадъ су га узимали на испытъ, а онъ є млого коєшта признао, са чега се после заключило да є то радіо у завери са бегунцима у Лондону.

— Грофъ Дундоналдъ опетъ излази свету на очи са своимъ предлогомъ. Онъ є т. є. садъ опетъ световао парламентъ и правительство енглеско да га єданпутъ послушаю, па да га пусте часком освонти тай Севастополь и Кронштатъ и т. д. Онъ се обриче, као што знамо, освонти та два града найдалѣ за 10 дана. А да то и испуни, измисліо є онъ самъ некакву особиту паклену машину, одъ коє већъ неможе быти страшніе. На правительство и парламентъ енглескій садъ су одредили єданъ одборъ, кои доиста већъ разматра нѣговъ предлогъ. А што се тиче трошка, то ће га богати трговци водити на акціе. Међутимъ тай предлогъ није текъ садъ и на брзу руку прављенъ, него га є Дундоналдъ предлагао готовогъ іошъ 1813. год. принцу регенту енглескоме. После ни самъ Дундоналдъ није некій незнатанъ човекъ. Отацъ му є было кемикеръ а стрицъ славанъ адмиралъ, кои є 1814. год., кадъ є Енглеска имала ратъ са саединѣнимъ американскимъ државама, освоіо и разоріо Вашингтонъ. Па и онъ самъ служіо є кодъ силе на мору. 1806. год. као командантъ одъ єдне фрегате разоріо є у рату енглескоме противъ Француске єданъ градићъ барцелонскій. 1809. год. млого є помагао разорити француску флоту на ушћу одъ реке Шаранте. Но кадъ є после тога мануо войничку службу, па стао у парламентъ, а онъ є, осимъ што є избаченъ изъ парламента, было и 1 годину дана у тавници и платіо є 1000 фунтій штерлинга глобе зато, што є лажльиво разнео было да є Бонапарта дао оставку, па є тимъ яко наудіо берзи лондонской. Но народъ га є тако яко воліо, да га є после опетъ, кадъ є пуштенъ было изъ тавнице, наместіо у парламентъ. Доцніе отишао є у Америку и тамо є 1918. год, управляо Киліянскомъ а 1822. и бразиліянскомъ силомъ на мору, при чему га є бразиліянскій царъ Петаръ 1823. год. наименовао за маркиза муранайскога. А кадъ су се после Бразилія и Португалія опетъ помириле, а онъ се опетъ вратіо у Енглеску, гди є 1826. год. саставіо єдну войску енглеску за Грчку, али є текъ предъ 1827. годину приспео съ ньомъ у Грчку. После є наименованъ было за главнога адмирала енглескогъ у Грчкой, гди є требіо гусаре грчке на Архипелагу, али и више штогодъ изградити није могао због сметня. Но было є насиланъ тако, да су Грци на нѣга после омрзли, те тако се 1828. год. вратіо натрагъ у Енглеску, и неявивши се грчкоме правительству. А 18. Септ. те исте године отиде опетъ у Грчку на енглескоме пароброду „Єлинской," али га тад. првый грчкій министеръ Каподистрія дочека єднимъ своимъ оштримъ писмомъ, коимъ му на кратко каже „да Грчкой садъ више није ни одъ какве потребе нѣгова услуга кадъ није пре дошао, єрбо Грчку садъ већъ закланяю велике силе." На то онъ изяви да више неће да управля паробродомъ „Єлинскомъ," но Грчка да му по обећаню за добре услуге нѣгове, башъ ако су и одоцнѣне, зато опетъ плати 20.000 фунтій штерлинга. Тако и буде. Кадъ се врати у Енглеску, а краль Вилхелмъ IV. поставн га 1831. год. за трећегъ адмирала свога съ тимъ правомъ, да ће одмахъ, како се прво упразни какво вицеадмиралско место, быти и вицеадмиралъ. На 1842. постане онъ и вицеадмиралъ а 1847. и кавалеръ одъ Батова ордена и добіе команду надъ єднимъ оделѣнѣмъ флоте енглеске у средньой и сѣверной Америци, а найпосле се 1851. год. опетъ врати у Енглеску као адмиралъ одъ плаветне заставе енглеске. Да кле є Дундоналдъ знатанъ човекъ. После знамо и то, да є Енглеска іошъ онда, кадъ се пытало ко ће одъ енглеске стране управляти флотомъ противъ Кронштата, хтела нѣга истога послати место Напиєра, а особито одкако с незадовольна была Напиєровомъ радньомъ. Дундоналдъ є іошъ онда говоріо да саюзници, овако радећи, неће никадъ ништа изградити ни противъ Кронштата ни противъ Севастополя, па є до сада и погодіо.

— Потврђуе се што смо несій данъ явили да грофъ Неселроде неће више быти државный канцлеръ; но само неће на нѣгово место доћи Блудовъ, него Єрмоловъ.

Єрмоловъ.

Алекса Петровићъ Єрмоловъ, новый рускій министеръ иностраны дѣла на место грофа Неселрода, родіо се 1778. године. Нѣгова є породица врло позната и почитована у свой Русіи. Онъ є у младости своіой кодъ своє куће врло прилѣжно учіо науке. После є стао у войничку службу. Было є и у боєвима одъ 1805. и 7. а тако исто и 1812. и 13. год. 1915. заповедао є другимъ корпусомъ руске войске кадъ се подъ Барклаіомъ де-Толи изъ Польске на Райну кренула. 1817. постао є губернаторъ у закавкаскимъ областима и было є главный командантъ кавкаской войсци. У исто време є и као изванредный посланикъ ишао у Персію. Мало примера има у исторіи посланства, кои бы се могли навести да су онако сяйны и велики были као то нѣгово посланство у Персію. Съ ньимъ є ишао и цветъ одъ рускогъ племићства. Онъ є и постигао свою цѣль и израдіо да ослаби упливъ Енглеской у Персіи. У Кавкаской є велике заслуге учиніо, населбине и трговину непрестано подизао. 1820. заповедао є онъ тамо надъ 100.000 войске. 1826. одбіо є и страшно потукао Персіянце кадъ су подъ Абасъ-Мирзомъ ударили на Русе. 1827. потукао є на све стране Черкезе и протерао є неверногъ Амуладъ-бега. Али усредъ ти свои послова и побѣда падне кодъ цара у немилость месеца Новембра 1827. Паскиєвићъ буде постављенъ за главногъ командантa войске противъ Персіе, а Єрмоловъ врати се у Москву, гди є све време на миру а у непрестаноме читаню и ученю до сада проводіо. Премда є старъ, зато є опетъ врло здравъ. Радо се шали а у шали удара преко носа. Због тога є у ранія времена врло млого непріятеля добіо. Онъ є у Русіи и као списатель познатъ, єрбо осимъ што є нѣгово посланство у Персію и ратованѣ 1812. године описао и издао, израдіо є и млоге научне предмете. Она нѣгова споляшня а лична величественость, оно нѣгово повераванѣ и дружевность спрамъ солдатій, па онда и особитый даръ нѣговъ за осниванѣ и извршиванѣ войнички планова, чини те га се у Кавкаской и данасъ као найболѣгъ войсковође и губернатора опоминю.

Као што са поуздане стране чуемо, нити є истина да грофъ Неселроде неће више быти државный канцлеръ рускій, нити є дакле истина и то, да на нѣгово место долази Єрмоловъ. Напротивъ являю изъ Петробурга да є грофъ Толстой, кои є у дипломатскимъ пословима придоданъ было цару Александру іошъ докле є царъ было великій князъ, садъ стао у министерство иностраны дѣла за државнога секретара; што наравно ништа несмета грофу Неселроду быти и далѣ државный канцлеръ.

Течай новаца: сребро 128½; дукати по 5 фор. 54 кр ср. за банке.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 13. Мая 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цена му є за три месеца 4 цванцика. } № 40.

ЦИПЕЛЕ.

„Господине докторе, знате шта є ново? Хоћу да умремъ. Па брже тражите какавъ црнъ фракъ, єрбо у томе беличастомъ капуту неподносите за пратню!“

Тако рече єдна лепа девойка а нешто се као узвери. Докторъ іой се насмеє, па вели „То мора да вамъ є садъ опетъ болѣ, кадъ вамъ є до шале.“

„Нема ту шале“ одговори девойка силомъ смешећи се. „Ако неверуєте да има вештица и аветиня, а оно баръ веруйте да санъ погађа, па да човекъ доиста мора н. п. и умрети кадъ сни да га кои мртвацъ зове за собомъ у гробъ.“

Докторъ и опетъ прими то за шалу, па као и самъ радъ шалити се: „Та да, вели. Ако ишта, то зацело ваља оно веровати што човекъ сни. Тако н. п. я ноћасъ снимъ као да се Фрайлица В ы домислила како ће самномъ збияти шалу. Па тако ето и бы.“

„Вы іошъ неверуєте, а кадъ вамъ кажемъ шта є и како є, а вы ћете онда веровати“ рече девойка, па онда променивши у лицу све боє колико ій годъ само има на свету, уздане: „Ахъ, вели, мой господине! да знате шта самъ ноћасъ снила! Да вамъ приповедамъ. Прекюче, вели, умре єдна моя вршнякиня ту одмахъ до куће. Юче є саране. Мати њена као сирота замоли ме, те іой дамъ своє ципеле да ій покойници обує. И я є испратимъ. Кадъ се вратимо съ гробља, а жене ми пусте у уши да могу скоро и я за њомъ, єрбо, веле, ко годъ да што-годъ са себе на мртваца, а онъ се после омили мртвацу, па га сваку ноћь зове да умре и онъ, те да буду заєдно. Па садъ можете мислити како ми є!“ На то докторъ као свакій докторъ погледа іой у жилу на руци, па вели: „Я дамъ главу ако васъ она одмами! Други кои може быти, али ти ваши пуначки обрашчићи зацело неће на гроблѣ. Спавайте вы само безъ бриге!“

Те речи, као лепе, прими она яко къ срцу. Докторъ отиде. Доће іой одъ некуда позивъ на балъ. Стане се облачити. У томе се и смркне. Одъ радости што ће на балъ, заборави на ципеле, што є покойной дала. Но башъ кадъ ће узети друге ципеле да обує, а у єданпутъ дуне якъ ветаръ тако, да се чисто сва кућа стресе. Она се на то тргне као годъ да є когодъ за раме повуче, па падне у несвесть.

Метну є одмахъ на креветъ. „Нећешъ не!“ стане она у буни говорити, бранећи се рукама одъ некога. Па онда опетъ „Та прођи ме се, вели. Кажемъ ти єданпутъ да нећу іошъ! То є іошъ рано за моє пуначке обрашчиће. Него ты дай овамо моє ципеле! Требаю ми, єрбо ћу на балъ.“ — Поћути, па онда сва плане: „Ама нећу, па край! Та кажемъ ти како ми самъ докторъ каже да мои пуначки обрашчићи іошъ нису за гроблѣ! Начасъ ти найпосле и ципеле, само дай ми єданпутъ мира!“

Сване сутраданъ, а њой горе. Доће и вече, а њой све горе. Предъ поноћи буде већъ близу и да умре. Башъ 12 сатій ноћу, а она се стресе, па „Ето є, вели. Познаємъ є по ходу у моимъ ципелама!.. Затворите брже врата одъ басамака!... Та недайте іой баръ на врата одъ куйне!... Ено ключа, па брже затворите баръ собу!.. За Бога, та ето ме одвуче!! — “ Па издане.

превео Д.

ЗАШТО РАСКОЛНИЦИ МРЗЕ КО ПУШИ ДУВАНЪ И ШМРЧЕ БУРМУТЪ?

По самоме имену већъ зна се шта су Расколници. У Русіи, гди ій има преко полакъ миліона, зову они єдно друго Староверацъ. А „Староверацъ“ рећи ће толико, колико онай, кои исповеда стару а праву веру. А Расколници су управо одпадници одъ праве вере.

Па ти Расколници никако нетрпе дуванъ и бурмутъ. Узрокъ є томе тай, што они исповедаю ово:

Кадъ праотацъ Ноє стане градити ковчегъ да изнесе живу душу изъ оногъ потопа, а ђаво доће да га искуша зашто то ради. Но Ноє се сети божіе заповести да никоме ништа неказує зашто то ради, па нехтеде ништа казати ђаволу. На то се ђаво довіе лукавству, па однесе Ною на поклонъ дувана, па му каже како є дуванъ врло приятанъ и вкусанъ а и здраво є пушити га. Сиромахъ Ноє быяше истина побожанъ, али малко и лапошанъ, па се полакоми на ђавольій поклонъ, те найпре само окуша дувана, а кадъ му се допадне а онъ онда стане пушити докле се годъ башъ и неопіе. А како се онъ опіе, а ђаво га одмахъ стане коєшта запыткивати и измамльивати му речь по речь, докле га найпосле и неискуша сасвимъ. А кадъ га искуша, а онъ онда заређа сваку ноћь кварити све што годъ Ноє преко данъ

направи. Најпосле се самоме Господу већъ досади ђаволя радња, па некако смете ђавола, те тако Ноє єдва најпосле сврши свој ковчегъ. Због тога после Богъ прокуне дуванъ да є отрованъ.

Па зато Расколници мрзе ко пуши дуванъ и шмрче бурмутъ.

ПРЕСТОЛОНАСЛЂДНИКЪ.

(съ немачкогъ.)

На саксонскомъ увеселителномъ дворцу, Аугустусбургу, живіо є негда окружный началникъ, по имену Гинтеръ, коме се редакъ и чуданъ случай, кой ћемо сада овде да проповедимо догодіо. Колико є удаљно одъ краљвскогъ двора живіо, толико су му сва, па и найнезнатнія приключенія престолногъ места, важна была. Онъ є тога ради известителя єдногъ тамо о собственой плати своіой држао, кой є све могуће новости прикупляо, и такове му сваке седмице по єданпутъ уредно доставляо. Свакій путъ му є онай данъ, кадъ є писмо добыти имао, было као некій праздникъ, кой є єдва дочекати могао.

Тако єдаредъ добыє одъ известителя свога слѣдуюћій дописъ:

Нашъ се престолонаслѣдникъ, као што ми є познато, налази на путу. Но я вамъ ово као найвећу тайну текъ вашегъ знања ради саобштавамъ, єръ нѣгово высочество жели да у тишини и тайности по свымъ предѣлима землѣ наше, свуда по народньой ношньи преобличећи се, пропутує, да себи о свему точна знања прибави, па да се и натрагъ и безъ знања самогъ нѣговогъ высочества, отца свога, кући врати.

Извѣстіє ово падне началнику као чудновато у очи, и докъ є онъ іошъ о нѣму размышлявао, куцне неко на нѣговы врати. Младъ єданъ и лепушкастъ човекъ у црномъ оделу уће унутра. Текъ што га онай спази, таки одъ изненадности и упрепашћеня одступи одъ овога неколико коракляи натрагъ. Онъ наће у персони овога странца тако велико подобіє на престолонаслѣдника, кога є пре выше година єданпутъ видіо, да садъ самъ знао ниє, како низко да се предъ ньимъ поклони. Десетъ пута у єдномъ дисаю моліо є странца за милостъ да седне, и пытао є скоро промуклымъ гласомъ, чимъ може высокой заповести на услуги быти?

Странацъ. Опростите, я немамъ шта да заповедамъ; я имамъ само да молимъ. Я самъ сирома єданъ, прогнаный учитель, кога съ мало ситна трошка врло обвезанымъ учинити можете. Началникъ. (У себи) управо, управо! (ясно съ ласкателнымъ, подчинѣнымъ смеомъ.) Милостива, наймилостивія шала! мени є мало познато учительско лице, и я знамъ исто одъ чертій лица высокогъ порода врло добро разликовати.

Странацъ (поруменивши.) Господине, мени се чини, да сте се вы у мене упознали, чинимисе. —

Началникъ. Молимъ, молимъ Милостивѣйшій Господару! я уважавамъ светиню тайне ваше, и нећу, ма колико да срдце моє на устне моє навалює, съ изреченѣмъ высокогъ имена вашегъ исту повредити.

Странацъ. Вы ме доводите у крайню забуну, говорите, о чему я башъ ни речице єдне неразумемъ. Зашто сиротогъ єдногъ бегунца измеявате? Вы сте ми могли ситницу ону, за кою самъ васъ моліо, управо съ простымъ речма одказати, па бы я одма исто тако добровольно одавде отишао, као што ћу и сада да одемъ. Съ Богомъ!

Началникъ (учтивѣйше препречи му путъ.) Молимъ васъ, заклинѣмъ васъ, да изъ куће моє неидете. Ако самъ я тако несрећанъ быо, да самъ вамъ се съ несмысленомъ коіомъ речи замеріо, то свемилостивѣйше изволите онога човека извинити, кой обычай и говоръ дворскій довольно у притяжанію своме нема.

Странацъ. Неразумителанъ човекъ! Вы не само да непрестаєте одъ вашегъ измеятелногъ говора, него шта више и мене приморавате, да га слушамъ. Я васъ іошъ єданпутъ увераваамъ, да я ништа друго нисамъ, него єданъ одвећъ сиромашный учитель, кой будућій напредакъ и срећу свою у свету тражи.

Началникъ. На то посве тако яко понизаванѣ морамъ се, са свевысочайшимъ дозволенѣмъ мало насмеяти. Намера є путованя вашегъ благородна и величествена. Отечество ће моє негда найсяйніе плодове одъ тога пожнѣти. Али ипакъ найпокорніе примѣчавамъ, да и мало већа свѣтлость не бы ствари никакавъ вредъ нанела.

(край слѣдуе.)

ДОМАЋІЙ ТЕАТЕРЪ.

Комшія. Срећно господине, срећно! Чуємъ родила ти жена. — Єли мушко или женско?

Господинъ. И єдно и друго.

Комшія. Шта, да ниє двоє родила?

Господинъ. Да є родила двоє, было бы и Боже-помози, него четворо.

Комшія. Та неможе быти! Четворо родила? Па єли остала жива?

Господинъ. Ньойзи ниє ништа, него я тешко ћу остати живъ.

Комшія. Я се немогу никако начудити како четворо да роди!

Господинъ. Ето како — Родила ми сина, бабицу, дойкиню, и іошъ єдну девойку што люля дете. Заръ то ниє четворо?

МРВИЦЕ

— Кажу да у сѣверной Америци има толико телеграфа, да су намештени найпосле и одъ кафане до кафане, те людій изъ кафане єданъ другоме являю пошто є и какво є гди пиће.

— У земльи Дарфуру у Африци врло цене бивола што є великъ и якъ. Па кадъ хоће коме да ласкаю, а они га успореде са биволомъ. Єданпутъ ињаше султанъ дар-

фурскій по народу. Єданъ дворянинъ иђаше предъ њимъ, па изъ почести викаше народу: „Бежите, вели, съ пута! Ето иде биво, великій биво и биво надъ свимъ биволима!“

— Некада є био обичай носити плитке ципеле а дубоке беле чарапе тако, како да се млого виде чарапе. А био є єданъ удовацъ великашъ, кои ниє никадъ жаліо потрошити на лепе хальине, али га є за чудо мрзило ту вазданъ облачити се. Дакле онъ узме єданпутъ полакъ туцета лепы белы а свилены чарапа, па онда се нешто закани, те ій све у єданпутъ єдно на друго навуче. Па како му се коя чарапа запрля кодъ ципела, а онъ є подвіє у ципеле. Те тако є єднако чарапу по чарапу подвіяо, докле се найпосле све незапряю и неподеру.

— Био єданъ попъ, али сиромахъ ниє знао ни читати ни писати, па наравно ниє умео ни у календаръ читати, те видити кадъ пада ускрсъ. Те тако є у нѣговомъ селу падао ускрсъ увекъ одъ прилике. Кадъ за то сазнаю селяци, па стану викати, а онъ сиромахъ брже болѣ у варошъ, па разбере у кои данъ пада ускрсъ. Па колико до ускрса дана, толико метне у цепъ зрна пасуля. Па како кои данъ проће, а онъ по єдно зрно изъ цепа, рачунаюћи да ће онда быти ускрсъ, кадъ нестане у цепу пасуля. Али попадія у зао часъ порани єдно ютро пре попе, па као свака попадія претресе попи цепове да види да одкуда некріе одъ нѣ новце, кадъ се све тужи да нема. Па кадъ види пасуль, а она помисли: „Та мой попа валяда є изгубіо броянице, те сиромахъ брои господи-помилуй по пасулю!“ Па онда помисли да ће то быти мало господи-помилуя и за попину душу а камо ли іошъ и за нѣну душу, те натрпа попи пуне цепове пасуля. Кадъ попа отиде у цркву а селяци га пытаю; „Кадъ пада ускрсъ попо?“ А попа се пипне у свой календаръ, па онда: „Бога ми, вели, како пише — да Богъ да и до године да падне!“

МУДРЕ РЕЧИ.

Живи тако, како да ти смрть недоће изненада, него да те свагда затече готова и спремна.

Ко чини свою дужность, тай є свакій данъ спреманъ за смрть, па іой сме слободно у очи погледати.

Добаръ човекъ умире спокойно, єрбо му є смрть као годъ оно вече одъ каквога лепогъ дана.

Войникъ несме отиђи съ места, на кое га постави старіи, а да због тога после небуде срамотанъ и кажнѣнъ. Па тако и човекъ нека немисли да има право уклонити се са овога света докле га годъ Богъ самъ непозове.

Чиста є савесть као оно меканъ ястукъ, на коме човекъ спокойно спава.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Поставлѣни су: Коста Ценићъ за началника среза црногорскогъ окр. рудничкогъ съ производствомъ у чинъ штабс-капетана, Василіе Вуковићъ за члена управительства в. Београда, Илія Стойковићъ за секретара при истомъ управительству, Матія Николићъ за секретара начальничества окр. крагуєвачкогъ, Крста Стойковићъ за старіегъ писара начальничества окр. ужичкогъ, Димитріе Пунићъ за писара среза грузанскогъ окр. крагуєвачкогъ, и Милоє Лешянинъ за канцелисту при попеч. внутр. дѣла.

— Председатель суда окр. подринскогъ Стеванъ Іовановићъ преселіо се у вечность.

— Членъ суда окр. Ћупрійскогъ П. Яношевићъ по своіой молби премештенъ є зачлена суда окр. смедеревскогъ, а на нѣгово место поставлѣнъ є Милосавъ І. Лешянинъ протоколиста попечит. финансіе.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

У предпоследнѣмъ брою овога листа већъ смо явили како Порта садъ заповеда да се у напредакъ и Християни узимаю у турску войску. Садъ смо у стању саобштити сву ту наредбу, колика є годъ. Она овако гласи:

„Безъ разлике сви поданици царски напредую и добро стоє, єрбо ій закланя правда, коюе є Н. В. чини зато, да іошъ већма подупре државу свою и да утврди зграду правительства и народа свога.

Садъ се по заповести царской дотеруе управа и законима сигура народъ, како да іошъ болѣ стои. Чимъ се одобри то, што се садъ ради, а оно ће се одмахъ почети и извршивати.

Правило є найпре и найпре одредити шта є кои редъ поданика царски дужанъ чинити. Па зато ће се мало по мало издавати и извршивати о томе и уредбе.

Али одъ свы дужностій найпреча є войничка служба, па зато ће се найпре и найпре о ньой положити темель, на коме ће се после издавати далѣ уредбе.

Наочигледъ є свакій безъ разлике обвезанъ чинити што є дужанъ као поданикъ.

Одъ свію терета понайтежій є служба войничка. Па ню су до сада свршивали само Турци, а валя сви да бране отечество, єрбо є свачіе. Због тога ће є у напредакъ и остале вере свршивати. Они, кои сами собомъ узслуже, служиће теломъ; а они, кои неузраде то, плаћа ће онолико, колико вреди да су сами у войсци.

Они, кои у войничку службу неприлажу, плаћа ће, осимъ обштега данка, іошъ и особитый порезъ, кои ће се звати накнада.

Правительство ће одредити колико ће се давати войника.

Узимаюћи у рачунъ колико има Турака и после обичай ньиовъ служити се оружѣмъ, увекъ ће у войсци быти найвише Турака а найманѣ остале вере.

По ономе, што ће се о томе наредити, известанъ брой войника, кои ће давати друге вере спрамъ тога, колико узимаю мушкараца, а после и спрамъ количе Турака войника, позваће се и стаће у войску, а остали ће плаћати осимъ обштега данка іошъ и войничкій порезъ.

Тай порезъ купиће се по овоме правилу: Колико ће у напредакъ друге вере давати войника, одредиће се по горнѣмъ размеру. Део войничкога пореза, кои долази на оне, кои су у служби, одбиће се одъ збира тога пореза, а остало ће

се разрезати на мушкарце ти други вера, коє ће давати војника, а купиће се заєдно са обштимъ данкомъ.

Особитимъ наредбама одредиће се колико ће право бити давати тога пореза и како ће се разрезивати а како купити.

Колико ће се служити у војсци и после коимъ ће се редомъ пописивати војници, особито ће се уредити. Уєдно ће се казати и каква ће права имати они, кои заслуже чинъ официрскій што су способни или што имаю знања, коє су добили по царскимъ школама.

Те се уредбе већъ претресаю а скоро ће се и обявити и извршити.

Высока Порта заключила є међутимъ, докле се горић уредбе неизђаду, дићи у Анадолу и Румелији нешто војске.

Истина то є изванредна наредба, али ће зато опетъ они кои садъ доћу у војску, уживати сва добра, коя ће чинити војницима закони, што ће се доцніе издати.

Ако се кои одъ војника, кои се овако изванредно узимаю, и буде за официра, а онъ ће и то быти спрамъ година колико служи и спрамъ заслуге.

Ово наређуюћи, высока Порта иде на то, да теретъ војничке службе, кои є до сада падао само на Турке, олакша па и на остале вере распростре честь и славу служити држави и отачбини своіой.

То є новъ знакъ великодушности и брижльивогъ стараня, коє Н. В. изявлюе спрамъ свои поданика."

Одређено є већъ и неколико вищи чиновника, кои ће ићи у Румелію и Анадолъ да то извриле.

— Князъ Горчаковъ явля да су саюзници и Руси кодъ Севастополя одъ 29. па до 30. Апр. єднако єдно на друго пуцали, но само умерено. И мы, вели, и саюзници направили смо обоє іошъ по єдну батерію. Ноћу између 29. и 30. Априла искочили су наши своєвольци изъ 3. батеріє противъ батерія енглески, па су іймъ зачепили више топова. А 30. Апр. подпалили су саюзници єдну свою цећь са барутомъ, да развале свой лагумъ спрамъ наше 4. батеріе, те да науде той нашой батерій. Но нису іой ништа могли наудити.

Противъ Омеръ-паше у Евпаторій стои 8000 руски коняника, кои Омеръ-паши никако недаду оперирати. На суву є сасвимъ пресечена свеза између Евпаторіє и саюзника. Главна руска војска одъ 150.000 мом. стои кодъ Симферополя, а єднако є у свези са Севастопольомъ.

У Балаклаву є 2. Мая дошло 6000 момака сардинске војске.

На 100 лађа и 123 пароброда овай часъ шиљ Енглеска на Кримъ іошъ војске ране и цебане.

У Бургасу Варни и Балчику спремаю се за дочекъ великогъ єдногъ одељня убойны лађа саюзнички, коє ће оперирати противъ когъ рускогъ места на црноме мору. Съ њимъ ће заєдно оперирати и турска војска подъ Омеръ-пашомъ. А оперираће, кажу, или противъ Акћрмана или противъ Одесе.

За војску, кою Енглеска составля одъ самы странаца, већъ є скупљено 4000 мом., а 3000 момака доћи ће изъ Швайцерске.

Енглези у Швайцерской исподъ рукэ наймаю војника То исто чине и Французи. Али Енглезима иде то болћ за рукомъ, єрбо више плаћаю.

Зароблћни Руси и неколико њи изселћны Поляка скоро су стали у турску војску.

Ударила є колера у Цариградъ и у станъ кодъ Мазлака.

Канроберъ явля да су Руси ноћу између 1. и 2. Мая двапутъ излетили были изъ града противъ Француза, али су, вели, опетъ узбієни.

— У Сардинiи грађански закони више несматраю за морална лица оне земальске монастире, кои су кога црквеногъ реда а нити штогодъ проповедаю народу нити штогодъ уче младежь нити лече болестнике.

За планъ, по коме познатый Дундоналдъ предлаже основити Севастополь и Кронштатъ за 10 дана, каже лордъ Палмерстонъ да є точно испытанъ, али као да га нић могуће извршити.

Што су саюзници доиста оправили Шведской съ Норвегіомъ и Данской ултиматъ, коимъ одъ њи енергично захтеваю да више небуду неутралне, то є зато, што те државе скланяю сваку руску лађу, кою саюзници на источноме мору потераю да ухвате.

Аустрія и опетъ предлаже на кои начинъ мисли да се іошъ могу помирити саюзници и Русія. Тай свой предлогъ оправила є она башъ овы дана найпре у Паризъ и у Лондонъ, а после ће га оправити и у Петробургъ. То є єдно, а друго и лордъ Палмерстонъ башъ овы дана рече у парламенту да ће се опетъ наставити преговори у Бечу. Па ако се та речь Палмерстонова односи на тай истый новый аустрійскій предлогъ, онда є надати се да се у томе предлогу такво штогодъ предлаже, о чему пристаю и саюзници и Русія водити далћ преговоре зато, што и єдни и други налазе у томе прилика, по коима могу іошъ и налепо а користно поравнати се.

Течай новаца: сребро 128½; дукати по 5 фор. 54 кр ср. за банке.

ОГЛАСЪ.

Добро ограђена ливада, крозъ кою вода тече и гди има єдна кућа, заєдно са пространомъ шумомъ у истой огради, што се зове Киево и коє у Кнежевну лежи, дає се за пашу марве подъ аренду. Ко бы желіо исто подъ аренду узети, може се за последню цену у Учредничеству Шумадинке у свако доба известити.

— Сбогъ неке промене у експедиціи Шумадинке, одоцніо се овай брой одъ данашнић поште. Ако се у будуће такво што догоди, то ће само онда быти, кадъ се празднici стрефе, и кадъ типографія неради.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 17. Маја 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цена му є за три месеца 4 цванцика. № 41.

НАДПИСИ.

(Карађорђу.)

Рука є твон громомъ владала,
Срећа те нигди издала ніе;
Ал' те є горка судба свладала,
На грозну жалость бѣдне Србіе.

(Проти Ненадовићу.)

Нека ти мирно почиваю кости,
Вѣрный пріятелю народа сређногъ:
Заслужный Србине, Богъ да те прости,
Ты си намъ достоянъ спомена вѣчногъ.

(Аврааму Петроніевићу.)

Утрућенъ старче почивай тихо,
За времене труде, покой ти вѣчанъ;
У гробъ твой нека недира нико,
Твой животъ беше млогима сређанъ.

(Луки Лазаревићу)

Нека ти земля та лака буде,
Ты си є крвлю купіо твоіомъ;
За дѣла славна и твоє труде,
Србство т' дугує хваломъ своіомъ.

(Димитрію Давидовићу.)

Ни єданъ Србинъ край твога гроба,
Са ладнымъ срцемъ проћи неће;
Са „Богъ да прости" у свако доба,
На гробъ твой свакій венце меће.

ПУТНИЧКА ПИСМА. *)

Генѳъ — Новембра 1847.

Време є мочарно и суморно. Киша са снегомъ непрестано држи ме затворена у моіой соби. Прођоше лепи дани. Лето є већъ издануло, и лежи ладно на сноповима жита, окупано єсењомъ кишомъ. И єсењ пружила є веће утрућеномъ раднику последиьи влатъ са класа, последньи гроздъ са чокота. Оно тихо єзеро колеба се зимскимъ ветромъ, нѣгове обале свукле су своју зелену цвећемъ изшарану одежду, и завиле се у бео снѣжный покровъ. Птице оставиле су безлистна дрва; пастири забацили су своє свирке, и склонили се у села да презиме. Последньи увенутый листь са високи платана одкинутъ ветромъ предає се своіой судбини, предає се да га ветаръ по своіой вольи носи куда хоће. То жуто лишће, што ветаръ тамо амо по снегу претура, то є подобіе човека. И ко одъ люди може, да при наступаню зиме небуде невесео. Ко у єдномъ цвету, у єдной жутой лиски, неможе видити свой животъ? — Нерадо се сада у зимске хальине завіенъ, шетамъ по онымъ баштама, гди самъ пре краткогъ времена само цвеће гледао, и гди сада ништа нема: нерадо погледамъ на оне воћке, коє самъ гледао кадъ су биле пуне плода, и коє сада безъ єдне лиске као суве стое. Све ми то казує да є єдина смрть неограничена и да се одъ нѣ неможе утећи.

Я се врло каемъ што нисамъ оставіо Швайцерску іоште за време зеленила и нѣне лепоте, што нисамъ отишао пре него што самъ видіо како ове милине природе изумиру; а найвише зато каемъ се што нисамъ отишао пре, него што су се Швайцерци почели међу собомъ тући. Неслога и у овой земльи, гди путникъ само сређу и блаженство налази, подигла є съ оружјемъ брата на брата, сусѣда на сусѣда. Овы дана отишли су и одавде войници да се туку противу тако названогъ Сондербунда. Читавъ Генѳъ изпратіо ій є до пароброда, сродници на обали плакали су, а войници на пароброду певали су Марселѣзъ, а музика одговарала є ньіовой песми. Топови су огласили ньіовъ одлазакъ. Прокламація коіомъ су войници на войску позвани врло є човечна; у ньой се измећъ осталогъ каже: „Солдати, вы сте позвани подъ барякъ нашегъ саюзногъ и обштегъ отечества, но у бою незаборавите да су оно ваша браћа и земляци, коє вы хоћете у ньіову дужность да доведете. — " После краткогъ времена чуемо да є была бытка кодъ Фрибурга, и было є млого убіены и ранћны са обе стране, но сутраданъ после те бытке Фрибургъ се предао (14. Нов. у недељу у 9½ сати.) саюзной войсцы, надъ коіомъ Дифуръ комендира. Саюзна войска отишла є далѣ на Цугъ, и говори се да ће већи боєва быти око Сент-готхарда.

Я ћу тешко моћи остати овде целе зиме. Швайцерска ,безъ нѣногъ зеленила, нема за мене пріятности. Генѳъ нити є велика варошь ни мало село. Чудо є да у

*) Єдно дугачко писмо изостављено є.

целой Швайцерской нема сталногъ театра. Овде представля се по гди што у две у три неделѣ, ал и то врло рѣаво. Єдино ми є сада задовольство и забава, осимъ читаня, да узмемъ подъ кирію коня, и да яшемъ по овимъ околинама.

Снегъ, магле, зима и самоћа, постали су ми већь несносни. Већь самъ почео размишлявати куда ћу одавде. Пред-а-мномъ су два пута отворена: Паризъ и Римъ, али оба та места, чине ми се одвећь далеко за ово зимно доба године. Мыслимъ или ћу на лево или на десно. Вѣчно таліянско пролеће непрестано ми у глави стои; и што више снегъ овде пада, тымъ већма желимъ, да дођемъ у ону землю гди лимунови и смокве роде; али пре него што бы у топле сардинске долине дошао, могао бы се у поштанскимъ саоницама на Мон-сни смрзнути, прекo кога брега мора се прећи. — Паризъ, — то найвеће звоно, што у свету на ларму звони — привлачи ме къ себи; и я држимъ, ко види Паризъ, па онда види Римъ, тай видіо є Римъ какавъ є быо за време Цезара, и Римъ у развалинама, какавъ є сада. Али, и одъ те желѣ разтавля ме єданъ снегомъ покривеный великій брегъ. Када бы крила имао, я бы радо висину брега Юри прелетіо, и спуштіо се у поштанска кола, на шампаньскимъ долинама.

Ветаръ страовито дува око мои прозора, и квари планове могъ путованя. Ватра се на огньишту почела већь гасити. Свеће су до дна догореле. Нигди се нико у читавой кући нечує. Све живо почива. Поноћь, єдина поноћь самномъ бди, и опоминѣ ме да се предамъ покою. Лаку ноћь пріятелю! и очекуй прво моє писмо изъ Рима или изъ Париза.

ПРЕСТОЛОНАСЛѢДНИКЪ.

(крај.)

Странацъ (смеюћи се.) Я самъ већъ више незнамъ, да ли самъ я буданъ или санямъ. Мора быти, да ме доиста држите, да самъ я некій принцъ, или —

Началн. Као што є речено, я млого выше чувствуємъ у себи найдубљѣ страхопочитаніе о утаиваню высокогъ имена и станя вашегъ, коє сте высочайше благоволили наблюдавати, него да бы я простодушне мысли моє о той точки наводити могао. Али и опетъ найпокорніе молимъ, да изволите высокогъ размышленя вашегъ удостоити, да ли не бы титула грофа єдногъ може быти понайбольма іошъ за средину у извршеню высоке намере ваше служити могла. Имайте высоку милость крозъ коє време задржати се кодъ мене, и ставите се у надлежно положеніе. Иманѣ моє, крвь и животъ мой, стоє готови на услуги вашой.

Странацъ (отмѣно ладно.) Одъ свію ти понуда засада то єдно примамъ, да овде пренoћимъ, єръ се дань и тако већъ свршує, а и самъ самъ нешто уморанъ. За све остало ћемо се сутра далѣ разговарати.

Началникъ. О, срећанъ ти самъ я човекъ! дакле є ваша высочайша воля, да васъ господиномъ грофомъ зовемъ?

Странацъ. Зовите ме како оћете.

Началникъ. Неће ли быти найприличніе, грофъ изъ Холштайна? Тымъ бы, чинимисе, найлюбопытльивіи пытачи сви найбрже узадоволѣни были.

Странацъ. Како оћете. Моя бы садъ найвећа желя была, да идемъ одпочинути.

Великомъ радосћу обузеть одведе садъ благородникъ таконазваногъ учителя у найлепшу собу, снабдѣ га съ скупоцѣномъ вечеромъ и собственомъ своіомъ рукомъ свѣтлећи допрати га до кревета.

Самъ пакъ затимъ пoита у свою собу и одъ тешке радости као изванъ себе у вретень скакаше по ньой. „О преблаженъ ти самъ я човекъ! — ускликне гласно: — Престолонаслѣдникъ обитава подъ кровомъ моимъ, сяйно сунце землѣ осіява ме! — Како се чудновато то догоди! Да ми є извѣстіе са знаменитостима само за сатъ єданъ доцніе дошло, то бы я са два грошића кралѣвскогъ сына одпустіо, и вековечито бы остао овай, те овай истый, што самъ и садъ. Због тога ћу и мога внимателногъ и прилѣжногъ дописника тако да наградимъ, да ће башъ задоволянъ быти. Но за нѣга є, као творца среће моє, тричавъ єданъ новчаный поклонъ, заиста текъ маленкость єдна. Не, онъ треба да добіе велико званіе, онъ треба у найманю руку совѣтникомъ да буде. То да учинимъ, то ће ми текъ играчка єдна быти; єръ, чимъ престолонаслѣдникъ на владу ступи, я самъ попечитель и носимъ звезду и ленту. О, ала ће то звечати, ала ће ми то доликовати! —

Брзо узме креду, нацара на капуту велику звезду, стане предъ огледало, почне комплименте правити, себе превосходителствомъ називати и изъ свегъ грла викати: къ оружію!

У оной радости, вртоглавцы овой, нађе га и зора. Садъ се почне за сяйность грофа свога бринути. Штафете одлете и донесу изъ Липиске богато одело. Одма буду петъ селянчића у служительско руво обучени, чобанчићъ єданъ за лауфера узвышенъ, а невештый кочиашъ, како ће шесть коня терати, поученъ. Кадъ є са свымъ тимъ готовъ быо оде къ своме грофу, кога застане, гди є већъ устао. свой учительски капутъ навукао и са путничкимъ штапићемъ своимъ за полазакъ спреманъ быо.

Господинъ грофъ, моє ми душе, вы несмете већъ никудъ одавде. Сви ови люди чекаю на милостивѣйшу заповесть вашу.

Тако є началникъ моліо, преклиняо и навальивао, докъ се є напоследку учитель жельи нѣговой приклоніо, и до неколико се дана са свымъ величествено у златна кола посадіо. За честь и высоку милость нѣгову и части су се давале и сви су, кои лепомъ свету принадлеже, на часть призывани бывали. Садъ фаєрверкъ, садъ игра, єднымъ словомъ, читава се поворка светкованя повукла, као да є доиста злато тога ради прибрано было.

Странацъ є при свима тима пробытачностима, као и увекъ, тайнепуно узтезанѣ наблюдавао. А ово є башъ изъ дана у данъ све више и више началника у высокомъ мнѣню нѣговомъ утврђавало, и ниє се уморіо, да отмѣногъ госта свога кралѣвски подвори и почасти. Кудгодъ є овай окомъ, онъ є скокомъ.

Али грофъ почне немилице трошити и почесто то на ово, то на оно око бацати тако, да є на последку началникъ касу свою доста слабу нашао, да бы свакой той скупой жельи доскочити могао.

Принуђенымъ се дакле наће, да овде и онде новаца на заямъ поиште. Кодъ млоги сусѣда, познатъ будући за честногъ човека, налазіо є найбржу услужность; али се нашло и таковы, кои се нису съ благомъ своимъ текъ налако опростити могли, и кои га се дотле оставити нису хтели, докъ имъ ниє тайну свою, наравно текъ на ємство заклетве на уво пришаптао, да тай грофъ изъ Холштайна, кой кодъ нѣга обытава, и због чіегъ пристойногъ издрживаня онъ садъ заямъ тай и чини, нико другій ниє, него самъ башъ престолонаслѣдникъ кралѣвства.

Наравно садъ, као електрическимъ ударцемъ додирнути, одскоче заклопцы са свію новчаны каса; али є исто тако брзо и велика новость ова изъ уста у уста летила. Найвеће и найпроницателніе начальникове молбе поради таєня ни су могле дѣйствовати, да се ова распалѣна ватра угаси. Молбе су те едва тай успѣхъ имале, да ни су странца у очи кралѣвскимъ высочествомъ поздравили.

Шестый данъ бавленя свога у Аугустусбургу, башъ кадъ є грофъ изъ Холштайна съ домаћиномъ своимъ весео и сасвимъ добре волѣ крозъ прозоръ гледао и на мастанъ ручакъ изгледао, дотрче наєданпутъ саксонски конянницы, оставляюћи облакъ одъ прашине за собомъ, и предъ кућу стану.

Официръ сяши доле и у собу уће.

„Краль жели съ вама говорити, господо моя! Спремите се дакле на путъ єръ васъ онъ часъ пре видити жели. Вама стои на вольи, али ћете на коньма или на колима, а и я ћу васъ съ моима людма до Дрездна пратити.“

Истина грофъ изъ Холштайна изгуби мало бою са образа, алъ напротивъ начальнику іошъ радостніе срдце куцаше. Видишъ, говораше себи самомъ, како ће краль садъ милостивѣйше да те пріими! пази, како ће свепресвѣтлѣйшій зато, што си наслѣдника круне тако сяйно подворіо и угостіо, съ места да те награди, и на прву те до престола столицу посади. Зато гордо седне са странцемъ у кола, и на кочіяша навали, да безъ одмора конѣ юри; и тако они у колима конянницы око ньи са звечећимъ сабляма на коньма по роси и магли одєзде у варошь.

Али є у Дрездну сасвимъ другчіе стваръ стояла, него што є простодушный тай човекъ мысліо, гласъ о бавленю престолонаслѣдника кодъ нѣга већъ по свой земльи пукне, па напослѣдку и до ушію самогъ краля доспе. Чувши то упропасти се краль, и одма пошлѣ свога повѣреногъ едногъ човека, кой є престолонаслѣдника — кои се у то време у Бечу бавіо — добро познавао, у Аугустусбургъ. Овай донесе извѣстіе, да се доиста некій грофъ тамо налази, кой, рекао бы човекъ, наликъ на престолонаслѣдника изгледа, но ипакъ да онъ неверуе, да ће то башъ быти престолонаслѣдникъ самъ. На то су были драгонери одма послани, кои су ова два господина невредимо у Дрездну допратили.

Садъ се развіе цела повѣсть. Таки на првомъ испыту странацъ съ пристойномъ искреношћу рекне овако: Я нити самъ престолонаслѣдникъ, нити грофъ изъ Холштайна; я управо нисамъ ни — мушко, него женско лице, я самъ кћи сиротогъ єдногъ ткача изъ планине. Отацъ ме мой тако строго држи, да самъ напоследку у себи заключила, да срећу мою далѣ тражимъ. Да као девойка путуємъ было ми є сумнително; зато самъ навукла на себе мога отца свечане альине, и ноћу самъ кућу оставила а путъ предузела. Кадъ самъ одъ новаца сасвимъ чиста остала, почела самъ просити. На то име, да самъ прогнаный учитель, добіяла самъ одъ неки сажалителни благородника, чиновника и свештеника понеку крайцару на трощакъ, съ чимъ самъ одъ места до места путъ продужавала. Већъ самъ хтела, да се изъ омразе на тай лакомысленый несталный и скитаюћи се начинъ живота кући натратъ вратимъ, и да у наручія отца мога опетъ паднемъ; и доиста самъ већъ у повратку и была, кадъ ме є несрећа на овогъ господина начальника Гинтера намерила. Овай, иначе поштенъ човекъ, на чудне є мысли о мени дошао, т. є. да самъ я принцъ, и шта више — као што управо садъ текъ дознаємъ — да самъ престолонаслѣдникъ. Я самъ могла говорити шта самъ хтела, онъ є остао на томе, и недаде ми се одтуда никудъ крочити. Шта самъ могла чинити? Изгледъ, да се може за неко време господски почастити и поранити, было є за протуву єдну, коя є већъ загладнила была, као што самъ я была, велико искушеніе. Я самъ искушенію томе подлегла, и зато самъ казни достойна. Ничимъ манѣ, я нити самъ никадъ потврђивала, нити му и издалека повода давала мислити, да самъ я принцъ, а млого манѣ, престолонаслѣдникъ. Я се позивамъ на сведочбу самогъ господина начальника. Међу нама до извѣстногъ обясненія точке ове никада дошло ниє.“

Да све ово призна, было є господинъ Гинтеръ толико поштенъ. Краль на то изрече пресуду: да протува (кою су одсада „господична принцъ“ звали) годину дана у кући за поправленѣ злочинаца опредѣленой проведе, и да се благо съ ньомъ постуна; Гинтеръ пакъ за казнь суєте своє да се права лишава, поклоне оне, коє іой є учиніо, одъ нѣ натрагъ искати.

ДОМАЋІЙ ТЕАТЕРЪ.

Колшія. Шта се юче представляло у циркусу?

Господинъ. Представляло се четири времена: врућина, ветаръ, прашина и велика киша. А особито киша тако є добро представляна да су сви што су гледали отишли кући мокри.

МРВИЦЕ

— На врху Романіе има єдна пећина, што се зове *Новакова пећина* или *Новакова стѣна.* Поредъ те пећине иде путъ, и треба два сата докъ се узбрдо изаће. Приповеда се да айдукъ Новакъ у стара времена само простре свою кабаницу на той стѣни, према путу; па онда иде те айдукує, па кадъ се врати а оно пуна кабаница новаца и други дарова; єрбо путници а нарочито Турцы, кои су тымъ путемъ пролазили, и видли и познали Нова-

кову кабаницу, бацали су на кабаницу одъ своє волѣ по нешто, єрбо су мислили, да Новакъ гледа изъ шуме, ко ће шта дати. Сада, после толико година, постои тай обичай, да путници дариваю ту стѣну. Ко нема, или неће да бацы кою пару, а онъ упрти по єдно дрво, и остави кодъ те пећине; тако да за неколико месецы нанесе се велика гомила дрва, коє обично Турцы изъ мржњ запале. Турцы бацаю обично по єданъ каменъ. Турцы су до скора држали за севапъ да пале шуму по Романіи, и тыме затру споменъ тога айдучкогъ гнѣзда.

— Єдно дете ишло є путемъ и плакало, єданъ човекъ кои га сретне упита га: „шта ти є те плачешъ? дете му одговори да є изгубило 2 гроша, па за то плаче; томе човеку сажали се, и даде 2 гроша детету, само да неплаче, на то дете бризне іошъ већма плакати. „А што сада плачешъ?“ упита га онай: „зато, єрбо да ни самъ изгубіо она два имао бы сада 4 гроша.“ Одговори дете.

— У Кинеской свакій плаћа своимъ лекару донде докле є здравъ, како се разболе, а онъ му престане плаћати докле годъ неоздрави, и тако доктори у кинеской изъ свегъ срца єдва чекаю да болестникъ устане, да имъ почне плата ићи.

ЗАЧИНЦИ.

Немоле се Богу сви они што у цркву иду.

Што є коме црква ближе, тымъ ређе у цркву иде.

Мольци єду хальине, а брига душу и срце.

Младъ може умрети, а старъ мора умрети.

У кавезу учи се птица да пева.

Ко украде ора, тай ће украсти и вола.

Кадъ віна нестане у подруму, онда є доцканъ оправляти браву.

Ко оволико чини колико може, тай чини толико, колико царъ на престолу.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— 13. ов. м. у вече, после дугогъ болованя преставіо се у вѣчность обштепознатый г. Стеванъ П. Книћанинъ членъ совѣта и Войвода. Тѣло є нѣгово сутра данъ у неделю са свыма могућимъ воєнымъ, граћанскимъ и црквенымъ церемоніяма саранѣно. Нѣгова свѣтлость присуствовао є погребу; г. Митрополитъ чинодѣйствовао є. При опелу говоріо є г. Сава Архимандритъ сходно покойнику слово. Оснмъ млогобройногъ света и чиновника у унифорни, прешло є изъ Земуна млого выше и ниже воєне господе, и присуствовали у овой пратньи.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Корпусъ руски гренадира ніє отишао изъ Пољске у Волхинію као што се говорило, него обадве дивизіє тога корпуса стоє у средъ Пољске на обалама Висле. Но то є истина, да найболя руска войска, изъ сѣверны руски губернія у Пољску долази, и у Юлію месецу подигну ће се близу Варшаке неколико логора. Одъ како су се прекинули преговори у Бечу, Русія се изъ све снаге спрема да продужи ратъ а ніє ни мислити, да ће Русія дозволити да се ограничи на црномъ мору, или што да попусти што се не-бы съ нѣнымъ достоинствомъ слагало, сада да попусти пошто є 8. новы резервны корпуса подигла и у средъ организираня народнѣ войске. У западнымъ губерніяма и у Пољской има сада руске: войске 540 хиляда; овай брой ніе ни мало претеранъ, кадъ се помысли на непрестано регрутиранѣ. Народнѣ войске спремно є до садъ 200, кои нису одвећъ добро оружани. При свему томъ што є у Пољской тако све за ратъ спремлѣно, нико ипакъ недржи, да ће быти рата између Русіе и Аустріе єрбо Русія гледа ће да неумножава своє непріятелѣ.

— Народъ у Француской и Енглеской спреманъ є за све жертве, да се ратъ далѣ са свымъ могућимъ средствама продужи. Правителства обадва, радо поджижу и придржаваю исто одушевленіе. И у Енглеской и у Француской чине се непрестане нове ратне припреме. Говори се да ће се наново устроити єданъ енглеско-францускій корпусъ одъ 60 хиляда момака, кои ће на руской граници почети ратовати.

— Изъ Варне являю, да ће се сардинска войска до 16. т. м. сва извести; и да ће саюзници одма после трончинадне почети юришати на Севастополь.

— Примѣтило се да се изъ Евпаторіе турска войска креће, и по свой прилицы ићи ће да удари съ леђа на Севастополь, но пре тога морала бы іошъ єдна бытка на Алми быти.

— Изъ Симферополя до Кіева свршенъ є и отворенъ телеграфъ, и по томе сада тымъ путемъ преко Беча и Берлина, за неколико сати можемо знати шта се у Криму догодило.

— У Цариграду у таліянскомъ театру представляна є „обсада Силистріе.“ гди є и султанъ присуствовао. Колера у Цариграду и у францускомъ логору єднако трає. Шта выше и у самомъ Сараю умрло є 5 жена и єданъ царевъ двогодишньи сынъ.

— Новый министеръ францускій грофъ Валевсвій, за кога се мыслило да ће се свагда выше за ратъ него за миръ заузимати, показуе сада са свымъ миролюбиве тежнѣ: и говори се да предложеня за миръ неће одбити.

— Єданъ мађарскій мрвеный трговацъ заключіо є и подписао контракъ да до месеца Октомвра 50 хиляда свиня у Хамбургъ изда.

ЗАГОНЕТКЕ.

Дужи иверъ одъ кладе.

Закла вола бика, све село свика, а кадъ ће да слави, нема шта да стави.

Зими служи а лети зубе кези.

Мртво живо изъ шуме вуче.

На царевићу безъ узла кошуля.

Течай новаца: сребро $128\frac{1}{2}$; дукати по 5 фор. 54 кр ср. за банке.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 20. Маія 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цена му є за три месеца 4 цванцика. № 12.

ПУТНИЧКА ПИСМА.

Паризъ — Јануар. 1848 год.

Изъ тихи и скровиты места швайцерске, бацила ме є моя єудбина у ову вѣчну вреву. Ево ме у Паризу — у оной волшебной вароши: гди є свако савршенство, и добро и зло, себи обиталиште изабрало; у оной вароши, гди се путникъ зауставля, да у минатури види целу вселену. Съ последньимъ даномъ прошле године, пенюћи се на брегъ Юри, обзирао самъ се последньи путъ на Генфъ и на нѣгово лепо єзеро. На врху тога брега при улазку у Француску, видіо самъ на лево онай знаменитый градъ, што га сада краль Луи-Филипъ зида.

Путовали смо и даню и ноћу. Зима є несносна была. На свакой штаціи мењали смо око насъ пуне бутелѣ вруће воде, но ипакъ слабо намъ є поможено было. У Дижону остао самъ само єданъ данъ. Одатле, кадъ смо у Шампаньске долине наступили, было є млого топліе и снега нигди нисмо могли видити. Наша тешка кола тутньила су кроза оне лепе винограде, кои целомъ свету даю тако лепогъ віна. Возећи се крозъ та поля, мысліо самъ на легіоне римляна, и на баталіоне Наполеонове, кои су овуда негда пролазили — јурили и бежали. На єдномъ месту ишли смо у подруме и гледали хиляде шампаньскій бутеля коє су све пуне быле, и спремлѣне да се растуре у цео светъ. Мы смо одъ Дижона побацали бутелѣ съ врућомъ водомъ, и свакій є путникъ одъ штаціе до штаціе меняо шампаньске бутелѣ: коє су заиста болѣ угревале одъ оны бутеля съ врућомъ водомъ. И кои бы путникъ туда прошао, и кући се вратіо, а да неможе казати, да є у шампаньскомъ предѣлу, піо шампаньскогъ віна.

Сунце четвртогъ дана смири се. Све што смо путемъ сретали и стизали, опоминяло насъ є да се прикучуємо той великой вароши. Паризъ є іошъ далеко было. Коньи су непрестано у великомъ трку ишли, а мы свы путници у колима дремали смо, као и оны прошли ноћи. На єдан-путъ необична нека светлость удари крозъ прозоре наши кола, и кола после неколико минута стану. Кондуктеръ саће на землю, єданъ путникъ упита га: како се зове то село? — „Паризъ!“ одговори кондуктеръ.

Петъ сати после поноћи было є, кадъ смо крозъ капію у Паризъ ушли. У колима су была іошъ двоица изъ Швайцерске, кои су првый путъ сада у Паризъ улазили. Мы смо гледали крозъ прозоре, а други продужили су своє спаванѣ мирно. Мы смо любопытльиво гледали али ништа осимъ высоки кућа, и честы фенѣра, нисмо могли видити. Зима є яка была. Нигди никога ни смо на улицама сретали. Паризъ спава. Дуго смо се возили крозъ ове пусте улице. Неможе човекъ себи представити, каква страовита чуства обузимаю онога путника кои є читао исторію *революціе француске* и *тайне Париза*, и кои у то мртво доба ноћи улази у ту велику варошь, подъ коіомъ вѣчный Вулканъ тиня.

У гостіоници гди є делижанцъ стао, провео самъ три дана одмараюћи се: єръ самъ радъ быо да надокнадимъ оне три у колима непреспаване ноћи. За та три дана нигди нисамъ хтео да се макнемъ. Изъ моє собе крозъ прозоре гледао самъ често на улицу. Све ми се чинило познато. Ко є у млоголюдномъ Бечу и Берлину живіо тай се заиста неће у Паризу сбунити. Имао самъ препоруку и писма на єдногъ генфскогъ могъ приятеля г. Пенара, кои є медецину учіо. Нѣга нађемъ по адресу, и преселимъ се одма у гостіоницу „Хотелъ британикъ“ гди є онъ седіо; и врло ми є мило было да є ту гостіоницу єданъ Швайцерацъ држао. Та є гостіоница близу школе лекарске, и Сорбоне, гди самъ одма почео слушати предаваня. Овде има іоште 10—12 Срба и неколико Бугара, но међу коима нисамъ ни єдногъ познаника имао, и съ коима самъ се текъ после 15 дана нашао и састао. О њима нећу ништа овде говорити. Они су такви люди, кои ће о себи у своме животу, дѣлима своимъ достойніе, него што бы я овде могао, говорити.

Она прва три дана, провео самъ непрестано гледећи и учећи планъ Париза — и читаюћи єдну лепу малу књижицу о знаменитостима Париза. Тако, да кадъ самъ после корачіо на улицу, Паризъ быо ми є са свымъ познатъ.

Садъ съ богомъ! изъ овако лепе и велике вароши, немогу се велика писма писати. То бы се звало губити време. Место мои писама, читай ове с п о м е н е, са коима самъ се я првы дана могъ овде долазка радо забавляо, и коє ти прераћене шилѣмъ.

(Спомени изъ Париза.)

Кадъ у лепо пролѣћно или зимно вече улазите у ову грдну варошь, а особито кадъ улазите крозъ лѣпу капію, коя васъ води у краљицу престолны европски

варошій, онда васъ обузме нѣка надежда великогъ и величественогъ позорія, надежда, коя и неотице обузме цѣо вашъ духъ. Єданъ лѣпъ, пескомъ посутъ путъ води васъ изъ села Нельи, кралѣвскогъ дворца, у булоньску шумицу, прекрасный састанакъ свію богатираца, — а изъ шумице къ тріумфалномъ своду, къ гомили на славу опоминяюћи каменя, а одавде на піяцу слоге, гди стои великій обелискъ, измећу две памети достойне чесме. Ова піяца, коя є носила толика имена: піяца Луй XV.; піяца революціе; піяца слоге; на коіой се налазе колосалне штатуе, овдѣ, одъ овогъ сяйногъ простора, починѣ се Паризъ. Улазите дакле полагано, сматрайте, дивите се.

Но не останимо на піяци слоге, прећимо на ново крозъ дугачко шеталиште Єлисейски поля и повратимо се у дворацъ Нельи. Боже мой! ето Париза у цѣлой своіой слави! Она кућа тамо доле, скромно лежећа на обали, измећу два острова, оно є увеселителный дворацъ Луй Филипа, краля францускогъ. У овымъ тако скромнымъ зидовима, у овымъ тихимъ баштама бадава ћете тражити свѣтлость круне, тамо ћете само наћи отца фамиліе, кои се одмара одъ дневны државны послова и приправля за сутрашнѣ послове.

Пре неколико година кралѣва породица уживала є цѣло повѣренѣ народа; често се виђала по шеталишту Єлисейски поля велика кралѣвска кола, сасвимъ подобна граћанскимъ каруцама, у коима су сви Французи єднаки као предъ закономъ. У овимъ дугачкимъ граћанскимъ колима сѣдили су краль и нѣгова супруга и сестра и нѣгова четири сына и три лѣпе младе кћери и неколико вѣрны пріятеля, сви пуни умилне радости. Коньи су ишли у касу, изъ палате Тилѣрія у дворацъ Нельи. Ту ніе было никакве гарде, никакве пратнѣ воєне; ко є хтѣо, поздравло є *срећу Француске.* Само, по добромъ кралѣвомъ расположеню духа, по нѣговомъ смешећемъ се лицу, видло се, да є онъ было срећанъ и да се поносіо съ овымъ граћанскимъ поступанѣмъ.

Кадкадъ поредъ пута, кои води у Нельи, єданъ лепъ чамацъ, пунъ дѣце и млады госпоя, ишао є низъ рѣку Сену; странацъ, кои є гледао течай воде и овай чамацъ, кои є слушао многогласне поздраве: „живили,“ морао є мыслити, да се у овомъ чамцу налази кралѣвска фамилія.

Кадкадъ у средъ зидара, кои множина послуе у кралѣвскимъ зданіяма, смотрите єдногъ крупногъ човѣка, кои є ишао тамо амо, са штапомъ у руци, кои є прегледао планове и поправляо, полагано се пеняо на мердевине; питали бы онда, да ли є то г. Фонтенъ, кралѣвъ архитехтъ. Но на то бы вамъ се одговорило, да є то самъ краль, найревностніи архитектъ у кралѣвству. Само гледаюћи, како онъ єдно похвалюе, а друго куди, како онъ подстрекава и показуе дѣлаоцима, лако є заиста познати онога, кои є спасао и поновіо Верзалъ, лѣпый дворацъ старіе линіе Бурбона, кои є улѣпшао дворъ Фонтенбло, умилно мѣсто пребиваня цара Наполеона. Онъ є можебыти єдиный, кои є найвише было заузетъ за лѣпа и велика зданія, кое є требало довршити и спасти одъ развалина; онъ є наравный покровитель оны зидина; на кои улѣпшаванѣ и довршиванѣ радило є свако правительство, безъ да ій є икадъ довршило. То су были мирни часови краля Луи Филипа, ако є игда имао мирне часове. Заиста є онъ было роћенъ, да проводи двоструко животъ, кралѣвскій и граћанскій; то су была нѣгова увеселѣня.

У овомъ дворцу у Нельи нећете наћи величественость покућства, кое є просто, нећe вамъ се толико допасти величина и лепота баштій, и они лепи зелени острови, кои окружаваю дворацъ, као стража; но найвише ће се срца коснути спомени оца и матере ове кралѣвске фамиліе, — намалани образци сынова и кћерій у ньіовомъ дѣтинству, у младости, — наймиліе киньиге, кое се често читаю, пуне намалани спомена, — кралѣвскій кабинетъ, гди на асталу стое толики државни послови! — А найвише ће вамъ се допасти у кральичиномъ кабинету о дувару высеће школске награде, кое су нѣна дѣца при школскимъ испитима подобіяла.

Нельскій мостъ преко рѣке Сене лежи измећу острова, кои окружаваю кралѣве баште. Кадъ прећете преко тогъ моста, онда се већъ умалюю увеселителне куће. Ту се започиню баштице. — Паризлія є великій любитель польскій увеселѣня и найрадіе има, кадъ се она могу наћи близу обиталишта. Одъ како є онъ увидіо, да се револуціе сврше за 24. сата, неиде радо далеко одъ своє вароши, само є у толикомъ степену нѣговъ страхъ, да нећe наћи, при своммъ повратку, оно правленіе, кое є у Паризу оставіо. Одма иза вароши дођете у булоньску шумицу. Цѣо лѣпый Паризъ излази у каруцама изъ вароши у ову шумицу. Какви ту нема кола, коня, каруца, одѣла и лица. Све госпоe, младе и старе, лѣпъ свѣть састаe се у овой пространой умилной шумици; сви люди, и стари и млади, министри, кои су осѣдили у политики и сви и найотмѣніи граћани и висока аристократія шетаю се у болоньской шумици, на коню, у каруци, касомъ, коракомъ или у трку; сви су трчали, као кадъ птица лети. А я новъ дошелацъ, гледао самъ, да погодимъ и упознамъ ове тайне страсти. Я самъ хтѣо познати сву ову леню радиность, све ове у леньости явне желѣ; я бы све ньи радо слушао, како се шале и смѣю, чему се надаю, чега се бою, шта желе, а шта проклиню. Но ко ће трчати за толикимъ свѣтомъ, кои лети у томь простору и кои се изгуби у безконачности? Люди мысле на своє конѣ, жене на лѣпоту своґъ лица, на своє одѣло. Тако они проводе свой животъ, єданъ другогъ гледаюћи, гди долази и одлази.

Нѣколико корака одъ булоньске шумице доће се до тріумфалногъ свода. Ово є найвећій сводъ на свѣту кои є ту зато и поставлѣнъ, да слави найвеће тріумфе исторіе; онъ диже свою младу главу тако высоко, као и найстарій брегъ, кои є преживіо толике бурѣ.

(продужиће се.)

ЖЕЂЬ НА МОРУ.

(Приповѣдка єдногъ енглезкогъ официра.)

Има одъ онда већъ двадесетъ и неколико година, кадъ мене, бавећегь се съ моимъ полкомъ у восточной Индіи, болесть принуди да се у отечество вратимъ; па како ни єдна велика лађа у то време ніе была, коя бы у Енглезску пловила, то я принућенъ будемъ на єдномъ во-

сточноиндійскомъ манѣмъ броду на море навезти се. Бродови дружства восточноиндійске трговине нису у оно време были тако добро людма снабдѣвени као садъ па и онай старый бродиѣъ, на комъ самъ се я возіо, было є заиста правый „жалостный пловацъ“ као што су бродари такве лађе обично звали; тако, да смо врло полако напредовали, и да є и воде за пиће, кою смо на броду имали, већъ почело умалявати се и нестаяти. Гледали смо да до когъ прибрежія дођемо, но непрестани противни вѣтрови све су насъ више одъ брега одбіяли, и на нашу велику несрећу погрѣшимо путъ къ острову „свете Єлене“ и заиста као да є нека несрећна судба за насъ одређена была, єръ готово свакій ударъ вѣтра нешто є одъ брода са собомъ одвлачіо; готово ни єдно вѣтрило ніе намъ у целости остало; сва у приправности наодећа се платна и закрпе већъ су потрошена была; и врло мало се іоштъ веселы лица на броду видити могло.

У томъ станю приближимо се мы Екватору, и то у месецу Марту, у време кадъ сунце небо на две равне части дели; слѣдователно кадъ намъ башъ надъ главомъ стои. Ту смо лежали готово три неделѣ; покадшто су тихи вараюћи ветрови насъ посѣћавали, но найвише смо были сасвимъ безъ ветра, и стаяли смо као каква клада или као великій мртвачкій сандукъ на пучини морской. Смрть є страшна опустошеня на броду чинила. Свега насъ є было, кадъ смо се изъ пристаништа Мадраскогъ кренули око 250 душа, одъ кои є више одъ половине войника и ранѣны было; двадесетъ до тридесетъ путника са ньіовы петнаєсторо деце, са своимъ дадиляма; па ипакъ ніе дана было, кадъ по неколико мртваца у дубину мора бачено ніе. То є заиста жалостно появлѣнѣ было!

Врућина сунчана была є несносима; горећій зраци падали су намъ управо на темена; Шкорбутъ чинила є найвећа опустошеня измећу насъ; а само смо по єдну литру воде на данъ добіяли. Готово свакій морнаръ изкусіо є, шта значи дуготраюћа тишина ветра, алъ іоштъ ни єданъ ніе донде изкусіо, како су ужасне муке жеђи, и ньина слѣдства. О како се жельно пазило на свакій ветрићъ, кои бы преко гладке, огледалу подобне морске површине пиріо, и по истой мале таласиће правіо! Како су оштро свакога погледи управляни на облакъ кои бы кишу предсказивао, и кадъ бы иста падала, како є свакій радо и найманѣ парченце платна разширивао, да сваку капльицу драгоцѣногъ пића тогъ ухвати. Мараме, кошулѣ, чаршави, — све се то вешало на средъ брода, тако да бы као левакъ изгледало, крозъ кога є кишa у єдно буре скуплати се могла. На овай начинъ добіемо по нешто воде. Често самъ я, за време ноћне магле везивао мою мараму за четири кокошиня кафеза, и метнувши у средину тане изъ пушке, да бы се вода на среду сливала, легао самъ на леђа тако да бы ми уста башъ подъ средину мараме дошла, и тако самъ мой сувый грклянъ по коіомъ капльицомъ ладіо, или самъ мараму онако мокру на изгорелый єзыкъ мой мећао. — Я кажемъ, оно є заиста жалостный появъ было; но на честь свію путника буди речено, да деца нису жеђи трпила. Ньима смо давали воде. Сиротна мала она створеня была су весела, и чудила су се што смо мы сви тако жалостни; быяше єданъ великодушный дечко међу ньима, сынъ єдногъ поручика у служби индискогъ дружства, было му є 12 година, и опазіо є положенѣ у комъ се мы налазимо; звао се *Архибалдъ Диксонъ* и имао є две сестре, єдна одъ 7 а друга одъ 9 година, коє су га, због воспитанія у Европу пратиле. Архибалдъ ніе дао, да нѣгове сестре у чему годъ, што бы іймъ онъ набавити могао оскудицу трпе, и кадъ бы какавъ сладкій залогай ньиову жеђъ умножіо, лишавао се радіе онъ самъ найвеће части своє потребне воде за пиће, само да небы оне нужду трпиле. И дадилѣ су указивале найвеће пріятельство за своє повѣрене іймъ питомце, и мы смо неко време были поштеђени одъ тога, да негледамо бацанѣ мртвы остатака деце у море. Но данъ по данъ є пролазіо, а воде намъ є непрестано нестаяло; ни єданъ залогай свѣжегъ меса нисмо више имали, єръ є сва животиня већъ поклана была, а слано месо само є муке жеђи умножавало, млоги су се у своє висеће кревете склонили, гди су ій душе у тишини оставляле; другій су пили млогу слану воду (м о р с к у) па су у беснило долазили, тако да бы зла починити могли да іймъ є снага остала была. Іоштъ се опомињемъ двоице, кои су у єдномъ реду у своимъ висећимъ креветима лежали, єдногъ одъ ньи звали су „С о п о м ъ“ а нѣговъ другъ проводіо є непрестано опоре шале съ ньиме. Сирома Сопъ было є врло слабъ, па му ніе могао ни одговарати, а онай га є за то, што тако дуго живи найнемилосрдніе грдіо, изговарао є страшне псовке и клетве, а кадъ га смрть избави муке, кою є трпіо, радостно беснило нѣговогъ друга ніе имало границе; са ужасомъ чуо се нѣговъ страшный смѣй, кадъ є старогъ вѣтрилара момакъ, ону крпу, у коіой є мртвацъ лежао, сашивао, да є у море баци. Ахъ! сирома, на сатъ после тога, истій онай момакъ и нѣму є ту исту услугу учиніо. И они буду заєдно у истый гробъ бачени. Премда моє собствено срце ніе никадъ подъ споляшньимъ буряма клонуло, и премда самъ я при свачему добру страну сматрао, ипакъ немогу лагати; да є често очаянѣ и у мою се душу увући хтѣло и появлююћу се надежду угушити претило.

Напослѣдку добіемо нешто ячегъ вѣтра, кои ће насъ као што смо мислили изъ овы безвѣтрены степена ширине извести; но као да су се и сами вѣтрови противъ насъ заклели были; єръ после два дана буде и овай ветаръ противанъ и слабъ, и тако наша очекиваня и надежде сасвимъ изчезну. Садъ намъ се само по 10 драма воде на данъ раздельивало; они, кои су се умели уздржавати само су мало, или ништа одъ тврде и слане ране єли; но и надувеный єзыкъ и скуплѣный грклянъ нису такође дозволявали да се човекъ преєде. Међутимъ єданъ случай, чудноватіи него сви осталій, догоди се, кои доказуе, да ни самъ страхъ смрти, и то смрти одъ найужаснієгъ начина т. є. одъ жеђи, нема силе надъ лакомымъ духомъ. Єданъ путникъ имаћаше слугу, родомъ Ерменина и врло тихогъ и мирногъ човека; по чезня за новцемъ тако є кодъ нѣга яка была, да є онъ свакій данъ по велику часть опредѣлене му воде уштеђивао, и за велику суму новаца у злату, єдной госпи продавао. Створь се ова дозна; свакій га се клоніо, и кадъ бы га кои срео, то бы найвеће грдње было, особито одъ бродара. Мало дана затымъ умре, и новцы нѣгови буду за ньимъ у море бачени, то є заиста будаласто было, єръ исти су се новцы могли оной госпи повратити, или се на какво благодѣтелно дѣло употребити; но некій старацъ на броду, когъ су сви

прости, због његовог суевђрія почитовали, рекне; да ти новцы нису ништа друго већ „крвни новцы“ и тако буду исти тамо остављени гди човеческе руке недопиру.

Умиранѣ люди на броду и бацанѣ њиовы тѣлеса у море, ніе ништа необично было на мору; смрть пакъ какве женске проузроковала бы увекъ велику жалость. Тако є была єдна млада удовица, коє є мужъ због зле климе умрьо, и коя є у отечество своє враћала се, была є богата, любведостойна и лепа. Али ни њена тѣлесна лепота, ни душевна редкость, нису могле страшну ону опустошительку — смрть — задржати да се и њой неприближи. Она умре одъ стра; и кадъ се њено лепо тѣло у море спусти и вода се надъ њимъ опетъ састави као што є и была, онда ни єдно око ніе суво остало. И заиста намъ се учини, као да є свака надежда съ њомъ саранѣна. Сирома Архибалдъ Диксонъ, было є великій любимацъ госпоє Фентонъ, па њенъ губитакъ падне на нѣво младо срце тако тешко, да се, премда се онъ за любовь свои сестара юначкій држао, ипакъ после неколико дана море опетъ отвори и нѣгово се младо тѣло са млогимъ већъ жертвама састане, коє є нешто море већъ донде прождрло было! Но исты дана дође намъ добаръ и свѣжъ ветаръ, кои помогне жалостна упечатлѣня изгладити коя су на ядне морнаре учињена. Ветаръ є непрестано траяо; и мы смо пловили западнымъ островима, но врло смо полако напредовали, и наново смо се плашили, да намъ последня помоћъ пресанути неће, пре негъ што свѣже воде добіемо.

(продужиће се.)

ДОМАЋІЙ ТЕАТЕРЪ.

Комшія. А гди сте были тако доцканъ?

Господинъ. Было самъ у свету.

Комшія. То я неразумемъ.

Господинъ. Да богме да неразумешъ, єрбо я говоримъ философически. Философи кажу да є светъ комендія; а я самъ было данасъ у комендіи, слѣдователно было самъ у свету.

Комшія. Пре неколико дана играно є на ползу сиротинѣ, да-ли є колико прихода было?

Господинъ. Было є толико прихода, да сиротиня треба іоштъ да доплати, за трошкове кои су око тога представленія учињени.

МРВИЦЕ

(Телеграфске депеше.)

(У Крагуєвцу предано 20. Мая после подне, у Београдъ приспѣло 20. Мая пре подне.)

(*Прволъ београдскомъ трешнѣціи.*)

„Данасъ у неколико сати и 7½ минута, приспѣле су овде две котарице трешаня, коє самъ я одма одкупіо по 94. паре, и већъ самъ разпродао 7. ока по 3. гроша. О чему васъ извѣштавамъ да се умете управляти. (Првый трешняръ крагуєвачкій.)

(Одговоръ.) Цена трешаня овде є већъ на 70. пара спала. Осимъ те трговине, я самъ обратіо вниманіе и на важніе ствари. И тако почео самъ заєдно съ трешњама и лукъ и салату носити и продавати о чему васъ извѣштавамъ. (Првый београдскій црно-бело-луко-салато-трешњопродавацъ.)

— У Витембергу показую путницыма комадиће одъ лутерове чаше, коіомъ є онъ обично піо. Она є остала одъ Лутера читава и чувана є за споменъ. Великій Петаръ кадъ є долазіо у Витембергъ, покажу му ту чашу, и онъ замоли да му є поклоне да носи у Русію. Но Нѣмцы се извине да никако немогу то учинити, єрбо тай споменъ одъ Лутера сматраю као неку светиню. Кадъ види великій Петаръ да му никако ту чашу недаду, а онъ є потегне о каменъ те разбіе. И тако сада у онымъ комадићима леже две знаменитости, прво што є Лутеръ изъ те чаше піо, а друго што є великій Петаръ исту чашу у своимъ рукама држао и разбіо.

— Єданъ ђакъ дође у єдну меану и запыта меанцію: „могу-ли я овде вечерати и преноћити, за моє новце?“ „Можете, као не-бы могли“ одговори меанція, и ђакъ се врло добро прочасти, и кадъ му сутра меанція изнесе рачунъ, покаже онъ меанціи 4 крајцаре говорећи: „то су мои новцы!“

— Славна певачица Ени Линдъ кадъ є у Лондону певала, добыяла є одъ театра плате месечно 70 хиляда талира.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Неке новине поговараю да ће се войска немачки саюзны држава скоро почети прикупляти.

— Царъ Наполеонъ послуе самъ собомъ одъ некоѣ доба на воєнымъ плановима. По 8 сати на данъ сѣди онъ и ради у своимъ кабинету, гди нико несме приступити; само кадъ каква телеграфска депеша изъ Крима дође, остави онъ одма свой посао, и пре свію прочита депешу.

— Као што новине гласе саюзне войске у Криму има: 120 хил. Француза, 30 хил. Енглеза, 15 хил. Пиемонтезаца, 35 хил. Турака, 10 хил. Египћана, свега дакле 210 хиляда войника. Одъ ове целе войске, по новомъ воєномъ плану оста ће 80 хил. предъ Севастополъомъ, а 130 хил. отисну ће се да се у унутрашньости Крима съ Русима туку. Саюзници ради су овымъ новымъ планомъ, да Севастополь одъ Симферополя одсеку, и по томъ да све Русе найпре изъ целогъ Крима изтераю, па онда да се поврате да безъ сваке муке Севастополь заузму.

— На источномъ мору енглеска флота стигла є подъ Ревалъ.

— Ніе истина оно, што су неке новине говориле, да се због наступивше врућине куга на Криму появила.

Одгонетке: Сврака. — Кокошь кадъ снесе яе. — Саонице. — Чешаль. — Опона на лету.

Течай новаца: сребро 128½; дукати по 5 фор. 54 кр ср. за банке.

У КЊИГОПЕЧАТЊИ КЊАЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 24. Мая 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цена му є за три месеца 4 цванцика. № 13.

СПОМЕНИ ИЗЪ ПАРИЗА.

(продужено.)

Найлакше є ући у Паризъ, варошка є капія и даню и ноћу отворена. Убійца, варалица, свакояке женске и мушке особе, могу гордо у варошь ући, само ако неносе са собомъ штогодъ забрањено, премда уносе убиточну игру, превару лоповство, безчиніе и све рђаве страсти. Капіе су свыма отворене; непита се нико ни за име, ни за путный листь. Варошка трошарина нема никаква посла съ людма, она се само са стварима занима; она непознає ни забрањногъ човѣка, ни забрањену жену, но познає само оне ствари, за коє се плаћа трошарина; на ню се необраћа полиція, да казни кривце и непріятелѣ државногъ друштва. Трошарина стои на капіи и даню и ноћу, обучена у зелену униформу, съ мачемъ кои виси на страни, али овай мачъ зна да одкріе и найвећма сакривену стварь, за кою се плаћа трошарина; сва кола и све каруце подлежне су овой варошкой трошарини, предъ ньомъ су сви єднаки.

Заиста є улазакъ у ову грдну варошь врло величественъ и съ пунымъ правомъ улазакъ предсказуе удивлѣня достойне ствари, коє предъ очи на брзо излазе. Неможе човѣкъ да зна, на кою ће страну найпре обратити свой погледъ и своє удивлѣнѣ. Крозъ цѣо данъ свуда се чуе хука бука. Разни елементи скупа заєдно врію, и сумня и вѣра, философія и порокъ, стихотворство и радиность, честолюбіе и разне страстне желѣ, демократія и кралѣвство. Чудна ти є то хука бука! ту влада правый духъ францускій. Како є страшно и помыслити, да се живъ човѣкъ стропошта у ову ларму, у овай метежъ; но Богъ даде човѣку ладнокрвность и онъ га у томъ тренутку охрабри. Само ако имамо мало здравогъ разума и ако наиђемо на доброгъ воћу, знаћемо се лако извући изъ ове велике опасности коя прети и срцу, и глави, и чуствима. Тако самъ дакле я одма у почетку морао имати стрпљня, чекаюћи на овой капіи и гледаюћи, како Парижліе поредъ мене пролазе, кои су могли єданъ другомъ шаптати; „Гле, ово є странацъ, како чека, докъ сви найпре проћу.“ Но я самъ съ вниманѣмъ сматрао тріумфалный сводъ, одъ основа до врха, кои пунъ славе допире до небеса.

Елисейска поля. Я вамъ немогу изказати сву лѣпоту и новость првогъ доба, коє самъ провео у Паризу. Я самъ био странацъ, а чинило ми се, да самъ се повратіо у отечество. Воздухъ є био чистъ и оштаръ; каруца су ишла по ситномъ песку, као по ледини. Они кои су ишли пѣшице, были су исто тако срећни и весели, као и они, кои су се у каруци возали. — Кадъ се проће поредъ выше театра, гди се чую разни пѣвачи и маймуни, доће се до єдногъ театра, кои є съ поля украшенъ съ разнымъ фигурама. Шта, рећиће когодъ, заръ има и театръ у овой шумици, на овомъ лѣпомъ мѣсту шеталишта у свако вече? Но заиста, тако є. Кадъ Паризацъ хоће достойно да употреби каковый комадъ землѣ нѣгове миле и любезне варони, одма ти онъ диже театръ. Паризъ нема никадъ доста театра, као што Италія нема никадъ доста црквій и капела. Театръ у елисейскимъ поляма найневинія є стварь између свію драматичны предузећа: тамо нема никаквы скаредны пѣсама и разговора, но само коньи трче, на ньима вѣшти яшаоци, мужкогъ и женскогъ пола, кои играю на леђи запенушеногъ коня, то є, као што веле, англійско художествено яшанѣ. Кадъ у лѣто наступе лѣпе вечери, онда Паризлія трчи у овай театръ да види ово тешко и опасно яшанѣ.

Аля я самъ првый данъ премного видіо. Овай Паризъ, кои пролази тако брзо, овай фантастичный прегледъ толики непознаты станя, толико чудноваты стварій, — ова заслѣпляваюћа чудовишта првогъ появлѣня, све є то за мене было величествено позоріе, коє се готово ніе могло сносити. Я нисамь никадъ мысліо, да єдно човѣческо створенѣ може на єданпутъ поднети толику ларму и хуку буку! Я самь био скоро заслѣпленъ; на послѣдку затворимъ очи и текъ самь ій онда отворіо, кадъ самь се изъ елисейски поля у фіакеру вратіо у гостіоницу князева.

Ова є гостіоница пространа и богата кућа, у коіой живе у найбольой слоги сви путуюћи гости. Кадъ бы човѣкъ изъ далека гледао ову гомилу людій, у коіой се говоре сви европейски єзыци, мысліо бы, да има предъ очима вавилонскій торонь, пре него што су се єзыци помѣшали. Свакій може доћи у ову гостолюбиву кућу, єръ ће свакій сигурно наћи єдну собу. Првый катъ по праву припада богатирцима. Ту ћете наћи сву раскошность, сяйность и угодность богаты велики кућа; фортепіяно одъ Ерарда, великій сатъ, ћилими и тапети изъ Обисона, венеціянска огледала, скупоцѣна изображенія, рѣдко покућство, ту ништа неоскудѣва. Налази се предсобіе за служителѣ, штала за конѣ, сала за госпоју, каби-

неть за господина, све, што овай животъ увеселява. Мало више на другомъ кату влада већа тишина, има мањ служителя, нема велике хитнѣ ни покорности, просторъ є много тешньій. На той є высини путникъ у гостіоници князева само єданъ простъ и поштенъ грађанинъ, не оддавна оженѣнъ у провинціи, кои хоће да свою супругу проведе по Паризу, или є младићъ, кои само тражи увеселѣня у Паризу, и кои држи свой креветъ и собу, само да спава, на што му є дакле прекрасна соба, кадъ даню само найвише по єданъ сатъ у ньой проведе? Ако се іоштъ више попнете, бићете усредъ новогъ свѣта, међу людма, кои почињу, и кои свршую: ту су упропашћени старци, млади люди безъ новаца и кредита, сама суета, преварена надежда, любовь, младость, безбрижность, задовольство и срећа! Свакій чланъ овогъ дружтва живи у миру са своимъ сусѣдомъ; єданъ другогъ не познає, свакій живи у своіой собици; говори єданъ съ другимъ, безъ да се питаю за име или за чинъ и станѣ; єдни долазе, други одлазе, єданъ пѣва, другій се смѣе; єданъ одлази пунъ радости, другій долази са сузнимъ очима. Чудноватъ є свѣтъ, та гостіоница!

Већъ самъ се био уморіо, кадъ самъ дошао у гостіоницу, гледаюћи толике чудне ствари. Никадъ човекъ нетражи жельніе миръ и покой као послѣ дугогъ удивлѣня. Я се дадемъ водити у собу, коя є по личномъ мнѣнію газдиномъ мени приличила, єръ онъ самъ пресуди, у кои ће васъ катъ послати и у кои брой собе. Текъ што самъ ушао у мою собу, коя є доста лѣпо изгледала, а я отворимъ прозоре, кои су имали изгледъ на лѣпъ парискій булваръ; али то є было у онай сатъ, кадъ варошь спава, уморна одъ дневногъ посла и движеня; то є био сатъ тишине, одмора, покоя сатъ, кадъ све престає, па и само честолюбіе. Я опетъ затворимъ моє прозоре, рекавши успавлѣной вароши: Лаку ноћь, сутра ћемо се опетъ видити.

(продужиће се.)

ЖЕЂЬ НА МОРУ.

(крај.)

Даню и ноћу пазиле су пазльиве очи на странна вѣтрила, но ништа се погледу неукаже, и премда є вѣтаръ грозничавомъ тѣлу разлаћенѣ чиніо, была є ипакъ топлота сунчана несносима и млогій се на кровъ лаће стропоштаю, да се више никадъ недигну. Іоштъ є вѣтаръ благопоспѣшанъ бію, и свакій, у кога є души тишина владала, надао се на скоро олакшанѣ мука, почемъ смо се жельномъ месту приближавали, коє ће намъ помоћь дати. Но кадъ смо се до на сто миля Флоресу приближили, нестане намъ опетъ ветра, и читаву неделю дана стаяли смо безъ икаквогъ движенія, свакій данъ по 10 драма воде имаюћи. О, са каквомъ брижльивошћу тай є дѣо воде одъ некій чуванъ, кои су по залогай леба у исту умакали и тако се крѣпили, а петъ су другій одъ єданпутъ све прогутали, пакъ онда целый данъ безъ воде проводили! — И овде заслужуе примѣчанія, да, осимъ врло мало случаєва, нико ніе кушао да свогъ друга нѣгове воде лиши и украде. Овде морамъ напоменути єданъ изводъ изъ могъ дневника, кои самъ, у то време писао.

„Бродъ *Хондурасъ*, одъ Мадраса, за Енглезску опредѣленъ, — Новый данъ надъ нама се явля, па иопетъ нема ветра. Море лежи подъ нама и око насъ као какво светло огледало, нѣгова є површина мирна и лепа, премда су на ньой болесть, очаянѣ и смрть торжествену гостбу држале. Ветрила су висила клонуто на моткама, као да су очаявала, да ін никадъ више небесный задай посѣтити неће. Подне є, сунце пушта своє горуће зраке доле, да грозничаве болестнике опали, кои већъ одъ жеђи и врућине умиру. О, жалостанъ є появъ, ужасне оне створове видити, што по крову лаће ходаю! Ньиове црвене, усіяне очи и фарба лица — сведоци су ньиове бѣде и ньиовогъ безумія! Ужасно є ньиову дреку, за єдну — само єдну капъ воде, чути, да бы ньиовъ окорелый єзыкъ разладили! Узалудъ се божеству моле; узалудъ позиваю гнѣвъ небесный на себе. Ни молитва ни псовке непомажу имъ! Море непрестано спава, нити га икакво диянѣ изъ нѣговогъ сна буди; за млоге є тай санъ было „санъ вѣчности“; єръ анђелъ смрти непрестано є косіо; жертва за жертвомъ одлазила є, и ясни ужасни узвицы последнѣ самртне муке было є као мртвачко звоно изумираюће надежде за оне кои у животу заостаю!“ — Мало доцніе записао самъ и ово: „Вече се надъ нама разпростре; красно и величествено спусти се на западу сунце у море. Кои ли ће одъ насъ нѣгове прве ютренѣ зраке на востоку видити! И коме ли између насъ изчезе оно на вѣки?“ Затимъ слѣдуе молитва за милосрдіе, коя се съ тымъ свршава: „Ни єдна кропећа кишица — ни єданъ ладећій ветрићъ незадржава уништаваюћу смртну борбу, коя у нама бесни; но я нећу престати на онога се надати кои ме садъ біе!“

За време, кадъ самъ я ове речи у мой дневникъ записивао, мисліо самъ, да моя собственна смрть ніе далеко, па самъ се было на ту велику промену приправіо, колико самъ годъ могао; но исте се ноћи опетъ ветаръ појави: съ почетка слабъ; но кадъ ячій буде, и вода почне плѣскати око лаће, разпростре се найвећа радость између насъ. Свако парченце платна, коє є само нешто ветра ухватити могло буде разширено; и изненадный овай прелазакъ изъ найдублѣгъ очаяня у найвышу радость, проузрокуе позорія, коя се описати немогу. Банда — регименте, изнесе своя орудія, и свирала є найвеселіе песме! младо и старо, све є найвећу радость осећало. Честитаня и узвицы са свію су се страна чули, и млоги кои су викали: „сутра ћемо землю видити“ после неколико саты очи су своє затворили; и овомъ свету за свагда съ богомъ рекли! Другогъ дана по подне, укажу се брегови Флореса, као плава пруга на хоризонту, и наша лађа приближи се истомъ острову на неколико миля. Неко умложено количество воде са нешто вина помешано буде свакоме поделѣно, и као некій покой, почне се на броду простирати, премда се нашъ брой іоштъ непрестано умалявао. Око поноћи ветаръ се мало опетъ утиша, и было є непостоянъ. Надежда и стра, очекиванѣ и очаянѣ потресали су наизменце наше душе. Ноћь є была ведра, и свакій, кои се само узъ степене пужати могао, доће на кровъ лаће, помичући се са безспокойнымъ страомъ тамо и овамо по крову. Већъ смо могли ясно свеће у кућама на пристаништу разпознати. Знали смо, да смо близу землѣ, и мисао, да є помоћь тако близу, па ипакъ недомашима, причинила є у нама іоштъ већу муку и нестр-

плѣнѣ. Напослѣдку појави се данъ — сяйна, прекрасна светлость дана! Островъ смо видили одъ прилике на 6 миля одъ насъ удалѣнъ, у комъ смо се надали за кратко време окрепљења драгоцѣне рѣке на острову наћи. Тако намъ є надежда шаптала, али ахъ! како є варљивъ тай изгледъ было! Сунце се дигне надъ восточнымъ хоризонтомъ, ветаръ се са свимъ утиша, и на сатъ затымъ было є небо и море опетъ сасвимъ мирно! Съ почетка свакій се чиніо као да невѣрує, но гладка површина мора осведочи све врло ясно, и погледъ тежкогъ очаяня појави се на свакомъ лицу. Но то ніє было погледъ мирногъ, тамногъ очаяня — већъ є была явна дивљина, као да є хтѣо свакій руку свою на сусѣда своегъ дићи. и жедніо є свакій и за самомъ своіомъ крвлю. Печатъ претнѣ лежао є на свакомъ челу, а црвенило є было у очима, изъ кои є дивљина стреляла, коя на обичногъ човека ни наличила ніе. Дивлѣ бесненѣ безумны — топле молбе за избављенѣ. шиляне къ трону свемогућегъ, — клетве и псовке очаяника, вика жена и тужна дрека деце разлезала се у ужасной вреви по простору поднебія. Знацы нужде буду чинѣни, — топови изтурани — чамцы пуштани и са празнимъ бурадима изшиляни. Ужасно умиранѣ непрестано є траяло, а мы смо, да бы намъ се наша неволя іоштъ гора учинила, могли надъ островомъ велике облаке видити и опазити како тамо киша съ найвећимъ плюскомъ пада. Могли смо потоке видити, кои су се съ єдногъ брега на другій све ниже и ниже стропоштавали, а мы, найжешћомъ жеђу мучени, нисмо ни єдне капи воде выше имали да бы умртвляваюћу ватру у нашымъ дамарима разладити могли. Сунце се све выше и выше надъ нама дизало, и нѣгови врели зрацы падали су са у двоєномъ врућиномъ на темена наша, воде намъ є сасвимъ нестало было. Млогій у ньиовомъ беснилу почну румъ пити, но ахъ! какавъ є појавъ ужаса затымъ слѣдовао! Млогій су трчали на ону страну лађе, коя є према острову была, и пружали су руке своє къ ономъ месту, гди се быстра вода потоцыма у море слива, чинили су сувимъ рукама као да заваћаю исту воду, и пружали су ньиовъ спрченый и окорелый єзыкъ. Другій су се у своемъ беснилу преко главе бацали у море, съ намѣромъ къ обали пливати; но вода се надъ ньима састави, и више ій нисмо могли видити. И я самъ сву мою надежду изгубіо было, животъ се са мномъ већъ раставляо, зато одемъ у мою собу, као да бы мой гробъ была, и завіємъ се моимъ япунцетомъ као мртвачкимъ покровомъ. Безчувственость, или, као што самъ мисліо некій дубокій санъ нападне на животне силе моє. па ипакъ чини ми се. као да самъ покадшто као неке сѣнке виђао, коє су се двизале, као да самъ одекъ млоги гласова у хармоній чуо; прекрасанъ ручакъ као да самъ єо, ходао самъ крозъ зелена поля и густе шумарке, покрай ладногъ быстрогъ поточића, коимъ самъ моє грозничаво теме ладіо, и горећій жаръ єзика мога гасіо. Светлы очію погледи управљени су были на мене, и тихи звуци умилне нѣжности долазили су у мою душу. При првомъ разбућеню изъ тогъ станя душевне забуне, нађемъ се на єдной угодной постельи, у чистой некой собицы. Кадъ и како самъ овде дошао, то ми є было непознато. Я се приближимъ отвореномъ прозору, крозъ кои самъ имао изгледъ на висока шиляста брда, коя као да су над-а-мномъ и подамномъ висила, изъ кои су страшно зинуте пећине, пукотине. и пропасти на мене, зіяле. Цвеће одъ поморанци и ябука, своимъ мирисомъ испунявало є ово планинско поднебіе. На другой страни пакъ, докле є годъ око допрети могло, светліо се оцеанъ у сунчаномъ зраку, а єданъ островъ, као какавъ брежчићъ пливаюћій на мору, видіо се на краю хоризонта. Я самъ истый островъ држао да є Корво, и како є моє памтенѣ и сећанѣ опетъ окреплявати се почело, одма ми є и моє станѣ ясніе и ясніе бывало; но текъ онда пошто є моє здравље поправљено и пошто є моя снага повратила се разберемъ шта є далѣ са нама на броду было. Болесть моя ніе ми допустила да сведокъ будемъ ужасны догађая, кои су се іоштъ догодили. Послани люди на чамцыма, премда са великомъ мукомъ, ипакъ су у станю были бурета напунити водомъ и на бродъ се вратити; но у ономъ тренутку, кадъ є вода у лађарско велико буре сипата, учини се обште гуранѣ и буна. Плѣштанѣ и шуштанѣ воде при сипаню у буре, умножи іоштъ већма ньиову жеђь. Одъ ината пређе се къ бою, а одъ боя къ проливаню крви. Безуміе у найбесніємъ виду и ужасномъ изгледу владало є у томъ тренутку. Деца, коя су се међу люде због воде помешала была, гажена су ногама, безъ и найманѣгъ човечієгъ сажаленя. Мртви и умирући лежали су помешани на хрпама, црвени потоци изъ млоги рана обоили су готово цео кровъ лађе. Єдва изиђе за рукомъ лађарима, кои су свою жеђь на острову угасили были, премда су по томъ некій одъ ньи умрли да поредакъ и миръ учине, почемъ су воду у малимъ деловима раздавати почели. Текъ што се то свршило, кадъ алъ ветаръ се појави, и лађу у пристаниште дотера, гди насъ Португези са найвећимъ пріятельствомъ дочекаю. Я и выше другій официра будемо у польскій домъ губернаторовъ однешени, гди смо са найчовечніомъ и найлюбезніомъ брижльивошћу неговани были. По моіой несвѣсти слѣдовала є забуна и врућица; четрнестъ є дана прошло было докъ самъ се опетъ разабрао, и къ себи дошао. Лађа є затымъ путъ свой продужила; при разгледу, за време полазка учинѣномъ докаже се да су сто и седамдесетъ душа на броду умрли.

СВЕТСКА НАГРАДА.

Селякъ некій пође у оближню варошь и понесе са собомъ неке ствари, да ій тамо прода. Тежакъ тай теретъ, кой є на себе натоваріо примора га, да се на стѣни, у коіой є єдна грдна змія затворена была, одмори. Змія, како є селяка осетила, найпонизніе га замоли, да се на ню смылує. „Молимъ те,“ говораше она, „помози ми, да се изъ рупе ове избавимъ, єръ немогу сама одъ тешкогъ камена, съ коимъ є рупа ова затворена, наполъ да измилимъ.“ „Добро, али оћешъ ли ме ты за то наградити?“ запыта селянинъ. „О, найлюбезніи човече! Я ћу те съ онымъ наградити. съ чимъ обично люди найвећа благодѣянія награђую.“ „Е добро, одговори селякъ,“ одма отисне каменъ съ рупе. Змія, како є на чистъ воздухъ изишла и у слободи се своіой видила, пође да човека уеде. „Стани!“ викне овай, шта є то? заръ то да буде награда за тако велико благодѣяніе! єлъ то светска награда?“ „Єсть,“ одговори змія; „люди добро са злимъ обычно награђую, а ту самъ ти светску награду и я обе-

ћала.“ „Я самъ простъ човекъ,“ настави селякъ, и зато се безъ учены сведока немогу самъ у парницу ни упуштати, него да потражимо такове и нека они пресуде, па ако я неузнамъ право, онда ћу радо умрети.“ Тако обоє пођу на путъ и наскоро наиђу на старогъ коня, кои є саму кожу и кости имао, єръ му є месо већъ сво изчезло было. „Добро дошао, мршавый коню!“ тако поздравише они клюсину ту. Шта радишъ ту на томъ пустомъ полю? Зашто нисы у господской штали, кодъ пуны ясліи и добре зоби?“ Ахъ, одговори конь, немате се чему чудити; то є обштый обычай у свету, да се они послови, кои се због старости више извршивати немогу, забораве. Я самъ кодъ єдногъ благородника, коме дворъ овай принадлежи, што ту видите, двадесетъ година было. Поштено самъ га служіо, и іошъ добро памтимъ, да самъ му у ратовима више пута животъ спасао. А садъ, кадъ самъ већъ оматоріо, и ослабіо, отерао ме є.“ „Єси чуо селянину, рекне змія, како се у свету награђуе? Ты си дакле мой!“ — „Полагано, полагано, одговори селянинъ, єданъ єдиный непресуђуе стварь, мораю за то више ньи быти.“ Опросте се съ конѣмъ, пођу далѣ, и недалеко нагазе на псето, коє є старомъ узицомъ за плотъ превезано было. „Добаръ данъ бельове! Што си тако забринутъ? Мора быти, да си на рђавой рани, єръ си савимъ на цркнуту мрцину налинъ? Шта є то, што те у томъ положаю кодъ плота налазимо?“ „Ахъ, уздане псето „я самъ господара мога верно служіо, па ето то ми є награда. Шта самъ я муке и труда кодъ лова поднео, колико самъ зечева господару моме уватіо, и колико му добры залогая съ моимъ зубма дограбіо! Лупеже и лопове, коє самъ я пажльивосћу моіомъ одгоніо, нећу ни да споминѣмъ. А почемъ самъ садъ већъ маторъ, тежакъ, лень, дао ме є господаръ мой за плотъ свой свезати. Свакогъ магновенія изгледамъ на смрть, и ето текъ што нису дошли, да ме убію.“ (край слѣдуе.)

ДОМАЋІЙ ТЕАТЕРЪ.

Дете. Ала ми є жао тата, неће быти више комендіе.

Отацъ. Небрини се сыне, докъ є годъ света, бы ће у нѣму свакій данъ комендіе.

Трговацъ. Шта бы ти найволіо да рѣше на бечкимъ конференціяма, миръ или ратъ?

Муштерія. Я бы найволіо да рѣше: да мужеви немораю оне конте плаћати што ньове жене пазаре; то бы было важно, и одъ целе Европе съ радостћу примлѣно а ратъ и миръ то су мале ствари.

ИСТОЧНЕ ПОСЛОВИЦЕ.

Кадъ ястребъ съ орломъ живи у миру, онда они сами на себе обраћаю своє канце.

Како може єдна стварь сама по себи рђава, произвести што годъ добро? Може ли змія да излеже голубове?

Како кратковидъ неможе имати понятіе о оштроме виду орла, тако непостизава мрачна злоба проницанъ премудрости, и приписуе сва разумна опредѣленя слепоме случаю.

Шта може доброћудный умъ возразити противу правичногъ укора?

Ко може оборити хидру злобе, напунивши стоглаве ньне челюсти, лаюће на дѣла велики мужева, чимъ они неситости ньной ма найманѣ даю побуђеня.

Међу урођеныма страстима, кои излишенства бацаю духъ у сметню; нема ни єдне тако безуспѣшне у намѣрама као гнѣвъ.

А. Васоєвићъ.

СТРАНЕ ПОВОСТИ.

— Енглези изъ Крима являю: да су на данъ рођеня своє кральице, заузели азовско море, и Руси разоривши своє пароброде и тврдинѣ, оставили су мореузъ азовскій.

— Енглези разорили су у Керчу ону ливницу где су Руси ћулета и кумбаре лили; и као што Енглези являю: узели су Русима неколико лађи съ 50. топова.

— У Паризу само за єданъ данъ посѣтило є 80. хиляда душа, скороотворену палату изложа радиности.

— Надъ оним корпусомъ, што се саставля изъ христіяна (раје) повериће султанъ команду енглескимъ официрима.

— Званичне француске новине являю одъ 17. Мая изъ Керча: флотица саюзника указала се 14. Мая кодъ Берђанска. Руси су спалили своя 4. параброда, и магацине пуне ране 15 Мая ушле су саюзне лађе у арабатскій заливъ, и тукле су се дуго са тамошньимъ рускимъ тврдиняма, и єданъ рускій магацинъ съ барутомъ запаліо се и отишао у воздухъ. Саюзници, по истомъ ньіовомъ извѣстію — до садъ су 106. руски трговачки лађи у азовскомъ мору упропастили и уништили. У Єни-кале поредъ свега тога, што є млого тамо Руса было, освоили су 90. топова.

— Енглези су се по свымъ краєвима разишли, и купе за новце самовольнике, — исто тако и Руси одвели су изъ Копенхагена више одъ 50. способны людій коє лекара, коє апотекара и инџиниpa.

— Изъ Севастополя Руси являю: при свымъ непріятельскимъ претняма, наши су бедеми са свимъ тврди исто онако као и пре; премда смо последньи дана велику ватру претрпили одъ непріятельски топова; а особито южна страна вароши, млого є страдала, и млого є кућа изъ темеля разорено. Но при свемъ томъ у вароши є мирно и свакій ради свой посао. И мы смо се већъ на овай обсадный животъ са свимъ навикли.

— Руси, кои су были одређени, да преко Днѣстра пређу и Одесу маршираю, узели су опетъ оно положенѣ на реци Пруту, где генералъ Лидерсъ са 32. хил. людій стои. Око Тулче чула се яка пуцнява топова.

— Телеграфска депеша у гдикоимъ новинама явля, да є опетъ єданъ хтео на цара Наполеона у Верзалю да пуца, али буде одма уваћенъ. Но та вѣсть тежко ће быти истинита, почемъ ништа се далѣ о ньой неговори.

Течай новаца: сребро 129½; дукати по 5 фор. 56 кр. ср. за банке.

У Београду 27. Маја 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цена му є за три месеца 4 цванцика. } № 44.

СПОМЕНИ ИЗЪ ПАРИЗА.

(продужено.)

Кадъ самъ се пробудіо, или болѣ да рекнемъ, кадъ самъ мысліо, да є вечъ време устати изъ кревета, єръ самъ текъ мало пре быо затворіо очи, да избѣгнемъ свыма заслѣпленіяма, коя су ме окружавала, а оно се вечъ чинило, да є цѣо Паризъ у движеню око гостіонице. То ніе была ючерашня шетня, тако полагано изподъ дрва по булвару; то є было хитно движенѣ грдне вароши, коя трчи на свой посао. Нема ни єдне вароши на свѣту, коя лакше прелази одъ движеня къ миру и покою, одъ послова къ увеселеніяма, него што є Паризъ. Увеселенѣ заустави Парізлію у средъ нѣговогъ непрестаногъ движеня. Зна се, кадъ се Паризлія после найвећегъ посла сигурно одмара, на примѣръ у петъ сатій послѣ подне престане савъ посао Парізліе; али опетъ одъ седамъ до деветъ сатій у ютру на єданпутъ и у исто време започну се животъ, движенѣ, шпекулація, сплетке око министра, сплетке у салонима, умни посао, посао тѣлесный, воєни маневри и животъ држављника; празне паризке улице на єданпутъ се напуне съ множиномъ продаваца и купаца, паризска тишина уступи бурномъ жубору по улицама и у унутрашньости дружевногъ живота.

У то доба све виче по улицама: доће млѣкарица у своимъ колицама, и стане подъ капіомъ; ту ню окружаваю разни лонци, као што краля окружаваю нѣгови тѣлохранительи; ню брани нѣно вѣрно псето, коє вуче и ню и млеко у колицама и брани є болѣ него што краля брани патрола, коя иде ноћу по тилѣрійской башти; млѣкарица сѣди на свомъ престолу и влада два сата изъ ютра. То є у свако ютро было моє позоріе. Колико самъ пута стаяо на прозору, само да видимъ ову селянку, коя є тамо и амо, десно и лѣво, раздавала своє чисто млѣко съ водомъ помѣшано! Око млѣкарице стеку се собарице изъ оближньи кућа; ово су понайвише младе и лѣпе дѣвойке, бѣлогъ лица, румены образа, виткогъ струка, умилногъ погледа. Оне долазе єдна за другомъ по свакидашнѣ млѣко. Свака носи выше или манѣ лѣпъ лончићъ, по комъ се може познати ньіова газдарица. Ово є заиста у пуномъ смыслу лѣпъ женскій свѣтъ! Єдне хитре съ веселымъ лицемъ долазе по млѣко, држећи у рукама финый порцеланъ; єдва оне удостоє горду млѣкарку са своимъ погледомъ; друге су опетъ полу аристократкинѣ; оне ће наскоро постати госпоє и имаће око себе служителѣ. Овай видъ женске среће ніе рѣдакъ у Паризу. Лѣпота, младость и француска, или болѣ рећи паризска умилность свакій данъ проузрокує овакове промене у стању паризски собарица. Такова єдна постане господарицомъ надъ своіомъ собственомъ господарицомъ. Онда она збаци са своє главе мараму и метне шеширъ по найновіой моди, на мѣсто досадашнѣ вунене хальине почне носити свилену. Све паризске собарице постаю съ временомъ велике госпоє!

Послѣ ови собарица долазе друге манѣ и ниже служителке, не манѣ лѣпе, коє служе у грађанскимъ кућама. Єдва су съ єдномъ ногомъ ступиле у паризско раскошіе. Ютро є за ове младе особе право време слободе; оне преповѣдаю млѣкарици своє ючерашнѣ неугодности, данашнѣ надежде; ньіовъ животъ састои се у овымъ двѣма рѣчма: *ючеръ у вече, данасъ у ютру*; оне никадъ рећи неће ту рѣчь: *сутра*, то є врло далеко, сутра!

Послѣ овы долазе друге но полезне служавке, озбильно и жалостно вештество, коє Паризцы зову бонъ или дѣвойка, коя чува и забавля дѣцу; но она є правый кућевный тиранъ; само нѣна воля влада; она само оно ради, што хоће. Она туче дѣцу; псує и грди мужа, и кућевногъ газду, она є шпіонъ своє госпоє, она покровительствуе нѣке кућевне пріятелѣ, а нѣкима опетъ забрањує улазакъ. Но ипакъ свакій грађанинъ сноси овай суровый деспотизмъ, кои се немогу тога опростити ако желе, да се сами незанимаю съ наввећимъ маленкостима кућевне економіе. Што се тиче людске слободе, нема нигди манѣ слободногъ човѣка, него што є правый паризкій грађанинъ. Онъ се свыма повинуе, само не себи самомъ. Онъ се повинуе своіой жени, коя є до своє тридесете године лакомыслена, а кадъ пређе ово доба, онда постане зла. Онъ се повинуе своіой дѣци, коя су сва мали раскошници; онъ ій носи на рукама, кадъ су мала, а кадъ су велика, онда ій носи на леђій. А особито се онъ повинуе дадильи своє деце, а то є савршена покорность. Но ово іошть нису сви нѣгови тирани. Доле на капи стои єданъ тиранъ, шпіонъ, поругатель, кои непрестано псує и грди грађане. Овай тиранъ зове се капиція, или є нѣгова жена, а кадкадъ су обоє заєдно.

Капицинійца одлази одъ куће послѣ дадилѣ, и кадъ собарица съ млѣкомъ кући доће. Собарица є обично врло млада и она има много посла, да се слаже съ дадильомъ коє обично имаю 40 година, и съ капиційницомъ

коя є обично 60 година стара. Младостъ є већъ сама по себи єдна добродѣтель, срећна и лака добродѣтель, зато млада собарица и немари за ова скаредна брбляня и оговараня. Собарица више є пріятельица своє госпоє, него нѣна служавка; она зна за найскривеніє тайне своє госпоє. Свако ютро облачи она свою госпою, а у вече ню опетъ свлачи; она види нѣне сузе изъ очію, она чує уздисає нѣногъ срца, она погаѣа узрокъ радости своє госпоє; она є увѣкъ на страни своє госпоє, то єсть, увѣкъ є на страни нѣногъ любезника, а противъ мужа. То є забава, то су увеселеня и послови собарице. Младе женске лако се споразумлѣваю? оне любе толике любовне ствари! а любовь савршено изравнява сва свѣтска станя. А шта бы радила єдна млада у друштву двѣ женске у годинама, коє су у свачемъ незадовольне и завидльиве, у обхођеню съ капицинцомъ и млѣкарицомъ? Кадъ она добіє своє млѣко, узтрчи узъ басамаке, и приправля кафу съ млекомъ за себе и за свою госпою; обе єду одъ єдне исте земичке и пію кадкадъ изъ єдне исте шольице.

Єдно створенѣ съ чудноватымъ погледомъ, съ опорочаваюћимъ устима, коя свакогъ оговараю, то є капицінійца. Она є одъ природе зло и пакостно створенѣ. Свака парізска кућа има свою капицинійцу, коя вири изъ рупе сниже басамака, и изъ ове рупе ово зловольно око сматра све, што у кућу улази и наполѣ излази; и изъ ове рупе нѣне уши, као краля Мидаса, слушаю све, што се говори и све, што се неговори: она запиткує, она толкує и само ћутанѣ; и изъ ове рупе овай отровный єзыкъ баца свой отровъ и на найпоштеніе кућевне люде. Она приповѣда млѣкарици, коя ню слуша, све исторіе, истините и лажне, изъ оне куће, коє є чуванѣ ньой поверено. И тако изъ ове паклене рупе излазе толике грднѣ, опорочаваня, оговараня свію укућана, све у уши млѣкарици. Но дадиля зна манѣ кућевны исторія, него капицинійца, али она ій болѣ и точніе зна. Она изъ ближе види своє жертве, коє оговара. Ньіова є найвећа радость, кадъ оговараю своґъ господара и госпою, кои ньи ране, и подъ чіимъ кровомъ оне живе и станую. Ніе ли тешко и жалостно гледати и слушати овай свакидашньій разговоръ кодъ посуђа, пуногъ млѣка? млѣка, овогъ невиногъ, идилскогъ пића; овогъ поетичногъ знака неоскврнѣне душе и невиногъ срца; млѣка, коє се на тай начинъ, на свыма ћошковима парізски улица, претвара у гадно и скаредно блато, око когъ се скупляю сва кућевна, и фамиліярна опорочавана и оговараня!

У Паризу су све куће, и найбогатіе, и найвеће, и найлѣпше подложне овомъ страшномъ деспотизму. То ти є палата єдногъ великогъ господина; споляшность є куће прекрасна, величествена, злато и свила у соби види се крозъ прозоре, авлія є пуна енглески коня и каруца съ богатымъ и великимъ грбовима; а кадъ хоћете у нутра да уђете, пре него што дођете до господина и до госпоє, морате найпре говорити съ капицинійцомъ, съ нѣнымъ дѣтетомъ, или съ нѣнымъ мужемъ. То доказує да ништа подъ небомъ ніе савршено.

Кадъ се на тай начинъ свака кућа съ млѣкомъ снабдѣла, подпали се ватра, кава се почне кувати и текъ, кадъ се кава съ млѣкомъ попіе, започинѣ се парізскій данъ.

Управо да рекнемъ ова кава съ млѣкомъ жалосно є пиће. Оно є подобно врућой води, съ млѣкомъ помѣшаной; оно се састои изъ мало врућe воде, мало млѣка, црногъ прашка, кои є іоштъ кодъ трговца ситно самлевенъ, репе, коя є у фабрики претворена у шећеръ и врло мало парче бѣлогъ хлѣба, кифле или земичке. Свако ютро єду ово и пію грађани и грађанке, слуге и господари; за друго се незна. Єданъ великій државникъ прорачуніо є, да є найсигурніе средство противъ революціе и побуне у Паризу, кадъ бы се млѣкарицама улазакъ у Паризъ забраніо. Ова страсть, пити каву съ млѣкомъ, тако є велика у Паризу, да є у време Наполеона свакій Парізлія волео платити 18 франака за єдну фунту каве, и толико за єдну фунту шећера, него да непіє свако ютро каву съ млѣкомъ, премда є Наполеонъ, забранююћи увозъ колоніялны стварій, съ тымъ хтѣо шкодити Енглеской. У оно време иоле богатый Парізлія піо є свою каву на прозору, само изъ суєте; а єдни су опетъ пили каву безъ шећера, као Арапи. А данасъ, кадъ су кава и шећеръ обичне ствари, налазе се у Паризу на продаи разни родови каве; свашта има у овымъ смѣсама, кавы подобнымa, само нема каве. Ово страшно врућe пиће двоструко шкоди, єдно што човѣка врло рѣаво рани и пита, а друго, што човѣкъ постане болешльивъ, слабъ, и блѣдогъ лица, као да има жутицу.

(продужиће се.)

СВЕТСКА НАГРАДА.

(крај.)

„Дакле, селянине, парницу си изгубіо!“ рекне змія. — „Ненагли, зміо моя; ако и трећій буде тога мнѣнія, онда самъ текъ твой, и онда можешъ слободно чинити самномъ шта оћешъ.“ Іошъ докъ є ту препирка та траяла укаже се лисица, коя се сама за судію понуди. При томе пре іошъ, него што ће она судейско званіе на себе да пріими, узме селянина на страну и запыта га, може ли є съ кокошима снабдѣти, и колико ће іой кокошію дати, да га одъ те мутне опасности избави. „Покланямъ ти све моє кокоши, сладка, роѣена ліо моя,“ одговори селянинъ. Садъ почне лисица са краснорѣчіемъ своимъ стварь разлагати и докаже, да се мораю пре, него што се пресуда изрече, сва обстоятелства найточніе изслѣдити и извидити. „Тако, настави она далѣ, да се ни єдномъ одъ васъ неправда неучини, морамо знати, како є стварь текла, и место, гди си ты зміо затворена была, разсмотрити.“ На тай конацъ оду сви троє къ стѣни. Лисица почне главомъ вртити и претвори се, као да она неможе никако то да разуме, како се тако грдна змія крозъ тако малу рупу провући могла. „Покажи ми дакле зміо, рекне лисица, како си ты то у рупи стояла?“ Змія да покаже то, увуче се унутра, а селянинъ, на знакъ лисице, превали каменъ на рупу. Затымъ лукавый судацъ лисица неколико пута запыта: ел' тако было, любезна зміо? — Управо тако, одговори ова. Кадъ є тако было, заключи лисица, то нека тако и остане. На тай начинъ селянинъ избавлѣнъ буде, и одъ тешке радости позове лисицу, да сутра у ютру рано у седамъ сати къ нѣговой кући на кокошію часть доће.

Селянинъ, кой є доцканъ куħи дошао, небуде башъ найбољ одъ жене дочеканъ. „О жено! рекне онъ, кадъ бы ты знала, шта се данасъ мени догодило, ты бы сасвимъ другчіе говорила. Любезна моя! умало ме се данасъ за свагда лишила ниси. Помысли само, каква ми се несреħа случила; мой є животъ было у очевидной опасности. — “

Садъ іой преповеди све — и, продужи онъ даљ, да ми ніе Богъ поштену єдну лисицу послао, я бы зацело пропао. Зато самъ іой изъ дужне благодарности моє, све наше кокоши обеħао, коє ħе она рано у ютру доħи да однесе.“ Шта? да однесе? рекне она; шта? кокошке да однесе? однео те ħаво да-бог-да! шта имашъ ты са живиномъ моіомъ посла. Само да ми доħе лисица, я ħу іой вечъ платити! сирота лисица доħе на свою найвечу несрећу. Селянка пребіе іой леħа. Лисица липсаваюħи іошъ ово изрече: *То є светска награда.*

ИЗПОВЕСТЬ,

коя є написана, и у єдной тамницы наħена.

„Я самъ было поручикъ у войсцы нѣговогъ величества, и служіо самъ при воєнымъ походима изванъ државе чинѣнымъ. По томъ вратимъ се натрагъ, узмемъ одпустъ изъ службе и сместимъ се у єдно мало польско добро, на неколико миля восточно одъ Лондона удалѣно, коє самъ за иманѣ моє жене купіо.

Ово є последня ноħь, кою іоштъ живити имамъ, зато ħу голу истину, безъ икаквогъ завіяня и покриваня да напишемъ. Я нисамъ никадъ поштенъ човекъ было, шта више, іоштъ самъ одъ детиньства показивао знаке затвореногъ, подозреваюħегъ карактера. Я о себы говоримъ тако, као да самъ вечъ овай светъ оставіо; єръ докъ я ово пишемъ, мой се гробъ копа, и име се моє у црну кньигу смрти записує.

Одма по повратку момъ у Енглезку, мой се єдиный братъ смртно разболе, коє ме врло мало или никако неузнемири, єръ мы смо се, одъ како смо у зреле године дошли, врло мало састаяли, и нисмо се никако сложити могли. Онъ є было отворенъ и благороданъ, лепъ, даровитъ и общителюбљнъ. Они, кои су у отечеству нашемъ или изванъ овогъ, познанство моє тражили, будуħи су нѣгови пріятельи были, редко су дуго време самномъ издржати могли, и обично бы при првомъ разговору рекли, да се чуде што у нама двоицы споляшнѣ и внутренѣ сасвимъ различиту браħу налазе. Я самъ ій обично самъ къ томе признаню доводіо, єръ самъ добро знао, каква ħе они сравненя меħу нама чинити, и почемъ є завистъ моє срце подгризала, то самъ гледо, да исту према мени самомъ оправдамъ.

Наше жене, быле су две роħене сестре. Та вечa свеза измеħу насъ, служила се само на то, да насъ іоштъ више раздвои. Жена могъ брата, познала ме сасвимъ и скрозъ ме є провидила. Никадъ нисамъ могао потайно са завишħу и єдомъ борити се у присудствію нѣномъ а да ме она одма не позна. Колико бы годъ пута, у таковымъ приликама у ню погледао, видіо бы, да су нѣне очи на мене управљне быле; никадъ є нисамъ могао принудити да очи доле спусти, а я нисамъ могао кудъ на другу страну погледати, безъ да неопазимъ, да она непрестано на мене мотри. За мене є было неописано окрѣплѣнѣ, кадъ бы се съ ньомъ сваħао, а іоштъ вечу ми є радость причиніо гласъ, кадъ самъ чуо за време одсуствія мога, да є умрла. Садъ ми се чини, да є іоштъ онда нека чудновата и ужасна слутня, о ономъ, што ħе се после догодити, надъ нама лебдила, као каква тамна сѣнка, коя бы изъ будуħности у садашньость допирала. Я самъ се снає моє бояо, она се одъ мене гнушавала и іошъ видимъ нѣнъ оштрый погледъ, кои ме као споменъ на какавъ ужасный санъ, гони, и крвь ми у жилама смрзава.

Она є умрла одма пошто є єдно мушко дете родила. Кадъ мой болестный братъ види, да више надежде нема, и за нѣгово оздравлѣнѣ, зовне мою жену къ своіой постельи, и препоручи своє сироче, дете одъ 4 године, подъ нѣну заштиту. Онъ завешта сво своє иманѣ детету, но съ тымъ додаткомъ, да исто иманѣ, у случаю детинѣ смрти, моіой жени припадне, за знакъ благодарности за нѣну негу и любовь к' детету. Затимъ неколико братски рѣчи и мени рекне, сажалѣваюħи нашъ дугій растанакъ, па онда клоне сасвимъ у єданъ санъ, изъ когъ се више никадъ пробудіо ніе.

Мы нисмо имали деце, и почемъ су се ньи две сестре врло нѣжно любиле, а моя є жена вечъ и одъ према детету скоро материю любовь указивала, то є она садъ дете тако нѣжно любила као да є нѣно собствено было. Но и дете се нѣжно ньой прилюблявало; ал' є исто было подобіе матере своє лицемъ и душомъ, зато се мене врло чувало и клонило.

Управо немогу навести, у коє є време то чувство у мени появило се ал' наскоро ми почне несносно бывати, кадъ є дете близу мене было. Кадъ самъ се годъ изъ неки мутны мыслы пробудіо, примѣтіо самъ, да ме дете сматра, не изъ детинѣгъ удивлѣня, вечъ са некомъ намѣромъ и значенѣмъ, коє ми є онако често и кодъ нѣгове матере у очи падало. То ніе было ни на кои начинъ само текъ дѣйство могъ уображеня због велике єднакости детета са нѣговомъ матеромъ. Никадъ нисамъ могао дете принудити да у мене съ некимъ презреніемъ негледа. Оно ме се бояло, ал' изъ особитогъ некогъ побуђенія, такође ме є презирало; па башъ кадъ бы очи своє съ могъ лица по кадшто и скинуо — коє є чиніо кадъ бы насъ двоє сами были — да што ближе вратима доħе, инакъ ме ніе никако изъ вида губіо, вечъ є непрестано своє севаюħе очи на мене управляо.

Можда самъ самъ одъ себе истиниту намѣру кріо, ал' све ми се чини, да изъ почетка нисамъ ни мисліо да му какву обиду нанесемъ. Истина є да самъ помишляо, како бы добитно за насъ нѣгово наслѣдіе было, можда самъ желіо да оно умре, ал' зацело нисамъ на то мисліо, да му смртъ задамъ. Исто тако ніе ми та мисао ни после одъ єданпутъ у главу дошла, вечъ све полако и помало; она ми се найпре сасвимъ издалека, као крозъ неку маглу, указала, сасвимъ у неразборитомъ виду, као кадъ люди себы землѣтресъ или страшный судъ представляю, затымъ се све ближе и ближе указивала и примицала, изгубивши нешто одъ своє ужасности и немогуħности; потомъ є постаяла єдна часть, па и самъ цѣо садржай могъ

мишлѣня; и пређе напослѣдку у то питанѣ, на кои начинъ и како найсигурніе може то убиство быти, а не оће ли быти.

Докъ се то у мени збивало, нисамь могао сносити, да оно примѣти. кадъ га погледамъ, а ипакъ ме є нека чародѣйна сила принуѣавала, да непрестано то слабачко, нѣжно и ломно створенѣ сматрамъ, и да при томъ мислимъ, да врло ласно мора быти животъ му тай украти. По кадшто самъ се прикрадао у собу и сматрао га како спава. но найвише самь се задржавао у башти, близу прозора оне собе. у коіой є оно своє мале задатке учило. и тамо на малой єдной столичици поредъ моє жене седило. По читавъ сатъ тако самь га сматрао иза дебла каквогъ дрвета. презаюћи свакій часъ при найманѣмъ шуштню. као какавъ кривацъ.

Врло близу наше куће налазило се єдно велико и дубоко єзеро, безъ да се исто изъ далека могло видити. Млоге самь дане съ тымъ провео, да моимъ ножемъ малый єданъ чунъ изделямъ, когъ затимъ детету на путъ метнемъ. Оно га наће и радовало се врло, незнаюћи одъ кога є. Я се затымъ сакріемъ за єданъ заклонъ, кудъ є оно проћи морало, да къ єзеру иде и свой чунъ у истый пушћа да плива, и ту самь чекао на нѣговъ долазакъ. Оно недоће ни тога дана ни слѣдующегъ, премда самь га я одъ подне до мрака чекао. Знао самь извѣстно, да самь га већъ у мою мрежу уловіо, єръ самь га чуо како о истомъ чуну весело приповѣда, и исту є играчку и са собомъ у постелю узимао. Я се неуморимъ, већъ самь стрпѣливо чекао и трећій данъ, и тога дана протрчи оно брзо и весело поредъ могъ заклона; нѣгова дуга коса као свила, летила є ветромъ дигнута око главице нѣгове, а оно є — сирото! — неку песмицу пѣвало. премда є текъ говорити почињало.

(край слѣдуе.)

ДОМАЋІЙ ТЕАТЕРЪ.

Жена. Яо мени, пропали, са свымъ пропали.
Мужъ. Ко? — да ніе Руси на Севастополю?
Жена. Ніе, него твои лактови на капуту.

Патрола (виче.) Ко иде?
Гласъ изъ мрака. Нико.
Патрола. А, вы сте господине практиканту.

ЗА СПОМЕНИКЪ

Лукіяна Мушицкогъ изволили су приложити: Г.Г. Паунъ Янковићъ членъ совѣта 1 #. — Ђорђе Давидовићъ правобранитель 1 #. — Пая Илићъ правит. апотекаръ 1 #. — Р. Шилићъ помоћникъ правит. апотек. 5 цванцика.

Све скупљене до сада прилоге у суми одъ 64 # цес. 102 фор. ср. банки и 12 цванц. предао є данасъ Учредникъ овога листа г. Дан. Медаковићу Учр. Српскогъ Дневника, да ій онъ у своє време заєдно са онымъ другимъ њимъ скупљенымъ прилозима, познате цѣли ради, куда требало буде пошалѣ. О чему овымъ се господа приложницы одъ стране учредничества Шумадинке извѣштаваю. Ко бы одъ сада што хтео приложити нека изволи управо на Учредничество Српскогъ Дневника послати.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— 22. т. м. у Недељу држанъ є у Панчеву по наредби више власти величественъ парастосъ покойномъ *Книћанину.* У цркви быле су пирамиде одъ пушака, съ добошыма и ћулетыма направљене. Сва выша и нижа воєна господа како изъ Панчева тако и изъ Земуна у пуной униформи присудствовала су. Єдна дивизія войника предъ црквомъ пуцала є при оглашиваню покойника. Сви панчевцы безъ разлике вѣре и народности стекли су се у цркву, да учине ову последню дужность ономе своме грађанину, кои є њіову варошь одъ очевидне пропасти сачувао. Сходно томе парастосу и покойнику слово говоріо є г. В. Живковићъ парохъ панчевачкій. Изъ Београда присуствовао є ц. кр. генерал-конзулъ г. Радосављевићъ, а одъ стране нѣгове Свѣтлости присуствовао є княжескій првый ађутантъ полковникъ г. Ж. Давидовићъ са поручникомъ артилѣріе г. П. Чарапићемъ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Оснмъ оны важны догађая на азовскомъ мору, готово ништа се далѣ нечуе. Саюзницы заузевши улазакъ азовскогъ мора, утврдили су се онде да ій не-бы Руси опетъ изтерали. Руси су се повукли натрагъ и очекую помоћь коя њимъ са сви страна у великомъ брою долази. Шта више царска гарда чакъ изъ Варшаве путуе у Кримъ. Войска руска одъ Евпаторіе кренула се у Бакчисарай. Исто тако и саюзницы шалю іоште непрестано и войску и муницію у Кримъ. Све ове припреме и съ єдне и съ друге стране показую да ће Кримъ дуго іоште остати позорище рата, и да се судбина Севастополя неможе брзо и безъ велики жертвы са обе стране рѣшити. Генералъ Пелисіе изразіо се да ће за кратко време савъ Кримъ заузети, и да ће саюзницы онда Кримъ и мора, задржати донде докле Русія непопусти закгеваньима њинымъ.

— Енглезке новине, после познатогъ успѣха на азовскомъ мору, говоре сада да не-бы требало ни на оне 4 точке пристати, него да бы требало што више одъ Руса закгевати.

— Варошь Керчь, што су сада заузели саюзницы, има око 12 хил. жителя, кои су по већой части Грцы и Татари. Ту су саюзницы нашли лепе куће и квартире и друге удобности за себе. Руси, када су се повукли, зачепили су све своє топове. Саюзницы нису се іоште упустили да иду далѣ у Кримъ.

— Генералъ Пелисіе кои сада управля у Криму место Канробера, има далеко већа пуномоћія што се ратованя тиче, него нѣговъ предшественикъ. Онъ намѣрава да се съ Русима найпре у отвореномъ полю туче, па текъ после да на Севастополь юрише. Онъ є рођенъ 1794. год. и сада є у 61. години свога живота. Онъ служи у войски 41. годину. Онъ се 1828 и 1829. год. тукао славно у Грчкой противу турака за грчку слободу. Онъ є строгъ и точанъ, а врло є одважанъ и рѣшителанъ.

— Царъ Александеръ посѣтіо є Кронштатъ. Грађани, по обичаю изнели су предъ нѣга соли и хлеба. Царъ є приміо со и хлѣбъ говорећи: „Молите се Богу за душу покойногъ цара Николая! Онъ васъ є любіо, и я њу васъ любити. Молите се Богу, мы ћемо Кронштатъ сачувати; и ако Богъ да, бы ће миръ. Ваша ће се трговина поправити.“

Течай новаца: сребро 129½; дукати по 5 фор. 56 кр. ср. за банке.

У Београду 31. Мая 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторнкомъ и петкомъ. Цена му є за три месеца 4 цванцика. } № 45.

СПОМЕНИ ИЗЪ ПАРИЗА.

(продужено.)

Гледаюћи овай малый паризскій свѣтъ допало ми се, кадъ самъ гледао млѣкарицу, коя є своє празно посуђе сместила на мала колица, како у руке узме узде своґъ коня, звиждаюћи дозове своґъ грдноґъ и страшноґъ пса, и како у маломъ касу одлази изъ Париза, бацаюћи подсмѣваюћій и презрителанъ погледъ на ове луде куће париске, гди младе служительице исто тако кокетираю, као и њихове госпоє; гди су старе служительице незаситими деспоти; луде фамиліє, коє воду изъ рѣке Сене држе за чисто млѣко и коє на своіой капіи ране и издржаваю она пузећа отровна животна, коя се зову капиціє (les potiers)

Као да чуємъ млѣкарицу, гди говори паризскимъ граћанима: „Вы луде! я проста селянка, износимъ изъ ваше вароши двѣ ствари, коє вы одъ насъ селяка нећете никадъ добити: я износимъ ваше новце и ваше тайне.“

Познато є да свакій Паризлія у ютру врло мало єде. Онъ има много посла, и важны послова; онъ є убѣћенъ, да, кадъ бы у ютру више єо, онда не бы могао слободно упражнявати своє умне и тѣлесне силе, своє желѣ, своє планове, своє страсти. Да глава Паризліе буде слободна и лака, то мора и нѣговъ желудацъ быти слободанъ и лакъ. Онъ є правый човѣкъ — машина у той ствари.

Но у Паризу налази се єдно лѣпо мѣсто, коє се яко посѣштава, гди се озбильно у ютру єде и піе баремъ по видимомъ: а то є кафана *Тортони*. По цѣлой Европи чувена є ова кафана. Она се налази на булвару, готово на ћошку улице Лафитъ, требало бы рећи, улице Ротшилдъ, ове финансіялне улице. Нема ни єдноґъ странца у Паризу, кои ніе у лѣто одпочинуо у лѣпой сѣнки кафане Тортони. Ово є обштый састанакъ высокоґъ и лѣпоґъ свѣта; овдѣ се обично сврну, кадъ у вече излазе изъ опере: и саме госпоє, богато одѣвене, тамо трче, кадъ наступе прекрасне летнѣ ноћи. Тако изгледа Тортони у вече, но другчіе є у ютру. Ова кафана у ютру ниє ништа друго, но берза, овай великій храмъ, или управо, ова грдна пропасть явноґъ државноґъ блага, државне финансіе. Кадъ самъ и я у той кафани као првый путъ у Паризу, подобно єо и піо, као што самъ се кодъ своє куће быо навикнуо, оставимъ цѣло трговачко друштво, коє само саня о берзи и о државнымъ акціяма, те упутимъ се къ кралѣвой палати, къ Тилѣріяма.

Кралѣвскій дворъ Тилѣріе. Одъ времена революціе год. 1830. овай дворъ єдну революцію више брои. Нѣкадъ є дворъ Тилѣріе быо само єдна кралѣва палата; ову палату окружавали су солдати. Сто Швайцераца, кои су носили дугачке, оштре мачеве, не толико полезни, колико чудновати солдати, тѣлохранительи, и съ лѣпимъ позлаћенымъ оклопима, благородноґъ срца. Дворяни, кои су, што су више могли, одржавали старо правленіе, ако не са старымъ духомъ и са старомъ францускомъ умилности а оно баръ съ истомъ старомъ покорности: то су были обытательи и господари овоґъ пространоґъ и грдноґъ двора. Краль є становао у зидинама своє палате Лувра, онъ є быо првый робъ францускоґъ етикета; онъ є подносіо, безъ да се потужіо, — као єдно одъ условія нѣговоґъ жалостноґъ кралѣвства, свакидашню околность свои свештеника и свои великаша дворяна, кои се преставляли своимъ законом кралю у качеству као законо свештенство, као законо благородство. И заиста, ове три законости, краль, свештенство и благородство имале су єєднаку важность, т. є. што су быле сазидане и основане на єднакомъ песку. Али све ове, почитаня достойне стародревности потребовале су манѣ скептичанъ и манѣ новъ народъ, єръ оновременый народъ, у коґъ су быле ушле новіе идеє, почео є быо већъ сумняти.

Данасъ пакъ, почемъ є кралѣвство ова тайне пуна душа политичноґъ свѣта, претрпило толику срамоту, како є ма какво кралѣвство могло мыслити, да неподпада подъ новъ законъ европски кралѣвства, кои гласи: „nihil humani alienum.“ Особито су Французи доста срамотили свой старый идолъ, свою стару гордость и свой поносъ, свою стару любовь, *кралѣвство*. Ништа ниє могло ублажити ову напрасну бѣсноћу народа францускоґъ, коя га гони, да обара све власти, добре или зле, законе или незаконе, доста є было, да є ко имао власть.

Читава исторія може се писати о Тилѣріяма. У Паризу гди люди нису суєвѣрни, можете чути, како се озбильно приповѣда, да у Тилѣріяма обитава зао духъ, єданъ малый црвенъ човѣкъ, кои се у нѣкимъ, жалость предсказиваюћимъ часовима дає видити. — Люди су га видли год. 1814, — видли су га год. 1830, — видли су га онай данъ кадъ є умрьо войвода орлеанскій, найстарій сынъ Луи Филипа. Зато народъ има страхъ одъ Тилѣрія, народъ, кои се ничега неплаши; сви, кои врховну власть задобію, имаю страхъ одъ тогъ двора.

Текаръ Наполеонъ Бонапарта, кадъ є съ гвожђемъ и ватромъ са славомъ, съ невиности живота, кои ніє принадлежао ни кралѣвской прошлости, ни републиканской, положіо прве основе свогъ свесилія, усудіо се, као царь, поставити свою столицу у Тилѣріяма. Онъ є мисліо да исторія Француске одъ нѣга започинѣ да француско кралѣвство одъ нѣга започинѣ, да є онъ само узео *свою* круну изъ сакровишта француски кралѣва, *своє* миропомазанѣ у саборной цркви римской, *свою* божествену тайну у Сент-Дени! Да є имао времена, повео бы процесъ противъ породице старогъ францускогъ кралѣвства, што є она была заузела нѣгове Тилѣріє и нѣговъ престолъ! Онъ се тако яко уздао на свою срећу!

Ко зна? Толико непознаты уплива, има у мѣстима, коя люди обитаваю! Тако є може быти и дворъ Тилѣріе имао свой неизбѣжимый упливъ на младогъ првогъ конзула десетогодишнѣ француске републике, коя є већъ была почела трунути. Съ высине овы сводова падало є на младогъ Бонапарту непрестано живо успоминяванѣ неограничене кралѣвске власти коя є была подигла ове зидине. Одзивъ у овимъ пространымъ собама непрестано є повторавао неограничене заповѣсти; и одъ оно доба поданици су за своегъ господара подизали палату Тилѣріє. Првый конзулъ быо є заузео Тилѣріє, дакле онъ є быо господаръ надъ Францускомъ. Онъ є быо сѣо на престолъ, дакле онъ є морао владати.

Кадь се Бурбони, коє су уморена француска и войска европски сила натрагъ довели, повратише у Тилѣріє, тешко су могли вѣровати своіой срећи. Они су пре свега были предузели, да избришу съ овы зидова царске орлове, кои су развіяли своя уморена крила, и кои су у своимъ слабимъ канцама држали листъ осушеногъ лавра Цѣла се палата претресе и понови, као да є каквый кужный изъ нѣ изашао, и текъ онда є Луй XVIII сѣо на престолъ. Онъ є быо човѣкъ, пунъ духа, онъ є быо убѣђенъ о вѣчности кралѣвске законости, о овомъ новомъ начелу, коє є толико старо, колико све революціе. Онъ є смѣшећи се гледао одлазакъ саюзне войске, своє покровительнице; и мѣсто да съ молбомъ кодъ себе задржава и последнѣгъ козака, онъ є съ смѣхомъ гледао гди одлази изъ Француске и последныій козакъ. Овай краль ніе могао поняти, да є безъ козака нѣгово кралѣвство прекомѣрно старо. Єданъ куриръ, кои є быо дотрчао съ француске границе ноћу куцао є на капіи Тилѣрія. Овай куриръ куцао є, као што куца рђава вѣсть; нѣму се рекне, да краль спава; но онъ одговори, да треба краля пробудити, єръ Наполеонъ иде да опетъ отме одъ законогъ краля уставный престолъ Француске. Луй XVIII. морао є дакле одма, и што пре оставити Тилѣріє, као да є пожаръ наєданпутъ букнуо, а и Наполеонъ є тако брзо стигао у Тилѣріє, да є нашао ненамѣштене кревете, просуту лѣкарію, а подъ креветомъ кости одъ печеногъ пилета; и Наполеонъ є рекао єдной госпои, нѣговой привржениці, коя се у Тилѣріяма налазила, кадъ є онъ дошао: „Гледайте, заръ нису они (Бурбони) одъ моє, спаваће собе праву куйну начинили! то є правый свиняць!“

Колико є ноћій Наполеонъ у овой палати безъ сна, колико ли часова у сну провео? какве очаятелне гласове слушале су ове зидине? какву тугу повторавао є одзивъ по собама! А Луй XVIII. спавао є на вулкану Тилѣрія, єръ кралѣви божіомъ мылости спаваю на божествености своє власти, то є ястукъ на комъ одпочиваю кралѣвске главе. А царъ Наполеонъ, на чему бы могао онъ спавати, кадъ ніє имао ни силе, ни побѣде, коє су га по другій путъ царемъ учиниле. Царъ є іошъ єданпутъ быо изишао изъ Тилѣрія; шта небы радо дао, да ніе по другій путъ ни ушао у ову палату! Очекивала га є пропасть кодъ Ватерло-а. Онъ предузме бѣгство; и нѣгова супруга са сыномъ почне бѣгати. Бѣгство иза бѣгства! Я радіє чуемъ о бѣгству краля Карла X. Ударъ грома, кои є надъ нѣговомъ главомъ хуяо іошъ одъ год. 1820. збаціо є овогъ благоволителногъ, благородногъ, поштеногъ мужа. Онда се Карлъ X. богу моліо; и уставши рекне: „Одлазимо.“ Кадъ се увѣріо, да цѣла нѣгова породица за ньимъ иде, безъ да є и єдну сузу проліо, безъ да є узданую, упути се къ морской обали у Шербургъ, гди га є очекивало бурно море кога су прешле толике разне страсти у разнымъ околностима.

Народъ, кои одъ год. 1792. ніе улазіо у Тилѣріє, хтѣо се зато осветити год. 1830. Онъ, съ цѣломъ своіомъ ярости и съ презренѣмъ нападне на ове зидове, кои су тако дуго были предметъ нѣговогъ высокопочитаня; онъ є све оборіо, на што є годъ узъ путъ наишао; онъ се опіо одъ вина изъ кралѣвогъ подрума, онъ є во кралѣве посластице, онъ є спавао у кралѣвомъ кревету; онъ се посадіо на законый престолъ, онъ є хурлао своє пѣсме у овымъ зидовима; и кадъ ніе имао унутри ни да изпразни кою флашу съ виномъ, ни да разлупа какве собне ствари, нѣкій, кои се свагда у згодно време нађе, кадъ се довршe революціе, овай нѣкій, кои се хтѣо ослободити одъ ове луде и бѣсне светине, рекне народу да солдати чекаю краля Карла X. у Рамбулѣ, пакъ да ударе на Паризъ. На ову вѣсть скочи народъ на оружѣ, потрчи у Рамбулѣ, гди се надао, да ће се опетъ мѣрити съ кралѣвскомъ гардомъ. Но у Рамбулѣ народъ є само нашао по земльи поразбацане пушке, празне флаше, опустошену палату: — То ніе было вредно, што смо оставили наше Тилѣріе! говоріо є народъ; и одма — и што є брже могао вратити се у Паризъ. Али међу тимъ опетъ нѣкій вѣштъ мужъ, єданъ одъ оны, кои унапредъ погађаю, коя ће се монархія подигнути, кои се 24 сата пре него други одрекну монархіе, коя пада, овай нѣкій, већъ є быо дао затворити капіе на Тилѣріяма. Онда се рекло народу, кои є радостно дошао да уђе у свой дворъ, да свакій треба да се поврати къ своіой жени и да юлійска революція неможе одговарати за супружеска слѣдства, и за сва три дана коє є свакій изванъ куће провео. Одма ти на то ови побѣдительи побацаю оружѣ оставе кола и каруце, и брзо отрче свакій своіои кући, боећи се, да ій жена неиспсуе, и да ій неназове *нитковима и леньштинама*. Одма на то укаже се єдна невидима рука, коя покупи пушке и оружѣ овы юлійски побѣдителя, да ій никадъ выше недобію. Коньи се одведу у штале, каруце подъ шупу, и палата Тилѣріе затвори се, као што стои кадкадъ написано на затвореномъ театру: — *Због поправляня зданія и повторавања новогъ комада.*“

Тако опетъ мало по мало, ово велико мѣсто толики позорія, толики напрасны революція, узме кралѣвскій

видъ. Послѣ краткогъ затезаня и на жива представлѣня г. Казимира Періе, новъ краль, Луй Филипъ, бывшій војвода орлеанскій, премѣсти своє обыталиште у дворъ Тилѣріе, и премда є и овай краль изкусіо судбу свію пређашньи обитателя овогъ двора, ипакъ ће опетъ наскоро Тилѣріе постати монархично зданіе, одакле ће само єданъ владати надъ Францускомъ, єръ париске революціе нису ни нашто, и самъ њиовъ напрасный почетакъ и свршетакъ показуе, да плодъ и производъ исты революція несадржава у себи ни найманю искру живота. Француска мора пре или после быти монархична, єръ свака врховна власть у Паризу тежи, да постави свою столицу у Тилѣріяма, у коима само монархъ станує.

ИЗПОВЕСТЬ,

коя є написана, и у єдной тамницы нађена.

(край)

Я се за њимъ прикрадемъ, увучемъ се у цбунъ кои є близу оногъ места растао, на комъ ће оно свой чунъ у єзеро спуштати, и само зли духови могу знати, съ каквимъ самъ ужасомъ и грозомъ, я маторъ човекъ — на играюће се дете мотріо. Было самъ сасвимъ близу нѣга, клекнемъ и дигнемъ руку, да га у єзеро туримъ, кадъ ал' оно мою сѣнку у єзеру види, па се обазре.

Изъ очію нѣговы гледао є духъ нѣгове матере у мене. Сунце се дигне иза єдногъ густогъ облака, и осія цѣо предѣлъ око насъ: и сво пространо небо, блистаюћу се росомъ землю, бистру воду єзера и трептеће кишне капльице на лишћу дрва и цбунова. Цѣлый кругъ земный пунъ свѣтлости, стаяо є, да убиство види. Я незнамъ шта ми дете рече: оно є было изъ одважне, мужествене крви, и премда є текъ само дете было, то се ипакъ ниє предамномъ понизило, нити ми є ласкало. Чуо самъ гди рече да ће се *трудити* да ме пази и милуе па самъ га видіо гди кући оде. Шта самъ за тымъ найпре видіо, было є мой *мачъ* у руцы моіой, а дете *мртво* предамномъ, овде и онде локвице *крви*, иначе нимало у другчіемъ положеню, него као кадъ спава, исто онако руку подъ главомъ држећи.

Я га дигнемъ изъ постелѣ спустимъ га — врло тихо и пазльиво, почемъ є већъ мртво было — у єданъ кршъ. Моя жена ніе была тай данъ кодъ куће, и текъ є имала сутра данъ доћи. Прозоръ моє спаваће собе, кои є єдиный было съ те стране, было є такође врло низакъ, зато заключимъ, ноћу крозъ истый у башту се спустити и дете ту закопати. Нисамъ на то мисліо, да ми планъ за рукомъ испасти неће, нити самъ пакъ сећао се, да се єзеро може сасушити каквимъ прокопомъ, па да се у истомъ ништа наћи неће, кадъ га тражити стану, исто тако и на то нисамъ мисліо, да новцы, нѣгово наслѣдіе, за мене безъ икакве користи быти мораю, почемъ ће свакій сумняти, є-ли дете за цело мртво, и мисли ће се, да є кудъ заишло или да є украдено. Све моє мисли быле су у єдну скупльне, т. є. да оно што самъ учиніо, сакріемъ.

Шта самъ онда осећао, кадъ су кућани мои дошли и казали ми да детета нема, кадъ самъ момке на све стране шиљао да га траже, кадъ самъ дрктао и єдва се на ногама држао, како се ко мени приближіо, неможе нико изказати, и ни єдна човечія душа себи представити. Исте ноћи дете закопамъ. Кадъ самъ гране цбуна разширивао, и у тамнину погледао гди є дѣте лежало, на нѣговомъ се тѣлу светліо светнякъ, сяйна она бубица, као видимый духъ Бога! Погледимъ у гробъ, кадъ самъ дѣте у истый спустіо, но светнякъ є іошъ єднако на прсима нѣговимъ светліо, као какво пламенно око, коє є у небо гледало, и звезде, коє су ме трептећи сматрале, на осветупозивало.

Морао самъ мою жену дочекати, морао самъ іой ту жалостну вѣсть явити, и рећи да има надежде, да ће се дѣте скоро наћи. Я самъ то све чиніо, онако, као што ми се чини, као да исто тако и чувствуемъ како говоримъ, єръ ніе нико на мене подозревати могао. На прозору спаваће собе седіо самъ по читавъ дугій данъ, и сматрао само оно место, гди є та ужасна тайна сакривена была.

То место было є парче баште, коє самъ я пре кратког времена дао окопати, да га затымъ наново травомъ поставимъ, пакъ зато самъ башъ то место и изабрао, зато да се трагови могъ ашова познати немогу. Люди, кои су бусенѣ зелено по башти намештали, морали су ме за сумашедшегъ држати. Непрестано самъ ій наговіо, да се паште, одемъ къ њима, радіо самъ и самъ, и газећи утврђивао самъ бусенѣ. Посао є іошъ оно вече готовъ было, и садъ самъ се сасвимъ за обезбеђена и осигурана држао.

Я самъ спавао — не као они, кои весело и укрѣпльни устаю — спавао самъ и саняо, у коимъ сновима виђо самъ да ме траже и гоне, или као да самъ стаяо на ономъ побусаномъ месту, изъ кога буса садъ бы нога, садъ рука, а садъ и сама глава детеня вирила. Онда самъ се увекъ будіо, и брзо на прозоръ трчао, да се увѣримъ да на яви ніе онако као у сну. Затимъ опетъ у креветъ легнемъ и тамо самъ целу ноћь провео; зацело двадесетъ пута устаяо самъ и легао; а кадъ бы годъ заспао, непрестано бы опетъ онай истый санъ снивао, коє є много ужаніе было, него и сама будућность и неспаванѣ, єръ у свакомъ по наособъ сну лежао є ядъ и страданѣ целе ноћи. Єданпутъ самъ сніо, и то у зору, као да дете живи, и као да я нисамъ ни намѣравао убити га. Разбуђенѣ после тога сна, было є найужасніе чувство за мене.

Слѣдуюћегъ дана седіо самъ опетъ на прозору и нисамъ могао очи уклонити одъ побусане оне баштице, на коіой самъ непрестано само гробъ ясно виђао, при свемъ томъ што є све равно и зелено было. Кадъ є кои одъ служителя преко истогъ места пролазіо, бояо самъ се свагда да му нога не пропадне; а кадъ є већъ прешао, то самъ одма добро мотріо, да стопе нѣгове нису гробъ угнуле. Падне ли каква птица на траву, я самъ се све бояо, да она, ма коимъ было начиномъ непроузрокуе откріе те ужасне тайне; ако є ветаръ дувао, чинило ми се као да о убиству шапће. Накратко, све што самъ видіо и чуо, па ма како оно обично и незначеће было, испуњавало ме є ужасомъ. У томъ станю непрестаногъ мотреня, проведемъ я три дана.

Четвртогъ дана посѣти ме єданъ човекъ, съ коимъ самъ я у войни служіо, са іошъ єднимъ офицыромъ, кои

ми є было непознатъ. Я самъ одма увидіо, да ми неће могућно быти, да оно место изъ вида изгубимъ. Было є летнѣ вече, я дадемъ єданъ асталъ са флашомъ вина у башту донети. Затимъ наместимъ *мою столицу управо на гробъ*, и седнемъ на исту съ увѣренѣмъ да нико ништа са гробомъ чинити неможе безъ могъ знања, и трудіо сзмь се да піємъ и да се разговарамъ.

Они ми кажу да се надаю да є моя госпоя здрава, и да є вальда нико неприморава у соби остати, или да є ніе ньиово присуствіе поплашило. Я ій увѣримъ како самъ могао болѣ да є она добро, па нисамъ ли садъ морао, са заплетенымъ єзикомъ приповѣдити іймъ, шта се съ дететомъ случило, т. є. да га є нестало? Онай непознатый официръ было є врло тихъ чонекъ, и непрестано є очи у землю управляо, докъ смо се мы разговарали. И то ме уплаши. Нисамъ могао да немислимъ, и да несумнямъ, да онъ што на земльи непримѣчава, коє му даe повода, да истину погађа. Я га запытамъ да немисли, да є — но нисамъ могао изговорити, већъ уѣутимъ.

„Да є дете убієно єлѣте?“ запита онъ, тихо ме погледавши. „Ахъ не, та шта бы човекъ, убиствомъ єдногъ детета и добити могао?“ дода онъ. Я самъ му могао болѣ него ико казати, шта се таковымъ дѣломъ добыти може, и какво разположенѣ душе и совѣсти, ал' самъ ѣутао и дрктао самъ као у грозницы.

Они су овай мой немиръ другчіе разумевали, и трудили су се утѣшити ме, говорећи да има надежде, да дете ніе мртво, и да се наћи може — ово бы ужасна утѣха за мене была! т. є. кадъ бы се дѣте нашло. — Кадь одъ єданпутъ чуємо неко ужасно урланѣ, а одма затимъ скоче два велика пса преко зида у башту и почну опетъ урлати.

„Крвни пси*!)“ повичу моя два госта.

Заръ су то *мени* требали казати?! Никадъ у момъ животу нисамъ онакву сорту паса видіо, ал' самъ одма знао, шта су были, и зашто су дошли. Я се счепамъ за мою столицу грчевито, и нисамъ могао ни речи проговорити, већъ самъ седіо као окаменѣнъ.

„Башъ су одъ праве чисте сорте!“ рече онай мени познатый гостъ, „и зацело су одъ своґъ стражара побѣгли.“

Онъ и нѣговъ пріятель сматрали су она два пса, кои су носъ сасвимъ на землю метнувши, непрестано тамо овамо трчали и нюшили, обилазећи око нашегъ астала, као око какве светинѣ, безъ да су найманѣ што на насъ пазили. По кадшто су дизали главе и повторавали онай ужасный урликъ, когъ смо већъ чули были, затимъ су носъ опетъ къ земльи прикучили и тражећи свуда трчали. Садъ почну іошъ већма нюшити и све се ближе мени прикучивати.

Напослѣдку приближе се сасвимъ моіой великой столици, на коіой самъ я као укоченъ седіо, и заурлавши іошъ страшніе него досадъ, почну се напрезати да мою столицу дигну, коя ій є іошъ съ ньинимъ ловомъ раставляла. Како самъ онда изгледао познао самъ по лицу и по погледима мои гостію. —

„Ови осећаю свой ловъ!“ рекну они єданъ другомъ. „Они неосећаю никакавъ ловъ!“ повичемъ я.

„За Бога, устайте!“ повиче онай мени познатый, врло озбильно: „єръ ће васъ та звѣрадъ растргнути живе!“

„Па макаръ ме на комаде растргли, я се нећу съ овогъ места помаћи!“ Повичемъ я. „Заръ да се люди іошъ паса боє? Удрите ій! Изсецыте ій на комаде!“

„Овде се нешто ужасно догодило!“ проговори озбильно онай непознатый, и извуче саблю свою. „У име краля вы сте мой апсеникъ!“

Обадвоица ме одма счепаю и поведу, премда самъ се я отимао и браніо као какавъ безумный. После дуге борбе я клонемъ, а они ме мирно међусе узму, и онда, ахъ Боже! видіо самъ како она два пса оштрымъ своимъ ноктима землю разкопаваю и тѣло дѣтинѣ извлаче.

Шта да іошъ додаємъ? Я паднемъ на колѣна, признамъ дрктећи истину, и замолимъ за милость. Онай непознатый было є полицайный комиссаръ. Я будемъ у тамницу одведенъ. Затымъ самъ опетъ одрицао и лагао досадъ, ал' садъ опетъ признаємъ. Процесъ ми є свршенъ, я самъ за крива проглашенъ и на смрть осуђенъ. Нисамъ имао моћи и снаге да мою судбину предухитримъ или да є сносимъ. Нити налазимъ милосрдія ни утѣхе, нити имамъ надежде ни радости. Моя є жена одъ бриге полудила, и тако фала Богу неће є се моє и нѣно поруганіе и срамъ срца коснути. Я самъ измећу овы жалостны камениты зидина самъ, са моимъ злимъ духомъ, а сутра ће ме на смрть водити.

*) У енглезской обичествую стражари и тайна полиція ону познату енглезску сорту паса, такозване „Булдоге“ тако обучити, да у великой дальини крвь намиришу а особито човечію крвь.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Краль португалскій бави се іоште у Паризу; такође говори се да ће и краль сардинскій и виртембершкій на посѣштеніе у Паризъ отићи.

— Изъ Марзеля являю, да су одъ оны лане на Бомарсунду заробљены руски войника 158. све сами Поляци ступили као своєвольници у войску саюзничку, и већъ да су отишли на бойно полѣ.

— Кральица Енглеска Викторія са своимъ мужемъ и многобройномъ пратньотъ приспѣће у Паризъ, да цару Наполеону поврати посѣту и да види, излогъ радности.

— Новине говоре да ће одсудителна битка кодъ Бакчи-Сарая быти. Одъ те битке зависи судбина цѣлогъ Крима, али саюзници морали бы найпре непокретногъ Липранди узбити, и текъ онда Бакчи-Сараю примаћи се. Саюзници надаю се да ће та битка на ньиову ползу испасти, и онда да ће одма лако моћи заузети перекопскій пугъ.

— При битки, коя се 12. т. м. између Руса и саюзника кодъ Севастополя догодила са обе стране ніе више одъ 6. хил. момака коє погинуло коє ранѣно.

— На пытанѣ, за што се тако дуго неможе Севастополь да освои, одговоріо є француски военый министеръ Валянъ: „за то, што се нисмо надали да Руси имаю тако вѣшты' инцинира као што є Тодлебенъ.“

— Царъ рускій найновіимъ своимъ указомъ позива Малоруске козаке одъ Черниґова и Пултаве да ступе у народну войску, коя ће се одма саставити.

— Лордъ Рагланъ явля да су Руси оставили и Супук-кале, пошто су найпре куће попалили и 6 топова и 6 кумбара зачепили.

— У Шпанiи опетъ се започела дизати буна, и одъ да на на данъ све се већма распростирати.

— Енглеска флота уставила се предъ Кронштатомъ. 15 руски лађа коє су быле съ дрвима натоварене разорили су Енглези. Адмиралъ Дундасъ на єдномъ пароброду обишао є и прегледао утврђеня Кронштата. Држи се да бы збогъ новоподигнути утврђеня, нападанѣ на Кронштатъ было сасвимъ безполезно.

Течай новаца: сребро 129; дукати по 5 фор. 50 кр. ср. за банке.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 3. Јунія 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цена му є за три месеца 4 цванцика. } № 46.

МОРСКІЙ РАЗБОЙНИКЪ

(изъ Шпанске прошлости. Съ немачкогъ Ф. Н. Г.)

Вечернѣ сунце, замочило є своє златне зраке у бистро огледало мора, коє є жарке те полюбце, съ найвећомъ тишиномъ, као врло редко досадъ примало.

На пристаништу, подъ страховитовысокимъ стѣнама Гибралтра, белила се єдна лепа кућица, као зрно бисера изъ оловногъ прстена. Густе винове лозе, пужале су се узъ дуварове нѣне, а єданъ редъ дрва поморанџи, украшавао є башту тогъ малогъ зданія, коє се само съ єднимъ катомъ надъ пріятнимъ приморѣмъ узвишавало. Са чардачића кућнѣгъ было є прекрасанъ изгледъ на мимопловеће лађе, коє су са лепршаюћимъ се заставицама и ядрама у пристаниште улетале. Млада єдна девойчица замишлѣна, и на гвоздене решетке чардачића наслонѣна претискивала є малу свою руку на срце, као да є хтѣла яко куцанѣ срца своєгъ у грудима да задржи; на умилнымъ чертама лица нѣногъ видили су се ясни знацы нестрпленя и немира.

„Та гди ли є до садъ?“ мисляше она у себи, коє су іой речи као плашљиво пытанѣ и на устнама се указивале, а у очима іой се суза страха светлила. Како є то злослутеће очекиванѣ!

Докъ є та красна замишлѣна непрестано на ону страну гледала, одъ кудъ іой є милый нѣнъ *Родриго* свагда долазіо, онъ є већъ полагано, преко мермерногъ спода до иза нѣ се прикрао, и са топломъ любовію загрли одєданпутъ свою премилу.

„*Родриго*, како си могао тако дуго остати? Я самъ већъ сумняла —“

„Немой се лютити, любезна Белла!“

„Та я се нелютимъ, ал самъ невесела“

„Опрости, моя намѣра ніе была да те сневеселимъ.“

„Ты іошъ незнашъ, шта мени бригу задає. Я незнамъ одкудъ то долази, да тако яко некій страхъ у себи осећамъ, као да ће се мени или теби каква несрећа случити.“

„Буди спокойна! Наша любовь моћна є заштита, одъ коє опасность бежи, докъ насъ годъ неузмогну раставити, нема за насъ бриге; єръ насъ ћемо двоє заєдно свако искушенѣ судбине радо издржати.“

„Ал ако насъ узхтѣдну раставити, *Родриго* — ако“

„О, то ніе могуће! Ништа тебе одъ мене одтргнути неће моћи, па ма какве начине човечія сила употребила. Я ти се заклинѣмъ, *Белла*!“

„Башъ зато, што я на твой одпоръ и мислимъ, боимъ се за насъ обоє. Ако се за нашу любовь дозна, онда си пропао, *Родриго*! Ты непознаешъ тврдо срце оца мога. О, онъ є ужасанъ, кадъ се налюти!“

„Заръ бы онъ могао свою тврду строгость и надъ своимъ єдинимъ дететомъ употребити — надъ тобомъ *Белла*, коє милокрвность у станю є и найгорчію мрзость обезоружати? Ніе могуће! Я ћу да покушамъ, да упорство тогъ човека свладамъ, признаћу му мою любавь: и іошъ данасъ просићу те одъ нѣга. Већъ самъ дуго допустіо да се бринешъ, врло самъ дуго затезао се; садъ се пакъ мора рѣшити! Заръ да се вальда као какво страшљиво дете, за сѣнкомъ оца твога прикрадамъ, кадъ ми моє положенѣ дає право, да одважно предъ нѣга ступимъ и захтѣмъ, да дозволенѣ даде къ ономъ савезу кои ће срећу живота двоє любећи се основати? Ако ли пакъ узможе онъ наше найлепше надежде уништити — онда некуца чувствително срце у нѣговымъ грудма!

„Я се страшимъ одъ тогъ изясненя између тебе и нѣга! Кадъ є последньи путъ на море пошао, погледао ме є тако чудновато, као да є хтѣо моє найтайніе мисли дознати, а опетъ чинило ми се, као да є мою забуну, мой стидъ, съ изразомъ презирућегъ сажаленя сматрао, коє ме као ледена гроза крозъ потресе, кадъ онъ, узевши ме за руку, рече: „Я самъ те дуго саму и безъ обране овде оставляо, дете моє! Довешћу ти дакле єдногъ пріятеля, кои ће твой будућій животъ чувати, будући да я већъ у зиму мога живота ступамъ.“

„А шта си ты на то одговорила?“

„Я самъ ћутала и плакала — до оногъ самъ тренутка тако срећна была, да на какву промену стварій ни мислити нисамъ могла.“

„Зашто си твою бригу тако дуго одъ мене таила, *Белла*.“

„Єръ те нисамъ хтѣла сневеселити; ал садъ, гди свакогъ тренутка на долазакъ отчинъ изгледамъ, немогу ти далѣ мой немиръ крити — онъ се неће дати умолити.“

„Та шта га тако высоко надъ другима нѣму равнимъ поставля, да є радъ надъ свыма да влада? У чему по-

стои та заповѣдничка моћь, коіомъ онъ устрашава и саме оне коима бы требало да є нешто више, него господаръ?“

„У нѣговой челичной вольи талисманъ се нѣгове снаге налази. Нема земне силе, коя бы момъ оцу што учинити могла.“

„Ты далеко идешъ у твомъ страху, драга Белла! Та онъ є само човекъ, као и остали люди.“

„Као и остали люди? Не, Родриго. Я самъ друге људе виђала гди се смею или плачу — онъ нити може смеяти се ни плакати; нѣгово оштро око ніе никадъ сузомъ нѣжности ил' жалости орошено, а да ли є икадъ и найманьи зракъ радости осећао — я незнамъ. Никадъ га весела ил' ведра, видила нисамъ, а често ме є у присуству нѣговомъ, нека тайна гроза стра ватала.“

„Какву тужну младость морала си ты преживити!“

„Како кадъ. Кадъ бы само са моимъ другарицама овде састала се, ніе ми никадъ тако стра было, као после, кадъ се оне, изъ мени непознаты узрока, мало по мало натрагъ повуку, тако, да напоследку сасвимъ сама, са набуреномъ, но срдечно добромъ Лизбетомъ међу овымъ зидинама останемъ, па и саме посѣте оца мога све ређе и ређе буду.“

„Па зашто те є, єдино дете своє, у ову усамлѣность затворіо, кадъ онъ у вароши найвеличественію одъ свію осталы кућа палату има „“

„Зато га управо никада пытала нисамъ, єръ самъ у овой кућици одрастла, па нисамъ никадъ ту желю осећала, да є оставимъ.“

Садъ се њиновъ говоръ, дошавшомъ Лизбетомъ прекине, коя чисто безъ душе къ нѣной младой господични дотрчи, да іой яви, да треба што пре може да присуствіе Родригово сакріе, єръ се Донъ Дієговъ чунъ обали већъ приближуе. Но како ли є удивленѣ нѣно было, кадъ іой Белла рече: „Родриго очекуе овде долазакъ могъ оца Либето!“

За то време, могли су се при вечерньой тишини удари весала чути, кои су чунъ обали терали. Белла поће доле, да делазећегъ оца поздрави; но Родриго є тихо задржи, рекавши іой: „Донъ Дієго недолази самъ, онъ є речь одржао!“

Белла се чисто препадне. Родриго претисне топалъ полюбацъ на чисто чело ове дѣвице, коя се страшльиво на нѣгове прси наслони. Садъ се чуе отворанѣ вратница, а мало затимъ почну се кораци новодолазећій, по мермерномъ ходнику разлегати.

Белла ніе смела очи своє подићи; Родриго пакъ оде са достоинствомъ домаћину и нѣговомъ госту насусретъ, кои нити хтѣдоше нѣговъ поздравъ одговорити, нити га сами каквогъ поздрава удостоише. Обадва стану предъ Белломъ, тихо се поклонивши.

„Имамъ радость, кћери моя, да ти Донъ Мигуела, могъ найболѣгъ пріятеля и саюзника у радньи моіой, представимъ, и увѣренъ самъ, да ћешъ се потрудити, да гостопріимство дома мога, при овой честипуной посѣти, найсяйніе оправдашъ.“

Белла покуша, да са немимъ осмѣхомъ одговори, но овай іой на устнама изумре, кадъ Донъ Дієгово строго лице угледа. Нѣне очи потраже Родрига, кои є, увређенъ онимъ презренѣмъ коимъ є примлѣнъ, само Белланимь присуствіемъ принуђенъ было, да се уздржи; затимъ погледа но готово са ужасомъ у немилогъ оногъ гоета, когъ іой є отацъ довео, и когъ є суроводивльи изгледъ выше на каквогъ Пирата (морскогъ разбойника) него на каквогъ честногъ морепловца наличіо. Заиста и небы се за Донъ Мигуела приличніе име могло наћи, него што се са рѣчію „подивлячень ил' запуштенъ“ изразити може.

Донъ Мигуелъ наличіо є на какавъ стубъ одъ камена, когъ є природна тврдость дуго, ал' и пакъ узалудъ противъ бурѣ и времена борила се; Основный є видъ остао но нѣжне є сладости нестало, и само опора стѣна, коіой є облагороћенѣ нѣгда вредность давало, усправлѣна є была као развалина, предъ очима дѣвойке, коя ій одъ стра одма къ земльи обори.

Има тренутака у животу човечіемъ, кои покадшто читавомъ се вѣчношћу учине. Ньой се чинило као да ће пропасти, обште ћутанѣ чисто ю є было къ земльи претиснуло; она є добро увидила, да се изяснити мора, но тога се изяснѣня ужасавала.

Родриго є іошъ непрестано стаяо на средъ чардака, као да га є неко чародѣйство за сподъ заковало. Онъ є морао добити уверенѣ, да ли га Белла съ онимъ срцемъ люби, коє се ни одъ найвеће жертве нестраши; садъ є рѣшительный часъ дошао, кои ће му све дати, ал' све и можда и одтргнути; осећао є, да му одъ нестрплѣня сви удови тѣла дркћу.

Белла се напослѣдку охрабри. Съ удивлѣня достойномъ спокойношћу окрене се она къ оной двоици, и рекне: „За свету дужность држимъ я, да треба захтѣваню гостопримства, колико ми силе моє дозволяваю, удовлетворити, но притомъ молимъ, да и Донъ Родрига Переца у ваше друштво примите.“

При тимъ рѣчма оде она къ Родригу, и узевши га за руку, престави га са импонираюћимъ движеніємъ оной двоици, кои су га намргођено сматрали, и као да іймъ є мучно было, што свой єдъ и лютину немогу явно да излію.

Родригово очекиванѣ одъ Белле было є само полакъ испунѣно; но и самъ є нѣно мучно положенѣ познао, зато све случаю сасвимъ преда.

„Донъ Дієго, вы ћете зацело начинъ могъ появленя у вашемъ дому, мало за оправданъ држати, башъ и ако се доброта Донне Белле за мене заузима; но ако ми почитаемый Донъ Дієго само неколико тренутака на само поклони, то самъ готовъ изяснити се, рекне Родриго.“

Дієго учини главомъ єдва примѣтный знакъ одобреня, и позове гоета и остале, да у обиталиште ступе; Белла идући напредъ уведе госте у великій редъ величественонамѣштены соба, по кои прозорима су разна растѣнія и мирисаво цвеће светлость и жаркость сунца закланяла, и пріятну мирисну полутаму распростирала: Она су се двоица тихо разговарала, Родриго є сматрао Арабеллу, коя є Лизбети налагала да воћа и осталы разладителны окрепљня донесе. Каква є разлика была изме-

ћу два ова Арабеллина просіоца, Мигуела и Родрига то свакій може мислити. Овай текъ садъ цветаюћій младићъ, онай ломный већъ старацъ съ найдивльимъ чертама лица!

Кадъ се садъ воће и остале посластице донесу, и лепа кћи морскогъ трговца Дієга исте на златномъ служавнику почне ій гостима давати, разпростре се у овомъ маломъ кругу као нека угодность, особито кадъ домаћинъ, благороднымъ владанћмъ Родриговимъ умекшанъ, почне се истомъ любезніи показивати, и по кою лепу речь рећи му, но Родриго ипакъ ніе никако мого заборавити онай увредителный дочекъ.

Напослћдку почне Донъ Мигуелу присудствіе єдногъ непосвћћеногъ у тайне нћгове, досадно бывати; а такође ніе му непримћтно остало да измећу Родрига и Арабелле неко споразумленћ влада, па да бы ій што пре разставіо, трудіо се стаю стварій другій положай дати.

Дієго погоди нћгове мисли, па облакъ неповольности навуче му се на чело. Мигуелъ ту сћнку примћти, и као злобанъ, да бы га устрашіо, окрене се къ Арабелли съ речма: „Донна! Вы мене іошъ непознаєте, но то ніе штета, но Вы се неморате на мене срдити што самъ се я често потайно къ вама прикрадао, да бы ваше умилно певанћ чути могао. Я самъ ту прекрасну тайну истина само украо, такве краће нису казнителне. Почемъ дакле знате, Дона Арабелла, да самъ вашу вештину у певаню познао, то ми вальда нећете одрећи ту доброту, да намъ єдну песмицу испевате. Смемъ ли вамъ я Мандолину донети??

„Извините, Донъ Мигуелъ, я незнамъ оће ли моє —“

„Ай, ай! Чудна іогунства! Донъ Дієго, та помозите ми молити. Ваша кћи пева прекрасно. — (продужиће се)

ГРЦИ И РИМЛЯНИ

(преводъ)

Има людій кои траже да сманћ славу Грка, али нека говори ко шта оће, исторія грчка, нема благодарити за светило славе своє само великимъ людма, кои су є написали. Може ли човекъ бацити око на цео народъ грчкій, па непризнати, да се често у надмоћію човечіемъ появлює? Видимо по кои путъ, да є савъ народъ великій као Темистоклъ, а праведанъ као Аристидъ. Може ли одрећи Салустъ, да су „Маратонъ, Термопиле, Саламина, Платеа, Микала, повратакъ десетъ иляда, и толика друга дћла, извршена у нћдрима Грчке за време домаћи ратова, узвишена надъ свакомъ похваломъ историописаца. Та и Римляни побћдили су Грке само съ Грцима. Пытамо каква бы была судба овы завладателя, кадъ бы место Грчке, изнурене илядама порока, и ослабљне унутрашньимъ раздоромъ, наишли на оне полководце, войнике, управителћ и оне граћане, кои су тріумфирали надъ оружћмъ Ксеркса? Онда бы се борила храбрость са храбрости, воєна строгость са строгости воєномъ, просвета са просветомъ, любавь отечества, слободе и славе са любави отечества слободе и славе.

Особиту похвалу заслужує Грчка, што є произвела найславніе мужеве, кои споменъ треба исторія да сачува. Я неизузимамъ републику Римску коя є была свакій путъ кадра зажарити духове, подићи даровите люде и раћати ій скоро посведневно. Ко се може сравнити са Ликургомъ, Темистокломъ, Кимономъ и Епаминондомъ и т. д.? Можемо слободно казати, да є величина Римляна дћло целе републике. Ни єданъ граћанинъ Римскій ніе се узвисіо надъ своимъ векомъ и надъ мудрости правленія, нити є узео новый полетъ, да бы му дао новый правацъ. Свакій є Римлянинъ мударъ и славанъ само посредствомъ мудрости и славе свога правленія; онъ иде означенимъ путемъ, па и найславніи мужъ корача само мало далћ, него што су други чинили. Напротивъ у Грчкой видимо често оне велике, моћне и стваране Геніе, кои противостаю току обичая, кои се посвећую свима разнимъ потребама државе, кои отвараю себи новый путъ, и кои, бацивши се у будућность, постаю господари свои околдостій. Грчка ніе нигда искусила какво зло, коє небы давно предвидіо и предсказао когодъ одъ нћны управителя; выше граћана грчки извукли су своє отечество изъ пропасти, у коє є пало, и поставили су га у найвећу сяйность. А има ли тога Римлянина, кои бы казао своіой републики, да є нћна завлаћеня воде у пропасть? Кадъ се правленіе преобразило, кадъ є проконзулима дата власть, коя ій ослобоћава одъ ярма закона, ко є предсказао, да ће република быти побећена собственимъ оружіемъ? Кадъ се Римъ у своимъ паданю колебао, кои є граћанинъ притекао у помоћъ и своіомъ мудрости уздржао несрећу, коя му є отечеству претила?

Одъ оно доба, одъ кадъ су Римляни престали быти слободни, постали су найстрашльивіи робови. Грцы подчинћни Филипомъ и Александромъ, нису очаявали, да ће опетъ свою слободу задобити: они су заиста знали, учинити се независимимъ подъ наслћдницима исты владателя. Да се у Грчкой подигло иляду Тирана, подигло бы се и иляду Трасивула.

Сатрвена напоследку подъ теретомъ собствены раздора и силе Римске, задржала є Грчка надъ своимъ побћдительима некій видъ владе, али владе врло славне. Нћна просвета и нћнъ вкусъ за науку, философію и художества, осветили су се тако рећи несрећи нћной и подчинили іой гордость Римляна. Побћдительи постадоше ученицы побћћены, започеше учити єзикъ, кои су Омиръ, Пиндаръ, Тукидидъ, Ксенофонъ, Демостенъ, Платонъ, Еврипидъ и т. д. улепшали милинама свога виспреногъ духа. Ритори, кои су донде цветали у Риму, ишли су у Грчку, да придобію онай финый и утанчаный вкусъ, кои є врло редакъ и међу дарованіяма, и оне тайне художества, коє даю Генію нову снагу; єдномъ речи, они су имали да се изобразе у обаятелномъ дарованію, коє све улепшава. А у школама философіе, гди су се найотмћніи Римляни отресли свои предразсуда, научили су се почитовати Грке; они су известили отечество своє о ньиовой признателности, и Римъ є онда свой ярамъ са свимъ олакшао; єръ се бояо, да ће иначе злоупотребити право побћде. Са своимъ доброчинствама одликовао є Римъ Грчку измећу осталы држава, коє є покоріо. Каква слава припада овой просвети, коя є поштедила землю, гди є однегована, одъ свію зала, коя нису могли одклонити ньиови законодавци, и управительи! Просвета се осве-

тила пониженю, кое іой є незнанѣ наметуло, и знала є стећи себи почитанѣ, кадъ є нашла у Римлянима достойне уважателѣ своє славе и заслуге.

СТАРИ АТИНЯНИ.

Атиняни су были народъ поноситъ и изображенъ, мударъ и ратолюбивъ, тежећій за славомъ и задовольствомъ, кои, на высокій степенъ превосходства, подигнувши сва знаня и вештине, осудіо є све доцніє векове на вечну нужду да му подражаваю и на очаянѣ, да ће га икадъ моћи превазићи. Атинянинъ є быо одатъ сладкомъ и пріятномъ разположеню, пре него што є светъ угледао, а и кадъ га є угледао, видіо є само пріятне и примамльиве предмете; Атинянинъ є изъ младости научіо, управляти своя движенія по благозвучности гласа и музике; онъ є одъ дѣтинства навикнуо своє очи на упечатленя найлепшегъ створа, коя є самъ себи стварао. Атинянинъ є црпіо прва своя знаня изъ найумилніи стихова найблагозвучнієгъ єзика; нѣгова душа, преправлѣна на изменце наслаћенѣмъ найкрасніи производа музике, живописаня, каменорезаня и архитектуре, примала є у позоришту благородно упечатленѣ свію знаня и вештина. Атинянинъ є быо са свимъ одатъ милини краснорѣчія; онъ се грозіо на окове тирана, али є усрдно летіо у окове красноречивогъ убеђеня.

МРВИЦЕ

— Путникъ єданъ, кои є све части света обишао, преповедаюћи о редкостима, кое є овде онде видіо, наведе и то, да є видіо єдну такову редкость, о коіой іошъ досада ни єданъ списатель ни речице казао ніє. Редкость є та, єданъ бокоръ купуса, кои є тако великій, да на нѣговомъ єдномъ листу педесетъ оружаны коняника, као у правомъ рату, безъ да єданъ другоме и найманѣ на сметньи буде, маневрирати могу. Єданъ одъ оны, кои су га слушали, нехтеде му лажь ту опровргавати, него съ найвећимъ равнодушіємъ придода, да є и онъ млого путовао, и да є чакъ у Япану быо и тамо видіо, како су стотину казанція на єдномъ котлу радили, и како су петъ стотина людій у самомъ нѣму, изъ нутра, посла имали, докъ су га како валя угладили. „Па нашто имъ є быо тако грданъ котао?“ Запыта путникъ. „Та да тай купусъ, о комъ намъ садъ преповедате, у нѣму скуваю,“ одговори онай.

— Калифа Хегіясъ, кои є врло свирѣпъ човекъ быо и кои є народу своме великій стра задао, тумарао є выше пута тамо амо безъ икакове пратнѣ и безъ икаковога знака достоинства свога. Єданпутъ у тумараню свомъ наиђе на єдногъ Арапа и рекне му: Пріятелю, я бы радъ быо, да одъ тебе чуємъ, какавъ є човекъ Калифа Хегіасъ. Калифа Хегіасъ ніє никакавъ човекъ“ одговори Арапъ, онъ є тигаръ, онъ є чудовиште, онъ є крвь выше одъ хиляду подайника свои проліо. „А познаєшъ ли га ты?“ „Я га непознаємъ.“ „Дакле, ево га види, онъ є то, што съ тобомъ говори.“ Арапъ се ни найманѣ неужасне, него га іошъ гордіимъ окомъ погледи и рекне му: „А знашъ ли ты, тко самъ я?“ „Я незнамъ.“ Я самъ одъ фамиліє Зобера, одъ кое свака душа има у години по єданъ лудый данъ. Тако є управо данасъ мой лудый данъ.“ Калифа се зачуди нѣговомъ присуствію духа и опрости му.

— Тврдица єданъ чувши да другій тврдица іошъ болѣ одъ нѣга тврдовати уме, оде къ нѣму и замоли га, да га у вештини той поучи. То є было у вече, и кадъ є онай, држећи парченце гореће свећице у руцы, чуо, шта овай одъ нѣга жели, дуне, угаси свећицу и рекне му: Заповедайте унутра, мы се већъ и безъ свеће о томе разговарати можемо. „Врло вамъ лепо благодаримъ, одговори овай, я већъ немамъ шта выше одъ васъ чути Доста ми є примеръ тай.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Князъ Г[illegible]аковъ изъ Севастополя одъ 25. Мая явля: Данасъ после подне тукао є непріятель изъ топова наше бедѐме на левой страни. То бомбардиранѣ было є єдно одъ найжешћи и траяло є одъ прилике 3. сата. Мы смо снажно одпоръ давали. Две барутане непріятельске запалѣне су и отишле у воздухъ, одъ кои єдна є врло велика была. На разнымъ точкама нашегъ положеня све иде добро. На обали азовскогъ мора ніє се ништа новогъ догодило.

— Кодъ Рушчука саставлѣнъ є єданъ логоръ одъ 12 хиляда Турака, а нико іошъ управо незна, куда є ова войска опредѣлена. По већой части говори се да ће се кренути у Добручу.

— Турци намерни су помоћу саюзне флоте, да заузму Анапу; пошто освоє и заузму то место, онда ће се превозити Турци и Черкези на енглескимъ лађама крозъ керчски мореузъ и ићи у Кримъ саюзницима у помоћь.

— Писма са енглеске флоте, коя се предъ Кронштатомъ налази, являю: да ће се скоро и тамо нешто важногъ и рѣшителногъ догодити. И сва се извѣстія у томе саглашаваю да су се Руси умели ползовати прошломъ зимомъ, и да су своя прибрежія яко утврдили. Поредъ целогъ Финскогъ приморя, поставлѣне су коняничке страже, кое о свакомъ найманѣмъ движенію флоте посредствомъ сигнала, командирима пѣхоте, коя далѣ у внутрености стои, являю. Исто тако и поредъ други морски прибрежія поставлѣне су войске. У Риги тако су се укрѣпили, да се нимало неплаше што се енглеска флота тако приближила; а за Ревалъ каже єданъ генералъ да є сада болѣ утврђенъ одъ Свеаборга. — У Сескару, гди са да енглеска флота стои, говори се да ће Французи извести се на суво.

— Генералъ Пелисіє явля изъ Крима у Паризъ: „Данасъ 25. Мая почели смо споляшнѣ бедеме Севастополя тући кое ћемо сутра съ божіомъ помоћу моћи освоити.“ — 26. Мая у 11. сатій у вече явля: „у 6 и по сатій почнемо нападати, и после єдногъ сата наши су се баряци вияли на Мамелону и на два шанца; непріятельска (руска) артилѣрія пала є у наше руке, 400. ньи зароблѣно є, наша є войска заузела освоєна места. Одушевленіє войске было є чудесно.

— „Монитеръ“ явля да су саюзници у освоєнымъ шанцима нашли 62. топа, и да су 13 руски официра заробили. Штета међу Французима была є такође велика.

— Изъ Крима являю да є врло яка и несносна врућина наступила, али поредъ све врућине никакве се опасне болести іошъ непоявлюю.

Течай новаца: сребро 129; дукати по 5 фор. 50 кр. ср. за банке.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 7. Јунія 1855.

ЩУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цена му є за три месеца 4 цванцика. № 47.

МОРСКІЙ РАЗБОЙНИКЪ.

(продужено)

„Ево инштрумента. Само єдну єдину песмицу — ону о ружи, или ону романцу о мавріјскомъ кралю, или о шаха Редина юначкимъ дѣлима. Шта вы оћете, шта се вама допада, Дона!“

Бела узме, страшльиво погледавши оца своєг, мандолину изъ руке Мигуєла. Дієго побледи, и стисне устне своє као грозничавъ, а особито дрктанѣ и трзанѣ нѣговы живаца показивало є унутрашню страшну борбу у нѣму. Мигуєлово злобно смешенѣ непрестано є траяло.

Дієго трудіо се, да оно сакріє, што се у крви нѣговой збыва, напрасно окрене се и рекне Бели: „Шта се затежешъ, желю нашегъ госта испунити? Та певай Бела!“

Ово захтеванѣ морало є за нѣга страшно значенѣ имати, єръ га густый зной по огореломъ одъ сунца челу попадне, муня безграничногъ бѣснила севне у нѣговомъ црномъ оку.

Белинъ сребрнозвучный гласъ разліє се у одєке подобне онима, коє ветрићи изъ еолове харфе измамлюю и по мирисавимъ ливадама разносе и разпростиру.

По свршетку песме дигне се Дієго, сетивши се обећаня Родригу датогъ, и оба оду у другу собу; крозъ прозоре исте, гвозденимъ решеткама снабдѣвене, видиле су се тврде стѣне на петъ шестъ фатій удалѣне.

Домаћинъ даде знакъ Родригу, да поредъ нѣга на софу седне, но овай, мислећи непрестано на свой озбильный посао, нехтеде сѣсти, већъ мирно проговори: „Опростите, донъ Дієго, што я текъ садъ предъ васъ ступамъ, да васъ за оно молимъ, што ће срећу живота мога испунити. — Я любимъ дону Арабелу, вашу кћерь, и зато молимъ садъ васъ, почемъ самъ о нѣной любави сигуранъ, за нѣну руку. Вы ме далѣ непознаєте, осимъ изъ кратког овогъ виђеня, но я васъ упућуємъ на найотмѣніє у момъ месту рођеня, Гранади. Сви ће вамъ казати, да стара породица Перезъ достойны предака има, и да є честь имена тога, до последнѣгъ колена, одъ свакогъ порока, свакогъ срама сачувана остала! Докъ се вы о томъ добро неизвестите, я ћу се драговольно вашой заповести повиновати, и удалѣнъ се одъ овогъ дома задржавати. Донъ Дієго, говорите, єсте ли съ тимъ задовольни?“

„Младићу, нешто ме мало доцканъ пытате; но васъ искреность ваша извинява — я се нелютимъ, каошто самъ хтео. Почемъ вы тако брзо къ цѣли ступате, то ми садъ одговорите донъ Родриго. Вы сте благородникъ? Я самъ васъ за нешто горе држао, кадъ самъ васъ кодъ Арабеле застао.“

„Вы ме нисте изненада застали, єръ самъ васъ я очекивао.“

„Е добро, шта бы вы чинили, кадъ бы вамъ я рекао, да Арабелина рука већъ другомъ, хитріємъ просіоцу припадлежи? Бы ли вы што и онда примѣтити могли.“

„Текъ у томъ случаю, ако ми дона Арабела, само изъ собственогъ побуђеня невѣрна буде, мануо бы се я далѣ надежде. Али никадъ, чуйте ме, донъ Дієго! никадъ нећу се я онога права одрећи, коє ће ми найсветія и найлепша цѣль живота быти, ако буде дона Бела за мене любави непрестано осећала!“

„Вы сте одважанъ човекъ, и то вамъ іошъ надежде дає. Ако сте у стаю, да одъ вашегъ супарника, кои є као Крезусъ богатъ, вашу любезну искупите ил' отмете — онда некъ буде — Арабела, морскогъ трговца Дієга єдино дете, ваша! То садъ съ моимъ гостомъ уредите, я вамъ оставлямъ слободно полѣ!“

„Донъ Дієго, то нису речи оца!“

„Вы сте продрзльиви! какво єнство лежи у вашимъ речма?“

„Честь благородника, противу мамона єдногъ —“

„Вы грешите противъ гостопримства, донъ Родриго! Идите, я самъ вамъ мою волю одкріо. Садъ зависи одъ ваше моћи и снаге, да л' ћемо се опетъ састати. Съ богомъ остайте!“

„Добро, я садъ идемъ! Ал' будите увѣрени, донъ Дієго, да ћу као победитель предъ васъ ступити, предъ васъ и предъ оногъ странца, комъ вы срећу Арабеле продати намеравате! Оћете вашу кћеръ робиньомъ ваше волѣ да учините, но я ћу є или изъ тій окова избавити, или у борби за мою милу, као жертва пасти! Некъ се мой противникъ, колико оће, подъ свою лисичію маску крије — я самъ каиновъ знакъ на нѣговомъ челу видіо, пакъ ћу се противъ безчестногъ лукавства іошъ већма наоружати него противъ явне борбе!“

Садъ напрасно ступи у собу Мигуєлъ, и са ироничнимъ удивлѣнѣмъ окрене се Дієгу и рекне: „Опростите, што васъ узнемиравамъ! Да самъ знао, да є вашъ посао тако озбилянъ и важанъ, бы се и безъ опроштая разстао и одловіо.“

„Шта, заръ већъ одлазите, донъ Мигуєле? — Извините ме донъ Родриго, што ћу продуженъ нашегъ разговора засадъ да прекинемъ; но ако ћете ми и убудуће ту честь указати, да ме посѣтите, то изволите само доћи у мой домъ у Гибралтару, тамо ћу васъ достойніе дочекати моћи.“

Ове речи быле су съ таквомъ мекости и учтивости изговорене, да Родриго ништа друго чинити ніе могао већъ се опростити и отиѣи.

Садъ су се ова друга двоица сама, дуго ћутеѣи сматрала. Мигуелово лице узело є на себе лисичій карактеръ; домаћинъ пакъ изгледао є, да є подъ истогъ карактера упливомъ страшно патіо; онъ є често длановъ зной съ чела своегъ тръо и као да є са страомъ очекивао, да Мигуєлъ говорити почне. — Но и овай изгледао є, као да ништа немисли; непрестано се са врѣомъ своегъ кратког двосечца ножа играо, когъ є свакій часъ изъ недара своій вадіо, и опетъ га у недра метао. Напоследку досади му се то ћутанѣ, баци погледъ на врата, на коя є Родриго изишао, па почне говорити: „Шта є онай деранъ овде хтео? Чуо самъ гди Арабелино име споминѣ. Да ніе тако безуманъ, да мой супарникъ буде? Онда тешко нѣму! А вы Дієго, шта се вы тако дуго шалите съ ньимъ? Онъ є у служби правительственой — можда є увода — на васъ се већъ одавна подозрева, а вы іошъ у вашой слепоћи верујете коекаквимъ гаткама, што вамъ балавче єдно казує. Тако ми пророка! Вы сте великій лудакъ! Я те лакрдіе нећу више да трпимъ! Арабела мора украсъ могъ харема быти, пре него што съ тогъ цвета мирисъ онаквe ветрогонѣ стресу.“

„Чередине! Вы само заповедайте! Арабела є дете іошъ — она ће се моіой заповѣсти повиновати,“

„Но ако ньой онай накићеный деранъ ипакъ миліи буде одъ богатогъ сина пророковогъ, ако — “

„Я стоимъ добаръ моимъ животомъ, да ће се испунити ваше желѣ! Вы то врло добро знате, Чередине, да я у вашой власти стоимъ.“

„Нисте ли вы найбогатіимъ трговцемъ у целомъ кралѣвству постали, помоћу моіомъ? Я се у васъ уздамъ, а засадъ є доста; слѣдуйте ми, насъ важна дѣла очекую.“

Арабела є у найвећемъ колебаню очекивала на Родриговъ повратакъ изъ собе оца своегъ. Њговъ долазакъ быо є найрѣшителніи одговоръ на страшльиво пытанѣ нѣногъ пуногъ любави срца.

Плачући падне му она на груди. Нѣна слутня на жалость се испунила.

„Уздай се у бога, Бела! буди ми вѣриа! Я ћу све покушати, што у човечіой моћи стои, да те изъ руку овы варалица истргнемъ. Съ богомъ остай, любезна — немой очаявати!“

Іошъ єданъ загрляй, іошъ єданъ полюбацъ, — па онъ оде. Бела се зацене плакати.

Текъ што є Родриго свою любезну оставіо, већъ є и чунъ Мигуєла и Дієга одъ обале у море пловіо.

Бела ніе могла іошъ никако къ себи доћи. Тако є была замишлѣна, да Лизбету, стару ону пріятельицу одъ детиньства ньіовогъ, ніе ни примѣтила, кадъ іой се она приближила.

„Сирота Бела! несретно дете!“ тужаше она тихо.

Бела се тргне, као каква месечарка, кадъ є ко изъ нѣны опасны ноћны путованя пробуди. Лизбета є узме за руку и замоли є, да съ ньомъ у нѣну собицу оде, има іой, вели, єдну тайну саобштити. Бела іой є слѣдовала као какво мало дете. Кадъ у собу уђу, Лизбета є посади покрай собе, заключа врата, па почне говорити:

„Овако неможе далѣ ићи, дона!“

„Дуго заиста не, добра Лизбето! Я нећу моћи то дуго сносити!“

„Вы морате изъ ове куће бежати! Морате найпре избавлѣни быти, па да на любавь вашу мислите. Можда іошъ ноћасъ! єръ ће, боимъ се, после доцканъ быти!“

„Кадъ бы само Родриго — “

„Садъ мислите на васъ, дона! Морате найпре избавлѣни быти, па после мислите на нѣга. Я ћу вамъ єдну тайну повѣрити, коє ће жалостный садржай растерати вамъ сваку сумню. Некъ вамъ то буде последнѣ сведочанство моє привржености, што се я ни слѣдства преступка клетве небоимъ, текъ да само васъ одъ оне опасности сачувамъ, коя се надъ вашомъ главомъ купи.“

„Шта ћу я то страшно морати чути? Зашто сте тако дуго ћутали, Лизбето, да напоследку моя безбрижность моя пропасть буде!“

Заръ да васъ и срећне прошлости лишимъ, тогъ єдиногъ времена, коє сте вы весело проживили? Не само помисао на преступакъ клетве не! већъ и сажалѣнѣ према вашой невиной младости, и ваша доброта уздржала ме є одъ єдногъ признаня, коє ће учинити, да се вы одъ покваренога човечества гнушати морате. Можда ћете, кадъ мою тайну чуете, на мене и на све остале мрзити.“

„Само на єдногъ нећу!“

„Сѣтите се сенке ваше умрле майке, дона! Мрзите на све, што на свету живи. — Люди су нашемъ полу безсавѣстни непріятельи, — само кадъ съ ньима равнодушно поступамо, превіяю се они предъ нама и просе милосрдія; но како насъ залуде, и како мы нађемо, да су они наше любави достойни, — онда смо мы подчињена створеня, за коя милости нема! Сећайте се ваше мртве майке, кажемъ вамъ!“

„Вы знате што о моіой матери, Лизбето? То ми текъ садъ кажете. Можда сте є и познавали? Говорите!“

„Како да є нисамь познавала! — я самъ се као дете съ ньомъ покрай обале Ебра играла, као да є моя сестра была. Она, єдина кћи найбогатіегъ трговца у Ма-

дриду, делила є са сиротомъ *Цыгарельомъ (цыганчицомъ)*, — тако су ме звали због могъ порекла, будући самъ я родомъ одъ оны скитаюћи се племена, и одъ њи остављена у кућу оца матере ваше примљена, — она є, велимъ, сваку радость са мномъ делила, и до тога є дотерала, да самъ съ њомъ заєдно и науку слушала. *Селма*, тако се звала моя сирота пріятельица, ніе матере имала, — као и вы. Кадъ є у вашимъ годинама была, види она єдногъ мавріскогъ младића, овай є био прекрасанъ, она се залюби у њега. Мени се са сузама исповеди, я самъ съ њомъ плакала — и тако є свеза између насъ заключена была."

„Антаръ, тако се онъ звао, долазіо є сваки данъ њой; кадъ є отацъ после ручка по обичаю одпочивао, я самъ на вратима стражу чувала. Єдномъ падне мъ я у врућицу, и у моіой забуни избунцамъ сву нашу тайну. Селминъ отацъ бѣсніо є одъ лютине, кадъ є све дознао! Онъ отури ногомъ свою кћеръ одъ себе, и зарекне се, да є никадъ томъ просяку (будући є Антаръ сирома био) дати неће."

„Съ дивльимъ іогунствомъ Антаръ оде, заклевши се, да ће се вратити, и за ту се увреду осветити."

(Далѣ слѣдує)

ОГНѢДИШУЋИ БРЕГОВИ.

Огнѣдишући брегови, вулкани названи по имену митичногъ бога, обично су доле широки, горе пупчасти, као звоно какво, а на врѣовима налази се у виду левка одушка, крозъ кою брегъ разне матеріє избацує. Ова одушка, кратеръ, найвећа є обично на найвишемъ врху, но има знатны кратера и иначе са стране брега, кои често тако силну масу избацую, да за кратко време неке врѣове брега надвисе. Вулкани избацую обично неку изъ разны матерія стоплѣну усіяну смѣсу, коя се лава зове, но поредъ тога и димъ, пепео, пѣсакъ, бимштайнъ, стѣне, воду, блато, смрдльиве и загушльиве гасове, а по казиваню неки путника избацивали су у Америки вулкани по кои путъ и живе рибе. Прави гасовни вулкани налазе се на каспійскомъ мору, гдѣ гасови изъ земль истѣрую и запалѣни као пламеный стубъ одъ 20 — 30 стопа висине букте. Овай гасъ може се и у цѣви увести и тако по вольи онамо разводити и за свѣтлѣнѣ употребити, гдѣ ко оће. Има и таковы брегова, кои су ноћу сасвимъ у ватри и пламену огрезли, безъ да та свѣтлость пали, и жеже. Лава, кою вулкани избацую, одъ две є руке, єдна є тврда и густа, коя изъ вулкана тече, друга є шупльикава, кою вулканъ надалеко у висъ избацує. Ону тврђу лаву употребляваю за разно посуће, као за таньире, бурмутице, кутійце —, а простію лаву за зиданѣ кућа, за калдрму и т. д. Чудновато є то свойство лаве, да она онако дуго може топлоту у себи задржати. Површина лаве разлади се брзо и стврдне тако, да се по њой ићи може; али неколико стопа дублѣ све є усіяно и житко више година. Често є усіяна лава и тече іошъ после 10 година, почемъ є избачена была; а лава съ Етне горила є и пушила се іошъ 20 година после блювања вулкана. Лава, докъ є у усіяномъ и житкомъ стању, тече съ брда у долѣ, подпуни кои путъ неке долинице, па се преліе у друге, и тече тако у потоцима на врло далеко; н. п. найдужій токъ Везува є био 47500 стопа, при нѣговомъ избациваню одъ 1805. год. текла є лава 16730 ст. надалеко, съ 8500 ст. широкимъ и 30 до 40 ст. дубокимъ токомъ; а год. 1783. на Исланду текла є лава 20 миля надалеко, токомъ одъ 8 миля у ширину. Вулкани су обично на островима или баръ близу мора, а млого пута су и у мору, и онда се одъ избацане лаве начине читави острови. Огнѣдишући брегови неблюю ватру непрестано него одъ времена на време, али обично сви оближньи у исто време; па престану дисати по кои путъ на неколико столѣћа, као н. п. што се Везувъ био одавна угасіо, кадъ се наєданпутъ у половини првогъ столѣћа после Христа провали и више варошій пепеломъ затрпа; у 12. столѣћу се опетъ угаси, и кадъ се 1631. год. наново запали, био є савъ брегъ населѣнъ и шумомъ и усѣвима покривенъ. Лава наравно онда по већой части све живо сажаже и упропасти. Блюванѣ вулкана каквогъ можебыти є найлѣпшій али и найстрашніи появь природе. Пре свега осѣти се оморина нека; потомъ чує се учанѣ и тресканѣ, трзанѣ и дрктанѣ земль; димъ на врху брега спочетка непримѣтанъ сгуснe се напослѣдку и покріе сво небо; крозъ димъ примѣте се широки зраци избацаногъ усіяногъ песка, мунѣ сѣваю крозъ ту црну масу, усіяне грдне стѣне, и стоплѣне масе полете изъ неизмѣрне дубльине у висъ съ громовитомъ укомъ, а за њима пепео, шляка и каменѣ, при непрестаномъ и увећаномъ тресеню земль. Избачено поврати се одъ части опетъ у кратеръ, али тамо неостане, него по другій путъ съ истомъ силомъ излети и сліе се кудъ на страну. Често прате то блюванѣ страшне грмлявине, буре и буице, съ млогимъ громовима и муняма; а по кои путъ извори усану. Избацани пѣсакъ задржи се више дана у воздуху као густый облакъ, тако да є свуда помрчина. После свега куляю изъ кратера и изъ разны пукотина брега угушльиви гасови и пара крозъ више дана. Снага бацаня є врло велика; рачуна се 2000 стопа у секунди; тако є єданъ вулканъ избаціо грдну стѣну одъ 100 кубны рифій шестъ сатій далеко. —

ДОМАЋІЙ ТЕАТЕРЪ.

Господинъ. Заръ си се и ты женіо, комшія?

Комшія. Дабогме! Али я самъ све радости и жалости брачне на брзу руку преко главе претуріо. У суботу испросимъ дѣвойку, у неделю насъ огласе у цркви, у понедѣлякъ є прстенуємъ, у вторникъ се вѣнчамо, у среду роди ми се синъ, у четвртакъ умре ми жена, у петакъ умре и дѣте; и тако ме та єдна недѣля дана толико засити, да никадъ више на женидбу нисліо нисамъ.

ПОЛЕЗНЕ ОПОМЕНЕ.

— *Купусъ* одъ буба и гусеница може се сачувати, кадъ се по купусу гдѣгдѣ само куделя посеє.

— *Зелю* разномъ и *цвѣћу* досађую млого неке бубице, коє као ваши изгледаю, а ове се затиру тимъ, да човекъ землю съ терпентиномъ помѣша и исту у мрвицама по усѣву разбаца, или тимъ, да билѣ попрска водомъ, у коіой

є нешто дувана или стуцаногъ лука црногъ или грашка кувано.

МРВИЦЕ

— У Филаделфіи осуди полиція єдногъ момка, што є у піянству псовао, да за 24 псовке 16¾ долара (одъ прилике толико талира) плати, и іошъ 5 долара за піянство. Но како осуђеникъ ніе новаца имао, то му преобрате ову казнь у затворь, за піянство 24 сата и на сваку псовку по 24 сата, дакле свега 25 дана затвора.

— Чародѣй Билсъ представлаюћи у Штутгарту своє враголіє између осталога и то врло вѣшто учини, да жена нѣгова поредъ нѣга стоећи наеданпутъ нестане. Зрительи су плѣскали, и єднако викали да повтори. Припреме є было само за єдну обману. дакле ни Билсу ніе могуће было, враголію ону повторити, но онъ се брзо предосѣти, изиће предъ зрителѣ и рекне: „Господо, я самъ имао само єдну жену, и те є нестало; докъ се опетъ неоженимъ, друге жене немамъ; него ако башъ оћете, да мою вѣштину опытате, и ако кои одъ зле жене млого пати, нека се яви,, и я ћу учинити, одма да є нестане.“ — На то скочи єданъ дебелый пиваръ и повиче: „Господине, 20 луидора поклона, ево ове моє!“ Но іошъ ніе био послѣднѣ рѣчи изговоріо, а већъ заєчи страовитый одговоръ іошъ деблѣ пиварице, састоећи се поредъ єдногъ масногъ шамара у рѣчима: „А ово нека ти є, ћаволе, за срећна останка, ако се више невидимо.“ — Наравно. садъ текъ загрми сво зданіе одъ плѣскања и смѣяња млогобройне публике. —

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Представникъ княжескій Г. А. Симићъ приспѣо є ономадъ изъ Пеште у Бѣоградъ.

Бѣоградъ 6. Юнія. Младый княжевићъ србскій Петаръ Караћорћевићъ полагао є испыте своє 3. и 4. ов. м. у присуству Ньіовы Свѣтлостій, г. митрополита, гг. попечителя, гл. инспектора школа, директора гимназіе и више остале господе. На найвеће задовольство своій учителя нимало незбуњенъ великимъ броємъ пытача одговарао є испытаникъ на млога и млога пытаня изъ земльописа, рачунице, србске граматике и нѣмачкогъ и францускогъ єзика, као изъ предмета, кои се поглавито у 1. гимназіялной класи предаю, — (и на клавиру). Време школскогъ одмора провешће младый ученикъ здравља ради у Карлсбаду, куда ће се после неколико дана кренути.

— Великій везиръ, честитый Али-паша, бывшій посланикъ порте при бечкимъ конференціяма, сратіо се на путу своме изъ Беча у Цариградъ у неделю 5. т. м. на неколико сатій у Бѣоградъ, гдѣ є сяйно одъ турски и србски войника и властій дочеканъ и по свршеной Свѣтломъ Князу посѣти кодъ ч. паше бѣоградскогъ ручао, и потомъ одма путъ свой далѣ продужіо.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Предъ *Одесомъ* стоє изванъ домашая руски батерія непрестано с саюзнички воєны лађа. Генералъ Лидерсъ одлази такође та своимъ корпусомъ у Крим, а и гарда є на путу тамо.

— Изъ *Цариграда* одъ 26. пр. м. являю, Риза-паша є одпуштенъ, а на нѣгово мѣсто поставлѣнъ є Мехмедъ Рушдій за воєногъ попечителя.

— Изъ *Крима* одъ 28. пр. м. ноћу явля генералъ Пелисіе: непріятель є на одузета му утврђеня нападао, но ніе ништа успѣти могао; онъ се повукао у обкопе пристаништа, но ни ту неће га наше бомбе на миру оставити.

— Званично изъ Лондона являю, да су саюзници 22. 24. и 25. пр. м. у *азовскомъ мору* Таганрогъ, Маріополь и Гайскъ нападали и сва явна зданія и магацине спалили. Съ ньіове стране, кажу, само є єданъ ранѣнъ.

— Изъ *Крима* явля генералъ Пелисіе, подъ 29. пр. м., да су саюзници у судару одъ 26. пр. 502 Руса међу ньима 20 официра заробили, и 73 топа освоили. — Далѣ подъ 30. пр. явля истый ген., да се саюзници у заузетимъ обкопима утврђаваю, да су Русе іошъ далѣ узбили и да већъ на нове шанчеве нападаю.

— Єданъ дописникъ пише изъ *Париза*: Освоєнѣ Мамелона найвеће є дѣло саюзника у Криму и ако насъ поредъ одважности Пелисія срећа послужи, биће за кратко време сви готово шанчеви у нашимъ рукама; али нетреба ни то заборавити, да су ово све утврђеня, коя су Руси подигли текъ одкако смо мы у Криму; ти сви шанчеви израсли су изъ землѣ предъ нашимъ очима, и топовима, а правомъ Севастополю, оними млогимъ градовима и градићима, нисмо се мы іошъ ни приближили. Мамелонъ смо крваво освоили, садъ намъ треба на Малаковъ ударити, и пре свега овай градићъ освонти; да ово безъ силне крви быти неможе, свакій зна.

— Князъ Горчаковъ явля одъ 28. пр. м.: Бомбардиранѣ траје єднако и яко, поглавито на бастіоне Корнилѣвъ и № 3. Непріятель є искао примиріе, да мртве своє сарани. Примѣтили смо, да є силне штете претрпіо; 26. Мая изгубіо є 4000 мом. — О истимъ боєвима явля к. Горчаковъ подъ 27. пр., да су Французи Русима три редута узели, да су Руси 2500 мом. коє мртвы коє ранѣны изгубили, и да су притомъ 275 Француза, међу тима 7 официра, заробили.

— Изъ *Одесе* являю, да є телеграфъ између Одесе и Петерсбурга и приватнима на употребленѣ отворенъ; и да ће се скоро преко Николаєва са Севастопольомъ свезати.

— У *Бруси* є опетъ земльотресъ 16. пр. м. велике штете чиніо; Абделъ-Кадеръ преселіо се у Цариградъ.

— Царъ Александеръ издао є маннфестъ у смотреню наслѣдія престола; по истомъ предузеће вел. князъ Константинъ до пунолѣтства найстарієгъ царевогъ сина владу као регентъ; ако бы найстарій царевъ синъ умръо, то ће вел. князъ Константинъ до пунолѣтства другогъ сина земльомъ управлятн. Туторство се предає самой царици.

Течай новаца: сребро 125½; дукати по 5 фор 47 кр. ср. за банке.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Београду 10. Јунія 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цена му є за три месеца 4 цванцика. } № 48.

МОРСКІЙ РАЗБОЙНИКЪ.

(продужено)

„Њга изъ Мадрида нестане!“

„Година дана проће тихомъ тугованю за одсуствующимъ; кадъ єданпутъ Селминомъ оцу некій богатый странацъ буде пріявлѣнъ, кои є у богатомъ шпаньолскомъ оделу, съ многобройномъ пратњомъ, као какавъ краль, предъ нашъ дворъ одсео, и садъ у великой сали чекаше на дозволенѣ, да предъ домаћина изиђи може. Овай пакъ за сяйности и великолѣпіемъ жуднећій трговацъ тако се посѣти овой обрадовао, да є одма своимъ непознатомъ госту насусретъ потрчао.“

„Насъ две быле смо у нашъ везъ задублѣне, кадъ є домаћинъ са своимъ гостомъ ступіо у собу къ нама. Кадъ овогъ угледамо, я викнемъ удивлѣна, а Селма умало у несвесть непаде. Антаръ загрли свою любезну Селму са знакомъ найвеће радости, и незове є своіомъ невѣстомъ, докъ є отацъ нѣнъ, као што є лакомъ за новцемъ итако быо, ньи съ найвећимъ задовольствомъ сматрао. Онай сиромашный Антаръ постао є на непознатый начинъ другій Крезусъ у богатству; а срећный тастъ ніе млого пытао за изворъ истогъ богатства; Селма є іошъ манъ на то мислила, она се сасвимъ преда сладкомъ саняню любави своє. — “

„Венчанѣ младенаца было є торжество за сву отмѣну и богату господу Мадрида. Селма се блистала накитомъ своимъ као сунце; као каква кральица корачала є она, подъ руку съ Антаромъ, крозъ редове гостію. — “

„О да самъ є видила! Я немамъ ни найманѣ понятія о матери моіой — никадъ нисамъ чула, да се о ньой говори.“ прекине Бела приповеданѣ, са тужнимъ лицемъ.

„Имамъ єданъ нѣнъ образъ, где є она као невѣста врло добро погођена. Видите ову медалю! Већъ толико година носимъ га сакривена у недрима моимъ; далѣ нећу да вамъ га задржимъ — ево узмите!“

„О како є лепа была, каква блага душа, види се у овомъ миломъ лицу!“

„Я іошъ нисамъ свршила, дона!“ Бела полюби образъ онай и задуби се у сматранѣ нѣгово.

Лизбета продужи своє приповеданѣ далѣ:

„По краткомъ времену после венчаня, почне Селму нека тайна туга и еумня мучити, єръ є Антаръ чешће некудъ одлазіо, и по дугомъ се времену натрагъ враћао, сдитъ и несносанъ. Нико ніе знао ништа о нѣговомъ путованю казати.“

„Єданпутъ, кадъ се Антаръ опетъ на путъ спремати почне, заповеди она мени, да іой єдне удесне альине наћемъ, и тако мы заедно готово съ ньимъ, као две циганке обучене, оставимо Мадридъ, и слѣдовали смо нѣму свуда.“

„Вама онда ніе ни година дана было. Селмина є намѣра погрѣшна была, вась безъ помоћи оставити због оногъ човека; и она є то осећала, и зато васъ при поласку притисне на своє куцаюће срце и последньій васъ путъ полюби; — но подозренѣ на мужа было є яче одъ матернѣ дужности.“

„По дугомъ и теретномъ путованю, гонећи непрестано трагъ Антаровъ, доспѣмо у Кадисъ, где са ужасомъ дознамо, да се Антаръ спрема на море. Шта садъ да почнемо? Я самъ молила Селму, да се натрагъ вратимо; но она повиче: „„Оћу да дознамъ тайну нѣгову!““ и похити къ пристаништу. Лађа она, на кою є Антаръ отишао, изгледала є као каква трговачка лађа, а заставу є бразиліянску имала. Съ найвећимъ страомъ и нестрплѣнѣмъ сматрали смо мы спреманѣ и тумаранѣ по крову лађе. Садъ одъ исте доплови єданъ чунъ къ обали; и видило се да некогъ изъ Кадиса очекуе, кои є морао млого на броду важити, єръ се међу момцима нека тишина и свечаность распростре, кадъ се онай обали приближи. Овай се пакъ често обзирао на варошь, као да є іошъ кога очекивао.“

„За то време измисли Селма єданъ, за себе несрећанъ планъ.“

„Она є мотрила кадъ овай човекъ негледа, пакъ онда молећи се приступи чуну. Я примѣтимъ, да є наумила была све чинити, зато є замолимъ, да дозволи мени, да я съ людма говоримъ. И тако я корманошу живо опишемъ наше неповольно станѣ, како насъ сирѣчь гоне, и како морамо бѣжати. Замолимъ, да насъ у чамацъ прими, па после ћемо и капетана молити.“

„По краткомъ ћутаню рекне ми корманошъ: „„Ево капетана, я ћу васъ нѣму пріявити.““ Текъ што є онъ то изрекао, већъ є капетанъ предъ нама стаяо. Онъ бы-

яше високъ, гордъ младићъ, око своій двадесетъ година. Одважность и владарска воля, снага и разумность светлиле су у нѣговомъ севаюћемъ погледу.“

„„Шта тражите вы овде на момъ чамцу?““ „продере се онъ насъ.“

„„Ваше сажаленѣ, капетану! Мы бежимо изъ отечества, — о избавите две невине девойке, на коима ужасно подозренѣ лежи, да смо врачаре и вештице, будући мы благородне вѣштине извршуємо, коє су, нашегъ порекла последнѣ благо нашемъ презреномъ роду остале. Смилуйте се на насъ!“ “

„Селма ніе могла говорити, само є руке молбено склопила.“

„„Видћемо, шта знате! Но само подъ тимъ условіемъ можете остати кодъ насъ, да ни найманѣ пытанѣ о намѣри нашегъ путованя непроговорите, и да се рѣшите кодъ насъ остати, па ма шта было.““

„„Нека тако буде! примите нашу найвећу благодарность, за вашу доброту!“ “ „На єданъ знакъ, полети чамацъ крозъ надимаюће се валове морске, и мы смо се за кратко време нашли на єдномъ великомъ броду, кои се звао „Арія“*, где насъ на єдно прляво место у лађи упуте. Котве се извуку, ветрила се поспѣшнимъ ветромъ напуне и мы смо съ нашимъ бродомъ за кратко време были на широкомъ мору.

„Кадъ ноћь наступи усудимо се првый путъ на кровъ лађе изићи. Было є врло мрачно. Због люляня лађе нисмо могле држати се, зато одемо у єданъ угалъ, одкудъ смо могле све видити и чути, безъ да є насъ ко примѣтити могао.“

„Можда смо четврть сата ту седиле, кадъ одъ єданпутъ викне стражаръ озго съ катарке, да се нека лађа види. То є было знакъ ужасномъ позорію, коє се нашимъ очима наскоро одкріе. Одма се два човека попну горе на кровъ, и стану брзо заповѣсти издавати, такве заповѣсти, коє су насъ две у чудо довеле. Катарке, мотке и платна, у таково се станѣ поставе, као да є бродъ какву велику буру издржао. Мы се дркћући у угалъ прикріємо, кадъ є Антаръ и капетанъ пролазіо, и заповѣсти издавао.“

„Садъ загрме съ нашегъ брода учестани пуцньи топова, као знаци нужде, на коє се по краткомъ времену одговори.“

„„Къ оружю!““ повиче капетанъ. „„Како лађа тако близу буде, да се прикачити може, почеће борба!““

„Морнари збаце своє горнѣ хальине са себе и почну се спремати на неку велику борбу.“

„Лађа она, што се приближавала, было є врло лепъ бродъ са три катарке; людство нѣно поздрави нашъ бродъ съ яснимъ узликомъ, спремаюћи се да насъ избаве, почемъ и єданъ великій чамацъ у море спусте. Но текъ што се бродови приближе, убоду наши морнари чаклѣ у онай бродъ тако, да су садъ бродови приковани были; затимъ се са тигровомъ бесноћомъ устреме на безазлену свою жертву. Ужасно проливанѣ крви почне. Антаръ се устреми самъ напредъ на капетана те португалске лађе, и овай бѣдный стропошта се Антаровимъ севаюћимъ мачемъ прободенъ, за своимъ несрећнимъ друштвомъ преко брода у море. Онай страшный човекъ, кога смо мы као капетана нашегъ брода познали, викао є съ дигнутимъ мачемъ: „„Арія! Арія!““. као да є мало свирѣпства было. Више ніе борбе ни было — већъ само просто кланѣ!“

„Напослѣдку буде побѣда одржана. Живе оставше Португалце затворе доле у лађу, ранѣне пакъ и мртве безъ млогогъ избора у море баце. Лепый португалскій бродъ буде єдногласно изабратъ за далѣ путованѣ, болый и зато способніи него наша тешка Арія, кою заключе, за собомъ вуѣи.“

„Међутимъ є Селма была у несвесть пала. Шта ћу садъ! морала самъ помоћи тражити. И текъ што самъ хтела парче платна преко нѣ прострти, да бы є тако одъ овы свирѣпы людій сакрила, кадъ ал капетанъ ступи къ мени, за кимъ є и Антаръ ишао.“

„„Шта радите васъ две? Да ніе та мала цингареля при овой игри заспала?“ —

— „ Што є та девойка у несвесть пала?“ — запыта Антаръ намргоћено. „Како су ове две на нашу лађу дошле?“

— „Дечица су ова врло красна, я имъ нисамъ могао молбу одбити;“ одговори капетанъ, „замоле ме за прибѣжиште, и я ій пустимъ на лађу.“ —

— „О, то нисте паметно учинили! Мы смо можда издани пре него што на суво изићемо.“ —

— „Е, дакако; зато самъ се я већъ побринуо! Ову малу узећу я са собомъ, а за ту доле, — но и за ню ће се штогодъ наћи.“ —

(Далѣ слѣдує)

З А Т В О Р И.

Она се лица по закону затвараю, о коима држава мисли, да неко право има, споляшню слободу іимъ одузети, а то су были понайпре такове особе, коє су уживанѣмъ слободе могле какву штету проузроковати; н. п. кадъ бы ратный заробљникъ опетъ оружѣмъ на насъ нападао, или дужникъ ненамиривши се съ повѣрителѣмъ одбѣгао, или злочинацъ опетъ своя злочинства повторавао. Такови бы затвори были зло *предупређаваюћи* или *осигураваюћи затвори*. Но може быти, да затворомъ намѣравамо до истинитости ствари — преступка — доћи, н. п. да кривце међусобно одлучимо, и понаособнимъ испытиванѣмъ истину дознамо, то су *испытни затвори*. Или се затворомъ признанѣ кривице или исплата даваня каквогъ изнуђава, — *принудни затвори*. Или заступаю затвори напослѣдку друге манѣ или веће казни, и то су *казнени затвори*, кои су поглавито одъ оногъ времена распространѣни, одкако су у човечномъ и изображеномъ свѣту разне казни смрти, боя и свакоякогъ безчешћеня кривца престале или се баръ уманьиле.

Ма у комъ у случаю законъ надъ обтуженимъ *казнь затвора* изрекао, никадъ се несмѣ изъ вида испустити, да осуђеный само *казни затвора* а никоіой *другой* неподлежи; т. є. човечность, дужность, савѣсть и достоянство законодавства и судейске правице забранюю, да се осуђеный

* Арія значи на арапекомъ єзику „напредъ.“

поредъ казни затвора іошъ слабіимъ и ячимъ мученѣмъ изнурава и убія. Ако се жели мученѣмъ смрть кривца докучити, то га треба одма и осудити на ту казнь, и стварь брже и ямачно човечніє свршити; єръ заиста нема разлике између смрти изъ 6 пушака, одъ коій 4 жертву добро згоде и одма убію, и између оне смрти, коя после єдне, две и три године слѣдує рђавой и слабой рани, нечистоћи у свему, нездравомъ обитаваню, нераду или пренапрежуђемъ раду, зими и влаги, нема заиста друге разлике, но што се овдѣ смртна казнь потайно, споро, недозволѣнимъ и свакомъ закону противнимъ начиномъ извршава. Ако мѣсто смрти таковомъ станю сужны слѣдую само изнуреность и болести, то є опетъ такавъ поступакъ противъ свакогъ закона и чувства човечности, єръ ако є осуђеный подобіє божіє као грѣшанъ човекъ преступкомъ окаляо, несмѣмо мы праведни, кои грѣшника на больій путъ изводимо и казнимо, исто іошъ нечовечніє каляти. Онъ є погрѣшіо у раздражености, изъ нужде, пола изъ незнаня, изъ лакомислія, као рђавъ христіянинъ, по своемъ рђавомъ и покваренoмъ воспитанію, непочитуюћи законъ нашъ, а мы грѣшимо съ ладномъ крви, разложно, добро воспитаки, као христіяни, безъ нужде, и припознаюћи нашъ собственый законъ; мы чинимо оно, што духъ и рѣчь нашегъ закона забранюю: єръ да є хтѣо законъ изнуреность и болестъ сужногъ, онъ бы као и за смрть нашао тому средства, и прописао бы н. п. да се сужномъ разне болести каламе, да се пуштанѣмъ крви слаби, да му отрова даємо и т. д.

Прећашня столѣћа была су у овомъ обзиру страовита и грозна. Колико є жертвій после найгрозніи болестій пало у тамницама мрачнимъ, влажнимъ, ладнимъ, смраднимъ, пунимъ коєкаква гада, безъ пристойне човеку ране и безъ икакве неге. Доцніє се одъ тій нечовечны затвора одустало, али се у другомъ чему грѣшило, нарочито у томе, што се државе нису за тѣлесно здравлѣ и за морално и друштвено побольшанѣ сужны старале. За дугованѣ какво затвореный губи само слободу споляшню, иначе задржава сва права грађанска; исто тако и у испытномъ затвору сѣдећій осуђеникъ губи само слободу свою, єръ до изречене пресуде ніє кривъ, само што држава има право, одъ осталогъ га свѣта одлучити. За казнь затвореный неможе све угодностій слободногъ и праведногъ грађанина захтѣвати, али немора више ни сносити, но колико му за учинѣный преступакъ законъ казни опредѣлява. Кадъ сранимо казни окорелогъ крадльивца, варалице и дангубе, кои є на 10 година затвора осуђенъ, и сиромаха єдногъ, кои се изъ нужде или лакомислія єданпутъ на крађу полакоміо, и кои є зато на годину дана затвора осуђенъ, то овай ніє 10 пута слабіє казнѣнъ, него млого яче; єръ само другованѣ за то време съ онаковимъ преступницима већа є казнь. Држава пакъ тимъ губи єдногъ грађанина, єръ ће друженѣмъ съ онако великимъ кривцима лакомисленый крадльивацъ постати извѣштеный и препреденый злочинацъ; т. є. затвори су были државомъ устроєна заведенія, гдѣ су се люди у пороцима обучавали и усавршавали.

(продужиће се)

ПОЛЕЗНЕ ОПОМЕНЕ.

— *Косе* и *српове* можешъ лакше наоштрити, ако брусъ квасишъ смѣсомъ одъ н. п. 1 оке воде и 15 драма витріола; притомъ болѣ є начинити себи дрвенъ брусъ одъ мекогъ каквогъ дрвета, н. п. яблана или тополе, но онда метни у ону воду єдну шаку ситногъ пѣска, промути свакадъ брусомъ (дрвенимъ) воду мало, и оштри као обично.

— *Жито* лако се квари, ако се почешће непреврће, єръ се ужеже, па лебъ после удара. Неки су увидили, да є жито и одъ квара и одъ разны буба и одъ мишева и пацова сигурно, кадъ се овршено и добро осушено *заєдно съ плевомъ* у амбаре смѣсти.

— Млада дрва и башту одъ *зечева* сачувати можемо, кадъ печену сланину у туцанъ барутъ или у сумпоръ умочимо, и тимъ стабло дрвећа намажемо; други употреблаваю псећу масть, неки само сумпоръ или кречъ и мастъ. Неки намажу узице томъ машћу или смѣсомъ, па окруже узицомъ усѣве.

— *Тучъ* (месингъ) са стакломъ може се слепити врућомъ смѣсомъ изъ 4 драма смоле, 1 др. воска и 1 драма туцане циглѣ.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Дѣте. Нано, зашто жене носе амрелъ, кудъ се годъ макну?

Жена. Закланяю, сине, образъ, да имъ непоцрни.

Дѣте. А зашто, нано, и люди неносе амреле?

Жена. У ньи є, сине, итако црнъ образъ.

РАЧУНСКЕ ЗАГОНЕТКЕ.

— Напиши одъ броєва 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 у слѣдуюћой слики 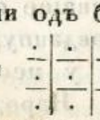 на мѣсту сваке точке по єданъ брой тако, да сабиранѣмъ три броя уздужъ, попреко или унакрстъ свакадъ сума 15 изађе.

— Єдна сирота пошлѣ свогъ сина съ тридесетъ ябука на піяцу, и рекне му, да продає 2 ябуке за пару, и да іой донесе 15 пара кући. Мало доцніє пошлѣ и млађегъ сина такође съ 30 ябука, и рекне му, да 3 ябуке за пару дає, и да іой 10 пара кући донесе. — Млађій братъ затече старієгъ на піяци іошъ съ непродатимъ ябукама, єръ су му скупе быле. Старіи онда рекне млађему: „Я нећу садъ никако моћи моє ябуке продати, кадъ ты будешъ 3 за пару давао, него айде да ій помѣшамо, па како су моє 2 за пару и твоє три за пару, то да даємо 5 за 2 паре.“ Тако и учине и одма све распродаду. Но кадъ хтѣдну дѣлити новце, нађу само 24 п. Садъ помисле, мати се помела, и почну рачунати:

30 ябука,	2 за	1 пару чини	. . . . .	15	пара
30 „	3 „	1 „ „	. . . . .	10	„
60 ябука	5 за	2 паре нечини	. . . .	25	пара

него само 24; кудъ се здела она єдна пара?

МРВИЦЕ.

— Учитель рекне єдномъ шестогодишнѣмъ детету: „Ако ми знашъ казазати, гди є богъ, я ћу ти дати єдну ябуку.“ — „А ако вы мени знате казати, гди ніе богъ, я ћу вама дати две ябуке,“ одговори дете.

— Кадъ є Пирусъ у две битке са грднимъ губиткомъ своє собствене войске Римляне побѣдіо, рекне своимъ войводама: „Ако мы іошъ єданпутъ Римляне надвладамо: то смо сами мы сасвимъ потучени.“

— Єданъ селякъ поће у варошь и поведе са собомъ магарца свога, па кодъ капіе варошке нехте да плати осмотрительима на магарца таксу ћумручку, наводећи за узрокъ то, што магарацъ съ ничимъ натоваренъ ніе. Осмотрительи обавештаваюћи га свакояко напоследку му примѣте и то, да онъ на ону робу, кою бы самъ на себи носіо, неплаћа, ал' да на магарца, быо ил' небыо магарацъ натоваренъ, таксу платити мора. „Е, кадъ тако правило гласи, „одговори онъ,“ то вы опетъ на магарца ништа недобыяте.“ Па затимъ упрти магарца на леђа и безъ таксе унесе га у варошь.

— Лѣкаръ єданъ у купатилама, кои є богатогъ єдногъ трговца, кои є тамо леченя ради дошао быо, лекаріомъ своіомъ іошъ већма разслабіо, него што є овай быо, кадъ є тамо доишао, оправи га у друга купатила и даде му препоручително писмо на тамошнѣгъ лекара, кои є нѣговъ добаръ пріятель быо. Болестникъ, да точно сазна станѣ болести своє, отвори и прочита писмо, кое є само укратко овако написано было: „Любезный пріятелю! Шалѣмъ вамъ богатогъ овогъ трговца; ползуйте се съ ньимъ, што болѣ можете. Съ Богомъ.“

— Ювелиръ прода царици фалшине діямантe на име правы. Царица наскоро примѣти превару и замоли цара, да варалицу казни. Царъ га даде довести и пресуди, да се међу зверове баци. Тако буде међу ограде, гди су се зверови на то опредѣлени борили, доведенъ, и народъ, кои се у врло великой множини, да позоріе то види, скупіо быо, изгледаше да види или страшногъ каковогъ лава или тигра; а и ювелиръ самъ очекиваше са самртнимъ страомъ ужасну кончину свою. И наєданпутъ се врата одъ лавовске ложнице отворише, ал' у место разлюћеногъ лава или тигра петао се показа. Народъ се зацени одъ смея, а царъ преко служителя изрећи даде: *варалица є преварен*.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Синовацъ Нѣгове Свѣтлости, Г. Ђорђе, кои є быо у Руской воєной службн, почемъ є нету оставіо, вратіо се отудъ као Маіоръ у оставки, и дошао є іуче овамо.

— Млоги неће вѣровати, али мы на основу званичногъ извѣстія являмо, да є нека Анница, жена Луке Єремића изъ Липеновића, Окр. Подринскогъ, 20. Мая тек. год. родила четири женека дѣтета. Новорођена дѣца сутраданъ одма су крштена и єдномъ су надели име Єлена, другомъ Марія, трећемъ Єлисавета и четвртомъ Петрія. Дѣца су сва здрава, добра, и онакова као кадъ се по єдно раћа, и у найманѣмъ до две оке тежине има. Мати є такође здрава и крѣпка онако исто, као кадъ варошанке єдво дѣте роде. Свештеникъ кадъ є дошао, нашао є матерь, гдѣ сѣди међу дѣцомъ; мужъ се нѣнъ быо яко уплашіо.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— У *Хангеу* хтѣла є 25. пр. м. єдна енглеска лађица 7 Финаца на суво да избаци, но Руси притомъ побію 16 морнара; кажу да су Енглези томъ приликомъ парламентарску заставу развили, но да Руси нису хтѣли на то мотрити.

— У *Пруской* пази полиція врло строго, да енглески изасланици добровольнике некупе.

— Єдномъ францускомъ листу пишу изъ *Крима* подъ 24. пр., да су већъ и колоне означене, кое ће на Севастополь юришати; ово нема никаквогъ смисла, єръ Севастополь ніе єданъ градъ, на кои треба юришити и узети га, него млого градова и млого яки шанчева; а знамо, да саюзници на поєдине шанчеве єднако юришаю, да некій шанацъ узму, на другомъ се узбію, а и да Руси по кои новый шанацъ начине, изъ кога саюзницима досађую.

— Изъ *Варне* пишу Тр. Нов. да саюзници намѣраваю гарнизоне у Видину, Рушчуку и Н. Пазару умножити, и то поглавито добровольницима ген. Вивіана; ова вѣсть неће истинита быти.

— Трієст. Н. пишу изъ *Цариграда*: Нападанѣ саюзника, да преко Черне Рѣке прећу, ніе друге цѣли имало но да воде за люде и конѣ своє задобыю; мѣсто иначе ніе важно, єръ га Руси небы сасвимъ безъ боя предали, а и саюзници небы га одма оставили. Што се тиче експедиціе у Керчъ и азовско море, разно се о томъ мисли, Єдни кажу, Руси су поглавиту часть ране, муниціе и войске путемъ Керча и азовскогъ мора добыяли, тако да су губиткомъ овы положеня и толико лађа, ране и муниціе у веляку незгоду дошли, єръ транспортъ преко Перекопа врло є споръ, скупоцѣнъ и тежакъ. Напротивъ други веле, да Руси млого за тимъ губиткомъ немаре, иначе бы и та положеня бранили, а не безъ никаквогъ одпора оставили, а и саюзници бы одавно са своимъ флотама ту нападали; они напротивъ кажу, такова є експедиція Русима по вольи, єръ они доста ране и сваки потербица преко Перекопа и гньилогъ мора добываю, могу сву свою снагу на манѣ простора скупити (концентрирати) а саюзници се разсипаю, кое є за Русе утолико угодніе, што се побѣда садъ не на малимъ експедиціяма, него само у одсудной великой битки изванъ Севастополя задобыти може. Тако є и напуштенѣ Анапе одъ стране Руса такође незнатна стварь, тимъ пре, што Руси бунаре свуда затрпаваю и саюзнике принуђаваю, да потребну воду чакъ изъ Варне доносити мораю.

— Адмирали Дундасъ и Сеймуръ изишли су были 21. пр. кодъ *Свіаборга* на суво, да рекогносцираю, Руси ій примѣте, пошлю єданъ паробродъ съ другомъ лађомъ топовскомъ да имъ путъ пресѣку, но само спорости руской могу ови захвалити, те нису сви ту поватани.

— Изъ *Петерсбурга* являю: Генералъ Єрмоловъ приміо се повелительства народне войске као познатый любимацъ рускогъ народа само за време и по особитомъ захтеваню царскомъ, но да због старости ніе могао више у той служби остати, зато га по молби царъ и одпусти а на нѣгово мѣсто грофа Строганова постави. — Предъ Кронштатомъ наишле су две енглеске лађе на подморске руске машине, кое су подъ лађама прсле, но само бакрену кору лађа повредиле.

— Царъ аустрійскій одпутовао є у главный станъ у Галицію.

— У *Одесу* 15. пр. довезле су француске лађе руске ранѣне заробљенике, те су ій ту за француске и енглеске измѣнили.

Течай новаца: сребро 125½; дукати по 5 фор. 48 кр. ср. за банке.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 14. Юнія 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. № 19.

ЖИВОТЪ.

Чуданъ ли є овай животъ
На бѣломе свѣту,
Човекъ леће као пчела
По шареномъ цвѣту.

Надежда му данасъ миле
Сяйне куле ствара,
Невидиме сутра силе
Рука све обара.

Цвѣтъ дѣвица данасъ сади,
Нѣгує, залива,
Сутра майка вѣнацъ гради,
И сузе пролива: —

Она дѣва, коя цвѣће
Негує, залива,
Данасъ ладна, нит' се креће, —
Мртвый санакъ снива.

Юнакъ данасъ подскакує,
Добра дору яше,
Чврсто мишцомъ измахує,
Димискію паше;

Сутра дору єду вуци
Гдѣ у шуми густой,
А юнака колю Турци,
У тамници пустой!

Весео отацъ сузе ліе,
Добыо є синца,
Ал' веселя сутра ніе,
Нема му єдница.

Садъ трговацъ задовольно
Поредъ мора шета,
Садъ му благо неизбройно
Прождре буря клета.

Владаръ гордо сматра, брои
Редове войника,
Но у полю Марса стои
Смрть, чудна облика:

Войникъ пада, редъ се рони,
Ужасъ све обвлада!
Чудна яда! Поморъ гони,
И цара савлада!

Ф. Н. Г.

МОРСКІЙ РАЗБОЙНИКЪ.

(продужено)

„Ужасна слутня при тимъ речма проће ми крозъ главу; я се пригнемъ, къ Селми, као да бы є хтела сакрити, и примѣтимъ да се миче. Ядна Селма садъ се дигне, одъ єданпутъ є свесть и снагу опетъ добыла. Она погледа око себе, и видивши Антара, стропошта се опетъ съ ужасномъ врискомъ на бродъ.“

— „Шта то значи?“ — запыта Антаръ капетана, трудећи се у исто време, да Селму исправи.

— „Заръ я знамъ?“ — одговори капетанъ.

„Селма є, кадъ се Антарова рука нѣне дотакне, скочила, као да ю є усіяно гвожће дирнуло. — „Бежи!“ викала є; „разбойниче! убицо! ћаволе! Ты немашъ никаквогъ права нада мномъ!“ —

„Антаръ стане као громомъ пораженъ. — „Ко є ова жена? Нѣнъ стасъ, нѣнъ гласъ опоминю ме на Селму; но то є немогућно — моя жена —“ —

— „Нѣгова жена! — Я нѣгова жена! Лизбето, є л' да я санямъ? Овай ужасный човекъ, ніе Антаръ — па опетъ — та видила самъ га съ крвавимъ ножемъ — дивлѣгъ као крвожедну хіену — и оно є было Антаръ — а я — нѣгова жена? Ха! Проклетъ было!“ —

— „Освести се Селма! грозница те збунила. Ты си болестна!“ —

— „Болестна, кажешъ Антаре? Не, мени є добро!“ — одговори она у найвећемъ гнѣву.“

„И заиста нѣно є станѣ было сумнително; очи нѣне севале су страшномъ ватромъ; неко време сматрала ме укоченимъ очима, затимъ повикне напрасно: — „Дете моє! дайте ми моє дете! да га одъ овы убица сакріємъ!“ —

„Антаръ уздркти, и хтедне іошъ єданпутъ Селму са снажнимъ своимъ рукама обуватити, но ова почне гротомъ се смеяти, и изъ недара свои извуче оштаръ двосечацъ, да га у безчувствено срце тогъ, негда люблѣногъ мужа забоде. Антаръ побледи, и брзо є счепа тако яко за руку, да є она страшно вриснула; затимъ почне опетъ ясно се смеяти — — тай смей бio є првый знакъ нѣногъ безумія. Већъ є была память изгубила. Съ найвећомъ мукомъ савладаю є и у собу одведу. Мене Антаръ о нѣномъ и момъ полазку испыта, и већъ самъ на нѣговомъ лицу читала, мою смртну пресуду. Признамъ све, што самъ годъ знала, затимъ будемъ безъ далѣгъ пытаня у найдолнѣ место у лађи затворена.“

„Дуго време пловили смо докъ напослѣдку недознамъ, да ћемо у Африци на суво изићи. Я се више ничега бояла нисамъ, єръ се ничему нисамъ ни надала.“

„Антаръ доће опетъ къ мени, я самъ се къ свему приправила. Онъ ме запыта, има ли какве заклетве, коя бы ме къ ћутаню принудити могла? я одговоримъ: — „Моя само воля може ме къ ћутаню принудити, друго ништа!“ —

— „Онда морашъ умрети!“ — рекне онъ потмулимъ гласомъ.“

— „А Селма, ваша несрећна супруга?“ —

— „Неговори о ньой. Но можешъ се за ню богу молити.“ —

— „Дакле убієна! А ваше невино дете — шта ћете съ ньимъ чинити?“ —

— „Шта се ты бринешъ? Найпре се твогъ живота тиче!“ —

— „Я се за себе нестрашимъ — но за любавь детета вашегъ, чуйте ме! Заклинѣмъ вамъ се живимъ богомъ, — или лажнимъ вашимъ боговима —, да ћу о ономъ ужасномъ догађаю ћутати, ако ми дозволите, да детету вашемъ место матере будемъ.“ —

— „Добро! Ты си погодила, да я нисамъ више христіянинъ. Закуни ми се именомъ пророковимъ, да ћешъ оно, што си видила вѣчно затаяти!“ —

„Я се закунемъ.“

„Истогъ дана доплови наша лађа у пристаниште алгирско. Текъ овде, у страшной овой морски разбойника држави, коя є морепловцима читава столѣтія ужасъ задавала, одъ коє су се флоте шпаньолске и енглеске ужасавале; овде текъ дознамъ я, изъ когъ є извора Антаръ своє богатство и силу црпіо. Онъ, кога самъ я као сиромашногъ и мирногъ човека познала, бio є другъ оногъ страшногъ краля морски разбойника *Хоруна*, а саюзникъ *Чередина Барбаросе*.“

„После неколико месецій продужимо мы нашъ путъ натрагъ. Одъ оногъ часа мой є животъ само єдину цѣль имао, васъ, Арабела, одъ несреће хранити.“

„Садъ знате све: Онай, когъ вы као оца вашегъ почитуєте, подъ именомъ донъ Дієго єсть *Антаръ*, вашъ отацъ истина, ал' ужасный човекъ. Онай пакъ, кои вамъ є данасъ као вашъ младоженя представлѣнъ, єсть *Черединъ Барбароса*, крвожедна хієна! Страхъ и трепетъ морепловаца. Оћете ли дакле у овой кући да останете, да невѣста — или болѣ — робиня Черединовогъ харема будете?“

„Милостивый боже! Дакле є истина, — мой отацъ хтео ме є ономъ човеку предати, одъ чієгъ самогъ лица самъ се я грозила?“

„Заръ є Селму одъ исте ужасне судбине сачувати могао? Ону, коя га є осимъ свега любила?“

„Дакле ніе моя мати убієна? Лизбето, говорите молимъ васъ!“

„Она живи — па ипакъ є више него мртва! као безумну доведу є у Барбаросинъ харемъ — іошъ є тамо! То самъ текъ пре краткогъ времена дознала.“

(Далѣ слѣдуе)

ЗАТВОРИ.

(продужено)

У новіе време толико є идеа човечности и практичности обладала, да већъ државе и при казненимъ затворима припознаю основе, да треба не само за животъ и здравлѣ сужногъ него и о томъ побринути се, да сужанъ по издржаню казни опетъ у друштво грађанско ступити и као поштенъ човекъ живити може. Лепо и добро озидани затвори, чисте, здраве, видне, са свѣжимъ воздухомъ и зими утоплѣне собе, угодне постелѣ, удесно одѣло, довольно здраве ране, движенѣ, радъ и одморъ сужны, обучаванѣ у вѣри, моралу и полезнимъ радняма, побуђаванѣ у ньима чуства чести, уредности и поштеногъ живота и т. д., на то одъ прилике теже законодавства изображены земаля. Ово су поредъ крѣпости зидова изискиваня свакогъ рода тамница. Но изъ исты узрока дужна є држава разне степене затвора построити. Особити су затвори за лакомислену и пороку наклону младежь одъ 10—15, особити за младежь одъ 15—20 и више година: то су управо заведенія, гдѣ се занемарено или рђаво воспитаніе поправля. Други су затвори за лаке, други за теже полицайне преступке, други за дужнике, други опетъ за обтужене подъ испытомъ стоеће, а други пакъ за кривце на манѣ или на више година осуђене. Ако ове разлике неучинимо, онда судови и постоећа правица више штете народъ, но да му годе. Нарочито кодъ яки преступака нужна є особита позорльивость при устроєню затвора, ако држава жели, да се морално сасвимъ покварени сужни поправе, а други изъ нужде и лакомислія сгрѣшивши поредъ оны коначно непокваре.

Американци су првый коракъ у побольшаню овы држављны незгода учинили. Одъ ньи приме све европске државе нову систему затвора, одъ коій поглавито два начина има, но кои се у главноме слажу. Ова два рода затвора зову се *обернскій* (auburn) и *пензилванскій* (поправлѣнъ доцніе *филаделфійскій*), и разликую се поглавито у тому, што су поредъ осталогъ кодъ єдногъ сужни међусобно свакадъ кодъ другогъ само ноћу одлучени, што се по тому на радъ сужни кодъ єдногъ начина више мотри но кодъ другогъ, и што є и самъ планъ зданія стога различанъ. Главна є цѣль свакогъ затвараня, да се съ єдне стране закону и судейской пресуди удовлетвори, а съ друге стране да се сужный не само излишно и преко закона неугнѣтава, него и за будућій слободный жи-

вотъ грађанскій спреми. Ова цѣль опредѣлява потомъ сво уређенѣ таковы затвора, коє овако прегледати можемо.

Прилично великій просторъ огради се якимъ високимъ зидомъ съ еднимъ излазкомъ, на коме се яка стража налази. У среди тогъ простора подигнуто є зданіе у разномъ, да рекнемо у рашлястомъ виду. Зданіе има єданъ улазакъ према стражи, и пре него се ступи у одѣлѣнѣ правы затвора, може се съ лева и десна изъ главногъ ходника ући у собе управителя и други званичника, у канцеларію, у собу пріема, у куйну, у сале за ручанѣ и радъ, у цркву, у болницу и т. д. На дну тогъ ходника према улазку налази се соба чувара, тако да свакій крозъ ню проћи мора, кои оће у одѣлѣнѣ затвора. Изъ саме те собе одваяю се ходници къ разнимъ рашляма или зрацима зданія тако, да чуваръ са сваки врата, крозъ коя се у кои ходникъ улази, све затворе уздужъ прегледати може. У свакомъ ходнику съ лева и съ десна може се у млоге собице ући, у коима су осуђеници понаособъ затворени. Свакій сужанъ има свой кревотъ и постелю съ чаршавомъ и ћебетомъ, єдну столицу и асталъ и у зиду справу. изъ коє до две оке воде наданъ за разне потребе източити, и коя употребљена опетъ крозъ зидъ отицати може. Две су одушке начинѣне, єдна надъ патосомъ друга подъ таваномъ за греянѣ и вѣтренѣ собе помоћу особиты справа, коє се у подруму налазе. На вратима наоди се єданъ удесанъ прозорчићъ, крозъ кои чуваръ свакогъ сужногъ видити може, шта кои и кадъ ради, безъ да га овай види.

Да небы сужни єднако по собама чамили, радећи што или ништа нерадећи, начинѣна су особита шеталишта, ако имъ ніе дозволѣно, да се у скупу и заєдно по пространой авліи шећу, или што по авліи и башти раде, или потребну воду за заведеніе изъ бунара неистѣрую. У истимъ шеталиштама су такође међусобно одлучени тимъ, да се єданъ просторъ у авліи гвозденимъ шипкама окружи, а изъ средине круга се до те споляшнѣ ограде зидови подигну, но тако да се исти у среди несаставе, него да ту толико мѣста остане, како бы се између свака два зида по єдна яка врата утврдити могла. Чуваръ крозъ особитый ходникъ уведе поєдинце свакогъ сужногъ до средине, отвори му єдна врата, и овай уће у просторъ (између два висока зида, за собомъ уска врата, предъ собомъ високу гвоздену ограду), кои є што се далѣ иде све ширій. Тако єдногъ по єдногъ потрпа чуваръ у свако одѣлѣнѣ, па изъ оне средине крозъ опетъ удесанъ прозорчићъ мотри на свакога, шта кои ради. Они се обично унутра по трави шећу и скачу, узъ гредице пужаю, преко конопаца и мотака преврћу и иначе гимнастично упражняваю, те да здрави и по могућству задовольни буду. После єдногъ сата чуваръ свакога опетъ у свою ћелію одведе.

Сужни имаю свою цркву, коя є у обзиру сигурности особито уређена. Поредъ божествене литургіе, коіой збогъ разновѣрства ређе присуствую, слушаю сужни свакe недѣлѣ христіянске придике односеће се чисто на добродѣтеланъ животъ и њиово станѣ; иначе свакога посѣћава чешће нѣгове вѣре свештеникъ. Мѣсто за свештеника є у челу олтаръ предъ, олтаромъ съ лева и съ десна є разный персоналъ заведенія, кои тако сѣди, да у свештеника и у сужне гледати може. Сужни сѣде редомъ на некимъ клупама свакій у своемъ столу, гдѣ су тако ограђени, да никогъ више невиде до свештеника и персоналъ, єръ є свакій столъ окруженъ са свію страна, а и цѣломъ реду, кадъ сѣдне, преметне чуваръ споля гвожће єдно више колена да неможе устати. Они се єданъ по єданъ у столове посаћую, па тако се и натрагъ воде.

Осимъ овога знаменито є іошъ кодъ таквогъ зденія уређенѣ трапезаріе, велике радіонице и малы радіоница, тамнице за упорне, ленѣ и лакомислене сужне, баште и справе за ложенѣ у вѣтренѣ свію соба.

(Далѣ слѣдуе)

ЗАЧИНЦИ.

Оклопъ неможе помоћи противъ вешала.

Коме є владика родъ, тай може брзо архимандритомъ постати.

Ако неможешъ быти попъ, а ты буди црквенякъ.

Свакій калуђеръ хвали свою светиню.

Оногъ коня, што найвише вуче, найвећма туку.

Орати а несеяти, читати а неразумевати, то є толико, колико безпосленъ сѣдити.

Єдна ока вуне исто є тако тешка као и ока олова.

Што ближе идешъ попи, то све горе христіяне налазишъ.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Жена. Зашто, човече, кадъ попа очита молитву, а онъ свакадъ каже: „примите мою *малу* молитву за *велику*.“

Човекъ. Ямачно зато, што є *велика* молитва скупля.

Комшія. А гле онога, господине, гдѣ опетъ проси; вы рекосте, да сте га за то юче на 10 дана затвора осудили.

Господинъ. Єсть истина, али човекъ положіо 10 талира, па се одкупіо одъ казни затвора.

РАЧУНСКЕ ЗАГОНЕТКЕ.

„Помози богъ, бако, са 100 гусака.“

— Богъ ти помогао, синко; сто бы было, да има іошъ оволико и половина овога, и половина половине, и я сама да самъ гуска. — (Колико є было?)

Разрѣшенѣ 1-ве загонетке у пр. брою.

2	7	6
9	5	1
4	3	8

єръ є *уздужъ*: 2 и 9 и 4 = 15, 7 и 5 и 3 = 15, 6 и 1 и 8 = 15; *попреко*: 2 и 7 и 6 = 15, 9 и 5 и 1 = 15, 4 и 3 и 8 = 15; *унакрстъ*: 2 и 5 и 8 = 15, 6 и 5 и 4 = 15. Само 5 треба у среду метнути, а споляшнѣ читаве редове можемо и испремѣштати, н. п.

4	3	8
9	5	1
2	7	6

или

6	7	2
1	5	9
8	3	4

или

8	3	4
1	5	9
6	7	2

или

8	1	6
3	5	7
4	9	2

и т. д.

Разрѣшенѣ 2-ге загонетке у пр. брою. Разлика одъ 1 паре излази отудъ, што помѣшавши ябуке браћа оне скупе євтиніе а оне євтиніе скуплѣ даю, па кодъ оны више изгубе, но што кодъ овы добыю. Нека су имали 30 жуты ябука 3 за пару и 30 црвены 2 за пару; ако ій понаособъ продаю, изаћиће 25 пара, у скупу пакъ само 24 паре. На ову разлику наилазимо овако. Нека даю 5 за две паре, али свакадъ по 3 жуте и 2 црвене; кадъ узму већъ двадесету пару, онда ће быти све жуте продате, а остаће имъ 10 црвены; за овы 10 црвены ябука узеће у скупу продаюћи само 4 паре, а треба понаособъ 5 пара да узму. Старіи братъ даюћи євтиніе своє ябуке, т. є. $2^1/_2$ мѣсто само 2 ябуке за пару, узеће 12 пара мѣсто 15; млађій братъ даюћи скуплѣ своє, т. є. $2^1/_2$ мѣсто 3 ябуке за пару, узеће 12 пара мѣсто 10; онай є 3 паре изгубіо, а овай само 2 паре добыо; дакле є губитакъ начисто 1 пара.

МРВИЦЕ.

У хинескомъ брачномъ натихизису прва є заповѣсть: „жена нема на земльи другогъ бога, окромъ човека.“ Госпоя єдна некій данъ рече, да є оно ямачно погрешено у печатньи, и да мѣсто „*бога*“ требало бы да стои „*ћавола.*“ —

Єданъ запыта некогъ трговца, да му каже, шта є то, и какве су то „маске“ на балу. Овай му каже, шта є, а онай му на то рече: „Па наше садашнѣ жене и девойке могу се безъ икаква трошка маскирати за балъ. Само нека се добро умію чистомъ водомъ, да сперу бѣлило и руменило и некъ ненавране косу и обрве, па ій нико неће познати.“ —

Учитель єданъ польске економіе запыта своґъ ћака, да му каже, кои су знаци найболѣ сорте магараца. Дѣте яіе было башъ тако тѣшто єстественой повестници и скотоводству, зато обори главу доле и гледало є у землю. Учитель повиче на нѣга лютито: „Шта гледашъ у землю, гледай у мене!“

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Алексинацъ 8. Юнія. Супругу г. І. Илійћа, Рачуноводителя при ово-окр. суду, на путу у Баню са своє четворо дѣце стигне юче яка буица, занесе кола у матицу рѣке Моравице и хтѣде све подавити. Съ тешкомъ мукомъ спасу се изъ ове опасности мати съ двоє мушке дѣце и кочіашъ, друго двоє женски, єдно одъ 10—11, а друго одъ 3—4 године, съ колима и свимъ осталимъ стварима вода однесе. Дѣцу ютросъ мртву нађену донели су овамо.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Князъ Горчаковъ явля одъ 7. тек. м. изъ Севастополя: Непріятель є после врло жестокогъ пуцаня, кое є 24 сата траяло, и после врло ватреногъ бомбардираня юришіо данасъ зоромъ на бастіоне Корниловъ и нумера 1, 2 и 3. Свуда смо га съ грдномъ нѣговомъ штетомъ узбили. Французи су се повукли натрагъ, оставивши 600 зароблѣника у нашимъ рукама. Почемъ смо непріятеля узбили, ватра є непріятельска престала. Одъ тогъ доба ништа новогъ.

— Аустрійско правительство рѣшило се, да са 140.000 мом. своюо стоєћу войску уманьи; ово є течай новчаный потѣрало наниже, но садъ после найновіе вѣсти изъ Крима скачу опетъ дукати.

— *Воєне Нов.* пишу: Сардинске войске предъ Севастопольомъ има досадъ 13.700 мом. 1200 коня, и 260 кола. У болницама польскимъ остало є 700 мом., одъ коій свакій данъ ньи 12 умре и то одъ колере и тифуса (врућице), кое болести при садашньой жеги и нездравимъ якимъ непареніяма и другимъ саюзничкимъ войскама яко досаћую.

— По царской желъи купе се по Русіи фондови за фамиліе кодъ Севастополя погинувши а и за еаме ранѣне.

— Єданъ скоро умрши баварскій званичникъ оставіо є цѣло своє иманѣ одъ 3—400000 ф. универзитету минхенскомъ, да се отудъ младићи у лѣкарскимъ наукама обучаваю.

— Изъ *Петерсбурга* являю, да ће г. Фонтонъ, совѣтникъ рускогъ посольства у Бечу, у Хановеръ за посланика наименованъ быти.

— Како є садъ забранѣно изъ Пруске у Русію конѣ извозити, то се люди труде лукавством забрану ову осуетити тимъ, да се као катранціе обуку и катранъ на своимъ рѣавимъ коньима у Пруску дотѣраю; ту своє конѣ за болѣ промѣне и ове после у Русію претѣраю. —

— Князъ Горчаковъ явля изъ *Севастополя* одъ 4. т. м.: Бомбардиранѣ непріятельско є слабо, нашъ губитакъ умѣренъ; 1. Юнія отишла є непріятељска флота изъ Керча, оставивши ту 2000 мом. готово самы Турака као гарнизонъ; флота є юче дошла предъ Севастополь; иначе ништа новогъ.

— Енглеске н. *Делій Ніусъ*, являю, да є Русима сама болесть и то само у Севастополю 60.000 мом. сатрла! Ово є наравно двапутъ претерано. Колкій бы онда морао губитакъ саюзника быти, кои су се млого ячимъ незгодама прошле зиме борили.

— Кральицу енглеску очекую у Паризу 1. Августа.

— *Ендеп. белжъ* пише, да г. Пелисіе намѣрава ушће Черне Рѣке заузети, па ма шта га то стало, єръ мисли, да ће тимъ добыткомъ князя Горчакова приморати къ одсудной битки у полю.

— *Загреб. И.* являю: князъ Данило є писмо єдно одъ своґъ високогъ покровителя, цара Александра, приміо, као одговоръ на честитанѣ и изявлѣну оданость приликомъ, кадъ є царъ на престолъ ступіо; писмо є пуно благонаклоности и милости царске према храбромъ црногорскомъ народу; а и народъ є то писмо съ найвећомъ радости приміо.

— *Ендеп. белжъ* пише, да су саюзничке флоте по обалама балтіскогъ мора већъ почеле онако као и лане свуда палити и приватне лађе отимати.

Течай новаца: сребро 127; дукати по 5 фор 51 кр ср. за банке.

Писма тичућа се „Шумадинке“, молимо, да се адресираю на „Учредничество Шумадинке“, а не на „Учредника именомъ.“

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 17. Юнія 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЬИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 50.

МОРСКІЙ РАЗБОЙНИКЪ.

(продужено)

„О бѣдна майко моя! И я самъ дакле кћи морскогъ разбойника? То є горко проклетство судбине! Лизбето, ако милосрдія према мени осећате, водите ме одавде — ни часа нећу више да проведемъ подъ овимъ кровомъ.“

„Полако дете моє, неиде се тако на путъ; морате баремъ вашъ накитъ и драгоцѣности са собомъ понети; оне вамъ могу одъ потребе быти.“

„Ништа дирнути нећу; све є то убиствомъ стечено! Све є то предъ очима моимъ крваво!“

„Слушайте, Арабела! вы имате баръ надъ овимъ златомъ право — то є наслѣдіе ваше матере. Овай самъ я сандучићъ за васъ досадъ сачувала!“

„Одъ моє майке?! О, то ћу га узети; но оно ће ми светиня быти, нико га ми одтргнути неможе! — Садъ айдемо! нешто ме насилу одавде одвлачи!“

„Айдмо дакле! докъ я зовнемъ Карла, да насъ до вароши допрати, вы се спремите.“

Лизбета оде. Арабела є ужаснута была одъ оногъ, што є чула, да се у соби ни осврнути није хтела, докъ се годъ нѣна пріятельица вратила није, и узевши є за руку, изъ собе є извела. Но текъ што су у авлію сишли были, и вратняци се приближили, стане іймъ донъ Дієго — Антаръ на путъ. „Куда ћете у ово доба? — Я мислимъ да є поноћь прешла!“

Ниєдна се неусуди одговорити.

„Заръ ме непознаєте? Бела, дете моє! ты бы добро учинила, да се покою предашъ; єръ ћу те уютру рано у Гибралтаръ водити. Зато лаку ноћь! Иди у свою собу. А ты деране, донеси ми свећу и чашу вина, брзо!“

При овимъ речима отрчи Карло узъ мердевине, да заповѣсть своєгъ господара изврши, когъ є строгость добро познавао.

Ове ноћи ніе се ниедно око затворило. Свеће су у свима собама до белогъ дана гориле. — —

Зданіе, коє є пребогатый трговацъ, донъ Дієго, у Гибралтару имао, наликъ є заиста было у красоти своіой на какву палату. — Данасъ се озари унутрашньость нѣгова као каквомъ чародѣйномъ сяйношћу и блескомъ. Донъ Дієго чиніо є веселѣ, да бы томъ приликомъ свою прекрасну кћерь у светъ увео и съ ньимъ упознао. Нѣно появлѣнѣ у сали произвело є велико удивлѣнѣ, накитомъ и хальинама светлила се она као звезда даница. Донъ Мигуелъ іой се приближи, и узме нѣну руку изъ руке отчине. Бела є све трпльиво сносила. Мигуелъ є престави гостима као свою невѣсту, и све ій на свадбу позове. Девойчица є ова то све съ найвећомъ мукомъ сносила, и често є на врата погледала, као да се каквомъ избавителю нада; свакій се томе чудіо, єръ ніе нико знао, да є сирота Арабела робкиня, и да за избавителѣмъ чезне.

Садъ се изненада зачуе ужасна вика изъ преднѣ сале, све потрчи къ вратима. Палата є сва у пламену была — мора быти да се кои уборъ на зидовима одъ тиланглета запаліо, єръ се ватра брзо распростирала. Забуна є была велика тако, да су Арабелу, кћерь домаћинову сасвимъ натрагъ потиснули и заборавили были, она загушена димомъ была се обнесвестила и на патосъ пала. Већъ се пламенъ приближавао ньой, већъ є почео нѣне свилене танке хальине лизати, кадъ ал' некій високъ човекъ крозъ прозоръ у салу скочи, у снажне руке своє Арабелу счепа и наполѣ є опетъ крозъ прозоръ изнесе.—

Нико ніе ни смотріо Родрига, ни кудъ є онъ са своіомъ миломъ невѣстомъ отишао. Кратко време затимъ, стропошта се съ ужаснимъ трескомъ величествена палата донъ Дієга. Ко є могао и помислити, одкудъ є та ватра произишла?! —

Донъ Дієго є са дивльимъ укоченимъ погледомъ сматрао усіяну хрпу ону, остатакъ своєгъ величества и богатства. Онъ є сиромашніи, него млогій просякъ постао — єръ є своє єдино дете изгубіо! — Сасвимъ се быо променіо, прва можда суза одъ нѣговогъ детиньства появила се на нѣговимъ образима. Први знаци каяня обузму му срце нѣгово, и претили су нѣгову моћь и духъ сасвимъ сломити.

Поредъ нѣга стаяше Мигуелъ, као што се Черединъ назива, и сматраше га са пакоснимъ онимъ смешенѣмъ, коє се увекъ на нѣговомъ лицу виђало.

— „Шта мислите, Дієго? Да неброите благо ваше у томъ пепелу? — Имайте доброту одговорите ми! што ядуєте, кадъ се неможе предругоячити, шта є было, было!“ —

„Да ми ніє кћи моя изгорила — све бы друго прежаліо! Но наравно вы ме неразумете!“

— „Каква є велика несрећа за єдномъ женомъ? Арабела є истина была лепа као хуріа, достойна є была каквогъ султана. И я бы є зацело после Селиму уступіо. — Ал' ко ће се са случаємъ борити. Маните се Дієго.“ —

„Идите! Вы незнате шта говорите! маните ме се!“

— „Ха! безумный! Заръ ты заборављашъ ко самъ я?“ —

„Вы ми недате то никадъ заборавити. Зашто се смеєте моіой несрећи?“

— „Єръ никадъ тако лудъ быо ниси као садъ. Тако ми пророкове браде, ты си и плакао! — Та шта є то? — Заръ се несећашъ оногъ времена, кадъ си у Малаги къ мени дошао, и моліо ме, да те къ себи на бродъ примимъ, да те моимъ повћреникомъ учинимъ, обећаваюћи ми чудеса юнаштва твога? Ха? пакъ шта є садъ одъ тебе? — Несећашъ ли се, да си другій данъ, кадъ самъ те приміо, напао быо на єдну енглеску лађу и отео є! — Колико си ньи онда ты самъ твоіомъ рукомъ убіо; па опетъ ниси плакао, а садъ плачешъ?!“ —

„Чередине Барбароса! вы сте были мой злый демонъ. Заръ и садъ оћете да ме мучите? Недражите ме далћ — ил' може быти измећу насъ несреће!“

— „Шта? усуђуешъ се и да ми претишъ? О, твоя ме слабость весели! Ты, коме є само због саюза са мномъ у Шпаньолской смртна пресуда изречена! Иди! одкри се правительству као корзаръ (разбойникъ морскій), да дознашъ, колика є цћна на твою главу ставлћна. — Да ниси у найлепшемъ веку, я бы мисліо, да те є старость на то склонила. — Заръ ти мислишъ то є доста рећи: Чередине Барбароса, нећу више съ вама ништа да имамъ посла — я васъ се одричемъ! — Но я те непуштамъ Дієго! — Я ћу ти блага доста дати — али твоя мишица принадлежи мени, — она ме мора одъ оны паса бранити, кои ме гоне.“ —

„Заръ самъ я бѣдный робъ блага, да вы тако мени говорите?“

— „Будите спокойни Дієго! Вы ћете помоћу моіомъ быти великій човекъ! Заръ мислите, да мене моє станћ задоволява, да самъ я повелительство Солимана I. озбиля приміо и покоріо му се? Све є то изъ политике чинћно. Но скоро ћу се я ослободити покровительства стамбулскогъ, и изгублћну круну брата мога Хорука гордо на мою главу метнути, онда ћу васъ за вашу помоћь царски наградити! Фатиму, мою найлепшу и наймилію робиню, поклонићу вамъ, ако оћете.“ —

„Заръ вы мислите, да самъ я плотской страсти тако оданъ, да ме може такво обећанћ раздражити? Я незахтћвамъ ништа одъ васъ, а іошъ найманћ жену! Ал' се борити оћу, оћу саблю мою у врућой крви да купамъ, давићу и убіяћу као крвожедна зверь. И са самимъ ћу се ђаволомъ борити. Имате право! Я самъ на то роћенъ, єръ самъ проклетъ! — О, Селма! Арабела! вы ћете Антара и мртве проклинати!“

— „Та Антара є давно нестало! Вы сте одсадъ донъ Дієго, а не Антаръ! Друго име, другій човекъ! Айдете са мномъ!“ —

„Добро дакле! Ево ме, я вамъ и тако небы могао утећи!“

Черединъ є быо съ тимъ задоволянъ, єръ безъ юначкогъ Дієга ніе могао быти. Овай пакъ у срцу ніе ништа друго осећао осимъ крвне освете. И тако ова два найвећа непріятеля удале се одъ развалина ове палате и са Шпаньолске землћ засвагда.

(свршиће се)

ЗАТВОРИ.

(край)

Изъ досадашнћгъ описа велике брижльивости државе у смотреню построєня зданія као изъ следующе представе особитогъ стараня у смотреню управе и поступка са сужнима заключавамо, да се поставлћна цћль помоћу ованковы затвора уобште сигурно достизава. Са сужнима се човечно и разумно поступа, они уживаю могуће угодности, тћлесно и душевно остаю крћпки и іошъ се развіяю, нравствено се непорушаваю него побольшаваю, непроводе време беспослени, нити су посломъ пренапрегнути, него раде, и то съ вольомъ, почемъ отудъ користи уживаю, єръ што зараде, остає іймъ по некомъ одбитку као ньіовъ капиталъ, кои іймъ се, почемъ казнь одлеже, у руке преда.

Ованкова цћль и ованкова средства изискую наравно особитый персоналъ, кои ће заведеніємъ строго у духу цћли управляти. Предстойникъ цћлогъ заведенія є управитель, зрћо, разборитъ, изображенъ, благъ и у дужности строгъ човекъ, коме є успћхъ заведенія скоро цћль живота, и кои и данъ и ноћь о сужнима бринући се по знаню и искуству своемъ онако съ ньима поступа, како ће се намћри закона найболћ угодити. Онъ є сужнима отацъ, свакога савћтуе и исправля. Онога, кои се поправіо, воли и пріятель му є више но предпоставлћный, али и према ономъ є строгъ, о комъ слабе надежде има, да ће се поправити. Но ова строгость непреће никадъ у ярость и суровость: та за нћга бы стидно было, према сужномъ, кои є сасвимъ у нћговой власти, нечовечно поступати; напротивъ онъ пати често више одъ сужны но они одъ нћга; али онъ увиђа, да се ньи ради жертвовати мора, да є онъ средство, а сужни да су цћль. Зато и умћрава казни, текъ да кривца къ поправлћню склони, али га одма и награди, како се овай поправи, да бы у нћму голю къ поправлћню разбудіо и увећао.

Према ованковомъ управителю мора се наравно и остали персоналъ изабрати. Свештеникъ (или више ньи) поредъ извршаваня обичне вћроисповћдне дужности ради заедно съ управителћмъ неуморно о укреплћню срца сужны у моралу и побожности; онъ обиће свое сужне и више пута на данъ остане кодъ коій и по више сатій. Тако и остали служительи као лћкаръ, надзиратель, канцеларійскій и економный персоналъ, чувари, одговараю владаню и поступку управителя, кои на све мотри, сва-

шта наређує и о свачемъ и одъ свакогъ строгъ рачунъ тражи.

Животъ сужны одговара савршенс цѣли. Мисли се, да живомъ човеку обично нема само несносіе него у истый ма и корисніе казни, но одлученость одъ свакогъ сабраћая съ другимъ (нарочито свога реда) людима. Тимъ се и ови затвори одъ други разликую, што сужни или за цѣло време своѓъ затвора нити кога виде, нити съ кимъ кою рѣчъ проговоре, изузимаюћи управителя, свештеника, лѣкара и по нужди чувара; или што они, ако се съ другимъ сужнима и састаю, съ истима се опетъ и неразговараю. Кодъ єдногъ начина сѣде сужни и даю у своіой соби, тамо раде, тамо єду и спаваю; кодъ другогъ начина раде и єду заєдно, но нико ништа неговори. Свакомъ се зада дневный посао, како є кога занатъ и способность; кои више уради, тога похвале и учине му млоге олакшице, а и онъ самъ себи тимъ капиталъ умножава; кои манѣ уради, казни се лошіомъ раномъ и лошіимъ затворомъ. Вѣшти и уредни сужни поучаваю друге, и одликую се као майстори бољомъ платомъ и већомъ угодности. Кадъ човекъ уће у такавъ затворъ, рекао бы, да є велика каква фабрика, гдѣ є свакій озбильно и отресно за свой посао пріонуо, као да му наручитель и муштерія за леђима стои и чека. После рада свакій неко време по вольи употребити може, опетъ на радъ или на одморъ, па се потомъ иде у шетню, као што є горе описано. Управитель извѣштава власть о владаню поєдины сужны и дає мнѣніе, да ли треба когъ, и кадъ, и како пре времена одъ затвора ослободити. Ослобођеникъ стои іошъ неко време подъ полицайнимъ надзоромъ, а нарочито приватна се друштва стараю одма о томе, да сужный може какавъ посао започети, подпомажу су га, и у свему му на руци. —

РАЧУНСКЕ ЗАГОНЕТКЕ.

0 0 0 0 0 0
0 0 0 0 0 0
0 0 0 0 0 0
0 0 0 0 0 0
0 0 0 0 0 0
0 0 0 0 0 0

IV. Избриши одъ овы 36 нула 6 тако, да ти уздужъ и попреко у 6 редій по шестъ а у 6 редій по четири нуле остану.

а *б* *в* *г* *д* *е* *ж* *з* *и*

V. Напиши броєве 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 у виду положеногъ ╳ тако, да сума изъ броєва *а* и *б* буде равна суми изъ *з* и *и*; сума изъ *в* и *е* равна суми изъ *г* и *ж*; сума изъ *а*, *в*, *д*, *ж* и *и* буде равна суми изъ *б*, *г*, *д*, *е*, и *з*.

VI. Єдна є селянка носила яя на продаю, но пре него што на піяцу доће, прода у првой кући половину яя и къ тому іошъ ½ яєта; у другой кући прода одъ остатка половину и къ тому іошъ ½ яєта; у трећой кући прода опетъ одъ новогъ остатка половину и къ тому іошъ ½ яєта, и тимъ прода све. — Колико є она яя на продаю донела?

VII. „Дай ми, брате, єдну ябуку одъ твоій, па да имамо єднако“ рекне сестра; „недамъ, дай ты мени єдну одъ твоій“ одговори братъ; „то немогу“, рекне му она на то, „єръ бы я онда текъ половину онога имала, што бы ты имао.“ — Колико є коє имало?

VIII. Єданъ прекупацъ купіо бяше соли, но у дућану немаћаше друге мѣре до єдне теразіе велике и єдно оловно ћуле одъ 40 ока. Мишляше се, како бы учиніо, да съ овимъ ћулетомъ сваку тежину измѣри, и смисли то, да ово ћуле на такве четири неєднаке части подѣли, да сваку оку одъ 1 до 40 одєданпутъ измѣрити може. Наравно ће притомъ морати часъ по єдно, часъ по два и три ћулета на єдну страну гдѣ ніе со, метати; часъ ће по коє ћуле и на ону страну метати, гдѣ є со, текъ тако, да сваку оку, н. п. 1, 2, 5, 7, 10, 15, 19, 22, 29, 36 ока и т. д. одєданпутъ измѣри. — Колико є ока у свакомъ одъ овы ћулета было?

Разрѣш. загон. у пр. брою. 36 гусака; єръ є 36 и 36 и 18 и 9 и 1 = 100.

ЗАЧИНЦИ.

Кои даръ неће попъ да прими, тай црквенякъ радо узме.

Са своимъ бичемъ и туђимъ коньима добро се вози.

Онъ є добаръ попъ, али рђавъ пророкъ.

Туђъ конь найбрже иде.

Плячка нечини човека богатимъ.

У рђавомъ народу постаю добри закони.

Болѣ є узети одма вгнѣ, него парницу за овцу водити.

Стари су пророци помрли, а новима ништа невѣруємо.

ЖЕНА, СУПРУГА, ГОСПОЯ.

— Ове три речи єсу за женске удате, вишегъ и среднѣгъ, грађанскогъ реда. Ако се мужко и женско узимаю, што су се заволѣли, онда є ово „жена“; и то є име истина найпостояніе, али и оно доста пута попусти у фарби, особито ако жена спочетка захтѣ быти госпоя. — Ако се мужко и женско узимаю по обичаю и околностима, т. є. по брачно-ортачкомъ уговору, онда су „супругъ“ и „супруга“; а ако се узимаю іошъ да мужъ годинама, а жена речима буде старія, онда є ова „госпоя“. — Жена є рада да само мужу своимъ све по вольи чини; супруга, съ кимъ годъ се састане, родъ є; а госпоя стара се само, да се гостима и в зитама дѣломъ и словомъ услужна покаже. — Жена є устална домаћица, супруга живи као да ништа ніе нѣно, а госпоя є многима, па и своіой кући гостъ. — Договарамо се са женомъ, разговарамо се са супругомъ, проговоримо коју рѣчь съ госпоіомъ. — Жена є рада, да се новацъ штеди, супруга га чува, госпоя му є врло милостива и неда му се ни скрасити у мужевлѣмъ заточенію. — Жена намъ бриге разбія, супруга се стара како дугове да исплатимо, госпоя намъ помаже, да се конте учешћаваю. — Жена се стара о кући и дѣци, супруга мотри на трошкове, а госпоя найвише настои, да цвѣта кућевна продня. — Жена се радує, супруга оће, а госпоя захтѣва, да се понови. — Жена є сама узъ огньиште, супругу замѣнює слушкиня, а госпоя издає заповѣсти преко друге слушкинѣ. — Кадъ се разболимо, жена

устає око насъ и понуђа насъ; супруга намъ да, што заиштемо; а госпоя насъ или и когъ другогъ запыта, како намъ є? — Кадъ умремо, жена за нама надъ дѣцомъ плаче; супруга погледи у ситну дѣцу, а сѣти се прогрушане косе, па уздане; госпоя се бои, да ние іошъ съ коимъ тешка. — Жена насъ жали годину дана, па се уда; супруга ayче до преудає єднако: тешко мени удовици; а госпоя носи неко време „црно“, — — понека и годину дана, кадъ іой лепо стои. —

МРВИЦЕ.

— Учитель єданъ имао є обичай оштро викати на дѣцу, кадъ ій преслишава. Єданпутъ нѣговъ ђакъ прошавши крозъ куйну учителѣву обори некако неотице чашу и разбіе, но учини се тому невѣштъ и оде у школу. Случайно прозове учитель найпре онога, што є чашу разбіо и повиче: „ко є створіо овай свѣтъ?“ — Дѣте претрнувши одъ стра, одговори: „Ю, нисамь я господине!“ — Учитель се іошъ веѣма особито на послѣдиѣ рѣчи разгоропади. „Глупаче єданъ! я те пытамъ, ко є свѣтъ овай створіо?“ — Дѣте задрктн као пруть и са сузнимъ очима крозъ плачъ одговори: „я — я — я самь, господине! — али васъ молимъ, опростите ми; нећу то никадъ више учинити.“ —

— Поета єданъ преда цару стихове, коє є на похвалу нѣгову сачиніо. Царъ узме стихове те, а преда му друге, коє є онъ самъ направіо. Поета ій прими, прочита, похвали и извади изъ џепа свога нешто новаца, понуди цара да ій прими и рекне му: „Да су само обстоятельства моя боля, я бы самь вамъ радо и више дао;“ цару се допадне досѣтльивость ова, и богато обдари поету.

— „Шта то радишъ брате“? пыташе єданъ абаџія у Бѣограду єдногъ селяка, кои є у своимъ колима дрва у Бѣоградъ дотерана наређивао и болѣ главнѣ покрай ступаца на угледъ ставляо; на то му овай безъ млогогъ размишляваня одговори: „Шарамъ, брате, гуньићъ, да га болѣ продамъ.“ —

— Єдань одъ чиновника финансіе запыта єданпутъ познатогъ Чича Гавру колачара, кадъ є овай држећи свою котарицу паре и колаче брояо: „Шта то радишъ, Чича Гавро“? — „Шконтирамъ касу, господине“; одговори му онъ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Остд. п.* Штета коју су саюзници у борби одъ 6. т. претрпили, врло є велика. Ген. Пелисіе каже истина у своіой депеши, да му є немогуће губитке саюзника казати, али су притомъ ямачно люди као снопље падали, иначе небы онъ заповѣдіо, да се саюзници после тако крвавогъ сударa натрагъ повуку, безъ да су и у чемъ успѣли. Остали генерали саюзнички были су одма съ почетка таковомъ нагломъ и жестокомъ воєваню противни, но морали су се врповномъ повелителю покоравати, кои є иначе истина млого людство трошіо, али є у своимъ плановима донда по већой части и успѣвао. Овай юришъ на малаковскій градиѣ бно є найтеже дѣло саюзника; вредіо є, да се коя илада людій и жертвуе, али наравно да се Малаковъ узме; но судба тако нехтѣде. Ово є прьый сударъ у Криму, гдѣ су Руси саюзнике яко узбили.

— Лордъ Раглавъ изъ *Севастополя* явля: Енглези и Французи покушали су 6. тек. уютру юришъ на Редавъ и Малаковъ, но буду обадвои съ великимъ губиткомъ узбіени.

— Изъ *Цариграда* являю: Порта є заключила новъ заимъ одъ сто миліона франака подъ ємствомъ енглескогъ и францускогъ правительства. Свакій данъ стижу лађе съ ранѣницима изъ Црногъ мора.

— *Ендеп. белжъ* доставля депешу грофа Буола одъ 8. Мая, коя є съ тога особито важна, што Аустрія стално притомъ остає, да се у никакавъ ратъ упуштати неће, и да єднако познате четири точке мира усвоява.

— *Монитеръ* доноси єдну депешу ген. Пелисія, у коіой овай вели: Премда су насъ Руси 6. тек. надбили, *чини нам се*, да су се яко онимъ юришомъ застрашили, єръ су цѣлу ноћь изъ свію топова преко насъ пуцали.

— У парламенту є велика повика на Русію, што су у Хангеу руски войници енглескій чамацъ съ парламентарскомъ флагомъ напали и људство потукли. Енглеско правительство захтѣва одъ Русіе, да ск проузрокователи овогъ убійства казне. Како є ова сварь текла, зна парламентъ само по казиваню єдногъ црнца; видићемо, шта ће Руси одговорити.

— *Монитеръ* явля, да су царскимъ декретомъ камаре позвате, коє ће 2. Юлія по рим. у Паризу своє сѣднице почети, и додає да ће оне финансіялна пытаня рѣшавати.

— Изъ *Цариграда* являю, да є у Авлону (у Албаніи) єдна турска лађа съ 51 лицемъ млады робова оба пола изъ Триполиса приспѣла, а по казиваню капетана долазе за њимъ и више таковы лађа. Енглескій конзулъ є кодъ турски властій толико успѣо, да се капетану овомъ недозволи далѣ путовати, докъ се ствар та неиспыта.

— Князъ Горчаковъ, кои є досадъ привременый рускій посланикъ у Бечу быо, потврђенъ є за дѣйствителногъ; и сто є тако тайный совѣтникъ Титовъ постао дѣйствителный посланикъ у Штутгарту, но онъ ће до конца овогъ мѣсеца іошъ у Бечу остати.

— Крунисанѣ цара Александра II. држаће се у Петерсбурту Августа мѣсеца.

— Анапу су Руси истина оставили, пошто су све топове зачепили и остало оружіе и рану, што нису могли са собомъ понети, уништили; али саюзници нису Анапу заузели, него засадъ владаю тамо чете разны околны горски народа, коє су безъ дисциплине и топова.

— Єднако доставляю обе бореће се стране, да іймъ млоги одъ непріятеля пребѣгаваю. Саюзници веле, да њима Поляци добѣгаваю, а Русима бѣжи, као што хамбуршке новине пишу, свака вѣра саюзника, и то не изъ политичны узрока него зато, што немаю свѣже воде и меса, и што іймъ є садъ на овимъ врућинама то утолико теже сносити.

Течай новаца: сребро 126% дукати по 5 фор 49 кр ср. за банке.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 21. Юнія 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель **Любомиръ П. Ненадовићъ.**

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. № 51.

ГРОБНИЦА ВЛАДАРСКА.

(слободно по Лаубу.)

Гле садъ гдѣ леже те велможе горде
Народа своій нѣгда идоли!
Гле садъ гдѣ леже, осветлѣни луне
Ужаснимъ зракомъ, сасвимъ иструли!

Како ужасанъ гласъ одзива ту є,
И самъ іймъ сламке шуштань руши миръ.
Ни самъ громъ божій яче неказује:
„Човече! видишъ маленъ како си.“
Єръ ахъ! ту лежи, владаръ врлый, добрый,
Народа свога божій благословъ,
Заєдно съ онимъ, кога творацъ створи
У гнѣву своме за бичъ народа.
Гле шуплѣ главе, съ пресушенимъ окомъ,
Коя є нѣгда страшно претила,
Страхъ трепетъ свѣта, єръ о нѣномъ мигу
Зависи животъ, нл' немила смрть.
Садъ рука она, лежи сува, крута,
Коя є често, чертомъ пера своґъ
У оковъ руке ранителя многе
Сиротне дѣце дала ковати.

Да неб' прерано мучительи с' дигли:
Имайте милость, небудите њи!
Ха! доста рано, надъ њима ћ' зарикат'
Громъ освете, гнѣва, суда божієгъ!

Вы пакъ, о больи владарци човештва!
Почивайте сладко у той самоћи.
Већъ ваша душа по раю се шета,
Одѣнута райскогъ цвећа мирисомъ!

Ф. Н. Г.

МОРСКІЙ РАЗБОЙНИКЪ.

(крај)

Арабела се пробуди у наручю свога младожењ. Какве су є мисли и чувства обузела, кадъ се видила на сасвимъ непознатомъ месту. Съ найвећимъ удивлѣнѣмъ запыта она Родрига:

„Како се то све догодило? Одкудъ самь я іошъ у животу?“

— „То є воля судбине, я самь те изъ пламена избавіо! То є моя побѣда была надъ Мигуеломъ. Ты си, Бела, за њи двоицу мртва. Садъ си само моя!“ —

„Родриго! ты іошъ незнашъ све! Мы се ипакъ разстати морамо! На вѣки!“

— „Заръ іошъ нешто ужасно чути морамъ?“ —

„Родриго! я нисамъ тебе достойна!“

— „Єрбо? — изясни се кратко! ты ме моришъ пакленимъ мукама, тимъ ћутанѣмъ!“ —

„Єрбо самь я кћи — морскогъ разбойника!“

— „Боже мой! Дакле є истина? О сирота Бела!“—

„Ты се ужасавашъ? О, я самь знала, да самь изгубљена!“

— „Ты! изгубљена? Заръ си ты крива за оца твогъ? Буди снажна, любезна! Ослони се на мене, я ћу те као сапутницу живота мога бранити одъ предрасуда светски.“ —

„Ал' ако бы се и на тебе посумняло, да си саучасникъ нѣговъ, ако бы та ужасна сумня и на те пала и гонити те почела? Родриго! бы ли ме и онда любити могао?“

— „О, моя чиста савѣсть биће ми штитъ челичный. А насъ двоє смо несрећомъ твоіомъ, іошъ тешнѣ везани!“ —

Ово двоє залубљены буду светимъ бракомъ супружества скопчани. За Арабелу сви су мислили у Гибралтару, да є изгорила. А она є са своимъ милимъ супругомъ у Гранади веселе дане проводила; само ю є почесто ожалошћавала помисао на нѣну єдину пріятельицу Лизбету, коя є у пламену свой гробъ нашла. — —

Име морскогъ трговца Дієга по краткомъ є времену сасвимъ се изгубило и заборавило. — —

Море є было мирно. Шпаньолска флота пловила є къ Тунису. Већъ се вила Чередина Барбаросе црна застава на нѣговимъ бродовима весело. Арія є пловила предъ другимъ корзарскимъ бродовима одважно, да непріятеля храбро дочека.

Съ погледомъ каквогъ адмирала промотри Черединъ іошъ єданпутъ свою малу но крѣпку морску силу, съ коіомъ є предъ млого већу шпаньолску флоту насусретъ излазіо. Садъ се приближи непріятель. Као муня проуи прво тане изъ топа сасвимъ близу поредъ Черединовогъ турбана. „Аллаа!“ повиче повелитель Аріє; „Аллаа!“ одекне стогласный одзивъ за њимъ. Садъ започне ужасна ватра у накрстъ. Черединъ є стаяо као какавъ каменый стубъ предъ своимъ момцима; нѣговъ дивлѣ сѣваю-

ћій погледъ тражіо є некога. Нико ніє знао, кудъ се Антаръ, Дієго, део, будући є пре краткогъ времена съ голомъ сабльомъ заповѣсти издавао.

Черединъ почне све немирніи бывати. Покушеня да се непріятельске лађе закаче, неиспадну за рукомъ. Крозъ страшну грмляву топова продре изъ лађе къ нѣму забунѣна вика, упрепашћенѣ се появи на црнимъ лицама свію разбойника, вика очаяня узавре — шта є было? Неко є у море скочіо. — Тамо се опетъ появлює. Смѣлъ пливачъ! Ал' шта є оно? — Онъ се упућує шпаньолскимъ лађама — то є Антаръ! Садъ заурла ужасанъ гласъ Чередина: „издая! за ньимъ. Брзо чамацъ єданъ, докъ небуде доцканъ!“

Брзо, као што се текъ човечія заповѣсть испунити може, буде ова заповѣсть испунѣна. Већъ счепаю Антара за косу и увуку га у чунъ; Черединове се усне растегну съ вражкимъ смешенѣмъ и ненадаюћи се опасности, коя му прети; — садъ заєчи іошъ страшнія вика оздо изъ лађе: „мы смо пропали! Лађа є провалѣна! помоћь! потонусмо! пропадосмо!“

Вода є съ великомъ брзиномъ куљяла и расла у лађи; сви, кои су се само мицати могли, трудили су се да рупу запушаваю.

Међутимъ буде Антаръ на Арію доведенъ. Черединъ є быо у намѣри, да му са єднимъ ударомъ главу разцепи, но одєданпутъ му нешто друго падне на паметь.

„Дайте штрангу!“ повиче: „Гріота є о овогъ пса саблю поганити! Обесите га навръ катарке!“ —

Антаръ є стаяо величествено предъ Черединомъ, не као осуђеный на смрть, већъ као какавъ повелитель! Черединъ ніє могао дуже сносити погледъ нѣговъ, већъ се окрене разбойницима и рекне: „У пакао га пошљите!“

— „То ћемо се ми тамо скоро видити! Засадъ самъ я побѣдитель. Твоя лепа лађа ніє се случайно провалила, већъ самъ є я на четири места пробіо.“ —

И рекавши ово баци се хитро по другій путъ преко лађе у дубльину морску, и нестане га. — Узалудъ су се садъ наново разбойници трудили, да га ухвате. Антаръ є добаръ ронацъ быо. Текъ онде се на површини морской пливаюћи укаже, гдѣ га ови збогъ непріятельски кугла гонити нису могли. Антаръ буде на шпаньолску флоту примљенъ. — Черединъ є све око себе као бесанъ моріо одъ лютине.

Непріятельска танета звиждаюћи играла су по Аріи и правила крваве трагове. Ніє было кудъ више, лађа є све већма тонула, а была є притомъ и одъ осталы своій лађа шпаньолскомъ флотомъ разстављена. Черединова морска сила была є за овай путъ сасвимъ уништена. Битка изгубљена; садъ є валяло само животъ избавити и изъ робства избећи.

Черединъ изда заповѣсть, да се бела застава дигне, а онъ скочи у море, и доспѣ срећно до єдне своє лађе при свемъ томъ, што су танета за ньимъ звиждала. Ово є быо знакъ разбойническе лађе, да што брже побѣгну. Шпаньолци, овоме ненадаюћи се, морали су се задовольнити са отетимъ лађама. И тако се врате, — Арія потоне сасвимъ у море!

Антара пакъ, кои є све признао, доведу у Гранаду, и ту га правительство збогъ нѣговогъ последнѣгъ благородногъ и коначногъ дѣла, почемъ є снажно помагао, Шпаньолску одъ тако страшногъ непріятеля засвагда ослободити, помилує. По краткомъ времену случайно дозна и Родриго за нѣговъ долазакъ, оде къ нѣму, одкріе му, да нѣгова єдиница, Арабела, живи, и да є нѣгова супруга. Каква є радость обузела овогъ бѣдногъ старца, когъ є єдина любавь и сиротиня преступникомъ учинила, може свакій помислити. Но при првомъ загрляю своє премиле кћери савлада га толика радость тако, да старый овай, каюћій се грѣшникъ, у наручю кћери своє клоне, и душу испусти.

ДРЖАВНЫЙ ДУГЪ ЕНГЛЕСКЕ.

Кадъ правительство и народъ науме у држави неке велике, скупоцѣне и обштеполезне построине да предузму, а за то се довольно новчаны средства неможе одъ народа наметомъ узети, и кадъ є уобште корисніе н. п. темельный мостъ преко рѣке какове начинити, кои ће 6 мил. талира стати, и притомъ 500 година траяти, него слабе мостове сваки 30 година на истомъ мѣсту построяваги, кои свакій путъ 1 мил. стаю; онда размисле власти овако, болѣ є да се држава задужи, па садашнѣ колѣно а и потомци нека мало по мало дугъ съ интересомъ одплаћую, лакше є и за насъ и за потомке поманѣ плаћати, него да сваки 30 година по 1 мил. наєданпутъ полажемо; а и потомци немогу одъ насъ захтѣвати, да имъ мы све мостове саградимо, да све путове построимо, све рѣке прочистимо, сва зданія явна озидамо и т. д. Изъ овы повода начинѣни државни дугови были бы сасвимъ у реду; єръ заиста колико се садъ жертве одъ свакогъ народа на развитакъ землѣ захтѣва, ніе ни могуће безъ правлѣня дугова тимъ изискиваньима одговорити. Али се државе задужую и иначе и поглавито водећи ратове и угушаваюћи буне; и тако су се све готово државе европске у велике дугове заглибиле, изъ коій се сигурно никадъ више извући неће; єръ текъ што се почну помало одуживати, а оно се укаже несрећна нека потреба, па се іошъ више задуже. Зато се по Европи и немисли садъ више на уништенѣ дугова, него само да се интереси плаћаю, па и то често небыва, као што валя. Прећe су се задуживале државе, кадъ су у найвећой забуни; а садъ и у мирно доба поредъ исплаћиваня старіи дугова праве непрестано нове.

Као што се у приватномъ животу каже, да су найвећи и найбогатіи люди найвише дужни, тако виђамо и кодъ држава, да су велике силе найвише задужене. Међу ньима є Енглеска найвише дужна; она сама скоро толико дугуе, колико све друге силе скупа: али при свемъ томъ грдномъ дугу опетъ стои нѣнъ кредитъ найболѣ, єръ є досадъ дужности своє према повѣрительима найточніе и найсавѣсніе, испуняавала. Енглеска є почела правити садашньій дугъ у 17. столѣћу, тако да є у време велике буне год. 1688. дугъ нѣнъ износіо само 664.093 Ls.*) Вилхелмъ III. почне овай дугъ одплаћивати, али наскоро умножи онъ истый на 19,730.439 Ls. Кральица Ана затече 1702. год. іошъ скоро 16,400.000 Ls. дуга, на

*) Єдна ливра или фунта стерлинга (Ls) чини нешто више одъ 2 # цес., дакле нешто манѣ одъ 10 фор. ср.

кои се годишнѣ 1,310.942 Ls. интереса плаћало. За време нѣне ратне дванаесто-годишнѣ владе увећа се дугъ съ 38 миліона Ls. скоро. Ђорђе I. уманьи дугъ съ 1,273.125 Ls., но Ђорђе II. увећа га съ 83 мил., тако да є после парискогъ мира 1763. год. Енглеска 140 мил. Ls. дуга имала, на кои є скоро 5 мил. Ls. годишнѣ интереса плаћала.

За време єданаесто-годишнѣгъ мира уманьи се дугъ съ 11 мил. Ls., али наскоро букне у сѣверо-американскимъ населбинама буна, коя Енглеской 121 мил. Ls. новогъ дуга съ 5 мил. Ls. годишнѣгъ интереса натовари; и то све узалудъ, єръ се американске населбине ослободе. 9 година мира уманѣ енглескій дугъ съ 11 мил. Ls. Год. 1793. износіо є дугъ 240 мил. Ls. и 9½ мил. Ls. интереса годишнѣгъ; но съ почеткомъ великогъ рата противъ републике и царства францускогъ почне се дугъ гигантскимъ коракомъ развіяти, и Енглеска после ове двадесетъ другогодишнѣ пуне побѣда борбе начини рачунъ, и нађе, да се преко 600 мил. Ls. наново задужила, да дакле дугує 840,850.491 Ls. и да ће ова сума годишнѣ 32,014.941 Ls. интереса гутати. Миръ и благостанѣ Енглеске крозъ 38. год уманьи истина дугъ землѣ за десету часть оне суме, тако да є на концу прошле године онъ 752,258.272 Ls износіо, а кадъ привременый дугъ одъ 22,783.000 Ls къ тому додамо 775,046.292 Ls; къ тому тѣлесне ренте до 4 мил. и 16 мил. Ls. ове године позаймлѣны; то све износи садъ преко 805 мил. Ls., коя сума годишнѣ до 30 мил. Ls. интереса или половину цѣлогъ државногъ прихода гута. Енглеска штетує због истогъ дуга млого, єръ бы народъ 30 мил. Ls. годишнѣ манѣ данка плаћао, или кадъ бы плаћао, могла бы се та грдна сума на велику користъ народа употребити. Али да съ друге стране стварь узмемо: заръ бы Енглеска была ова сила као што є садъ, да се нієе задужила; морамо увидити, да се нѣна величина и величественость, нѣна превага у цѣломъ свѣту, нѣно богатство мораю овомъ грдномъ дугу приписати. Мы кажемо грдный дугъ, єръ се нѣгова грдоба неможе тако лако изъ написаны броєва као изъ слѣдующегъ сравньиваня понятн. Да имамо ту суму новаца у Србіи, на свакогъ — и мушко и женско, и старо и младо, и одрасло и неяко — дошло бы по 1600 # цес. Кадъ бы оне новце све промѣнили у крсташе, па кадъ бы те крсташе узпоредъ поређали, одъ коій 15 комада заузимаю 1 метръ или правительственый аршиинъ мѣста, онда бы изъ оне велике суме могли начинити єданъ ланацъ одъ 19.000 географичны миля (38.000 сатій), коимъ бы могли цѣло наше небесно тѣло, землю три и по пута опасати; а да промѣнимо ону суму у форинте райнске (одъ 10 гроша чарш.), истѣрали бы ланацъ одъ 38.000 миля, коимъ бы 7 путій землю опасати могли. Да човекъ исту суму форинта комадъ по комадъ єдну на другу наслаже, начиніо бы стубъ одъ 2300 миля висине. Далѣ тежи иста сума форинта око 2 мил. центій, коя бы се гомила текъ натоварена на 60.000 кола са 120.000 упрегнуты коня рачунаюћи на свакогъ коня по 700 ока кренути могла!! —

ПОЛЕЗНЕ ОПОМЕНЕ.

— *Пеќи се замазую* овимъ тестомъ: узми струготине гвожђане, негашеногъ креча и ситно стуцаногъ стакла єднаке части, промѣшай све то, и замеси съ говеђомъ крви, па запуши пукотине пећи; но то учини брзо, єръ се ово тесто само наскоро тако спече, да га безъ глета и чекића човекъ неможе раздробити.

— Енглезъ є єданъ пронашао, да неваля на кожномъ каишу *брієчице оштрити*, него болѣ на каишу одъ липовогъ дрвета (као леньиръ) начинѣномъ; дашчица та треба да є дебля одъ обичногъ леньира, како се небы савіяла, нека є углеђена и пре него се на ньой оштри, треба є лоємъ мало намазати. Бріячицу обичне каквоће може човекъ 10 година свакій данъ употреблявати, а да є другчіе неоштри него свакадъ помало на томъ дрвету.

— Млоги су се люди научили, па немогу да спаваю, ако іймъ кандило ноћу у соби негори, а у собама гдѣ ситна дѣца спаваю, кандило є прека потреба. *Свтино и удесно кандило* за исту потребу може се овако начинити. Узми єдну дугуласту флашицу одъ 25 до 50 драма, метни у ню єданъ комадићъ фосфора, угрей яко зейтина толико, да се єдна трећина флашице напуни и запуши после флашицу. Празнина у флашици свѣтлиће се тако, да се по соби видити може. Свѣтлости ће доцніе нестати, но ты само извади запушачъ, да свѣжа воздуха уђе, па ће се опетъ одма свѣтлити. Свакій данъ треба само воздухъ у флашу пуштати, а иначе нетреба є наново пунити но само двапутъ у години. У толико є згоднѣе ово освѣтлѣнѣ, што се човекъ немасти, и што се ништа запалити неће.

— Свакій се предметъ на топлоти разтеже дакле и зейтинъ; кои млого зейтима преко године купує, нека то учини зими, кадъ є зейтинъ гушћій; тимъ ће на сто ока двѣ оке забадава купити. Како треба чувати зейтинъ да се за то време неужеже, казали смо у бр. 25., а обзнаніћемо іошъ и више начина.

ЗАЧИНЦИ.

Дуго мученѣ то є горка смрть.

Гавранове позвао на ручакъ.

Єдна кашика помоћи боля є него чанакъ савѣта.

Човекъ трпи димъ због ватре.

Кратакъ рачунъ дуго пріятельство.

Кадъ се парница зашећери и съ виномъ поліе, млого помаже.

Ако гаврана одранишъ, извадиће ти очи.

Учинѣна велика неправда за малу неправду, то є о света.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

(Дѣте сасвимъ уплакано лежи насредъ собе потрбушке и игра се.)

Мати. (Уђе у собу и рекне). Хвала богу, што єданпутъ престаде —

Дѣте (лютито, претури се на леђа и викне) Бѣжи! Нисамъ престао, само самъ хтѣо мало да данемъ (почне се бацакати и све яче и яче дерати).

(У бѣоградскомъ купалишту сѣде господинъ са своимъ друштвомъ за еднимъ асталомъ; а кроячъ са своимъ друштвомъ за другимъ асталомъ; еду и пію, а музика свира.)

Господинъ (рекне едномъ до себе) Гле, брате, онога, изъ дана у данъ сѣди свако вече ондѣ и троши, а мени извади душу съ нѣговимъ контама; нека болѣ штеди, па небы своимъ муштеріяма досађивао.

Кроячъ (рекне едномъ до себе) Гле, комшія, онога, изъ дана у данъ сѣди свако вече ондѣ и троши; а крвь ми мою попи, што неће дугъ свой да плати, нека болѣ штеди, па бы и своє повѣрителѣ намиріо.

МРВИЦЕ.

— Два млада любопытльивца на путу свомъ сврате у гостіоницу, гдѣ ій газда у єдну красно намештену собу уведе. Текъ што су унутра ушли, опазе о дувару обешенъ ликъ єдне прекрасне, дражестне женскинѣ, са слѣдуюћимъ исподъ ногу нѣны надписомъ: „Желите л' знати, коя самъ я? — Запытайте мога мужа, кои иза пећи стои.“ Брже потрче обоица тамо, и заиста нађу ликъ мушкій, али и са упрепашћенѣмъ ове речи прочитаю: „Моя ми жена све саме будале шилѣ.“

— Берберинъ запыта селяка єдногъ, кои є дрва на магарцу своме на пазаръ донео, пошто ће му дати то, што є на магарца натоваріо. Селякъ му каже цену, берберинъ се съ истомъ задовольи и одведе га кући. Кадъ є селякъ дрва стоваріо и новце поискао, заиште берберинъ одъ нѣга, да му и самаръ да, єръ є и тай самаръ на магарцу натоваренъ быо. После дуже препирке принуђенъ се нађе селякъ, те скине съ магарца самаръ и преда му. После некогъ времена дође селякъ берберину и запыта га, пошто ће ньи двоє, нѣга и нѣговогъ другара обріяти. Берберинъ му каже цену, селякъ седне и обрія се, а затимъ доведе магарца и рекне: „Ово є мой другаръ, па ето садъ или обріяй и нѣга, или ми морашъ самаръ натрагъ дати.“ Берберинъ неимаюћи кудъ ни камо, да непадне у подсмей, што є магарца бріяо, преда селяку самаръ, а самъ себе види преварена, єръ є дрва скупљ него што бы требало платіо.

— Младићъ єданъ одъ трговачкогъ реда, кои є врло разсѣянъ быо, сѣдне да руча съ трговцемъ еднимъ и са сестромъ овога, коя є млада удовица была. При ручку почне се удовица тужити, да іой є нешто мучно, а младићъ примѣти, да є то знакъ, да ће іой ямачно после деветога мѣсеца быти лакше. „О, господару мой, само то неможе никако узрокъ быти, што є сестри моіой мучно,„ одговори трговацъ, „єръ су ово већъ три године, како є она удовица.“ „Опростите госпоя“ рекне разсѣяный младићъ, „а я држимъ, да сте вы іошъ дѣвойка.“

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Лордъ Палмерстонъ явля у парламенту, да є у битки 6. тек. пало Енглеза 1295 мртвы и ранѣны, међу конма 95 официра: 144 буду заробљени. Лордъ Рагланъ дао є оставку.

— *Монитеръ* обзнанює депешу ген. Пелисія одъ 10. тек, коя доставля, да саюзници себи живо крче путъ къ малаковской кули. У истой депеши каже се, да су Французи у послѣньой битки одъ 6. тек. изгубили свега 3338 людій, међу конма 54 официра и 1544 мом. мртвы (и заробљены), и 96 официра и 1644 мом. ранѣны. Изванредно недоставля францускій врьовный повелитель овай путъ и губитакъ Руса, каошто є то досадъ обичай быо, а и неявля ништа, колико су Руса саюзници заробили.

— Лорда Палмерстона пытали су у парламенту, є ли истина, што се говори, да є енглеско правительство опетъ за новъ заямъ Порте ємствовало, но онъ ніє хтѣо на то пытанѣ ништа одговорити.

— Белгійско правительство є све садѣлателѣ рускогъ листа „Ле-Нор“, кои нису белгійски поданици, изъ земље прогнало; ово є ямачно на захтѣванѣ западняка.

— Каошто смо у последнѣмъ брою рекли, нетреба пресуду пре изрећи, докъ се и друга страна несаслуша и ствар болѣ неиспыта. Губитакъ енглеске лађе кодъ Хангеа ніе кривицомъ Руса приведенъ, нити є уобште ствар онако текла, као што извѣстіе енглеско на казиваню єдногъ црица морнара основано гласи. Адмиралству енглескомъ стигла є вѣсть, да є одъ свегъ людства налазећегъ се на чамцу лађе „Косака“ погинуло четворо, а толико є и ранѣно; све остале заєдно съ официрима Руси су заробили. Руско извѣстіе одъ прилике гласи овако. Енглези изиђу недалеко одъ Хангеа изъ чамца на суво, мы ій обколимо и нападнемо, но они се после кратке борбе предаду; мртвы ій є пало 5, заробимо 11 (4 ранѣна), међу конма 3 официра, чамацъ потопимо. Сутраданъ приближи се лађа „Косакъ“ Хангеу, и пуцала є сатъ и по на зданія, но ніе іймъ велику штету причинила. — Узъ овай случай *обште нов.* кажу, да парламентарска флага недає право свакой лађи, да може у непріятельской земльи, ма гдѣ было, на суво изаћи, него се у таквой прилици овако поступа: Воена лађа дође предъ какво *утврђено* мѣсто, и изванъ домашая градски топова избаци три топа безъ танета, а подигне парламентарску флагу; заповѣдникъ града, ако *оће* или ако му є уобште одъ више власти *дозволѣно*, съ непріятелѣмъ уговарати, развіє такође парламентарску флагу, и пошлѣ свой чамацъ воєной лађи, да пыта, шта се оће; па кадъ желю непріятеля сазна, може текъ дозволити или недозволити, да ово и оно буде. — А у горнѣмъ случаю нису Енглези на то мотрили; єръ се далѣ предпоставити може, да су они подъ заштитомъ оне флаге хтѣли дубльину поредъ обале мѣрити — сондирати.

— Изъ *Цариграда* являю 9. тек., да є тамо већъ 2000 ранѣны саюзника приспѣло.

— Князъ Горчаковъ изъ *Севастополя* подъ 12. тек. явля: саюзници пуцаю помало на насъ, безъ да су бомбардиранѣ поновили; изъ 15.000 мом. састоећій се корпусъ свой, кои су они 6. тек. на десну страну Черне пребацили были, повукли су опетъ натрагъ ноћу између 10. и 11. тек. На непріятельской флоти примѣћавамо неко спремањ.

Течай новаца: сребро 125% дукати по 5 фор. 46 кр. ср. за банке.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 23. Јунія 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. № 52.

АЙДУЧКИ СВАТОВИ

У Земуну у Типографіи г. І. К. Сопрона печатаю се: „*Песме Ђорђа Малетића књ. II.*“ — Дугачкій стихотворный саставъ, подъ именомъ *Сватови*, испунява све листове поменуте књиге. О томе саставу нека намъ дозволе и г. сачинитель и читательи, да у овомъ листу неколико речій проговоримо. Мы ћемо исто дѣло у одломцима читательима представити, да оно пре само одъ њи пресуду иште, него што ћемо одъ своє стране исту изрећи. — Мы смо уверени, да ће нашъ читаюћій светъ, кои тако жельно и тако дуго изгледа на какавъ умный производъ г. Малетића, примити овай саставъ съ одушевлѣнѣмъ, и да ће за любавь оваквогъ плода опростити своме старомъ пѣснику тако дуго ћутанѣ.

Ко є читао нѣгове до сада изишавше пѣсме, ко є читао нѣгова *три побратима*, тай ће заиста и у овомъ саставу познати оногъ истогъ пѣсника, и за оне, кои су се одъ 15 година навикли на нѣговъ сада тако штедльивъ гласъ, небы требало никаквогъ подписа на овой књизи, они бы га одма у првой врсти познали.

Предметъ овогъ састава узео є сачинитель по народной причи, изъ оногъ несрећногъ времена кадъ су се у Србіи найвећма осећали ланци робства. Читавъ саставъ разделѣнъ є у три велике песме. У свима владао є пѣсникъ по своіой вольи съ чуствама читателя свога: у неколико врстій и сневесели и разрадує човека, готово на єдной истой страни навжи се читатель одъ стра' и разнѣжи се приятносћу. Кадъ човекъ овай читавъ саставъ прочита, неможе га ни чему приличніемъ уподобити, него ономъ пролѣтномъ ютру, када часъ грми, часъ киша иде, часъ сунце осія, часъ ветаръ дува, па онда опетъ тишина буде.

Пѣсникъ є одма съ почетка извео свогъ читателя у онай предѣлъ, гдѣ айдуци съ осталимъ селянима весело проводе Ђурђев-данъ:

Знате-л' место узвишено
Покрай бурне Мораве,
Где брежульци окићени
На равници бораве.
Кодъ Крушевца града бела
Знате л' село Ясику,
Што с' у шуме, друге свое,
Сену слади велику!
Ту колевка бяша греха,
Што обори громове,
И опусти некадъ србске
Песмородне домове.
Ту є оно страшно гроблѣ,
Што прогута радости,
А насели грозне страве,
Беду, тугу жалости.
Ту се некадъ—а не давно—
Празновао Ђурђев-данъ,
Што и данасъ спомиње се
Као какавъ страшанъ санъ.

Садъ далѣ се описує, како се после залазка сунца виде свуда ватре, како се на томъ сабору яганьци окрећу, и напоминю се све оне приятне сцене при таквимъ случаєвима. Ту уживамо сво оно веселѣ, видимо, како єданъ другомъ наздравля, видимо несташну децу, како око ватре трче, чуємо како ражањ шкрипи, осећамо све оно што се весело осећати може; али наєданпутъ изъ средъ тогъ веселя, истргне пѣсникъ наше мисли и пыта: ко є оно у лугу у мраку, кога немаме ни песме, ни коло, ни свирка, и оно кога се све више и више купе люди, и замишлѣни, уздишући, поднимлѣни, намргођени, у найвећемъ ћутаню стоє? То є пѣсникъ, кои узъ гусле спомиње прошлость србску, сужньицима пева стару изгублѣну слободу, славу и юнаке.

Усредъ круга седи певацъ,
Њиме влада виша моћь,
Лице му є часомъ ватра,
Часомъ опетъ тамна ноћь.
Очи му се часъ засветле,
Као мунѣ ясный светъ,
Часомъ опетъ наводне се
Као ютромъ нѣжанъ цветъ.
Єръ опева стару прошлость
Прецветаногъ србства цветъ,
Витезове преминувше,
Које обви славе сплетъ.
Загушльнвимъ тужнимъ гласомъ
Гусле песму спроводе,
Слушаоце у гробове
Прошла века одводе.
Зато кругомъ народъ мучи,
Слуша, съ тугомъ бори се,

И храбри се и радує
Съ њимъ по небу носи се,
Витежка га дѣла драже,
Та му даю животъ новъ,
И надежду подранюю
Да ће стрести робства ковъ.

Хвала сачинителю, што є овде пресекао свой предузетый предметъ, и слѣдујући своме одушевлѣню задовольіо чуствама свакогъ Србина, у томе, што се благодароно обратіо народномъ пѣвцу:

Срећный певче, когъ спомињеш
Съ усхићењемъ свакій родъ,
Несмотворства простолично̀гъ,
Когъ одрани сладкій плодъ!
Ты си *єданъ* тако срећанъ,
Да одзива имашъ свудъ,
Да ти гласу отвара се
Жельно свака людска грудь.
Вишня т' сила чуства буни
К'о олуя таласе,
Зачасъ опетъ утиша в'
Ко кадъ поноћь раћа се.
За њимъ срце лети жельно
Међ' оруж'є пламено,
И подноси сваке яде,
Као да є камено.
Теби с' кланямъ до земльице,
О идоле срца могъ,
Теби скромно благодарнмъ
На свободи рода могъ!
Ты с' юнаке у потаіи
Песмомъ твоіомъ стварао,
И *єданъ се*, духъ у робству
Да неклоне, старао.

(продужиће се)

ЧЕТИРИ МОРЕПЛОВЦА.

Далеко на сѣверномъ полуданику налази се островъ Шпицбергъ, кога є клима крозъ целу годину изузимаюћи месецъ Юлій и Августъ, у коє се нека у врло маломъ степену топлота примѣћава, тако яка и ладна, да никакова растѣнія на нѣму расти немогу. На овомъ човекъ ништа друго видити неможе, осимъ доста узвишене брегове, кои су снегомъ и ледомъ непрестано покривени, и кои се поиздалѣ гледаюћимъ путницима као куле предъ очи стављаю. Съ єдне стране Шпицберга зраци се сунца одъ 18. Окт. до 14. Февр. никако видити немогу, и за то време мракъ непрестано трає, а одъ 4. Мая до 2. Августа пакъ непрекидно трає данъ. На томъ острову налазе се одъ животиня: лисице, бѣли медведи, велики пси, куряци и іошъ неке друге животинѣ, коє сво богатство и плодность острова сачињаваю. Люди се никако на нѣму ненаоде нити живе, коє засведочава исторія овы морски путника.

Трговци неки, изъ рускогъ града на бѣломъ мору лежећегъ, кои се Меца звао, год. 1743. пођу са єдномъ своіомъ лађомъ поради трговине у неке сѣверне острове, и науме у овомъ путованю и у островъ Шпицбергъ свратити и у нѣму штогодъ за свою трговину потражити. Упустивши се у пучину морску тако имъ є угоданъ вѣтаръ за пловлѣнѣ дувао, да су за 8 дана путованя свога близу острова Шпицберга дошли были, Морепловци, да бы безбѣдніе мѣсто за лађу наћи могли заиђу са западне стране острова. Но наєданпутъ дуне противанъ ветаръ, и за єдно магновенѣ читавый се сатъ одъ острова, кои су са неописаномъ радости угледали, удале и у таку опасность доћу, да имъ се лађа, коя є леденимъ сантама са свію страна притѣснѣна была, никудъ маћи ніе могла. Стра и ужасъ обузме срца ньіова сада, сви су као укочени стаяли, свакогъ тренутка очекивали су страшну смрть, и ништа међу собомъ неговорећи, свакій є свемогућегъ у помоћь призивао; докъ наєданпутъ падне на паметь капетану кораблѣ єданъ случай, кои се є пре неки година опетъ некимъ морепловцима изъ истогъ ньіовогъ града догодіо и кои су притѣснѣни ледомъ неко време на острову Шпицбергу провели. Капетанъ саобшти осталима тай случай и на то се договоре, да се свакой опасности изложе, само да животъ свой спасу. Єдногласно заключе, да на суво изађу, у надежди да могу какову колебицу наћи, коя є можебыти одъ преће бывши на острову морепловаца остала, и гдѣ бы одъ страшне и грозне зиме заклона нашли. По договору своме упуте се острову поневши са собомъ єдну пушку и све што є пушки нужно, єдну сикиру, єданъ котлићъ, єдну кесу са 20 фунтій брашна, кресиво, ножъ, а и по єданъ штапъ, да бы се подупирати могли, и као пола мртви корачали су преко ледены сантій, докъ нису на пожеланый островъ стигли. Ту сви стану, да имъ се мало болъ ногу, коє су путујући преко леда изубіяли, утоли, па пођу потомъ по острову, да потраже какву колибу себи, гдѣ бы тѣло своє одкравити могли, и за четврть сата нађу єдну, коя є одъ прилике дужиномъ шестъ, а висиномъ и ширином три фата износила, съ єднимъ придворомъ и съ двоимъ вратма, и іошъ, што є ньима найнужніе было, съ єдномъ фуруномъ. Кућица нити є пакъ димняка нити прозора имала, но умѣсто тога были су неке мале рупице, коє су се затварати и отварати могле, и крозъ коє є димъ излазіо а свѣлость улазила. Какова є радость срца ньіова обузела, кадъ су колебицу угледали, лако є помислити, она имъ є милія была, него да су миліонима блага нашли.

У таковой ладной клими, и на таковомъ пустомъ мѣсту безъ сваке людске помоћи, безъ ране, безъ одбране одъ дивльи зверова и безъ сваке надежде, да ће кадгодъ своє отечество видити и животъ свой изъ ове велике опасности спасти, мора се човекъ иоле слабогъ разсуђеня и одважности у очаятилно станѣ довести; али ови наши морепловци, мужеви жестокогъ и доброгъ срца и на патнѣ и муке обикнувши, баце све у немарность, и почну се о потребама, коє су имъ необходно нуждне, старати, па тако предузму найпре, да свою пронађену колебу у болѣ станѣ доведу. Пошто су обиталиште своє поправили, побрину се за рану, у коіой су найвише оскудицу трпили, и убіяли су съ дана на данъ по єдну животиню, чимъ су животъ свой продужавали: но на жалость сада имъ барута нестане, и наступи време, у комъ нити ране, нити

одбране одъ дивльи зверова, имали нису. Мужественый духъ ньіовъ и садъ ій ніе пустіо очаявати; него ій ободри къ новимъ жертвама, къ новимъ домишляваню, и тако се договоре да поредъ обале морске иду, небы ли штогодъ себи потребнога нашли, и заиста се у плановима непреваре. Шетаюћи по обали, наиђу на неку порушену лађу, гдѣ дрва, гвожђа, ексера и єдну сикиру нађу, и поврате се съ нађенимъ стварма у свою колебицу. Ту употребе єданъ тврдый каменъ за наковань, сикиру за чекићъ, па одъ нађены ексера почну израђивати разне предмете, као: стреле за ловлѣнѣ животиня, одъ коій су животиня месо за рану, коже за обућу, црева за конце и друге справе употреблявали. Воду су узимали одъ єдногъ близу ньи наодећегъ се извора, а и снегъ су кадкадъ топили. Єло су кували у єдномъ котлићу, кои су са собомъ донели были, но котлићъ имъ є тай, за куванѣ єла и за заитанѣ воде, малый и незгоданъ быо, зато почну тражити друго средство, коимъ бы ту потребу намирити могли. Но сада имъ се та намишлѣна цѣль осуєти, оно дугоноћно време, кое є на томъ полуданику 4 мѣсеца траяло, наступи. Садъ шта ће бѣдни мученици безъ светлости радити? Они све и у овомъ случаю помогну, нађу на єдномъ месту, пошто снегъ разчисте, лепу и за мешенѣ згодну землю, одъ кое єданъ судићъ на подобіе кандила направе, у коимъ су масть одъ зверова горили.

На велику жалость ньіову после некогъ времена збогъ рђавогъ и ладногъ воздуха, бѣдни и жалостни наши морепловци, падну у тежку болестъ, коя ій тако разслаби, да се одъ постелѣ никудъ маћи нису могли, узимаюћи єдногъ, кои є помало одао, и све друге послуживао.

Єданъ одъ ньи размишлявао є о исцѣленію своимъ и своій другова и падне му на паметъ, да неку траву лековиту и врућу одъ зверова крвь пію, а притомъ да се постельи непредаю, но време у оданю проводе, како бы имъ се крвь угреляла и болѣ тећи могла. Ово ій заиста и исцѣли, осимъ єдногъ, кои тай лекъ употреблявати ніе хтѣо, и кои после некогъ времена умре.

Садъ остану три Руса на острову, кои остало време поредъ све патнѣ доста угодно проведоше. Као радини люди поправе колибу и удесе є тако, да іймъ є пріятно было у ньой сѣдити. Ловећи дивлю зверадь накупе сува меса, кожа, масти, лоя, црева у изобилю; почну се добро ранити и изъ топлы оны кожа себи єднимъ ексеромъ и цревима одѣло шити; и тако пуны 6 година дана и неколико мѣсецій, проведоше ови морепловци на острову Шпицбергу, єдино съ томъ незадоволѣномъ жельомъ, што су се за то време своіъ отечества, миле деце и фамиліе лишавали, и што су одъ людскогъ рода сасвимъ одлучени были.

Идући єданъ одъ ньи посломъ поредъ обале упрепасти се одъ радости, кадъ лађу єдну смотри, брже яви друштву и они наложе неколико ватра по обали, и побію високе заставе одъ медвеће коже у землю поредъ обале, само да бы ій на такове знаке, люди изъ лађе, спазили. Ово наскоро и буде.

Ко бы перомъ описати могао, у каквомъ се стаю налазило срце овы пустиньика. А напротивъ како су се дивили они садъ дошавши пловци, кадь су своимъ очима на таковомъ пустомъ месту угледали три створеня на подобіе човека, у кожама обучена, — а особито кадъ су имъ исти рускимъ єзикомъ пробеседили.

Ови су новодошавши морепловци съ намѣромъ пошли были на друго неко место къ западу, пакъ ій противанъ ветаръ, на велику срећу овы шестогодишньи пустиньика, къ сѣверу и то башъ на ньіовъ островъ дотера. Почемъ сви о свачемъ проведу разговоръ, — капетанъ дошавше галіе обећа іймъ, да ће ій одъ тога места избавити, и у отечество ньіово одвести. — Богатство пакъ ньіово састоеће се изъ 200 кожа псећи, и око 2000 мешина лоя, 10 медвеђи и великогъ броя бѣлы и модры лисичіи кожа, понесу они са собомъ. — На путу ій є прилична срећа съ поспѣшнимъ вѣтромъ послужила, тако да су за петъ неделя дана у отечество стигли.

Кадъ су ови шестогодишньи страдалници у отечество своє приспѣли, народъ є за ньима съ великомъ радости ишао и мило му є было, што су се сиромаси єданпутъ мука и патня ослободили. Притомъ се свакій чудіо ньіовой моди альина, свуда су ій призивали и частили, и свима су морали страшно и жалосно своє шестогодишнѣ страньствованѣ приповѣдати.

Превео П. Поповићъ.

РАЧУНСКЕ ЗАГОНЕТКЕ.

Одгонетке у бр. 50. Загон. IV. Горня три реда и съ десна три реда садржаваю по шестъ, а долня три и съ лева три реда по четири нуле. Ово се може учинити и на више начина.

0 0 0 0 0 0
0 0 0 0 0 0
0 0 0 0 0 0
. 0 . 0 0 0
0 . . 0 0 0
. . 0 0 0 0

1 9 4 3 7 5 6 2 8

V. 1 и 9 = 10, 2 и 8 = 10; 4 и 5 = 9; 3 и 6 = 9; 1 и 4 и 7 и 6 и 8 = 26, 9 и 3 и 7 и 5 и 2 = 26. И ово може на више начина быти.

VI. Селянка є имала 7 ая; у првой кући прода 3 и по и къ тому по ая̀та, свега 4; одъ оставша 3 прода 1 и по и по, свега 2; одъ оставшегъ 1 прода ½ и ½, свега єдно; и тимъ є све продала.

VII. Братъ є имао 7 а сестра 5 ябука; найпре бы имали свако по 6, а после онъ 8 а она 4.

VIII. Трговацъ є раскомадао на части одъ 1, 3, 9 и 27 ока, и онда є сваку оку одеданпутъ измѣрити могао.

ЗАЧИНЦИ.

Найгорій точакъ на колима найвећма дупара.

Лакше є савѣтовати него помоћи.

Што се димъ већма у висину подиже, тимъ га већма нестае.

Оно, што є речено, неможе се сунђеромъ обрисати.

Ко млого савѣтуе, мало дае.

Бѣгао одъ дима, па пао у ватру.

Єдна шугава овца сво стадо ошуга.

Збогъ гусеница нетреба човекъ дрво да посече.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

(у купалишту бѣоградскомъ)

Господинъ. (виче) Келнеръ!

Послужитель. Бефееленсъ! Шта заповедате?

Господинъ. (виче гласно) Имате ли шампаня?

Послужитель. На служби, глайхъ, колико бутеля заповедате? (поће)

Господинъ. Чекай, (полако) донеси ми садъ по' сатльика вина.

Комшія. Како, комшинице, єси ли мазала ногу ракіомъ, као што ти докторъ рече?

Комшиница. Мазала самъ мало, али узалудъ; а како самъ оно остало испила, престаде болъ, као рукомъ да си однео.

МРВИЦЕ.

— „То немогу никако да разумемъ“ — рече єданъ „како могу они, кои су млого дужни, мирно да спаваю?“ Другій, кои є много башъ дужанъ био, па ни надежде имао ніє, да ће икада моћи дугове своє измирити, одговори на то: „Я то већъ добро разумемъ, него немогу то да разумемъ, како повѣрительи могу мирно да спаваю.“

— У єдномъ францускомъ суду подигне се такавъ жуборъ, да є судія судейскомъ служителю повикао, „та гледай, да ій уѣуткашъ, єръ смо већъ, ты-боже-знашъ, колико предмета пресудили, безъ да смо ій точно и саслушати могли.“

— Хасанъ, калифъ, сѣдне за софру да вечера, а робъ му сасвимъ врућу, управо кључану чорбу на ноге саспе. Чимъ є то учиніо, таки падне на колѣна и ове речи изъ корана изговори: „Рай є приправлѣнъ за оне, кои лютину свою обуздаю.“ Хасанъ одговори: „Я нисамъ лютитъ.“ Робъ настави: „И за оне; кои людма праштаю.“ Хасанъ одговори: „Я ти праштамъ.“ Робъ као да то и нечує, рекне и ове изъ корана речи: „Єръ богъ доброчинство воли.“ — „Почемъ є то истина“ — одговори Хасанъ — „то и я теби и слободу и четири иляде гроша покланямъ.“

— Єданъ великій на гласу піяница разболи се, и на смртной постельи своіой замоли пріятеля, кои є до нѣга найближе сѣдіо, да му чашу воде дода. „Нашто то?“ запыта тай, а умирући му одговори: „Ахъ, та при смрти треба се и са найвећимъ непріятелѣмъ помирити.“

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Нѣгова Свѣтлость, князъ, одпутовао є 23. ов. м. у Банѣ.

— Нѣгова Свѣтлость благоволила є своіъ синовца г. Ђорђа себи за аѣутанта съ производствомъ у чинъ подполковника узети.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Енглеске новине све скупа вичу на руско правительство, што онако неистинито(?) о догађаю кодъ Хангеа у „рускомъ инвалиду“ явля, и воле вѣровати казиваню єдногъ морнара, но одчасти извѣстію своіъ адмирала и званичномъ извѣстію рускогъ правительства.

— *Обште новине* доносе вѣсть, да су у половини ов. м. руски погранични стражари много контрабандногъ еспапа поватали, међу коимъ 10 џакова чая и за 10.000 талира (пруски) свиленогъ еспапа. У той прилици убію козаку єдногъ коня а ови убію єдногъ прускогъ селяка и заробе єдногъ еврея. Како по закону половина уваженогъ контрабандногъ еспапа припада стражарима, то є њима овай путъ трудъ добро награђенъ; а законъ такавъ подстрекава пограничну стражу, те є врло позорљива и у своіой дужности точна и ревносна.

— *И. пруске и.* вѣшто доказую, да є морало више саюзника у борби 6 тек. кодъ Севастополя изгинути. Енглеске новине су убѣђене, да є губитакъ енглескій већій, но што правительство њіово обзнанює, а кадъ се по сразмѣри енглескогъ губитка узме и губитакъ Француза, то є ямачно ко погинувши, коє зароблѣны, коє ранѣны саюзника до 8000 было; да є толика штета саюзника, мисли се обште и у Паризу. Неке новине тераю овай губитакъ чакъ на 12.000 людій.

— *Таймсъ* явля одъ 17. тек. да є на мѣсто лорда Раглана именованъ ген. Тимпсонъ; но найновіе вѣсти гласе тако, да лордъ Рагланъ ніе оставку дао, но да є само болестанъ, и да ће га генералъ Тимпсонъ само за време болести заступити.

— У *Закавкаской* скупили су Руси све своє снле уєдно, и мисли се, да ће съ 80.000 мом. почети по малой Азіи оперирати, како бы тимъ теретъ Севастополю мало олакшали.

— Око *Кронштата* изишла є саюзничка флота на више паклены машина у мору, коє су садъ новађене, безъ да су се распукле и штете какве учиниле. Флота є нешто мало Свіаборгъ бомбардирала и притомъ неколико магацина спалила.

— Да су Руси Анапу, Новоросійскъ и Раєвскій оставили, нису саюзници могли вѣровати, но кадъ у Анапу дођу, нмаю шта и видити: неколико стотина Черкеза дошло изъ своій планина у градъ, па плячка и пали по вольи. Енглези нису ій могли друкчіе укротити но силомъ своій топова. Руси су у граду оставили око 30 стары турски топова, са млого барута. Одбѣгше съ обсадомъ жительство посакривало є свою имовину по подрумима, но Черкези су садъ све разнели и сажегли.

— Изъ *Каира* извѣштава францускій конзулатъ, не само да є тамо 9. Јануара о. г. снегъ падао, коє іошъ жители тамошњи непамте, него да се и овай чудноватый појавъ природе 9. Априла показао, т. є. истый данъ у подне после яке врућине одъ 30° cent., коя се напрасно на 27° спусти, падне яка киша, за коіомъ термометръ 6° покаже. Око 1 сата почне снегъ падати а после 2 минута туча съ великомъ буромъ, коју су люди брзо за своє леденице покупили; притомъ є термометръ на 0° спао. Око 6 сатій стаяо є термометръ опетъ на 27°, но велика киша є више одъ 300 кућа порушила и улице за више дана непроходне учинила.

— Одъ некогъ времена показује по Нѣмачкой некакавъ шпекулантъ єдногъ дивљака изъ Ашанте за новце, но кадъ є пре некій данъ хтео и то показати, да нѣговъ дивлякъ зна живе пиліће ести, забрани му полиція овай занатъ.

Течай новаца: сребро 125% дукати по 5 фор. 46 кр. ср. за банке.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 28. Юнія 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЬИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 53.

АЙДУЧКИ СВАТОВИ.

(продужено)

Овде сасвимъ изоставлямо описиванѣ айдука Янка, а о нѣговой заручници Власти вели пѣсникъ између осталогъ и ово:

Поредъ нѣ се душа губи,
Земля небомъ постає,
У вечности нит' икакво
Слађе чуство остає;
У нѣномъ се ясномъ оку
Огледаю милине,
Любкость іой є лица тайна
Као неба висине.
Ко ће чуству одолети?
Свой остати ко ће ту?
Ко л' кодъ таква створа неће
Изштетити паметь сву? —
Спрамъ месеца стала дивна,
Главу мало савила,
И братанца краємъ ризе
Умилято завила.
Онъ се узъ ню прилюбіо,
Съ подигнутомъ главицомъ,
А она га нѣжно беломъ
Пригрлила ручицомъ

После овы нѣжны описиваня, и до колена заручника Янка, кои само о своіой заручници мисли, и кои каже: да му само у єдной жельи лежи савъ светъ саранѣнъ, поставля пѣсникъ и описує Янковогъ побратима, айдука Радована и нѣгову чету.

Майка га є мучно, горко,
Одранила преслицомъ,
Мамила му санакъ тужномъ
О Косову песницомъ,
Мутнимъ га є мила зновмъ,
А брисала селеномъ,
Залагала горкомъ сузомъ,
И чемернимъ пеленомъ и т. д.

Усредъ тога веселя, кое є было прекинуло єдно страшно знаменѣ, дотрчи Гойко, братъ Янковъ, и яви Янку, да Плакидъ, игуманъ калениђкій, неће да га сутра венча, и да проклинѣ нѣга и айдука Радована зато, што су они негда на манастирско стадо напали. Садъ иесто веселя овлада брига у свима сватовима; — лепо є и дуго описиванѣ оногъ положеня, у комъ су се Радованъ и Янко налазили. Они се крену, одма да иду калуђеру на освету.

Одма у другой песми наћиће читатель найживлыій описъ, кои є игда досада читао, како айдуци према месечини иду крозъ шуму и по врлетнимъ стазама.

Узъ ту гору чета с' пенѣ,
Новомъ другу шапће другъ,
К'о да съ ветромъ у поноћи,
Усамлѣный сбори лугъ:
„Овде смо се єдномъ страшно
Покрвили съ Турцима,
Радованъ є гор' за стеномъ
Быо скривенъ съ вуцима. — —
Насъ троица ено онде,
Где се види онай тринъ,
Бусію смо уватили,
Одтудъ иде Арапъ црнъ.
Пратня му є повелика
(Алай-бегъ є море то!)
Конь, одело, што годъ видишъ,
Све є златомъ осуто.
Свакъ є добро наоружанъ.
Носе арачъ и сузе,
Што пролила црна рая,
Све іой Арапъ одузе.
Иде Арапъ црнъ и страшанъ,
Месечина као садъ,
Поредъ нѣга васъ у злату
Вришти, дува, коньицъ младъ.
Жеравастъ є вратъ савіо,
Сяйнимъ сева очима,
Густу пару на носъ пушта,
Танкимъ стриже ушима.
Главомъ баца белу пену,
Кадшто зазре поплашенъ
Господаръ га рукомъ плѣска,
Савъ є зновмъ поквашенъ.
Садъ запева изъ свегъ грла:
„Аманъ, аманъ!“ орн с' гласъ,

А к'о єза (юнакъ море!)
У бусіи снаће насъ.
У томъ страу, низъ цевъ дугу
Садъ га съ окомъ саставимъ,
Плану — паде конь и Арапъ —
Я пуцанѣ наставимъ. — —

Што се та чета ближе прикучує манастиру, тимъ већма єжи се одъ стра' кожа читателю. Мртваци око манастира починю изъ своіи гробова устаяти, и цело то кратко описаніе свега оногъ, што се сбыва, предвазвѣштава неку страовитость. Калуђери се тимъ ванприроднимъ знаменѣмъ пробуде, упале свеће у цркви и почну се молити богу. У то приспѣ разярена чета айдучка и развали врата. Прндводительи чете те улазе у цркву, и читателя пролазе мрави одъ стра', шта ће сада быти. Али пѣсникъ, као да се заклео, да насъ крозъ читавъ овай составъ изъ грозе у милину, изъ стра' у веселѣ баца, представля намъ предводителѣ чете Янка и Радована стишане гласомъ црквеногъ пѣваня. Они се покаю, и виде, да ій є зао духъ предводіо.

Плакидъ поће покайникомъ,
К'о да ноге клецнуше.
Десница се къ грудма сави,
Токе тихо звецнуше.
„Благослови, добрый отче!
Мы смо богу сгрешили,
„У лютини и у гнѣву
Теб' смо пропасть спремили."
„Некъ васъ господъ благослови,
Одговори Плакидъ благъ,
„Покайникъ є такавъ, децо,
И самоме богу драгъ.
„То самъ хтео съ моіомъ претньомъ,
То є моя казнь сва,
„Да с' каєте, да будете
Овомъ дому обрана.
„Што сте онда у беснилу,
Наше стадо спопали,
„Црква праштa, текъ кадъ нисте
Одъ нѣ сасвимъ одпали.
— — — — —
„Мало ли насъ врагъ насилный
У самоћи напада,
„Већъ да ово свето место
И одъ свога пропада. и т. д.

(свршиће се)

ПОЛЕЗНЕ ОПОМЕНЕ.

Стенице су особитый редъ некогъ рода насѣкомы, коя се полукрилна зову. Оне имаю уста као нюшку, коіомъ потребне за животъ сокове изъ биля и животиня сисаю. По тому и разликуємо стенице, као одъ биля и животиня живеће, али найболѣ познаємо оне, кое намъ лѣти читаве ноћи недаду спавати. Па ако ій и нема кодъ насъ, као, што но причаю, по Русіи, опетъ се ни мы неможемо съ ньима млого хвалити, єръ ко ніе одъ насъ, ако не башъ у своіой кући, а оно у гостима или у путу, као опаренъ ноћу изъ постелѣ скакао, свѣћу паліо, и крвавый ратъ противъ овогъ слабогъ но многобройногъ непріятеля водіо. Ко то ніе радіо, тай є на овомъ свѣту пола срећанъ, єръ или незна за ове крвнике човечієгъ рода, или є тако великогъ духа и у спаваню, да се на ове ситнице и неосврће. И мы бы радо овимъ стеничнимъ филозофима слѣдовали, и мы бы радо съ овимъ малимъ бунтовницима у миру, — ако не башъ у єдной соби а тимъ манѣ у єдномъ кревету, живили: али намъ се неможе, па зато морамо се постарати, да съ ньима што пре раскрстимо. Миръ съ ньима заключити, ніе могуће, єръ є млого крви на обадвѣ стране већъ проливено, миръ є противъ моде и противъ духа садашнѣгъ времена. Али тай ратъ морамо съ великомъ позорльивости водити, єръ имамо съ многобройнимъ непріятелѣмъ борити се, съ непріятелѣмъ, кои се четири пута у години плоди, почемъ свака женка у Марту, Маю, Юлію и Септемвру найманѣ по 50 яя снесе, изъ коій се за неколико дана найвѣштіи стрѣлци излегу. Ова младежь є найсмѣлія и найбезобразнія, премда и стари войници знаду добро уєдати, па онда хитро побѣћи.

Найсигурніе средство противъ ньи є *чистоћа* и опетъ єднако и свакадъ чистоћа. Кои то неуме или неће да употреби, за тога є свака друга обрана узалудъ. Гдѣ іошъ стеница нема, треба се чувати да недоћу, треба дакле чешће свуда загледати, и чистити; иначе се закоте, човекъ незна одкудъ. Обично значи кодъ насъ чистоћа, єднако прати патосъ; а ормане, кревете, миндерлуке, канабета, прозоре, врата, све оставити, као што ій є майсторъ начиніо; одъ овакове чистоће стеница се небои. Гдѣ већъ стеница у кући има, ту треба сваке недељ баръ по єданпутъ све изъ собе изнети, протрести, исчибукати, провеяти, опаяти, намѣштай растурити и очистити, а оно, чему нешкоди, попарити и осмудити. Стеница неможе да поднесе свѣжъ воздухъ и свѣтлость, зато ваља износити почешће све изъ собе на вѣтаръ и сунце. Гдѣ су се стенице и по зидовима запатиле, ту треба често кречити, двапутъ у години; па ако ій има и у дашчаномъ тавану и патосу, онда нема савршене помоћи, но много помаже паренѣ врућомъ водомъ, каденѣ и мазанѣ особитимъ средствима. Ова средста можемо разно употребити, премда она сама безъ држаня чистоће ништа непомажу. Мѣста и пукотине, гдѣ се стенице задржаваю, можемо мазати: растопльномъ стипсомъ, пиварскимъ квасцемъ, масломъ (бутеромъ), машћу, лоємъ, зейтиномъ, рибньомъ масти, кречомъ, бѣлимъ лукомъ, якимъ цеђомъ, туткаломъ, говеђомъ жучи, витріоломъ, терпентиномъ, якимъ винскимъ сирћетомъ, зивтомъ (размућенимъ), сумпорномъ киселиномъ. Или треба скувати: іововогъ иверя или лишћа, или дувана, или паприке, или кестеновогъ лишћа, или пелина, па тимъ мѣста она помазати. Добро є собе и кадити: паприкомъ и сумпоромъ, па онда ій држати неколико сатій затворене. На путу, гдѣ путникъ жели само єдну ноћь мирно да преспава, добро є посути по постельи скоро узабратогъ лишћа одъ зове, пасуля, боба, ора', пелина; или попрскати чаршавъ и кошулю сокомъ одъ лимуна или винскимъ сирћетомъ. Найболѣ є средство противъ стеница, кадъ ій одвећъ млого нема, и кадъ су се у пукотине позавлачиле, парна машина американска, коя више одъ єдногъ хванцика нестає. Она се

у томе састои: єдна цезва съ добро ватаюћимъ заклопцемъ, у кои є єдна цѣвъ уска и съ длана дугачка утврћена, крозъ коју пара изъ цезве изилази; доле о цезви виси такође одъ тенеће судићъ, у комъ има памука и шпирта; кадъ вода ври, она истѣрує яку пару крозъ цѣвъ, коју човекъ може у све пукотине завући и тимъ све тамо стенице и яя поморити. Ово є врло сигурно средство. Напослѣдку су измислили люди и ловке за стенице; узму два три чамова дрвета, саставе ій тако, да свуда остане шупльина и чкальица, оваке справе метну по двѣ, три у постелю, а стенице, почемъ се наєду, сакрію се по тимъ згоднимъ шупльинама; сутраданъ се истресе дрво, и стенице потуку, па се справе оне опетъ у постелю метну.

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Ерακъ. Е, ово є паклена врућина; да ми є да одсѣдимъ ова три мѣсеца гдѣгодъ у ладу.

Петакъ. Учини само какво зло; па ће се полиція одма постарати, да у *ладовину* дођешъ.

ОШТРОУМНОСТЬ ЖЕНСКА.

Мужъ некій, кои є по венчаню дознао, да є жена нѣгова противъ своє волѣ за нѣга пошла, пазіо є на кораке нѣне и писма. Она ово примѣти. После краткогъ времена, напише она у одсуству своґъ мужа писмо другарици своіой, коє остави да запечати и на пошту онда да пошлѣ, кадъ мужъ кући дође; но кадъ мужъ у собу уће, она свећу упалћну угаси, и писмо у орманъ сакріе; мужъ то видећи, заиште таки одъ нѣ, да му покаже, шта є писала, но она се дуго затезала, али найпосле, и то срдито, преда му писмо, коє є овако гласило:

Любезна Милице!

„Я самъ се пре шестъ неделя удала. Мою срећу и задовольство неможешъ себи представити. Време старе любави и лудости, коє самъ имала, горко оплакуємъ; чини ми се да рай садъ текъ уживамъ; и любавный изразъ могъ старогъ просіоца у пакао ми є преобраћенъ. Мой супругъ, кои ме люби, сва є моя радость и утѣха, и данъ кадъ га невидимъ, црньій ми є одъ црне ноћи. Имамъ єтрву и стару свекрву, као милу майку, іошъ кадъ помислимъ на маћію мою, правога ћавола, не можешъ представити, како ме мучи. Често ми ова мисао са ужасомъ долази на паметъ, и кадъ бы могла одъ нѣ утећи, као да бы се наново родила; незнамъ, како ми и можена умъ то доћи при садашньой моіой срећи. Мога є супруга єдина жеља, добыти наслѣдника, а я желимъ, да єдномъ тай срећный данъ дође. Само рђавъ некъ нема порода, племе му се утрло. Нека богъ испуни, што желимъ. —

твоя пріятельица

Н. Н.

По прочитаномъ овомъ писму задовољанъ мужъ, каже жени, како є о ньой рђаво мисліо, и како одсадъ никомъ ништа веровати неће, и да она може убудуће слободно и безъ свакогъ трзаня писма писати и шиляти.

Другарица пакъ знаюћи ключъ овогъ писма ніе га читала редомъ, но само редове неравногъ броя дакле 1. 3. 5. 7. 9. 11. 13. и 15. редъ, изъ коій се текъ види, шта є управо писательица хтела да яви. — Кадъ читатель овако прочитао буде ово писмо, као што є другарица читала, онда ће надамо се признати, да овако што само плодъ женске оштроумности може быти. —

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Учитель. (ћаку на испыту) Што прескачешъ?

Ћакъ. Купине су зелене и црвене — —

Учитель. Ніе тако, него докъ су купине *зелене*, оне су *црвене*, а кадъ узру онда су црне.

Бирташъ. Господинъ Пера ніе платіо оны шестъ сатльика вина, єси ли га записао, Іоване?

Послужитель. Єсамъ ли га записао? Чини ми се — управо незнамъ — єсамъ — као да нисамъ — —

Бирташъ. Шта є то, каква є то неуредность; я нећу да се мои свакидашньи гости оштете; ако башъ сигурно незнашъ, єси ли или ниси, а оно болѣ запиши га садъ одма, да знашъ на чему си!!

Послужитель. — Молимъ, господине, треба іошъ єданъ грошъ за вино —

Господинъ. То узми себи као бакшишъ (оде).

РАЧУНСКЕ ЗАГОНЕТКЕ.

IX. У двѣ кесе има свега 73 талира, и у єдной има 16 талира више но у другой; — колико има у свакой?

X. Тастъ поручи своме зету; „купіо самъ єдну осмачку вина, пошльи буре, те узми половину.“ Зетъ немаюћи четворке понесе свою петачку, но ненаће ни у тастовомъ подруму четворке, да бы могао половину изъ осмачке у свою петачку оточити. Онъ узме єдну тастову тройку и съ овомъ тройкомъ и своіомъ петачкомъ оточи себи управо четири акова; — како є то учиніо?

XI. Аврамъ и Благоє продаду ортачки своє воће, а кадъ да подѣле паре, остане Аврамъ Благою іошъ єдну пару дуванъ; — како ће се они за то намирити, кадъ ситніи новаца нису имали но крайцаре одъ 3, 6, 8, 10 и 20 пара?

XII. „Данасъ опетъ нисте сви ту“, рекне учитель своимъ ученицима, „колико васъ нема, Милане?“ — „Нема єдне петине, господине, — — а ніе, Петаръ садъ доће; дакле нема само єдне шестине;“ — колико є свега ћака у ту школу ишло, и колико ій є одсуствовало?

МРВИЦЕ.

— Трговацъ є єданъ млога и различита писма на познате му трговачке куће написао, па одма га затимъ шлогъ удари, те умре. Књиговодитель нѣговъ, кои є писма та на асталу господара свога, истина подписана, али незапечаћена нашао, незнаюћи шта у той забуни болѣ да учини, него сѣдне па на свакомъ писму іошъ ове рѣчи напише: „П. П. Іошъ вамъ и то явити морамъ, да самъ садъ башъ умръо.“

— Краль Хайнрихъ IV. запыта господичну єдну, у кою є врло залбюлѣнъ быо, коимъ бы путемъ у спаваћу собу нѣну доћи могао? „Крозъ цркву, ваше величество“, одговори му она.

— Поета єданъ поднесе владателю єдноме, кои се умео насилнимъ путемъ на владу поставити, на похвалу нѣгову сачинѣне стихове своє. Но наскоро владатель овай падне, а онай се збаченый опетъ на своє место поврати, те поета поднесе и овоме на похвалу сачинѣне стихове. Владатель почемъ стихове прійми и прочита, примѣти поети, да є онъ падшемъ ономе владателю болѣ него нѣму стихове направіо, а поета му одговори: „Ваше величество, мы смо поете увекъ срећніи у измишляваню, него у истини.“

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Поставлѣни су: Секр. суда вар. Бѣогр. г. Д. Гавчићъ, за члена суда окр. смедер., а на нѣгово мѣсто за секр. г. Є. Барловацъ проток. и арх, попеч. просв.; чл. суда окр. пожар. г. М. Павловићъ за предсѣд. суда окр. подрин., на нѣгово мѣсто чл. с. валѣв. г. Ђ. Іовановићъ, а на овога мѣсто секр. с. окр. алексин. г. М. Остонићъ, а на нѣгово мѣсто I. пис. с. окр. бѣогр. г. У. Романовићъ, а на овога мѣсто г. П. Перуничићъ II. пис. истогъ суда; — далѣ, млађій пис. суда окр. крагуев. г. В. Шапоньићъ за II. пис. суда окр. бѣогр., а на нѣгово мѣсто г. М. Радуловићъ практ. суда окр. ужичкогъ.

— На Ивань-данъ држано є торжество у овд. лицею у присуству г. митрополита, многе господе, више грађана и свію професора и ученика. Проф. г. Станимировићъ изговоріо є слово, а изъ извѣстія ректора г. Лешянина увидили смо, да се ове године записало у лицею 63 ученика и то 37 православлова, и 26 слушателя природословны наука, да су у течаю пр. год. 6. школу оставили, и да садъ изъ треће годинѣ као изучивши остављаю лицей 17 православлова и 6 природослова. Ученици III. год. израђую по устроєнію задате научне теме написмено, коє професори оцѣнюю, и медаляма златнимъ и сребрнимъ или само похваломъ награђую; или пакъ као недостаточно израђене одбацую. У овой години одређене су двѣ сребрне медалѣ, єдна Кости Алковићу, за саставъ о атмосфери, и єдна Милану Прайзовићу, за саставъ о Ранѣу; Єфремъ Гудовићъ буде за свой саставъ о Ранѣу явномъ похваломъ награкеиъ. Задате теме за идућу годину єсу, єдна православлова, т. є о државини, притяжанію и собствености; и єдна државослова, т. є. коє послѣдке финансіялне науке можемо корисно мы на нашу землю обратити и како. —

У Бѣограду 28. Юн. Данасъ є држано у читалишту торжество гимназіе у присуству Свѣтле Княгинѣ сь фамиліомъ, аустрійскогъ ђенерал-конзула Г. Радосављевића, многи званичнига и многобройны грађана тако, да є читалиште дубкомъ пуно было. Пошто су ученици одпояли Царю небесный, професоръ латинскогъ єзика г. Д. Балантскій држао є торжеству овомъ сходно слово; затимъ су ученици гимназіе говорили слова на разнимъ єзицима; тако ученикъ VII. раз. Григоріе Новаковићъ на србскомъ; Л. Сарићъ изъ VI. раз. на латинскомъ; Д. Павловићъ изъ V. р. на єлино-грчкомъ; М. Николаєвићъ изъ VII. р. на нѣмачкомъ; С. Ненадовићъ изъ VI. р. на францускомъ, и Милутинъ Гарашанинъ изъ III. р. на србскомъ єзику. Млоги су одлични ученици притомъ явно награђени и похвалѣни были; тако є кньигама и похвалителнимъ листовима награђено ньи 82, а похваљено 28. Изъ историйске записке, коюю є у одсуству директора проф. математике г. В. Поповићъ читао, видили смо, да се съ почеткомъ године уписало 399 учен., свршило є школску годину 337, у етаріе разреде прелазе 290, а у лицей деветорица.

За време ове свечаности свирали су ученици у музики ове комаде: увертиру (уводъ) изъ опере, „Агнесъ Сорелъ“, и изъ опере „Танкредъ“, къ тому „кадрилъ одъ србски пѣсама“ и „хопсполку“; ученици су тимъ показали, да су велнкій напредакъ у овой красной вѣштини учинили.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ *Крима* явля г. Пелисіе одъ 21. тек., да саюзници полако напредую, но да се ништа новогъ догодило ніе; колера и болести су мало попустиле.

— Изъ *Трієста* являю, да се Црногорци опетъ збогъ препирке око неки ливада на бой спремаю.

— Лордъ Раглан є умрьо, а на нѣгово мѣсто постављенъ є ген. Симпсонъ, єданъ оаъ старіи генерала, кои се іошъ у Шпаньолской противъ старогъ Наполеона тукао. Фамиліи л. Раглана отишао є лично самъ принцъ Албертъ, да іой одъ стране кральице сажалѣнѣ изяви.

— Енгл. нов. *Кроникъ* говоре о некой буни, коя се одчасти по цѣлой Русіи, одчасти у двору петербуршкомъ спрема; да су ово само измишльотине, разумѣ се по себи.

— Париска полиція прекорила є учредника новина „де деба“ збогъ єдногъ чланка о принцу Албертy, и притомъ му є забранила, на нападаня други новина у овомъ предмету одговарати и бранити се; садъ се развикале многе новине француске и све енглеске на „де деба“, а онъ сирома несмѣ да се брани.

— *Обште нов.* являю, да кральица Викторія неће 3. Авг. као на данъ Наполеона, почемъ є онда и тако у Паризу вели ка гунгула, него єданъ данъ доцніе у Паризъ доћи.

— Садъ вићамо изъ руски новина, да су Енглези подъ заштитомъ парламентарске флаге на суво излазили и села палили, и да се, но казиваню самогъ поручика лађе „Косака“, парламентарска флага кодъ Хангеа у томъ састаяла, што є єданъ морнаръ на *штапу бѣлу мараму* у руци држао!

— Више се новина у тому слаже, да су саюзници при юришу одъ 6. тек. више одъ 10.000 людій изгубили.

— Свирѣпа и грозна убійства саюзника и насилія на люде, жене и дѣцу као и упрепашѣенѣ млогогъ иманя у Керчу и по обалама Азовскогъ мора, кажу, немогу се описати; француске и енглеске новине поричу ово и признаю само, да су Турци и Татари такова свирѣпства чинили а не войници западны сила.

Течай новаца: сребро 125½% дукати по 5 фор. 47 кр. ср. за банке.

Опетъ молимо, да се писма тичућа се „*Шумадинке*“ на учредничество а не на учредника именомъ шаљу.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 1. Юлія 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЬИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовић.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 54.

АЙДУЧКИ СВАТОВИ.

(край)

Садъ после овогъ срећногъ помиреня читатель мисли, да є већъ савъ стра' и сва опасность прошла, и лете му мисли на веселѣ и на вѣнчанѣ, коє ће сутра быти; онъ мисли на ону кућу, гдѣ є заручница Янкова, и гдѣ многобройни гости певаю и спремаю се за дочекъ сватова; али те му мисли одма прекида найстраовитіи случай у овомъ саставу. Докъ су предводительи чете у цркви примали благословъ калуђера, дотле чета, ништа о томъ помиреню незнаюћи развалює подруме и піє вино. Наєданпутъ наиђу айдуци на єдна гвоздена врата затворена. Шта є ту? Ту є куга затворена Четници скупили се предъ тимъ вратима:

„Шта то пише надъ вратима,
Каква ли су писмена?
„Да ли су то изумрлы
Калуђера имена?“
„„Проклетъ быо ко отвори!““
„Нуто, нуто, пресна лажь!
„То є зналцу продавати
Место жита праздну ражь.
„Ту є благо калуђерско,
Неверуйте кньизи той!
„Развалите, нек' су але
У той рупи подземной!“
Учесташе ударцима,
Тутньи чудна шупльина,
Єкомъ врата одзивлю се,
Хукомъ црна дубльина. —

Уто дотрче предводительи чете, и калуђеръ у очаяню и у страу виче, да неразвалюю ту кужну гробницу.

Али залудъ, већъ є касно,
Врата съ громомъ грунуше,
И пакленый смрадъ и пару
Изъ гробнице блюнуше.
Узъ степене нешто тутньи,
Шушти, дува, звекеће,
К'о да неко у дубльини
Тешкимъ ланцемъ премеће.
Тутнява се приближує
Грозна аветь излази,
Какво страшно чудовиште!
Стра да срце порази!
Црна та є аветь грозна,
Првобытный као мракъ,
Црногъ пакла и грехова
Ню зачеди првый бракъ.
Косе су іой єдке зміє,
Мунѣ ока зенице,
У рукама людске кости
И отровне стрелице.
Та се аветь *людствомъ* рани,
Ньой є маленъ цео светъ:
Трупъ на трупу када лежи,
К'о подъ косомъ зеленъ цветъ:
Тадъ се нѣне прси шире,
Роє с' редке радости,
Животъ іой се подмлађує
Людскомъ тугомъ, жалоости. —
— — — — —
Пси урланѣмъ предсказую
Нѣнъ долазакъ страовитъ,
Одъ смртны є може видит'
Само човекъ видовитъ,
Когъ є майка у мукама
Съ кошульицомъ родила,
Комъ природа чудовишта
Своє тайне одкрила. — — —
Прште чета поражена,
Нит' за друга знаде другъ;
Єданъ другогъ довикує,
Кадъ ій густый сакри лугъ.

После овогъ страшногъ описанія види сачинитель свога читателя у село Ясику, у кућу заручнице Янкове, и уводи га задовольна и спокойна међу оне млоге тамо скуплѣне госте, кои очекую, да сутра Янко са сватовима дође. Кадъ започне човекъ трећу пѣсму да чита, а онъ се полако повраћа одъ оногъ стра у манастиру, и оставля себи надежде, да ће се све то добро сршити, али зле слутнѣ неможе се сасвимъ ослободити.

Кодъ девоячке куће ништа се незна, шта се у манастиру догодило. Коло, пѣсме, часть и піенѣ ту єднако траю.

Свирацъ кругомъ обилази,
Жаръ се диже на образи;
Кадъ заєче гайде саме
Свирацъ само главомъ мане
Дуне опетъ, прислушкує,
Како писакъ задиркує,
Па предъ момка како стане,
Дулацъ пусти, мало дане. и т. д.

У овой трећой пѣсми „*Сватова*“ описующи веселѣ кодъ девоячке куће, пѣсникъ излази првый путъ предъ своє читателѣ съ веселимъ и шальивимъ пѣсмама и подскочицама. Досадъ смо се готово єдвимъ навикли у свимъ нѣговимъ дѣлима на озбильный, а можемо рећи, и тужный гласъ. Но поредъ свега тога, што Балзакъ каже, да є прва поезія чедо туге, окупано и крштено у сузама, и поредъ свега тога, што є овай истый саставакъ зачећенъ у мислима пѣсника онда, када му се ни єдна надежда ни єдна радость ніе смѣшила, опетъ и у овомъ веселомъ и шальивомъ начину ніе га нѣгово вешто перо издало; па и усредъ тога веселя преда онъ читателя опетъ жалостнимъ мислима и опоминѣ га, да є сва радость санъ:

Све радости и сладости
За тренутакъ траю текъ,
Докле тренешъ, докъ се пренешъ,
Протекао цео векъ.
Санъ є радость и веселѣ
Санъ су лепе дрзке желѣ,
Цео животъ раћа сне,
Санъ є празный све и све.
Веселѣ намъ прати туга:
Данасъ нева грли друга,
А сутра му с' гаси зракъ;
Данасъ отацъ чедо нія,
Изъ ока му сунце сія,
А сутра га кріє мракъ.
Данасъ срећа венцемъ кити,
Съ неба чара светлый данъ,
Жучъ ти дає сутра пити —
Све є само празный санъ!
Све за кратко трає време,
Обсене су наши дни,
У свачему смрти семе,
Животъ ране сами сни.
Нек' се дакле цвећемъ кити,
Коме цвета шаренъ май,
Некъ се даномъ слашћу сити,
Свемъ ће быти брзо край.

После дугогъ описиваня веселя и спреманя девойке, доће гласъ, да иду сватови, и све потрчи насусретъ, али:

Несрећни се тамо знаци,
Вію како облаци.
То кићены одъ сватова
Нису светли баряци!
Кретови се тамо виде,
И пешкири жалосни;
Яуканѣ и куканѣ
То су гласи радосни?

Предъ дворове невестице
Два сандука стадоше.
А гласови покайница,
Тужне майке падоше. и т. д.

Потомъ невеста долази и види своегъ заручника мртва:

Зеленъ венацъ скиде съ главе,
Сузама га ороси,
Полюби га, па га своме
Заручнику подноси.
„Най ти, Янко — зеленъ венацъ“
Врисну, срце препуче,
Паде мртва, а две майке,
Несрећнице, дотрче.

Янко се у манастиру окужіо и одъ тога є истогъ дана заєдно съ братомъ Гойкомъ умръо.

Напоследку видимо єдногъ старца, гдѣ по гроблю иде и прелива гробове и чита молитве, то є калуђеръ Плакидъ.

Свршующи овде говоръ о овомъ саставу, желимо читательима, да што пре истый у целости у руке добыю, и да се увѣре, како є све, што є овде о нѣму казано, врло укратко и као узгредъ речено, а г. сачинителю честитамо успѣхъ и желимо заєдно са свима нѣговимъ читательима, да намъ се чешће явля.

ПРВЫЙ ЛЕДЪ У ЯВИ.

Има већъ млого година, како су Американци првый ледъ у Источну Индію однели, пре тога се тамо за овай производъ природе ніе знало. Случайно су они на ту мисао дошли, да имъ и преносъ леда на такову дальину може користь приносити. Єданъ трговацъ изъ Бостона (Сѣв. Америке) пошлѣ свою лађу съ еспапомъ у Индію, а узъ то и неколико буради ябука; па да бы се ябуке болѣ држале, помеће ій у ледъ. Кадъ ябуке на мѣсто приспѣю, продаду се истина, но не башъ съ великимъ добыткомъ, али утолико више профита извуче онъ изъ продає заоставшегъ іошъ леда; єръ су богати Холандци и Енглези грдне суме за овай еспапъ плаћали. Одма практични Американци начине особите лађе за ледъ и почну миліонима ока леда сваке године изъ своій бистры и лепы сѣверны єзера у Индію и индійске острове шиляти, тако да се млоги овомъ трговиномъ обогате.

У почетку є было млого смѣшны случаєва због тамо непознате и чудноватe природе леда. Старосѣдіоци, пола іошъ дивльи, никадъ у своме животу нису ледъ видили, и свакій, додарнувши га се, мишляше, да є то некій особитый, бѣлый жаръ, па се немогау доста начудити, да се тай жаръ у води негаси и да ћаволски европци живу ватру, т. є. комадиће леда єду. Нико такође ніе могао понати, како то ново чудо, ма га и недирао, само по себи мало по мало нестае, и гледаюћи, како се ледъ топи, чудно имъ се чинило, како да се оно у воду претвара, што жеже. Европце су іошъ више уважавали, кадъ су видили, да они знаду одъ воде ватру и одъ ваватре воду да праве.

Поглаваръ єдногъ племена доће іошъ пре краткогъ времена губернатору у Батавію, и овай га после подне

сладоледомъ послужи, но поглаваръ текъ што метне кашику у уста, а онъ опетъ исплюе све, баци тасу и кашику, скочи и дрекне, мислећи да се опаріо. Єдва се доцніе умири и увиди, да оно нежеже, и да се може єсти. Почемъ се съ некомъ предосторожности самъ о томъ увѣри, допадне му се то єло тако, да є іошъ неколико таса єдну за другомъ поео.

Текъ што се истый врати кући, было му є прво причати, какво га є ново чудо у Батавіи снашло, како є ео неку стврдлу воду, коя као ватра пече. Одма єданъ другій поглаваръ пошлѣ два своя роба у Батавію, да му те ватрене воде донесу. Ови сиромаси распытаю за трговца таковогъ, пруже му новце и овай имъ да за то великій комадъ леда одъ трієстину ока, и рекне имъ да то брзо мораю носити, єръ ће имъ ледъ „побѣћи“. Робови болѣ сигурности ради узму подоста личине, увежу и упетляю ледъ добро, преметну єданъ край личине преко мотке бамбусове, па потрче кући што болѣ могу, мислећи да та сотона изъ ове стеге лако неможе измаћи, тимъ манѣ, што онай остраг ока ніе скидао. Они су овако при найвећой препеки са своимъ товаромъ трчали, а ледъ є єднако цуріо. Ни по сата изъ вароши нису измакли, викне онай са страга: „стой, овай се одпетляо, па є већъ млого и побѣгао, дай да га болѣ вежемо“. То учине и потрче опетъ далѣ, но ледъ се опетъ сманьи, и завежљяй се разлабави. Опетъ виде сиромаси, да є млого леда побѣгло, опетъ стану, начупаю великогъ лишћа, па опетъ уплету и увежу, и потрче наново што више могу. Наскоро примѣте да товара готово нема; увію остатакъ іошъ више у лишће, па га єданъ узме у руке и опетъ потрче. Узалудъ све! После трчаня одъ два сата по найгорой жеги сустану, а притомъ виде, да нема помоћи, и да се онай ћаво у лишћу неможе сачувати. Стану предъ єдну меану, гдѣ се млого свѣта бяше скупило, и почну причати свою несрећу, како су узели у Батавіи нема пуна два сата, великій комадъ овакве, тврде, бѣле ватре, како су є добро увезали, да непобѣгне, и како имъ є она при свемъ томъ измакла, до іошъ оно мало, што є остало. Дивляци стаяли су око ньи и додиркивали су онай малый комадићъ помало прстомъ; чудо имъ бяше, како ватра да се знои, и како онай бѣлый углѣнъ одъ зноєня све маньій бываше, кадъ се и люди зноє, па се за то несманюю. Оной двоици несретньика найвише є до тога было стало, што господаръ неће вѣровати, да имъ є ледъ овако чудноватимъ начиномъ побѣгао. Међутимъ се стопи и оно мало леда; садъ заяучу сиромаси, єръ и послѣдню надежду своги оправданя изгубе; да су баръ и найманій комадъ оне ћаволштине господару могли донети, онъ бы самъ видіо, да они криви нису. У найвећемъ очаяню, знаюћи шта ій кодъ куће чека, науме, да се баръ у меани добро почасте. Тако и учине, узму пиринча, аренскогъ сока и други посластица, па напію се и вруће воде, коя се кодъ ньи піе као кодъ насъ кава, потомъ се врену на путъ и за 2 — 3 сата стигну кући.

Чему су се надали, то су и нашли. Поглаваръ ніе имъ вѣровао, него међутимъ свакога добримъ товаромъ батина почасти, па ій затвори. Пре ніе сиромахе овы мука ослободіо, докъ самъ ніе у Батавію отишао, и о истини казиваня своій робова се увѣріо.

ЗАЧИНЦИ.

Шта помаже чистъ и добаръ рачунъ, кадъ се неможе да наплати.

Право є створено за оне, кои су трезвени и будни, а срећа за оне, што спаваю.

Гдѣкоима чинити одвећъ много правде, врло є велика неправда.

Ко говори оно, што хоће, мора слушати и оно, што неће.

Ко непочитуе ничіе право, нека се противу насилія нетужи.

Добро се семе брзо затре.

Млоге вреће смрть су магарцу.

Говоръ долази одъ природе, а ћутанѣ одъ разума.

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Петакъ. Знашъ ты, Ераче, кою рачунску загонетку да разрѣшишъ? Я башъ ни укресати.

Ерак. Знамъ, дабогме. На и я самъ іошъ єдну самъ начиніо, и оћу да є пошлѣмъ у Шумадинку.

Петакъ. Айде незаноси се, молимъ те, деде да видимъ и твою паметь.

Ерак. „На гумно пало 30 врабаца, я потегнемъ изъ двоцѣви, и убіемъ изъ єдне 8 изъ друге половину тога; колико є после остало?“

Петакъ. Чуда ми велика; немой се срамотити; заръ є и то загонетка?

Ерак. Де погоди, кадъ є тако лако.

Петакъ. Па найпре си 8 па после 4 убіо, остало є 18.

Ерак. Ніе истина; остало є 12, а 18 є одлетило.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Отацъ. Сине, ты се врло рђаво владашъ, нити у школи учишъ, нити кодъ куће слушашъ, нити у цркву идешъ; ништа неваля, шта радишъ. Шта є то одъ тебе?

Синъ. Я то све признаємъ, тата, али я навалице гледамъ, да невалямъ.

Отацъ. А зашто то?

Синъ. Зато, што се боимъ, да неумремъ; єръ како коє добро дѣте умре, а ты кажешъ: добра се деца недрже.

Човекъ. Да знашъ, жено, шта самъ купіо.

Жена. Шта си купіо, човече? златне минђуше, єли?

Човекъ. Ніе, него самъ купіо четири ћенѣра, єрбо ты се све лютишъ, што по мраку долазимъ кући.

ЗАГОНЕТКЕ.

Шта крозъ воду иде, а воде се недовата?

Царъ вечера, а буздованъ му игра.

У шта су два грла а єдна шія.

Спреда шило, са страгъ вило, оздо артія, озго мантія.

МРВИЦЕ.

— Краль єданъ начує, да чиновникъ єданъ канцеларіє нѣгове са нѣговомъ кћери тайный саобраштай има, па нареди, да се на сваку стопу чиновника пази, и како къ нѣговой кћери оде, таки да му се яви. И заиста се наскоро чиновникъ у соби любезнице своє наће. Осимъ ньи двоє никога другога съ ньима у соби небыяше, кромъ єдне собне служавке, коя є и ћутльива и вѣрна а неманъ и лепа была. Текъ што краль за тай тайный састанакъ дочує, брже болѣ поита, и оде у собу кћери своє: па шта садъ ту нађе? Ништа. Кћи сеђаше на своме дивану, а чиновникъ на оба колѣна клечаше предъ ньомъ: држећи десну руку лепотице између обе своє стиснуту. „Шта с то?“ запыта краль чиновника лютито. „Ваше Величество“, одговори лукавый чиновникъ брзо и спокойно, „изодавна є већъ ова собна служавка предметъ свію жеља моій; изодавна іой већъ подносимъ срце моє, и молимъ за узаймну любавь; па како су до овога магновеня сви труди мои узалудни остали: то самъ се садъ обратіо на сіятелну и найпонизніе моліо, да она служавку свою до тога доведе, да се она у наручія моя преда.“ Хитрый краль смѣста свештеника дозове, те чиновника, на нѣгово не мало упрепашћенѣ, са томъ служавкомъ вѣнча.

— Єдна одавна прецвѣтавша лепотица говораше, да іой се текъ пре некій данъ тридесетъ година навршило. „А ко вамъ небы веровао“ — рекне іой єданъ шальивацъ — „кадъ намъ вы то съ увѣраванѣмъ већъ двадесетъ година єднако повторавате.“

— Єданъ молеръ постане лѣкаръ. Запытаю га, зашто є свой посао оставіо, а туђегъ се посла латіо. „Зато“, одговори онъ, „што у молерскомъ послу свакій погрѣшке наше види, а у лѣкарскомъ се съ мртвацемъ заєдно и погрешке покрію и саране.“

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— *И. В.* Неможемо пропустити, да читательима несаобштимо єданъ чудноватъ, али сасвимъ истинитъ догађай, кои се овдѣ у Бѣограду догодіо. Єдной удовици побѣгне синъ изъ школе и оде у Пожаревацъ, гдѣ почне учити некій занатъ. Нѣгова мати ништа ніе знала за нѣга; но мало затимъ нађе се єдно мртво дѣте у Савы, и та удовица како за то чує, отрчи тамо, и упознавши се у нѣга, почемъ є одъ дугогъ лежаня у води већъ доста преображено было, почне кукати, однесе га куѣи, и са найлѣпшомъ пратньомъ сарани га. Свакій му є данъ ишла на гробъ и плакала, дала му є четрнаестъ дана, и спремала се, да му да и полгодишньицу. Кадъ се єданпутъ врати съ гробля куѣи, препадне се, кадъ нађе своєгъ сина кодъ куѣе, здрава и весела. Нѣга є майсторъ у Бѣоградъ послао быо, да купи еспапъ, и да се види съ майкомъ. Како є майци было, коя є то своє єдинче наєданпутъ као васкрсло видила, свакій може себи представити. —

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Таймсъ* явля, да су Енглеска и Француска 60 лађій подъ наймъ узеле, съ коима ће по Азовскомъ мору оперирати, и путемъ рѣка Дона и Буга ратъ и у средину Русіе пренети. *Ендепандансъ белжъ* невѣрує *Таймсу*, почемъ є немогуће на такавъ ратъ и помислити, кадъ свакій данъ вићамо тешкоће съ коима се саюзници борити мораю у Криму, гдѣ іймъ флота сваке могуће угодности прибавля.

— Опетъ говоре новине, да су се селяци у Украини (Русіи) побунили, они траже ослобођенѣ одъ невольництта и одъ спайски терета.

— *Монитеръ* обзнанює єдну депешу генерала Пелисія одъ 23. тек. по коіой су саюзници са своимъ положенѣмъ у Криму задовольни.

— Князъ Горчакноъ явля изъ *Крима* подъ 22. тек., да се ништа новогъ ніе догодило, но изгледи су, као да се непріятель на бомбардиранѣ и юрвшъ опетъ спрема, и да су саюзници Єпиній бомбардирали, но штета ніе велика.

— Съ руски обала источногъ мора пишу, да су тамо око Риге, Динаминда, и иначе по обалама шанчеви готови, и да се 40.000 людій око Риге улогорило.

— *Обштимъ нов.* пише єданъ, и замѣра Енглезима, што имъ тако силна флота у источномъ мору беспослена стои; кадъ ће єдномъ почети ударати; руски поморски градови неће временомъ слабіи бытн, него се напротивъ све више и више утврђую; заръ є то пристойно великой сили енглеской, да се по мору шеће и лаће сиромашны людій пали и плячка, или да невиннимъ людма села рушн и жеже; што се неприближи са своимъ дрвеннмъ градовима (лађама) комъ рускомъ граду, па да се тамо юначки огледа. Али у исто време пыта и Русію, камо те нѣне велике силе, те напушта, да нѣни подайници и одъ найманѣгъ чамца енглескогъ страдаю; шта є радила Русія толико време, те се ніе спремила, да може и найманый одпоръ дати, зашто су іой се 200 топовски лађица за батеріяма кронштатскимъ сакриле; то доказує, да Русія никадъ неће морска сила бытн; друга бы држава, н. п. мала Грчка, съ 200 топовски лађица и са садашньомъ рускомъ флотомъ найвећегъ непріятеля сатрла.

— Изъ *Цариграда* пишу, да су Руси Баязитъ опетъ узели, и да ће правительство Омеръ-паши повелительство у Азіи предати, єдно зато што у турской войсци тамо нема довольно реда, а друго, што Омеръ-паша непристає на то, да генералъ Пелисіе у Криму прими врьовно повелительство надъ своимъ сувоземномъ, адмиралъ Ліонсъ на саюзномъ морскомъ силомъ. Далѣ являю, да Енглези неуспѣваю у скупляню слободняка у Азіи, него да ће турско правительство подъ своіомъ заставомъ но съ енглескимъ новцима по Азіи нове силе скупляти.

Течай новаца: сребро 124, дукати по 5 фор. 45 кр. за банке.

Позивамо овимъ гг. читателѣ на нову предплату; а молимо гг. скупителѣ, да намъ новце за прошло теченіе пошлю. **У.**

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 5. Юлія 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 55.

СЊИ КЛЕОПАТРЕ

Текъ свѣтле зоре сійну
Младогъ іой живота зракъ:
Већъ КЛЕОПАТРУ мину
Животъ и покри є мракъ!

Ахъ! Тужи бѣдный роде!
Рыданю доће ти данъ!
Єръ КЛЕОПАТРА оде,
Вѣчный почивати санъ. —

И Свѣтлогъ отца, майке,
Браће, сестара іой гласъ
Тужи, єръ душе райске
Нестаде између насъ!

Доброте скромный геній
Одлети, остави свѣтъ!
Одъ свію оде нѣны
И к' небу управи летъ.

К'о етеръ чиста душа,
Лети предъ вишњега тронъ,
Нит' она наше слуша
Туге, єръ прими є Онъ!

Ф. Н. Г.

Найплеменитіи цвѣтъ у вѣнцу млады Србкиня увену; благородно єдно србско срце престаде куцати; Клеопатре, свуда почитоване, люблѣне и хваљне више нема. Ово наше почитаніе, наша любавь и хвала за ню неће никадъ угинути, но на жалость сдружую се съ њима сузе; коє ће свакій предобру нѣну душу познаюћи за њомъ проливати. Челична судба на овомъ свѣту неразликуе доброгъ одъ рђавогъ, срећногъ одъ бѣдногъ; она немилостиво своимъ строгимъ законима свакогъ подвргава, необзирући се на то, да ли се тимъ младъ цвѣтакъ у найкрасніемъ развитку своме ломи, или коровъ штетный затире; да ли подъ грознома косомъ смрти нада духъ, у комъ ће се добродѣтель небесна на угледъ човечства остварити, или посредствомъ когъ ће порокъ свѣтъ тровати: — те разлике нема на овомъ свѣту, те разлике биће само у животу съ оне стране гроба. Не ласкательскій єзикъ, но изразъ вѣчне истине представляо є у имену „Клеопатра“ свакадъ примѣръ чесногъ и постояногъ карактера, скромногъ и умилятогъ обхођења, благогъ, праведногъ и милостивогъ срца, племените и искрене душе. Уколико ређе овы красны свойства кодъ людій заедно налазимо, утолико ниче морамо напрасный губитакъ овай сада осѣћати. Нема заиста никога, — а то ће млого рећи, — нема велимъ никога, кои ніє Клеопатру сбогъ нѣне чесности и ячине духа одъ свегъ срца почитовао, — морао почитовати; у друштву никомъ ніе она осѣтити дала своє станѣ и положенѣ по роћеню и фамиліи, свакомъ се напротивъ услужна и понизна показивала, и саме увреде просты душа казнила є благимъ и умилятимъ предусретанѣмъ; лако є было разжалити є, но и она ніе свою искреность уздржавала, да погрѣшке на другарицама примѣћене молбевимъ своимъ рѣчима неисправля. Укратко рећи, была є редка личность, не само у маломъ кругу наше землѣ, него и изванъ тога, и овай листъ на велику и чести пуну препоруку свою може овдѣ явити, да га є покойница више пута своимъ лепимъ прилозима подпомагала.

Овимъ особитимъ свойствима украшена покойница родила се 14. Ноември 1834. год. у Кралѣву, и ступивши 27. Января ов. год. съ г. М. Петроніевићемъ у бракъ, представи се у 21-ой години своге живота а петъ мѣсецій после своге вѣнчаня 1. Юлія у 6 и по сатій ютромъ у Глайхенбергу, кудъ є ради повратка изгубљенога здравља пре шестъ нѣделя одпутовала была. Тѣло покойнице балсамирано донеће се ове недѣлѣ у Србію. Насусретъ до Н. Сада изићиће сестра нѣна госпоя Полексія са свештеницима и млогимъ званичницима. Опело ће быти у Бѣограду, а сарањће се у фамиліярной гробници у Тополи, гдѣ ће и опечаљенный Свѣтлый Князъ своє изгубљено дѣте дочекати. О начину опела и спровода изашао є особитый програмъ.

Мы просимо одъ свевишњега утѣху за Свѣтле родитељ и цѣлу фамилію, а опроштай грѣха за незаборавиму покойницу.

СВЛАДАНА ДУША.

(по нѣмачкомъ)

У пріятномъ мѣсту єдногъ купалишта, недалеко одъ Ц * *, сѣдили су сви готово гости у великой заєдничкой сали, и због падаюће на полю кише, тражили су себи различне забаве. У таквимъ се случаєвима пословице, загонетке и найпознатіе приповѣдке радо слушаю; само кадъ има кога да ій приповѣда; єръ киша нигдѣ ніе тако несносна као у мѣстима купалишта. При свемъ томъ, што є друштво доста велико, и са лепимъ поломъ измѣшано было, ипакъ є осѣћало дуго време. Жене и дѣвойке забављяле су се своимъ женскимъ пословима, или су читале какве старе романе, што су нашле у библіотеки купалишта; мушкарци бирали су опетъ своє забаве према своимъ годинама и према своіой наклоности. Разговори су кратки воћени, єръ су познанства у таквимъ мѣстима врло нова и нетраю дуго. Ту се за читаво време гости разговараю, заєдно ручаю, заєдно се купаю и шетаю, а незнаду єданъ другомъ ни имена ни мѣста, одъ куда є кои; редко кои завири у протоколъ гостію, те оданде одъ прилике погађа, коє є чіе име.

Тако є и то друштво сѣдило, и поредъ своій забава често є свакій крозъ прозоръ гледао, да види, є ли киша стала. У купалиштима є свакій кишовитъ данъ, изгубљенъ данъ живота.

Докторъ тога купалишта, кои є поредъ прозора сѣдіо и читао, остави наєданпутъ новине, у коє је дубљенъ было, скине наочари, и почне тражити свою бурмутицу.

„Шта има ново, г. докторе?“ упыта єдна лѣпа млада удовица, коя сваке године само зато у купалишта иде, да сачува здравлѣ.

„Саме лудости госпоя!“ одговори докторъ. — „Лютимъ се, што енглеска мода хоће у цѣломъ свѣту да завлада.“

„Ахъ каква є то мода!?“ повиче єдна млада дѣвойка, коя є одма помислила на своє хальине.

„Ево слушайте!“ рекне докторъ, и затвараюћи свою бурмутицу узме опетъ новине съ астала, а цѣло друштво чекало є, да чуе. — Докторъ намѣсти своє наочари и почне читати: „Єдинацъ єдне богате и одличне бечке куће убіо се пре петъ дана у Бадену. Узроци овогъ себеубиства сасвимъ су непознати!“

Докторъ пресѣче своє читанѣ и погледи преко наочарій све госте, за коє є време траяла кратка али дубока тишина. „Зацѣло є было залюбљенъ,“ — пришапће єдна млада дѣвойка своіой другарици.

„Зацѣло му є нестало новаца“, рекне гласно єданъ младый бечлія, кои є пошао да путуе у Италію, па далѣ ніе могао да продужи путъ због тога, што є дотле све новце потрошіо.

„Ахъ тешко нѣговимъ родительима!“ рекне бришући сузе єдна у црно обучена средовѣчна жена, коя є пре четири мѣсеца саранила свогъ сина.

„И вы, г. докторе, држите, да такавъ страшанъ догађай ніе ништа друго него лудость,“ рекне єданъ просѣдъ гостъ.

„Єсть. г. Теобалде,“ одговори докторъ, „дабогме да є лудость; єръ себеубиство ніе ништа друго него крайня слабость душе човечіе.“

„Я самъ сасвимъ другогъ мнѣнія“, настави Теобалдъ, „я држимъ, да у себеубиству лежи найвећа одважность и снага душе. Люди, кои немаю унутрашнѣ снаге, подносе найвеће несреће, безчестія или у бѣди провлаче се крозъ животъ овай, и живе противу своє волѣ.“

„Не, не, господине“ рекне докторъ, „себеубиство є найвећій грѣхъ, кои може човекъ учинити, и себеубиство понижава човека скоту.“

„Та вы говорите сами противъ свогъ мнѣнія, — “ повиче Теобалдъ; „човекъ башъ себеубиствомъ показуе, да има слободну волю, и да има разумъ, єръ себеубиство ніе ништа друго него све мисли, и сва борба душе, сведене на єдно заключенѣ. Гдѣ сте вы чули, да є икакво друго животно осимъ човека само себе убило. Одкако разумъ човечіи памти, нема примѣра, да є ма какво животно ма због чега само себи задало смрть. — Мы овдѣ говоримо о себеубиству паметны людій, онаквы какве налазимо у исторіи Грка и Римляна. — Далѣ вы кажете да є то найвећій грѣхъ, али я држимъ, да є млого маньій грѣхъ, себе убити, него убити кога другогъ, него и преварити и упропастити своггъ ближнѣгъ.“

„Я знамъ, да съ вама немогу изаћи на край,“ рекне смѣшећи се докторъ. „Вы сте были десетъ година професоръ, па сте научили о свачему препирати се съ коє годъ стране хоћете; али, што се мене тиче, я презиремъ свакогъ оногъ, кои ніе кадаръ овай животъ сносити.“

„И я самъ сасвимъ противъ себеубиства,“ рекне Теобалдъ мало тишіимъ гласомъ, — „и овоме, што сада себеубиство, тако рѣаву стварь бранимъ, ніе узрокъ то, што велите, да самъ као професоръ вѣштъ говорити и одбранити и оно мнѣніе, коє се неслаже съ моимъ мислима, него господине мой, томе є узрокъ єданъ живый примѣръ изъ мое младости, кои ми є остао у души као печатъ у воску. Єданъ жалостанъ случай, когъ самъ я очевидацъ было, задржао ме є непрестано досада у томе мнѣнію, да є себеубиство у гдѣкоимъ околностима велико благодѣяніе, коє є природа само човеку дала.“

„Ахъ, г. Теобалде, оставите се г. доктора, онъ виче противу себеубиства само зато, што они, кои се сами убію, неплате ништа доктору. И я самъ се хтела за моимъ мужемъ убити, али онъ, када при смрти чуе ту мою намѣру, одма ме зовне къ себи, преда ми 40 хил. форинт., и рекне ми: немой, молимъ те, да се убієшъ за мномъ, него ево живи и за мене и за себе,“ рекне она млада удовица, и неможе се уздржати, да се при послѣдньимъ рѣчма гласно ненасмѣе.

„Изъ тако лѣпы уста и увреде се примаю“, рекне докторъ — „хтѣли сте се убити? али опетъ сте живи, — нисте се убили. И я самъ увѣренъ, да сараните іошъ два три мужа, небы се ипакъ убили.“

„Мало има примѣра“, почне опетъ Теобалдъ, — „да се жена за мужемъ или мужъ за женомъ убіо, али свакій данъ готово налазимо и читамо, да се залюбљени єдно за другимъ отрую; єръ є све на свѣту, па и любавъ, веће у образеню, него што є само по себи у ствари. У образенѣ осо-

бито у младости, ніе ништа друго него увећавно стакло. Одакле се раћаю страсти, незнамъ, али уображенъ увећава све страсти човека. И што є човекъ млађій, тимъ є яче уображенъ, што є страсть слаћа, тимъ є уображенъ постоянієе. Кадъ бы човекъ могао уображенъ свладати; онда бы свладао и себеубиство. Я нигда немогу заборавити єданъ случай изъ моє младости, когъ самъ я и почетакъ, и траянъ, и свршетакъ пажльиво пратіо."

„Приповћдите намъ ту вашу исторію, што єднако напоминћте," рекну две три жене.

„Али є одвећъ жалостива" одговори Теобалдъ, „и я, кадъ годъ претрчимъ мислима те несрећне дане, одма самъ читавъ данъ невесео."

„Немойте да васъ дуго молимо," рекне удовица, „причайте намъ, макаръ да є све жалосно, и овай є данъ цћо съ нћговомъ проклетомъ кишомъ жалостанъ и невесео."

(продужиће се)

КАЛИФОРНІЯ.

Калифорнію су Сћверо-американске саюзне државе пре неколико година одъ Мехиканаца задобыле. Важно положенъ ове землћ увидило се текъ, кадъ є она у руке практичнимъ Американцима дошла; преће подъ Мехикомъ занемарена, незнатна и пуста ова земля, развила се она чудно брзимъ коракомъ за 5—6 година тако, да се съ европскимъ и американскимъ земляма мћрити може. Єданъ путуюћій офицыръ американскій пише о Сан-Франсиску, главномъ мћсту Калифорніе, да на истомъ мћсту, гдћ су се пре 6 година дивльи коньи и говеда на ласу (замки) ватали, сада палате, цркве, отели (гостіонице), театри, величествено стоє. Случайно се у то време одкріе у Калифорніи злато за испиранћ и на то поврве илядама люди изъ свію частій свћта, да изъ овогъ извора богатства срећу за себе црпе. Али наскоро се показа, да є корисніи другій радъ но испиранћ и траженћ злата; єръ млого людство, коє се тамо злата ради стекло, требало є ране, одћла, обуће и обиталишта, па како свега тога довольно ніе было, то су трговци и радници таковы производа, грдне суме за то одъ копача злата узимали, т. є. злато є према овимъ производима врло оєвтиняло было. Ово текъ узбуди радиность и трговину Калифорніе, да се за неколико година земля съ осталимъ државама изравнала. До 15 црквій разне вћре, три театра, млоги великолћпни отели, красне концертне сале и т. д. створе се чудноватомъ брзоћомъ. Садъ се у Сан-Франсиску може съ истомъ угодности живити као у каквой европской варошы; а до тогъ развитка дошла є земля безъ уплива правительства, єръ се влада тамо у такове послове неплете, него трудомъ обштинске власти и приватны людій, као што и по цћлой Сћв. Америки быва. Люди су се одма састарали, да улице у редъ доведу, пре него што су исте темельнимъ кућама засћяне; читави се брегови садъ зато скидаю и велике провале испуняваю. Просћцаюћи или подижући тако улице, остану по кои путъ старе куће на вршку єдне земляне грудве, и господаръ нћнъ мора се постарати, да што пре са своіомъ имовиномъ измакне, єръ бы се могао скоро на нову улицу заедно съ кућомъ доле стропоштати; или се при навлаченю землћ за нове улице узвисе улице тако, да се одъ старіи кућа іошъ само димняци виде. Кадъ човекъ у радный данъ крозъ варошь поће, види, да свуда и сви као бћсни раде: копаю, товаре, носе, стоварую, насипаю, кую, тешу, пію, сћку, обараю, подижу — као на вавилонской кули. Радници се добро плаћаю; ревностанъ, вћштъ и штедльивъ радникъ, ма когъ заната, може се за неколико година яко обогатити. Као примћръ тому прича истый путникъ овай случай о єдномъ кувару: „Куваръ съ наше лаће остави насъ у Сан-Франсиску и погоди се ту у єдномъ отелу као куваръ: на моє велико удивлћнћ каже ми сутраданъ, да има 1500 долара (талира) плате годишнћ (наравно поредъ тога рану, квартиръ и поклоне), и я му честитамъ, али ми у исто време бы на моє родителћ жао, што ме нису мћсто на науку пре каквомъ кувару на занатъ дали."

ПОДГРЕВЦИ.

— Израчунато є, да бы земля іошъ 18 пута оволико людій ранити могла, а да те ништа болћ необдћлава, него само да се оне плодне напуштене землћ населе. Сама Америка могла бы 500 миліона людій ранити; а садъ у свимъ частима землћ неживи више одъ 1000 миліона душа.

— На 600 година пре Христа пронађене су лаћарске котве и ковачки меови; а гвоздене новце почели су Грци употреблявати подъ Ликургомъ (око 888. год. пре Христа). На сребрнимъ новцима была су изрезана грчка писмена. У исто време было є и магнетъ познатъ.

— Дипломатичный се штилъ у Турской одъ двеста година овамо врло измћніо. Кадъ є посланникъ Лудвика XIV. у Цариграду високой порти явіо, да є истый краль велику побћду надъ непріятелћмъ одржао, рече великій везиръ толмачу, да слћдуюће одговори: „Знай, невћрниче, да є високой порти сасвимъ свеедно, поео пасъ свиню или поела свиня пса!"

— Одъ 1700. до 1855. год. увећала се цћна леба у трипутъ, цћна меса у четирипутъ; а напротивъ су цћне свію урађены еспапа спале, н. п. чоя, вуна, свила, памукъ продаю се садъ по трећину и четвртину прећашнћ цћне, али іймъ є и вредность млого маня но преће.

ЗАЧИНЦИ.

Ковачевъ синъ навикао є на варнице.

Лепота и скромность редко се на єдномъ мћсту налазе.

Небацай старе чизме, доклегодъ нове ненабавишъ.

Ко млого піе, тай има сунћеръ у стомаку.

Свака є она шала рђава, коя цепове празни.

Єданъ сатъ спаваня пре поноћи больій є него два после поноћи.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Селяци. Господине, дошли смо у име цћлогъ села, да те молимо, промћни намъ кмета, па намъ опетъ оногъ старогъ кмета постави.

Капетанъ. А зашто, кадъ є овай новый кметъ добаръ и паметанъ човекъ, нити є лажа, нит' є сіяница, и нико се досада ніе зашто на њега тужіо; а онай старый кметъ быо є свакій човекъ.

Селяци. Мы све видимо, да є тако, али опетъ те молимо, нека буде онай старый кметъ.

Капетанъ. Я то немогу учинити, докъ ми некажете зашто желите, да се овай новый кметъ збаци.

Селяци. Ето зато, господине, што овай новый нема диванане, гдѣ бы могли после ручка у ладу да спавамо, а найвише зато, што нема доброгъ вина, и кавенскій такумъ.

Гостъ. Шта є ово на єловнику доле написано?

Послужитель. Знате, господине, млоги єду и пію овдѣ, па отиду а неплате, па смо ту метнули, да се све одма мора платити, да нештетуємо.

Гостъ. Овако ће вамъ већа штета быти; н. п. и я самъ хтѣо іошъ 2—3 сатльика вечерасъ да попіемъ, а кадъ є тако, я нећу.

Кметъ. На здравлѣ, побратиме.

Селякъ. Вала, побратиме; ако нећемо више пити, сакрій бардакъ, молимъ те; знашъ, може ко доћи, па ће рећи, текъ што смо устали, а мы попиьокали пунъ бардакъ ракіе.

РАЧУНСКЕ ЗАГОНЕТКЕ.

Одгон. у бр. 53. Заг. IX. У єдной кеси было є 44 и по у другой 28 и по талира.

X. Онъ напуни петачку, изъ петачке напуни тройку, и изручи тройку у осмачку; она два акова изъ петачке сручи у тройку, а изъ осмачке напуни петачку; изъ петачке доліе садъ тройку єднимъ аковомъ, тако да му у петачки четири акова остану; тройку изручи опетъ у осмачку, а четири акова у своіой петачки однесе кући.

XI. Аврамъ да Благою двѣ крайцаре одъ 8 пара, а овай нѣму 5 крайцара одъ 3 паре.

XII. Свега є 30 ђака ишло у школу, найпре ніе у школи была $\frac{1}{3}$ т. є. 6, а после $\frac{1}{6}$ т. є. 5 ђака.

Одгонетке у пр. бр. — Ракія крозъ лулу, кадъ се пече. — Ягнѣ, кадъ сиса, и репъ. — Бисаге. — Ластавица.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— *Бѣоградъ* 3. Юлія. Прекиноћь се преставіо членъ земальскогъ совѣта, г. Стефанъ Стояновићъ, и саранѣнъ є сходно своме високомъ званію данасъ съ пристойномъ парадомъ. Покойникъ се іошъ пре мѣсецъ дана одъ врућице разболіо у Неготину, гдѣ се поради своій добара неко време задржавао, доће пре 15 дана онако болестанъ у Бѣоградъ, гдѣ га неко време боля нега кућевна мало оснажи, но смрть га напакъ нѣговой ожалошћеной породици отргне, и у вѣчность, кудъ и сви тежимо, пресели.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *У Шпаньолской* траю єднако побуне противъ садашнѣгъ правительства, одчасти на корист партає Довъ-Карла, брата поч. краля, одчасти на корист партає републиканске; но садашнѣ є правительство све такове покрете срећно угушило. У найновіе време побуне се радници съ намѣрама слободняцкимъ у Барселони; войска правительствена морала се испредъ ньи у єданъ замакъ уклонити, гдѣ помоћи одъ владе очекуе. Радници су изишли изъ вароши и сложили су се са селяцима; у варошн є опетъ миръ.

— Изъ *Цариграда* одъ 23. пр. м. являю, да є тѣло лорда Раглана (на путу у Енглеску) тамо приспѣло, и да су томъ приликомъ лађе свію съ Енглескомъ у пріятельству живећи сила заставу жалости развиле. Турски конзули за Грчку опредѣлѣни одлазе на своя мѣста; а и у Сардинску шалѣ порта єдногъ посланика. Руси су Карсъ више пута нападали, но безъ успѣха; затимъ заузели су опетъ своя дондашня положеня.

— Изъ *Котора* являю, да се Турци нису съ Црногорцима хтѣли у бой упуштати, него да су оне ливаде, због коій є препирка была, Црногорцима мирно уступили.

— Изъ *Лондона* доносе телеграфску депешу ген. Симпсона одъ 21. пр., да онъ намѣрава яку ватру на Реданъ отворити, да є станѣ здравля у войсци прилично, и да є князъ Горчаковъ предлагао измѣну заробљѣника у Одеси.

— Изъ *Лондона* являю: поговара се, да є лордъ П. Русель дао оставку. Адмир. Дундасу отишао є налогъ, да одъ Руса захтѣва ослобођенѣ заробљѣны кодъ Хангеа Енглеза.

— Принцъ прускій (наслѣдникъ краљевства) отишао є у Петерсбургъ, да царици данъ рођеня честита. Млоге новине увиђаю у овомъ путованю іошъ веће приближаванѣ Пруске Русіи, єръ є досадъ прускій наслѣдникъ у Пруской као глава партає западняцке важіо.

— Царъ аустрійскій вратіо се са своге путованя по Галиціи у Бечъ.

— Царъ рускій наређуе, да се у Бесарабіи и Новой Русіи корпуси козачки своєвольницима изъ свію редова грађана умноже.

— *Монитеръ* являя, да є свега Француза [illegible] риму одъ почетка рата досадъ пало 16.305 мртвы.

— Изъ *Црнегоре* являю, да є франц. конзулъ двапутъ на Цетиню быо ради преговараня съ княземъ Данилома, и да су преговори на задовольство обадвѣ стране испали. Конзулъ є тражіо пріятельство Црнегоре за саюзнике, а князъ є тражіо осигуранѣ и распространѣнѣ црногорски гра[illegible]

Течай новаца: сребро 124½, дукати по 5 фор., 47 кр. за банке.

Позивамо овимъ гг. читателѣ на нову предплату; а молимо гг. скупителѣ, да намъ новце за прошло теченіе пошлю. Чуємо одъ поєдины предплатаца изъ Окружія, да су неки одавно новце за новине скупительима предали, но нама іошъ одъ веће части ніе ништа досадъ послато. У.

У Бѣограду 8. Јулія 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 56.

СВЛАДАНА ДУША.

Сво се друштво скупи око Теобалда, а онъ почне:

— „Я самъ имао єдногъ пріятеля — али упамтите, то є было пре могъ путованя у Италію, куда ме є туга због овогъ, што ћу вамъ сада приповѣдити, отерала.“

„Како се звао тай вашъ пріятель“? упыта она лепа удовица, коя се спремала, да све маленкости приповѣдке упамти.

„Садъ и то да кажемъ!“ одговори Теобалдъ,“ име неприноси ништа къ ствари, али шта му драго, онъ се звао — — онъ се звао Готвалдъ. Я самъ се познао съ њимъ на универзитету, и воліо самъ га као могъ рођеногъ брата. Готвалдъ є было добаръ и благъ, было є нешто мало лакомисленъ, али само толико, колико су лакомислени сви они, што су одъ природе веселе нарави. Онъ є было добаръ у наукама, у друштву, у пріятельству, єдномъ рѣчи чега се годъ приватіо, испало му є за рукомъ. Онъ є учіо богословію, и было є синъ єдногъ сиромашногъ пароха. Кадъ сврши теченіе своій наука и положи добре испыте, узме га грофъ Штерменъ, и у своимъ колима одведе га на своя добра. Грофъ и нѣгова два синчића были су протестантске вѣре, а вѣгова жена и шеснаестогодишня кћи Цецилія, были су католичке цркве. Младый Готвалдъ буде одређенъ за учителя мужкой дѣци у грофовой кући. Они су сви сѣдили на польскомъ добру у Найхевну. Готвалдъ ми є непрестано писао, и већу часть свега овогъ жалосногъ романа, причамъ вамъ изъ нѣговы писама.

„Оба млада грофа была су два врло любезна и разумна младића. Грофица є была ладна, мало горда, но чесна и побожна домаћица; грофъ, човекъ добаръ безъ предрасуда, а Цецилія, нѣжно, плавушасто, одарено духомъ, несташно и мало іогунасто анѣелче, коя є своіомъ ћудльивошћу и тврдоглавствомъ цѣлу кућу часъ развеселявала, а часъ врло сневеселявала. Истина се чинило, као да су и мати и кћи младогъ овогъ протестанта више само трпиле, него да су му наклоньене были, но ипакъ є Готвалдъ, когъ су потребе добро снабдѣване были, са своимъ животомъ и положаємъ у овой кући сасвимъ задоволянъ было. — Онъ се и у своимъ првимъ писмама врло хваліо, особито што се Цециліе тиче, коя га є коекаквомъ маломъ пажльивошћу предусретала и угађала му. Кадъ бы га на примѣръ она данасъ своимъ несташнимъ лакрдіяма налютила, кньигу му какву сакрила, за кою є знала,, да му є свакій часъ потребна, или бы га брзо у друштво одзвала, кадъ бы обично найвише посла имао, — онъ се већъ зацѣло надати могао, да ће сутра киту цвѣћа, или тако што, на своимъ асталу наћи. Њена браћа, подъ управомъ Готвалдовомъ за єдну годину великій су коракъ у науци учинили. Грофъ є было изванъ себе одъ радости, и обасуо є Готвалда даровима. Сви су га укућани омиловали, па и сами гости, кадъ бы онъ у друштвену собу ступіо, одавали су му найвећу честь и почитанѣ. — И са самомъ грофицомъ садъ се онъ болѣ слагао; она є према младомъ учителю своій синова више повѣреня и наклоности указивати почела; — накратко, Готвалда су у кући грофа Штермена одсадъ више као домаћегъ пріятеля него као зависногъ учителя сматрали, и све є користи пріятеля уживао. Само са Цециліомъ єдва се слагати могао. Готвалдъ, кои є мени све несташлуке Цецилине приповѣдао, пише ми єданпутъ похвалююћи грофовъ домъ, да онъ противъ своє желѣ на промену своегъ станя мисли. То ми буде чудно, и забуни ме. Подуже време нисамъ ни єдно писмо одъ нѣга приміо было, и то ме у бригу баци. Кадъ напослѣдку нѣгово ми се ћутанѣ обасни.

Одношенѣ нѣгово према Цециліи было се промѣнило. Ово несташно анѣелче промѣнило се у озбильну дѣвойку, а Готвалдова боязльива благодарность, у — богъ зна какво чуство. Да л' да то чуство любавю назовемо? И заиста то є любавь была. Како се пакъ иста у обадва ова створеня зачела, то доцніе дознамъ. — Цециліе задиркиваня и несташности траяле су непрекидно, при свемъ томъ, што ю є мати чешће опоминяла, да се опамети. Готвалда несташношћу забунити, особито предъ отмѣнимъ гостима, то є найвећа радость была овогъ малогъ, дражесногъ, несташногъ ђаволчета.

Къ играчкама, коє є матерня доброта Цециліи множиномъ набавляла, рачунао се такође и єданъ папагай, съ кимъ се она найволѣла разговарати и торокати. Мудра ова птица често є сву кућу своимъ брблянѣмъ у чудо доводила, изговараюћи неке рѣчи, коє говорити Цецилія ніе є учила. У своимъ несташлуку волѣла є она ову птицу због нѣногъ шальивогъ брбляня двонномъ. Єданпутъ побѣгне папагай изъ ладника, гдѣ се Цецилія съ њимъ найвише забавляла; алка на нози нѣговой, коя га є за єдну столицу о ланцу држала, некако се скине, и папагай у онай ма' одлети на єдно дрво, кадъ є Цецилія у башту ступила. Нѣна вика и плачъ узбуни цѣлу кућу: све слуге домаће трудиле су се да га ухвате, ал' залу-

ду! Ослобођеный робъ ніе више волѣ имао у свой малый затворъ вратити се. Онъ съ дрвета на дрво легећи, већъ се далеко у башгену шуму удубіо быо. Садъ се Цецилія озбильно забрине. Све што є ноге и руке у куће имало, дозове она на избавлѣнѣ своегъ папагая. И Готвалдъ дође и види, да су присуство млоги непознаты персона, претня и вика мирно живинче сасвимъ поплашили. Онъ одпусти дакле сву ону гомилу гонителя папагаєвы, пошлѣ неке наоколо изванъ баште, да мотре, кудъ бы папагай одлетіо, ако бы и далѣ бежао, а самъ онъ остане съ Цециліомъ у башти близу папагая. Докъ є Цецилія папагая мамила, приближи се Готвалдъ оной високой танкой букви, на коіой є папагай свою резиденцію намѣстіо быо. Садъ буде папагай повѣрени, погледи мудро низъ букву разшири крила у ясной намѣри да Готвалду, когъ є такође, као и Цецилію воліо, слети: већъ се и дигне съ гране, да се спусти доле, ал' ланчићъ, кои є на нѣговой нози остао быо, завіе се око гране и онъ тако остане стрмоглавце обешенъ. Цецилія, погледавши своегъ дречећегъ и мучећегъ се любимца, врисне, колико є игда могла. Готвалдъ одма буде готовъ, узпужа се брзо на букву, и пењући се одъ гране до гране, дође до папагая, ослободи га окова, снесе га доле и преда га тріумфираући Цецилиі. Она є была изванъ себе одъ радости, као мало дете скакала є и любимче своє любила и гладећи га по перю миловала. Она таковимъ рѣчма благодари избавителю нѣговомъ, коє су за Готвалда одъ велике важности быле. Прилично су далеко были одъ куће удалѣни, зато се обоє пожуре часъ пре дома доћи, испрва су брзо, затимъ су све лакше ишли. Готвалдъ є носіо папагая, а Цецилія, да бы такође ту лепу птицу миловати и гладити могла, завукла є Готвалду исподъ руке свою руку. Наєданпутъ стану. Цецилія метне руку свою на раме Готвалдово, нѣжность са нѣногъ любимца пређе на избавителя нѣговогъ. Готвалдъ погледи у тихо и радосно лице дѣвойке ове. Некако му є чудновато на срцу было, цѣо свѣтъ за нѣга исчезне, само є силно куцанѣ срца свога осећао; онъ є само нѣно свѣтлеће, любави пуно око видіо.

„Грофице Цецилія!“ рекне онъ дркћућимъ гласомъ; „оћете ли ме опетъ, кадъ самъ я у друштву већемъ, и одсадъ дирати и застићивати, као досадъ, као и юче, кадъ сте ме принудили, да Хектора оногъ дивлѣгъ коня, мѣсто могъ мирногъ вранца узяшемъ?“ при томъ іой дубоко у очи погледи.

„О! не, не!“ одговори Цецилія брзо, и нѣнъ гласъ одъ еданпутъ буде меканъ и нѣжанъ. — „Ахъ, да вы знате, колику є бригу мени после ваше ючерашнѣ яханѣ на Хектору задало!“

„Шта?“ повиче Готвалдъ, „вы сте се бринули?“

„Текъ што сте изъ авліе изишли, я самъ предъ икону пала и цѣо сатъ плачући богу се молила. А кадъ самъ видила, да се здрави враћате —“

„Цецилія!“ повиче Готвалдъ и нѣчу руку полюби,— „кадъ самъ се натрагъ вратіо, шта сте онда чинили?“

„Я самъ опетъ плакала, ал' одъ радости, и клечећи предъ икономъ, богу самъ благодарила.“

„О боже!“ повиче Готвалдъ.

„Єсть, Готвалде! я самъ богу благодарила, што васъ є одъ смрти избавіо, коіой бы несмисленость моя узрокъ была, и коє бы и мени смрть задало.“

„Смрть?“ повиче Готвалдъ изванъ себе. „Вама, Цецилія? вама смрть?“

„Я небы остала жива!“ рекне дѣвойка ова, и наслони главу свою на груди Готвалдове, онъ є осећао нѣно куцаюће срце и нѣно тешко дисанѣ.

Готвалдъ стаяше као укопанъ. Пружи іой свою руку, но тако, као какавъ кипъ. Цецилія остави га и удали се одъ нѣга, съ оборенимъ къ земльи очима. Но после неколико минута смѣшећи врати се опетъ Готвалду, завуче опетъ руку свою подъ нѣгову, и погледа га нѣнимъ несташнимъ и обчараваюћимъ погледомъ. „Єлте, я иисамь ништа рекла?“ одговори она шальиво, „па и зашто се човекъ небы покаяо, кадъ своегъ пріятеля несташице у онасность доведе? Ал' ми опростити морате, “дода садъ озбильно, „ако оћете да будемъ спокойна. —“

„Опростити?“ запыта Готвалдъ, а остале рѣчи угуше му се у гласу. По краткомъ ћутаню дода онъ и то: „заръ да опростимъ оной, коя ме є — блаженимъ учинила? —

Садъ дођу предъ дворъ, брзо руку свою извуче она изъ нѣгове, и тако ступе унутра.

(Далѣ слѣдуе)

Т У Ч А.

Туча или градъ одъ оны є поява у нашой атмосфери, коє врло често виђамо а опетъ слабо познаемо. Комаде леда, ситне као грашакъ и крупне одъ оке и више, округле, дугуласте, кадкадъ съ више шиляты крака, то зовемо туча, и знамо да изъ пепелясты, сивы, густы облака поредъ особите грмлявине съ якомъ брзиномъ и силомъ на землю пада, и ту наше усѣве, вотняке и винограде потуче (отудъ и туча), али како онай ледъ на највећимъ врућинама постає, іошъ се извѣсно до данданасъ незна, премда се то на више начина изяшнява. Єдни кажу, да створене изъ испареня водене капльице тежиномъ своіомъ къ земльи полете, и на путу се яко и брзо испараваюћи смрзну, почемъ све више и више нарасту, пролазећи крозъ друге облаке и скупляюћи око себе нову пару и влагу. Други изяшняваю тучу овимъ начиномъ. Воздухъ се покреће на две стране, у водоравню т. є. къ истоку, югу, западу и сѣверу, или одвѣсно т. є. навише и наниже. У горньимъ предѣлима атмосфере млого є ладніе, дакле є и воздухъ ладніи, горньій є воздухъ по ладноћи тежи одъ топлогъ доле, и кадъ се н. п. у долини каквой после вишедневны врућина воздухъ яко угрѣе, полети особитимъ поремећенѣмъ равновѣсія горньій ладанъ воздухъ доле на землю, проће крозъ облаке, кои су воденомъ паромъ препунѣни, и претвори ту пару у смрзле водене капль, коє или одма на землю крозъ друге облаке падну, и у овима пре тога іошъ нарасту, или ій вѣтаръ мало понесе, па онда на землю пусти. Због овогъ ладногъ горнѣгъ воздуха, кои къ земльи пада, разлади се температура брзо и често врло яко, съ 10—20 степена; па због исте разлике топлоте у воздуху горнѣмъ и долнѣмъ біе туча обично онда, кадъ є найдужа и найжешћа

врућина т. є. у средъ лѣта (у Юлію и Августу), притомъ даню и то 2—3 сата по подне, редко ноћу, и највише у умѣренимъ поясима землѣ. Зрно туче има тврду прозрачну кору, и тимъ се разликує одъ бабины яраца или циганчића, кои су споля као и изнутра меки, и кои у пролѣће и єсень изъ смрзлогъ у воздуху испаренія постаю. Градъ чини людима велике штете, но срећа іошъ, те непада у ономъ пространству као киша и снѣгъ, него поєдини облаци туче съ ускомъ границомъ испразне се уздужъ и потуку тако само оне предѣле, што подъ облакъ дођу. Неке су године жешће, а и предѣли неки паће свакадъ више одъ туче но други, нарочито су то долине између планина, у коима се лѣти воздухъ ужеже. Зато пада ређе градъ на мору и на великимъ равницама. Люди су се трудили, да измисле справе, коима бы поля своя одъ туче сачувати могли, као што су магнетъ за обрану кућа одъ грома пронашли, но нису у томъ успѣти могли. По изображенимъ земляма устроєна су друштва одъ туче осигураваюћа, коя штету тучомъ причињену оштећеномъ надокнађаваю. Та су друштва овако уређена. Сви или млоги господари земаля упишу се у друштво и плаћаю годишнѣ на свой усѣвъ опредѣлѣну суму у заєдничку касу, коіомъ одборъ єданъ рукує. Што кои усѣвъ више одъ туче пати, то се више на нѣга у касу платити мора, н. п. највише на лозу, ланъ, репице, дуванъ, пасуль, манѣ на жито, найманѣ на ливаде. Кадъ коме одъ друштва градъ усѣве потуче, онда му одборъ онолико изъ касе накнади, колико є оштећенъ. И тако свакій помало плаћа, а никадъ нештетує.

ПОДГРѢВЦИ.

Велико звоно у Прагу тежи 26.000, у Бечу 35.000, у Москви 43.000 а у Пекингу (у Кини) 120.000 фунтій.

У изгубљеной битки кодъ Беча 5. Септ. 1683. падне Турака 25.000 л. и ови оставе као плѣнъ Нѣмцима 15.000 шатора, преко 20.000 бивола, волова, камила и мазга, 10.000 оваца и 100.000 мѣрова жита.

Год. 1679. была є тако жестока куга у Бечу, да є одъ Януара до Ноемвра 122.849 людій одъ ове страшне болести помрло.

За неколико секунда погинуло є у Малой Азіи и Сиріи год. 49 после Христа преко 200.000 людій одъ земљотреса.

Хумболдъ, овай славный путникъ и испытатель природе, рачуна брой у пустарама Буеносъ-Айреса (Южной Америки) живећи дивльи коня на 3 миліона, а дивльи говеда на 12 мил. Американске говеће коже, што се и кодъ насъ у трговини продаю, долазе одъ исты дивльи говеда изъ Буеносъ-Айреса. Месо одъ уловљногъ говечета обично се баца, єръ є на піяци тако євтино, да се неисплаћую трошкови комаданя, солѣия, слаганя у бурадъ и подвоза. Месо є иначе добро, єръ се говеда у плодномъ равницама южно-американскимъ (пампасъ) врло яко угое.

У Аустріи има 27 мил. оваца, одъ коій се 68 мил фунтій вуне за израђиванѣ найфиніи а и найгрубіи материя производи.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Господинъ. Добро, те єданпутъ дође; врло ми є зло па самъ те звао, да ми пустишъ крвь.

Берберинъ. На служби, како заповѣдате. Молимъ, сѣдите; вы знате, шта се за пуштанѣ крви плаћа; опростите, ако смѣмъ молити.

Господинъ. Па добро, платићу ти; што ми садъ то напоминѣшъ; какавъ є то безобразлукъ?

Берберинъ. Молимъ, нека башъ стои, кадъ заповѣдате. Я покорно текъ мислимъ, знате, како є опасно на овимъ врућинама крвь куштати, може свашта быти; а я морамъ майстору новце готове положити.

Професоръ. Како сте провели феріе? Шта вамъ ради отацъ? Є ли здравъ, да га ніе іошъ кои путъ одъ оно доба шлагъ ударао?

Ученикъ. Опростите; іошъ лане самъ вамъ казао, да є мой отацъ умрѣо.

Професоръ. (збуни се) Да, да, знамъ, знамъ; хтѣдо васъ управо башъ то и пытати, є ли іошъ кои путъ одъ оно доба умрѣо.

ПОЛЕЗНЕ ОПОМЕНЕ.

Шљиве зрѣле преко зиме можемо овако очувати. Треба зрѣле шљиве заєдно съ петелькомъ пажљиво узабрати, кадъ є суво и лѣпо време, и потомъ ій у єдной чистой соби, гдѣ вѣтаръ пирка, распрострети, да се тако безъ сунца два три дана просуше. Затимъ валя у єдномъ буренцету поређати редъ брашна пшеничногъ редъ шљива тако, да шљиве єдна другу недодираю, а кадъ се буре напуни, треба га добро заднити и на суво мѣсто оставити. У зиму или у пролѣће, кадъ оће човекъ зрѣлы шљива да єде, треба ій изъ бурета повадити и опрашити, па у сито пометати и надъ ключаюћомъ водомъ поиздалѣ држати, тимъ ће шљиве онако лице примити, као да су текъ узабрате.

Великій кашаль лѣче неки овимъ: стуку 20—30 малы пужића, куваю ій у по оке пива по сата, процеде то и пію, почемъ шећеромъ засладе, на два сата по єданъ вилцанъ.

ЗАЧИНЦИ.

Онога, кои истину говори, свакій хвали, али га опетъ оставе, да у сиротиньи умре.

И мала киша може да покваси.

Богатство има соколова крила, и нигда неостає на єдномъ мѣсту.

Што брзо сазре, брзо и изтрули.

Ако хоћешъ да ти даду кошулю, а ты ишти кошулю и гаће.

У овомъ нашемъ вѣку све є за новце євтино.

Ко несмѣ коня да туче, туче седло.

У своіой собственой ствари нико ніе довольно вѣштъ и паметанъ.

Кадъ є врећа пуна, онда се завеже.

РАЧУНСКЕ ЗАГОНЕТКЕ.

XIII. „Ты си се, комшія, младъ оженіо, кадъ већъ женишъ сина.“ — „Быо самъ годину дана млађій, но што ми є садъ синъ: пре 16 година быо самъ 6 пута старіи одъ могъ сина, а садъ ми има само двапутъ толико година, колико нѣму.“ — Колико є было свакомъ година?

XIV. Отацъ рекне сину: „Ево ти, синко, 100 дуката, иди на вашаръ и купи за те новце 100 комада марве коє волова, коє крава, коє телади; за волове дай по 10, за краве по 5, а за теоце по ½ дуката.“ Синъ купи за 100 дуката 100 комада свега; — пыта се, колико є волова, колико крава, колико телаца узео?

XV. Мы знамо, да є 2 и 2 = 4, а исто тако 2 пута 2 = 4; — наћи друга два различита броя, кодъ коій опетъ наєдно изилази, или ій међусобно сабрали или помножили.

XVI. Казначей некій рече, ове двѣ кесе садрже 307 талира; да извадимъ изъ єдне 39 талира, па да метнемъ у другу, быће у свакой єднако; — колико є у свакой было? —

МРВИЦЕ.

— Кадъ є царъ Іосифъ II. у Прагъ дошао, изаће предъ нѣга неколико хиляда Еврея, кои у Прагу живе. Царъ, кадъ ій види, осмене се, и рекне: „Мећеръ стога мене зову кралѣмъ єрусалимскимъ.“

— У друштву єдномъ упео се изъ петны жила лѣкаръ єданъ да докаже, да є кава полагано дѣйствующій отровъ. „Єсть, єсть, врло полагано дѣйствуе“ — одговори старацъ єданъ — „єръ я ево већъ осамдесетъ година каву піемъ, па іошъ, као што видите, живимъ.“

— Царъ єданъ у присуству свію државника и великаша своій, као и сина свога, кои є престолонаслѣдникъ быо, запыта: „Шта є найтврће на свету?“ Па кадъ ни єданъ одъ присуствующи стараца немогаше поволянъ цару одговоръ дати, замоли престолонаслѣдникъ, да се и нѣму допусти, да мнѣніе своє каже, али тако, да се истимъ нико увређенъ ненаће. То се одобри и онъ рекне: „Шта є найтврће? Найтврћій є носъ мога отца, єръ ето, господо моя, вы га сви изреда толике силне године за носъ вучете, па ево, као што видите, онъ є єданъ те єданъ, нитъ се миче, нитъ помиче.“

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Бѣоградъ 8. Юлія. Телеграфска єдна депеша одъ прекюче явля изъ Глайхенберга, да ће се пратня заєдно съ тѣломъ поч. госпоє Клеопатре вечерасъ отудъ за у Бечъ кренути; двѣ депеше пакъ одъ синоћъ и ноћасъ являю, да є синоћь мртво тѣло у Бечъ приспѣло, да ће ту у православной цркви до суботе у ютру остати, и да ће се тада у 9 сатій съ нарочитимъ паробродомъ овамо кренути. По телеграфской депеши єдной изъ Крагуєвца дознаємо, да ће Свѣтлый Князъ сутра отудъ у Тополу доћи. Родбина и депутація, коя ће тѣлу покойнице на сусретъ нћи, прећићесутра у Земунъ, а прекосутра одвешће се на причекъ у Н.Садъ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ *Штокхолма* являю подъ 1. тек., да су Енглези 23. пр. у вече варошь Ловизу у Финской бомбардирали и спалили, и да є цѣла варошь изгорила.

— Съ *балтичкогъ* мора доносе вести, да су Енглези опетъ 15 паклены машина изъ мора извукли. Одъ половине пр. м. до конца пронађено є и извучено паклены машина преко 60. Говоре, да съ южне стране Кронштата до 200 таковы машина у води леже, и да ће по 10 наєданпутъ прснути, како се коя насилно и невѣшто додирне.

— Французи шалю опетъ 20.000 мом. у Кримъ, да претрпљене у послѣднѣ време губитке нопуне.

— Буна барселонски радника ніе противъ правительства него само противъ фабриканта, кои су по већой чаети партасте Дон-Карла. Радници су то изявили у особитой проклямаціи; међутимъ су они оячали слогомъ свію радника изъ околны мѣста, и послали су єдну депутацію у Мадридъ. Правительство ише одъ ньи, да се найпре предаду и покоре, па да онда своє желѣ и захтѣваня предложе. Ген. Запартеро ніе хтѣо противъ побунѣны радника силу оружія употребити, него се у замакъ єданъ са своимъ воинствомъ повукао. Попечитель рата га є за то прекоріо, а Запартеро є дао на то оставку.

— *Вовне нов.* рачунаю по Монитеру, да є досадъ мртвы саюзника у Криму 36.000 пало.

— Съ бойногъ поля у М. Азіи являю, да Руси нису узели Карсъ, али да су съ маломъ своіомъ штетомъ Турке узбили у градъ, и ту ій затворили, и да є руска кавалѣрія путове у Трапезунтъ и Ерзерумъ заузела.

— *Монитеръ* є обзнаніо 3. тек. царскій декретъ за новъ заямъ; уписиванѣ почеће 6., а заключиће се 17. ов. м. Найманьій уписъ быће 10 фран. ренте; а како ће се издавати 4½ процентне ренте по 92¼, и 3½ процентне ренте по 65¼, то ће и найманьій уписъ займа быти 200 франака.

— Єдна комисія банкера и капиталиста француски и енглески; држала є овы дана сѣднице у Паризу о томъ, да ли ће западне силе доста новчане снаге за продуженѣ предузетогъ рата имати, и нашла є, да ове двѣ велике силе толико богатства у народу имаю, да ће моћи не само оне дуго ратъ противъ Русіе водити, него штедро и досадашнѣ своє саюзнике новчано подпомагати, као што су већъ Сардинску и Турску и подпомогле, а напослѣдку да ће снажну подпору указивати и онима силама, коє доцніе буду у саюзъ ступиле.

— У *Петербургу* изишао є єданъ чланакъ о тому, могу ли саюзници Севастополь узети или немогу; и заключава тимъ, да є заузеће Севастополя невѣроватно, и да се то нарочито при послѣднѣмъ бомбардираню и юришаню показало.

Течай новаца: сребро 125%; дукати по 5 фор. 45 кр. за банке.

Позивамо овимъ гг. читателѣ на нову предплату; а молимо гг. скупителѣ, да намъ новце за прошло теченіе пошлю. Чуємо одъ поєдины предплатаца изъ окружія, да су неки одавно новце за новине скупительима предали, но нама іошъ одъ веће части ніе ништа досадъ послато. У.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 11. Юлія 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЬИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. № 57.

СВЛАДАНА ДУША.

(продужено)

Одъ тогъ времена свѣтъ є Готвалду другій био. Дворъ онай, ніе био више замакъ грофа Штермена, грофица ніе више была грофица, а Цецилія ніе више была кћи грофичина. — Овай му се свѣтъ био у рай претворіо. И све є носило на себи печатъ оне чародѣйке, коя є исто преображенѣ произвела была.

Кадъ є Цецилія одсуствовала, све є за Готвалда тамно было. Земла са свимъ своимъ богатствомъ лежала є за нѣга само у Цециліе плавимъ очима, са нѣны образа сунчани су зраци за нѣга сіяли, нѣне усне быле су му светиня, а на нѣнъ гласъ прислушкивала є нѣгова душа, као на гласъ серафима. Цѣо жаръ оне прве, безнадежднe и надежде пуне любави, сва милина узхићеногъ, блаженствомъ опіѣногъ срца на нѣга су се спустили. Онъ є ню свагда воліо, безъ да є и слутіо што о томе; онъ є ню обожавао и онда, кадъ є мисліо, да на ню мрзи; садъ му є то све ясно было.

Єдномъ было є гостію у двору, кои су више неделя ту остати хтѣли; међуньима био є и некій грофъ Ресагъ, постаръ но врло богатъ човекъ и сродникъ грофице старе. Готвалдъ є съ аргусовимъ очимъ пазіо на овогъ госта, кои є већъ у двору као найболя прилика за Цецилію био. Онъ є и на Цецилію позорніе пазіо, ал' ова є была иста онака као и пре, несташна, шальива, задиркујућа и безбрижна, на ньой се ніе никаква премѣна могла примѣтити.

Одъ како іой є нѣнъ любимацъ папагай избављенъ био, одонда іой є био истый двогубо міо; по читавъ се сатъ съ ньиме сама занимала, и учила га, коєшта брбляти. Само се према папагаю она млого промѣнила, сасвимъ є нѣжнія была и више га миловала и играла се съ ньимъ. Сви су є сбогъ тога дирали, и шалу съ папагаємъ проводили. И самъ грофъ Ресагъ, кои є одъ природе мало оштроуманъ био, сву є силу употребляваo, да се такође досѣтльивъ покаже. Єдно ютро сѣдили су сви у веселомъ кругу у баштеной сали. Грофъ Ресагъ се скромно шаліо са Цециліомъ. Стара грофица забављала є остале госте; само Готвалдъ, наслађаваюћи се Цецилійнимъ драженимъ говоромъ, сѣдіо є у углу єдномъ ћутећи.

„Судећи по томъ“ рекне грофъ Ресагъ, „како вы, лепа грофице, вашегъ папагая волите, мора быти, да є ваше нѣжно срце отворено и ономе, кои бы тако срећанъ быти могао, да се истомъ папагаю допадне, кои бы га тако као и вы волити могао.“

„Па ко вамъ каже, да я небы таковогъ човека волила и уважавала? — Ал' таковы нема овдѣ. — Ето нашегъ пріятеля Готвалда; ніе ли онъ избавитель ове птице, па ипакъ се ни найманѣ више за ню небрине. Мой папагай могао бы хиляду пута поредъ нѣга умрети, онъ небы ни примѣтіо.“

Ове рѣчи, съ особитимъ ударомъ гласа изговорене, пробуде Готвалда изъ нѣговы тужно-сладки снова. Онъ хтѣде нешто прословити, но Цецилія му прекине рѣчь.

„О, немойте се извинявати, молимъ васъ; ко могъ папагая немилує, нема ни мени ништа говорити. — Єл' тако, мой папагаю?“ — ово рекне окренувши се къ папагаю, кои є на своіой столици, поредъ нѣ стаяо. — Овай примивши те рѣчи као знакъ, да нѣгове найновіе вѣштине покаже, отвори клюнъ и почне ясно тепати: „Si! Si! io t' adoro!“ (єсть, єсть, я те обожавамъ). — Цецилія скочи и почне га забуньивати да далѣ неговори, ал' онъ садъ іошъ ясніе почне викати: „Готвалдъ, Готвалдъ!“ тако, да се сви, па и самъ Готвалдъ уплаше. Ал' папагай непрекидно викао є: „Gottwald! ben mio! si, si! io t' adoro!“ (Готвалде! добро мое! єсть, єсть! я те обожавамъ). Негледаюћи ни на Цецилійнъ стра ни на Готвалдовъ стидъ, онъ є непрестано свой задатакъ викао тако ясно, да є сва сала єчала. Цецилія є покушавала, да се насмѣе, но у томъ смѣю побледе нѣни образи и усне. Посрне, и морала се за столицу уватити да непадне. Готвалдъ угледавши, како є побледила, скочи, и повиче: „За име божіе, шта вамъ є?“ счепа є за руке и тако є одржи да се на сподъ нестропошта. — Цѣло друштво было є упрепашћено и ћутало є.

„Тако вамъ бога! шта є пало той птици наумъ?“ повиче грофъ Штерменъ, и упути се къ Цецилiи.

Мати, бледа и дркћући, была є такође пришла, и Готвалдъ, кои є као немъ стаяо, спусти садъ изнемоглу и обнесвѣшћену дѣвойку у материно наруче. Млоги одъ гостію изъ друштва удале се, а на ладномъ Ресаговомъ лицу укаже се подсмѣвачко и злобно смѣшенѣ.

Цецилія дође къ себи. „Брблявче!“ повиче она и лютито баци свой шалъ преко папагая, покушаваюћи да се насмѣе, но то іой неиспадне за рукомъ. „Садъ я заиста озбильно вѣруємъ, да є онъ обчаранъ!“ рекне она опетъ, но нѣне су усне дрктале. Отацъ є погледао оз-

бильно часъ на Готвалда, часъ на свою кћерь; а матери се чинило, као да се изъ некогъ дубокогъ сна пробудила. Одъ свію є присуство духа побегло было, само се Цецилія іошъ прилично држаше. Она оде клавиру и почне съ найвећомъ лармомъ неку пѣсму свирати, да бы тимъ остале изъ забуне изтргла. Али залудъ! Готвалдъ іошъ непрестано быаше наликъ на какавъ кипъ. Ладанъ га є зной попао быо. Цецилія га понуди, да као обично и садъ нѣну песму на клавиру прати, но онъ се извини. — Напослѣдку сви се невесело разиђу, свакій съ тимъ увѣренѣмъ, да се ту єдна тайна одкрила.

Кадъ се сви удале, опрости се и Готвалдъ и оде у свою собу. Лютина, бѣснило и туга разтрзале су га. Сиђе у авлію, узяше на бѣсногъ оногъ Хектора и одюри у шуму. — Већъ є и ноћь наступила, а Готвалдъ іошъ недође у замакъ. — Онъ се несрећнимъ посртаємъ коня быяше о єдно дрво ударіо и тако на землю пао. Изъ две велике ране на челу крвь му є потокомъ текла. Два три сата лежао є безъ свѣсти на земльи усредъ шуме, затимъ га добродушни селяци нађу и однесу у свою колибу.

Међутимъ су у грофовой кући домаћій савѣтъ држали. Грофъ и грофица затворили су се были у свою собу. На Цецилію дуго време нису мислили. Напослѣдку изиђе грофица, и позове свою кћерь къ себи. Првый путъ у животу дрктала є Цецилія предъ своіомъ майкомъ. „Дѣте моє“, проговори мати гласомъ, кои се Цецилиі опоріи чинію него икадъ; „я мислимъ, то одрећи нећешъ, да намъ є данашньій данъ такове ствари одкріо, кое се одклонити мораю, ако оћемо да насъ исте неупропасте. Ту є само твоє младо, неискусно срце залутало, но я се небринемъ познаюћи твою послушность. Отацъ твой и я сагласили смо се у томъ, да се ты одъ данасъ за явну невѣсту грофа Ресага сматрашъ. Онай пакъ младићъ, когъ ћемо богато обдарити, оставиће іошъ данасъ нашу кућу, а моя Цецилія остаће и одсадъ поносъ и радость своє породице. — Ніє л' тако, дѣте моє?“ запыта мати озбильно.

Цецилія неодговори ништа; но она дигне своє лепе очи къ матери и мане главомъ потврђуюћи; никаква рѣчь неизиђе іой изъ уста.

Мати є привуче на своє груди, „есть, тако є“, рекне, „наша Цецилія може залутати, ал' бригу намъ задати неможе. Є ли кћери моя, ты знашъ и сама одавно, како мы, я и твой добрый отацъ твою удаю за Ресага желимо, и да си ты већъ спремна той удадби, коя ће нашу збогъ неки околностій врло у опасности стоећу кућу, къ найвећимъ и првимъ домовима области узвисити?“

Цецилія опетъ потврди главомъ. Сва та пытаня быяху іой тако сасвимъ неразборита, да бы чудо и было, кадъ бы на иста и єдну речь одговорити могла. Мати настави даљ: „Твой отацъ жели, да іошъ садъ, овомъ приликомъ грофа Ресага за твогъ младоженю прогласи. Оћешъ ли ты сутра, прекосутра или ово дана на то спремна быти? Ты знашъ, како ће тешко тай часъ за твою матерь быти. Любимче моє, цела радость живота мога, моя єдина кћи, одъ мене ће се раставити! Топле сузе проливаћу, ал' ту жертву за срећу кћери моє ипакъ ћу принети. — Па и моє ће дете снажно то све поднети!“

— Мати є садъ са сузама полюби, Цецилія пакъ ніе плакала, ніе ни противословила.

При овомъ разговору прилична є часть ноћи протекла была; одъ єданпутъ засія се соба чудноватомъ светлошћу Они ступе къ прозору. У дворани было є мложина людій са горећимъ буктинама. Некогъ на носилама спусте четворица на землю.

„Шта є то?“ запыта грофъ Штерменъ, кои є такође међутимъ къ ньима двѣма у собу дошао быо.

„Боже! — Боже!“ повикне Цецилія и полети изъ собе низъ степене у дворану. Родительи іой нису могли тако брзо слѣдовати. Кадъ до носила дођу, виде свою кћерь, гдѣ преко носила лежи, и чули су нѣну очайну вику: „пробуди се мой премилый! пробуди се!“ Люди они, кои су Готвалда донели, трудили су се да іой докажу, да ніе мртавъ, већъ само да є обнесвѣшћенъ и у забуни. Садъ дође грофъ съ грофицомъ; погледъ на тогъ крвлю обливеногъ и лежећегъ, полумртвогъ младића и ньи ужасне и упрепасти.

Цицилія є лице своє надъ нѣговимъ лицемъ нагла; она ніе више никогъ видила осимъ нѣга, и преда се своме чувству безъ икаквогъ обзира. „О, я несрећница!“ викала є она: „моя шала, моя несмисленость отерале су га у смрть! Я самъ узрокъ смрти нѣгове. О помажите! помажите!“

Грофа ово више разлюти, него што га троне, зато ступи озбильно къ ньой, узме є снажно исподъ пазува, па є дигне. У истый ма отвори Готвалдъ очи, и узданувши, тужно проговори: „Цецилія!“

Девойка є ту речь чула, и тимъ утѣшена пусти, да є као какво ягнѣ одведу. Ню предаду нѣной служавки, па заключаю врата на соби. Међутимъ Готвалда у постелю донесу и намѣсте, лѣкаръ му ране разгледа, испере ій, па завіе. Грофъ и грофица заповѣде, да га съ найвећомъ пажньомъ надгледаю. Лѣкаръ рече, да ране нису опасне, и за неколико недѣля да ће болесникъ сасвимъ излѣченъ быти. На скорый одлазакъ Готвалда ніе се дакле ни мислити могло.

Пошто му ране увежу заспи онъ, и мирно є єдно три сата спавао. По спаваню опетъ му се свѣсть и говоръ поврате. Садъ захтѣ, да му грофа зовну, и кадъ овай дође, замоли га Готвалдъ съ тронльивимъ рѣчма за опроштенѣ, што му є толику бригу проузроковао. Штерменъ ніе знао о чему болесникъ говори, или о ономъ случаю у башти, или о нѣговомъ ноћномъ яханю, зато га замоли да ништа далѣ неговори, докъ неоздрави, пакъ да ће се онда споразумѣти. — Цецилію су међутимъ съ великомъ мукомъ принудили, да у кола сѣдне, и тако є некой сродници одведу, коя є недалеко одъ грофова добра обитавала. Ништа друго ніе морала обећати, већъ да Готвалда донда невиди, докъ онъ сасвимъ неоздрави.

(продужиће се)

НАСЛѢДСТВО.

Чудесне и непонятне законе природе увиђамо кодъ людій у наслѣђиваню тѣлесны и душевны свойства. Читаве породице до у више колѣна одликую се некимъ

важнимъ или незнатнимъ знакомъ, кои кодъ иляду други породица узалудъ тражимо, или га у незнатной мѣри и съ некимъ измѣнама текъ налазимо.

Међу толико миліона Еврея быће само неколико иляда, кое добро око вѣштака неће као синове Израила одма съ првогъ погледа познати и то не само по особеномъ крою лица, него по цѣломъ тѣлу, по гласу, по говору, по ходу, по начину свакогъ дѣланя, по разнимъ изявима духа; хиляде година, животъ подъ другимъ поднебіемъ, смѣшай съ несроднимъ народима — нису могли избрисати на лицу печатъ избране дѣце. То примѣћавамо манѣ или више и кодъ други народа. —

Дѣца су обично или на оца или на матерь или на обадвое наликъ, нешто наслѣде одъ оца нешто одъ матере. Кадкадъ сва дѣца или текъ поєдино немаю ништа съ родительима заєднички, па ни њіова дѣца съ дѣдомъ и бабомъ; али наєданпутъ примѣти се, да є єдно или друго дѣте на прадѣда или прабабу одчасти или сасвимъ наликъ; или су съ братучедима преко шестъ и више колѣна єднаки. Одъ лепы родителя бываю лепа дѣца; одъ ружны ружна; но понекій путъ догаћа се сасвимъ противно, тако ружна дѣца наслѣде одъ своій лепы родителя само оне знаке, кои ій ружнима чине, т. є. она су на родителѣ наликъ, безъ да су лепа. Особита лѣпота фамиліе Куртней обште є позната; фамилія є већъ изумрла, али небрачно потомство, готово сами селяци, одликує се и данданашньи своіомъ лѣпотомъ, и то у предѣлу, гдѣ су сви остали жительи ружни.

Чланови млоги фамилія доживе само найболѣ своє године па умру, друге фамиліе се напротивъ одликую дугимъ животомъ. Породице небрачны Орлеана, грофа Диноа и Лонгвила плодиле су се у мушкомъ потомству крозъ толико година, безъ да є чланъ кои 40. годину преживіо (съ врло незнатнимъ изузеткомъ), напротивъ сви су готово или у дѣтиньству или у двадесетимъ, ређе у тридесетимъ годинама помрли. У другимъ породицама виђамо само дугъ животъ.

Неке фамиліе имаю силна порода, друге се плоде посредомъ поєдины потомака. Царъ Францъ I. быо є отацъ 16 дѣце; а и нѣговъ синъ царъ Леополдъ II. имао є 16 њи; синъ овога царъ Францъ II. имао є 13, ерцхерцогъ Каролъ 7, ерцхерцогъ Іосифъ, палатинъ, 8, ерцхерцогъ Райнеръ такође 8 дѣце. Напротивъ породица Ришеліе одъ времена великогъ кардинала до последнѣгъ потомка, губернатора одескогъ, плодила се непрестано посредомъ єдногъ сина.

Тако се и остала добра и рђава свойства тѣла и душе наслѣђую. У некимъ фамиліяма примѣћавамо слѣпоћу, у другимъ друге погрѣшке. На шпаньолскомъ престолу сѣдили су крозъ више столѣћа владательи, кои су свой животъ или съ правимъ лудиломъ, ила съ бѣснiломъ или уобште съ меланколіомъ и некимъ поремећенѣмъ духа скончали. Фердинандъ католичкій падне у меланколію и умре 1516. год.; нѣгова кћи Іована (названа л у д а) полуди и умре 1555.; нѣнъ синъ Каролъ V. падао є у меланколію неку и у бѣснило, да є на свакога ханцаромъ налетао, кои га є у нѣговомъ занетомъ стаю узбуньивао; истый є краль свакадъ свой мртвачкій сандукъ свуда са собомъ носіо. Филипъ V. падне у исту болесть, а при концу живота полуди сасвимъ; исто то буде и са спномъ нѣговимъ Фердинандомъ VI.; за овимъ слѣдовао є 1759. год. Каролъ III. дондашньій краль напольскій, кои є пре полазка у Шпаньолску найстарієгъ сина своегъ за блесаста и луда прогласити морао; другій синъ нѣговъ, Каролъ IV. имао є подобну судбу.

(свршиће се)

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

*Ерак*ъ. Шта бы радіо ты, Петаче, да нађешъ негдѣ на путу 1000 дуката?

*Петак*ъ. Шта бы радіо?! Поклоніо бы 100 дуката оному, кои ій є изгубіо.

ЗАГОНЕТКЕ.

— Два дола суводола, међу ньима змай лежи, гдѣ змай лежи, ту трава нераste.

— Мотовило вило, по гори се вило, кући недодило, соли нелизало.

— Ноћу стеоно а даню ялово.

— Шта на тавану быти неможе.

— Бѣла кока исподъ стреє вири.

— Мастанъ каишъ крозъ землю проће.

— Навръ пласта шака шаше.

МУДРЕ РѢЧИ.

Свакомъ чокеку, кои ніе сасвимъ развраћенъ, говори савѣсть тако ясно, да є може разумѣти.

Нико неможе савршено уживати срећу, ако неосѣћа, да га заслужено други и почитую.

Кадъ є човекъ задоволянъ са самимъ собомъ, то є знакъ и награда доброгъ владаня.

Онай, кому є савѣсть чиста и спокойна, находи неку милину у свему ономъ, што га окружава; само є нѣму природа лѣпа.

Добре кньиге души су оно, што є рана тѣлу.

Лудость и суета єсу двѣ сестре, кое се редко раздваяю.

ЗАЧИНЦИ.

Ко туче врећу мисли на воденичара.

Празна врећа неможе да стои управо.

Неказуй све оно, што знашъ; невѣруй све оно, што чуєшъ; и нечини све оно, што можешъ.

Ко піе вина за воћемъ, тай чини штету доктору и апатекару.

Млогій поєде млого соли у странимъ земляма, па опетъ дође кући несланъ.

Жена са свиломъ и кадивомъ гаси ватру у кући.

Ко се у овцу претвори, изеду га куряци.

Найбольи пливачи често се удаве.

МРВИЦЕ.

— Почемъ подпадне єдна часть Црнегоре подъ Аустрію, разреди се тамолежећа войска, єръ касарна ніє было, по кућама приватнимъ, по 5 — 10 — 15 момака на єдну кућу. Єдномъ Црногорцу умре после тога жена, и онъ хтѣде да се опетъ ожени, па како му рекну, да се мора найпре власти за то пріявити, и тамо показати, да има одкудъ жену ранити; „смієшни ови лаћмани“, рекне онъ, „я іймъ одрани 10 момака као 10 вука крозъ 5 мѣсецій, и незапыташе ме, могу ли ій одранити, а садъ се брину, хоћу ли моћи єдно слабо челяде одранити.“

— Запытаю єдногъ турскогъ посланика у Паризу, како му се придворне даме, коє су све врло набелѣне и наруменѣне быле, допадаю? Онъ имъ одговори: „Немогу ништа о томе судити, єръ се у молераю ништа неразумемъ.“

— Архимандритъ єданъ, мнслећи данъ и ноћь о архіерейской митри — круни —, осуши се као дрво, и постане бледогъ увелогъ лица. Међутимъ є живіо съ владикомъ єднимъ, кои є напротивъ угоєнъ и пуны и румены образа быо, у лепой любави. па га єдномъ запыта, шта є то, да є онъ увекъ бледъ и сувъ, а владика напротивъ увекъ црвенъ и угоєнъ, те му овай одговори: „То є то, што вы митру у глави, а я главу у митри носимъ.“

— Єданъ подсмевало запыта у друштву уваженогъ и разумногъ човека єдногъ, колико се може ока дима извадити, кадъ се єдна цента дрва сажеже. „То є лако прорачунати“, одговори овай, „измерите пепео, а што до цените оскудѣва, то є димъ.“

— Простакъ некій видећи єдногъ човека, да на наочари чита, зажели и самъ читати. Отиде у дућанъ и многе наочари мећаше на носъ, да бы могао читати. Найпосле запыта га трговацъ, зна ли онъ читати. „Та да знамъ читати“ одговори онъ „небы ни куповао наочари.“

— Некій докторъ разгласи, да онъ за євтину цѣну зна одъ стары жена правити младе. Таки сутраданъ доћу му 50 баба. Онъ имъ рекне, да свака по 5 дуката найпре плати, да напише на цедульи име своє, и то кодъ нѣга да остави, па сутра опетъ да доће. Кадъ му сутраданъ оне доћоше, каже іймъ, да є цедулѣ изгубіо, него некъ напишу іошъ єданпутъ, нужно му є да види, коя є найстарія, па ће ту цедулю да изгори и тако да ій лѣчи; но коя є найстарія неће се моћи одъ старости излѣчити. Оне сутраданъ донесу цедулѣ, но свака напише 10—20 година манѣ. Докторъ извади изъ цепа прве цедулѣ, и рече іймъ: „Е, хвала богу, почетакъ є добаръ; вы сте се све последнѣ ноћи подмладиле, єръ коя є по првой цедульи имала 90 година, по другой има садъ само 70, а коя є по првой имала 70, по другой има 60 година; ако овако лѣкъ неколико дана успомогне, све ће те у колѣвке полегати.“

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Бѣоградъ 11. Юлія. Тѣло упокоєне госпоє Клеопатре кренуло се съ пратньомъ 7. тек. изъ Глайхенберга и приспѣвши истогъ дана у Бечъ пренокило є у православной цркви, гдѣ є сутраданъ и литургія съ парастосомъ држана. У $10\frac{1}{2}$ сатій крене се цѣо спроводъ съ покойницомъ изъ Беча, стигне іуче уютру у Пешту, данасъ ће предъ вече приспѣти у Н. Садъ, а сутра уютру око 8 сатій у Бѣоградъ, гдѣ ће ій кодъ ћумрука Свѣтла Княгиня, сво свештенство, званичници и граћанство дочекати. Опредѣленимъ у програму редомъ донеће се покойница у саборну цркву, гдѣ ће и опело быти, потомъ ће се однети у малу цркву, гдѣ ће преноћити, и одакле ће се 13. уютру у Топо.у спровести преноћивши тай данъ у Сопоту.

— *Бѣоградъ* 10. Юлія. После краткогъ болованя одъ неколико сатій представила се іуче у 4 сата пополне госпоя Агнія, супруга господина Томе Вучића, и буде данасъ съ врло великомъ пратньомъ саранћена. Господину Вучићу, кои се садъ лѣченя ради у Карловарима, у Ческой, налази, одма є ова жалосна вѣсть телеграфомъ доставлѣна.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ *Крима* явля ген. Пелисіе подъ 3. тек.: Четири руска батальона покушавали су безъ успѣха, да наше шанчеве предъ Малаковомъ узму; но мы ій дочекамо съ жестокомъ ватромъ и узбіемо ій съ великимъ губиткомъ; съ наше стране было є свега 20 мртвы и ранћены, међу ньима єданъ звавскій капетанъ. — Енглези являю, да нема ништа новогъ съ Крима.

Князъ Горчаковъ подъ 2. тек. явля, да є непріятельска ватра слаба, но да є непріятель уочи 1. тек. бомбе млоге у варошь бацао.

— Изъ *Цариграда* подъ 27. пр. пишу: Мѣсто за католичко и протестантско гроблѣ одређено є и означено є крстовима. — Карсъ су 26.000 Руса подъ ген. Муравѣвомъ обколили. Єдна часть руске войске дошла є на 20 сатій близу Ерзерума, а друга часть отишла є на Хасанкале. Войска турска у Ерзеруму износи само 2000 людій. Паша трапезунтскій ослободіо є готово све затворене кривце и пометао ій є у свою войску. Заповѣдникъ Єрусалима отишао є съ 3—4000 люд., съ 4 топа и 200 башбожука на Бедуине, кои намѣраваю на Метлузу ударити,

— Изъ *Атине* пишу подъ 1. тек.: францускомъ посланику Тувнелу за честь дао є краль прекіоче великій ручакъ. Турскимъ конзулима приспѣо є одъ ньіовогъ правительства налогъ, да своє канцеларіе отворе.

— Изъ *Крима* явише преће саюзничке вѣсти, да є адм. Нахимовъ ранћенъ, а садъ являю, да га є тане єдно усредъ чела згодило и да є дакле погинуо. Изъ истогъ извора дознаємо, да є и ген. Тотлебенъ опасно ранћенъ; ако се то обистини, рускій є губитакъ великій, почемъ є истый генералъ, као синъ Русіе и питомацъ руске академіе, толико вѣштине и духа при обрани и утврћеню Севастополя садъ показао, да є за годину дана одь маіора за генерала ванцирао.

— *Об. нов.* доносе вѣсть, да є Шамилъ умръо. Западняци су у у нѣму великогъ и снажногъ саюзника изгубили; єръ разна племена кавкаска држао є онъ у слоги противъ Русіе.

Течай новаца: сребро 123%; дукати по 5 фор. 44 кр. за банке.

Збогъ пратнѣ госпоє Клеопатре изилази овай брой данасъ мѣсто сутра.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 15. Юлія 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЬИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовић.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 58.

ЛѢПОТИЦИ.

Залудъ, црноока,
Несташна си скока,
Па у башту слећешъ,
Да се цвѣћемъ мећешъ.
Цвѣћа трає кит'ца
Текъ до єдногъ хитца, —
Іошъ се н'є сплела,
А већъ є увела! —

Залудъ на изворца
Ты умиляшъ окца,
И огледашъ, како
Обманут' ме лако.
Кадъ очію справа
Текъ вода є права:
Тамо амо крива
Кудъ се лакше слива.

Залудъ ка' лѣпойке
Китишъ прси, дойке, —
Вранишъ криве веђе
Па и косе смеђе.
То су туђи зраци,
Текъ споляшни знаци,
Као бисеръ, злато
За обману дато.

Већъ попѣвай красна
Изъ грла ти ясна.
И у пѣсми реци:
„Благо оной ћерци,
Коя слуша бабу —
И свекрву слабу:
Дѣверма се мили
На любезногъ крили.“ —

Д. Мар.

СВЛАДАНА ДУША.

(продужено)

По одлазку нѣномъ, и пошто се Готвалдъ прилично предигне, затвори се грофъ съ ньимъ у собу насамо. У дугомъ разговору, кои су они имали, представи грофъ Готвалду, когъ є своимъ драгимъ домаћимъ пріятелѣмъ звао, да онъ нинайманѣ нема стары предразсуда благородства, и да бы му збогъ тога свою кћеръ радо дао; но да га нека тайна обстоятельства, коя му обећа после казати, принуђаваю, грофа Ресага за зета свогъ узети, почемъ є онъ єдиный, као богатъ човекъ, у станю, кућу таста свога у дондашнѣмъ достоинству одржати и одъ пада сачувати. И зато заклиняо є Готвалда, несамо да се ничему ненада, већъ и да што пре ову кућу остави, у коіой є нѣгово присуство толикій немиръ проузроковало. У исто време замоли га такође, да и са своє стране, колико є могуће, свой одлазакъ Цециліи као нужданъ опише.

При овомъ говору Готвалдъ клоне, ал' є быо мекъ и послушанъ. Онъ се обећа све чинити, што грофъ жели. Овай га загрли съ найвећомъ любави, и обећа се за нѣга све чинити, бринути се за нѣгово удобно путованѣ и за нѣгову будућность.

Текъ што се грофъ удали, закуца неко на вратима собе Готвалдове. Момче єдно уђе унутра, даде му єдно писмо, па оде. Готвалдъ позна рукописъ на надпису писма, и съ дркћућимъ рукама отвори исто, оно є было таліянскій написано:

„Я самь твоя, навѣки твоя! Ако доста снаге имашъ, да будемъ твоя, — доста постоянства, да се одъ кратки претня и страшила непоплашишъ, — доста любави, да ме заслужишъ; то самь твоя, и ништа ме одъ тебе неће одтргнути моћи. Испытай се! Цецилія ништа на свѣту више одъ тебе нетражи већъ любавь твою, ал' та мора снажна быти и свемогућа. Ако си онай, за когъ те я држимъ, мужъ храбре дѣвице достоянъ, то се непокоравай, као што мене ништа свладати неможе. Дођи, избави, води ме, куда ты оћешъ! Цецилія воли своє родителѣ као саму себе, али тебе више воли него себе саму! Води ме, я ћу ти слѣдовати, кудъ ты оћешъ! Я ћу све женске послове радити, свега се радо лишавати и блажена быти. Моя ће мати опростити, кадъ дозна, да іой є кћи срећна, — отацъ ће насъ мой благословити, пре него година дана прође. — Мы ћемо срећни быти! Ако ли ме пакъ неволишъ, као што я желимъ, да ме волишъ и да срећни будемо, то неодговарай ништа, и недолази овамо. Ако ли ме волишъ, — то — —

твоя Цецилія.“

Ово є писмо было, као зейтинъ на жеравицу. Готвалдъ скочи съ постелѣ. Безъ мислій, безъ ума, тумарао є и посртао тамо амо по соби. Текъ што є пола побѣде добивено было, а борба наново почне, жешћа, тужнія, очайнія него пре. Нигдѣ ясности, нигдѣ савѣта! На своє срце подозрѣваше и на свой разумъ. Любавь га є гонила напредъ, а опетъ иста га є любавь уздржавала, да

корак неучини, кои бы судбу Цецилiе и нѣне породице упропастiо. Нѣгова задана рѣчь, пріятельство, чувство благодарности, почитанѣ према грофу: све му є говорило, да уступи. Нашто се рѣшити могао? —

Данъ се укаже. Готвалдъ се iошъ нiе рѣшiо био Онъ порекломъ бияше одъ племићске неке породице, коя є само због особиты околностiй, своє племићство за време одбацила. Ништа нiе было лакше, него своє старо право опетъ обновити, пакъ онда є Цецилiи рованъ. — Био є истина сирома, ал' имао є старогъ стрица, кои є богатъ а безъ дѣце био, и когъ ће онъ по смрти нѣговой єдиный наслѣдити. Ово су му опетъ основи были, кои су га храбрили, да иде къ Цецилiи. Дакле никако се рѣшити нiе могао. — Садъ ступи грофъ Ресагъ у собу. Овай се извиняваше због участiя у нѣговой несрећи. Готвалдъ му благодари. Далѣ се грофъ такође опрости, и преда му свой брачный уговоръ съ молбомъ, да га Готвалдъ по жельи грофа Штермена своiомъ рукомъ адресира и Цецилiи пошлѣ, те да бы се тимъ ова iошъ болѣ убѣдила.

Готвалдъ є био као окаменѣнъ, єръ тай изборъ бияше за нѣга несрећанъ, iошъ ништа нiе тако раздрло нѣгово ранѣно срце, као ова понуда. Текъ што є Ресагъ изишао изъ собе, дође грофица. Она є дуго време Готвалда сматрала съ очима пунимъ суза. „Готвалде," проговори она, узевши га за руку, „тако вамъ свега, што вамъ є свето, будите юначни као што сте были! Заръ оћете да єдну цѣлу породицу, коя васъ є благодѣняима обасипала, унесрећите? Я самъ єдиница могъ старогъ племена, — я самъ єдина у кући овой, коя наше станѣ најболѣ увиђа. Ресагъ є нашъ избавитель, мы смо пропали безъ нѣгове помоћи! Тако вамъ бога и нѣговы светы, адресирайте оно писмо!"

Готвалдъ клоне главомъ на руку, кою му є грофица пружила была; потокъ топлы суза потече му низъ образе. И грофица є съ њимъ плакала. Садъ се онъ напрасно осѣти снажанъ, да се жертвує. Счепа писмо, — полюби га, и брзо напише надпись, преда га у материнѣ руке и клоне изнемогао на свою постелю.

Грофица га узме за обе руке, и хтѣла iй є изъ пресилне благодарности на груди притиснути, Готвалдъ є єдва толико снаге имао, да то предупреди. Она узме писмо и оде, а тужногъ Готвалда остави у борби съ неописано чуднимъ и страшљивимъ чувствама. — Писмо оде. Готвалдовъ дакле надписъ био є краткiй одговоръ на Цецилiйно писмо. —

Садъ више нiе могао остати у кући грофовой, зато већъ и самъ при свой своiой якой болести опредѣли данъ одлазка своге. Ресага нiе више видио; овай за писмомъ отиде такође къ Цецилiи. Съ найвећомъ брижльивости спреми сама грофица Готвалдовъ прглагъ и сандукъ. Онъ се опрости, ћутећи, но са сузама у очима, одъ овы людiй, одъ ове куће, у коiой се нѣговъ младый животъ изъ иделе у трагедiю претворио. У колима нађе єдну кутiю, грофичинъ поклонъ, у овой є две стотине дуката лежало. Поредъ исте кутiе бияше и захвално писмо грофа, заєдно съ єднимъ малимъ образомъ, кои н Цецилiю као дѣте представляо, ово за нѣга бияше најдрагоцѣнiи поклонъ. Истый є образъ одсадъ на нѣговимъ грудима почивао.

Тако се онъ крене на путъ, и проюри сву Нѣмачку, безъ да є знао, кудъ иде и шта ради. Нѣгове мисли были су непрестано кодъ Цецилiе. На свакой штацiи борiо се самъ у себи, да л' да путъ продужи, или да се къ Цецилiи врати, да се кодъ нѣ оправда и да се съ истомъ болѣ опрости. Но остане снажанъ, побѣди себе, и путъ продужи. Рѣши се, да самъ онъ жертва буде. И тако дође у Е * * *, гдѣ самъ я обытавао. Клоне у моя наручiя и плакао є као мало дѣте. Онъ є потребовао утѣхе.

НАСЛѢДСТВО.

Чудновато се наклоности и страсти у породицама наслѣђую, а имено наводимо овдѣ наклоность себеубиству. Єданъ богатъ човекъ у Паризу остави седморици своiй синова иманѣ одъ два миліона франака (152.000 дуката); синови проживе неко време у задовольству, неки пріумложе iошъ свою имовину, сви су здрави и поштени были, но сви — сами себе убію, између 30. и 40. своє године. — Друга єдна породица сконча такође себеубиствомъ; найпре се убіе баба, па мати и нѣна сестра, кћи скочи крозъ прозоръ, а синъ се самъ обѣси. — Єданъ богатъ човекъ имађаше 5 синова и єдну кћерь; почемъ iй све одрани и добро воспита, преда iймъ свакомъ приличну суму новаца, да сами раде; наймлађiй синъ у 27. години своiой постане меланколичанъ и скочи съ крова куће єдне и убіе се; другiй синъ пребациваше себи смрть брата, што га нiе у болести болѣ чувао, и умори се навалице глађу после єдне године; годину дана после тога полуди трећiй братъ, но наскоро оздрави; четвртый братъ се мамо затимъ убіе, а одма после тога убіе се и онай, што се одъ лудила бяше излѣчio; садъ полуди и сестра и покушавала є на сто начина, да се живота лиши, но пажльиви чувари свако покушенѣ предупреде; петый братъ жудіо є такође за таковомъ смрти, но жена и дѣца су га съ великомъ мукомъ одъ тога свакадъ уздржавала.

Єдна саксонска богата и отмѣна фамилiя сконча пре неколико година на истый начинъ Грофъ Ф. убіе се и остави велико иманѣ своимъ млађемъ брату, єръ є онъ самъ безъ дѣце бio. Овай є имао три дѣтета; найстариi синъ убіе се пре неколико год изъ пушке у Хановеру, кћи скочи у воду и удави се, наймлађiй синъ као наслѣдникъ толикогъ иманя убіе се изъ пушке пре краткогъ времена на истомъ наслѣђеномъ добру.

Iошъ да наведемо овай чудноватый случай, о комъ се у новіе време млого говорило. Год. 1843. живляше у Берлину єданъ младъ, изображенъ, имућанъ и свуда радо приманъ младићъ, именомъ докторъ Амортъ, кои исте године у воду скочи и ту сконча. После нѣгове смрти дозна се, да се дѣдъ истогъ младодъ Аморта пре више година у истый данъ обѣсio, и то неколико сатiй после добывене вѣсти, да є велику суму новаца на лутріи добыо. Подобно дѣду скончали су животъ свой и отацъ и братъ др. Аморта. Кодъ др. Аморта се могло у владаню само толико особености примѣтити, да є пре подне жалостанъ, смућенъ и нерасположенъ бio, после подне и у вече

пакъ пунъ радости и веселя, дружеванъ, пріятанъ и несташанъ. Газдарица нѣгова прича, да іой є онъ неколико мѣсецій предъ смрть непрестано съ одушевлѣнѣмъ о лепомъ, примамльивомъ зеленилу воде говоріо, и да ће онъ ту дражестанъ гробъ себи наћи. У исто време одлазіо є свако ютро у берлинску моргу (салу, гдѣ су лешине удавлѣника и други мртваца неко време изложене), приступао є удавлѣницима, съ братскимъ смѣшенѣмъ стискао ій є за руку, и задоволявао се тимъ сматранѣмъ дуго време. У писму своме по смрти нађеномъ, съ насловомъ „моя послѣдня воля“, излаже онъ, да є себе съ найвећимъ задовольствомъ самъ уморіо, и да є тай коракъ лежао у плану нѣговомъ крозъ толико година зрѣло испытиваномъ.

СПАЛЬИВАНЂ ЖЕНА.

Каошто є преће было обичай по цѣлой Индіи, тако и данданашньи Майлаци на острову Ламбоку спалюю жене, кадъ коіой мужъ умре. Єданъ путникъ прича о томе овако. Жене су водиле удовицу, и ова є съ прекрштенимъ рукама спокойно ишла. На себи немаћаше ништа друго осимъ єдногъ комада бѣлогъ платна. Коса іой бяше искићена млогимъ цвѣћемъ; найвећій миръ показиваше се на лицу нѣномъ, ни трага каквогъ страћ или каяня немогаше се примѣтити. Кадъ є доведоше до мртвогъ тѣла мужа, онда є пустише, и она диже руке къ небу, и поче тихо богу се молити. Жене су долазиле къ ньой, и давале су іой мале ките цвѣћа; доцніе су опетъ исто цвѣће натрагъ узимале, сушиле и себи оставляле. Удовица се за цѣло то време богу молила, затимъ приступи къ тѣлу своегъ мужа, цѣлива му чело, прси, трбу, колѣна и ноге, па се опетъ на своє прво мѣсто поврати. Садъ смакне съ прстію сво прстенѣ и прекрсти опетъ руке, а двѣ жене приближе іой се и узму є исподъ пазува. Братъ іой се затимъ приближи и запыта є тихимъ и благимъ гласомъ, да ли се одважила умрети; она мане главомъ, да се одважила. Братъ измоли одъ нѣ опроштенѣ, што є мора убити, маши се своегъ ножа и забоде іой връ съ леве стране у прси; она є стаяла мирно на своме мѣсту. После тога извуче іой онъ ножъ изъ прсію, баци га и побѣгне. Садъ прићe єданъ човекъ, кои є званично ову дужность извршивао, и забоде іой свой ножъ чакъ до корица у прси; она се стропошта, безъ да и найманѣ викне. Жене одма прилете, метну є на єдну асуру, и стану є котрляти и гнѣчити, да бы іой крвь што брже изъ ране куляла. Жертва іошъ мртва нієбыла, зато є ударе єднимъ ножемъ у плећа и тако є уморе. Потомъ є метну на єдно узвишено мѣсто поредъ мужевля тѣла, и почемъ се свршн по тамошнѣмъ обичаю опело, обложе обадва тѣла смоломъ, увію ій у бѣло платно и потомъ ій сажегу.

ПОДГРѢВЦИ.

— У Паризу умре годишнѣ 30.000 людій. Трошкови око сараньиваня овы мртваца износе преко 2 миліона франака (10 мил. гроша), на свакогъ доће дакле трошка око 66⅔ фр.

— Сѣверніе одъ насъ 100 — 150 сатій у сѣв. Швайцерской и южн. Нѣмачкой быле су благе зиме у овимъ годинама. Год. 1182. было є око Сретенія на млогомъ дрвећу већъ плода; 1186. цвѣташе дрва у Януару; 1287. была су дрва у Костницу око Божића у пуномъ цвѣту, дѣвойке цвѣћемъ окићене долазиле су у цркву, и дѣца су су се у боденскомъ єзеру купала; 1289. цвѣташе у Алсасу дрва пре Божића, лоза у половини Януара, баште се украсе цвѣћемъ, и дѣца се купаше у Райни; то исто є было и год. 1290. и 1301.; год. 1420. родише и донеше нека дрва зрѣла плода двапутъ у години, и на житу бяше савршено класѣ у почетку Априла; 1416. цвѣташе дрва на св. Николу и поля и баште быяу пуне цвѣћа, тако и год. 1478.; год. 1497. цвѣташе трешнѣ у Януару; и 1586. цвѣташе млога дрва двапутъ у години; како є блага зима была год. 1811., 1815., и 1822. млоги и садъ памте.

— На острову Силону (Цейлону) піявице су мучитељи людски. Оне нападну свакогъ путника, и кадъ су гладне, тако су танке, као найтањій кончићъ, да се крозъ свако платно прогмижати могу. Узпужаю се узъ ноге, и напію се крви на своме изабраномъ мѣсту прилично безъ да човекъ осѣти, єръ тако нѣжно убоду у месо, и тако вѣшто сисаю. Човекъ ій насилу несмѣ скинути, єръ бы се рана позледила.

— У ратовима Наполеона I. погинуло є одъ године 1795. до 1813. самы поданика француски 1,430.000 людій.

— У коси одраслогъ човека у средню руку има 140.000 длака. (Ко невѣрує, нека самъ брои.)

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Учитель. Деде, Миле, да ти чує нана, како знашъ изъ главе рачунати; н. п. кажи ми, колико треба да платимъ, кадъ овдѣ у кавани твогъ оца попіемъ двѣ ракіе, єданъ румъ, двѣ каве и опетъ єданъ румъ?

Дѣте. (ћути).

Учитель. Па де кажи, ты знашъ; двѣ ракіе 10 пара, румъ 10 пара, двѣ каве 20 пара и румъ опетъ 10 пара; де, садъ є лако.

Дѣте. (ћути).

Учитель. Говори! Шта є то? Но?! —

Мати. Яо, срце мое, како се уплашило! Недирай га, учителю; што да ти рачуна, кадъ ты итако ништа неплаћашъ за оно, што овдѣ потрошишъ.

Дѣте. Нано, зашто є ноћу мракъ?

Жена. Нема сунца, сине.

Човекъ. Башъ жено, то наше дѣте лудо.

Жена. Богме сви кажу, да є на оца.

РАЧУНСКЕ ЗАГОНЕТКЕ.

Одгон. у бр, 56. заг. XIII. Оцу є было 40, сину 20 година; отацъ се оженіо съ 19 година; пре 16 година было є оцу 24 а сину 4 год., дакле онда є онъ 6 пута старіи одъ сина быо, а садъ само двапутъ.

XIV. Синъ є купіо 90 телаца, 9 крава и 1 вола, свега 100 комада, и платіо є за теоце 45, за краве 45, за вола 10 дук., свега 100 дуката.

XV. Та два броя су 3 и 1½; єръ н. п. 3 оке по 1½ гр. чини 4½ гр., а тако и 3 гр. и 1½ гр. чине 4½ гр.

XVI. У єдной кеси има 192½, у другой 114½ талира; кадъ извадимо изъ прве 39 тал. и метнемо ій у другу, биће у свакой 153½ талира.

Одг. у пр. бр. Ватра међу прекладима. — Пчеле. — Креветъ. — Бунаръ. — Зуби. — Змія. — Коса на глави. —

МРВИЦЕ.

— Шпаньолскій єданъ генералъ предложи єдноме официру своме врло чуданъ планъ. „Я самь васъ“, — рекне му — „изабрао за єданъ важанъ и такавъ посао, коимъ ћете до велике среће доћи. Я самь измисліо планъ, како ћемо на Арасъ изненадно напасти и освоити га; а то є ево овако: вы треба да се обучете у простачке альине, и да унесете воће у варошь на пазаръ. На вашару морате се съ кимъ было завадити и убити га. Наравно садъ ће васъ повести, да затворе, и вы пустите да тако буде, они ће васъ судити и пресудиће, да васъ обесе. То ће се пакъ изванъ вароши извршити, а на томъ є управо случаю цјо мой планъ и основанъ. Я ћу се съ нешто войника моій до капіе привући; па кадъ светина крозъ капію проће, мои ће войници капію освоити и тако ћу я онда савршено читавомъ вароши завладати. Затимъ ћу одма поитати, да вама на услуги будемъ и ослободи ћу васъ. Ето то є планъ мой; а шта вы на то велите?“ — Планъ є добаръ, и као што се види, прекрасанъ є, него ако молити смћмъ, допустите, да я надъ войницима командирамъ, а изволите се вы злочинцемъ учинити,“ одговори официръ.

— Два сиромашна ћака спаваў у єдной соби и у єдной постельи при отворенимъ прозорима. Наєданпутъ примћти єданъ, да се неко крозъ прозоръ у собу увлачи, разбуди своегъ друга, и пришане му: „Брате, ево некогъ крозъ прозоръ, дошао ямачно, да краде.“ — „Ћути, докъ сасвимъ уће,“ одговори овай, „я ћу онда дрекнути и скочити, те ће онъ одъ стра штогодъ у нашой соби испустити, што є на другомъ мћсту украо.“

— До прошлогъ столћа су Европци дуванъ слабо познавали, а селяци готово никако. У лову єдномъ, на кои є кралъ францускій млоге странце позвао, быяше и єданъ црнацъ, великашъ турскій. Селяци терау дивлячь и ношау потучене звћринћ. Црнацъ онай усмотри зеца, и счепа пушку, пруживши цигару єдномъ до себе селяку, кои є у њега єднако блеяо. Селякъ нехтћдне примити цигару, него устрашенъ скочи на страну и рекне прекрстивши се: „Опростите, господинъ ћаво, яле неєдемъ ватру.“

— Єданъ имаћаше обичай, да свакадъ рекне, пренего се на коня попне: „Помозте сви серафими и херувими!“ Єдномъ добро понапитъ хтћде узяхати и позове опетъ као обично све херувиме и серафиме у помоћь, али тешка глава претегне, и онъ съ друге стране коня тресне о землю. У блаженству своемъ неосћти бола, него скочи опетъ ногомъ у узенгію и повиче: „Помозте опетъ сви серафими — а вы херувими болћ идите съ друге стране, па недайте, да опетъ паднемъ.“

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Бѣоградъ 14. Юлія. Као што смо у прошломъ брою напредъ явили, тћло почивше госпоє Клеопатре донето є у вторникъ рано у Бѣоградъ, гдћ є после свршеногъ опела у саборной цркви съ млогобройномъ и великолћпномъ пратньомъ у малой цркви смћштено преноћило. Сутраданъ су Свћтла Княгиня съ фамиліомъ, опечалћный супругъ покойнице, млоги сродници, виши и нижи, званичници и граћани овдашньи съ тћломъ путъ у Тополу предузели, гдћ ће данасъ стићи, и обштежалћну покойницу у породичну костурницу положити.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

Князъ Горчаковъ подъ 30. пр. явля, да є адмиралъ Нахимовъ занста погинуо; привремено ће га у дужности заступати контр-адмиралъ Панзиловъ, кои є за шефа морнарскогъ нанменованъ.

— Енглеске и француске вћсти изъ Крима до 8. т. гласе, да се тамо ништа новогъ ніе догодило; осимъ да є колера сасвимъ престала, и да Руси изъ града често на саюзнике юришаю, но да ій ови наравно (naturellement) свакадъ узбіяю.

— Изъ *Петерсбурга* являю, да су Руси у бою између 5. и 6. пр. м. изгубили свега 5775 людій, коє мртвы, коє ранћны, коє зароблћны. Руси су опетъ млога нова утврћења у Севастополю понаправляли.

Съ *Источ. мора* являю, до флота енглеска іошъ ништа ніе предузела; кодъ Виборга уништили су Енглези опетъ неколико лађица.

— *Лондонъ* 9. тек. Лордъ Палмерстонъ захтћвао є одъ долнћгъ парламента, санзволћнћ, да правительство може за турскій новый заямъ одъ 5 мил. фунтій стерлинга ємствовати, и навће притомъ на велику противность. Но напослћдку 135 гласова противъ 132 рћше за санзволћнћ ємства.

— У *Нирнбергу* затвори 6. тек. полиція четирм особе и єдногъ рускогъ официра узме подъ надзоръ. Кажу, да су ове особе пушкари (туфегціе), кои су се кодъ истогъ официра за Русію погодили съ годишньомъ платомъ одъ 500 руб. ср.

— Изъ *Париза* подъ 7. тек. являю: Навала за подписиванћ новогъ народногъ заима єднако є врло велика. Канцеларіе, гдћ се то уписує у Парнзу и у другимъ мћстима савршено су народомъ обсћднуте, люди увече іошъ доћу съ клупама и столицама и преноће подъ ведрнмъ небомъ, те да само сутраданъ на редъ доћу и да се уписати могу. Овай путъ се велике суме неуписую, изузимаюћи друштво кредитно-мобиліярно, коє є 250 миліона франака уписало.

— Изъ *Барселоне* являю, да є тамо све мирно.

— Енглези се извињяваю, да они нису мћсто Ловизу спалили, него кажу, мы смо по уништеню државногъ имања отишли на нашу лађу, кадъ наєданпутъ виднмо ноћу сву варошь у пламену.

Течай новаца: сребро 123%; дукати по 5 фор. 42 кр. за банке.

У КЊИГОПЕЧАТЊИ КЊАЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 19. Юлія 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. № 59.

Р А Т Ъ.

Сви се журе, што садъ пламти
У Европи грозный ратъ.
Кадъ є био свѣтъ безъ рата?
Слабіега ячій млата,
И сви другомъ ломе вратъ.

Подъ заставомъ себичности
Мачъ оштримо свакій свой;
Зависть пише тайне ноте,
Подижу намъ страсти флоте,
И съ користи савъ є бой.

Погледайте новинарство,
Ніе л' овдѣ правый ратъ?
Свако ногомъ біе клюсе,
И да може, све бы —
Посл'о — у невратъ.

А на дому? Свакій знаде,
Заколико трає миръ.
Текъ се єданъ вопросъ рѣши,
Вечъ се други накостреши
На брачноме мору виръ.

Нашто разно оружіе,
Мачки ноктн, бику вратъ,
Жени єзикъ, лаву зуби,
Мужу глава, подлость буби,
Да ствaрь обшта ніе ратъ?

Света любво, кудъ се крієшъ,
Те несадишъ мира цвѣтъ;
Ахъ и любавь брзо старн,
Што б' и было, бракъ покварн,
И натрашке иде свѣтъ.

СВЛАДАНА ДУША.

(продужено)

Отацъ му быяше умръо, на цѣломъ овомъ свѣту ніе никогъ више осимъ мене имао, комъ бы тугу свою казати могао. Я самъ онда обитавао заедно съ моіомъ матеромъ и нѣномъ сестричиномъ Софіомъ у єдной кући. Я самъ га, колико самъ могао, тѣшіо, онъ ме є слушао пажльиво, ал' то ніе ништа дѣйствовало на нѣга. Говорio самъ му о могућности времена; о умалѣню туге у крилу наука и знања Готвалдъ ме є слушао, ал' є остао жалостанъ. Я га принудимъ, да пређе у моє обиталиште, и намѣстимъ му єдну лепу собицу. Ту се спремао за свой богословскій испытъ, кои є морао да преда, па да прими чинъ свештеника. Даню є бio прилѣжанъ, а вечеромъ тражіо є самоћу, єдва га принудимъ, да къ нама у собу дође. Садъ самъ се већъ манѣ сумняо о нѣговомъ оздравлѣню, єръ га ніе више ништа опоминяло на нѣгову прошлость. Моя га є мала породица съ найвећомъ пажньомъ предусретала, коє му є врло добро чинило, и нико га срдачніе ни любезніе ніе предусретао него моя роћака Софія. Она є была особита дѣвойка, сасвимъ супротногъ начина и природе но Цецилія. Найвиша тихость и смиреность, нѣжность душе, — душе, коя се анђелскомъ назвати могла. Чувство є пакъ быо нѣнъ елементъ, — штогодъ осѣћати, любити и почитовати, была іой є найвећа потреба живота. Она є была найбрижльивія чуварка и послужителька моє увѣкъ болешльиве матере, и то є нѣно чувство іошъ нѣжніимъ учинило, нѣнъ гласъ іошъ тишимъ и цѣло нѣно обхођенѣ пріятніимъ.

Она ніе была лепа, ал' нѣно живосно црно око, нѣна загаситосмеђа, густа, свилена коса, и нѣнъ виткій стасъ давали су іой милину и красоту. Нѣне руке быле су врло лепе, и свакій ій є хваліо, и дивіо іймъ се, особито кадъ є гитаръ свирала.

Готвалдъ се мало помало у нашой кући утѣши и успокои, коє нѣговомъ здравлю одъ велике ползе буде. Съ найвећомъ радости примѣтимъ я, да се одъ дана на данъ све више развеселявао. Истина іошъ є остала понека черта туге на лицу нѣговомъ, но ове су га само лепшимъ чиниле.

Тако читава година пређе. Я самъ међутимъ примѣтіо, да є одъ првогъ тренутка виђеня Софія Готвалда и заволила, садъ самъ быо іошъ увѣренін. Готвалдъ испытъ добро положи, и очекиваше свакій часъ, да га за проповѣдника гдѣ у нашой околини поставе.

О грофу Штермену и нѣговой породици ніе се више ништа чуло, и я самъ већъ примѣтимъ, да є Готвалдъ ову сладку но тужну опомену сасвимъ у заборавность баціо быо. Истина Цецилинъ ликъ вишаше непрестано у нѣговой соби о зиду, покадшто є онъ и кои тужный погледъ на истый бацао, покадшто и кою сузу убрисао, ал' то є было све.

Напослѣдку, после годину дана неодморногъ труда и мужественогъ патења, дође и Готвалдово име, да се за

проповѣдника бира, и нѣгово наименованѣ за пароха у Штилебену было є као извѣсно. Онъ намъ покаже своя добра свидѣтельства школска; мы смо сви у вече заедно сѣдили. Моя му мати живо изрази, како се она врло радує, што ће онъ већъ едномъ своіой цѣли доћи. Онъ ньой и мени благодари тронутимъ рѣчма. Затимъ пође да у Софію. Ова ніє досадъ ни рѣчи проговорила била. Ал' онъ смотри, како изъ нѣны велики црны очію суза за сузомъ као бисеръ пада на везъ, што є она радила. При овомъ угледу скочи Готвалдъ са столице, и почне по соби немирно одати. Мы нисмо знали, шта му є, и я самъ мисліо, да се напрасно своє прошлости сѣтіо; єръ се то више пута догађало, па нисмо толико ни пазили. Ал' напрасно задржи се онъ и стане предъ Софію, коя є садъ очи къ нѣму дигла. Онъ є оштро погледа; она се збуни, и све є већма и већма руменила. Почемъ є пакъ Готвалдъ ћутао, то є она за нужно држала, да што рекне.

„Па кадъ ћете насъ оставити, господинъ Готвалде?“ запыта га она.

Готвалдъ є іошъ непрестано ћутао, али борба душе нѣгове появи му се на лицу. Софія, кою є ово ћутанѣ мучило, повтори своє пытанѣ іошъ єданпутъ; читавъ потокъ суза потече іой низъ образе.

„Никадъ, — никадъ!“ повиче Готвалдъ, и узме є за руку, но исту одма опетъ пусти.

Моя мати и я, незнадосмо шта о овомъ појаву да мислимо, я самъ покушавао, да то све шаломъ прекрстимъ. „Пошто найпре парохомъ постанемъ, то ћу те я са Софіомъ посѣтити, у Штилебену.“ Ал' те рѣчи проує безъ одзива. Готвалдъ истрчи изъ собе наполѣ, а насъ трое у найвећой забуни остави. Я пођемъ за ньимъ у нѣгову собу, но нађемъ врата заключана; моє званѣ небуде одазвано. Морали смо свршетакъ очекивати.

Уютру кадъ Софія устане, нађе на свомъ асталу писмо одъ Готвалда, коє іой є оно изявило, о чему самъ я слутіо. Онъ є у писму увѣраваше, да є у ньой оно сушество нашао, коє ће га са животомъ помирити, коє ће га усрећити моћи. Пыташе є, да л' ће нѣно срце одважити се моћи, да га люби, да л' іой є рука іошъ слободна. Позиваше се на сво знанѣ нѣгове прошлости, и пыташе є, да л' она осећа, да ће съ ньимъ моћи задовольно по путу живота ходити. У томъ случаю полагаше онъ свою срећу у нѣне руке, да є онъ као и она сиротанъ, но да му нѣгови изгледи болю будућность обећаваю. — Мати писмо исто прочита, па погледа пытаюћи у Софію. Ова падне на нѣне груди, и призна іой, да є дугожелѣна срећа живота нѣногъ изненада предъ ню изишла съ писмомъ тимъ. Готвалда затимъ моя мати посѣти.

Одъ тогъ часа буду Готвалдъ и Софія срећный паръ млады заручника. Само є вѣнчанѣ іошъ свршити требало. Софія є сама любавъ была; Готвалдъ само блаженство. Я самъ био самъ срећомъ пріятеля мога усхићенъ.

Готвалдъ є морао често у Штилебенъ одлазити. Почемъ му є обећанѣ службе осигурано, то є тамо спремао и намѣштао свою опредѣлѣну кућу, гдѣ ће нѣгова породица удобно живити моћи. Покадшто є повише дана изостаяо, но съ тимъ є дражіе виђенѣ было. Я самъ чисто сумняо, да л' є икои паръ людій срећніи быти могао, него што су Готвалдъ и Софія были.

КНЬИГЕ И ЖЕНЕ.

Кадъ човекъ кньигу какву у руке узме и повезъ іой посмотри, одма му и жене мораю наумъ пасти, єръ се оне съ кньигама у млогоме слажу, премда се међу собомъ никако сложити немогу.

Посмотримо найпре на кньиги насловъ; колико бы се манѣ людій варало, кадъ бы и жене на себи насловъ или надписъ какавъ имале. Међутимъ ипакъ, што є насловъ у кньиге, то є у жене лице, све се може на нѣму читати: име списателя, отца, краткій списакъ садржая, кадъ є на свѣтъ изишла и т. д.; но и найгора кньига може лепъ насловъ имати; а заръ нема лепы рђавы жена.

Садъ узмимо списакъ типографски погрѣшака и посвету кньиге, као и брой колико є пута на свѣтъ излазила. Врло бы добро было, кадъ бы се и кодъ жена могло одма видити, каквы погрѣшака и кодъ ньи има, коме су се посветиле и колико су пута аморчићи любави ньине на свѣтъ излазили и появльивали се! — Колико бы полезно за люде было, кадъ бы и у жени као и у кньиги читати могли, каквогъ є садржая. — Да ли є полезна ли досадна, да л' є комедія или песмарица, или є какавъ шальивый или жалосный комадъ.

Неке се кньиге и то рђаве по улицама продаю и найболѣ пролазе. — Многе кньиге рђавогъ садржая у злату блистаю, и наређене су у великолѣпнимъ орманима, а добре прашиномъ попале и само прошивене по бупацима чаме, тако исто быва и са женама, ако и не са свима.

Многи люди купе лепу кньигу, позлате є, па є у бнбліотеку оставе, безъ да є затимъ читаю; да такови люди немаю пріятеля, ове бы кньиге безъ употреблѣня остале.

Добре кньиге ласно се и губе и краду, — то исто быва и съ добримъ женама; само се добре жене чуваю, да познатомъ крадльивцу у шаке непадну. Кньиге, коє се млого читаю, особито оне изъ позаймне библіотеке, дуго нетраю; искаляю се, исцепаю се и пропадну.

Ђаци радо изгубе своє школске кньиге, само да немораю учити, и люте се кадъ іймъ ій когодъ нађе, исто тако и неки бы люди радо изгубили своє жене, и дали бы бакшиша ономе, кои бы ій нашао и — за себе задржао.

Искрене, честите, паметне жене равне су онимъ кньигама, коє су пуне добры изреченя, полезны опомена; — оне су права златна зрна. Радине и прилѣжне равне су економскимъ кньигама. — Напротивъ зле, лукаве, злобне и брбляве жене сасвимъ су наликъ на млоге сада изилазеће кньиге, коє нико готово и нечита, као што су неке досетке насрадинске, сановници, лажне историє и картарске кньиге.

Што су за кньиге стаклени ормани предъ кньижарама, то су за дѣвойке балови, игре, шеталишта и друга овака явна мѣста. Ту се може нађи свакояки кньига, чи-

таны и нечитаны, фантастичны сомнамбула *(месечаркій)* и озбилъны економски књига, лаки поетичны спѣвова и дубоки филозофски и многи други.

Лице майке, коя поредъ одрасле кћери шета, равно є обяви, на коіой стои: „Ова є књига поредъ обяве стоєћа на продаю.“

Девойке съ многимъ миразомъ и опремама, а безъ нужногъ знања и доброте, равне су књигака пунимъ контрафа и планова; кадъ временомъ ове изъ књиге почупамо, књига по себи невреди ништа. — Но при свемъ томъ садашњи младићи, кадъ књиге купую и дѣвойку за супругу траже, ипакъ траже златанъ повезъ и много контрафа. Чиновници, кои найвећу важность на титуле своій званія полажу, траже и књигу и дѣвойку, коя ће добру титулу имати.

Люди найволе читати књиге, коє є читати забрањено.

Коє су књиге и жене везане, те се лако неразлепршаю.

Жене су равне и црквенимъ књигама, єръ често изъ њи мужевима молитве (ал' чудноватe) излазе, такозване вакеле.

Кадъ се ко у новіе време ожени, исто му буде као и кадъ коє ново дѣло купи, одма затимъ мора и остале части дѣла, као тетке, стрине, уйне и многе друге свезке узети у кућу, иначе ніе књига подпуна.

Лакомислене жене равне су књигама на просишућемъ или такозваномъ флиспапиру печатанимъ, єръ оне сваку лягу у себе примаю.

Дѣвойка є наликъ на листъ чисте артіе. — Пропала є и артія и девойка, ако се на њой прво слово покрмачи.

Мудре девойке наликъ су на Шумадинку, коя своій другарица погрѣшке исправля.*)

КУДЪ КОИ.

Кудъ є ко отишао, кудъ ће ићи и кудъ треба да иде?

Младенци у Любостиню, Любишъ, Цѣловацъ, Љубляну, Грљиште и Любницу.

Сиротиня у Головићъ, Губеревацъ, Гуньиште, Богатићъ, Єловикъ и Ситницу.

Удови свештеници у Калуђерицу и Манастиръ.

Слепи у Видинъ.

Мршави у Здравацъ, Трбушацъ и Єдрене.

Воююће силе у Мирієво, Мириловацъ и Смирну.

Воћари у Ягодину, Крушевацъ, Вишњицу, Трешњевицу, Шљивовићъ, Ябуку и Лѣшницу.

Ненасити у Ждрло.

Пандури у Лесковацъ и Дренополь.

Непріятель у Бѣжанію.

Ненаплаћена вересія у Паланку.

Косачи у Брусницу.

Ловци у Соколъ, Крагуєвацъ, Заечаръ, Медведникъ, Сѣсицу и Голубацъ.

Манѣ піянице у Винковце а веће у Руму.

Тераћіе у Чибоковацъ и Камишъ.

Погорѣлци у Пожегу, Пожаревацъ и Пожежену.

Дрвари у Брестовикъ, Тополу, Грабовацъ, Ябланикъ, Врбицу, Буковикъ, Поцерину, Кленакъ, Орашѣ и Липникъ.

Млѣкари у Овчаръ, Кабларъ и Козникъ.

Безкућници у Крчмаре.

Дѣца у Ђаково, Дечане, Азбуковицу и Читлукъ.

Ожалошћени преко Ядикова у Радуєвацъ.

Бояџіе у Зеленакъ, Црнуће, Бѣльину, Модранъ, Црвену гору, Враново и Плавно.

Љто у Студеницу а зима у Топлицу и Жарково.

Куварице у Котленикъ, Кутлово, Лукавицу, Рибарску баню, Копривицу, Штирску и Слезску.

Влашка сиротиня у Банѣ.

Постильони у Яшъ и Трубарево.

Село безъ богомолѣ у Бѣлу-Цркву.

Лѣкари у Болечъ, Врућицу и Приштину.

Пренумеранти Шумадинке на Платно єзеро.

Шумадинка — своимъ пренумерантима, ако на њи купанѣ у ономъ єзеру подѣйствуе, а иначе у Невратъ.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Секретаръ. Башъ си науміо да се женишъ?! На овой скупоћи съ твоіомъ платомъ — 80 талира, то ми є чудо! — одкудъ ћешъ жену ранити, кадъ си садъ као бећаръ по чаршіи дужанъ?!

Практикантъ. За дугове нећу се я бринути; а живити моћи ће се; знате, г. секретару, я имамъ єдногъ богатогъ уяка, човекъ є у годинама, може свашта быти; истина онъ има четворо ситне дѣце, али коє врућица, коє колера, коє богинѣ, коє єктика — знашъ, може опетъ свашта быти; после, метнуо самъ на лутрію, кудъ толике будале добыяю, што небы и я єданпутъ добыо, а мени башъ треба; после, одпустићу берберина, па ћу се самъ бріяти; после, оставићу чибукъ, па ћу пушити само цигаре; после — та знашъ, може се, кадъ само човекъ оће.

Дѣте. Нано, цркао намъ гаровъ.

Мати. Та неможе быти! а шта му є было. О, ала ми є жао тога псета, то є морао нѣга неко отровати.

Отацъ Умръо нашъ комшія, жено.

Мати. Чула самъ. О, да ми є само знати, ко є отровао наше псето.

Господинъ. Келнеръ, кадъ си донео вино, што ми ниси донео и воде, ты знашъ, да я непіемъ безъ воде.

Послужитель. Нетреба вамъ, господине, вода, — мы смо іошъ юче усули воде у то вино, да гостима олакшамо трудъ.

ЗАЧИНЦИ.

Ко се одвећъ млого куне, тай лаже.

Хвали море, а остани на суву.

*) А како се зову оне дѣвойке, коє саме себе хвале?
Прим. Сецера.

Пре ћешъ водомъ напунити кацу него решето.

Кадъ є найболя шала, онда престани.

Спаванѣ є найвећій крадльивацъ, єръ намъ оно украде половину живота.

И броєно стадо єду вуци.

Штета млоге опамети, али никогъ необогати.

Сакривено благо ништа невреди.

РАЧУНСКЕ ЗАГОНЕТКЕ.

XVII. Єданъ човекъ на самртной постельи расположи овако са своимъ иманѣмъ: „900 тал. у готовомъ новцу оставлямъ моіой жени, но ако є она трудна и роди сина, нека припадне сину три пута више но матери, а ако роди кћерь, нека узме мати двапутъ више него кћи.“ Жена после неколико мѣсецій роди двоє, и сина и кћерь; — колико ће свакомъ по гласу тестамента припасти?

XVIII. Миланъ рече: „да ми є шестъ пута оволико гроша, колико имамъ, и іошъ осамъ гроша, купіо бы ову кньигу.“ — „А мени да є десетъ пута оволико, колико имамъ, купіо бы є и я“, одговори Петаръ. „Е, па ми имамо єдиаку суму новаца“, рекне Миланъ. — Колико є свакій имао и пошто є кньига была?

XIX. Кадъ є Наполеонъ I. умръо, износиле су нѣгове и нѣговогъ сина године скупа 61 годину; отацъ є 41 годину старіи быо одъ сина. Колико є было свакомъ?

XX. У судару єдномъ на Черной Рѣки падне са стране Руса и саюзника свега 57 людій, и то 10 Француза више но Руса, и 14 Енглеза манѣ но Француза. — Колико є одъ сваки пало?

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Бѣоградъ, 18. Юлія. Свѣтла княгиня съ фамиліомъ вратила се данасъ пре подне изъ Тополе у Бѣоградъ; тако су се и други овдашньи пратіоци поч. госпоє Клеопатре коє данасъ коє юче овамо повратили.

15. тек. приспѣо є войвода господинъ Т. Вучићъ Перишићъ изъ Карловара овамо.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Султанъ є после юриша 6. пр. на Севастополь написао одъ своє стране захвална писма предводительима француске и енглеске войске.

— Повелитель войске у Ліону, маршалъ Кастеланъ, рђаво изяшняваюћи єдну замршену телеграфску депешу заключи изъ нѣ, да му се смрть цара Наполеона доставля. Одма састави прокламацію за войску, у коіой войнике убѣђиваше, да се Бурбонцима покоре, као што ће ямачно и цѣла Француска чинити и да нема достойніи владателя за француській престолъ по смрти Наполеона, него што су Бурбонци. Онъ пошлѣ прокламацію у печатню, ал' наскоро дозна, шта є у ствари. Царъ є чуо о овой забуни маршаловой и смѣє се, но родбина Наполеонова, наслѣдници престола, захтѣваю, да се маршалъ изъ службе одпусти, почемъ ће онъ и у случаю доистне смрти садашнѣгъ цара, Бурбонце подпомагати и противъ наполеоновогъ племена быти.

— Изъ *Крима* нема ништа новогъ, осимъ што обадвѣ стране являю, да се свака яко утврђує и за бой спрема. Писма одъ 6. тек. доставляю, да су утврђеня руска кодъ Малакова двоиномъ већа и яча, но што су при судару пре мѣсецъ дана была; єръ є Русима за рукомъ испало, те су све изредне наредбе и планове ген. Тотлебена крозъ послѣднѣ доста мирно време подпуно извршити и остварити могли. Саюзници поредъ све своє ревности и неуморности у бойнимъ припремама немогу пре конца овогъ мѣсеца ништа важніє противъ Руса предузети.

— Изъ *Цариграда* подъ 7. тек. пишу, да є Омеръ-паша тамо приспѣо, по свой прилици да преда врьовно повелительство надъ кримскомъ войскомъ коме другоме. Да ће Омеръ-паша, каошто се чує, затимъ надъ турскомъ войскомъ у Азіи врьовну управу примити, пре смо већъ явили.

— Изъ *Севастополя* явля подъ 9. т. князъ Горчаковъ, да є непріятельска ватра поконпутъ жестока, но да руске батеріє съ успѣхомъ одговараю.

— *Лондонъ*, 11. тек. Парламентъ се по дугомъ савѣтованю безъ гласаня за турскій заямъ изясніо. Ф. Пійлъ явіо є, да є легія странаца на 4000 мом. нарасла, и да єднако іошъ расте. — Одъ ове войске већъ є 2500 мом. на енглеской земльи, међу ньима 1000 Нѣмаца и 1000 Швайцераца. Кавалѣріє има 200 мом., но ови іошъ немаю коня. Свакій данъ приспѣваю по 70 рекрута.

— *Об. нов.* изъ *Варшаве* доносе гласъ, да царъ намѣрава мало по мало Поляцима сва она права подарити, коя су они после буне 1831. год. изгубили; т. є. да ће се у цѣломъ кралѣвству увести опетъ званично и у школама польскій єзикъ, и преимућствена права римске цркве, и да є царъ папи већъ уступіо право владике за Польску предлагати, на коє да є папа цару захваліо. Но найновіє вѣсти изъ Польске противно гласе, т. є. да є управный савѣтъ Пол ске разрѣшенъ, и да су надлежательства за унутрашня, црквена и финансіялна дѣла петерсбуршкимъ пепечительствама подвргнута, као напослѣдку и то, да ће у Польской за време ратно воєный судъ у политичнимъ преступцима судити. Поговара се, да є князъ Паскевићъ по своіой молби у пензію ставлѣнъ.

— Изъ *Цариграда* подъ 4. тек. доставляю, да є 36.000 Руса подъ Муравѣвомъ градъ Карсъ яко притѣснило. Граду су истомъ са свію страна путови пресѣчени, а ране у граду више нема но за неколико недѣля. Зато се и порта садъ стара о томъ, како помоћь своимъ людима да пошлѣ. Осимъ тога обколили су Руси єдно одѣлѣнѣ турске кавалѣріє и уватили су живы 500—600 момака заєдно съ предводителѣмъ Бехтубъ-пашомъ.

Течай новаца: сребро 120%; дукати по 5 фор. 36 кр. за банке.

У послѣд. бр. на стр. 232. оздо у 10. врсти прве полов. испремѣштана су слова, а треба да стои: „Опростите, господинъ ђаволе, я неєдемъ ватру.“

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 22. Юлія 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. № 60.

УЗДИСАЙ ИЗЪ ВАРОШИ.

Пастирскій є животъ радость
И спокойства людскогъ храмъ,
Гдѣ безбрижно тече младость,
Гдѣ є свакій весо самъ.
Там' неслушамъ, да ми птице
Изъ кавеза пою Май,
Кадъ и саме све слободне
Оживлюю пѣсмомъ гай.
Славуй тамо у шумици
Свой радосный пушта гласъ;
А затворенъ онъ непѣва,
Већъ своги робства плаче часъ.
Ахъ долине, брда, шуме!
Вы сте были животъ мой
У пролѣће, када съ фруломъ
Славуй гласъ ми сдружи свой.
Каменитый млогоцѣный
Тамо нема мѣста дворъ,
Већъ природна колебица,
Човечіе нужде створъ.
Надъ колебомъ срећномъ трепти
Неизбройный дрва листъ,
А мирише у њой здравлѣ —
Воздухъ влада свѣжъ и чистъ.
Кадъ пролећа данъ наступи,
Кадъ с' накити ружомъ Май;
И кадъ птице и пастири,
Развеселе лиснатъ гай;
Када земля пусти траву,
Кадъ протече изворъ чистъ;
Любичица дигне главу,
Свой развіе плавый листъ;
Па кадъ ютромъ заблиста се
Одъ истока сунца зракъ,
И кадъ скине покривало,
И отера лицемъ мракъ;
Поточића бистротечны
Кадъ с' жуборный пуе токъ;
А извора изъ брегова
Шаптећ' пушти бистрый скокъ;
Свѣжій изворъ листомъ кріе
Одъ преске сунца цвѣтъ,
Више кога се бршлянъ віе,
Те пастирскій краси свѣтъ;
Кадъ све живо пѣсму пѣва,
И нетражи другій рай.
Онда съ богомъ, о вароши,
Шумо, ти ми срећу дай.

У Берлину 1846.

СВЛАДАНА ДУША.

(продужено)

Іошъ є одъ прилике было 15 дана до опредѣљногъ дана свадбе. Готвалдъ є опетъ био у Штилебену; кадъ моя' мати прими єданъ пакетъ писама, подъ нѣговимъ адресомъ. Онъ є био наредіо, да му се сва писма шилю у Штилебенъ, ако небы куѣи дошао. Мати му и овай пакетъ пошлѣ. Я нисамъ на тай пакетъ ни мисліо, ал' Софію є некій тайный немиръ напао био, и чисто се због некогъ пречувствованя разболила бяше. Готвалдъ є имао трећегъ дана доћи, она є свакій минутъ брояла до нѣговогъ долазка. Вече трећега дана приближи се; — Готвалдъ недоће. Ноћь намъ є у страу прошла. „Нѣму се каква несрећа догодила!“ викала є Софія єдно за другимъ. Доће ютро, никаква кола незауставе се предъ нашимъ вратима, премда су млога пролазила. Софійнъ стра и мене нападне.

Узяшемъ на коня, па одемъ у Штилебенъ. Никадъ у животу момъ ніе ми путъ дужій био. Кадъ тамо доспѣмъ, одяшемъ предъ пароxіялномъ куѣомъ. Све є изгледало пусто и запуштено, врата заключана. „Гдѣ є Готвалдъ?“ запытамъ я.

„Одпутовао є — преxсиноћъ, съ поштомъ — у найвећой хитньи!“ одговоре ми люди. Я доћемъ изванъ себе одъ ужаса. Обіемъ врата и ступимъ у нѣгову собу. Прво, што ми у очи падне, было є на асталу писмо єдно на Софію, поредъ истогъ нѣни нѣму чинѣни поклони, везене ствари, пѣсмице и неколико писама нѣны. Я одпечатимъ оно несрећно писмо и прочитамъ. —

„Сажалѣвай єдногъ несрећногъ, Софія. Онай пакетъ, когъ сте и вы сви видили, донео ми є посмртно иманѣ анѣела, когъ самъ я жертвовао. Я самъ требао за нѣга живити, садъ ми валя баръ умрети за нѣга. Немой за ме више распытивати; — я самъ за те — за васъ — за цѣо свѣтъ, засвагда изгубљенъ. Она ми є минутъ

по минутъ сво нѣно страданѣ до издисая нѣногъ описала, нѣне су муке безграничне быле, па тако оћу и я да умремъ. Жали за мртвацемъ, Софіа! Све што око мене живи, отровано є — я зато бѣжимъ одъ тебе — да те избавимъ. Сѣћай се мене, безъ да ме проклинѣшъ! или болѣ іошъ, заборави твогъ мртвогъ Готвалда!“

Я самъ быо громомъ пораженъ. Каква вѣсть! каква забуна! Хтѣо самъ за ньимъ, ал' є было доцканъ. Нико ніє знао, коимъ є путемъ отишао. Моя разпытиваня нису ништа више ползовала, осимъ то, да се онъ у вече, кадъ є онай несрећный пакетъ разпечатіо, затворіо у собу, и цѣлу ноћь у читаню провео, до уютру никогъ у собу пуштао ніе. Неки, кои су прислушкивали, чули су, гдѣ плаче и єца, уздише и виче, као да є быо у врућици, и непрестано є имена Цецилія — Софія споминяо. Другогъ ютра, врата се отворе, онъ изиће наполѣ, ал' є изгледао бледъ и готово нагрћенъ у лицу. Одма є послао момка по єдна поштанска кола. Єсти и пити ніе хтѣо ништа. У вече видили су га, да є одпутовао. Плачући обзирао се неколико пута на парохіялну кућу, пакъ се затимъ южнимъ путемъ упутіо и изчезао.

Садъ можете мислити, како ми є было! Іошъ самъ толико присуства духа имао, да матери пишемъ, и да є молимъ, нека она Софію на жалостну вѣсть ову приправи. Єдно пакъ писмо послао самъ и грофици Штермена съ молбомъ, да ме одма извѣсти, ако бы се нашъ несрећный пріятель у нѣной околини указао. Затимъ похитамъ дома. Софію нађемъ, као што самъ се и надао, у грозници. Она є одма, чимъ ю є мати моя предходно тѣшити почела, све погодила и у болесть пала, безъ да є на невѣрногъ заручника и єдну укорну рѣчь рекла, или га клела. Она се истина предигне, али после 8 мѣсецій умре. При издисаю іошъ є те две рѣчи изрекла: „Готвалде! Праштамъ!“ — Мати є моя неутѣшна была; а я самъ тумарао коєкуда самъ као какавъ саняюћій.

Дуго време недоће ми одговоръ одъ грофице. Напослѣдку примимъ єдно писмо. Оно є было нѣнимъ сузама орошено. Готвалдъ се ніе никако видіо, премда су неки увѣравали, да су у мѣсецу Декемвру, єдне тамне ноћи видили, гдѣ неко на гробу Цецилійномъ клечи. Остатакъ писма садржавао є у себи описъ Цецилійне смрти. Она є непрестано изгледала весела и као да се своіой судбини одала; пошто є за грофа Ресага испрошена была, молила є за годину дана времена до вѣнчаня, да се спрема, коє іой због нѣне младости съ обѣ стране дозволѣно буде. За то време млого є писала, коє су и остали радо гледали, почемъ ю є то писанѣ изпрва развеселявало. Она є свагда найвеселія у друштву была. После по године почне све мршавія и блеђа бывати. Напослѣдку се разболи; съ трудомъ є могла своє слабо тѣло крозъ замакъ носити. Што се ближе данъ нѣне свадће приближавао, то є она све опаснія болесна была. Ал' ипакъ є све далѣ писала, и у самой постельи своіой. Напослѣдку, на осамъ дана пре одређеногъ за вѣнчанѣ дана, нађу є изъ ютра у смртнимъ грчевима у постельи. Мати дотрчи къ ньой. Цецилія се смѣшила, и замоли матерь, да іой испуни нѣне послѣднѣ желѣ. Грофица се упрепасти, и обећа іой се, сваку нѣну желю точно испунити. Цецилія іой преда єданъ пакетъ писама, и замоли є, да истый после нѣне смрти неразпечаћенъ Готвалду одправи. Она га ніе никадъ заборавила была, дода жалосно Цецилія, и да му є то наслѣдіе дужна. Затимъ покаже іошъ єданпутъ прстомъ адресъ, клоне и издане, безъ да є далѣ рѣчь єдну проговорила.

Я оставимъ мою добру матерь, да у Италіи утѣхе тражимъ, єръ самъ због могъ здравля потребовао покоя. Али осимъ тога, нека ме є тайна слутня више него то у Италію гонила. „У Италіи“, нешто ми є говорило, — „ты ћешъ опетъ оногъ бѣдногъ бѣгунца наћи. Пожури се, докъ ти засвагда неутече.“ — Я свршимъ моє послове брзо, и одпутуємъ. У Швайцерской, Тиролской, горньой Италій, нигде покоя наћи писамъ могао, ни онога, когъ самъ тако жельно тражіо. Быо самъ задоволянъ, кадъ самъ опетъ у поштанскимъ колима сѣдіо, да къ югу далѣ путуємъ. Са свакимъ коракомъ ближе Апенинима, было є срце моє лакше; а гласъ, кои ми є непрустано викао: „Тамо ћешъ га наћи!“ быо є у мени ясніи и ячій. Дођемъ у Флоренцъ. Ова ми лепа варошь ништа некаже; али насредъ піяце светогъ тройства буде ми одъ єданпутъ као извѣсно, да самъ близу могъ пріятеля. Одма погодимъ єдну мазгу, па се ономъ познатомъ Бенедиктинскомъ манастиру „Валомброза“ упутимъ. Предъ ноћь викне мой воћа: „Ено Валомброзе!“ Я погледимъ; подалеко одъ мене растирао се тай славный манастиръ као какавъ замакъ, освѣтлѣнъ найкрасніомъ мѣсечиномъ. Кадъ подъ брегъ дођемо, на комъ є манастиръ, сяшемо съ мазгій и пођемо пѣшке узъ брдо єдномъ тесномъ стазицомъ. Срце є моє силно куцало, єръ никадъ нисамъ быо тако извѣстанъ, да самъ близу Готвалда као садъ. Уполакъ пута сретнемо єданъ тужный мртвачкій спроводъ, когъ су неколико буктиня чудновато освѣтлявале Ужасна слутня уздркће ми у срцу, и затресе груди моє. Морао самъ стати. Спроводъ се приближи. Дѣте єдно носило є звонце, коимъ є покадкадъ звонило. За ньимъ є ишао духовникъ єданъ носећи распятіе. За овимъ су 4 калуђера носили мртваца. Пратню су сачинявали сви обитательи манастира. Я се стресемъ ужаснутъ, и неотично слѣдовао самъ спроводу овомъ.

(свршиће се)

НЕЖЕНИ СЕ НИКАКО!

Немой се женити. Твоя жена быће или лепа или ружна. Ако буде лепа, има ћешъ велику муку и главоболю и морашъ є чувати; єръ што є лепо, свакій радо гледа, и желіо бы, да га има, а што човекъ жели, за то свашта жертвує. Ако є ружна, то ће быти сасвимъ обратно; нашто ти онда жена?

Нежени се. — Твоя ће жена быти или стара или млада. Ако буде стара, — каква неповольства. Ко се може са смрћу задовольити? Ако є млада, што обично быва, велика є опасность, єръ морашъ кућу чувати, а како є то теготно?

Нежени се. — Твоя жена быће или мудра или луда. Ако буде мудра, велика мука; ако небуде, каква срамота, какавъ подсмѣй. Ако буде одъ знатне фамиліе дошће ти съ ньомъ и гордость у кућу. Ако се оженишъ изъ нижегъ станя, каква подла пребациваня одъ твоій сродника. Ако буде ученогъ реда, быћешъ врло маленъ

у нѣнимъ очима. Ако буде глупа, па ма како лепа была, неће ти быти мила. Она се може уподобити фенѣру безъ свѣће. Ако буде богата, морашъ іой угађати, ако буде сирота, како ћешъ живити, а она се неће умети ни у чему наћи. Миліонима узрока има, због коій небы требало да се люди жене; али то є немогуће учинити, єръ и самъ Аристотелъ, кои є жене чудовиштемъ природе звао, поклоніо є свою слободу жени.

МАНТАЦИНІЙ.

Мантациній, позиатый шарлатанъ у Паризу, быо є младићъ врло богатъ, и ніе имао више одъ 20 година. Кадъ є по смрти свога оца сво своє иманѣ протуріо и кадъ є видіо, да већъ нема одкудъ живити, ода се шарлатанству. Одъ великогъ своїъ имања и одъ силногъ броя слугу задржи іошъ само єдногъ момка. Онъ обуче овогъ у златне альине, купи лепа кола, и изда се за лѣкара, кои сваку болесть єднимъ погледомъ излѣчити може.

Но наскоро види, да у Паризу слабо посла има, зато отиде у Ліонъ. У Ліону разгласи се као свѣтскій и найученіи докторъ, кои є у стању и мртваце оживити. А да бы сваку сумню са себе скинуо, обећа да ће после 15 дана на гроблѣ отићи и све мртваце оживити.

Гласъ, да ће онъ после двѣ недѣлѣ свима мртвима животъ повратити, узнемири цѣо Ліонъ. Люди су имали у нѣму повѣреня за савѣте су га пытали и велике му суме новаца на даръ шиляли.

Данъ, кои є Мантациній опредѣліо, да ће све мртве оживити, приближи се. Момакъ нѣговъ примѣти му, да онъ то неће моћи учинити, него да ће се осрамотити.

„Ты непознаєшъ люде“, одговори Мантациній „лако ћу я то учинити.“

Али текъ што є онъ то изговоріо, донесе му єданъ момакъ одъ єдногъ богатогъ трговца писмо слѣдующегъ садржая. „Господине! Намѣра ваша мене є врло обеспокоила. Я самъ имао жену, коя є права аспида была, и осѣћао самъ се срећанъ, што є умрла. Я васъ молимъ, да є неоживите, и као награду шилѣмъ вамъ 50 луидора.“

Но текъ што є овай момакъ отишао, доћу къ нѣму два младића, распикуће, и стану га молити, да ньіове очеве неоживи, будући су они врло велике тврдице были, па ако се на свѣтъ поврате, станѣ ће ньіово найжалосніе быти, па затимъ поднесу му 60 луидора.

После овы младића доће єдна млада удовица и стане га молити, да нѣногъ мужа неоживи: єръ є она у намѣри, до кои данъ да се съ другимъ вѣнча. Єдномъ рѣчи одъ ютра до мрака добыяо є овай шарлатанъ писама, посѣта и поклона толико, да већъ ніе знао, шта ће съ ньима да ради. Варошъ є сва узнемирена была. Неки су се плашили, а неки су любопитни были, да виде, шта ће быти. Ово принуди властъ варошку, те му она писмо слѣдующегъ садржая пошлѣ. „Господине. Мы наравно несмѣмо вѣровати, да ћете вы ваше велико предузеће сутра на гроблю извршити моћи. Но како му было, будући сте вы сву варошъ вашимъ обећанѣмъ узмутили, молимо васъ, да се изъ вароши ове удалите и тимъ іой миръ повратите. Мы признаємо, да сте вы иначе врло искусни у своемъ послу, и изда ћемо вамъ на то свидѣтельство.“

Мантациній доиста и добые свидѣтельство, остави Ліонъ по жельи власти и оде, да далѣ свою вѣштину упражнява.

ПОДГРЂВЦИ.

Карлъ великій сазидао є єдне године толико црквій, колико є писмена у азбуки, и сваку цркву подигао є у ономъ мѣсту, коє є прво почетно писмо на реду стоећегъ писмена имало, а на самой цркви метнуо є то писмо златомъ украшено.

Краль шведскій Карлъ XII. имао є у своіой войсци, кадъ є у Украини быо, єдногъ солдата 108 год. старогъ, кои се іошъ врло добро држао. У битки кодъ Пултаве заробе га Руси и пошлю у Сибиръ, гдѣ є и умръо.

У Сициліи неће нико Мая мѣсеца да се жени, єръ држе тай мѣсецъ за несрећанъ.

Сервантесъ назива своегъ савременика Лопеза-де-Вега чудомъ у смотреню списанія, почемъ є истый 21,300.000 стихова, 1800 театралны дѣла, 400 религіозны драма, 100 комедія и къ томе 24 свезке разны дѣла после себе оставіо. Лопезъ є самъ говоріо, да є сваку комедію за 24 сата написао, а у свакой было є 2—3000 стихова.

На човечіемъ тѣлу има 248 комада костію, и то на глави 63, на трупини 53, на рукама 68 и на ногама 64 комада.

У Бечу се у средню руку годишнѣ троши 83.129 волова, 67.958 телади и 120.197 овнова и яганяца.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Комшія. Зашто сте, господине, узели тако малену жену себи за супругу?

Господинъ. Брате, знашъ, да є жена нужно зло, а я самъ избрао баръ найманѣ зло.

Господинъ. Направите ми єданъ капутъ по найновіой моди. Каква є сада мода?

Крояч. Садъ є, господине, найновія мода, како буде капутъ готовъ, да се одма плати.

Господинъ. Е, кадъ є тако, а вы ми направите и тай капутъ по старой моди, као и досада

ЗАЧИНЦИ.

Што є човекъ луђій, то га већа срећа прати.

Неиде свагда лађа, као што думенція хоће.

Ко се неуме богу молити, нека по мору путуе.

Неспаваю сви они, кои жмуре.

Ласкательи су мачке, коє напредъ лижу а остраг гребу.

Ко се порокомъ хвали, незаслужує никакве чести. Болѣ є претрпити штету него срамоту.

МРВИЦЕ.

— Єданъ Шпаньолацъ понуди своме краљу Филипу II. єданъ діамантъ, кои є више одъ 50 хиляда талира вредіо. Краљу є чудно было, да приватанъ човекъ за такову стварь толику суму даде и рекне му: „Шта сте мислили вы, кадъ сте за ову драгоцѣность толике новце дали?“ „Милостивый краљу“, рекне Шпаньолацъ, „мисліо самь, да краль Филипъ іошъ живи.“ Филипу се овай одговоръ допадне и да му захтѣвану суму талира за тай діамантъ.

— Кадъ се великій Александръ краљемъ Персіе назвао, краль Индіе пошлѣ два посланика къ нѣму, кои су по глави сасвимъ сѣди были, а браду црну имали. Александру є то врло чудно было, и пытао є свое учене мужеве, какавъ є узрокъ томе. Они су наводили разне основе, кои Александра нису никако задовольнили. Посланици кадъ виде, да неможе нико то да изясни, рекну: „Наша є коса зато бѣла а брада ніе, што є она 20 година одъ ове старія.“

— Два младића, одъ коій є єданъ было богатъ а другій сирома, просили су єдну дѣвойку, коя є врло лепа была. Отацъ є недаде богатомъ него сиромаху. Сви нѣгови пріятельи зачуде му се, шта є учиніо; но онъ іймъ рекне: „Богатство, ако ніе у добримъ и разумнимъ рукама, проћиће као да ніе ни было; а човекъ, кои є паметанъ и раданъ, лако ће се обогатити.“

— Єданъ дунѣеринъ покриваше кућу и случайно омакне се, и падне съ врха куће на єдногъ човека, кои є туда ишао, и убіе га. Синъ убієнога обтужи дунѣерина суду као убицу. Овай се почне овако бранити. „Ако самь я кривъ и ако самь убица, треба ме казнити; дакле нека се попне мой тужитель на кровъ, а я ћу стати ондѣ, гдѣ є нѣговъ отацъ было, па нека скочи одозго на мене и нека ме убіе.“ Одговоръ се допадне судіи и дунѣеринъ сасвимъ буде одпуштенъ.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Бѣоградъ 20. тек. Новый французкій генералный конзулъ за Србію г. Бернаръ Дезесафъ, бывшій прѣже конзулъ у Варшави, приспѣо є съ фамиліомъ у Бѣоградъ, и іюче є учиніо званичну посѣту Свѣтлой Княгиніи и г. представнику; а досадашньій дѣловодитель конзулата г. Павле Ренуаръ опростіо се іюче на истимъ мѣстима и овы дана полази за Паризъ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Лондонъ*, 12. тек. Тѣло лорда Раглана приспѣло є данасъ на обали бристолской, погребъ биће сутра.

— *У Бечу* држаће 5. Септ. ов. год. нѣмачки испытатели природе и лѣкари свою скупштину крозъ шестъ дана. Царъ є одобріо 20.000 фор. на трошкове свечаности притомъ. На послѣньой скупштини 1832. год. было є 480 чланова и 1500 учасника; овай путъ биће наравно двонномъ више.

— *Об. нов.* доставляю изъ Цариграда одъ 4. тек., да су башбожучке чете казнь божія за Турке, раю и Европце. Непризнаюћи никакову власть отимаю, краду, скверне и плячкаю башбожуци свакогъ безъ разлике, и кои се мало успротиви, тогъ одма смлате. Конзули се туже своимъ посланицима, но ови немогу іймъ помоћи, єръ и правительство незна, како бы ове нове яничаре у редъ довести могло. Саюзници незнаю, ил' да нове чете башбожука купе, ил' да и ове скуплѣне растуре. Тешко ій є до Крима довести, а тамо іймъ є лако узду држати, єръ кои неће людски, томе одма помоћу многе регуларне войске смрсе конце.

— Изъ *Милана* подъ 15. тек. являю, да се земля тамо у два дана више пута тресла, и да є свакій путъ по неколико секунда тресенѣ траяло.

— Изъ *Данцига* доставляю подъ 15. тек., да се флота енглеска єднако умножава, но да іошъ ништа непредузима.

— *Войн. нов.* подъ 16. тек. пишу: У новіе време сви воєни послови саюзника око Севастополя иду на обрану никако на нападанѣ. Саюзници утврђую єднако Балаклаву, Камѣшъ и Еникале; ту ће преко зиме свуда оставити подоста войске, коя ће одчасти на измѣну утврђеня предъ Севастополѣмъ чувати и ту чекати, да Руси на њи нападаю. Съ осталомъ войскомъ распоредиће се овако, Турци да иду у Малу Азію, а саюзници у Варну, одакле ће нападати ямачно на Дунаву; те тако се ове године неће опетъ ништа важніегъ предузимати. Напротивъ явля єданъ дописникъ изъ Париза, да саюзници єднако напредую и да ће до кои данъ опетъ съ великомъ сномъ юришъ учинити, съ тврдимъ поуздањемъ да ће успѣти.

— Енглези су уватили єданъ рускій поштанскій чамацъ, кои є у Аландске острове писма носіо, но сва званична писма была су шифрирана, и тако ій нису могли читати.

— Кральица енглеска обдарила є 30 инвалида изъ Крима дошавше разнимъ поклонима, цепинмъ и кратнимъ марамама, привезама и т. д., кое су она сама, принцесе енглеске или нѣне дворске даме радиле.

— Изъ *Париза* являю *таймсу*, да є прича она о маршалу Кастелану посве неистинита, и да су є измислили непріятельи маршалови.

— *Хамб. нов.* являю одъ 4. тек. изъ Цариграда: Одъ 14. пр. м. затворенъ є Карсъ и нема никаквогъ саобраћаја съ Ерзерумомъ, єръ є 14.000 Руса заватило путъ тамо водећій. Руси су досадъ на Карсъ само неколико бомбій избацили; но кодъ Баязита распрштали су 600 Турака, одъ коій су 100 заробили, међу њима и бывшегъ повелителя баязитскогъ. Руси се спремаю на Ерзерумъ; 20.000 башбожука отишло є одавдѣ той вароши у помоћь.

— У *Хавру* (у Француской) 12. тек. затвори власть одъ радећи тамо на граду 500 руски заробљѣника петорицу зато, што су они побуњивали све сужне, да никако пре нераде, докъ іймъ власть дувана неда.

— Енглеске новине опроврѣваю гласъ, да су саюзници одъ порте захтѣвали Дарданеле у залогъ за єствованѣ новогъ турскогъ дуга.

— У *монитеру* стои депеша єдна ген. Пелисія одъ 15. тек., у коіой се явля, да ништа новогъ нема до то, да се у Камѣшу єднако руски и француски заробљѣници измѣнюю.

Течай новаца: сребро 119%; дукати по 5 фор 37 кр. за банке.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 26. Юлія 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. № 61.

СВЛАДАНА ДУША.

(крај)

„Ко є то?“ запытамъ я послѣднѣгъ одъ калуђера, „ко є то, што га у поноћи саранюєте?“

„Братъ Серафимъ,“ одговори овай.

„Одакле?“

„Я незнамъ, мы се за земне ствари небринемо.“

„Ал зашто га у поноћи саранюєте?“ запытамъ я.

Калуђеръ неодговори ништа. Єданъ одъ искушеника, кои є моє пытанѣ чуо био, прође поредъ мене и шане ми на уво: „Себеубица!“ Я умало неклонемъ на землю, ал се ипакъ оснажимъ и слѣдовао самъ спроводу до гробля, коє є подъ брдомъ лежало. Овдѣ станемо. Сандукъ буде край гроба спуштенъ, капакъ се дигне, и калуђери почну редомъ своимъ умрломъ брату „послѣднѣ цѣливанѣ“ давати

Безъ свѣсти, изванъ себе, я се крозъ ньи прогурамъ. Мѣсецъ є сіяо као данъ, — бацимъ погледъ у сандукъ: „Великій боже!“ викнемъ и паднемъ на землю. Я самъ нѣга видіо; нѣгово бѣло чело, нѣгову црну косу, нѣгове модре усне. Онъ є био омршавіо и опао, раванъ каквомъ костуру, али ни у чемъ другомъ ніе се промѣніо. — Другогъ ютра нађемъ се у ћеліи манастирской, опредѣлѣной за госте. Єдва самъ се оногъ, што се синоћь догодило, као крозъ санъ опоминяо. Ноћный онай появъ и данъ данашныій ужасне ме. Неколико дана морао самъ у манастиру остати, да се мало повратимъ. За то време дознамъ све, чуємъ и више, него што самъ желіо. Одъ прилике пре петъ мѣсецій є братъ Серафимъ у манастиръ дошао. Са собомъ є донео препоручно писмо одъ кардинала изъ Болонѣ. Овай га є препоручіо за искушеника у манастиру и тако Серафимъ ту остане.

Нѣгово тужно ћутанѣ изчезне помоћу добре манастирске браће. Свакій данъ био є веселіи, премда є највећа мученя своимъ тѣлу чиніо. Одъ єданпутъ появи се опетъ тешкосрдіе на нѣму. Онда се свію опетъ клоніо. По цѣо данъ ніе ништа говоріо. На то се мало мотрило, што є онъ свакій данъ одъ своє ране понешто скраћивао; свакій є то тѣлесномъ страданю нѣговомъ приписивао. Текъ после неколико недѣля опази се, да Серафимъ ништа друго осимъ воде неужива. Свакій данъ био є слабіи, блеђій и мршавіи, никакве молбе нису у станю быле, склонити га, да кои залогай у себе узме.

Съ найвећомъ снагомъ духа сносіо є Серафимъ муке оне, коє є самъ себи налагао. То є было мученѣ, каково безъ особите величине духа ніе могуће издржати.

Серафимъ се шесетъ и єданъ данъ тако мучіо, свакій данъ є помало умирао. На осамъ дана предъ смрть свою, морао є у постелю лећи. Нѣговъ послѣдньій часъ доће, онъ остане предузећу своимъ вѣранъ и умре безъ єдногъ уздисая. — „То є быо нашъ бѣдный Готвалдъ!“

Теобалдъ уђути, и погледа на све стране, како є друштво озбильно размишляло о жалосномъ концу Готвалда и нѣгове две невѣсте.

„Страшно, ужасно! Сироти родительи и сродници!“ повиче она у црно обучена госпа, и брисаше єднако сузе изъ своій очію.

„Ти су ванобичайно свладали свою душу, єръ заиста обични духови нерѣшаваю се тако лако, своимъ животу конацъ задати“; рекне єданъ господинъ.

Тако и остале госпе рекну по кою или су ћутале, али є свака плакала. Самъ докторъ ћуташе.

„Томе самъ се и надао“, настави Теобалдъ, „да ћете противъ мнѣнія г. доктора одважность Готвалда къ себеубійству као величину духа примити, и да ћете — — —.“

Докторъ се на то гротомъ насмѣє. Цѣло друштво погледа озбильно и лютито у нѣга, и наће се увреће но да се онъ жалоснимъ чуствама, коя су свакогъ обузимала, управо подсмѣва.

„Шта є то?“ рекне она млада удовица, какво є ваше срце, кадъ є оно и при овой жалости тако весело? Познаєе, да сте докторъ; за васъ є дабогме свака смрть, свако убійство лудорія.“

„Я нисамъ повода дао той вашой лютньи, лепа госпо, свему є кривъ мой пріятель Теобалдъ, што васъ є тако поплашіо, текъ само да одржи побѣду нада мномъ“, одговори докторъ.

„Шта! Заръ ніе истина было, што сте намъ причали господине?“ запыта она у црно обучена госпа.

„Истина є, госпо,“ одговори Теобалдъ, „али кадъ вамъ кажемъ, да самъ я онай несрећный Готвалдъ, лако

ћете ми вѣровати, да у Валамбрози нисамь у найвећимъ мукама скончао.“

Ово доведе цѣло друштво у ново удивлѣнѣ. Свакій є особитимъ рѣчима и узвицима своє чуѣнѣ изражавао. Само се докторъ мирно смѣяше.

„О, то ніє лепо одъ васъ было, да насъ тако страшите. Дакле све сте измислили и о Цециліи и Софіи, и о грофу Штермену и Ресагу; башъ вамъ небыло просто; одсадъ ћу я вама мѣсто доктору моимъ секиранѣмъ животъ єсти. Чекайте само, тешко вама;“ придода лепа удовица.

„Докторъ є іошъ бећаръ, секирайте нѣга, госпоя, а мени ћете опростити, кадъ вамъ кажемъ, да є цѣла моя прича истинита, само смо сви живи, кои су у причи животъ свой скончали,“ рекне Теобалдъ.

„Дакле, кажите, намъ, шта є было съ Цециліомъ и Софіомъ, да нису отишле у калуђерице, почемъ сте ій вы изневѣрили?“ запыта онай господинъ.

„А, боже сачувай!“ рекне док-торъ, „Цецилія по момъ одлазку заборави ме наскоро тако, да се после шестъ мѣсецій за Ресага вѣнча, и живи садъ срећно съ ньимъ у богатству и задовольству. Но и я, као што знате, залюбимъ се скоро затимъ у Софію и — вѣнчамъ се. Садъ имамъ троє красне дѣчице, коју ће Софія до прекосутра овамо довести, вы ій можете видити; я самъ найпре самъ овамо дошао, да квартиръ наћемъ. — Но садъ на ползу могъ пріятеля доктора морамъ васъ пытати, заръ ніе и тимъ свладана душа, кадъ су се у моіой причи могла она три лица одъ себеубійства уздржати.“

„Каошто сте намъ вы причали, већа є снага одъ себеубійства уздржати се но исто извршити,“ рекне млада удовица.

„То є истина!“ повичу сви,

Утомъ уђе угоститель у салу и учтиво яви, да є ручакъ већъ готовъ. Сви весело скоче, смѣшећи се што ій є Теобалдъ тако лако до плача довео, и отиду на ручакъ.

БОЖІЙ СУДЪ.

Великій и славный испытатель природе Лине скупіо є више истиниты догађая, у коима се промисао божій іошъ на овомъ свѣту као казнитель грѣшника и наградитель невино пострадавшегъ показуе, одъ тій ћемо мы овдѣ неколико навести.

У Норвешкой догоди се єдно убійство, коє є одъ ньи троице морао єданъ учинити. А како се ніе могло осведочити ни изнаћи, кои є башъ, то узму бацати коцке. Коцка падне на єднога, за кога су сви мислили, да є онъ башъ правъ. Човека овога прими се адвокатъ, а и онай се изъ петны жила упео бяше да себе оправда, но све залуду; кадъ пресуда опетъ отидне предъ краля, и овай пресуду на смрть потврди, адвокатъ оде ономе у тамницу и каже му: „я већъ видимъ, да є самъ богъ са своіомъ правдомъ на тебе устао, єръ ако и єси у овомъ случаю правъ, неможе быти, да ниси кадъ было зло какво учиніо.“ Осуђеный призна съ речма: „Єсть, садъ познаємъ божій найправедніи судъ. Я самъ садъ невинъ, али пре петъ година убіо самъ єдногъ човека, кога убійци ніе се могло у трагъ ући; ова ме казнь постизава садъ за праћашнѣ а не за ово убійство.“

Човекъ єданъ убіе своґъ таста изъ пушке, протеравши крозъ нѣга три куршума. Убійлацъ се ніе могао никако осведочити, али после неколико година на истомъ ономъ мѣсту нѣговогъ тѣла, на комъ є пре старца своґъ съ три куршума згодіо, искоче му три отока, и почне га живина єсти; и овай греомъ окаляный човекъ признавши учинѣно зло одъ страшны болова сконча се.

Синъ некогъ великаша санькаюћи се єданпутъ на саоницама по леду, одъ несташлука завади се съ єднимъ безазленимъ тежакомъ, и убіе га. Доће стварь до суда, а младый господичићъ претрпа своє зло дѣло, наводећи оно, што є очевидно лажно было, т. є. да є простакъ самъ пао, и о саонице се ударіо, и тако самъ себе убіо. — Судъ кривца оправда. Кадъ настане друга зима, господичићъ онай увеселяваюћи се опетъ саньканѣмъ по леду, на ономъ истомъ мѣсту, гдѣ є онога лане убіо, у нагломъ трчаню окрећући се, упадне у єдну одушку, коју су рибари пробили были, оде подъ ледъ и утопи се.

Селякъ єданъ, кога є кућа, подалѣ одъ други поредъ друма была, доста се пута безбожно лакоміо туђегъ добра, па є често и убіяо путнике, кои су нѣму на ноћиште свраћали. Єдно вече сврати се путникъ єданъ нѣму, кои є было на коню и коме се познавало, да ніе башъ безъ новаца. Селякъ каже своме госту, гдѣ ће лећи да спава, и овай легне. Путникъ полежи мало, на онда устане и оде да обиће коня; а синъ оногъ селяка у сну некако валяюћи се, доваля се и легне на простирачъ оногъ путника. Овай кадъ се врати, ніе га хтео будити ни узнемиривати, него проће опетъ и легне на празно место, гдѣ є газдинъ синъ спавао. Кадъ є было у глуво доба ноћи, ето ти домаћина; измане да убіе госта, па убіе своґъ роћеногъ сина. Гостъ се измакне и утече, па оде, те яви суду; и тако онай, што є зла дѣла своя обѣлоданіо убійствомъ роћеногъ своґъ сина, претрпи заслужену казнь.

Селякъ некій Яковъ изъ Сонара, могао є жену свою избавити, да се подъ ледомъ неутопи, само да іой є єданъ прстъ пружіо, како бы се она нѣга дочепала. Но онъ то нсучини и жена му се утопи. За мало година после тога заболи га рука, и сви му прсти поодпадаю.

К. Боецій, прота у Мори, у слово своє, коє є говорію, кадъ є Карлъ XII. на владу ступіо, уплео є више слободноумны речій противу злоупотребльня, коє найвећи служительи кралѣвски своимъ насиліемъ чине. Любимацъ кралѣвъ Пиперъ тужи га кралю, и дотле доведе, да проту осуде на вечито заточеніе у тврдиньи Ретебургу. Али по некомъ времену освоє Руси Ретебургъ и пусте Боеція, да иде слободно у свой завичай, побѣде Шведце кодъ Пултаве заробе Пипера и затворе га у Ретебургъ, ондѣ, гдѣ є сѣдіо онай прота, кога є Пиперъ неправо обтужіо и у сужанство баціо. Боецій живіо є у срећной слободи, а Пиперъ се тужно скончао у непріятельскомъ заточенію.

Хорнволфъ, младъ єданъ човекъ, кои є доста пріятеля имао кодъ двора, отимао се съ єднимъ старимъ

срезкимъ судцемъ, кои є доста дѣце имае, око некогъ званія у Абу. Судацъ є већъ неколико пута представлянъ, да се у званію повиси, али ніе имао своій людій кодъ двора, кои бы за нѣга добру рѣчь рекли, па зато су други нѣму предпоставляни бывали. Овомъ приликомъ протурао се некако до краля, и овай му науми дати оно место. На то Хорнволфъ преко своій додворены пріятеля тай лажанъ гласъ изнесе, да є и судацъ присталица оне стране, коя є ондашнѣмъ новомъ правительству противна была, и тако излаже себи овай младый господинъ оно мѣсто, што є ономъ наречено было. Старый судацъ сретне се съ ньимъ, каже, да му мора честитати, али као на правди облаганъ, мора и на божію правду апелирати. Хорнволфъ поће изъ Штокхолма у Або, и како є зима была, бродъ западне међу ледъ, а онъ са іошь єднимъ своимъ пріятелѣмъ скоче у ораницу, одсеку конопацъ и 5—6 дана тумарали су по води између сантій, и нису могли до суве землѣ доћи. Одъ нужде, неимаюћи шта єсти ньи двоица, гутали су старе коже и друге кое нису за єло ствари: и кадъ є оранича съ ньинимъ мртвимъ тѣлесима готландскомъ краю претерана, у хорнволфовимъ устима нађу полуужватанъ декретъ, коимъ є онъ на званіе у Абу наименованъ. Бродъ онай, изъ кога су искочила ова два човека, са свима путницима избави се; о старомъ срескомъ судіи и нѣговой ситной деци, богъ се састарао по нужди.

Богатъ некій управитель вароши Лієла имао є три сестре, одъ коій єдна была є удова и у сиротиньи са ситномъ дѣцомъ, и ову башъ имућный тай братъ нѣнъ изъ неке неупутне мрзости изключи тестаментомъ одъ наслѣђа. Она право своій сирота препоручи богу, и умре у сиротиньи. Али после смрти нѣне умру іой и братъ и сестре, кое порода нису имале, и тако цѣло оно іошъ умножено иманѣ ньино припадне оной сиротной деци.

ГАВРАНЪ.

У години 1838. быяше предъ шталама кральице енглеске єданъ гавранъ, кога су сви съ удивлѣнѣмъ сматрали. Одъ прилике 1831. год. по найвећемъ мразу падне єданъ гавранъ као мртавъ у авлію предъ горепоменуте штале. Момче єдно изъ штале дигне га са землѣ и баци га у бурдельчићъ єданъ, у комъ є авлійско псето, булдогъ, лежало. Далѣ се на тай догађай ніе мислило ни најманѣ; псето су као обично ранили, а на гаврана сви већъ и забораве. У пролѣће изађе єдномъ псето изъ свое колебе, да као обично по авліи и око штале стражари и да се по трави игра; али наєданпутъ примѣте, да гавранъ єданъ за ньимъ скакуће, и после тога ніе се псето маћи могло, да ніе оно пернато слушче за ньимъ слѣдовало. Кадъ су псету рану давали, гавранъ є увѣкъ найлѣпше залогае за нѣга бирао, а самъ се задоволявао са остаткомъ; шта више, све кости, кое є онъ брижльиво збирао, довлачіо є предъ своє любимче, псето. Ако се у авліи конь седлао и гавранъ примѣти, да онай, кои ће яхати, намѣрава такође и псето са собомъ повести, то є онъ одма одскакутао или одлетіо къ псету и явіо му, да се на путъ спреми, и кадъ псето узъ коняника пође, дигне се и гавранъ на крила и пратіо є свогъ пріятеля непрестано летећи; па ма колико овай далеко ишао. Више пута, кадъ є псето у авліи спавало, гавранъ се близу нѣга ставіо и као вѣрный пріятель съ найвећомъ га є пажньомъ чувао; ништа га ніе могло съ тогъ мѣста отерати. Више су му пута рану давали, онъ ніе хтѣо на исту ни погледати; некій путъ у таковомъ случаю, пробали су да га поплаше, но онъ є само іошъ ближе псету долетао, и као да бы ово бранити хтѣо, разширивао є надъ ньимъ крила и тако є по по' сата стаяо. Ово є траяло готово пуны 9 година, докъ напоследку псето одъ старости нелипше; на нѣговомъ гробчићу нађу гаврана после три дана такође мртва.

Колико гавранъ способности за обученѣ притяжава видиће се такође изъ слѣдующегъ случая. У некомъ гостіонику на поштанскомъ друму быо є єданъ гавранъ обученъ, да кокошке ћука на рану, кое є онъ съ найвећомъ лакости и точности извршавао. Єданпутъ буде асталъ у гостіоници намѣштенъ за путнике, кои су ту одсѣли, да ужинаю. Све є спремно было, само да гости сѣдну. Врата су была затворена, но прозоръ є єданъ бяше отворенъ. Гавранъ, кои є видіо, како є служавка поставляла, вальда є мисліо, да такође и онъ тако чинити мора. Кадъ ужина готова буде и гости уђу у сабу да за поставлѣнъ асталъ сѣдну, какво чудо и ужасъ нападне укућане, кадъ ништа на асталу ненађу; таньира, сребрны вилюшака и ножева, чаршава свега є нестало. Но какво удивлѣнѣ затимъ и смѣй буде, кадъ у авліи виде исте неставше ствари лепо наређене као и на асталу; гавранъ є насредъ чаршава стаяо, и што є годъ кокошію, гусака, патака и голубова было, све є сѣкао на часть, па є само чекао, да се рана донесе.

ЕЛЕКТРИЧНА ЄГУЛЯ.

Найснажнієгъ поглавицу индіянскогъ у южной Америки, кои се са помамнимъ тигру личећимъ ягуаромъ у борбу пушта, и кои ни одъ читаве чете наоружаны непріятеля непреза, спопадне стра и ужасъ, докъ угледи близу себе неку рибу, коя се по барама нѣговогъ завичая наоди. Па, кадъ животиню ту и мртву на земльи смотри, єдва се сме усудити и да іой се приближи, а гдѣ ли да є дирне.

Ко непознае сасвимъ свойство те рибе, одъ кое се тако зазире, ономе ће се доста чудно чинити плашльивость човека, кои се другчіе никадъ нестраши. Животиня она ніе прегрдне величине као айкула; нема као ова челюсти пуне велики оштры зуба; нема као оклопъ тврде коже, кою стрела или коплѣ неможе пробости; нити као неке рибе због оштры бодльій страшна изгледа; него є величиномъ колико одрасла, повелика єгуля, има мале зубиће, кожу мекану, коя се свакимъ сечивомъ може разсећи, нема никаквы боца ни бодльій, и зове се *електрична єгуля*. Она нема никаквогъ споляшнѣгъ оружія, али опетъ може и найячегъ човека, као да є громомъ ударенъ, оборити, само ако є се овай дотакне, или и само оне воде, коя є око те рибе. Индіянацъ недокучує, одкудъ у те животинѣ она невиђена снага, кою Европацъ зове електрицитетъ; ономъ неизображеномъ простомъ уму задає дѣйство одъ неке невидльиве а осѣћане снаге ужасъ, кои исто онако душу нѣгову уздрма, каогодъ што електричный ударъ електричне єгулѣ дрмне нѣговимъ тѣломъ.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Жена. Башъ є то лепо одъ тебе, човече!

Човекъ. Шта ти є, жено, ноћасъ?

Жена. Дѣте сву ноћь неће да заспи, устани и ты, те га люляй мало, да я спавамъ; нисамь га я сама родила, пола є моє, а пола твоє.

Човекъ Люляй ты жено, твою половину, а моя половина нека плаче (заспи опетъ).

Госпоя. О дѣвойко, было є и пре млады слушкиня кодъ мене, али овогъ чуда нисамь видила. Опетъ се гиздашъ, а негледашъ, да є печенѣ загорило. Като, ты ми се одъ дана на данъ све манѣ допадашъ.

Куварица. Е бога вамъ, госпоя, вама се недопадамъ, а господинъ каже, да му се одъ дана на данъ све више допадамъ; я незнамъ, како цѣломъ свѣту да угодимъ.

ПАПРИКАШЪ.

Жене неуважаваю паметногъ мужа, докъ съ лудимъ неколико година непроживе.

Жене су као канаринке, єдна кадъ пѣва, пріятно є, кадъ ій млого у єдномъ кавезу има, одъ вике и тороканя човекъ неразликує поєдиный гласъ, и мора изъ собе побѣћи.

Прво є, што жене знаду, да су лепе; прво, што науче, да мужевима владаю; прво, што искусе, да су одъ мужева слабіе; прво, што забораве, колико имаю година; прво, чега се єднако сѣћаю, да нису то заиста заборавиле.

Муамедъ є рекао: И ако є забранѣно, другомъ комъ осимъ богу кланяти се, опетъ жена нека се своимъ мужу кланя, єръ є онъ богомъ њой даный господаръ.

Али є Муамедъ и то казао: Свѣтъ є божій дућанъ, и найболыій еспапъ є у нѣму поштена жена.

ЗАГОНЕТКЕ.

— Шта є тврће одъ челика?

— Четири буле на коню яшу, єдна другу неможе да стигне.

— Црно мече узъ полѣ тече, гдѣгодъ клече, право рече.

— У наше бабе кожне очи.

— Леска тролеска, у лесци огань гори и у огню човекъ стои.

— У шта є срце пртено.

ЗАЧИНЦИ.

Єзикъ кадшто одсѣца главу.

Ако ти є пріятель медъ, гледай, да га свега непоєдешъ.

Кадъ су мишъ и мачка у љубави, страдаю жита.

Кадъ ти синъ пусти браду, ты твою одма брій.

Ако по несрећи имао будешъ пріятеля лудогъ, буди баръ ты паметанъ.

Рѣчи, коє си изговоріо, тобомъ владаю, а коє ниси, њима ты владашъ.

Време учи оногъ, кои учителя нема.

Прави минару, а градъ квари.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— *Бѣоградъ*, 25. Юлія. Юче є умрло дѣте новодошавшегъ францускогъ генералногъ конзула г. Дезесара, и данасъ є саранѣно.

— Поводомъ наређеногъ контумаца због куге у Авлони одъ стране аустрійскогъ правительства и наше є правительство 10. дневный контумацъ према турской граници наредило. Позорльивость ова є нужна; но мы се надамо, да ће овай страхъ безъ довольногъ повода остати, и да ће се све границе после неколико дана опетъ отворити.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Синовацъ княза Чарторійскогъ примлѣнъ є кодъ цара Наполеона врло добро и отишао є у Лондонъ, да съ л. Палмерстономъ преговара о польской легіи. Ово є Поляке у емиграціи живеће врло обрадовало, єръ ій обнадеждава, да ће се Польска независна учинити. Но люди познаюћи неслогу партає аристократичне и демократичне у польской емиграціи, а знаюћи и то да саюзници, кадъ бы Русію и побѣдити и на то приморати могли, већъ због самогъ пріятельства аустрійскогъ и прускогъ Поляцима овако помоћи немогу, неприлажу нимало важности польской легіи, и сажалѣваю притомъ управо саме Поляке.

— Князъ Горчаковъ явля изъ Севастополя, да се одъ 11. — 15. тек. ни кодъ Севастополя ни у цѣломъ Криму ништа важно ніе догодило.

— *Монитеръ* доставля подъ 17. тек. брой уписника за новый заямъ на 310.000 лица, коя су 3600 мил. франака уписала; изванъ Француске уписано є 600 мил. франака.

— *Преса* париска пише о новинама „Ле-норъ“, коє у Бриселу на француски изилазе, да се сви чланци тій новина пишу у кабинету гр. Неселроде у Петербургу, и да више Руса, кои су као званичници плаћени; у Бриселу, на истимъ новинама раде, међу тима налази се и Ник. Гречъ учред. Сѣв. пчеле, кои є послатъ, да у Бриселу обучи оне саучреднике и садѣлателѣ, како треба за Русію писати.

— Изъ *Цариграда* пишу, да су башбожуци по дарданелскимъ областима у бѣснилу своме толико се заборавили, да су и своіъ команданта енглескогъ генерала Бійтсона убили. Съ друге стране чуе се, да су башбожуци лане по Албаніи за войску скуплѣни, и садъ после године дана одчасти кућама вративши се, напали заедно са своимъ сродницима на неке татаре, кои су паши скадарскомъ новце многе носили, и ту ій оплячкали, явивши паши, да они те новце задржаваю у име накнаде за оне у рату погинувше другове и у име непримлѣне плате за време служеня у войсци. Овакви нечувени случаи као найбольи докази неупотребльивости башбожука за европско ратованѣ, склоніће савезне силе, те ће садъ найвећу строгость према овимъ новимъ јаничарима употребити.

— Пре некій данъ наговѣсти єданъ дописникъ изъ Крима, да се тамо куга појавила, но садъ изъ Авлоне (у Албаніи) явля аустрійскій конзулъ своме правительству, да се и тамо нека болесть налик на кугу показала, и санитетска власть аустрійска одма є контумаце по граници наредила.

— Француско правительство купило є у Шпаньолской 3000 мазгій за Кримъ; 300 є већъ на лађе натоварено.

Течай: сребро 120; дукати по 5 ф. 40 кр. за банке.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 29. Юлія 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. № 62.

ЗАГОНЕТКА.

Речь самь мала ал' знатна одавна,
Моя цела три су слога главна;
Пре нег' тебе мене богъ сатвори,
Па чрезъ мене т' сада мука мори.

* * *

Због мене ты данасъ уморъ трпишъ,
Ал' ме опетъ зато радо гледишъ;
Особито дѣца мене траже,
Са мномъ майка очи іймъ замаже.

* * *

Прво писмо мое мале рѣчи,
Свагда людма у устима звечи;
А задня три громно дѣйство значе,
Кадъ се пѣва или кадъ се плаче.

* * *

Четир' писма безъ првога значе
Исто дѣйство, само кадъ є яче;
А кадъ првый слогъ предметнешъ трећемъ,
Тад' се свакомъ око врата крећемъ.

* * *

Ако л' другомъ, петомъ и четвртомъ
Писму додашъ єдно азъ на краю;
Тад' постанемъ животно безъ перя,
Што но старо на три ноге келя.

* * *

Узми пето а и треће писмо,
Пакъ погледай землю на ко ой смо,
Немож' быти да се незачудишъ,
И могућство божіе неславишъ.

* * *

Име мое само ти се каже,
Нити мисли, да т' ко зато лаже;
Сама т' рѣчца да погоднишъ води,
Ніе тежко; деде сад' погоди! —

А. П

МИШЪ САМБАРЪ.

(или вѣрно пріятельство животиња)

У великой єдной шуми, гдѣ се сіясеть дивлячи налазило, стаяло є на єдномъ високомъ дрвету гавраново гньиздо. По той шуми често се ловило. Тако єданпутъ дође ловацъ єданъ, угледа на дрвету гавраново гньиздо, и запне свою мрежу. Ово гаврана уплаши, кои свакояко размишлявати почне, и найпосле помисли: „да ли овай човекъ жели мене, или другу какву животиню уловити? то ћемо башъ видити!“ Међутимъ є ловацъ посуо землю пшеницомъ, мрежу намѣстіо, и стао мало на страну. Наскоро затимъ дође єданъ голубъ, а за овимъ читаво ято други голубова, и сви се спусте на пшеницу, безъ да су мрежу смотрили, и тако се сви уєданпутъ похватаю. Ово є яко обрадовало ловца, кои къ мрежи и лепршаюћимъ се голубовима потрчи. Али у исто време онай голубъ, кои є првый слетіо, предложи осталимъ голубовима: „покушаймо сви сложно одєданпутъ у висъ полетити, можда ћемо моћи и мрежу подиђи, а овако, ако се кудъ кои лепршамо и отимамо, заиста се нећемо отети, зато дакле сви сложно, єданъ за све и сви за єднога полетимо.“ На ово мнѣніе сви голубови, само да бы се спасли, съ драге волѣ пристану, и полете съ мрежомъ у воздухъ. Садъ є ловацъ за летећимъ голубовима морао трчати и гледати, гдѣ ће пасти мрежа; а гавранъ сасвимъ безбрижно помисли у себи: „трчи, трчи! да видимъ башъ, како ће се та комедія свршити!“

Но кадъ мударъ предводитель голубова види, да ловацъ непрестано за њима трчи и гледа, гдѣ ће они на землю пасти, проговори своме друштву: „видите, како нашъ гонитель и непріятель за нама трчи, да насъ опетъ макако ухвати, и доиста ухватиће насъ, ако овимъ правцемъ летимо; него знате шта, да бы насъ єданпутъ на миру оставіо, полетимо преко брда и стрмены кршева; а одавдѣ не далеко налази се єдна яруга, у коіой мой врлый пріятель мишъ живи, па чимъ нѣму одемо, одма ће намъ мрежу изгристи, и овога насъ робства ослободити.“

Тако и буде. Голубови по мудромъ савѣту свога предводителя узму другій правацъ у летеню, и тимъ исчезну изъ очію своъ непріятеля.

Не мало є и гаврана интересирало знати, како ће се овай чудноватый догађай окончати, едали ће се моћи голубови мреже курталисати, па да се тимъ и онъ ползує, како бы у своіой бѣди и невольи подобну опасность избѣћи умео, полети и онъ садъ за њима.

Голуби се приближе яруги, гдѣ є мишъ живіо, спусте се на землю и съ великимъ удивлѣнѣмъ угледаю мишево обиталиште, коє є можда са сто коекаквы рупица и пукотина, за улазакъ и излазакъ, снабдѣвено было, сигурно зато, да бы се одъ грозеће му опасности лакше скрити могао Мишу є было име Самбаръ, и тако сада мударъ голубъ викне свога пріятеля. „Ко си ты?“ а голубъ му одговори: „Я самъ голубъ твой добаръ пріятель!“ Садъ мишићъ смотрено провири изъ рупе и зачуђенъ запыта голуба: „О любезный пріятелю мой, кои те є тако майсторски уплео?“ голубъ одговори: „О любезный пріятелю! Заръ ты іошъ незнашъ, да нема онога на свѣту, кои несрећну свою судбу у своме животу непозна. Мы смо доста хитри и лукави, али време є іошъ хитріе и лукавіе; єръ оно намъ пшеницомъ завара очи тако, да нисмо запету мрежу ни видити могли, па када смо се у найвећой радости сви одєдаредъ на пшеницу слегли, склопи се она и све насъ до єдногъ улови, као што насъ садъ гледашъ. Іошъ да се нисмо сѣтили, да сви одєдаредъ покушамо срећу, те да съ мрежомъ полетимо, и тако се ослободимо, одавна бы пропали.“

Докъ є овако голубъ говоріо, започне мишъ мрежу гризти, и то съ оне стране, гдѣ му се пріятель налазіо; но овай садъ проговори: „започни съ друге стране твой посао, и избави найпре друштво моє, а после ћешъ и мене лако избавити.“ Мишъ нехтѣде послушати пріятеля, ако га є овай и по другій путъ моліо, него є своє започето продужіо; али кадъ га голубъ и по трећій путъ замоли, да њга остави, па да найпре остало друштво њгово избави, тада га мишићъ запыта: „та шта ми све о друштву твомъ говоришъ, да найпре њга избавимъ, као да ты ниси радъ ослободити се?“ На то одговори голубъ: „ты ми само испуни молбу, а за далѣ нестарай се; я за моє друштво морамъ изъ братске дужности молити, да га ослободишъ, єръ я самъ свему овоме поводъ; да я нисамъ налетіо на мрежу и пшеницу, заиста они то учинили небы, а да нису ми они опетъ помогли подићи се съ мрежомъ у воздухъ, одавно бы пропао; ето зашто се я толико за њіово спасеніе бринемъ: дакле опетъ те молимъ, гледай, те њи ове бѣде курталиши, а да потомъ и на мене заборавити нећешъ, о томе самъ я увѣренъ.“

На ово одговори мишићъ: „О любезный и добрый мой голубе! благородна мысао твоя похвале є достойна.“ На све стране затимъ мрежу изгризе тако, да су садъ сви голубови у найвећой радости прнули и запта се ослободили. Мишићъ пакъ опетъ бржс болѣ у рупицу шмукне.

Све є ово гавранъ добро видіо, кои є ублизу на єдноме дрвету сѣдіо, и онъ сада почне самъ говорити: „Ко зна, еда ли и я нећу кадтадъ у овакву опасность пасти? Но лепо є и прекрасно имати пріятеля, кои ти у нужди помаже. О како бы се я одвећъ срећнимъ сматрао, да є тай мишъ мой пріятель!“

Затимъ слети съ дрвета на єдну мишеву рупу, и почне викати: „Самбару, изаћи наполѣ!“ мишићъ изъ рупе запыта: „ко си ты?“ а гавранъ одговори: „я самъ, гавранъ, кои самъ све видіо, шта се догодило съ твоимъ пріятельима, коє є промисао божій помоћу твогъ вѣрногъ пріятельства одъ несреће и пропасти сачувао, зато самъ и я дошао, да се съ тобомъ опріятельимъ.“ Сада мударъ мишићъ Самбаръ опетъ изъ рупе проговори: „мы се неможемо опріятельити, свакій паметанъ стара се за оно, што може постићи, а будала напротивъ чезне башъ за онимъ, што никако задобити неможе. Зато єдни тераю лађе сувимъ а кочіе водомъ. Какво бы то ядно пріятельство између насъ было, кадъ самъ я твоя рана, а ты мой ждера?“ Затимъ опетъ проговори гавранъ: „мишићу мой, разуми ме добро, што ти я говоримъ. Шта ми помаже, кадъ те прождеремъ, твоя смрть? животъ твой быће ми одъ много веће ползе, а пріятельство твоє стално и пріятно као амбра.“ На ово придода мишићъ: „што лавъ на слона збогъ яке снаге мрзи, ни по чуда ніе, то є іошъ благородно; али што силный на слабіега мрзи и гони га, то є заиста и гадно; тако мрзи ястребъ на кокошь, мачка на миша, керъ на зеца, а ты на — мене. Мудри веле: „ко се са своимъ непріятелѣмъ дружи, подобанъ є ономъ, што отровну змію у руке узима, а незна кадъ ће га уєсти. Паметанъ се никадъ неповѣрава своме непріятелю, него га се што више може клони, да му се неслучи оно, што се некада єдномъ човеку са зміомъ случило.“

Гавранъ га любопытльиво запыта: „а шта му се случило?“ и тако садъ почне мишићъ причати слѣдующу причу:

(продужиће се)

ЛЕДЕНИ БРЕГОВИ У МОРУ.

Године 1837. 30. Юнія пођемо мы, приповеда єданъ путникъ, на лађи „Байрону“, коя є гвожђемъ, соли и другимъ коєчимъ натоварена была изъ Ливерпула у Ніуіоркъ. Насъ є было, коє путника коє лађара, свега до 200. У вече 2. Августа а 34. данъ нашегъ путованя догоди намъ се єданъ таковый догађай, кои є вреданъ дугогъ споминяня и сѣћаня. Ноћь є была врло тиха и ведра, небо плаво съ миліонима звѣзда украшено, мѣсецъ бистаръ и врло свѣтао. На лађи владала є найвећа тишина и само корачанѣ стражу чуваюћегъ официра, и звека звонца, коє є почешће звонило и тако рибарскимъ лађама, коє су вальда ту близу быле, нашъ долазакъ являло, нарушавали су ову божествену тишину. Али ова тишина какву намъ є несрећу и пропасть спремала? Око два сата пре зоре пробуде ме врло брзи кораци официра, и съ уплашенимъ, скоро изнемоглимъ и очайнимъ гласомъ изговорене рѣчи, предскажу ми неку несрећу. Я скочимъ изъ постелѣ, брзо се обучемъ и запытамъ моє другове, кои су у другой соби были, шта є то. „Мы смо ледомъ обкружени“ одговоре, они, „но будите добри, извѣстите капетана о томе.“ Капетанъ є већъ было изишао изъ своє собе, и гледао є, шта се збыло. У томъ тренутку удари ледъ тако яко о лађу, да смо мислили, сва ће се распасти. Леденый брегъ было є преко 100 стопа надъ моремъ узвишенъ а наша є лађа тако ис-

подъ њега дошла была, да смо мислили, до кои часъ ће се на насъ сурвати. Капетанъ заповѣди, да се вѣтрила скину. Докъ су морнари вѣтрила скидали, уплашени путници скупе се сви у гомилу, и гледали су свою очевидну пропасть дрктећи. Ледъ є два путъ већомъ снагомъ опетъ о лађу ударіо, тако да смо мислили, све ће се катарке поломити и на насъ стропоштати. Млађій капетанъ уђе после тога сасвимъ бледъ у собу, у коіой смо мы сви скуплѣни были и свакій часъ смрть очекивали и сасвимъ изнемоглимъ гласомъ рече намъ: „Ахъ боже! предня часть лађе већъ се разбила, мы смо пропали.“ Смрть намъ се чинила извѣсна. У тай часъ заповѣди капетанъ, да се шалупа у море спусти, и докъ су лађари конопце дрешили, нагрну люди и жене у ню и до 40 њи смѣсте се. Само провидѣніе спасло є ове несрећнике одъ пропасти, єръ ій двѣ санте умало не згнѣче, зато капетанъ съ великимъ пожертвованѣмъ привуче брзо шалупу опетъ лађи и све путнике у лађу уведе. Найвећій ужасъ и стра были су у лађи. Єдни су се клечећи склоплѣнимъ рукама богу молили а други су гласно плакали. Плачъ и јуканѣ удвои се кадъ ледъ и трећій путъ о лађу удари. Садъ изгубимо сви надежду и найхрабріи спремао се за смрть. И сами пси скупише се сви уєдно и са погнутимъ главама као и мы очекиваху смрть. Али провидѣніе ніе тако хтѣло. Лађа ніе страшно разбіена была, или болѣ рећи основни балвани были су сасвимъ неповређени и деляръ лађе увѣрава ше насъ, да ће онъ лађу оправити и да нико неће штете претрпити, само да небуде горе. И заиста срећанъ за насъ вѣтаръ разтѣра мало санте и остави намъ изласка. Мы се сви упнемо, да на излазакъ тай на морску пучину лађу упутимо, и срећно се изъ найвеће ове опасности исколебамо. Катарке су єдва текъ стаяле. — „Къ црпцима“ повиче капетанъ. Црпци се донесу, воду станемо избацивати и наскоро видимо мы сви радостни, да смо спасени. Провалине лађе поправе се и мы дођемо, хвала промислу и вѣштини капетана, шестый данъ после ове несреће у пристаниште Ніуіорчко.

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Ерак. Држишъ ли и ты, вѣре ти, Шумадинку?

Петак. Єси ли лудъ ты, заръ незнашъ, да є моя изъ Краине?

Петак. Кудъ ћемо онда, Ерач е, ако куга къ нама дође?

Ерак. Я башъ ништа немаримъ; кадъ ми она моя у кући за 23 године ништа неможе наудити, бели ни ова неће!

Петак. Заръ є то лепо и право, да мени онъ усредъ чаршіе предъ толикимъ свѣтомъ каже, да самъ будала и магарацъ; — я идемъ управо у судъ, па ако му ништа друго небуде, платиће баръ судейске таксе, — — .

Ерак. Я небы то на твомъ мѣсту чиніо; какавъ є онъ адвокатъ, моћиће своє инѣніе предъ судомъ лепо доказати, па ћешъ ты преко свега и таксе платити.

ПОДГРѢВЦИ.

У Нѣмачкой има 165 театора, међу овима 19 правы дворски, 12 варошки првогъ реда, 28 варошки другогъ реда 39 варошки трећегъ реда, 67 путујући друштва, одъ коій 20 врло добро стоє. Брой актера, пѣвача и играча износи на 6000, а брой користа, чланова оркестра, званичника театорски, гардробіера и т. д. износи на 8000.

Извѣстно є, да су савезне силе досадъ за ово мало рата и ово мало успѣха нерачунаюћи претрпљене губитке у пропалимъ лађама и свакой муниціи издале у новцу на 1000 миліона талира, а исто тако да є и Русія съ урачунатимъ жертвама народа скоро толико потрошила, кадъ и сама Пруска сасвимъ неутрална земля због рата мѣсечно преко 1 мил. тал. (наши) издавати мора. Прећe н. п. у битки кодъ Аустерлица, гдѣ се судба цѣле Европе рѣшавала, борило се съ обе стране (Француза, Аустріянаца, Руса, Нѣмаца, Таліяна —) свега до 100.000 людій и по добывеной битки у неколико дана располагао є Наполеонъ I. съ већомъ части Европе као съ орасима. Садъ пакъ четири саюзника съ грдномъ флотомъ, и съ досадашньомъ войскомъ своіомъ одъ 300.000 нападаю на єданъ градъ на краю државе непріятельске лежећій, троше толике люде и новце, и слѣдство побѣде было бы текъ само заузеће єдногъ града. Ово заиста ніе напредакъ човечества, єръ ако овако наопако свѣтъ напредуе, до 50 година неће се ратъ друкчіе моћи водити, но све да найпре продамо, па сви у ратъ да пођемо.

Кадъ є издатель новина „таймсъ“ пре неколико година свою кћеръ удао, поклоніо іой є онъ као миразъ єдну четврть стране исты новина, коя годишнѣ преко 50.000 фор. сребра прихода доноси.

Изъ штатистике Лондона дознаємо, да у овой великой варошіи съ више одъ 2 мил. жителя има 16.000 дѣце, коя се у пороку воспитаваю, 50.000 крадљиваца, 5000 ятака, 15.000 коцкара, 25.000 просяка, 30.000 древны піяница, 150.000 осрамоћены и подъ полицайнимъ присмотромъ, — свега близу по миліона рђавы жителя.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Комшиница. Шта ради комшія?

Жена. Богме рђаво. Уватила га грозница па лежи.

Дете. Нана каже, да се тата опіо.

Селяци. Добро намъ дошао, капетану!

Старешина. Болѣ васъ нашао, браћо!

Кметъ єданъ. Башъ си се измучіо крозъ нашъ срезъ, опрости, што є кодъ насъ тако брегович.

ЗАЧИНЦИ.

Альине одъ другогъ узете незгрѣваю човека.

Майка убіеногъ спава, а убице бди.

Они су пріятельи добри, кои єдань другогъ на добро упућую.

Ухвати крадљивца, докъ онъ тебе ніе ухватіо.

Неяшн на комшійскомъ седлу.

Двѣ године како є отишао, а съ двѣ жуте чизме дошао.

Піянство младости яче є одъ піянства вина.

РАЧУНСКЕ ЗАГОНЕТКЕ.

Одгонет. у бр. 59. заг. XVII. Сину припаснѣ 600, матери 200 а кћери 100 талира; и тако ће синъ трипутъ више но мати а мати двапутъ више но кћи наслѣдити.

XVIII. И єданъ и другій имали су два гроша, а књига се продавала по 20 гроша.

XIX. Наполеону є было 51 година а сину нѣговомъ 10.

XX. Руса є пало 17, Француза 27 а Енглеза 13; свега 57.

Одгон. у пр. бр. Крмећа сурла. — Витао. — Кантаръ. — Собни прозори одъ артіе. — Огледало. — Свѣћа.

МРВИЦЕ.

— Єданъ циганинъ уда кћерь свою, и зетъ га запыта, шта ће му онъ мираза узъ дѣвойку дати. „Шта да ты дамъ?“ одговори циганинъ, „даємъ ти цѣлу Посавину и Колубару, коє одъ трговине, коє одъ краће, коє одъ прошнѣ, ако за себе и твою фамилію одъ толике землѣ доста неистѣрашъ, ниси правый циганинъ.“

— Текъ дошавшій у срезъ старешина, смотри међу кметовима и учителя сеоскогъ, и запыта ко є то. Учитель самъ одговори: „Я самъ господаръ овогъ села.“ — „Како то? Какавъ господаръ?“ — „Знате, господине,“ одговори учитель, „овдѣ заповѣдаю жене мужевима, дѣца заповѣдаю матерама, а я заповѣдамъ дѣци, и тако самъ я найстаріи и найвласніи господаръ.“

— Калуђеръ и ђакъ дођу некой баби да свете водицу. Кадъ калуђеръ заиште свѣћу, баба му донесе великій сирацъ воска, говорећи да нема готове свеће, већъ нека є съ ђакомъ самъ начини. Калуђеръ видећи толико воска, и знаюћи да свѣћа, што у таквимъ случаима претече, нѣму остає, повиче на ђака, да донесе съ коня уларъ, да око нѣга одъ свега оногъ воска граде свѣћу. Кадь ђакъ донесе уларъ и баба ниди, шта они хоће, она истргне калуђеру восакъ изъ руку рекавши: „Нећешъ, вѣре ми, ако є и богу, млого є.“

— У препирки єдногъ древногъ философа и єдногъ бистроумногъ селяка о знаню и незнаню повиче мудрацъ: „Та мене є то недостойно, съ тобомъ о томъ се препирати.“ — Селякъ на то му рече: „Не, не, господине, ево я мећемъ талиръ, метните и вы толико, па кои више зна, нека узме обадва талира.“ — Филозофъ одма на то пристане и предложи селяку ово тешко пытанѣ: „Како се звала жена краля Ирода?“ — Селякъ брзо одговори: „Она се звала Иродовица; а како се зове моя жена? — Филозофъ поћути мало, а селякъ на то брзо рекне: „Ето да незнате!“ и узме новце.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Съ бойногъ поля на сѣверу и югу нема ништа новогъ, што бы важно было.

— Изъ *Карса* являю, да Шамилъ ніе умръо, него напротивъ да є съ войскомъ своіомъ изъ брегова изишао и садъ близу Тифлиса стои, одъ коє є варошн захтѣвао, да се преда. Генералъ Муравѣвъ послао є одма єдно одѣлѣнѣ войске той варошн у помоћь.

— *Монитеру* пишу изъ Єникала, како су по освоєнію тогъ мѣста и Крча Французи благо и човечно съ заробљеницима и ранѣницима рускимъ поступали, па да зато Руси свуда Француже врло почитую, а да се съ Турцима и Енглезима нимало нехвале. Дописникъ истый Монитера вели, да одъ почетка обсаде Севастополя досадъ има коє болесны коє ранѣны Руса на 70.000 людій.

— Изъ *Цариграда* являю, да ће телеграфъ отудъ у Єдрене и далѣ преко Варне за у Европу до две-три недѣлѣ готовъ быти.

— *Мадридске* нов. изявлюю, да Француска и Енглеска нису никадъ одъ Шпаньолске захтѣвале войске за Кримъ или Италію.

— Омеръ-паша се 11. тек. опетъ вратіо у Кримъ; Мехмедъ-паша поћиће 14. тек. у Паризъ за посланика. На дарданелске башбожуке послало є правительство 3000 людій регуларне войске.

— Француско правительство узело є подъ кирію 90 рѣчны параброда, да съ ньима по рускимъ рѣкама изъ Црногъ и Азовскогъ мора оперирати може. На свакомъ параброду може поредъ топова по 500 людій стати.

— И у *Крфу* су Енглези контумаце према Албанін због куге поставили; но садъ се дознає, да є савъ стра' узалудъ быо, и да одъ разны и обичны у Авлони болестій ніедна на кугу наликъ ніе; зато ће се и контумаци сви опетъ скоро отворити, као што ій є Аустрія нећъ и отворила.

— Заробљници руски налазећи се у Француской измѣниће се такође зе француске заробљенике, кои у Русін живе, официри су већъ садъ сасвимъ слободни. Приликомъ своге ослобођеня захвалію є бывшій командантъ Бомарсунда, Бодиско, у новинама францускимъ правительству и народу францускомъ за красно и любезно поступанѣ съ ньимъ и съ осталимъ заробљеницима.

— Изъ *Одесе* пишу подъ 11. тек. войн. новинама. Прекюче доведе єданъ воєный паробродъ 67 руски заробљеника и избаци ій насуво, и капетанъ лаће захтѣ толико француски заробљеника у замѣну; но мы му немогосмо желю задовольнти, почемъ су ови руски заробљеници сви тешко ранѣни, а заробљени кодъ насъ Французи, коій 350 има, сви су здрави и читави.

Течай новаца: сребро 121%; дукати 5 форин. 38 кр. за банке.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 2. Августа 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 63.

МИШЪ САМБАРЪ.

(продужено.)

Човекъ и Змія.

Човекъ са своіомъ женомъ радовао се, кадъ є при мѣтіо, да се у ньіовой кући змія налази; єръ по старинскомъ обичаю мислило се, да є само она кућа срећна, у коіой змія живи. Зато є сада тай човекъ змію као своє очи у глави чувао и добро є неговао. Она є своє обиталиште у зиду имала, и кадъ є гладна или жедна била, изилазила є наполѣ, гдѣ є свашта доста налазила. Али єдногъ празника заболи газду глава, а жена и млађи, почемъ су ручакъ приставили, оду у цркву. Међутимъ змія изъ рупе изиђе, и полако довуче се до куйнскогъ прага, погледи на све стране по куйни, и кадъ се увѣри да никога нема, домили до огньишта, попне се горе и како є лонацъ съ єломъ поредъ ватре спазила, пусти у њега свой отровъ. Кадъ є душманску намѣру свою испунила, опетъ се полако, само да є небы нико спазіо, доле спусти, и брзо се у рупу завуче. Човекъ є сакривенъ быо, и све види, шта є змія, кою є онъ као пріятеля и као срећу свою сматрао и почитовао, урадила, зато узме лонацъ и дубоко закопа га у землю. Кадъ се време ручку приближило, счепа онъ сикиру и стане кодъ рупе, изъ коє є змія обично у то време увекъ излазила па намѣри да є убіє, чимъ главу изъ рупе промоли. Али она само мало съ найвећомъ пажльивости изъ рупе провири, а у тай ма потегне човекъ сикиромъ; но она се одма у рупу сакріє, те є тако сикира непогоди. После некогъ времена наговори га жена, да се помири са зміомъ, коя више тако што чинити неће, па да съ ньомъ пріятельство заключи. Онъ на то пристане, и дозове свога комшію, да му овай сведокъ нѣговогъ са зміомъ пріятелскогъ помиреня буде, и да овай єданпутъ засвагда своимъ посредованѣмъ сваку далю незгоду и многа коєкаква неспоразумлѣня нѣговогъ са зміомъ уклони. Затимъ позову змію, и предложе іой свою пріятельску намѣру, но она іймъ сада одговори: „То неможе быти! — Мы одсада у вѣрной любави никако остати неможемо, єръ кадъ ты себи представишъ, што самъ я теби у лонацъ спустила, и кадъ се я опетъ тебе и твоє оштре сикире опоменемъ, то заиста єданъ другомъ никако се повѣрити неможемо. Зато ће найболѣ и найпаметніє быти, да се мы сасвимъ одѣлимо; допусти ми, да се безбѣдно изъ твоє куће изселимъ, и што далѣ то болѣ одъ тебе удалимъ, а ты буди миранъ у твоіой кући.“ Па тако се и збуде.

Гавранъ, почемъ є ову причу саслушао и добро є разумео, почне опетъ говорити: „Я самъ врло добро сватіо науку ове твоє приче, али зато опетъ промисли се мало; буди добаръ, и неодреци ми твоє пріятельство. Велика є разлика између простогъ и отмѣногъ, лепогъ и ружногъ; златанъ пеаръ више трає него стакленъ, єръ кадъ се овай разбіе, пропао є, златанъ пакъ нека се и поквари, зато опетъ важность свою негуби. Пріятельство рђаве и пакосне нарави ніе управо никаково пріятельство. Али твоя нарав одвећъ є благородна, я самъ є добро познао, зато жельно моя душа тражи твоє пріятельство, и дотле се нећу одавдѣ помаћи, докъ ми годъ мою молбу неиспуниш.“

На ово мударъ мишићъ Самбарь проговори: „Іоштъ ничію желю до данасъ нисамъ осуєтіо, зато и твою нежелимъ осуєтити, и радо ћу съ тобомъ друговати, а ты ћешъ и самъ признати, да се я нисамъ насилу теби придружіо, и да самъ я у овоме моме обиталишту слободанъ и одъ сваке напасти прилично осигуранъ. Я радо помажемъ свакоме, кои мою помоћъ потребує, но зато се надамъ, да се никадъ нећешъ похвалити: „Ха, ха, како іошъ лепо и красно улови несмотреногъ и неразсудногъ миша!“ — Да ти се неслучи оно, што се єданпутъ пѣтлу и лисици случило.“

„А шта?“ запыта гавранъ, и тако садъ опетъ стане Самбаръ причати, и то:

О Пѣтлу и Лисици.

Єдне зимне ноћи, кадъ є лисица яко огладнила была, устане са своге легала и пође у ловъ, и када се некаквомъ маюру приближила, чує она гдѣ пѣтао, на повисокомъ дрвету лежећи, непрестано кукурече. Садъ лисица у маюръ дође и стане исподъ дрвета, па запыта пѣтла: „Господине, зашто пѣвашъ садъ по овой зими?“ А пѣтао іой одговори: „Да по природи и обичаю момъ предсказуємъ наступанѣ дана.“ На то продужи лисица. „О пѣтле, кадъ є тако, то ты имашъ нешто божественo у себи, да можешъ послѣдующе предсказати;“ и одма поче играти. Садъ лисицу пѣтао запыта: „Госпоя, шта те снађе, те си тако весела и играшъ?“ Лисица му одговори: „Та съ лепимъ и веселимъ мора се свакій радовати, зато се нимало нечуди, што я играмъ, ово я по природи моіой чи-

нимъ; єръ ми ты пѣвашъ умилно. О пѣтле, благородный царе свію земны птица, ты ниси створенъ само, да по воздуху летишъ, већъ и идућа времена мудро да проричешъ! О, како те є богато природа обдарила, и надъ свима прекраснимъ птицама яко узвисила! Башъ бы се обрадовала, кадъ бы ти чесну и премудру главу цѣливала! Заиста бы се тадъ дичити и поносити могла, кадъ бы другима моима другарицама казала, како самъ срећна была и пророкову главу цѣливала!“ Безумный пѣтао повѣрує ласкавимъ рѣчма лукаве лисице, слети съ дрвета, и пружи іой главу, да га велика почитателька полюби. Но ова га уєданпутъ прождере, и сама себи смѣшећи се проговори: „О како самъ згодно на лудога пророка наишла!“

Почемъ є мишићъ ово испричао, започне далѣ свой съ гавраномъ разговоръ: „Нисамъ ти ово зато причао, што мислимъ, да самъ я пѣтао а ты лисица, я рана и ты ждера, єръ я се савршено надамъ, да твоє рѣчи ніе змія своимъ двокракимъ єзикомъ изговорила,“ и затимъ мало изъ рупице провири. Гавранъ га сада запыта: „а што виришъ и одъ мене стрепишъ, те неизаћешъ єданпутъ наполѣ? Заръ се іошъ мене боишъ?“ „Я самъ се теби сасвимъ повѣріо проговори мишъ, єръ те као могъ доброгъ пріятеля волимъ, а што одавдѣ неизилазимъ, узрокъ ми є твоє многобройно друштво, кога наравъ може быти свакояка, па зато може іоштъ свашта и одъ мене быти; єръ ако си ми ты и пріятель, неслѣдує отудъ, да ми они као и ты то быти мораю. Па ако ме когодъ спази, одма ће ме прождерати.“ Напротивъ одговори гавранъ: „Одъ пріятельства ништа пречегъ и драгоцѣнієгъ нема, па кадъ є то тако, онда вѣрный пріятель треба свога пріятеля добро да чува и одъ свакогъ нападаня, и то са самимъ пожертвованѣмъ своимъ да брани. Буди увѣренъ“, іоштъ придода гавранъ, „любезный Самбару и пріятелю мой, да ће те свакій мой другъ, као и я, искрено као пріятеля свога пазити, и гледати, да ти ни найманѣ зло небуде, а и я, хвала богу, имамъ доста снаге, да те могу бранити.“

Садъ изиђе мишићъ изъ своє рупице, и завѣшта се съ гавраномъ у неразлучномъ пріятельству остати, као што су заиста єданъ поредъ другогъ и остали, мирно и пріятно животъ свой проводећи, и свакій данъ приповѣдаюћи єданъ другоме, шта є кои знао.

Доцніе после некогъ времена проговори гавранъ мишу: „знашъ шта є, любезный пріятелю мой Самбару, ово наше обиталиште доста є незгодно, єрь близу друма лежи, па све се боимъ, да непострадамо, а кромѣ тога овдѣ нема ни ране за мене. Но я знамъ єдно много згодніе и пробитачніе мѣсто, тамо има доста воде, лепы поляна и богате за насъ ране, па шта више, тамо у води живи іошъ єдна моя стара прія и вѣрна друга, зато бы радъ быо, да се тамо одселимо.“

„Теби за любавь радо и весело све ћу учинити“, рече мишъ „и я самъ доста незгодно овдѣ живіо, єръ самъ увѣкъ на опрези быо, зато и имамъ, као што видишъ, оволико яма, за улазакъ и излазакъ, ако бы до неволѣ какве дошло, да се лакше спасемъ. И докъ самъ овдѣ живіо, многа зла самъ претрпіо, о коима ћу ти све подробно причати, докъ се тамо, гдѣ ти желишъ, єданпутъ смѣстимо.“

Затимъ обоица опросте се са своимъ старимъ обиталиштемъ; гавранъ ухвати клюномъ пріятеля за репићъ, и одлети съ ньимъ у пожелѣно мѣсто, но кадъ є покрай воде мишића изъ клюна на землю спустіо, да се садъ одморе, провири корняча изъ воде, и кадъ є непозната миша угледала, уплаши се и опетъ се у воду загнюри. На то гавранъ одлети на єдно дрво и стане викати: „Корару, Корару!“ Садъ изиђе изъ воде корняча, нѣгова стара прія, коя се яко обрадовала, кадь є гаврана опетъ жива и здрава кодь себе видила, и запыта га, зашто є тако дуго изостао? Гавранъ іой све по реду исприча о голубу и мишу, и уєдно представи іой свога новостеченога пріятеля миша, коме се корняча ніе могла доста начудити, да тако маюшно створенѣ може велику мудрость имати; домили до нѣга, рукова се съ ньимъ, и изяви му свою радость, што се съ ньимъ упознала. Затимъ гавранъ миша замоли, да нѣму и нѣговой пріи за любавь штогодъ и о своимъ животу приповѣда, и мишъ съ драге волѣ безъ икаква затезаня започне слѣдующе приповѣдати:

(Продужиће се.)

ИЗЪ ПРИРОДНЕ ИСТОРІЕ.

Слонова мудрость. Єданъ индійскій поглаварь купи повише слонова за войску. На путу, кадъ су ій поглавару водили, одкидао є чуваръ єдномъ слону одъ опредѣлѣны порція помало, ставляюћи наравно господару читаву порцію на рачунъ, а по времену се истый тако іошъ обезобрази, да є слону само по по порціе давао. Слонъ є ово примѣтіо и показивао є свою ярость и гнѣвъ разнимъ знацима, но опетъ у своіой природной благости душе трпіо є дуго ову неправду. Кадъ єданъ данъ у престолну варошъ поглавара приспѣю, нареди чуваръ купљене слоновe у єданъ редъ, да ій господаръ прегледа. Господаръ доће и пролазіо є поредъ реда, но кадгодъ према ономъ занемареномъ и оштећеномъ слону доће, показивао є овай особитимъ гроктанѣмъ и викомъ, да нешто на срцу има. Почемъ ово сви примѣте и стану у нѣга гледати, изиће онъ изъ реда, упути се чувару, шчепа га нюшкомъ, и промлати га неколико пута тако снажно о землю, да га сасвимъ раздроби. Ово све сврши онъ за по минута, па се одма полако неколико корakляя упути поглавару, клекне предньимъ ногама и покаже коє тимъ, коє обореномъ главомъ и савіеномъ нюшкомъ, коє другимъ знацима свою покорность и преданость. Люди одма примѣте, кои тамо непрестано са слоновима посла имаю, да слонъ за ништа небы тако съ човекомъ поступао, и поглаваръ почне на то испытивати и истраживати, шта се међу чуваромъ и слономъ збыло Стварь се извиди и непоштенѣ чуварово одкріе; зато поглаваръ обичнимъ средствомъ ране и милованя покаже слону, да є право имао, а у исто време буде овай случай наука за друге чувare.

Другій єданъ смѣшанъ примѣръ поредъ овогъ жалосногъ причаю о другомъ єдномъ слону. Найвеће пріятельство владало є између слона и нѣговогъ чувара, коме є и єданъ малый црнацъ одъ 5-6 година на сахрану предатъ быо. Кадгодъ є чуваръ у подне на ручакъ или макудъ ишао, препоручивао є црнца слону, да га чува. Єдномъ отиде чуваръ и слонъ по обичаю чуваше дѣте, но на великой врућини облада га санъ, онъ почне дремати и заспи. Мало затимъ

чує дѣтиню дреку, скочи сирома и има шта видити. Дѣте играюћи се око баре у авліи, омакне се и пало бяше у бару. Слонъ га сво каляво извуче наполѣ, но да небы господаръ нѣгову небрежльивостъ дознао, завати изъ баре више пута по пуну нюшку воде, и опере и окупа црица као каква дойкиня, потомъ га изнесе на сунце, да се осуши. Наскоро затимъ врати се и чуваръ куѣи, слонъ сасвимъ безбрижно и невинъ чинећи се, дочека господара као да ніе ни лукъ єо ни лукъ мирисао.

Матерня любавь паука. Сви люди мрзе на паука, до неки дивльи народа, кои пауке као неку посластицу єду. Пауцима є угоднія и милія наша мрзость, него любавь оны дивляка, али они могу одъ насъ и почитанѣ захтѣвати нарочито због ньіове радиности и любави према ньіовой дѣци. Пре ћешъ паука ногу по ногу одкидаюћи му свега разкомадати, но да му можешъ нѣжно оплетено гнѣздо отргнути, у коє є онъ своя яя излегао. Кадъ му гнѣздо ипакъ отргнешъ безъ да паука повредишъ, одма се онъ сирома савъ дрктећи одъ тежке жалости и туге укочи и умртви, и више се немиче. Ако му гнѣздо опетъ вѣшто на своє мѣсто повратишъ, одма се и паук животъ и она одважность поврати. Овакове любави нема кодъ наши матера.

ЗАЛЮБЛѢНА ВОЗДУШНА ЛОПТА.

Воздухопловацъ Годаръ пуштао се у Паризу пре некогъ времена са своіомъ великомъ воздушномъ лоптомъ у воздухъ, и докъ є исту гасомъ пуніо, увеселявао є гледаоце пуштанѣмъ маньи балона, кои су у виду разны фигура, н. п. животиня, людій — начинѣни были; нарочито се пакъ зрительима допадне, кадъ виде бывшегъ попечителя Тіерса, да подъоблаке оде. Сви су „браво!“ викали, докгодъ иста фигура испредъ очію гледаоца неизчезе. Но ко се онда у Паризу надао, да ће овай надуваный дипломатъ, кои се предъ толикимъ людствомъ на онай свѣтъ вознесао, іошъ на овомъ свѣту толике бруке чинити. Али ко може противъ своє судбе. Бура и вѣтаръ однесу нашегъ дипломата у Бієвръ и нагоне га крозъ прозоръ у собу єдне богате, младе госпе, коя се башъ за єдно вечернѣ друштво быяше облачила. Ко може стидъ и ужасъ госпе себи представити, кадъ овай безобразный гостъ крозъ прозоръ у собу предъ пола голу госпу падне. Она врисне и обмота се, колико є набрзо могла, почне плакати и молити га, да устане и да иде, да іой нѣну честь ненарушава и себе и ню у пропастъ небаца. Любезника ништа ніе могло покренути, онъ ћуташе и само се помало валюшкаше, показуюћи тимь као да су га чуства любави умртвила. Госпа се разяри, отвори врата да викне млађе своє; но у истый ма вѣтаръ дигне и любезника, кои почне по соби и за госпомъ скакутати. На вику госпину скупе се млађи и домаћи, а напослѣдку и господаръ разяренъ съ голимъ мачемъ у руци, за ньимъ и сви сродници и послужительи. Дипломатъ се бяше у єдномъ углу собе згучіо. — „Гдѣ є тай проклетый нарушитель моє чести?! — А, заръ тако, ваша ексцеленція, заръ є то наше старо пріятельство?!“ Господаръ куће быо є Луій-Филиповацъ и познавао є Тіерса врло добро. Онъ се устреми на любезника своє жене, но жена и пріятельи га уздрже. „Не, ако бога знате, немойте убійца быти, има суда!“ Но навала толико людій покрене воздухъ и дигне нарушителя брачне среће къ таванy, у тай ма се отргне разяреный супругъ и прободе своегъ супарника крозъ трбу. Друштво дрекне упрепашћено, а надувеный дипломатъ се спласне наєданпутъ и претвори се у свилену, шарену пачавру. Найпре се одъ овогъ преображеня сви ужасну, али одма падну у смѣй и шалу безъ границе; само увређеный супругъ застићенъ и посрамлѣнъ овомъ невиномъ преваромъ съ обореномъ главомъ лютито, држећи іошъ єднако мачъ у руци, отиде брзо у свою собу. Ово є Паризъ затимъ наравно више и дуже увеселявало него пуштанѣ онолики балона пре неколико дана.

ПОДГРѢВЦИ.

Пре него што се Луій-Наполеонь царемъ прогласіо, быо є луксусъ малый, а почемъ є онъ на престолъ ступіо, нису опетъ хтѣли великаши и богати люди да трошe. На вечерньимъ забавама примѣнавао є онь часъ єдномъ часъ другомъ на финый начинъ, да му више треба трошити. Тако єдно вече рекне єдной маршалици: „Госпоя, ваша є альина скупа и лепа, али я самь є већъ єданпутъ видіо.“ Маршалица разумѣ смисао овы рѣчій и свакій путъ є после съ новомъ альиномъ у дворъ долазила. Єдномъ доће некій совѣтникъ на фіякеру у дворъ. Наполеонъ му сутраданъ пошлѣ лепа кола и два красна коня куѣи. Совѣтникъ се врло обрадує овой царской милости, али се доста застиди, кадъ му после два три сата и конта одь 50.000 франака доће, кою суму мораде наравно за екипажъ платити.

На енглескимъ желѣзницама возе 80.000 кола, нерачунаюћи локомотиве и кола за углѣнъ; ова су кола стала преко 50 миліона фор. сребра.

У европскимъ новинама обично є више одъ половине испунѣно обявама и позивима, у коима трговци свой еспапъ нуде и хвале; али начинъ препоручиваня ніе ни наликъ на онай, као што то Американци чине. Пре три године стаяше у новинама „Ніуіоркъ-Хералдъ“ овакавъ позивъ: „Свиньо несрећна и умацкана! Има ли што гаднієгъ одъ тебе на свету? Погледай твою младу лепу жену, нѣно весело, здраво и као сунце смѣшеће се лице; а погледай твоє прляво и краставо. Али ты као свиня жалишъ дабогме, да неколико сентса (по 10 пара) за єданъ комадъ славногъ и у свѣту чувеногъ таліянскокинескогъ сапуна дашъ, кои бы ти савъ тай гадъ съ лица спрао и очистіо. Пробай несрећо, и купи єданпутъ баръ єданъ комадъ, па ћешъ се увѣрити; а врло євтино можешъ найболѣгъ таквогъ сапуна наћи у дућану кодъ американскогъ орла, ирвингова улица, № 57. Броклинъ, сапунція.“

Пре двѣ недѣлѣ донесу лондонскомъ музею єдно мушко дѣте одъ 4 мѣсеца, коє є репъ одъ петъ палаца дугачакъ имало. Лѣкари нису му га смѣли одсѣћи, єръ є истый као у сваке животинѣ снабдѣвенъ костима, живцима и мишицама тако, да ће се мицати по вольи дѣтета, премда ће му наравно при сѣденю сметати.

Израчунато є садъ, да на мору, осимъ кинески и источны (турски, персійски —), плове 136.000 лађа; преко 100.000 принадлеже изображеномъ европскомъ и сѣверо-американскомъ свѣту. На истимъ лађама служе 800.000 морнара.

Свакога Кинезца, кои у Калифорніи умре, однесе особита лађа за 50 долара у Кину, наравно ако сродници то желе и плате.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Муштерія. Покажи ми, трговче, лепы пешкира.

Трговацъ. Ево различны, извол'те, изберте.

Муштерія. Али сасвимъ су мали, гледайте како су узани. то є чудо, да нигдѣ нема садъ оны велики пешкира, као пре.

Трговацъ. Е. люди немаю ни образа садъ као пре.

Комшійница. Миле! Гдѣ ти є нана? а шта радишъ ты ту?

Дѣте. Фарбамъ црвено лутки кецелю; па самъ зато узела вино, што є одъ тате претекло.

Комшійница. Ю, рано сладка, одъ бѣлогъ вина неће се кецеля црвено офарбати.

Дѣте. Е. оће, и татинъ є носъ, каже нана. одъ вина поцрвеніо, а тата никадъ непіе црвено вино.

Господинъ. Тако є, видишъ. Ето моя два сина, обадва су близнаци, и єданъ на другогъ наликъ, као два ока у глави, али природа неда, да су у свему єднаки; тако н. п. старіи неможе пиво да премирише, а вино піе као смукъ, млађій напротивъ немари за вино, а пиво, — недѣля па бечка, то му се зна — .

Комшія. То є башъ чудновато!

РАЧУНСКЕ ЗАГОНЕТКЕ.

XXI. „Іоване, разбуди ме сутра у 5 сатій, оћу у ловъ;“ рекне господинъ. — „А колико є сатій садъ, да дотерамъ мой сатъ?“ запыта Іованъ. — „Садъ є 10.“ — Ноћу се дигне Іованъ; дође на врата господинова и викне: „Господине, мой сатъ стао, али мислимъ, быће време, устайте!“ — Господинъ погледи на сатъ, и одговори: „Како време, я могу іошъ половину онога спавати, колико самъ већъ спавао.“ — У колико є сатій Іованъ господина пробудіо быо?

XXII. Я трошимъ сву мою мѣсечну плату одъ 100 добры гроша, и издамъ обично за остале потребе 7 путій више, но што ме квартиръ стає,“ рече єданъ практикантъ. — Колико є онъ за квартиръ плаћао?

XXIII. Отацъ нареди на самртной постельи овако: „Готовъ новацъ одъ 817 гр. 28 п. чарш. нека подѣле моє двоє дѣце тако, да сину у добромъ течаю онолико припадне, колико кћери у чаршійскомъ.“ — Колико є свако наслѣдило?

XXIV. Я самъ 4½ пута, т. є. управо 35 година, старіи одъ моє кћери,“ рече неко. — Колико є година было нѣму, а колико нѣговой кћери?

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Монитеръ* садржи депешу єдну ген. Пелисія одъ 26. пр. м., коя явля, да Руси нису у найновіе време ништа противъ прокопа француски предузимали, и да се колера помало показуе.

— Изъ *Цариграда* одъ 18. пр. дознаємо, да ген. Вив'янъ по обалама Црногъ мора тражи угодно мѣсто, гдѣ бы 9 до 10.000 людій за Азію извести могао. Анапу оће саюзници да разруше, но Черкеси се, кажу, томе противе.

— Изъ *Трієста* се дознає, да є францускимъ предстоятельима болнице у Цариграду дошла заповѣсть, да 6000 кревета за ранѣнике у приправности држе. Омеръ-паша ніе се хтѣо повелительства войске у Азіи примити. Преко Трапезунта чуе се, да су Руси Карсъ іоштъ яче скучили, и да гарнизонъ турскій нема ране и муниціе но само за три — четири недѣлѣ, а да су Руси млога кола съ раномъ, коя є Шерифъ-паша у Карсъ спроводіо уплячкали. Изъ Смирне пакъ являю, да су порта и саюзници одъ узиманя христіяна у турску войску одустали.

— Царъ Наполеонъ є одобріо 300.000 франака войсци на прославу 3. Августа као наполеонскогъ дана.

— У *Ђенови* освануле су 16. пр. по улицама свуда пашквиле, коє су противъ раскоштва правительства, велики данака, експедиціе у Кримъ и т. д. гласиле; но полиція брзо свуда то уклони.

— Енглези су 13. пр. съ єдномъ парномъ шалупомъ Таганрогъ крозъ више дана бомбардирали, лађа притомъ на спрудъ некій насѣдне, гдѣ є козаци потомъ спале. Людство се съ лађе спасло. И Берђанскъ су неколико дана пре тога саюзници напали, разоривши притомъ западню страну вароши, и упропастивши 20.000 четврта жита.

— Изъ *Одесе* являю, да є телеграфъ између Петербурга и Севастополя садъ готовъ, и да є одъ неколико дана и приватнима на употребленѣ предатъ.

— Колера се и у Швайцерской появила.

— Соломунъ Ротшилдъ умрьо є у Парызу, и 19. пр. саранѣнъ є великолѣпно тамо у чивутскомъ гроблю. Тѣло су пратили чакъ до гроба млоги министри, дипломати, банкери и конзули разны држава, потомъ старци изъ заведенія, коє є Ротшилдъ за ове старце основао, далѣ 1200 дѣце изъ разны школа и заведенія, коє є Ротшилдъ одъ части завео, или коє одъ части подпомаже, напослѣдку присуствовало є сила осталога свѣта.

— Изъ *Трієста* доставляю, да є 24. пр. по копарскимъ обалама страшна бура бѣснила и велике штете починила, млоге су лађе пропале а млоге само повређене; маслине є вѣтаръ изъ корена извальивао.

— 27. пр. приспѣо є принцъ прускій изъ Петербурга у Берлинъ.

Течай новаца: среб. 119%; дук. 5 фор. 35 банкн.

У КЊИГОПЕЧАТЊИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 5. Августа 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. № 64.

ВРЕМЕ.

Безъ конца самъ, к'о што безъ почетка,
Отацъ и синъ свію вѣков' я!
А судба є створила тебека
Изъ трулежа мрачны стихія.

Гдѣ садъ леже твои споменици,
И гдѣ труну твоє муміе
Там' су моє силе прави знаци
Сазидали судби зданіе.

Изъ велики твоій споменика
Сбирамъ плоде моій труда я.
А одъ гробны, трулы ти дасака
Справлѣна є постеля моя.

Безкрайный є путъ живота мога,
У руци ми ланацъ вѣкова.
А порфира бога превѣчнога
Безсмртна ми плећа покрива.

Безгранично моє є теченѣ,
К'о безсмртна што м'є судбина,
И ты сама — моє с' изроћенѣ! —
Я — господаръ, а ты — робиня.

МИШЪ САМБАРЪ.

Житіе нѣгово.

Я самъ се родіо у кућици єдногъ пустиньика, гдѣ є доста мога друштва было. Ту су живили кромѣ єдины покойны родитеља моій, сви нѣгови стричеви, тетке и многа друга родбина. Ране смо доста и изобильно имали, єръ добри люди изъ оне околине непрестано су доносили пустиньику хлѣба, брашна, сира, яя, масла, воћа и т. д. тако, да є овай више добыяо, него колико є потребовао; нѣговъ є посао быо, само да се богу за њіово здравлѣ моли. Но, да ли се онъ доиста за њи моліо, и да ли іймъ є што нѣгова молитва помагала, то я незнамъ. Овай пустиньикъ иако є, каошто реко, све єднако ране добыяо, зато опетъ ніе сваштa на згодно мѣсто оставляо, него є котарицу съ разнимъ больимъ єстивомъ у куйни о єдномъ клину вешао и то подалѣ одъ дувара, како мы до нѣ небы доћи могли. Али я, кои самъ се іоштъ у младости моіой разборитошћу и одважношћу одликовао, скочимъ єданпутъ съ оближнѣгъ зида у котарицу, гдѣ самъ єо, колико ми є годъ подносило, а све друго побацамъ доле моіой родбини, коя се као и я тиъ добро почасти. Но кадъ пустиньикъ унутра уће и види дармаръ, кои смо мы нашомъ гозбомъ починили, заповѣди своме служителю, да котарицу іоштъ више обѣси. На то доће му єданъ гостъ путникъ, коєга онъ добро почасти. Остатакъ єла опетъ у котарицу остави и обѣси на ново, много узвишеніе мѣсто съ томъ намѣромъ, да види, да ли ће и ту мишеви достићи? Међутимъ гостъ поче говорити и причати о своме чудноватомъ морскомъ и сувоземномъ путованю, но уедно примѣти, да га домаћинъ готово и неузима на умъ, почемъ є све на котарицу мотріо. Зато се гостъ садъ наће яко увређенъ и проговори: „Я ти причамъ о редкимъ и особитиъ догађаима, но ти ій и нежелишъ чути, кадъ ме неслушашъ.“ — „О не,“ одговори пустиньикъ, „я те башъ рад слушамъ; али опрости ми, што морамъ на котарицу гледати, оћу да видимъ, да ли ће опетъ мишеви у ню ући — та погань све ми у кући поєде тако, да мени єдва што остає, да се одъ данаеъ до сутра заранимъ, паша више, има єданъ мишићъ, кои и за све друге у котарицу улази, те се добро свачега нарани, а све друго што остане, своме друштву доле побаца.“ — Онъ є словимъ мене малогъ Самбара, подразумѣвао. Садъ проговори гостъ: „Ты съ твоимъ рѣчма опоминѣшъ мене басне о єдной госпои, коя своіой пріятељици рече: „Ова госпа недає безъ узрока чисто овеяно жито и нечисто и неовеяно.“ — „Како то? А како є то было?“ запыта пустиньикъ; а гостъ му одговори: „Пази, подма ћешъ знати, како є было, докъ ти само исприповћимъ. Кадъ самъ некадъ путовао, свратимъ се єдномъ штеномъ човеку на конакъ, и преко ноћь чуємъ мужа гдѣ жени своіой говори: „Жено, сутра ћу неке добре моє пріятељ позвати на часть.“ А жена му одговори: „Та вальда ниси лудъ, да свакій данъ твоє красне пријателѣ частишъ, кои ће ти и ово нешто мало у кући, но имамо све поєсти и попити, — тако се бога ми нене.“ На то іой проговори мужъ: „Домаћице моя, то желимъ, то є моя воля, па зато нека ти нимало небу противно! Я ти кажемъ, да тврдица, кои само радо ійма и све єднако гомила, а никако неиздає,

и съ онимъ, што има, ніе задоволянъ, мора се скончати као и онай курякъ.“ —

„А како то, бога ти?“ запыта га жена; а онъ іой стане приповѣдати: „Говори се, да се єданпутъ єданъ ловацъ добро наоружао и у шуму пошао да лови. Тако идући по шуми наиће на єдну срну, кою одма изъ пушке убіе, и упрти є на своя леђа, да є кући носи Но садъ изненада искрсне медведъ и потрчи на ловца, кои се брже болѣ лати своє стрѣле, и почне є запињати, да бы и медведа убіо; али срна му намѣру осуєти, єръ є некако незгодно висила, па зато ніе могао стрѣломъ ништа учинити. Међутимъ му се медведъ сасвимъ приближи, и текъ што га ніе зграбіо. Ловацъ баци стрѣлу на страну, нагло извуче изъ пояса свой подугачкій ловачкій ножъ, и снажно непріятеля свога прободе; но у тай ма медведъ га счепа, и онъ душу испусти. Наскоро затимъ и медведъ, кои є яко ранѣнъ быо, падне мртавъ на землю. После овога єданъ гладанъ курякъ, кои є по шуми тумарао тражећи што за єло, наиће на мртву срну, мртва човека и у самой крви огрезлогъ мртвогъ медведа. Ово га яко обрадуе, и самъ себи проговори: „Све ово, што самъ садъ нашао, ничіе ніе већъ моє, и я ово ни съ кимъ, па ни съ моіомъ браћомъ подѣлити нећу, само да мени што више остане, па ни самъ нећу, премда самъ одъ тешке глади пре скоро урлао, заданасъ ову богату часть начети; єръ ево овдѣ лежи и єдна сува жила (тетивка одъ лука), па ћу баръ ню засада поєсти.“ И тако садъ курякъ счепа тетивку у зубе, повуче є, а стрѣла се одапне и пролети му крозъ срце, те тако се и онъ сконча. — „Видишъ жено,“ продужи мужъ, кога самъ я добро слушао, проговори путникъ пустиньику, о чему є мишићъ Самбаръ своме пріятелю гаврану и пріи корнячи причао: — „Видишъ жено, ето ти живогъ примѣра, да ніе увѣкъ добро, све штедити и на гомилу трпати, и са своима добримъ пріятельима нехтѣти нимало уживати.“ — Нато му она одговори: „Ты имашъ право.“ И кадъ є свануло, она одма устане, узме отреблѣно жито, пропере га, и разтере га, да се суши, па дѣте поредъ жита остави, да га чува одъ живине, а она оде другій посао гледати. Али дѣте као и свако друго дѣте заборави, зашто га є мати кодъ жита оставила, и оде на страну, да се мало поигра, а крмача садъ згодну прилику улучи, те навали на жито тако, да є мало што остало, и то сасвимъ каляво. Кадъ є ово мати видила, згади се, скупи жито и однесе га на піяцу, па га по обичну цѣну као свако друго нечисто прода. И сада чуемъ нѣну комшійницу, коя є добро видила, шта се съ житомъ сбыло, гдѣ другой некаквой жени подсмѣваюћи се рече: „Гледай, како ова жена своє отреблѣно чисто жито євтино продае! свашта има свой узрокъ.“ — (продужиће се.)

МИРОЂІЯ.

А.

Да є рѣчь **1**, свако добро уништаваюћа, тако се н. п. каже: купіо бы ову кућу, или платіо бы ову конту, *да* имамъ одкудъ; быо бы башъ срећанъ, *да* нисамъ оженѣнъ; пазара бы было доста, *да* нема вересіе; Шумадинку бы држао, *да* се за ню неплаћа и т. д. каошто свакій већъ зна. **2**, У суду и полиціи кажу често: *да* платишъ човеку, што си дужанъ. **3**, Удвоєно *да*, т. є. *дада*! значи страшљивъ човекъ (види: звеканъ), кои своєгъ мнѣнія нема. **4**, Трговци употребляваю често ово удвоєно *да* према рђавимъ платцима, али онда раздваяю и кажу: „Реци господину, мора *да да*, иначе тужићу га.“ **5**, Кадъ се кодъ кога мухте вино піе, каже се: *да* ти *да* богъ сваку срећу!

Давори, србска стара рѣчь; ако ћешъ да незнашъ, шта управо она значи, види новый Вуковъ рѣчникъ стр. 109.

Дадиля животно неразлучно одъ преблагословеногъ брака; иначе види подъ *ситна дѣца* и *госпоћа жена*.

Даія народъ изъ Карађорђева времена, кои є єднако викао: *дай*, па отудъ су га тако и прозвали. Тогъ народа више нема, неки кажу, да су башбожуци нѣгови потомци; али ко зна?

Далмація, югославенска земля, гдѣ се таліянскій говори, нѣмачки заповѣда а србскій слуша.

Данъ. У години има обично 365 дана, тако є богъ за свакогъ човека наредіо, ни єдномъ више ни другомъ манѣ; но люди су ове дане међу-се подѣлили тако, да є н. п. єданъ данъ мой, другій твой, трећій нѣговъ; а чій є кои данъ, познае се по тому, чіе се слатко, вино и ракія троше; оваково раздѣлнѣ године измислили су люди, текъ да на свой данъ са своимъ пріятельима ништа нераде; и ово се зове *економія*.

Даница, звѣзда, кою карташи само онда виде, кадъ обично кући иду.

Даска рѣчь позната, єръ свакій баръ три има у глави. Доктори кажу, да има людій и съ две даске само; о овомъ се може човекъ само у шпиталю увѣрити, а како мы шпиталя іоштъ немамо, то неможемо ништа извѣстно о томъ ни казати.

Даћа, чудновата србска часть, гдѣ єдни плачу, а другій єду и пію; и найпосле се сви весели разиђу.

Дволичанъ види *дипломатъ*.

Дервишъ, турскій дуовникъ.

Дериґуша, меанско вино.

Десетакъ, бывша наша срећа, безъ кое се болѣ живи.

Деспотъ то исто што и десетакъ; овамо спада и *кулукъ*, *читлукъ*, *спаійлукъ*, *аянлукъ* и млогій *лукъ* осимъ *бѣлогъ* и *црногъ*.

Десетачка, лепа фигура, кадъ є пуна вина.

Дефектъ нова рѣчь за *казначейство*, иначе можешъ єдно за друго, кадъ оћешъ, употребити.

Дипломатъ, човекъ, кои уме крупно да лаже, а нико да неосѣти; нѣговъ є помагачъ обично толмачъ, кои ове лажи на више єзика вѣшто преводи, и самъ понешто долагуе.

Дисциплина значи покорность безъ мозга; дисциплина є основана на батинама; кои мозга има, томе се ба-

тинама, као слачицомъ, може мозакъ изъ главе извући, и онда ће се упорникъ лако научити дисциплини. Мѣсто батина препоручую неки доктори петогодишню робію, затворъ о лебу и води, задржаванѣ мѣсечне и тромѣсечне плате, касацію и т. д., — отудъ се види, да доктори ништа незнаю.

Добошъ, за продавца рѣавъ сензалъ, ако продавацъ толико памети нема, да банкротира пре него му добошъ предъ дућанъ дође. Иначе є добошъ невино средство обзнане; тако н. п. свако вече наша обштина свима на знанѣ дає, да іоштъ ніє варошке фенѣре набавила, па да зато свакій свой фенѣръ одъ куће понесе.

Додола каже се за човека, кадъ по лепомъ времену одъ куће оде, а по плюску кући дође.

Дойкиня } обадвоє значи 8 талира мѣсечно нерачу-
Доиля } наюћи рану и єдъ.

Докторъ, човекъ, кои за готове паре люде мори; има людій, коима доктори немогу наудити; али има и таковы доктора, кои могу и найячемъ човеку наудити. У ову фамилію спадаю и апатекари, попови, тутори, клисари, гробари и наслѣдници, — но срећа по свѣтъ, те ови никако неживе у слоги и любави.

Домаћинъ садъ се зове *господаръ* съ томъ разликомъ, што данашньи господари немаю надъ чимъ господарити.

Дугови дѣле се на двѣ класе: мали и велики, а ови су опетъ съ интересомъ и безъ интереса, но сви се у томе слажу, да нису исплаћени. Незна човекъ управо, кои су гори, али на свакій начинъ они су найгори, коє треба онда платити, кадъ се неможе. Є ли болѣ уобште дугове неправити, па као цебракъ живити, или дугове правити, добро живити, па неплатити; то пытанѣ учени люди іоштъ до данасъ рѣшили нису. Текъ толико се досадъ испытало, да є се лакше задужити но дугове плаћати, и да є лакше интересъ примати но давати; зато є и велика разлика између подписа на облигаціи и подписа на признаници о примлѣнимъ интересима.

Дѣвойка треба управо казати *млада дѣвойка*, єръ ни єдна некаже, да є стара. Има ій одъ сваке фарбе, дужине и дебљине и у свему врло различны; то є само чудновато, да свака оће да се уда. *Дѣвойка* и *мангупъ* управо є свеєдно, обадвоє су туће ствари, привремено кодъ насъ и на трошку, зато намъ є мило, кадъ ій се можемо отрести; та є разлика између мангупа и дѣвойке, што є мангупъ господара изгубіо, а дѣвойка га текъ тражи.

Дѣверъ долази одъ *дѣвовѣръ*, т. є. човекъ коме младоженя дѣву повѣрава. Слабо є повѣренъ у дѣвера садъ, како се неяка дѣца за дѣвере узимаю; а неки се и безъ дѣвера жене, па іймъ опетъ жена толике *браце* стекне.

Дѣдъ, найсавршеніе створенъ, кадъ є врло богато, па скоро умре. Кадъ немамо дѣда, мы се улагуємо оку богаты стричева и тетака, ако су безъ дѣце.

Дѣца су наша радость и жалость; свако є дѣте на оца наликъ, макаръ се мати тому и смѣяла.

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Ерακъ. Петаче! Синоћъ идући кући нађо ову кесу съ три дуката и 5 цванцика; бы ли требало, да явимъ то полиціи?

Петакъ. Можешъ! — Али знашъ, какавъ є садъ свѣтъ, рећиће, ты ниси то одъ свегъ срца учиніо, него оћешъ само съ твоіомъ чесношћу да се хвалишъ; — дай болѣ да мы то попіємо.

Петакъ. Што ми ти є што, Ераче: Бѣло є, дугачко є, часъ платнено, часъ памучно, виси иза врата?

Ерακъ. Айде, молимъ те, то може и найвећій магарацъ погодити!

Петакъ. Е, онда и ты знашъ.

ПОДГРѢВЦИ.

Испытательи природе нашли су у штуки 166.000, у шарану 167.000, у єсетри 1,470.000 а у некой риби зовомой кабеляу 10,000.000 яя.

У Лондону има 100.000 кућа, у коима обитаваю преко 2,000.000 людій. Жительи лондонски потроше годишнѣ 2,000.000 бурадій пива, 1,403.500 овнова и оваца и 183.000 говедій. У самомъ Лондону снесу кокошке годишнѣ млоге мнліоне яя, али осимъ тога увозе се іошъ са стране 70,000.000 комада. 12.000 крава текъ ако могу потребу трошеногъ млека у Лондону задовольити. Како кодъ толикогъ свѣта доста воде свакій за себе неможе навући, то разноси у приватне куће постоеће тамо друштво за воду преко године 700,000.000 акова воде. Свакій данъ се пале 100.000 гасовны свѣтняка, за коє на данъ заведенія гасовна преко 10,000.000 кубны стопа гаса производе. Годишнѣ се печата у Лондону 300.000.000 комада новина.

Славный астрономъ Хершелъ рачуна, да су звѣзде у ономъ свѣтломъ, бѣломъ поясу на небу, (што неки зову млѣчный путъ) кумова слама, удалѣне одъ земль 9 хиляда биліона миля.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Шегртъ. Поздравіо васъ майсторъ и моліо васъ, да му изплатите ову конту, єръ му требаю новци.

Господинъ. Како є име твомъ майстору?

Шегртъ. Име му є Тодоръ.

Господинъ. Поздрави майстора, да я исплаћуємъ по азбучномъ реду, и овогъ мѣсеца плаћамъ текъ оне кредиторе, коій се имена починю са *ж*, зато нека причека, докъ дође редъ на *т*.

Човекъ. Яо, дайте воде, пуче ми глава, срце ми изгори!

Докторъ. Хм! Хм! Ватра у стомаку, модре ноге, несвестица, — хм! права колера, — првый случай овдѣ!

Жена. Оће ли му быти што, забога господине? —

ђаво га однесе, на ту славу, изопіяли се несреће, па одъ тешкогъ играня и бѣснила исцепао нове новците плаветне чарапе.

Докторъ. А, стога су му такве ноге, отудъ та ватра и несвѣстица! — Е, онда ће и безъ мене досутра оздравити. Сбогомъ!

ЗАГОНЕТКЕ.

Во буче, па пуну кошару набуче.
Даню кланя а ноћу звѣзде брои.
Изъ меса изишло а месо ніе, млогу штету и асну починило, а томе криво ніе.
Гураво прасе све полѣ опасе.
Шта на себи живо месо ѣде?
Сламна кућа гвоздени притисци.

ЗАЧИНЦИ.

Петао є царъ на своме ђубрету.
Ситомъ є свеѣдно, чимъ є трбу' напуніо.
Єднако трошити, быће. све скоро потрошити.
И мачка смѣ у цара гледати.
Одвећъ добра мати, рђава дѣца.
Шта ће мртвомъ лѣкови.
Больій є комшія рђавъ човекъ но добаръ адвокатъ.
Гладноме є єданъ комадъ хлѣба миліи но сто лѣпы рѣчій.
У младости лень подъ старость просякъ.
Ако ти є и мой дѣдъ узаймио, я ти нисамъ поклоніо.

МРВИЦЕ.

— Село єдно науми светителя да измолує и пошлѣ три селяка у варошь молеру заєдно съ даскомъ, на коіой ће се светитель моловати, рачунаюћи, да ће ій зато сво моловањ євтиніе стати. Кадъ молеру доћу, онъ ій запыта, желе ли они, да светацъ у природной величини буде, и они одговоре, да желе. „Е, онда є ова даска мала; видите, овдѣ могу само глава и трупина стати.“ — „А вы пустисте, нека му ноге преко даске висе, мы ћемо ій после нечимъ покрити,“ одговоре селяци. —

— Насрадинъ оца у некавой врлети сѣкао иекакву букву за дрва, па кадъ види, да ће буква да му падне низъ брдо, онъ одозго привеже свога магарца, да є натегне узъ брдо; али буква паднувши низъ брдо однесе и магарца; и свега га разбіе низъ некакве стѣне, да му ни костъ съ кости заєдно неостане. Видивши то Насрадинъ заметне сикиру за раме и пође кући, а кадъ у путу сустигне некаквогъ човека, кои є однекудъ гледао, што є онъ са своимъ магарцемъ урадіо, и запыта га, да ли му є гдѣгодъ магарца видіо. Човекъ одговори му, да є магарацъ мало пре онуда прошао и однео кући товаръ дрва. Насрадинъ на то рече: „Да богъ да, али како я знамъ, неноси онъ више дрва.“

— Александеръ великій имао є обичай, кадгодъ є когъ тужителя саслушавао, да є увекъ єдно уво рукомъ запушено држао. Кадъ су га запытали, зашто то чини, одговоріо є: „Ово є друго за обтуженогъ опредѣлѣно.“

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

У Бѣограду 4. Августа. Свѣтла Княгиня одпутовала є съ фамиліомъ у Тополу, гдѣ ће прекосутра почив. госпон Клеопатри 40 дана давати.

— Предаваня у овдашнѣмъ Лицею и Гимназіи почеће 8. тек., а призиваніе Св. Духа држаће се 7. ист. у саборной цркви.

— И овдѣ є као и по цѣломъ свѣту наполеонскій данъ 3. тек. у францускомъ конзулату прославлѣнъ. Осимъ мисе у овд. католичкой капели и обичны посѣта, пуцали су съ грда и млогобройни топови.

— Високо земальско правительство изволило є одобрити єдну сталну суму одъ 10.000 талира годиш. на изображенѣ србски синова у странимъ земляма, и то 7500 тал. за науке и 2500 за занате; и одъ єдне и друге струке уче се већъ млоги на страни, но послаће се іошъ садъ 11 младића на изученѣ наука и 3—4 на занате.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ *Данцига* являю подъ 29- пр., да се главна флота енглеска кодъ Свіаборга скупила у намѣри, као што кажу, да исто мѣсто овы дана почне бомбардирати.

— Съ бойногъ поля у *Криму* нема ништа новогъ, но свакій мисли, да су 3. тек., као на данъ наполеонскій, Французи са саюзницима што важно и велико учинили.

— Изъ *Атине* подъ 22. пр. являю, да ће се министерство мѣняти; Калергисъ ће по свой прилици скоро пасти, па за ньимъ и Маврокордатъ. Калергису є краль забраніо, у двор ъ долазити. Кажу, да су се посланици аустрійскій, прускій и баварскій яко на Калергиса изузели, и да су у скупу предсѣдателю министерства, Маврокордату, ишли и захтѣвали одпустъ Калергиса изъ министерства. Баварскій посланикъ рекао є, ако тимъ путемъ краліо као баварскомъ принцу удовлетворења небуде, да ће онъ приватно удовлетворења наћи. Маврокордатъ послао є одма єданъ парибродъ по францускогъ посланика, кои садъ ніе у Атини, и оће одъ нѣга да тражи савѣта.

— *Ендепандансу* пишу изъ Мадрида одъ 23. пр. У министеріялиой сѣдници заключено є, да Шпаньолска у саюзъ са западнимъ силама ступи, и то одма съ помоћномъ войскомъ одъ 25.000 людій за Кримъ. Министри су своє заключенѣ већъ исто вече посланицима францускомъ и енглескомъ званично саобштили. Они ће морати ово своє заключенѣ предъ кортесима оправдати и нужне новчане помоћи за ову експедицію текъ тражити, па ако кортеси ово неодобре, послаће ій правительство кућама и сазваће друге кортесе.

— И *Цариг. Журналъ* признае садъ, да Шамилъ іошъ ніе на Русе ударіо, и да нимало неотежава Руснма обсаду Карса, но нада се, да ће се Карсъ самъ моћи противъ Руса држати.

— Аустрійско паробродско друштво прави садъ 12 савимъ плитко ватаюћи пароброда, тако, да ће и по найманьой води моћи съ ньима преко ђердапа возити.

Течай новаца: сребр. 118%; дук. 5 фор. 30 кр. банкн.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 9. Августа 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 65.

ЧОВЕКОМРЗОСТЬ ИЗЪ НЕВЪРНЕ ЛЮБОВИ.

(Новела изъ найновіе Мађарске прошлости.)

„— — Найужасніе є страшило
Човекъ у своме заблуђеню.“

Шилеръ.

I.

У єдной одъ млогобройны крчмій у арапской улици у Пешти, наблизу предъ паденіемъ Будима, налазимо неколико дронявы створеня око єдногъ старогъ, поломљеногъ астала скуплѣны, при комъ погледу лако бы човекъ посумняти могао на истиность рѣчій изъ библіе, да є човекъ подобіе божіе. Таліянци и Поляци, кои никадъ неизостаю тамо, гдѣ побуна свою крваву заставу развія, были су найвећа часть ове подозрителне дружине. Као да бы се о нечемъ важномъ договарали, тако є и препирка ньіова яка и силна была, и самъ старый асталъ морао є тешке изразе говора ньіовогъ подносити Флаша съ ракіомъ, ова нераздвоима другарица у животу овы светски грађана, већъ є и по трећій путъ напунѣна была, и позаймљивала є своимъ любительима ружично веселѣ.

„Прекрасанъ є то животъ было, тако ми ђавола! Штета да нетрая тако до у вѣчность!“ заурла єданъ избраніи одъ друштва. „Пійте браћо, у далю срећу наше чудноватe будућности!“

Са єчећимъ узвицима „Виватъ!“ чаше се изпразне.

„Та да ми є само знати, гдѣ є Каетано остао?“ запыта єданъ младићъ, кои є у углу собе мирно сѣдіо, и у ову се вику и дивлячность ніе мѣшао. Нѣгово лепо бледо лице, на комъ се видило, да се друштва овогъ и нѣговы дѣла гади, и нѣгово лепо, чисто, башъ отмѣно одѣло, врло се разликовало одъ обезчовеченогъ друштва тогъ, коє га є са почитанѣмъ и некимъ страомъ предусретало.

„По свой прилици приватни—га по-слови за—за—државаю!“ — Промуца єданъ малый, коврчасте косе човекъ, на комъ є вишньва ракія своє дѣйство већъ почела показивати; „онъ се ра—радо занима са—при—приват—нимъ по—по—пословима.“

„Та ето га!“ повичу неки, и сви се обазру на врата.

Каетано, прекрасиый екземпларъ правогъ таліянскогъ бандита, ступи унутра са єднимъ малимъ слабимъ човечулькомъ, на когъ лицу одма се примѣтити могло, да му се ова у крчми владаюћа атмосфера недопада.

„До—до—добро дошао, Каетано!“ закречи онай коврчастый, и пружи му руку. „Ты си дуго—о—о—остао! — Каква—ти є—то—оси—ца, што си—є дове—о?“ запыта овай, и посрне на Каетана.

„Ово є човекъ отмѣнъ, почитаня достоянъ и великій господинъ,“ одговори Каетано, „тражи єдногъ одъ насъ заєдно съ неколико унція отрова. Я му се за тай посао чинимъ врло простъ и невѣштъ;“ дода Каетано смѣюћи се.

На ове рѣчи скупе се сви око малогъ оногъ човечулька, кои є, почемъ га несвѣстица почне ватати због досадногъ испаренія у крчми, на єдну столицу пао было, и почну му, коє врло яснимъ знаковима, коє пакъ и рѣчма, свою услугу нудити.

„Ако ће се добро платити, то ћу я да покушамъ срећу,“ проговори напослѣдку єданъ Наполяцъ, кои є, као одбѣгшій робъ съ галера, са два слова TF. (travail forcé — приморанъ радъ) на леђима врло дубоко жигосанъ было, а истый є жигъ и одъ природе на цѣлой сполящньости своіой, а и найтеже преступке на своіой души имао.

„Никако! Нема одъ тогъ ништа!“ повиче онай младићъ, кои є за време цѣлогъ овогъ поява ћутао и само на све добро мотріо, „ту шалу одиграћу я. Овдѣ сѣдите кодъ мене, па ми укратко приповѣдите, шта є та ствaрь, и уколико нашу помоћь потребујете.“

„Проклетый пасъ!“ прогунђа Наполяцъ шкрипећи зубма, „опетъ отрже добаръ залогай одъ наши уста!“

„Шта режишъ ты?“ повикне оштро младићъ онай, бацивши на Напольца сѣваюћій погледъ и свой малый двосѣчацъ (мачъ) готово до половине у асталъ забоде.

„Ништа, ништа,“ одговори онай уплашено: „лютимъ се само на овай претерано великій димъ одъ дувана, когъ ови обешеняци пуштаю, и кои ме яко загушуе.

„Добро, добро!“ дода презрително младићъ, „чувай се само, да ти я нешто неугасимъ, личинару, коє ти итако текъ о кончићу виси.“

Страшльиво се сћућури у єданъ буцакъ Наполяцъ а младићъ продужи бесѣду, окренувши се ономъ стран-

цу: „Само брзо, господару! Саобштите ми вашу потребу, па ако се то съ моимъ основима слаже, и ако євредно труда, то се ослоните на мою найболю услугу.“

Са страшљивимъ погледомъ на околостоєће. одговори странацъ: „Я бы воліо ту стварь између четири ока свршити.“

„Е, зашто? ови люди нису ни найманѣ слабогъ духа, а умею и ћутати; зато можете слободно говорити. Но башъ кадъ желите — “ И затимъ се окрене околостоєћимъ и заповѣдаюћимъ гласомъ рекне іймъ: „Удалите се!“

Повинуюћи се оде цѣло ово валяно друштво у другу собу.

„Па садъ говорите, господару! Будите сасвимъ искрени, єръ се одъ мене неморате стидити.“

Малый онай човечулякъ кадъ види, да никогъ другогъ у соби нема, осимъ ньи двоице, буде повѣрителніи, и почне: „Видите, я имамъ єдну сестру овдѣ у Пешти, коя є была удата за богатогъ трговца Вандія, кои є пре седамъ година умръо. Она є садъ дакле удовица и мати єдногъ 18 годишнѣгъ дѣвойчета, коє она безгранично люби. Покойный Вандій, опредѣли цѣло своє иманѣ одъ четрдесетъ хиляда дуката овой кћери своіой Хедвиги; па како то никако у мой рачунъ неспада — “

„То оћете да ту єдину наслѣдницу съ пута уклоните,“ дода намргођено младићъ.

„Єсть, єсть, тако нешто хтѣо самъ рећи“ продужи странацъ. „А осимъ тога Хедвига є непрестано болешљива, пакъ съ тимъ бы є ослободіо дуговременогъ страданя.“

„О да благородногъ пріятеля човечества!“ одговори младићъ подсмѣваюћи се, „кои съ челикомъ и отровомъ свою породицу са свѣта удалява, или му є други удаляваю, єръ є самъ мекушацъ, да то дѣло произведе! — Ал’ шта ми є стало! Свакій нека за се одговара!“

„Да, да, вама ће се добро платити; само будите предосторожни, и свршите то дѣло добро. Немойте да ядно оно дѣте дуго пати!“

Єданъ оштрый погледъ са презренѣмъ быо є мѣсто одговора, затимъ продужи младићъ съ рѣчма: „То є све добро речено; али найпре ми кажите мѣсто, а пре свега суму награде, и то да знате полакъ се напредъ плаћа, єръ господари вама равни, радо наимаю, али за плаћанѣ потомъ неће ни да знаду!“

„Но но, мы ћемо се сложити; я мислимъ да ће сто дуката быти довольно.“

„Проклетый ниткове!“ викне младићъ, „сто дуката награде на 40.000 дуката сигурногъ добитка! Тако ми освете! Нећу марити за єданъ грѣхъ више, да те одма смѣста убіемъ; ако ми одма награду у четрдесетъ пута неумложишъ!“

„Четири хиляде?“ одговори устрашено овай човечулякъ. „та то є варварски!! — то неможе никако быти!“

„Я кажемъ четири хиляде дуката! одъ коій три хиляде да се одма, а єдна по учинѣномъ дѣлу изплати,“ одговори са сѣваюћимъ окомъ младићъ, и счепа онай у асталу забоденый ножъ.

„Добро, добро,“ рекне брзо странацъ; „но какву сигурность можете вы мени дати, да се капара изгубити неће, и да сте вы онай, кои ће то дѣло извршити моћи?“

„Сигурность?“ запыта младићъ презрително се смѣюћи, „ону исту сигурность, маторый грѣшниче, кою и ты дати можешъ, мою рѣчь!“

„Добро дакле, я пристаємъ; четири хиляде дуката су ваши, али дѣвойче оно мора одсадъ па за четири недѣлѣ саранѣно быти, и я главный наслѣдникъ цѣлогъ иманя.“

„Єсть,“ одговори младићъ и пружи му руку, но одма є натрагъ повуче, запытавши га: „Я удовица мати дѣтиня? “

„Она?“ закречи старацъ смѣюћи се, „она ће умрети одъ жалости, кадъ дѣте умре!“

„Садъ овамо три хиляде дуката!“ дода укратко младићъ.

Полако, и са тужнимъ лицемъ, као да се єдне части живота нѣговогъ тиче, извуче старацъ єданъ портфейль, изъ когъ извади кошутове банке и почне бројати.

„Те дроньке я нетребамъ!“ рекне младићъ ладно, „я оћу ковано злато!“

„Та то є свеєдно!“ рекне тужно стараць, „ови су папири као и злато добри.“

„Можебыти! Ал’ я требамъ злата и оћу злата.“ продужи младићъ, играюћи се съ ножемъ.

Уздишући одкопча старацъ свой до гуше закопчаный капутъ, и извуче изъ џепа неколико фишека злата, па изброи на асталъ цѣлу суму у самимъ новимъ дуплимъ дукатима. Намргођено и са скрштенимъ рукама гледао га є онай другій, и текъ пошто є броянѣ свршіо, рекне му: „Па садъ кажите ми, гдѣ сѣди та госпоя са своіомъ кћери; а пре свега, съ кимъ самъ имао честь, тай посао заключити?“

„Я самъ воєный касехранитель *Михаль Халосій*, и принадлежимъ Гергеіовой войсци. Моя сестра обитава у кралѣвской улици овдѣ у Пешти, куће нумера є 34, другій катъ. — Ал’ іоштъ єдномъ опоминѣмъ васъ, будите врло предосторожни притомъ —

„То є моя брига!“ одговори опоро младићъ, „па садъ можете ићи, будући да ће скоро сванути, па ваше честно име може подозренъ на себе навући, ако васъ когодъ види, да одавдѣ изилазите.“ При овимъ рѣчма укаже се сатиричкій осмѣхъ пунъ огорченя на лицу младића.

„Да, да, я ћу да идемъ, али се надамъ, да самъ се човеку вѣштомъ повѣріо, на когъ се ослонити могу и кои ћутати уме.“

„Дакако!“ одговори младићъ, и узевши га за руку учтиво га на полѣ изведе, затимъ се натрагъ врати, па врата заклюка изнутра. (продужиће се.)

МИШЪ САМБАРЪ.

(продужено.)

Тако є исто и съ мишомъ, о комъ ты кажешъ, да и за своє друштво у котарицу улази; и то ніе безъ узрока. Дай ми єдну мотику, да прокопамъ мишю рупу, па да одма узнашъ тай узрокъ.“ — Овай разговоръ чуємъ я,“ тако приповѣдаше Самбаръ, „у рупи єднога друга мога, гдѣ ништа было ніе, а у моіой рупи напротивъ хилядама лѣжали су дукати, безъ да є што пустиньикъ о ньима знао, а исто тако и я самъ незнамъ како и одкудъ то силно благо у рупу дође. Я иако нисамъ као човекъ у томъ неброєномъ благу богъ зна какво задовольство налазіо, зато опетъ радо самъ се съ дукатима забављо и дуго време тимъ прекраћивао. Путникъ ископа рупу и наће сво благо, узме га и проговори: „Видишъ, дукати су оногъ мишића погордили и подпомагали, да у котарицу скаче, но томе се одсада ненадай, заиста ти никадъ више неће моћи у котарицу скочити.“ Ове рѣчи я самъ разумѣо, и наскоро ій съ великимъ сажалѣнѣмъ и искусимъ; єръ одма сутра данъ, кадъ су ме сви мои роћаци и пріятельи посѣтили, да ій по обичаю моме наранимъ, кои су оногъ дана гладніи были него икада, покушамъ я, да опетъ у котарицу скочимъ, но узалудъ, єръ самъ снагу и подпору сасвимъ изгубіо, и тако ме садъ уєданпутъ сви мои добри пріятельи и ближньи на гаданъ начинъ презру. Одъ тогъ дана свакій мишъ гледао є свой путъ и старао се за себе, а за мене ніе нико радъ было ни знати, да ли самъ живъ, као да самъ ій богъ зна како увредіо.“

„Садъ я самъ себи у моіой рупици жалосно проговоримъ: „докгодъ дѣлишъ, добаръ си, а кадъ осиромашишъ, презренъ си. Кои нема ништа, тай ни добру браћу ни родбину ни пріятелѣ нема, а кои нема пріятелѣ, оногъ цѣо свѣтъ презире. Сиромаштво є ядно станѣ, коє човеку башъ насилно животъ трує. Нема ране, коя већма човека тишти, него сиромаштво. Богатота човека свакій хвали, али кадъ богатъ осиромаши, свакій га двогубо и трогубо куди, па кромѣ тога іоштъ ако є добаръ и гостолюбивъ, то после кажу, да є раскошанъ и распикућа было; а ако є племенитогъ и слободногъ духа, то є после сметенякъ и бунтовникъ; ако є миранъ и ћуталица, то є после лудъ, тунявацъ и несрећа; ако ли є пакъ разговоранъ, то, кадъ осиромаши, назову га брблявцемъ. Та и сама смрть ніе тако опака, као сиротиня. Сиромашку є више поможено, ако руку у развалѣне челюсти єдовите гує тури, него да помоћь и милостиню одъ тврдице проси. Далѣ видіо самъ, како су пустиньикъ и онай другій, што є благо изъ моє рупе извадіо, братски међусобно све дукате подѣлили, и затимъ се весело растали. Пустиньикъ є свою половину добро умотао и у свою постелю чело главе оставіо. Тако єданпутъ знаюћи я, гдѣ се новци налазе, башъ када є пустиньикъ заспао, одважимъ се, да кои дукатъ изъ завежляя одвадимъ, па да тимъ опетъ мою стару снагу повратимъ, но кадъ самъ се скоро завежляю срећно приближіо, пробуди се онай у постельи, те ме тако яко удари, да нисамъ знао, како самъ съ живомъ главомъ мою рупицу погодіо. Мало затимъ недаде ми врагъ мира, єръ ме єднако мучило за прећашньимъ добримъ станѣмъ моимъ, и сада се по другій путъ рѣшимъ срећу покушати, но пустиньикъ, кои є скоро увекъ због новостеченогъ блага на опрези было, укеба ме, и тако ме душмански удари, да самъ єдва у рупу ушао и съ тешкомъ мукомъ смртну рану преболіо. Садъ ми є доста было и више нисамъ смѣо покушавати, да се подъ ястукъ због новаца завлачимъ, већъ у найвећой жалости и я као какавъ пустиньикъ самъ у рупи безъ икаквогъ друштва заостанемъ, и овако помислимъ у себи: найпаметніе є за ничимъ добромъ нечезнути: него са своимъ, што имашъ, задоволянъ быти, и то добро чувати. Нема поштеня безъ доброга владаня. Одъ задовольства нема болѣгъ богатства. Мударъ є онай, кои нетражи и нечезне за онимъ, што постићи неможе. И найпосле се рѣшимъ, поштенѣ моє задржати, па ма и сиромашанъ было; напустимъ моє мѣсто роћеня, пођемъ странствовати и найпосле дођемъ у пустиню, гдѣ самъ се прилично смѣстіо было, и съ миролюбивимъ голубомъ а поредъ нѣга и съ тобомъ се упознао, пріятелю мой гавране, кои си ми толико о твоіой вѣрной пріи, о теби, любезна корнячо, причао, да самъ те яко зажелію познати; єръ ништа лѣпше ніе на овоме свѣту одъ друштва вѣрны пріятеля, а ништа жалосніе одъ самоће.“

Овимъ є завршіо мишићъ Самбаръ свою историю, и садъ предузме разговоръ корняча, и рече сасвимъ скромно и пріятельски: „Благодаримъ ти, што си ми твою поучльиву историю испричао, ты си башъ доста у животу твоме искусіо, и то много више вреди, него сво пустиньиково неброєно благо! Садъ си овдѣ съ нама, кои честь и поштенѣ више свега на свѣту цѣнимо и уважавамо, заборави на све твоє доякошнѣ патнѣ, и буди съ нама задоволянъ. Човекъ грѣшанъ, иако є силанъ, зато опетъ и у самомъ сну своме нема мира и страши се и кудгодъ се макне, свудъ є поредъ своє снаге на опрези. А паметанъ и само отечество своє радо оставля и странствує, да туђинство позна, и за свога сапутника нетражи новацъ и лавову снагу но само разумъ.“ (свршиће се)

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Жена. Добро дошао човече, како си путовао?

Човекъ. Добро, хвала богу. А гле, што си обесила мою униформу?

Жена. Зато што самъ се тебе ужелила. Па кадъ годъ погледамъ на обешену униформу, я узданемъ и помислимъ: ахъ зашто мой мужъ ніе намѣсто те альине!

Комшія. Я се немогу никако начудити, зашто вы свою кћерь вашемъ найвећемъ непріятелю за супругу дадосте.

Господинъ. Веће му зло никако нисамъ могао учинити. Моя є кћи таква, да ће онъ клети и онай данъ, кадъ се родіо. И тако тимъ лепимъ начиномъ и я самъ се зла опростіо, а и моме самъ се непріятелю довольно осветіо.

ЗАЧИНЦИ.

Лако є изъ туђе коже каише сѣћи.

Кои дуго прети, небіе.

Непріятельи се съ човекомъ, съ коимъ ниси већъ товаръ соли поео.

И своимъ ножемъ можешъ се посѣћи.

Сирома є мишъ, ако само за єдну яму зна.

И найбольій конопацъ буде временомъ као паучина слабъ.

Дай ми данасъ яє, а за кокошку причекаћу до сутра.

Лола остає лола, ма се одъ самогъ злата и невидіо.

Нерадъ є ђаволскій светакъ.

Свако псето незна да лови.

МРВИЦЕ.

— Єданъ краль персійскій ловећи зажели, да му се убієна єдна дивлячь у полю зготови. Готовећи єло примѣте, да соли немаю, чимъ бы єло осолили, те краль оправи єдногъ изъ пратнѣ своє, да изъ найближегъ села соли донесе, али му строго наложи, да за со одма плати. Великашъ єданъ примѣти кралю „А шта бы то башъ тако млого значило, ако бы малчицо соли и онако узели“? „Кадъ бы я данась,“ одговори кралъ „ма у чіой башти одъ поданика моій само єдну єдину ябуку узабрао, дворяни бы мои мислили, да они пуно право имаю, читаво дрво одсѣћи.“

— Подъ князомъ Милошемъ быяше єданъ званичникъ, кои є свакадъ, кадъ онай што рекне, овимъ у рѣчь упадао: „Господару, башъ ако ћешъ тако, право є!“ — Али кадъ одма затимъ буде князъ противногъ мнѣнія, онда и онай званичникъ упадне брже овако: „Господару, башъ ако ћешъ право, тако є!“

— Пређе су сви владательи а и иначе велики люди држали дворске чауше, коима се ніє замѣрало, ма шта говорили. Чаушъ єданъ краля данскогъ позове єдномъ свога краля на чорбу одъ єгуля. Краль му каже данъ, кадъ ће доћи, отиде у ловъ и онако уморенъ и гладанъ дође съ цѣломъ пратньомъ чаушевой кући, коя є на мору лежала, и издалека почне викати: „Е ли чорба готова?“ — „Готова є одкадъ іошъ!“ одговори чаушъ. — „Е, па дай брже, да се єде;“ придода краль. — Чаушъ показавши рукама на море рекне: „Изволте, ево покусайте найпре ову чорбу, па ћете на дну и єгуля наћи.“

ЗАГОНЕТКЕ.

Загон. у брою 62. Ябука, я, ука, бука, яка, бака, ау!

Рач. заг. у брою 63. XXI. Іованъ є разбудіо господина у 2 сата и 40 минутій; господинъ є дакле донда спавао 4 сата 40 мин., а требао іошъ до 5 сатій да спава 2 сата 20 минутій.

XXII. За квартиръ є плаћао $12\frac{1}{3}$ доб. гр., т. є. 30 гр. чарш., а за остале потребе 7 пута више, т. є. 210 гр. чарш.

XXIII. По $240\frac{1}{2}$ гр., т. є. сину 240 гр. 20 п. доб. или 577 гр. 8 п. чарш. и кћери 240 гр. 20 п. чарш., коє чини свега 817 гр. 28 п. чарш.

XXIV. Оцу є 45, кћери 10 година было: єръ є 35 и $10 = 45$, а и $10 \times 4\frac{1}{2} = 45$.

Загон. у брою 64. Звоно. — Ђерамъ. — Перо. — Српъ. — Свѣћа. — Вѣнацъ младинъ.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Бѣоградъ 9. Августа. Како се іошъ ни половина ученика лицейски ніє уписало, то є призиваніє Св. Духа и почетакъ предаваня наука одложенъ.

— Учредникъ „Свѣтовида“ г. А. Андрићъ налази се садъ у Бѣограду.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Съ бойногъ поля у Криму и Азіи нема ништа новогъ, на сѣверу пакъ покушавали су саюзници на Свіаборгъ ударати. Они су овай ключъ петербуршкій 28. и 29. пр. м. живо бомбардирали; варошь се была запалила, кажу, и горила є 45 сатій; магацини су спалѣни, арсеналъ є срушенъ и барутане су се разпрсле. Но како градъ ніє узетъ, саюзници су отишли одатле къ Наргену и Кронштату. Рускогъ извѣстія іошъ нема.

— Омеръ-паша іошъ ніє изъ Цариграда у Кримъ отишао, него ће по свой прилици скоро за повелителя азіятске войске послатъ быти.

— Парламентъ енглескій распуштенъ є 2. тек.; у кральичиной бесѣди изражено є сажалѣнѣ, што су бечке конференціє безъ успѣха остале, и потомъ млога хвала съ француским, турскимъ и сардинскимъ саюзомъ.

— Изъ *Лондона* и *Париза* чуємо, да ће кральица Викторія 6. тек. у Паризъ доћи, и да ће се по 10 дневномъ задржаваню у Француской опетъ у Енглеску вратити.

— Изъ *Туниса* являю, да є одатле у Цариградъ войске до 1700 момака и до 600 коня съ $1\frac{1}{2}$ мил. франака у помоћь послато.

— Изъ *Одесе* дознаємо, да є генерал-маіоръ Тотлебенъ савршено оздравіо, и да є већъ наставіо свой посао око укреплѣня Севастополя.

— Изъ *Цариграда* являю, да є ген. Канроберъ на путу свомъ у Француску, 25. пр. изъ Цариграда путъ свой наставіо.

— Све новине европске говоре о томъ, да ће царъ Наполеонъ после 6 мѣсецій већъ отацъ принца или принцесе какве быти, и очекивало се, да ће се ова новость на царскій данъ у Француской обзнанити.

— У *Милану* изнашао є кемикъ Гримелій некій родъ пића наликъ сасвимъ на вино, а врло вкусно и крепеће, и заключіо є уговоръ съ западньимъ силама, да іймъ веће количине тогъ пића за потребу кримске войске производи и издає.

— У *Берлину* су изнашли садъ артію, на коіой се чертати и моловати може и све опетъ водомъ и чистомъ крпомъ избрисати; артія се нечерупа и нецепа, кадъ се на истомъ мѣсту 5—6 пута што начерта и избрише.

Течай новаца: среб. 118%; дук. 5 фор. 27 кр. банкн.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 12. Августа 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторнйкомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 66.

ЧОВЕКОМРЗОСТЬ ИЗЪ НЕВѢРНЕ ЛЮБОВИ.

(Новела преведена съ Нѣмачкогъ.)

(продужено.)

„Садъ можете ваше прекинуте послове опетъ продужити!“ викне онъ, отишавши къ вратима оне собе, у коіой су се остали задржавали, кои одма ступе у крчму, и са прождрљивимъ очима стану нагомилано злато на асталу сматрати. Младићъ іймъ рекне: „Ево я самъ съ еднимъ изъ такозваногъ друштва човечіегъ, єданъ малый посао заключіо, и приміо єдну часть погођене награде. За мою потребу я ћу половину узети а остатакъ є вашъ! Ето, подѣлите!“ и тако одвои рукама одъ прилике половину злата и метне у џепове, а другу половину гурне презрително предъ ньи.

Као гавранови на мрцину, нападну ови садъ на новце.

„Миръ!“ повиче младићъ громогласно, и потегне песницомъ на асталъ, да су дукати звечали. „Я самъ казао, да се равно свима подѣли! Ты Каетано дѣли!“

Наслонѣнъ на єданъ стубъ, гледао є онъ равнодушно и са некимъ гнушанѣмъ, докъ се дѣлѣнѣ вршило, а кадъ се ово оконча, проговори іймъ: „Што се тиче вашегъ у будуће заниманя, мой є совѣтъ тай, почемъ ваши послови овдѣ више неиду добро, да ступите у южну войску, кодъ Перцела и Фетера, тамо ћете баръ іошъ покадшто плячке имати.“

„А куда ћете вы ићи?“ запытаю га неки са страхопочитанѣмъ.

„Одъ данасъ су свезе оне, кое су васъ за мене свезивале, нешто вашимъ собственимъ заключенѣмъ, а нешто и добримъ упутствомъ господина полицайногъ министра Мадраса сасвимъ разкинуте.“ Одговори оштро младићъ. „Я вамъ дозволявамъ, да можете слободно ићи, куда оћете, безъ да мене пытате; и зато се надамъ, да неће ни мене нико одъ васъ хтѣти пытати, куда ћу я. Па садъ съ богомъ! и да се више никадъ невидимо!“ Съ тымъ рѣчма изиће гордо на полѣ.

Дуго є іошть траяла ука и вика у овой лоповской рупи, докъ зора ове птице, кое свѣтлость нетрпе, на све стране и по свимъ улицама неразтера.

II.

Ко-і у станю понят' онай часъ,
Када любовъ у омразу пређе — ?
То су часи кадъ небеса плачу.

Левичнигъ.

Піетро Албини, — тако се зове онай младићъ, когъ смо у почетку у онако бѣдномъ друштву видили, — био є сынъ єдногъ честногъ трговца изъ ломбардиске вароши Бергамо. — Пунъ чезнѣ за знанѣмъ: почео є іошъ младъ высока училишта посѣћавати, и са своимъ снагомъ духа свога, преда се онъ науцы лѣкарской. Сви професори уважавали су га због нѣговогъ особитогъ прилѣжанія, и ласкали су себы надеждомъ, да ће албинієва сяйна будућность єданъ зракъ и на ньи, као нѣгове учитељ, бацыти. Но Піетро угледа на єдномъ балу, у нѣговой вароши, Лучію ди Фіорини, кћеръ єдногъ млѣтачкогъ благородника, и нѣгово се срце обрне сасвимъ овомъ гордомъ цвету Италіе.

Онъ є любіо ту дѣвойку са цѣлимъ жаромъ южне таліянске страсти, и наскоро є уживао блаженство одазване любови. Отацъ Лучіе, примѣтіо є истина съ негодованіемъ ову растећу любавь између нѣгове кћери и єдногъ грађанскогъ сына, и показао се често противанъ: аль є ипакъ было врло слабъ, као и свакій отацъ, кои єдну кћерь има, да са енергіомъ овой любови границе стави.

Албини свршн съ добрымъ успѣхомъ науку, и добыє докторску диплому. Іошть єдно практично путованѣ, по южнимъ краєвима Италіе, Грчке, Француске и Шпаніе, за своє усовршенствованѣ валяло му є учинити, — па да светый бракъ Піетра и Лучію за свагда венча.

Тежакъ є было растанакъ, и самъ старый Фіорини проливао є сузе, видећи кћерь свою, — нѣгову ока зѣницу, — као што ю є називао, гдѣ є одъ жалости готово изванъ себе дошла. Съ тихомъ борбомъ морао се Албини изъ наручя своє любезне изтргнути.

Да бы дакле Лучію колико толико развеселіо и бригу іой разтерао, заключи нѣнъ отацъ, да є у Млѣтке одведе; и тай намишляй и изврши.

Испрва ніе се она могла принудити, да участвуе у веселяма салонскимъ, и посвети се сасвимъ любови свога

Албинія, съ коимъ є у честой корешподенціи стаяла. Сва писма садржавала су печатъ найвећегъ чезненя за повраткомъ нѣговимъ.

Съ равномъ любовю, но мужественіе, говоріо є Албини о будућности, због чега се Лучія мало лютила и корела га, што є тако ладанъ, и што са тако ладнымъ рѣчма говори о ружичной будућности ньиной. —

На неколико неделя по долазку нѣномъ у Млѣтке, пошто є већъ почело іой со веселѣ и сяйность салонска допадати, дође графъ Робертъ Астуро у Млѣтке. кои є некій далекій сродникъ породице Фіорини био, и зато є наскоро свакидашньій гостъ нѣногъ отца постао. Младъ, лепъ, богатъ, вѣштъ у обхођеню, наскоро є срце старогъ Фіорини-а придобіо, пакъ садъ є ступао, покривенъ таковымъ обклопомъ, и к' срцу лепе Лучіе, коя є при првомъ появу, дубоко упечатльнѣ на нѣга учинила была. Отацъ Фіорини найватреніе се заузимао кодъ кћери своє за Роберта, ал' изпочетка она га ни слушати ніе хтѣла. Нѣна любовъ къ Албини-ю была є зидъ кои є сваку похвалу и ласканѣ Робертово одбияо. Садъ почне графъ Астуріо срећу свою кодъ Лучіе самъ пробати, опише іой своя чувства съ найсяйнімъ бояма, а нѣну будућность са ружичномъ свѣтлошћу. Муня ова упали. Варльиве и ласкателне рѣчи Робертове сасвимъ су се разликовале одъ ладны и озбильны рѣчій Албини-а и тако се напослѣдку догоди, да Албиниевъ ликъ готово се сасвимъ због Робертовогъ изгуби. Нѣна писма буду ладніа, срдитія; Албиниева любавніа, или се баръ тако ньой чинило, и напослѣдку престане сасвимъ писати му.

Албини био є већъ Римску државу, Неаполь и Сицилію обишао, и био є у намѣри у Грчку отиѣи. Кадъ ал' уочи дана одлазка нѣговогъ, нађе онъ своїъ єдногъ пріятеля изъ свеучилишта, кои є мало доцніе науке своє свршіо пакъ садъ и онъ намѣрава путовати. Нѣгово прво пытанѣ, после поздрава, было є за Лучію и отца нѣногъ.

„О добрый Албини!“ повиче смѣюћи се овай запытаный, „Лучія Фіорини плови съ пунымъ вѣтрилама к' брачномъ пристаништу, а графъ Робертъ Астуріо нѣнъ є корманошъ!“

Бледъ као крпа и недисаюћи саслуша Албини рѣчи пріятеля своїъ. „То ты лажешъ!“ повиче онъ таквимъ гласомъ, у комъ су се сва нѣгова чувства изразила.

„Нелажемъ,“ одговори мирно странацъ „я садъ идемъ изъ Млѣтака, скоро вѣнчанѣ графа Астуріа и господичне Лучіе Фіорини већъ є явный и свакидашньій говоръ цѣлы Млѣтака.

Ова вѣсть, изъ уста єдногъ пріятеля, кога є онъ іоштъ као строгогъ истинолюбца познавао, порази га сасвимъ. Невѣрна любовъ, преварено повѣренѣ и увређена честь бѣсниле су у нѣговой внутрености, и разтрзавале су му ранѣно срце. (продужиће се.)

МИШЪ САМБАРЪ.

(крај.)

Ове рѣчи кадъ є гавранъ саслушао, яко се обрадує што є и мишъ съ корнячомъ пріятельство своє утврдіо, и поче нешто говорити своимъ пріятельима, но кадъ ови єдногъ къ ньима нагло бѣжећегъ єлена смотре, одма прекину свой разговоръ и разиђу се кудъ кои, корняча у воду, мишъ у ближню яму, и гавранъ на дрво. Када є єленъ дошао и покрай воде стао, подигне се гавранъ высоко у воздухъ, да види, єда-ли каквъ ловацъ гони єлена, па кадъ є видіо да нигди никога нема, то опетъ друштво своє на састанакъ позове, и ово одма изнѣе. Садъ корняча види опруженимъ вратомъ покрай воде стоећа єлена, као да є радъ мало напити се, и проговори му: „Благородный господине, ако си жеданъ, пи слободно, овде се немашъ никога плашити!“ На то єленъ сагне свою главу и учтиво є поздрави, а она га запита, одкуда є тако дошао, и онъ іой одговори: „Я самъ живіо доста дуго у єдной големой шуми у найвећемъ страу коє одъ силни змія, коє пакъ одъ ловціа кои су често тамо амо по шуми тумарали и ловили, па зато самъ оданде побегао, да се єданпутъ мои гонителя ослободимъ, и да душомъ мало оданемъ.“ Корняча садъ примѣти: „у овай край іошъ до данасъ ловацъ дошао ніе, зато нимало више несумняй, ты си овде сасвимъ слободанъ, па ако желишъ можешъ намъ и другъ быти, и овде съ нама заедно живити; єръ као што видишъ ове прекрасне ливаде, моћи ће те добро заранити.“ На ту пріятельску понуду єленъ съ драге волѣ склони се да ту остане, и тако садъ сви скупа опредѣле єдно пріятно место испод грма у ладовини, за свой састанакъ, и ту се одъ сада свакій данъ састаяли, єданъ другомъ о свачему причали и о природи и нѣноме течаю разговарали се.

Єданпутъ сви ови вѣрны пріятельи, корняча, гавранъ и мишъ дођу, а єлена ни одкудъ. Зато се сада ови яко забрину и посовѣтую се єлена, друга свога потражити, да му се ніе какво зло одъ ловца догодило, и зато одреде гаврана, да што пре на све стране лети, и да се ма како пожури извѣстіе донети. После краткогъ времена угледа летећи гавранъ не далеко у шуми у мрежи заплетена єлена гди лежи, и врати се друштву своме съ извѣстіемъ. Чимъ є то мишъ разумео, замоли друга свога гаврана да га однесе єлену, као што и буде; и кадъ се съ єленомъ састаде, проговори му: „Брате, заръ си и ты побѣћенъ? Та тебе свакій за найпаметнієгъ одъ свію животиня хвали и почитує!“ Єленъ изъ срца уздане и одговори: „О любезный брате! разумъ насъ одъ судбе, коя намъ съ неба долази, никако одбранити неможе. Нити хитрогъ и лакогъ трчанѣ, нити пакъ силнога снага, може судбе мрежу прекинути, све є то бадава.“

Докъ су ова двоица тако разговарали, домили и корняча, и єленъ се упрепасти кадъ є край себе виде, и рекне іой. О любезна сестро, а шта є тебе овамо дотерало? Одъ какве намъ ползе ты трома и слабомоћна можешъ быти? Та мене бы и самъ мишъ могао ове неволѣ курталисати, и у случаю ако на насъ ловацъ наиће, я ћу лако побећи, гавранъ ће одлетити, а мишъ ће се по своимъ обычаю у какву ямицу сакрити, и тимъ смо мы спашени; а ты, тако трома и жалостна, нити можешъ летити нити пакъ бѣжати, найгоре ћешъ проћи, и можешъ найлакше пропасти.“ Корняча му на то одговори: „Вѣрный пріятель ако за своїъ пріятеля и пострада, ніе никаква штета; па найпосле, ако ніе у стаю да

пріятељу и ближњему своєму помогне, а онъ баръ колико може нека га тѣши. Искреный и верный пріятель душу своју за свога пријателя полаже.“ Докъ є корняча овако говорила, мишъ є готово сву мрежу изгризкао, и садъ у єданпутъ чую неко шуштанѣ и виде къ њима долазећегъ ловца, и одма се кудъ кое разбегну. Кадъ се ловацъ мрежи своіой приближіо имао є шта и видити, мрежа є сасвимъ покварена была, и садъ се яко уплаши; на све стране пазљиво се обазре и угледи корнячу. Онъ є мрежомъ умота и понесе є са собомъ, а мишъ и гавранъ сажаленѣмъ за њиновомъ другомъ гледали су, и мало затимъ проговори мишъ гаврану: Яо за Бога! Са срећомъ єднога скопчана є несрећа другога. Ніе доста што самъ осиромашіо него сада и верну другу мою да изгубимъ, кою нигда прежалити нећу.“

Садъ проговори гавранъ и єленъ мишу: „Мудрый пріятелю нашъ, не очаявай, єръ то теби и вѣрной нашой други корнячи ништа непомаже, него гледай, и досети се како знашъ, да є што пре ослободимо!“ Мишъ Самбаръ мало се промысли, и одма смысли начинъ, коимъ ће корнячу найлакше моћи ослободити, и друштву своме представи овако: „Я самъ већъ смисліо. Ты єлене, што пре можешъ поћи овимъ правцомъ и гледай да предъ ловца изиђешъ, падни на землю и учини се да си мртавъ, а ты гаврану, стани на нѣга, као да га клюєшъ; ловацъ кадъ васъ буде спазіо, одма ће изъ руке корнячу са завежљаємъ на землю спустити, а ты єлену гледай да се међутимъ мало дубљ у шуму одвучешъ, како бы те ловацъ потерао, а зато време я ћу се постарати, да завежљай изгриземъ и любезну нашу сестру ослободимъ.“

Самбаровъ совѣтъ буде одма примљенъ и испуњенъ. Гавранъ и єленъ по совѣту друга њиновогъ Самбара изиђу предъ ловца и ураде онако као што су посовѣтовани. Садъ ловацъ све на страну баци, и похити найвећомъ радошћу къ єлену, а овай се мало дубљ у шуму завуче, гавранъ за њимъ полети, ловацъ кадъ є то видіо брже болѣ за њимъ потрчи; а Самбаръ по своме обећаню улучи ту згодну прилику, те ослободи корнячу и весело съ њоме кући се упути, и кадъ кући дођу, у найвећой радости нађу єлена и гаврана одмараюће се, кои су чимъ ій ловацъ гонити поче, овоме за тилый часъ изъ очію изчезли, — Кадъ се ловацъ повратіо, да узме корнячу и другій свой пртлягъ па кући да иде; но кадъ тамо, после дугогъ тумараня єдва нађе мрежу, и на велико свое удивленѣ дозна, да се и корняча подобно єлену некимъ особытимъ начиномъ спасла. и лютито као изванъ себе повиче: „то є башъ нечистый духъ морао учинити.“ Затимъ іошъ мало прогунђа и своіой кући поће са завѣштанѣмъ никадъ више по овой нечистой шуми ловити.

Одсадъ є срећна животиня у миру, слоги и у братской любави сасвимъ безбрижно живила. У овай предѣлъ кадкадъ є и голубъ своме пріятелю Самбару за любавь долазіо, и разне є светске новости доносіо, те є тиме срећно Самбарово друштво веселіо.

превео В. Жив.

БЕРБЕРИНЪ.

Берберинъ. Слуга самъ покоранъ, добро ютро желимъ. Гледайте чуда, одъ кадъ васъ нисамъ брияо, и опетъ вамъ ніе велика брада.

Господинъ. Ты мислишъ да осимъ тебе нико выше неуме брияти.

Берберинъ. Право имате, свы на свету раде берберски занатъ, само свакій по своме начину бріе. Кадъ у дућану што годъ купите и добро платите, онда трговацъ у себы помысли: Ала га добро ошиша; кадъ васъ ко годъ у чему превари онъ онда каже: Али самъ га безъ сапуна обрияо; кадъ вамъ ко годъ што говори што нерадо чуете, онда кажете: Као да ми вади зубе; кадъ васъ когодъ изгрди, онъ онда каже: али самъ га добро изчешляо, кадъ се чему надате па недобіете, онда кажу: пустише му браду; и тако као што видите свы готово на свету раде берберскій занатъ, и зато ніе ни чудо да немате велике браде; сада брияю и шишаю и кроячи, и чизмари и келнери и бакали и сви прочи, и за то како гдѣгодъ у дућанъ ступите, треба мѣсто добро-ютро, да кажете: оћете да ме ошишате? и видиће те да ћете свуда быти послушани.

Господинъ. Іошъ се ниси одучіо одъ брбляня.

Берберинъ. Камо срећа да могу сасвимъ да онемимъ као новине о ратнимъ догађаима, те бы може быти болѣ пролазіо; или баремъ да ми є да се научимъ да єдно мислимъ а друго да говоримъ, онда бы постао великій дипломатъ, єрбо єданъ великій француски дипломатъ казао є то морално изреченіе: да є богъ дао човеку рѣчи и говоръ да съ њима може свое мысли сакрити; то є было чини ми се Талѣранъ, и то су рѣчи кое є свѣтъ за неко ново и паметно изобрѣтеніе приміо. Светъ є онда было доста глупъ, и мысліо є да єданъ дипломатъ, а особито француски дипломатъ, неможе ништа казати што ніе паметно, и зашто не-бы было вредно да 50 хиляда войника погине.

Господинъ. Шта има ново изъ Крима?

Берберинъ. Изъ Крима нема ништа ново, него стижу све оне старе новости т. є. да ударе єдни или други, и свакомъ томъ приликомъ манѣ є на свету неколико хиляда солдати; и я мислимъ то већъ нису никакве новости, єр' то тако траје ево већъ година дана. И обадве стране веселе су и могу пѣвати ону пѣсму: Ево веће друга єсенъ, како тучемъ у твой бедемъ, и немогу срећанъ быти, кои шанацъ добыти!“

Господинъ. Шта има ново кодъ насъ?

Берберинъ. Кажу да има — —.

Господинъ. Шта кажу да има?

Берберинъ. Кажу да има — — — говори се да има — — али іошъ зацѣло незна се.

Господинъ. Али шта?

Берберинъ. Та говоре люди по сокаку да има — — стра' ме да изговоримъ име.

Господинъ. Та кажи, шта има?

Берберинъ. Та оно знате што люди зову своє жене, кадъ су неочешљяне, и кадъ имъ кажу: башъ си права — —

Господинъ. Колера! Є-ли?

Берберинъ. То, то, съ богомъ.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Комшія. А кудъ вамъ є отишла госпоя?

Господинъ. Послао самъ є у Новый Садъ.

Комшія. А зашто?

Господинъ. Чуо самъ да тамо има колере.

Комшія. Е то ніє лепо одъ васъ, и право да вамъ кажемъ я се лютимъ на васъ.

Господинъ. А што є тебы стало ако моя жена умре?

Комшія. Та я се лютимъ на васъ само за то, што вы мой првый комшія, па нисте хтели мени да кажете, те бы и я мою жену тамо послао.

НАЙПОЛЕЗНІЯ ОПОМЕНА.

Како и по нашимъ краєвима одъ неко доба влада нека редня, коя съ проливомъ, блюванѣмъ и грчевима честу смрть причинява, то смо нашли за добро наше читателѣ, а нарочито оне кои нису іоште за Шумадинку платили — учтиво опоменути, да се чуваю: Одъ свакогъ воћа уобште, нарочито одъ диня, крушака, и лубеница. Далѣ треба се чувати: Одъ масны и тестаны єла, одъ сира, и одъ врућегъ хлѣба. Суца и чорба, а по томъ кувано и печено месо, найздравіє є препитаніє за овакво време. Салату, краставце и роткве треба избѣгавати. У вече треба врло мало вечерати и то таква єла коя су лака. Исто тако треба се одъ якогъ пића чувати; топліє се него обично облачити; собу сирћетомъ или фенъомъ кадити. Главно є то да свакій живи по своммъ навикнутомъ обичаю, и да се нимало неплаши.

МРВИЦЕ.

— Кицошъ єданъ доће шеширціи да избере за себе шеширъ. Почемъ є нашао шеширъ, кой му се допада, и кой му добро стои, погоди се за истый и хтеде га на вересію узети. Шеширџія нађе за добро понуду нѣгову одбити. „Шта, заръ немате доста сигурности у мени?“ Запыта шеширцію и овай му одговори. „То ниє, него я имамъ сасвимъ другій узрокъ.“ „А тай є?“ „Што ни самъ радъ, да шеширъ мой, предъ собственымъ шеширомъ моимъ, скидамъ.“

— У Лондону доведу предъ врховногъ судію пустаію єдногъ, кога су у краћи кодъ поштански кола уватили. Судія се немало зачуди, кадъ у овоме позна старога свога саученика. Онъ се упусти дакле съ ньимъ у разговоръ, да се точніе о судбини нѣговой извести, и да за остале саученике распита. А шта бы са Петромъ, Маркомъ, Янкомъ и т. д.? Запыта пустаію. „Ахъ господине, одговори онай, „сви су већъ, осимъ насъ двоице, повешани.

— Єданъ Енглезъ доће у Бечъ и зажели, да се попне на высоку кулу светога Стевана, да одтуда околный предѣлъ лепо разгледа. Чуваръ куле ниє быо кодъ куће, зато є нѣгова жена, коя є у петомъ месецу трудна была, дужность нѣгову испунявала и странце до на връ куле спроводила. Тако є и сада она предъ Енглезомъ ишла, и већъ су неколико стотина басамака на выше узишли были, а Енглезъ доће у нестрпленѣ, што она предъ ньимъ полако иде, а она є тако ишла наравно изъ узрока бремена свога, па є запыта: „хоћете ли вы іошъ дуго тако ићи?“ „Іошъ четыри месеца,“ одговори она. „То идемъ я натрагъ, єръ се я и тако овде толико времена у месту овомъ бавити немогу.“

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— 6. о. м. приспѣла є Енглеска кральица у Паризъ, гдѣ є съ найвећимъ одушевленѣмъ и торжествомъ дочекана была. Она ће се задржавати у Паризу 10 дана, а по томъ ће се опетъ у Лондонъ вратити.

— Депеша генерала Пелисія изъ Крима одъ 5. ов. м. о нападаню рускомъ, овако гласи: „Ючашнѣ (4. Авг.) нападанѣ одъ стране Руса, са 5. дивизія, 6 хил. коня и 20 батерія, намало є то за цѣль да брегъ Тедивне заузму. Они су прешли Черну-рѣку на выше мѣста. Они су изгубили око 2500 люди, а одъ наше стране пало є мртвы 181 и 810 ранѣны.

— Друга єдна депеша Енглескогъ генерала Симпсона явля, да ће се 6. т. м. бомбардираня како изъ енглески тако и француски топова почети.

— Са источногъ мора нема важны новости. Онай гласъ: Свеаборга нема выше! што є крозъ сву Европу пролетіо; обистиніо се само у толико, да су млоге куће попалѣне, али самой тврдиньи да ниє велика, а по рускомъ извѣстію никаква штета нанешена, нити є и єдна батерія повређена. После тога боя, оставила є Енглезка флота Свеаборгъ. Новине говоре да є ово бомбардиранѣ подобно одескомъ.

— Генералъ Канроберъ кои є за сепатора наименованъ, приспѣ ће 4. о. м. у Паризъ, и царева кола дочека ће га и примити, када са гвозденогъ пута изађе, и одма ће га возити у Сен-Клу.

— Изъ Париза одъ 4. о. м. опетъ єданъ дописатель као извѣстно явля, да ће царъ Наполеонъ при свршетку овогъ мѣсеца у Кримъ путовати, а то найвыше сбогъ тога, да преузме главну команду надъ своммъ войскомъ, и тыме да сложи войску, и да уклони завистъ измеђъ заповѣдаюћи генерала.

— Хамбуржске новине являю: великій князъ Констан. тинъ чувши да ће Енглези напасти на Свеаборгъ, и да ће томъ приликомъ кодъ Кронштата остати манѣ лађа него што Руси имаю, навальнвао є да му се дозволи да удари на заоставше непріятельске лађе кодъ Кронштата, но царъ ниє никако дозволіо; премда су Руси имали двапутъ више лађи.

Течай новаца: сребр. 117%; дук. 5 фор. 25 кр. банкн.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 16. Августа 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 67.

ПѢСНИКЪ И ПЕРО.

Пѣсникъ.

Перо моє, перо мало!
Што си тако отежало?
Као да си олово.
Те у моіой руци сада,
Нисн лако к'о свакада,
Перо моє орлово!

Перо.

„Я ти нисамь ништа криво,
Што ти чуство нинє живо,
О пѣсниче, што пишешъ.
„Я ни учемъ нисамь теже,
Ал' се твоя рука веже,
Кадъ за сенькомъ уздишешъ.“

Пѣсникъ

Перо моє, перо мило,
Ты си мени свагда было,
Наймилін уздисай.
Я те могу забацити,
Ал' те нећу оставити. —
Ни ты мене неиздай.

Перо.

„Вѣрно самь те я служило,
И съ тобомъ є мени мило,
Да се свагда забавлямъ.
„Али кадъ се заборавишъ,
И за стварма земнимъ грамзишъ,
Я те онда оставлямъ.“

Пѣсникъ.

Ахъ, кромъ тебе перо моє,
Іоште любимъ само двоє —
Само двоє на свету.
Желишъ знати? — перо мило,
То є папиръ и мастило,
Што ми радость сву плету.

Перо.

„Ал' све троє кадъ с' сдружимо,
Єдной мисли мы служимо;
Но заєдно са тобомъ.
„Безъ те мисли, светъ є ништа,
Одатле ти сунце блиста,
Коє заће за гробомъ.

Пѣсникъ.

Доста, доста, вы све троє,
Познавте тайне моє,
Тайне моє скривене.
То є судба млады лѣта',
Владателька цѣлогъ света,
Гдѣ су желѣ сливене.

1853. год

ЧОВЕКОМРЗОСТЬ ИЗЪ НЕВЪРНЕ ЛЮБОВИ.

(продужено.)

Єданъ листь изъ нѣговогъ дневника, когъ є онъ врло точно и истинито водіо, показаће намъ несрећну бурю нѣгове внутрености, бурю, коя га є злочинству унаручѣ бацыла.

„Лучія ме преварила, ужасно ме изневѣрила! Па я іошъ живимъ? Ахъ, како ми крвъ у жилама ври, и гори, како ми є мозакъ усіянъ као разтопљено гвожће, како дамари бѣсне!

Често єданъ тихій лаћаный вѣтрићъ обори човека на смртну постелю; а бурѣ, коє савъ организамъ душе разораваю, пролазе, безъ да стабло оборе! Ал' црвъ подгриза тихо изнутра коренъ животный, и текъ онда стабло свали, кадъ му коренъ сасвимъ подгризе.

Половину живота мога, све бы за то дао, да нисамь ову ужасну вѣсть чути морао. Моє повѣренѣ къ човечеству съ тымъ є смртный ударъ добыло, и безпомоћно тонемъ садъ у отвореный гробъ „човекомрзства.“ Мой ме добры Геній оставля, а пакао са своимъ ужасима триумфира! —

Єсть, садъ ћу на люде да мрзимъ, да ій мрзимъ и упропашћавамъ — па ако ће ова мрзость быти и моя

пропасть, коя ће мене самогъ прогутати; баремъ ћу се съ томъ усладомъ съ овогъ свѣта удалити, да самъ овимъ креатурама, што се људма именую, сатана био! Све ћу употребити да до цѣли дођемъ, и триумфираћу, кадъ ій несрећнымъ учинимъ. Несрећнымъ?! Заръ оне несрећнимъ да учинимъ, кои срце ниє тако изранѣно као моє, кои груди нису тако изцепане као моє О! они се и у найвећой несрећи, срећнымъ назвати могу, према моіой несрећи! — Ха! та бы ће ми демонска радость; кадъ небо и рай двои любећи се разрушимъ, кадъ супруга одъ супруге раздвоимъ, и паклено име, раздвоя и неслоге по црномъ свету овомъ разпростремъ!

Па опеть, о вы срећни, коє я унесрећимъ, вы имате утѣху ту, да ме клети можете, а я поредъ те клетве имамъ оногъ шкорпіона у срцу, кои ми недозволява да ону проклинѣмъ, коя ме изъ могъ неба избацила, и мой рай любови вражки смеюћи се, затворила!!!

Ово є последньи данъ изъ регистра досадашнѣгъ живота мога, кои регистеръ мой бывшій Геній доброте уздишући затвара. Сутра ће быти првый данъ, у кои ће мой зли демонъ перо узети и моє кораке бележити почети. — Сбогомъ вы лепи часови сладости! Съ богомъ!! — Све є было само єданъ санъ и съ тымъ ужасніе разбуђенѣ! —

Два су сата после поноћи, па іоштъ бѣжи санъ одъ мене — — — нешто прашти — цело — зданіе — разрушава се — надамномъ — — — “

Овдѣ є было писанѣ нѣгово на силу прекинуто. Четрнесть дана лежао є Піетро Албини у врућичавой забуни, часъ є бѣсніо, часъ се сладко играо. Нѣговъ є вѣрный пріятель трпѣливо престаяо кодъ нѣгове постелѣ, и после четрнестъ дана имао є радость видити, како природа побѣђава, и здравлѣ се враћа.

Албини є полако оздравіо. Текъ што се мало придигао, хтѣо се на путъ у Млѣтке спремити, но нѣговъ пріятель га задржи до подпуногъ оздравлѣня.

Єдногъ вечера врате се ова два пріятеля са шеталишта натрагъ, и дошавши до єдне велике кафане сврате се у исту да попію по єдну кафу. Замишлѣно узме Албини єдне новине и разстроєно почне ій преметати. Неколико линія у Журналу Миланскомъ побуде цѣо позоръ у нѣму, онь ій прочита са сѣваюћимъ очима, нѣгово и онако бледо лице добіе садъ страшну бою. Сво му тѣло задркће. Бѣсно баци новине на асталъ и юрне на врата, наполѣ, говорећи: „Я ћу вамъ сватовску пѣсму изпѣвати!“

Нѣговъ пріятель, зачудивши се томъ поступку узме исте новине и види са великимъ словима печатано обявленѣ: Робертъ графъ Астуріо и Лучія ди Фіорини овимъ даю ньиовимъ пріятельима и сродницыма на знанѣ, да ће 24. т. м. ньиово бракосочетанѣ быти.“ Кадъ види шта є, онь похити за Піетромъ.

Текъ у овога обиталишту нађе га, гдѣ се на путъ спрема.

„Куда тако хитно?“ Запита га овай брижно.

„У Венецію!“ одговори брзо Піетро; „тамо има єдно вѣнчанѣ, при комъ морамъ и я быти са моимъ сватовскимъ даромъ.“

„Немой хитити Албини! Ты си іоштъ слабъ, па немой се терету путованя излагати!“

„О, я се опажамъ да самъ якъ, врло якъ!“ одговори Албини гласомъ, кои є нѣгово грозничаво колебанѣ показивао. „Ништа ме ніе у станю одъ овогъ пута задржати; та я морамъ на свадби быти!“

Кадъ се спреми на путъ, оставе обадвоица предъ зору Анкону, и упуте се Венеціи, пріятель нѣговъ хтѣо га є до прве штаціе пратити. — Ту се садъ ова два пріятеля са дубокомъ жалошћу разставе.

Албини є даню и ноћу путовао безъ одмора, да само за свадбу неодоцни. Трећегъ дана у ютру, 24. появи му се Венеція. При погледу на ту варошь, насмеє се онъ єдовито, рекавши: „Чекайте! Чекайте! вашъ се врагъ приближава! Кадъ ми любити недате, а вы изкусите како я мрзити умемъ!“

Дошавши у Млѣтке, найми єданъ чунъ и одплови великимъ каналомъ, поредъ Фарнезске палате, и изиће на суво предъ палатомъ графа Астурія. Мѣсто му є іоштъ изъ младости познато было.

Іоштъ є рано было. Албини є разстроєно одао поредъ канала. Сати су му врло тихо пролазили.

Напослѣдку заєче звона торжествено и обяве да є свршено вѣнчанѣ. Сватови се са младоженьомъ и невѣстомъ врате весело натрагъ и оду на ручакъ, кои є съ найвишимъ разкошствомъ и великолѣпіемъ у палати младоженьиной спремлѣнъ быо. Албини се помѣша међу ове, и тако непримѣтно доспѣ у салу, коя се, златомъ окићена, блистала.

За часъ су быле све собе пуне, и ручакъ почне. Здравице се почну изпіяти за младенце и за родителѣ ньиове. Музика се съ пѣванѣмъ меняла. Нововѣнчани пливали су у мору блаженства.

Садъ се дигне графъ Астуріо, држећи пѣнушећегъ се вина пунъ кондиръ у руци. Високо га дигне, и смешећи се викне: „У здравлѣ могъ бывшегъ соперника, Піетра Албини-а, кои садъ по свѣту, као послѣдователь Ешкулапа путуе!“

Громовито заєчи „живіо!“ по палати, а затимъ сви гости ударе у смѣй.

Садъ зашушти нешто иза завѣсе кодъ прозора, и бледо се лице Піетра Албини укаже. „Дакле іоштъ и тай подсмѣй?!“ проговори онъ тихо, затимъ дода ясно: „Овимъ вамъ благодаримъ!“

У сали одѣкне пуцанѣ єдне пушке, а графъ Астуріо мртавъ се на сподъ стропошта. Нѣгова крвъ изъ срца попрска, у несвесть падшу невѣсту нѣгову.

Свы се гости яко збуне, а Албини по учинѣномъ дѣлу, скочи крозъ прозоръ у каналъ, и одатле пливаюћи допре до своегъ чуна и побѣгне, удаливши се тако подалеко, докъ су се ови сѣтили да заньимъ у потеру пошлю.

Безумно блудіо є коєкуда носећи дубокій єдъ у грудима своимъ противъ човечества. Изъ Млѣтака побѣгне у Далмацію. а при появи буне оде у Мацарску, и ту се прими службе у новоустроєној таліянской легій, као офицыръ. Свако извѣстіе бытке, у коіой є ова легія участвовала, споминяло є име Піетра Албини, као найхрабріегъ и найодважніегъ юнака. Наскоро постане и капетанъ.

После битке кодъ Сентомаша, гди онъ више тешкій рана добіе, замоли за одпустъ, когъ и добіе, и због лечења оде у Пешту.

Овде смо га мы нашли при почетку ове приповѣдке, међу гомиломъ злодѣя, коє є онъ покупіо быо, да посредствомъ ньи, свою човекомрзость задоволява. Често, кадъ бы му се у мирніимъ тренутцыма нѣговъ добрый Геній появіо быо, опоминяюћи га, осѣћао є онъ гнушанѣ и ужасаванѣ према своимъ смртоноснимъ дѣлма; алъ само помисао на Лучино невѣрство, обарала є све нѣгове добре умишляє. Онда є онъ самъ себи говоріо: „Люди су те преварили, они су срамно покой изъ срца твога украли — пакъ зашто да имашъ милосрдія са таквимъ креатурама?“

Ондашня бывша валяна полиція подъ управительствомъ ньойдостойногъ Мадраса као да є са лоповима и невалялцима пештанскимъ у споразумлѣню была, зато є и было лако чинити она, у средъ подне догађаюћа се нападаня, краће и убиства. Но почемъ є то већъ несносно почело бывати, и поглаварима буне, у уши доће, то одпусти Мадрасъ, да бы одъ себе подозренѣ одклоніо, налогъ, да се ако є могуће кои одъ злодѣя ухвати, ради примѣрне казни. Но да то ніе нѣгова, и нѣговы предпоставлѣны озбильна намѣра была, видло се одтудъ, што є онъ свимъ овимъ лоповскимъ четама потайно препоручіо быо, да се чуваю. єръ іймъ одъ граћана опасность прети. (продужиће се)

БЕРБЕРИНЪ.

Господинъ. Є-ли истина да ће конференціе зимусъ опетъ у Бечу почети?

Берберинъ. Незнамъ да ће у Бечу почети конференціе, али то знамъ да ће се у Болѣвцыма отворити нове конференціе.

Господинъ. А какве ће то быти конференціе?

Берберинъ. Врло чудноватe. Србска четири учредника хоће да се договоре и да рѣше свръ четири точке. 1, да одъ нове године недаду никомъ новине на вересію. 2, да имъ свы ньіови дужницы до 24. Дек. до 10 сати пре подне, пошалю новце; иначе петъ минути ко доцніе пошалѣ неће се примити. 3, да рѣше хоће ли у своимъ новинама само истините ствари саобштавати, или ће остати као и до сада; и 4, хоће-ли се придржавати яче или праведніе партає. И по томе као што видите, садъ ће престати у Европи говоръ о источномъ питаню, докъ се то болѣвачко пытанѣ нерѣши. Іоштъ ніе ни єдно засѣданіе држано, шта буду рѣшили я ћу чути и каза ћу вамъ.

Господинъ. То ми є мило, али зашто су избрали Болѣвце, кадъ є то врло мало село.

Берберинъ. Зато што є тамо и онай болѣвачкій пророкъ, и томъ приликомъ, желе да га пытаю, шта ће быти одъ србске кньижевности, коя одъ дана на данъ све, дремлявія постає; єръ осимъ каквогъ доброгъ пророка нико неможе знати.

Господинъ. А живе-ли тій наши учредницы међ собомъ у слоги и любави?

Берберинъ. По кадъ кадъ се само Световидъ и Дневникъ дрпну, а иначе за чудо любавь и слога влада, што ніе обичай међ учредницыма. Али тако є, у овой години богъ є проліо нскій благосовъ на србскій народъ. Свуда слога гдѣ се годъ окренете. Слога у свештенству, кадъ се иште биръ; слога међъ писарима кадъ се иште повишенѣ плате, слога међъ професорима кадъ се иште продуженѣ ферія; слога међь женама кадъ кога оговараю; слога међъ солдатима кадъ се позову на ручакъ; па ето сада слога и међъ учредницима кадъ хоће да купе вересію. Ко бы сада могао казати, да є то онай истый старый несложный србскій народъ. Онай кои исторію србску почне писати, па кадъ доће на ово наше време, неће познати србскій народъ; онъ ће морати казати: ово ніе србскій народъ, овакви Срби нису были у старо доба. — И тако као што видите сбогъ те срећне слоге, са свымъ ћемо Косово да заборавимо, са свымъ ћемо да заборавммо паденіе србскогъ царства, као да ниє нигда ни было.

МИРОЂІЯ.

Комарацъ. То є оно животно коє читавъ свой вѣкъ проведе пѣваюћи. Нема оногъ кои непознає комарца, и кои ниє баремъ два три на своимъ челу убіо. Комарацъ нема готово ништа друго осимъ крила и ногу и оногъ ужасногъ нѣговогъ гласа, кои неда човеку мира. Као жто се лафъ плаши кадъ петао запѣва, тако исто и човекъ стрепи кадъ чуе гласъ комарца. Млого пута човекъ лупи себе шакомъ по образу да само комарца убіе. И свакій бы готово рекао да комарацъ нема друге цѣли него да само люде узнемируе. Комарацъ кадъ уеде, дуго се човекъ чеше, али брзо и проће, но зао човекъ, тай двоножный комарацъ кадъ уеде дуго неможе да зарасте; зуби човека то є найотрованіе оружѣ. Комарацъ є пакостанъ, но ипакъ кадъ лети, и кадъ тражи кога ће да уеде, онъ пѣва, и тимъ дае на знанѣ, да се свакій чува; али пакостанъ човекъ, примиче се тебы са смѣшећимъ се лицемъ, и мучки и потайно цигерицу ти гризе. Природа ниє хтела ни съ чимъ да означи злога човека, по комъ бы се знаку могао познати, да се одъ нѣга другій чуваю. Поћи сокакомъ, стотинама двоножны комараца срешћенъ путемъ, кои одма гледе гдѣ ће те уести; небойте се оны комараца што пѣваю.

Кашика, то є ћупрія преко коє путуе госпоя чорба изъ варощи чанка у уста. Ко бы рекао, да се свакій сиромашакъ, кои помысли на каквогъ богаташа, може кашикомъ утѣшити? а довольна му є утѣха, кадъ помысли да ни наобольій човекъ на свѣту не еде съ двѣ-

ма кашикама, него съ єдномъ, и то съ маньомъ него што є нѣгова.

Кашаль ніє ништа друго него керови, кои су смрть нанюшили па кевћу. И као што керови кадъ близу зеца дођу, яче и чешће лаю; тако и кашаль што ближе смрть нанюши, већма се чути дає. По кад-кадъ керови уђуте, то є знакъ да су само трагъ своґъ лова изгубили, али опетъ ловъ є близу. Но као што често керови виде зеца, па имъ опетъ утече, тако исто и іоштъ чешће, и кашаль ненаће свой ловъ, и смрть сакріє свой трагъ, и болестникъ савршено оздрави, богъ да му душу прости.

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Еракъ. Мой Петаче, да знашъ како се плашимъ одъ колере.

Петакъ. Свы други некъ се плаше, али ты нетреба да се ни најманѣ боишъ.

Еракъ. А зашто?

Петакъ. Зато, єрбо коме є суђено да умре на вѣшалама, тога колера несмѣ дирати.

Еракъ. Хвала на утѣхи.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Господинъ. Башъ у садашньимъ шумадинкама нема ништа, све єдно, те єдно.

Госпоя. Ниє човече, пре є было све о женама, а сада све о колери.

Господинъ. Па то є све єдно.

МРВИЦЕ.

— Проповѣднику єдномъ, докъ се на предикаоницу попео, изиће изъ главе текстъ предике нѣгове, али при томе неизгуби присудство духа своґа него рекне: Любезный слушательи, пречекайте за єдно магновеніе, я самъ текстъ изгубіо.“ Єданъ папуція, поштеноґъ срдца човекъ, одма устане и у свой озбильности викне: „Затворите врата. Мы смо овде, господине, сви поштени люди; вы да сте изгубили, ма было шта, морате то овде опетъ наћи.“

— Єданъ енглескій лѣкаръ даде авлію свою калдрмисати, а нехте калдрмцій погодбу да исплати.„ Ты си, рече му, посао рђаво свршіо, па си га за ◦ после земльомъ засуо.“ Е, мой господине, ниє башъ самъ ни мой посао зато рђавъ, што се земльомъ засипа, одговори овай.“ Лѣкаръ га є разумео, уђутао и поштено исплатіо.

— Єдна богата госпа, али врло сребролюбива, тако є служавки своіой мало веровала, да є сама собомъ увекъ месо куповала. Преко скупы альина свои носила є просту вунену кецелю, у коіой є куповину свою кући доносила. Єданпутъ изгуби овчіи бутъ, башъ кадъ є грофъ єданъ за ньомъ ишао. Онъ подигне и узме месо па предаваюћи га рекне: Госпо, ево изгубисте лепезу вашу.

— Проста єдна селянска девойка зажели да се уда. Спаиница іой даде 10 талира на удаю. Затимъ захте одъ исте да доведе свога младоженю, да га и она види. Ова га одведе. Младоженя є было врло маленъ и ружанъ селячкій слуга. О девойко, гди тако малогъ и ружногъ момка наће? Єсть, милостива госпоя — одговори она, а шта се веће и лепше са дасетъ талира добыти може?

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Депеша княза Горчакова изъ Севастополя одъ 6. о. м. потврђує, да су саюзницы 5. Авг. врло яко изъ топова пуцали, и да су млого бомби бацали; но, по истой депеши — Руси су имъ у равной мѣри съ ватромъ одговарали, и выше батерія саюзнички разорили.

— Генералъ францускій Пелисіе изъ Крима, являюћи о последнѣмъ ономъ рускомъ юришу на Черной рѣки; вели: да му іоште ниє познато, колико є войника са стране саюзника погинуло и ранѣно. И по томе види се да є іоштъ неизвѣстній брой, колико є Руса погинуло; докле руско извѣстіе нестигне.

— Депеша францускоґъ адмирала Пено-а, са балтискоґъ мора, о бомбардираню Свеаборга, явля: да є за цѣло време пуцаня, Свеаборгъ у самомъ пламену было, да су примѣтили, 4. магацина съ барутомъ да су у воздухъ одлетили, и да є поредъ многи правителствены зданіа и црква изгорела. Руси су такође жестоко изъ топова одговарали, али ньіови топови нису могли до саюзны лађа добацивати. Пуцанѣ одъ стране саюзника (изъ 1500 топова) траяло є два дана и две ноћи. На страни саюзника погинуо є само єданъ єдиный войникъ, и єданъ є ранѣнъ.“

— Князъ Горчаковъ изъ Севастополя одъ 4. Авг. явля: Єдна часть наше войске прешла є преко Черне, и напала є узвишеня феђухиска, коя непріятель држи. Али кадъ види да млого непріятеля има, повуче се наша войска после крвавe борбе на десну обалу; гдѣ є 4 сата чекала да непріятель удари; но кадъ непріятельи остану и неударе, врати се и наша войска у своє логоре. Штета є была обадвема странама знаменита.“

— Царъ рускій издао є указъ да се и осталы 11 губернія оружа. Уписиванѣ почеће 19, Септ. а свршиће се за месецъ дана. Одъ сваке хиляде узеће се 23 човека.

— Сбоґъ долазка Енглеске кральице, Паризъ плива у самомъ веселю и торжеству. Новине пишу да самы странаца има око 600 хиляда.

Течай новаца: среб. 117%; дук. 5 фор. 27 кр. банкн.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 19. Августа 1855.

ШУМАДИЈКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. № 68.

ЉОВЕКОМРЗОСТЬ ИЗЪ НЕВЂРНЕ ЉУБОВИ.

(продужено.)

III.

„Шта є нѣжной души наимиліе,
Шта пламеный узвишава летъ, —
Шта л' блаженимъ чини овай светъ, ?
Него љубавъ кадъ 'но срце гріе „

I. И.

Будимъ є већъ пао био у руке побунѣны. Нѣгово паденіе побуди у Пешти найвећу радость међу мађарима. Сяйна су се веселя у приватнимъ кућама давала за честъ побѣдителя. Да посѣтимо и мы у мислима, єдно таково веселѣ кодъ графа Х. . . .

Сале су већъ све напуњене сяйнимъ гостима, многимъ офицырима разны униформи, и лепымъ госпама. Графъ Х. . . дочекуе госте, а особито труди се офицыре Гергеіове войске угостити. Хвалећи ій због побѣде и правећи іймъ коплименте, ніе пропуштао нѣговогъ осамнестогодишнѣгъ сынчића, кои є већъ подпоручикъ кодъ Кароли-Хусара био, препоручити за аванзиранѣ.

У єдномъ углу сале, близу врата, стаяо є Піетро Албини у сяйной униформи нѣгове легіе. Намргођено као обично, слушао є онъ неке офицыре, како му они последнѣ воєне догађаѣ за време нѣговогъ одсуства збивше се, приповѣдаю.

„Вы ми досађуєте!“ рекне онъ оноро. „вы знате, да я много брблянѣ немогу да трпимъ. Маните ме се!“

„Іошть непрестано онай старый мргода!“ рекну официри, и удале се одъ нѣга, кои се садъ своимъ мислима сасвимъ преда.

Одъ єданпутъ обадва се крила стаклены врата на сали одяпе, двороуправитель предвозвѣсти ясниимъ гласомъ долазакъ Гергея, и тадашньи онай юнакъ, ступи, дочеканъ млогобройнымъ узвицима „Елѣнъ!“ у салу.

Благодареѣи, прелети нѣговъ немирный погледъ све присуствуюће, и на Піетру Албини застане.

„Шта я видимъ? Капетанъ Албини, већъ сте оздравили?“ рекне онъ упутивши се к' Піетру. „То ми є заиста двогубо мило: прво због васъ, храбрый младиѣу, а друго, мени є садъ потребанъ мужъ єданъ, као што сте вы. Већъ самъ био у сумньи, да л' ћу кога наѣи. Садъ ми є сасвимъ поможено. Одите самномъ у другу собу, да вамъ кажемъ.“

Съ войничкомъ пристойностћу поће Албини за овимъ, кодъ дружства извиняваюћимъ се главнимъ генераломъ у другу собу: гдѣ овай слѣдуюће почне:

„Вама неће сасвимъ непознато быти, да обсада Будима, никако у момъ плану ніе была, и да се то само по жельи Кошута и нѣгове высокоумне госпе, учинило, коя є хтѣла на силу да овуда по Пешти влада. Сви се радую отетомъ Будиму, а незнаду будале, да су се тымъ безуміємъ Кошутовимъ, толикимъ изгублѣнимъ временомъ, коє се при овой грдной стратегичной пагрѣшки употребити морало, да су се, велимъ, тымъ први мотике удари за гробъ мађарскогъ устанка учинили. При свемъ томъ што самъ се я баяги, при удараню на Будимъ, Кошутовой вольи покоріо, опетъ ми се онъ сасвимъ неповѣрава, и већъ є до садъ два генерала послао био, да ови одъ мене главно повелительство войске одузму и Бему га предаду. Но я притяжавамъ пуну љубовъ и неограничено повѣренѣ мои войника, па зато є та послата комисія морала се, несвршивши стварь, натрагъ вратити. Я самъ заключіо да одсадъ по момъ собственомъ начину радимъ, и већъ самъ планъ скроно. Мени є дакле потребно лице єдно, коє ми є вѣрно, и коє ће подъ титуломъ првогъ аѣутанта, непрестано око мене быти. Окруженъ мекушнимъ бабскіймъ душама, чезнемъ за мужемъ, комъ бы и найдублѣ затворе срца могъ безопасно отворити могао, и кои є у станю, и у найтежимъ тренутцыма живота постоянъ и слѣдственъ остати. Одма при долазку момъ овдѣ, како самъ васъ угледао, пао є мой изборъ на васъ, будући сте мы већъ одавна познати. “ —

„Вы мрзите на люде?“ дода Гергей по краткомъ ћутаню, и гледао є при томъ оштромъ питаню слушателя непрестано у очи.

„Єсть!“ одговори кратко Албини, дигнувши гласъ свой, и сваку рѣчъ оштро изговараюћи: „Я мрзимъ на люде. а особито на ону класу людій, коима є превара у природу ушла, єръ самъ и я срамно преваренъ био!“

Мало упрепашћенъ продужи Гергей: „управо за то я самъ васъ и избрао, да непрестаный мой пратіоцъ будете; єръ и я мрзимъ на ту класу людій. У скупу ће-

мо дакле противу тій нашій непріятеля радити, и заєдно плодове наше побѣде уживати. Пристаєте ли на то?“

Албини устане, ступи к' Гергею и мирно му одговори: „Мени є врло жао, што я ту понуду примити немогу. Кратко и точно морамъ одговорити вамъ, да я моє приватне ствари никако у ланацъ судбе єдногъ народа уплетати нећу. Ако я люде и мрзимъ, то мрзимъ само поєдине изроде, безъ да съ тымъ почитанѣ и любовь к' єдномъ народу губимъ. Ово є узрокъ што вамъ слѣдовати немогу.“

„Како ћу я то да разумемъ?“ одговори Гергей, кой є, да бы свою забуну сакріо, силно по соби одао.

„Подайте моимъ последньимъ рѣчма значенѣ како вы хоћете, ал' садъ вратимо се у дружство, коє на васъ, као на своє сунце изгледа.“

Безспокойно и замишлѣно продужавао є Гергей свой по соби ходъ, напослѣдку стане, и пруживши Албинію руку, рекне: „Я вашъ одговоръ примамъ, єръ васъ познаємъ, да се вы одъ вашегъ убѣѣня одвратити недате; но вы сте такође и совѣстанъ мужъ, на самъ увѣренъ, да нећете свѣту являти, како сте ми єдну понуду одбили. — Одъ данасъ сте маіоръ кодъ Хуняди-Хусара и сутра ћете са зоромъ ићи у Клапкинъ станъ. Понећете и неке депеше томъ генералу, коє ћете іоштъ данасъ у моіой канцеларіи примити.“

„Мою найтоплію благодарность примите, господие генерале!“

„Добро, добро, господине маіоре! хайдмо садъ у дружство.“

Овдѣ є веселѣ было. Млоге су се гомиле лица саставиле быле, коє су или игромъ, или разговоромъ време прекраћивале. Албини се одвои одъ Гергея, и поће к' єднома црозору, да спокойно о ономъ размишлява што є мало пре чуо. Одъ єданпутъ допре му до ушію име „Хедвигъ.“ Механично обрне се онъ к' оной страни гдѣ є то име изговорено, и угледа две женске у дружству єдногъ малогъ човека. Старія одъ ньи двею, на коє већъ по старомъ лицу іоштъ су се трагови некадашнѣ лепоте видили, была се у некій разговоръ съ онимъ малимъ човечулькомъ упустила, а она млађа, коя є као развіяюћа се ружа лепа была, слушала є тай разговоръ пазльиво но ипакъ є съ некимъ невѣроятнимъ смѣшенѣмъ слушала. — Као окаменѣнъ стане Албини, и сматрао є ово троє.

„Да, да, любезна Хедвигъ, рекне онай малый, и окрене се къ дѣвойцы, и вѣруй ми, небы требало да изилазишъ, а особито у овако многобройно дружство. Твоє слабо здравлѣ неможе овай врелый салонски воздухъ да поднесе.“

„Я незнамъ, зашто то?“ одговори весело дѣвойчица; „я се сасвимъ здрава осѣћамъ, и никадъ ми ниє болѣ нег' у овако добромъ дружству.“

„Єсть, такве сте вы све младе, свакадъ имате вы право.“ Продужи онай, окренувши се к' старіой. „Ты, любезна сестро, треба да то знашъ, и да на здравлѣ златне ове дѣвойчице болѣ пазишъ. Болѣ є садъ пазили, него после жалити.“

„Я нисамъ знала, да долазакъ на ово веселѣ моіой Хедвиги може што шкодити.“

„Но како знашъ; само све умѣрено!“ дода онай: „Садъ идемъ на єдну партію дарока, па кадъ свршимъ ићићемо кући. За садъ съ богомъ!“ Обрне се и оде поредъ Албині-а у другу собу.

Овай побледи, кадъ тайнозлобно лице види, око когъ се уста іоштъ неко пакостно смѣшенѣ війло. „То є Халоши Михаль, касехранитель онай!“ повиче нешто у нѣговой унутрашньости. Као некомъ вышомъ силомъ гонѣнъ оде Пієтро брзо онимъ двема женскима, коє га зачуѣно погледе.

„Извините ме, што се усуѣуємъ у вашемъ ваєъ разговору прекидати и питати васъ. Оћете ли доброту имати и казати ми, ко є онай господинъ што є съ вама быо и што садъ онамо оде?“

„Мой братъ,“ одговори одма старія, „Михаль Халоши, воєный касиръ гергеіовогъ корпуса.“ „Тако — —?“ затегне Албини. ?Може ли вамъ мой уякъ у чему послужити?“ запита любезно смешећи се, Хедвига; „онъ є у великой чести кодъ главногъ команданта.“

„О, ни найманѣ ніє ми то потреба,“ одговори Албини, „само лице тогъ господина учини ми се нешто познато, као да самъ га іоштъ гдѣ у каквомъ другомъ дружству видіо.“

„Могуће,“ одговори старія, „Михалій иде у сва честна дружства, свы га пазе, па радо га позиваю. Онъ се и за насъ врло брине и о нашемъ здраєлю бригу води.“

„Тако — —“ дода опетъ Албини као и пре. „Ал' господине,“ рекне мало зачуѣно Хедвига, „вы ми се врло чудни чините са тимъ вашимъ „тако — — ?“ —

„Могуће є господична,“ одговори Албини, „да се вама мой поступакъ чудноватъ чини; но я васъ молимъ: заклинѣмъ васъ, слушайте ови неколико рѣчій, єръ ми време и обстоятелства недопуштаю да вамъ више кажемъ. Нека невидима сила нагони ме да вамъ кажемъ: Ваша лична сигурность, вашъ животъ, господична, у опасности є; будите на опрезу!“

Уплашено скочи мати и кћи, и погледаю га са немимъ ужасомъ. На ньиовимъ лицама видла се невѣроятность и стра!

Албини то примѣти, и окренувши се матери, продужи: „Вѣруйте ми госпоя, животъ вашегъ дѣтета у највећой є опасности. Као свѣдочанство истине рѣчій моій, некъ вамъ служи ово: Вы сте удовица умрлогъ трговца Ванди-а, кои є године 184* умро, оставивши по себи иманѣ одъ четрдесетъ хиляда дуката, съ тымъ примѣчаніемъ, да то иманѣ, нѣгова єдиница Хедвига наслѣди. Да бы дакле тій новцы на друго лице прешли, смртъ є ваше кћери заключена, нѣнъ є убица већъ подкупленъ.

„Удовица викне упрепашћена, но због друге вике по сали, ніє се нѣнъ узвикъ далѣ чути могао.

„Заиме божіе, умирите се, милостива госпо. Све є изгубљено, ако се дозна да сте извѣштени. Само вамъ іоштъ толико у кратко казати могу. Чувайте се вашегъ брата Михаля, клоните га се као люте гуе!“

„Мати! мати! ты си побледила! проговори страшльиво Хедвига, и хтѣдне іой у помоћь притећи, но ова се охрабри и рекне „ніе ништа,“ затымъ се окрене къ Піетру: „знате ли вы то зацѣло, господине? єръ тако ми бога я немогу іоштъ да вѣруємъ!“

„Моє ми чести, госпо, истина є!“ „То примите мою найвећу благодарность, а уедно и моє кћери! Нека дођу, нѣне убице! само преко могъ мртвогъ тѣла води путъ к' ньой! Свака є мати яка, кадъ опасность животу нѣногъ дѣтета прети!“ — Затимъ, пошто се мало окрѣпила, запита га: „Има ли каквогъ годъ средства за уклонити ту опасность?“

„Я знамъ само за єдно, а то є: да се, што пре можете, одма, удалите изъ Пеште, безъ да когодъ дозна кудъ сте отишли.“

„Єсть, ал' куда ћу? я самъ свуда непозната. О, то є ужасно!“ рекне удовица и метне мараму на очи.

„Ако васъ смемъ савѣтовати, то ћу быти тако слободанъ, да вамъ поредъ савѣта могъ и мою помоћъ понудимъ. Я самъ наименованъ маіоромъ кодъ Хуняди-Хусара, и уютру ћу рано у Коморанъ ићи, тамо є мой будућій гарнизонъ. Тамо ћете подпуно безбѣдни быти.“

Рѣшително одговори удовица: „Я пристаємъ, и повѣравамъ себе и дѣте моє вашой заштити.“

„Нећете се за ваше повѣренѣ каяти!“ рекне Албини, поклонивши се. „Уютру рано, на два сата предъ зору послаћу вамъ моя кола. Я ћу васъ самъ, изванъ вароши очекивати, да бы тако свако подозренѣ уклоњено было. — Но садъ ћу да се удалимъ.“ — Албини се удали. (продужиће се.)

ПИСМО

Његове свѣтлости княза, писано г. Рад. П. Дамяновићу предсѣд. Врх. Суда, кои є, бавећи се са своіомъ и господина маіора Мише фамиліомъ у Глайхенбергу, блаженопочившой госпоћи Клеопатри, са свима, све могуће услужности и неге чиніо. — Саобштаваюћи ово писмо пуно нѣжногъ чуства, и племените признателности, саобштаваћемо и у будуће читательима све оно, што се односи на споменъ, те, добротомъ своіомъ у србству єдинствене душе.

Любезный Г. Дамяновићу!

Ако є ишта на свету кадро ублажити иоле тугу уцвелѣногъ родительскогъ срца за изгубљѣнымъ чедомъ своимъ, то є заиста участіе, коє при оваквомъ обстоятелству и сродници и пріятельи и осталый светъ, у жалости тужны родителя узимаю. Вы сте любезный господине, као што самъ разумео, у страномъ и непознатомъ свету удалѣной одъ родителя и присны сродника незаборавлѣной кћери моіой *Клеопатри*, найнѣжніе и найохотніе свакога рода услуге указивали. Вы сте и у болести нѣной и при смртномъ часу, и найпосле ока леденогъ тѣла нѣногъ све оно чинили, што є само найсмиренія христіянска душа, и найболѣ срце чинити кадро. Као родитель, господине, я мислимъ и благой єѣни вѣчно упокоєне предобре кћери моє за доста учинити, а у исто време и мою дужность испунити, долазећи за све ово изявити вамъ мою найживлю и найтоплію признателность.

Примите при овоме увѣренѣ мога срдачногъ благоволенія, съ коимъ пребивамъ, вамъ благонаклоныи А. Караћорћевићъ. — У Брестовачкой баньи 25. Юлія 1855. године.

ШТА СУ НОВИНЕ.

„1. Авг. ноћу нанће єдна саюзна патрола на неколико козака, гдѣ се потуку изъ пушака, и одма разиђу се. Обадве войске незнаюћи шта є быле су се узбунниле.“ О томе различите новине овако пишу:

„1. Авг. предъ зору ударе саюзницы са 5. хил. на десно крило Руса, гдѣ су се пуна четири сата тукли. 142 войника погинуло є одъ саюзника а 261 одъ Руса. *(Жур. де-деба.)*

„Опетъ єдну лаврову грану уплела є наша войска у свой вѣнацъ. 1. Авг. ноћу напали су Енглези са 8 хил. войника на Русе изненада, освоили имъ и разорили єдну батерію. Одъ стране Енглеза погинуло є 320 войника, а Руса коє мртвы коє ранѣны има преко 500. *(Енглеске новине Таймсъ.)*

„Изъ поузданогъ извора можемо явити, да су саюзницы са 18 хил. войника ударили 1. Авг у 10 сати ноћи на рускій 4. бастіонъ, но буду жестоко дочекани и тако побіени, да су сутра данъ вазданъ имали посла да саранюю своє мртваце. Томъ приликомъ погинула су два саюзна генерала, 14 официра и 740 солдати, на страни руской погинуло є само 4 официра и 75 солдати. *(прайске: Крайц-Цайтунгъ.)*

— „Дакле све ближе и ближе иде се одсудной битки. Судбина Севастополя скоро ће се свршити. 1. Авг. быо є одважный и ужасный юришъ. 7 сати траяо є бой. Руси су изгубили томъ приликомъ 14 топова, и два магацина отишла су у воздухъ. 40 хил. саюзника борило се противу обкопа рускн. Крвь є потокомъ ишла. 34 официра руска погинуло є, и 2432 солдата. Ову ужасну битку платили су и саюзници са 1855 мртви и 62 ранѣна. *(Бечке: Ост-дайче-постъ.)*

— Овоме рату нема края. Последньомъ биткомъ одъ 1. Авг. обадве су стране тако разярене да се немогу дотле помирити докъ єдногъ войника трае. Єданъ кои є битку 1. Авг. очима своимъ гледао пише: да такове крваве битке іоште исторія непознае. 60 хил саюзника сукобило се са 80 хил. Руса. Битка є траяла 18 сати. Руса є пало 2890 а саюзника око 2000. *(Фремден-блатъ.)*

— Єдва єданпутъ прекиде се тишина ратна коя є онако дуго траяла. Врећа, у коіой є судбина Европе завезана почињ се дрешити. Битка коя се 1. Авг. догодила осветлала є руско оружіе, и показала саюзницима, да є тврдъ ора, когъ су ради да зубима разломе. Руси су славно одбили нападаньѣ саюзника, кои су са своимъ своіомъ и сувоземномъ и морскомъ силомъ 1. Авг. ударили были. Руса є погинуло 192 свега, а на страни саюзника преко 4 хиляде само мртви. *(Српски Дневникъ.)*

— Као што новине изъ Крима являю: 1. Авг. ударила є сва войска и сувоземна и морска и подземна и воздушна на Севастополь. Свакогъ минута падало є 10 хил. коє ђулета коє бомби у Севастополь. Битка є траяла као Ноєвъ потопъ 40 дана и 40 ноћи; свега у той битки коє Руса коє саюзника участвовало є 356 хиляда. То є све на томъ крвавомъ юришу изгинуло; то су све сами гробови. Шта више, као што све новине являю погинуло є 400 хиляда, слѣдователно 44 хил. више него што є тамо было. Но мы любећи свагда голу истину и држећи се само умѣрености и само онога што є вѣроятно, можемо само о томъ увѣрити читателѣ, да после битке 1. Авг. никога живогъ ниє више у Криму остало. *(Шумадинка.)*

— „Изъ достовѣрны извора можемо явити, да є битка о коіой новине говоре да се 1. Авг. догодила, у свему претерана, шта више сумня се да є тога дана и было какве битке. *(Србске Новине.)*

— Са бойнога поля нема ништа новогъ. 1. Авг. провеле су обадве стране у миру и тишини. *(Монитеръ.)*

— Изъ Крима нема ништа новогъ, войске се обадве налазе у миру. До 2. Авг. ниє се ни найманѣгъ движенія ни на єдной страни осећало. *(Инвалидъ.)*

МРВИЦЕ.

— Єдномъ човеку умре жена, но кадъ су є носили на гроблѣ, закачи грана одъ єдногъ дрвета за жену и она оживи. После дугогъ времена разболе се жена и опетъ умре, но кадъ су є носећи на гроблѣ, кодъ оногъ дрвета были, повиче мужъ, онима што су жену носили: „молимъ васъ браћо само далѣ одъ овогъ дрвета, боимъ се да опетъ неоживи.“

— Єданъ ветренястый младићъ опазивши у друштву, на постарой али оштроумной госпои, богатъ прстенъ на руци, рекне своимъ комшіи: „Я бы воліо прстенъ него руку на коіой стои.“ Госпоя чувши то окрене се и погледа на младића кои є имао златанъ ланацъ око врата, и смѣшећи се рекне му: „И я бы волила уларъ него магаре!“

— Єдна мати налюти се на своегъ сына, кои ниє хтео у школу да иде, и повиче му: „Иди у цигане несрећниче.“ Єдна циганка чувши то рекне матери: „немой ни кодъ насъ да га шилѣшъ, и кодъ насъ є већъ готово добра нестало.

Надписи.

Ништа с' другo нечує, нег' шта ћемо, *како ћемо?*

Зато тако незрело по новинам' *какоћемо.*

(Кипови.)

Мы немамо кипова, тако кажу люди,

Те іошт' каквы имамо, Богъ некъ свакомъ суди.

Єръ по цркви гледайте, гди намъ жене стоє,

Наћићете кипова различите боє.

ІСП.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Госпоя. Шта тражишъ толико?

Господинъ. Тражимъ цигару, незнамъ гдѣ самъ є оставіо.

Госпоя. Та ето ти є у зубима заръ невидишъ.

Господинъ. А гле! па што ми некажешъ; кадъ видишъ да єднако тражимъ.

Шегртъ. Поздравіо васъ майсторъ, и моліо васъ да му изплатите ову конту.

Господинъ. Кажи ты майстору, да онъ мени никако нешалѣ конте, докле годъ ово колерично време трає, єрбо доктори савѣтую, да свакій онай кои жели свой животъ да спасе, нетреба ни зашто сада да се брине, него весело да живи.

Шегртъ. Кадъ є тако господине, онда ће и мой майсторъ молити бога да колера дуго трає, єрбо и онъ има на млого места да плаћа.

ЛЕПЕ ЗАГОНЕТКЕ. *)

Мртво самъ, но кадъ ми одсечешъ главу па ме напоишъ, я онда говоримъ.

Кадъ є живъ човекъ у соби безъ главе?

Кадъ се тражи, онда єсте нешто, а кадъ се нађе, онда престане быти оно шта є было.

Найтавніи самъ онда кадъ є найсветліе; найтопліи самъ кадъ є найладніе, найладніи самъ кадъ є найтопліе.

Нитъ се кува ни пече, а ипакъ є слађе одъ свію колача на свету?

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Єдне Енглезке новине являюћи о бомбардиранію кодъ Свеаборга, вели: да су Руси изгубили 1500 момака, и да имъ є штета на 5 миліона талира учинѣна; уз'то признаю да су две француске и єдна енглезка лађа пропале.

— Изъ Цариграда млогима новинама допису̀ю, да ће сви Турци кои су до сада европске хальине примили и носили своє старе широке азіатске хальине опетъ узети, шта више, да ће и уредба изаћи коя ће исте праве старотурске хальине и низамима прописана быти.

— По извѣстію генерала фр. Пелисія при послѣдной битки погинуло є 3329 Руса.

— Изъ Одесе одъ 6. о. м. являю: да є колера коя є тамо одъ некогъ доба траяла, сада готово сасвимъ престала. Войска руска єднако марширa крозъ Николаєвъ. Сви руски воєначалници држали су єданъ воєный совѣтъ; шта є заключено нико незна, но говори се, да ће се некій новый воєный планъ предузети.

Течай новаца: среб. 118%; дук. 5 фор. 30 кр. банкн.

*) Ко прву и другу загонетку погоди, добы ће на даръ I. и II. евеску Шумадиичета, ко све четири прве загонетке погоди, добы ће бадава Шумадинку за 3 месеца; ко пету загонетку погоди некъ се задовольи са онымъ што є погодіо.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 23. Августа 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 69.

ПОСЛЕДНЂ ЮТРО.

Пѣсна посвећена сѣни блаженопочивше

ГОСПОЂЕ КЛЕОПАТРЕ.

Ноћь се тиха краю клони,
Плаво небо зоромъ рудн.
На молитву звоно звони,
Успаваный светъ се будн.

Єданъ прозоръ отвара се,
И край нѣга неко седи;
У постельи наслања се,
Жељно руйну зору гледи.

Уздисаня чую с' млога,
Горка суза ту се лиє.
Рѣшила є судба строга;
Да за землю анђелъ ниє.

Сва надежда веће бега,
Смрть немила стрелу куе.
Сунце с' рађа изa брега,
А с' прозора неко с' чуе:

„Лепый свете съ богомъ, съ богомъ,
На вѣки се я раставлямъ;
И све мило што є, съ тобомъ,
Све на вѣки я оставлямъ.

Мой є животъ кратакъ бно,
Я на прагу гроба стонмъ;
Съ богомъ на вѣк' свете міо,
Я последнѣ часе броимъ.

Принес'те ме садъ прозору,
Да іоштъ єдномъ сунце видимъ.
И да лепу летню зору,
Место росе сузомъ китимъ.

Све што видимъ све с' зелени,
Све весело овде цвета;
Само єдной сада мени
Животъ вене овогъ света.

Погледайте, сунце оно,
Одъ оногъ се рађа края;
Гдѣ-но србско звони звоно,
То су краи мога рая.

Тамо, гдѣ-но брда стоє,
Одъ кудъ сунце сада сия,
Отечество тамъ є моє,
Удалѣна ахъ Србия.

Тамо, тамо сунце мило,
Вуче мене моя жеља;
Там' бы лакше мени было,
Украй мои родителя.

Садъ у тебе они гледе,
Са страомъ се богу моле;
Одъ свакога гласа стрепе
Њино срце за миомъ боле.

Сунце мило, прими моє,
Садъ последнѣ тужне желѣ,
И путуюћ' путе твоє,
Поздрави ми родителѣ.

Зраци твои сяйно трепте
Ал' се мени тама вата;
Поздрави ми обе сестре,
И обадва мила брата.

Сунце лепо на томъ своду,
Я те выше видит' нећу.
Сняй дуго — србскомъ — — роду — — —
Мени мракъ є — — дайте — — свећу?“

Гласъ ућута, съ уздисима,
Тихо прозоръ затвара се;
Сунце густимъ облацима,
Одъ жалости завия се.

А дрктећи рука єдна,
Жалостиве рѣчи пише:
„У зори ми сунце заће,
Клеопатре нема выше!“

(У Глайхенбергу Юлія 1855. год.)

ЧОВЕКОМРЗОСТЬ ИЗЪ НЕВЂРНЕ ЉУБОВИ.

(продужено.)

Одма за њимъ дође Халоши к' њима двема, и запита ій, шта є радіо кодъ њи онай младый официрь.

„Ништа.“ Одговори мати прилично узнемирена. „Разговарали смо се само о юришиваню на Будимъ.“

„И о догодившимъ се убиствама при томъ.“ дода брзо Хедвига, видивши како іой се мати внутренѣ колеба и мучи. „Па то є маму тако узнемирило, да бы врло добро было, кадъ бы се удалили одавде.“

„Драга дѣцо, то можемо одма чинити,“ рекне Халоши, претворно устрашенъ. „Та су господа тако непредосторожна са њиовимъ приповѣданѣмъ о убиствама; да бы заиста врло добро было, кадъ небы женске у њиова дружства никако ни долазиле. Айдмо, айдмо дѣцо!“

Непримѣтно изиѣу ово троє изъ дружства и оду куѣи.

Ни Албини дуго неостане. Кадъ є вино по гостима почело дѣйствовати, удали се и онъ, и оде у канцеларію Гергеіовогъ главногъ стана, гдѣ су аѣутанти іоштъ у найвеѣемъ послу были. Онъ се пріяви Шефу канцеларіє, кои, о свему веѣъ извѣштенъ бывши, преда му неколико запечаѣеный депеша, коє су быле управлѣне на генерала Клапку, и препоручи му найвеѣу предосторожность, будуѣи да руске чете на оной страни, куда ѣе Албини морати проѣи, непрестано тумараю. Албини благодари и оде, пошто є найпре заповѣдника єдногъ малогъ одѣленя войске, коє ѣе га пратити, о часу полазка и мѣсту састанка, у знанѣ поставіо.

Дошавши у обиталиште своє, легне онако обученъ на постелю. Цѣо токъ досадашнѣгъ нѣговогъ живота проѣе му поредъ огледала душе нѣгове, и ужасаваюѣи се, увиди онъ хиляде ляга, съ коима є истый животъ окалянъ быо, одъ убиства Астуріевогъ, до уговора са Халошіемъ о убиству Хедвигиномъ. Нѣгова душа ниє се могла одъ образа Хедвигиногъ разставити. Умилный онай анѣелски ликъ, са црнымъ витицама косе и са онимъ магическимъ жарнимъ очима, дубоко су се у болю часть срца нѣговогъ упечатиле. Боля, благороднія чувства, пратіоцы нѣговы прваши срећны дана, почела су се будити и тресла су се у ружичной свѣтлости надъ морскомъ пучиномъ, у коіой є Молохъ нѣговій жертвы почивао. Овай пробудивши се, викао му є са пакоснымъ смѣхомъ: „Та ты се выше неможешъ вратити, па ма како се превіяо! На твомъ животу почива клетва Каинова. Ты си за преступника жигосанъ, па никаква рѣка суза неможе ти тай жигъ избрисати, съ коимъ самъ те я моимъ робомъ учиніо.“ — Но нешто изъ вышій сфера звонило є као благогласна музика: „Свакомъ каюѣемъ се грѣшнику прашта се!“ — и ова два сваѣаюѣа се чувства мучила су нѣгову душу и задржавали га у некомъ станю измеѣу сна и будности. Текъ после поноѣи падне онъ у некій краткій немирный санъ. Но и санъ є стаяо у саюзу са нѣговимъ сваѣаюѣимъ се чувствама, єръ су замршена привиѣеня и у сну занимала нѣгово узбуѣено уображенѣ. Изпрва тамни и неясни, ступе, потомъ све ясній поєдини образи предъ нѣга. Онъ є саняо, да лежи подъ тешкимъ стѣнама дубоко затрпатъ, коє су га удавити претиле. Гадна створеня пружала су са свію страна изъ пукотина, своє главе плазеѣи се къ нѣму и пузила су преко нѣговогъ ладнимъ зноємъ покривеногъ лица. Єдва є дисао. Садъ му се приближи неко анѣелско появленѣ, обасято небесномъ светлостѣу и почне стѣне обальивати и съ нѣга дизати, необзируѣи се на звижданѣ хиляду змія, коє су око нѣга палуцаюѣи єзикомъ скакале и трудиле се одъ предузетогъ посла поплашити га. Са небеско-тихимъ смѣшенѣмъ плашило є оно ове гадове и продужавало свой трудный посао. Іоштъ є валяло єданъ каменъ диѣи па є сирома избавлѣнъ быо. — Садъ изкочи исподъ тогъ камена єдна шарена, грдно велика змія и шкрипеѣи и чегртаюѣи устреми се управо к' срцу лежеѣегъ, да га єднимъ уєдомъ уништи. Брзо као муня, счепа оно небесно появленѣ исту змію и почне є давити, да є црна крвь на све стране прскала докъ напослѣдку неокончa. Іоштъ єданъ умилній и благосиляѣій погледъ бацы то появленѣ коє є садъ Хедвигино лице на себе примило, на избавлѣногъ, пакъ се разліе као чистый ружичный зракъ. — Албини пробуди се. Дубоко га є санъ тронуо. Нѣговъ добрый Геній са лицемъ Хедвигинимъ одржао є побѣду.

Сатъ на Инвалидскомъ дому избіе два. Онъ скочи, зовне слугу, кои є у предсобію спавао, и заповѣди му да одма конѣ седла и кола путничка спреми.

За време, докле є Лаіошъ конѣ и кола спремао, сматрао є Піетро ведро, звездопуно Небо. Тужна чувства обузму му душу. Єдна му се суза укаже у оку, коє веѣъ три пуне године ніе тай балсамъ имало. Благодѣтелно разлади му она дивлю ватру у грудима нѣговимъ.

Лаіошъ яви да су кола и коньи спремни. Албини. му заповѣди, да съ колима оде у кралѣвску улицу, да стане поредъ гостилнице кодъ вароши Париза № 34 куѣе, и да прими у кола две госпе, съ коима у брзомъ трку да иде вацкимъ друмомъ.

Лаіошъ оде, а Піетро сиѣе у авлію, узяше на нѣговогъ спремногъ веѣъ коня и упути се замишлѣнъ вацкомъ друму.

Оно одѣленѣ войске, коє му є дато за заштиту, веѣъ га є на єданъ пушкометъ одъ вароши чекало, а недуго за тимъ, па и Лаіошъ стигне га са свимъ колима и съ двѣма госпама у истимъ.

Албини изиѣе іймъ на сусретъ, и ту є то блаженство уживао, изъ очію Хедвигини топлу благодарность къ нѣму управлѣну видити, кою благодарность и мати са сузама у очима явно призна. „Мы вамъ усрдно благодаримо,“ рекне мати, „а у исто време и молимо васъ да се насъ, помоѣи лишены и у будуѣе примите и непрестаный нашъ заштититель будете!“

„Последню капъ крви срца мога жертвоваѣу за вашу обрану!“ повиче Піетро одушевлѣнъ, метнувши руку на силнокуцаюѣе срце своє.

Єданъ любвепуный погледъ Хедвигинъ, награди га за то увѣренѣ.

„Па садъ пожуримо се да мало измакнемо, пре негъ што ѣе сванути,“ дода Піетро, пустивши своегъ коня у касъ, комъ примѣру цѣло є дружство слѣдовало, обколивши кола.

У два сата по подне загрми ова чета преко моста тврдиње коморанске. Албини се брзо побрине за удобно смѣстиште оны двѣю женски, пак' за тымъ оде к' заповѣднику тврдиње, Клапки.

IV.

Страшльиво дркће злодѣй,
Кадъ види да су му умишляи одкривени.
АЛЕКСАНДЕРЪ ДИМА.

У дубокой ноћи, пошто є Халоши свою сестру и нећаку куће одпратію, упути се онъ арапской улици, самъ са собомъ полако се разговараюћи: „Ал' самъ будала био, три хиляде дуката дати непознатомъ єдномъ ниткову, безъ икаквогъ увѣреня да ће обећанѣ испунити! Ал' Каетано ми є ємацъ за оногъ могъ наямника! Да ли ћу га наћи, и какву ли ћу вѣсть получити? Већъ є 14 дана прошло, а онай красный нитковъ к'о да свой посо ни почео ниє!“ — У овомъ и подобномъ самоговору ступи Халоши у ону крчму кою мы већъ познаємо.

Само су двоица были унутра. Каетано и єдноокатый крчмаръ.

„Но, Каєтано,“ проговори Халоши дошавшемъ му на сусретъ Каєтану, „гдѣ су твои побратими?“

„Отишли су ово дана, некій к' югу некій къ сѣверу да свою срећу траже,“ одговори Каєтано.

„А вашъ воћа?“ запита страшльиво Халоши.

„Какавъ воћа! Мы нисмо воће имали, мы смо были слободни люди!“ одговори Каєтано раздраженъ.

„Дакле ко є био онай младићъ, съ коимъ самъ я оно вече уговоръ єданъ заключіо?“

„Исто као и мы, ал' воћа ниє био. Само што є свакадъ съ добримъ совѣтомъ при руцы био, и новце пунымъ шакама између насъ разсипао, придобіо є неку честь и узвишенѣ између насъ. Ал' воћа!? Не то намъ наша честь небы допустити могла!“ одговори афектираюћи Каєтано.

„За име божіе, гдѣ є дакле тай младићъ?“

„Незнамъ, немогу служити. И онъ є исто тако отишао, као и остали. А да немамъ я овдѣ, при свой строгости полиціе, приличанъ приходъ, и я бы већъ давно преко свію брда био.“

„О, я самъ срамно преваренъ!“ урликао є Халоши, и сѣдне тужно на єдну столицу. Каетано се подсмевателно насмеє. „То си ты кривъ, проклетый псе!“ повиче Халоши и скочи као бѣсомучанъ на Каєтана.

„Лудаче!“ рекне Каєтано, и уставши, баци Халошія са филозофическомъ спокойностћу натрагъ на столицу. „Ко ти є рекао да онако безъ главе радишъ?“

„О мои лепи дукати!“ викао є Халоши. „Были су нама валяна часть. Мы смо башъ онда требали новаца, особито моя дружина за путованѣ“ одговори смѣюћи се Каєтано. „Тако вамъ башъ и треба,“ дода онъ оштро; „я самъ вамъ био врло неспособанъ за онай посао, господине, пак' сте се на способніегъ обратили. Ха, ха, ха!“

„Да, да, тако быва увѣкъ ономъ кои людма добримъ невѣруе,“ дода єдноокій крчмаръ смѣюћи се.

„Шта да се чини садъ?“ закречи Халоши „говори добрый, драгій Каетано! светуй ме, помози ми!“

„Є ли? садъ самъ и я добаръ? ха? Пошто є другій награду однео, да ясовћуемъ и да помогнемъ? већ' ако бы лудъ био!“

„Златный Каетано! помагай, я ћу те наградити како се ненадашъ, само помози!“

(продужиће се.)

СПОМЕНИ ИЗЪ ПАРИЗА.

Палата Лувръ. Кадъ проћете поредъ цркве Сент-Жермен-л' Оксероа, цркве опустошене и обесчешћене у грађанской законой войни а садъ опетъ поновлѣне, видићете предъ собомъ стубове одъ Лувра, ово майсторско дѣло, коє бы се могло поставити у редъ чудовишта, кадъ бы се данасъ у 19. столѣтію томъ и чему могло дати име чудовишта. Ово зданіе у єдно є и лако и велико, оно у найвышемъ степену саюжава у себи два найотличнія свойства архитектуре, якость и умилность, чему се човѣкъ неможе довольно дивити. Али гле француске лакомыслености! сва ова величественость, изъ коє се види велико столѣтіе, обколѣна є простомъ трабомъ. Цѣлу ову палату окружаваю даске. Не само да се нису око овы величествены зидова посадила каква лѣпа дрва, као што є была воля великогъ архитекта Перо, но расту коекакве разне траве; мѣсто лѣпе и фришке зелене траве расте страшанъ коровъ. Гадно є видити, уєдно толику красоту и богатство съ толикомъ небрежльивости; коровъ, растѣніе развалина, кои съ уништенѣмъ прети овой недовршеной палати, овымъ благороднымъ зидовима; ту нема ни сѣнке какве липе. Толико кралѣва, република, царства, устава провели су подъ овымъ сводовима, безъ да су мыслили, да посаде коє дрво, мало зелене траве, да уклоне ову дрвену ограду.

Кадъ сте све ово споля посмотрили, онда можете ући у дворъ Лувра крозъ єдну велику капію. Овай є дворъ може быти одъ свега у Паризу найбогатіи и найлѣпшій, као да су га саме виле 16. италіянскогъ столѣтія одозго до доле украсиле; ово є єдно дѣло, у комъ су саєдинѣна художество и вкусъ, гди найбольій редъ влада у измышлѣнымъ украшеніама. Богатство уређено и безпогрѣшно, то є дворъ Лувръ. Али баците само єданъ погледъ на ово майсторско дѣло; єръ ако све изъ ближе подробно испитате, увидићете великій нередъ, велику небрежльивость. Видићете предъ собомъ само развалину, и найжалостнію одъ свію развалина, развалину єдногъ памятника, кои ніе быо довршенъ, смрть єдне палате, коя ніе живила, єдно велико столѣтіе безъ успомена, єданъ одзивъ кои нема ништа да рекне, басамаке, на коима ніе никадъ была човѣчія стопа, сазидана пустошина, тишина и страшна празнина по онымъ истымъ мѣстима, гди бы требало тражити движенѣ, ларму, светкованѣ, славу, художество, сылу, несрећу, революцію, пораженѣ, све, што сачинява ову безимену ствар, коя се зове в л а с т ь!

Чудновата є склоность Француза, да све предузимаю, а ништа недовршую! У почетку сасвимъ ватрено,

а послѣ сасвимъ ладно! Ко рекне Французима: Лувръ! то толико, а и много више значи, него кадъ бы ко, рекао египетскомъ паши: пирамиде! И заиста! у цѣлой овой гомили леньи и заниманы людій, кои пролазе тамо амо, кои иду и долазе безъ края, безъ престанка, безъ покоя, ни єданъ човѣкъ немысли, да є велика штета, што Лувръ стои тако недовршенъ. да є то нередъ, кои неприноси честь Француской; да кадъ бы ово свѣтско чудовиште, коє є тако лѣпо започето было єданпутъ довршено, съ пунымъ правомъ могао бы се Паризъ дичити и поносити съ найвеличественіимъ памятникомъ цѣлогъ свѣта. Кадъ бы се Лувръ саєдиніо съ Тилѣріяма, сачинявало бы найудивителніє, найреѣе и найвеличественіє позоріє найлѣпши и найвећи стварій, коє бы се налазиле подъ небомъ. Довршити Лувръ! треба само да се очисте прекрасны стубови, да се метну стакла на прозоре. єръ прозори на овомъ прекрасномъ двору нема ни стакла: вода и вѣтаръ и зима, неугодны и разораваюћи гости, непрестано улазе и дуваю у овомъ обиталишту, као да є то єданъ пустъ дворъ у алпійскимъ горама, и тако є цѣла ова лѣпа палата предана зими, топлоти, вѣтру, блату, прашини, нико у ньой необитава. нико ню непонавља; нико се небрине да сачува ове зидине и сводове, кои опадаю, ове прекрасне зграде. коє труну.

МУДРАЦЪ, ВЕШТАКЪ И ПОЕТА,

на развалинама древности Грчке.

(съ францускогъ.)

Славни мудрацы, чувени вештацы, безсмртни поєте поћите са мномъ у обасятелно полѣ поезіє! Одосмо да видимо славну Грецію, гди почиваю Омировы юнаци. Гробови юнака, пробуђены нашимъ гласомъ, казаће намъ да божественый пѣвацъ, кой є отргао имена ньиова изъ наручія заборавности, ніє обезсмртіо само уображенѣ своє. Даймо истини траюћи и постояный основъ, као што су стихови поєте. Покажимо, да є првый поєта, и историкъ првый; да є истинитъ у своммъ приповѣданю као што є истинить у своммъ чувству; да є могао увеличати своє юнаке, али да ій никако самъ ніє створіо; да є могао украсити позориште ньнове славе, али да га ніє самъ створіо. О вы живописци, повратите съ вашомъ вештиномъ у животъ ове величествене ликове удалѣны векова. Вы сте кадри ово чудо учинити; а славный поєта, узевши лиру, подигну ће подъ своимъ развалинама закопану Грецію као Америонъ Тиву. Ово велико тѣло безъ живота оживиће, и мы ћемо видити, да се подиже и устає овай божественый скелетъ човечіегъ рода и поноса, као да га є гласъ пророка пробудіо. На ньиовъ моћный позивъ добиће заборављена места свою древну снагу и сяйность. Планине и стѣне, и зелене пештере угледаће своє полубогове; дворови, гимназіе, изиће ће изъ свои развалина; скупоцѣный мермеръ Парскій, кой украшава данасъ обиталиште непросвештеногъ паше, повратиће се на своє право место; у Храмъ Минерве, Діане, Бахуса и Аполона; древни градови быће испунѣни своимъ првимъ обитательима: я видимъ опетъ Тиву и нѣногъ Епаминонда, нѣногъ Пиндара и нѣногъ Исіода, Гле, та Віотія вреди више, него слава нѣна! Ево Лезвоса, кой се іоштъ и садъ своимъ Питакусомъ слави, чествуюћи нѣговъ споменъ и пренебрегаваюћи нѣгове примере. Видимъ Митимну, Антису Митилину; у ньиовимъ горама повторава одзивъ умилне и божественe звуке Аріона, Анкиса, Сапере и Терпандра. . . А заръ тебе да заборавимъ, класичный предѣлу, кой си видіо, како се Грцы съ Троянцима боре. Олимпъ є найболый сведокъ ове велике борбе; Симоа, коя є валяла тѣла, шлемове и оклопе, како побѣдителя, тако и побѣђены. Здравствуй Идо, одмору богова! здравствуй и ты скривеный Гаргару! . . . Айдмо тамо на она поля, коя полива Илисъ и Кифисъ, места почитаня достойна, гди є изъ рода на родъ долазила науколюбива младежь; ето места, гди є Платонъ, сладкимъ убеђенѣмъ владао надъ срцама людій, гди є Димостенъ бацао громове свога красноречія на издайнике и на тиране. Кадъ угледасмо Атину, обузе намъ душу чувство туге и удивленя. — . . . О поєто, о любимче муза, кадъ є нога твоя ступила на прахъ, кой є произишао изъ пепела Есхина, Софокла, Еврипида и Пиндара, теби сузе потекоше. А ко ће се томе чудити? то є драгій и чувствителный сынъ, кой є у туђой усамлѣности нашао пепео свои предака. —

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Кральица Енглеска 16. Авг. повратила се у Енглеску. Она є паризку войску са 25 хил. франака обдарила.

— Одъ некогъ времена иде турска войска съ Дунава опетъ у Балчикъ и у Варну, одакле ће се навозити у Азію; изъ Рушчука отишао є Османъ-паша са іоштъ 4 паше и са 8—9000 войника. За остале трупе ніє іоште ништа опредѣлено.

— У Рушчуку запаліо се 29. Юлія магацинъ, гдѣ су фишеци, и тымъ є узрокомъ изгорело іоште 38 кућа; штета се прецѣнює на 12 миліона гроша. Барутъ ће се другій денеги одма изъ Шумле.

— Паризъ є іоштъ єднако препунъ гостію. Преко 640 хиляда странаца има; кои сви скупа око 10 миліона франака свакій данъ троше. Овакву скупоћу у свачему Паризъ непамти.

— Омер-паша непрестано у Цариграду настои око тога, да се ратъ съ Русима опетъ на Дунаву отвори, у томе осимъ остали подпомаже га врло Исманл-паша.

— Напредкомъ рускимъ у Азіи охрабљный краль одъ Бокаре, понудіо є рускомъ генералу на граници Кокана своє услуге, да 5 хил. люди и неколико топова на рѣку Оксусъ пошалѣ. Шахъ Перзискій такође стои са 20 хил. войника близу Мушида, и готовъ є да помаже руской войсци противу Киве и Кокана.

— Енглезка кральица са своимъ мужемъ и своимъ своіомъ децомъ посѣтила є гробъ старогъ Наполеона.

— Руска войска, коя є была Ерзерумъ притеснила, повукла се опетъ натрагъ.

Течай новаца: среб. 18%; дук. 5 фор. 31 кр. банкн.

У КЊИГОПЕЧАТЊИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 26. Августа 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. № 70.

ЧОВЕКОМРЗОСТЬ ИЗЪ НЕВѢРНЕ ЛЮБОВИ.

(продужено)

По некомъ времену, пошто є Каєтано подуго съ наслонѣномъ главомъ на руку у пушећій се пламенъ жижка гледао, проговори: „Овдѣ є добаръ совѣтъ скупъ. Онай младићъ, комъ сте се вы повѣрили, као да ніе башъ занатомъ бандитъ, (злодѣй) зато валя добро на две точке пазити, прво на предосторожность, друго на двоструку предосторожность. Єръ ил' є онъ какавъ извѣштеный майсторъ люде оладити, и зато предосторожность треба, или є какавъ тайный шпіонъ, и зато є двострука предосторожность нуждна!“

„Ахъ боже, шта ће се чинити!“ заєчи наново касиръ воєный, и почне се грчевито на столици окретати.

„Найболѣ є за садъ то, да вы вашу убиства шпекулацію одложите на іоштъ неко време, ал' жертву да никако изъ очію неизгубите. Остало ће се наћи.“

Малый овай злодѣй, Михаль почне наново якати, кадъ види да свой наймилій планъ іоштъ одлагати мора.

„Та ту непомаже стенянѣ ни урликанѣ!“ повиче нестрпљиво Каєтано, „да нисте вы онако будаласти были, неповѣровати се моіой вѣштини, коя є толико пута већъ чудеса чинила, то бы ваша стварь садъ у врло добромъ станю была. Садъ съ богомъ, мой драгій попечителю гергеіове финансіе. Ова є ноћь врло благопріятна и поспѣшна, па зато идемъ да іоштъ неке послове извршимъ.“

Съ овымъ рѣчма попіе Каєтано своє вино, рукує се са крчмаромъ и изиђе звиждукаюћи на полѣ. Неутѣшенъ слѣдовао му є и Халоши, и одкотура се кући своіой.

После безспокойне и безсанне ноћи, рано устане и оде у обиталиште сестре своє. На степенима сретне га Анинка, стара дойкиня нѣгове сестре, коя є исту изъ милости кодъ себе држала.

„Є ли твоя госпоя и господична већъ устала?“ запита є онъ. Зачуђено погледи га садъ баба ова „Я питамъ, єсу ли госпе већъ устале и обукле се?“

„Ай Исусе мой! та оне су већъ іоштъ пре два сата отишле, и садъ су већъ преко свію брда!“ проговори стара. „Іоштъ одъ синоћь, кадъ су кући дошле све су спремиле, пакъ су ютросъ пре зоре устале, сѣле на кола и некудъ отишле. Куда? — незнамъ! Я мислимъ то вы морате болѣ знати него я.“

Халоши побледи при овимъ рѣчма, и изгледао є као да га є душа оставила, дамари су му престали куцати, онъ є быо као громомъ пораженъ.

Зло! Я самъ издатъ!“ заурла онъ, потрчи низъ степене, и упути се своимъ обиталишту.

„Хи, хи, хи! Михаль є полудіо!“ закикоће баба „Зао човекъ; увѣкъ самъ говорила, богъ ће казнити єданпутъ!“ дода она тресући главомъ.

Халоши дошавши кући, нађе єдногъ официра изъ стана гергеіовогъ, кои га одма к' овомъ позове. Готово обезумлѣнъ ишао є онъ съ овимъ официромъ, кои му є непрестано путемъ приповѣдао како ће скоро опетъ битке быти и овомъ подобно, но Михаль ніе ни рѣчи чуо ни разабрао.

Мало за тымъ, стаио є Михаль као аветиня бледъ, предъ ватренымъ окомъ Гергеіовымъ.

„Но, господине касиру.“ проговори Гергей: „та вы изгледате као да сте четрнесть ноћій у неспаваню и піянкама провели; шта вамъ є?“

„Ніе ништа господине, мени се то често догађа, имамъ наступъ у цѣломъ тѣлу, грчеви проклети!“

„Садъ ніе време грчевима, господине касиру!“ одговори шалећи се врховный овай повелитель. „Операціе починю, зато самъ васъ и дао звати, да одете кодъ могъ генералногъ квартирмайстора, и да одъ нѣга упутствіе примите. Я се осланямъ на вашу, већъ познату ми точность, у набављяню потреба за моє войнике. Съ богомъ!“

Съ єднымъ величественымъ знакомъ руке, одпусти га Гергей. Халоши изиђе готово посртаюћи, наполѣ.

V.

Моя срце куца тихо,
Моя душа већъ нестрепи.
Али зашто? — незна нико,
Кромъ очію єдны лепы.

У Коморану є владало живо комешанѣ. Съ концемъ месеца Юнія операціе опетъ су се имале почети, и войска се Клапкина са Гергеіовомъ саюзити, пакъ онда заєдно на непріятельску войску на отвореномъ полю на-

пасти. Предъ тврдиньомъ на десно поредъ Дунава яки су обкопи дигнути были, и войницыма изъ града обседнути. Нека су одѣленя войске до предъ ћуръ послата была и предъ Етавомъ имали су своє предстраже. На супротъ ньи стаяо є храбрый генералъ Шликъ, са првимъ воєнымъ одѣленѣмъ.

Албини є было за време своґъ одпуста, найвише кодъ госпоє Ванди и уживао є опетъ блажене дане чисте любови; єръ га є Хедвига са найвећимъ жаромъ прве своє любови любила, па и ако га є по коя тамна мисао по кадшто и смућавала, опетъ є єданъ Хедвигинъ љубвепуный погледъ доволянъ было да му чело разведри. Онъ є было опетъ сасвимъ срећанъ, а особито кадъ га є мати Хедвигина увѣрила, да ће онъ наскоро свою милу Хедвигу предъ олтаръ одвести, и своіомъ є супругомъ назвати.

(край слѣдуе.)

СПОМЕНИ ИЗЪ ПАРИЗА.

(продужено.)

Изъ овоґъ првоґъ двора Тилѣрія улази се у другій грдный дворъ кои такође опада. На лѣвой страни лежи Музеумъ Француске. Између Лувра и Тилѣрія стаяле су куће, палате и улице, но царъ Наполеонъ, у свакомъ чуству великій, рѣшіо є, да Тилѣріе и Лувръ мораю сачинявати єдну и исту палату, сасвимъ напунѣна царске и кралѣвске славе и величества; у слѣдству тога царъ є купіо све куће, коє су му стаяле на путу; али ніе имао времена, да ій даде срушити: слава и Ватерло предупредили су. Бурбони, кои су се плашили свію царски планова, оставили су Лувръ у томъ стаю, у комъ су га затекли, такођеръ и Тилѣріе; и у своіой радости нису тражили, да ова зданія понављаю, спасу и увеличаю; они су постали малодушни, и сакрили се у свою палату, што су више могли, боећи се да ій револуція тамо ненаће. Луи Филипъ было бы предузео овай благородный задатакъ само кадъ бы было достойно подпомаганъ; и сигурно овай краль довршіо бы Лувръ, да є имао исту годишню плаћу, као Бурбони. и да є дуже остао на престолу. А садъ подъ Луй Наполеономъ, опредѣлѣни су нѣколико миліона франака на извршенѣ царски планова у смотреню Лувра и Тилѣрія, но будућность исты палата лежи у дубокой тами.

Башта у Тилѣріяма. Ова є башта найумилніе мѣсто на свѣту. Колико самъ пута туда шетао, увѣривши се, да нигди у момъ путованю по Европи нисамъ нашао лѣпшій свѣтъ, усредъ найлѣпши дрва, коя обколяваю найбогатія зданія, и у найвеличественіой вароши! Свѣтлый песакъ као злато покрива сва дугачка шеталишта по башти, по коима се шетаю найболѣ женске у лѣто, єръ є башта пуна сѣнкій и цвећа; у зиму, єръ се іоштъ у башти показуе сунце. У овомъ прекрасномъ мѣсту свако доба живота, свако годишнѣ време има своє любимо мѣсто, гди се за цѣло свакій данъ у єдно исто време налазе и састаю. *У великомъ шеталишту* састаю се млади люди и младе женске. Женске седећи на сламнымъ столицама, разговараю се о моди, о театру и о романима. Женска у Паризу има свагда два начина разговора: разговоръ по явнымъ мѣстима и шальивый разговоръ у салонима. На примѣръ, у Тилѣрійской башти, или у театру женске се разговараю само о стварима, коє свакій може слушати, ту нема оговараня, шале, но само є невинъ и неувредителанъ разговоръ, кои се никога нетиче, у комъ свакій може участвовати. Найлѣпше Паризске женске свакій данъ састаю се у овомъ великомъ шеталишту по Тилѣрійской башти. Свакій часъ поздрави ій по гдикои господинъ и пробесѣди кою рѣчь съ ньима, и овай поздравъ сматра се као посѣштенѣ. Свака є Паризкиня кодъ куће пуна умилности, али озбильне умилности; а кадъ є гди на страни онда є уздржателна и ладнокрвна. Паризкиня чува свой простъ шеширъ, свою просту хальину, своє просте ципеле за велико шеталиште у Тилѣрійской башти; она неиде тамо само, да ню други виде, но да и она друге види; она неиде тамо, да іой се други диве, но да се другима допадне; она иде тамо, кадъ наступи часъ нѣне слободе и покоя. — У овомъ великомъ шеталишту Паризкиня нема никакве супарнице, но само пріятельице; на томъ мѣсту нема она никаквогъ раскошія, но само вкуса. Како є прекрасно вештество єдна Паризкиня у великомъ шеталишту по Тилѣрійской башти!

Младежъ осѣћа найболѣ благоволителный упливъ овы срећны сѣнкій у башти. Я нисамъ обожатель млады людій у Паризу. Я налазимъ, да су оны леньи, горди, суетни, кукавни; у осталомъ овомъ воспитани духови съ врло маломъ бригомъ на врату; врло нерѣшителни између добра и зла, између праведногъ и неправедногъ, лако пролазећи крозъ све крайности; данасъ су републиканци, сутра су оддани монархіи: данасъ су раскошни, сутра су штедљиви. А данасъ младъ човѣкъ у Паризу, кои є обично врло учтивъ према женскима, люби само конѣ и пушенѣ дувана. Неговорити са женскима, непоздравляти ій, направити іймъ мѣсто, чимъ се укажу, то є высокій француски тонъ. Я одъ овогъ проклетства одузимамъ младе Паризліе у великомъ шеталишту по овой башти. Ови іоштъ почитую женске, то єсть, они ій іоштъ любе. Они знаду одказати, свакій данъ по 1—2 сата, овой страшной страсти пушеня дувана, коя ће пре или послѣ проузроковати велику промѣну у нравима и обичаима француске младежи. Дуванъ є велика страсть млады людій у Паризу. Овой неочекиваной страсти жертвую они и найлѣпше разговоре, умилности духа, великолѣпности салона, учтивость према женскима, ову дражесть францускогъ дружевногъ живота. Пушенѣ дувана ступило є на мѣсто млоги увеселѣня и радости паризки салона; цигара є постала вѣрный пріятель младогъ Паризліе, пріятель, кои се увѣкъ за савѣтъ пита, — савѣтникъ често лень, страственъ красноречивъ, — но на кога се нетреба уздати, єръ онъ има све люборевнивости, єръ онъ са своіомъ ватромъ, са своимъ димомъ удалява сва пріятельства, све любави. И тако можете имати добро мнѣніе о младымъ людма, кои се шетаю у великомъ шеталишту по башти, тражећи съ немирнымъ погледомъ свою залюблѣну. Они съ почитанѣмъ проћу поредъ нѣ, и єдва се усућую, да ню познаду, єръ су женске само у великомъ Тилѣрійскомъ шеталишту сачувале свою власть; по другимъ мѣстима могу се оне презирати, може се заборавити, да іймъ се учини поклонѣнѣ, а оне мораю быти обожаване, поздрав-

лѣне у овомъ великомъ шеталишту. Овдѣ женске єдна другу подпомаже; оне имаю благоволителанъ погледъ само за онога, кои са своимъ почитанѣмъ према њима заслужує њіово благоволѣнѣ. Мати доводи овамо своју ћерку за удадбу, а млади люди тамо долазе, да изберу себи супругу. Жена води тамо своґъ супруга, и млади люди тамо долазе, кадъ єи мужъ поредъ своє жене; съ єдномъ рѣчи, оно мало учтивости и высокопочитаня према женскима кодъ младоґъ мужкоґъ, а мало уздржателности кодъ младоґъ женскоґъ пола; мало младости и невиности, мало уздржателности и чисте искрене любави, коє є паризкій свѣтъ іоштъ сачувао, нашло є прибѣжиште у великомъ шеталишту у Тилѣріяма.

(продужиће се.)

МРВИЦЕ.

— Прайзскій официръ, кой се неко време у Улму врбујући войнике бавіо, добіє заповесть да къ регементи своіой натрагъ иде. Уочи оноґъ дана, кадъ ће на путъ поћи, доће му єданъ врло лепоґъ узраста младићъ и понуди му се, да га у войнике пріими. Почемъ є младићъ тай, на комъ се видило, да є поредъ врло лепоґъ узраста и врло лепо воспитанъ, яко дрктао, то га официръ за узрокъ дрктаня запыта. „Дркћемъ одъ стра, да ме нећете примити," одговори младићъ. Кадъ є то изговоріо потеку му сузе низъ образе. „Нећу, нећу васъ заиста одбити; я васъ свесрдно пріимамъ; како сте таково што и помыслити могли?" запыта официръ „Єръ ће вамъ се, може быти, капара, кою ћу я да иштемъ, повелика учинити." „Па колико иштете?" запыта официръ. „Мене никакова подла чезня за новцемъ, него крайнѣ нуждна потреба приморава, да иштемъ сто форинтій; и я ћу быти найнесрећніи човекъ, ако ми вы то одкажете." Одговори младићъ. „Сто форинтій" настави официръ, „то є заиста млого. Него, све бадава, вы ми се допадате; я се надамъ, да ћете вы дужности ваше точно испунявати, и зато се нећу съ вама ни да погађамъ. Ево вамъ сто форинтій. Сутра ћемо на путъ." Младићъ одъ велике радости бы као изванъ себе. Замоли официра, да му допусти до куће отићи, и обећа се, да ће крозъ єданъ сатъ опетъ доћи. Официръ гледаюћи на нѣгово честно лице поверує му и пусти га. Но будући є нешто чрезвичайно и тайнепуно у целомъ поведенію нѣговомъ примѣтіо, то га любопытство натера, да за ньимъ по издалѣ иде. Официръ усугуби кораке, и кадъ є до апсански врата дошао, чує, како младићъ апсанціи рече: „Ево новаца, због чега є отацъ мой затворенъ. Пустите ме брже къ нѣму, да му ій предамъ, и да га одъ свезе те ослободимъ." Апсанція му по захтеваню учини. Официръ є іоштъ мало постаяо, да му времена даде, да самъ предъ отца свога изиће, а после и онъ за ньимъ доће. Какво позоріє! видіо є младића у наручію отца свога, почитанія достойне старине, кой га є тврдо къ срцу своме притиснуо, и безъ да є речице говоріо, са сузама га орошавао. Неколико є већъ минута протекло дотле, докъ є официра спазіо. Съ погруженымъ срдцемъ приближи се садъ овай къ ньима и стариви рекие: „Будите спокойни, я вамъ нећу сына отети. Допустите ми да и я участникъ будемъ у заслуги нѣговоґъ благородноґъ поступка. Онъ є слободанъ, а новацъ, съ коимъ є онъ тако великодушно употребленъ учиніо, нежалимъ." Отацъ и сынъ падну предъ нѣга на колена. Младићъ се съ почетка узтезао, да поднешену му слободу прими, но великодушный официръ навали, да онъ кодъ отца свога остане; изведе ій затимъ обоє изъ апса, и при полазку своме однесе са собомъ ту веселу савесть, да є две несрећне душе, коє су врло мало заслуживале да такове буду, срећнима учиніо.

— Надничаръ єданъ падне на ту нечовечну мысао; да жену и децу свою отрує. Онъ купи єданъ овчіи бутъ, натре га яко сичаномъ, донесе га и преда жени казавши ioй, да га у неделю, ма онъ и недошао кући на ручакъ, испече и съ децомъ се почасти. Као што є рекао, тако доиста и изостане и недоће у неделю на ручакъ, а жена нехте безъ мужа свога благовати, већъ зготови друго ело, а печенъ бутъ остави на страну. У понеделякъ доће мужъ кући и донесе у руцы неколико риба, што є у путу купіо, и ужасну се кадъ є жену опазіо, па є запыта за здравлѣ, и єсу ли бутъ поели? Испсує жену, што ниє учинила, као што є онъ рекао, и заповеди ioй да она сада бутъ еде, а да за нѣга рибу испржи. Чимъ є ово готово было, почне онъ одма лакомо рибу ждерати, и текъ доцніе запыта, на чему є риба пржена, на коє му на горку тугу нѣгову чуварна жена одговори, да є рибу на масти оной, коя є одъ бута претекла, испржила. „Я самъ отрованъ!" викне несрећникъ и садъ исповеди жени грозну намеру свою, па и то іоштъ за времена, єръ є бутъ већъ изсеченъ было и текъ што га окусили нису. Безбожникъ є іоштъ два сата у найстрашніимъ мукама и пребациваню совести своє живіо. Тако често последице грехова на собствене своє проузроковатељ падаю.

МИРОЂІЯ.

Свећа. — Ово є она искра сунца, коя стои у власти човека. Ни єдна ствар на свету тако очевидно, нежертвує сама себе светлости као свећа. Она примѣтно плаћа своимъ животомъ услугу кою човеку, и то безъ икакве своє себичне користи чини. Свећи су подобни они, кои своима ближньима помажу отечеству се жертвую, полезна заведенія подижу, а никаквой се ползи отудъ ненадаю. Зато, што годъ выше светлости има, све су свеће ређе и скуплѣ. Свећа є светиня. Она насъ крозъ све родове побожности прати. Са свећомъ у руци носи насъ мати на крштенѣ, са свећомъ дочека є свештеникъ и крсти дете; према свећи славимо и ломимо колачъ; према свећи заклињемо се князу и отечеству; према свећи ломимо чесницу; са свећомъ допрате насъ у цркву на венчанѣ; са свећомъ у руци изданемо, и напоследку свећа на нашемъ гробу гори. Целогъ готово живота другуємо са свећомъ, и опетъ ни'єданъ нисмо свећа. Десетъ кралѣва, коє зовемо величествомъ, светлостћу, и сіятелствомъ, нека стану ноћу у єдну собу, онда ћете видити, да су люди као и остали люди, и да ни одъ єдноґъ несія сяйность, видићете, да єдна мала свећица, већу светлость распростре него кинескій царъ, кои се назива братомъ сунца. За заслужене люде найвеће име,

коє му отечество може дати. было бы да га *свећом* назову. Свећа є было Доситей, но съ томъ разликомъ, што, и кадъ є додна догорео своме роду, ниє се угасио, него му непрестано светли, безъ икакве своє користи.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Првый господинъ. Я ћу васъ тужити, вы сте у єдномъ друштву, гдѣ су се разговарали да самъ я ученъ и паметанъ, казали, да нисамъ ученъ и паметанъ.

Другій господинъ. Невѣруйте. то ниє ништа истина. Єр' я у колико самъ годъ друштва было, нигдѣ іоштъ ніє се говорило да сте вы ученъ и паметанъ, и потоме ни я нисамъ могао то казати што ме вы бедите.

МАЛИНЕ.

Кадъ є девойка у 15-ой години куда иде онда? — Иде у шеснаесту.

Кадъ простъ човекъ вѣрує да се земля окреће? — кадъ є піянъ.

У чему є больи спѣвателъ Даворя, одъ єдногъ бунара? — у томе што є онъ неизцрпимъ.

Коє се србске књиге найболѣ продаю? — оне коє се на ересію даю.

У чему се молеръ и ловацъ слажу? — у томе, што обоица ради су да погоде.

ЗАЧИНЦИ.

Ко мало говори мало има и да одговара.

Да нема грѣшника, не-бы было ни светаца.

И ђаво є учтивъ кадъ му се ласка.

Ко лако вѣрує, лако се и превари.

Скупо продати ниє греота, али є греота криво мѣрити.

Найслађе воће на високо стои.

Нетреба хвалити данъ докъ сунце незађе.

Буди нѣжанъ кадъ си мећъ голубовима, а буди лукавъ кадъ си мећъ лисицама.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Нѣгова свѣтлость князъ са целомъ своіомъ свѣтломъ породицомъ, приспѣо є 25. о. м. у Бѣоградъ.

— После дужегъ болованя преселіо се 24. о. м. у вѣчность г. Милошъ Миковићъ капетанъ пѣшачкій и ађутантъ штаба.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Крима нема никакви знаменити новости. Саюзници продужаваю свой посао полако, али стално; они сада се утврђую према левой страни Корнилевогъ шанца, премда ій Руси у томъ послу врло узнемирую; а нарочито сметаю имъ много нишанціе, кои иза цакова вуномъ напуњени непрестано туку. Докъ су саюзници подигли батерію № 22. погинуло є 856 франц. солдати. — Генералу Тодлебену, кои ниє могао трпити да се са свимъ одъ рана излечи, позлоєдиле су се ране, за то што є ишао и самъ собомъ надгледао послове. Онъ се сада налази у шпиталю у Симферополю.

— Изъ Одесе одъ 13. Авг. являю: да ће се тамо држати велика воєна маневра На той маневри бы-ће 40 баталіона пѣшака, 32 ескадрона коњника, и 18 батерія; коима свима управля ће генералъ Лидерсъ. Садъ се почело сумняти да ће и царъ Александеръ у Одесу доћи: одъ тога пута задржали су га догађаи у балтиском мору.

— Изъ Лондона одъ 11. Авг. являю: како се све нови ие енглезке туже, да є врло мала полза добивена са побѣдомъ на Свеаборгу; и являю да су све кумбаре сбогъ млогогъ пуцаня тако изкварене, да се већъ заедно са онымъ лађама на коима су быле, у Енглезку враћаю; одакле увиђаю, да є воєный походъ на источномъ мору за ову годину свршенъ.

— По гласу єдногъ дописа изъ Петербурга одъ 4. т. м. руска войска тако є оскудна у официрима, да штуденте универзитета кои ступе у воєну службу, одма за поручике примаю; шта выше и ђаке изъ Гимназіе примаю, съ тымъ пробитачнымъ условиємъ да ће за 6 месеци постати официри. Питомци пакъ воєне школе, іоштъ у прошлой години добили су то право, да пре свршетка своегъ школскогъ теченія могу као официри у войску ступити.

— Кральица Енглезка бавила се свега у Паризу 8 дана. Цело то време было є Паризу као єданъ найвећій и найсветчаный празникъ. Посѣта нѣна гробу старогъ Наполеона, найвећма є дѣйствовало и на Енглезе и на Француже. При ноћи съ буктињама, увео є царъ Наполеонъ Кральицу у инвалидску цркву, гдѣ є она тронуто стаяла према сандуку у коме онай великій непријатель Енглезке Наполеонъ I. почива; съ овомъ посѣтомъ утврђена є свеза између Енглезке и Француске, съ овомъ посѣтомъ, помирила су се ова два народа, кои су се 7 вѣкова, између себе гложили. Нигда старый Наполеонъ ниє могао помислити, да ће *нѣговъ* синовацъ Енглезку кральицу нѣговомъ гробу довести, и да ће є нѣгови другови одъ Ватрелоа, дочекати внучѣи: да живи кральица! и да ће црквена музика поредъ нѣговогъ гроба свирати Енглезку химну: „Боже храни кральицу.“

— Изъ свію нвости и изъ свега што се ради, види се да ће се овай ратъ на выше времена продужити, него што млоги мисле. Саюзници и несаняю о томе да свою войску изъ предъ зидина Севастополя уклоне, него живо настоє о томе да Севастополь и савъ Кримъ заузму, а пре тога неће никаква предложеня и разговоре о миру да воде, толике учињене жертве у людма и у новцу немогу они прегорети, безъ важногъ каквогъ добитка; Русія пакъ ограничаваюћи се само на то да се брани, посвѣдочава, да се овоме рату неможе ни издалека опредѣлити време траяня, и да се рѣшила, дочекивати удаљене своє непријателѣ на своимъ границама. О новимъ преговорима мира, о конма се писало да ће скоро з[illegible]очети, нема сада ни разговора. Светъ є истина желянъ м[illegible], али ко се може миру надати, кадъ види, да се ратъ измеђ[illegible] такови велики држава води, одъ кои ни єдна до найвеће крайности неће пристати на миръ за себе шкодљивъ и сраманъ.

Одгонетке у № 68: — Перо. — Кадъ гледа крозъ прозоръ. — Загонетка. — Подрумъ. — Полюбацъ.

Течай новаца: сребр. 17%; дук. 5 фор. 30 кр. банки.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КЊАЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 30. Августа 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ налази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 71.

ЧОВЕКОМРЗОСТЬ ИЗЪ НЕВѢРНЕ ЛЮБОВИ.

(крај.)

Битка она кодъ Ђура 28-га Юнія 1849. године, коя є мацарской революціи првый ударъ задала была, была є већъ свршена. Гергей приспѣ на два сата доцніе на бойно полѣ, и буде бѣгаюћимъ трупама сасвимъ натрагъ потргнутъ. У той є бытки Албини чудеса храбрости починіо, ал' као єдиный ніе могао ништа чинити.

На два дана после ове битке сукоби се онъ у Гергеіовомъ главномъ стану са касиромъ Михалѣмъ Халошіемъ. Оба су была сама. Текъ што га є Михаль угледао, скочи као тигаръ к' нѣму.

„Ты си онай бандитъ изъ крчме у арапской улицы, кои ме є за онолике новце преваріо!“ повиче му промуклимъ гласомъ.

Намргођенъ ал' тихо одговори му Албини: „Господине касиру, умѣрите се! Ово мѣсто ніе нинакои начинъ сходно за ближа изясненя у тако тугальивой ствари; ако се желите извѣстити, а вы ми слѣдуйте у моє обиталиште, пакъ ћете све на ваше задовольство дознати.“

Механично слѣдовао є Халоши у Албиніевъ недалеко лежећій квартиръ.

Кадъ ту доћу, заключа Албини брижльиво врата, па почне овако: „Премда я према вама, господине касиру никаква сажаленя неосећамъ, ипакъ ћу изъ некій особиты узрока оно срамно ваше дѣло прећутати и свету неявлятн. Вы сте были намислили вашу сестричину убити, но Хедвигинъ анѣелъ хранитель довео васъ є у моє руке. Я нећу нипошто лагати, да самъ се я преће безъ волѣ, само нагономъ гонѣнъ, да на люде мрзимъ и да ій упропашћавамъ, съ таковымъ дѣлма занимао. Алъ я самъ умео и разликовати узроке кои су човека на такво крвно дѣло побуђивали, пакъ ако су узроцы были по момъ начину, онда самъ ій се и примао, є-ли была мрзость или освета, онда є мой ножъ было приправанъ да ій послужимъ. Но ако є была само жеђъ за благомъ ил' ниска себичность, то самъ было сасвимъ противанъ, таковомъ изроду помоћи; напротивъ, я самъ было тайный опоминачъ оны, кои су се у опасности налазили, узевши тобож' на себе то дѣло, а тайно было самъ ньіовъ хранитель. Тако є и съ вама было. Ваша є сестра и Хедвига већъ опоменута, и оне стоє подъ моіомъ заштитомъ. Дакле немойте се усудити, да тимъ лицама, ма на кои начинъ опасни будете, єръ ћете самномъ посла имати, и можете вашимъ животомъ платити.

Я самъ тако срећанъ, да самъ любовь Хедвигину и цѣло повѣренѣ матере нѣне задобіо, и скоро ћу Хедвигу и предъ олтаръ брачный одвести. Уяка моє будуће супруге, нисамъ радъ суду предавати; но надамъ се, да се вы никадъ усудити нећете, да съ немиромъ измећу мене и нѣ ступите. На данъ вѣнчаня мога, добићете у новцу, одъ мене десетъ хиляда дуката, наравно текъ четвртину одъ оногъ што сте се крвнымъ путемъ добити надали, ал' сте баръ чисти одъ єдне погрѣшке више, а ево вамъ вашегъ крвногъ новца натрагъ, когъ сте ми дали были!“

Съ овимъ рѣчима оде Албини къ орману, и извадивши неколико фишека завіены дуката, бацы ій предъ Халошія.

Овай є изгледао као да се наново родіо, кадъ є видіо да баръ нешто добія, гдѣ є мисліо да є све изгубити морао. У радости хтѣо є маіору око врата пасти, но овай га презрително одтури и окрене се одъ нѣга.

„Маните се тій церемонія; но за єдно васъ молимъ, неусудите се више ни мени ни вашой, почитанія достойной сестри, а іоштъ найманѣ Хедвиги предъ очи изићи. єръ ће презренѣ и срамъ вама на сусретъ ступити. Садъ одлазите, имамъ посла!“

Брзо скупи Халоши дукате, и удали се, боећи се да се маіоръ непокає.

Кадъ овай изиће, уздане Албини дубоко, и рекне: „Отче небесный! хиляду ти пута благодаримъ, што си ми дао, да се безъ срама на добаръ путъ повратимъ. Радосно ћу одъ садъ остатакъ живота могъ каянію и поправляню грѣхова мои употребити. А моя добра звезда, моя Хедвига, окрѣпиће ме ако одъ труда сустанемъ!“

Накратко за тымъ падне Коморанъ; међу онима, кои су са Клапкомъ у Енглезску отишли, было є и Албини са своіомъ већъ вѣнчаномъ супругомъ и нѣномъ матеромъ. Пре нѣногъ одлазка дознаду за жалостно скончанѣ Халошіево: После оногъ догађая кодъ Вилагоша, онъ є Русима у руке пао было, и због некій опасны при нѣму нађены писама, обешенъ.

Путујући, приповѣди Албини своіой супруги исторію живота свога и нѣгова досадашня заблуђеня и погрѣшке. По свршетку приповѣданя загрли га тронута Хедвига, и рекне му: „Милый мой Албини! Невѣрна те є любовъ човекомрзцемъ учинила — вѣрна ће те любовъ са човечеством, са светомъ и съ тобомъ самимъ помирити!“

СПОМЕНИ ИЗЪ ПАРИЗА.

(продужено.)

Съ оне стране ове праве Оазе, пуне учтивости и лѣпогъ вкуса, подижу се сасвимъ на крај баште, велика дрва, жалостна у зиму, тавна у лѣто. Ова удаљна шумица сачинява скоро пустињу у башти. Има много прилѣжны шетаоца, кои и незнаю за ову тавну, у тишини лежећу шумицу. Не бы човѣкъ ни мисліо, да се налази у средъ єдне одъ найвећи и многолюдніи европски варошій. Кадъ бы се човѣкъ на єданпутъ нашао у сѣнки ове скоро друиндске шумице. Нико тамо неиде, изъ узрока, што човѣкъ неможе тамо никогъ видити. Но кадкадъ се случайно ту наиђе на каквогъ усамљногъ шетаоца, кои проваћаю своє дуго врѣме, скоро увѣкъ своє дуго врѣме любави. Ту се налазе доста бѣлы мермерски штатуа, а башта є пуна штатуа. Стародревность и найновія врѣмена, стара Грчка, старый Римъ, Паризъ, мермеръ, каменъ, тучъ; све се ту у излишеству налази, у штатуама изображено. Поћите напредъ, оставите на страни оно мало єзеро, гди се играю црвене рибице, пакъ пењући се по неколико басамака, бы ћете на шеталишту поредъ обале. И ово шеталиште има своє опредѣлѣнѣ: овуда се шетаю филозофи. Овамо долазе умни люди у своимъ срећнымъ магновењима, кадъ стане мысао; овдѣ говорникъ изъ камере депутираца на тенани приуготовлява своє слово противъ каквогъ држављника, кои опетъ одъ своє стране мысли на опровржења, коя бы му се могла навести, и на оно, што бы требао одговорити. Ово шеталиште поредъ обале жалостно є и усамљено. Рѣка Сена тече полагано при подножію, а улица Риволи протеже се поредъ другогъ, овомъ противоположеногъ шеталишта, то су башъ двѣ противности у раздѣљню баште. Тамо є доле хука буна, а овдѣ є тишина; тамо є доле посао и дѣланѣ, а овдѣ є мысао; — између ове ларме и ове тишине, између дѣла и покоя, између улице Риволи и рѣке Сене, између тріумфалногъ свода (l'arc de triomphe de l'étoile) и двора Тилѣріє, шета по єданъ жалостанъ и срећанъ любезникъ, кои саня, и кои се нада! А шта му чине властъ, сила и тавность, слава и немиръ, тріумфалный сводъ и кралѣвскій дворъ? Онъ є найсрећніи, наймудріи на овомъ свѣту, или іоштъ болѣ, онъ є єданъ єдиный срећный. Само є онъ мударъ, сыланъ, славанъ, паметанъ, — онъ люби! друге бриге нема.

На крај овогъ шеталишта чує се радостна и весесела вика. То су найлѣпша дѣца у Паризу, коя се предала своіой забави. Одбаците ваше филозофично умствованѣ, ваше дубоке мысли, пакъ идите, те гледайте ову лѣпу дѣцу, коя играю, гледайте пролеће човѣческогъ живота у своимъ цвѣту! Мы смо на обали малогъ єзера, гди є бѣлый лабудъ вѣтровима предао своя крила, не далеко одъ мале баштице, кою є царъ Наполеонъ дао уредити за свогъ сына, краля римскогъ, жалостно мало кралѣвство одъ нѣколико четвороуголны стопа, кое є царевъ сынъ у онай истый данъ изгубіо, кадъ є отацъ изгубіо Паризъ и Римъ, Французску и Италію и цѣо свѣтъ! Кукавно дѣтенце! умрло є тако рано іоштъ као краль и то краль Рима! У време юлійске паризске революціе было є у Европи три млада мужа, кои су сѣдили на басамацима великогъ престола: Єданъ є унукъ царевъ, сынъ царевъ, другій є законный наслѣдникъ престола, кои є быо престолъ краля Луи XIV.; а трећій є сынъ революціе, коя га є она посынила, коя га люби, коя у нѣму полаже толику надежду. — Наполеонъ, Бурбони, Орлеани! — —

Нема ништа лѣпше ни красніе за око и уво, него гледати и слушати ову малу паризку дѣцу. Мати ій доводи у тилѣрійску башту, и одма радостно трче они на свой свакидашньій састанакъ. Изъ ньіовогъ дрзновеногъ погледа, изъ ньіовы румены устній, изъ ньіовогъ руменогъ, здравогъ лица види се найлѣпшій узрастъ. Свака мати, што є найболѣ знала, украсила є своє дѣте. У цѣлой вароши нема за ньи доста чипкій, свиле, сомота. Они, безъ икакве бриге, као што є обично у дѣтинству, мысле само на увеселенія; они предузимаю разне вѣште игре у коима се већъ показуе ньіовъ духъ и ньіова храброст. У овымъ тѣлеснымъ играма нема вике, ни ларме, нема плача, нема страха; онай, кои є быо излупанъ опетъ устане, и наново опетъ започне борбу. Одъ ово доба одкриваю се сви урођени дарови ове деце. Међу малымъ дѣвойкама наћићете све склоности єдне жене. Єдна већъ ашикуе и допада іой се нѣна мала бѣла хальина; єдна є опетъ замышлѣна и усамлѣна саня о небу и у себи повторава лѣпе стихове Ламартина; друге су опетъ живлѣ и несташніе, као мушкарци, уплету се у ньіове игре, и ньи приведу, да се повиную свима ньіовимъ дѣтинскимъ женскимъ ћудима. Колико самъ ій я видіо у ньіовой десетой години, коє ће быти лѣпе, као анђели! Растећи струкъ, летећа коса, мале ручице! Мати ій гледи са сузнымъ очима, съ радостнымъ срцемъ. Мати Паризкиня поноси се са своимъ сыномъ, и срећна є са своіомъ кћери. Млада мати, коя води за руку свогъ десетогодишнѣгъ сына, иде тако гордо и поносно, као да є супруга францускогъ маршала. Млада мати, поредъ коє сѣди нѣна ћерка одъ десетъ година, тако є брижна и немирна, као да іой є ћерка двадесетъ година стара. Ни у єдной варошы на свѣту немотри се тако озбильно на дѣцу, као у Паризу. И сама су дѣца већъ упознала, своє достоинство и готово цѣло величество дѣтинства. Слуге говоре съ ньима съ высокопочитанѣмъ; родитељи съ ньима нѣжно, говоре; дѣца се поздрављаю и ньима се кланя, као и людима. Малымъ дѣвойкама исто се толико ласка, као и младымъ господичнама. Париско дѣте руча за асталомъ са своимъ родитељима: оно проводи дане кодъ своє матере у салону; оно иде у шетню съ матеромъ; оно види и найтайніе сузе и смѣхъ своє матере; іоштъ зарана научи оно исторію своє фамиліе, нѣну срећу и несрећу, нѣне надежде; оно постане іоштъ зарана озбильно, и паризско дѣте чини правымъ човѣкомъ то, што оно може дуго колико хоће, и сасвимъ остати, као дете.

(крај следуе.)

МРВИЦЕ.

— Човекъ єданъ, кой се хтео слободомысленикомъ показати, препирао се съ разумнымъ другимъ човекомъ о могућности чудотворства. Овай се трудіо да то докаже, а онай немогући то опровргнути, постара се да га изсмеє. Онъ рекне: А веруєте ли вы и то, да є магарацъ кадгодъ говоріо? Овай одговори: кадъ вы говорите онда и то веруємъ.

— Єдномъ утече апсеникъ єданъ изъ апсане. Дуго времена нису га нигди наћи могли; али онъ, кой є є лень и немаранъ быо, наскоро затимъ дође самъ, пріяви се апсанціяма и замоли се, да га опетъ у апсъ приме. Стварь дође до суда, кой после дужегъ советованя изрекне напоследку ову пресуду: „почемъ се Н. Н. єданпутъ апса своєвольно лишіо, то се захтеваню нѣговомъ удовлетворити неможе.“

— Лудвигъ XIV. появи се єдномъ предъ капіяма Амстердама, кой у томъ магновенію никаковогъ одпора дати ниє могао, и гди є найвећа забуна владала. Магистратъ се скупи, да се посоветує о начину, шта да се у томъ обстоятелству чини. Єдногласно заключе да ключеве одъ вароши кралю предаду У томъ магновенію опазе, да старый управитель варошкій спава, и да онъ мнѣніє своє іошъ дао ниє. Пробуде га дакле, и кажу му, како су заключили, да ключеве одъ вароши предаду. „Єл' ій онъ искао?“ запыта стара спавалица. „Іошь ниє,“ одговоре му.“ „Ако є тако, господо,“ придода онъ „а вы баръ чекайте дотле, докъ ій онъ непоиште.“ — Ова єдина речь спасла є републику.

— Матрозъ єданъ на некой воєной лађи изъ непредосторожности и невештине испусти капетанову сребрну машину за тей у море али нимало неизгуби присудство духа већъ сасвимъ спокойно запыта притяжателя машине: Господинъ капетане! Може ли се стварь она за изгублѣну сматрати, за кою се зна гди є?“ „Неможе,“ одговори овай. „Тако се немойте ни вы ништа бринути за вашу машину одъ тея, єръ я зацело знамъ, да є она на дну мора.“

— У прилично нечистомъ Паризу живи силна светина само одъ тога, што пролазећимъ людма явно на средъ сокака обућу чисти. Тако є єданъ између мложине те имао тако млого посла, да є морао дерпште єдно къ себи у посао узети. После краткогъ времена посвађаю се газда и слуга, и свађа се та съ тымъ оконча, што є газда слуги службу одказао. Слуга спремивши се да пође поносито рекне газди: „Дакле, я нисамь више кодъ васъ у служби?“ Ниси, одговори овай. Слуга се окрене, седне на столицу, извади изъ торбе своє паръ ципела и рекне газди: „Очисти ми ципеле!“ газда поцрвени и нехте то чинити, а слуга опетъ нехте одъ захтеваня свога одступити. Како су пакъ право и новацъ на страни слугиной были, то се газда на то склонити морао.

— Єданъ се адвокатъ фаліо, како му є некій, кой га є само єданпутъ у животу своме видіо, знамениту сумму новаца по смрти своіой оставіо. Другій му примѣти: То є могуће; али сигурно не бы онъ то учиніо, да васъ є іошъ єданпутъ у животу своме видіо быо.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Секретаръ. Срећно! чуємъ да просишъ.

Практикантъ. Іоштъ непросимъ; али съ оваквомъ платомъ, после венчаня, зацело ћу просити.

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Еракъ. Зашто по варошима даю новце узъ девойку, а на селима узимаю новце за девойку.

Петакъ. Я мыслимъ зато, єръ у вароши родительи девойке, купую роба, а у селима продаю роба.

Єракъ. Я те неразумемъ.

Петакъ. То є тако. Жене на селима раде све кућне послове, и при томъ раде те одеваю своє люде и служе ій; а у варошима човекъ ради те одева и рани и себе и жену, и іоштъ при томъ надгледа све кућевне послове.

ЗАГОНЕТКЕ.

Кои люди иду на своимъ главама?

Шта є то: татино дете, мамино дете, а ничій сынъ?

У комъ занату човекъ найболѣ напредує кадъ натрашке иде?

Коя свећа гори више, лояна или воштана?

Коє є пиће найяче?

Изгледа као мачка, мауче као мачка, а ніє мачка.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Сіятелный Княжевићъ Петаръ А. Карађорђевићъ приспѣо є 28. т. м. у Бѣоградъ. После задржаваня у Карлсбаду, путовао є онъ по некой части Германіє и Француске, и быо є свуда съ особитомъ почешћу дочекиванъ и приманъ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— По свыма извѣстіяма, коя изъ Крима долазе, може се заключити, да се Руси спремаю на новъ юришъ, и на битку коя ће быти већа одъ последнѣ на Черной-рѣки; француске новине пишу, да ій на то нужда нагони; єръ они мораю гледати да се тай ратъ у Криму ако є могуће сврши, пре него што зима и кишовита времена настану; єрбо имъ є онда страовито тежко довлачити муницію и рану за войнике. Друге новине пакъ нарочито „Часъ“ являю: да ниє истина да руска войска у найманѣмъ чему оскудѣва у Криму. Истина руски солдати недобиваю віна и лепи єла као саюзници, али и-

маю доста ракіе, и свега другогъ што є нуждно; шта више, нигда рускій солдатъ ни у каквомъ рату нис се болѣ раніо, него сада у Криму и на Дунаву.

— Єдна руска бомба случайно є пала у магацинъ саюзнички, гдѣ бомбе и барутъ стоє, и запали га, сбогъ чега є 2—300 люди животъ изгубило.

— О немиру кои се у француской у Анжеу и Терлазу догодіо, пишу новине, да нема никаквогъ политичногъ значенія, премда су многи писали, да є то сазаклятіе коє є разпростро по већой части француске. — 15. т. м. скупило се око 2000 люди и машираюћи на Анже, викаля су: да живи република. Съ почетка полицайне слуге и чиновници уклонили су се овой гомили; доцніе пакъ после некогъ малогъ пуцаня разиђу се сви побунѣни, по томъ слѣдовала су многа затворанія. Та мала незнатна побуна, ниє никакво дѣйство произвела у политики ни у трговини.

— По писмама изъ Цариграда одъ 16. Авг. види се, да и тамо држе, да ће Руси, принуђени обстоятелствама, морати почети нападати; због чега и прибираю се све могуће войске и средства.

— 26. Юлія заузели су Руси сва важнія мѣста око Карса; по чему се види, да имаю тай планъ, да принуде главу да се та тврдиня преда.

— Варошь Паризъ давала є за честь Енглезке кральице єдну часть, коя є коштала 5 миліона гроша.

— Изъ Париза пише єданъ о шпанскимъ стварма, да одъ дана на данъ све се већма замршую. Много се говори да ће кральица дати оставку, и онда неће никакво чудо быти, ако шпаньолци прогласе републику.

— Изъ Одесе пишу: 15. Авг. ноћу, на єданпутъ чує се пуцань єдногъ топа, и у истомъ минуту затутнѣ добоши крозъ све сокаке. Премда є тай позивъ са свымъ изненада быо, ипакъ за 5 мінута было є 25 хил. войника са своимъ пушкама на своимъ опредѣленимъ местима, сви готови да се туку. Цела є варошь узбунѣна была, нико ниє знао шта є. На мору пакъ ниє се ни єдна непріятельска лађа видила. Сви су были у неизвѣстности. Одма затымъ появи се генералъ Лидерсъ са Шефомъ штаба Непокойшчинскимъ и свуда проће, и благодари войницыма, што су тако хитри и готови за неколико мінута, да се могу у случаю нужде спремити и изаћи у редъ.

— Мемед-бей, сынъ Решид-паше, кои є сада у Паризу за турскогъ посланика намѣштенъ, излазіо є 20. Авг. предъ цара Наполеона, кои му є измеђ' осталогъ казао: „Я хоћу да буде Турска, не само независна, него и силна и яка.“

— Подкрепленя у войски за Крымъ єднако се у Марзелю навозе; неколико регименти изъ оне войске што є у Булоньи, опредѣлено є и спремљено да буду готове, да иду преко Марзеля у Крымъ. Одъ битке кодъ Малаковске куле до сада, отишло є до 75 хил. войника, а съ почеткомъ Септем. навешће се опетъ 30 хиляда. Царъ Наполеонъ, кои обично све спокойно очекуе, садъ є врло нестрплѣливъ постао, и као што се види врло важне и рѣшителне новости изъ Крима очекуе.

— Прорачунато є, да су страни (750 хиляда) кои су приликомъ долазка Енглезке кральице у Паризу были, потрошили око 150 миліона франака (1 франкъ око 5 гроша.) и у ту суму рачунато є само одъ прилике оно што су за єло пиће и квартиръ морали трошити; а што є свакій по нешто купіо да понесе кући, о томе нема рачуна. Паризъ нигда ниє имао болѣгъ вашара, и болѣ продає у свему што є имао на продаю.

— Руси са сви страна вуку рану и муницію за войску у Криму, они ће све колико є потребно за зиму прибавити пре него што киш овита времена настану и путови се искваре. По гласу полузваничны извѣстія, има руске войске у Криму свега 160 хил. са многобройномъ кавалеріомъ. Нико неможе представити, какве су ту теготе, за тако велику войску потребе изъ удалѣны мѣста и то све на колима доносити.

— Са источногъ мора ништа се далѣ готово нечуе, осимъ то да се саюзне флоте опетъ на єдно велико бомбардиранѣ спремаю. Та посѣта по свой прилици снаћи ће Кронштатъ. Одеса, Бомарсундъ, Керчъ и Снеаборгъ издржали су свое; сада є редъ на Кронштатъ, и ако се што са источногъ мора чує, то ће прво быти то; да су саюзне флоте ударише на ту поноситу морску тврдиню

— У години прошлой было є руски солдати болестны у шпитальима свега 156.333 одъ кои умрло є 6653. Дакле недолази ни 4 на сто.

— Француске званичне новине являю: да є при последнѣмъ бомбардираню Свеаборга изгорело 11 явны зданія, 17 приватны кућа разорено, 18 лађи повређено, и 2. хил. люди погинуло.

— Рускій министеръ иностраны дѣла графъ Неселроде, добыо є одъ цара дозволенѣ да може здравля ради, неко време путовати.

— Изъ Крима пишу: у рѣки-Черной толико се лешева налази, да се вода выше неможе никако пити. Пуцанѣ одъ стране саюзника трає непрестано, на коє Руси одговараю изъ свои топова, а нарочито съ картачима туку. Особито є жестока ватра была 9. т. м. при коіой су Енглези имали приличне штете; и гдѣ су имъ два маіора погинула. Руси су иза Малаковске куле направили єданъ новъ шанацъ ва подобіе срца.

— Неаполитанско правителство све се више заплиће у омразу са францускомъ. Шта выше последня извѣстія гласе, да ће француски конзулъ за кратко време оставити Неаплъ.

Течай новаца: сребр. 117½; дук. 5 фор. 28 кр. банкн.

Съ данашньимъ броемъ шалѣмо читательима у прилогу: „*Изгледъ Кронштата*“, съ тымъ увѣренѣмъ да ћемо чешће, а нарочито одъ нове године, подобне прилоге слати; ако се брой гг. пренумеранта неумали. Описаніе пакъ Кронштата, саобштићемо доцніе. Учр.

У КЊИГОПЕЧАТНИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 2. Септемвра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 72.

СПОМЕНИ ИЗЪ ПАРИЗА.

(крај.)

Камера народны депутираца: Нема ништа лѣпше за єдногъ странца у Паризу, него по лѣпомъ времену шетати се по прекрасномъ песковитомъ шеталишту у Тилѣрійской башти, у дружтву съ лѣпымъ многимъ свѣтомъ, слушаюћи лѣпу воєну музику гледати, пакъ преповѣдати, шта се видло, то є срећа путника; али я нисамъ мени ту дужность наложіо. Послѣ увеселенія долазе послови. Ако садашнѣ дружтво и има своју лаку страну, има такођеръ и озбильну. Ако є Паризъ варошь за лѣпа художества и увеселенія, ипакъ є варошь за политику. У Паризу има баръ толико државника, колико и живописаца и любителя музике и певаня: француска камера заслужує баръ толику внимателность, колику и француска опера. Поредъ Тилѣрійске баште, гди се лѣпъ свѣтъ шета, стои дворъ Тилѣрія, гди краль ради даню и ноћу. Оставимо дакле ову увеселителну и прекрасну башту, гди у пролеће цвѣта прво цвѣће, гди се чує радостна и умилна вика прекрасне дѣце, любавь свакe матере. Часъ се приближи, кадъ се млада фамилія кући враћа, кадъ отацъ кући долази, после свршеногъ дневногъ посла; и мы оставимо Тилѣрійску башту, прећимо преко піяце Луй XV. коя є имала толика разна имена. На краю ове піяце наћићете єданъ широкъ мостъ на комъ стоє многи прекрасни фенѣри. Овай мостъ саюжава два богата предградія, предградіе Сент-Жерменъ и предградіе Сент-Хоноре. Предъ собомъ видићете камеру народны депутираца. Посмотрите овай важный памятникъ, кои се подиже на великимъ стубовима, до кои се пенѣ узъ широке басамаке одъ камена. Посмотрите съ чуствомъ почитаня овай памятникъ, ову камеру, нѣнъ є основъ француской уставъ. У овымъ зидовима гди славанъ одзивъ повѣрава лѣпе и важне рѣчи, предлажу се, претресаю се и саставляю се сви закони ове просторане, и силне землѣ француске. Све мудре и умне француске главе имаю своє мѣсто, на овимъ благороднымъ скаміяма владале су добре и зле страсти, какве ужасне и славне борбе! каква сылна нападаня! каква снажна обрана! Сва политична начела, на коя є свѣтъ подѣлѣнъ, овдѣ су владала: све благородне тежнѣ, сва честолюбія овдѣ се одкривала; све велике власти одавдѣ су произишле као побѣдители, пуне славе и тріумфа: найновіе краснорѣчіе развило є овдѣ све своє сыле. Одавдѣ су произишле сасвимъ оружане ярости овогъ великогъ народа; овдѣ се сливаю све надежде и све страховитости Европе. И заиста човѣческа слобода ніе се могла надати болѣмъ обиталишту. Овай высокій и благородный домъ лежи на обали рѣке Сене и обколѣнъ є съ лѣпымъ сѣнкама. Само по изгледу познає се суверенска палата у коіой обитава миръ и война француске, и цѣле Европе. Уставъ, то є правый основъ овогъ изгледногъ памятника. Кралѣвство Карла X. лежало є на овомъ сталномъ основу, а луде хтѣли су да потресу овай невредимый основъ, на єданпутъ єданъ каменъ испао є изъ овогъ зданія, и съ єднымъ єдинымъ ударомъ срушіо є єдну монархію, четрнайсть столѣтія стару.

Я самъ често одлазіо у камеру депутираца, и свагда самъ се кући вратіо, пунъ удивлѣня и высокопочитаня према толикимъ краснорѣчивымъ мужевима, велика честь ове камере, коя тако высоко мѣсто на свѣту заузима. Парламентарно є краснорѣчіе єдно одъ набавлѣня год. 1789. Ово є кћи, садругъ, чуваръ политичне слободе у Француской. Мирабо, овай ватреный говорникъ одъ благородногъ племена, когъ су одушевлявале настоѣће и прошле освете, овай мужъ, кои є съ єднымъ своимъ словомъ, съ єднымъ погледомъ оборіо престолъ, за кои се мыслило, да є найсталніи у Европи, Мирабо є првый кои є научіо говорнике, како се говори у камери, како се треба држати седећки и стоећки и како съ ове высине треба говорити свима кои внимателно у тишини слушаю. Ово є было савршена революція у човѣческомъ говору, революція дѣлателна, невѣроятна, непредвиђена, вѣшта. Француско краснорѣчіе пре Мирабо-а имало є найвише мѣсто у судовыма, у црквенымъ придикама, или у француской академіи за честь Лафонтена, и когъ другогъ славногъ мужа у француской књижевности. На то доће Мирабо, и баци Француску у сасвимъ ново и непознато краснорѣчіе. Онъ є показао са своимъ примѣромъ, да є свакій човѣкъ, кои доће на свѣтъ, са страстима и съ убѣћенѣмъ у срцу, роћенъ говорникъ. Онъ є првый показао, да ніе нуждно художество говора за државне послове, да є реторика празанъ и смѣшанъ изворъ краснорѣчія, употребљенъ у управленію єдногъ великогъ народа, да изговорене рѣчи нетреба да буду подобне писанымъ рѣчима, да се говоръ живъ, страственъ, одважанъ, необузданъ неслаже съ реторичнымъ фигурама у писменомъ. Мирабо подигао є камеру

на степенъ раванъ христіянской катедри; послѣ чега є ово зданіе, коє є онъ подигао, и нѣга самогъ оборило.

Послѣ нѣгове смрти, ово ново художество брзо се развило. Све є подпомагало ово благородно сѣме парламентарногъ краснорѣчія, єдни су побѣдили, други се бранили, а сви су поумирали. Сви ови говорници стари и млади, криви и невини, са задовольствомъ умрли су, и оставили су послѣ себе красновѣчиву, сылну рѣчь, крваву муню, коя є падала съ ешафота у врѣме революціе. Тако є краснорѣчіе у Француской, као каква бурна рѣка, прешло свою границу и страшанъ потопъ приузроковало. Бонапарта учиніо є край овомъ потопу, као и многимъ другимъ буряма. Онъ є дао крозъ прозоре избацити 500 говорника, кои су му и са своимъ ћутанѣмъ на путу стаяли. По царской заповѣсти свакій независимъ говоръ морао є престати, свака политична рѣчь морала є умукнути; краснорѣчіе престало є, као и свака мысао. Послѣ се само пѣвало и пояло: „Тебе Бога хвалимъ.“ Краснорѣчіе морало є уступити стихотворству, коє є опѣвало Наполеонову славу. Люди, кои су подъ царствомъ могли быти политични говорници или списатељи, постали су войници, да добію добаръ разумъ, да неговоре и непишу. Што човѣкъ благородногъ срца небы могао дозволити, безъ да се нестиди своє слабоумности, то є войникъ радо дозволявао оному, кои га є водіо у побѣдоносну и славну битку. Доказателство є, што се краснорѣчіе, ова заборавлѣна сила, одма послѣ Наполеоновогъ паденія опетъ показала. Више краснорѣчиви гласова опетъ се чуло изъ средине оне разбіене войске, коіой су странни топови до главе дошли. Уставъ Луй XVIII. повратіо є Француской политичну слободу, а съ тымъ заєдно и парламентарно краснорѣчіе.

Камера изнутра сачинява великій кругъ. Іоштъ ніе быо єданъ сатъ послѣ подне; депутирци долазе полагано єданъ за другимъ. Одъ времена Юлійске революціе год. 1830. престала є строгость, да се мора носити униформа, и тако су предъ очима само обични граћани, понайвише съ простымъ одѣломъ. Што се сатъ већма приближує, то се скаміе већма и брже пуне. Тешко є и за найвѣштіегъ предвидити, шта ће се у камери збити, шта ли говорити; ту влада ћудъ, природный даръ, вештина говорника. Єдно засѣданіе, коє се у почетку чинило бурно, више пута се мирно окончало, а често се и томъ противно догађало. Борбе у говору єсу праве борбе, подложне истымъ случаєвима, истымъ непредвиђенымъ пораженіяма, истымъ напраснымъ побѣдама изненада, као и праве битке. То є бѣо папиръ, на комъ нико незна, шта ће написати, то є драма, у коіой нико незна, какву ће ролу играти, ту се све догађа изненада и непреправно. Онай, кои говори, мора непреправанъ говорити, и само о оной ствари, о коіой є говоръ; овдѣ се говори умилно и съ цѣломъ силомъ убѣђеня; у Француской чини говорникомъ; а у старомъ Риму было є срце: Pectus est, quod disertos facit, рекао є Цицеро. У овой камери чую се рѣчи, коє налазе внимателанъ одзивъ по цѣломъ свѣту.

ГЛАСЪ МАЙКЕ.

Было є предъ вече, данъ пре битке кодъ Грос-Бера, кадъ се я, са више другова, око ватре намѣстимъ. Мы смо стояли на предстражи, и спрамъ насъ на єданъ пушкометъ лежао є непріятель, но мы се безбрижно, предамо сну у наручя, да бы прибрали снагу, после умора, пређашнѣгъ дана, коя намъ є за сутрашню жестоку битку, врло нуждна была. Зора є већъ свитала, кадъ мой пріятель Хенрикъ кои є быо, као и я добровольный стрелацъ, и одма покрай мене лежао, мене пробуди, пошто ме є добро за раме продрмао.

„Заръ ты ништа нечуешъ, Августе? повиче онъ, и гледао є узплашено около себе.

„Шта да чуємъ?“ запытамъ я, и тр'о самъ одвећъ санльиве очи. „Да нису непріятельи іоштъ сада, почели туђи?“

„Мени се чинило одговори онъ, седши управо, „као да самъ чуо гласъ моє матере, да ме страшльиво виче.“

„О, та ты си снивао“ рекнемъ я; єръ како бы могла доћи овамо твоя мати, коя 50 миля далеко одавде живи, у областной варошици?“

„Єсть, ты имашъ право,“ одговори Хенрикъ, и опетъ бы се я заклети смео, да самъ чуо гласъ моє матере.“

„Она бы морала имати одвећъ яку белу пигерицу или ты, за чудо оштаръ слухъ“ примѣтимъ я шалећи се; „кадъ бы є на 50 миля далеко чуо.“

„Остави се шале!“ рекне онъ, и грчевито счепа мою руку, „слушай само она виче ено опетъ — ено опетъ!“

И заиста, и мени се чинило садъ, као да чуємъ у некомъ удалѣнію страшльивъ гласъ: Хенрихъ! Хенрихъ! но сасвимъ слабъ и єдва разумителанъ. Главу на руку наслонивши, седіо є мой пріятель съ навећомъ жельомъ очекующій, іоштъ кои позывъ. И овай зацело зачує се после краткогъ времена, я то име Хенрихъ тако близу, са гласомъ срце параюћимъ, да ми є, крозъ све жиле, као нека єза прошла.

„Я идемъ, мати!“ повиче мой пріятель, скочи брзо као муня, и потрчи цбуну, изъ кога є гласъ као долазіо.

У истомъ тренутку удари на месту, коє є мой пріятель оставіо, єдно непріятельско тане изъ топа, коє бы га ямачно на парчета раздрускало, да є кодъ ватре лежао. — И за овымъ єднымъ танетомъ, ніе се више ни єданъ пуцань чуо, него се чинило, као да є првый, — вальда предсказующій знакъ — можда случайно или изъ шале на нашу предстражу управлѣнъ.

Ударъ ћулета засуо є спаваюће пескомъ и они пробудивши се, были су на ногама, кадъ се Хенрикъ врати, и съ тужнымъ лицемъ ми каже, да ніе ништа више чуо, и никаквогъ човека нашао. Тада га я уватимъ за руку, и покажемъ му рупу, кою є тане на нѣговомъ месту изрило, и рекнемъ величественымъ и озбильнымъ гласомъ: „Благодари промыслу божіемъ, єръ безъ тогъ сигурно — чудесногъ гласа, ты бы садъ было лешъ!“

„О, майко моя, я ты по другій путъ благодаримъ за мой животъ! повиче Хенрикъ дубоко узхићенъ, и подигне склопљене руке къ небу, молитву у себи читаюћи.

Зачуђено пытали су другови, шта се догодило? и кадъ су дознали са срдачнымъ притискомъ руке желили су

му срећу за њгово избављенѣ живота, и притомъ се видило, да су сви осећали да є ту пуна тайне, надземна сила дѣйствовала.

Но кои бы могао изяснити свезу, коя є была међу преповећенымъ догађаємъ и писмомъ, кое є мой пріятель Хенрикъ после некогъ времена приміо, са овымъ садржаємъ:

У Маріенвердеру 2. Мая 18††

Предрагій сыне!

У ужасномъ страу, пишемъ ти ово писмо, и заклињемъ те, да бы ме са неколко своєручны врстій умиріо, ако си іоштъ живъ. Ахъ, здраво се морамъ бояти, да самъ те већъ оплакала, єръ ужасный поразъ, кои ми є санъ прошле ноћи представіо, и садъ ми се диже с' такомъ живосћу, да то морамъ за нешто више, а не само за санъ држати. Чуй!

Я те опазимъ на нишанъ намештена и привезана, на кои су непріятельи своя танета управили; наскоро удари єдно десно, а друго лево одъ тебе, но ты останешъ, за чудо поштећенъ. При свакой светлости, коя є произилазила одъ избацываня непріятельски топова, повикала самъ я изъ свегъ гласа твоє име. єръ ми се чинило, као да бы ти свезе, коима си стегнутъ быо, прекинути морао, чимъ бы гласъ сладке любови майкине чуо. Я и ако самъ се изъ све снаге напињала, то є моя страшљива вика прелазила преко устана мои, као слабый дисай. и ты ниси чуо. — Садъ я опазимъ, како се єданъ топъ другачіе окрене, а не као пре; тане бы те морало погодити, то ми є казало моє слутеће майчино срце, и іоштъ єданпутъ целу снагу мои прсію упињући, изиће ми за рукомъ гласно, твоє име, Хенриче мой, произнети, тако яко, да самъ се и сама због тога пробудила; но іоштъ пола сниваюћи, пола будна, опазила самъ, како си мой гласъ чуо, свеза се ослободіо, и како си полетіо у моя наручя, опазила самъ — да-ли отворенымъ или затворенымъ очима, ни сама немогу казати — како у истомъ тренутку опетъ єдно ћуле удари управо на оно место, на комъ є твоє срце куцало; но садъ на дрвету, за кое си свезанъ быо, буде начерганъ твой ликъ; а тебе самогъ држала самъ я спасена у момъ наручю.

Да є то све само санъ быо, садъ морамъ и сама признати но то є быо ужасанъ, живъ санъ, и я зацело морамъ држати, да си се ты, у томъ часу, налазіо у великой опасности! — Но да-ли си ты дѣйствително сретно іой избегао, као у момъ сну! — дай Боже! — Но пре него што одъ тебе одговора добіемъ, никако се немогу умирити. превео Д. И. П.

МРВИЦЕ.

— Краль єданъ даде єдногъ подайника свога погубити. Сынови овога учине између себе созаклетіе противу живота краљвогъ. Ово се осуети и они падну подъ судъ. Мати њиова поднесе кралю прошеніе молећи за милость. „То є за чудо“ рекне іой краль, „да ме вы садъ за милость молите; а за мужа вашегъ ни єдногъ корака учинити нисте хтели.“ „Мужъ мой“ одговори она“ ниє быо никакавъ преступникъ, па зато нисамъ за њга ни молила. Али су сынови мои преступницы.“

— Єданъ Ирландезацъ приави се у Лондону кући єдной, коя є служителя за себе тражила. На питанѣ: шта є онъ? онъ одговори: Я самъ Енглезъ. Изъ когъ грофства? Изъ Дублина. Па како се можешъ за Енглеза издавати, кадъ си ты роћеный Ирландезацъ? „Дакле, господине, да самъ се я гди у питали родіо, по томе бы испало то слѣдство, да самъ я конь?

— Болестнику єдномъ, кой є на самртной постельи лежао и кой є сасма нерадо на тай дальный путъ у другій светъ полазіо, доћу познаницы и пріятельи, да га охрабре и поутѣше. Тако му єданъ намећу овы рекне: Буди юнакъ, та ты добро знашъ, да свакій у животу своммъ єданпутъ умрети мора.“ Та то ћаво и єсть, одговори болестникъ, єръ да се по десетъ и дванаесть пута умире, мени не бы садъ башъ ни бриге было.“

— Свештеникъ советуюћи неке младе супружнике, да то неваля, што свеєднако у кавги и инату живе, напоследку имъ примѣти и то, да су њи двоє управо єдно. „Шта, єдно? одговори мужъ. Само господине, да непожалите труда, већъ да єданпутъ исподъ прозора наши станете, вы бы сте мыслили, не да насъ є єдно, већъ да насъ двадесетъ у соби има, тако се сваћамо.

— Свештеникъ нанће на њивама на своггъ єдногъ парохіанина, кой се никадъ у цркви видити неда, па га запыта, да л' се онъ баръ кодъ куће Богу моли. Овай му одговори, да башъ ни єдне молитве незна. „Я бы се дакле обкладіо и за то — рекне свештеникъ — да ты іоштъ и то незнашъ, ко те є на овай светъ створіо. „Истину да вамъ кажемъ — одговори овай — я незнамъ. У томъ магновенію проће туда дете єдно. Свештеникъ га зовне и рекне му: Кажи ми сыне, ко те є створіо? Богъ, одговори дете. Садъ се свештеникъ окрене парохіянину и рекне: Ето видишъ, ниє ли то велика срамота, да дете ово одъ петъ година зна, ко га є створіо, а ты већъ старъ човекъ да незнашъ, коме за животъ твой благодарити имашъ. — „Я се о томе башъ ништа и нинайманѣ нечудимъ, одговори онъ, єръ дете є ово текъ садъ скоро на светъ дошло, а я самъ већъ шесетъ година претуріо. А у тако дугомъ времену млого се коешта лако заборавити дає.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Првый патролція (вниче.) Ко иде?

Другій патролція (іоштъ већма вниче.) Стой! ко иде, камо ти фенѣръ?

Трећій патролція. Шта сте полудили те вичете, заръ невидите да є крава.

Првый патролція. Па што се неяви убіо є богъ.

ЗАЧИНЦИ

Свакій данашньи данъ шегртъ є ючашнѣгъ дана.

Погледъ юнака ячій є него сабля плашльивца.

Докъ су голубови подъ стреіомъ, не боє се ястреба

Противъ смрти ниє іоштъ ни єдно билѣ порасло.

Тежко ономе ко ђавола тужи кодъ нѣгове майке.

Любавь безъ узаймне любави, то є пытанѣ безъ одговора.

Нису сви они побожни кои иду у цркву.

Добро име найлепше є наслѣдіе.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Приликомъ долазка енглезке кральице у Паризъ, кою су пратили знаменити енглески државници и генерали, држано є 11. Авг. совѣтованѣ о рату у Криму. У томъ савѣтованю было є и мужъ кральице Енглеске принцъ Албрехтъ, а предсѣдавао є самъ царъ Наполеонъ. Генералъ Канроберъ, кои є у Криму тако дуго было главный повелитель, найболѣ є и станѣ Севастополя и Кримске войске разуменао. Онъ є безъ да є икакву мрзость противу Пелисія дао примѣтити, показао, да се Севастополь неможе храбростѣу и наглимъ юришомъ узети, и да ће се тиме само саюзна войска напразно изштетити. Канроберъ показао є планъ, по коме требало бы безъ икаквогъ далѣгъ юришаня на Севастополь, зиму очекивати; съ тымъ мнѣнiемъ, да ће зима, коя є до сада свагда Русима у помоћи была, ове године Русе у Криму затрти, и саюзницыма быти одъ велике помоћи да Севастополь и савъ Кримъ заузму. Прошле зиме было є Русима лако єръ су имали у своимъ рукама Азовско море, и могли су са две стране набављати воєне потребе, одъ Тангарова и Керча и опетъ преко Перекопа. Ове пакъ наступаюће зиме, имаю само єданъ путъ, за набављанѣ свои потреба, и то за войску коя є млого већа иег' што є прошле зиме была; и по томе мора ће они скоро свою войску око Севастополя знаменито умалити. Саюзницима пакъ што се тиче воєне набавке, свеедно є было зима или лето, они свагда могу моремъ ловити, а како воєне потребе тако и войнике довлачити. По томе — заключава генералъ Канроберъ — моћи ће саюзници успѣти у ономе, у чему нису летосъ могли. Изъ свію наређеня далѣ види се, да є то мнѣніе Канробера примлѣно, єрбо є писано у Кримъ генералу Пелисію, да полако и обозрително ради. На томе є совѣтованю основано и оно писмо цара Наполеона у коме каже: да ће Севастополь скоро пасти, и да войска руска неможе преко зиме продужити своє ратованѣ у Криму.

— У Паризу излазе млоге књиге коє явно подпомажу партаю сынова Луи-Филипа, правителство француско попустило є да се у књигама може о томе слободніе писати, али тымъ већма надзирава да новине несадржаваю ништа таквогъ, по чемъ новине имаю далеко выше читателя него поєдине књиге. Између остали списателя кои на Орлеанску партаю теже, налази се и Ламартинъ.

— Князъ є Горчаковъ у своимъ извѣстіяма изъ Крима између осталогъ казао: „Наши шанцеви страдаю!“ А потомъ вели; „Наша штета прва три дана была є умѣрена, 5. Авг. пакъ была є врло знаменита.“

— Данасъ 2. Септ. навршує се цѣла година дана, како су саюзници подъ предводителствомъ Сен-Арноа, извезли се кодъ Евпаторіе на руску землю. Цела Европа очекивала є онда свршетакъ овога дѣла за 8 или найдалѣ за 15 дана. Саюзници были су понели ране за войску само што имъ є потребно за 4 недѣлѣ. Ко є лане у ово доба могао помыслити да ће иста она войска приумножена са Пиємонтезима, и данасъ око Севастополя лежати. Година дана падала су ђулета у обадва логора као киша, годину дана нашле су на обадве стране войске у помоћь, а излазили су само ранѣницы и болестници. Кадъ човекъ узме ланьске мало доциніе новине и извѣстія па чита, и сравни са данашньимъ извѣстіяма, чини му се, да ніе выше прошло него 10—15 дана одъ битке на Алми. Само то бы га зачудило, што бы у обадвема войскама нашао друга имена, друге генерале и официре. Менчиковъ, Сен-Арно, Рагланъ, Канроберъ, принцъ Кембричъ, принцъ Наполеонъ, ужасный Нахимовъ, Корнилевъ и стотине други. — Сви су сашли са тога сяйногъ позорища, гдѣ ій читавъ свѣтъ види. Сви су изгинули, помрли или се у тишину живота повратили. А шта ћемо рећи о цару Николи, кога є име лане целу Европу испуњавало; лане, кадъ ніе было човека, кои є єданъ данъ провео, а да га неспомене и о нѣму непроговори, лане, кадъ су га и пријательски и непријательски листови у свакой своіой врсти поминяли; и онъ, кои у животу нигда ни чиной сили ніе се приклоніо, подлегао є Божіой судбини. Другій є сада царъ, и у саюзной и у руской войсци другій су повелитељи, другій су шанцеви и войници, али цѣль и намѣра, остає єдна и она ніста коя є при почетку рата была.

— Изъ найновій руски извѣстія види се, да саюзници све выше и выше притеснюю руска утврђеня. Они (саюзницы) подъ заштитомъ свои топова, све ближе продиру у непосредствену близкоћу Руса, кои имъ, тай очевидни напредакъ немогу препречити. Саюзници за сада управили су савъ свой позоръ на предградіе корабелная. Шанцеви, кое саюзницы изъ свои топова разоре, садъ се съ найвећомъ мукомъ и опасностѣу оправляю.

— Извѣстіе изъ Данцига одъ 19. Авг. потврђуе да є при бомбардираню Свеаборга погинуло 2. хил. Руса. Самъ магацинъ съ барутомъ кадъ се запаліо, убіо є 600 войника; исто тако потврђуе се да су и све припреме за лађе коє су се тамо налазиле изгореле.

— Омер-паша са 40 хил. войника ићи ће у Ђурђію и Тифлисъ, а не, као што се пре говорило у Ерзерумъ и Карсъ. Ово є сада по новомъ плану, како бы могао Русима у Азіи доћи за леђа, и путъ имъ пресећи.

— У Паризу пуцао є єданъ изъ два пиштоля на цара Наполеона, но ніе га нигдѣ погодіо. Тай покушатель одма є уваћенъ и затвореньъ.

— По приватномъ извѣстію изъ Варне являю изъ Беча: да су 28. Авг. Руси сва своя утврђеня на южной страни Севастополя разорили, све своє лађе осимъ три парода потопили, и повукли се на сѣверна утврђеня. У слѣдству овога гласа пукао є юче са београдскогъ града 101 топъ. У вече пакъ у граду траяло є до неко доба ноћи веселѣ, и бацали су млоге ракетле. Млоге турске куће и дућани, све џаміе, и обиталишта Енглескогъ и Францускогъ конзула, была су осветлѣна.

— Подписани препоручую поредъ своє трговине добре и у великомъ избору и сада скоро набављѣне собне намѣштає и украшенія као: канабета, столица, кревета, ормана, астала, и прочe; и то по найєвтинію цену. — У Земуну Спиридона Андреєвића сынови.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 6. Септемвра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 73.

СОКРОВИШТЕ МОРСКОГЪ РАЗБОЙНИКА.

(преведено съ Нѣмачкогъ.)

Я самъ морао до два месеца у Суринаму быти, да се придружимъ регименти, кодъ коє су ми мои пріятельи издѣйствовали место лѣкара; и зато се одма навеземъ на море у єдной трговачкой лађи, коя се звала „стрѣла,“ и коя є іоштъ оно вече изъ пристаништа изишла. Истина, я самъ случайно найпре дознао быо одъ єдногъ матроза, да є капетанъ и господаръ исте лађе, пре четири године убіо єдногъ матроза у своіой лютини; алъ држао самъ то да є опаданъ, и нисамъ више о томъ бриную се. Четири недѣлѣ дана имали смо врло поспѣшну пловидбу. Лађа є своmъ имену честь чинила, єръ є просецала таласе и пловила са неизказаномъ брзиномъ.

Капетанъ лађе именомъ Махоне, быо є као и остали капетани морски, ал' при томъ быо є гордъ и опорозаповѣднички поступао є са своимъ момцыма, кои су га се бояли и мрзили на нѣга; све то заєдно, и нѣгова дивля досадна споляшньость причинила є, да ми є обхођењ съ ньимъ врло несносно было, зато самъ га прилѣжно и избѣгавао.

Послѣ єдногъ месеца дана поспѣшне пловидбе наступи одъ єданпутъ тишина вѣтра, коюмы одма као претечу бурѣ познамо. Све се приправе учине за исту, и у сумрачакъ башъ почне буря бѣснити. Предъ поноћъ чуємо мы пуцань топа єдногъ, као знакъ нужде, и брзо познамо, да се лађа она, на коіой є пуцань учињенъ, неналази далеко одъ наше лађе.

За време ноћне помрчине чували смо се да о ню нашомъ лађомъ неударимо, а уютру познамо да є то мала нека лађа коя є катарке своє већъ изгубила была. Будући да є вѣтаръ већъ быо попустіо, то є и капетанъ отишао спавати, а мѣсто нѣга назіо є на лађу Лайтнантъ. Корманошъ пакъ, єдань сѣдый матрозъ, по имену Яковъ Гемелъ предложи да одемо оной лађи у помоћь. Лайтнантъ, познаваюћи капетанову напраситость, быо є изпочетка нерѣшимъ. Напослѣдку одобри и онъ и садъ почне лађа наша оной лађи брзо пловити. Одма затымъ дође на кровъ и капетанъ, и зачуди се кадъ види да є наша лађа свой правацъ променула. Съ найвећимъ бѣсниломъ запита онъ лайтнанта, ко се усудіо безъ нѣгове заповѣсти, преиначити правацъ и путъ лађе? Младићъ се овай збуни и каже: да га є Гемелъ на то наговоріо. „Я самъ то учиніо!“ рекне старацъ, да бы младића одбраніо, „мисліо самъ да вы нећете тако немилосрдни быти, и пустити да она лађа са людима пропадне, безъ да іой руку помоћи не пружите, и . . .“ — „Однео те ђаво и съ ономъ лађомъ маторый обешеняче! Заръ очешъ ты, да ми предикуєшъ како да се владамъ? Ха?“ загрми гласъ капетана съ найвећимъ бѣсниломъ. „Я ћу те научити, како се моя заповѣсть слуша! чекай само!“ съ тимъ рѣчма счепа онъ єдну мотку, и бацы му є на главу тако силно, да се овай одма кравъ и безчувственъ стропошта. „Ето ти, па садъ се у пакао торняй!“ викао є далѣ овай свирѣпый нитковъ, и счепавши самъ корманъ, окрене лађу нашу опетъ првымъ нѣнимъ путемъ. Међутимъ лежао є старацъ предъ ньимъ, безъ да се ко усудити смѣо прићи къ нѣму. Момцы су имали посла съ вѣтрилама, и были су тако уплашени, да нису знали шта раде. Напослѣдку ступимъ я и Лайтнантъ къ лежећемъ старцу. Овай є было већъ мртавъ. Мотка га є накомце бачена, згодила у слепо око и пробила главу. — „Капетане Махоне!“ проговоримъ я, „овай є човекъ мртавъ, убієнъ безъ узрока и кривице.“ — „Ништа се то васъ нетиче господине!“ повиче онъ, „когъ се ђавола вы у то мѣшате? заръ преступленъ моє заповѣсти ніє кривица? Я ћу већъ онима одговарати кои право имаю питати ме; ал' донде желіо бы тога видити, кои ће овдѣ на моіой лађи противу мене усудити се штогодъ проловити.“ — Я му наговѣстимъ да я нешто о іоштъ єдномъ убиству знадемъ, и да ће оба убиства освећена быти морати. То га узнемири; ал' по краткомъ времену повиче: „Младићу, я те светуємъ да єзикъ за зубе метнешъ, єръ ће га иначе капетанъ Махоне умѣти навѣки немимъ учинити.“ Съ овимъ се рѣчма обрне и оде на предньи край лађе. За време ове сваће, ніє нико на ону другу лађу ни мисліо, премда су люди съ исте очаятелно викали, кадъ су примѣтили да се наша лађа опетъ одъ ньи удалява. Знакове су дизали и непрестано викали, а єданъ гласъ кои є осимъ свію найвећма се чуо, заклињао насъ є светомъ Богородицомъ да имъ помогнемо, и обећавао є велико богатство свима момцима лађе, и опроштенѣ грѣхова, ако се само съ лађомъ врате. Капетанъ є 'одао горе и доле, и чиніо се као да оне тамо и непримѣчава; ал' одъ єданъ путъ стане, као да є неку изненадну мисао добіо, метне дурбинъ на око и као да є предомишляо се, опетъ є неко време 'одао по лађи, затимъ одма заповѣди да се лађа окрене. Кадъ се оной

другой лађи приближимо и запита капетанъ ко су, дознамо да є то шпанска єдна маня трговачка лађа и да изъ Кубе путує. Буря имъ є чамце отргла была, и зато заповѣди капетанъ, да се чамацъ єданъ одъ наше лађе на море спусти на когъ онъ, съ неколико момака, онамо се одвезе. После неколико сати врати се са онимъ путницыма натрагъ, а ти су се састаяли изъ єдногъ постарогъ човека у одѣлу католичкогъ дуовника, изъ єдногъ болестногъ господина, єдне младе женске и єдне црне робинѣ. Белестникъ онай буде съ великимъ трудомъ и у великимъ мукама на лађу унешенъ, и метнутъ на постелю у Каити. Изпрва одбаци онъ мою помоћь и текъ на млогу молбу оне женске, коя му є кћи была, дозволи да му рану прегледамъ. Онъ є бio за време бурѣ падаюћомъ катаркомъ тако страшно повређенъ да ніе могуће было излечити га. Ребра была су му пребієна, и Кичма згнѣчена. Кадъ се я по учинѣномъ олакшаню болестнику овомъ, на кровъ лађе попнемъ, застанемъ ту момке у найвећемъ послу. Лађа є іошть непрестано стаяла мирно, поредъ оногъ малогъ брода, изъ когъ су момци наши еспапе у нашу лађу претоваривали, кои є еспапъ као и лађа принадлежао ономъ ранѣномъ. Людство пакъ нѣгове лађе подавило се сво ватаюћи буромъ топлѣне чамце. — На нашой лађи ніе се выше налазило тѣло убієногъ Гемеля, крвь є была спрана, а капетанъ Махоне трудіо се да сваку опомену на нашу свађу и на узрокъ нѣнъ одагна и изглади. (продуженіе слѣдує.)

О ВОЙСЦЫ.

Тежко є представити, како є съ трошкомъ и съ мукомъ скопчано набавлянѣ ране за войнике у логорима. У великимъ варошима, гдѣ десетъ пута выше люди живи, него у каквомъ логору, неможе човекъ осећати те недостатке и потребе и ту тежкоћу као у логорима. У варошима, стара се свакій за себе и набавля, и вароши постале су постепено, и са умложаванѣмъ жителя, умложава се и рана и прибавляю све потребе. Кодъ войске є другчіе. Логоръ, то є као єдна кућа, за кою само се єданъ стара, и изъ єдне кесе купує се све што треба. У логору войницы као деца у кући своги отца, небрину се шта ће єсти и пити, и шта ће носити. А ништа теже, него такве деце 100, или 200 хиляда непрестано ранити и одевати; тымъ теже, кадъ нестоє на єдномъ месту и кадъ су одъ велики вароши удалѣни. Найболѣ бы могао човекъ представити те незгоде у набавляню ране, кадъ бы житель найманѣ варошице на єдан-путъ преселіо у други край, онда видіо бы, да бы се за неколико дана све сбунило одъ глади.

Войске кадъ путую, не само да мораю носити са собомъ рану за себе и конѣ, него іошть често мораю и воду вући. Єръ свако село спремило є за себе ране онолико колико му є потребно, и нигди у таквымъ малымъ местима неможе велика войска наћи себи толико вишка што не-бы могла за неколико дана све поєсти. Да бы болѣ увидили, какви су то грдни послови снабдѣти єдну войску са раномъ, прорачунаћемо овде, колико се мора на данъ за 120 хил. войника руски у Криму да се издае; рачунаюћи као што имъ є одређено, на єдногъ войника: 1. фунта хлѣба пексимета, ¼ фунте сланине; ¼ фунте сочива или другогъ чега; 1 лотъ соли, 2. порціе ракіе. — На свакогъ коня: 2. порціе єчма, 6 фунти сена, 4 фунте сламе. По томе слѣдує, да за 120 хил. войника потроши се свакій данъ: 120 хил. фунти хлѣба, 30 хил. фунти сланине; 30 хил. фунти зелени, 4 хил. фунти соли и око 50 хил. фунти ракіе. За конѣ колико є потребно за толику войску; излази дневно на: 356.250 фунти єчма; 180 хил. фунти сена, и 120 хил. фунти сламе; и по томе, то све износи на 850.000 фунти тежине, за коє треба 340 кола по 2500 фунти на єдна кола рачунаюћи, да свакій данъ у логоръ доћу. За 340 кола треба 680 коня, и найманѣ 350 люди выше ранити. А кадъ се све узме у рачунъ, што є потребно єдной войсци одъ 120 хил. видиће се да свакій данъ треба 500 кола добро натоварены да у такавъ логоръ доћу. И та сва кола путую са своимъ товарима изъ южне Русіе по 14 дана до Севастополя.

Саюзницыма млого є лакше набавляти своє потребе. Они, на 150 хил. войника заєдно съ коньма требаю одъ прилике 800.000 фунти свакій данъ ране. Єдна пакъ добра лађа кадра є око 600 хил. фунти изъ Тулона за 8 а изъ Малте за 7 дана у Кримъ донети.

МРВИЦЕ.

— Кадъ є принцеза нека къ ньой долазећегъ официра єдногъ, кой є прекомѣрно высокъ човекъ бio, усмотрила, запытала є: ко є тай? Одговоре іой, да є тай лепый човекъ, кой садъ у войсцы нѣговогъ величества служи, найпре за цркву опредѣленъ бio. Шта? за цркву! рекне принцеза, болѣ рецыте за торонь!

— Црковнякъ єданъ, кои є радо чашице испіяо, понесе єдномъ библію одъ свештеникове куће у цркву, па се узгредъ сврати у меану, гди се пиво точило, и заиште олбу пива дававаюћи библію у залогу. Меанція одбіе понуду а онъ срдито рекне: шта врагу, заръ слово моє и слово Божіе заєдно, ни су вамъ доста за єдну олбу пива?

— Меанція єданъ, кой є имао обычай госте своє добро гулити потужи се єданпутъ, да су му се млого пацова навукли и сву му кућу прорили. Странацъ, кой є тадъ башъ полазіо, рекне. На то є найлакше, ти се гостію опростити. Како то молимъ васъ? запыта меанція, я бы самъ вамъ лепо благодаріо, да ми средство противъ тога дате. — „Направите и ньима као мени рачунъ, па вамъ добаръ стоимъ, да вамъ выше ни єданъ неће у кућу корачити.

— Єданъ тврдица запыта свога десетогодишнѣгъ сынчића, кой се башъ на посве мастну рану ніе жалити могао, при ручку овако: Кажи ты мени сыне, шта ты управо желишъ да будешъ? Ситъ! одговори овай.

— Єлисавета царица руска врло се дуго размышляла, кадгодъ є имала што да подпише. Тако се догодило, те є одговоръ на писмо краля француского, коимъ іой є овай явіо, да є сына добіо, текъ после шесть година слѣдовао.

— Кантъ оде єданпутъ у гостилницу єдну, да са пріятелѣмъ своимъ, кой є съ пута дошавши и ту се у-квартиріо био, за обштимъ асталомъ заєдно руча Предъ Канта донешена буде чинія съ некимъ зелѣмъ. Гость єданъ кои є спроћу Канта седіо, и кога овай познавао ниє одма счепа съ астала судъ съ биберомъ, и изручи савъ биберъ у зеленъ рекавци: Ово я єло обиберисано радо єдемъ. Кантъ сместа извади бурмутицу свою изъ џепа и изручи савъ бурмутъ у чинію одговоривши: А я опетъ єло то врло радо съ бурмутомъ єдемъ.

— Измећу генерала, коє є Бонапарте са собомъ при воєномъ походу своимъ у Єгипетъ повео, было є и храбрый генералъ Фріанъ. Онъ є управляо съ єднымъ одѣленіемъ войске, коме є међу осталима и повеликій брой наученика причислѣнъ было, и коє буду у путу одъ велике чете арапа нападнуто. Непредомишляваюћи се већь сместа изда онъ ову воєну заповѣсть. „Одѣленіє нека образує четвороуголіє, магарцы и наученицы некъ се склоне у среду.“ На то се обштый смей заори. Арапи немогући овай великій кикотъ поняти, помысле, да мораю ма съ коє стране быти у опасности, па нагну бегати, и тако одѣленіє безпрепятствено продужи путъ свой далѣ.

— Премда є Елисабета кральица млого мужества у коє чему показивала, опетъ никао се одважити ниє могла; да да себи зубъ извадити, кой іой є яке болове причињавао, и кои се нису могли ни на кой начинъ другчіе уталожити, већъ да се зубъ извади. Бадава су была сва представляня зубногъ лѣкара, неплодне су остале све молбе дворяна. Наєданпутъ се посади владика лондонскій Аймаръ на столицу, кой се такође ту десіо, дозове съ очима къ себи лѣкара, отвори уста и покаже овоме єданъ свой сасвимъ здравъ читавъ зубъ. Лѣкаръ сместа извади зубъ тай, и онъ покаже истый равнодушно свыма присудствующима. Кральица се упрепасти на такову грдну ладнокрвность, па одма седне и она, те мужественo непоказавши ни найманьій знакъ бола, издржи операцію ту.

ПОДГРѢВЦИ.

Адмиралъ Боскаунъ, давао є єдномъ близу Лондона, официрима своє флоте велику часть, на коіой є само съ пунчомъ своє млогобройне госте частіо. У єдномъ грдно великомъ мермерномъ суду правлѣнъ є пунчъ. У тай мермерный судъ усуо є онъ 200 флаша рума, 1200 флаша малаге, четири акова ключаюће воде, потомъ метуо є 6 центи шећера; и одъ 2700 лимунова изцеђену воду На томе єзеру одъ пунча, пливао є єданъ малый чунъ, у комъ є єдна као анђео обучена мала девойка седила, и около стоећима са ибрикомъ пунчъ као богиня Хеба, наливала у чаше.

— Кадъ су школьке болестне онда по ньіовомъ тѣлу оспу се мали меурићи, кои се стврдну, и то є биссеръ, што люди тако жельно траже и ньиме се ките. Бисерне школьке стоє на дну мора, и обично су на стѣни прирастле. Они што ваде бисерне школьке зову се гнюрци, кои одъ детиньства уче се да могу дуго издржати да недіяю. Ньима запуше нось и уши, па іи онда вежу изподъ рамена, а за ноге вежу имъ єдну стену одъ 20 фунти да пре потону; тако спремне съ єдномъ котарицомъ и ножемъ пусте іи изъ чамца у море. Они кадъ падну на дно одкидаю школьке одъ стене и мећу у котарицу. Кадъ немогу выше да издрже, или кадъ примѣте какву велику рибу да є близу, онда одсеку каменъ изподъ ногу, и они други съ чамца извуку га. У новія времена млого лакше ваде бисеръ, єръ гнюрци имаю альине одъ гумаластике, тако, да нигди до тѣла неможе му вода доћи, а на очима има дебело стакло. При томъ одъ гумиластике има направлѣно дугачко црево, крозъ коє му воздухъ долази; и такви гнюрци могу по 6 сати да остану на дну мора.

ЯЧИНА ТѢЛЕСНА.

Маголусъ преповеда, да є видіо човека єдногъ, кой є стубъ єданъ одъ мермера три стопе дугачакъ и стопу широкъ, као обычну лопту у высъ бацао и на руке дочекивао.

Георгъ Фрондебергъ могао є са средньимъ прстомъ своимъ ма каквогъ човека са землѣ у высъ издићи; могао є коня у найвећемъ трку задржати и топъ с' места кренути.

Ернандо Буреъ изнео є са раномъ натовареногъ магарца узъ басамаке горе.

Кардан казує, да є гледао играча єднога, кои є у играню (окретаню) два човека подъ пазуама, єдногъ на плећима и єдногъ о врату носіо.

Клунеръ у Майсну изнео є сам-самцытъ буре съ виномъ (некаже додуше колико є) изъ подрума на кола.

Родамасъ изъ Мантуе, човекъ малогъ узраста, преломіо є єданпутъ лађарско весло, а другій путъ разкинуо є одъ ленгера паламаръ на двоє.

Познатый државникъ *Іоханъ Якобъ Мозеръ*, преко шесетъ година старъ, изнео є у зубма асталчићъ єданъ, на комъ су чаше пуне съ виномъ стояле, изъ єдне собе у другу, и метнуо є предъ кћерь свою, коє є данъ роћеня было, съ овымъ речма: Болѣ те отацъ твой послужити неможе.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Господинъ. Гледай комшія ова два камена у прстену, то су найлепшій бриліянти.

Комшія. Колико сте дали за ньи?

Господинъ. Дао самъ 140 дуката.

Комшія. А колико вамъ доносе прихода на годину?

Господинъ. Недоносе ништа.

Комшія. Е, кадъ є тако, онда моє каменѣ выше вреди. Я самъ дао за два камена 12 дуката, а доносе ми за годину чиста прихода 140 дуката.

Господинъ. А гдѣ ти є то каменѣ.

Комшія. У моіой воденици.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Сва извѣстія изъ Крима слажу се у томе савршено да су саюзницы заузели южну страну Севастополя. Руси, како су видили да се малаковска кула неможе далѣ юришаню непріятельскомъ одржати, оставе є, и повуку се сасвымъ у сѣверне тврдинѣ. Све оне друге тврдинѣ на южной страни, кое є закланяла и бранила малаковска кула, разорили су Руси лагумима. Лаѣе свое воене неке су спалили а неке потопили. Овай юришъ и освоенѣ южне стране ніе Русима изненада дошло, оны су се овоме одавно надали, и одъ 6. Юнія свакій су данъ очекивали. Лако се можемо опоменути да су оны іоштъ лане са свои воены лаѣа поскидали и однели на сигурна места, све што се могло скинути. Руска флота, кою є царъ Никола целе свое владе онако брижльиво поднзао, кою є као свое сынове волію, садъ є упропашћена и безъ битке уништена. Оне страовите лаѣе, кое су Цариграду грозиле, кое су онако кодъ Синопе тріумфирале, оне сада у мору, а њиовы адмирали Корнилевъ и Нахимовъ у земльи леже. Съ овомъ пропашћу руске флоте црно море престае быти „руско єзеро“ као што су га многе новине тужећи се на надмоћіе руско, звале. Садъ саюзницы нетребаю много лаѣи на црномъ мору, немаю се шта бояти, ужасногъ Нахимова са громоносцыма нема выше. Они ће сада оставити само неколико лаѣи кое ће патролирати, а оне друге све ће се кренути да умноже флоту на источномъ мору, па на пролеће да туку Кронштатъ. Но люто се вара ко мысли да є Русія съ тиме побѣђена, и да ће сада изкати миръ, и пристати на сва условія западны сила. То саюзници врло добро знаду, и спремаю се на све веća дѣла. Съ овымъ уништенѣмъ руске флоте настае почетакъ сувоземногъ рата; и зато сви кои се у той ствари разумѣю, мысле да ће се отворити опетъ ратъ на Дунаву, ако Аустрія дозволи, да се бойно полѣ опетъ близу нѣне границе започне. Іоштъ садъ означаваю новине Варну и Шумлу, одакле ће саюзници управляти своя нападаня на Бесарабію. Али то текъ онда, кадъ и сѣверну страну Севастополя коя є веѣма утврѣена одъ изгубленне южне стране, заузму.

— Депеша князя Горчакова о последнѣмъ бою овако гласи: „У суботу 27. Авг. у подне: Непріятель непрестано добія подкрепленя. Бомбарданѣ є врло жестоко.“ Тогъ истогъ дана у 10 сати у вече явля: „Гарнизонъ Севастополя издржавши паклену ватру одбио є данасъ шестъ юриша; али нпакъ ніе могуће было непріятеля изъ шанца Корнилова (Малакова) изтерати. Наша храбра войска, пошто є чинила све што се могло чинити да даде одпоръ, прелази овогъ часа на сѣверну страну Севастополя. На южной страни неће непріятелъ ништа друго наћи, осимъ крвлю напоены развалина.“

— Друга депеша князя Горчакова одъ 28. Авг. вели: прелазакъ наше войске са южне на сѣверну страну врло є добро испао. Мы смо при томъ прелазку изгубили око 100 людн. На южной страни оставили смо само око 500 тежко ранѣны.“

— По рачуну єдногъ дописателя Аугебуржски новина, у Криму има руске регуларне пѣхоте 130 хил. по томъ има 80 хил. народне войске; войника кои су на флоти служили 6 хил. Топчія 6500, по томъ са резервама са своєвольницыма и прочимъ износи на 166.900 войника нерачунаюћи у то 10 хил. кои кодъ Перекопа стое; и 16 хил. коњника.

— Флота саюзна на источномъ мору, по свой прилици врати ће се скоро; а могуће є да ће пре повратка іоштъ гдѣ годъ бомбардирати кою руску варошъ.

— Одъ 25. Авг. Вице-адмиралъ француске флоте Братъ, явля: да су на азовскомъ мору 43 риболова, 127 лаѣи, неколико хиляда рибарски мрежа, множество тея и соли уништили, и тыме Русима штету одъ неколико миліона проузроковали.

— Главный повелитель француске войске у Криму Пелисіе найменованъ є одъ цара Наполеона маршаломъ.

— Кадъ є у Паризъ дошао гласъ о паденію Севастополя, пуцали су топови, и царъ є съ царицомъ ишао у цркву гдѣ се благодареніе држало; у вече было є Паризъ осветлѣнъ. У Лондону ова вѣсть прославлѣна є са звоненѣмъ свію звона.

— Садъ, пошто се зна какви су страовити юриши на Севастополю были, свакій нестрпљиво очекує да чує колико є на єдной и другой страни мртви, колико ранѣны. Губитакъ є у людству на обе стране ужасанъ. Ни єданъ воены повелитель, ни єдне новине неусуђую се іоштъ да кажу или одъ прилике брой мртвы и ранѣны да назначе. Князъ Горчаковъ о томе у своимъ извѣстіяма са свымъ ћути, маршалъ Пелисіе само каже да є губитакъ врло озбилянъ. Енглезске новине веле: да су Енглези при юришу на реданъ изгубили 26 официра а 100 официра да є ранѣно. О французима пакъ говоре да є петъ генерала ранѣно, међу коима є и Боске, кои є на малаковъ юришао.

— После овогъ последнѣгъ гласа изъ Крима, одговорено є изъ Париза єдной великой нѣмачкой сили, да ће се Француска текъ онда у преговоре мира упустити, ако се сложе, да се исти преговори у Паризу воде.

— Изъ Петерсбурга являю да се царъ Александеръ спремао да 1. Септ. у Москву и Варшаву путуе. — За попечителя внутреньи дѣла поставлѣнъ є Сергіе Стефановићъ Ланскій; на место Бебикова.

— Изъ Азіе являю: да се тамо станѣ бойногъ поля ніе ни у чему променуло. Између Карса и Ерзерума стои непрестано руска войска. 9. Авг. имали су Турцы у Ерзеруму ране само за 20 дана, войска изъ Варне спрема се да иде тамо у помоћь.

— Черкези и Абхази недозволяваю никоме да се меша у њиове ствари. Они пре свега ради су да одрже свою независимость, и да се управляю безъ страногъ уплива.

— Разписъ графа Неселроде на руске посланике у Нѣмачкой, описує борбе на сѣверу и югу, у Азіи и у Криму, показує какве су жертве Енглезка, Француска и Турска учиниле описує одбранителну снагу Русіе, и онда увѣрана да ће се Русія борити докле годъ немалакше, да ће се борити, докле годъ коя непріятельска сила непружи руку за уговаранѣ мира. По гласу тога разписа изгубила є одъ почетка рата Турска 160 хил., Француска 40 хил. и Енглеска скоро толико войника. Осимъ готовогъ новца и ствари, руске губитке неозначава графъ Неселроде, само увѣрава, да Русія има іоште доста новаца и люди, и да трговина иде мирно своимъ путемъ.

Одговетке у № 71: Ексери у чизмама. — Кћи. — Кадъ се преду ужета. — Ни єдна негори више него ниже. — Вода, єрбо окреће воденицу. — Мачакъ.

Течай новаца: среб. 116; дук. 5 фор. 26 кр. банки.

У КЊИГОПЕЧАТНЊИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 9. Септемвра 1855.

ЗУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ Н. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 74.

СМРТЬ.

Све є моє — све! и плодъ и семе.
Безкрайна є силна власть моя!
Покор' ми се и ты сѣдо време
Я самь права, владарка твоя.

Све є моє: єръ я надъ свимъ владамъ;
Што с' годъ роди то и изумре,
Све я моіомъ снажномъ мишцомъ свладамъ
Све у гробма моимъ изтруне.

Гдѣ су т' слѣдства неуморны труда
Вѣковѣчна гдѣ л' су ти дѣла?
Сва сѣяня твоя и безъ суда
У жетвама я самь пожнѣла.

Гдѣ є Римъ твой? Гдѣ-л' су ти државе
Гдѣ ли круне многій царева?
Смождише ій руке ми крваве,
На садъ труну у дну гробова.

Све є моє! — све! — и плодъ и семе
Све признає велю ми славу
Покори се и ты сѣдо време
Пригни к' земльи горду ти главу!

ФНГ.

СОКРОВИШТЕ МОРСКОГЪ РАЗБОЙНИКА.

(продужено.)

Почемъ є болестникъ у Каити лежао, а моя є соба оной женской и нѣной робиньи уступлѣна была, то є мени мѣсто за спаванѣ опредѣлено было изванъ каите, одъ коє ме є само танкій єданъ дуваръ разставляо. Нисамь дуго спавао, кадъ ме стенянѣ и єченѣ оногъ ранѣногъ пробуди. Якій болъ опетъ се повратіо быо, и садъ између стеняня нѣговогъ чуємъ и плачный гласъ кѣери нѣгове, коя га є тѣшила, и надежду му уливала, кою, као што є нѣно єцанѣ свѣдочило и сама ніе имала. Покадшто га є опсминяо духовникъ на исповесть, и по некомъ времену рекне болестникъ кѣери своіой: „Отацъ дуовникъ има право, Изабелло! време пролази брзо, а я опажамъ да ћу скоро на истину иѣи. Но пре нег' душу пустимъ, радъ самь нешто одкрити коє ће ме успокоити. Радъ самь ти ипакъ кога на свету оставити кои ће се тебе, у твомъ сиротномъ станю примити и бранити те. Ахъ, кѣи Дієга ди Монталда мора се у тако жалостномъ станю налазити! иди дакле дѣте моє и остави ме неко време са отцемъ духовникомъ самогъ!“ Она ніе могла ни рѣчи рећи већъ се даде тихо одвести у мою собу, гдѣ є нѣна робиня была. „Слушайте ме садъ“ проговори умираюћій: „докъ іошть снаге к' говору имамъ. Вы сте ме у Куби само као трговца познавали: ал' то я нисамь быо увѣкъ. Я самь родомъ изъ Каталоніе и сынъ самь некогъ старогъ благородногъ племена. Размаженъ родительима, быо самь дивльи, необузданый младићъ, коме є за изпуненѣ желѣ нѣгове, све дозволѣно было. Єдно вече завадимъ се я у игри са єднимъ младимъ благородникомъ одъ знатне и пуне уплива и важности породице: съ мѣста доће до двобоя, и я самь быо тако несрећанъ те га убіемъ. Морао самь дакле бѣжати: преобученъ доспѣмъ срећно у Барцелону, и одма одемъ на єданъ већъ спреманъ бродъ, кои є намѣравао у Терну Фирму пловити. Пловећи нападну насъ морски разбойницы, и почемъ ми се несташный животъ людій овы допадне, а и моє ме є сиромаштво на то приморавало, то се я съ ньима сдружимъ. Много месецы пратила насъ є срећа: многе богате плячке задобіемо, докъ се наше сокровиште у готовомъ новцу тако умножи, да напослѣдку међу собомъ заключимо, да исто гдѣгодъ закопамо, пакъ, по повратку нашемъ съ друге пловидбе, између себе поделимо. Тако и учинимо. — Но у другой нашой пловидби срећа насъ остави. При єдной морской тишини, нападну на насъ стражарске лађе приморски варошци, и сви буду зароблѣни, само я са іошть двоицомъ побегнемо на чамцу, и доспѣмо срећно на островъ Кубу, гдѣ оба моя друга због добивени рана умру. Я се затимъ преселимъ у варошъ Сен-Жан-Бонависта, гдѣ се и смѣстимъ и оженимъ, и као трговацъ брзо се обогатимъ. Ал' срећа моя ниє дуга была. Жена ми умре, и по смрти своіой остави ми ту єдину кѣерь. То мѣсто могъ изгубльногъ блаженства омрзне ми, и чезня ме обузме за моимъ драгимъ отечествомъ. Сво моє богатство учинимъ дакле у новацъ, и садъ самь ето быо пошао да оно сокровиште дигнемъ, когъ самь я самъ наслѣдникъ остао, пакъ затимъ да идемъ у Шпанію. Али, ахъ никадъ выше нећу я видити зелене обале и брда Каталоніе! Све моє желѣ и чезнѣ садъ се само кѣери моє тичу. О обећайте ми да ћете є бранити, пакъ половина оногъ сокровишта вама є!“ — „Земна блага“ од-

говори духовникъ, „немаю моћи надъ онимъ когъ се желѣ надъ привременимъ овимъ свѣтомъ узвишаваю. Изъ любови према човечанству дошао самъ я у ову землю; пакъ кадъ самъ я исту любавь дивльимъ язичницыма посветіо, зашто бы є одрекао єдной кћери наше свете цркве? Я се дакле примамъ ваше понуде у име нашегъ господина, и заклинѣмъ се овимъ светимъ знакомъ, да ћу се трудити, да вамъ желѣ ваше по моме могућству испунимъ!“ — „Доста, доста!“ проговори Монталдо, „я самъ задоволянъ! — Међу онимъ дивльимъ и пустимъ островима, кои су подъ именомъ Роуа познати, и на прибрежію Венецуеле леже, налази се єданъ островъ, кои се зове вучія стѣна: найдужій є и найвише сѣверно лежи одъ осталы острова. На источномъ врху, кои нешто мало у море улази, стои єдно старо готово суво ванилско дрво, коє само іошть єдну єдину грану има. У вече у очи светогъ Якова, Месецъ ће пунъ на западу стаяти. Двадесетъ минута после поноћи дићиће се онъ на найвишу высину, и онда ће сѣнка дрвета управо на востокъ се окренути. Причекайте докъ се сѣнка одъ гране уєдначи са сѣнкомъ самогъ стабла, и єдну сѣнку сачине, пакъ управо на краю сѣнке, десетъ стопа у земльи, лежи буре закопано, пуно злата. Оно злато отче, истина є грѣшно стечено; ал' я самъ се покаяо, постіо и испаштао, безбройне самъ молитве читати дао и благодѣянія чиніо, пакъ се надамъ, да є света дѣва Марія опроштай ми грѣха моглъ издѣйствовала. Садъ самъ све изповѣдіо, и осланямъ се на ваше обѣћанѣ .... Ал' осѣћамъ да ми се край приближіо! О, дайте ми дѣте моє да га іошть єдномъ на моє прси притиснемъ; єръ . . .“ Овде га изда гласъ. Я скочимъ, потрчимъ на кровъ и почнемъ узъ степене се пенати, но у хитньи омакне ми се нога те паднемъ башъ предъ врата болестникова, и то на неко тѣло, садъ се исто исправи и похити предамномъ узъ степене, но кадъ већъ горе изиће, учини ми се при слабой свѣтлости ноћной, да є то стасъ и цѣо споляшньи изгледъ нашегъ капетана быо.

Кадъ опетъ доле сиђемъ и у каиту уђемъ, нађемъ болесника оногъ мртва, а нѣгову кћерь у несвестици, докъ є црна она робиня међутимъ дерала се и као бѣсна урлала. Духовникъ є быо сасвимъ се у молитву задубіо; нехтѣвши га дакле узнемиравати, дигнемъ обнесвешћену дѣвойку и однесемъ є у нѣну собу. Нѣно є станѣ страшно было, и текъ предъ зору, кадъ іой сузе тугу олакшавати почну, усудимъ се я оставити є и нега є нѣне робинѣ предати. Слѣдуюћегъ дана савъ се товаръ оне лађе на нашъ бродъ пренесе. Међутимъ као да є капетанъ быо сасвимъ заборавіо нуждность брзе пловидбе. Непрестано є быо піянъ, а вино и ракія, коє є съ лађе оне донешено, садъ є капетанъ найвеликодушніе међу своимъ людма раздавао, а съ овима є капетанъ сасвимъ обште и заєднички почео живити; шта выше, сва она гордость и заповѣдничко поступанѣ, коє га є до садъ карахтеризирало, садъ є одъ єдномъ, сасвимъ изчезло. Међутимъ смо спремали се да тѣло умрлогъ Шпанца саранимо, коє є было по морскомъ обичаю чаршафима обшивено и крпама глава му завіена. У десну руку коя му є на прси метнута, датъ му є єданъ златанъ новацъ, а у леву кесица, у коіой се налазіо єданъ чекићъ и воштаница; на прсима имао є златанъ крстићъ, когъ є и у животу носіо. Затимъ се опетъ цѣо завіе у платно єдно и зашіе, на ноге му се веже по єдна тежка ствар, како бы пре потонуо. Око по ноћи заустави се опетъ лађа наша. Людство лађе са горећимъ воштанимъ свећама у руци, скупи се сво на єдномъ краю лађе. Светлость горећій воштаница простре се далеко по помрчини и бацы ужасну сяйность по мирномъ и пространномъ мору. Кадъ є све приправно было, донесе се мртвацъ праћенъ духовникомъ и Изабелломъ и буде метнутъ на єдну даску, съ окренутимъ ногама къ мору. Молитва се и опело очита и последнѣ: „упокой боже раба твоєго!“ и „вѣчная памятъ!“ одпои духовникъ, єданъ топъ буде избаченъ и тѣло се брзо спусти у море; — таласи се пенушећи разделе око падаюћегъ тѣла, и мы, на обшти нашъ ужасъ, видимо да се у истомъ тренутку, на ономъ истомъ мѣсту гдѣ є тѣло Шпанца спуштено, друго но голо тѣло, у исправљеномъ положеню на врх' воде дижеНайпре се са лећима окренутимъ къ лађи приближавало, затимъ га вода обрне. Глава є затурена была, тако, да су очи, коє су сасвимъ отворене быле управо на нашу лађу управљене быле, и ужасно намъ претиле. Сѣда коса висила є неуредно на глави а десна рука нѣгова, укруђена и водомъ люляна чинила се такође да намъ прети. Кадъ се изъ првогъ ужаса пренемъ счепамъ Изабеллу за руку и поведемъ є, да бы тимъ предупредіо, да она то тѣло невиди, кадъ близу насъ чуемъ неке одъ момака гдѣ рекоше, да су примѣтили, да є то тѣло убіеногъ Якова Гемеля. Капетанъ ниє га быо изпрва познао, ал' кадъ садъ напрасно чуе то име, онъ се ужаснутъ тргне и неотице викне: „То є лажъ! то є срамна лажъ! ко се смѣ усудити да каже, да є онъ убіенъ? Онъ є пре неколико дана пао съ брода. Ал' му само недайте горе се попети! за бога недайте да се на лађу попне, иначе ће насъ све сасобомъ у море одвући! Та заръ неће нико да га задржи? Заръ га неће нико да отури? корманъ надесно!“ Продере се на кормаоша, но овай є быо своє мѣсто оставіо, зато онъ самъ отрчи тамо, а са громовитимъ гласомъ изда неке заповѣсти, коє се одма и испуне, и за неколико минута проуи лађа наша поредъ оногъ мртвогъ тѣла. (продужиће се.)

ПОДГРѢВЦИ.

— У єдной старой кньизи монастира Шлотхайма нашло се записано: да царъ Ото IV. после своє пропасти у Келнъ склоніо се да живи, но кадъ се тако млого задужіо, да ниє имао ни половину дуга платити, онда изпрати онъ царицу да иде у Ахенъ подъ изговоромъ да мало шетнѣ ради путуе, а онъ после краткогъ времена са своимъ слугама и псима изађе изъ вароши подъ изговоромъ да иде у ловъ, и выше се ниє ни вратіо. И тако се ослободіо свега дуга.

— Рибе *Сарделе* имаю своє име одъ Сардиніе (Сарданя,) гдѣ се на обалама ватаю. Оне обично стоє на дну мора, и рибари кои лове Сарделе, наложе ноћу ватре, и томъ свѣтлостћу измаме ій. Свакогъ таквогъ лова увате рибари по неколико стотина хиляда Сардела. Коє по томъ усоле, али пошто имъ найпре црева изваде и главу одсеку, коя рђавъ вкусъ има.

— Єданъ баштованъ, никако лакше и сигурніе ніе могао одтерати гусенице са дрва, него кадъ є утукао ситно кречъ, и са ономъ прашиномъ посуо гране дрвета. Одма свє гусенице оставе дрво.

МРВИЦЕ.

— Селянинъ єданъ терао є магарца свога крозъ престолно место, а будући є магарацъ, кога є тежакъ товаръ отешћавао, врло полако ишао, то га є селянинъ чешће съ камџіомъ опоминяо, да се жури. На овай поступакъ селяниновъ сожале се неки туда прошавши дворяни, па га опомену, да са сиротимъ тымъ скотомъ тако немилосрдно непоступа. Селянинъ саслушавши то тако счепа шеширъ съ главе своє, клекне предъ магарца и овако га почне молити: Опростите ми, милостивый господинъ магарче! што самъ я съ вами тако строго поступао — я доиста знао нисамъ, да вы имате пріятеля и покровителя и у самомъ двору гдѣ ій мы селяцы немамо.

— Маћару єдномъ, кой є одъ жучне грознице тешко боловао и кога є Немацъ лѣкаръ лечіо, захте се, да му є да єде кисела купуса са слаииномъ, па запыта лѣкара за советъ. Лѣкаръ по знацыма болести судіо є, да є болесть опасна, па му єло то забрани и оде. Но Маћаръ што намери, то и учини. Да дозвати свога пріятеля єдногъ и замоли га, да му любовь учини, и да за нѣга кисела купуса съ слаииномъ скувати даде. Болестнику се єло ово тако ослади, да є онъ подобру порцію одъ истогъ пово. После неколико сатій посѣти га лѣкаръ, наће да се болесть сасвимь на болѣ окренула и у зачућеню своме рекне: Не бы самъ мысліо, да бы васъ живогъ затекао. Болестникъ одговори: Помогао ми є кисео купусъ са слаииномъ. Шта — запыта лѣкаръ упрепашћено — купуса сте єли, па вамъ є таки болѣ было? Добро дакле! Лѣкаръ таки оде кући и исподъ медецински примѣчанія свои стави и ову забележку: „За овай и овай родъ жучне грознице добро є болестнику препоручити кисела купуса са слаииномъ — за чудо прозрокує промену.“ После неколико мѣсецы лечіо є лѣкаръ одъ жучне грознице млоге болестнике на овай начинъ, али на жалость нѣгову, сви су му ови помрли. Зато исподъ гореречене примѣтбе дода и ове речи: „Овай є лекъ само за маћаре.“

МАЛИНЕ.

(Совѣти Исократа сину своєгъ пріятеля Димонику.)

Упражнявай се тѣломъ, но не сбогъ тога, да постанешъ одвећъ якъ, но само да будешъ здравъ.

Сматрай свагда да неваля оно ни говорити што неваля творити.

Найлѣпше є украшенѣ младића: стедъ, правдолюбіе и цѣломудріе. Ове три добродѣтельи треба да обузимаю душу свакогъ младића.

Ако си науколюбивъ, труди се, постаћешъ ученъ човекъ.

Бой се Бога. почитуй родителѣ, повинуй се законима, и буди скроманъ спрамъ твои пріятеля.

Немой опорочавати ничію несрећу, єръ є судбина обшта, а будућность є свима неизвѣстна.

Добримъ людма чини добро, єръ є то драгоцѣно благо кадъ ти добаръ добро дугує.

ЗАЧИНЦИ.

Ни єданъ данъ несване докъ петао незапѣва.

Ко се млого лечи мало живи.

Лако є рећи слепъ, ал' тежко є наћи лекъ.

Єданъ давъ може однети што читава година неможе донети.

Тежко ономъ коме пре данъ у кућу доће него хлѣбъ.

Ко радо чини трампу (промену) тай има склоность къ превари.

Ко све потроши пре смрти, тай пише найточніи тестаментъ.

Ђаво найрадіе обитава у великимъ кућама.

На хиляду оны кои одъ пића умру, умире само єданъ одъ жеђи.

ЗАГОНЕТКЕ.

Ко може ваздань путовати а да се немакне изъ своє куће?

Свакій ме жели, али ко ме има, дао бы цело иманѣ кадъ бы могао учинити да ме нема.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Оно што є за ову годину дана у Криму учиніено, превазилази готово понятіе човека коє є до сада о боєвима имао. Свы прошли вѣкови нека ћуте са своимъ биткама и тріумфима, стара исторія века затвори своє листове, у ньойзи читатель данашнѣгъ времена неналази выше чудеса. Лаврови вѣнци грчки и римски юнака, само су се до почетка нашегъ вѣка у пуной овоіой слави могли зеленити; ньиово пакъ отечествољубіе и карактеръ остає за образацъ може быти целой будућности. У свему другомъ нашъ є вѣкъ надвисіо све вѣкове, и у свему надвисіо є прошлость. Докле є Европа успѣла у наукама, радиности и прочимъ вѣштинама, показала є и пофалила се целомъ свету и целой будућности на светскомъ изложу у Лондону (1851. год.) а колико є напредовала у воєнимъ вѣштинама, у честолюбію и храбрости, показала є и показуе єднако у Криму. То є изложъ ратны предмета и боєва одъ сваке струке, то є найодабранімъ войскама испытъ, по коме ій читавъ светъ класнфицира. Све воєне пробе, славе, и патнѣ издржали су руски и саюзнички войници у Криму. Гладъ, колера, врућина, зима, жеђъ и све проче незгоде прешле су преко ньиове главе. Нема примѣра у Исторіи кои бы се могао са овымъ догађанма у Криму сравнити. Нема на свѣту нигдѣ єдногъ мѣ-

ста, гдѣ є толико нови мужки гробова за тако кратко време изникло, као у Криму. Ни єдна депеша, ни єдне новине неусуђую се да изреку пресуду коя се войска съ већомъ храбростћу тукла. Свака битка, свака побѣда, ма на чиой страни была неотвара врата миру, него іоштъ већма раздражує ове велике европске силе, коє су се овако снажно у коштацъ уватиле. Толике хиляде люди изгинуло є, толики миліони потрошени су, и іоштъ никаква свршетка. Текъ сада после освоєня южне стране Севастополя можда ће ратъ само брже нћи своимъ путемъ. Овай последньи догађай учиниће несамо велике промене у ратнымъ него и у дипломатичнымъ плановима. Види ћемо многе државе коє ће цару Наполеону честитати заузеће развалина Севастопольски, али нећемо видити ни єдну, коя ће тако одма прећи явно на страну саюзника. Свакъ зна да се у рату губи и добія, свакъ зна да Русія одъ почетка овогъ рата непрестано нове войске регрутира. На сваком мѣсту гдѣ є потребно, стои довольно руске войске. Поредъ црногъ мора, одъ Перекопа до Одесе, и одатле до ушћа Дунава, и поредъ Прута, стои одморна велика руска войска готова да се туче. Знамо да у почетку овога рата іоште было є у Кавказу 100 хил. войника, кои іоште ни єдне пушке нису избацили на саюзнике. Главну силу пакъ налазимо у Подолію, Волхинію и у Польской до Нѣмна. По томъ войска коя провинціе на источномъ мору закланя. Войска коя се у Азіи и Криму туче. Дакле поредъ свега тога што є овай ратъ већъ пола миліона люди прогутао, невидимо ни єдну страну да є почела малаксавати. Русія є іоштъ 1853. год. пре свега новогъ регрутираня имала 1,212,453 войника кои су подъ оружћмъ были и плату войничку примали. Русія познаваюћи изворе свога богатства, и мложину свои войника стрплћливо пушта нека иде полагано ратъ своимъ путемъ. Русію ниє могла пропасть Москве у очаяніе довести, и то онда кадъ є не четири него 24 народа ишло противу нћ. И онда, кадъ є Наполеонъ гледао изъ Кремла како Москва гори, рекао є царъ рускій, да ће пре одсећи свою руку, него што ће подписати штетанъ и сраманъ уговоръ за Русію. Кадъ се свега тога човекъ опомене видиће да ће губитакъ црноморске флоте Русію само већемъ спреману и живлћмъ рату раздражити, и да є никако неће уплашити. Мали люди и мали народи, найманьомъ несрећомъ постаю малодушни. Велике люде и велике народе, несреће подижу на све већій степенъ. Русія не бы сада зацело была у Европи овако важећа, страшна и снажна, да ниє имала оне за себе найнесрећніе и найопасніе године. (1812.) Да ниє Москва изгорела, не бы Петерсбургъ доціе онако важанъ уплывъ у свима дћлима Европе имао. Истина Руси налазе у Криму ону исту стару француску храбрость, али и француски генерали са развалина Севастополя признаю и похвалюю руско непонятно издржанћ, пожертвованћ и юнаштво.

— Као што Енглески листови являю: Лордъ Кларендонъ представіо є у Лондону, у парламенту, да є одъ почетка овогъ рата погинуло: Турака — 130 хил. Француза — 70 хил. Енглеза 28 хил. Пиемонтеза 1300. Руса 240 хил. Ауетрияпаца 28 хил. (?) свега дакле 496.800 люди. При томъ да є потрошила Енглезка до сада 600 миліона фор. сребра, а Француска 1500 миліона франки.

— По найновіой штатистики, Француска има 36.853 обштине, 14 миліона люди кои се са землћдћліемъ занимаю; преко 2 миліона, кои се са наукама, и вћштинама занимаю или одъ прихода живе. Брой служеће класе износи на 906.660 душа. Цћла површина француске землћ доноси прихода годишнћгъ хиляду миліона франки. У целой Француской има 217,046, просяка и скитница, 71.113 болестны по шпиталыма. 339,902 особе, за коє се незна одъ куда живе. У Француской далћ има: 73, 975 Еврея, 100 хил. Лутерана, и 34,931030 Католика. У целой француской има: 26,512 особа, кои су и глуви и неми; 37,622 слепы; 75063, има кои су на єдно око ћорави: 9077 особа съ єдномъ рукомъ.

— Последня извћстія о мртвыма и ранћнима при јуришу и битки 27. Авг. неявляю ништа извћстногъ. Новине дакле ставляю одъ прилике, да є Француза погинуло 20 хиляда а Енглеза 7500. — Енглезке новине дотерале су брой мртви на обе стране до 30 хил. Люди пакъ кои су вћшти воєномъ знаню пишу да є могло при томе ужасномъ бою на обадве стране и 50 хиляда люди пасти. Правый брой неможемо може быти нигда ни чути.

— У Цариграду рћшено є да треба по целомъ турскомъ царству градити гвоздене путове. Путъ изъ Цариграда у Београдъ увидило се да є найважніи и по томе найпре ће се и почети правити.

— Депеша кнеза Горчакова одъ 30. Авг, нема ништа новогъ, осимъ само то явля, да є зароблћно 18 саюзнички официра и 169 войника; и каже, да су сви руски ранћници пренети на сћверну страну; и изъ чега бы се могло видити, да до тогъ дана саюзницы нису заузели южну страну Севастополя

— Неке новине явиле су да є царъ аустрійскй честитао побћду на Севастополю цару Наполеону, али ни єдне званичне новине нису то іоште саобштиле.

— Бечке новине являю да у Бечу колера непрестано све яча быва. Свакій данъ разболе се 100. до 120. а умре 50, до 60. особа. До садъ є было само пре предграђима, али садъ по већой части само по самомъ граду бесни.

— Изъ Париза пишу: да є при псолћдномъ јуришу 15. хил. саюзника коє ранћны коє мртви, было, међу коима є 13 генерала.

— Французи да бы већма увеличали своє торжество и веселћ, водили су крозъ париске улице 400 зароблћны Руса, онай данъ, кадъ су чули да є пола Севастополя узето. Но на выше места были су ти зароблћни заустављћни, и чашћени и напоєни.

— Изъ Одесе являю: да у Криму, нарочито између Балаклаве и Бакчи-Серая, кваре Руси све ћупріе и путове, пале и руше сва зданія гдѣ бы се могли саюзници утврдити и зимовати; и по томе види се, да се Руси надаю да ће саюзници желити да продру далћ у Крим. Жительи Крима, особито немачки населћници, са свимъ су Русима наклоњени и са свимъ могућимъ притичу руской войсцы у помоћь.

— Пелисіе изъ Крима явля да између 4500 ранћны войника има 140 официра. Брой мртви іоште ниє означіо. — Ни єдна депеша іоште неявля, да су саюзницы ушли у оставлћне на южной страни руске тврдинћ; исто тако Горчаковъ ни у єдномъ извћстію неявля о рускимъ лађама, єсу-ли сасвимъ упропашћене.

Течай новаца: среб. 114; дук. 5 фор. 27½ кр. банкн.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 13. Септемвра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. № 75.

СОКРОВИШТЕ МОРСКОГЪ РАЗБОЙНИКА.

(продужено.)

Више дана био намъ є вѣтаръ поспѣшанъ. Капетанъ є био непрестано піянъ, и готово никако у каиту долазіо ніе, већъ є съ момцыма піо, кои су сво почитаніе и стра' према нѣму губити, и сами се сасвимъ садъ преиначавати почели, коє є мени особито у очи падало. Мѣсто безбрижне веселости, коє матрози обично имаю, владала є кодъ њи садъ нека брижльивость и замишлѣность. Све су двоица по двоица вукла се по лађи и шаптаюћи о нечемъ се совѣтовали, као да су се о некомъ великомъ умишляю договарали, при чему су се управитель лађе и дрводеља найдѣлателніи показивали. У средъ овогъ нереда примѣтимъ такође, да су се некій, између кои био є и Лайтнантъ, одвоили были и никаквогъ участія нису хтѣли имати на договору остали. Ал' изъ њиовы брижны погледа заключимъ, да они приближенѣ каквогъ несрећногъ догађая очекую.

Єдно вече, кадъ є Изабелла по нѣномъ обичаю, праћена своіомъ робињомъ, по заоду сунца, по крову се лађе прошетала была, и пошла доле у каиту, затвори єданъ црнацъ одъ момака лађе, врата коя су к' степенима каите водиле, и сѣдне предъ иста, рекавши, да се пре дићи неће, докъ му она єданъ полюбацъ неда. Ту дрзкость пратили су остали момцы съ найвећимъ смеіомъ; но я счепамъ одма оногъ за яку и бацимъ га читавъ хватъ далѣ. У истомъ накъ тренутку скочи онъ опетъ, извуче ножъ и устреми се на мене, а остали матрози спремали су се такође да му у помоћи буду. Я счепамъ єдно гвожће у намѣри до последнѣ капи крви бранити се, но исто ми лайтнантъ изъ руке изтрге рекавши ми тихо: „Єсте ли полудили, да се съ тымъ людма свађате? за бога будите мирни, єръ я васъ бранити немогу, почемъ више никакве важности немамъ!“ И заиста онъ є истину говоріо; єръ црнцы, безъ да су се за нѣгово присуствіе бринули, устреме се по другій путъ на мене, ал' садъ доће управитель лађе и яснимъ гласомъ „миръ“ викне: Я му приповѣдимъ шта є црнацъ чиніо; и захтѣмъ да робове на предньи край лађе отера. Алъ онъ опоро одговори: „Младићу, мы немамо овдѣ никаквы робова, већъ смо сви слободни люди на енглеской лађи. „Ова женска ніе предметъ ваше шале и вашегъ безобразлука,“ рекнемъ му я, затвараюћи врата, крозъ коя є Изабела у свою собу отишла, „и онай ніе човекъ, кои се усуђуе єдну безъ обране дѣвойку увредити.“ Дуго ме є овай гледао, као да се предомишлявао да л' да се одма освети или не: напослѣдку окрене се на страну, намргођено гунђаюћи: „Ласно бы ми было, момчићу, да ти вратъ као врабцу одма одкинемъ и у море те бацымъ, и заиста ты небы првый био, ал' си намъ іоштъ потребанъ. Међутимъ чувай се!“ Садъ самъ познао ясно, како ствари стоє: ови су были заключили да постану морски разбойницы, а мене су хтѣли као своегъ лѣкара на лађи задржати. Нисамъ могао безъ грозе мислити на судбину, коя бѣдной оной шпаньолки предстои; ал' самъ се такође и рѣшіо био да є до последнѣ капи крви бранимъ. Да бы на све приправанъ био, сићемъ доле у каиту, напунимъ пиштолѣ моє и сакріемъ ій у џепове; у исто време метнемъ и моє новце и папире у џепъ.

Међутимъ чуємъ да се платна неке друге лађе виде, и кадъ се на кровъ попнемъ, застанемъ ій у найвећемъ ларману и договараю, да л' да причекаю па да виде, неби л' могли какву добру плячку учинити, ил' да бѣже. Множина рѣши последнѣ чинити, и одма се сва вѣтрила разапну. Ал' наша лађа ніе имала засадъ доста брзине; непозната она лађа све є ближе и ближе долазила, и по краткомъ времену увиди се, да ніе могуће одъ исте побѣћи. Садъ се заповѣди мени и духовнику да сићемо доле, и запрете намъ, да ћемо одма погинути, чимъ горе изиђемо ил' вику почнемо дизати. Я саобштимъ Изабели мою сумню и бригу због овы зли людій, такође іой саобштимъ да самъ намѣріо ову лађу ма на кои начинъ оставити и на другу прећи, ако видимъ да ће она быти воєна каква лађа. Замолимъ такође и ню и духовника да момъ примѣру слѣдую. Она ми благодари са любвеунимъ смѣшенѣмъ и искреностћу, и изясни се да є готова све чинити што я нађемъ за добро, а уєдно се сасвимъ преда моіой заштити. Одма за тымъ чуємо пуцань топа, кои нашимъ людма заповѣди да вѣтрила спусте и да лађа стане, и затимъ запитаю, какво є опредѣленѣ лађе наше. Одговоръ съ наше стране као да оне онамо ніе башъ сасвимъ задовольіо было, єръ се таки заповѣди, да наша лађа сасвимъ предъ топове кралѣвске бойне лађе, зовоме „Татаринъ“ доће, а да ће они кога послати, да намъ пасоше прегледа. То є была єдина надежда и найболя прилика за бѣгство насъ трога, и зато я заключимъ врата обити, у случаю, ако онай официръ и к' нама недоће. Ал' то очаятелно средство ніе

нуждно было; єръ чимъ онъ на нашу лађу ступи, чуємъ я, како заповѣсти издає своимъ людма, да се све собе и буцаци визитираю; мало за тымъ чуємъ га гдѣ своіой лађи явля, да се такође и шпанскій еспапа налази кои нису у еспапскомъ пасошу уписани. — „Останите дакле, кадъ є тако, тамо на лађи, и заповѣдите да цѣлу ноћь стражньи фенѣръ гори, а вы примите управу исте лађе!“ То є была заповѣсть съ оне друге лађе. Готово пуна два сата налазили смо се мы у наймучніемъ очекиваню, докъ се напоследку наша врата неодключаю и младъ єданъ офицыръ неступи унутра, праћень нашимъ капетаномъ. Онъ се зачуди кадъ насъ угледа, поклони се Изабели и замоли за опроштай, због тако доцногъ узнемириваня. „Ал' мени ніе казато,“ дода онъ, „да се и путника на броду налази.“ — „Не путника господине, већъ апсеника,“ рекнемъ я, „єръ ови насъ држе заключане; коє є особито према овой господичной, врло необично поступанѣ.“ — „На страну то вино господине, настрану!“ повиче садъ офицыръ, видивши да є капетанъ хтѣо брзо єдну чашу вина пружити му. „Него будите тако добри и покажите ми ваше пасоше“ Одма затимъ чуємо неку буну горе на броду и гласъ єданъ викне нѣга по имену. „Мы скочимо, и у ономъ тренутку, кадъ се офицыръ маши за свою саблю, обазремъ се я, и видимъ капетана Махоне, съ єднимъ пиштолѣмъ у руцы. Єдва самъ іоштъ толико времена имао, да му руку ударомъ на страну померимъ кадъ пиштоль пукне. Тане проће врло близу поредъ официрове главе, на кою є капетанъ и пишаніо, но погоди нашегъ духовника управо надъ деснимъ окомъ, кои се сирома одма на землю стропошта. Пре пакъ, негъ што є Махоне и другій пиштоль на офицыра скресати могао, погоди га тане изъ могъ пиштоля у прси, кои такође одма на землю клоне. Мы похитимо одма на кровъ и дођемо управо онда, кадъ су последнѣгъ убієногъ друга офицыровогъ побунѣни лађарски момцы у море бацали. Затимъ се исти разиђу да на броду часъ пре вѣтрила подигну, а међутимъ є управителъ лађе викао, „да се фенѣръ угаси, да небы она воєна лађа нашу лађу у мраку примѣтити могла да бѣжи!“ — „Пропали смо!“ рекне офицыръ, „само намъ іошъ єданъ путъ остає за наше избавленѣ. Скачите у море и пливайте, докъ я нашъ чамацъ одрешимъ и у помоћь вамъ дођемъ.“ (край слѣдує.)

ЧЕТИРИ ГОДИШЊЯ ВРЕМЕНА.

(съ Францускогъ.)

Єдва є сунце ступило у знакъ бика. Белый цветъ трна заменіо є блескъ апенински снегова. Већъ се започела пріятна борба између зефира и виткогъ іоргована; нѣжна боя нѣгова показивала є првый осмей природе. Ружица ніе іоштъ започела просипати своє сладке мирисе; али смерна любичица украшавала є већъ оживлѣне шуме, и илядама листића нѣжногъ зеленила извіяу се изъ недара пупе, оживлѣни добротворномъ росомъ. Свакій листь кріо є у себи по єданъ течанъ биссеръ; и кадъ свѣжъ ветрићъ залюля вр'ове дрва, онда чисте и бистре каплѣ орошаваю землю, мале бубице радостно гмижу по трави и птица, тресући крилма, напаява се божественимъ пићемъ.

О Тиволи, кћери Тибура, а и вы, древни споменици художества, изъ ваше свете околине може видити око, како непріятный мразъ бежи къ сѣвернимъ регіонима, и како васъ плодоносна природа покрива новимъ венцима одъ цвећа, подобно старцима тихе Аркадіе, коє увенчаваю деца цвећемъ подъ сенкомъ гранатогъ раста.

У ово срећно годишнѣ време ступамъ я, о Тиволи, првый путъ на твою землю древности. Очи се моє немогу доста наситити, гледаюћи твой великій водопадъ. Ова узвишена игра природе нигда се ніе показала очима зачуђеногъ путника виспренія. Таласи Аніена, скупивши се у великой гомили, устремляваю се у пространо корито, коє имъ є природа издубила, и причињаваюћи шумъ подобанъ тресковима громова. Самъ Везувъ у каюћи у своимъ беснилу, нема овогъ ужаса и страоте. О чудне хармоніе! У средъ риканя падаюће воде чуе се милозвучна песма славуя.

Лето.

Ноћь се борила съ неєднакомъ снагомъ противъ жаркости, съ коіомъ є сунце, око половине пролећа, обгрлило лепу Авсонію. Атмосфера младости и любави разишла се по целой природи. Жеља, наслада, животъ, све є то у воздуху пливало. Брижна птица летила є, тресући крилма, око вешто сграђеногъ гнѣзда, у комъ су се нѣни птичићи спремали, да разбію трошну и тесну кућицу свою. Међутимъ гордый растъ ніе іоштъ давао подпуну заштиту противъ жаркости, коя є владала око подне. Цвеће овогъ годишнѣгъ времена ніе се іоштъ развило; само цвеће, коє цвета последньи дана пролећа, примило є онай тайный прашакъ, што га плоднимъ чини. Мала пчелица и шареный лептиръ чиняу се помагати залюблѣной женки цвећа, сисаюћи нектаръ изъ недара мужняка. Природа іоштъ ніе престала одкривати сва своя богатства, само се показивала у своіой пуной милини и свѣжости. Тако изгледа млада девойка, коя своимъ виткимъ струкомъ и ружичнимъ образима обећава супружеству иляду сокровишта и небесны наслада, а лице іой носи іоштъ неке черте детинства.

Єсенъ.

Пурпурна боя простире се на хоризонту. Позлаћени облаци лете съ милиномъ као у некій кругъ обштегъ скупа. Наєданпутъ се ови облаци удале, и залазеће сунце появлює се у своіой пуной сяйности. Као царъ, седећи на престолу одъ рубина и опала, явля єднимъ погледомъ своме народу, да се дає видити; гомила дворяна пада предъ њимъ на колена и све се нѣговомъ величеству кланя.

Издалека чуе се рика бика предњака и мирны крава, коє тихимъ ходомъ спѣше своимъ конаку; блеянѣ ованца и сребрный гласъ звонцета овце фавориткинѣ губи се непримѣтно у воздуху. Са овимъ смешанимъ, али харманичнимъ шумомъ, мешала се песма млады тибурски девояка; њиовъ є гласъ праздновао залазакъ сунца; а хоръ разны птица одговарао є съ прекиданѣмъ овой светой химни. Залюблѣный пастиръ пратіо є съ фруломъ милу песму своє залюблѣне. Гласъ фруле веселіо є удалѣности овогъ смерногъ предѣла.

Зима.

Кадъ поета оће да опише тавну зиму и њена свойства, треба да изиђе изъ умерене климе лепе и веселе Авсоніе. Какво се красно позоріе появлюе нашимъ очима, када сунце, удаляваюћи съ величествомъ гомилу наравны облака, кои се њговомъ тріумфу противе, просипа благодатно светило своє на наше усамлѣне шуме и на децомъ Еола осушена поля.

Я ћу потражити на вр'овима планина, коє лепу и слободну Хелвецію увѣнчаваю, оне простране леденике, оне вечне снегове, кои са своіомъ плаветникастомъ боіомъ и своіомъ сталности даю мудромъ єстествоиспитателю тако пространо полѣ за обдѣлаванѣ новы система о препотопнимъ временима, и о првобитности стварій? О непонятна тайно господара природе! Внутреность овы стрмениты гора може быти скрива у себи потоке тайне ватре. Небаца ли Етна, покривена снегомъ свою усіяну главу къ небу, неизливаю ли се изъ нѣны недара потоци вода, коє своіомъ брзиномъ и силиномъ опустошаваю све, што имъ стои на путу? Овомъ брду подобанъ є седый старацъ, кой у своимъ прсима сакрива ватрене страсти. Кадъ бы, по несрећу света, каква осветолюбива судба наоружала своє руке виспреномъ силомъ, бура бы се тако ужасна показала, да бы одъ векова постоећа царства упропастила. Али удалимо уображенѣ наше одъ представленя грозне пустоши и самрти. Лакомъ рукомъ начертаћу я неколико велики и разновидны сцена, коє намъ време снегова и бесногъ сѣверца появлюе.

Красне вароши! За описиванѣ уживаня и лепоте зимнѣ, нису ваша недра, у коима су радости измишлѣне и порођене. Я самъ польскій и неуглађеный обитатель шума и долина; моє скромно обиталиште нећу за сво благо оставити. И вы надувени варошани, кои у безпослености сматрате сладость польскогъ живота, насмеяћете се сажалително на саму помисао, да проведете зимнѣ време, гди ће васъ узнемиравати строга непогода и врећати вашу мекость. О! како є лако обелоданити лажну любавь наши госпоя и господичића према польскомъ животу! Одговарайте худа створеня; налазите ли задовольства у полю за време циче и зиме? О природо, природо! заръ у сяйнимъ дворовима само просте любавнике налазишъ?

Оставимо сада ове грдне леденике швайцерске, ова блистаюћа появленія светлости, ове одсеке, ове бездне, покривене варльивимъ снегомъ, подъ коимъ се сакрива смрть и очаянѣ, ове изкривудане пештере прећимо у єдну одъ оны грдны шума, коє су исто тако древне, исто тако почитаня достойне, као они камени врлети, кои се небомъ граниче, и гди никаква жива душа неможе дисати. Ту се отвара оку неизмеримый просторъ, покривенъ снегомъ, коега блескъ и бесноћа очи врећаю. Гомиле грдны дрвета црнкастогъ стабла простиру се по овомъ недвижимомъ океану. (край слѣдуе.)

МРВИЦЕ.

— Омилѣный списатель єданъ позванъ буде на часть гди є при асталу место добіо наспрамъ єднога доктора права, кой є особиту радость у томе налазіо, да свакомъ понешто пришіе. Како су се чашице прилѣжно точиле, здравице изпіване, и крвь у свакоме веће узаврела, добіе докторъ волю да и списателя, башъ кадъ се разговоръ о ньима повео дирне, па га запыта: шта разтавля будалу одъ списателя; „Асталъ“ одговори му списатель.

— Грофъ єданъ у Нѣмачкой даде себи Еврея єдногъ дозвати, да му старе своє альине прода. Кадъ є трговина ова већъ свршена была рекне грофъ: Єси ли чуо, да садъ у Енглеской чивутина и магарца заєдно вешаю? „Ако є тако, то є башъ врло добро, што се мы садъ обоица тамо неналазимо, одговори чивутинъ, єръ бы насъ обесили.“

— Позаваћаю се єдномъ два трговца — само извѣстно незнамо казати на комъ месту: на берзи ил' у меани — због трговачки послова. Напоследку рекне єданъ у лютини: „Вы неможете о тимъ стварма ништа судити, єръ се зато ише выше разума.“ „Што се ти послова тиче, то бы самъ я васъ могао сто пута пре продати, него вы мене єданпутъ.“ „То вамъ совршено веруємъ, одговори другій, єръ мени за васъ нико ни єдне паре дао не бы.

— У оно време, кадъ су француске флоте Алгиръ бомбардирале, догодіо се слѣдуюћій чуданъ случай, кой заслужуе, да се као примѣръ найистинитіегъ пріятельства наведе. Алгирцы због штета свои, коє су имъ француске бомбе проузроковале, были су тако на Француза огорчени, да су свакогъ Француза кои є робства ньиовогъ допао, изъ топа, коимъ се на француске лађе пуцало, стреляли. Измећу овы заробљника быо є и єданъ младъ француске лађе капетанъ. Но кадъ овога изведоше, очи му везаше и башъ га предъ топъ ставити хтедоше, позна га Турчинъ єданъ, кои є пре негди њговимъ робомъ быо, и съ коимъ є онъ не само човечески великодушно поступао, него га наскоро и робства опростіо и сасвимъ слободна одпустіо быо. Памтећи Турчинъ тай добро учињену му доброту, зажели садъ благодарность му свою указати и одъ смрти га избавити. Замоли дакле за слободу њгову, но неумољный заповедникъ топова нехте молбу њгову уважити. Признателствомъ побуђенъ предложи, да сиротогъ заробљника овогъ пошто было одкупи; али му и то предложенѣ одбієно буде. — Дакле никако другчіе, већъ да се заробљникъ погуби; али Турчинъ, нехтевши одъ намере своє одступити, притрчи къ њему, загрли га, па онда топџіи викне: „Пали, я радо гинемъ съ благороднымъ пріятелѣмъ, когъ никако избавити немогу.“ У свима присудствуюћима потеку сузе низъ трепавице, и заробљникъ на силу избављенъ буде.

— Два лопова претрпе досуђене имъ казни. Єданъ буде обешенъ, а другій шибанъ. Овай последный, кои є найпре казнь свою издржао, запыта подъ вешалама онога првога. Друже, шта ћешъ да ти кажемъ матери, кадъ кући одемъ? Кажи іой, да самъ се я са кћери єдногъ ужара венчао, и да си ми ти на свадби играо.

— Два парничара доћу къ судіи своимъ, да стварь ньиову пресуди. Судія є наклонѣнъ быо ономе, кои пра-

во има, а на другога є мрзіо. Видећи дакле овай да парницу изгубити мора оде къ судій и однесе му на даръ пуну шаку жуты дуката. Поступакъ овай привуче къ себи судію, и тако пресуда у ползу неправедне стране испадне. Огорченъ тимъ онай првый дође къ судіи и рекне: Како є то могло быти, да я садъ парницу изгубимъ, кадъ сте ме башъ вы толико времена съ праведномъ ствари моіомъ тѣшили? На то му судія покаже дукате и рекне: Пріятелю, я самъ изъ прва быо заштититель ваше добре ствари, али кадъ є противникъ вашъ ову жуту войску себи у помоћь довео, како самъ могао толикимъ оклопницима противъ стати.

МАЛИНЕ.

Себични су люди као годъ рибе; коє само онда изъ воде извире, кадъ имъ се што за єло бацы; другчіе се оне слабо видити даю.

Ма колико да има врата: сва се она сместа широмъ отворе, кадъ се са златомъ у њи куцне.

Глава є тврдиня, коя треба да улазакъ у срдце одбранює; али се у саданѣ време тврдинѣ обилазе.

Кадъ су люди изабрали бою єдну за жалость, зашто нису єдну и за радость опредѣлили? Неиде ли то на то, као да се човекъ са жалосћу поноси — а одъ радости се стиди. Почемъ има такове боє, коя свакоме, кои насъ сусретне, каже: Погле насъ, мы смо у жалости! зашто да нема и такове, коя бы рекла: Погле насъ, мы смо у радости! — Ова бы последня зацело и веће и брже саучастіе произвела, него што бы она прва. Єръ радо се тужнима съ пута уклонямо, а веселе съ поздравомъ предусретамо.

Опоминянѣ є єданъ єдиный рай, изъ кога прогнани быти неможемо.

Талантъ, даръ природе, има само єдну, бистроуміе — природный умъ — млоге своє стране — онай одкрива, ово произналази.

Сунце и женске као да су се у владѣнію света разделиле; оно намъ дає дане, ове намъ ій улепшаваю.

Срдачно любити, лепо є брачно обећанѣ благородны душа. — До смрти любити, задана є такова речь, коя є основана на своме месту. — Вѣчито любити, обећава само неразсудность, коя нити о времену, нити о вѣчности понятія има.

Млого а добро говорити, природный є даръ великогъ духа. — Мало а добро говорити, карактеръ є мудраца. — Млого а ружно говорити, будалаштина є будале. — Мало а зло говорити, несрећа є безумногъ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— О буни коя се у два француска окружія догодила, нечує се ништа далѣ. Француске буне осимъ Париза ништа неваже. А Паризъ єдно за другимъ забуніо се са толикимъ веселяма, и нема кадъ да мисли на буне. Царевъ данъ, долазакъ кральице Енглезке, вѣсть повольна изъ Крима, све є то кадро да занесе и опіе духове Париза; а за сиротиню што обично праве буне, починю се свакояка предпріятія да имъ се посла и хлеба нађе, даю се безплатежни театри, маневре, и шалю се у Кримъ. Давно є казао Наполеонъ: Кадъ є Паризъ задоволянъ, онда є сва Европа спокойна.

— Новине белгиске кажу: да съ тыме, што є Горчаковъ оставіо южну страну, коя се никако небы могла одржати, него бы се само крвь узалудъ проливала, и што се онако вѣшто, брзо и у свему воєномъ реду повукао на сѣверну страну; показао є онъ — Горчаковъ — одважность и даръ великогъ предводителя. И садъ ће на сѣверной страни, руска войска, у свимъ своимъ дѣланяма силніе и сва у скупа моћи радити, а до садъ ніе могла то чинити, єрбо є была разкомадана.

— По найновіимъ вѣстима изъ Петерсбурга: царъ Александеръ намѣрава съ великимъ князевима у Николаєвъ и у Кримъ путовати. Путованѣ у Варшаву изостављено є.

— Єданъ дописатель изъ Париза явли: да є партая коя се Бурбона држи, извѣштена телеграфомъ изъ Петерсбурга, да Русія сбогъ изгубльене южне стране Севастополя, неће ништа попустити, што бы нѣной важности и величини шкодило.

— По званичномъ францускомъ извѣстію погинуло є 27. Авг. при юришу на Севастополь 7 француски генерала а 5 є ранѣно.

— Омер-паша приспѣо є изъ Цариграда у Варну, гдѣ є прегледао войску. Онъ ће отићи изъ Варне у Кримъ да преда команду надъ турскомъ войскомъ Ахмед-паши, а потомъ нѣи ће у Азію, куда се већъ єднако войска навози.

— Руси єднако утврђую ушће Днѣпра. Николаєвъ такође бы ће тако утврђенъ, да ће се моћи успоредити съ градовима првогъ реда. 35 хил. люди раде на томе утврђеню. Ту є толико нанешено ране и воєны потреба, да може войску коя бы се у Турской борила, на выше годнна снабдѣвати. Руске манѣ воєне лађе, коє у Вознесенской обично стоє, доносе све потребе у Николаєвъ, а друге опетъ лађе доносе Днѣпромъ муницію изъ удалѣны градова.

— Изъ Париза являю: да се 25 хил. люди изъ Балаклаве навезло, да се извезу на сѣверной страни Севастополя. А генералъ Макъ Махонъ отишао є у Евпаторію, да са тамошньомъ трупомъ, Русима за леђа дође. И на овай начинъ мисле да руску войску обколе.

— Изъ Марселя являю: да є дошла заповѣсть, да се 10 хил. коня одма за Кримъ навезе. Изъ тога може се видити, да и француска намѣрава у Криму далѣ у отвореномъ полю ратъ продужити, зато и шалѣ што пре конѣ, кои іой до садъ при обсади нису нуждни были.

Течай новаца: сребъ. 117; дук. 5 фор. 27 кр. банкн.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 16. Септемвра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 76.

СОКРОВИШТЕ МОРСКОГЪ РАЗБОЙНИКА.

(крај.)

У исто време претури се онъ преко лађе, спусти се низъ єдно висеће уже у море, и за тилый часъ имао є чамацъ у своіой власти. Ал' мени ніе было могуће да нѣговомъ примѣру слѣдуємъ, єръ у исто време чуємъ врисакъ Изабеле у лађи доле. Како самъ могао онда на моє собственно избављенѣ мислити! Єдникъ скокомъ было самъ опетъ доле у каити, счепамъ Изабелу у наручѣ, и похитимъ на кровъ, но текъ што самъ до вр'а лађе досшьо было, кадъ ал' управитель, угледавши насъ због нѣног бѣлогъ одѣла, остави корманъ, и потрчи за нама. И већъ угледамъ како се нѣговъ ловачкій ножъ светли замануть да на мене падне, кадъ ал нѣга неко са страга мачемъ тако силно удари да му главу на пола разсѣче. Я нисамъ чекао да видимъ тогъ могъ непознатогъ избавителя, већъ счепамъ яко Изабелу и скочимъ у море. Мой новый саюзникъ и избавитель, скочи такође замномъ: то є было Џонъ Виліе, лайтнантъ наше лађе, кои ми помогне те наскоро чамцу онога официра досшѣмо у комъ осимъ нѣга нађемо іошть неколико момака нѣговы.

У зору съ нашегъ чамца угледамо мы ону безбожну и несрећну лађу као єдну точку далеко на мору а за ньомъ видимо такође и воєну лађу ону, коя є ону прву гонила. Садъ станемо мыслити на наше собствено положенѣ, коє є доста опасно было: истина, мы смо за садъ животъ избавили, ал' нити смо имали што за єло ни за пиће у нашемъ чамцу, тако да смо се боятн почели, да ћемо до кои данъ найужасніой смрти, глади, подлећи морати. Онай официръ каже, да є онъ юче пазіо, и да є примѣтіо, да се мы садъ на 180 миля далеко налазимо одъ Валингскій острова, кои су намъ найближи были. То є было истина далеко, ал' почемъ очаянѣ нинадъ у срце енглескогъ матроза неулази, то смо мы єданъ другогъ храбрили, и почнемо крѣпко веслати, надаюћи се да ћемо кою лађу срести или да ће насъ коя стићи. У той се надежди непреваримо, єръ сутраданъ нађе насъ єдна трговачка лађа, коя є у Порто-Рико пловила, мы будемо найболѣ примлѣни и после петъ дана приспѣмо срећно у Норто-Рико.

Моя є прва брига была да за Изабелу нађемъ какву поштену кућу гдѣ бы є могао смѣстити, коє ми срећно и испадне за рукомъ. Затимъ узмемъ подъ кирію єдну лађицу, кою ономъ официру по имену Дуфу, комъ самъ такође, видивши да є поштенъ младићъ, и мою тайну о ономъ сокровишту саобштіо, подъ управу предамъ, а овай є са своимъ добримъ момцыма снабдѣ. Почемъ смо се пакъ бояли, да насъ момцы съ лађе оне „Стрела," у случаю ако иста утекла буде, и ако капетанъ Махоне небы мртавъ было, несретну, будући да ни сумняо нисамъ да онъ лежећи предъ вратима, исповѣсть ону отца Изабелиногъ чуо ніе, то наймимо іошть неколико врсны и валяны момака, тако да є насъ свега было четрнаесть. Како смо пакъ іошть само 14 дана до празника св. Якова имали, а оно место сокровишта прилично є удалѣно было, то смо се журити морали, и тако іошть исто веће пустимо се на море. Наша є лађица пловила врло брзо, и увече шестогъ дана стигнемо мы на „вучію стѣну." Мѣсецъ се попне, као што є шпаньолацъ казао было, на ведромъ небу западно, и простре свою тиху свѣтлость по мирномъ огледалу морскомъ. Найдубля тишина владала є по свымъ островима у наоколо, коя є само по кадшто прекидана была лепршаньемъ коє морске птице или удалѣнымъ урланѣмъ каквогъ риса. Мы се увеземо у єданъ тесный и дубокій заливъ, гдѣ лађу привежемо, пакъ се онда, добро наоружани, упутимо источномъ краю острова. Тамо дошавши, нађемо ону описану узкость стѣне, са старимъ онимъ дрветомъ; нѣгово є дебло іошь здраво и цѣло было, а на єдиной грани нѣговой, было є єданъ матрозъ о ланцу обѣшенъ. Альине су тѣло одъ крвожедны птица сачувале быле, ал' є глава сасвимъ огулѣна была, коє шуѣура безъ очію светлила се своіомъ беломъ боіомъ према месечини. Дубоко ћутаюћи и нешто мало тронути спустимо се мы на єдну стѣну, и пазили смо, држећи сатъ у руцы на ходъ сѣнке дрвета. Готово три пуна сата ту смо сѣдили, и пазльиво прислушкивали на свакій шуштань на мору. Ал' све є мирно было, осимъ треске ланца, колико є годъ пута вѣтаръ оногъ обешеногъ матроза залюляо. Већъ се брзо поноћъ приближавати почела. Мѣсецъ є величествено путовао надъ нама, а све су ближе сѣнке стабла дрвета и нѣгове гране примицале се. Напослѣдку сказалька на сату покаже 59 минута на дванесть, іошть єданъ минутъ па се сѣнка дебла и гране изгубе єдна у другу управо према истоку. Мы скочимо, првый ашовъ земль већъ бацымо настрану, кадъ ал' онай момакъ, когъ смо оставили были да стражу чува на єдной узвишеной стѣни,

дотрчи и яви намъ, да се єданъ чамацъ съ истока острову брзо приближує. Одма бацымо мы наше ашове и мотике на страну, и сакріемо се међу стѣне, чекаюћи да намъ се истый приближи. Наскоро за тымъ приближи се чамацъ изъ когъ изиђу наполѣ осамъ людій, коє шпаньолаца коє арапа са лађе „Стреле“ међу коима познамъ я управителя „стреле“ и капетана Махоне, за когъ самъ я мисліо да є у каити оной мртавъ остао. Безъ да имъ времена дамо да се спреме на обрану, скочимо на ньи и почнемо ужасно се тући. Они су се упорно бранили и борили. У средъ те борбе, истури управитель на мене пиштоль свой, са страшномъ псовкомъ, тане ме непогоди, алъ пиштоль самъ, коимъ се онъ на мене бацы, погоди ме у чело. Я посрнемъ и у истомъ тренутку клонемъ на землю у несвесть, єръ ме неко съ лећа сабльомъ по плећима удари и рани ме.

Кадъ опетъ къ себи дођемъ, было є већъ данъ, и я се наћемъ на нашой лађици, на средъ мора, а Дуфъ ми є ране испирао и завіяо. Одъ њега дознамъ, да су разбойницы напослѣдку свладани были, и да су ньи четири мртва на острову остала, двонца, за време боя у чамацъ свой сѣла и побѣгла, а двонца, међу коима и капетанъ Махоне, ранѣна и везана, налазе се на броду нашемъ. При долазку нашемъ у Порто-Рико, предамо мы ову двоицу суду, и одма затимъ буде Махоне, по нашемъ свѣдочанству о смрти духовниковой и старогъ оногъ корманоша Якова Гемеля, као убица осуђенъ и обешенъ. Съ добромъ негомъ по краткомъ се времену придигнемъ и напослѣдку оздравимъ. У єсенъ исте године безъ икаквогъ далѣгъ препятствія доспѣмо я и Изабела у Шотландску.

Изабела садъ ніе више она сирота съ лађе, као што самъ є на атлантичкомъ мору познао, већъ срећна домаћица єдногъ великогъ добра и — моя супруга. Мой пріятель Дуфъ постао є капетаномъ, а лайтнантъ Џонъ заповѣдникомъ єдне велике воєне лађе у Енглезской. Сви пакъ, кои су свой животъ опасности излагали, за избавленѣ сокровишта морскогъ разбойника, были су богато награђени.

ЧЕТИРИ ГОДИШЊА ВРЕМЕНА.

(край.)

З и м а.

Погледъ смућене душе блуди по дугачкимъ гранама, на коима нынѣ заступа место лишћа, коє є негда своимъ шушганѣмъ производило шумъ, подобанъ таласима мора. Стари кедри и борови пресецаю єднакость овогъ позорія. Ньиово неувело лишће опоминѣ на пролеће; ньиова є боя мрка и непріятна, али око опетъ радо на ньой почива.

О! каква горка чувства и ужасне мисли обузимаю душу и стежу срце ономъ несрећнику, кой є заблудіо у средину ове простране усамлѣности! ноћь се приближава, мразъ постає све већій и већій, њгови се удови смрзняваю, а пулсъ съ великомъ силомъ удара: дисанѣ му є съ неподносимимъ мукама скопчано. Снага текъ што га ніе оставила; смртный санъ плави му постелено сва чувства. Ако му конечно подпадне, пропао є. Грозна тишина влада око њга. Веселе птице неиспуняваю више воздухъ своимъ певанѣмъ, а невидима насѣкома, сусѣди ништоће, коя своимъ роємъ, разсутимъ по простору, оживляваю атмосферу зуянѣмъ скоро непримѣтнимъ и коя є испуняваю єдновремено и съ любави, и съ движеніемъ и животомъ, изчезла су съ лица землѣ. Съ каквомъ ли мукомъ тежи душа овогъ несрећника къ удалѣнимъ предметима њгове любови, къ жени, деци, и старомъ отцу своимъ! Ахъ! сви ови мили ликови губе се у овомъ нереду гди влада печална тишина, кою ништа ненарушава, осимъ напрасный тресакъ каквогъ дрвета, коєга стабло, уступаюћи строгости мраза, пуца и цепа се съ громкимъ шумомъ. Ништа се живо нечуе; само грозно урликанѣ дивльи зверова и прождрльиви курјака. Али смртный стра обдржава и чува њговъ животъ. Онъ є призвао створителя света, и пакао се за ньимъ затворіо. Опіенъ надеждомъ и радости, целива съ признателнимъ устнама свету землю, коя граничи овай пространый затворъ.

Позоріе се меня. На десной страни представля се очима њговимъ богата варошь; а предъ ньимъ лежи велико єзеро, коєга површина, премда є прозрачна, неодбія више плаветнило неба. Њгова замрзнута вода, покривена лакимъ снегомъ, противостои найтежемъ терету. Весели тоциляри, кои су покрили лице наличіемъ, а руке умотали густомъ наруквицомъ, начертаваю по леду иляду разны фигура. Реко бы човекъ, да се налази на явномъ месту каквогъ престолногъ града Европе.

Далѣ, подъ мало ведріимъ небомъ, виде се младе и свѣже млекарице, коє помоћу удесны ципела прелазе преко отврднутогъ леда за єданъ сатъ просторъ одъ више миля.

Али о Боже! я видимъ на замрзнутой реки Волги єдне лепе саонице, коє вуче сѣверный єленъ. Њгове су ноге тако лаке, да небы уступиле у хитрини ни найбржемъ єлену: онъ лети брзо као стрела на варльивой површини реке. У саоницама сеђаше мати, њена кћи, лепота, коя є єдва седамнаєсто пролеће брояла, и њенъ мужъ. О чуда, о несреће! утанчаный ледъ поче пуцати и наєданпутъ се раздвои, а несрећный таласъ отвори своя ненаситима уста и прогута найлепше сокровиште природе и любави. Само єдно магновенѣ довольно є было, да ову несрећу учини. Єдновремена ужасна вика, обявльиваюћи трогубу смрть изпратила є душе овы несрећны у небесне регіоне. Каква жалость! ахъ, та баръ су сви заєдно пропали.

М Р В И Ц Е.

— Тврдица єданъ шиляо є служавку свою, да по врло кишовитомъ времену однесе писмо на пошту, коя є одъ њговогъ обиталишта врло удалѣна была. Сиротой девойки ніе мило было, да по гадномъ томъ времену, великомъ плюску, неугодну шетню ту предузме, па замоли дечка єдногъ, кои є близу обиталишта ньиовогъ живіо, да однесе то писмо на пошту и пружи му три

грошића за трудъ, а по узтезаню нѣговомъ и осамъ грошића. Тврдица чувши крозъ прозоръ погађанѣ то и понуду нѣну, позове є къ себи и рекне іой: Кадъ те неће дериште то да послуша, а ты дай мени ти осамъ грошића, я ћу самъ писмо однети. И доиста узме новце и обећанѣ своє точно изврши.

— Гайдашъ єданъ, кой є са свиркомъ своіомъ одъ села до села ишао, седне єдномъ на поляни да руча и изнесе изъ торбе, шта є себи за єло спреміо био. Текъ што є то учиніо, ал' ето ти му и два вука у госте. Докъ є ручао давао є и овыма часъ леба часъ меса, а кадъ є већъ ручакъ свой свршіо, узме гайде, надува ій и почне свирати. Вуцы на првый гласъ свирке окрену се и као бесомучни одлете. Е майко моя, рекне гайдашъ, што я то незнадо, да вы гайде тако радо имате, те бы я васъ іоштъ пре ручка одавде дочекао.

— Два млада човека поведу међу собомъ разговоръ о стању имања свога, па єданъ, когъ є отацъ трошація было, сасвимъ простодушно рекне: Е, мой брате! я бы самъ данасъ у сто иляда форинти богатія было, да се коіомъ срећомъ мой отацъ у нашой фамиліи нашао ниє.“

— Предикаторъ єданъ почео є предику свою съ овымъ речма: Авраме, тебе зовемъ. Па почемъ є двапутъ овако изговоріо почути позадуго. Єданъ одъ услужны слушителя нѣговы, кои є мисліо, да онъ на тога чека, рекне му: Ако Аврамъ недође, а вы зовите кога оћете другогъ.

— Старый и већъ заматорѣвши куваръ грофа єдногъ, коме се већъ дуга служба та згадила, замоли грофа за милость. „Какву захтевашъ милость?“ Запыта га грофъ. „Учините, да будемъ магарацъ,“ одговори куваръ. „Чудновато захтеванѣ!“ рекне грофъ, „ты си будала.“ А зашто? примѣти куваръ. Ниє ли досада ваше Сіятлство понайвише саме магарце на прва и найважнія места понамештало; па да бы и я до тога дошао; радъ самъ да будемъ магарацъ.

МАЛИНЕ.

Умешности живота нису тако заплетене, да ій и найпростіи, кой бы ій у толико знати хтео, уколико су му оне у кругу нѣговомъ, кой му є одъ природе и судбе опредѣленъ нуждне, научити не бы могао. Сва се пакъ наука тога состои у томе, да човекъ кругу томе веранъ остане. — Да нелети, гди треба да пузи — да не господарн, гди треба да слуша — да неговори, гди треба да ћути — да се ненаслађава, гди треба да се чега лишава, то су одступаня, коя никоме неизлазе за рукомъ, коя никога къ цѣли ближе недоводе. — Докъ пагао човекъ неодморно за намеромъ своіомъ тежи, брегове предъ собомъ подиже, каменѣ предъ собомъ валя, све стихіе противъ себе узбунює, — дотле равнодушанъ човекъ све полагано ногу предъ ногу иде своимъ путемъ, неупинѣ се да препречи рѣку, подвргава се гвозденомъ жезлу — палицы — судбе своє, заборавля прошлость, подноси садашньость, неплаши се будућности, и тако лакше, него онай, до цѣли своє доће.

— Животъ у среднѣмъ стању, између бриге и теџійва, есть срећа, коя цвета само у ограниченомъ кругу пріятне и изредне домовине, гди свакій весео сатъ времена млоги брига кошта, гди є свако задовольство съ маломъ жертвомъ морало одкуплѣно быти, гди се срце у непрестаномъ движенію између любови и бриге обдржава, гди свакій данъ сачинява малый животъ, кой захтева трудъ свой, и изъ кога мала брига а лепа надежда на сутрашньій данъ и люде у ньіову спаваћу собу прати.

— Има єдна врста людій, кои су непрестано између себе у рату, а съ непріятельима своима у миру Ништа се болѣ неслаже, него разуманъ са глупакомъ; — састави само єдаредъ три разумна човека заєдно, па онда седи, те само гледай!

— Дрва намъ даю у лето сенку а у зиму ватру; добродѣтель утишава намъ ватру у младости, а угрева насъ у старости.

— Срећа дає разумнымъ людма умилность, лудама — безстидность.

— Светъ незна ни за каково милосрдіе, кадъ до тога доће, да туђа дѣла пресуђуе; — найблагороднія дѣла често припадаю заборавности; а поруга добія неопустошителанъ животъ. Па ако є и незаслужена, опетъ єдно жалостно наслѣдіе децы и унучадма у талъ припада.

— Люди су у руцы судбине праве карте, коє се неко време употреблюю у игри, а затимъ на ћубре бачене буду.

ЗАЧИНЦИ.

Гди нема браве ту се и светацъ превари.

Ни єдногъ философа ниє было, кои ниє што будаласто учиніо.

Ко у паклу живи мора се съ ћаволомъ пријательити.

Лудость и гордость на єдномъ дрвету расту.

Лакше є девойке воспитати него удати.

Вѣрность може се само вѣрностћу купити.

Кадъ те ћаво само за єдну длаку увати, онда се небрини како ћешъ у пакао доћи.

Свакой смрти нађу люди узрокъ.

Ко съ ћаволомъ оће да руча, тай мора дугачку кашику имати.

Ако тражишъ будалу, стани спрамъ огледалу.

Ко чини шта годъ хоће, доће кадъ кадъ време па мора да чини и оно што неће.

ЗАГОНЕТКА.

Два значеня моє име у Србаля носи,
И съ оба се накићена природа поноси;
Свомъ се створу сама диви кадъ се где огледа,
Ко са венцемъ невестица румена и бледа.

У момъ лику сдружена є стидльивость, доброта,
Скромность, благость, величество, небесна лепота.
Я природу негованѣмъ моимъ подпомажемъ,
И съ ньоме се у любови чудновато слажемъ.
Съ ньоме стварамъ, ал' безсвестно, разумна суштества,
И брижльиво грудма поимъ чудный зракъ божества.
Кадъ природа наше чедо неяко одбаци,
И нагона разузданы появе се знаци:
Тадъ надъ ньиме лебдимъ сама, неволѣ одкланямъ. —
И одъ зала неброєны животомъ закланямъ. —
Поносна ми именяка съ именомъ постає,
А я с' рађамъ безъ имена, човекъ ми га дає,
Обчараный величествомъ именяке моє,
Коя къ небу подъ облаке шири руке своє.
Съ оделомъ се она рађа, зеленимъ к'о трава,
Несвлачи га, а све ново — загонетка права! —
Я се рађамъ гола нага, негую ме люди,
Ко остругомъ, а ко свиломъ — свакъ по своіой ћуди.
Ню негує сама наравь очврсла и крута,
Нит' іой уди ярко лето, нити стужа люта.
Моя рана съ годинама постепено с' меня,
А ньой єдна одъ постаня, пролетня, єсеня.
Я се движемъ, она стои, ал' се къ небу шири,
И съ облаци рукує се, поносно се мири.
Словесна се текъ суштества самномъ навекъ друже,
Ню зверови свакояки и птичице круже.
У мени се вышій животъ чаровно развія,
А нѣнъ само, много нижій, силовито клія.
Зракъ божества мою главу чудно осіява,
А она се сунцемъ греє к'о и друга трава.
Па опетъ намъ єдно име наденуше люди,
А какво є свак' ће знати, да много неблуди.

Ђорђе Малетићъ.

ОБСАДА СЕВАСТОПОЛЯ.

23. Авг. 1854. год. навезло се у Варни Француза 25 хил. и 8 хил. Турака. — 28. Авг. флота са Енглезкомъ войскомъ (25 хил.) саюзи се са турско-француском флотомъ кодъ зміински острова. — 2. Септ. извезу се саюзницы за 6 сати безъ икаквогъ противленя одъ стране руске, кодъ Евпаторіє. — 3. Септ. была є она ужасна битка на рѣци Алми. — 15. Септ. пређу саюзницы преко Алме, Белбека и други рѣка, и са стране дођу на узвишеня Балаклаве. Енглези обседну Балаклаву, одакле се доцніє управляла обсада Севастополя. — 18. Септ. разсматрали су предѣле око Севастополя. — 27. Септ. били су неки шанцеви саюзника готови, удалѣни на 2100 стопа. — 5. Октом. почетакъ пуцаня на Севастополь изъ шанцева, у коіой бытки и саюзне флоте съ мора су участвовале. — 13. Окт. была є битка кодъ Балаклаве. — 25. Окт. была є битка кодъ Инкермана. — 10. Мая 1855. заузето є гроблѣ. — 12. Мая отишла є саюзна флота у Керчъ, и заузела азовско море. — 13. Мая саюзна войска заузме линію на Черной Рѣчки. — 26. Мая. освоє саюзници Мамелонъ. — 6. Юнія юришили су саюзници на Малаковску кулу, одкле су безъ успѣха были узбієни. — 4. Августа была є велика битка на Черной. — 27. Авг. освоє саюзници на юришъ Малаковску кулу. — 28. Авг. оставе Руси южну страну Севастополя, и пређу на сѣверну страну. Дакле, одъ 5. Окт. 1854. кадъ су почели саюзници пуцати на Севастополь, па до 27. Авг. 1855 свега 322. дана траяла є обсада Севастополя.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Одесе одъ 3. Септ. єданъ дописатель у Остдайче-постъ о последньой битки кодъ Севастополя, пише слѣдуюће: „Чекао самъ да се болѣ извѣстимъ како є было. Данашньи куриръ донео намъ є обширна извѣстія. После битке 4. Августа на Черной, видивши да се неможе южна страна одржати, заключили су руски повелительи у воєномъ совѣту, да осигураю свой прелазакъ на сѣверну страну. И одма буде наређено те се све припреме воєне пренесу преко ћупріє. Одъ то доба слабо су поправляли Руси своє шанцеве, а ніє имъ ни могуће было одъ непріятельске ватре. 23. Авг. са зоромъ почну непріятельи са свію страна изъ свію топова найжешће пуцати; то паклено пуцанѣ траяло є до 26. Авг. до подне. Стражари руски примѣте да се грдна сила непріятельска скупля у шанцевима, и одма предвиде, да ће быти юришъ на кои се Руси спреме, но покварене зидове и шанцеве своє нису имали кадъ оправляти. Іоштъ 25. Авг. у вече, дошло є у притеснѣну тврдиню 20. хил. народне войске. 26. Авг. у подне, умукну сви топови саюзника, и у сбієнымъ колонама приближивао се непріятель са свію страна на градъ. Они буду са страовитимъ плотунима картеча дочекани; али ипакъ они продру у внутреность шанцева, гдѣ ій одморни войници на баіонете дочекаю. Садъ далѣ, као што причаю очевидци — ніє могуће оно кланѣ и боденѣ описати између ове две раздражене войске. Пошто су непріятельи петъ пута освоили Малаковъ, и петъ пута были опетъ изтерани, поврате се у своє шанчеве съ неописаномъ штетомъ. Шанчеви кои су одъ землѣ око Малакова, были су разорени, али бедеми были су іоштъ узвишеніи одъ тѣлеса мртви. — 27. Авг. са зоромъ на ново саюзницы юрише и за кратко време были су у тврдиньи. Очаятелно тукли су се и бранили Руси предвођени неустрашимимъ топчискимъ генераломъ Хрулевомъ. Дружине Твера, Новгорода и Владимира чиниле су чудеса тога дана. Гласъ пушака престао є быо, и оне (те дружине) оружане са широкимъ дугимъ сикирама, по читаве редове непріятеля косиле су. Али све гушће и гушће колоне непріятеля долазиле су, и дальій одпоръ ніє могућанъ быо. У то време изда се знакъ на уступанѣ. Борећи се оставе Руси то тако храбро бранѣно место. Кадъ се све руске трупе натрагъ повуку и ћупрію пређу, онда са страовитомъ трескомъ оду сви лагумирани шанцеви вароши, съ хилядама непріятеля у воздухъ; тымъ учинѣна штета непріятелю износиће на 20 — 25. хил. людій. Одъ наше стране погинуло є тога дана око 1000. людій, а мртвы є 2. хиляде међу коима є и генералъ Хрулевъ. Садъ є Севастополь сама развалина, и место ужаса.

Одгонетке у № 74.: — Пужъ. — Старость.

Течай новаца: среб. 116; дук. 5 фор. 25 кр. банки.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 20. Септембра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 77.

ШПАНСКІЙ ЦЕЛАТЪ.

(съ нѣмачкогъ.)

Сатъ на замку избіо є дванесть. Тамна є ноћь била. Француски єданъ офицыръ, наслонѣнъ на зидъ, сматрао є са чардака богате баште замка, долину око лепе варошице Менде. Замакъ є лежао на врху стѣне єдне — офицыръ є и далѣ надъ тамнимъ моремъ сматрао огледаюће се у нѣму звезде. Ладный ноћный воздухъ доносіо є тихо шуштанѣ таласа морски, а крозъ осветлѣне прозоре замка чула се съ великимъ шумомъ свирка играпке изнутра.

Надъ долиномъ и варошицомъ лежала є дубока тишина. — Француз є дубоко уздануо, єръ є мисліо на кћеръ графову, лепу Клару. — Заръ є нѣгова кривица, што є она онако лепа, онако дражестна была? Бы-ли онъ могао самъ себи противостати, да ню са очима не прати, да нѣгове молеће погледе неуздиже лицу нѣномъ: Є-ли онъ кривъ было, што му є гласъ дрктао, кадъ съ ньомъ говори? — А чинило се такође, као да є и Шпанкиня радовала се той любави, кою є нѣнъ появъ у срцу странца овогъ подпаліо было. Само ниє могао самъ себи разяснити никако оно сажаленѣ, оно тужно нѣно погледанѣ на нѣга, кадъ бы прилику улучіо съ ньомъ по кою речъ проговорити? — И шта ће іоштъ и далѣ съ ньимъ быти? Ниє ли нѣговъ отацъ текъ єданъ сиромашный трговацъ, ситничаръ, а нѣнъ, богатый Маркизъ Леганевъ, гордый потомакъ старогъ шпанскогъ племена?

Зашто га є маркизъ онако пріятельски дочекао, кадъ є онъ са своимъ войницыма у Менду дошао? Кадъ є већъ познато было, да онъ — маркизъ — са лондонскимъ двором у непрестаномъ саобраштеню стои, да онъ на Французе, буну на ползу Фердинанда VII-га краля шпанскогъ, подиѣи намѣрава, и да є Енглезе позвао да на галіяма войску свою на брегъ шпанскій извезу? — Заръ ниє могао Маркизъ увидити да є нѣга, — офицыра оногъ — францускій генералъ Г. . . . . ръ само за то послао было у Менду са солдатима, да овай на маркизово, као и осталы граћана и великаша шпански, у Менди, владанѣ пази и мотри?

Ове су мисли узнемиравале душу Виктора Маршанда — тако се звао тай младый офицыръ — кадъ съ удивленѣмъ угледа млогобройна свѣтила, коя су се по вароши двизала. Та онъ є найстрожію заповѣсть издао было, да се све свеће у опредѣленый часъ гасе, по свой варошицы. У исто време чує онъ неко забунѣно и потмуло мрмлянѣ. Одъ кудъ те свеће и тай шумъ, кадъ є мало пре іоштъ све мирно и тихо было? Опетъ се све утиша, ал' су се свеће непрестано свѣтлиле, и према њиовомъ зраку угледа онъ многе пушке и на њима светлеће се баіонете. Онъ се одма рѣши. И текъ што є хтѣо да преко зида искочи, како бы пречимъ путемъ у варошъ и до главне страже доспѣти могао, кадъ алъ чує близу себе неко тихо шуштанѣ, као ходъ какве женске. Обазре се око себе, ал' нема никога, ал' чимъ му погледъ на море падне, смотри онъ єданъ чунъ, кои се къ обали приближує. У истомъ тренутку викне некій загушенъ гласъ: „Єсте ли вы командантe?“ и у истомъ тренутку промоли се глава єдногъ францускогъ войника, оногъ истогъ ордонанса, когъ є Викторъ у замку оставіо было.

„Я самъ!“ одговори офицыръ. „Ови пси доле, побунили се као мрави. Я самъ рекогносциро, и радъ самъ моє извѣстіе казати вамъ.“

„Говори!“ „Видіо самъ, како се єданъ човекъ, са фенѣромъ у руцы, потайно изъ замка извуче, и слѣдовао самъ му, єръ ми се фенѣръ подозрителнымъ учини. — Упути се оной плочи на обали морской, приближи се гомили сувы дрва и — — — — “

У овай тренутакъ, кадъ є войникъ далѣ приповѣдати хтѣо, засветли се савъ предѣлъ, варошъ, поляна и море. По вароши се подигне дивля вика, пукне пушка єдна а онай солдатъ стропошта се у шанацъ.

Свирке у замку ућуте; єка и стенянѣ разпростре се по вароши као по каквомъ бойномъ полю, пуцань топа на мору заори се по целомъ предѣлу.

Мртвый зной попадне Виктора. Сви су му войницы побіени были! Самъ, безъ обране; дал' да се своимъ огорченимъ непріятельима у руке преда? — Да окованъ у тавницу баченъ буде? — Та болѣ умрети! Тако у себи мислећи, скочи на зидъ, да се съ истогъ у дубокій прокопъ сурва и тако животъ оконча, кадъ га нечія слаба, дрктећа рука ухвати за руку.

„Бежите, бежите!“ повиче Клара задіяна, „моя васъ браћа већъ траже, негубите ни єдногъ тренутка. Онуда

води путъ єданъ низъ стѣну, долећете наћи спремногъ коня. Брзо, брзо! Избављяйте се!“ — Само єданъ погледъ бацы Викторъ на устрашену ову дѣвойку, па одтрчи. Опасность позаймила му є крила — већъ є чуо за собомъ кораке свои гонителя. Више є летіо него трчо низъ стрмену стазу стѣне. Танета су већъ звиждала му око ушію. — Наће коня, узяше га и побегне.

(продуженіе слѣдуе.)

СЛОВО,

Коимъ Сервиліе, војвода римскій, обтуженъ, што є изгубіо нешто војске, гонећи непріятелѣ после побѣде, брани се предъ народомъ.

(съ Францускогъ.)

Ако сте ме овде позвали, да вамъ дамъ рачунъ о ономъ, што се при последньой битки догодило, када самъ я заповедао, готовъ самъ да васъ обавестимъ; но ако сте ме позвали, да ме упропастите, као што я подозревамъ, онда ми уштедите излишне речи: ево могъ тѣла и живота, я вамъ га оставлямъ, а вы разполажите како знате. (Неки одъ народа повичу му, да се неплаши и да продужи свою обрану:)

„Почемъ имамъ посла са судіяма, а не съ непріятельима, я ћу вамъ казати Римляни, да самъ са Виргиніомъ наименованъ за конзула у оно време, кадъ су непріятельи постали господари поля, и кадъ є неслога и гладъ у вароши владала. Я самъ ове непріятне околности затекао, кадъ су ме на правленіе позвали. Пошо самъ противъ непріятеля, и разбіо самъ га у две битке, па самъ га принудіо да се затвори у тврдиню. И докъ су они овако сакривени стаяли, страшећи се вашегъ силногъ оружія, я самъ опустошавао њиову землю и задобіо огромну количину ране, кою самъ дао у Римъ донети. Тако на место глади постаде у Риму изобиліе.

Какву самъ погрешку учиніо до садъ? Заръ ме зато кривите, што самъ одржао две побѣде? Али вы велите, да самъ изгубіо млого людій у последньой битки. А могу ли се два боя одржати противъ народа, кой се съ очаянћемъ бори, безъ да се крвь и съ єдне и съ друге стране непроліе?

Какво се божество обвезало Римлянима, да имъ допусти поразити непріятеля у две битке, безъ свакогъ губитка? Заръ вы незнате да се слава са жертвомъ и съ великимъ опасностима задобія? Я самъ се потуко съ војскомъ млого већомъ, него што є она, кою сте ми вы поверили; после жестокогъ боя я самъ є разбіо; њени легіони дошавши у нередъ, нагну бежати. Зашто бы се я одрекао славе, коя є предамномъ ишла? А да самъ и хтео, питанъ є, єсамъ ли мого уздржати ваше војнике, кои опіени побѣдомъ гоните уплашеногъ непріятеля съ невероятнымъ жаромъ? Да самъ дао знакъ къ повратку, да самъ ваше војнике повратіо у њиовъ станъ, небы ли ме ваши трибуни данасъ обтужили, да самъ съ непріятелѣмъ у споразумћенію было. Да су се ваши непріятельи опетъ сакупили, да имъ є дошла у помоћь каква нова војска; напоследку; да се битка морала свимъ изнова почети; и да самъ у овомъ случаю изгубіо неко число војника, не бы ли то было обичный случай рата? Питамъ васъ, можете ли вы наћи каквогъ војводу, кой бы се приміо заповести надъ вашомъ војскомъ подъ тимъ условіемъ, да поврати Риму све војнике, кои су сь њиме у бой пошли? Немойте испитивати, да л' самъ я на свршетку битке изгубіо неколико војника, него судите по моіой побѣди о момъ владаню. Ако є истина, да самъ отерао непріятеля съ ваше землѣ, да самъ му у две битке мложину војника упропастіо, да самъ остатке нѣгове војске принудіо затворити се у градъ, да самъ обогатіо Римъ и ваше војнике плячкомъ изъ непріятельске землѣ; онда некъ устану ваши трибуни, и некъ ми докажу, да нисамъ испуніо дужности доброгъ војводе.

„Али ніе то чега се я боимъ: ова тужба служи само за наличіе њиове мрзости противъ сената и противъ патриція. Моя права кривица састои се, као годъ и кривица славногъ Мененіуса, у томъ, што нисамъ наименовао Петра и Павла за децемвире, за коима толико чезнете. Али да ли смо ій мы могли наименовати за време немира и звеке оружія, онда, кадъ су намъ непріятельи на врату стаяли, и кадъ є владао раздоръ у вароши? А башъ да смо и могли, знайте Римляни, да Сервиліе небы нигда одобріо законъ, кой се небы могао обдржати безъ обштегъ незадовольства у свима фамиліяма, безъ неброєны парница, и безъ упропашћеня прьви републикански кућа, коє су найтврђа подпора републике.

Заръ мора све, што вы зактевате быти пагубно обштемъ благу отечества, и заръ ваша зактеваня неможете другчіе, него бунтовнимъ начиномъ чинити? Ако се ко усуди, представити вамъ неправедность ваши захтеваня, ако кой одъ конзула неговори у смислу бунтовномъ ваши трибуна, ако съ постоянствомъ брани вр'овну власть, коя му є поверена, вы онда вичете да є тиранъ. Текъ што изиће изъ власти, а вы га нападнете съ тужбама. Тако сте вы съ вашимъ неправеднимъ нападанћемъ одузели животъ Мененіусу, кой є и великій војникъ и добаръ грађанинъ было. Вы треба, да умрете одъ стида, што сте тако яростно гонили сына истогъ Мененіа Агрипе, коме сте дужни благодарити за своє трибуне, и ову власть, што васъ данасъ тако беснима чини.

„Вы ћете рећи, да вамъ я одвећъ слободно говоримъ у овомъ момъ станю; али я се нимало смрти неплашимъ: осудите ме, ако смете; животъ ништа друго ніе него теретъ єдномъ војводи, кой є принуђенъ да правда своє побѣде; а найпосле, судбина Мененіуса неће ми служити за безчестіе. Е. А.

МРВИЦЕ.

— Служитель є некій имао обычай, да у свакомъ разговору одъ времена на време ове речи меша: Тако као вы. Єданпутъ пошлѣ га господаръ нѣговъ старешини, да му яви, да є два лопова уватіо, и да є у намери, да исте нѣму, као предпоставлѣной своіой власти пошлѣ. Гласоноша налогъ тай на слѣдуюћій начинъ из-

врши. „Мой се господаръ вашемъ благородію препоручує тако као вы, и явля истоме тако као вы, да су прошлогъ четвртка у пола єданаєсть сати ноћу два лопова тако као вы провалили кућу тако као вы, млого покрали; и да ій ниє безъ велике муке и труда уврєбао тако као вы. Зато дакле ваше благородіє у найвећой понизности моли тако као вы, да бы сте у будућу суботу ова два лопова тако као вы, т. є. ако подъ сигурномъ пратньомъ овамо дотерани буду, у тавницу бацыли. Ови злочинцы заслужую тако као вы да за примѣръ другима строго казнѣни и обешени буду.“ Старешина, кой є одма добро примѣтіо, да глатонопца изъ обичая свога тако нагрдно съ ньимъ говори рекне му: Иди кући и кажи твоме господару, да онъ обадва лопова подъ тврдомъ стражомъ овамо пошлѣ, али у будуће да никада више нешилѣ къ мени такову будалу.“ Добро, ваше благородіє тако као вы, одговори гласоноша и своимъ путемъ оде.

— Ко є сирома? Сирома є просіякъ, єръ онъ мора одъ куће до куће леба себи да тражи. А сирома є и землѣдѣлацъ, єръ є онъ наликъ на лимунъ, кой дотле цедимо, докъ и єдне капльице у нѣму трає. Па сироте су и удовице и сирочадъ, єръ су они наликъ на пећь, коіой дотле, докъ є топла, сви ласкамо, а кадъ се олади, сви іой леђа окренемо. Дотле докъ жена мужа свога има, кой іой богато издржаванѣ набавля, кипте око нѣ пріятельи, а како іой се мужъ къ предцыма своима пресели и она удовицомъ постане, таки и пріятельи одъ нѣ, као оно муве изъ празне куйне, одлете.

— Нѣвацъ єданъ римске цркве тако се величао съ поянѣмъ своимъ, да се сравнявао съ Аріономъ, кой є гласомъ своимъ и саме делфине къ себи примамльивао. Тако кадъ є єданпутъ на неповольность целе обштине милозвучанъ гласъ свой пустіо, опази, гди єдна бака, коя є близу олтара клечала, горко плаче. Тврдо мислећи, да є та бака поянѣмъ нѣговымъ до самы суза тронута, запыта є, почемъ се служба свршила, зашто є тако яко плакала? О мой любезный господине, одговори она єцаюћи, я самъ мыслила, да самъ гласъ изгубльногъ могъ магарца чула, єръ сте тако вешто гласъ нѣговъ подражавали.“

ОДГОНЕТКА.

(Г. Ђ. Малетићу на загонетку у № 76.)

Пріятелю, радуємъ се, загонетка твоя,
Мећ' нама є погађача добыла без' броя,
Млого о ньой размишляю, и жене и люди,
Погађаю и толкую — свак' по своіой ћуди.
Погађанѣмъ и я самъ се, по дуго моріо,
Ал' с' некаємъ, єрбо самъ є ево погодіо.
Истина є, нѣно име два значеня има,
И оба су та имена позната намъ свима.
Прво име лако б' наш'о, само да ми даду,
Оно друго лепо име у єловомъ ладу,
Сбогъ кога се започела око Троє сваћа,
Одгонетка была бы ми онда млого слаћа:
Па зелена вита єла да разшири гране,
Али да ій неподиже у небесне стране;
Него своимъ зелениломъ — коє она нигда,
Нити лети нити зими, са себе нескида —
Да заклони одъ препеке два образа бела,
Лепотице какве младе, ма незвала с' єла.
У коме бы створу была стидльивость, доброта,
Уздисаи среће праве, младость и лепота.
Онда брате у той срећи — ал' є срећа редка —
Савъ светъ овай престає намъ быти загонетка.

ПОДГРЂВЦИ.

— Палата Ватиканъ у Риму, гдѣ седи папа, има 11,246 соба, у ньой бы се могла войска одъ 300 хиляда сместити.

— Херцогъ Ришмондъ, тако є воліо ловачке и све уобште псе, да є особиту палату за обитаванѣ паса начиніо. Онъ є на ту пасю палату потрошіо 115 хил. талира, гдѣ є за скупе новце псе изъ целогъ света одъ сваке сорте набавляо, и раніо. Они су имали своє слуге, надзирателѣ, и куваре, шта выше имали су и своя купалишта.

— Црква є светогъ Петра у Риму, одъ найвећи и найлепшій чудеса. Она є дугачка 666 стопа, а широка є 284 стопе; а у висину до врьа крста има 593 стопе.

— Прве србске новине издавао є у Бечу Стеванъ Новаковићъ чиновникъ при илирской канцеларіи. Онъ є набавіо тога ради за себе србску типографію. Издао є обявленіе 1792. год. Те прве србске новине звале су се: *„Славено-србскія вѣдомости, посвящени роду и священству.“* и излазиле су године 1793 и 1794. По томъ су престале.

ЗАЧИНЦИ.

Богата рука допире свуда.

Шта се срцу допада, то траже очи.

Съ ногама се налети на небо.

Ко неће да слуша, мора да осећа.

Лепа девойка има миразь у лицу.

Рђава кожа, рђаве и ципеле.

И онай, кои лагано иде, долази къ цѣли.

Мудроме су све стране вета сотворене.

Ко живи у надежди умире одъ глади.

Какавъ пастиръ онакво и стадо.

Кадъ небы было лопова, онда небы было ни вешала.

Неки се боє сабльѣ, а дођу на вешала.

Оскудость є путъ къ преступленію.

Лоповъ є найбольи кадъ є на вешалама.

Ко мора, тай неможе бирати.

Уста лажу а срце нигда.

Младъ човекъ безъ искуства подобанъ є неславномъ зелю.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Филозофъ. Кадъ тако самъ по вазданъ поредъ твои оваца стоишъ, кажи ми шта мислишъ.

Чобанинъ. Немислимъ ништа.

Филозофъ. Ніє могуће да ништа немислишъ.

Чобанинъ. Ако си ты лудъ те морашъ увѣкъ што да мыслишъ я не.

Филозофъ. Кажи ми шта бы ты радіо да постанешъ царъ.

Чобанинъ. Я бы купіо єдногъ коня, па бы съ коня моє овце чувао.

Комшія. Треба ми іоштъ нешто новаца да намиримъ сто форинти, оћете ли ми позаймити.

Господинъ. Оћу, а колико ти треба?

Комшія. Да ми дате 95 форинти, и съ тыме ћу намирити с у м у одъ 100 форинта.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Изъ Ягодине одъ 15. Септ. пишу намъ слѣдуюће: Овде се догодіо у Неделю єданъ доста чудноватъ случай. Некій Таса Марковићъ овдашньи тишлеръ спусти се око 5 сати у бунаръ да га очисти, но кадъ су горе у бакрачу извлачили землю, одрони се земля и каменѣ, и затрпа бунаръ и у дубльини нѣговой одъ два фата Тасу тишлера. Онъ є донекле викао изъ бунара, а потомъ са свымъ се ућутао; скуплѣне комшіє кадъ виде затрпанъ бунаръ, ожале оногъ у бунару, говорећи „богъ да га прости“ и кадъ се смркне запале му свећу на бунару, и разиђу се. Кадъ о томе г. Началникъ чує, одма дође на то место, и око 3 сата ноћи учини наредбу да се бунаръ одкопава, на коє после некогъ доба почне онай изъ бунара опетъ викати. На то се сви обрадую кадъ чую да є іошъ живъ, и до предъ зору толико се успѣло, да су поменутогъ Тасу изъ бунара жива и готово са свимъ здрава и невредима извадили; єрбо земля што се оронила, ніє была до на дно бунара пала, него се у средини бунара зауставила, само є гдѣ коє каменѣ до дна пало. Томъ приликомъ осимъ други грађана показао се добро некій Станко, кои є собомъ у бунаръ сишао, и тешко каменѣ укланяо.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Париза одъ 8. Септ. являю: да є тамо приспѣо Баронъ Прокешъ, и донео, нека условія мира, на коя ако западне силе пристану, да се као ултиматумъ Русіи предложе; па ако Русія непристане, на та условія мира, онда, да ће и Аустрія обявити ратъ Русіи.

— Телеграфична депеша изъ Париза явля: да є по извѣстію маршала Пелисія изъ Крима при освоєню южне стране Севастополя 27. Августа погинуло: 5 генерала, 140 официра, 1489 солдати; а ранѣно є 10 генерала, 244 официра 4259 солдати, а за 1410 войника незна се гдѣ су.

— 8. Септ. приспѣо є великій князъ Константинъ у Николаєвъ, гдѣ ће надстоявати да се што пре нова руска флота подигне, и гдѣ довольно има спремлѣногъ свега оногъ што є за построєнѣ флоте нуждно.

— Изъ Одесе являю да тамо цара Александра, кои є већъ у Москву приспѣо, очекую, съ ньиме ће и сви великій князеви доћи.

— 6. Септ. дошао є єданъ енглезки паробродъ у Одесу и донео є те предао тамо 113 руски ранѣника, кои су сви тако страовито изранѣни, да се тежко надати да ће кои преболети. Народня войска изъ Москве 15 хил. дошла є у Одесу гдѣ су є грађани съ хлѣбомъ и солю предъ своимъ капіяма дочекали. Сва друга войска нимало се незадржава у Одеси, него одма иде у Кримъ.

— Краля прайскогъ, кои сада путує по раинскимъ провинціяма, на француской граници поздравили су великаши француски у име свога цара, у Сарбрикену ручали су съ кралѣмъ.

— 11. Септ. у Бриселу славили су величествено 25. годину независимости кралѣвства Белгіє.

— Вѣсти изъ Крима одъ 2. Септ. являю: да су саюзници са тврдинѣ Николаєве и са Воронцовлѣвогъ пута почели већъ и сѣверну страну бомбардирати. Али овай гласъ треба іоште да се потврди.

— У Лондонъ є дошла депеша, одъ 4. Септ. изъ Крима да Руси яко утврђую сѣверну страну Севастополя, и да подижу непрестано нове батеріє. Французи намѣраваю, са своіомъ кавалѣріомъ и артилѣріомъ да машираю на Бакчи-Сарай.

— Іоштъ се извѣстно ништа незна шта ће быти съ Кримомъ. Ал' кадъ погледамо на дѣланя и саюзника и Руса, можемо слободно казати да нити ће саюзницы нити Руси Кримъ своєвольно оставити, него ће се и далѣ по Криму тући. Саюзници шалю непрестано войску тамо, то исто и Руси чине, и за кратко време допуниће обе войске оно што є при последнѣмъ юришу изгинуло, 5 дана после битке на Севастополю извезло се 14 хил. нове войске у Балаклави и у Камишу. Друга войска вози се непрестано у Евпаторію, одакле ће по свой прилици ићи на сѣверну страну Севастополя и на Бакчи-Сарай. Руска войска исто тако са свію страна у скоримъ маршевима иде Перекопу; и царъ Александеръ приспѣ ће тамо, о коме пишу да є казао: „Болѣ є да Петерсбургъ буде до темеля срушенъ, него да се єдна стопа землѣ у Криму изгуби.“

— Князъ Горчаковъ одъ 11. Септ. явля: Непріятель є кодъ Евпаторіє преко 20 хил. войника извезао, по томе дакле има онъ тамо 30. хил. свега. Саюзници нападаю свакій данъ на лево крило наши положеня. 10. Септ. потукли су се съ нашимъ пѣшацыма, и непріятель се морао повући натрагъ. 11. Септ. спустили су се у долину, и почели су єданъ путъ да праве.

Молимо гг. скупителѣ и предбройнике изъ окружны места, да намъ са првымъ делижанцомъ предплату припадаюћу до свршетка месеца Септемвра непремѣно — пошалю.

Течай новаца: среб. 116; дук. 5 фор. 23 кр. банки.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 23. Септемвра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 78.

УЗБРАНОМЪ ЦВЕТУ.

Немой тужит' цвете росни,
Што самъ тебе узабрао;
Лепшемъ цвету нег' ты што си,
Одма самъ те я предао.

Тай у полю цветъ невиче,
Онъ є єданъ целогъ света;
У средъ лета, у средъ циче,
Непрестано онъ све цвета.

Одъ како се земля кити,
Са пролећнымъ цвећемъ своимъ,
Нит' є био, нит' ће бытн,
Лепшій цветъ надъ цветомъ овимъ.

Бела ружа тай цветъ ніе,
Ал' є сестра нѣна права:
То є изворъ поезіе,
Коя душу очарава.

Немой тужит' цвете милый,
Што самъ тебе узабрао,
Найлепшой самъ горской вили,
Тебе цвете одма дао.

Делећ' тужне песме саме,
Задела те ахъ на груди.
Кадъ немари она за ме,
Нек' баръ тебе цвете люби.

Млоги пѣсникъ іоштъ є 'вако,
Своє цвеће подносіо,
Да б' одъ Виле рай ил' пако,
У пѣсмама изпросіо.

Ал' є мало срећны оны
Што су славомъ загрлѣни,
Заборавность звоно звони,
Вып' гробова погажены.

Безсмртіе борба раћа,
Мученѣмъ се светци свете;
Ал' є свака туга слаћа,
Кадъ с' у пѣсне она плете.

На томъ месту поезіе,
Гдѣ милине неба трепте,
Ту, одкле се нектаръ ліе,
Увенути ты ћешъ цвете.

Твоіой смрти я завидимъ,
То бы за ме животъ было;
Кадъ бы мог'о да изданемъ,
Гдѣ ты венешъ цвете міо.

1853. год.

ШПАНСКІЙ ЦЕЛАТЪ.

(край.)

После неколико сатій стигне у главный станъ. Ђенералъ є са осталимъ офицырима своґъ штаба доручковао, кадъ се Викторъ пріяви.

„Предаємъ се строгости закона!“ рекне Викторъ, ставши са узбунѣнымъ и бледимъ лицемъ предъ своґъ старешину.

„Седите,“ рекне Ђенаралъ, „кадъ се мало одморите и умирите; казаћете ми шта є.“

Младићъ мало одане, пакъ приповѣди шта се догодило.

По некомъ ћутаню проговори Ђенералъ: „Чини ми се да вась выше сажалѣвати морамо, него се на васъ срдити. Збогъ свирѣпости Шпанаца оны неможете Вы подъ одговоръ доћи: — Ако маршалъ другчіе ненареди, одъ моє сте стране слободни.“

„*Ал' Господине ако Царъ - - ?*“ „Можда ће васъ онъ дати убити. Ал' за садъ имамо пречегъ посла. Пре свега морамо се тимъ Шпанцыма осветити, брзо и ужасно се осветити!“

На сатъ после тога, ступала є єдна регимента пешака и єдно одѣленѣ коняника и топція съ топовима, к' Менди. Генералъ и Викторъ предводили су исте трупе. Войницы су дознали за жалостну судбу ньиови другова, па беснећи, и жестокомъ осветомъ подпалѣни ишли су необично брзо.

Енглеска флота іоштъ є мирно лежала у пристаништу, безъ да є са обаломъ саобраштавала се. Обитательи Менде, слаби будући, да се противе, предаду се Французима на милость и немилость, они пакъ, кои су при убиству француске посаде найвеће участіе имали,

поруче Генералу, да ће се добровольно, но подъ тимъ условіемъ предати, ако се животъ остали граћана поштеди. Генералъ прими исто условіе, но и пакъ дигне велику глобу, и заповћди да се за сигурность французску, найбогатій жительи подъ затворъ ставе. Но пре свега заповћди, да му се сви обитательи замка до последнћгъ слуге предаду.

По нуждномъ наредбама за сигурность, оде Генералъ у замакъ, когъ одма у притяжаніе своє узме. Породица Маркизова и све нћгове слуге, са везанимъ рукама и ногама, буду у велику салу замка затворени. Затимъ є у другой соби до сале држао воєный судъ.

Услћдству истогъ суда буду одма затымъ сви они варошани, кои су се предали сами, око 200 њи, на бедемъ замка изведени и стреляни, затимъ се толико вешала подигне, колико є было оны везаны у сали.

За време овогъ спремања, употреби Викторъ прилику, те оне затворене посћти. По краткомъ времену врати се къ Генералу и рекне: „Я узимамъ ту слободу за себе, да ваше призреніе и милость за породицу Маркизову измолимъ!

„Вы?“ запыта Генералъ зачућенъ. „Ахъ, та они моле за жалостну милость. Они већъ знаду за судбу, коя іймъ предстои, и надаю се, да ћете вы исту у толико умекшати, што ћете оне међу њима, кои су одъ благородне лозе, дати изсећи, место што бы ій вешали.“ „Дозволява се!“ рекне Генералъ „Маркизъ васъ моли да му и духовну помоћь неодкажете. Далћ васъ моли, да нћга и нћгову породицу одрецити дате. Нћгова речь ємствує за то, да нико побећи неће.“

„Некъ буде и то; ал' ви ћете одговарати за слћдства. — Зашто неидете? Шта захтћвате іошть?“

„Маркизъ васъ нуди своимъ целимъ иманћмъ, ако животъ нћговогъ наймлађегъ сына поштедите.“

„До душе, врло великодушно! Нћгово є цело иманћ и безъ тога већъ припало кралю. Ал' видићемо. — Знамъ я, колику важность єданъ шпанскій благородникъ на то полаже, да му се семе неутре. — Чуйте! Ономъ одъ нћгови сынова покланямъ животъ, кои осталу своју породицу изсече. На садъ доста. Нећу више ништа о нћму да чуємъ!“

Съ тимъ се врати Генералъ у замакъ, гди га є ручакъ чекао.

Узтезаюћи се ступи Викторъ у салу, коя є юче была место найвеће радости! Старый Маркизъ сћдіо є, држећи свою сћду главу спуштену на прсима, и жалостно гледећи предасе; поредъ нћга мати са бћдномъ децомь. Іоанито, прворођеный сынъ, малый, рђавогъ стаса, ал' гордъ и снажанъ — прави Шпанацъ. Филипъ, другій сынъ, врло лепъ младићъ, сасвимъ наликъ на сестру свою. — Рафаилъ, наймлађе, страшљиво и невино детенце, но о своіой судби неизвћштено. Клара, лепа Клара и нћна млађа сестра. Викторъ заповћди войницыма да бћдну ову породицу одреше, онъ самъ учини Клари ту услугу.

„Є ли одобрено?“ прошапће она, кадъ Викторъ къ њой приће, да є одрешн.

Викторъ є ћутао. На єданъ знакъ, войницы изићу сви изъ сале, и са собомъ поведу слуге Маркизове, коє одма повешаю.

„Та говорите молимъ васъ!“ проговори опетъ Клара.

Викторъ іой каже на уво ужасно рћшеніе генералово. Мртвачко бледило простре іой се по лицу: она скочи и падне предъ отца на колена. „Отче! милый отче! кажите нека се Іоанито закуне, да ће вашу заповћсть испунити, па ћемо срећни быти!“ Отацъ пригне главу свою къ њой, и она му дрктећи пришапће ту страшну вћсть. И мати се прегне, да њне рћчи чує; но падне у несвесть пре, негъ што целу вћсть чує.

Іоанитово срце стане дрктати, као да є слутило шта ће слћдовати.

„Іоанито!“ повиче Маркизъ торжественымъ гласомъ и саобшти му жалостно ужасну вћсть.

Іоанито мане главомъ одричући, место свакогъ другогъ одговора. — Садъ седне Клара на крило брата свога; загрли га своіомъ беломъ рукомъ око врата, уклони косу съ нћговогъ горећегъ чела и полюби га у чело.

„Охрабри се брате, добрый брате мой!“ проговори му она: „Кадъ бы ты знао, како ће рука твоя смрть моју усладити — помисли само, милій мой Іоанито, да ћешъ ме одъ дотицая туће руке, — руке крвавогъ целата съ тымъ сачувати. Ты, ты самъ окончаћешъ моє страданћ; тако ћемо тріумфу наши непріятеля пркосити.“

„Буди мужъ, брате;“ дода Филипъ, „недай да наше славно име изумре!“

У томъ се тренутку дигне Маркизъ; свы су ћутали. Свечано проговори онъ Іоаниту: „То є моя воля: я ти заповћдамъ!

Затимъ падне на колена предъ синомъ своимъ, сви нћговомъ примћру послћдую, и дигну руке къ Іоаниту.

„Сине мой, любезный мой Іоанито,“ продужи Маркизъ, „покажи да си Шпанацъ правый. Немой да светъ рекне, да є твой отацъ предъ тобомъ клечао, а ты си му ипакъ молбу одбіо. Шта су твоє муке у сравненю мука свію насъ, коє ты любишъ, кои тебе любимо? Заръ я небы радо животъ мой за тебе жертвовао? Оћешъ ли да ми за то молбу одречешъ єръ є тужна? Живи за мене, за све насъ. — Єли ово нашъ сынъ,?“ — продужи старацъ окренувши се своіой супруги, и срдито се засветли око нћгово. Іоанитъ стаяо є као каменъ.

„Одобрава, онъ одобрава!“ повиче мати Познаємъ по штрецаню лица нћговогъ, по севаню очію нћговы: мой се сынъ охрабріо!“

Свештеникъ іймъ ступи у салу. Сви га обколе и одведу га к' Іоаниту. Викторъ пакъ оде к' генералу да га іошть последньи путъ за нешто замоли.

На сатъ после тога, скупе се сви главній варошани изъ Менде, на заповћсть генералову, у Замакъ, да при погубленю маркизове породице присуствую

Маркизъ є стаяо са породицомъ на губилишту, недалеко одъ нћга висила су іошть тћла нћговы обешены слугу. Велика стража обкружавала є место ово. На

десетъ корака одъ маркиза лежала є светло наоштрена широка сикира на єдномъ великомъ паню, поредъ когъ є стаяо целатъ са засуканимъ рукама.

Мртво ћутанѣ владало є на томъ месту — прекидано по кадшто звекомъ оружія, и веселимъ разговоромъ офицыра француски, кои су у сали ручали. — Садъ осуђеницы на заповѣсть єдногъ аћутанта генераловогъ ступе к' паню. Тврдимъ корацыма приближе се сви истомъ, само є єданъ посртао — Іоанито. Духовникъ га є водіо, говорећи му утѣху закона и вѣре. Маркизъ клекне маркиза такоћеръ, поредъ ньи и деца ньиова. Іоанито ступи к' целату, кои га почне у нѣговомъ жалостномъ занату поучавати.

Осуђеницы молитву сврше, Клара оде къ брату своме.

„Іоанито!“ повиче она: „Смилуй се на мене! Я самъ слаба женска, немамъ велике моћи, дозволи да я будемъ прва!“ — Клекне кодъ паня и метне вратъ на истый. — „Стой, стой!“ повиче єданъ гласъ, и Викторъ стрчи са замачкогъ чардака.

„Клара!“ повиче онъ: „Вы сте избавлѣни. Генералъ вамъ покланя животъ, ако ћете моя супруга быти“

„Брзо, брзо, Іоанито!“ повиче Клара, бацы єданъ гордъ и презрителный погледъ на Виктора. За часъ іой се глава на песакъ одкотрля.

„Єсамъ ли се добро наместіо, браца?“ запита малый Рафанлъ, и у тай ма падне и нѣгова главица кодъ сестрине главе у песакъ.

„Ты плачешъ Маргарито?“ Запита Іоанито другу сестру свою, кадъ ова къ паню клекне.

„Само за тебе, мой бѣдный, жалостный брате. Ты ћешъ самацъ на свету овомъ быти.“

И ню иста судба стигне. Затимъ и Филипова глава падне на песакъ.

„Шпанцы!“ проговори Маркизъ: Будите сведоцы благослова, когъ я сыну момъ даємъ. Нека га истый крозъ цео нѣговъ животъ прати. Онъ стои на месту чести и чини свою дужность, као благородный сынъ. Садъ Маркизу Леганесъ! употреби твоє оружє, алъ храбро, єръ си безпорочанъ.

Садъ и мати се приближи. Она є последня была. Іоанитова є рука дрктала.

„Мати моя!“ повиче Іоанито: „Заръ крвь и матере моє да на мене падне? Боже, то є много!“

Маркиза види да снага и моћь нѣномъ сыну изчезавати почне. Бацы єданъ погледъ на тѣлеса деце и мужа своги, скочи на єданъ бедемъ замка и стропошта се низъ стѣну у пропасть. Изъ Іоанитове руке испадне сикира, онъ падне у несвесть.

Садъ живи Іоанито Маркизъ Леганесъ у тихой усамлѣности, на нѣговимъ добрама. Ни почитаніе нѣговогъ монарха, ни обожаваюћа любовъ нѣговы подайника, нису у стању да му нѣгову жалость разтераю, да му лице разведре. Нѣгова є найвећа утѣха нѣговъ єдиный дугожелѣный сынъ.

ПОДГРЂВЦИ.

— У Мексику, иду по улицама непрестано многа кола, коя су на то опредѣлена, да піяне люде на ньи товаре. Ови се мораю у апсу трезнити, па затимъ оковани три дана улице чистити. — Іоштъ є већа чудноватость те вароши у томъ, што по дућанима гди се фине ствари одъ моде и галантеріе продаю, по неколико се маторы бркаты люди налази, кои художествено цвеће за женске шешире, капице и овимъ подобна праве, коє кодъ насъ нѣжне дѣвойчице чине.

— Црнцы на западнымъ обалама Африке славе свако торжество играньмъ и пуцаньмъ. И при самимъ погребима мртваца, играю докъ сви одъ умора непопадаю, и пуцаю изъ врло дугачкій пушака. Ужасно изгледаю црнцы кадъ се при спроводу каквогъ мртваца намажу некомъ беломъ боіомъ.

— Луи Наполеонъ, саданьи царъ Француза непрестано натерує веће чиновнике, да сходно своме званію живе и своє увеличане плате троше. Онъ жели да тимъ начиномъ новцы међъ народъ долазе, а да се негомилаю у касама чиновника. Слѣдуюћа два случая показую како онъ до те цѣли долази: Супруга некогъ маршала дала є себи недавно єданъ прекрасанъ огртачъ направити, кои є 6000 франка коштао. У истомъ огртачу већъ є она неколико пута у Тилѣріяма на балу была, кадъ Л. Наполеонъ єдномъ іой рекне: „Госпо маршаловице! Вы имате врло лепъ огртачъ, ал' я самъ га већъ єдномъ видіо!“ Госпа примѣти одма шта є царъ хтѣо съ тимъ да каже, и наручи одма другій огртачъ. — Садъ свакій совѣтникъ у Французской мора каруце имати. Луи Наполеонъ подражава у томъ своме стрицу. Єръ єданпутъ царъ Наполеонъ Бунапарта пошлѣ єдномъ одъ свои богаты генерала, кои є пешке у Тилѣріє дошо быо, лепе каруце са два добра коня. Генералъ се врло обрадує овомъ поклону царевомъ, ал' текъ сутраданъ увиди како се преварію, єръ добіє конту одъ лиферанта царскогъ кою є морао изплатити.

— Шећеръ се прави изъ сока шећерне трске, коя у Америки, восточной Индіи, и по некимъ африканскимъ островима расте. Найболѣ шећерне трске оне су коє су 7 до 10 стопа високе. Кадъ узру те трске онда се секу, окрешу се одъ ньиови малы листића и трнића, и онда изсеку се на комадиће. Те комадиће мету у єдну справу, коя све изгнѣчи и савъ сокъ изцеди. Тай сокъ наново процеде, па онда одма куванѣмъ праве шећеръ. Кадъ се тай сокъ одма непочне кувати, онъ преври као и комина, и после остане кисео. Кадъ ключа млого се пени, и ту пену непрестано скидаю. Тай сокъ тако неколико пута прекуваваю, и кадъ се сгусне колико є нуждно, онда прелію га у другій судъ да се олади; али докъ є іоштъ млакъ разливаю га у форме, у коима се олади и стврдне. Али шећеръ не-бы се нигда могао осушити и овако стврднути, да за време куваня немећу креча у нѣга.

МРВИЦЕ.

— Некій Енглезъ ручао є єдномъ у некомъ великомъ дружству. Небо се наоблачи и са страшнимъ трескомъ

удари громъ у средъ те собе гди су ручали, обали служителя Енглезовогъ, кои є за леђима нѣговимъ стаяо, и цело се друштво яко препадне. Но Енглезъ се сасвимъ спокойно окрене к' своимъ устаюћемъ служителю и рекне му: „Опомени ме уютру да на мою кућу магнетъ метнемъ!“

— „О, ты мора да си врло срећанъ!“ рекне єданъ пріятелю своимъ, „єръ имашъ доста старогъ вина и стары новаца!“ „Ахъ!“ одговори онай другій, да бы обоє прво имати могао, морао самъ узети и с т а р у жену!“

— Некій калфа, заметао є свагда у меанама кадъ се опіє, свађу са своимъ друштвомъ. Єдномъ се они договоре да га добро изтуку, небы ли се поправіо. — И тако, кадъ є опетъ почео, опивши се викати и псовати скоче сви на нѣга и стану га добро мазати; но онъ место да се брани викао є само: „Удрите, удрите! Убите ме! Колико ме годъ пута убіете, толико ћете пута обешени быти!“

М А Л И Н Е.

— Неказуй све оно што знашъ, єръ онай кои казує све оно што зна, каже често и оно што незна. Нечини све оно што можешъ, єръ такавъ човекъ често учини выше него што бы требало. Неказуй све оно што вѣруєшъ, єръ такавъ и вѣрує све оно што чуе.

— Демокритъ и Хераклитъ были су мудрацы различне ћуди. Демокритъ є изсмевао а Хераклитъ є оплакивао лудосуи у свету. Обоица су имали право. Єрбо будалаштине, коє люди у свету чине, заслужую, да се мударъ човекъ смеє и да плаче.

З А Г О Н Е Т К Е.

Я самъ быо, и єсамъ сада, и бы-ћу непрестано, то є мой стални животъ. Одъ свега самъ на свету најпостояніе. Я најболѣ лечимъ највеће туге и жалости. Али што выше погађашъ шта самъ, тымъ већма ме губишъ.

Моя поля нераћаю ни съ чимъ, моє море нема нимало воде, я немамъ кућа али имамъ велики вароши: я нисамъ готово ништа, ал' ипакъ я самъ читавъ светъ.

Д О М А Ћ Е Н О В О С Т И.

— Дѣловодитель депутаціе главнымъ фондомъ школскимъ управляће г. Кипріянъ Николићъ, по нѣговой молби, сбогъ слабости здравля, поставлѣнъ є у станѣ покоя.

— Данасъ 22. Септ. прославлѣнъ є у ц. кр. конзулату имениданъ Н. В. цара аустрійскогъ. За честь тога дана, давао є ц. кр. ген. конзулъ г. одъ Радосављевићъ сіянъ ручакъ. — Іоштъ синоћъ топови са воєногъ пароброда, кои є подъ Београдъ дошао, поздравили су торжество данашнѣгъ дана. Како паробродъ тако и ц. кр. Конзулатъ были су осветлѣни.

— Пѣсномъ печатаномъ у № 69. овога листа подъ именомъ: „Последнѣ ютро блаженопочивше госпоће Клеопатре“ тронути Светли нѣни Родительи, почествовали су учредника овога листа, као сочинителя поменуте песме, съ єднымъ драгоцѣнымъ прстеномъ.

— Питомци артилѣриске школе свршивши испите, отишли су у Крагуєвацъ. Съ овомъ годиномъ найстарій разредъ свршіо є цело опредѣлено за воєне науке теченіе; и као што се говори, сви питомци тога найстаріегъ разреда быће послани у стране землѣ на єдну годину, да се практично у воєномъ искуству усавршенству. Нови питомци броємъ 24. бираће се 30. Септ. гдѣ ће се примати они младићи кои су лицейне или гимназіялне науке съ добрымъ успѣхомъ свршили, и кои нису млађій одъ 16. а старій одъ 19. година.

С Т Р А Н Е Н О В О С Т И.

— Изъ Крима нема никаквы новости коє не-бы до сада већъ читательнма познате быле. Новине доносе пространо и дугачко извѣстіе о юришу 27. Авг. и освоєню южне стране Севастополя; рускогъ извѣстія о томе догађаю іоште нема. Напредакъ саюзногъ оружя у Криму ніе ништа променуо станѣ дипломаціе, свакъ є быо увѣренъ да се тыме ратъ само све већма утемелюе, и да освоєнѣ южне стране Севастополя ниє ништа друго него край почетка. Нико ниє мысліо да ће се после таквогъ догађая миръ заключити, али млого є света мыслило да ће се ратъ на кои другій край пренети; но као што се види да се опетъ са обадве стране све припреме само за Кримъ чине, можемо быти увѣрени, да ће позориште рата целе зиме на Криму траяти. Докле се годъ ратъ само на Криму води, дотле Европа нема се бояти обштегъ рата.

— Изъ Пелисіевогъ извѣстія види се да су саюзници 800 топова имали изъ кои є за време обсаде 1600.000 ђулета на Севастополь бачено. Руси на свыма своимъ утврђеньима имали су 1100 топова, и све є то непрестано пуцало 27. Авг. и свакоме се чинило да се земля провалюе.

— Изъ Париза являю; да цела Француска ни о чемъ другомъ сада неговори, него само о освоєню южне стране Севастополя. Французъ ништа ватреніе нелюби као славу.

— Изъ вѣроватны извора новине являю: да француски солдати кадъ су вођени да юрняе на малаковску кулу, оны свы, боећи се да є она земля на кою наступаю лагумомъ подкопана стану, и нису хтели далѣ ићи. Онда генерали ньи 22 на брою, изађу предъ ньи, и питали су ій заръ пуштаю ньи саме да иду. И пођу генерали сами. Онда войска дође у одушевлѣнѣ и сагнувши главу земльи страовито юрнши.

— Како се знаменито пушенѣ цигара умножава можемо изъ слѣдующегъ видити: године 1841. направлѣно є у Аустріи 28 миліона цигара, 1853. год. направлѣно є у Аустрій 300 миліона комада, и одъ ове две године брой се непрестано пенѣ; у тай брой нерачунаю се оне цигаре коє се изъ други страны држава донесу.

— У Аустріи калуђери издржаваю 29 монастирски шпиталя, гдѣ се за годину око 25 хил. болестника надгледа и лечи.

— Єданъ искусный генералъ кадъ є чуо да су саюзници заузели южну часть Севастополя, казао є да су Руси много изгубили, али да саюзници нису ништа добили.

Течай новаца: сребр. 113; дук. 5 фор. 22 кр. банкн.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

КРОНШТАТЪ са изгледомъ на Петербургъ.

У Бѣограду 27. Септембра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. № 79.

ЗАГОНЕТКА.

И я самь ти єдна речца, али двоє значимъ,
Како кою кадъ смислену одѣћу облачимъ
Єдномъ живо суштество самъ, што землю надмаша
И чудеса изнадъ землѣ на землю пренаша;
Другда опетъ мртва стварка, малоцена, 'уда,
Да дечица кадшто сама презиру ме луда.
К'о сушшеству за мене є светъ огромный малый,
Нит' прошлости какве имамъ, ка'но светъ осталый.
Будућность се на ме смеши, привлачи ме силно
И погледа сяйнымъ окомъ пріятно, умилно,
И ако се никадъ неда загрлит' любовно.
Саме яде кадшто пружа; цвеће іой чаровно.
Моє груди узавреле чудна любовь снажи,
Уцвелѣна и уморна као майка блажи.
Садашньость ми ніє ништа, чудо ме привлачи
И редко ме благо кадшто у провалу свлачи.
Што є другомъ врло мило, мен' є маловажно,
А што другомъ крайня лудость, мен' покреће снажно.
Све што имамъ, свачіє є, я презиремъ благо,
Лептирићи, цвеће, полѣ мило ми и драго. —
Као стварка, я на земльи чудно срећу стварамъ,
И опетъ є са престола суновратъ обарамъ.
Одъ просяка часомъ створимъ богатира златна,
Часомъ опетъ свега свучемъ до пртена платна.
Кодъ све моє тако чудне, нечувене ћуди
Опетъ замномъ лудо чезну, силно грамзе люди.
Насъ четири има брата у задруги смешной,
И у скупу чудне снаге той дружини грешной.
Ал' се редко рукуємо, кадъ се комъ облачи,
Или кадъ се тамно небо у злато пресвлачи.
Но та снага часъ є силна, часъ є маловажна,
По промени кола нашегъ и обрта снажна.

Ой даворн домишляне, айде одгонени
И врелиномъ оштроумля браћу ти замени,
Ал' онако, к'о што прву, разчлани ме дивно,
Песмотворства лепимъ цвећемъ окити умилно!

Ђорђе Малетићъ.

ЧАРОВНО ОГЛЕДАЛО.

(съ нѣмачкогъ.)

Стотинама богатоукрашени гондола (чамаца) плови-о є по гладкомъ мору у Венеціи, око палате графа Алберти, и изъ ньи є чула се тиха хармонія, коя є одъ одзива до одзива єчећи и у саму внутреность палате допирала, гдѣ се готово сво благородство Венеціє сабрало было, да участвую при торжеству венчаня сына графичиногъ са лепомъ наслѣдницомъ Херцога Валенціє.

Множина народа испуњавало є башту палате, коє врата іошть су изютра отворена была свакомъ ономъ, кои бы исто торжество ма коимъ начиномъ увеличати могао. Овде су были забавни разговори, тамо веселе свирке и игре, далѣ мало продавцы разны галантерійски ситница, да и самы цыгана было є са ньиовимъ вештинама. Особито ньима найвыше су гости ишли, и єдна се гомила млады девойчица упути къ ньима. Та лепо є будућность дознати, будућность, то непремѣримо добро, коє свакій по своіой вольи троши, а коє никоме не принадлежи, и коє се са каквимъ пространимъ полѣмъ сравнити може, съ когъ сеячъ никако плодове незбира.

Измећу овы люди у дугомъ прномъ одѣлу и са дугимъ замршенимъ брадама, одликовао се єданъ особито, кои є са своимъ чародѣйнимъ вѣштинама сву пажню гледаоца привлачіо на себе, и кои є средствомъ некогъ чародѣйногъ огледала пророковао. Онъ се звао Белини. Кадъ бы га коя одъ ти девойчица запитала за своегъ удалѣногъ любезника, то є речено огледало свагда іой предъ очи стављало вѣрный ликъ оногъ, заєдно са датумомъ повратка нѣговогъ. Друга є девойка дознала данъ и сатъ венчаня нѣногъ; многа пакъ сиротица видила є ликъ матере своє; и тако се гласъ о Белинієвомъ чудотворству разпростре чакъ међу гостима и у самой палати; сви га зажеле видити, и графица Алберти заповѣди, да га доведу унутра. Ема, нововѣнчана невѣста ніє могла сакрити ужасъ кои є при нѣговомъ улазку нападне; єръ се случайно опомене оны речій, коє є чула кадъ и тогъ ютра к' олтару ступала, и коє су овако гласиле: „Млада невѣсто, вѣнацъ тай, кои твоє чело краси мораће скоро твомъ покрову уступити! Погледай у сунце последньи путъ, єръ ютреню руменъ нећешъ видити више!“

Гласъ кои є речи те говоріо, наличіо є на гласъ Маркиза Ричіо, когъ є она изневѣрила; зато се она дркћући и обазрела была, ал' є могла видити само нѣне нѣжне родитељ и другарице своє око себе. Ал' учинило іой се, као да є у дальини видла исто овако обучена чо-

века као овай дошавши садъ у палату, и да є примѣтила, како се онай трудіо да крозъ народъ продре и удали се.

Ал' іоштъ пре две године Ричіо є Венецію оставіо и некудъ у светъ отишао быо, и одма по одлазку нѣговомъ разпростре се гласъ о смрти нѣговой. Ема се умири кадъ види да се на свима околостоећимъ радость изражава, и држала є оно пророчество за игру нѣногъ младогъ уображеня.

Сви су редомъ белинієво огледало питали, и сви зачуђени и задоволѣни, обасипали су га похвалама и златомъ. Само нововенчани младенци нису хтѣли примѣру обштемъ слѣдовати, и задовольни са срећномъ садашностћу, нису марили да чую за будућность. Чародѣй пакъ, ниє се никако хтѣо удалити при свемъ томъ што су га гости већъ на то опоминяли, онъ є башъ навалице изчекивао на младоженю. И напослѣдку нестрпѣливо ступи графу Алберти и пришапће му на уво: „Ако я моіой вѣштини вѣровати смѣмъ, то теби предстои особита судбина, питай моє огледало, ал' се чувай, да неузморашъ некадъ самъ себи пребацывати због неповольности оны, кои си садъ іоштъ господаръ, и коє можешъ уклонити одъ себе и одъ твоє лепе супруге, избирай или траюћу срећу или вѣчно каянѣ."

При овимъ речма гласъ є Белинієвъ особитый изразъ добіо быо. Изъ нѣгови очію севале су страшно претеће мунѣ. По дугомъ навальиваню цыганиновомъ, одобри напослѣдку графъ. „Алъ морамо само насъ двоє быти!" дода циганинъ. Графъ све одобри; и тако оде найпре чародѣй у другу собу са своимъ огледаломъ, а затимъ оде и графъ са своіомъ невѣстомъ, коя є тресућн се съ некимъ тайнимъ страомъ слѣдовала му.

Текъ што є Белини у ову, одъ прве сале подоста удалћну и неколикимъ столицама и канабетима украшену собу, ступіо, одма метне своє орудіе на асталъ, алъ огледало ниє было оно, коимъ є чудеса мало пре чиніо. већъ обично огледало, само што є у форми сасвимъ ономъ првомъ наличило. Садъ начини єданъ кругъ кредомъ на патосу у кои рекне графу да са невѣстомъ ступи; потомъ метне руке своє на огледало и почне неке речи мрмляти. Ема побледи, на прсту цыганиновомъ познала є она прстенъ єданъ, кои є было наслѣдіе Маркиза Ричіо; страшльиво се іошть већма узъ младоженю свогъ прилюби, ал' іой нека преєстествена сила ниє дала да єдну єдину речь проговори. Младый графъ смѣшіо се нѣномъ страу и храбріо ю є. Садъ сврши Белини своє церемоніе, стави графа предъ огледало и даде му єдну кньигу у руке. То є было Евангеліе. „У овако важномъ тренутку, нуждна ми є твоя заклетва, закуни ми се дакле на Евангелію, да се пре нећешъ обазрети, докъ ти я не рекнемъ." „Зашто?" запита графъ нестрпѣливо. „Єръ ће се иначе чародѣйство разорити и твоя несмисленость бацыла бы насъ све у пропасть.„ — „Айдемо, я нећу ништа да знамъ!" — „Тешко теби!" Овай узвикъ, когъ Белини ужаснымъ гласомъ изговори задржи графа, кои є већъ са невѣстомъ своіомъ наполѣ пошао быо. Графъ ступи опетъ у кругъ онай, метне руке на Евангеліе и закуне се слѣдующимъ начиномъ: „Ма какавъ се образъ у овомъ огледалу появіо, я се заклињемъ да се нећу пре обазрети, докъ ми чародѣй овай недозволи!" И држећи руке непрестано на Евангелію, а круто гледаюћи у огледало, стаяо є графъ као недвижимъ.

Ужасанъ некій смей, као самога сатане, кадъ првый плачъ каюћегъ се грѣшника чуе, заєчи изъ уста чародѣя, при вриску когъ Ема извикне, кадъ у досадашнѣмъ цыганину позна Маркиза Ричіо, кадъ овай свою лажну браду скине. „Твой последньи часъ куцнуо є, горда лѣпотице." пришапне онъ графицы. „Мене си изневѣрила, я те ни другомъ недамъ. . . . . Пази на твою заклетву графе!" дода онъ младоженьи; „я самъ быо сведокъ среће твоє, буди и ты сведокъ моє освете" . . . У истомъ тренутку угледа графъ у огледалу како ножъ сѣвне, и Ема клоне, огрезнута у крвь на патосъ.

При овомъ ужасномъ появленю хтѣдне графъ бѣсно на овогъ лажногъ чародѣя да скочи, ал' овай съ речма: „Іоштъ се необрѣи!" скочи крозъ прозоръ на ходникъ и за тилій часъ нестане га. — Ф. Н. Г.

ПОДГРЂВЦИ.

— Измећу животиня коя у мору живе, Китъ є найполезніе. Китова има одъ различне сорте; и то су найвеће морске рибе, єрбо они имаю 60—70 а млоги и 100 стопа у дужину. Китъ кадъ се роди онъ є као найвећій во'. Они се обично лове по леденомъ и сѣверномъ мору. Млого велики лаћа и чунова скупи се па тако плове. Како се Китъ на површини мора укаже, онда найодважніи и найячій рибаръ, привезе му се близу, и бацы се на нѣга єднымъ одъ петъ стопа дугачкимъ коплѣмъ, коє ако пробіе кожу и дубоко се у сланину забоде, онда є сигуранъ ловъ, єрбо за то коплѣ на другомъ краю привезанъ є конопацъ, кои є преко сто фати дугачакъ. Китъ одма почне тонути како осети да га є коплѣ ударило, и крвь офарба путъ нѣговъ. Они съ лаће непрестано пуштаю брзо конопацъ за ньимъ, докъ годъ непадне на дно. Пошто му млога крвь изтече и пошто ослаби; изаће онъ опетъ на површину мора, и ловцы га на ново съ лаћама салете; и пошто га свладаю извуку га на обалу. Одъ єдне такве рибе може по 100 бурадн масти да изаће. Китови имаю изподъ гуше браде, коє су 12 до 15 стопа дугачке; одъ кои се после праве различне гибке ствари; коє се превіяю а неће да се сломе; и то є оно што ми зовемо фишпанъ.

ЗАЧИНЦИ.

Больій є лень крадљивацъ одъ леньогъ слуге.

Старогъ слугу, старо псето и старогъ коня, єднако уважаваю при двору.

Чесно живити и спокойно умрети толико є, колико ђаволу рачунъ кварити.

Гдѣ нема ватре, нема любави.

Пытати нестає ништа нити ће коме зубъ испасти, ако пыта.

Гдѣ сила и ячина владаю, ту правда служи.

Срећа и несрећа путую єднимъ путемъ.

Срећа и несрећа носе єдна другу.

Кои є срећанъ у игри, несрећанъ є у любави.

Срећа, нетреба никакве савѣте.

Мало звоно, звони као и велико.

Што выше закона, манѣ правде, што манѣ закона, више правде.

МРВИЦЕ.

— Лоповъ єданъ дође у меану и пошлѣ по чизмара, да донесе кой паръ чизама на пробу. Єдне му се допадну, навуче ій на ноге и запыта за цену, али одма придода, да ће ій текъ до осамъ дана исплатити. Чизмаръ ово неодобри већъ поиште чизме своє натрагъ, а лоповъ видећи, ако чизме врати, да съ тимъ ништа добыти неће, па ћипи са свога места и почне бегати, а чизмаръ за њимъ вичући: држ'те га: Неки одъ мимопролазећи хтедоше га уватити, али имъ онъ привика: „Недирайте ме, мы трчимо за обкладу; я у чизмама, а онъ у ципелама.“ Овы како то чуше, почну плѣскати рукама и у гласъ викну: „Чизме обкладу добіяю.“

— Путникъ єданъ дође до єдне рѣке, коя се яко разлила была, да се на чамцу преко нѣ превезе, па запыта весларе, дал' се досадъ при превозеню когодъ ту изгубіо? „О, Боже сачувай, до сада нико, одговори єданъ. Мой се братъ истина прошле седмице ту удавіо, али смо га таки сутра данъ нашли.“

— Єданъ селякъ прегледаше новокуплѣногъ коня другогъ селяка, па се изясни, као да му се чини, да є конь плашљивъ. На то одговори овай. „Та плашљивъ ние никако, єръ ето већъ три ноћи, како самъ самцытъ у штали стои.“

— Чивутина єдногъ увате у солдате и метну га у оклопнике. После некогъ времена, кадъ су на войну пошли, метне чивутинъ оклопъ свой на леђа у место на прси. Официръ примѣтивши то дотрчи къ нѣму и запыта га: Што ће му оклопъ на леђи? „Е, а да како ћемо кадъ станемо бегати? одговори онъ.

— Предъ Немца єдногъ, кой є у Италію дошао было, изнесе пріятель нѣговъ чашу вина, кое се „суза“ зове, и кога онъ никада ни окусіо ние. „Какве су ово капљице? Ово є нешто скупоцено! ово мирише!“ рекне Немацъ. „То су сузе Бакусове,“ одговори му дочекавши га пріятель. „О Бакусе, Бакусе,“ — одговори онъ съ управлѣнымъ на небо очима и са оберучке подигнутомъ у высъ чашомъ. „а што недође и у нашу Немачку, да се и кодъ насъ ситъ наплачешъ.“

— У некомъ месту апсанско зданіе тако трошно постане, да су морали молбено представленѣ вышой власти учинити, да имъ ова допусти, да старо ово зданіе поруши и на истомъ месту ново са придодаткомъ старогъ матеріяла, што се употребити може, подигну. Предлогъ овай буде уваженъ, али му се придода и то изричноусловіе, да поради државне штеднѣ апсеницы у истомъ старомъ зданію остану дотле, докъ се ново зданіе неподигне.

— Іоштъ 1499. године нашао є путникъ єданъ на подножію горе Пеаге, кодъ сагорелогъ села єдногъ две жене, кое су четрдесеть кое мушке кое женске деце, као стадо оваца предъ собомъ терале, коя су одъ глади рукама траву чупала и єла. На пытанѣ: како су до те ништете дошли? Єдна одъ ти двею жена са слабымъ гласомъ одговори: Отцеви су ове деце одъ непріятеля попадали, матере су имъ одъ глади помрле, куће су имъ изгореле и иманѣ оплячкано, половина ій є већъ помрла, и брой є ньиовъ свакій данъ маньій.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Изъ Карановца одъ 20. Сепг. являю слѣдующе: „Варошь ову постигла є юче єдна жалость. Младый свештеникъ нашъ Милованъ Миладиновићъ кои ни пуне три године у овомъ чину ніе служіо, преставіо се и быо є сутра данъ свечано саранѣнъ, при комъ погребу присуствовала су два протозрея са свештеницыма, и са многобройнымъ граћанима. При свршетку опела изговоріо є сходно слово учитель Стойковићъ. Нѣгову прерану смрть оплакуе нѣгова мати, супруга, браћа и сестре. Онъ є своіомъ добротомъ заслужіо да му сви рекнемо Богъ да му душу прости.

— После дужегъ болованя у своіой прераной младости преставіо се у вѣчность Коста Стоилковићъ Стефановићъ званичникъ княжеске канцеларіе. Нѣгови ожалошѣени наслѣдницы и пріятельи оглашуюћи смрть нѣгову позиваю све нѣгове познанике и другове на саучастіе те жалости.

— Началникъ среза космайскогъ окр. беогр. г. Яковъ Лекићъ после краткогъ болованя 24. ов. м. преселіо се у вѣчность.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Млоги ће се чудити зашто є сада, после тако важногъ догађая, после уништеня руске црноморске флоте и освоеня Севастополя, и на бойномъ и на политичномъ полю наступила нека тишина. Кадъ се опоменемо ланьске претнѣ одъ стране запада, ньнови карикатура и пѣсама противу Русіе, и самовластне вике новинарске, кадъ се опоменемо оны ватрены пѣсама у Петербургу, оны страовиты манифеста цара Николе, оногъ одушевленія у Грчкой, и свега прочегъ, морамо се увѣрити да є време сваће прошло, и да є єдно страовитіе време наступило, а то є време правогъ ратованя. И сада ни у єднымъ новинама западнымъ, неналазимо ону ланьску разпуштену грдню противу Русіе, сада читамо благо писмо цара Александра, гдѣ говорећи о пропасти на Севастополю прикланя се вольи и промыслу Божѣмъ. Ни царъ Никола да є доживіо ово време, не-бы другчіе писао, оны ватрени први манифести были су нуждны да овай ратъ учини народньимъ ратомъ у Русіи; тога выше нетреба, єрбо є свакій зауветъ сада за овай ратъ као за своє собствено благо. — Тишина, коя намъ се сада чини да влада, єсте црный о-

блакъ у коме су сами громови. И последня четвртъ ове године бы-ће може быти за ово ратованѣ важнія, него цела ова година. Царъ Александеръ кренуо се изъ своє столице, посѣтіо руску светиню Москву, моліо се Богу у великой московской цркви, и дошао на бойно полѣ, дошао да самъ собомъ охрабри войску, и да самъ собомъ управля цело воєванѣ; онъ є тога ради, повео са собомъ све знаменитіє своє великаше изъ Петерсбурга, како бы одма у свако време совѣтованя и рѣшителне наредбе чинити могао. Исто тако и повелитель саюзне войске добили су неограничена пуномоћія, да у свему ратованю и предузиманю све чине што годъ за добро нађу; и по томе а и по свему другомъ види се да ће се текъ сада отворити право бойно полѣ; а и князъ Горчаковъ у нѣговомъ говору солдатима казао є: да ће сада слободніє и згодніє моћи ратовати, єрбо су до сада были привезани за Севастополь, и изъ тога може се видити, да су Руси готови ако воєни планови донесу, и сѣверну часть Севастополя, па и самъ Крымъ оставити. У Николаєву, гдѣ 30 хил. люди одъ дужегъ времена на утврђенима ради, Русія подиже новый Севастополь; у Николаєву, гдѣ су свы они што лађе праве са источногъ мора са свыма машинама доведени, подиже Русія са непонятномъ брзиномъ нову флоту за црно море, и већъ пишу новине да су неколико пароброда почели оружати. Саюзници знаду то врло добро, и бомбардаюћи іоште Севастополь мысле на Николаєвъ, али тамо се стиче грдна руска войска, тамо є лакше войску ранити, тамо немогу саюзне флоте сбогъ плићине воде приступити. За прибрежія источногъ мора, нема се шта бринути Русія, непріятельска флота и ове године братила се изъ источногъ мора, а Кронштатъ остао є невреднимъ; на западной страни осигурана є Русія неутралностћу Аустріе и Прайске, и тако сада целу свою снагу, сву найболю войску може употребити поредъ црногъ мора и на Криму.

— Извѣстія изъ Цариграда одъ 15. о. м. являю: да су Руси кодъ Карса уватили єданъ спроводъ турскій съ раномъ одъ 1000 коня и 300 людій. У Цариграду мисле да ће се Карсъ само іоштъ неколико неделя држати моћи.

— Мостъ кои є преко морске утоке преко кога су Руси изъ южне стране Севастополя на сѣверну страну 27. Авг. прешли, быо є 500 хвати дугачакъ, и быо є направлѣнъ на лађама и сплавовима. Преко такве ширине направити на брзу руку такавъ мостъ преко когъ ће топови и хиляде войника машырати, признаю сви кои су воєномъ искуству вѣшти, за велику майсторію. И тай мостъ быо є узрокъ, те се войска руска безъ икакве штете спасла. Зло бы было за руску войску да тога моста ніе было, или да су се саюзницы могли прикучити да изъ топова мостъ разоре, коє су имали у плану, али были су сбунѣни и препречены лагумима.

— Изъ Цариграда являю да су саюзници 8. т. м. почели се спремати да потоплѣне лађе на ушћу пристаништа Севастопольскогъ изваде. И то ће чинити помоћу неке машине кою су у Керчу нашли, и коя подъ водомъ може да ради. У исто време кадъ се те лађе стану вадити, флоте ће бомбардати сѣверне градове, и тако надаю се да ће онда Енглелке воєне лађе моћи продрети у пристаниште и срушити сѣверну утврђену страну Севастополя.

— У катедралной руской цркви у Севастополю држали су Французи благодареніе Богу сбогъ добивене битке. Енглезима такође опредѣлена є друга црква.

— Млоги Грци у Цариграду и у Смирни, кои іоште невѣрую и да є царъ Никола умръо, нису вѣровали ни да є Севастополь пао, него су се іоштъ саюзницыма и турцыма сбогъ ньіовогъ веселя смеяли, и съ тога су млоги и позатворани.

— Єданъ офицыръ француски одъ 3 Септ. изъ Крима пише: „Юче насъ 10 официра съ полковникомъ ишли смо крозъ Севастополь. Варошь є была врло лепа и уређена, у свему видило се богатство и изобиліе. Улице су широке, и свака кућа има свою башту. Кућевни су намѣштаи врло лепи. И сада немамо нужде на земльи спавати као до сада єрбо смо нашли скупоцены ћилима; и сада ручамо са углађени астала, и имамо лепы велики огледала. О стању вароши неможе се іоштъ ништа извѣстно да зна; одъ млоги кућа ніе ништа друго заостало кромѣ пушећи се зидова. За чудо млого смо топова нашли, могли бы одъ ньи у свакой француской варошы по єданъ гвозденъ споменикъ подићи. Садъ видимо како су се Руси могли овако дуго држати. Разгледао самъ малаковску кулу, и увѣріо самъ се да после паденія нѣногъ, ніе никако могуће было да се Руси далѣ држе на южной страни.

— Изъ Одесе пишу одъ 13. Септ: да є царъ Александеръ у Николаєвъ приспѣо, и генералъ Лидерсъ отишао предъ цара. Вел. князу Константину кои є такође у Николаєву надаю се у Одеси.

— Последнѣ вѣсти изъ Крима являю: да саюзницы оправляю разорене куће, и спремаю ій за своя обиталишта. За сада гарнизонъ у Севастополю опредѣленъ є на 18 хил. момака. Князъ Горчаковъ и маршалъ Пелисіе непрестано єданъ другомъ нешто пишу, али о чему пишу нико незна. Сардинску войску у Криму презиру и Енглези и Французи, єрбо при юришу на реданъ 27. Авг. они су оставили Енглезе и нису имъ хтели помоћи као што є было наређено. Види се по броју ньнови мртви како су помагали, єрбо Сардиняна само є 3 погинуло и 25 ранѣно. — Француски солдати изсмеваю Енглезе што нису могли реданъ узети, и съ тога чешће догађа се међъ войницыма свађа и тученѣ.

— У Бугарской спремаю се зимни квартири за войску и по томе мысли се да ће млога саюзна войска у Бугарску доћи и оданде зимусъ противу Бесарабіе воєвати. Омеръ паша отишао є на бойно полѣ у Азіи, и намѣрава 50 хил. момака у Чевкетилу скупити.

Подписаный учтиво умолява гг. скупителѣ пренумеранта на кньигу: Рѣчникъ закона, уредба и пр., да бы му спискове своє до конца т. м. непремѣно послати изволили.

Ђорђе Петровићъ,
Рачуноисп. гл. Контроле.

Течай новаца: среб. 113 ½; дук. 5 фор. 20 кр. банкн.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 30. Септемвра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. № 80.

АТИЛА У ТРІЄСТУ.

Историчный романъ изъ Мађарскоєъ найстарієъ времена.

(съ нѣмачкоєъ.)

Већъ су почели народи христіянски разсађивати првый цветъ културе по Европи, анђелъ мира смести се по веселимъ предѣлима, и трудіо се да на пушећимъ се пустарама нове и златне палате подигне, кадъ ал' одъ єданцутъ изъ дальноєъ ладноєъ сѣвера дигне се страшный непріятелъ, разори што су столећа подигла была и на тѣлесама безбройны юнака, на крававимъ сузама тужење невиности, и на развалинама єдноєъ целоєъ разороноєъ света, подигне онъ крваве заставе горы побѣда; сатай непріятель было є Атила, крвожедный онай краль са своимъ разбойничкимъ четама, дивльимъ Хунима, предцыма саданьи мађара. Преко Волге, са Уралски планина године 375-те по Христу, они су се у саданю Мађарску населили, и одатле све далѣ продирући све су разоравали што су трудъ и прилѣжаніе подигли были, борбе за борбомъ, лешеве на лешеве, крвопролитія на крвопролитія нагомилавали, подъ дрекомъ ужаснутоєъ света допрли су были и до ядранскоєъ мора и са страшнимъ свирѣпствованѣмъ освоили су Трієстъ. И тако налазимо мы Атилу при почетку наше приповѣдке у той знатной приморской вароши.

На балкону єдне велике палате, кои' є и у оно време много было, седіо є єданъ човекъ озбилянъ и намрштенъ и сматрао є предъ ньимъ лежеће утишано море, коє є чудновату разлику показивало са разореномъ Трієстомъ, кои се іоштъ пушіо одъ свирѣпоєъ пожара Атилини чета; чинило се, као да дивља она радость разораваня іоштъ ніе была продрла у дубину морску, рибе су весело пливале око пристаништа, крвлю покривеноєъ, а сунце є любко осіявало крвна єзера и развалине трієстанске, као да є на само место покоя сіяло.

Човекъ онай, кои є погледе своє пуштао, да му по безконачной равницы морской блуде, было є малоєъ, пуноєъ стаса; нѣгова жуто црнкаста боя лица, велике дебеле устне, и црне севаюће очи показивале су монголско поколенѣ. Нѣгово тѣло, коє є при свой своіой малености, ипакъ велику снагу мишица показивало, одевале су тесне альине одъ быволске коже; високе чизме одъ исте коже, покривале су му ноге до више колена. О плећима висила му є рундава медвеђа кожа, коя є до пета допирала, и на нѣговъ тежкій шлемъ такође є марвена кожа навучена была, изъ коє є само златный (*) кривакъ, вирio. Само поясъ тоєъ човека было є врло важанъ и великолѣпанъ; єръ є было пунъ злата и драгоєъ каменя, исто тако и држакъ нѣгове дугачке и широке сабль, на кою є онъ немарльиво обе руке наслоніо было. Нѣгове черте лица, са густимъ великимъ обрвама съ намрговеним челомъ и севаюћимъ погледомъ, као срдитоєъ лафа, показивале су опору дивльину. Тай човекъ было є Атила; Хунскій краль.

Чудновата чувства морала су крозъ груди тоєъ опороєъ човека пролазити, и пажльивый посмотритель могао є ласно познати, да иста чувства нису се башъ садвимъ слагала са нѣговомъ дивльомъ душомъ. Нѣгово лице изгледало є као каквоєъ човека, кои се самъ са собомъ занима. Дуго време седіо є онъ замишлѣнъ гледећи на море, кадъ му се єданъ младићъ, исто онако обученъ као и онъ, приближи; у нѣговимъ чертама лица ласно се могао примѣтити правый войничкій характеръ. Кадъ Атила долазакъ овоєъ младића примѣти, тргне се, утре своє намрштено чело, и кадъ своєъ любимца види умилный му зракъ нѣгово опоро лице осине. „Добро те си дошао, драгій Хилдериче!“ проговори Атила дубокимъ гласомъ, „я башъ нисамъ было найболѣ разположенъ.“

„Ты си изгледао нешто намрштенъ, кралю?“ рекне брижльиво младићъ.

„Я имамъ по кадшто тренутака,“ продужи Атила потмулимъ гласомъ: „кадъ нисамъ радъ самъ быти. Єръ чудна, страшна створеня подигну ми се онда у души моіой, сведоцы прошлости моє, а срдити и озбильни опоминячи за будућность. Па онда ми се учини, као да сва она сяйна дѣла доякошня, нису у станю, срећнимъ ме учинити; онда ми се чини да у срцу момъ опажамъ неке празнине, коє иначе непримѣчавамъ, и нешто ми онда каже, да ће некадъ мой гробъ више са проклетствомъ него са славомъ покривенъ быти. Но то су женске мисли, коє воєный шумъ брзо растера; по свой прилицы те мысли одтудъ долазе, што самъ дуго време недѣла-

*) Кривакъ є оно криво парче на шлему коє є често перѣмъ или длакомъ окићено.

теланъ быо, погледъ на неколико крвави лешева непріятелски сасвимъ ће ме излечити.“

„Атила, кралю мой!“ одговори Хилдерихъ нѣжно: „Нестиди се таковы мислій, оне лепше украшую опоре войничке груди, него непріятельске мртве главе. Ты ни єдну четвртъ ниси онолико опоръ, као што они мисле, кои те непознаю; у твоимъ грудма има тихіи чувства негъ што є войничко беснило; та ниси ли ты мени толико любови показао, толико доброчинства учиніо, као отацъ сыну своме да се у срцу момъ теби споменикъ подигао, већій него сва воєна побѣдоносна слава твоя?“

Краль є добровольно допустіо да га младићъ овай загрли, но затимъ опоро одговори: „Тешко тебы, ако се усудишъ момъ народу казати, да я любимъ; то є слабость єдна, кою Атила презире. Срамъ и проклетство стићиће ме, ако мои люди дознаду да Атила кога люби! Ал' ипакъ я самъ твой пріятель,“ продужи опетъ нѣжніе „ал' се немой поносити моіомъ слабошћу!“

„Слабошћу називашъ ты то? — О, ты незнашъ шта є любовь!“

Лакій осмей прелети преко опорогъ лица овогъ владателя Хуна. „Имао самъ я у првомъ детинству момъ осећаня, ил' самъ баръ саняо да ій имамъ, коя су готово сасвимъ наликъ была на любавь, пре него што самъ волю и насладу добыо у крвавымъ борбама. Но то су была времена, коя су садъ далеко отишла!“ Гласъ му тихо задркће, „садъ ми є самртно кртанѣ и роптанѣ убіеногъ непріятеля выше задовольство, него осмей жене!“

„Незнашъ ты шта є любовь,“ одговори младићъ ватрено: „и можда нећешъ никадъ знати; ал' ако те кадгодъ то чувство обузме, онда ћешъ искусити, да іоштъ слађе удовольство има, него са сабльомъ у руцы, на аловитомъ коню преко крвавы непріятельски трупина трчати.“

Мало зачуђено погледи Атила у Хилдериково запламћено лице. „Готово ми се чини, да си ты самъ то чувство познао, те си тако ватрено о женама одъ єданпутъ почео говорити?“

„Зашто да те лажемъ, кралю?“ одговори Хилдерихъ: „Єсть, я любимъ, и то одъ неколико дана.“

Мало натмушено одговори Атила: „Любишъ? Лудо дѣте, знашъ ли ты да є любовъ къ жени, гробъ храбрости?“

„О, ты се варашъ, кралю!“ одговори Хилдерикъ, одъ како любимъ, осећамъ я у себи толико храбрости и снаге, да бы се са єдномъ читавомъ войскомъ боріо.“

Атила се тихо насмеє томъ одушевленю и одговори: Приповѣди ми како є то было?“

„Кадъ мы преко пламена дима и развалина у ову варошъ уђемо, — рекне Хилдерихъ —“ и наши войницы убіяюћи и плячкаюћи почну у куће продирати, яшіо самъ я крозъ улице да бы колико є выше могуће свирѣпства ньиова предупредіо. Па како самъ тако крозъ єдну улицу юріо, по коіой є найвише писке и вриске непріятеля и вике нашы люди было, чуємъ изъ єдногъ великогъ, већъ пола у пламену налазећегъ се зданія неку ужасну вику, као да є нека женска была. Брзо станемъ утрчимъ у кућу и нађемъ у соби отца и брата на патосу у крви лежеће, а кћерь, лепу као саму богиню любави, у страшной и очаятелной борби противъ множине дивльи нашы момака.

„Стойте! повичемъ я на ньи громовито, и ступимъ къ девойки бранећи є, а они кадъ ме виде и познаду уклоне се. Текъ што девойка види да є одъ ньи избавлѣна, падне єцаюћи на тѣло отца и брата свога и обезнани се, и да є нисамъ я, тронутъ лѣпотомъ нѣномъ, у наручя узео и наполћ є изнео, была бы и она неизбѣжно жертва пламена, єръ текъ што є онако обневешћену на улицу изнесемъ и на коня є могъ попнемъ, стропошта се зданіе одъ пожара, на тѣла нѣногъ отца и брата. Тако є донесемъ у моє обиталиште, уліємъ іой мало вина у уста и тымъ є мало повратимъ.“

„Текъ што къ себи дође, было іой є прво пытанѣ: гди іой є отацъ и братъ? и кадъ око себе погледа и примѣти да ніе у своіой соби, и кадъ мене предъ собомъ види у овомъ нашемъ ратномъ одѣлу, покріе своє нѣжно лице рукама, и почне горко плакати и єцати. Я одма видимъ како тешко мора пасти ньой моє присуствіе, па зато се удалимъ, оставивши є нѣной туги; но одъ тогъ тренутка почео ме є лепый ликъ те девойке пратити, и прати ме непрестано, нитъ ми даде мира! Никадъ ме женска лепота ніе тако тронула као садъ, и кадъ бы она была мени ніоле наклонѣна, я бы є за жену узео.“

„Па заръ ти ніе наклонѣна?“ запита Атила посмевательно се смешећи.

„Првый данъ, кадъ самъ є посѣтіо, и трудіо се да є утѣшимъ, окрене она презрително лице своє одъ мене, и ніе хтѣла ни єдну речь да ми одговори, но мало помало већъ є могла и у лице ме безъ гнушаня гледати, и чешће ми се чинило, као да є радо почивало нѣно црно око на лицу момъ. Може ласно быти да мисао она, да и я онимъ четама принадлежимъ, коє су нѣногъ отца и брата убиле, неће іой дозволити да ме люби. — Па ипакъ осећамъ у дубини душе моє, да безъ нѣ живити нећу моћи, и радо би и мою саблю и мою славу дао, само да єдну єдину любезну речь чуємъ изъ нѣни уста; свакій є данъ виђамъ, и свакій є данъ ватреніе любимъ, па ипакъ є іошть далеко цѣль моя! Тако блудимъ садъ коєкуда, нитъ имамъ више покоя ни радости, но само видимъ, и само на ню мислимъ. Већъ често хтѣо самъ іой казати, како є ватрено, како є чисто и силно любимъ, ал' кадъ іой нѣно бледо лице видимъ на комъ є туга онако лепо изражена, онда ми изумре рѣчь у устима и уђутимъ. Предъ ньомъ нисамъ у стаю ништа другого чинити, него є у тихомъ страхопочитанію; као божественый какавъ образъ у храму сматрати и обожавати, и нѣно лице у срце моє све дубљ закопавати.“

„Шта треба ту много, будало,“ рекне Атила, „ниси ли ты господаръ и побѣдитель, а она твоя робиня?“

Ватрена руменъ обои образе младића. „Не, краљу! Ты ме непознаешъ; далеко буди одъ мене, да оно силомъ отимамъ, што ми љубовь одриче. Шта се на силу отме неноси благослова, а љубовь зна само оно цѣнити, шта љубовь даје. Неприми ми за зло, краљу, алъ ты ниси никадъ љубіо, ниси никадъ то сладко чувство осећао, које насъ — као што я баръ на мени увиђамъ — новимъ људима чини; зато неможешъ ни знати, како насъ срећнимъ чини љубовь жене, невине жене, гди само душа љуби, и сва друга чувства ћуте предъ чистомъ љубовію дѣвическе душа. Она је равна лепой ружицы, у башти, кою само због нѣне лепоте нерадо кидамо.“

„Алъ кажи ми, ако те неузљуби? Шта ћешъ онда чинити? Докле ћешъ іоштъ тако боловати?“

„Дотле, докъ речь, љубовь, изъ нѣны уста нечуемъ, а ако то никако нечуемъ, онда ћу је радо одпратити, гди она иђи намѣри. Оставићу је и —“ овде му гласъ престане.

„И?“ запита Атила.

„И несрећанъ быти!“ — одговори Хилдерихъ тужнимъ гласомъ.

Атила се гроотомъ насмеје. „Због једне жене, несрећанъ быти?! — Да ти приповѣдимъ шта самъ я у момъ отечеству као дѣте видіо; па изъ тога можешъ видити како женска љубовь усрећава: У момъ отечеству быо је младићъ једанъ именомъ Л у д о л ф ъ, сынъ старога В а й д а н а, надалеко познатъ због своје лепоте и јуначства. Преко педесетъ гостію могао је онъ виномъ почастити само изъ глава непріятельски, које је онъ самъ посеко быо, а у медвеђемъ лову ниje му нико раванъ быо. Једанпутъ при једномъ веселю види онъ лепу М а ю, никоя није лепше играла одъ нѣ. Та га девойка тако обчара, да онъ по краткомъ времену оде нѣномъ отцу и запроси је, и овай му је съ радошћу даде; како је пакъ Лудолфъ лепъ и свуда познатъ быо, то се ни Мая ни једанъ тренутакъ није узтезала, и пође за младића тогъ. Алъ Мая је была непостояна као јесењи цветъ: мало после венчаня недопадне іой се више Лудолфъ, кои ју је као свою зѣницу љубіо, и она се преда другоме. Једанпутъ, кадъ се Лудолфъ съ добримъ ловомъ кући врати, затече свою невѣрну жену у наручію нѣногъ љубезника, кои при долазку Лудолфовомъ као олуя, брзо побѣгне; Лудолфъ пакъ, изванъ себе дошавши одъ лютине и беснила, забоде невѣрной ножъ у срце. Но затимъ је увекъ врляо којекуда усамлѣнъ и замишлѣнъ, оружіе му је зарђано висило о дувару, а штитъ му је свою сяйность све више губіо. Я самъ га іоштъ као дете видіо како је бледъ са угашенимъ окомъ којекуда одао. Тѣло му је было изнурено и сасвимъ клонуло. Само једанпутъ скине оружіе и штитъ свой са зида, и онда су му очи као мунѣ сѣвале дивльомъ ватромъ. Увече се кући врати праомъ и крвлю покривенъ, на цилиту своме носіо је главу оногъ несретногъ љубезника своје жене. — Сутра данъ нађемо га мртвогъ на постельи, самъ је себи мачъ у груди забо быо! — И то све због једне жене! — — Я ти кажемъ одъ оногъ времена није никаква женска могла ме тронути и какво упечатлѣнѣ на мене учинити; колико ме је годъ пута срце моје хтѣло преварити, сѣтимъ се Лудолфа, па ми срце остане ладно као ледъ леденый. — Алъ шта му драго, — изъ самогъ любопитства желимъ ти любимицу видити; айдъ води ме къ той іогунастой невѣсти твоіой!“

И они оду. (продужиће се.)

МРВИЦЕ.

— Једанъ Енглезъ и једанъ Ирландезъ препирали су се о томъ, у коіой се земльи болѣ једе. „Я самъ пре некогъ времена быо у момъ отечеству кодъ једногъ земляка могъ у сватовима и ту было је двадесетъ и четыри кувара, рекне Ирландезъ. „Я ти то врло лепо верујемъ; свакій је гостъ своје парче меса, што је са собомъ донео, самъ за себе кувао или некао,“ одговори Енглезъ.

— Шта судите вы о оваковой изванредной памети?“ запыта једанъ у Флоренцу майландскогъ посланика почемъ му је представіо једно петогодишнѣ дете, о кога се оштроумію цео Флоренцъ чудіо. „Такова деца, кадъ у зреле године дођу бываю обично тупа, одговори посланикъ“ а дете немыслећи нимало одма му на то овако примѣти: „И вы сте господине заиста морали такође быти врло паметанъ кадъ сте были дете.“

— Жена једна имала је таковогъ мужа, кои је врло млого сносити могао, и съ коимъ је она врло непристойно поступала. Једанпутъ га опетъ съ врло ружнимъ речма увреди тако, да је већъ једаредъ изгубіо и онъ стрпленѣ, па се срдито окренуо къ њой и рекао: „Но, ты си заиста једно найнеучтивіе створенѣ на свету.“ Ово дирне госпу у срдце па му лютито викне: „Шта, заръ ми тако безобразне речи казати можешъ?“ Мужъ се на ту чувствителность нѣну зачуди и мирно іой рекне: Ето видишъ, како си ты само две речи моје за зло пріимила, а ты си мени баръ двадесетъ црньи и горы пришила! Е одговори она, то је сасвимъ друго нешто: ты си се на непристойности моје већъ навикао, али я на твое нисамъ, па нисамъ то никако ни рада.“

— Младъ некій човекъ дође у дућанъ, гди се лимунада пила, седне за асталъ и поиште чашу студене воде. У то исто доба дође и једна лепо обучена женска и поиште лимунаду једну узевши место башъ до нѣга. Како је она лимунаду свою испила и хтела да пође примѣти на велико упрепашћенѣ своје, да нема кодъ себе новаца да лимунаду исплати. Овай се младъ човекъ покаже одма на услуги готовъ и понуди је, да онъ маленкость ту за нію исплати. Она је позадуго то одбіяла али опетъ напоследку саизволи на то но съ тимъ уговоромъ, да је онъ до куће нѣне одпрати, како бы му одма дугъ свой изплатити могла. Овай се прилики той особито обрадује, што ће моћи съ тако красномъ госпомъ познанство учинити, и одма се на то склонѣнъ покаже пође съ њомъ и пружи іой руку, те га она исподъ руке узме. Почемъ су се поприлично одъ тога дућана удалили, извади она у ходу томъ бурмутицу свою изъ џепа и понуди га съ бурмутомъ. Онъ изъ учтивости узме бурмута, и пошмрка га, пође іошъ неколико корацкяи

па од'єдаредъ као мртавъ љосне о землю. „Ахъ, мужъ мой, сирома мужъ мой!“ повикне госпа пуна очаянія. Сви кои су се ту десили, притрче и посоветую іой, да обамршегъ у сусѣдну кою кућу унети даде, и да одма лѣкара дозове, не бы ли му овай іошть одь помоћи бы-ти могао. „Али ахъ!“ узданувши рекне, као да бы раз-мишлявала шта да чини, „овако га ни на кой начинъ не-могу овде међу туђимъ людма оставити:“ Па се затимъ сагне, те му сатъ, новце, прстенѣ, и све друго што му є по џеповима нашла узме и брзо одтуда оде. После неколико минута младићъ тай къ себи доће; чудећи се у каквомъ се станю нашао. Тѣшили су га, да ће садъ одма жена нѣгова съ лѣкаромъ доћи. Али є онъ на жалость свою увидіо, да є стидно преваренъ.

— Учитель некій предложи на школскомъ испыту ученику своме, кой є сынъ гостилничара єдногъ быо, слѣдующе пытанѣ: „Кажи ты мени, шта имамо данасъ? Дете се ужасне и одговори: „Я незнамъ, нисамь іошъ данасъ быо у куйни кодъ маме, а юче смо имали кисе-ла купуса са свинѣтиномъ.“

ЗАЧИНЦИ.

Велика господа имаю дугачке руке.

Газда види с' єднимъ окомъ више него слуга са четыри.

Свако дрво има црва а свако жито куколь.

Свакій є себи найближи.

Кои животъ неволи, тай се смрти неплаши.

Кои дуго живи постизава све.

Одь саме любави неможе се живити.

Гди су троица, мора одъ ньи єданъ будала быти.

Кола мораю онако ићи, како ій коньи вуку.

Кадъ газда небди, бди лоповъ.

Мударъ човекъ носи свою срећу са собомъ.

Кодъ сваке мудрости мора и лудости быти.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Ючашный данъ, као данъ рођеня Нѣгове Свѣтлости нашегъ Княза прослављенъ є са особитомъ свечаностћу. У цркви, гдѣ є Нѣгово Высокопреосвященство служило присуствовали су чиновници у унформама, са млогобройнымъ граћанствомъ. Топови съ Калимегдана и Врачара пратили су црквене возгласе. У вече было є сяйно осветљеніе целе ва-роши. Нѣгова Свѣтлость са своіомъ Светломъ породицомъ, провео є овай данъ у монастиру Раковици, немогући участво-вати у овомъ обштемъ веселю сбогъ траюће жалости за бла-женоупокоєномъ госпођомъ Клеопатромъ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— 13. о. м. приспѣо є царъ Александеръ са великимъ князевима сасвимъ изненада у Одесу. Нѣговъ долазакъ у оне краєве има ту намѣру да Николаєвъ и тамо подижућу се русу флоту одъ непріятеля осигура.

— Изъ Париза пишу да сада западне силе незадоволя-ваю се само са оне четири познате точке, него іоште траже да Русія плати све ратне трошкове; ков є, као што говоре, сада єдина препона што се неможе миръ заключити.

— Саюзници пре нег' што бы о миру преговоре поче-ли водити, ради су савъ Кримъ заузети, и нѣга у залоги дот-ле задржати докъ Русія непристане на условія коя бы се одъ нѣ тражила; садашнѣ пакъ све преговоре о миру кои бы се повели сматраю саюзници за руско одлаганѣ времена до бо-лѣ прилике. Они су увѣрени да єдна воєна и велика сила као што є Русія, текъ ће онда примити условія мира, кадъ се у крайньой нужди види, а одъ тога Русія є іошть далеко, и саюзници виде да имъ остае іошть великій посао несвршенъ.

— Великій князъ Константинъ отишао є 15. Септ. у Севастополь, и говори се да ће заєдно съ князомъ Горчако-вомъ цару Александру повратити се; да цара о свему точно извѣсти, и да се о будућемъ ратованю договоре. Други опетъ пишу да ће царъ самъ собомъ ићи у Севастополь.

— Изъ Одесе одъ 17. Септ. измеђ' осталогъ являю: да су Руси скроили планъ да оставе и сѣверну страну Севасто-поля, и да се утврде између Бакчисерая и Евпаторіе, и да ту бране саюзницима далѣ у Кримъ продрети.

Изъ Цариграда пишу одъ 14. о. м. да Омеръ [illegible] вече ніе осветліо свою кућу кадъ є посланикъ франц[illegible] одъ годареніе у цркви држао због паденія Севастополя, а за Ред-клифа кажу, да за цело ніе быо при благодаренію и да є текъ после многи преговора кућу свою осветліо.

Изъ Париза пишу одъ 24. о. м. да су аустриска предло-женя одбачена.

Излогъ радности по захтеваню принца Наполеона за-твориће се 3. Новембра.

Посланикъ прускій у Цариграду Гвилденбрухъ, кои є два месеца одъ дужности разрѣшенъ быо, приспѣо є 26. у Бечъ при повратку своме у Цариградъ.

ЯВНА БЛАГОДАРНОТЬ.

Жителъи среза Посавскогъ усрдствовали су на пред-ставленіе ньіовы надлежны властій повисити плату учи-тельима, и сада, као и пре три године, селскимъ на 100, а варошкимъ, као Палешкомъ и Убскомъ на 120 талира, осимъ додатка обштинскогъ.

Уживателъи ове штедроте изявлюю овде свою то-плу благодарность како власти тако и врломъ народу Среза Посавскогъ.

Разрѣшеніе загонетки: у № 78 время и мапа (земльовидъ) у № 79. Дечакъ (момче) и Дечакъ (пубъ у картама.)

Течаи новаца: сребр. 112½; дук. 5 фор. 20 кр. банки.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 4. Октомвра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 81.

АТИЛА У ТРІЄСТУ.

II.

(продужено.)

У єдной соби, коя є староримскимъ великолѣпіємъ намѣштена и накићена была, седила є єдна девойчица дражестне лепоте, бледа и у црномъ одѣлу. Она є седила невесело, съ наслонѣномъ главомъ на свою снѣгобѣлу руку. у дубоке мисли упуштена, и покадкадъ подиће іой бледе образе тиха руменъ.

Хилдерихъ са своимъ пратіоцемъ у собу ступи, кадъ девойка на врата, и кадъ Хилдериха угледа, порумен тихо, и спусти очи къ земльи. Но одма затимъ опетъ погледа горе, и зачудивши се присуству Атилиномъ, погледа плашљиво у младића и запита га: „ко є тай човекъ?“

„Атила, краль Хуна!“ одговори самъ Атила, место младића, равнодушно, но у истомъ простомъ одговору ипакъ лежало є врло много найвеће гордости.

Девойка сгрозивши се, покріе лице своє рукама при погледу на тогъ човека, когъ є цео светъ *Божимъ бичемъ* називао.

Зачуђенъ толикой лепоти девойке те, проговори Атила тихимъ гласомъ: „Небой се девойко могъ имена ако оно и звечи у твоимъ ушима ужасно; теби се неће никакво зло догодити; єръ Атила уме и милостивъ быти?“

Девойка одкріе своє лепо лице и одговори скромнимъ гласомъ: „Милостивимъ се називашъ? безчовечный варварине, кои си краль таковога народа. Нису ли твои крвожедни разбойницы могъ отца и брата убили?“ — За овимъ речма почне опетъ плакати.

„Беснило побѣдителя нема кадъ разсуђивати,“ продужи Атила, „а краль много ковшта дозволява побѣдителю, коє се твоіой нѣжной души чини преступленіе и грѣхъ. Зацело су се твой отацъ и братъ моимъ войницыма оружаномъ рукомъ противили, па обичай є побѣдителя свагда быо, оружаногъ непріятеля убити. Атила неубія оне, кои су лишени обране!“

„Девойко,“ дода Хилдерихъ са гласомъ, кои є због велике любови дрктао: „Заборави оно што є већъ учињено, и коє се већъ више повратити неможе, и покори се судбини. У звездама є написано было: да твой отацъ и братъ погинути мораю. Зато утѣши се, и награди твогъ госта, кои се труди, да ти судбу колико є могуће ублажи и услади, награди га дакле са ведриномъ лица твога, и осмѣхомъ твои ружичны уста. Награди ме драга *Амандо*,“ продужи Хилдерихъ ватреніе, „єръ твоє чело разведрено видити, моя є найвиша цѣль, коју на овомъ свету имати могу!“

Аманда баци єданъ жалостивъ но любвепуный погледъ на младића, и непримѣтно руменило появи іой се на бледимъ образима.

Краль Хуна примѣти то руменило, и баци єданъ особитый погледъ на Хилдериха, когъ су образи горели; затимъ се замисли, и неко особито чувство морало се у њему появити, єръ његово опоро лице узме врло жалостный видъ, кои є више неку унутрашню тугу, него опоре какве мисли изражавао. Затимъ дигне главу и проговори узвишенымъ но нѣжнимъ гласомъ, тако, да му Хилдерихъ зачуђено у очи погледа. „Буди спокойна дѣте, моє, и охрабри се; тебе люби мой пріятель, зато те я подъ мою заштиту узимамъ; па ко ће се на овомъ свету усудити оногъ и попреко погледати, когъ Атила брани?“ При овимъ речима уздигне главу, ватрено су му севале очи исподъ густы и велики обрва, гласъ му буде якъ, као самога лафа, и изразъ нѣговогъ узвишеногъ лица показиваo є найвећу дивльину.

Хилдерихъ поцрвени, кадъ види да му є Атила тайну нѣгову издао, и погледи у лице Амандино, но тако, као да є изъ нѣны очію за се смрть или животъ читати хтѣо.

Амандино лице запламти, очи іой се къ земльи спуште, и чинило се, као да є младићу нешто одговорити хтѣла, но погледавши страшљиво у Атилу, уђути и по другій путъ спусти очи къ земльи.

Атила є ћутећи гледао оштро у девойку и Хилдериху се учини, као да примѣчава, како се Атилине груди тихо подижу и спуштаю. „Тако ми богова!“ мрмляо є Атила: „Ова є девойка лепа!“ Затимъ одма, као у некой забуни запита Хилдериха: „Сыне, любишъ ли є ты?„

Зачуђено погледа га овай, єръ му се питанъ Атилино чудновато учини; но Атила намргодивши чело и оборивъ, но мало дрктећимъ гласомъ брзо дода: „Я видимъ, да бы се вы радо мало проразговарали, на само,

зато се укланямъ, да вамъ досаданъ небудемъ.“ И оде брзо наполѣ.

Хилдерихъ є гледао за краљемъ, когъ чудновато поступанѣ ніе могао самъ себи разтолковати; потомъ се приближи девойки, коя є іошть непрестано замишлѣно седила, узме є за руку и прогозори тихимъ но одъ любови дрктећимъ гласомъ: „Опрости, драга девойко, краљеве су ти речи одкриле стварь, кою самь я за свагда у дубини срца мога затворити намѣравао; но кадъ си већъ дознала, то бы было излишно и далѣ таяти; зато ти вѣрно и искрено кажемъ, я те любимъ више него животъ мой.“

Очи су му на нѣне усне управљене быле при тымъ рѣчма, као да є са исты нѣнъ одговоръ изтргнути хтѣо.

Девойка є ћутала непрестано замишлѣна, затимъ га брзо рукомъ одъ себе отури и плашљиво рекне: „За име Божіе остави ме! иди! остави ме саму!“

Младый овай войникъ побледи одъ велике туге, коя му кровъ срце као оштаръ ножъ пролети. „Я видимъ да ти є мой погледъ мрзакъ, да ти муке твое умножава. Удалићу се, и то на свагда, да ти у будуће выше туге непроузрокуемъ, єръ твоя радость и твой покой пречи ми є него срећа моя.“

Ово рекавши пође, но Аманда га тихо зовне, узме га за руку и проговори. „Ты си племените душе младићъ, кои є свакогъ почитанїя и любови достоянъ. Оћу да ти срце мое отворимъ и да те увѣримъ, да мое повѣренѣ већъ притяжаванїе. Я самь ти наклонѣна врло, выше него што бы требало, због тебе сносимъ я ужасне муке; само на тебе мислимъ, само тебе видимъ, па была будна ил' у сну. Често у сну, кадъ ме любовь са непобѣдимомъ силомъ к' теби привлачи, ступи образъ могъ убієногъ отца и брата међу насъ двое и разкине, као злій демонъ оне свезе, коє ме за тебе вежу. Мисао, да и ты къ онымъ разбойницыма принадлежишъ, кои су мени мое наймиліе убили, угушуе онай жаръ, кои се у моіой унутрашньости за тебе поджиже; ты ми се онда укажешъ крвлю попрсканъ, а твое оружіе обоєно крвлю могъ отца и брата; гнушанѣ испуни онда оно место гди є любовъ была, и морамъ се усилявати да се пробудимъ, да тебе само онако далѣ у сну негледамъ. О, ты незнашъ, шта я због тебе трпимъ!“

Съ овимъ речма клоне опетъ изнемогла девойка на столицу, покривши грчевито рукама свое сузно лице. Младићъ притисне ватреный єданъ полюбацъ на витице нѣне и ћутао є, єръ му се душа тугомъ препуни.

Напослѣдку почне онъ съ таквимъ гласомъ, кои є заєдно са срцемъ у грудима нѣговимъ тресао се: „Аманда! анѣеле, Богиньо! Ты страдашъ, ты трпишъ због мене! О кадъ бы могао душе твои милы покойника повратиги, кадъ бы могао мртве подизати, кадъ бы сунце са нѣгове стазе покренути могао, све бы за любовь твою учиніо! О, кадъ бы моя смрть њима животъ у стаю была повратити — како радо, како блажено я бы умр'о — єръ бы на тай начинъ моя смрть твое муке, твою тугу ублажила!“

„Умрети, ты, мой Хилдериче?“ одговори девойка плачући, и претисне младића са найвећимъ жаромъ на груди свое. „О, не, тако свирѣпъ не бы ты быо! Твой животъ мой є животъ, ты си мой светъ, мой санъ, моя светлость, мое сунце. О, ужасно є!“ повиче она, „ужасно є любити и мрзити, почитовати и презиратч, желити и одбацити! Душе могъ отца и брата проклинаће ме, неће покоя у небу имати; єръ я любимъ могъ непріятеля, любимъ пріятеля њиновы убица, — на ономъ свету узнемиравамъ и разоравамъ я њиново блаженство, па ипакъ, ипакъ немогу другчіе чинити!“ При томъ обвіе свое нѣжне беле руке младићу око врата.

„Небуди неправична спрама мени и самой себы,“ одговори младићъ тихо: „Заръ є моя кривица, што су твои мили пали? некапљ-ли съ мое руке крвь њиновы убица? Буди спокойна, што є было, было!“

„О, та они су ме врло любили!“

„Они те нису могли онако любити као што те я любимъ!“ одговори Хилдерихъ ватрено, „са оваквимъ жаромъ и обожаванѣмъ — не заиста, они те нису могли овако любити. На заръ ніе у стаю моя горећа любовь, заръ ніе у стаю мой животъ, когъ самъ само теби посветіо, отца и брата заменути?

Место одговора, полюби Аманда чело младићево.

„Они войницы нису толико ни криви, као што се теби чини,“ продужи младићъ, „и я самъ многе, кои су съ оружаномъ рукомъ на супротъ ми стали, убіо.“

Лице є девойке ове было жалостно. „Садъ видимъ како ме любишъ!“ рекне она. „Онай кои непрестано о бою и убиству говори, и кои може безъ милосрдія убіяти, ніе у стаю ватрену любовь девойке ни мало осећати.“

„Ты сматрашъ ствари како сама мислишъ, а не како ій увиђашъ. Храбрость є мужа прва добродѣтель, мачъ и штитъ нѣгово найвеће добро, а найвећа срећа жене есть, храбрость мужа награђивати. У моимъ отечественимъ предѣлима, тамо преко Урала, онай є мужъ жени наймилій, кои іой найвише непріятельски глава за уздарѣ доносе.“

Съ прозомъ, покріе нѣжна ова девойка свое лице рукама. „О Боже! међ' каквимъ си ты народомъ одрастао Хилдериче! О, то ме ты наравно неможешъ любити!“

„Не мучи ме таквимъ рѣчма Амандо! говори, какво свѣдочанство захтѣвашъ одъ мене, да се увѣришъ како те неописано любимъ?“

„Ты бы ми заиста могао твою любовь освѣдочити, кадъ бы само хтѣо!“

„Кадъ бы само хтѣо? О како-тако чудновато и питати можешъ, мила моя?“

„Есть, што ме любишъ! — Слушай!“ почне девойка, погледавши озбильно у младогъ овогъ войнака. „Ты имашъ срце и чувства, я непринадлежимъ онымъ дивлимъ варварима, онимъ свирѣпимъ убицама, кои ни сажалења, ни милосрдіе неповнаю. Докле годъ дакле онимъ четама принадлежишъ, немогу те никако онако любити,

како бы хтѣла, и за то ми неутолиме муке причињавашъ. Зато, ако ме любишъ, остави оне дивљѣ чете, међ' коима се никадъ свикнути неможешъ, бежи самномъ у стране земљѣ, тамо, гди ужасна вика дивљи' Хуна іошъ продрла ніе. Съ тешкимъ ћу срцемъ отечество моє оставити, но твоя ће ми любовь и стране земљѣ отечествомъ учинити. Бежи, бежи самномъ, остави ову ужасну воєну буну, престани далѣ убіяти и морити, буди срећанъ моіомъ любовію, као што ћу я твоіомъ быти."

Озбильно одговори Хунскій овай младићъ молебномъ погледу девойкиномъ: „Ништи мой животъ, даћу ти га радо за знакъ моє любови; само незахтѣвай да мой народъ оставимъ."

„Шта те веже за те разбойничке чете?"

„Заклетва, коју самъ краљу и моимъ войницыма дао."

„О, тай краль!" одговори девойка гнушаюћи се, "шта те може за то чудовиште везати? Боже! Тай ме човекъ страомъ и ужасомъ испуњава. Кадъ є онде стаяо, чисто ме, са нѣговимъ звѣрскимъ погледима пробадаюћи, нека особита слутня обузела, коя ми срце у грудима стеже, као да самъ злу звезду могъ живота угледала, као да ми є нешто ясно говорило, да ми тай човекъ несрећу доноси!"

„Небой се, ніе Атила тако страшанъ као што се мисли; свирѣпъ према народима, ипакъ є великодушанъ према поединимъ."

„Ніе ли онъ целу землю страомъ и ужасомъ, крвлю, смрћу и убиствомъ испуніо?" рекне девойка.

„Некій пастиръ — почне Хилдерихъ — преда му єданпутъ мачъ єданъ, когъ є на гробу нечіемъ нашао было; о томъ є мачу владала кодъ народа нашегъ нека сказка, као да ће истый цѣлимъ свѣтомъ обвладати. Атила га припаше, назове се *Божилъ бичемъ*, и пође съ войскомъ по свету. Видишъ дакле, да є нѣгово завоєванѣ више изъ фанатизма, него изъ крвожеђи почето было. — Зато, буди спокойна и небой се ништа тогъ човека; онъ є мой пріятель, па слѣдователно и твой. — Аманда!" продужи младићъ нѣжно, кадъ види да се она іошъ успокоила ніе, „заклинѣмъ те любовію моіомъ, мани се несрећне мисли, ты њомъ и тебе и мене мучишъ, мой животъ принећу ти на жертву, ал' не клетву мои четника."

„Ты ме нелюбишъ!" одговори девойка жалостно.

„Душа є твоя іошъ испуњена онимъ жалостнымъ догађаима; бледа лица твогъ убієногъ отца и брата іошъ ти непрестано лебде предъ очима, и наводе те на такве мисли, коє ты при мирноій совѣсти небы имала. Кадъ бы ты знала како ме безконачно таквимъ говоромъ вређашъ, ты неби тако више говорила.

„Садъ те саму оставлямъ. Докъ се са ладніимъ срцемъ мало промислишъ, доћи ћешъ на друге мисли."

За тымъ є нѣжно полюби у чело, изиће и оде.

(продуженіе слѣдуе.)

МРВИЦЕ.

— Єдно мало псетанце сву-ноћь прелає предъ вратима своєгъ газде. „Кои ти є ћаво те сву ноћь лаєшъ?" рекне му газда. „Незнамъ ни я" одговори псетанце „чуємъ да они велики пси лаю, па и я лаємъ. Оны вальда знаду зашто лаю."

— Єданъ ћакъ, кои є о себы више мисліо него што є у ствари, рекне своимъ професору: „Све што знамъ и што самъ научіо, за све то имамъ вама благодарити." Професоръ му одма одговори: „То онда немате ми ништа благодарити."

— Єдногъ циганина осуде на смрть. Кадъ су га повели на вешала, замоли онъ да му пуште крвь. А кадъ га запытаю, зашто жели да му се крвь пушти одговори онъ: „Зато, єрбо самъ чуо, да многима кадъ лѣкаръ пусти крвь избави га одъ смрти, па бы и я то желіо."

ЗАЧИЊЦИ.

Ко нигда неће своју погрешку да призна, тай се неможе нигда ни изправити.

Труди се само о томе, да будешъ са самимъ собомъ задоволянъ, па ћешъ онда быти и са целимъ светомъ задоволянъ. Задовольство право ніе изванъ човека.

Нико на свету ніе тако савршенъ у свачему, да нетреба узаймности свога ближнѣга,

Онай ніе достоянъ среће, кои се у њой погорди.

Ко изъ своє гордости презире друге, тай немисли на смрть.

У найвећой беди чиста савѣсть крѣпи и весели човека.

Ништа ніе на овомъ свету непостояніе одъ среће; она нигда на єдномъ степену нестои, или кога непрестано узвишава или га обара. Кодъ различны случаєва, различни су њени степени.

ПОДГРЂВЦИ.

— Епископъ Хигинъ кои є живіо године 152. завео є кумство у Христіянской вери, коє непрестано трає.

— У осмомъ веку іоште, налазиле су се уређене апотєке у Багдаду.

— 670. год. почело се стакло у Француской прьвый путъ правити, коє є онда за велику редкость и драгоцѣность сматрано.

— 1330. год. пронашао є барутъ некій Бертолдъ Шварцъ, а 1368, почеле су се пушке правити, коє су са угљеномъ или фитиљомъ подпаљивале.

— Дрво на коме кафа расте високо є 30—40 стопа, у свако доба године пуно є цвета и плода. Плодъ є нѣговъ пунъ сока, и налази се око єдне коштице, у коіой стои зрно кафе кою ми овде піемо. Те коштице суше се на понявама према сунцу, и кадъ се съ єднимъ валькомъ разлупаю онда зрнца кафе испадну, коя се опетъ осуше, и у читавъ светъ разашиљу.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Крима сва извѣстія коя долазе, недоносе готово ништа, што бы се новостћу назвати могло. Іоштъ за неко време неможемо очекивати важны извѣстія; и єдна и друга страна треба да се опорави одъ грдногъ оногъ губитка на южной страни Севастополя. Французи оправляю и спремаю разрушене куће у Севастополю себы за зиму; Руси пакъ утврђую се на сѣверной страни, а међу тымъ нагомилаваю велику войску на Черной; и по томе ніе истина оно што се пре говорило да Руси намѣраваю оставити са свымъ Севастополь а после тога и Кримъ; него садъ се изъ тога види да они намѣраваю туђи се са саюзницыма у отвореномъ полю, и сваку стопу землѣ скупо продати, Да-ли се што путемъ дипломатичнимъ ради о миру, и на кои се то начинъ ради, нико незна. Француска, као што се у последнѣ време писало, небы съ разкида была да се престане воєвати, то сада остає само найвеће питанѣ хоће-ли се Русіи поднети таква условія, коя ће она моћи са своимъ достоинствомъ примити. Све неутралне државе такође склоне су миру; и ако се миръ скоро поврати, то онда Европа има благодарити живомъ посредствованю Аустріе. Ако бы за то време Руси гдѣ годъ саюзнике у Криму побѣдили, онда ће већъ теже се миръ моћи заключити, а іоштъ теже ће быти, ако саюзницы освоє и заузму Кримъ.

— Єдне новине являю: да Русія рѣшивши се да продужуе ратъ, намѣрава продати своя притяжанія у сѣверной Америки; и да є већъ учинила предложенѣ Американскимъ државама, да ће имъ своя притяжанія заєдно съ некимъ олакшицама за трговину за 40 миліона рубаля продати; о овоме гласу и саме те новине сумняю.

— У Криму живи око 200 хил. душа (осимъ войске), и то 156. хил. татара, међу коима има 80 хил. селяка и пастира, 16 хил. Имана; кои су у исто време судіе и оце, 10 хил. благородника или спахія, и 50 хил. граћана, и трговаца кои у вароши живе. Христіяна нема выше одъ 30 хил.

— „Часъ“ пише да се Русима неможе пребацыти ништа што се тиче одбране Севастополя. И храбрость, и пожертвованѣ и издржаность имали су Руси, а тако исто и предводителы были су вѣшти и по воєномъ искуству мудро су управляли; само, што є Севастополь пао, узрокъ є то што су руски солдати научени да се у отвореномъ полю и у гомилама туку.

— Флоте саюзне, коє су се предъ Одесомъ врло близу показале, после краткогъ задржаваня отишле су опетъ. На лађама примѣтило се да су имали саюзници доста войске коя є спремна да се на суво извезе. Како Одеса, тако и цело морско прибрежіе спремно є, да извозъ непріятелю недаду, или баремъ да му га отешчаю.

— Изъ Москве одъ 12. Септ. пишу: да є сва войска отишла већъ у Кримъ и Бесарабію, и да се сада новоустроєне народне дружине на бойно полѣ крећу. У рускомъ књижевномъ и новинарскомъ животу, примѣчава се одъ наступаня владе цара Александра необична слобода: Преће су обично стране новине коє су у Русію долазиле често црнимъ пругама замрчене быле, садъ є то уклоњено, и не само да є дозволѣно све оно што є зло и добро о Русіи писано, у Русіи читати; него іоште и за руске новине преводи се и печата.

— Царъ Александеръ преобученъ само са єднымъ ађутантомъ обишао є и прегледао сва важнія утврђеня и припреме поредъ црногъ мора, на томъ нѣговомъ путованю нико га ніе познао.

— По свыма извѣстіяма изъ Крима, коє намъ новине доносе, види се: да є положенѣ кнеза Горчакова тако крѣпко, и утврђено, да му непріятель неможе ништа досадити, нити га може у полѣ измамити. Горчаковъ добыо є налогъ да се држи само у одбранителномъ положеню, и тыме ће се войска одъ толикогъ труда мало одморити моћи. О ономъ последнѣмъ бою између коњаника, сада новине являю да є то само чарканѣ было између стража коњанички.

— Изъ Париза званичне новине являю: да є царица трудна у петомъ већъ месецу. Чему се цела Наполеонова фамилія радуе.

— Изъ Ђенове навезло се опетъ 2500 солдати и отишло у Кримъ; исто тако и неке француске трупе добиле су заповѣсть да се у Марзелю навозе.

— У Бечу се чуе да ће досадашњи Енглезкій посланикъ у Цариграду Редклифъ, быти у Бечу за посланика намѣштенъ.

— Руси већъ почињу са сѣверне стране Севастополя пуцати на француске на южной страни, и већъ є постало за саюзнике врло опасно задржавати се у освоєной страни.

— Изъ Азіе являю: да ће Карсъ и Ерзерумъ Руси заузети, ако Омер-паша, кои є сада у Батуму, тамо непонта. Турцы су свуда, а особито у Карсу врло притеснѣни, у Карсу войницы већъ недобыяю нимало леба и већъ су преко 600 коня заклали и поели.

— Изъ Варне пишу: да є главный повелитель подунавске войске добыо налогъ да за 50 хил. француске войске све што є потребно спреми; иста ће войска на свршетку ове єсени у Силистрію стићи, и по томе може се заключити, да ће се зимусъ на Дунаву и може быти у Бесарабіи ратъ водити.

— Царъ Александеръ неће у Симферополь али на свакій начинъ у Перекопъ ићи, и по томъ ће се преко Одесе и Житомира у Варшаву кренути.

— Царъ рускій забраніо є да се дебела чоя изъ царства неизноси.

ОБЯВА.

Учредничество Шумадинке обявлюе: да ће одъ сада примати у свой листъ *огласе* ма каквогъ садржая и ма какве величине они были. Исто тако примаће и смртне огласе, и по томе свакій може посредствомъ овога листа огласити своимъ приятельима и познаницима смрть свога сродника, а тако исто и за већій споменъ може се придодати и кратко житіе свакогъ покойника.

За све огласе ма каквогъ садржая оны были, плаћа се за врсту печатану обичнымъ словима: 4 кр. а за врсту крупніимъ словима 5 кр.

Учредничество Шумадинке зато починѣ примати огласе, што є у намѣри одъ нове године давати свой листъ само за *єданъ цванцикъ* месечно. Овымъ дакле умоляваю се и позиваю се читатели да своє огласе шаљу, у обай листъ, кои у свакій крај допире, и кои є тако млогобройно у Србіи разпростртъ.

ОГЛАСЪ.

Наћена є єдна облигація одъ 5 # цес. коіой рокъ излази 15. Окт. притяжатель исте облигаціе, може се извѣстити далѣ у учредничеству Шумадинке.

Течай новаца: среб. 14½; дук. 5 фор. 81 кр. банкн.

У КЊИГОПЕЧАТНЊИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 7. Октомвра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 82.

АТИЛА У ТРІЄСТУ.

(продужено.)

Атила є међутимъ одао немирно по своіой соби. На нѣговомъ су се челу млоге боре набрале быле, дубока загасита руменъ по целомъ се лицу нѣговомъ разпрострла была, устне су му дрктале одъ унутрашнѣгъ колебаня. Атила є быо ужасанъ. „Є самъ ли я іоштъ Атила?“ говоріо є онъ самъ са собомъ, „є самъ ли я іошть краль Хуна, когъ су богови избрали да светъ освои? Є самъ ли іоштъ я тай, кои є у намѣри да єдной слабости подлегне? Не! мекушацъ самъ я, єданъ презрителный мекушацъ, кои дозволявамъ, да єдно женско чувство у моє се груди увуче. Но тако ми грома! Оно є девойка лепа; и мени се чини, нѣна бы ме любавь срећнымъ учинила! Но Хилдерихъ?“ — при овимъ речма лице му се мало ублажи, „онъ є мой пріятель! Она га люби, то самъ у нѣнимъ очима примѣтіо! Заръ да срећу двею любећи се душа разоримъ? Заръ да єдиногъ пріятеля изгубимъ? И да срамъ и поругу на мою главу нагомиламъ?!“

Затимъ стане, и замисли се. Но од' єданпутъ као да му нека дивля туга крозъ душу проће; тргне се и повиче ужаснымъ гласомъ: Заръ да небудемъ срећанъ? Є самъ ли я самъ на то осуђенъ да клетву и ужасъ распростиремъ и жнѣмъ, место любови? Не, я ћу мени любовь на силу присвоити; па ко се на земльи усуђує противити се, кадъ Атила заповћда?“ — И при овимъ речма на нѣговомъ се лицу цео поносъ побѣдителя появи.

„Тражите ми Хилдериха, войводе Хебатовогъ сына, оћу да нешто съ нѣимъ говоримъ!“ заповћди онъ набусито єдномъ одъ свои войника, кои су му стражу предъ вратима чували.

Затимъ се баци на єдну столицу, и гледао є намрштено и замишлѣно предасе.

Наскоро уће Хилдерихъ у собу. Изъ очію му є светлила блажена она радость, кою му є извѣстность о Амандиной любови проузроковала. Онъ ступи предъ краля, кои є іоштъ непрестано натмушенъ сѣдіо, непримѣчаваюћи Хилдериха. „Кралю мой!“ почне младићъ: „Заповћдіо си да ме зову. Шта захтѣвашъ одъ мене?“

Атила га погледа, и при погледу на младића, као да га нека блажія чувства обузму. Неко є време као самъ са собомъ у внутреньой борби био; єръ претисне рукама своє намрштено чело, и рекне: Ништа, само нисамъ хтѣо самъ овдѣ быти.“

„Я бы и онако самъ къ теби дошао; єръ срећа, коя ми прси подиже, тако є велика, да є нисамъ у станю самъ сносити, за то горимъ одъ желѣ теби є саобштити, будући да ты у моіой судбини толико участія узимашъ; — садъ башъ дознао самъ изъ нѣны уста, да ме люби. “

При овимъ рѣчма изчезну сва блажія чувства изъ груды оногъ дивлѣгъ мужа, обрве му се навуку надъ очи као црни облацы бурногъ времена надъ зрѣникомъ, и Атила се продере ужаснимъ гласомъ: „Ни речи выше о томъ!“

Младый борацъ погледа зачуђено у войводу и краля Хуна, затимъ му се приближи, и брижно га запыта: „Шта ти є добрый кралю? Заръ неможешъ да мою срећу чуєшъ?“

Атила стисне зубима усне своє да бы тимъ внутреню бурю забуніо, па одговори мирно: „Ніе ништа, могу я мирно съ тобомъ говорити, єръ самъ твой краль и господаръ,“

Хилдерихъ погледа зачуђено у кралѣво намрштено лице и рекне: „Я те неразумѣмъ.

„Садъ ћешъ ме разумѣти!“ одговори Атила ладно: „Хилдериче, я самъ ти кодъ Шалонса животъ избавіо.“

Хилдерихъ ніе чисто могао своимъ ушима вѣровати, єръ Атила ніе имао обичай, учинѣна добра споминати; но при свемъ томъ опетъ торжествено одговори: „О, никадъ ти нисамъ тако топло благодарити могао као башъ садъ, єръ ты си са моимъ животомъ избавіо такође и найвише благо живота мога. За то желимъ, да ме Богови у станѣ поставе да ти то посведочити и дѣломъ ти благодарити могу; єръ вѣруй ми кралю! тай ме дугъ врло тишти! О, я те іоштъ видимъ, како ми на твомъ аловитомъ вранцу упомоћь трчишъ, кадъ ме она три Готта обколиште и нападоше, а я одъ умора єдва іоштъ рукама машемъ — како ты єднымъ ударомъ првомъ одъ ньи главу на двоє разсецашъ, другомъ руку одъ рамена одвалюєшъ а трећегъ у бѣгство гонишъ. Рана та, на

челу твоме, іоштъ сведочи о томъ; о, та ме рана са ватренимъ словима опоминѣ на мой дугъ, кадъ годъ у тебе погледимъ.

„Доста о томъ!“ одговори Атила зловољно: „Садъ ми можешъ тай дугъ платити.“

„О, говори, чиме?“

„Тыме, што ћешъ єдной одъ мои страсты твою страсть жертвовати.“

Младићъ погледи у краля, као да є хтѣо изъ нѣговогъ лица дознати смысао рѣчій нѣговы.

Атила є ћутао неко време, и као да се опетъ самъ са собомъ боріо, а изъ очію му є сѣвала страшна ватра. „Чуй дакле!“ проговори брзо Атила: „Я любимъ Аманду!“ — По овомъ погледи намрштено у землю, као да се страшіо Хилдериху у очи погледати.

Атилинъ младый пріятель мисліо є да саня, тако є кралѣвимъ рѣчма упрепашћенъ быо; Атила пакъ по кратком времену угрожаваюћи горопадно се усправи, пламене мунѣ севале су му изъ очію, брзо ступи предъ зачућеногъ младића и повиче са ужаснымъ гласомъ: „Тешко теби, ако ты момъ народу и єдну речицу о томъ кажешь, што си садъ чуо. Ты ћешъ онда одма погинути! Садъ видишъ, продужи тише Атила, „како те силно любимъ, кадъ ти оно казуємъ, што осимъ тебе, нико на свету дознати неће!“

Младићъ проговори єдва разумително: „Є ли то твоя озбиля кралю?“

„Тако ми могъ мача!“ одговори краль, ударивши силовито рукомъ о свой великій мачъ, когъ звека по целой дугачкой соби одекне. „Я любимъ ту девойку!“

Садъ текъ младый Хилдерихъ увиди, да є краль истину говоріо; страшно побледи и проговори изнемоглимъ гласомъ: „О краю како ме бѣднимъ чинишъ.“

„Заръ є само єдна жена на свету, да ти губитакъ Аманде тако тешко пада?“ Рекне опоро краль.

„Само є єдна Аманда на свету!“ одговори жалостно Хилдерихъ.

Неколико пута проће краль тамо амо по соби; затимъ рекне кратко и таквимъ гласомъ, да се више ништа противословити неможе: „Доста, она се девойка мени допада, па зато ти заповѣдамъ, да ми є уступишъ!“

„Кралю!“ одговори молебнимъ гласомъ младићъ: „Мани се те намѣре твое, не жертвуй страсти твоіой срећу двоє млады людій; о, ты незнашъ како я ню силно любимъ!“

Хилдерихъ изговори ове рѣчи съ толикимъ жаромъ, а уєдно съ тако великомъ тугомъ, да се краль, неотично тыме разнѣженъ, за неко време ублажи; но наскоро изчезне то кратко узбућенѣ предъ величиномъ дивлѣ страсти нѣгове, и Атила ступи предъ младића и рекне: „Ал' кадъ ти я кажемъ, да є я можда іоштъ више любимъ нег' ти!“

„То ніе могуће!“ одговори младићъ съ постоянствомъ.

„Како му драго, девойка є лепа, лепша одъ свію, коє самъ я до садъ видіо,“ дода краль съ некимъ одушевленѣмъ, „па мора моя быти! Я захтѣвамъ и заповѣдамъ!“

Тврдоћа и опорость гласа, коимъ є Атила ове речи изговоріо, проузрокує у младићу стра и ужасъ, и єдва што промуцати узможе: „Господару и кралю! —“

„Ни речи выше!“ продере се Атила раздраженъ одговорима младићевимъ. „Заповѣдамъ ти да ћутишъ!“

„Неможешъ ты тако свирѣпъ быти! —“

„Я теби кажемъ, да ћешъ погинути, ако іоштъ єдну речъ съ Амандомъ проговоришъ! Єси чуо!“ продере се Атила іоштъ страшніе, и са већимъ гнѣвомъ.

Садъ изчезне стра съ лица Хилдериховогъ, и као да се нечему рѣшіо, узпрси се и главу подигне, и издржавши спокойно гнѣвный погледъ Атилинъ, одговори постояно и тврдо: „Кралю! ты си ми животъ избавіо, и одъ оногъ часа принадлежи онъ теби! Моя любовь пакъ само мени принадлежи! Ню ћу я бранити и крвлю моіомъ закланяти, и пре ћу погинути, пре ће твой мачъ срце моє пробости морати, него што се ты оне дѣвице дотакнешъ!“

Постояный гласъ овай, коимъ є младићъ говоріо и нѣговъ крутый и спокойный погледъ подигне гнѣвъ дивлѣгъ краля Хунскогъ до ужасногъ бѣснила: дамари му се на челу надму као таласи на бурномъ мору, изъ очію му сину мунѣ, дебеле устне нѣгове задркћу, а лице му се крвлю испуни. „Несретниче!“ повиче онъ тако страшно да су стубови у сали чисто дрктали. „Ты се усућуєшъ противити, кадъ Атила заповѣда?!“

Хилдерихъ му погледи спокойно у очи гнѣвомъ узпламћене, па одговори: „Кадъ бы я знао, да ће твоя любовь Аманду моћи усрећити, я бы ти є драговольно уступіо, но кадъ самъ увѣренъ, да ће є твоє опоро приближенѣ само ужасомъ и гнушаванѣмъ испунити, то некъ те путъ к' ньой само преко могъ тѣла води!“

Изванъ себе одъ лютине, изтргне Атила свой великій мачъ изъ корице и замане ньиме надъ главомъ младића, но и овай є брзо свой мачъ извадіо быо, и укрсти га съ мачемъ краля Атиле; но у истомъ тренутку тргне се, завуче брзо мачъ свой у корице и викне: „Далеко буди одъ мене, да я крвь онога проливамъ кои ми є животъ избавіо!“

Атила погледи на младића, као да му є окомъ у душу прогледати хтѣо, но кадъ овай, нѣговъ крутый погледъ спокойно издржи, повиче Атила одъ еда загушенимъ гласомъ: „Добро, іоштъ ти єдномъ животъ поклонямъ, но то є последнѣ дѣло пріятельства; одъ садъ ми ниси ништа друго већъ мой слуга, мой поданикъ као и сви остали. Но то ти кажемъ, она девойка мора моя быти, па ма се сви младићи овога света, ма се и сами богови томе узпротивили!“

Младићъ погледа у краля съ таквимъ погледомъ, у комъ є дубока туга душе нѣгове изражена была, и одговори Атили гласомъ, кои бы зверъ тронути могао:

„Кралю, заръ я изгуби у теби пріятеля мога?“ — сузе му се засветле у очима.

У тимъ є рѣчма тако велика туга была, да се Атила, неотично тыме тронутъ къ нѣму окренуо и блажіе му реко: „Заръ ме тако мало любишъ да ни ту єдну ћудъ нећешъ за любовь мою да жертвуєшъ?“

Младићъ му погледа озбильно у очи. „Како ћу я моћи кралю, кадъ самъ Атила ніе у стању то чинити?!“

Упрепашћенъ краль Хуна ућути; но затимъ дода опоро и набусито: „Удали се, оћу самъ да самъ!“

Хилдерихъ му се приближи и запита: „Кралю! Остаєшъ ли постоянъ у намѣри твоіой?“

„Аманда мора моя быти!“ одговори тврдо Атила, „и ако є се ты неодречешъ добровольно, то ћу те я принудити!“

„Мой животъ можешъ ми узети, ал' Аманду мою никако!“ дода рѣшително Хилдерихъ па изиће изъ сале.

Атила се баци на єдну столицу, груне нѣговимъ великимъ мачемъ о патось, да сва сала заєчи, па се задуби у мисли. — Затимъ устане и прићe къ вратима. Предъ вратима два су Хунска войника разговарала се. „Зовите ми Одина!“ заповѣди Атила, па се у собу врати.

Наскоро за тымъ ступи Одинъ. Овай є быо средњегъ стаса, монголскогъ порекла; очи су му быле лукаве. На глави є носіо капу одъ звѣрске коже; а о појасу кризу саблю. „Шта заповѣдашъ господару!“ запита Одинъ при улазку своммъ.

„Одине!“ проговори Атила овомъ найвѣрніемъ слуги своме, „иди па пази на свакій коракъ войводе Хилдериха. О целомъ нѣговомъ владаню и поступаню, после ћешъ ме точно извѣстити!“

Одинъ погледи зачуђено у владателя свога, као да ніе добро овогъ заповѣсть разумѣо.

„Но, шта стоишъ?“ повиче Атила.

„Заръ на Хилдерихове кораке да пазимъ?“ дода страшльиво Одинъ. „Та онъ є твой найвѣрній пріятель, кралю!“

„Робе! изпуњавай заповѣсть твогъ господара, а непитай зашто!“ повиче Атила и замане рукомъ на Одина, кои се страшльиво и дркћући удали.

(продуженіе слѣдуе.)

КРАТКА ИСТОРІЯ КРИМА.

Полуостровъ Кримскій, ова земля, на коіой се сада важна драма игра, и коіой су погледи целога света са неспокойнимъ очекиванѣмъ управлѣни, заслужуе такође наше вниманіе. Догађаи, кои су се збили у грдномъ періоду одъ 30 столѣтія, и кои пробуђую споменъ на найпаметодостойніе епохе исторіе, интересираю свакога.

Постанакъ исторіе Крима губи се у баснословнымъ временима Грчке. Прва лађа поетична, коя є брзо подъ заповѣдничтвомъ Язоновимъ поредъ овогъ полуострова прошла, была є Арго. Бацымо єданъ брзый погледъ на разне обладателѣ истогъ полуострова.

На южно-западномъ краю Крима налази се єданъ малый полуостровъ, кои се у старо доба звао Ераклеинъ или Трахеинъ. На обали западной овогъ полуострова, одъ казукашта Камѣшкогъ и Тронкайскогъ до предгорія Феіолантскогъ, налази се старый Херзонезъ, когъ су на 550 година пре Христа. Мегари, изселѣни изъ Хераклеє Понтинске, основали, и кои се именовао Бегарика. Обитательи Херзонеза обколили су противу упаданя Скита землѣузъ Трахейскій, кои се простирао одъ залива Актіарскогъ или Ктенузскогъ до Симболона Балаклавскогъ, єднимъ одбранителнимъ зидомъ и шанцемъ. Они су сами себи бирали поглавице, имали своє законодавство, водили знатну трговину и уживали савршену независимость до времена Митридата, краля Понтискогъ, одъ кога су они искали помоћь противу Скилу — руса, краля Товро-скитіе, и кои ій є своіой власти подчиніо. После паденія Митридатовогъ, когъ є Помпей побѣдіо, цео полуостровъ таврискій падне у руке Русима. У овомъ времену обитательи старогъ Херзонеза, налазећи место положено између залива округлогъ и казукашта карантинскогъ, као користніе и сигурніе, осную новый Херзонезъ. Ова се варошь, премда є была подъ владомъ римскомъ, управляна судіяма, кои су у време мирно были поглавице скупштине народнѣ, а у време рата та заповѣдали су надъ войскама. При деоби царства римскогъ, на царство восточно и царство западно, Херзонезъ се налазіо подъ покровительствомъ Бизанціе. У 988. год. Херзонезъ є быо сведокъ єдногъ одъ найважніи догађая за Русію, кои є морао имати великій упливъ на нѣну будућу судбину. Великій херцогъ Владимиръ Святослављевићъ, обладавши Херзонезомъ, прими у нѣму свето крштенѣ, и осветлѣнъ светлосћу Евангелія, узео є за супругу царицу Грчку Ану, сестру Императора Василія и Константина. Изъ осведоченя признателности према спасоносной милости, кою му є небо учинило, великій є Херцогъ у вароши освоєной подигао єдну цркву, и исту императорима уступіо, задовольивши се однети са собомъ, као побѣдомъ добивену плячку, главу св. Климента папе римскогъ, ученика Апостола Петра, Траяномъ изгнаногъ у Хернзонезъ и мошти Фибія ученика нѣговогъ, и къ томе одведе іошть у виду заробљеника и свештенике, да бы распространявали по нѣговомъ народу науку вере Христіянске. Тако се испунило пророчество св. Андріе о Кіеву. Што се тиче Херзонеза, после ратова предака рускій, подъ Олегомъ, Игоромъ и Святославомъ, са Бизанціомъ, онъ є постао посредникъ саюза религіозногъ и фамиліярногъ између Русіе и царства грчкогъ.

Подъ владанѣмъ Генуезаца у Таврiи, соперничества Судага и Кафе, шкодила су млого трговини Херзонезской и тако ускорила нѣговъ падежъ; у год. 1363 Олгердъ, пошто є поразіо три чете монголске, завлада овомъ вароши, и поубія найвећу часть нѣны обытателя. У 1578, остале су одъ нѣ само развалине зидова, и куле Херзонеза. На тимъ развалинама подигао се Севастополь, кога є нме данасъ у свима устима. (край слѣдуе.)

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Саюзне флоте по свой прилици неће Одесу бомбардати, оно што су се предъ Одесомъ появиле, оно є было само завараванѣ, да бы Руси скупили свою войску на єдно место. Саюзници ће пошт едити ту трговачку варошь, и неће чинити штету одакле не-бы имали никакве полze за своє воєне планове; него бы іоште у истой вароши оштетили и свою собствену трговину и лађе. Енглезке новине пакъ са свымъ другчіє мысле, и до зла бога вичу, зашто саюзне флоте безпослене по црномъ мору шетаю, и зашто Одесу небомбардаю, єръ є — веле — Одеса главный станъ и магацинъ руске войске, и оданде управляю се свы воєни планови; а те исте новине, викале су на Дундаса, што є пуцао и спаліо неколико лађи кодъ Одесе, доказуюћи да међ тимъ лађама само є єдна руска лађа была. Но онда є и лакше было на Одесу напасти, онда нис она ништа была утврђена, и одговарала є само са две батерів, млогобройнымъ топовима саюзника; садъ є Одеса са стране морске врло добро утврђена, и батеріе са великимъ топовима подигнуте, тако, да саюзне флоте безъ свог штете не-бы ни могле бомбардати є ни съ коє стране. Да се пакъ извезу на суво кодъ Одесе, о томе нис ни мыслити, єрбо генералъ Лидерсъ са одморномъ великомъ войскомъ непрестано се тамо бави. Чудно є, што є францускій генералъ Бриатъ, кои є заповедао саюзномъ флотомъ, послао — као што єдне шлезке новине являю — єдногъ посланика управителю Одесе грофу Проганову, съ тымъ закгеванѣмъ: да му се сва у Одеси и у пристаништу налазећа се царска добра, све лађе, све ратне припреме и обадва пристаништа практикско и карантинско предаду, и да се топови са обале уклоне; и за та закгевања оставлѣно є было 24 сата, времена на промишлѣнѣ; иначе да ће пуцати на варошь; то є време одавно прошло и іоште ни єданъ топъ нис на Одесу пукао, нити є ко и мысліо да ће се Одеса предати. Немамо примѣра да Руси предаю своє вароши непріятелю да се не-бы порушиле, богату Москву они су радіе сами спалили, него да є оставе непріятелю; Севастополь и свою флоту сами су разорили а нису хтѣли саюзницыма уступити. Па кадъ бы до крайньости дошло, тако бы и са Одесомъ урадили, а не-бы за любавь лепы кућа дозволили да се непријатель тамо угньизди.

— У Евпаторін саюзничка войска износи веће на 40 хил. и іоште єднако долазе нова одѣленя, и по томе се види да ће и одъ те стране почети на Русе нападати. Млоги Енглезки генерали и сада єднако проклињу онай планъ, по коме се найпре южна страна Севастополя освонла, оны су свагда были тога постояногъ мнѣнія да є требало сѣверну страну найпре заузети, па бы онда она друга страна и сама по себи пасти морала.

— Изъ Цариграда пише єданъ у тријестанске новине: Овде се зна да є француска войска у Криму одъ Априла 1854. до конца Септемвра 1855. године изгубила 120 хил. войника; Енглезка войска изгубила 48 хил. — Одъ две регементе француске коє су на Малаковъ јуришиле остало є само 240 људи. Храбри Зуави напуниди су своимъ лешевима шанацъ малакова, те су онда друге трупе преко њи ушле. Уобште се говори да не-бы Малаковъ освоєнъ было, да нис Зуава было. Генералъ Канроберъ казао є у Цариграду при своме повратку, да се може Севастополь узети, особито ако се Зуави (француски солдати изъ Алгира) напредъ пуште, али да ће быти такве штете, коє онъ као младъ генералъ неће на свою совѣсть да узме —“ далѣ тай истый чланакъ говори, да се у Криму Енглези и Французи доста попреко гледе.

— У Паризу 28. Септ. распростра се та вѣсть: да є Прайска у име Русіе поднела Енглезской и Француской нека нова предложеня за миръ. Но о истиности тога гласа сви су сумняли.

— Маршалъ Пелисіе кои на новине мрзи договоріо се са Енглезкимъ повелителѣмъ да све новинарске дописателѣ изъ Крима уклоне, кои по кадъ кадъ неистинитости у светъ шалю.

— Князъ Горчаковъ одъ 29. Септ. явля изъ Крима: Непријатель є млого войске у равницу горнѣгъ Белбека спустіо; ту се устаніо и спрема се за далѣ воєванѣ. У исто време примакао се селу Упу одъ Черне. Наше су предстраже кодъ горнѣгъ Аргила. На сѣверной страни Севастополя и на другимъ краєвима Крима нис се ништа особитогъ догодило.

— По Енглескимъ вѣстима: Руси су 17. Септ. јуришили на Карсъ, али были су одбиєни са штетомъ одъ 2500 мртвы а 5 хил. ранѣны; Турцы томъ приликомъ имали су 700 коє мртвы коє ранѣны.

— У финландскомъ заливу (близу Петерсбурга) три саюзне воєне лађе заробиле су 19 руски трговачки лађа.

— Саюзници почеће тући Севастопольску сѣверну страну изъ топова коє су намѣстили на тако назване пливаюће батеріе, коє по води иду.

— Изъ Крима Енглезке новине являю: да руски топови са сѣверне стране чакъ у Малаковъ и іоштъ далѣ достижу; и последњи дана таква є ватра была одъ стране руске, да су и енглезки и француски повелителѣ за добро нашли неку часть своє войске изъ вароши уклонити.

— Царъ рускій прошавши крозъ Москву, узео є са собомъ икону св. Сергія, съ коіомъ су 1812. год. Руси воєвали, и говори се да ће є предати войсцы у Криму.

— О ономе што су пре новине явиле, да є и Шпанія приступила у саюзъ западны сила, сада са свимъ другчіе пишу и веле, да є іоште сасвимъ далеко тай данъ, у комъ ће Шпанія предузети партаю западны сила.

— Изъ Крима являю; да су ноћи већъ почеле врло ладне бывати, и да повелителѣ войске немысле ове есени іоште што годъ важно предузиматѣ. Ладне кише веће непрестано траю, а войницы оснмъ шатора и слабы колеба немаю другогъ обиталишта. За флоте говори се, да ће у Босфору и у Малти зимовати.

— Кадъ бы ко годъ примѣтіо Пелисію да ће при каквомъ јуришу быти великій губитакъ у людма, имао є онъ обичай одговорити: „*неможе быти кайгана а да се нелупаю ая.*“ Садъ пакъ после оногъ страховитогъ јуриша на малаковску кулу, изгубіо є и онъ волю на јуришанѣ.

Течай новаца: сребр. 112½; дук. 5 фор. 17 кр. банкн.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ

У Бѣограду 11. Октомвра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ Н. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. | № 83.

АТИЛА У ТРІЄСТУ.

(продужено.)

III.

Бледъ и узплаиренъ, ступи Хилдерихъ у собу, у коіой є Аманда замишлѣно кодъ прозора седила, и блудећимъ погледомъ развалине своє миле вароши гледала. Кадъ она младића угледа, зачуђена нѣговомъ узплаиреномъ изгледу погледа га питаюћи у очи. Но онъ є счепа за руку и тужно іой одговори: „Девойко, твоя є воля испунѣна, мы ћемо бежати!“

Дрктећи одъ радости гледала га є девойка у очи, но кадъ примѣти, како му є невесело лице, изчезне іой радость, и она га запита: „Ко ти є ту, за мене тако пресрећну мисао уліо у главу? О я видимъ, богови се о нама брину и о нашой любови!“

„Истина богови се брину о нама,“ одговори младићъ, „но зли богови, демони, кои насъ 'оће да разставе. Знай несрећницо: Атила те люби!“

Грозећи се сакріє девойка лице своє и повиче: „Боже! заръ онай необузданый звѣръ?!“

„Видишъ дакле да одма съ места бежати морамо, ерь си иначе ты за мене изгубљѣна, па и я съ тобомъ.“

„Ал' ниси ли ми казао, да є Атила твой пріятель, и да ти є животъ избавіо? Оће ли дакле, и може ли онъ тако свирѣпъ быти, да две душе, коє се тако топло любе, као што су наше, са опоромъ рукомъ своіомъ разстави? Та то ни єданъ тигаръ учинити небы могао, а камо-ли пріятель!“

Младићъ залюля главомъ. „Аманда, ты непознаєшъ унутрашньость тогъ дивљегъ човека. Кадъ каква страсть у нѣговимъ прсима забесни, то му она више неда мира донде, докъ є незадовольи; за пріятельство и наклоность нѣгову къ мени онъ немари; онъ бы те съ мои груды одтргнуо, кадъ бы ты и са челичнимъ ланцыма за мене привезана была, па ма да бы морао и свакій колуть истогъ ланца по єднымъ мртвимъ тѣломъ своегъ пріятеля одкупити. О, ты га непознаєшъ! Страсть нѣга заслеплява и чини га свачему способнимъ!“

„А мы бежмо!“ повиче Аманда страшльиво, „докъ ніє доцканъ было; я се грозимъ одъ нѣгове любови као одъ саме смрти. О, айде, айде, беж'мо!“

Іоштъ данасъ ћемо бежати, іоштъ ове ноћи,“ рекне Хилдерихъ. „Єръ у овимъ зидинама ниси ни єдногъ тренутка сигурна. Чамацъ є већъ спреманъ, кои ће насъ примити и преко мора пренети. Куда? — то знаду богови; кудъ му драго, само далѣ одъ Атиле!“

„О, ты незнашъ како ме усрећавашъ! Води ме кудъ годъ ты оћешъ! Гди си ты, тамо є моя срећа, моє блаженство! Она бацы ватреный погледъ на младића, и жестоко га обгрлиеши викне: „О, како те силно любымъ!“

Младићъ є полюби у образъ; но нѣгово се чело неразведри, и очи му остану непрестано жалостиве и мутне. Аманда, коя то примѣти, запита га: „Заръ ты срећу и радость мою нечувствуєшъ, и неделишъ са мномъ? Заръ моя любовь ніє у стању развеселити те, и чело ти разведрити „

„Девойко!“ одговори Хилдерихъ тужно: „Ніє то лакъ коракъ, когъ я намѣравамъ чинити; другове, са коима самъ я одрастао, и кои су ме учили оружіемъ владати, морамъ я оставити, заклетву вѣрности морамъ погазити, коју самъ войски и застави моіой положіо, одъ войводе и краля морамъ бежати, когъ самъ дужанъ слушати и повиновати се! — Моє ће име жигосано быти као име каквогъ страшльивца и мекушца, кои войску свою остави одъ стра према опасности и смрти. — Пакъ онда морамъ и нѣга оставити, нѣга — —“ Хилдерихъ прекине говоръ, и мало затимъ мекше проговори: „Та я самъ га некадъ любіо!“

„Шта те іоштъ може везати за тогъ крвожедногъ звѣра,“ повиче девойка: „за тогъ пустогъ дивљака, кои своє пріятељ убія, кадъ га нѣгова страсть обузме?!“

„Исто ми є тако жао, и одъ оны се лепы санова разстати, коє самъ некадъ радо саняо. Како бы бойна вика престала, и Атилина се жеђъ за завоєнѣмъ наситила, я бы се у моє отечество вратіо, и ты бы ме као моя супруга тамо пратила. Тамо бы те привео предъ старогъ отца мога и рекао бы: „„Отче, дай ми твой благословъ, єръ самъ ову девойку за супругу изабрао!““ — И тамо бы живіо съ тобомъ, срећанъ твоіомъ любовію, знатанъ и чествованъ моимъ народомъ у момъ отечеству, коє бы ми твоя любовь двоструко украсила. Овако пакъ морађу живити далеко одъ могъ народа, далеко одъ могъ завичая, као невѣрный, клетвопреступный

бѣгунацъ! Моє ће име међъ браћомъ моіомъ обезчешћено быти! Моє племе и потомство моє, место славе одъ народа, срамъ ће и презренъ жнѣти! — А мой старый отацъ — — онъ ће ме проклинати! — — Я, нѣговъ единацъ — — о бѣдный и жалостный отче! — О, Атила, проклетый Атила!“ — — Ту уѣути младый овай войникъ; грозне сузе, прве одъ нѣговогъ детинства, потеку му низъ образе, изъ нѣговы плавы великій очію!“

Амандино лице іоштъ веѣма побледи, са неописанимъ погледомъ, погледа она на овогъ плачућегъ борца, и рекне жалостно: Хилдериче, заръ ти я ништа нисамъ? Заръ ти моя ватрена любовъ неможе ништа надокнадити? Ты ме горко врећашъ и печалишъ!“

Дубоко продре нѣнъ гласъ и туга нѣна у душу младића, као пролећный зракъ сунца крозъ ледену маглу; сузе му престану тећи, и на своє силнодушуће груди притисне онъ девойку ову и одговори: „Опрости ми, нисамъ те хтѣо врећати; ал' мой мачъ и моя слава, были су ми врло драги; но одъ садъ некъ буде оружіе моє само за твою обрану употребљно — па макаръ ме и мой народъ и мой отацъ проклињао. — Твоя ће любовъ проклетство у благословъ претворати. Ове іоштъ ноћи бежаћемо; а одъ садъ некъ буде мой животъ само теби посвећенъ!“

Полюбивши є іоштъ єдномъ, удали се. Кадъ изъ собе изиће, наће Одина на прагу собнѣмъ спаваюћегъ. Онъ га дрмне, Одинъ се пробуди, и као буновно изасна, поплашено запита: „Шта заповедашъ войводо?“

„Шта радишъ ты овде?“ повиче младићъ оштро га погледавши: „Како си дошао предъ ова врата?“

„Ахъ опрости ми,“ моліо є плашљиво Одинъ, „я самъ ишао овуда путемъ, да неку кралѣву заповѣсть извршимъ, но тако ме силанъ дремъ нападне, да као мртавъ овде на прагъ паднемъ и заспимъ. Я почесто страдамъ одъ те болести. То є нека сорта велике болести, коя ми животъ крати, као што намъ свештеникъ каже. Ахъ опрости ми младый войводо, и неказуй ништа о томъ момъ кралю и господару.“

„Заръ ниси ништа чуо?“ запита оштро младићъ.

„Чуо?“ Запита Одинъ, и погледа као врло зачућенъ у Хилдериха, „шта ћу чути; та я самъ спавао!“

Хилдерихъ се удали, безъ да є што и найманѣ сумняо, а Одинъ брзо одтрчи кралю, кои видивши га, продере се на нѣга: „Шта ћешъ ты?“

„Я самъ прислушкивао на вратима, као што си ми заповѣдіо господару!“

„Псино!“ продере се Атила срдито, „заръ самъ ти я заповѣдіо да прислушкуєшъ?“

„Я самъ морао то чинити, опрости ми господару, єръ на другій начинъ ніє ми могуће было штогодъ дознати.“ одговори плашљиво Одинъ.

„Па шта си дознао?“ запита набусито краль.

„Они ће бежати ноћасъ, на єдномъ чамцу. Све є спремно и готово.“

„Добро, садъ одлази!“

Одинъ изиће изъ собе кралѣве.

„О богови!“ проговори краль намрштено: „мачъ и мамъ о поясу, па моє слуге мораю ипакъ прислушкивати! Хилдерихъ оће да ме остави? Заръ онъ то може учинити? Никога выше нећу одсадъ любити осимъ — Аманде! Добро, Хилдерихъ є престао быти мой пріятель; онъ самъ оће да га као непріятеля предусретнемъ. — Оће да бежи? — войску и заставу свою да остави? Коіой се заклео вѣранъ быти? — Добро, я ћу му показати како Атила невѣрнике казни!“

(продуженіе слѣдуе.)

КРАТКА ИСТОРІЯ КРИМА.

(край.)

Осимъ завладаня Херзонеза Таврискогъ, и завладѣніе є Босфора было славно у Криму.

Притяжанія Босфора пружала су се одъ планина кавказскій до Теодозіе, дужъ обале земљуза Таврискогъ или Босфора Химмерянскогъ. Поглавита варошъ на обали Европейской была є Талтикапеа, башъ на самомъ месту, гди данасъ лежи Керчъ; на обали азіятской была є Фанагорія или Таматарка, Тмутаракана, коя є доцніе постала апанажомъ Метислава Владимировића. Подъ династіомъ Сармата, у 3 и 4 столѣтію, славно кралѣвство Босфора было є разорено Готима и Хунима.

У год. 679., Таврія є пала подъ власть Казара. Побѣдивши Готе и вароши Грчке лежеће на рекама, нови побѣдители дали су и самомъ полуострову име Казаріе, коє є онъ до 15 столѣтія чувао. Казари су стаяли у пріятельскимъ одношеніяма са императорима грчкима и Херзонезіянцыма. У средини 9 столѣћа, Каганъ є казаріе на рѣки Дону сазидао славну тврдиню, Сарлелъ, коя є доцніе пала подъ власть храброгъ Святослава.

У год. 1016, войвода грчкій Андроникъ, подпомаганъ принцомъ Метисласомъ Владимировићемъ, напао є на Кагана Казаріе Ђорђа Тсула, и учиніо є край владаню Казара у Тавріи. У 1020 появили су се у Криму Половци, кои су данке варошима и тврдиняма Таврискима наметали. Око половине 13. вѣка Монголи заузму Таврію и осную варошъ Крымъ, коя и данасъ подъ именомъ старый Кримъ трає; именомъ, коє є было дато и целомъ полуострову. Оримъ, сынъ Тимура, нећакъ Хана Кипчакскогъ, Мандуа, избрао є варошъ Кримъ за своє седиште. У исто време и заєдно са Монголима и Татарима, утврдили су се на Криму Генуезцы (око 1280), осную варошъ Кафу (стара и нова Теодозія) и завладаю Балаклавомъ, Судагомъ и другимъ точкама приморя. Генуезцы добывши одъ Императора Византискій право слободне пловидбе и трговине, постали су господарима целе трговине полуострова, коє є средоточіе была Кафа. Варошъ є Судагъ, пре основаня исте, была прва трговачка варошъ Таврієе.

У 1475, крвь є руска првый путъ текла подъ мачемъ турскимъ у Кафи, коя є была пала подъ власть Ахмедъ-паше, везира султана Махмуда II. Съ падежомъ Кафе

окончало се и владанѣ двостолѣтно Генуезаца у полуострову Таврискомъ, и султанъ уступи лѣну варошь Халлма Крима, нѣговимъ вазалима. Неки одъ овы, раздраживани златомъ ливанскимъ или вольомъ султана турскій, узнемиривали су Русію до конца ньіовогъ траяня, подобно грабльивимъ птицама, ньіовимъ опустошителнимъ упаданяма. Престолна варошь горды владателя Крима была є Бакчи Сарай (варошь башта), коя є и до данасъ сачувала свой изгледъ татарскій. У ньой се, осимъ єдне простране піяце съ 500 дућана, и єдне иляде кућа са 38 џамія, налази она палата стары владателя Крима, коя є по вкусу восточномъ начинѣна и у внутреньости украшена седефомъ, кристаломъ, златнимъ ћилимима и чесмама, кои съ чистомъ водомъ жуборећи у величествена корита одъ белогъ мермера падаю. Иза џаміе, са стражнѣ стране двора, стои гробльѣ династіе Ђирея, ньиовъ пепео почива у гробовима одъ белогъ мермера, осенѣнима великимъ тополама и густимъ дудовима.

У 1781, Императорица Екатерина II. путовала є торжествено у Таврію присоединѣну къ Русіи. У Конефу краль польскій чекао є три месеца Екатарину II, да є поздрави при нѣномъ пролазку; у Кайдаку, Императоръ Іосифъ II. придружіо се къ нѣной свити.

Ове две крунисане главе положиле су заєдно првый каменъ Екатаринослава, посѣтили су Херзонъ, коє є подигао Потемкинъ, видили су флоту црногъ мора, и дошли су у Кримъ, гди су се чудили богатству и раскошности природе овогъ предѣла. За обитаванѣ Екатарине II. на Криму, четири одѣленія палате Бакчисарајске была су обновлѣна по вкусу европскомъ. На обали южнозападней полуострова, овы крунисани путницы одобрили су подпуно срећанъ изборъ пристаништа, коє є было начинѣно за флоту и основанѣ єдне вароши; ова варошь добыла є грчко име Севастополь. (Высока, и почитанія достойна варошь.)

Севастополь лежи на заливу истогъ имена, кои се у старо доба, звао Ктелосъ, а кодъ Татара Актіаръ. Велико пристаниште има 6 врстій у дужину, 1 и по у ширину, и 8 до 10 сежня у дубльину. Изъ пристаништа севастопольскогъ пружаю се къ вароши три мала залива, одъ кои се онай южный простире крозъ цео Севастополь; на самомъ ушћу овогъ залива, налази се іоштъ єданъ маньій заливъ Корабелная, у коіой се налази флота црнога мора, стоваришта, новъ адмиралитетъ и магацини. Са стране сѣверо-источне лежи заливъ „артилѣрія“ са трговачкимъ лађама. Не далеко одъ вароши, са стране западне, море образує заливъ Карантинскій. Севастополь є на обали; као какавъ амфитеатеръ, и има врло лепъ изгледъ. У вароши има близу 1,200 кућа и око 42,000 обытателя, великій пакъ сокакъ дугачакъ є 3 врсте. На краю залива Ктенузскогъ налази се долина Инкерманска, куда тече Черна-речка, коя утиче у заливъ. На западу утока ове реке, на єдной высокой планини, виде се развалине, коє Турцы зову Инкерманъ (тврдиня одъ пештера). Последный притяжатель ове тврдинѣ было є последный Императоръ Византіе, Константинъ IX Палеологъ, уякъ Софіе Фоминишне, супруге Іована III, кои є было погинуо бранећи Севастополь одъ Турака.

МАЛИНЕ.

— Ко жели да му єсень живота плодовита буде, и да му зима старость спокойно дочека, тай треба време младости за време раднѣ и сеяня да сматра.

— Науку правде и добродѣтельи ниє доста само знати, него треба ій свада употребляватн.

— Ко другога неправедно проклинѣ, нѣгова клетва на нѣга самогъ пада.

— Никадъ неговори са извѣстностћу о онимъ стварма о коима неразумешь.

— Рѣчи су подобне покрову и одѣлу наши мысли, у ньима наша душа може се видити.

МРВИЦЕ.

— Абдел-кадеръ, кои є садъ скоро изъ Брусе у Паризъ дошао, да моли француско правителство, да му се друго коє место за пребиванѣ опредѣли, и кои є у Паризу при чинѣномъ благодаренію за паденіе Севастополя у цркви присудствовао, гди є и посланикъ турскій, когъ су Ђирице сасвимъ у црвено руво обучене свію паризски житеља очи на себе примамиле, такође было, удостоєнъ є те среће, да є царица француска поднешено іой на даръ кафенско посуће са арапскомъ кафомъ и кафенскимъ млиномъ съ благоволеніемъ примила.

У излогу паризскомъ обратила є стаклена кошница єдна обшту позорность на себе. У той се кошницы могу све пчеле изреда врло лепо видити Оне су у той стакленой кући своіой подоста времена пробавиле немицаюћи се никуда, а одъ неколико дана почеше крозъ цевь, коя є одъ стакла и цинка направлѣна, и коя съ кошницомъ у саюзу стои и крозъ кровъ, за излогъ подигнутогъ зданія води, излетати и улетати. Обноћь су све у своіой кући, а обданъ трећій део. Паризліе су одъ велике радости због овогъ за ньи савршено новогъ позоришта сасвимъ занешени, а пчеле су одъ свію у излогу наодећи се предмета найсрећніе, єръ се найвеће посѣте удостояваю.

— По млогимъ местама у Хини и данасъ влада тай обычай, да свакогъ оногъ младића, кои се не-бы до 21 год. оженіо, при обштемъ усклицаваню и изсмеваню съ добошомъ одъ край до накрай вароши пропрате. И ова се светковина сваке године, докъ га годъ данъ рођеня нѣговогъ неоженѣна застане, неизоставно повторава. Тако садъ скоро єданъ одъ таковы младића, кои є већъ неколико реди съ немилымъ тимъ поздравомъ на данъ нѣговъ почествованъ бывао, и предъ кога се кућевнымъ вратма већъ добошъ са мложиномъ света, да га по своимъ обычаю крозъ варошь пропрате, наодіо, улети уєданпутъ у ту скуплѣну гомилу, брзо изъ исте девойку изведе, и съ ньомъ се, — почемъ є одъ отца, као што є

то у Хини у моди купи, да намышлѣно поруганіе предупреди, — венча.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Шпаніе стижу вѣсти, да се краљица рѣшително противи подписати се на саюзный уговоръ са западнимъ силама.

— Министеръ просвете у Паризу Фортуль, разаслао є на све владике и митрополите по Француской расписъ у комъ имъ явля да є царица трудна, и налаже имъ да закажу своимъ свештенству, да се свудъ по црквама службе чине за здравлѣ царичино и испуненѣ надежде цара и народа францускогъ.

— Изъ Крима являю новине, да се на сѣверне градиње севастопольске непрестано пуца. Тамо се нове трупе изъ Француске очекую. Изъ Енглезске су неке већъ пошле подъ управомъ генерала Колина Канбела.

— Међу поединымъ францускимъ и енглезскимъ войницыма влада непрестано неко кошканѣ и свађа, особито одъ како є Севастополя южна страна пала; и то найвише кадъ се ракіе напію, пакъ онда єданъ другогъ коекаквимъ посмевателнимъ изразима укораваю и дираю. Одъ препирке доће до свађе, одъ псовке до боя, а по кадшто и до самогъ убіяня.

— 3. Октобра, непріятельске су лађе одъ Одесе отишле и на 3 милѣ одъ Кинбурна заустависе се. Оне су само зато дошле биле предъ Одесу, да свой правый трагъ заметну. Главна єньнова намѣра управлѣна на Кинбурнъ и Очаковъ, кои су ключъ Днѣпра, одъ кудъ є до садъ Русима у Криму найвећа помоћь у рани и муниціи долазила.

— У Бечу има 12 месарница, гдѣ се коньско месо продає. Фунта кошта 5 до 6 крайцара.

— Краль Сардинскій установіо є опетъ войничкій савойски орденъ и први кои су тай орденъ добили єсу Пелисіе, Симпсонъ и Ламармора. Орденъ овай има четири класе, и првый путъ установлѣнъ є 1815. год.

— Херцога и херцогиню брабантску примили су Парижліе доста ладно.

— Принцъ Миратъ посваћао се с' дворомъ, и отишао изъ Париза на своє польско добро, и свой єдъ на своє селяке изліо, а влада се чини и невешта зато.

— У Аустріи има сада 343 гимназіе, између кои су 24 лутеранске.

— Князъ Гаргаринъ отишао є у Атину за секретара посланства рускогъ.

— Изъ Варшаве пишу: да се говори да ће по повратку царевомъ Польска са свымъ ново устроєніе и правительство добити. Томъ приликомъ да ће и Паскиевићъ у пензію сбогъ свое старости поставлѣнъ быти, кои є и онако толико пута за мирно станѣ моліо, и сбогъ важны околности и догађая на томъ месту задржаванъ.

— Горчаковъ изъ Крима одъ 1. Окт. явля: Ютросъ є непріятель оставіо долину Белбекъ и сва своя положеня са ове стране Клисуре, и повукао се натрагъ, при томъ повлаченю гонила га є наша войска и пуцала непрестано. Нема ништа ново на Черной и на другимъ краєвима острова.

— Царъ Александеръ налази се непрестано у Николаеву; и Лидерсъ изъ Одесе на позивъ нѣговъ отишао є тамо.

— О ономе што се чуло да су Руси на Карсу страдали, овако явля руска депеша: „17. Септ. ударіо є генералъ Муравіевъ на Карсъ, но будући да су одма у почетку битке выше предводителя ранѣни или убіени были, зато ниє се ништа успѣло. Но ипакъ поредъ све наше штете, освонле су наше трупе одъ непріятеля 14 баряка. У осталомъ обсада Карса стои у своимъ старомъ стању.“

— 4. Окт. бомбардали су саюзници са свои пловећи (на чамцима) батерія утврђеня руска Кинбурнъ, на ньнове топове одговарали су Руси са своимъ топовима съ града. Саюзни чамци са кои є пуцано великой су опасности изложени, єрбо є утока (лиманъ) врло узана. Како Кинбурнъ тако и Очаковъ у последнѣ време врло су яко утврђени, и са добримъ одбранама снабдѣвени. Обадва ова важна места. была су дуго време одъ стране руске занемарена, и тешко бы могли и сада какво озбильно нападанѣ издржати. Саюзницы іоштъ нису почели као што валя бомбардати. Они само сада разгледаю положенѣ места. Руси мысле да цѣль, ове по прибрежію блудеће експедиціе ниє Николаевъ, него Херзонъ разорити, єръ Руси не-бы никако могли свою войску на Криму са раномъ снабдѣвати, кадъ бы имъ саюзници освонли Херзонъ Адмирали флоте пакъ сумняю непрестано до садъ, да ће ово предузеће моћи испасти за рукомъ.

— Петаръ сынъ Танасія Белопольца после 11. дневногъ болованя између 8. и 9. Октомвра после поноћи у петой години своегъ нѣжногъ детиньства преставіо се у вѣчность. Нѣгови неутѣшни родитељи, Танасіе и Лепосава, обзнанюючи овай жалостный случай, позиваю своє сродне и приятелѣ на саучастіе жалости своє.

ОГЛАСИ.

У кньигопродавницы Саре удове Возаровића, налазе се на продаю по спуштеной цени: Басне, Совѣти здравогъ разума, и Етике Доситея, коє є Возаровићъ изъ кньига Доситеемъ печатаны точно препечатао, а тако исто налази се и забавника Дим. Давидовића, и прочи разны кньига све по спуштеной цени.

— У кући кодъ Краљевића Марка има два квартира съ єдномъ и две собе, и два дућана, одма за издаванѣ подъ кирію

— Єданъ мушкій прстенъ одъ злата №2. са надписомъ Р. П. съ круномъ одозго, изгубљенъ є. Онай кои бы га нашао умолява се да га у учредничество Шумадинке донесе, гдѣ ће одма добити 1. # цес. као награду.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 13. Октомвра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель **Любомиръ П. Ненадовићъ.**

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 84.

АТИЛА У ТРІЄСТУ.

(продужено.)

IV.

Была є тавна ноћь, безъ икаквогъ лва и ветрића, и црно, безъ звезда небо, као да є са некимъ теретомъ загушљиво врелу атмосферу притискивало.. Ужасна мртва тишина, владала є по мирномъ заливу ядранскога мора.

Предъ Атилиномъ палатомъ, појаве се две сѣнке, коє брзо изъ велики врата изиђу, брижљиво се при свакомъ кораку осврћући. Оне се упуте къ пристаништу морскомъ; крозъ помрчину єдва се видила єдна барка, коя є за обалу привезана была.

Єдна одъ тій двею сѣнкій клекне на землю, и проговори тихо и єцаюћи: „Съ Богомъ остай земльо отца мога! коя пепео мои милы покривашъ, буди іймъ лака и блажена! Я слѣдуємъ моіой судбини, па макаръ ми слѣдућность тужна, или срећна была!“ Затимъ устане, и полети у наручя младићу, кои є озбильно, и невесео стано, рекавши: „Хилдериче! Садъ самъ са свимъ твоя!“

„Оди мила моя!“ рекне овай, „Чамацъ є спреманъ онъ ће насъ на єданъ недалеко лежећи островъ пренети, гди ћемо одъ Атилиногъ бѣснила сигурни и заклонѣни быти; тамо ћемо дотле сакривени остати, докъ Хунскій краль Трієстъ неостави, и повратакъ намъ осигура и обезбѣди. Онъ ће далѣ къ востоку се окренути, и бесна тежня за освояванћмъ, одагнаће ону страсть изъ грудій нѣговы, коя се према теби ужегла; онда ћешъ се ты у твоє отечество повратити, и тамо ћемо срећни быти: Я твоіомъ любовю, ты любовю и отечествомъ!“

Онъ є полюби у чело, и обоє уђу у чамацъ. Хилдерихъ погледа око себе, и тужно проговори: „Богови нису нашемъ бѣгству наклонѣни; мутна, нема ноћь, мрачно небо, сувый загушљивый воздухъ, предсказую бурю!“

„О, богови, будите милостиви!“ рекне Аманда и обвіе руке своє око Хилдерика. „Ахъ мени є тако стра' да бы плакала!“

Она погледа у небо, коє є надъ моремъ простртo было као какавъ великій мртвачкій покровъ. — Плава се єдна черта облачна появи, крозъ коюсе само єдна єдина звездица наєданпутъ засія.

„Хилдериче!“ повиче девойка дрктећимъ гласомъ.

„Шта є мила моя?“ запита онъ брижно.

„Видишъ ли ону звѣзду?“ запита га она.

„Па шта є? — заръ те нѣна пріятна светлость плаши?“

„Знашъ шта наши звѣздари кажу, Хилдериче?“ гласъ іой є страшљивъ было. „Они кажу, кадъ се само єдна звездица види на целомъ небу, то показує несрећу. О, ты неможешъ себи представити, како ми є стра; Хилдериче, мени се све на неку несрећу слути!“

„Небой се, она звезда утѣшително на насъ гледа,“ одговори младићъ, премда є и онъ самъ неотично страомъ нѣнымъ обузетъ было. „Заръ звездари знаду? они само нагађаю!“

„Узми весло, па навезимо се већъ єданпутъ на море!“ замоли она, а младићъ счепа весло, и почне веслати. — Барка се отисне на море.

„Хилдериче? видишъ ли ты штогодъ?“ повиче опетъ по некомъ времену Аманда, и покаже прстомъ на Атилину палату на обали, коє є балконъ на море окренутъ было.

Младићъ погледа онамо гди є она показивала прстомъ, па одговори: „Я невидимъ ништа.“

„Мени се учини, као да се неко на балкону указао, но да опетъ брзо изчезну!“

„Ты си превидила, мила моя Амандо, твоє є уображенѣ садъ узбунѣно, па ти разна уображеня предъ очи приводи!“

„О, ни на кои начинъ, я самъ добро видила!“

Барка є далѣ пловила, но Хилдерихъ се држао непрестано обале, часъ почасъ осврћући се свудъ у наокодо, да бы какву опасность, коя бы се случайно появила избегао.

„Како може Атила наше бѣгство дознати?“ говорio є самъ у себи Хилдерихъ „наша є намѣра брзо у дѣйство произведена. — Ал' Одинъ? — Онъ є лукавый нитковъ. — Ал' како му драго; богови нека насъ бране!“

Съ овимъ рѣчма почне яче и брже таласе просецати. Одъ єдномъ стане барка, и нагне се на єдну страну, као кадъ на нешто наиђе. „Шта є то?“ запита Хилде-

рихъ, и весломъ почне испитивати истый предметъ, што му є чамацъ зауставіо. „Мртвацъ! О какво тужно предсказанѣ!“

„Мртвацъ? О боже!“ повиче Аманда, обузета страхомъ.

Младићъ се сагне преко барке, и увати рукомъ за неку дугачку косу, повуче за исту, и тиме мртвачко тѣло до половине изъ воде у висъ дигне. „О богови!“ повиче онъ кадъ угледа лице мртваца, кои є на грлу велику рану имао, и хтѣдне га брзо у воду спустити. Но Аманда, была се већъ прикучила, и угледавши мртваца: викне ужаснимъ гласомъ. „Яо! — тѣло брата мога!“

Но Хилдерихъ брзо испусти тѣло то, хитро весломъ мане, и за тилый часъ чамацъ се далеко удали одъ тѣла. „Атила є заповѣдіо, да се сви мртвацы у воду баце. Ћути драга Амандо; єръ свако и найманѣ закосненѣ може насъ у несрећу бацити!“

„Мой жалостный брате, ниси честно ни саранѣнъ!“ викала є Аманда крозъ плачъ.

„Умири се Аманда; та и я те любимъ!“

„Оћу да видимъ брата мога!“ повиче она, и хтѣдне се у море сурвати; но очаятелно задржи є младићъ и одговори тужно и ужасно: „Девойко! заръ оћешъ да ме убієшъ?“ — и погледи жалосно на Аманду, коя є, држећи непрестано руке на лицу своме, плакала, и свакій часъ викала: „Брате! бѣдный брате мой!“

И барка є све далѣ летила; одъ єданпутъ зачує се некій шуштанъ изъ далека, као весланѣ. Брижно погледи Хилдерихъ око себе. Све є ближе истый плѣсакъ и шуштанѣ долазіо, Хилдериху се учини као да више бродова за њимъ у потеру иду.

„Ево ій!“ зачує се єданъ опорый гласъ крозъ мрачность ноћну.

Хилдерихъ испусти весло, коє съ лупомъ у чамацъ падне, и Аманду изъ нѣногъ унинія пробуди; єръ гласъ кои є Хилдерихъ чуо, быо му є одма познатъ: — то є быо гласъ Атиле!

„Тешко нама!“ проговори тужно Хилдерихъ, и погледа жалостиво на свою милу другарицу.

Лађе су све ближе и ближе долазиле. — Море є шуштало и люляло се због многи и брзи удара њиовы. Єданъ є чамацъ далеко ближій одъ свію осталы быо.

„Невѣрниче!“ продере се страовито єданъ гласъ на Хилдериха — и неко скочи брзо изъ своегъ чамца у барку Хилдерихову: — краль Атила, са сѣваюћимъ одъ лютине очима стаяо є страшанъ и ужасанъ предъ Хилдерихомъ.

„Издайниче! Заръ оставляшъ краля твога, и твой народъ?“ повиче Атила: Знашъ ли ты, како се издайницы казне?

Младићъ неодговори ништа, већъ погледа око себе; остале лађе, коє су Атилу пратиле, быле су іоштъ подалеко — онъ погледа у девойку, коя є одъ великогъ стра у несвесть пала, за коє любовь онъ є войску, народъ, заставу и цара своегъ оставіо, и коя му є све на земльи была — и очаятелна мисао появи се у души нѣговой — єдань єдиный руке ударъ, па бы завоєвателя света могло море прогутати! — Но добра часть у нѣму побѣди, ту злу намѣру нѣгову. — „Не!“ помисли онъ у себи: „Оногъ, кои ми є животъ избавіо, немогу никако убити!“ и овако мислећи умири се и очекивао є спокойно шта ће се далѣ догодити.

Лађе се приближе, и обколе чамацъ нѣговъ. О бѣгству ніе было могуће више ни мислити.

„Счепайте овогъ невѣрника! девойку водите у мою палату!“ заповѣди Атила своимъ войницима.

Садъ є дакле време дошло да Хилдерихъ свою девойку брани. Зато онъ изтргне свой мачъ, обувати левомъ рукомъ девойку, и повиче на войнике! „Нико да се неусуди дарнути є! мой ћу животъ дати — ал' она є света, па нико нека се неусуди дотакнути є!“

„Несретниче! Заръ мачъ на господара своегъ потржешъ, робе?“ повиче Атила громовито и изтргне свой великій мачъ; и за тилый часъ потоне мачъ младићевъ у море.

Садъ увиди Хилдерихъ, да є све изгубљено, па проговори: „кралю! уби мене, ал' поштеди ту дѣвицу, єръ ми є она милія одъ живота мога!“ Съ овимъ речма, скочи брзо у таласе морске.

„Хилдериче! Хилдериче! заръ ме оставляшъ у часу опасности?“ повиче девойка срцепараюћимъ гласомъ, и хтедне се за њимъ у море бацыти; но краль є Атила снажно задржи.

Као обчаранъ гласомъ нѣнимъ, поврати се Хилдрихъ опеть натрагъ, и снажно разтураюћи око себе таласе, доплови до своегъ чамца, скочи опетъ у нѣга обгрли девойку па рекне спокойно: „Садъ чини одъ мене шта оћешъ!“

„У бари се даве мекушни бегунцы!“ продере се Атила и заповѣди Хунима, да къ пристаништу веслаю.

Брзо су просѣцала весла таласе кои су се, због приближуюће се бурѣ, све више и више дизали. Наскоро доћу пловци къ обали. Аманда є лежала обнесвестћена у наручю Хилдериховомъ; — но Атила заповѣди, те Хуни изтргну немилосрдно дѣвицу изъ наручя нѣговогъ.

У долню собу єдну, Атилине палате буде Хилдерихъ одведенъ, и оштра стража стави му се предъ врата. На полю є пакъ беснила и пращтила непогода; громови су грмили и цело небо потресали; мунѣ са страшномъ светлостћу віогале су се непрестано крозъ црне облаке; море є бесно шуштало и уяло: таласи су се све већма єданъ на другогъ као брда нагомилавали, као да су мора на мора ударала; ветрови су уяли и рикали, да се цео предѣлъ тресао. — Младый Хилдерихъ седіо є усамлѣнъ у своіой соби; у нѣговой унутрашньости беснило се и бунило яче, него на полю сва борба страшны елемента.

V.

Текъ предъ зору буря се утишала, онда є природа тымъ лепша была. Небо се ведро простирало надъ бистримъ као огледало моремъ, у комъ є лице нѣгово сіяло се, радуюћи се своіой лепоти.

Аманда є седила у єдной одъ кралѣвски соба, бледа, са црвенымъ, одъ плача надувенимъ очима, и гледала є

разстроєно предасе. Она є была достигла онай степенъ душевне туге, гди се више никаква тѣлесна жалость неосећа. — Прозоръ є био отворенъ съ изгледомъ на море. Аманда погледа на исто, — ужасна мртва тишина почивала є на површини морской, ни єдногъ таласића ніе было — море є наличило унутрашньости девойке ове. —

Садъ се отворе врата одъ собе. Атила уће унутра, и као окаменѣнъ лепотомъ девойкиномъ заустави се одма при улазку. Нѣгове се груди надму, нѣгово дивлѣ лице мало помало ублажи се. „Аманда!“ проговори Атила, колико є годъ нѣжніе могао.

Но место свакогъ одговора сакріе Аманда лице своє, грозећи се. Атила се тргне, као да га є нешто брзо жигнуло крозъ тѣло; онъ іой се приближи ћутећи и са своимъ є погледима прождирући. Но кадъ іой се сасвимъ приближи, скочи она као одъ саме зміе, и узвикне: „Далѣ одъ мене!“

„Аманда!“ повиче Атила, но лице му є іоштъ непрестано милостиво было.

„Барбарине! дай ми могъ Хилдерика!“

„Ни речи о нѣму више!“ продере се опоро краль, и лице му се поврати у своє дивлѣ станѣ: „неспоминьи више имена нѣговогъ, ако желишъ да и далѣ према теби милостивъ будемъ!“

Бледе устне девойке презрително се насмеше: „Ты милостивъ? разстанакъ одъ могъ милогъ заручника, убиство мои драги сродни, сведоцы су твоє безграничне милости и доброте!“

„Девойко не дражи ме!“ повиче Атила іоштъ яче; „помисли да си у моіой власти, и да никаква сила землѣ ніе у стању одъ мене те отети!“

Спокойно га погледавши одговори Аманда: „Шта можешъ више чинити осимъ убити ме?“

„Убити те? не, да ме богови одъ тогъ сачуваю!“ дода Атила съ некимъ жаромъ: „да ми недаду богови ону убити, кою любимъ!“

Аманда покріе лице своє рукама, но краль іой се приближи и хтедне є за руку узети; она га презрително одъ себе отури. „Аманда!“ рекне Атила, „знашъ ли ты да те я любимъ? — Атила тебе люби!“

„Хиляду ми є пута милія смрть, него твоя любовь!“ одговори дѣвица грозећи се.

Чудноватый се некій осмѣхъ појави на лицу Атилиномъ. „Њудљивицо! У момъ бы се отечеству она девойка за блажену држала, коіой бы Атила казо да є люби“ рекне Атила и дода гордо: „И заръ то ништа незначи: што бы Атилу любити могла, безъ да бы га се морала бояти?“

„Чуешъ, кралю!“ одговори Аманда презрително и срдито, „ако си мою смрть заключіо а ты ме уби безъ икаквогъ оклеваня, ал' неговори ми ништа о любови — єръ ме то мори и убія страшно!“

„Па при свемъ томъ, ипакъ те любимъ, чудесна дѣвойко!“

„Любишъ?“ зашита девойка презрително. „О, како лажешъ! кадъ бы ме ты любіо, заръ бы могао съ твоіомъ крвавомъ рукомъ срећу мою разоравати, што ми є наймиліе на свету овомъ? О, ћути! Ты си и остаешъ нечовечный варваръ!“

(продуженѣ слѣдуе)

МАЛИНЕ.

— Изъ срдца изничу злобе и добродѣтельи: злобе валя таки съ почетка изчупавати, а добродѣтельима помагати да расте и да се укоренява.

— Истина, справедльивость и оштроуміе губе свою светлость, кадъ нису саединѣне съ кротосћу. —

— Свакога є дужность имати: понизность къ старіима; учтивость къ себи подобнима; благонаравіе къ маньима. —

— Стрпѣливость є найизвѣстніе оружѣ противу клевете и облагиваня. —

— Ко самъ у себи своє спокойство ненаоди, мучно ће га гди далѣ наћи. —

— Никадъ нечини чрезъ другога оно, што можешъ самъ собомъ учинити. —

— Непримай никога себи за пріятеля пре, него што сазнашъ, како є съ прећашньи свои пріятельи живіо. —

— Безумногъ страданѣ, наука є разумномъ. —

— Разуманъ човекъ, ако ће колико знати, опеть слуша съ великимъ вниманіемъ шта други говоре. —

— Ко съ неправдомъ тече, съ врагомъ растече, ко съ туђимъ уздисанѣмъ кућу зида, неће му унуцы у ньойзи живити. —

— Храбрость и юнашство єднога народа безъ науке и мудрогъ управленя, подобне су зверской снаги. —

— Витежско незлобіе подобно є витежскомъ юнашескомъ юначеству. —

ЗАГОНЕТКА.

(прев. изъ Шилера.)

У далекъ предѣлъ она те носи,
Опетъ остае на месту своме.
Безъ крила тебе она проноси,
Крозъ воздухъ, свакомъ предмету твоме.
На свету то є подвозъ найбржій,
На комъ се путникъ возіо игда,
И преко мора найвећегъ трчи,
Ништа претећи неможе т' нигда,
Стиже за єданъ тренутакъ свагда.

МРВИЦЕ.

— Владика дочуе за свештеника єдногъ, да се тако у предикама извештіо, да може и безъ сачињаваня и ученя предике своє на паметь, у свако доба, о чему са-

мо ко шта зажели, предику и то честиту предику изговорити, па пошлѣ по нѣга и дозове га, да се самъ о истини тога осведочи. Тако му є неколико пута задатакъ подъ печатомъ давао кои є онъ текъ на предикаоници морао отворити и съ места, како є задатакъ прочитао, почети предиковати. Увидивши владика отмѣно знанѣ и вештину свештеникову намысли да га у забуну доведе, па єдаредъ му да запечаћенъ листъ папира, као да бы на истоме задатакъ исписанъ было. Свештеникъ кадъ на предикаоницы папиръ одпечати, нађе да є истый са свію страна чистъ, неисписанъ, па окренувши єдну страну рекне: Овде нема ништа; затимъ окрене другу страну па опетъ рекне: И овде нема ништа: дакле є Богъ светъ изъ ништа сатворіо; и изъ тога тако красну предику изговори, да є и любовь и почитаніе и кодъ владике и кодъ слушателя задобіо.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Француске новине пишу: Турска войска у Криму има млого болестника, али опетъ добро є разположена; они єду само пексиметъ и у бистрой води (безъ икакве масти) куванъ пилавъ, али инакъ задовольни су.

— Комисія у Севастополю коя є прегледала задобивене ствари, нашла є да има: 3800 већи' и маньи' топова, 6. машина за пароброде, 18 хиляда бомби и разны ђулета. Иста комисія заключила є: да се све што се као трофен сматрати могу, између Француске и Енглеске раздѣли. О турцима у томъ рѣшеню нема ни разговора. Сардинци примиће неку часть плѣна одъ Енглеза.

— Енглезской и Француской мало є што су паробродима само на неколико сати єдна одъ друге раздвоєне, него хоће сада да почну копати путъ изподъ мора (тунелъ) гдѣ ће потомъ направити гвозденый путъ. Архитектъ Фавръ предузео є тай посао, и већъ се нашло єдно друштво коє ће то извршити. Овай тунелъ изподъ мора бы-ће лакше градити и бы-ће постояни него онай у Лондону изподъ рѣке Темзе, єръ ће овай изподъ мора ићи крозъ каменъ. То дѣло ако се сврши бы-ће круна свію чудеса, коє є рука човечія начинила.

— Князъ Горчаковъ одъ 5. Окт. явля: да непрестано саюзне лађе довозе войску у Евпаторію. У долини байдарской налазе се три непріятельске дивизіе. У осталомъ ниє се ништа выше догодило.

— По свима извѣстіяма потврђує се: да су саюзницы 5. Окт. после жестокогъ бомбардираня освоили градъ Кинбурнъ. У томе граду было є 1500 Руса, подъ командомъ генерала Коновића. Они кадъ виде да ће безъ икакве ползе изгинути, а немогу се жестокой ватри одбранити, предаду се саюзницима, и као воены заробљници послани су у Цариградъ; а саюзна войска заузела є градъ, гдѣ су нашли 70 топова. Руси у той битки изгубили су 120 войника. Саюзници заузели су овай градъ исто онако лако као што су пре неколико месеци Керчъ освоили. Кинбурнъ бомбарданъ є са 6. воены пароброда. Сва извѣстія правдаю генерала рускогъ што се предао, и ниє хтео своє войнике безъ ползе жертвовати. Кинбурнъ и Очаковъ леже єдно према другомъ на ушћу лимана у црно море, у коме се рѣка Днѣпръ и Бугъ састављаю. Кинбурнъ є на южной а Очаковъ на сѣверной страни. Кинбурнъ є яче утврђенъ, и по томе може се заключити да ће и Очаковъ скоро той истой судбини морати подлећи. Цѣль овогъ предузећа одъ стране саюзника та є, да пресеку Русима путъ у Кримъ кодъ Перекопа, и по томъ да войску ту извезу, и войсци рускои са леђа да зађу.

— Изъ Одесе пишу, да се тамо врло плаше одъ приближаваня флоте. Све су улице пуне натоварены кола, и сви се на брзу руку селе изъ Одесе. На лађама саюзника има око 40 хил. кои су спремни да се на суво извезу, али гдѣ ће се извести іоштъ нико незна. Генералъ Лидерсъ повратіо се изъ Николаєва са бывшимъ посланикомъ у Цариграду Озеровомъ. Онъ є одма прегледао войску, и было є дочеканъ са веселимъ узклицима: „ура!“

— По найновіемъ попису, нашло се, да у Аустріи има: 20,138.699 женски', а 19,272 мужки' душа; свега дакле 39,411.306 душа.

— Великій князъ Константинъ пошто є разгледао у Николаєву сва нова утврђеня, нашао є да су млога одвећъ несигурна и навалице слабо зидана и рађена; зато є одма наредіо да се развалюю, и друга нова утврђеня подиђу, а инџири и они кои су надъ тымъ пословима надзиравали, да се строго изпитаю и осуде. Тымъ выше сумня се на неко издайство, што су инџинири, конма є тай посао повѣренъ было готово сами немци.

— Османъ паша, когъ су Руси на Синопи заробили, одпуштенъ є са іоштъ 47 турака у размену за руске заробљенике. Онъ се хвали да се у Русіи врло човечно съ њимъ поступало.

— Изъ Петерсбурга увѣраваю, да іоште ни єдна регимента рускиј гренадира ніе на бою была. Они кадъ су молили да иду у Кримъ, казано имъ є да ће се они туђи за цара и отечество и безъ Крима, само да се претрпе.

— У Варшави цена хлѣба яко є скочила, и млога сиротиня гладує. Єдно мало дѣте нађено є на сокаку, коє неуме да каже чиє є и одкуда є, око врата было му є привезанъ комадъ артіе, на коіой є написано: Свакъ се умолява да прими ово дете. Нѣгова є мати удовица и неможе да га рани, Оно є христіянске вѣре и име му є Карлъ Милевски.

ОГЛАСИ.

— У трговини Дуке Пешике и сынова, налазе се на продаю Лозе велике назване класен-лутріе, коя ће се 22. овогъ месеца изигравати.

— У кньигопродавницы Саре удове Возаровића, налазе се на продаю по спуштеной цени: Басне, Совѣти здравогъ разума, и Етике Доситея, коє є Возаровићъ изъ кньига Доситеємъ печатаны точно препечатао, а тако исто налази се и забавника Дим. Давидовића, и прочи разны кньига све по спуштеной цени.

— У кући кодъ Краљевића Марка има два квартира съ єдномъ и две собе, и два дућана, одма за издаванѣ подъ кирію.

Течай новаца; сребр. 112½; дук. 5 Фор. 15 кр. банке.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 18. Октомвра 1855.

ЦВЕТНИКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Уредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. № 85.

МОЛИТВА ИДОЛОПОКЛОНИКА.

Има єданъ олтаръ мали,
Кога съ неба самъ богъ створи;
Кандило се ту непали,
Предъ њимъ вѣрно срце гори.

Бел' є олтаръ као мермеръ,
Одъ мермера али ніе;
Невиде га сваке очи,
Завѣса га танка кріе.

Ніе створенъ онъ одъ землѣ,
Нит' отесанъ одъ дрвеća;
Ніе зданъ одъ камена,
Нит' є сплетенъ онъ одъ цвеća.

Предъ олтаромъ тымъ чудеснимъ,
Крстъ маленый єданъ стои;
Предъ њимъ неко гласомъ яснимъ,
Своє нѣжне пѣсне пои:

„То є само оно мѣсто,
Гдѣ клечати я найволимъ,
То є мѣсто оно свето,
Гдѣ се моме богу молимъ.

Са склопљенимъ ахъ рукама,
Моє тужно срце кріемъ;
И данъ и ноћь у мукама,
Само горке сузе ліемъ.

Христіянинъ я самъ правый,
Єрбо љубавь са мномъ влада;
Сбогъ маленогъ тога крста,
Моя душа горко страда.

Нетражимъ ти боже више,
И немой ми више дати;
Нег' до гроба да смемъ само,
Я крстъ овай целивати.

Спасеніе душе моє,
Спасеніе срца мога;
Све у томе крсту стоє,
Ахъ за мене несрећнога.

На олтару гдѣ крстъ стои,
Светиня є то найвећа;
Ко с' додирне крста тога,
Тай се само раја сећа.

Удостой ме боже силный,
Райску сладость уживати;
Удостой ме да крсть мили
Могу кадъ годъ целивати.“

У Помпеи 1851. год.

АТИЛА У ТРІЄСТУ.

(продужено.)

Дубока руменъ покріе Атилино лице.

„Девойко! — не люти ме далѣ! я те љубимъ — то є истина; ал' я могу исто тако ватрено и да мрзимъ као што и љубимъ!“

„Мрзити можешъ? мрзити? — О, Атила, тако ти богова, мрзи на ме! мрзи изъ дубљине срца твога! Я ћу те за то благосиляти; єръ вѣруй ми, мрзость є твоіой души приличнія него љубовь! Мрзость болѣ и слаће звечи изъ уста твои него љубовь! Проклетства излазе изъ твои уста умилніе, него речи љубови!“

Севаюћій погледъ падне изъ очію кралѣвы на девойку. „Ты зацело знашъ, упорна гиздавко, да си врло лепа, иначе не бы се ты усудила мени тако говорити!“

„О, та то и єсте узрокъ бѣда мои!“ одговори Аманда горко, „што самъ и предъ твоимъ очима лепа! да нисамъ, я бы садъ срећна была и усрећавала бы. Па заръ да те ипакъ любити морамъ! Тебе, кои си ми све узео, што ми є мило и драго было? — Та ни твой погледъ немогу да сносимъ, а да те у момъ срдцу, у души моіой непроклинѣмъ. Ако ме љубишъ, као што кажешъ, ако є твоє каменно срдце ма комъ чувству отворено — о то ми испуни ту прву и последню молбу: удали се, и неизлази са твоимъ мрзкимъ лицемъ никадъ више предъ очи моє; ако пакъ то нећешъ а ты ме уби! уби ме, пакъ ћу те умирући благосиляти; єръ видишъ какве паклене муке присуствіе ми твоє причинява, твоє су альине крвлю попрскане! крвлю отца и брата мога!

Атилине очи засветле испод густы обрва и трепавица, као каквогъ лафа погледъ иза џбуна у пустињи: „Па ипакъ ћешъ ме любити! Я ти се заклињемъ!“

„Варашъ се“ одговори рѣшително Аманда. „Нисамъ я твоя робиня; єръ я умемъ умрети! Учини да у сувомъ

песку цвеће процвета, измами пламенъ изъ тврде стѣне, пакъ ћу ти онда веровати; ал' любовь силомъ изтерати, мене приморати да те любимъ, тебе, свирѣпогъ и развратногъ тирана? — о, мани се! зна Аманда умрети!“

Кадъ Атила девойку ову види, слабу, безъ икакве моћи, кадъ онай стра примѣти, кои іой се на лицу появи, и кадъ при свемъ томъ онако є лепу види, изчезне одъ єдномъ сва дивљина и гнѣвъ изъ душе нѣгове, и нѣжна чувства ступе, на место њиово — , онъ се не усуди ближе іой ступити, већъ стане, и умилно є погледавши рекне: „Девойко! кадъ бы ме само любила, ты бы ме пресрећнимъ учинити могла! Та заръ нема никакве важности кодъ тебе Атилина любовь? видишъ: по' света самъ я задобіо на мачу моме. Европа дркће, кадъ я ногомъ треснемъ — видишъ, то ти по' света предъ ноге полажемъ, ал' ме само люби за то! Сви ме се боє; а ты ме смешъ любити!

Аманда неодговори ништа, већъ є непрестано плакала. „О Хилдериче!“ уздишући рекне, и покріе лице своє рукама.

Она се дигне, нѣнъ погледъ падне на Атилу, и сва се стресе и претрне, кадъ ватрено лице нѣгово угледа. Съ неописанимъ страомъ обгрли ноге Атилине и загушљивимъ гласомъ проговори: „Атила! Атила! — поштеди ме!“ — Но кадъ види да онъ непрестає ћутати, и зажаренимъ є очима своимъ пробадати, онда викне тужно: „Хилдериче! гди си ты?!“ и покріе лице своє.

Атила се сагне, узме є у наручія и притисне є на прси своє — но са прекоприродномъ снагомъ очаяня одтргне се она одъ нѣга, и врисне да се на далеко чути могло. Погледъ іой дивлячно по соби прелети и на отвореномъ се прозору заустави — ужасно іой задркћу устне — скочи къ прозору — бацы єданъ погледъ на висину небесну и — истога тренутка лежало є нѣно мртво тѣло раздрузгано на калдрми, предъ палатомъ Атилиномъ.

Атила є као окаменѣнъ стаяо на прозору, и гледао за њомъ.

Но Хилдерихъ, когъ є затворъ, као што смо споменули, налазіо се управо подъ ономъ собомъ Атилиномъ, у коіой се тай догађай случіо, онай є ужасный врисакъ несрећне девойке чуо быо, и почемъ му затворъ ніе якъ быо, врата є изтргао, са страшномъ є снагомъ стражаре, кои су га хтѣли зауставити потуко, и са крвавимъ очима, разбарушеномъ косомъ као бесомучанъ у собу є Атилину улетіо.

„Атила!“ ужасно повиче Хилдерихъ, счепавши Атилу за рамена, „Атила! говори, гди є Аманда?!“

У место свакогъ одговора, покаже збунѣный Атила прстомъ отворенъ прозоръ. Громовномъ брзиномъ сети се Хилдерихъ шта се догодило, и скочи къ прозору, и зацело бы се и онъ крозъ истый стропоштао, да га ніе Атила іоштъ у згодно време ухватіо и натрагъ га повукао, рекавши: „Шта ћешъ то несрећниче?! заръ іоштъ єдно убиство?“

Жалостный младићъ овай стропошта се на патосъ предъ Атилу, устне су му грчевито дрктале, онъ претисне обема рукама груди своє, тежко є дисао, а очи су му се као у умирућегъ валяле по своме мѣсту. Хтѣо є говорити, ал' ніе могао — но притисне рукама своє ладно чело и ућути. — Напослѣдку нѣгова туга наће путъ свой у сузама, и Хилдерихъ почне плакати, плакати горко и грозно, вичући срцецепаюћимъ гласомъ. „Атила! погледай! погледай овамо! ове сузе због тебе теку!“

Кадъ Атила види да овай младый юнакъ плаче, онай, кои є у боєвима, непріятелѣ као сноплѣ око себе свальивао, онда дубока жалость у души му се појави, и срце му буде тихо и благо, као пролећна ноћъ, кадъ є месецъ осія; онъ ступи къ младићу, узме га за руку, и проговори ватренимъ но тужнимъ гласомъ: „Хилдериче! Она є већъ мртва оставимо є некъ мирно почива, и заборавимо све што се догодило! Хилдериче! дођи къ себи! буди мужъ! буди храбаръ у туги, као и у рату!“

Силно засветле очи младићеве. „О я бы теби показао да самъ мужъ, и да самъ храбаръ, кадъ бы само мачъ имао!“

Безъ да се тымъ рѣчма увређенъ наће и да се разсрди, продужи Атила нѣжно далѣ: „Нисамъ я выше твой непріятель, опраштамъ ти бѣгство твоє, и пріятельство ти моє подносимъ!“

Хилдерихъ погледи на краля са чуднимъ некимъ погледомъ, у комъ є гнѣвь и бѣснило изражено было, ал' неодговори ништа.

„Хилдериче! Атила моли те за твоє пріятельство!“ дода Атила, и пружи му руку.

„О црный злодѣю! повиче Хилдерихъ, одтури му руку и юрне наполѣ.

„Што годь пре могу морамъ одъ овогъ места удальити се!“ рекне Атила самъ у себи и ступи къ прозору.

Несрећный младићъ клечао є на улуцы кодъ нѣгове раздрузгане невѣсте. Она є лежала на калдрми, крвава, разбієна, съ модримъ лицемъ; нѣне лепе витице быле су крвлю и прашиномъ улеплѣне. Хилдерихъ узме нѣну ладну, белу руку, коя іой є іоштъ єдина неповређена остала, и трудіо се своимъ топлимъ полюбцима свога іой живота удисати. Но она є остала мртва и ладна, нити є нѣгову тугу и полюбце осећала.

Затымъ є узме у наручіе и однесе къ обали морской. „Почивай тихо кодъ твои милій!“ проговори іой єцаюћи, полюби є іоштъ єдномъ у белу нѣну руку, па онда є тихо у море спусти, као мати своє мало дете у колевку. Затымъ дигне руке своє к' небу и повиче: „Богови! я вамъ благодаримъ, єръ іоштъ снаге у себи осећамъ.“ затымъ погледа у своє одѣло — оно є было крвлю любезне му Аманде орошено — и рукомъ на крвава мѣста удараюћи дода: „Вы сте ми опоминячи, кои ме на осветy подстрекавате!“

Брзо некудъ одтрчи. — —

Атила є пакъ іоштъ єднако на прозору стаяо, и у пространу ширину морску гладао. „О я самъ знао“ проговори Атила жалостиво самъ у себи: „Я жнѣмъ само проклетство на овомъ свету!“

Наскоро затымъ ступи Одинъ унутра и рекне: „Господару! опрости; садъ є башъ дошо вѣстникъ войводе Луидолфа, кои явля, да су четницы нѣгови ухватили єдну трупу бегаюћій Таліянаца, па зато васъ пита, шта ће съ њима чинити?“

„Све ій побите! Люди су несрећна створеня!“ заповѣди Атила бесно, и бацы се на простирку.

VI.

Наступи ноћъ, ноћъ бурна и ужасна. Густа магла лежала є на мору, на поляма и развалинама Трієста, и мртва тишина владала є по густой тами; Море є ћуталo, ни єданъ таласићъ ніє се дизао ни брчкао. Море є заєдно са тамномъ ноћи тужило. Звезде су избегавале светъ, а месецъ се кріо за црне облаке; као да се страшіо земно лице погледати.

Као што є природа была тамна, тужна и страшна, таква є и внутреность Атилина была, кои є на прозору седіо. Сматраюћи онъ крозъ отворенъ прозоръ тамну ноћъ, изиће му нѣгова прошлость предъ очи. Сни младости нѣгове были су кратки. Дивлъ дете Атила, брзо постане младићъ — мужъ! Како младића, тако и мужа Атиле была су дѣла крвава, пуста, проклетствомъ претоварена. Онъ ніе ништа имао, коє му се милило, осимъ самогъ себе. Што є любіо, то є нѣгова дивля душа сама удавила, као онай лафъ, кои є неко псетанце, коє є волео, своимъ загрляємъ удавіо.

Самъ є стаяо у пространомъ свету. Нѣму се учини, као да се изъ мора подигне тѣло Амандино, и као да є рукомъ на небо му показивало. „Наши свештеници кажу,“ проговори Атила самъ къ себи, „да богови надъ людима лебде. Ако є то тако, зашто ме они не предупреде, да силу, кою притяжавамъ неупотреблюємъ на зло? — Гди су вамъ, о богови! ваши громови были, да оно уклоните што самъ я мало пре учиніо? Єсу ли они любећи се младенцы грѣшни были, то сте мене валь'да за осветителя њиовы грѣха одредили? — Єсу ли невини были? — Ако є то, зашто сте допустили да онако пропадну? — — Тешко ономъ! кои є великоможанъ! єръ є тешко свою моћь како треба употребити!“ — — Затимъ се Атила опетъ удуби у мисли.

На єданпутъ презне. Учини му се као да неку звеку оружія предъ вратима чує, неко тихо мрмлянѣ млоги гласова, и топотъ ногу; онъ се окрене къ вратима, и наслонѣнъ на свой мачъ, чекао є шта ће быти.

Нека тешка лупа и стенянѣ, као одъ паданя убієны, допре му до ушію, врата се брзо отворе и унутра улети Хилдерихъ са севаюћимъ очима, и пламенимъ лицемъ, съ мачемъ голимъ у рукама улети унутра; за њимъ є ишло више незадовольни четовоћа, съ голимъ мачемъ у рукама, коє є Хилдерихъ на убиство Атиле подпаліо.

Изванъ себе одъ туге и осветє, скочи Хилдерихъ къ Атили и потегне га своимъ краткимъ мачемъ у прси, и осталы бунтовника мачеви засеваю се надъ Атилиномъ главомъ. Мачъ Хилдериховъ прободе кожу биволску на Атилинымъ грудма, но заустави се на панцыру, когъ є краль подъ одѣломъ носіо. Єданъ одъ мачева бунтовнички окрзне га мало по левой мишици, и нешто се мало крви появи крозъ просечено одѣло Атилино. Но брзо потегне Атила свой широкій мачъ и после неколико удараца уступе бунтовницы натрагъ.

Затимъ се Хунскій овай краль наслони равнодушно на свой мачъ и гледао є презрително на усплаирене бунтовнике; затимъ се окрене Хилдериху и проговори милостивимъ гласомъ, кои младићу у внутреность душе нѣгове продре! „Заръ оћешъ да ме убієшъ, Хилдериче?“

Уништенъ, изпусти младићъ свой мачъ, и покріе лице рукама.

Затимъ се Атила окрене Хунима, и громовитимъ гласомъ и севаюћимъ очима повикне да су сви задрктали, и као мртви побледили: бѣдни пси! ядни мекушци и страшльиви пси! вашегъ сте краля хтѣли убити? хтѣли сте бичъ божій са света уклонити? Духъ осветє уништити? — крвлю ћете вашомъ то платити!“ И при тимъ рѣчма дигне свой мачъ.

(край слѣдує)

ЗАЧИНЦИ.

Ко истину говори, неможе нигдѣ спокойно живити

Оно што те нежеже, немой да дуваш.

Вода коя є тия, она є дубока.

Правда често болуе ал' неумире.

У малой води ватаю се сладке рибе.

Гдѣ су найбольи виногради, онде се найгоре вино піе.

Оно є вино само добро, коє є тако яко да може човека низъ степене скотрляти.

Ракія ніе луда, али є мати млоге лудости.

Мудромъ човеку неможе иманѣ изгорети.

Кодъ млоге мудрости, мора се и по єдна лудорія наћи.

Єдна половина света, изсмеява другу половину.

ЗАГОНЕТКЕ.

Коє овце выше єду: беле или црне.

Ко ме има хвали ме, ко ме прими непознає ме, ко ме позна неће ме.

Я се раћамъ одъ єдногъ животногъ, а нисамъ живо; али опетъ целомъ свету могу одговорити.

МРВИЦЕ.

— Поведу цыганина да обесе. Овай уздаюћи се у брзину свою непростано є вребао прилику, како бы се одъ страже извући могао. Напоследку и то башъ близу вешала испадне му жеља за рукомъ, те се одъ страже измакне и у светину, коя се у великой множини да позорію томъ присудствуе слегла была, юрне. Коє ова ветина узмицаюћи се на страну, коє лаке ноге нѣгове.

подпомогну га, те за кратко време подалеко утекне. У бежаню своме сусретне іошъ неколицину людій, кои су се журили да што пре на место погубленя дођу, и запита ій: Ако богда, браћо! — Та да видимо, како ће цыганина да обесе. — Бадава идете, нема тамо безъ мене ништа, ладнокрвно имъ одговори.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Повелитель енглеске войске у Криму генералъ Сампсонъ позванъ є у Лондонъ, а на нѣгово место опредѣленъ є генералъ Кондрингтонъ.

— Изъ Петерсбурга єдно писмо явля: да є князъ Горчаковъ представіо цару како є тежко Крымъ одржати, и моліо за упутствіе, 'оће-ли савъ Крымъ са свимъ оставити, или ће се у какву велику битку упустити. На ков царъ є послао одма два искусна генерала у Крымъ, да се о свему добро извѣсте, и да му точно извѣстіе поднесу. И потомъ одъ тога ће извѣстія зависити судбина Крима. То исто писмо доноси да є царъ у Николаєву ногу угануо.

— Изъ Париза пишу; неће ништа чудновато быти, ако између Енглезске и Америке до рата дође, коме се Енглезка безъ икаквогъ стра' приближуе. То неспоразуміе између Енглезке и Америке отуда є изашло, што су Енглези наймлююћи (врбуюћи) и у Америки войнике за войску у Криму, преступили неке американске уведене наредбе и обичає; за ков правителство американско изъ Вашингтона писало є енглезкомъ правителству єдно врло опоро писмо, на ков Енглезка, место одговора послала є одма три линейне лађе у Кубу.

— У Паризу све више и више осеća се оскудость у рани. Прилеплѣне по улицама депеше: да є Кинбурнъ пао, немогу да утоле гладъ. Правителство чини єднако наредбе те се рана изъ Америке и изъ Шпаніе купуе и доноси. Исто тако млога рана изъ подунавски княжества стигла є у Марзель. Царъ Наполеонъ питао є Морни-а, како бы се могло той нужди помоћи, кои му є на то казао, да само єдно средство има, а то є да се ратъ што пре сврши. На коє царъ казао є да и онъ жели да се ратъ што пре сврши; и да се нада да ратъ неће дуго траяти.

— На гвозденомъ путу између Лиона и Париза 9. Окт. догодила се велика несрећа. Двоя кола срела су се ноћу и тако яко ударила єдна друга, да є све изломлѣно было. 16. путника остало є на месту мртвы, а многи други были су теже или лакше ранѣни.

— 5. Окт. у средъ Лондона увукли су се крадльивци у єдну цркву, и покрали новце и сребрне ствари.

— Саюзничка єва извѣстія о освоєню Кинбурна неслажу се са свимъ међу собомъ. Извѣстіе адмирала францускогъ каже да є у Кинбурну было само 1300 Руса, и да є само 45 Руса погинуло. — Друго єдно извѣстіе изъ Одесе вели; да су Руси Очаковъ сами разорили и оставили га са свимъ, и да се ништа незна на комъ су се месту саюзници извезли. —

— Царъ Александеръ пошто є самъ собомъ наредіо како ће се у Николаєву утврђеня подизати, отишао є у Елиза бетградъ, а Константинъ отишао є у Москву по неке ракете съ коима се лађе спалюю.

— Белгиске новине пишу: да саюзници руску войску све више и више са свію страна стешняваю; и по томе Горчакову предстои єдна очаятелна битка, тымъ опаснія што ће се морати на све стране борити, єрбо ће са свію страна быти нападнутъ, и за кратко време, неће му быти могуће изъ Крима изаћи. Саюзни- ци немисле сада Николаєвъ или Херзонъ напасти. Они су о- своили Кинбурнъ само за то, што желе онде да свой логоръ наместе, и оданде да управляю своє воєванѣ у Криму и у Бесарабіи. Енглези найвећма желе да се на Николаєвъ удари, єръони су ради да и ту новоподизаюћу се руску флоту упропасте.

— У Паризу се ради о устроєнію єдногъ новогъ корпуса одъ 100.000 войника подъ командомъ Канробера. Кажу да ће се та войска текъ на пролеће на некомъ новомъ бойномъ полю почети тући.

— Изъ Париза одъ 9. т- м. являю: да су Грци опетъ покварили калосмеросъ са западнимъ силама; и да конзули нѣови неће ништа да послую са новымъ министерима. Западне силе већъ намѣраваю неколико воєны лађа да пошлю у грчко море. Грци непрестано іошт єднако млоге Енглезе и Французе убіяю ноћу по Атини.

— Царъ Наполеонъ наредіо є да се у Криму о нѣговомъ приватномъ трошку подигне театоръ, у комъ ће се войницима за весељѣ и забаву найлепше француске комедіе представляти.

— Польска легія, коя є у Шумли на равнъ Турске, подъ командомъ Замойскогъ устроєна, — све се већма умножава; и већъ има ій у той легіи 3 хил. коньника осимъ артилѣріе и пѣшака. Они се зову: султанови козаци.

— Изъ Карса нема никаквы новости. — Саюзници оплѣнили су у Таману све руске магацин, гдѣ су млого ране и воєны потреба нашли.

— Одъ 10. Окт. пишу изъ Париза: да се Неаплъ толико замѣріо западнимъ силама, да є већъ францускій конзулъ натрагъ позванъ.

— Последнѣ вѣсти съ бойногъ поля недоносе ништа важногъ. У Криму и саюзници и Руси спремаю се за велике догађаєе, кои ће се предузети пре него што зимно доба наступи. Саюзници са више страна удари ће на Крымъ, исто тако и Русима ће доћи одбрана са выше страна. Изъ Карса являю: да Муравіевъ продужава свою обсаду. Тамо свакій данъ Омеръ-пашу очекую. Турска войска іошт непростано иде у Азію, на енглезкимъ лађама, гдѣ ће главну команду предузети Омер-паша.

— У аустрискомъ царству има: 6398 лѣкара, 18788 бабица и 2159 апотека.

Одгонетка у пр. бр. Мысао.

Течай новаца; сребр. 112; дук. 5 фор. 16 кр. банке.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 21. Октомвра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЬИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ И. Ненадовић.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 86.

АТИЛА У ТРІЄСТУ.

(край)

Сви бунтовницы одъ єданпутъ, охрабрени своіомъ множиномъ дигну своє мачеве, и спреме се на обрану и борбу.

„Оружѣ доле!“ продере се Атила и погледа ій тако, да су іймъ колена клецала; єръ онъ є быо ужасанъ у свомъ гнѣву, и нѣговъ севаюћій погледъ морао є и саме лафове укрочавати. „Шта стоите? повинуйте се! Атила заповѣда! мачеве доле!“

Дрктећи, уништени моћу гласа краля свога, положе сви побунѣни Хуни мачеве своє къ ногама Атилинимъ.

„Како дркћу бабе!“ повиче Атила, презрително се смешећи. „Вальда сте се надали наћи ме спаваюћа, пакъ сте ме хтели мучки заклати, као пси спаваюћегъ лафа! Срамне, подмукле издаице!“ — И одєданпутъ осети онъ некій малый боолъ на левой руцы своіой, и видивши крвь свою на хальини громовитимъ се продере гласомъ: „шта? Я самь крвавъ? ранили сте ме заръ? крвь сте мою пролили? крвь краля вашегъ? Атилину крвъ? — Говорите, кои є быо тай несретникъ? кои є быо, што є крвь Атилину проліо?“

Колена су клецала подъ Хунима, но ни єданъ ніє се хтѣо за кривца издати.

„Ћутите?“ продужи Атила, „нећете да одговарате? Одъ кадъ сте заборавили повиновати се, кадъ Атила заповѣда? тешко вама! — то ћете сви умрети!“

„Милость кралю!“ повиче єданъ и баци се предъ Атилу на колена.

„Дакле ты си се усудіо руку на твогъ краля дићи?!“ Продере се Атила пеномъ обасутъ одъ бѣснила, и за тилый часъ лежала є глава кривца предъ ногама нѣговимъ.

Грозећи се и дрктећи стаяли су остали, докъ имъ є Атила, наслонивши се на свой мачъ говоріо: „Дакле сте ме хтѣли убити! вы сте мислили, да ћете моћи съ єднимъ ударомъ мача, оногъ мужа убити, предъ когъ погледима цѣо се светъ тресе, и когъ ударъ ноге Европу изъ нѣне точке покреће? — та научићу я васъ, како Атила издайнике казни!“

Затимъ приђе къ вратима и погледа наполѣ: „моє страже побієне? О несрећницы! — Одине!“ повиче по томъ, и овай дође. „Иди па ми зови моє войнике!“

„Стой кралю!“ повиче Хилдерихъ, пробудивши се изъ своє забуне, „самъ самь я кривъ, єръ я самь ій на то навео. Мене уби, а ньи пусти!“

Безъ да є на то пазіо одговори Атила: „нема милости! све ћу опростити, ал' за издаю не! ако су имали узрока самномъ незадовольни быти, то су ми требали у очи казати, па ако бы ми по вольи было, я бы предругоячіо и поправіо. Ал' ноћу у помрчини мучки ме напасти — о, та оћу да вамъ покажемъ, како се издайство казни! брзо!“ повиче онъ на дошавше войнике. „Скините овимъ издайницима, кои су вашегъ краля убити хтѣли, главе са рамена!“

Хуни се сви удале, но Хилдерихъ остане.

„Но, ты заръ неидешъ?“ проговори краль, поглегледавши младићу оштро у очи.

„Я признаємъ,“ одговори Хилдерихъ спокойно, „да самь те убити хтѣо, уби дакле и ты мене, ал' немой дати да ме робови твои убіяю!“

„Заръ то незаслужуєшъ? ниси ли ме хтѣо изненадно убити?“

„Ты си Аманду убіо. Па ни хиляду човечій живота нису у станю то загладити!“

У Атилинимъ очима засія се нѣжна светлость; неко време поћути, затимъ ступи предъ младића и узме га за руке, па проговори нѣжно: „заръ ми то неможешъ опростити?“

Хилдерихъ ступи натрагъ и покривши лице рукама, одговори плачући: „Наймилієгъ си ме на свету лишіо, кралю!“

„Па заръ мислишъ да я немогу оно надокнадити чега самь те лишіо?“ запита краль некимъ особитимъ гласомъ, затимъ се сагне, дигне ножь Хилдериховъ са землѣ и пружи му га рекавши: „Гледай!“ затимъ отвори свою хальину на грудима, „оћу да ти моіомъ крвлю, моимъ животомъ платимъ! Удри! Я се ни померити съ места нећу: лафъ се своєвольно смрти подлаже! затежешъ се? Та я самь ти Аманду убіо, па могу ли ти є скуплѣ платити, него моіомъ крвлю?“

Младићъ измане ножемъ и приближи му се.

„Но, шта се предомишљашъ? да се небоишъ да ћу се бранити?“ — одпаше каясъ, и бацы свой мачъ далеко одъ себе. — „Ево, садъ самъ обезоружанъ! — я самъ ти срећу разрушіо! — освети се!“

Хилдерихъ погледа чудновато у краля — бацы ножъ — и стропошта му се предъ ноге, счепа га грчевито за руку и повиче: „О да само ню ниси убіо!“

Атила га дигне и притисне га чувствително на своє груди. „Заборави на прошлость — смрть є све изравнала. Буди ми пріятель, као што си ми и пре быо! — Заръ ми неможешъ више пріятель быти? гледай! я те молимъ за то! Атила те моли за пріятельство! тако ми богова! то є првый путъ у момъ животу, да я молимъ!“

Младићъ є гледао преда-се ћутећи.

„Ты ћутишъ? Заръ да Атила узалудъ моли? — дай ми твою руку за знакъ пріятельства!“

Хилдерихъ є непрестано ћутао.

Атила се непримћтно стресе. „Дакле немамъ я више ни єдногъ пріятеля на земльи? — Иди! Ты си слободанъ!“

Съ тымъ се окрене, и ступи къ прозору; а Хилдерихъ изтрчи на полћ. — Краль Атила гледао є предъ собомъ пучину морску. Нћгова є внутреность тужна была — ніе ништа друго осећао осимъ проклетство, коє му є на души лежало.

Садъ се укаже Хилдерихъ на обали морской. — Добро є знао Атила, шта є тогъ несрећногъ младића тамо привлачило; ал' ніе се ни помаћи хтћо, да га съ прага гроба нћговогъ натрагъ повуче — лице є Атилино было безъ икаквогъ знака живота, никакавъ гласъ ніе се чуо, кои бы тугу нћгову издао, коя му є у онай часъ душу цепала.

Садъ одъ єданпутъ скочи Хилдерихъ у море и таласи се надъ нћговомъ главомъ саставе.

„То є было последнћ, што самъ воліо!“ промумла краль тешко и полако. Цела нћгова туга у тимъ се рћчма изражавала. — Онъ погледа у небо и заплаче се. — Атила є проливао прве сузе у животу своме.

Нћговъ слуга Одинъ уће унутра, и зачућено погледа у плачућегъ краля своегъ.

„Шта ти є кралю и Господару мой? Ты плачешъ?“ запыта га брижльиво.

Као што се лафъ хитро на плећа дивокозе баца, кадъ ова крозъ пустиню протрчи, тако скочи Атила на овогъ несрећника, стисне га тако силно за гушу, да Одинъ савъ поцрни у лицу; Атила се пакъ продере громовито: „Тешко теби, несрећниче! ты си видіо да я плачемъ! говори!

„Господару! — “ замуца Одинъ, но Атила му недаде далћ говорити већъ іоштъ страшніе га стисне и повиче:

„Ты си видіо гдћ Атила плаче! ты си пропао!“

У истомъ тренутку валяо се несрстный Одинъ у крви своіой, мачемъ Атилиним прободенъ.

„Нико на свету некъ недозна, да є Атила плакао! нико да недозна, да є Атила быо залюблћнъ!“ проговори свирћпый Атила, краль Хуна, и забоде мачъ свой у корице.

На данъ за тимъ крене се Атила съ войскомъ своіомъ изъ Трієста. — Іоштъ више є година изпунявао онъ Европу страомъ и ужасомъ, докъ у години 453-ћой по Христу неумре.

Хуни положе тћло своегъ краля у златанъ ковчетъ, овай ковчетъ у другій сребрнъ, а овай опетъ у єданъ гвозденъ. Затимъ га сахране, и поубіяю се сви: да нико недозна, гдн почива: „б и ч ъ б о ж і й.“

МРАВИЊИ РАТОВИ.

(прев. изъ Окена).

Премда се чини да међу мравима ништа друго невлада, осимъ любовь, слога и єднакость, али се они ипакъ међу собомъ туку и уништаваю кадъ се яко на єномъ месту умноже; но они не међу себи замке, не послужую се лукавствомъ и заседама као многе друге насћкоме, коє више пута и саме незлобне мраве ватаю, већъ у отвореномъ полю и са уредномъ войскомъ єдни на друге нападаю; башъ кадъ и друга насћкома ватаю, быва то у отвореномъ полю, у явной борби: У южнимъ предћлима нападаю мрави и на саме мишеве и пацове, ал' кодъ насъ ій само мртве глоћу и разточаваю, као и скакавце и гуштере, само кадъ ій мртве нађу. Майске бубе, и ћубретаре, найвећа су насћкома, на коя жива мрави усуде се покадшто напасти. Оружія мравій єсу, челюсти, мала бодля и киселястый онай отровъ, кои на кожи неку малу црвенъ проузрокуе. Само є радина класа кодъ мрави ратоборна, остали сви побћгну кадъ до боя доће. Они кои бодлћ немаю, найпре гледе да прогризу кожу, пакъ се онда труде своимъ стражньимъ тћломъ да отровъ у рану улію. Єли непріятель удалћнъ, то се они усправе, узму трбу свой, т. є. стражню часть тћла своега међу ноге, и тако стискиваюћи га, прскаю отровомъ непріятеля, колико годъ далћ могу; тако се често при оваквимъ борбама види надъ мравинякомъ читава нека киша гди се у высъ диже, одъ самогъ отрова, кои као запалћнъ сумпоръ мирише. Мрави се осимъ свію непріятеля найвыше боє другій мравій, и притомъ нису найманьи, найнеопасніи, єръ се ньи више маньи окембесе о ногама већегъ мрава, и потржући га тамо овамо, недаду му побећи. При ньиовимъ борбама мора се човекъ ньиовомъ беснилу дивити; пре ће мрави допустити да іймъ се ноге почупаю, него што ће се покорити; често се догађало, да бежећимъ по неколико очупаны глава непріятельскій на ногама висе, безъ да ій се ови ослободити могу, тако су се они яко зубма угризли и учпіяли. При мравима єднаке величине, обично су они побћдительи кои два наставка долнћ части тћла имаю, єръ они имаю бодльику! као што су н. п. црвени мрави, кои убода остали се мрави одвећъ плаше и клоне. У нашимъ су предћлима бодльикави мрави они найманьи; већій мра-

ви манѣ нападаю изненада, счепаю ій горе за тѣло и у-даве ій своимъ вилицама; но ако мали раніе примѣте, то одма остале дозову, кои у великимъ гомилама доћу. Коньски мрави изиђу изъ свои градова и доћу до самы врата градова црвены мравій, кои су у полакъ маньи, ал' у много већемъ брою, и врло се храбро боре, ал' обично бываю надвладани, пакъ онда често на педесетъ чеперака далѣ своя обиталишта и градове премѣштаю, узимаюћи све што іймъ є одъ вредности, са собомъ. Узъ путъ пошлю они єдно одѣленѣ напредъ као предстраже; угледали ово одѣленѣ каквогъ коньскогъ мрава, одма га нападне, єдни му се попну на леђа, други око главе и обаспу га отровомъ, и дотле се съ њимъ ваљаю и премећу докъ и остали недоћу, и заколю га зубма, ил' га са собомъ у робство одведу.

Но ако се желе уредни ратову видити, то треба у шуме ићи, гди црвенкасто-морасти мрави надъ свимъ осталимъ, мимопролазећимъ инсектима владаю, и са себи равнимъ но и изъ други градова непрестано ратую, као што су у средњемъ вѣку варошки сусѣдне по Европи чиниле. По кадшто изиђу у полѣ две гомиле, коє на 100 корака єдна одъ друге удалѣно стану, као две войске, а тако су млогобройни да у ширину две стопе землѣ покрію, и у средини се боре, и колю. Хилядама се поєдины међу собомъ боре, и труде се да супарника своґъ зубма живогъ у робство одведу. Право њиово бойно полѣ има три стопе у четвороуглю, и врло яко мирише на мравиню киселину; свуда леже мртви отровомъ покривени, а међу њима се читаве роте узправлѣно колю, боре и потезаю. Битка починѣ обично између двоице, кои се почну зубма клати, узправе се, да бы угодніе єданъ на другогъ отровъ бацати и просипати могли; затимъ падну, и борећи се премећу се дуго време по прашини докъ напослѣдку трећій не доће и побѣду нерѣши; но по кадшто притрчи њи више и счепаю се зубма за ноге, тако, да често њи по 6—10 єданъ о другомъ висе. Кадъ ноћь стане приближавати се, повуку се обе войске у своє мравиняке, натрагъ, оставе своє мртве на бойномъ полю, и зароблѣне поведу са собомъ. Но пре излазка сунца изиђу обе войске опетъ у полѣ и ударе са іоштъ већимъ бѣсниломъ єдна на другу, и онда се ратно полѣ на 6 шуха разшири; око подне већъ є побѣдоносна страна слабію на 10 шуха далѣ напредъ потиснула. Тако велика ревность и бѣснило за борбомъ нападне на њи, да ій човекъ може узнемиривати колико оће, безъ да ће се они на њга обазрети. Найчудніе є при томъ то, што они у борби єданъ другогъ одма познаду, и што непріятелѣ одъ пріятеля разликовати знаду. Истина, често юрну єданъ на другогъ са отвореним вилицама, но кадшто се и потуку, но како се познаду, да су єдногъ рода одма се пусте, и почну се гладити са своимъ мекимъ на носу рожчићима. За време борбе пакъ се сви послови дома свршую, и непрестано єдни вуку зароблѣне кући докъ се други у борбу враћаю и трећи иду у шуму да ране траже. Кадъ удари киша, повуку се обе войске натрагъ, и у томъ случаю клони се обично єдна одъ друге, и труди се штогодъ далѣ може свой станъ премѣстити.

Другчіе се боєви образую међу црвено-морастимъ и црвенымъ мравима. Ови очекую оне у малимъ четама близу њиногъ обиталишта, ступаю у густой чети напредъ, и неразставляю се, но поєдини нападаю свакогъ непріятеля кои се усудіо насамо приближити се. Тай ратъ врло є занимљивъ. Обе войске сакрію се у заседу и гледе да єдна другу изненадно нападну. Но кадъ непріятель почне яко навальивати и силомъ напредовати, то се съ противне стране пошлю брзо посланицы у мравинякъ за помоћь, и садъ небройне чете отуда юрише на напредуюћегъ непріятеля. Ово се може по кадшто по читаву неделю дана понављати, свакій данъ, између двею сусѣдни држава, ако ове само єднимъ путемъ у предѣлъ иду, да рану себи траже.

Црвено-морасти мрави као да се и играти умеду. При лепимъ дановима налазе се они гомилама на своимъ мравиняцима, у непрестаномъ двизаню, као кадъ вода струи; свакій миче своимъ мекимъ рожчићемъ са чудноватомъ брзиномъ, глади єданъ другогъ предньимъ ногама тихо по глави, усправе се и почну се рвати, претураю се гризкаю се, безъ да се увду ил' отровомъ прскаю, и безъ да икаквый вредъ єданъ другомъ нанесу: затимъ се пусте на потрче на другогъ да се и са овимъ исто онако рву и т. д. При осталимъ мравима те се ратоборне игре неналазе. — Такве се гомиле обично налазе на онаквимъ местима, гди доста ране и воде имаю, и гди су каквомъ непреодолимомъ границомъ одъ непріятеля заклонѣни.

По кадшто се могу мрави видити на своимъ гньиздама, гди се непростано окрећу у несвѣстици, и то по 2—3 минута дуго, затимъ потрчм єданъ на другогъ, счепаю се зубма за ноге ил' за мекій онай рожчићъ, затимъ се одма опетъ пусте и потрче на другогъ. Други се опетъ играю као пси, т. є. узправе се, окрећу се, єданъ другогъ варака, глоцкаю се, беже, юре се и т. д. По кадшто нападне на њи нека особита болесть: єръ немогу далѣ управо да иду већъ трче непрестано у єдномъ кругу, одъ два прста ширине, и обтрче истый кругъ найманѣ по хиляду пута за сатъ, и тако седамъ дана чине, даню и ноћу. По кадшто окусе мало меда кадъ се у той болести понуде, ал' одма продуже своє трчанѣ далѣ. Но то само чине поєдини. Никаква друга болесть ніє се могла на њима примѣтити.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Дете. Зашто тата, одъ како се нана о ону нашу крушку обесила, непрестано люди долазе те ломе гранчице одъ оне крушке и носе своимъ кућама?

Отацъ. То су сыне све люди кои имаю зле жене, па ломе гранчице одъ те крушке, те каламе своє воће.

МРВИЦЕ.

— Гайдашъ, кои є у сусѣдномъ селу у сватовима свирао, кадъ се већъ сви сватови разиђу, и онъ се почашћенъ и винцемъ добро угреянъ будући, съ домаћиномъ опрости и по месечини кући своіой натрагъ поће,

опази иза села на поляни, гди му немили гости, гладни вуцы на сусретъ иду, па неимаюћи нигди никаквогъ оружја а ни саме бритвице кодъ себе, почне га стра и забуна већъ обузимати, незнаюћи чимъ бы се и како одъ зверски непријателя одбранити могао, али му уѣдаредъ као гласъ некій съ неба отрезни разгали, и озари умъ, те брже болѣ спопадне гајде своѣ, надува ій и изъ петніи жила у ньи дувати и гласове изводити почне, ково учини, те гладни вуцы утеку кудъ кои, а гајдашъ свираюћи здравъ и читавъ, трезвенъ и весео кући своіой доће.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Варне одъ 6. Окт. јавља ѣданъ дописатель, као врло важну вѣсть: да ће саюзници іоштъ ове есени одъ стране Молдавіе и Бугарске напасти на Бесарабію. Ѣдина препрека томе могло бы само то быти кадъ бы саюзници у Криму какву битку нагубили. Изъ Варне иду іоште ѣднако трупе у Евпаторію; одакле ће маршалъ Пелисіе сва даља ратованя управлятн. Онъ немисли, да Бакчи-Сарай и Симферополь нападне, него є само радъ да Русе одвои, и ако є могуће да и сѣверну страну Севастополя заузме, како бы онда могла флота у пристаниште ући, и по томе онда бы саюзници могли мирно у Севастополю у лепимъ кућама и касарнама презимити. Далѣ, француски повелителъи ради су да Русе са воѣномъ вѣштиномъ и маневрима изъ Крима изведу, а да се неупуштаю у какву велику битку.

— Трієстанске новине саобштаваю: да Француз са заробљѣнымъ Русима врло човечно поступаю. Шта више дозволѣно є, те су Грци скупили међ собомъ знаменнту суму новаца, и многи други нуждны и ненуждны потреба, и однели на островъ кодъ Цариграда гдѣ су заробљѣни Руси. На томъ острову живе све сами готово Грци, кои су се при предаваню тога дара скупили и сви изъ ѣдногъ гласа викали: „да живи Русія! да живи царъ Александеръ!“ многи међу ньима викали су: да живи царъ Никола! — Најстарій рускій официръ приміо є те дарове одъ Грка, и пошто имъ є благодарію на томе драговольномъ поклону, и на указаной одушевлѣности за Русію и цара, опомену имъ є и то, да ружно чине, што су тако явно одушевлѣни противу оны, подъ кимъ стоѣ, и кои имъ дозволяваю да тако слободно могу своимъ ѣдновѣрнымъ заробљѣницима помагати.

— По гласу новина: ние само да у Паризу и у Лондону гладь почиће свакоме бригу задавати, него исто тако и у Петерсбургу и у свой Польской све се већа и већа скупоћа у рани осећа, и на ѣдномъ и на другомъ краю томе є узрокъ овогодишнія рђава жетва и ратъ.

— Енглезке новине изъ Лондона доносе: да се Руси спремаю да Кримъ оставе; међу тимъ друге новине доносе: да Руси неће Кримъ оставити ня онда када бы и Симферополь изгубили.

— Прайеке новине саобштаваю ово писмо одъ 1. Окт изъ Потерсбурга: „Юче самъ добио писмо изъ Одесе. Пишу ми да 54 хил. войника кодъ Одесе стоѣ. Ова сва войска неће ни одъ какве полze быти, ако непріятель узхтене да Одесу руши, ково онъ може са великимъ топовима изъ дальине безъ своѣ штете да учини; али ова войска мора овде стаяти, да чува да небы непріятельи после бомбарданя навезли се на суво и Одесу заузели. Исто тако стоѣ кодъ Николаева 70 хил. безпослени. Непріятельи имаюћи у притяжанію црно-море, као осе, могу свуда гдѣ годъ хоће по прибрежіяма тући. Мы садъ кадъ бы хтели азовска прибрежія бранити, остао бы Прутъ у опасности и обратно. Мы се нечудимо нимало овымъ за насъ штетнымъ догађанма на црномъ мору. Ербо мы смо показали тыме, да є саюзна флота яча, што се наша флота нигдѣ ние упуштала съ ньима у битку. Али чимъ се саюзници удале одъ морске обале, онда престаје то ньово надмоћіе, онда ћемо се са равнимъ силама мерити. Руска земля починѣ текъ иза Перекопа, и може быти иза Николаева. На то ми чекамо. Мы каке смо се са Енглезима заратили, мы смо врло добро знали, да ће све наше приморске варошн быти спаљене и разорене. Ово што су садъ саюзници заузели быле бы границе Русіе одъ 1734. год. за време Миниха и Трубецкогъ; али іоштъ струе таласи Дњепра и Дона у Азовско и Црно море. — И да Русія неће ни ѣдне стопе землѣ изгубити ємчи и заклањѣ се 70 миліона Руса.

— Изъ Одесе одъ 6. Окт. пишу: „Јутросъ рано пробудіо насъ є ѣданъ страовитый тресакъ, тай є тресакъ такавъ быо да су се сви прозори затресли, и да су се млога врата коя су была затворена, отворила. Сви се зачудисмо шта то може быти; но посредствомъ телеграфа дознамо одма да є то лагумъ съ конмъ су Руси разорили Очаковъ. По дальимъ извѣстіяма извезло се 40 хил. саюзника кодъ Краснов и кодъ Каланчака (8 сатій далеко одъ Перекопа). Тамо є такође руска войска подъ Лидерсомъ, и по томъ се сада свакій часъ очекуе вѣсть о каквой великой битки. Садъ се сва руска ..б. шачка войска налази скупљѣна око Николаева и Перекопа. Царъ рускій честе обилази сва утврђеня коя се праве; а ко исто пооди болнице гдѣ се ранѣници налазе, ково царъ тѣши и дѣли имъ ордене.

ОГЛАСЪ.

Овымъ позывамъ свакога, кои є мушторія купити кућу мою у Шабцу, на главномъ шору, и на найлѣпшемъ мѣсту налазећу се, а подъ собомъ плацъ и за дућане сходанъ, у ширини одъ 7° — 12° а у дужини одъ 73° хвата притяжаваюћу, — да ми се до 15. Новембра т. г. пріявити изволи, ербо ћу ако ми се до истогъ дана муштерія за ню не появи, да є изъ руке продамъ, онда другоячіе расположенѣ съ ньомъ учинити.

Коме буде лакше и угодніе, може се и Г *Живадину Весовићу* Предсѣд. Суда шабачкогъ погодбе ради за исту кућу обратити.

Кућа є иста слободна одъ свакогъ терета.

На Лучин-Данъ 1855. у Бѣограду.

Симеонъ Весовићъ
II. Секретаръ Совѣта.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 25. Октомвра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 87.

ПУТОВАНЂ КРОЗЪ СРБІЮ.*)

1432. и 1433. год.

(Одъ Господ. Іована Ристића.)

Око 1432. год. кренуо се у Палестину Француз єданъ, кога ће намъ записке одъ велике користи быти. Бертрандонъ де ла Брокіеръ, великашъ Филипа Доброгъ, херцога бургоньскогъ, враћаюћи се 1433-ће године са ацилука, ударіо є преко Србіе, коя є онда подъ деспотомъ Ђурђемъ Бранковићемъ Смедеревцемъ безъ снаге и поштованя іошть о концу своє независимости висила. Брокіеръ є слабъ писацъ, али мужъ поштенъ и разуманъ; онъ суди ладно и разборито и, као ритеръ, пише са особитомъ наклоности о коньима, градовима и оружію. Безпристрастность Брокіерова могла бы и данъ даньій млогога постидити.

Описъ путованя нѣговогъ, кога се преписъ єдань у царской библіотеки у Паризу подъ 10.264-имъ броємъ храни, доста є сувопаранъ, єднообразанъ и у писаню собствены имена погрешанъ и неслѣдственъ; али є одъ велике важности за повестницу и земльописъ Турске и Србіе. Я самъ изъ нѣга петъ табака исписао и ставићу овде што се насъ непосредствено тиче. У преводу одступіо самъ одъ оригинала само у томе, што самъ разметнуте ставове у редъ довести морао; но наивность нѣговога слога, мыслимъ, да самъ верно сачувао.

„Кадъ се крену изъ Софіе, я пођо на коню крозъ оно полѣ, о коме реко да трає 60 миля. Ова є земля добро заселѣна Бугарима, кои су Христіяни закона грчкогъ. Затымъ уђо у єданъ горовитый край и стиго у варошь, по имену Пиротъ. Онъ лежи у равницы на реки Нишави и ніе затворенъ (т. є. зидовима ограђенъ), али има на єдномъ поузвышеномъ месту градићъ, кои съ єдне стране доваћа до реке а съ друге до єдне велике баре. Ово є место спроћу прибрежія єдне горе и само мало има Турака.“

„Пошавши одъ Пирота, проћо іошть неке горе и доћо опетъ на поменуту реку, коя тече крозъ єдну долину, лежећу између две лепе планине. На подножію єдне одъ овы има варошь оборены зидина и уобште сва разрушена; она се зове Исвурієръ. Затымъ путова мало крозъ исту долину и прећо єдну доста высоку гору, преко коє, и ако є незгодна за прелазакъ, и кола и тарнице иду.“

„Кадъ прећо поменуту планину, сићо у єдну красну землю, лежећу између гора дужъ поменуте реке Нишаве, коя се ту преко єдне ћупріе прелази и на коіой има варошь, по имену Нишъ. Ова є варошь припадала деспоту одъ Србіе, али има петь година како є Турцы на силу узеше и сву є разрушише: она лежи у прекрасныма краєвима, гди млогій пиринач расте; а имала є на рецы и лепъ замакъ, но онъ є садъ разоренъ.“

„А кадъ пођо изъ Ниша, поче путовати крозъ веома лепе пределе дужъ поменуте реке, кою прећо на скели и нађо іошть лепы равница, добро заселѣни людма и селима. Затимъ остави поменуту реку и те равнице и удари крозъ єдну велику шуму преко брегова, не велики али збогъ дрва незгодны за прелазакъ, и стиго у варошь, коя се зове Крушевацъ. И тако се навршн десеть дана одкако остави Єдрене.

„Поменута варошь одстои на єдну милю одъ реке, коя дели Бугарску одъ Расіе или Србіе: што є све єдно. Турцы є освоише пре шестъ година. Она є мала и врло добро ограђена двогубимъ зидовима, кои су повръ бойница порушени; и имала є малу кулу, коя є садъ разорена. У Крушевцу быяше капетанъ одъ овога края, кои држи одъ Влашке па до Славоніе, врло велике земль; а име му Синанъ-бей или Синаинъ бей. Онъ живи найвише у овой вароши; и рекоше ми да є быо Гркъ, и да є човекъ паметанъ, и да непіе вино као други. Турчинъ (султанъ) му є дао савъ тай край; а онъ непушта у одсуству своме никога да преће преко реке, кои не бы имао исправицу одъ султана или одъ господара Грчке*). Синанъ-бея сви слушаю и боє га се; а рекоше ми да є и юнакъ човекъ.“

„Кадъ остави Крушевацъ, прећо преко речене реке Мораве на скели и уђо у землѣ деспота одъ Расіе или Србіе. Што є съ оне стране реке, то є турско; а што є одовудъ, припада деспоту, кои за то плаћа на годину по педесетъ иляда дуката трибута.“

„Кадъ се превезо преко Мораве, нађо прекрасне и людма добро насељне краєве, и проћо поредъ єдне куле, коя се зове Сталаћъ. Ово є негда было врло яко и лепо место близу утока Нишаве у Мораву. Ова кула деспотова немаћаше ништа друго осимъ єдне части одъ

*) Изводъ изъ прилога за Гласникъ пр. год. У.

*) Брокіеръ разуме подъ „Грчкомъ,“ судећи по другимъ местима нѣговогъ путописа, Македонію.

десны зидина. Тако исто на састанку оне две реке има одъ 80 до 100 шайкій, коє Турцы држе, да превозе коньѣ и войску. Триста людій чуваю ій три месеца: као што ми каза веродостойно лице, коє є све видило; а я ништа нисамь видіо, єръ они непуштаю да ій Христіяни виде. Одъ поменутогъ Сталаћа, па до по Дунава има сто миля; а нема никаква града ни што друго, осимъ єдногa села и єдне куће, кою є Синанъ-бей наградіо, и єдне џаміє на стрмену планине."

„Одавде удари дужъ Мораве крозъ лепе и добро заселѣне краєве; али самь имао веома незгоданъ друмъ, због дрва, узбрдица и стрмена. Србія има све што є одъ потребе."

„Докъ самь ишао крозъ Македонію, Бугарску и Расію, видіо самь гди Турчинъ купи войску, т. є. заповеда да они, коима ваља ићи, буду спремни. Мы узпутъ нигди не бы конаковали, гди не бы было Бугара, кои су Христіяни, и кои намъ казаше да они, кои држе коня за войску, неплаћаю арача и мораю ићи да увеличаю брой турскій; а други, веле, плаћаю по педесетъ аспрій на главу [1]). Причали су ми такође да има капетанъ некій, по имену Диземъ-бей, кои чува землю одъ влашке границе па до Црнога мора; Синанъ-бей одъ те границе па до Босне; а Исакъ-бей одатле па до Славоніє[2]). Ово су ми казали у Расій, кадъ самь быо дошао у дворъ деспотовъ; съ тога нисамь досадъ о томе ништа ни писао."

„Да се повратимъ на мой путъ. Я стиго у єдну варошь, по имену Никодемъ[3]), у лепомъ и добромъ польскомъ пределу. Ту се задржаваше деспотъ одъ Расіє; єръ у нѣной околини има свакояке дивлячи и живине. Мы нађосмо поменутога господара у полю, гди се быяше упутіо къ рецы да лови. Са ньимъ быяу три детета нѣгова и око педесетъ коняника и єданъ Турчинъ, кои быяше дошао, да му по обичаю иште сына и войску; єръ осимъ трибута, кои плаћа; валя му іоштъ да пошлѣ, кадъ султанъ заиште, свога среднѣга сына са иляду или осамъ стотина коняника[4]). Повръ тога онъ му є дао и єдну одъ свои кћерій за жену[5]); па іоштъ може и то быти, да ће му султанъ и сву землю отети. Рекоше ми да су неки већъ и говорили султану о томе, но онъ є одговоріо да овако већій добитакъ има, него кадъ бы Србія у нѣговымъ рукама была; єръ онда валяло бы му є дати коме робу своmъ, и тако онъ одъ нѣ ништа не бы имао. Казаше ми такође да є она войска, што є Турцы купе, одређена за Албанію; єръ имъ є десетъ иляда людій, коє су пре тога послали были, кодъ Ларисе, како веле, побієно."[1])

„Деспоту има око 58 до 60 година; онъ є красанъ човекъ и великогъ стаса. Има три мушка детета и две кћери[2]), одъ кои є єдна удата за султана а друга за грофа цельскогъ. Сынови су му веома лепи; найстаріємъ може быти око 20, среднѣмъ 16, а наймлађемъ 14 година. Кои су година кћери деспотове, незнамъ."

„Кадъ онъ (деспотъ) реченомъ посланику[3]), са коимъ самь га у полю нашао, пружи руку а тако исто и мени, онда га я полюби у руку, єръ є такавъ обичай; а сутра данъ ишао самь съ посланикомъ у нѣговъ дворъ да му подворенѣ учинимъ, и видіо самь доста нѣговы людій; они су веома лепи и, по закону грчкомъ, кога се држе, носе велику косу и браду."

„У овой вароши видо єдногъ епископа и єдногъ доктора богословіє, кои быяу послани цару цариградскомъ одъ стране конзилія базелскогъ."[4])

„Одавде стиго у варошь, по имену Београдъ, кои припада краю одъ Угарске. Докъ самь дотле дошао, прешао самь млогу шуму и млога брда и долине, у коима има доста села и добре ране а повръ свега добра вина. Одъ Крушевца приспео самь у Никодемъ за два дана, а одатле у Београдъ за єданъ и по."

„Београдъ є у Расіи и у лепой околини. Поредъ нѣговы зидова тече съ єдне стране велика река, по имену Сава, коя долази одъ Босне, а съ друге долази Дунавъ и прима у себе Саву; и тако є Београдъ при састанку ове две реке. Положенѣ є Београда узвышено. Са сува окружава га на єданъ стрелометъ село єдно, коє држи одъ Дунава па до Саве. У нѣму — селу — живе Расіяни, кодъ кои самь на Васкрсъ слушао службу божію на єзику славенскомъ: они се покораваю Риму[5]) и обреди су имъ црквени као и у насъ."

„Београдъ, якъ по своме положеню и врло лепъ, има двояке бедеме, кои га окружаваю, и разделѣнъ є на 5 градова, одъ кои су три на ономе узвышеномъ месту, о коме самь мало пре говоріо, а друга два, озидана єдно спрочу другогъ, леже на рецы; али обадва зависе одъ она три прва."

„Има и єдно мало пристаниште, коє може примити 16 до 20 галера; нѣга чуваю две куле, саставлѣне ланцемъ єднымъ: тако ми баръ казиваше, єръ є река тако велика, да я ланацъ нисамь могао видити."

„Капетанъ є града некій кавалѣръ арагонскій, по имену господинъ Матія; а наместникъ му є братъ, кога зову господаръ братомъ."

---

[1]) То є $1^1/_4$ талиръ по садашнѣмъ новцу.

[2]) Осимъ Исакъ-бея сва су друга имена изопачена; а означаванѣ губернія врло є неясно.

[3]) Ово ће свакояко быти Смедерево; како є путникъ до имена „Никодемъ" дошао, то я не бы могао изяснити.

[4]) Осимъ коняника давали су Срби и пешаке Турцыма у помоћь; али Брокіеръ зато неспоминѣ о томе ништа, што се пѣхота ондашня за мало рачунала.

[5]) Брокіеръ прошао є 1433-ће године крозъ Србію, а Мара млађа кћи деспота ђурђа, удала се, по увераваню наши домаћи историка, за Мурата II. текъ 1435-те године; како є дакле путникъ догађай овай на две године пре времена ставити могао? или су наши домаћи изворы погрешни, или є онъ, што є вероватніе' могао само чути да се удая та онда спремала, па є, небудући добро извештенъ, као свршену ствар забележіо.

[1]) Управо те исте године 1433-ће славный юнакъ Скендербегъ, започео є противу Турака онай отраовитый ратъ, кои є Мурату последнѣ дане живота потавніо. Брокіеръ споминѣ при описиваню свога задржаваня у Єдрену, да є 3000 србски коняника подъ управомъ ђурђевогъ сына те исте године за Турке восволо.

[2]) Ово є ново сведочанство да є неосновано потврђиванѣ Дифрена, по коме є деспотъ іоштъ и трећу кћерь, Єлисавету, имао, кои є, како вели, за Арбанасу, Алексу Шпана, удата была.

[3]) Ово є быо посланикъ миланскій, кои є по особитой мисій цару у Єдрене ишао и съ Брокіеромъ се крозъ Србію повратіо.

[4]) Овай є конзиліумъ, покушао да измири источну цркву са западномъ, па є тымъ посломъ и поменутый епископъ у Цариградъ путовао.

[5]) То бы се могло на какву обштину Дубровачку однети, кои су у оно време у Београду велику трговину водили.

„Расіяни неулазе никако у градъ; єръ онъ є у рукама господара одъ Угарске, кои га є добіо пре четири године одъ деспота србскогъ. Онай му га є зато дао, што се бояо да му га Турцы неотму као и Голубацъ, кога є губитакъ велика штета за христіянство, а за Београдъ бы іоштъ већа была, єръ онъ може да прими петъ до шестъ иляда коняника."

„Казиваше ми да и у граду и у варопи има доста артилѣріе. Међъ топовима коє самъ у граду видіо, была су особито три знаменита; два су одъ два комада, а трећій є већій одъ свію, коє самъ я игда видіо:[1]) онъ има 42 палца ширине одкудъ каменъ улази[2]): но ми се учиніо кратакъ спрамъ дебљине своє."

„Исто тако видіо самъ шестъ галера и седамъ галіота, коє быяу на Сави исподъ онога града, у коме живе Срби. Ови неулазе никако у остала четири града."

„Причали су ми люди, кои знаду да деспотъ има єдну варошь по имену Найбергъ[3]), коя има златне и сребрне руде, коє му на годину по двеста иляда дуката доносе. Да му ніе тога, я држимъ, да бы онъ давно изъ своє землѣ истеранъ быо."

„Турцы држе и поменутый градъ, Голубацъ на два дана исподъ Београда. Казивали су ми, да є то якъ градъ; али се може лако обсести и топовима и другимъ справама бити, а може се чувати да му, осимъ съ неликомъ штетомъ, и помоћь недоће. Турцы држе ту сто лаћій, и могу пређи у Угарску кадъ имъ се годъ допадне; єръ ій у околини ништа несмета. Капетанъ му є онай Синанбей, о коме самъ напредъ говоріо."

„Съ друге стране Саве, спроћу Београда, има на Дунаву у Угарской, замакъ и лепа варошь, коя припада деспоту одъ Расіе. Онъ ю є одъ цара добіо са више други места, коя му педесетъ иляда дуката годишнѣ доносе. Тыме є деспотъ обвезанъ да буде царскій човекъ; али онъ опетъ више зависи одъ султана но одъ цара."

„Другій данъ по моме долазку у Београдъ видо гди доћоше одъ прилике 25 людій, оружаны по обичаю землѣ, да ту остану у гарнизону; и кадъ запыта, какви су то люди, рекоше ми, да су Немцы издалека; а заръ, реко, не бы могли Угри или Срби градъ чувати? Но што се Срба тиче, казаше ми, да они у градъ неулазе зашто су подчинѣни и платежни Турцыма; а Угри ій се кажу, толико боє, да не бы смели чувати града противу свеньове силе. Осимъ овога града царъ нема никаквогъ другогъ на Дунаву, да бы могао пређи (у Турску) или се повући натрагъ, кадъ бы му нуждно было.[4])

[1]) Топови были су онда одъ необичне величине. Кадъ є Муамедъ II. Цариградъ освано, топови су се у месту лили и са ћулетима одъ двеста фунтій пуниля. Год. 1717-те нашао є принцъ Евгеніе у Београду єданъ, двадесетъ и петъ стопа дугачакъ топъ; за њега употреблявана су ћуладъ одъ сто и десетъ фунтій, а барута му є требало педесетъ и две фунте,

[2]) У оно време была су ћулета топовска одъ камена; съ тога и употреблява Брокіеръ овай изразъ: „одкудъ каменъ улази."

[3]) Найенъбергъ неможе ништа друго быти но Найбергъ, немачкій преводъ старога рудокопногъ места србскогъ, коє наши домаћи изворы подъ именима; Ново-брдо, и Новоградъ споминю, а можда се то и на Руднякъ, ондашньій Сребрнъ, Сребрни, Сребрињ, односи.

[4]) После овога приповедања прелази Брокіеръ на планъ, по коме бы Французи и Немцы Турке у саюзу напасти могли, и примѣчава томъ пиликомъ, да бы имъ се ћурће Бранковићъ, кои є вештъ войвода, са 40.000 коняника драговольно придружіо. Овай знаменитый брой нетреба нимало да нясъ изненади; єръ и ако є Србія онда здраво стеснѣна была, ратъ се съ коняницима поглавито водіо, а в коньи су се онда у Србіи више негова ли но данасъ.

ВЕШТА ПРЕВАРА.

Єдномъ у вече доће у єдну найболю гостіоницу, єданъ добро одевеный путникъ. Наскоро затымъ седне за поставлѣный асталъ да вечера. Но текъ што є првый залогай узео, кадь почне укати и уздисати. На лицу држаше белу мараму и рече, да већъ има 14 дана, како страда одъ люте зубоболѣ; да є сва средства употребляваo, али узалудъ. Наравно, да су га сви присуствующи яко сажалѣвали. За малочасъ ступи у гостіоницу іоштъ єданъ путникъ Овай заиште чашу пива и мирно се посади у єданъ край. И онъ наравно примѣти укање одъ зубоболѣ страдающегъ путника. Извѣсти се о узроку, и кадъ є дознао, обећа одма помоћь. Онъ извади изъ своє лепе кутиє, кою є у цепу носіо, мало чисто савіене златне артіе, развіе исту и рекне: „Господине, поквасите мало връ прста, замочите га у овай белый прашакъ и метите на покваренъ зубъ!" Онай учини као што му є речено и мало затымъ повиче: „О, како ми є! Савъ ми є болъ минуо! неболи ме зубъ више нимало! Я самъ сасвимъ здравъ." Одма онъ даде лѣкару томе єданъ талиръ и принуди га, да съ ньимъ єде и піе. То непотрає дуго, кадъ навале сви гости с' томъ молбомъ, да іймъ прода одъ оногъ прашка. Лѣкаръ се даде напослѣдку умолити и прода за часъ до 50 забитака, по скупе новце.

После неколико дана дозна се, да є то была само лепо измышлѣна превара, єръ су она два путника у договору были између себе. Белый прашакъ ништа друго ніе быо, него — саструган креда! Разуме се по себи, да су купцы, доцніе лепо изсмеяни были, што су се тако лако дали преварити. Д. И. П.

ЗАГОНЕТКА.

(прев. изъ Шилера.)

Кућа ми є одъ камена,
Гдѣ скривена ћутимъ;
Ал' излазимъ кадъ ме зовешъ
Ты са гвожћемъ лютимъ.

Съ почетка ме єдва видишъ,
Мала самъ и слаба,
И уздисай єданъ само
Може ме да свлада.

Прождере ме капля воде;
Али кадъ надвладамъ,
У побѣди я се снажимъ
И све већа я самъ.

Кадъ се силне моє сестре
Іоште самномъ сдруже;
Страовита я постанемъ
Тад' ми млоги служе.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Изъ Крагуєвца єданъ дописатель явля, да тамо театоръ све више и више напредуе, и добровольномъ друштву коє представля, служи на честь и похвалу, што се тако неуморимо на томе лепомъ предузећу труди и стара. Исто тако одъ стране варошни примаю се и посѣштаваю сва представленія съ одушевленѣмъ. Кадъ се „смрть Дечанскогъ“ представляла, было є тако млого света да се ніе могло све сместити у сали представленіа. Читалиште є такође добро уређено и у свему напредуе, но што є найновіе, и на што бы требало и остале варошн а нарочито Београдъ да се угледа, то є, да Крагуєвацъ ноћу своє улице осветлява — и на свакомъ ћошку има по єданъ сталанъ фенѣръ.

— Госп. Илія Гарашанинъ и г. Маринновићъ бавивши се одъ дужегъ времена у морскимъ купатилама у Дѣпу и при излогу светскомъ у Паризу, повратили су се прошле неделѣ у Београдъ.

— Госп- Алекса Янковићъ чл. Совѣта после краткогъ путованя у Бечъ приспѣо є у Београдъ.

— Госп. А. Іовановићъ издатель „Српски Споменика“ задржава се одъ неколико дана у Београду.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Ствари на бойномъ полю стоє онако, како се неможемо брзомъ миру и изравненю надати. Светъ є већъ почео ладнити спрамъ новости, али ратуюће силе све съ већимъ одушевленіемъ продужую своє задатке. Видили смо да ни летнѣ врућине, ни єсенѣ кише, ни зимни мразови, немогу препречити да єдна или друга страна одустане, и озбильно о миру почне радити. Пропасть црноморске руске флоте, ніе ни єданъ коракъ ближе миру довела, и види се ясно да саюзницы настоє да Кримъ заузму, и да справе за нову флоту руску у Николаєву разоре. Іоштъ єднако француска войска навози се у Марзелю, и іоштъ єднако регрутираю Руси лову войску. — Саюзницы помоћу своє флоте могу све приморске градове єданъ по єданъ освонти, али немогу у свакомъ томе освоєномъ граду, оставити толико войске да ій може сачуватн. И свака таква посада ніе сигурна одъ руске войске, нарочито онда кадъ су бурѣ, и кадъ флота мора да себи заклонъ тражи у каквомъ пристаништу, или онда кадъ се море съ краєва замрзне. Саюзницы пакъ немисле никако да са своіомъ войскомъ удале се одъ мора и да иду у дубину Русіе, єръ они добро знаду, што далѣ у Русію иду, тимъ є Руснма побѣда извѣстнія. Ньіова є цѣль са блокиранѣмъ морски обала, Русіи шкодити, и може быти млогогодишньомъ таквомъ штетомъ нѣну трговину срушити, и тимъ є принудити да пристане на миръ, како они за добро нађу. И тако овай ратъ свршиће се по свой прилицы ондѣ гдѣ се и започео т. є. на ушћу Дунава и у Криму.

— Єдне новине пишу: да одъ како є южна страна Севастополя узета, између прайскогъ и рускогъ двора траю єднако неки тайни договори. Прайска настоявала є да Русія прими оне четири точке пре него што бы саюзницы іоштъ какво закгеванѣ придодали; тога є мнѣнія и графъ Неселрода, а и сама царица руска дѣйствуе, да бы се што пре путъ къ честномъ миру пронаћи могао; съ друге стране пакъ великій князъ Константинъ, предводећи старо-руску или московску партаю, дѣйствуе да Русія ни одъ чега непопусти, него да се са своимъ снагомъ продужуе оно што є царъ Никола започео.

— Одъ 6. Окт. изъ Цариграда являю о Криму: да є 1 Окт. сва саюзна войска предузела путъ и машира далѣ у унутрашньость Крима, узевши са собомъ ране на три дана. Руси уклаиаю имъ се свуда, и за собомъ руше мостове и кваре све путове, коє саюзницы идући за ньима поправляю и ситнымъ каменѣмъ насипаю, како ће и у случаю кишногъ времена моћи се съ ньима служити.

— О Карсу являю: да є изъ Ерзерума послано тамошнѣмъ гарнизону, коє є обсаћено на 12 хиляда коня ране и други потреба.

— Енглеске новине пишу: да и єдна и друга войска гледе сада само то, да добре и сигурне квартире за войску нађу, а по свой прилици избегаваю решителну битку. Руси неће оставити Кримъ безъ іоште велики боєва, єръ да су мислили оставити га, оны бы одма изашли како є южна страна Севастополя пала, а не-бы ни наштo чекали. Князъ Горчаковъ и кадъ бы са свимъ быо одъ саюзника обколѣнъ, могао бы се надати да ће се моћи одржати донде, докъ му не-бы помоћь преко Перекопа дошла; а кадъ бы хтели саюзницы, да имаю войске у Кинбурну и кодъ Херзона да претe Перекопу, да имаю логоръ кодъ Черне и Балаклаве, да држе гарнизонъ у Керчу и у Таману, да чуваю освоєну часть Севастополя и Евпаторію, и кадъ бы хтели да при томъ опетъ обколе князя Горчакова, онда бы заиста морали имати іоште двапутъ више войника у Криму, него што сада имаю.

— Найновіе извѣстіе изъ Карса явля: Да є князъ Бебутовъ добіо у помоћь нови 14. хил. войника, и да се спрема на ново да юрише на Карсъ. И млоги се сумняю да ће послана рана моћи у обсаћеный градъ Турцима унешена быти.

— Одъ 4. Окт. являю изъ Крима: да се Руси на сѣверной страни Севастополя све већма утврђую; и да су сва утврђеня са якимъ шанцевима скопчали, посредствомъ кон шанцева све тврдиће имаю међъ собомъ сигуранъ саобраштай.

ОГЛАСИ.

Кодъ долеподписаногъ налази се у дућану према великомъ зданію, доктора Поппа „Анатеринска вода“ за зубе, цѣна є єдной бутели као и на месту 4. цванцыгера; исто тако има и док. Поппа прашкова за зубе, цѣна є єдной кутіи 6. гроша као што се и на месту, у Бечу, продає.

НАСТАСЪ НАКИЋЪ.

— У кньигопродавницы Саре удове Возаровића, налазе се на продаю по спуштеной цени: Басне, Совѣти здравогъ разума, и Етике Доситея, коє є Возаровићъ изъ кньига Доситеємъ печатаны точно препечатао, а тако исто налази се и забавника Дим. Давидовића, и прочи разны кньига све по спуштеной цени.

Одгонетка у бр. 85, — беле, єрбо белы више има. — рћавъ (калпъ) новацъ. — перо. —

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 28. Октомвра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ Н. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 33.

ТРУБА СТРАШНОГЪ СУДА.

(съ нѣмачкогъ)

Често су врло чудесно, а особито сношенія човечіегъ живота међу собомъ скопчана. Узлови и чворови, ков никаква людска рука, па была она ма како вѣшта, упетляти неможе; замршаи, ков и найхитріи умъ разрѣшити у стаю ніе. Истина є, да притомъ све природно быва, но то є башъ чудо, што є све обично, па ипакъ нешто особито одтудъ произлази. Ово се и у слѣдующемъ случаю показуе.

Башъ онде, гди є потесъ два села раставляо, у средъ чуме догоди се єдне пролетнѣ ноћи, за време пуногъ мѣсеца, ужасно єдно дѣло. Єданъ є човекъ клечао на прсима другомъ, когъ є убіо и кои є мртавъ лежао. Обдакъ є завіо быо лице мѣсеца, славуй задржао свой звучный гласъ, за време докъ є клечећій онай, мртвацу по цеповима преметао, и све што є нашао, себи узео. Садъ га упрти на леђа, у намѣри, да га доле къ рѣцы ков се шумъ по издалека чуо, снесе, и у исту бацы. Одъ єданпутъ стане, задуванъ подъ тимъ бременомъ. Мѣсецъ є быо изъ облака изишао, и бацао є свою тиху светлость крозъ гране, и чинило се, као да су зрацы нѣгови, тонове нѣке, срце продируће пѣсме носили. Сасвимъ наблизу свирао є поштаръ у рогъ мелодію познате нѣмачке пѣсме: „мыслишъ ли на то?“ Носіоцу овомъ было є, као да є мртвацъ на леђима му оживіо, и као да га дави. Брзо бацы онъ бреме ово, па стане бѣжати, све далѣ и далѣ. — Напоследку се на рѣцы заустави, и стане слушати, све є было мирно, само су се таласи брзо валяли, као да су хтѣли одъ тогъ убице побѣћи. Овай се садъ лютіо, што знакове своегъ злочинія ніе уклоніо и уништіо, што се тако детиньски уплашіо. Садъ помити натрагъ, блудећи тамо амо, узбрдо и низбрдо, зной му є съ чела падао; было му є, као да су му сви удови тѣла оловомъ напунѣни. Понека ноћна птица, лепршаюћи скочила є у высъ, кадъ се онъ овако крозъ честу провлачіо, но никако до цѣли доћи ніе могао. Садъ стане, да бы правый путъ усмотріо, разсмотраваюћи точніе предѣлъ око себе, но текъ што є три корака напредъ ступіо, было є већъ у средъ заплета; све му є предъ очима трептило, и чинило му се, као да и сама дрва тамо амо одаю, и путъ му сакриваю. Єдва се напоследку зора заплави: птице се уздигну, у высъ, пѣваюћи своє ясне пѣсме, съ брда и долина чула се пастиргка фрулица. — Убыца овай брзо се одавде удали.

Мртваца оногъ нађу люди и у село однесу. На десномъ слепомъ оку была му є рана, одъ удара оштрогъ камена. Нити се пасошъ, нити пакъ другій какавъ знакъ могао наћи, изъ когъ бы име, мѣсто рођеня, или друго што овогъ убієногъ познати могло. На гроблю, ков є поредъ цркве, на узвышеномъ єдномъ брежульку лежало, исподъ когъ є друмъ у камену изсеченъ поредъ села водіо, заключе, да сутра данъ тѣло ово закопаю. Безбройна множина люди присуствовала є при погребу. Изъ свію сусѣдны села дошло є было ту люди, свакій єхтѣо свою невиность, своє сажаленѣ, и участіе према мртвацу овомъ показати. Тихо, безъ ясногъ туженя, само са дубокомъ больомъ у срцу, кшла є пратня ова узъ брдо, къ гроблю. Духовникъ говоріо є на гробу, трогателно слово. Найпре є мртвацу обратіо се, съ рѣчма: „У путу си погинуо. Тко зна, кудъ є срце твоє тежило, и ков ти є срце на сусретъ куцало. Некъ онай, кои све може, и све залѣчуе, миръ и задовольство у душу твою, попшѣ. Непознатъ си погинуо, одъ непознате руке. Нитко незна, одъ кудъ си дошао, и кудъ є твой путъ водіо, но онай, кои твой улазакъ и излазакъ познае, упутіо те є на стазе, ков мы знати неможемо. Коіой си ты принадлежо цркви, коимъ си єзикомъ говоріо, ко може та нема уста питати? садъ предъ онимъ стоишъ, кои є свію цркву глава, когъ сви єзицы именую, но ни єданъ га поняти у стаю ніе. Слушательи! дигните самномъ ваше руке,“ рекне духовникъ, окренувши се скупљнимъ пратіоцима, и сви дигну руке у висъ, па онда онъ продужи даљ беседу: „Мы дижемо наше руке, горе къ теби, о свезнаюћій! оне су чисте одъ крвне кривице. Овде при сяйномъ сунцу исповедамо се, мы смо у томъ дѣлу невини. Но правичность нѣгова неће изостати,“ рекне духовникъ, окренувши се опетъ къ селянима; „Па ма гди ты быо, ты, ты, кои си брата твогъ у тамной ноћи убіо; невидимо мачъ божѣ правичности, трепти надъ главомъ твоіомъ, кои ће скоро пасти, и тебе раздрузгати. Обрати се, покай се докъ є іоштъ време, негомилай злочиніе на злочиніе, єръ негда, кадъ се звукъ правде чуе, кадъ труба страшногъ суда. — — — “

Садъ наєданпутъ засвира поштаръ друмомъ мелодію исте синоћнѣ песме: „Мислишъ ли на то:“ Све є у-

ћутило, задржаваюћи и дисанѣ. Изъ средине сакупљены, стропошта се младићъ єданъ на землю викнувши: „Я самъ тай! “

Пошто га дигну, призна онъ покаятелно своє злочинство, како є у вароши новце господара своґъ кодъ когъ є служіо, проиграо, како є странца овоґъ, когъ є само са каменомъ у несвесть бацыти хтѣо, убіо, како га є истый поштаръ збуніо, како є свою руку осећао као да гори, кадъ ю є са осталима къ небу дигао быо, и како су га садъ, исти звуцы поштарске трубе, на признанѣ своґъ злочинства побудили и натерали.

Тихо, безъ ясноґъ туженя, само са больомъ у срцу, саране садъ убієноґъ странца, са трепетомъ у души, сузама у очима, ясно ову несрећу оплакуюћи врате се натрагъ. Две душе вѣчно су се изъ човечієґъ саучастія удалиле, и съ людма вѣчно растале.

МАЛИНЕ.

Буди разуманъ, умеранъ, просвештенъ и правдолюбивъ ревнитель, кои нити новине тражи изъ лакоумія, нити се старина држи изъ суєвѣрія. —

Чувай гуске, да ій лисица неисповеда, и да имъ курякъ неприповеда. —

На кога су мнози, на тога и бози. —

Шта дикла навикла, то невеста неодвикла. —

Стидъ є єдиный стражаръ, кои душу чува. —

Незнатна, рекао бы, немареня, проузрокую често врло шкодльива слѣдства. —

Страхъ є господствуюћа свію мучителя страсть. —

Ништа нетвори безъ времена, а време способно къ чему, нипошто неупуштай. —

Кредитъ и поштено име, велика су притяжанія у животу. —

Больій є наблизо пріятель, негь надалеко братъ. —

Достоинство словесноґъ човека состои се у разумной и просвештеной добродѣтельи, а не у слепой глупости. —

Ни єданъ данъ непропусти безъ посла и ползе. —

Природа є премудра, по ньой се валя съ разумомъ управляти. —

Поштено само и праведно живленѣ Богу є угодно и пріятно. —

Шта є димъ и помрчина очима, то є пристрастіе души. —

Коренъ є науке горакъ, али є плодъ сладакъ. —

Човекъ добаръ и разуманъ, разликує се одъ зла и неразумна, колико живъ и здравъ одъ болестна и мртва. —

Наука у благополучію служи на украшеніе, а у злополучію на утѣшеніе. —

Наймилія є боя, боя стидльивости. —

Злато се чисти у ватри, а добаръ човекъ у искушеніяма и узлополучію, коє промысль неба на найболѣ попушта, да добродѣтель ньіову у савршенство доведе. —

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Комшія. Гледайте гдѣ годъ што имате те изплатите сада, єрбо одъ месеца Новембра нико неће выше примати дукате у четрнаєсть и по цванцика, него у четрнаєсть равно, и тако после бы на свакомъ дукату изгуби по два гроша.

Господинъ. То ніе тако кодъ мене. Єръ гдѣ самъ годъ я дужанъ, мени бы и после примили дукатъ и у 15. цванцика, само кадъ бы я хтео да платимъ.

ПОЛЬСКІЙ ТЕАТОРЪ.

Чобанинъ. Свиньо, кажи ми зашто ты цичишъ кадъ те човекъ увати, зашто и ты ниси мирна и спокойна као и овца.

Свиня. То є лако знати, овцу када човекъ увати и поведе да заколѣ, она онда мысли: „я даємъ вуну, даємъ млеко, печинимъ никакве штете, дакле немамъ се чега бояти.“ А я нити даємъ млека ни вуне, и кадъ ме люди увате, я самъ увѣрена да ме неће ни музти ни шишати, и немаю шта друго одъ мене него одма да ме убію, и зато я цычимъ, бежимъ и отимамъ се.

ЗАГОНЕТКА.

(прев. изъ Шилера.)

Измеђ' змія има єдна,
Што непузи земльомъ,
Равна ніе ньой ни єдна,
Брзиномъ ни єдомъ.
Страовитимъ гласомъ слети,
На свой плѣнъ одважно,
Смрви коня и коньика
У лютини снажно.
Узвишена мѣста воли,
Брава, ни ключъ самый
Немогу те одъ нѣ спасти;
Оклопъ іошть є мами.
Она ломи као сламку
И дрво найяче,
Сможди металъ, макаръ да є
Богъ зна какво парче.
И то силно чудовиште,
Два пута непретн
У собственой умре ватри —
Кадъ убіе, мора и оно умрети.

МРВИЦЕ.

— Кодъ стары Грка быо є обычай, да новоме краліо своме пре, него се овай крунише, донесу вештацы они, кои гробнице зидаю, неколико мермера одъ различите боє, и запытаю га; Господару, одъ когъ ћешъ камена, да ти гробъ сазидамо.

— Отмћни Хинези пуштаю на левой руцы, особито на маломъ прсту нокте, што већи да расту. Тако францускій єданъ путникъ преповеда, да є наишао на єдногъ лћкара, кога є найдужій нокатъ было 12 а други 9 до 10 палаца.

— Познатый списатель єзуита Францъ Сахини имао є два пера, съ коима є пуны седамъ година сва сочинснія своя, писма, и све што му є за писанћ было, писао

— У Шпаніи быо є обычай (а да л' и сада іоштъ тай обычай постои. ниє познато), да се после ручка сламке као зубне чачкалице на асталъ метну. Французъ єдань дође у кућу єдногъ попечителя, да га ту застане, и запыта служителя, бы л' могао съ господиномъ говорити. „Њгово ће превосходителство садъ таки одъ трапезе устати" одговори служитель, „онъ є већъ сламу узео." „Садъ текъ сламу? запыта Французъ, то я дакле могу іоштъ єданъ посао свршити, єръ докле нћг. превосходителство после сламе зобъ поеде, я ћу већъ дотле опетъ быти овде.

— Чизмаръ єданъ дође изненадно кући и затече оба шегрта своя, гди беспосличе. Разлюћенъ викне: шта радишъ ты Петре? ништа нерадимъ, майсторе," одговори овай дрктећи. „А ты Павле?" я помажемъ Петру," одговори другій.

— Удовица єдна са описаніемъ нужде и неволћ своє поднесе молбеницу свою краліо и замоли газа пензію. — „Вы тако добро изгледате, одговори краль, да я речма вашима веровати немогу." — „На то нетреба гледати, настави она; вашемъ величеству заиста башъ ништа неоскудћва, па зато опегъ вы сасвимъ рћаво изгледате."

— Обсенаръ єданъ показиваше крозъ шестъ дана майсторіе своє, а седмый данъ оде, безъ да є меанцій трошкове своє исплатіо. „Еа, еа, рекне овай, то є човекъ, кои є крозъ шестъ дана непонятанъ было, а кадъ седмый, а онъ и невидимъ постао."

ПОДГРЋВЦИ.

— Предъ судъ єдна є стара, слаба жена доведена, коя є обтужена ужаснимъ преступленћмъ. — „Шта є скривила?" запыта предсћдатель. — „Она прави чародћйства и чини!" „Имате ли сведочанства и доказа?" — „Има — ево ій!" — Садъ му се преда єдна листа, испунћна некимъ рукописомъ. „Одкудъ вамъ ово писмено?„ запита предсћдатель бабу. — Господине, „одговори баба" младићъ ми га є єданъ дао іоштъ одавна, као лекъ за мою болестну кћерь." — „Ели іой помогло?" — „Єсте господине, не само мою кћерь већъ іоштъ є млоге друге излечило." — „То ми є мило!" одговори предсћдатель и окрене се осталимъ члановима. „Господо! Я самъ некадъ было младъ и врло веселе нарави; и тако се догоди, да єдномъ овой жени одемъ, коя є онда узимала ћаке на кость. Самномъ є ишло више младића, мои другова. Имали смо сви доста апетита, ал' мало новаца. Да бы се у той нужди помогли, измислимъ я єдно лукавство. Я самъ было примћтіо, даи є кћери бирташице нешто зло. Я се учинимъ као да знамъ неке чини: и записке правити коє врло добро лече. И тако напишемъ неколико стихова изъ Хорація, кои су ми некадъ у школи за лекцію задати были. и предамъ баби место плате за ручакъ. Дакле ако є ико у томъ случаю казни достоянъ, то самъ я." — Баба се єдногласно за невину прогласи и одпусти. А предсћдатель іой приличну суму новаца поклони за стра кои є издржала, и за ручакъ онай, за кои іой є остао дужанъ.

— Перзиски свештеници скупляю у єдно стакло сузе деце кадъ плачу при смрти своґъ отца, и жена кадъ плачу за своимъ мужевима, и после даю другима при смрти за ублаженћ смртны мука. И те скупљене сузе сматраю као какву светиню.

— Са земљдћліемъ занима се у Енглеской одъ стотине 30, у Француской 56. у Грчкой 50. у Данiи 60. у Прайской 65. у Шпаніи 60. у Аустріи 70. а у Шведскій и Русіи 75. люди.

— Рукодћлаца и художника има у Енглеской 46 на сто у Француской 30. у Прайской 26. у Шпаніи 30, у Данiи 20. у Аустріи и Португаліи 13. у Русіи и Шведской 15. у Грчкой 10. Свега жительства подъ спаіяма има у Русіи 23. миліона.

— По найновіемъ попису има Еврея свега у Европи 3.200.000.

— Хамбургъ є найзадуженія варошъ, єръ є 34 миліона талира дужанъ.

— Сва флота руска стала є правителство 10 миліона рубаля.

ЗАЧИНЦИ.

— Смрть нема календара.

— Каква намъ є користъ одъ титуле, ако новаца немамо.

— Рећа є несрећа него срећа.

— Несрећу нетреба да молимо она ће сама доћи.

— Сакривено благо єсте безопасно.

— Свака птица воли своє гнћздо.

— Вино є повтама светый духъ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Генерала Канробера послао є царъ Наполеонъ у Штокхолмъ да краліо шведскомъ однесе орденъ, и да му сообшти планъ по коме западне силе мисле воєвати и са Русіомъ миръ заключавати. Єрбо Шведска бы одавно са западнымъ силама пристала противу Русіе, само кадъ бы є оне могле осигурати да се Русія после неће осветити, и тако кажу—

да ће Капроберъ сада увѣрити краля шведскогъ, да после закључења мира, Русія неће быти опасна своіой сусѣдной држави Шведской.

— Краль сардински намѣрава у Паризъ ићи; онъ бы іоштъ одавно овай путъ предузео, да га болесть ніе смела.

— Изъ Наргена одъ 4. Окт. пишу: да є тамо зима наступила, и да є снегъ око Ревала и по прибрежію источногъ мора пао, и већъ почела се вода ледити. Флота неможе за ову годину ништа выше дѣйствовати, и како се смрзне море, да немогу руске лађе пловити, онда ће се она вратити у Енглезку; єрбо онда ће руске обале быти ледомъ блокиране.

— Ново регрутиранѣ у Русіи износи ће на 400 хиляда войника; и то є већъ осмо регрутиранѣ одъ почетка 1854 г. Кадъ се узму и прорачунаю сва регрутираня коя су до садапо указима учињена, види се, да є до сада узето у войску 42. човека одъ сваке ниляде людій целога царства, и осимъ тога 12. люди одъ ниляде у источномъ краю Русіе. И сада опетъ узима се на ново 10. люди одъ сваке хиляде.

— Изъ Крима одъ 11. Окт. пишу: да у осводной страни Севастополя неможе се нико безъ велике опасности задржати. Єръ топови съ друге стране тако могу тамо да туку, да се ніе могуће никаквомъ гарнизору станити. Неколико шпекуланта, кои су были тамо дошли да дућане и крчме отворе, однешени су ранѣни у Балаклаву.

— Опетъ се догодила несрећа на гвозденомъ путу у Француской. Кодъ Еперне-а изићу точкови изъ свои шина и више люди буду ранѣни.

— Изъ Одесе пишу одъ 15. Окт. да се тамо говори, да ће велике топове са батерія тамошньи поскидати и у Николаєвъ однети.

— Као извѣстно являю: да є прва дивизія царске гарде у Перекопъ стигла, и тамо се са гренадирскимъ корпусомъ сѣдинила. — Генералъ Лидерсъ са четири коньичке регименте чува путъ одъ Кинбурна у Херзонъ. Воєне саюзне лађе отишле су одъ Кинбурна, само су остали велики чамци на конма су топови.

— Пелисіе изъ Крима одъ 17. т. м. явля да се саюзна войска повратила у Евпаторію због оскудости ране и воде.

— Врло многе новине поговараю да ће се француски бегунци изъ Енглеске удалити. Говори се и то да ће енглеска кральица кумовати при крштеню детета Наполеоновогъ, кадъ се роди.

— Саюзницы у Криму предузимаю такве послове, као да га немисле нигда оставити. На све стране праве путове, и нуждна зданія за войску. — Одеса кажу ніе зато бомбардана, што є царъ Наполеонъ нарочито издао заповесть да се та варошь поштеди.

— У Парызу и у Нѣмачкой млого се договараю о гвозденымъ путовима у Турской. Саюзницы налазе да бы нуждніе было за ньи да се гвозденый путъ одъ Цариграда у Скадаръ одма зида, а после да се изъ Єдрене одвои и у Београдъ продужи. Єръ они налазе да бы млого путъ прекратили у Цариградъ, и не-бы морали обилазити, а притомъ и због тога што бы свагда у оне провинціе, ако бы се побунили, могли одма войску послати.

— Са границе црногорске пишу, да се чете умножаваю, коє у Турску прелазе и плячкаю. Княгиня црногорска лежи врло болестна, єданъ лѣкаръ изъ Котора одазванъ є тамо хитно.

— Читательи новина нека се ненадаю выше воєнымъ новостима изъ Крима или са источногъ мора, зима наступа, и спушта завѣсу предъ бойнымъ полѣмъ. Истина іоштъ може боєва быти, али велике и рѣшителне битке остави ће се за идуће пролеће. Садъ ће дипломація опетъ предузети свой посао; али неможемо се никако надати да ће се што годъ на ползу мира успѣти. Саюзницы, кои су толике ползе за себе ове године извоєвали, неће пристаяти на миръ осимъ ако онъ сасвимъ користанъ по ньи быо; Русія такође неће и неможе пристати на миръ, єрбо она што є по прибрежіяма црногъ мора могла изгубити, то є већъ изгубила, сада са заключенѣмъ мира нити бы могла спасти честь свога оружја ни своє приморске варони. Миръ се могао заключити са Русіомъ пре пропасти црноморске флоте. Сада ратъ ће се продужавати у неизвѣстность.

ОГЛАСЪ.

Овымъ позывамъ свакога, кои є муштерія купити кућу мою у Шабцу, на главномъ шору, и на найлѣпшемъ мѣсту налазећу се, а подъ собомъ плацъ и за дућане сходанъ, у ширини одъ 7° — 12° а у дужини одъ 73° хвата притяжаваюћу, — да ми се до 15. Новембра т. г. пріявити изволи, єрбо ћу ако ми се до истогъ дана муштерія за ню не появи, да є изъ руке продамъ, онда другоячіе расположенѣ съ ньомъ учинити.

Коме буде лакше и угодніе, може се и Г *Живадину Весовићу* Предсѣд. Суда шабачкогъ погодбе ради за исту кућу обратити.

Кућа є иста слободна одъ свакогъ терета.

На Лучин-Данъ 1855. у Бѣограду.

Симеонъ Весовићъ
II. Секретаръ Совѣта.

ОГЛАСЪ.

Кодъ долеподписаногъ налази се у дућану према великомъ зданію, доктора Поппа „Анатеринска вода“ за зубе, цѣна є єдной бутели као и на месту 4. цванцыгера; исто тако има и док. Поппа прашкова за зубе, цѣна є єдной кутіи 6. гроша као што се и на месту, у Бечу продае.

НАСТАСЪ НАКИЋЪ.

Одгонетка у бр. 87, — Варница.

Течай новаца; сребр. 113½; дук. 5 фор. 18 кр. банке.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 1. Новембра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. № 39.

МИЛАНИМИЛКА.

I.

Тихій ветрићъ игра се са зеленымъ липћемъ и проноси пѣсме неизброєны славуя, и развезва по долини прве мирисе развіелогъ цвећа; ливада изшарана различнымъ фарбама, люлюшка се као таласи стишаваюћегъ се мора; по гди-кои несташный лептирићъ трепти своимъ крилима и бира цветъ на кои ће пасти; кошуте безъ пастира спокойно у пригревку пасу, поредъ њи поточић шапће малый поточићъ и сакривенъ у трави тече кривудаюћи се у долину; по гди-кои гласъ звонцета удаљногъ стада чуе се. На истоку плаво небо румени, сунце првога Мая 1849. године раћа се. Читателю, уводимъ те у Кошутнякъ, да ту ово лепо майско ютро проведешъ.

Ко ніе видіо Топчидеръ у Маю месецу, ко ніе изъ оне густе шуме слушао измѣшане пѣсме птица, ко ніе погледомъ своимъ грліо оне зелене долине и узвышене брежчиће; тай заиста нека се нехвали да є видіо оно место, гдѣ се душа осећа у небесномъ раю, и гдѣ природа са цѣломъ своіомъ разкошностћу грли землю, и безъ икакве штедњ излива милине коє су непонятнимъ некимъ управлянѣмъ овомъ свету наменѣне. Топчидеръ, то лепо место, коє є кадро обилносћу своє дражести, да разнѣжи срце свакомъ Србину, Топчидеръ био є пунъ света, на све стране врвили су люди, жене и деца, и све є то хитило къ Айдукъ-чесми, да зору првогъ Мая онде дочека, гди є смиреный Доситей желіо вѣчно почивати.

Нигда ніе лѣпше пролетњ ютро веселіе осіяло какавъ предѣлъ, нигда выше света у Топчидеру ніе было; али осимъ пѣсама птица, ни єдна весела пѣсма ніе се као обично чула изъ уста людски'. У Бачкой и Банату ніе выше Срба было, обытательи њіовы лепы места и вароши разбегли су се изпредъ рушећегъ мађарскогъ надмоћія на све стране. Одъ куге нигда се ніе са већимъ страомъ и ужасомъ бегало, него што су Срби бегали одъ васкршаваюће мађарске независимости. Хиљадама бегунаца врвили су по Топчидеру, жалость и туга обузимале су њіове уцвелѣне душе. Они нису мислили на радость овога света, оны су мислили на своє погорѣле куће, на опустошене њиве, и на изгубљне сроднике и пріятелѣ. Богаташи кои су съ миліонима радили, очекивали су помоћь одъ добровольни' прилога своє браће у Србіи, имућни ратари кои су свою кућу и своє пуне амбаре имали, надниче да могу сувъ комадъ хлеба своіой жени и деци пружити. — Сви су у туги и очаянію врвили крозъ честе шумице, и сви су се прикупляли Айдук-чесми, као каквомъ завѣту, или као да є то какавъ волшебный изворъ утѣхе, кои є кадаръ нагомилане бѣде и туге у србскимъ грудима разблажити. Хайде и ты читателю къ томе приятномъ месту, хайде, и седни на ону траву орошену сиротяньскомъ сузомъ бегунаца; и помози ми сматрати њіове уздисае. Кадъ єданъ народъ страда, кадъ єданъ поштенъ и храбаръ народъ, пакостна судбина крозъ вѣкове гони, онда поєдиный люди кои чувства имаю, нетреба своє сузе да штеде.

Айдук-чесма у кошутняку наличила є тога ютра на какву скупштину или логоръ. Ко є годъ дошао онъ се ту зауставіо, напіо се уздишући оне ладне воде и увѣренъ да нема кудъ ни камо далѣ, свакій є избрао себи место и сео. Пространа она долиница око чесме была є препуна. Све готово жене и девойке быле су обучене у црно жалостно одѣло; люди раздѣлени на гомиле сносили су яче свою пропасть, они су изгледали као невиный осуђеникъ кадъ се на губилиште води. Редко се какавъ разговоръ чуе, жуборъ Айдук-чесме и лепота природе іоштъ су већма разнѣжили ожалошћена срца. Поредъ све мложине света, таква є тишина траяла, као кадъ се какавъ мртвацъ у землю спушта. Наєданпутъ заори се ясно єданъ лепъ мушкій гласъ праћенъ са флаутомъ изъ найближе шумице.

„Ахъ судбино србскогъ рода,
Докле ћешъ насъ гонити?
И докле ћешъ Србство тужно
Све къ пропасти водити.
Мало-л' ти є што намъ узе,
Изъ средъ славе Душана,
Мало-л' су ти наше сузе,
И освете душмана.
Мало-л' ти є судбо клета,
На Косову несрећа;
Мало-л' ти є, четиръ века
Што немасмо пролећа.
Зарь те ніе наситила,
Звека тешки' ланаца;
Заръ ти ніе доста была
Бѣда нашы отаца.

Зарь іоштъ ниси ублажена,
О судбино немила,
Веће идешъ да сараншъ
И последнѣгъ Србина!
(продуженѣ слѣдує.")

НЕМУШТИ ЄЗЫКЪ.

(народна приповедка изъ Збирке В. С. К)

У некаква човека быо є єданъ чобанъ кои га є много година верно и поштено служіо. Єдномъ идући за овцама чує у шуми неку писку, а незнађаше шта є. На тай гласъ отиде онъ у шуму да види шта є. Кадъ тамо, али се запожарило па у пожару змія пиштн. Кадъ чобанъ то види, стане да гледа шта ће змія радити, єръ се око нѣ са свію страна было запожарило, и пожаръ се єднако къ ньой примицао. Онда змія повиче изъ пожара: „Чобане, за Бога, избави ме изъ ове ватре!" Онда іой чобанъ пружи свой штапъ преко ватре, а она по штапу изађе, па нѣму на руку, па по руцы домили до врата и савіе му се око врата. Кадъ чобанъ то види, нађе се у чуду, па рече змін: „Шта є то, у зао часъ! я тебе избави а себе погуби." Змія му одговори: „Небой се ништа, него ме носи кући моме отцу. Мой є отацъ зміиньи царъ." Онда іой се чобанъ стане молити и изговарати да не може оставити свои овца, а змія му рече: „Не брини се ни мало за овце; овцама неће быти ништа; само хайде што брже." Онда чобанъ пође са зміомъ крозъ шуму и найпосле дође на єдну капію коя є была одъ самы змія. Кадъ дођу ту, змія на врату чобанову звизне, а зміе се све одма разлету. Онда змія рече чобану: „Кадъ дођемо у дворъ къ моме отцу, онъ ће теби давати шта годъ заиштешъ: сребра, злата и драгогъ каменя, али ты неузимай ништа, него ништи немушти єзыкъ. Онъ ће се дуго затезати, али ће ти найпосле опетъ дати". У томе дођу у дворъ къ отцу, и отацъ плачући запыта змію: „За Бога, синко! гди си?" А она му каже све по реду како є быо обколіо пожаръ и како є чобанъ избавіо. Онда царь змиіньи рече чобану: „Шта ћешъ да ти дамъ за то што си ми сына избавіо?" Чобанъ одговори: „Ништа друго нећу, него да ми дашъ немушти єзыкъ." А царь рече: „Ніе то за тебе, єръ да ти то дамъ, па да коме кажешъ, ты бы одма умро, него ништи друго штогодъ оћешъ даћу ти." На то му чобанъ одговори: „Ако ћешъ ми што дати, дай ми немушти єзыкъ, ако ли ми то недашъ, а ти съ богомъ остай! мени друго нетреба ништа." На пође да иде. Онда га царь врати натрагъ говорећи му: „Стани! оди овамо, кадъ башъ то хоћешъ. Зима." Чобанъ зине, а змиіньи му царъ дуне у уста, па му рече: „сада ты мени дуни у уста." Чобанъ му дуне у уста а зміиньи царъ опетъ чобанину. И тако три пута дуну єданъ другоме у уста, па му онда змиіньи царъ рече: „Садъ имашъ немушти єзыкъ. Иди съ Богомъ, али за главу свою никомъ не казуй, єръ ако кажешъ коме годъ, одмахъ ћешъ умрети," Чобанъ пође крозъ шуму, и идући чуяше и разумеваше све што говоре птице и траве и све што є на свету. Кадъ дође къ овцама и нађе ій све на брою и на миру, леже мало да се одмори. Текъ што легне, али долете два гаврана те падну на єдно дрво и почну се разговарати своимъ єзыкомъ говорећи: „Кадъ бы знао овай чобанъ, онде гди лежи оно црно шилѣже има у земльи пунъ подрумъ сребра и злата." Чобанъ кадъ чує то, отиде своме господару те му каже, а господаръ дотера кола па одкопаю врата одъ подрума и крену благо кући. Овай є господаръ быо поштенъ човекъ па све благо даде чобану говорећи му: „Ево сынко, ово є све твоє благо, то є теби Богъ дао. Него ты начини себи кућу па се жени, те живи съ тимъ благомъ." Чобанъ узме благо, начини кућу, и оженивши се стане живити, и мало по мало изиће онъ найбогатіи човекъ — не само у ономе селу него у свой околини ніе га было. Имао є свога овчара, говедара, коньушара, свиняра, млогу имовину и велико богатство. Єдномъ лицемъ на Божићъ рече онъ своіой жени: „Спреми вина и ракіе и свега што треба, па ћемо сутра ићи на салашъ да носимо пастирима нека се и они провеселе." Жена га послуша и уради све како є заповедіо. Кадъ сутраданъ отиду на салашъ, онда газда у вече каже свима пастирима: „Садъ сви скупите се, па єдите и пите и веселите се, а я ћу быти кодъ стоке сву ноћь." И тако газда отиде и остане кодъ стоке. Кадъ є было око поноћи, али куряцы заурлаю, а пси залаю: куряцы говоре своимъ єзыкомъ: „Можемо ли дочи да учинимо штету, па ће быти меса и вама?" А пси одговараю своимъ єзыкомъ: „Дођите да бы смо се и мы наєли!" Али међу псима біяше єданъ матори пасъ кои само іошъ два зуба имађаше у глави. Онай матори пасъ стане говорити куряцима: „Тамо ньима то и то! Докъ су іошъ ова два зуба мени у глави, нећете вы учинити штете моме господару" А то газда све слуша и разуме што они говоре. Кадъ у ютру сване, онда газда заповеди, да све псе потуку само онога маторога пса да оставе. Слуге стану говорити: „За Бога, господару, штета є!" А газда имъ одговори: „Што реко то да учините." Па се оправи са женомъ кући, и пођу на коньма: подъ ньиме біяше конь, а подъ женомъ кобила. Идући тако човекъ измакне напредъ, а жена заостане. Онда конь подъ човекомъ зарже: конь вели кобили: „Айде брже! што си остала!" А кобила одговори: „Е, ласно є теби: ти носишъ єднога господара, а я троє: носимъ газдарицу, и у ньой дете, па у себи ждребе." На то се човекъ обазре и насмеє, а жена то опази, па брже ободе кобилу и стигне човека па га запита зашто се насмея. Онъ іой одговори: „Ни зашто, само онако." Али жени не буде то доста него салети мужа да іой каже зашто се насмеяо. Онъ се стане бранити: „Проћи ме се, жено, Богъ съ тобомъ! што ти є? не знамъ ни самъ." Али што се онъ више браняше, она све више навальиваше на нѣга да іой каже зашто се насмеяо. Найпосле іой човекъ рече: „Ако ти кажемъ, я ћу одма умрети." Она опетъ зато немарећи єднако навали говорећи де другчіе неможе быти него да іой каже. У томъ дођу кући. Одседнувши съ коня, човекъ одма наручи мртвачки сандукъ и кадъ буде готовъ, метне га предъ кућу па каже жени: „Ево садъ ћу лећи у сандукъ па да ти кажемъ за што самъ се насмеяо; али како ти кажемъ, одма ћу умрети." И тако легне у сандукъ, па іошъ єданпутъ обазре се око себе, кадъ али онай матори пасъ дошао одъ стоке и сео му чело главе па плаче. Човекъ опазивши то рече жени: „Донеси єданъ комадъ хлеба те подай томе псу." Жена донесе комадъ хлеба и баци предъ пса, али пасъ неће ни да гледи, а петао дође и стане клювати у комадъ; онда пасъ рече петлу: „Несрећо несита! теби є

до ела, а видишъ гди газда оће да умре!“ А петао му одговори: „Па некъ умре кадъ є лудъ. У мене има сто жена, па ін свабимъ све на єдно зрно проє кадъ гди нађемъ, а кадъ оне доћу, я га прождеремъ; ако ли се коя стане срдити, я є одма клюномъ; а онъ ніє вредань єдну да умири.“ Кадъ то човекъ чує, онъ устане изъ сандука, па узме батину и дозове жену у собу: „Оди жено да ти кажемъ.“ Па све батиномъ по ньой; „Ето, то є жено! Ето то є, жено!“ И тако се жена смири и никадъ га више не запыта да іой каже зашто се смеяо.

ПОДГРѢВЦИ.

Найвеће у целомъ свету фабрике, коє цыгаре израђую, налазе се у Манили, одкудъ оне, наймиліе Манила-цыгаре долазе. Више одъ десетъ илада девоякa наоде се у двема правителству принадлежећимъ фабрикама непрестанце у послу, а израђенъ еспапъ тако силну продаю наоди, да несматраюћи на грдно количество, коє илядама руку свакій данъ израђую, опетъ се никада неможе велика готовина да нагомила. Те две фабрике заузимаю цео єданъ дугачкій сокакъ, а у ньинимъ пространимъ дворанама виде се раденице, како различите за израђенъ прекрасны ти' цыгара изискуюће се манипулаціе са удивленя достойномъ вештиномъ извршую. Страовита ука бука ори се изъ ти дворана, гди стотинама руку петельки свои лишена лишћа съ ножевима своима изравнюю и углачаваю.

— Велика архива венеціянске (млѣтачке) републике брои 13 миліона свезки и наоде се у 300 соба некадашнѣгъ монастира. Међу тима се налази рукописа и диплома одъ разны владѣтеля найстарієгъ времена.

— Енглески миссіонеръ, докторъ Вендвудъ, имао є прилику у Нанкингу єданъ родъ хинеске библіе видити. Библія є та была скупоцена и необично начинѣна. Она се састояла изъ ружично-црвене боє свиленогъ атласа, кои є преко сто аршина дугачакъ и скоро аршинъ широкъ быо. На томъ скупоценомъ комаду была су писмена измолована, посао кои є тако исто тежакъ и труданъ быти морао, као што є и дѣятелность млоги писара на себе обратити морао. Дугачакъ тай комадъ быо є са златнымъ печатанимъ линіяма поделѣнъ на просторе, кои су стопу єдну шикори были, и на коима су єдвако повише заглавія написани были. Черте писмена изгледале су особито накићене. Свилена та матерія была є некогъ рода туткаломъ, іошть светліомъ направлѣна, него што є свила по себи безъ тога была и изгледала є врло чврста и постояна. На свакомъ є краю одъ тога комада сребрна и богато позлаћена шибка, мотка, утврђена была, на кою се библія наместити могла. Ове су се шибке у скупоценой полици—рафу— око своє осовине тако лако окретале, да се, докъ се єдна страна библіе око шибке своє увіяла, друга страна библіе одвіяла. Цела справа ова заузимала є дворану єдну одъ прилике десетъ квадратны хватій велику. Као што Вендвудъ мисли, библія є ова при свемъ томъ съ млогимъ изменама написана, и садржи у себи поредъ изоставленя читавы коньига и смѣсице хинески научены мужева.

— Енглескій капетанъ Александеръ преданъ є было и срцемъ и душомъ за путешествіама, а имао є на то и природанъ даръ. Онъ є више одъ десетъ година у самомъ путованю провео. Напоследку є посѣтіо и южну Африку, коє му є мимогредно служило као за предуготовляванѣ за женидбу. То есть, онъ є испросіо было за себе девойку, па є исту подъ даромъ оставіо а предузео є путешествіе међу дивляке, изложіо се найвећимъ опасностима одъ лавова, елефанта, носорога, ноєва и маймуна, и текъ кадъ се као заблуђеный племићъ украшенъ са знацима побѣде, са лавовскимъ реповима, елефантскимъ предньимъ зубима, носорожкимъ роговима, ноєвскимъ перама и маймунскимъ кожама куће своіой вратіо, држао є да є брачногъ станя достоянъ. У коньиги путованя своги између осталога, казуе и то, каковогъ су Црнцы о различитости човеческе боє мнѣнія. Они веле: кадъ є Богъ белогъ човека створіо, позавиди му ђаво, па покуша и онъ, да човека створи. Истина нѣму є намѣра нѣгова добро за рукомъ изишла, само што є човекъ нѣговъ было црнъ као и онъ. Онъ се налюти и изъ лютине измане шакомъ и плѣсне то створенѣ своє. Одтуда дакле и данданашньій Црнцы пльоснастъ носъ и црну бою имаю.

— У целомъ свету найскупоцѣніе село зацело Реалъ дел' Монте у Меіини. Наши богатоши насваkій начинъ єду са сребромъ, али Реал-дел'-Монтезцы иду по сребру и живе у сребру. Калдрма и циглѣ плити каменѣ за зиданѣ ньіовы куће све є то одъ сребрне руде, само нажалость што нема доста важности да обытателѣ своє, кои богате жице у сусѣдству имаю, трудъ ньіовъ око разлучаваня исты награди.

— Єданъ чокотъ у Хамптонкуру, као чудо описую да є преко 110 стопа дугачакъ и коренъ нѣговъ, кои є више землѣ 3 стопе изишао, садржи у округу своме 30 палаца. У роднымъ годинама окити се онъ са више одъ 2500 гроздова одъ кои' є свакій, єдно на друго узимаюћи, по єдну фунту тежакъ а къ томе іошть и особито є вкусанъ и сладакъ.

— Да овай данашньій ратъ не само люде немилице коси, већъ да и страшногъ трошка стає, можемо ясно видити изъ овога, што су сами Французи у теченію прошлогъ Юнія мѣсеца у Криму изъ Француске примили Дакле: 10.098 коня и мазгій, 7404 вола и бивола, 6800 оваца, 4864 центи и 4204 сандука цвибока, 6531 центи брашна, 2232 центи сланине, 515 центи кафе, 1000 центи шећера, 571 центи пиринца, 8 лађій цвибока и брашна, 33,421 хектолитръ вина (хектолитръ є мера, коя садржи у себи 100 литра, а єданъ литръ две фунте течности,) 400 сандука и 5 тонна (тонна є лађарска мера 2000 фунти) ракіе, 1387 хектолитра рума, 51 704 центе ечма, 39.309 центи сена и сламе, 6617 центи дрва, 44.157 греда и дасака, две лађе опетъ тога истога, 25.000 торбій леба, 68 кола, 400 седала, 20 кола за прглягь, 4 преса (што ій вода окреће), 39.500 кошара (корпа што се са земльомъ напуня), 1000 коса, 73 предня и 117 стражньи станова за воєна кола, 400 точкова, 2159 снопа прућа за корпе и фашине, 11 сандука и 190 долана за топційску цебану, єдну лађу стварій потребны за логоръ, три лађе барута и ракетла, 100 буради тога истога, 332 сандука топцй-

ске цебане, 63 тонне шпитальски стварій. 97 балла платна, 44 сандука рукавица, 40 сандука дрвени цицела, 1000 крпа дебелога платна за цакове, 25.000 покривача, 393 балле съ хальинама, 63.000 киллограма лафета и точкова, 34.200 бомбій, танета и граната, 700 сандука и 2,514.634 фишека. И то є све у єдномъ месецу однешено и потрошено у Криму само на француску войску.

МРВИЦЕ.

— Неколицыни млады людій, изъ єдне окружне вароши, падне у паметь, да шалу проведу съ єднимъ човекомъ, кои се често опіяо. И заиста после неколико дана овай у варошь дође, добро се напіє, и почне се већъ у мракъ спремати, да се кући натрагъ врати. Но они пре нѣга иза вароши изиђу, и иза пута поседаю чекаюћи га да и онг дође. Скину га съ коня, и учине се тако, као да су му цепове испразнили, али му ништа одузели нису, после га опетъ подигну и посаде на коня, ошину коня и пусте овога да иде кудъ оће. Но болъ сигурности ради привежу га добро за коня, али му лице окрену коньскомъ репу. Конь познаваюћи добро путъ одкаса управо у село и стане кодъ кућевне капіе газде свога. Жена позна мужа свога по гласу и изиђе му съ горећомъ свећомъ насусретъ. Чимъ га опази у чудноватомъ томъ положаю запыта га; „шта то бы съ њимъ,
а онъ іой заплетаюћи єзыкомъ одговори: Неколико угурсуза оплячкаше ме на путу и поробише, а шта ми є іошъ найвыше жао, и коню моме главу одсекоше.“

— Отацъ рече кћери своіой: кћерко, ако се удашъ учини ћешъ добро дѣло; ако се неудашъ, учини ћешъ велико дѣло. Ахъ отацъ, одговори она, я ћу само добро дѣло да учинимъ, а велико ћу дѣло да оставимъ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— По гласу єдногъ писма изъ Берлина држи се за цѣло, да се у Парызу озбильно о миру ради, и да о томе сада найвише настои Баварска и Саксонія. Царъ Наполеонъ недржи за немогућно да се миръ неће моћи скоро повратити. Париске опетъ новине веле, да є францускій министеръ иностраны дѣла графъ Валѣвски казао посланицима нѣмачкимъ: да є найпречій путъ къ миру ако све нѣмачке државе пристану на страну западны сила, и онда бы Русія безъ одлаганя на миръ пристала, при томъ увѣравао є посланике стране, да Француска политика нема никакви скривены себичны интереса.

— Званичне француске новине туже се на поступакъ краля грчкогъ и кральице, и описую ій као явне пріятелъ руске. Особито замѣрава Француска, што су се садъ скоро крмль грчкій и кральица свратили у скороздиданy руску цркву у Атини подъ тымъ изговоромъ, да виде како є црква молована, а у цркви свештенство и народъ стаяли су готови, и како є краль съ кральицомъ ушао, служба и молебствіе почне за побѣду рускомъ оружію противу непріятеля православне вѣре. По томе допису у званичнымъ францускимъ новинама заключую млоги да ће западне силе скоро прекинути сношенія са Грчкомъ. Исто тако и кралѣство неаполитанско све већма и већма долази у замерку Француза и Енглезима.

— Министеръ краля белгиского излазіо є предъ цара францускогъ поради преговараня о миру, и царъ є казао да ће се упустити у преговоре радо, само ако Русія буде искрено склона миру.

— Одъ 18. Окт. пишу изъ Одесе: да царъ Александеръ намѣрава са своіомъ браћомъ у Николаѣву провести целу зиму. По новой єдной наредби лако ранѣни официри неће одъ сада у пензію долазити, него ће съ повышенѣмъ єдногъ чина, обучавати нове войнике, да око тога здрави официри недангубе.

— Изъ Крима нема никакви новости. Главный станъ Горчакова сада є у Бакчи-Сараю, кои утврђуе на брзу руку ту одъ саме природе за обрану згодну варошь. Жителъи те вароши (по већой части су Татари) добили су заповѣсть да се мораю у Симферополь селити.

— Распра између Енглеске и Америке све озбильнія постаѣ. Америка закгева страота млого коѣшта, а Енглеска све іой одриче и ништа нечини. И по томе немогу се ове две землѣ тако брзо изравнати.

— На бойномъ полю нема никаквы важны новости. Само се чуе да є Омръ-паша неку часть ране и воѣны потреба што се руской войсцы носило, срео и отео, и томъ приликомъ да су Руси око 300 людій изгубили. Поредъ тога гласа чуло се да ће руска войска зимусъ повући се одъ Карса.

— У Парызу ишла су царева кола да приме цара кои є изъ Фонтенблоа долазіо, єдномъ катани зазре конь, и тимъ случаемъ испадне му пиштоль, и кадъ падне на землю пукне, и кугла погоди єдногъ надничара; и одатле пукне гласъ по целомъ Парызу да є опетъ на цара неко пуцао. Царъ како є чуо за тай случай пошлѣ ономъ ранѣномъ своегъ првогъ лѣкара и хиляду гроша.

— Херйхерцога Фердинанда Макса (брата цара аустрійскогъ) кои се возіо крозъ Трієстъ, преврну се кола, и онъ опасно буде на глави повређенъ. На тай гласъ царъ є изъ Беча у Трієстъ отишао. И по последнѣмъ извѣстію опасность є прошла.

— Американска флотила састоћа се изъ 9 фрегата 1 параброда и 1 одъ маньи лађа, приспѣла є у Пирею, и одандe намѣрава пловити у Цариградъ.

— Генералъ рускій Кохановићъ кои се у Кинбурну предао, безъ икакве страже са своіомъ свитомъ слободно шета по Цариграду, и свуда є съ одличіемъ приманъ.

ОГЛАСИ.

Два коня дората одъ четири године, заєдно са амовима и єднымъ колима, налазе се на продаю. Ко жели купити, може ій у кафани г. Николчета, на малой піяцы, до идуће суботе видити и цену дознати.

— У кући Манойла Антонієвића болтаціе у пиварскомъ сокаку има єдна магаза за издаванѣ подъ кирію. Ко жели узети нека се у той кући яви.

Одгонетка. — Муня.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 4. Новембра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 90.

МИЛАНИМИЛКА.

(продужено)

Ясный гласъ пѣвца заєдно съ флаутомъ ућути, и вѣтрићъ є крозъ тихій ютреный воздухъ разносіо одзивъ пѣсме нѣгове низъ долину. Али та песма нашла є већій одзивъ у прсима србскимъ; кодъ свакогъ кои є слушао была су чуства до суза побуђена. Тишина и ћутанѣ скуплѣны бѣгунаца прекине се лакимъ жуборомъ разговора, свакій є радъ было да своимъ найближемъ своє осећанѣ саобшти.

„Ко є то што тако лепо у страни пева?“ упыта єданъ Панчевацъ, кои є са своимъ пазльивостћу целу песму пратіо.

„А ко бы знао.“ одговоре неколико ньи. На то се окрене єданъ старый бачкій свештеникъ, дуга бела брада покривала му є све прси, она се по црнымъ хальинама преливала као сребро, нѣгова дуга коса была є низъ леђа пуштена. На нѣговомъ бледомъ и озбильномъ лицу огледало се поштенѣ, скромность и побожность. Човекъ ніє могао у нѣга погледати а да се неопомене каквогъ светца, али не оны светаца кои яшу на беснимъ коньима, носе оклопе и са копльмъ бію аждає, него онаквы светаца, кои нигда у календару нису были уписани, а кои заиста по своимъ поштеню и смирености, па найпосле и по брады и по хальинама заслужую ту найвећу титулу коју смртны смртныма придаю.

„Я незнамъ име тога пѣвца“ рекне тай свештеникъ „али нѣговъ гласъ врло ми є познатъ, и чини ми се кадъ бы га видіо могао бы га познати.“

„А гдѣ сте іоште слушали нѣговъ гласъ?“ упыта любопитльиво нѣговъ сусѣдъ.

„Немогу вамъ о томе ништа говорити. Немогу се безъ суза опоменути оногъ дана кадъ самъ тай истый гласъ слушао, она песма, и сада пролази крозъ мене као каква стрела.“

„Па зашто намъ не-бы казали, да познамо изъ ближе тога пѣвца, што се као птица у шуми сакріо па пева, а неда се видити, рекне єдна лепа госпоя, и са детиньомъ оданостћу полюби тога старца у руку и седне према нѣму.

„Децо.“ рекне старацъ и осмене се, и тай осмей огране све душе нѣгови ближньи, као кадъ у лютой зими крозъ облаке сине сунце на снѣжне долине „вы знате да стари люди свагда падаю у ту погрешку, да и найманьій догађай неумеду укратко да приповеде, я самъ старъ, я бы вамъ моимъ разговоромъ досаду чиніо, моє причанѣ неће васъ развеселити, зато идите децо по шуми, и уживайте ово лепо майско ютро, тражите одъ птица и одъ цвећа утѣхе, у моимъ є прсима сама жалость, мене оставите, и непитайте ме за онай данъ кадъ самъ првый путь гласъ тога пѣвца чуо, непитайте ме за ону пѣсму кою є онда певао. Онда кадъ самъ овай гласъ слушао текле су моє сузе као и мало пре кадъ є певао.“

„То мора да є врло жалостна песма была?“ рекне єданъ.

„Ніє, него одвећъ радостна, онакву радостну пѣсму нигда више неће моє уши чути.“ Одговори старацъ.

„Е па причайте намъ мы ћемо васъ радо слушати“ повичу са свію страна, и сви се скупе, и єдни посѣдаю а други су стаяли и очекивали шта ће причати.

„Дѣцо моя!“ почне сѣдый свештеникъ — „у вашой души іоште ніє изглађенъ ланьскій првый Май. Ко є на тай данъ у Карловцыма было, тай нигда се неможе о нѣму ситъ наприповедати. Стра ме вата и чини ми се да санямъ, кадъ помыслимъ у каквой смо радости онда были, а у каквой туги и бѣди сада се налазимо. Данасъ є равно година дана кадъ самъ у оной великой скупштини у Карловцыма было. То є найлепшій данъ године, што є промысао изабрао да буде найрадостній данъ целогъ Србскогъ народа. Поєдиный гдѣ-кои предѣли гдѣ Срби живе, имали су истина пре тога доста срећны и веселы часова, али цео србскій разсеяный народъ, одъ смрти Душанове па до данасъ може у своіой исторіи записати, само єданъ данъ као данъ свесрбске радости, а то є данъ ланьскогъ првогъ Мая. Изъ Далмаціе, Црнегоре, Србіе, Босне, съ Косова, изъ Бачке, Баната, Срема, Баранѣ, Рватске, Славоніе, єдномъ речію, изъ свію краєва гдѣ Срби живе было є званы и незваны посланика. И садъ после ове несрећне пропасти видимъ, да насъ є судбина навалице онде скупила, да се може-быти последный путъ у име целогъ разсеяногъ народа видимо, изгрлимо, изговоримо, изплачемо и изядимо слободно. Одъ оногъ доба, одъ кадъ є круна Душанова разкомадана, па до тога

дана, ніє се нигда србскій народъ изъ свію свои краєва скупіо, и данъ своє надежде славіо; и верујте да є то было и последньи данъ. Ни єдногъ дана неће выше наши потомци у исторіи наћи, кадъ є снужденый Бошнякъ стаяо поредъ богатооружаногъ Србіянца, кадъ є суровый Црногорацъ са засуканымъ рукама коє су научиле да секу, грліо разнѣженогъ Новосаћанина у нѣговомъ бечкомъ фраку и белимъ рукавицама; кадъ є Сремацъ пытао Призренца налазили се іоштъ ко годъ живъ одъ нѣгове родбине у ћаковомъ полю, за кою су му нѣгови прадѣди причали да є остала тамо и да слави светогъ Саву. Сви предѣли србскогъ народа были су заступани, и сва станя, године и званія изядничило є одушевленѣ, братство и србско име.

Свештеници, селяци, трговци, солдати, официри, ћаци, майстори, све є то измешано єдно до другогъ стаяло, само за Србство дишући. Насъ хилядама стаяли смо, и гледали смо на оно место гдѣ є Патріярхъ стаяо. Два монаха, кои су сада Архимандрити, заступали су онда достойно два србска апостола. Каћанскій и Груићъ приправили су своимъ говоромъ народъ на веселѣ тога дана, и на борбу, коя намъ є после одма и дошла. Каћанскій разнѣжіо є наша чуства говорећи намъ о нашой жалостной прошлости, и прочитао намъ є права дарована одъ царева аустрійски; Груићъ насъ є своимъ громовитимъ гласомъ довео у одушевленѣ да смо сви были готови изгинути, а неуступити никоме ни єдно словце одъ наши права.“

„Єсть, єсть,“ пресече єданъ приповеданѣ — „и я се добро опоминѣмъ да є онда казао: „да ћемо се воде на Айдук-чесми напити. — “

„Само што онъ ніє мисліо да се напіємо ове воде као бегунци — “ привати другій „єръ ко се онда надао да ће насъ Мађари овако сатрти, и да ће царева войска имати съ ньима толико посла “

„Далѣ, далѣ причайте!“ повичу остали, и сѣдый свештеникъ настави своє приповеданѣ.

„Патріярхъ подигне се на свомъ узвышеномъ месту; и говоріо є дуго и тихо; говоріо є оно што є у срцу свакога Србина было уписано. Опоменуо насъ є на оно, на што су намъ она два говорника чуства узкипила. казао намъ є да су Срби имали своє деспоте и патріярхе, кои су цара и цареву землю на граници бранили; и да цару неће ни сада быти противно, да Срби у ова, за свою народность опасна времена, изберу себи опетъ Войводу и Патріярха — затымъ онда ређао намъ є заслужене и чувене Србе, при спомену свію имена, сви смо ћутали и у тишини слушали далѣ. „Ако оћете Србина войника!“ продужи Патріярхъ узвишенымъ гласомъ — „кои и данасъ на бойномъ полю съ голимъ мачемъ стои, и кои ће быти кадаръ бранити ово што овде мы заключимо; ако хоћете себи за войводу войника, кои є и срцемъ и душомъ Србинъ; кога искреность, поштенѣ и храбрость сви познаю и хвале, ако хоћете таквогъ войводу онда узмите Стефана Шупльикца!“ — Далѣ нѣгове рѣчи нису се могле чути, хиляде уста отворе се, и неизброєно „живіо! живіо!“ заори се на све стране. Іоштъ ніє было све свршено. Звоно са катедралне цркве зазвони и на тай знакъ сви уђуте и тишина се поврати. „Бирайте патріярха.“ —„ Кога ћемо другогъ достойнієгъ наћи кромѣ тебе срећный старче.“ повиче народъ са сви страна; и онда владике, официри, прости граничари, свештеницы подигну данашнѣгъ Патріярха у висину на рукама; и сви смо проливали сузе радости. Али ко є ту одъ Србa было а да ніе одь радости плакао; ко є могао то све очима гледати, а да га необузму нека виша, можемо слободно рећи небесна чуства. Као єднымъ гласомъ, као изъ єдны уста заори се пѣсма: „Сей день єгоже сотвори господь, возрадуємся, и возвеселимся вонь.“ Пушке на све стране почну пуцати, сва звона са свію цркви почну звонити, хиляде капа у висину полете. Радоснієгъ и сложнієгъ дана, неможе намъ показати исторія србске прошлости. Я и данасъ кажемъ, ко ніе лане на данашньи данъ у Карловцыма было, тай незна и неће нигда знати шта є то народно веселѣ. Ко є ту было и то све гледао и слушао, тай ће за читавъ свой животъ имати съ чиме подгревати своє срце, да му спрамъ своегъ рода неоладни. Ту ниедно србско око ніе остало, коє се сузомъ радости ніе оквасило.

После тога избора Патріярхъ опетъ появи се на свомъ узвишеномъ месту, све очи полете на нѣга и свакій є мысліо да гледа предъ собомъ патріярха Чарноєвића. Кадъ се сви стишаю, почне онъ яснымъ гласомъ: „Браћо у име Бога избрали смо Войводу и Патріярха, оживили смо наша права, тымъ смо постали народомъ, и престали смо быти Фајта, као што су насъ наши непріятельи звали и сматрали. Царъ ће наше изборе признати и потврдити, али цару непокорни Мађари, кои неће ни за какву другу народность у Унгарской да знаду, они ће браћо завойштити на насъ. Мы морамо бранити све ово што данасъ овде заключимо, зато закуните се да ћете съ оружѣмъ и са животима вашымъ бранити све оно што данашня скупштина рѣши. Што се мене тиче, мои су дани готово изброяни, я самъ старъ, али опетъ ћу у єдной руцы крстъ, а у другой саблю, ићи предъ вама противу свакогъ оногъ, кои намъ одриче права коя приличе єдномъ храбромъ и поштеномъ народу.“ После тога говора свечаный тренугакъ настане. — Сви дигнемо руке у небо, Србіянцы подигну голе ножеве и запете пушке, и закунемо се изгинути као што су намъ стари на Косову изгинули, а ништа непопустити одъ наши права, одъ права коя насъ народомъ чине. — Одатле одемо у цркву; и нигда немогу заборавити. ону радость кадъ самъ ту чуо, гдѣ свештеникъ гласно спомену србскогъ войводу Стефана, и патріярха Іосифа. — Народъ ніє могао одолѣти своіой радости, и ту у средъ цркве загрми опетъ „живили, живили!“ — Затымъ иза певнице заори се онай истый умилный гласъ, когъ смо мало пре изъ шуме чули. „Тебе Бога хвалимъ, тебѣ благодаримъ,“ одпояо є савъ народъ, али онай гласъ предводіо є и надвисіо є све друге гласове. Ту самъ првый путъ чуо онай гласъ, зато самъ га одма и познао, и зато нигда га нећу моћи ни заборавити. Онда є было веселѣ, онда є стаяла отворена будућность предъ нама, онда є свакій Србинъ имао крила, и надежда осіяла є све желѣ нашегъ народа; а данасъ, после тако краткогъ, времена, данасъ првый Май дочекуемо овде као бегунцы, наше су надежде уништене, наше куће попалѣне, наше иманѣ разтуре-

во, наша браћа поубіяна. Данасъ“ — продужи сѣдый свештеникъ, и подижући къ небу руке устане на ноге, и сви се за њимъ ћутећи подигну и скину своє капе, а жене клекну на колена, — — „Данасъ о боже, кога путове смртно око невиди, подижемо теби опетъ руке, и опетъ се заклињемо да ћемо остати Срби, макаръ насъ пакостна судбина іоштъ на већа изкушења мећала — мы ћемо чувати србско име макаръ као израилѣвъ народъ немали нигдѣ отечества — то намъ є име мило и драго; сносићемо господи све пакости и мученя као што є сносіо твой єдноródный сынъ, трпићемо и надаћемо се докъ насъ єдногъ трає. — У надежди на тебе Боже, прежалићемо наше попалѣне куће, као што є Русія прежалила свою Москву, заборавићемо нашу побієну у водтуђену децу, као што є Вавилонъ заборавіо своє младенце; молећи се теби и мислећи постояно на твою правду трпимо и надамо се. Єданъ несрећанъ народъ подиже теби руке господи и молити се, не ропће на тебе, не очаява на себе. — А вы жалостна моя браћо, кои сте негда подъ єднымъ патріярхомъ оставили своє куће и њиве, и изъ овы исты предѣла прешли у Унгарію да само спасете своє име, свою вѣру и єзыкъ. вы данасъ подъ овымъ другимъ патріярхомъ. прешли сте опетъ овамо у своє старо отечество, и све што сте пренели са собомъ то є име вѣра и єзыкъ србскій, то намъ є сачуваный аманетъ нашы прадѣда, нашы царева и светаца, съ тымъ браћо бѣжаћемо изъ државе у државу, и макаръ были вѣчни бѣгунци, зваћемо се опетъ вѣчни Срби. — Наше радости и надежде прошле су. Заборавите ону пѣсму ланьскогъ првогъ Мая: „Сей день єгоже сотвори господь!“ и пѣвайте данасъ: „На рѣкахъ Вавилонскихъ тамо сѣдохомъ и плакахомъ!“ — место ланьски радосны суза, данасъ проливайте сузе горкогъ страданя. Народъ србскій браћо на крсту разпетъ стои, жучемъ га напаваю непріятельи, као сына божіегъ. Као што вѣруєте да є Христосъ воскресао, тако вѣруйте и надайте се да ће и народъ србскій воскреснути; тешко угнѣтенѣ одскочиће одъ србскогъ народа, као што є тешка плоча одскочила одъ спасителѣвогъ гроба — али данасъ браћо роните сузе горкогъ страданя, свећа нашегъ живота іоште гори, али свећа наше среће угашена є. — Ко има гласа нека данасъ кука, нека пева — авай наше за мало-л' беяше!“

Далѣ ніе могао говорити, гласъ му се загуши плачемъ. Онъ ућути и покріе рукама своє сузне очи; а сви око њега као изъ єдни уста почну тужнымъ и дрктећимъ гласомъ певати:

„Свећа наше среће,
На вѣки с' угаси;
Нигда Србство неће
Већ круна да краси.
Кратко време сунце намъ греяше,
Авай наше, за мало-л' беяше.

Сва су србска крила,
Веће поломлѣна;
Сва надежда мила
У гробъ положена.
Кратко време сунце намъ греяше,
Авай наше, за мало-л' беяше.

Умре намъ Войвода,
А Патріярхъ страда,
Пропаде слобода
Душманъ опетъ влада.
Кратко време сунце намъ греяше,
Авай наше, за мало-л' беяше.

После те песме сви оборе главе земльи, и ћутећи брисали су сузе са свои очію: нема тишина владала є, само две кукавице несрећнимъ своимъ гласомъ продужавале су свою песму. Славуи были су умукли, цвеће скупило є своє развіене листе и тужно є оборило свою главу. Єданъ кочіашъ Турчинъ, пошто се напіо воде, погледа на овай ожалошћеный саборъ, сладко се насмеє, и одлазећи почне гласно певати:

„Устай, устай Србине, устай на оружѣ!“

(продуженѣ слѣдує)

ПОДГРѢВЦИ.

— У Нубіи постои найстрожіи законъ, да мати, како кћеръ уда, докъ є годъ жива съ истомъ ни речице проговорити несме. Зато дакле тамошньи оженѣни люди далеко болѣ, задовольніе и срећніе живе, него ма гди изванъ Нубіе.

— Поморански и пруски простацы имали су у прећашня времена обичай, а може лако быти да и данашньимъ даномъ имаю, да лулу употребляваю за означенѣ времена или одстоянія места. На примѣръ, они кажу: „одъ овогъ до оногъ мѣста има лула дувана,“ и т. д. У Паризу се пакъ садъ цыгаре на истый начинъ употребляю. Траянѣ єдне цыгарс т. є., докъ се єдна цыгара изпуши, узима се за єдиницу, и по томе се растояніе мери. Господа Паризліе кажу на примѣръ, одъ овогъ до оногъ места има толико цыгара пѣшице, толико на коню, а толико на коли.“ Єданъ директоръ театра рекао є єдномъ списателю: „Ваша є шальива позориштна игра сасма дугачка, она трає полдругу цыгару.“ Шта више, єданъ господинъ, кои є по договору на некомъ месту господичну єдну дуго чекао, пребаціо іой є то овимъ рѣчма: „А гди сте толико? Я скоро већъ две цыгаре овде на васъ чекамъ!“ — То є єзыкъ госпоштине, кои, штета, іоштъ ніе кодъ насъ познатъ.

— Три су ствари коє женске обићи немогу. Прво, оне немогу на поредъ какове трговине, коя ствари по моди продає, проћи, а да предъ ню нестану, или се у ню несврате; друго, оне немогу никаково лепо дете видити, а да незапытаю: колико годиница има маломе или малой? и треће, оне немогу никакавъ комадъ платна гледати, а да незапытаю: пошто є рифъ?

МРВИЦЕ.

— Господинъ єданъ узме простака єдногъ до сво га служителя и рекне му: Толико и толико ћешъ имати плате; и ако се добро узвладашъ сваке године и по єданъ поклонъ: а и у моє ћу те альине облачити. Про-

стакъ изванъ себе одъ радости, што є тако прекрасну службу добіо съ неописанимъ веселѣмъ навуче на себе служительску униформу. Слѣдуюће ютро неизаће господину своме. Овоме опетъ буде време дугачко, па га викне. „Овде самъ!“ одговори онъ изъ постелѣ своє. Напоследку ускипти у господину нестрплењъ, почемъ се онай изъ кревета никако и недиже, па полети къ нѣму, и хтеде га штапомъ изъ постелѣ на ноге дигнути. „Не, господине! рекне простакъ, та нисмо л' се мы погодили, да ме вы у лепе альине облачите; па одкадъ я већъ на васъ изгледамъ.

— Карлъ II. краль енглескій, текъ се са помоћи млоги подайника свои круне дочепати могао. При овой прилики врло му є млого на ползу служила ревность и и дѣятелность Лорда Шревсбура и зато му є премлого благодаранъ быти имао; али онъ при свемъ томъ заборави услуге, коє му є лордъ учиніо, и посве ништа нехте за нѣга чинити. Єданпутъ кадъ є лордъ съ краљемъ у лову быо, пріяви се овоме депутація єдна изъ Шотланда. Краль неимаюћи волю, да имъ желю испуни, рекне лорду: Представляйте вы краля; а я ћу место ваше заступити. Депутація предстане а лордъ ій съ овыма речма предусретне: Господо моя! немойте се нинайманѣ о томе чудити, што я іошъ ништа за васъ учиніо нисамъ. Ево видите овде (показуюћи рукомъ на краля) лорда Шревсбура; овоме имамъ я на круни моіой благодарити, па при свемъ томе іошъ му никакво доказателство признателства мога учиніо нисамъ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Сва извѣстія изъ Крима саглашаваю се у томе, да се до пролећа неће никакве битке догодити. Саюзницы имаю довольно войске да се могу преко зиме одъ нападаня рускогъ бранити и одржати, у пролеће пакъ они ће се съ новомъ войскомъ подкрепити и далѣ ратованѣ предузети. У Азіи одъ 17. Септ. ніє се ништа знаменито догодило. Целу годину проведоше Руси око Карса; и ако оставе Карсъ за цьи ће быти врло велика штета, а на то могла бы ій више наступаюћа зима него приближаваюћа се войска Омер-паше, принудити.

— Као што новине пишу: Русія намѣрава на пролеће на неколико великій одѣленя, сву свою войску поделити, и свако то одѣленѣ ратоваће само за себе независимо, и безъ помоћи другогъ одѣленя.

— Руске войске има сада у Бесарабіи и Херзону и поредъ Прута 120.000., у Криму и Перекопу заедно съ резервомъ 180.000 према Кавказу 79.000. Войске руске кодъ Карса нема више одъ 35.000. Сѣверне границе руске што бране 80.000. Колико пакъ войске у Польской, Подоліи и Волхиніи има нико неуме казати. Русія у овой трећой години ратованя развила є сву воєну свою снагу до свога найвишегъ степена.

— Съ Црногорске границе одъ 19. Окт. пишу: да Турцы све више и више съ Црногорцима замећу кавгу. Црногорци отели су одъ Турака 1200 оваца, коіомъ приликомъ тукли су се съ Турцима 3. сата, и погинуло є 16. Црногораца.

— У Србскомъ Дневнику № 86. печатанъ є єданъ чланакъ о бывшемъ Инспектору школа. У томе чланку наводи се свршетакъ єдногъ званичногъ акта Попечителства Просвештенія. Такво точно наводенѣ тога званичногъ акта, а при томъ и означенѣ тога чланка са **Н.** млоге є навело на ту мысао да самъ я тай чланакъ написао. Зато, што знамъ да такви изводи званичны акта нерадо се примаю кодъ насъ, нашао самъ за добро, да овымъ у кратко увѣримъ читателѣ онога чланка, да га я нисамъ писао, и онда кадъ є тай актъ писанъ да и нисамъ служіо у Попечит. Просвештенія, и да истый актъ нисамъ нигда ни читао. По саымъ тымъ околностима, онай г. дописатель погрешіо є врло, што є, наводећи речи званичногъ акта, метую у свомъ чланку зачално слово єдногъ одъ чиновника истогъ надлежателства. А могуће да є то и погрешка при штампаню учинѣна, и место познатогъ дописателя подъ **П**, опгрешно печатано **Н.** Међу тимъ читательима є и то познато да и имамъ своє новине и немамъ времена и потребе у туће новине писати; а при томъ и то знаду да я — докъ самъ имао ту слабость, криву Дрину исправляти — нигда нисамъ у моимъ саставима, моє име кріо.

Столоначалникъ Попеч. Просвештенія
Л. П. Ненадовићъ.

ПОЗЫВЪ

Подписаный обявлює читательима своимъ да се у Земуну печата, и скоро ће изъ печатнѣ изаћи

ТРЕЋА СВЕСКА

ШУМАДИНИЧЕТА,

садржаваюћи у себи єдну лепу и врло занимльиву новелу, а по томъ друге кньижевне занимльиве ситнице и мешовите песне. Цена є као и првимъ двема свескама 1. цванцыкъ.

Прве две свеске Шумадинчега садрже слѣдуюће предмете: 1. Княжевъ погледъ, 2. Постанакъ првогъ Совѣта у Србіи, 3. Првый коракъ у светъ, 4. Утѣха, 5. Молитва, 6. Єдина надежда, 7. Господаръ душе, 8, Богъ боговъ, 9. Котарскій Сердари, 10. Будала деветнаєстогъ века, 11. Старацъ и смрть, 12. Селякъ и пси, 13. Орао и нѣгово перо, 14. Растъ и трска, 15. Пасъ и нѣгова сенька, 16. Лавъ и мишъ, 17. Надписъ на гробу єдногъ пса. 18. Юнакъ дунавомъ плови, 19. Листъ, 20. Освета, 21. Месоєће и проче.

Познато є да одъ гг. скупителя зависи разпространенѣ кньига, и заиста кадъ се човекъ увѣри съ каквымъ є трудомъ скопчано то родолюбиво скупланѣ пренумеранта, онда мора свакій кои люби напредакъ кньижевства почитовати и уважавати пожертвованѣ и трудъ свію оны кои се тога посла примаю. Єръ кодъ насъ є лакше написати него распростретн какву кньигу. Овымъ позывомъ умолява подписаный да бы се примили скупляня пренумеранта на више именовану кньигу. Ко се на све три поменуте кньиге запише цена є два цванцыка и по за све три. Имена бы-ће печатана. Кадъ ко кньиге прими онда ће и новце положити. Молимо да се имена гг. пренумеранта до 25. Нов. пошалю, а кньиге ће се одма при свршетку овогъ месеца разпослати.

ГГ. скупительима свака осма кньига на даръ за ньіовъ трудъ.

УЧРЕДНИКЪ.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 7. Новембра 1855.

ШУМАДИЈКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 91.

МИЛАПИМИЛКА.

(продужено)

II.

Сунце є већъ было далеко одскочило на небу, и са своимъ ютреньимъ зрацыма спѣшило є да обаси све росне краєве Кошутняка; али као преодница нѣговогъ зрака, као одсіяванѣ нѣгове свѣтлости, приближавала се узбрдо полако єдна девойка, коя бы слободно могла рећи: ярко сунце лепша самъ одъ тебе. Коя є на свакій пролетный цветъ могла погледати, а да ни мало незавиди нѣговой лепоти; она є млада была као роса, коя се око нѣ по трави као бисеръ блистала; она є румена была као румена ружа, коя іой є на прсима стаила, и коя є лепше и веселіе цветала него на своіой грани одакле є узабрана. Поредъ нѣ ишла є єдна средовечна сувоня ва жена, године су већъ быле прогрушале нѣну косу, али нису могле лепе черте лица младости нѣне изгладити, то є была мати те девойке. Обе су быле обучене у црне хальине, жалость, тешку неку жалость оне су сносиле. Црне хальине на ньима нису изъ какве притворности или суете ношене, као што млоги други носе. црне хальине на ньима быле су правый образъ ньіове унутрашнѣ туге.

„Ха, ето намъ и оне лепе бегунице!“ рекне єданъ одъ оны што су на трави око чесме седили, и сви погледаю низъ брдо, одъ куда є она полако ишла, и често застайкивала, да єдну лепу кошуту милує, и да іой шећера изъ руке дає.

„Я є често виђамъ съ нѣномъ майкомъ, и бадава самъ разпитиваю ко є и одкудъ є, нико ми до сада ніе умео казати“ привати єданъ младъ удовацъ, и почне намештати свою дугу косу, и свою мараму на врату.

„Я є познаємъ изближе предузме речь єданъ омалечакъ дебео старчићъ, „али немойте се намештати, она већъ мисли на другога,“ придода смешећи се.

„Па ко є та девойка молимъ васъ, за кимъ носи црне хальине, има-ли рода, има-ли говаца?“ упыта опетъ любопытльиво онай удовацъ; и сладко се при последнѣмъ питаню осмеће. Єръ удовци и удовице кои су већъ прошли єдан-путъ крозъ школу брака, быше свагда разпитую за иманѣ, него-ли за лепоту, наклоность срца и за младость. Съ искуствомъ и са ладнымъ куцанѣмъ срца бираю они себи второгъ друга. Само млади првоженци и девойке одъ шеснаєсть година слѣдую слепо своіой любови, и своіой уображеной срећи. А знамо, да любавь ніє ништа друго него єданъ лепъ санъ младости.

„То вамъ є господине удовица богатогъ Селанина изъ Баната. Онъ є быо далеко познатъ, може быти да сте слушали о нѣму, и я самъ слушао о нѣму пре него самъ га видіо. Нашъ састанакъ быо є безъ икакве знаменитости, али кадъ помыслимъ на нашъ растанакъ, и садъ ми се кожа єжи. Представите себи я нити самъ младъ ни лепъ, нити самъ у нѣговой кући быо познатъ, па самъ му ипакъ украо жену и кћерь, и іошть на нѣговымъ колима.“ И свршуюћи те речи сладко се насмее. „Како є то было? причайте намъ,“ повиче неколико гласова. И као што є познато да стари люди воле причанего слушати, тако и тай старчићъ отегне ваздань свою приповедку.

„То вамъ є врло чудновато было. То вамъ є готово єданъ малый романъ, когъ ћу вамъ я у кратко приповедити; али то вамъ ніе романъ изъ нашы изображены времена, гдѣ се девойке на углађену мирисаву косу, на лепе хальине и речи маме, него то вамъ є романъ изъ ритерски или болѣ рећи изъ айдучки времена, гдѣ залюблѣни отимаю своє девойке съ оружанимъ четама, као што се у нашимъ песмама пева.

При почетку овога рата я се нисамъ хтео млого мешати, и остао самъ быо међу Мађарима, али како видимъ да почеше по гди-кое Србе ноћу затварати, я онда скупимъ нешто мало могъ иманя и новаца, узмемъ мађарскій пасошъ за Темишваръ, па окренемъ другимъ путемъ къ Дунаву. Страже и чете мађарске врвиле су свуда, и я због тога нисамъ смео млого наєданпутъ путовати, него самъ у млогимъ местима по неколико дана остаіо као трговине ради, и тыме самъ трагъ заметао; тако самъ на єдномъ месту купіо неколико мерова зоби и на кола натоваріо. На момъ кочіашу премда є Србинъ быо, нисамъ смео мой правый путъ казати, а све самъ се ближе Дунаву и србской войсци приближавао. Путуюћи тако, єдно вече омрknемо према єдномъ салашу; ту є была єдна лепа двокатна кућа, ограђена зидомъ, и после іошть неколико кућа. Све є то изгледало као єдно мало селце. Свеће су гореле на свыма прозорима, и я

смыслимъ да се свратимъ ту да ноћимъ. Єръ у таквой кући путникъ є опетъ сигурнін него на путу или у гостилницы, а нигди близу села ніе ни было. „Чій є то салашъ?“ упытамъ мађарскій єдногъ кои є врата одъ авліе затварао. „Пытай онога кои тай єзыкъ разуме!“ одговори ми онъ србскій — „и я самъ брате Србинъ, и радъ самъ овде да ноћимъ! него кажи ми чіе є то добро, и могу-ли ноћити.“ Ономе буде мило, и одговори ми: Ово є добро господара Селанића, и кадъ дочекуе и части толику мађарску господу и официре, вальда ће и васъ примити.“ Я пошлѣмъ тога слугу да яви домаћину и да запыта хоћу-ли моћи преноћити. Ніе мало постаило чуємъ єданъ гласъ съ прозора гдѣ виче, да се капія отвори и да се кола пусте унутра. Тако и буде. На степенима куће прими ме домаћинъ, и докъ смо се уз' степене горе у собе попели— већъ смо были искрени познаници, єръ ніе намъ више требало къ познанству у онаквимъ временима, него само неколико речи казати и чути. „Зло! мой брате,“ рече ми онъ са свимъ повериtелно, „неможе горе быти“ одговоримъ му я, и то намъ є довольно было за темель нашегъ познанства и пріятельства, и далѣгъ поверителногъ разговора Кадъ дођемо у собу представи ме нѣговой госпои и кћери, тымъ истимъ двема што на ону клупу седоше —“ при тимъ речма скине онъ свой шеширъ и поздрави обадве у црно обучене даме, коє су премда удалѣне, видѣле и томъ поздраву съ учтивимъ поклономъ одговориле.

„На шта є было одъ васъ и одъ оны други?“ упитаю далѣ безпосленн слушательи

„Разговарали смо се, и онъ ми се жаліо како често мора по читаву войску да рани и да части. „На што не бежите?“ упитамъ га я, — „читайте ово писмо и види ћете могу ли бежати“ рекне ми онъ и извади ми єдно писмо изъ астала. То є писмо у колико се могу опоменути овако гласило: „Нама є познато да вы Србима ревнуєте, али намъ є и то познато да сте добаръ и поштенъ граћанинъ нашегъ мађарскогъ слободногъ отечества; и ради смо да вамъ ни у чему небуде вредъ нанешенъ, зато близу васъ налазиће се 15 войника ради ваше сигурности, коє ћете вы дужни быти ранити, и за коју сигурность шиљаћете у главный нашъ станъ месечно хиляду форинти сребра, у дукатима, или у нашимъ банкама. Тешко вама ако побегнете. Онда ће ваша кућа у пламену изгорети, ваше цело имањ бы-ће одма продано, а вы гди се уватите бы-ћете одма убіени.“ На томъ писму было є Кашъ подписанъ. При таквимъ околностима ніе се могло бежати. Но поредъ свега тога рече ми да бы онъ радо утекао, али разаслао є своє људе да му потайно за мађарске банке купе цареве банке. У томе разговору зовну насъ на вечеру. Вечера є была господска, лепо циперско вино и садъ ми слади на устима. При трећой чаши куцнемъ се я съ њимъ и хтеднемъ за нѣгово здравлѣ попити є, али онъ повиче: „не, брате, негреши душе, него да богъ поживи ону нашу браћу кои ноћасъ са запетомъ пушкомъ стоє и чуваю животъ, име, вѣру, честь и єзыкъ нашемъ србскомъ народу.“ На ново се куцнемо и испіемо изъ великогъ родолюбія до дна обадве чаше. И веруйте да є млого слађе и лакше пити у здравлѣ народа, него радити за народъ. После вечере, нѣгова кћи, — сирота Милка како є садъ замишлѣна — седне поредъ нѣногъ клавира, и са свимъ одушевленѣмъ и радостћу свирала є и пѣвала: „Устай, устай Србине, устай на оружѣ.“ Весело смо проводили прве вечернѣ часове. Како госпоя тако и господична умеле су своимъ разговоромъ разведрити наше мрачне слутнѣ и бриге. — На єдан-путъ врата се отворе и слуга домаћій уће у собу, и преда Селанићу єдно писмо. „Ко є донео овако доцканъ ово писмо?“ упыта онъ слугу приближуюћи се свећи да га отвори и прочита — „єданъ странъ човекъ дотрчао є на коню“ одговори слуга „даде ми то писмо, рече ми да вамъ одма предамъ, па є одма у мраку изчезао.“ —

Нека слутня прошла є одма крозъ мою душу, како самъ видіо да онъ съ укоченимъ очима у писмо гледа, примѣчавао самъ како се нѣгово лице при читаню меня; али самъ ипакъ ћутао и пушећи мою цигару, чекао самъ шта ће казати, мисліо самъ да є негди србска войска потучена. На єданпуть пусти онъ писмо изъ руку, и таквимъ ужаснимъ и жалостнимъ гласомъ повиче: „ахъ Милка! моя Милка!“ као да є свою єдину кћеръ Милку у гробъ спуштао. — „Шта є тата.“ Вриснe сирото дете, и обливено у сузама склопи обадве своє нѣжне руке око врата своіъ отца. И я поредъ све моє флегме скочимъ съ канабета, гдѣ самъ се было лепо наместіо, и гдѣ самъ после вечере очекивао трећу чашу циперскогъ вина. „Шта є, за име божіе шта є?“ повичемо сви. „Несрећа,“ одговори онъ, по томъ замысли се, и после неколико тренутака, повративши се одъ своіъ првогъ ужаса придода: „Несрећа, али опетъ може быти моћи ће се уклонити.“ По томъ окрене се своіой госпои: жено буди готова одма да седнешъ съ Милкомъ на кола па да бежите.“ За тимъ изтрчи изъ собе и чуємъ како више на слуге да се одма у нѣгова путничка кола упрегну четири коня. Међу тимъ докъ є онъ на полю заповедао да се кола упрегну, и докъ су мати и кћи збуњене и плачуће тамо амо по соби тумарале, шчепамъ я то ђаволско писмо да видимъ шта є у нѣму кадъ є толикій стра и ужасъ причинило. Писмо беше овако написано: „Овай несрећный ветренякъ Шандоръ, части непрестано одъ юче єдну чету Хонведа, и хвали се да су то нѣгови сватови. А ютросъ чуо самъ да ће прве поноћи ударити на вашу кућу, и вашу кћерь отети, овамо довести, и овде є венчати за себе. Перцелъ иде му у свему на руку. На вашу се стражу неуздайте она є подплаћена. Зато што пре нека ваша кћи съ майкомъ бежи. Вы останите, єръ съ вашимъ бѣгствомъ вы ризикуете вашъ животъ, а имањ бы вамъ за цело пропало. Вама несмеду тій разбойници ништа чинити. Вы имате пріятеля кои васъ почитую, међ' мађарскимъ великашима.“ — Нисамъ сво писмо ни могао прочитати, кадъ Селанићъ богъ да му душу прости, утрчи опетъ у собу — „пріятелю!“ рекне ми и увати ме за обадве руке: „Мы смо до мало пре были непознати, али заедно смо попили чашу вина у славу Србску, коє млого значи у оваквимъ временима и на овомъ месту; пріятелю я вамъ предаємъ на аманетъ мою жену и кћерь бежите съ њима. Опасности никакве за васъ нема, вы само одъ єдне чете бежите, свака друга войска была мађарска была србска, неће вамъ ништа чинити, кадъ се извѣсте да є то бѣгство чиста приватна и фамиліярна стварь.“ Мени небеше са

свимъ мило, еръ я самъ едва дочекао што е букнуо ратъ, те самъ подъ тымъ изговоромъ утекао одъ мое жене съ коіомъ самъ се скаћао пуны 25 година, а при томъ и врло самъ было тугальивъ да се примамъ опасны предузећа, али опетъ было самъ тронутъ ньіовомъ забуномъ, и безъ промишљаваня обећамъ се да ћу се старати као о ноіой рођеной сестри и кћери. Садъ немогу вамъ онай жалостный растанакъ описати. Мати и кћи нису се ништа у оной забуни спремати могле Оне су обадве пале нћму око врата и непрестано плакале, а онъ е поредъ све свое мужке трезвености было изванъ себе одъ жалости.

Слуга уће на врата и яви да су кола спремна. И мы сви одма сићемо доле. Мы седнемо у кола, и онъ намъ полако каже да се за нћга небринемо, онъ ће како скупи свою готовость у новцу одма за нама, и преда госпои за путъ што е имао при себи неколико хиляда форинти, одъ чега сада живи, и то іой е садъ едино иманћ. Сирома Селанићъ загрли іоштъ еданпутъ у колима свою жену и кћерь, и помеша на дрктећимъ устнама ньіове сузе са своима, и то му е последня сласть живота была; пружи мени руку и самномъ се ецаюћи полюби. Бичъ кочіяша пукне, и мы као муня полетимо Кочіяшъ е знао добро путъ, а месецъ текъ е было изашао и крозъ разсћяне облаке светліо намъ е стазу спасеня. Милка е лежала на грудима свое майке, и непрестано ецаюћи спомињала е своги нћжногъ отца. Я запалимъ мою цыгару, и после неко доба прекинемъ ћутанћ и упитамъ госпою: „Какавъ е то ћаволскій Шандоръ одъ кога мы бежимо?“ „Ахъ непитайте за ништа,“ одговори ми она, и доцніе приповеди ми, да е то еданъ одъ оны богати Срба, кои, како наслеђе отчино иманћ, прво одреку се србскогъ народа, а после измышљаваю лудоріе, како ће свое иманћ строшити. Нћгове земље было су у сусћдству Селанића, и онъ одъ како се вратіо изъ школе пештанске, загледа се и са своимъ ватромъ и лакомысленостћу едногъ младогъ човека залюби се у Милку. Али нћнъ отацъ, вбогъ некій фамиліярны тайни, ніе дао ни мыслити на бракъ измећу ньи двога, а и сама девойка презирала га е свагда онолико, колико е могуће было нћномъ нћжномъ воспитаню и учтивости. Онъ е очаявао, и да бы свою любавь угушіо, одао се свима страстима кое могу младогъ богатогъ човека обузети. Революція нћму е была добродошла. И као официръ Хонведа, ніе хтео да иде да освая Буднмъ, него е хтео да освои Милку; али нћно е срце за нћга яче было одъ свакогъ града. Но да видите чуда, умало што му ніе изпало за рукомъ. Предъ вору наша кола на коима смо бежали стану; и кочіяшъ намъ каже, да еданъ конь неможе више да трчи; и заиста текъ што смо стали, еданъ конь падне, и све четири ноге пружи. Я и кочіяшъ сићемо одма и почнемо везати и намештати како би три коня далћ вукла; ми нисмо ништа хитили, еръ смо ради били, да се оны заоставши коньи мало одморе, кои су врло тешко бокови ма дакгали. Госпоя и нћна кћи спавале су у колима, безъ икаквогъ стра' и безъ икакве слутнћ, а и я самъ мислio да смо већъ довольно сигурни.

Было е већъ свануло кадъ смо се далћ хтели кренути. Али яо наопако, кадъ погледамъ низъ путъ одъ куда смо дошли видимъ на едно два три пушкомета една кола гдћ за нама трче. Одма ме мрави одъ пета до перчина проћу. Мы почнемо далћ бегатн — она кола све су се ближе примицала. Видимъ и еднога коняника за ньима, и разпознамъ у нћговой руци белу мараму, съ коіомъ е у воздуху махао. Една пушка пукне изъ оны кола и я примћтимъ да у ньима стое два официра, и на жалость мою познамъ да су то моя кола и коньи. „Мы смо уваћени госпоя!“ повичемъ я и загорчи ми оно циперско віно у устима, „они ће насъ стићи, о томъ нема сумнћ, мои су коньи добри, я самъ ньи раніо, да съ ньима бежимъ, а не они мене да юре.“ Госпоя и нћна кћи биле су бледе као крпе. Милка е плакала, и завіяла е главу у майчина нћдра. — „Кои мене ћаво тера да се я мешамъ у женске ствари“ помислимъ у себи. — Было самъ увћренъ да ньима двема неће ништа быти, еръ онай што у потеру иде за ньима дао бы пола своги живота за Милку, али мени шта ће радити? и одма представимъ себи, како ће да ми вежу уларъ око врата па да ме о првомъ дрвету обесе, или ако буду милостави и великодушни они ће ми само уши или носъ или језикъ одсећи. А Милки? ню ће учтиво залюблћный Шандоръ полюбити у руку, ако она сакріе руке онъ ће у образъ, пыта ће е да се ніе уморила и да се ніе уплашила, и поче ће одма уговарати кадъ ће быти свадба. А мой носъ, а мое уши? яо мене „терай кочіяшу, удри коњ“ повичемъ я изванъ себе одъ стра. — И наша потера већъ е была тако близу насъ да бы могли пуцати на мене, да се нису бояли да кою одъ женски неубію. Кочіяшъ бадава е тукао бичемъ, коньи, кои нису были одавно терани, были су сасвимъ малаксали, и опажао самъ како наша кола све лакше иду. На еданъ-путъ са стране изъ трске — крозъ кою насъ е непрестано путъ водіо — пукне една пушка и нашъ еданъ конь падне, и кола се зауставе. „На здравлћ циперско віно! садъ смо свршили!“ помыслимъ я у себи, и у истый ма' видимъ неколико граничара и међу ньима неколико Србіянаца гдћ изъ рита изтрчаше на путъ.

(продуженћ слћдуе)

ЗАЧИЊЦИ

Ко право хоће томе треба помагати.

Ако хоћешъ да свою снагу покажешъ, а ты побћди самогъ себе.

Ветру и лудама остави нека иду своимъ путемъ.

Гдћ крчмаръ предъ вратима стои, ту нема млого гостію.

Болћ быти дужанъ у меани него у Апотеки.

Добро дћло носи човеку интересъ.

Курякъ куряка добро познае.

Свршетакъ напрасне лютнћ, почетакъ е каяня.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Просіякъ. Уделите ми кою пару господине да купимъ леба.

Господинъ. Одлази безъ трага!

Просіякъ. Господине, ако ми недате ништа, я ћу бити принуђенъ да учинимъ оно што нигда нисамъ чиніо.

Господинъ. (уплашено). На, ево ти четири гроша; али кажи ми шта бы учиніо да ти нисамъ ништа дао, вальда бы ме убіо?

Просіякъ. Не-бы, на то нисамъ нигда ни помисліо, него бы ишао и тражіо да што годъ радимъ, и тимъ да заслужимъ себи хлеба, а то є што досадъ нигда нисамъ чиніо.

ЗАГОНЕТКА.

Кадъ найвыше ватре има онда и мене обично найвыше има, кадъ ме гиявишъ я се онда родимъ, а ако ме дуго у рукама држишъ, я се претворимъ у мою майку.

Я свуда съ тобомъ идемъ, можешъ ме видити, али ме неможешъ нигда рукама уватити.

МРВИЦЕ.

— Пелисіе, данашня поглавница савезне войске у Криму, кадъ є пре годину дана у Алжиру командантомъ войске было, налюти се єдаредъ у паради на єдногъ коняничкогъ подофицира зато, што му альине нису у своме реду биле. Као што є обычно напраситъ, тако и сада почне найпре вахтмайстора тога речма ружити и псовати, па се найпосле толико у томе заборави, те кривца камціомъ преко образа ошине.. Онай ніе могао ту срамоту отрпити него истргне пиштоль и на генерала опали. Но на срећу пиштоль неувати. Пелисіе остане у присудству духа, али опетъ страшну псовку на уста своя произнесе и викне: „У апсъ на три дана, дране, зато, што си доказао, да ти оружіе у своме реду ніе.“

— Младъ єданъ Зуавъ, кои є у Криму међу савезничке своєвольнике ступіо, побудіо є своіомъ чрезвичайномъ вештиномъ у гимнастики обште вниманіе и удивленѣ свію француски и енглески официра. Кадъ є опетъ єданпутъ врло лепо представленѣ давао, запита га єданъ енглескій капетанъ: „Ала вере ти, кажи ми, зашто си ты дошао међу своєвольнике, кадъ си ты съ твоіомъ вештиномъ на првымъ позориштама Европе двадесетъ и тридесетъ пута выше него овде заслужити могао.“ Зуавчићъ на ове речи поцрвени. „Заръ вы мыслите, капетану,“ — одговори онъ, „да самъ я у француску войску ступіо, да као шталмайсторъ умремъ? Не, я ћу као генералъ да умремъ.“ — Право є дакле покойный Наполеонъ казао, да свакій нѣговъ войникъ маршалскій штапъ у телећаку носи.

— Кадъ є єданъ саксонскій владаоцъ помышлявао, да државу свою на своя четиръ сына подели, дође єданпутъ дворска будала къ нѣму у собу и рекне му, да му є радъ због те деобе добаръ советъ да даде, него да му є нуждно, да за таковогъ советника пристойну альину има. Владалацъ се томе насмеє, али опетъ заповеди, да се будали лепа придворна альина начини. Почемъ є сву навукао измоли се одъ владалца, ду у првой сусѣдной соби насамо мудрость свою прикупи. — Овде онъ лепу ту придворну альину на четири дела разсече, ове делове на себе навуче, и тако оденутъ къ владалцу у собу уђе. Овай се на ту будалаштину разлюти и у той га напрасной лютини своіой запыта за узрокъ, зашто є тако лепу альину у будалаштини своіой изсекао. На то шальивацъ слегне съ рамени и са смешећимъ се чертама лица одговори: Та ты си іошъ већа будала одъ мене; я самъ съ тимъ сеченѣмъ само єдну лепу альину покваріо, а ты очешъ да са томъ деобомъ твоіомъ славну Саксонску упропастишъ.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Госп. Богданъ Ђорђевићъ, Началникъ окруж. Ћупрійскогъ, на поднешену оставку, поставленъ є у пензію.

— Г. Маіоръ Танасіе Милоєвићъ после дужегъ болованя преставіо се у вѣчность.

— Господична Роза Хагенъ придворна певачица великогъ Војводе Мекленбурж.когъ пева ће на концерту, кои ће у овой недельи томъ приликомъ, у сали у Зданію на піяци быти.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Єданъ дописатељ изъ Петерсбурга у францускимъ новинама явля: да є вел. князъ Константинъ было предложіо, да се флота руска у Кронштату наоружа, и да узме 20. хил. солдата, кои да се изнезу у Енглезку. Но царъ є одбіо тай планъ. — Овоме дописателю неможе нико веровати, и по свой прилици таквогъ предложеня ніе нигда было. Єръ шта бы Руси са 20. хил. солдати и 20. хил. матроза могли учинити у Енглеской.

— Последня депеша изъ Крима доноси само то, да є царъ Александеръ ишао у Кримъ да лично благодари войсци. А по томъ одпутовао є у Петерсбургъ.

— Изъ Карса явлю да се тамо међу Турцима колера появила и да затире обсађеный гарнизонъ.

— Руска войска у Кричу снабдѣвена є у свакомъ изобилію съ раномъ. У Симферополю, Перекопу и Херзону, стоє спремни у свакомъ томъ главномъ сместишту по 500.000 цакова брашна, каше и цвибака.

— Као што последнѣ новине явлю: француской дипломаціи, неможе никако да испадне за рукомъ, да у саюзъ противу Русіе увуче нѣмачке државе. Одъ Новембра 1853. па до сада поредъ свега труда француски дипломата остале су све државе, осимъ Сардиніе, у своме неутралномъ и нерѣшителномъ ставю.

Течай новаца; среб. 115; дук. 5 фор. 21 кр. банке.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 11. Новембра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ Н. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. | № 92.

МИЛАНИМИЛКА.

(продужено)

Као да ме сунце огреяло кадъ видимъ да су то Срби. И то є првый тренутакъ у момъ животу кадъ ми є срце одъ радости заиграло што самъ Србина видіо. „На оне пуцайте!“ повичемъ я — и пружимъ прстъ на нашу потеру. „Оно су Мацари браћо, а мы бежимо одъ ньи.“ Кола и онай коняникъ зауставе се. Они су были зачуђени, и види да су бадава трчали, єръ овамо є была повелика чета, а у ньинимъ колима была су само два официра, и єданъ съ кочіяшомъ оружанъ айдукъ, а онай други на коню мора да є быо Шандоръ. Изъ далека примѣтимо да іоштъ єдна кола иду, и баіонети светлили су се према сунцу, али то є све мало было за нашу чету. Єданъ Србіянацъ повиче: „потрчите браћо, оно су официри, ено имаю златне гайтане, оно вреди сто дуката.“ И потрче на кола, и садъ се започне страшна битка за народность. Єданъ граничаръ нанишани и скреше, но пушка га слаже, єданъ Србіянацъ опали пиштоль кои савъ прсне у комаде и главу му разбіє; са стране наше потере пукну два мала пиштоля, али оду у ветаръ. Онай официръ на коню быо є у найвећемъ очаянію, баци свою капу на землю и са запетимъ пиштолѣмъ залетисе къ нама ближе, онъ ніе нишаніо ни на єдногъ войника, „легните брзо у кола!“ повиче єданъ младъ у калабрезкомъ шеширу четникъ, кои є примѣтіо намѣру онога официра, и у тай истый ма кугла на неколико прста више Милкине главе прелети, кою бы зацело посредъ прсію згодіо да іой ніе онай поитао казати да се сагне у кола. Ту самъ видіо Шандора на близу, онъ є воліо Милку убити, него є изгубити да безъ нѣга живи. На нѣга пукне више пушака одъ наше стране, и видисмо само како му дизгинъ изъ леве руке испаде. И конь — паметніи одъ своґъ господара. — кадъ види да му є пуштена узда, окренесе, и за онимъ колима, коя су већъ далеко измицала, утече. Шандоръ є быо ранѣнъ у леву руку, и тако є узду испустіо, другчіе онъ бы до самы наши кола допрео. Онъ ніе маріо за животъ, нѣгова безсмртна любовь ніе се бояла смрти. О овомъ истомъ случаю читао самъ доцніе у нашимъ новинама: да є была велика битка гдѣ су Срби славну побѣду добили, и гдѣ є неколико стотина мацара погинуло.

Докъ є та ритерска игра траяла, я самъ съ кочіяшемъ испрегао оногъ мртвогъ коня, и спреміо кола за далѣ бежанѣ. Она измешана чета скупи се око наши кола. Поредъ свега тога што су сви были люди суровы, и изгледали на айдуке, опетъ се могло примѣтити да су имали међ' собомъ некій редъ, и да су сви очекивали заповѣсти изъ уста оногъ младогъ войника у калабрескомъ шеширу, кои є према нашимъ колима одвоенъ одъ други стаяо. Онъ беше сасвимъ немарльиво, али са вкусомъ и чисто обученъ. Танка кошуля на прсима была є раздрљена, и крозъ недра вириле су му округле прси као грудва снега. Преко прсію носіо є широку свилену тробойну пантльику. Њговъ таліянскій шеширъ стаяо му є накриво на глави, исподъ кога трептиле су нѣгове црне очи, као две звезде, кадъ бы се око ньи могле две піявице савити. Нѣгово лице маломъ црномъ брадомъ обузето, было є пуно пріятности и благости; сунце га є одъ урока или изъ зависти преплануло. Сви четницы гледали су у нѣга: „Хайдемо натрагъ браћо, мы смо далеко заишли, овуда є пуно мацара а насъ є мало. — Банату нема выше помоћи.“ — „По свой прилици вы сте предводитель ове чете господине?“ рекне Селанићка — „єсамь госпоя! было насъ є выше одъ 300. али тукући се непрестано, ево сада видите нема насъ ни 50 подпуно. Я самъ заостао овуда, те закланямъ несрећне србске породице што беже,“ — „Я вамъ благодаримъ господине, да ніе те ваше чете было, я бы данасъ страдала, а особито вама благодаримъ, вы сте моіой кћери мало пре вашомъ хитромъ опоменомъ животъ спасли. И за споменъ данашнѣгъ тога случая, изволіте примити овай мой сатъ, я вамъ га одъ свегъ срца даємъ.“ рекне госпоя, и извади свой златанъ сатъ и пружи му съ кола. Но онъ наслонѣнъ на свою двоцевку, ни съ места се немакне. „Благодаримъ госпоя“ одговори онъ учтиво — „я нисамь одъ оны кои плячкаю. Мене є чиста любавь къ народу нашемъ повукла овамо. У осталомъ шта ће мени сатъ. Я бы на нѣму брояо само минуте, кадъ ће се наше жалостно войводство скончати — “ „а оно морате примити овай прстенъ, кои нема никакве вредности“ рекне Селанићка умилятимъ и молећимъ гласомъ, скидаюћи прстенъ са своє руке — „я васъ молимъ да то баръ задржите за споменъ, онъ є исплетенъ одъ косе моє кћери, кою сте вы мало пре одъ очевидне смрти избавили.“ Нѣгове очи неотице полете на Милку, као да є хтео дознати, смели съ нѣнимъ благословомъ тай прс-

тенъ примити. Она отвори уста да му и она благодари, и да га замоли да тай малый споменъ неодбіе, но нѣговъ погледъ збуни є, и нѣне речи изумру на нѣнимъ устнама, само бурна руменъ узъ образе нѣне, ослободи тога младогъ предводителя, те се приближи колима и плашљиво узме тай споменъ. „Чувайте вашъ животъ младый юначе, штета бы было за васъ тако млади да погинете!“ посовѣтуємъ му я изъ свегъ срца — „кадъ нисамь до садъ погинуо, тешко ћу већъ и погинути. — Ово є амайлія што ће ме одъ смрти чувати“ придода онъ показуюћи на прстенъ, когъ беше већъ на прстъ метуо, и съ пріятнимъ осмеіомъ поклони се. Наша кола пођу далѣ. Они остану полако за нама идући. „Како є учтивъ тай нашъ избавитель“, рекнемъ я после дужегъ времена, налећи безбрижно мое цигаре; „и како є добаръ! рекне госпоя, —“ и како є лепъ, убіо га Богъ!“ неотице рекне Милка, и кадъ се я почнемъ смеяти, зарумени се она као што се невина ружа румени кадъ є сунце огране. „Срећа те се брзо растасмо“ рекнемъ я шалећи се: „єръ другчіе пали бы изъ єдне опасности у другу, само што господична одъ ове последнѣ опасности небы тако бегала.“ „Е, и вы се знате шалити,“ рекне она, и тако ме пола лютито пола смешећи се погледи: да самь за 30 година био млађи одма бы пао у несвесть. Текъ пошто смо далеко измакли, падне намъ на паметь, да га у оной хитньи и забуни нисмо пытали за нѣгово име, нити онъ зна ко смо мы. То насъ є врло яко печалило. Путемъ стизали смо млогу србску сиротиню коя къ Дунаву бежи. Мы смо имали времена уз путъ одморити конѣ и у єдномъ селу заложитисе; были смо доста спокойни, али опетъ бояли смо се мађарске войске. Онда сви они предѣли нису были ничиій, ко съ каквомъ четомъ удари, онай и влада.

Кадъ дођемо на оно место къ Дунаву, гди су намъ казали да се можемо превести, нађемо іоштъ млоге друге свакогъ узраста и станя бегунаца, гди одъ неколико дана чекаю на лађе. А лађе кое су превозиле, отишле су некуда, вальда є кои членъ одбора одвезао было свое жито да прода. Мы смо данъ и ноћь чекали бадава, на другой страни Дунава нисмо никога могли видити. На єданпутъ чуємо подалеко неко пуцанѣ пушака, и све жене и деца почну вискомъ плакати. „Небойте се повичемъ я! кадъ є нужда найвећа, онда є божя помоћь найближа!“ и покажемъ имъ прстомъ на две скеле, кое су се спуштале полако нама низъ Дунавъ. Али што су годъ лађе ближе долазиле, све се и пуцнява пушака изближе чула.

Кадъ лађе доћу до обале, а мы сви навалимо и сви смо ради были да први уђемо, у тай Ноевъ ковчегъ: обадве лађе буду за часъ пуне, истина сви се сместимо, али смо были тако стеснѣни, као кадъ се немачкій театоръ у србской вароши дає. Мы трое найпоследньи уђемо. Єръ Милка чекала є редъ и ніе хтела крозъ ону массу света да се гура, она є вальда мислила да є то балъ, и чека да дође кои галантъ младићъ и да є учтиво изподъ руке уведе.

Текъ што смо се хтели отиснути одъ обале, ал' искрснуше оны исти четницы кое смо мы на путу нашли. Онда ми є было мило кадъ самь ій видіо, али садъ се уплашимъ, єръ видимъ да беже и знао самь да ће намъ лађе зауставити. Одма видимо и нѣговогъ младогъ четовођу, кои дотрчи къ обали, заповеди: „да се неотискую лађе, а мы ако неможемо стати мы ћемо се вратити да славно умремо.“ Бадава су изъ обадве лађе викали да є све препуно, ранѣницы са остаткомъ оне чете буду у ону другу лађу смештени. У лађу гдѣ смо мы были, ускочи онай у калабрескомъ шеширу, и мы му се обрадуємо и радостно му направимо место међу нама. Кадъ смо были готови кренемосе. Єдва є неколико ньи могло веслати, и мы се предамо Дунаву на милость, кои є са своимъ малимъ таласићима по кадкадъ заплюскавао у нашу лађу. Према нама на оставлѣной обали видимо како єданъ по єданъ непріятель долази, и како насъ усмотре пуцаю на насъ и трче све ближе обали. Милка се почне плашити: „небойтесе ништа лепа девойко,“ рекне іой четовођа „заклоните се за мене одъ непріятельски пушака. Кадъ србско войводство издише, ни я немаримъ да живимъ.“ —

Кадъ смо были на средъ Дунава, престали су непріятельи на насъ пуцати. Обадве су наше лађе упоредъ пловиле, сви смо ћутали. Весело лице оногъ нашегъ четовођа на єданпутъ наоблачисе, нека туга обузме нѣгову душу и ужаснимъ гласомъ повиче: „Съ богомъ плодный Банате, нигда выше србска тробойна застава неће се по теби ширити, нигда, нигда се выше у теби неће Србіянци, Црногорци и Граничари подъ єдномъ командомъ и за єдну цѣль борити. Съ богомъ србске надежде нигда смѣліе нисте обузимале србске душе, овай нараштай неће выше веровати своме одушевленю. Съ богомъ мила ратованя у конма су кушали Срби свою пеяну снагу. Сунце србске будућности, србске надежде, србскогъ войводства залази. Лаку ти ноћь мило несрећно Србство, за тебе нема спасенія — нико те већма одъ мене нелюби а нико ти одъ мене гору и црню судбину непредвиди и непрориче. Ево іоштъ єданъ последньи метакъ на твою обрану.“ При тимъ речма опали онъ свою пушку на обалу, гдѣ се доста было Мађара скупило, па онда исту пушку баци у Дунаво, и замышлѣно загледа се у воду, као да се промышлявао хоће-ли и онъ у Дунавъ за пушкомъ да скочи. На єданпутъ полете нѣгови погледи преко свію насъ као да є хтео са свима нама да се опрости. Онъ хтеде іой нешто рећи, но у тай истый ма' пукне са обале пушка као одговорь на нѣгову пушку, тане погоди га, и онъ падне девойци у наручя. Нѣнъ ужасанъ врисакъ пролети крозъ срца свію насъ.

Мы смо были близу нѣга, придржимо га на рукама да непадне сасвимъ. Крви ніе нигди было. Нађемо тане што га є ударило. Оно є было изгубило снагу, и само га є онесвестило. Мы смо га поливали водомъ, да бы се могао повратити. После неколико тренутака отвори онъ свое црне очи, и прво што є видіо было є смешећесе лице девойке, коя му є држала свою мокру мараму на челу. „Єсте-ли живи?“ упытамъ га я, и онъ погледа, и после неколико тренутака одговори полако: „єсамь — ніе ми ништа! овде ме боли!“ и привати се за потилякъ. Мы смо сви лебдили око нѣга, и свакій часъ извѣштавали смо оне друге у обадве лађе о нѣговомъ здравлю. Я извучемъ полако ону мараму изподъ Мил-

кине руке, да поквасимъ у води, и нѣна рука остане на нѣговомъ челу. И доцніе кадъ смо се єданпутъ у шанцевима према Варадину састали, рече ми да нигда неможе заборавити ону нѣжну руку што му є на челу стаяла, додаюћи у шали, да му є то найболыій мелемъ было.

Мы срећно извеземо се на другу страну Дунава. Већа часть нашегъ друштва разиће се. Села нигди близу ніе было. Мы нисмо могли одъ обале одма далѣ нћи. Госпоя рада є была да дочека онде извѣстіе о своемъ мужу, а найвише због тога што є тога младогъ юнака яка грозница уватила, и што га госпоя и нѣна кћи нису нипошто хтеле самой моіой неги и нѣговимъ войницима оставити. Граничари и Србіянцы направе намъ одма простране две колебе, а они, єдни оду у села да намъ донесу што годъ за єло, а други су се одмарали око насъ. „Ко є тай чудноватый младићъ!“ упытамъ я єдногъ одъ нѣгови четника, и онъ ми каже да му є име Миланъ Велисављевићъ, одъ куда є родомъ ніе ми знао казати, само ми рече да є было некакавъ чиновникъ у београдскомъ суду, и да се одъ карловачке скупштине непрестано тукао са своіомъ четомъ противу непріятеля, и они други сви хвалили су га, да нѣговомъ родолюбію, поштеню и одважности ніе было равногъ у србской войсцы. О чему самъ се доцніе и самъ увѣріо. Онъ є осимъ тога было и наученъ, єръ є съ прилѣжаніемъ провео неколико година своє раніе младости на вышимъ школама у Бечу и Пожуну.

(продуженѣ слѣдуе).

КАЛЕНДАРЪ.

Ове године започеће рано зима, онима кои немаю дрва.

Помраченіе месеца о комъ смо лане казали да ће ове године быти, ніе зато было, што су астрономи са малаковске куле погрешно прорачунали.

Помраченіе сунца траяће непрестано онима кои на нѣгову свѣтлость мрзе.

Данъ и ноћь равни су свагда онима кои нераде на надницу.

Ноћь є найкраћа ономе кои свагда после подне спава.

Вода ће непрестано стаяти смрзнута за оне кои млого вина и ракіе пію.

Покладе одъ мрсны єла наступаю 14. Новем. ал' покладе одъ интрига, лажи, опаданя и злобе, нестоє ни у єдномъ календару.

Постни дани сви су они кои ненаћу човеку у цепу новаца.

(продуженѣ слѣдуе)

ЗАЧИНЦИ.

Будале имаю выше среће него памети.

Ко ніе за саветованѣ томе нетреба помагати у невольи.

Судія мора оба ува єднака имати.

Закопано благо и неостварена мысао єсу губитакъ безъ добитка.

Ко своє дугове плаћа добія веће поверенѣ.

Сваки мора природи дугъ платити.

Бриге седе човека и пре времена остаре.

У игри нема пріятельства.

Узъ воду є тешко пловити.

Добродѣтель нестари никада.

Ко оће да є свуда, тай ніе нигди.

Женска лукавость надвишава мушку мудростъ.

МАЛИНЕ.

Ко свакога безъ разлике хвали, тога похвала нема важности ни онда, кадъ хвали оне кои похвалу заслужую.

Свака є тайна као какво закопано сокровиште, кадъ се дозна да є какво благо сакривено, оно є већъ пола нађено.

Срећа онда се найвећма слави и ларму у свету прави, када є склона онима, кои незаслужую.

Нигда човекъ ніе изсмеянъ тако млого, због оны свойства коя има; као због оны свойства, коя бы радъ было имати, и за коя мисли да има.

Одвећъ суетанъ човекъ ніе ништа друго него жена; а човекъ безъ икакве суете нема никакве цѣли на овомъ свету. Одузми човеку сву суету живота, онъ престаје быти човекъ.

Стихотворцы су као оскоруше: кадъ иструле (угньиле) онда добіяю свою праву важность.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Дете. Кадъ ты умрешъ тата, мы те нећемо носити у цркву.

Отацъ. А зашто сыне?

Дете. Зато єр' тамо недаду ништа на вересію.

Отацъ. А гди ћете ме носити сыне?

Дете. У меану тата, гдѣ ты свакій данъ піешъ на вересію.

МРВИЦЕ.

— У єдной држави некій одъ чиновника чуе да се хоће неко надлежателство подъ именомъ „Касація“ да установи; и у надежди да аванцира у то надлежателство, преда своіой власти прошеніе, у комъ прошенію каже, измеђ' осталогъ: „молимъ за касацію.“ Изъ целогъ тога прошенія ніе се ништа друго могло видити, него да най-

учтивіе моли за касацію. И тако изађе рѣшеніе: да се истый чиновникъ по нѣговой молби изъ службе касира.

— После неке битке на мору, упрти єданъ матрозъ ранѣногъ друга свога, да га съ крова у море бацы. Овай отвори своє изнемогле очи и запыта га, кудъ га носи. У море, одговори онай. Поштеди ме одъ тога, та я іоштъ нисамъ мртавъ. „Лудо єдна, рекне матрозъ, лѣкаръ єказао, да си ты мртавъ, а онъ вальда болѣ зна, него ты.“

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— У Бѣограду 11. Новемб. Сходно нашой обзнани одъ ономадъ држала є синоћь Гдч. Хагенъ великій концертъ на обште задовольство. Къ свима комадима су слушательи плѣскали, два комада морала су се повторити, т. є. „Ты плавиштъ зоро“ коє є пѣвала Гдч. Хагенъ, и „Єловникъ“ коє є пѣвало овдашнѣ друштво пѣваня. Сала є препуна была разногъ рода слушательима. Изъ сигурногъ извора дознаємо, да ће Гдчна Хагенъ у Недѣлю 13. тек. м. іошъ єданъ и то последный концертъ овдѣ давати, при коме ће є опетъ овдашнѣ друштво пѣваня, коє за ову услугу сваку похвалу заслужує, подпомагати. Извѣштени смо, да ће на нстомъ концерту Гдч. Хагенъ поредъ осталы лѣпы арія в н ш е србски пѣсама пѣвати, и да ће іой притомъ како овд. друштво пѣваня пѣванѣмъ новы лепы пѣсама, тако и Гдчна Броша своіомъ декламаціомъ и остали мобительи музике своимъ услугама на задовольство публике на руци быти. Морамо на концу публики и то на знанѣ дати, да ће се овай путъ у смотреню прибилѣжены мѣста за найвећій поредакъ брига иматн.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Генералъ Пелисіе изъ Крима явля: 3. ов. м. запалѣна су 3 магацина францускa, у коима є око 10. хил. ока барута (30. хил. килограма) и 600.000, фишека было. Све є то са ужаснимъ потресомъ отишло у воздухъ. Исту такву штету и Енглези су имали. Тымъ догађаємъ убіено є 30. а ранѣно є 100 Француза. Како су та три магацина запалѣна незна се.

— Изъ Беча одъ 5. Нов. пишу: као што се могло предвидити, посланство генерала Канробера, да Шведску на страву западны сила приволи, ніе испало за рукомъ. Шведска неможе да се усуди заратити са своимъ моћнимъ сусѣдомъ; исто тако тешко є Шведской и понуду да у саюзъ са западнымъ снлама ступи одбити. — За сада француска дипломація иде на то да млогобройнымъ саюзомъ држава европски уплаши Русію да се на миръ склони. Ни руски посланици овомъ приликомъ нестоє безпослени; и они свуда живо настоє да се остале манѣ државе као и до сада у овай ратъ немешаю.

— Изъ Карса вѣсти найновіе потврђую, да Руси ненамѣраваю оставити градъ, него се спремаю да продуже и зимусъ ту дуготраюћу обсаду. — У Цариграду появила се опетъ колера у шпитальима.

— Пливаюће батеріе коє Французи сада праве, и съ коима се надаю да ће идућегъ лета Кронштатъ и сву руску флоту уништити, врло окупо стаю. Таковы 50 батерія кошта ће на 30 миліона фор. ср. — За ова два лета што є флота саюзна у источномъ мору провела, потрошено є 200 миліона фор. ср.

— Изъ Риге являю: да се руска войска починѣ разилазити са прибрежія источногъ мора, и уклоня се на зимовиште у унутрашньость Русіе. Войницы кои у тако званымъ дружинана служе, дужни су сами себе ранити, и тако на ньи ништа царство нетроши. Они редомъ свою дужность свакій другій данъ одправляю, а онай єданъ данъ иду те раде за надницу.

— На свыма піяцама Европе осећа се све већа скупоћа у рани, томе є млого принело и то што є Русія забранила да се нигдѣ рана изъ царства неизноси.

— Изъ Цариграда пишу: да су се Енглески и Турски солдати єдномъ приликомъ врло позаваћали, и међу собомъ тако потукли, да є выше ньи са обадве стране мртвы остало. — Четири Енглеска параброда однела су 600 болестни у Смирну.

— Ништа се далѣ нечуе изъ Азіе осимъ онога, да є Омер-паша после битке коя є 5. сатій траяла прешао рѣку Ингуръ. У той битки было є осамъ хиляда солдати и дванаесть хиляда миліціе изъ Мингреліе и Ђурђіе, свега дакле 20 хиляда руске войске противу 45 хиляда турске войске подъ Омер-пашомъ.

— Рускій Инвалидъ саобштава последнѣ извѣстіе изъ Крима княза Горчакова; одакле види се да саюзницы врло слабо туку сѣверну страну Севастополя, но за садъ іоштъ се єднако утврђую, у освоєной части. У осталомъ траю непрестано различна движенія войске саюзничке на различне стране; исто тако и руска войска єднако маневрира према движеніяма саюзника.

— Изъ Цариграда одъ 27. Окт. саобштава „Пресса“ слѣдуюћи догађай: „У єдной меани гдѣ се ракія продає, посваћа се єданъ турскій (изъ Туниса) солдатъ са францускимъ солдатомъ; онай турскій солдатъ удари Француза шакомъ, на коє Французъ извади свой баіонетъ и прободе своегъ суперника тако да є на месту мртавъ остао. Одма скупи се до 80 турски солдати, извуку своє сабље, и разтрчу се као бесни крозъ све улице, да сѣку гдѣ годъ когъ Француза сретну, ньима се придруже и неколико улема, кои су западне снле проклињяли и псовали. Бадава се єданъ турскій полковникъ трудіо да ій умири, нико ніе га хтео слушати шта говори. Сви Французи утеку у шпиталь Гилхенъ и затворивши се добро чекали да се туку, ако бы были нападнути. Турски солдати развале капію и продру у шпиталь. Но Французи дочекаю ій съ баіонетима и узбію натрагъ. Коє ранѣны коє мртвы 15 турски солдати међу коима є было и неколико улема, остану по степенима шпиталя. Одъ стране Француза мало є ньи погинуло, и тронца ранѣни су.

Одгонетке у пр. бр. — Груда снега, — сенька,

Течай новаца; сребр. 115; дук. 5 фор. 21 кр. банке.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КЊАЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 15. Новембра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ Н. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 93.

ПУТУЮЋІЙ ХУДОЖНИКЪ.

Свудъ є моя домовина,
Свудъ мой милый завичай
Гдѣ годъ нма руйна вина,
Гдѣ годъ цвета красный Май!
Весео овде, весео там'
Я за себе свуда живимъ самъ.!

Ноге су ми вѣрни друзи,
Врло лакъ є пртлягъ мой.
Куће су ми красни лузи,
Свудъ ме прати птица' пой.
Кућа м' овде, кућа там'
Парче землѣ за се свудъ имамъ!

Кадъ на сѣверъ зима поће,
На югу ме гріє фебъ.
Кадъ ми тужно време дође
Коренъ траве, мой є лебъ.
Гладанъ овдѣ, гладанъ там'
Ал' се само за се бринемъ самъ.

Нит' ме мори страсть богатства,
Нит' за славомъ срце м' мре, —
Нит' за свезу знамъ грађанства,
Нит' ме породъ гнявн, тре! —
Самацъ овде, самацъ там'
У слободи свуда живимъ самъ.

Грађанинъ самъ целогъ света,
Сводъ небесный мой є домъ.
Свуда за ме срећа цвета
Све животу служи момъ.
Гдѣ є добро ту самъ я,
Ubi bene, ibi patria!*)

Зато самномъ! ко годъ оће!
Земля намъ є милый домъ!
А кадъ време мрети дође,
Свакъ примѣру слѣдуй момъ. —
Гробъ нам' овде гробъ є там'
Свудъ покоя вѣчногъ бы ће намъ!

Ф. Н. Г.

*) Гдѣ є добро, ту є отечество.

МИЛАНИМИЛКА.

(продужено)

Я се ту опростимъ са свима њима, и одемъ у Карловце, гдѣ самъ дуже времена сѣдіо, и гдѣ самъ после єданпутъ тогъ истогъ Милана видіо. Кадъ и Срему почне опасность грозити, прећемъ я у Београдъ, гдѣ нађемъ сироту Селанићку у црнимъ хальинама. И одъ нѣ чуємъ да іой є мужъ убієнъ, али гдѣ є и како є убієнъ нико іой ніє умео извѣстно казати. Она є држала да є у Банату убієнъ, неко іой опетъ явіо да є морао у Срему негди погинути, єръ млоги кои га познаю кажу да су га у Карловцыма пре тога гласа видили. Незна се гди є зацело и одъ кога є погинуо, али є извѣстно да га мећ' живимъ нема. Она ми є сама приповедала, да є при нѣму морало быти двеста педесетъ хиляда форинти, осимъ други драгоцѣности, и осимъ бриліянтногъ нѣногъ и кѣриногъ накита. Далѣ ми се тужила, да незна шта ће съ Милкомъ да ради. Она Милана воли. Тай нѣнъ изборъ мати є одобравала докъ є была у добромъ станю и докъ се надала да ће іой мужъ са свыма новцыма доћи, и она као што каже радовала се да му представи, кадъ дође, избавителя и у исто време и зета свога. Али сада, кадъ готово нигди ништа немаю, тешко ће се решити да є даде за Милана, кои такође нигдѣ ништа нема осимъ оне мале плате што при суду заслужуе.“

Онъ є іоштъ хтео причати, али флаута изъ шуме опетъ се зачуе, и сви повичу: „слушайте! слушайте, онай ће опетъ да пева.“ И заиста онай истый гласъ наново се зачуе поредъ флауте:

На те мислимъ, тебе само волимъ,
И за тобомъ я сузе проливамъ.
На те мислимъ кадъ се богу молимъ,
На те мислимъ када крстъ целивамъ.

На те мислимъ кадъ на ружу гледамъ,
О радости на свету найслађа.
На те мислимъ кадъ се рая сећамъ,
На те мислимъ кадъ се сунце рађа.
На те мислимъ када беремъ цвеће,
И кадъ руку поредъ срца метемъ;
На те мислимъ кадъ се сећамъ среће,
На те мислимъ када венацъ плетемъ.

Ахъ мислићу на тебе довека,
Друге мысли већъ за мене ніе,
Моме срцу я нетражимъ лека
Докъ годъ куца некъ за тобомъ біе.

Єдиница ты си майке твое,
Єдиница ты си рода твога;
Єдиница ты си душе мое,
Єдиница света целога.

Немогу те песмомъ изпевати,
Немогу те благомъ одкупити;
Немогу те одъ майке украсти,
А морамъ те до гроба любити.

„Познаешъ ли Милка онай гласъ?“ рекне удовица Селанићка своіой кћери кадъ се песма сврши, и любавно се на ню осмене,

„Познаемъ, и ваздань бы га слушала“ одговори девойка, своіой майцы слободно, єръ єдинице обично су кодъ свои родителя слободне и поверителне, а можемо казати и размажене, нарочито оне кое нису у сиротиньи него у свакомъ изобилію одрасле.

„Ено, оно вамъ є Миланъ Велисављевићъ, банатскій четовођа. О комъ самъ вамъ мало пре причао!“ рекне онай старчићъ, своме друштву, и покаже прстомъ према себи неколико младића, кои изъ шуме вреваюћи и шалећи се изађу, и кои су пуне руке носили различна цвећа съ коима є почетакъ Мая землю обдаріо — „кое, кое?“ повичу сви и погледе на ону страну — „єсть, єсть, имате право“ предузме речь онай старый свештеникъ, „садъ се и я опоминћмъ, то є онай што носи венацъ у руци, кћеговъ гласъ слушао самъ лане у Карловцыма, кадъ є певао ону радостну песму.“ Затымъ онъ и млоги други устану и поћу му у сретанћ.

„За кога сте оплели тай лепый венацъ господине?“ упыта девойка Милана на нћгово учтиво: „добро ютро!“

„За найлепшій данъ могъ живота!“ одговори Миланъ, и полюби нћну майку у руку. „А вы-ли сте она птица што онако лепо изъ шуме пева!“ рекне приближуюћи се онай старчићъ, и пружи руку Милану, потомъ окрене се Селанићки: „Я самъ башъ досадъ госпоя тамо причао цело наше страданћ и бежанћ.“

„Съ тога, я се нисамъ могла начудити, што они, што су око васъ седили, при свакой вашой речи овамо на насъ погледаю,“ рекне удовица и направи му место до себе.

„Єсте-ли заборавили Милка, да вамъ є Миланъ животъ спасао?“ рекне тай старчићъ смешећи се на Милку.

„Нисамъ! и —“ окренувши се Милану лакше придода: „нигда нећу заборавити! може быти да ми животъ небы овако міо было, да га вы нисте спасли!“

„На тако лепе речи, кадъ долазе изъ тако лепы уста тешко є одговоръ наћи,“ одговори Миланъ. — „Вы све тако, нигда неможете правый одговоръ да нађете!“ рекне та лепа девойка и опетъ оде ближе своіой майцы. Разговоръ постане живльи и обштый,

„Шта има ново изъ наши несрећны краєва?“ упыта госпоя Селанићка идући у сретанћ полако долазећемъ бачкомъ свештенику.

„Све горе иза горегъ госпоя“ одговори онъ — „пише ми єданъ пріятель, да и Карловцыма, србскомъ светомъ Сіону починћ непріятель грозити. И явля ми да є наша войска после єдне несрећне битке оставила Томашеваць, и да се спрема да сва пређе у Сремъ. А каже ми єданъ Панчеваць, да Мацари одъ Панчева ишту 100 хиляда форинти сребра и 700 войника. Панчево є одъ Срба сасвимъ пусто. Садъ є тамо одборъ одъ Немаца начинћнъ, кои позива све оне кои су овамо пребегли да се натрагъ поврате; а међу тимъ послали су депутацію Мацарима у Црепаю, и зову ій да се предаду. Перцелъ сада свуда трмо жари и пали.“

У томе разговору кренула се госпоя Селанићка у друштву тога свештеника, и прочи, и нишли су полако низъ брдо. Миланъ водећи изподъ руке лепу Милку, слћдовао имъ є задржаваюћи се при гдћ-комъ лепомъ цвету поредъ стазе. „Вама нетреба цвећа“ рекне Миланъ „вы имате лепу ружу на прсима!“

„Єсть, то є она иста ружа што сте ми вы дали. Я самъ є чувала да неувене. Мати ме псовала што самъ є метула на прси, кадъ црне альине носимъ, али мени є жао было да є саму кодъ куће оставимъ.“

„Али кадъ она увене, онда ће съ њомъ увенути, и споменъ на ону руку изъ кое сте є примили,“ рекне Миланъ плашльиво.

„Она може цветати и увенути, али споменъ — — “ „али споменъ? шта ће съ њимъ быти?“ упыта опетъ Миланъ. — „Онъ є пресађенъ међу оно небесно цвеће“ одговори Милка съ некомъ одважностћу, „кое нигда невене. Споменъ неће увенути, ако ничимъ другимъ а оно сузама быће заливанъ. Свака мысао, свакій уздисай крепиће га новомъ животу. Тай нћжный споменъ стояће до могъ гроба, овдћ гдћ сада ова ружа стои. Стаяће и онда када вы може быти престанете мыслити на онай данъ кадъ сте ме одъ оногъ разбойника спасли, када заборавите на оне ваше речи, на оне кратке часове, кое смо поредъ све наше пропасти весело и срећно провели- — Ахъ, онда є мой стацъ іоште живъ быо.“

„Я познаемъ вашу жалость. И я самъ имао богатогъ отца, онъ є пострадао, онъ є умро и оставіо ме у сиротиньи. Майку нисамъ ни запамтіо. Све што самъ любіо и предузимао, све самъ видіо изгублћно; али опетъ се радуемъ што живимъ. Єръ осећамъ у моимъ грудима силно єдно чуство, кое ме тћши. То чуство лепа девойко, чини ме срећнимъ и задовольнимъ, то чуство надвладало є сва моя друга чуства. То ми є чуство сада животъ и єдина цћль мога живота.“

„Я васъ неразумемъ!“ прессче му Милка говоръ.

„Вы ме неразумете!“ повиче Миланъ загушенимъ гласомъ и пусти руку нћну. — “Вы што сте ме толико пута видиле збунћна предъ вашимъ погледомъ. Свирћпый анћеле, я неосећамъ да има іоштъ света осимъ оногъ места гдћ ты стоишъ, и ты ми опетъ кажешъ часъ да ме неразумешь, часъ да ми невћруешъ. Ты си вид'ла

сузе у моимъ очима, и ты ме опетъ неразумешъ. Иди я ћу остати самъ. Свакій коракъ далѣ води ме већој пропасти. Я самъ изгубљѣнъ, съ две речи створила си пропасть пред-а-мномъ, а иза мене сви су путови и мостови покварени. Я немамъ куда натрагъ. Моя кратка прошлость, они мои срећни часови, остаю ми као єданъ лепъ санъ, после кога сна на яви сама жалость и очаяніе стои пред-а-мномъ.. Садъ ти слободно кажемъ, да самъ те любіо више него све на свету, више него мой животъ; и садъ видимъ да ме нигда нисн хтела разумети. Праштамъ ти сву жалость, коя ће ме целогъ могъ живота морити; само твоя срећа моћи ће моє несреће разблажити.

„Милане мой, я ти вѣруємъ!“ рекне Милка и пружи му обадве руке“ Я самъ те разумела одъ првогъ дана нашегъ виђења, я ти вѣруємъ и свагда самъ ти веровавала, али я самъ непрестано жельна твои речи, та твоя лютня и жалость добро ми чине; то поджиже у моимъ грудма ону свету ватру, коя се са животомъ гаси. Може насъ какавъ случай раставити; али нема тога на свету што бы могло моє мысли одъ тебе удальити. У момъ срцу нема више места ни за какво друго име. Оно є равно танкомъ папиру, на комъ кадъ се што напише неможе се избрисати а да се нераздере. — Ты ћутишъ Милане?“

„Шта имамъ више говорити! шта имамъ више желити! шта имамъ више одъ бога просити. Све бѣде, несреће и ужаси овога света, немогу ме више несрећнимъ учинити. Срећанъ быти незове се дуго у срећи и добру живити, него савршено срећанъ и задоволянъ быти; па макарь та савршена срећа єданъ данъ траяла. Милка, я самъ савршено и подпуно срећанъ. За споменъ те моє савршене среће, прими овай зеленый венацъ; я самъ га за тебе оплео, ты си найлепше ютро могъ живота; я самъ у њега уплетао моє мысли моє уздисає и сузе, и твоє лепо име.“

„Неможе промысао божій тако немилостивъ быти, да оваква чуства благословомъ ненагради. Милане, мы можемо оскудни и сиротны быти, али нигда неможемо несрећни постати. Я примамъ овай венацъ, и заклинѣмъ ти се онимъ знакомъ на небу, чимъ су се люди на вѣрность своє любови заклиняли прэ него што су Бога веровали, заклинѣмъ ти се, да, ако га ти предъ олтаромъ на мою главу неметешъ, да ћу га, съ овымъ истимъ чуствама съ овымъ истимъ мыслима у гробъ понети.

Нѣна рука дрктала є изподъ Миланове руке, нѣне очи быле су пуне срећны суза. Онъ є осећао куцанѣ своґъ срца, онъ є имао сто речій наєданпутъ да каже, али ни єдну речь ніє могао изговорити. Они су ћутећи далѣ ишли. Такво ћутанѣ, двои млады пуно є разговора; такво ћутанѣ, неможе ни єдно перо описати, ни єдна уста изговорити. Цела лепота природе за ньи є говорила. Птице, коє су преко ньи прелетале, или са гране певаюћи изподъ лишћа на ньи вириле, цвеће, коє є поредъ ньи остаяло, све, све є повторавало ньіове речи. На свакомъ предмету стаяле су написане ньіове мысли. То су они блажени часови у животу, када човекъ све своє желѣ, све своє мысли, изъ целогъ овогъ пространогъ света скупи на єдну точку, читаву вселену стопи у єдну мысао, то су часови прве любови, у коју ніє никаква себичность никакавъ интересъ помешанъ. Срећанъ є човекъ, кадъ све милине овога свѣта може у єдномъ лепомъ створенію загрлити, у єдномъ нѣжномъ полюбцу полюбити. Човекъ докле притяжава оно што люби, дотле притяжава сва кралѣвства съ ньіовимъ крунама, сво небо съ нѣговимъ сунцама; дотле ужива све оне радости живота, коє є божія мудрость за уживанѣ створила.

„Хайд'те деце!“ викне мати Милкина са дну ливаде — и они се као изъ некогъ сна прену. Читавъ светъ за ньи є быо престао. Они су ишли, али землю подъ своимъ ногама нису осећали, они су гледали, али предмете нису разпознавали. Оно познато друштво стаяло є. Они су сви нешто слушали.

„Слушайте ено опетъ!“ рекне онай старый свештеникъ, и сви подигну главу пазльиво слушаюћи.

„Єсте-ли вы што годъ чули?“ упыта Селанићка приближаваюћегъ се Милана. — „Єсамъ!“ одговори Миланъ.

„Па шта вамъ се чини, съ коє стране долази?“ упыта єданъ изъ друштва.

„Молимъ васъ, о чему є разговоръ?“ рекне Миланъ полако, и савъ порумени.

„Та топови пуцаю — негди се туку. Ено опетъ слушайте!“ одговори онай и сви подигну на ново главе и отворе уста да бы болѣ чули. Миланъ погледа у Милку и насмеє се. „Да се небо срушило, да су громови пуцали мы ій небы чули!“ рекне она полако Милану, и смешећи се оде своіой майцы. — Опетъ изъ дубине нека тутнявина чує се; коє є пролазило као стрела, крозъ срца жалостны бегунаца. „То се у Срему негди туку!“ повиче онай старый свештеникъ. — „Мол'те се богу децо! они топови потресаю кости кнеза Лазара; молите се богу децо, оно сада тамо наша браћа гину.“

(продуженѣ слѣдуе).

МРВИЦЕ.

— Єданъ шальивчина рекне єдной дражестной младой госпи: Вы цватите као пролеће!“ — „О“ одговори она, „овогодишнѣ є пролеће ружно.“ — Истина наставн овай брзо, я хтедо рећи — пролеће цвати као вы.

— Єдномъ трпельивомъ мужу умре несносна жена. Пріятель нѣговъ тѣшећи га заключи говоръ свой съ овымъ речма: будите спокойни, ваша вѣрна супруга садъ є у лону Авраамовомъ. — „Ако є тако, то сожалюемъ га єръ ће му првомъ приликомъ очи изгребсти.“ одговори опечалѣный мужъ.

— Придворна будала краля францускогъ Франца I. потужи се истоме, да му племићь некій прети, да ће га убити. „Ако онъ то учини, рекне краль, я ћу нѣга после петъ минута затимъ таки обесити дати.“ — „Я бы воліо милостивый кралю,“ одговори будала, кадъ бы вы

нѣга петъ минута пре нег' што онъ мене убіе обесити дали.

— Ала су прекрасне ваше боє, рекне єдна стара намазана госпа славномъ живописцу єдномъ.“ — Истина єсу, одговори овай, я и вы купуємо ій у єдномъ истомъ дућану.“

— Єданъ енглескій лѣкаръ на лађи обично є скоро противъ сваке болести давао морску воду. Єданпутъ се несрећнимъ случаємъ догоди, те онъ истый падне съ лађе у море. На то рекне єданъ служитель другоме: „паде нашъ лѣкаръ у свою лѣкарію.“

ЗАЧИНЦИ.

Зуби често уєду єзыкъ, али опетъ су свагда у добромъ пріятельству.

Стара свађа лако се понови.

Ко се радо свађа, тай често греши.

Златне подковице нечине да є конь бржій.

Гдѣ є плотъ найнижи, онде свакій прелази.

Што преко плота падне, то є комписко.

Рђави су знаци кадъ кокошъ пева, и кадъ жена мушку песму пева.

Време све одкрива и покрива.

Време нечека ни на кога.

Време дає найболѣ совѣте.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Крима нема ништа новогъ. Како руска тако и саюзничка маневрираня сасвимъ су безуспѣшна. Руси су хтели са левимъ крилomъ обколити єдно положенѣ Француза, но ніе имъ могло за рукомъ изпасти. Саюзницы были су се опетъ кренули изъ Евпаторіе, да далѣ у унутрашньость Крима иду, али брзо су увидили, да због рђавы путова, ніе имъ могуће войску съ раюмъ и потребама снабдѣвати, а и увѣрени су да су изложени опасности због многе руске кавалѣріе, и зато су се опетъ у утврђеня Евпаторіе повратили. Проматраня коя обе войске съ четама предузимаю немаю никакве важности. Изъ Азіе такође ништа се друго нечуе, него да є повелитель руске войске добыо заповѣсть да се повуче у Кутаю, и ако непріятельи и ту ударе на нѣга, онда да се повуче изпредъ Омер-паше предъ Суманимъ, и да ту очекуе помоћь изъ Тифлиса.. То брзо напредованѣ Омер-паше Кутаи, принудиће руску войску да остави Карсъ. Єдна турска депутація отишла є Шамилу, да га склони да предузеће Омер-пашино подпомомаже.

— Вѣсть одъ 30. Окт. изъ Цариграда яяля: да є енглескій генералъ Вивіянъ у Азіи одъ руске войске подъ командомъ генерала Врангела притеснѣнъ. Онъ є изъ Цариграда закгевао брзу помоћь и то у кавалѣріи. О стаю Карса сви су гласови неизвѣстни. Неки являю да є градъ іоштъ већма обколѣнъ, други опетъ веле, да се Руси спремаю да га оставе. — Башибозукъ турскій долази у Єдрене.

— Краль сардинскій отишао є да посѣти своє саюзнике, онъ є сада на путу у Паризъ, а по томъ ћи ће у Енглеску. Свуда се чине припреме да га сяйно дочекаю.

— Изъ Петерсбурга пишу, да є царъ овомъ приликомъ путуюћи на црно море, увидіо преку нужду гвоздены путова, и да є у намѣри да позове страна друштва, и да се гвозден путови на све стране предузму градити. — Ратно станѣ Петерсбурга престало є, млоги и одатле слуте да ће мира скоро быти. — Менчиковъ одпуштенъ є изъ свакогъ дѣйствованя, и поставлѣнъ є у пензію.

— У азовскомъ мору уништили су Енглези млогу руску, рану коя є была спремлѣна за Кавказъ и за Кримъ.

— Царъ Александеръ приспѣо є у Петерсбургъ, а великій кнезъ Константинъ остао є у Одеси, одакле ће управляти послове у Николаеву. Кодъ села Варвировке подигнута є велика єдна ћупрія на коју є потрошено 200.000 ср. рубаля.

— Због оногъ кравогъ догађая између турски и француски войника, држанъ є судъ, и млого є турски войника осуђено и стреляно.

— Изъ Лондона являю: да є 5. т. м. графъ Замой одъ енглескогъ правителства добіо дозволенѣ и пуномоћіе да може войску одъ самы Полика устроити. Ти польски войницы звяће се истина „козацы султановы“ али стаяће подъ енглескимъ управлянѣмъ и прима ће енглеску плату. Енглеска (као што изъ Лондона пишу) очекуе, да ће сви Поляцы кои у Русіи служе, подъ барякъ те нове польске легіе прибѣћи.

— Страни легіони тако се умножаваю да подъ разнымъ именима, има сада преко 40 хиляда странаца, кои подъ оружѣмъ стоє, да помажу западнимъ силама у разрѣшеню овогъ запетляногъ источногъ чвора.

— Руску лађу „Сипку“ кою су саюзницы 5. Септ. 1854. године одъ Руса одузели, купіо є Ротшилдъ за 188.600 франака.

— Одъ 6. Новем. пишу изъ Париза да се тамо велика ватра у магацинима за воєне потребе догодила. Зданіе сво є изгорело. Штета на 2 миліона износи. При гашеню само су четворица ранѣни.

ОГЛАСЪ.

— У кући Манойла Антонієвића болтаціе у пиварскомъ сокаку има єдна магаза за издаванѣ подъ кирію. Ко жели узети нека се яви у той кући.

Течай новаца; сребр. 115; дук. 5 фор. 20 кр. банки.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 18. Новембра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. | № 94.

МИЛАНИМИЛКА.

(продужено)

Оставимо то сво друштво нека свако по своіой вольи иде куда оће; оставимо Милана и Милку за неко време, нека саняю о своіой будућности, нека лете мыслима у оне землѣ срећне любови, коє ни у єдной планети овога света несуштествую; а мы да се зауставимо предъ топчидерскомъ меаномъ, гдѣ є око два астала седило млогобройно друштво, измешано людма одъ различите народности и земаля. Предъ ньима стаяли су іошъ комади одъ печены яганяца, и црно неготинско вино преливало се у чашама. Предметъ разговора свакій се часъ меняо. Ни єдна битка, коюу су Срби изгубили или добили, ніе остала некритизирана, свакомъ предводителю и управителю нађене су погрешке и мане; млоги кои су за србску стварь погинули названи су издаицомъ. Међу ньима по гдѣкоє душе такве су быле, да су се свакой проливеной србской сузи светили; и то све изъ чистогъ родолюбія, и то све изъ чисте желѣ къ народномъ напредку. Гдѣ-кои седили су ћутећи и забринути. Дуго су се препирали и инатили међу собомъ, како є найболѣ да се зове нова Србія! в о й в о д с т в о, в о й в о д и н а или в о й в о д о в и н а; и то онда, када войводство већъ последньи ропацъ дави. Но томе се ніе нико чудіо, ніе то првина, да Срби у своимъ млогимъ продузећама найпре крешу ражань па онда зеца траже. Родолюбіе было є свакій часъ потезано: свакій се хваліо како бы онъ болѣ умео управляти, како бы срећніе могао стварь къ нѣной цѣли привести. Млоги кои су за време кадъ се іошть певало, бунили Србе противу Мацара, викали су сада зашто се нису съ мацарима сѣдинили.

„Нема нама спасенія“ предузме речь єданъ, кои се виђаше да є доста разборитъ — „мы ћемо све донде страдати, докле зависть и злоба међъ нама трає. Неслога ніе мати наше несреће, неслога и раздоръ то су деца зависти. Србинъ неће да буде втори, него свакій оће да буде првый; и то отиманѣ за првенствомъ убило насъ є на Косову, и непрестано насъ убія. Међъ Србима та є несрећна погрешка, да ни єданъ неће рећи за другога: тай є вешти и паметніи у тимъ стварма одъ мене. Нико неће рећи за поштена човека: пусти га напредъ; него свака хула каже: шта ће тай пред-а-мномъ? — Зашто да претресамо сада мы дѣла коя су у войводству свршена, мы кои нисмо ни учемъ участвовали, кои смо само изъ новина пратили све несреће коє є народъ претрпіо. Упамтите добро, при свакой народной несрећи и пропасти, колико су криви они кои су управляли, толико су троиномъ криви они кои нису ништа радили, а могли су штогодъ радити.“

„Тако є! право велите, све є тако!“ предузме речь єданъ другій — треба да ћутимо. Родолюбія правогъ нема међу Србима, народный поносъ по гдѣ-што появлюе се у већемъ степену него што бы требало. Я самъ слушао млоге гдѣ кадъ кажу: Я самъ Србинъ, мысліо бы, богъ зна какавъ є то родолюбацъ, а кадъ му одешъ у кућу ни єдно дете незна му србски да говори. Зашто? одговориће ти лако свакій, зато што са србскимъ єзикомъ нема нигди никакве будућности.“

„Ако тако узрадимо нигда нећемо ни имати будућности,“ настави єданъ трећи. „Срби треба сами себи, сами међу собомъ да створе себи будућность. Треба свакій да свою себичность жертвує на олтаръ свога народа, треба свакій да є искрено родолюбивъ. Ахъ кадъ бы у свакомъ моя душа куцала онда бы заиста другчіе све стаяло, я бы радо и мой животъ и моє све иманѣ за обштый напредакъ жертвовао.“

„А збиля продадосте ли вы онай вашъ дуванъ“ пресече му речь єданъ, кои немогаше слушати нѣгово хваленѣ.

„О, те како іошть добро!“ одговори тай одушевлѣный родолюбацъ — „однео самъ у србскій логоръ и све самъ за неколико дана подъ скупе новце разпродао. Да богъ поможе добро самъ закачіо.“

„Штета што престаше плячканя, да ми є іошть две три плячке да одкупимъ па да препродамъ, па онда небы се бринуо за будућность,“ рекне єданъ, кои є кредомъ нешто по асталу рачунао.

„Како вамъ излази рачунъ?“ упыта га єданъ дебелько, кои мирно пушаше свою лулу погледаюћи по кадкадъ у рачунаиѣ своіъ комшіе.

„Добро, врло добро! 7400 форинти што самъ за ово неколико месеціи профитирао. Ко каже да немаю Срби будућности. Хай, дай іоште єдну оку вина, и свакомъ овомъ господину по єдну кафу. Да богъ поживи србско

војводство, и да намъ богъ да, да опетъ добіемо наше лепо србско царство.“

„Ха, ха, ха!“ продере се изъ свегъ грла нѣговъ дебелый сусѣдъ — „то вамъ веруемъ да одъ свегъ срца желите; ер кадъ сте при постаню србскогъ војводства закачили 7400 фор., то бы при постаню србскогъ царства заиста 74 хил. фор. стекли.“

„Право да вамъ кажемъ пріятелю!“ одговори полако онай рачунџія смешећи се „я самъ се врло рано излечіо одъ те болести што се зове родолюбіе. Я самъ одавно видіо да є то име коє нема свога заната; да є то воденица коя немелъ хлебъ, него мелѣ гоненя, бѣде и изсмеванѣ. Нема пріятелю ниедногъ одушевленя коє небуде кадъ тадъ изсмеяно; нема ни єдногъ поштеногъ предузећа и пожертвованя противъ кога се неподигне злоба и невависть. Да вамъ приповедимъ єданъ случай, кои ме є учиніо те самъ ладанъ за свако пожертвованіе, а доцніе и изъ самогъ своегъ искуства увѣріо самъ се да є то све тако. Єдва се могу опоменути, было самъ іошъ малый. Єданъ добаръ поштенъ и родолюбивъ Србинъ, о коме нико рѣаво што ніе знао казати, падне на ту мысао да зида о своемъ трошку єдну цркву. Цела варошица была є у радости, и сви су га похвальивали. Како се почне темель цркви копати, чуемъ я гди се моя мати са женама разговара, да тай добрый човекъ зида цркву зато што му велике неке тайне душу гризу, и што є млого грешанъ. Кадъ є црква у пола была готова, чуемъ гди се мой отацъ са другимъ грађанима разговара, и сви су были тога мнѣнія да су тій новци одъ кои се та црква зида украдени или криво стечени, и я после гдѣ самъ годъ тога доброгъ човека срео, іоштъ као дете презирао самъ га и мрзіо самъ на нѣга; цела варошица држала є да є то найгрѣшніи човекъ, и да га є грижа совѣсти натерала, да те новце на цркву обрати. Кадъ се црква сврши доће одъ полиціе комисія, прегледа и претресе сву кућу и све тайне папире и писма тога доброгъ Христіянина, строго га изпыта зашто, и какве цѣли ради зида онъ цркву — и кадъ се ништа ніе могло наћи, остави га подъ таквомъ сумньомъ да се свакій одъ нѣга клоніо, и сирома тай добрый Христіянинъ, свисне одъ єда, у дугу и у сиротиньи, и сада старе жене зову ту цркву: грешна црква. То вамъ є пріятелю обшта благодарность за обштеполезна дѣла. Свакимъ човекомъ себичность влада. Ко се небы смеяо ономе, кои бы скинуо свою хальину на средъ улице, па є дао издрпаномъ просяку. Деца бы трчала око нѣга као око мечке; озбильни люди рекли бы: будала! а читава варошь смеяла бы се, и сви бы рекли: ала є суетанъ. Прошла су пріятелю стара грчка времена, у 19-омъ вѣку нема выше онаквы карактера. Себичность, то є найвећа филозофія нашегъ времена. Свакомъ є човеку себичность найвећа добродѣтель. Родолюбіе то є маска подъ коіомъ се себичне желѣ крію. Кадъ бы искрено хтели говорити онда бы свакъ моро рећи: я, па после читавъ светъ; я, и читавъ светъ то су две половане — после мене свршетакъ є света. — А, ево опетъ пуне олбе, точи пріятелю! да богъ поживи све оне што су изгинули за србску славу.“ —

„И да богъ подржи и сложи и умножи оне кои се стараю за србскій напредакъ!“ повичу съ другогъ астала, и чаше зазвече на све стране. „А кадъ тако презирете родолюбіе, и вѣруете само на себичность, шта мислите о совѣсти, вы држите да є и совѣсть ништа; єлте, то є ништа, грижа совѣсти то є некій обичай кои є међу людма уведенъ, то є некій непозваный судія, кои се меша у наша дѣла. Разтолкуйте ми да и совѣсть ніе ништа!“ рекне томе себичняку, єданъ сувонявъ омалечакъ човекъ, кои є према њему седіо и савъ нѣговъ разговоръ пазльиво и съ некомъ утѣхомъ слушао. Онъ є за цело то време ћутао, нѣговъ савъ изгледъ было є сбуњенъ, свакій нѣговъ осмей было є усилѣнъ. Често се трзао, осврtao, и око себе згледао, никоме у очи ніе смео погледати. Было є лепо одевенъ скупо прстенѣ блистало му се на рукама, али изражай нѣговогъ лица ніе было спокоянъ. Нѣгова сковрчаста црна коса, стаяла му є као шубара одъ ягнѣће коже, црна брада покривала му є половину лица. Онъ є течно србски говоріо, али нѣговъ акцентъ издавао га є да є одъ другогъ народа. Окъ є са своемъ пазльивосћу слушао шта ће му онай чудноватый филозофъ на нѣгово пытанѣ одговорити.

„А, совѣсть!“ рекне онай себичнякъ палећи лулу — „совѣсть, то вамъ є што друго. Совѣсть господине, то є онай єдиный неумитни судія надъ свимъ судіяма, кои свою пресуду нигда неизвршену неостави. Я могу быти немилостивъ, неродолюбивъ, тврдица, разкошанъ, піяница и стотинама други ствари, али опетъ совѣсть ми може мирна быти. — Ако нечинимъ никоме добра совѣсть ненаграђуе ме, али ме и неказни. Али како корачи човекъ у зло, совѣсть одма корачи у нѣгово срце и у нѣгову душу. Нека васъ богъ сачува одъ гриже совѣсти; то вамъ є найвеће зло, коє човека може на свету мучити. То вамъ є болесть противу коє нема лека. И што є ко веће зло учиніо, тымъ га веће муке гризу. Мене нигда ніе никаква совѣсть морила, али могу себи представити шта трпи она душа, кою совѣсть гризе. То вамъ є молеръ кои свакій часъ представля са различите стране оно зло коє сте учинили, то є оно чуство у души човечіой, коє се неможе ни съ чимъ заварати. Млоге кралѣве на престолу гризе совѣсть и у поноћи трзаю се изъ сна, а млоги кои се невино осуђени на вешала воде, спокойно проведу последню ноћь своегъ живота. Совѣсть господине, стои у вѣчной опозиціи противу найманѣгъ нашегъ зла. И што є веће зло тымъ су веће гриже. Боже ме сачувай гриже совести.“

За време целогъ тога говора о совѣсти, онай є часъ бледіо часъ зеленіо у лицу; и да бы сакріо свою забуну почне и онъ осуђавати оне коє гризе совѣсть — „и шта мыслите, какавъ бы найбольи лекъ было противу гриже совести?“ заключи онь свою сбуњену беседу.

„Ха, ха, ха“ одговори онай себичнякъ, опетъ палећи угашену лулу — „лека нема ту никаква. Сво ублаженѣ у томе, што су до сада люди пронашли, и коє намъ света вера за утѣху у той несрећи напоминѣ, то є да се човекъ исповеди свештенику. Ту мало олакша човекъ себи, покаяніемъ се ублажи и свештеникъ обећа се молити богу за нѣга; али све є то мало да човека успокои.“

„Гори-ли?“ викне слуга меанциски кои є лосіо у-глѣнъ да помогне своmъ госту лулу запалити.

„Гори! гори!“ одговори гостъ гласно дуваюћи у свой чибукъ.

„Шта гори?“ повиче онай што се о совѣсти извѣштавао, нѣговъ гласъ быо є ужасанъ и сбунѣнъ — „шта гори? гасите! гдѣ є ватра? ко є запаліо?“ и скочи са столице. Сви се сгледе.

„Дуванъ гори!“ одговори му єданъ смешећи се „небойте се ништа. Вы за цело држите да сте у Банату небрин'те се, тамо што є имало изгорело є!“ Онъ се стиша, и съ очаянiемъ обори главу къ земльи. „Вама мора да є каква кућа изгорела те се тако плашите одъ ватре?“ упыта га нѣговъ сусѣдъ и погледа му оштро у лице: „єсть, ахъ єсть, те велика кућа! сва ми на леђима стои!“ одговори онай сбунѣный уздишући.

„Убіо га богъ, ко одсадъ каже браћо да сте вы швабе!“ повиче єданъ Србіянацъ иза оногъ другогъ астала, гдѣ се непрестано водіо разговоръ о родолюбію. „Я изъ целогъ вашегъ препираня и разговора видимъ, да сте себичны као и мы, да сте несложни као и мы, да оћете сви да заповедате као и мы, да радо говорите о родолюбію а ништа нерадите, као и мы; да сте леньи као и мы, да сте несложни и пакостни као и мы; при слави и при свадби попіете и поєдете съ гостима све што имате као и мы, ваши су коньи мршави као и наши, ваша стока нема кошаре као и наша, ваше крстине жита кисну и нису покривене као и наше; єдномъ речію, у свему вы сте као и мы, а мы сиромаси нисмо знали него вамъ ласкамо, и кажемо вамъ да сте швабе. Швабе! кои су трудолюбиви, као што мы нисмо, кои имаю школе и радиности, као што мы немамо; кои имаю седамъ кралѣвина, као што ми нигда имати нећемо; кои имаю своє житнице пуне и куће уређене, као што мы немамо; кои су већу часть Европе своимъ кньигама и занатима поплавили. Мы вамъ правимо комплименте и кажемо да сте швабе, а садъ видимъ да сте іошть жешћій Србіянци одъ насъ! Алал' вамъ вера! за 160 година одъ како смо васъ тамо у Европу на воспитаніе послали нисте ни єдну черту одъ србскогъ карактера изгубили! такви су и сви Славени! Узмите чаше у руке! да богъ поживи савъ славенскій народъ, кои одъ Христова роћеня живи у Европи, и кои є и данъ данасъ странъ и новъ народъ осталымъ народима!“ — Обштый се смей подигне, чаше зазвече, и Србіянци и Войвоћани почну се грлити. „Браћа смо, сви смо єдна права браћа,“ повторила су свака уста, оквашена онымъ лепимъ виномъ. Сва су се лица смешила, само онай што є пытао: гдѣ гори? седіо є снужденъ и замышлѣнъ, онъ ніє ништа чуо, нѣговъ погледъ быо є укоченъ. После неколико тренутака устане онъ и са спушћеномъ главомъ оде.

„Ко є овай, я га непознаємъ, чудноватъ ми се види?“ упыта єданъ одъ оногъ астала иза когъ є онай устао.

„То вамъ є єданъ Вла зову га Бенда, онъ є изъ Карансебеша. То є по свой прилици некаква протува светска. Знамъ га быо є сирома, и чудо ми є видимъ га да златомъ окићена; и тай вамъ немилице троши новце; али є одъ неко доба све жалостанъ и замышлѣнъ.“

(продуженѣ слѣдуе).

ПРИВИДНА СМРТЬ.

Између праве смрти и привидне нема никакве разлике; єръ и кодъ єдне и кодъ друге, тѣло є ладно, лице бледо, дисанѣ сасвимъ престало, куцанѣ срца престало є а душа у свему сасвимъ недѣлателна. Ко ће у станю быти да праву смрть одъ привидне разликовати може? Правый узрокъ одкуда она постає тешко є опредѣлити, али као обично држе да она лако слѣдує после врло великога стра као и одъ слабоће нерва и хипокондричне болести.

Єдна девойка разболе се у Паризу, и после двадесетъ и осамъ дана умре. Доктору є врло чудно было кадъ є чуо да є умрла, єръ іой є сасвимъ болѣ тай данъ было. Онъ оде у собу гди є она лежала подигне покривачъ съ нѣ и види да є сасвимъ ладна, уста безъ фарбе, лице бледо, али черте лица нису се быле ни найманѣ променуле. Уста су іой была отворена, очи као угашене безъ светлости, ябучице улегнуте и светлость свеће ніє никакво дѣйство на ню имала. Ніє се никако могло примѣтити да є врућа, али ніє была ни сасвимъ ладна као што су обычно мртвацы. Слѣдуюћегъ дана доће опетъ докторъ и види да ніє ладна, па зато заповеди да є никако пре несаране него што трунити почне. Докторъ є одъ садъ свакій данъ долазіо и петый данъ почео се покривачъ, с' коимъ є она покривена была трести и примѣтили су да помало дише. После два сата подигла є руку и повукла покривачъ, и сада су се сви увѣрили да є то привидна смрть. Наскоро отвори очи и устане. Ово є права истина и девойка та живи іошть и садъ. Сродницы нѣни и сви кои су знали да є умрла страшили су се за дуго пытати є знали шта є съ ньомъ было.

Не манѣ знатанъ є и овай догађай кои се у Швайцерской догодіо. Єдномъ грађанину умре жена одъ протисли По тамошнѣмъ обичаю држали су є 48 сатій, а будући су хтели да є и родителы кои су итали видити є, виде, то є после тога времена однесу у цркву и заклопе, али слѣдуюћегъ дана кадъ су є хтели изъ цркве изнети почне она викати и по сандуку превртати се и кадъ сандукъ отворе виде да є жива на велико удивленѣ.

превео С. Б. Живк.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Предсѣдатель. Господине, вама є познатъ высочайшій разписъ, да ніе слободно чиновницима браде носити, а вы сте опетъ пустили браду, зато васъ сада опоминѣмъ званично да выше нисте у канцеларію съ брадомъ дошли.

Писаръ. Господине я васъ молимъ само іошть петнаєстъ дана да смемъ браду носити.

Предсѣд. А што сте є пуштали на тако кратко време.

Писаръ. Право да вамъ кажемъ, пустіо самъ зато браду, да изгледамъ мало лепши, єръ радъ самъ да се женимъ, па ми каже девойка да самъ лепшій кадъ имамъ браду. Како изпросимъ я ћу се одма обріяти.

Предсѣд. Е, на тай рачунъ можете носити браду. Али я васъ увѣравамъ, да та девойка, коя вамъ іоштъ сада пре венчаня пушта браду, оста ће таква иста и после, и не само да ће вамъ пуштати браду, него пушта ће вамъ и уши и рогове да расту.

ЗАГОНЕТКЕ.

— Безъ чега човекъ быти неможе, а опетъ га некошта ништа?

— Кои купусъ расте а не цвета?

— Шта є найболѣ на буви?

МРВИЦЕ.

— У Паризу є найвеће вниманіе обратіо на себе силнымъ гроздовима обременѣнъ чокотъ єданъ, за кога веле, да га є стихотворацъ Расинъ посадіо, и кои може садъ одъ прилике сто петедесетъ година старъ быти.

— Єданъ піянацъ гурне доста добро у сокаку єдногъ сувонявогъ мимопролазећегъ човека. „Но, вы сте зацело доста пили“, рекне гурнутый піянцу. А вы сте по свой прилицы врло мало єли, одговори овай.

— Селякъ єданъ, кои є на своимъ магарцу у варошъ яшіо, спази на путу дудъ єданъ, кои є зрелимъ плодомъ окићенъ быо. Да бы се сладкимъ тимъ плодомъ осладіо, заустави магарца; а да бы плодъ рукама брати могао, попне се и стане на магарца. Дрво се то наодило усредъ густогъ чбуня одъ трня и чкаля. — Селякъ врло весео, што магарацъ нѣговъ лепо на миру стои, рекне: „шта ли бы садъ са мномъ было, да когодъ однекуда овуда проће и викне: „ћій, ћій!“ — Онъ є те последнѣ речи тако ясно изрекао, да се магарацъ ужаснуо и сместа потрчао, а нашъ се яшаоцъ уєдаредъ усредъ чбуна лежаюћи наће. — Жена селяка и слуге поплаше се немало, кадъ магарацъ самъ безъ госе свога кући доће, па се одма дигну у потеру и текъ после дужегъ траженя нађу га усредъ чбуна у ранама и крви лежаюћегъ. — Дакле: нетреба човекъ све да каже шта мысли.

— Ожеднивши мравакъ єданъ поће къ извору, да жећь свою загаси, но случайно упадне у воду. — Голубъ, кои є выше извора на дрвету єдномъ стаяо, притече му у помоћь тиме, што є одкинуо гранчицу єдну и у изворъ баціо. Мравакъ се дочепа гранчице и избави се. Мало часъ затимъ доће птицоловацъ, кои усмо-три голуба и уловити га хтеде. Али мравакъ опазивши то и побоявши се за свога пріятеля бржеболѣ домили до птицоловца и тако га жестоко уеде, да є овай изъ гласа викнуо, На вику ову поплаши се голубъ и одлети, и тако се опасности избави.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Єнглеске новине „Таймсъ“ пишу да Одеса ніе поштеђена изъ милосрдія одъ саюзника, него Одеса ніе зато бомбардана, што саюзна флота безъ пливаюћи батерія небы могла пожеланогъ успѣха имати, и небы имала толико барута да сву Одесу у пепео обрати, а опасно бы было и за лађе да се батеріяма одескимъ приближе. А тако исто нуждно бы было и войска да се на суво извезе.

— Князъ Паскіевићъ опасно се разболео, и выше вѣшти лѣкара изъ Берлина и изъ Кракове отишло є у Варшаву.

— Канроберъ задржава се іоштъ непрестано у Шведской, како одъ краля тако и одъ народа свуда є са славомъ приманъ, али ипакъ слабе су надежде да ће Шведска нарушити неутралность. Како Шведска тако и Данска, нарочито простъ народъ, желили бы да са Русима зарате, и овомъ приликомъ да одкину неке землѣ одъ Русіе, али они кои управляю знаду да Русія неможе скоро ослабити толико да Шведской и Данской неможе шкодити кадъ годъ оће.

— У Берлину рана одвећъ є поскупила и одъ дана до дана све скупля постає. Има одборъ кои надгледа сиротиню; тай одборъ изнашао є у Моабиту (до Берлина) гди єдна сиротна породица купи люске одъ кромпира, и то кува место зеля и само су одъ тога выше месеціи живили.

— Краль сардинскій приспѣо є у Паризъ и дочеканъ є врло сяйно. За нѣгову честь даваће се велика граћанска торжества и воєне параде. Онъ ће у Паризу провести десетъ дана па ће онда ићи у Лондонъ.

— Поуздано новине пишу, да ће кадъ се буде миръ заключавао, распрострети се уговори између држава и на друге части света, нарочито на Азію, гдѣ се Русіи додира са границама Турске.

— Америка поредъ свега тога што є млогіи интереси маме, неће се сада умешати у рѣшаванѣ овогъ источногъ пытаня. Али неће млого времена проћи, када ће Америка, у све маленкости Европе свой млоговажећи упливъ учинити да важи. Шта выше при првомъ заключеню мира, има ће Америка такође да говори.

ОГЛАСЪ.

— У кући Манойла Антоніевића болтаніе у пиварскомъ сокаку има єдна магаза за издаванѣ подъ кирію. Ко жели узети нека се яви у той кући.

Течай новаца; сребр. 113½; дук. 5 фор. 16 кр. банки.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 22. Новембра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЬИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Непадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. | № 95.

МИЛАНИМИЛКА.

(продужено)

III.

Читательи нека опросте, што є тай уводъ у приповедку, готово дужій одъ саме приповедке; онъ є нужданъ быо да се упознаду са околностима и особама коя у догађаима, о коима намѣравамо говорити участвую. Садъ. са свакомъ врстомъ, трудићемо се да развіямо саму приповедку, онако вѣрно и истинито, као што су є околности и догађаи нѣни на светъ створили.

Ніє млого времена прошло одъ тога дана, о коме смо до сада причали; кадъ у сумрачакъ, неко лупне на вратима удовице Селанића, коя є у своіой низкой собици, са своіомъ кћери при вечери седила. Безъ сваке зле слутнѣ она одговори: слободно! — Врата се отворе, и єданъ високъ господинъ ступи унутра, онъ є быо тако замотанъ у єдно црно япунце као да є наполю найвећа веявица была. На првый погледъ врисне Милка и покріє своє лице обадвема рукама. „Шандоре! за име божіє єсте-ли вы?“ повиче удовица ужаснимъ гласомъ и сва се стресе.

„Я самъ госпоя!“ одговори Шандоръ и стане као укоченъ на средъ собе. Нѣнъ ужасанъ дрктећи гласъ, и врисакъ девойке, сбунили су га; онъ ніє могао свой стра' сакрити — онъ є стаяо предъ топовима, юришао є одважно на шанцеве, картачи звиждали су око нѣговы ушію; али нигда ніє осећао да му є срце дрктало као сада.

„Разбойниче иди изъ моє куће!“ на ново повиче удовица, и стане предъ свою кћерь — „или ако сте и Београдъ освоили, каж'те ми да и одавде бежимъ.“

„Госпоя!“ промуца укоченый Шандоръ, и далѣ ніє могао говорити, уста му се смрзну.

„Ни єдне речи выше! издаицо свогъ рода! ни єдне речи выше да ниси проговоріо у моіой кући. Одлази, иди, да те нигда выше моє очи невиде!“

Шанадръ се поврати мало одъ првогъ стра'. Са горкимъ уздисаємъ обрише ладный зной са свогъ чела. Баци своє дугачко япунце за врата, и на нѣму засія се богата униформа хонведскогъ капетана. „Крочити одав. де нећу“ повиче онъ одважнымъ гласомъ — „крозъ пушке и саблѣ, провела є мене моя несрећна любовь, на сто места смрть самъ тражіо, и нигди нисамъ могао погинути, я се смрти госпоя небоимъ! ваша вика и претня немогу мене изтерати. Я самъ найпре мой парастосъ платіо и тестаментъ написао, па самъ овде дошао. Зато узмите се упаметь госпоя, светъ іоште улицомъ иде, ваши су прозори снизки, на найманю вашу ларму, може стража овамо доћи, я ћу истина погинути, али пре нег' што я погинемъ, ваша ће кћи мртва предъ вама лежати!“

„Яо, помагайте!“ повиче изъ свегъ гласа удовица, и са обе руке удари тако о прозорь, да є сво стакло у комадима са великомъ звекомъ на улицу пало — „помагайте! изгинусмо!“ — Жуборъ людій одма се наполю чує.

„Садъ є све изгублѣно. О небо нефала ти што си ме створило на овай светъ!“ повиче Шандоръ, и съ голимъ ножемъ полети Милки. Садъ є текъ, према нѣнимъ белимъ грудма примѣтіо црне альине. Онъ се заустави, као муня пролети му крозъ главу єдна мысао.

„Госпоя, вашъ є мужъ живъ!“ повиче Шандоръ, и корачи єданъ коракъ натрагъ изпредъ обнесвешћене девойке.

„Вашъ є мужъ живъ госпоя, а вы носите за ньимъ црно одѣло! онъ є у Црепаи затворенъ, я самъ му животъ измоліо, онъ ме є послао да васъ тражимъ, и да вамъ кажемъ, а вы ме вашомъ викомъ издадосте да погинемъ!“

„Ахъ, говори, говори — вѣстниче моє среће! Шандоре анђеле съ неба! кажи намъ, увѣри насъ, є-ли живъ мой мужъ!“ повиче удовица Селанића, и при таквой напрасной промени мыслила є да саня или да є полудила.

„Ахъ господине, гди є мой отацъ?“ проговори Милка као иза сна, и загуши се жалостнимъ єцанѣмъ. Нѣне одъ стра' укочене очи потопе се у сузе, и она наново клоне у несвесть. Шандоръ погледи бледо анђелско лице, нигда ни єдну лепоту овога света нису веће опасности и ужаси обколявали, „свой той жалости и несрећи я самъ узрокъ!“ помисли онъ у себи, и обадве му руке клону као да су осечене.

„Говорите, за име божѣ говорите, како сте оставили мога мужа, кажите іошть єданпутъ є-ли живъ Милкинъ отацъ!“ рекне удовица Селанића и увати га за раме.

„Све є доцканъ госпоя!“ одговори Шандоръ жалостно. — „Вы сте съ вашомъ викомъ ларму начинили и у помоћь позвали, и свакогъ тренутка я очекуємъ пандуре да ме убію овде, на овомъ месту, єръ я се недамъ живъ у руке! Я ћу самъ умрети, само што ћу два три пандура, кои ме се први привате найпре предамномъ на онай светъ послати!“ При тимъ очаятелнимъ речма чує се врева подъ прозорима: „овде, овде, идите брзо!“ повиче єданъ на улицы — „бежите у ову другу собу,“ рекне удовица Селанића и отвори єдна врата, коя су завѣсомъ была заклоњена, па онда претвори за њимъ врата, и брзо њгово янунце баци подъ креветъ. Неколико тренутака после тога, ступи у собу са запетомъ пушкомъ кварталникъ коме су слѣдовала узастопце четири оружана пандура. Удовица седила є снуждена поредъ своє кћери, коя є іошть непрестано у некой забуни са склоплѣнимъ очима на канабету лежала.

„Госпоя опростите!“ рекне кварталникъ испитуюћи съ очима све краєве соба- — „У овой соби мало пре была є ларма, прозоръ є разлупанъ, и єданъ гласъ чуо се, кои є у помоћь противу разбойника звао. А мы ништа невидимо, вы сте мирни!“

„Ніе ништа брате!“ одговори удовица Селанића, и узъ њно бледо лице полети румень, єръ то іой є првый путъ у животу, да є принуђена да неистину говори. „Ніе ништа! моя кћи уватила є стра одъ Мацара, кои су на нашу кућу нападали, па се мало пре у грозници тако занела и викала и прозоръ разбила, да самъ є єдва стишала. Ево іошть є єднако у грозници, али садъ іой є болѣ.“

„Нама су и то казали“ рекне кварталникъ оставляюћи оружѣ на свое место — „да є пре те ларме єданъ човекъ ушао у ову кућу.“

„Єсть, єсть,“ одговори удовица — „то є био докторъ. Онъ є отишао одавно. Морамъ сутра опетъ молити га да дође!“

„Опростите госпоя што смо васъ узнемиравали, и лаку вамъ ноћь!“ рекне кварталникъ, и оде съ пандурима.

Савъ стра проће. Госпоя устане и заключа врата на кући; покропи сирћетомъ Милку по челу, коя се већъ толико была повратила, да є могла сама собомъ владати. — Томъ приликомъ имао є Шандоръ доста времена у другой соби, да свою измышлѣну и лажну вѣсть о животу Селанића іошть болѣ скрои. Онъ є био чуо у Банату да є Селанићъ негди погинуо, али никако ніе могао разабрати гдѣ и одъ кога. Та неизвѣстность пала му є на паметь при ономъ найнесрећніемъ часу, кадъ є Милку хтео убити. И као да се наново родіо обрадовао се, кадъ є видіо да удовица и њна кћи вѣрую њговимъ речма. Онъ изађе полако изъ своє мрачне собице.

„Седите господине!“ рекне му удовица — „и опростите што смо васъ онако найпре предусрели,“

„Я треба да се извинявамъ и правдамъ а не вы; я самъ моимъ последньимъ поступкомъ заслужіо ваше презренѣ, вы ме презирите зато госпоя непрестано, али вы господична Милка, одъ васъ тражимъ да ми будете и за вашу майку благодарни, зато самъ вамъ отца одъ очевидне смрти избавіо — “ рекне Шандоръ и нѣжно и молећимъ очима погледа на Милку. — „Хвала вамъ господине“ одговори девойка, и усилявала се да осмеіомъ ублажи своє презираюће погледе.

„На мою молбу госпоя“ продужи капетанъ, „опростіо му є прекій судъ животъ, и предао га є генералу Перцелу у руке. Перцелъ є мой добаръ пріятель, на мою єдну речь онъ ће га слободна пустити, а тако исто на мою єдну речь онъ ће га обесити. Милка у вашимъ устима стои слобода или смрть вашегъ отца; ваша єдна речь њгова є пресуда — Милка вы знате каква є то речь, вы познаєте ону бурю што у моимъ грудма бесни — ако желите вашегъ отца видити, треба да моя навѣкъ будете. Путъ къ њму у тавницу води ће насъ поредъ олтара. Милка, у твоимъ сватовима биће сами генерали, воєни топови пратиће здравице коє ће се у твое здравлѣ и у здравлѣ твогъ отца пити. Милка говори слободно, говори брзо, я несмемъ овде дуже остати. Иманѣ твогъ отца ніе дирнуто, онъ є све новце и драгоцѣности са собомъ понео. Ево ни ово мало портре, што є висило у њговой соби ніе заборавіо. Онъ ми га є у тавници поклонію, и благословъ ми дао, да будешъ моя, ако те къ њму доведемъ — онъ те заклео да идешъ и да га одъ смрти избавишъ.“ — При овымъ речма извади онъ єдно златомъ обкружено мало портре, то є было портре Милкино, коє є њенъ отацъ найволіо, и коє є Шандоръ онда изъ собе њногъ отца узео, кадъ є она съ майкомъ утекла, и кадъ є ню онъ по собама тражіо. — Она є све те речи са укоченимъ очима и безъ икаквогъ движеня слушала. Кадъ види своє портре грунуу іой сузе изъ очію, она га счепа изъ руку њгови — притисне га на своє устне: „Ахъ!“ повиче тужнимъ гласомъ — „како ми є мила ова стварка, ово є было у рукама могъ отца. Онъ є ово у тавници сузама своимъ квасіо. О мой отацъ, мой жалостный отацъ — све! све ћу тебе рада чинити. Господине, дайте ми отца, учините да га найпре видимо и загрлимо па онда убите ме, некъ вамъ є простъ мой животъ.“

Неко лупне на вратима. „Ко є?“ викне удовица плашльивимъ гласомъ. „Будимъ!“ одговори неко изпредъ врата — „а, небойте се рекне Шандоръ, и отвори врата, и пусти у собу Бенду, оногъ са сковрчатомъ косомъ Вла кога читательи већъ познаю.

„Шта є? говори брзо!“ упыта га Шандоръ заключаваюћи на ново врата.

„Бежите што пре. Я садъ долазимъ изъ Полиціе. Я самъ пратіо оногъ кварталника тамо, онъ є казао да ніе ништа, али после дошао є єданъ, кои є казао да є видіо при оной ларми овде єдногъ мацарскогъ официра — и тако чекаю само да се искупе момци; заповесть є већъ издата кварталнику, за десеть минута ова ће кућа быти обколѣна.“

„О, неоставляйте насъ пре него што намъ кажете како ћу я до могъ мужа доћи“ рекне Селанићка.

„Милка шта вы велите!“ рекне капетанъ. „Она се нема шта промишлявати — она воли своґъ отца него све на свету. Само намъ кажите како ћемо и гдѣ ћемо пређи у Банатъ“ рекне мати.

„Господине, я ћу свуда за вама ићи само взбавите ми отца одъ Мацара!“ рекне Милка одважнимъ гласомъ.

„Есть, и мени се догадило ратованѣ, и я ћу се избавити одъ Мацара — я ћу Милка одма после нашегъ венчаня бежати съ тобомъ кудъ оћешъ — то ти се заклинѣмъ при овомъ растанку“ и нѣжно при тимъ речма полюби є у руку — нѣговъ полюбацъ горео є као отрована ватра на нѣной руцы — „а вы госпоя,“ продужи Шандоръ далѣ, „спремите се, за три дана я самъ у Панчеву. У неделю у подне будите заедно съ Милкомъ на обали исподъ Вишньице, я ћу съ моимъ чамцемъ пређи да васъ превеземъ. — Жао ми є што у оваквимъ околностима морате мой прстенъ примити“ продужи онъ далѣ предаюћи съ десне руке свой драгоцѣный прстенъ Милки. — Оча погледи на свою майку и дрктећомъ рукомъ узме прстенъ. — „Садъ съ богомъ! Милка незаборави, ако у подне у неделю небудете на обали гдѣ самъ казао, твой отацъ неће дочекати у животу залазакъ сунца.“

Онъ се огрне брзо у своє дугачко япунце, погледа іоштъ єданпутъ на бледа лица майке и кћери, и као муня оде, праћенъ одъ безсовѣстногъ Бенде.

(продуженѣ слѣдуе).

ЧУДО МАЙКЕ БОЖІЄ.

У єдной варошици, коя є имала само єдну цркву, была су два свештеника. Єданъ є было удовацъ безъ деце, човекъ далеко чувенъ због науке, смирености и милосрдія. Сви су га жители, а и цела га є околина звала „майкомъ сиротинѣ.“ Онъ поће єдномъ са свете литургіе изъ цркве, а бледа жена єдна са закрвавлѣнимъ одъ плача очима, правый образацъ туге и неволѣ, изиће на путъ предъ нѣга и єцаюћи одъ плача замоли га:

„Отче светый! погледай и смилуй се на мене несрећницу, помози ми!“

„Шта ћешъ да ти учинимъ, у чему да ти помогнемъ, добра душо!“ одговори свештеникъ отеческимъ гласомъ.

„Ахъ, вы сте ми іоштъ єдна єдина надежда, иначе нигди, нигди никаквога пріятеля на земльи немамъ — — —“

„Изузимаюћи Бога“ уће іой у речь примѣрный свештеникъ, „кои є милостивый отацъ свію несрећника. Говори, у чему се состои причина суза твои.“

„Я самъ сирота удовица съ петоро неяке дечице. Обитавамъ у єдной дасчаной покривеной комори. Нисамъ платила газди шестъ цванцика киріе за овай месецъ, па ме садъ съ децомъ моіомъ тера на полѣ, а оно мало рита и покућине, што іоштъ имамъ, задржава за дугъ. Шта ћу садъ съ ономъ кукавномъ ситномъ а голомъ децомъ у ово зимнѣ доба безъ крова, безъ альиница, безъ свега и свачега?“

„О люди, люди!“ узданувши помисли свештеникъ у себи. „Добро дакле, а ты дођи у ютру рано къ мени, я-дна сиротицо!“

„Сутра, господине, а гди ћу данашню ноћь съ децомъ да проведемъ?“

„То є истина,“ одговори майка сиротинѣ протревши рукомъ чело своє. „Али шта да чинимо? Я самъ данасъ све до последнѣ паре што самъ имао несрећницима теби равнима издао. — — “

„Ахъ децо моя, децо моя!“ єцаше кукавна удовица.

„Неклони духомъ, него мужествена буди, кћери моя!“ дубоко тронуть одговори свештеникъ, „и моли се светой майки божіой, она є покровителька и утѣшителька свію невольни матерій и ньіове неячій, па неће доиста она ни тебе съ твоіомъ децомъ безъ помоћи оставити.“

„А одъ кога іошъ да се помоћи надамъ, кадъ ми вы благодѣтелю нашъ, єдина надеждо моя, ништа дати и помоћи неможете?“

„Све ће быти, а и сада бы іошть было, да ми само у овай паръ ніе цепъ мой овако посве празанъ,“ рекне апостоль благотворности, и у томе за уверити просительку о истини речій свои спусти руку у цепъ горнѣ альине своє. Наєданпутъ зачу се у цепу сребрна звека. Свештеникъ се одъ удивленя упрепасти.

„О пресвета майко божія, заръ већъ саслуша ты смирену молитву нашу!“ у изненадности той узкликну почитанія достоянъ свештеникъ. „Погле вѣрна Христіянко — ево шестъ цванцика, управо пожелана сума — я ій заиста имао нисамъ — узми ій и благодари богу, кои ти є милостиню ову посредствомъ чуда послао.“

Затимъ се онъ дубоко замишлѣнъ удали тражећи у опомени своіой разрешенѣ загонетке ове — али є немогаше никако другчіе него божественимъ чудомъ, себи да разясни.

Све выше и выше утврђенъ у томъ увереню поће онъ сутра данъ опетъ у цркву, да одъ свегъ срца свога светой майки божіой благодарность однесе, што є нѣга за извршенѣ чудотворства овога изабрала. Како ступи у олтаръ, алъ га нѣговъ сопарохъ смешећимъ се чертама лица дочека:

„Ишъ туђа!“

„Шта то?“

„Опоминѣшъ ли се светы речій, рекне онай парохъ шалећи се:“ „недирай у туђе!“

„Безъ сумнѣ, али зашто да ме на то опоминѣшъ.“

„Због тога што си неотице мою горню альину и у ньой шестъ цванцика, кою си іоче на место твое навукао, и кою ето и сада на себи носишъ.“

Чудо є было разрешено, ал є и сиротой удовици зацело поможено было.

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Отацъ. Садъ се приближує твой данъ кћери моя! и радъ самъ да ти што годъ купимъ.

Девойка. Хальина имамъ доста!

Отацъ. А оно избери какавъ накитъ на главу. Шта бы найрадіе носила на глави?

Девойка. Шамію тата.

МРВИЦЕ.

— Юпитеръ сиђе єданпутъ съ неба на землю съ томъ благородномъ намеромъ, да различите муке и невол̀ людске позна, и да имъ помогне. Путујући тако по земльи сусретне єдногъ врло сиромашки одевеногъ и врло тужногъ и забринутогъ човека, кога су мутне очи къ земльи оборене биле, и кога су се ноге колебале. — Юпитеръ сажалївши сиромашка тога упусти се съ њимъ у разговоръ и рекне му: куда тако пріятелю, и што си ми тако невесео?“ „Ахъ, куда ћу, одговори запитаный, — то ни самъ незнамъ, а кадъ ти кажемъ, да самъ због несрећне парнице и кућу, и землю, и све што годъ самъ имао, изгубіо, то се ни ты туги и жалости моіой дивити неможешъ.“ — „Буди утѣшенъ брате, кадъ само друго што ніе, у томе ћу ти лако помоћи, рекне Юпитеръ и съ тимъ речма пружи несрећнику томе повелику кесу съ дукатима и изчезне. — Наскеро Юпитеръ продужи путъ свой и одма опази човека єдногъ, коме є бледоћа лице покрила, и кои брзимъ коракомъ ишаше. — Шта се томъ догодило, помисли у себи, и текъ што є то помисліо одма є исто и изрекао. — Ниси ли и ти пріятелю парницу изгубіо? запита га Юпитеръ имаюћи іоштъ у уму оногъ што є парницу изгубіо. „О, нисамъ, тужнимъ гласомъ одговори овай, већъ самъ є на жалость добіо, па ево садъ што брже могу бегамъ, не бы ли се тавнице съ коіомъ ми правобранитель мой прети избавіо, будући нисамъ у стању, да му плату издамъ. И тако Юпитеръ зловольно остави землю, на коіой є предописана искуства себи набавіо.

— У єдномъ друштву препирало се выше учены людій о томе, шта є у правомъ смыслу лепа жена. Наравно свакій є давао своє мнѣніе; али се никако сагласити нису могли. Напоследку доће однекуда шальивчина єданъ и узадовольи ій све овимъ речма: „Лепа є жена рай, за очи, пакао за душу, чистителный огань за цепъ.“

— Лончаръ єданъ даде себи слѣдующій гробный надписъ ставити: Одъ земл̀ самъ живіо, єръ самъ лончарь быо; у землю се враћамъ єръ самъ човекъ быо. Путниче неплачи! у землю ћу се преобратити. Отиди у мой дућанъ, тамо ћешъ ме опетъ, и може бити башъ у виду лонца, наћи.

— На балу єдномъ, гди є сала за игранѣ коє одъ играча, коє одъ играчица, коє пакъ одъ гледаоца дупкомъ пуна была, рекне играчъ єданъ играчици своіой, бришући марамомъ лице своє одъ зноя. „Башъ є ово несносна врућина. Я се зноимъ као магарацъ Зноитель се тако исто и вы, господична моя? — „О не, одговори она, я принадлежимъ сасвимъ другоме роду.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Месине пишу да є при концу прошлогъ месеца тамо яка буря и олуя была, коя є 30 миля заузимала, и 7 сатій є траяла. Варошъ Месина страшно є страдала. Читаве куће, марву и люде, и све што є ветаръ счепао, носіо є у море. Штета износи на неколико миліона.

— У Паризу пре некогъ времена изда се єдна млада и лепа девойка именомъ Каролина Хиршъ, за принцезу мацарску. Она є тако вешто умела одъ єдногъ места узанмати а на другомъ са трошенѣмъ узаймљены новаца отварати себи кредитъ, да се 200.000 (1 миліонъ гроша) за две године задужила. Она є држала млогобройне слуге и слушкиње, кола и конѣ; њене собе, у коима є седила, биле су скупимъ намештаємъ застрте. за самъ квартиръ кріе плаћала є 25 хиляда гроша месечно. Напоследку кадъ се са свы страна дугови слегну, буде тужена, 25 особа предстану суду противу нѣ, коима є она преко 200.000 франака дуговала, и она буде осуђена на три године тавнице.

— Саюзници почели су изъ свои утврђеня противу сѣверне стране Севастополя пуцати, свакогъ минута бацали су по єдно ђуле. Али су се увѣрили, да на 2300. рифы дальине, немаю никаквогъ успѣха. Зато сада очекую и спремаю се да са пловећи батерія съ мора почну руске батеріе тући. У освоєной части Севастополя готово нема никога. Пелисіе издао є налогъ да све што се може покренути преносе у Камѣшъ, и да тамо куће и колебе за зимованѣ праве. Велике и лепе касарне у Карабелной сасвимъ стое читаве, и могле бы се за шпиталѣ и за обитаванѣ употребити, али Руси могу изъ свои топова донде да дотуре, и кадъ годъ оће све да сруше.

— Генералъ Канроберъ приспѣо є 13. т. м. у Копенхагенъ, гдѣ є одъ краля Данскогъ врло лепо примљенъ. Ни єдно мнѣніе у новинама непоявлює се да ће ово француско посланство моћи у своіой намѣри да ове државе противу Русіе подигне, успѣти.

— Изъ Париза єданъ явля: да ће саюзници 30—40 хил. войника у тврдињама Камѣша, Евпаторіе и Балаклаве оставити, а ону другу сву войску изъ Крима извести. Но пре тога разорићe сву освоєну часть Севастополя.

— Царъ Александеръ кадъ є поодіо Севастополь, и благодаріо войсци за пожертвованѣ своє, разделіо є млогобройно медалѣ са портретомъ цара Николе.

— Колера у войсци у Цариграду іоштъ єднако бесни, особито у странимъ легіонима. — Скупоћа свію потреба све већа постає.

Одгонетке у пр. бр. — Безъ воздуха. — Кисео. — Што нема подковица на ногама.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 29. Новембра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЬИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 96.

ДОСЕТЛЬИВОСТЬ.

Нѣкомъ ђаку самоуку
Діогена кой науку
Х'теде радо да поновя,
Желя дође да обнови
Учителя покушенѣ.
Фенѣръ дакле онъ запали,
Па с' упути, гди су стали
Люди, свач'ю нужду єданъ
Другом' да покаже беданъ,
И онъ своє наученѣ
Да утврди. — Ови нѣга
Запитаю, шта до тога
Доведе га, да у подне
Свећу пали, у незгодне
Часе. — Онъ имъ одговори:
„Я човека тражимъ. — Разговори
Садъ престану,
И настану
Збилѣ. Коє у то време
Кадъ Діогенъ Грчко племе
За носъ вуче
Насъ неуче,
Да є люди'
Сваке ћуди
Было. — Єле садъ бы тако
По нашега наопако
Мудраца; єръ изъ гомиле
Сграби єданъ чврсте виле.
Па мудраца те узъ длаку:
„Ето“ вели „за науку!
Па покажи гди годъ дођешъ
Да га сада наћи можешъ.

В. Суб.

ОРЛОВЪ ПЛѢНЪ.

У Швайцерской планини Юри слѣдуюћій се случай догодіо. У месецу Септембру ове године, пође єдна станара за марвомъ и завивши своє дете на сиси, тврдо пеленама, носила га є по тамошнѣмъ обычаю на леђима, кадъ є пакъ хтела сѣсти, скине дете съ леђа, и да бы угодніє шити могла метне дете у траву. Мало затимъ збогъ єдне овце, да є натрагъ врати, удали се она одъ оногъ места, гди іой є дете у трави спавало. Наєданпутъ чує она неку лупу и шуштанѣ крила у воздуху, и на велику нѣну жалость угледа єдногъ великогъ планинскогъ орла, кои се као стрела брзо са нѣнимъ дететомъ у высъ дизао.

Но она непадне одъ стра у несвесть, неокамени се одъ превелике туге ове — већъ намисли грабителя нѣногъ милогъ детета, найпречимъ путемъ срести, она є истина изъ очаяня ужасно викала, ал' ніє могла орла, тогъ воздушногъ краля стићи, кои се са нѣнимъ дететомъ високо у воздуху у наокругъ віо, и почео се опетъ спуштати, да се на єданъ одъ средньи планински врхова, на своє гньиздо спусти, гди су га гладни орлушићи пиштећи чекали.

Ову су крађу детета, примѣтили такође и неки чобани, кои су по връу брега козе чували, и кои су очаятелну вриску жене оне чули. Ови пастири, међу коима є и седамнаестогодишньи младићъ Іованъ Инталъ быо, нису хтели дрекати и викати, єръ су знали да бы то орла уплашити могло, пакъ да бы онъ изъ найвыше высине дете одъ стра испустити могао, већъ су мирно чекали, докъ се орао на своє гньиздо неспусти. Кадъ пакъ то буде, и кадъ они виде да є дете одъ ужасногъ пада осигурано, почемъ га орао већъ изъ клюна испусти, подигну они са две до три стране ужасну вику, на кою се се орао іоштъ брже подигне у воздухъ негъ што є на гньиздо пао быо. Съ невѣроятномъ слободомъ и мужествомъ помоћу свои моткій са гвозденимъ врховима и свои шиляти гвоздены врхова на обући, почне се Іованъ узъ врлетну и дубке као зидъ стоєћу высоку стѣну пузати. Нѣгова є нога притомъ покушавала найпре свакій каменъ кои є изъ стѣне виріо и на когъ є онъ стати хтѣо; предосторожно є онъ свакій коракъ мѣріо, — свой є животъ чувао да животъ другоме избави. На нападаня орлова ніє се освртао, єръ су остали чобани каменѣмъ се на истогъ бацали и вику дизали, и тако га све већма плашили. И тако Іованъ свою пажню єдинствено той опасной стази обраћаюћи, доспѣ на послѣдку срећно до те страшне колевке, у кою є орао дете спустіо быо.

Мало пакъ, оно дрекомъ птичића пробуђено дете, врискало є страшно при долазку свогъ избавителя. Іо-

ванъ счепа мале орлиће, вратове имъ позаврће, пакъ ій у дубльину пропасти побаца. Но текъ што є онъ то учиніо было, ал' орао, немарећи више ни за дреку козара ни за њіово бацањ камења, бесно се спусти на убицу његовогъ порода, и у мало му неиспадне за рукомъ да Іована єднимъ ударомъ крила своїгъ низъ брегъ у пропасть, къ удављнимъ своимъ птичићама несвали. Но видивши Іованъ неугодность своїгъ положеня расмотри текъ садъ цео просторъ и величину те опасности. Садъ увиди да му неће бити могућно заєдно са дететомъ онимъ истимъ опаснимъ путемъ вратити се, коимъ се и попео. И тако є морао и онъ себе и ядно оно дете за изгубљне сматрати; єръ мисліо онъ како му драго, ніє могао ни съ коє стране згоду наћи да се спусти. Но и ако се онъ никадъ у опасніємъ положеню налазіо ніе, ипакъ ніе хтьо пасти у очаянъ. Одъ єданпутъ дође му та мысао, да самъ себе безъ детета, єднимъ одважнимъ спуштањемъ низъ стьну избави, ал' одма његово благородно срце одбаци ту себичну мисао. Несрећне матере, на њега надежде пуно управљный погледъ, коя га є до подножія те врлети пратила, а одатле на свако одъ његови движенія мотрила, яко га троне, и премда є єдва могао и посумняти, да ова стьна његова Голгота, и пропасть та њговъ гробъ неће бити, то ипакъ ніе хтьо онъ тай бити, кои є жалостной оной майци њну последню надежду одузети хтьо; — као за њну утьху држао є онъ плачуће дете високо надъ окрайкомъ стьне, и показивао га матери.

Іованово недвижимо држањ у томъ опасномъ и беззаштитномъ положеню примћти орао, кои се надъ њимъ високо у воздуху унаокругъ віо, и употреби на свою ползу· Іошъ є истина у добро време опомена осталы чобана допрла до Іовановы ушію те дете опетъ у гнѣздо спусти, но чимъ то учини, залети се орао, и у своимъ слепомъ беснилу, тако га силно крилима груне, да га полакъ са стьне избаци, тако да є предня часть тьла Іовановогъ сасвимъ у воздуху низъ стьну висила.

Найжалоснія запѣвка зачуе се оздо изъ дубине — то є была очаянъмъ убієна готово мати, сасвимъ већъ изгубљногъ детета. — Но гди готово никакво чудо небы могло избавленя дати, ту є слепо беснило орлово Іована избавило. — Єръ овай се іошть єдномъ изъ воздуха залети, и груне Іована тако силно крилима да га сасвимъ у пукотину и на гнѣздо своє натрагъ врати.

Планинскій, (каменитый) орао никадъ озго управо ненападне на непріятеля, већъ све изпрека и на комце, коє є Іовану и помогло те га овай у пукотину и у мало болю сигурность ударомъ своимъ догна. Њгова га свѣсть и спокойность неостави; єръ одма и єднимъ погледомъ одкріе онъ єдно оружіе за обрану, у самомъ гнѣзду орловомъ, єръ угледа подъ гнѣздомъ орловимъ, коє є изъ павите и други разни витки прутова начињено было, неколико дебелы грана као темелъ гньизда, и одма извуче єдно пократко и дебело замашно дрво, коимъ орла, кои се опетъ на њега залетіо было тако силно по глави лупи да се овай одма предъ њега стропошта, затимъ га одма іошть неколико пута удари тако, да іошть єдно слабо дрктанѣ крила послѣдуе, и силногъ се алпійскогъ краля влада сасвимъ уништи.

Алъ є и побѣдитель тако слабъ и изнуренъ было, да є чисто смртъ му се приближавала, и задоволянъ баръ съ тимъ: да ће спокойно умрети моћи, пружи своє умореное тьло поредъ гнѣзда на коме є дете лежало и полако плакало. По маломъ одпочиваню, застиди се онъ те слабости своє, зато промоли се наполѣ, и повиче на пастире, кои су се више њега, съ друге стране, на врхъ стьне попели были: „Ей вы горе! имате ли уже кодъ васъ?“

„Немамо ядниче! немамо, ни єдногъ парчета!“ одговоре они.

„Мора быти да тамо доле у колеби єдно има, идите и донесите га горе къ вама, па ми єдань край спустите! идите, я могу іошть чекати!“

Пастири се пожуре да му волю испуне, и докъ они недођу, потражи Іованъ по цеповима своимъ и наће єдну кору хлеба, покваси є у своимъ устима и даде є плачућемъ детету те є сисало, затимъ га узме на руке своє и люляюћи га успава.

Затимъ доћу и пастири и викну му да вата уже. Іошть є и то срећа была, што при борби съ орломъ, ніе њгова дугачка мотка у пропасть отишла. Средствомъ дакле те дугачке мотке, коя є съ єдне стране гвозденъ шилякъ а съ друге гвоздену куку имала привуче онъ висеће уже къ себи. Чимъ уже дочепа, баци найпре орла наполѣ, па онда начини одь ужета петлю као неку узенгію, стане єдномъ ногомъ у исту, веже своимъ каишомъ себе и уже исподъ пазуа, да бы тако рукама угодно помагати се могао, недржећи се за уже, — узме полагано спаваюће дете, у леву руку, а десномъ задрма ужетомъ и повиче „вуците!“

Но текъ што изванъ пукотине и у воздухъ висећій доће, залюля се уже и почне се то на єдну, то на другу страну тако силно люляти и извртати, да є Іовану друга и гора опетъ опасность претила, да свакій часъ, цѣлимъ тѣломъ о стьну негруне. Но пастири, слутећи тако штогодъ, нису га хтели одма повући, већъ найпре задрже, па онда полако стану вући, оставляюћи му времена, да се єдномъ рукомъ о стьну одупирати може. То є было ужасанъ погледъ за оногъ кои є одоздо гледао — младићъ и дете — на єдномъ слабомъ ужету — висе између неба и пропасти. Да се само єдна струка, єданъ кончићъ тогъ избавителногъ орудія прекине, да само єдна рука оны што вуку изнемогне — па и младићъ и дете лежали бы раздругани у неизмѣримой дубльини пропасти. — Жалостна пакъ мати, ніе могла ово видити, єръ є у неизмѣримой любави своіой према детету, такође се съ великимъ трудомъ попела къ осталимъ пастирима, и чекала долазакъ детета свога. — И одъ єданпутъ, укаже се избавителный анђелъ у виду младића, са спаваюћимъ детететомъ на рукама. — Мати є клечала и гледала у небо у некомъ чисто обезумљномъ узхићеню. — Пастири се скупе око Іована, мати скочи, счепа мило дете своє и метне га на груди своє, даюћи му сису. — Место речи — она є само плакала. — А пастири — ова чиста деца природе — падну на колена и благодаре богу за избавленѣ детета и њіовогъ другара Іована.

ИЗНЕНАДНО НАСЛЂДІЄ.

Пре некогъ времена примѣте гости, кои су у гостіоницу Л. долазили, съ удивленѣмъ, да већъ три дана старогъ єдногъ госта нема, и да є нѣгово место, на комъ є онъ толико година седіо, празно. Овай є изостанакъ тимъ више свакога у удивленѣ поставіо, што є тай гостъ пуны двадесетъ година редовно свакій данъ и у єдно исто време ту долазіо и на свомъ месту седіо. Господаръ Н. гостіоникъ, кои є одъ пре десетъ година, одкако му є отацъ умро, притяжатель гостіонице те постао, добро се опоминѣ, да госта тога одъ детиньства свога познае, али ништа више о нѣму казати незна, него то, да се онъ господаръ М. зове. Господаръ М. было є врло лепъ старацъ око свои 70 година, са израза пуным, благороднимъ чертама лица, и съ ленымъ очима, изъ кои су, велика туга и доброта срца говориле.

Никада съ никимъ старацъ тай речице єдне проговоріо ніе, онъ є у найудалѣніемъ углю дворане седіо, и то є место одъ толико година сматрано было за собствено нѣгово, тако, да се нико ни усудити ніе хтео, да у оно време место то заузме, у комъ є господаръ М. долазити обичествовао. Гостіоникъ више є пута бадава кушао, да са господаромъ М. у ближе познанство дође, онъ є крозъ толико година съ тимъ задоволянъ быти морао, што є господаръ М. кадъ бы га онъ бурмутицомъ своіомъ послужіо, изъ нѣ бурмута међу прсте узео. Између осталы гостію, налазила су се ту и четиръ млада човека, кои су прво теченіе наука свршили, па се садъ међу собомъ разговарали и советовали, какову ће садъ кои струку за животъ свой да избере. Двоица су желили да буду правобранительи, єданъ лѣкаръ а єданъ живописацъ.

Кадъ су изъ училишта свои излазили узаймно су се разговарали и єданъ другогъ охраблявали, заєдно су у гостіоницу долазили, и заєдно су и то у оно време, кадъ и господаръ М. ручавали, седили су недалеко одъ нѣга. и овай бы се често ньовымъ єдне величине и єдногъ садржая веселимъ сновима у себи смеяо, безъ да бы се и найманѣ у разговоръ ньовъ умешао. И овой четворицы на истый начинъ падне у очи одсуство господара М. Гостіоникъ, єдно ютро добіе петъ позивателны цедуля, квима се обявлюе смрть господара М. коима се позиваю на погребъ. Четиръ цедулѣ быле су упућене на позната четиръ ученика. Слѣдующегъ дана крену се ова четворица у друштву гостіоника къ обиталишту покойника, гди ій єданъ у црно обученъ човекъ дочека и благодари имъ, што су доброту имали покойнику на укопъ доћи. Кадъ су се съ гробля вратили и ова се четворица удалити хтели, замоли ій онай у црно обученый, кои є бележникъ было, да се потруде до нѣга доћи. Почемъ му ови одуонъ имъ ово изговори. Господо моя! я имамъ у смотреню васъ у име мога доброгъ пріятеля, покойногъ господара М. нѣгову последню волю да испунимъ. Вы сте га свакій данъ виђали безъ да сте знали, ко є онъ, а то ћу вамъ я садъ да саобштимъ. Мой є пріятель было єданъ одъ оны людій, коима є природа све дала была. Лепота, богатство, талантъ, были су дарованія нѣгова. Онъ є было способанъ и кадаръ свачега се латити, али му ништа ніе срећно за рукомъ изашло. Преваре, обмане живота бацили су пріятеля мога у дубоку тугу и жалость. Незадоволянъ съ людма избегавао ій є, и иманѣ є свое посветіо само несрећнима. Тридесетъ година живи онъ овде у месту, а прекюче є после краткогъ болованя преминуо. Онъ є и вама 4000 франака завѣштао, кои вамъ предузетакъ вашъ у наукама олакшати могу. Садъ съ богомъ, господо моя, и нигда незаборавите доброгъ пріятеля мога, господара М.

Тронути врате се ова четиръ млада пріятеля и међусобно се завере, да се, докъ су годъ живи, съ благодарносћу изненадногъ наслѣдія овогъ опоминю.

ПОХВАЛА НАУКЕ.

Грци су се трудили доказати, да научень човекъ двапутъ болѣ види, а неученый и найманѣ ствари неувиђа, а опетъ мисли и себе вара да є видіо.

Єданъ грчкій мудраць рекао є: здравлѣ усрећава тѣло, и наука духъ.

Аристотелъ є казао: да є ученъ човекъ подобанъ живомъ, а неученъ мртвомъ човеку.

Демадесъ є іоштъ далѣ отишао, рекавши: разлика између научногъ и ненаученогъ човека тако є велика, као годъ разлика између богова — и люди.

Сократъ є познавао само єдино добро: наученость, и єдино зло: незнанѣ на земльи.

Посидонъ є држао, да є вредніи єданъ данъ єдногъ научногъ човека, него цео животъ єдногъ незналца. Тако и Араби имаю пословицу коя то исто каже: неизображеный и ненаученый човекъ, подобанъ є детету, коє ни отца ни матере нема.

Цицеро, у слову своимъ о науцы говори: науке украшаваю младогъ, задоволяваю старогъ, оне су украшай смртногъ у срећи, тѣшителке у несрећи, оне животъ нашъ и кодъ куће и изванъ нѣ пріятнымъ чине, а напослѣдку оне су найверніи пратіоци у ноћи и дану, на путу и на земльи.

Овидій є казао. „Трудите се за науке, єръ оне насъ облагороћаваю, и людима чине.“ Найбольій примѣръ уважаваня наука показую Хинези, кодъ кои нико и найманю државну службу пре добити неможе, докле испытъ предъ чиновницима вишій редова неположи, и гди онъ за свакійданьи коракъ у служби наново испытъ полагати мора.

Науке су, рекао є папа Юлій II. кодъ граћанина сребро, кодъ благородника злато, а кодъ владателя драгій каменъ.

Филипъ Апиалъ, тако се страстно наукама одао было да є єдномъ кадъ му є жена говорила да се непрестаногъ читаня остави и овай животъ ужива, рекао: мора се учити и читати, єръ кадъ умремъ, и гробъ ме прогута, доста ћу се наодмарати и наспавати.

Сим. Б. Живк.

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

*Ерак*ъ. Збиля, што нису прошле Српске Новине изашле у своє време као обично.

*Петак*ъ. Заръ незнашъ было є Учредникъ болестанъ.

*Ерак*ъ. Жао ми є, и треба свы да га жалимо. А шта му є было?

*Петак*ъ. Уєла га пчела.

*Ерак*ъ. Како можешъ тако да говоришъ? Ко є до одъ пчеле до садъ боловао?

*Петак*ъ. Али то нієпчела, као што су наше пчеле, то є некаква сѣверна пчела.

*Ерак*ъ. А што є дирао у пчелу?

*Петак*ъ. Хтео є да узме мало меда, да заслади своє новине.

МАЛИНА.

— Кадъ бы човекъ свакій данъ понешто читао тако, да непропусти ниєданъ данъ ма каква друга посла и бриге имао, да што нечита, имао бы се на свршетку године дивити, колико є научіо. —

— Науке избавляю човека одъ дугогъ времена, тераю беду, угушаваю тугу и болю, одушевляю и развеселяваю самоћу. (Сегиръ)

— Пріятно є човеку кадъ се чиме увеселява; а іоштъ є пріятніе, кадъ се чему добромъ и полезномъ учи. Читанѣ, коимъ се човекъ и увеселява и учи, приличи оному плоду, кои є и лепъ и питателанъ. (Мармонтелъ)

— Добре киньиге єсу баштина найбольи умова, садржай ньіовы знаня и плодъ ньіовогъ дугогъ труда. Наука цѣлогъ живота у ньима се може за кратко време поцрпити. Добре киньиге дакле єсу велико благо и велика помоћь. (Вовнаргъ)

— Између свію порока, найгадніи є и найопасніи, гордость.

— Учтивость краси заслугу и дає іой већу лепоту. (Лабрієръ)

— Ко се хвали своимъ благородствомъ, своимъ иманѣмъ, своіомъ срећомъ, своимъ душевнимъ даровима, тай тиме доказуе, да є тога недостоянъ. —

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Новоозидана лепа црква у Смедереву као што смо извѣштени быће на св. первозваногъ Андрею освящтена; чега ради, Нѣгово Високопр. г. Митрополитъ одпутовао є юче у Смедерево.

— Якову Живан. Петровићу Канцелисти Попеч. Финансіе 24. т. м. несрећнымъ случаємъ у лову, одапела се пушка и тако га у гушу ударила да є на месту мртавъ остао. Онъ є сутра данъ съ обштимъ участіємъ и сажалѣнѣмъ саранѣнъ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Неке Енглезске новине являю да ће бити скоро миръ заключенъ, друге опетъ пишу, да ће се текъ на пролеће рѣшителанъ и жестокъ ратъ отворити. Єданъ дописатель пакъ изъ Париза вели: да одъ почетка рата, нигда ніе болѣгъ изгледа за миръ было, него сада. — Али те све гласове о миру и о рату морамо сматрати за вѣсти, коє шпекуланти по потребн свои интереса распростиру.

— Изъ Париза являю: да ће на пролеће саюзници іоштъ већу флоту у источно море послати; и по томъ да ће 200.000 войника превести и у Финландской извести и почети дѣйствовати противу Русіе са сува; онда надаю се, да ће и Шведска и Данска своє войске противу Русіе кренути.

— У Бечу на Берзи разнео се гласъ да су Руси освонли Карсъ.

— Забранѣно є одъ стране цк. Аустр. власти да се ненвозом шалитра, сумпоръ, и олово у Русію ни у Турску. (осимъ подунавски княжества.) А тако исто забранѣно є и оружѣ и друге муниціе у помекуте државе износити.

— Изъ Петробурга телеграфирано є: да ће се тамо држати єданъ великій воєный савѣтъ, на кою цѣль позвани су готово са свію страна знатній адмирали и генерали.

— Вѣсти изъ Крима врло су кратке и неважне: Саюзници заузели су своє зимне квартире. Коняничке регементе смештене су у Камѣшу и Балаклави,а многи су одъ ньи и у Цариградъ повраћени. У саюзной войсци има много регрута, и обучаваю се сада у долини Черной. Войска изъ Француске іоштъ непрестано долази у Крим. Єдна лађа коя є носила изъ Цариграда саюзницима нуждне потребе подавила се и пропала є у мору.

— У Варшави 11. т. м. была є велика парада и торжество, и тимъ су прославили 25. годину, одъ како є Польска свладана и буна уништена. То є торжество држано по заповѣсти изъ Петерсбурга коя є єданъ данъ пре дошла. О князу Паскіевићу являю да има іоштъ надежде за оздравленѣ. Н. В. царъ аустрійскій кадъ є чуо да є князъ Паскіевићъ болестанъ послао му є одма изъ Беча искусногъ лѣкара Ополцера. Сва варошь Варшава участвуе и брине се о болести княза Паскіевића, све цркве пуне су побожны, кои се моле за нѣгово оздравленѣ.

ОГЛАСЪ.

Кодъ мене налази се за продаю єданъ врло лакъ, скоро правленъ ИНТОВЪ. Ради цене и погодбе нека изволе купци пріятвити ми се устмено или съ плаћенимъ писмама.

ГЛИША БОЖИЋЪ

Ковачъ у Београду.

☞ Листъ одъ 25. т. м, быо є изашао, али є узапћенъ одъ стране Цензуре, и због тога неће се читательима ни разпослати.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 2. Декембра 1855.

ШУМАДИЈКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. № 97.

ОПЕТЪ ЄДНА ПЧЕЛА.*)

Грчкій филозофъ Плато споминѣ жене съ великимъ почитаніемъ, онъ є было тога мнѣнія да жене у држави треба савршено да имаю єднака права као и люди; т. є. да могу быти и у найвећа државна званія понамештане, (онда баремъ небы никаквы тайни было). Плиніє прича да су жене у стара времена и сами зверови почитовали. Но срећно и златно време жена было є онда кадъ су Ритери нѣмачки живили, они су жене као неко выше суштество и као светиню почитовали. Сократъ, Плутархъ, Демостенъ и млоги стари грчки списатељи писали су о женама као о некомъ благороднѣмъ створеню, него што су люди. — Бокачіо, каже да жене ништа друго нису него анѣели. Агрипа написао є єдну велику кньигу, у коіой є доказпвао да су жене у свыма свойствама превосходніе одъ люди.

Найславніи стихотворци таліянски Аріосто и Петрарка, преко сваке мѣре узвышавали су у своимъ пѣсмама лепоту, доброту и сва чуства женска, читавъ животъ ньіовъ женской су слави посветили и тиме су се обезсмртили и кодъ люди и кодъ жена. Албрехтъ Дире пише на єдномъ месту: „Я нећу у рай нити маримъ за вѣчность ако тамо нема жена!“ — А шта ћемо казати о Шилеру, кои є онако нѣжно у своимъ пѣсмама было одушевлѣнъ за свою Лауру, да іой є могла Петраркова Лаура завидити; кои є узвисіо женскій полъ на право своє достоинство, съ ономъ песмомъ: „Чествуйте жене, єръ оне плету, небесно цвеће на земноме свету!“ — Сигмундъ каже да су жене оно суштество коє ствараю чуда: и да є жена понятіе свію земны милина. — Жанъ Полъ у своимъ кньигама пише: „Женско и любавь то є єдно исто, и само ко нема расуђеня неувиђа да є тако. — Жене имаю у найвышемъ степену сва нѣжна чуства. — “

XI. Србкиня у Славоніи.

*) Овай нѣжанъ прилогъ спроведенъ є съ єднимъ ненѣжнымъ писмомъ, у комъ та непозната уста Србкинѣ доста опоро ономною се на досетльивости противу жена, што су у овомъ листу быле, и зато смо променули надписъ овога састава и место: „Похвала женска“ ставили смо тай надписъ. Међутимъ читатељи су увѣренн да одъ толико времена ништа ніє у овомъ листу было што бы нѣжна женска чуства вређало. Шта друго изъ овогъ опорогъ писма можемо толковати, него да се женама већъ досадило, што се о ньима у овомъ листу ништа неговори, было добро или зло, зато ако одъ сада каква досетльивость изађе о женама, и ако имъ буде криво, онда овай листъ нема се съ чиме больнымъ правдати, него са онымъ: „што шиче на светца?“

СУЄВѢРІЄ ИНДІЯНАЦА.

(изъ писма єдногъ Енглеза)

„Я самъ было очевидацъ єдногъ жалостногъ и на поругу човека служегъ примѣра суєвѣрія и глупости индиске, кои ћу вамъ сада приповедити. Но пре него што почнемъ приповедку нуждно ће быти да васъ о нечему найпре извѣстимъ. У Индіи постои обичай кои се свето испунява, да се у време какве опасне болести отацъ жертвуе божеству ради одклоненя смрти одъ своє дѣце и сродника. Тако я самъ видіо єдногъ седогъ човека, пуногъ озбильности и богопочитаня, кои є праћенъ одъ своє дѣце и сродника сасвимъ задовольно на згорелиште ишао. Я самъ видіо, како є тай старацъ у єдну око десетъ стопа дубоку яму, надъ коіомъ є нека запальива материя горила скочіо. Мене є то грозно позоріє яко тронуло и почео самъ сродницима и нѣму говорити да се такве будалаштине и суєвѣрія оставе, али они не само да ме нису послушали, него боєћи се да имъ небы силомъ намеру осуетіо, пали су пред-а-ме на колена и молили ме, да поштедимъ ньіову фамилію одъ такве несреће, коя ће имъ се догодити, ако се отацъ нежертвуе. Я ій оставимъ на миру. Онай у ями клечећи дигне руке небу и скромно се боговима моляше, после тога узеше га сродници за руке и петъ путій дигоше вичући богове у помоћь. Докъ су они то радили жене чупале су своє косе и лупале су се у прси. Напоследку оставише старца сама, и измакоше се. Старацъ є сасвимъ мирно лежао да се ни уздисай чути ніе могао; сви околостоећи имали су по єданъ ашовчићь у руци, съ коимъ су землю на нѣга бацали и тако є тай бедный живъ и закопанъ и спалѣнъ. При овомъ послу были су и нѣгово двоє дѣце, єдно одъ седамъ, а друго одъ десетъ година, и само ньи два показивали су неке черте жалости и туге. Жене и люди те породице ишли су сасвимъ равнодушно кући, будући они такво пожертвованѣ за сроднике сматраю као какво особито дѣло, съ коимъ се фамилія поноси и као на некій начинъ торжествуе.

ДРЗКІЙ ПУТЪ.

Карлъ XII. краль Шведскій упадне са своіомъ побѣдоносномъ войскомъ у Саксонію да бы краля Польскогъ Августа II. збаціо а место нѣга Станислава Лешчинскогъ войводу Познаньскогъ на престолъ попео, коє є за врло кратко време и учиніо, али є опетъ зато читаву годину дана после заключеногъ мира са Саксоніомъ у ньой провео. После године дана спреми се Карлъ XII. са своимъ войскомъ на путъ и поће выше Дрезде. Карлъ є обично ишао више корака предъ войскомъ Официри и аћутанти надгледаюћи редъ у войсци изгубе га испредъ очію, и кадъ виде, да га нема стану га сви забрынути по околини тражити, и већъ сва войска клопе мислећи да є краля когодъ убіо. Генерали се скупе и стану савѣтовати шта да раде, али у тай ма доће имъ єданъ Саксонацъ и рече, да є видіо краля, гди итно у Дрезду самъ оде. Карлъ XII. доће у Дрезду, одяше предъ палатомъ Августа II. и првый одъ дворана видіо га є министеръ и славный ћенералъ Августовъ Флемингъ кои є найвећій непріятель и противникъ Карловъ было.

Онъ є укоченъ стаяо и краля гледао, докъ су слуге коня прихватили, и кадъ се мало поврати, оде краю своимъ и яви долазакъ Карла XII. Августъ брже свуче са себе спаваћу альину и униформу навуче, и докъ се онъ намештао уће Карлъ XII. у собу и поздрави га любезно. Карлъ се съ Августомъ подуго разговарао, а Флемингъ є непрестано зачуђенъ и као окаменѣнъ у другой соби седіо. Карлъ се опрости съ Августомъ, узяше коня изаће изъ Дрезде и на четврть сата одъ нѣ наће ћенерале скупљене гди савѣтъ држе, и на пытанѣ шта раде одговоре му да су се саветовали Дрезду обсести и нѣга захтевати. Карлъ имъ приповеди шта є радіо и они сасвимъ зачуђени запытаю га, како се могао тако очевидной опасности излагати, а онъ имъ одговори: „Я се свагда безъ стра' повераваамъ моіой доброй срећи, коя ме никадъ издала ніе.“ Сим. Б. Живк.

МРВИЦЕ.

— Говоре па и пишу люди, да є принцъ Наполеонъ опетъ садъ предузео путешествіе єдно, коє освоєнѣ за цѣль свою има, али не у опасный Кримъ, него у миролюбиву Шотландску. А као да є и само освоєнѣ то далеко одъ оногъ кодъ Севастополя, и да ни на шта друго управлѣно ніе, него на срце енглеске принцезе, кћери кральице Викторіе и принца Алберта. — Други опетъ казую, да се због те нове, любови посвећене, намере, и прайзскій єданъ принцъ садъ башъ у Енглеской наоди.

— Кажу новине, да є некій францускій воякъ, кои є пре негди при некомъ излетаню рускомъ изъ Севастополя десну ногу изгубіо и у робство пао было, па се у Одеси излечіо, прилику добіо, те є прелепой єдной девойчици руской животъ одъ ватре спасао. Юначко дѣло ово ранѣника и до богаля доведеногъ Француза тога тако се девоячкогъ срца коснуло, и такову є силну наклоность къ избавителю своме у ню улило, да є она суспротъ свима представленима, молбама и сузама родителя и фамиліе своє, кућу и огньиште своє оставила и са любезникомъ своимъ, кадъ се роблѣ изменуло, у Француску отишла.

— У маломъ местанцу єдномъ у войводству Мекленбургу пре краткогъ времена умре човекъ єданъ, кои є у свакомъ призренію одъ свои сажителя уваженъ и почитованъ было, премда є, нарочито последньи свои година, само редко у цркву долазіо; због овога непосѣштаваня цркве, одрече мѣстный свештеникъ земнымъ остатцыма нѣговымъ, у обштемъ гроблю место пребиваня. Пратня донесавши мртваца до гробля и нашавши капію одъ истога затворену, нехте насиліемъ послужити се и неправилно у гроблѣ ући, већъ се окрене, мртваца натрагъ однесе и у башти нѣговой сарани. Сродници, коима є тешко было одвоєнъ овако одъ собраће гробъ нѣговъ гледати, после неколико дана изваде га, однесу у оближнѣ село, и тамо га у обште гроблѣ саране. Селяни се овымъ нехристіянскимъ поступкомъ свештеника свога узбуне, дигну противъ нѣга парницу, добію га, и тако по трећій путъ мртваца оногъ изъ землѣ изваде, у своє гроблѣ пренесу, и у фамиліярну га гробницу нѣгову саране. — Благословеный Кримъ, тамо майка земля безъ сваке разлике и христіяне и нехристіяне милосрдно у себе прима!

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Майсторица. Люляй то дете да неплаче.

Шегртъ. Я га єднако люлямъ а оно непрестано плаче.

Майсторица. А ты му певай штогодъ па ће ућутати.

Шегртъ. Очію ми майсторице, я неумемъ ништа да певамъ.

Майсторица. Певай макаръ шта само да дете неплаче.

Шегртъ (люля дете и пева). „Святый Боже! святый крѣпкій!“

Майсторица. (лупи га шакомъ) А заръ незнашъ ништа друго да певашъ обешеняче. Певай што друго.

Шегртъ. (пева крозъ плачъ) „вѣчная память, вѣчная память.“

Майсторица. (лупи га опетъ). Ты мени прокишъ обешеняче.

Шегртъ. Ніе очію ми, я те песме певамъ да бы дете ућутало; єръ знамъ коме се годъ те песме певаю, онъ ћути.

МАЛИНЕ.

— Разкошъ, коя умложава потребе, разпалює жеђь за богатствомъ и пораћа у срцу млого жеља; простота нравій, коя разрѣшава човека одъ млого спольны стварій, єсть као какавъ непорушимый шанацъ, кои брани добродѣтель. — (Дагосо)

— Кадъ човекъ живи просто и умѣрено, то му чува здравлѣ, спокойство у души, а и обезбеѣава га у независимости.

— Кадъ є човекъ умѣренъ то ніє тако велика добродѣтель, али є доиста велика мана и порокъ кадъ є човекъ неумѣренъ.

ЗАЧИНЦИ.

Ни єдна струница ніє се у свилу претворила, макаръ да у ньой непрестано дукати стоє.

Намѣренѣ, то є душа дѣла.

Кадъ просякъ на коня узяше, нико га неможе више претећи.

У оно што те нежеже недувай.

Благодарность ништа некошта, а ипакъ се допада и Богу и людма.

Можешъ єсти по своіой вольи и по свомъ обичаю, али носи хальине по обичаю други людій.

Погледай найпре на себе, па онда осуѣуй друге.

Прилика и место стваряю краѣе.

Свуда на свету има више крадльиваца, него вешала.

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

*Ерак*ъ. Та є-ли истина да є пао Учредникъ „Срѣски Новина?“

*Петак*ъ. Ала си лудъ, шта се чудишъ? — Пао Севастополь а да непадне єданъ србскій Учредникъ!

ПОСЛОВИЦЕ.

Одъ кадъ грми и гаѣа, ніє добро ни погодило.

Како є дерано ніє ни крваво.

Мене майсторъ туче три године, а я нѣга само удари єданпутъ, па опетъ я кривъ.

Непада снієгъ да помори свієтъ, него да свака звѣрка свой трагъ покаже.

Испуштаю га у село а онъ пыта гдѣ є попова куѣа.

Растаѣешь се самномъ али неѣешъ са твоіомъ памећу.

Ніє дошло време да погинемо, него да видимо ко є какавъ.

Кадъ се конацъ врло утањи онъ се прекине.

Неортачи се съ онимъ съ кимъ ѣешъ се гологлавъ есапити.

Бой се пса па и нѣговогъ репа.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Обштенародный празникъ св. Првозван. Андреє прославлѣнъ є са свима торжествама као и сваке године. Нѣгова Свѣтлость Князъ, и сва господа у униформи, и граѣанство, присуствовали су божественой литургіи, войници предъ црквомъ упараѣени пуцали су на возгласе црквене. Г. Архиман. *Сава* говоріо є данашнѣмъ дану сходно слово, представивши слушательнима торжество тога дана, у кои є данъ Србіє унутрашнѣ независимо управлянѣ утврѣено и обезбеѣено, опоминюћи на слогу, любавь, и послушность, и на благодареніе створителю свію земны' блага господу Богу нашему. После цркве примала є Нѣгова Свѣтлость посѣте у свомъ двору. Коіомъ приликомъ аѣутанте г. М. Данилоивића и г. Л. Цинцаревића произвела є Нѣгова Свѣтлость у чину на єданъ степенъ више. У вече была є цела варошь осветлѣна.

— Являюћи нашимъ читательнима да су „Србске Новине“ предате да за време учрѣуе г. *Іованъ Ристићъ* Столонач. Поп. Иностр. Дѣла, неможемо пропустити да се при овомъ случаю неопростимо са досаданьимъ учредникомъ г. *Милошемъ Поповићемъ*, и да му искрено неблагодаримо, што є свой листъ свагда тако управляо да нигда ніє быо у распри и у соревнованю са осталимъ србскимъ листовима. Србске Новине подъ нѣговомъ управомъ свагда су съ пріятельскимъ и радостно одушевлѣнимъ чланкомъ поздравляле и предусретале появленѣ „*Шумадинке*“; оне су се радовале напредку нѣномъ и свію други србски листова. Сада притеснѣнъ околностима, слази г. *Поповићъ* са поля явности, на коме є пуны 13. година дано-ноћно радіо; за 13. година овога труднога посла, онъ є тако усавршенствовао Србске Новине, да су заиста у целомъ Славенству быле прве новине. Србске Новине подъ нѣговимъ учредничеством быле су, нарочито одъ 1848. године, строго слѣдствене у правопису, коя слѣдственость непрестано оскудѣва свыма србскимъ листовима; многе нове речи, кое су за журналистику нуждне быле, и кое данасъ и у обичномъ разговору чуемо, створене су у србскимъ новинама. Недираюћи ни мало у политичну страну Србски Новина, кое су, као и све друге светске новине, по околностима писале, рекли смо то неколико речій на похвалу г. *Поповића*, сматраюћи нѣгове новине са књижевне стране. И сада праштамо се съ ньиме са оним чуствомъ, съ конмъ бы и онъ насъ пратіо, кадъ бы оставляли оно мало полѣ србске явности, на коме смо одъ неколико година за дно и у слози пословали, и радоваѣемо се са свыма нѣговимъ читательнима, кои су га кадкадъ необзируѣи се на околности осуѣивали, ако онъ наново узме свою давнозабачену лиру, и ако се на ново преда поезін и уобште књижеству.

— Одъ неколико дана тако є яка зима наступила, да є готово несносна постала; нико се ніє овоме чуду и овако рано надао. Истина, тишина є и сѣверни вѣтрови недуваю, али опетъ све се мрзне; шта више ледъ є на неколико места на Дунаву стао. Снегъ є тако лепо нападао, да одъ млого година ніє лепши саоникъ быо.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Крима нема никаквы важны новостій. Енглеско-турска войска станила се у Керчу, гдѣ су подигли яка утвр-

ћеня, да могу у сигурности зимовати. Саюзнички войници редомъ руше освоєну часть Севастополя; рѣшено є да се све разорн. Одъ сада главну ролу играће Камѣшъ. У Цариграду тако се умножаваю краће и убиства, да после залазка сунца ніе сигурно ићи по улицама; и то є знаменито да по већој части бываю убіяни енглески и француски солдати; због тога сада и француской патроли дозволѣно є да може свуда ићи. У Криму довршенъ є телеграфъ између Керча, Балаклаве, Камѣша и Кинбурна.

— Адамъ Мицкіевићъ умръо є у 66 год. своґъ живота у Цариграду одъ колере. У нѣму є не само Польска, него є и цело Славенство изгубило найвећегъ своґъ стихотворца.

— Изъ Атине являю: да се грчко правителство све болѣмъ споразумѣнію са западнимъ силама приближуе; особито съ Француском све више пріятельство утврђуе,

— Изъ Петерсбурга єданъ дописъ вели: да се на свима местима и важнимъ обалама велики топови намештаю. Дружине све су се тако извѣштиле у войничкомъ занату, да се слабо разликую одъ солдатій, кои су одъ толико година у томъ послу. Войске се непрестано упражняваю и увеличаваю тако, да ће на пролеће Русія имати войску, какву нигда ніе имала. Духъ кои ове колосалне трупе одушевлява у найвећемъ є степену развіенъ. Здравлѣ войника у найболѣмъ є стању. — У Кримъ, одъ како є снегъ пао, послано є толико ране и други воєны потреба, да цела руска войска има задоста за 11. месецій.

— Рускій посланикъ у Хановеру г. Фонтонъ приспѣо є у Бечъ, и после дужегъ разговора са княземъ Горчаковимъ отишао є одма 26. Нов. у Петерсбургъ.

— Као доказателство како се много употреблява начинѣно цвеће, навешћемо то: да у самомъ Парнзу има 2000 фабрика, у коима се 30 хил. душа съ тиме занимаю, да художествено цвеће праве: годишнѣ прода се таквогъ цвећа за десетъ и по миліона франака.

— „*Милитеръ Цтг.*“-у пишу: да Омеръ-пашинъ посланикъ кодъ Шамила ніе ништа успѣти могао. Черкеске войводе неће никако да оставе своє брегове и да у Ђурђію сиђу. Такође ніе истина да се тамо спрема нека революція противу Русіе. Жительство Черкеско поредъ мора стои сасвимъ мирно; — премда по извѣстію неки писама — много се новаца просипа да бы се подигли кавкаски народи противу Русіе. Омеръ-паша надао се, како се извезе у Сукум-кале, да ће сви жителъи устати да сруше руску владу у Тифлису, али до сада ніе тога было. — За Шамила можемо рећи да са Омеръ-пашомъ стои више у непріятельству него у пріятельству. И кадъ бы Турска войска главномъ ђурђіянскомъ путу пошла, онда бы Черкези, кои на Турке мрзе, могли ударити имъ изалеђа. При томъ Омеръ-паша нема толико войске да се може одъ морске обале удалити. И по томе изъ тога слѣдуе то: да є онай планъ Омеръ-паше (да помоћу Шамилове войске потуче Бебутова, да машира на Тифлисъ, и да тыме принуди Муравіева да остави Карсъ) осуећенъ. Изъ руски извора пакъ чуемо: да се Бебутовъ са главнимъ станомъ сместіо у Кутаю, и да ће скоро почети нападати на войску коя се налази у Анаклеи и Редутъ-калу. У войсци княза Бебутова налази се и аћутантъ Шаха персискогъ. Генералъ Муравіевъ стои іоштъ непрестано у своимъ трима утврђеняма предъ Карсомъ, и невиди іоштъ никакве нужде да свою позицію остави. У долинама Руси су у добре зимне квартире смештени, и са свачимъ снабдѣвени; и жителъи Арменіе доносе имъ све потребности, єрбо Руси све у готовомъ новцу плаћаю.

— Енглеске новине саобштаваю ту вѣсть: да є у Риму одкривено єдно тайно друштво, кое се было заклело и договорило, да 26. Нов. подигну буну, и да опетъ прогласе римску републику.

— Изъ Керча пишу: да є тамо између Турске и Енглеске войске было сваће и битке, коіомъ приликомъ погинуло є више енглески солдатій. Та сваћа постала є отуда, што су Турци продужили непрестано плячканѣ, шта више, кадъ по вароши ништа више нису налазили, почели су раскопавати руске гробове, єръ су чули да се млоги Руси у сребромъ окованымъ сандуцыма и са сребрнимъ крстомъ на прсима сараною. Енглези хтели су томе нечовечству на путъ стати, и стреляли су млоге турске солдате, и єдногъ официра. — Енглези ту су неко време у великомъ страу провели, єрбо су стаяли према 20 хил. разярены Турака.

— Унгарски богаташи молили су да имъ се дозволи да одъ Ђура до Земуна праве гвозденый путъ, кое велико предузеће, почеће одма, како оно енглеско друштво предузме правити гвозденый путъ одъ Цариграда до Београда.

ОГЛАСИ.

Кодъ мене налази се за продаю єданъ врло лакъ, скоро правлѣнъ ИНТОВЪ. Ради цене и погодбе нека изволе купци пріявити ми се устмено или съ плаћенимъ писмама.

ГЛИША БОЖИЋЪ

Ковачъ у Београду.

Због малогъ броя уписника, „*Шумадинче III. свеска*“ неће печатано быти. Све краће саставе, кои бы у той трећой свески изашли, биће читательима у Шумадинки у теченію идуће године саобштени.

— Продуженіе започете приповедке: „*МИЛАНЪ и МИЛКА*“ слѣдоваће у идућимъ броєвима, и свршиће се до 15. Декембра.

Течай новаца: среб. 113½; дук. 5 фор. 16 кр. банкій.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 5. Декембра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 98.

МИЛАНЪ И МИЛКА.*)

(продужено, бр. 95.)

Онай бачкій старый свештеникъ кога читатељи познаю изъ почетка ове приповедке, седіо є и читао „Српске Новине“ коє су онда у найвећой слободи коју є игда српска печатня имала, своє чланке саобштавале. Њгово удубљено читанѣ прекине єданъ странацъ, кои уђе унутра. „Господине, ваша смиреность, ваша сѣда коса, даю ми уверенѣ да се вама и найвећій злочинацъ кога савѣсть гризе, сме приближити и изповедити“ рекне странацъ и скрушено стане на средъ собе. — „Майка црква, прима покаянике у своя наручя“ одговори свештеникъ „и ако има кои, коме бы изповесть олакшала грижу, я ћу га радо саслушати, и радо ћу се за њга богу молити. „Я самъ тай светый отче,“ рекне онай странацъ кои нико други небеше него Бенда, и са дрктећимъ устнама полюби руку смиреномъ старцу; кои већъ беше узео књигу, метуо крстъ на асталъ, и спремашъ да слуша изповѣдь, читао є предходеће молитве. „Господине, Шандоръ капетанъ хонведскій быо є овде, я самъ му пронашао квартиръ госпоє Селанићке и онъ є ню преваріо да іой є мужъ живъ, само да се поврати у Банатъ. Она є пристала и у Недељу онъ ће є превести.“

„То є рђавъ путъ коимъ си пошао быо, рекне свештеникъ — „али за времена си се покаяо и — — “

„Ахъ, за времена, болѣ реците доцканъ, врло доцканъ покаяо самъ се!“ „Шта да ніе већъ отишла удовица Селанићка?“ повиче уплашенъ свештеникъ. „Ніе, али ако неоде Шандоръ ће съ четомъ прећи и одавде украшће њну кћерь. Али я самъ почео одъ маньи и одъ найновіи мои рђавы дѣла — друга већа злочинства стоє на моіой души. Нико ій незна, али совѣсть коя ме мучи, коя ми неда спавати, и коя ме као усіянимъ клѣштима чупа, гони ме да тражимъ себи лека — ако є вайде, ако ће ми быти лакше, целомъ свету, я бы казао, о, кадъ бы само спокойно умрети могао, я бы радо умрьо. Господине ево у овомъ завіютку има 12 дуката, примите ій делите ій сиротиньи, подайте у цркву, моя рука увекъ задркти кадъ 'оћу какву милостиню да учинимъ; али саслушайте ме, и ублажите ме вашимъ речма.“

„Говори слободно“, рекне свештеникъ „дужность мога светогъ чина налаже ми да твоє речи никомъ некажемъ.

„Несрећный єданъ и бесанъ богаташъ,“ — почне Бенда — „обклади се у мацарскомъ логору съ єднимъ полковникомъ у велику суму новаца, да ће у Београду быти лимунація и да ће сва варошь быти освѣтлѣна кадъ Мацари освоє Банатъ Я самъ приміо на себе, да онъ обкладу добіе, прећемъ овде, и чекао самъ гласъ мацарске побѣде. — Лако є было погодити како ће се сва варошь освѣтлити. 17. Априла попенѣмъ се на таванъ великогъ зданія; читавъ данъ провео самъ наменштаюћи оне запалителне справе, коє самъ у сва четири ћошета пространогъ крова сместіо. Мени є требало само на два края припалити, и я самъ спокойно чекао поноћъ. Три четврти сата избію, и я причекамъ іошть. — Неколико минута после тога, и я ужежемъ запалителне свећице и полако изађемъ и одемъ на сокакъ. Све є мирно было, све є живо спавало. Дванаесть сатій избіе, и у тай истый ма' на обадва края високогъ крова букне пламенъ. Далѣ све знате, она є ватра угашена, али онай пламенъ гори непрестано у моимъ прсима —, Београдъ є быо осветлѣнъ, я самъ добро награђенъ, али грижа одъ дана на данъ све већа постає у момъ животу, и нигдѣ немамъ мира. Дайте ми лека, обећайте ми да ће молитве ваше допрети до престола божіегъ!“

„Доста несрећниче“ загрми страовито зачуђеный старацъ и уклони крстъ изпредъ тога злочинца. — „Неспоминьи на твоя уста свето име божіе, свака твоя молитва врећа величество небесно. Проклетъ да си целогъ твогъ живота! проклетъ нека є свакій онай зракъ сунчаный кои те осія, свака она стопа землѣ на коју станешъ! проклетъ нека є онай воздухъ коимъ дишешъ! Нека се умножи и устостручи она грижа коя те досадъ гризла! за тебе нема милости ни на овомъ ни на ономъ свету. Свудъ предъ твоимъ очима нека твоя дѣла трепте, нека те свуда демонски бичеви прате — цветъ у кои ты погледашъ нека одма увене; дрво, за коє се ти прихватишъ нека више плода неноси. Уклони се изпредъ мои очію да неостане твой ликъ у момъ памтеню, иди и гди годъ човека сретнешъ сматрай, у њему свога най-

*) Жао намъ є што оне сцене коє бы читателѣ найвећма занимале, морамо овде изоставити. Због чега ће цела дала приповедка рамати, и одвећ скраћена быти.

строжієгъ судію.“ Несрећный очаяный покріе рукамз своє лице, и са горкимъ уздисаємъ оде.

(продуженѣ слѣдуе).

НАГРАЂЕНА НЕВИНОСТЬ.

У Ліону у Француской умрла є єдна стара и богата госпа. Целогъ є иманя нѣногъ, коє є она притяжавала, наслѣдникъ быо єданъ сыновацъ нѣнъ. Предъ што ће умрети дозове она овога къ себи и рекне му: Пре осамъ година дана одемъ у Паризъ, да єданъ дугъ одъ 14.000 франака наплатимъ. Дугъ ми тай исплате съ папирнымъ новцемъ, кои я у старе єдне новине, у коє су у путованю моме ципеле моє у сандуку замотане быле, увіемъ. Кадъ дођемъ у кварирь, метнемъ завіенъ тай папиръ са другимъ некимъ стварма заєдно на пећь, па седнемъ за асталъ да твомъ отцу писмо напишемъ и известимъ га, да самь дугъ наплатила. Писмо буде готово и я га хтедо сама на пошту однети, а да се небы задоцнила и да опредѣлено време за приманѣ писама непроће, поитамъ што самь брже могла. Кадь ключъ кућевномъ газди предадо рекнемъ му, да ми се довече у 8 сатій пећь наложи. Одемъ кодъ познанице єдне изъ Ліона на вечеру, и за вечеромъ у пола осамъ сатій падну ми наєданпутъ на паметь мои 14.000 франака. Забринута устанемъ, опростимъ се съ пріятельицомъ, седнемъ на Фіакеръ и дођемъ у гостилницу. Кадъ самь у собу мою ушла, већъ є пећь, као што самь заповедила, наложена была, али є и папира мои нестало.

Зазвонимъ, служитель дође; запытамъ га, ко є пећь ложіо, онъ ми одговори служавка, и ова затимъ одма дође. Запытамъ ню, да ли є новце моє видила, а она ми одговори да ніе. Я неодустанемъ одъ потраживаня мога, она падне у несвесть, дамъ газду дозвати и преповедимъ му све по реду, шта є предходило. Газда добаръ стаяше за честность нѣну, а при оваковомъ обвиняваню за сачувати честъ куће своє принуђенъ се наће приступити крайнѣмъ кораку и — девойка дође подъ затворъ. Судъ є осуди због на зло употребљногъ повереня на три године затвора — али се новци мои ненаћу и я се вратимъ кући.

По истеченію три године сврати се служавка издржавши казнь, у Ліонъ и дође къ мени укораваюћи ме због обезчешћеня свога. Строго изслѣдованіе судейско, комъ она подлећи мораше, ніе могло изнаћи, каково є употребленъ она съ новцима учинила. Сумня, да, грижа савести управо породи се у мени. Да Манонъ невина небуде!

Манонъ? запыта сыновацъ. — Єсть Манонъ, одговори стрина, то є та иста служавка, коя є и данасъ кодъ мене. — Тронута преклиняњемъ нѣнимъ, несрећомъ нѣномъ, унамеримъ да колико выше могу савести моіой олакшамъ, па є понудимъ, да кодъ мене у службу стане. Она се прими тога, єръ повређена честь нѣна небы іой на услуги быти могла, да на другомъ месту службу добіе. Башъ у време догађая оногъ хтео ю є младъ єданъ майсторъ, и као што сви кажу, валянъ човекъ себи за жену да узме, но после є остави. Я садъ већъ выше, у слѣдству службе нѣне, нимало несумнямъ о невиности нѣной, я умиремъ у томъ увереню, да є она скупоцене оне новине употребила за подпаљиванѣ ватре у пећи. То, што самъ ти садъ преповедила, довольно є, да ти Манону препоручи. Я желимъ да она кодъ Фамиліе наше остане па ту и да остари. Немой тайну ову несреће нѣне никомъ одкривати, него шта выше имай увекъ призренѣ на ню.

Сутра данъ умре стрина и остави синовцу иманѣ у вредности 200.000 франака.

Садъ текъ долазимо на правый чудноватый догађай. Синовацъ г. Адріянъ Б. дође на неколико дана после погреба стрине своє изъ Ліона у Паризъ, съ томъ немеромъ, да неколако месецій у Паризу проведе. Онъ узме обиталиште у оной гостилници, у коју га є Фіякеръ довезао. На другомъ боку съ башъ лица са сокака буду две собе за нѣга опредѣлене. Прве дане провео є у совршеномъ задовольству и подпуномъ уживаню свію радостій. Єдно вече дође сасвимъ уморенъ у обиталиште своє, спреми се за спаванѣ, легне у креветъ и узме последныій листъ новина да чита. Наєданпутъ узнемири га напрасанъ кликотъ нѣговы садъ текъ куће дошавши сусѣдница.

Нашъ странацъ испусти новине изъ руке и послуша — но почемъ є само неразумителанъ звукъ до ушію нѣговы допирао, то се онъ дигне съ кревета, и потражи згодно место, съ кога бы разговоръ удобно прискушкивати могао. Врата єдна, коя нису служила за пролазакъ, већъ коя су текъ ока ради орманъ представляла, раздваяла су га одъ нѣговы лепы сусѣдница. Шупльина врата илити ормана тога была є са старимъ новинама и другимъ коєкаквимъ папирима испунѣна. Онъ узме свећу свою и потражи пукотину какову, крозъ коју бы любопитно око нѣгово до занимльивогъ сусѣдства допрети могло.

Ко шта тражи, тай и наће.

Зидъ є быо нешто мало наеренъ, измећу рагостова папири утуткани. Г. Андріянъ навалице извуче єданъ са паучиномъ обвіенъ завежляй папира наполѣ. Садъ є већъ безпрепятно своє лепе сусѣднице гледати могао. — Сутра данъ, чимъ се одъ спаваня дигао, потруди се, да све у свой надлежный редъ постави, подигне са землѣ онай синоћь єдва извученый завежляй папира, раздреши га, да га лакше утуткати и опетъ довече лако извући може, и наће у истомъ — — 14.000 папирногъ новца стрине нѣгове!

Онъ испыта газду и дозна одъ нѣга, да є то она иста гостилница, у коіой є пре осамъ година стрина нѣгова обитавала. Сирота Манонъ была є онда ту служавка. Андріянъ пише у Ліонъ и заповеди да Манонъ одма у Паризъ дође.

Чимъ є съ кола сишла одкріе іой настоєће чудотворно доказателство невиности нѣне. Али ньой, као жертви приключеня тога, остає на свагда непонятно, како новине оне заєдно са садржаемъ своимъ у ону рупу -дођоше, и како ій за пуны осамъ година дана отуда ни-

ко досада неизвуче. Но почемъ є ово таково необоримо доказателство, коє стварь никако предругоячити неда, то се пожури Андріянъ да Манон-и явно удовлееворенѣ даде. Манонъ є пакъ довольно паметна была, те є то одбацила, єръ є нѣна жалостна повѣсть веѣь одавно заборавлѣна. Кажу, да є наслѣдникъ Манон-и ти 14.000 франака уступіо. Газда гостилнице те неброи се међу имућне люде. Манонъ стане у той кући и повери му новце своє за распространенѣ послова нѣговы. Она се прими надзирателства надъ целимъ домоводствомъ. Гостилникъ є удовацъ быо, и то є повода дало къ обштемъ мнѣнію, да ће Маномъ нѣму руку свою дати, и тако на тай начинъ притяжателькомъ целгоъ домостроителства тога постати

МРВИЦЕ.

— Младићъ єданъ у Берлину, одъ добре куће, залюби се у єдну лепу и добродѣтелну, али сироту девойку. Чувству нѣговомъ у подпуной є мѣри одговарало и чувство нѣно. Али є саєдиненю ньиномъ на путь стало несагласіє появивше се одъ стране родителя залюблѣногъ младића. Сирома младићъ све є на свету чиніо, да родителѣ своє, а имено да отца свога на одобренѣ склони, али овай остане ненамолѣнъ. У очаянію падне младоме човеку томе на паметь, да онъ у Магдебургу богатогъ уяка има, кои велику трговину води. Заключи дакле да къ овоме оде, да стане кодъ нѣга у службу, и да се тако съ любезницомъ своіомъ венча. Уякъ, паметанъ поштенъ и добаръ човекъ, предвиђаюћи да та любовь сестрића нѣговогъ може живота стати, узме га за кньиговодителя свога, допусти му, да любезницу свою поредъ венчаня тамо довестисме, и обећа му, да ће онъ родителѣ нѣгове было пре было после венчаня приволети, да и они саєдиненѣ ньино одобре, потврде и благослове. Младићъ пунъ сладки надежда поита у Берлинъ, да вѣрну любезницу свою са собомъ одведе, и нађе є — мртву. Изванъ себе одъ туге отрчи у воденицу и стрмоглавце скочи у воду. Лепа радость и утѣха несмишлѣномъ отцу.

— Молеръ єданъ оде къ сарафу єдномъ и съ оваковомъ га молбомъ поздрави: Господине! Я садъ башъ у послу имамъ єдногъ тврдицу, па бы радъ поредъ нѣга новце да измолуємъ. Зато васъ молимъ учините ми любовь и дайте ми на послугу крозъ єдну неделю дана єдну гомилу дуката, да, имаюћи оригиналъ предъ собомъ тврдицу лепо накитимъ." — Да ли є по обштепознатой сарафской издашности сарафъ онай молера у вештини нѣговой са молѣномъ скупоценомъ мустромъ подпомагао, нисмо у станю точно извѣстіє дати.

— Башъ кадъ се паробродъ єданъ у Кобленцу одъ обале отискивао, утрчи у нѣга као безъ душе Енглезъ єданъ. Паробродъ се отисне и текъ што є съ пуномъ снагомъ бродити почео, а Енглезъ сасвимъ обученъ као што є быо и са шеширомъ на глави скочи съ пароброда у воду. Са свію страна заори се вика и дрека одъ поплашены путника, потрче у чамацъ да му што пре у помоћь стигну, али пливаюћи Енглезъ даде знакъ рукомъ, да могу на миру остати, и здравъ читавъ на обалу исплива, и отуда, цурећи съ нѣга вода, у пратньи млогочислене дечурліє дотрчи у Кобленцъ, да се часъ пре у гостіоницы пресвуче. Шта є дакле у ствари было? Онъ се спреміо быо да са фамиліомъ своіомъ изъ Кобленца на паробродy одпутує, па како се на єдномъ месту мало задржао а фамилія нѣгова напредъ отишла была, помысли, да є тай крећући се паробродъ онай, съ коимъ онъ путовати пма, а кадъ є у нѣму превару свою увидіо, безъ свакогъ предомишляваня скочи у воду, да се небы иначе текъ съ друге штаціє враћати морао.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Као редкій случай у живећой природи саобштавамо овай чудноватый догађай нашимъ читательима. Синъ єдногъ селяка близу Темишвара нестане 11. Новембра т, г. наєданпутъ изъ цркве, гдѣ є са своимъ родительима на вечерньи быо, и родительи узалудъ више одъ 15. дана тражећи га изгубе сваку надежду, да ће икадъ своє дѣте наћи. — Истогъ мѣсеца 26. отиде мати изгублѣника у подрумъ, и немало се упрепасти, кадъ свогъ сина ту подъ єднимъ буретомъ безъ свѣсти али седећи види; пола радосна, пола у страу, истрчи наполѣ и зовне свогъ човека и тако изнесу сина у собу, кои ту после краткогъ времена къ себи дође.

Изъ казиваня нѣговогъ дозна се слѣдуюће. Кадъ є онъ 11. Новем. у цркви быо, смучи му се, и онъ изишавши изъ цркве потрчи кући, но у путу га спопадне тако якъ санъ и нека тромость, да ніє могао далѣ ићи; зато се сврати у єдну шупу комшійску, у коіой доста сламе біяше, ту се пола изванъ себе до кошулѣ свуче, у сламу се стрпа и одма сладко заспи. После некогъ времена, а то є было после пуны 15 дана, разбуди се и пође онако необученъ кући, но у забуни своіой непогоди собу него отиде у подрумъ и ту опетъ заспи, гдѣ га и мати исто вече случайно нађе.

На нѣгово причанѣ похити отацъ у означену шупу и нађе тамо свогъ сина альине и улежано мѣсто, и увѣри се тимъ о казиваню синовлѣвомъ.

Изгублѣникъ се быо сасвимъ осушіо; зато зовну родительи лѣкара, кои нађе да се истомъ трбу, быяше до крста' спласнуо, єръ у цревима и стомаку нимало ране ніє имао' почемъ за 16 дана нити є што єо ни піо, и да му є свако тѣлесно дѣйствованѣ за то време престало было. За то га и лѣкаръ одма почне позорльиво и брижльиво лѣчити.

— Многе новине непрестано се іоште скоромъ миру надаю, и пишу; да су предложеня мира у Лондону одъ Палмерстона прегледана и одобрена, и да є Аустрія ступила у ближе преговоре. Енглеске пакъ новине „Глобе" признаю, да се уговори мораю посредствомъ Аустріє предузети, али изявлюю и то: да одъ стране Русіє нису никаква предложеня до сада за миръ дошла; и ніє се іоште ни надати, почемъ ће саюзници сада далеко више тражити, него пре освоєня южне стране Севастополя. Воєна спреманя траю непрестано са обадве стране.

— Кралъ сардинскій за време бавленя свогъ у Лондону добіо є великій енглескій орденъ пантльику, и повратіо се већъ преко Француске у Туринъ.

— По рускомъ єдномъ извѣстію, коє бечке новине сообштаваю дознаємо слѣдуюће: „У месецу Октомвру отели су Руси 55 коня одъ Турака изъ Карса, коіомъ приликомъ изсекли су многе Турке и скупили много оружѣ коє су Башибозуци и регуларни коњаници побацали. При свршетку Октомвра уватили су козаци єдногъ Татарина са 6 Турака, кои су изъ Ерзерума у Карсъ писма носили. Између многи француски, енглески и немачки нашли су и писма званична команданта Карса одкле су се извѣстили болѣ о станю Карса. Єдно чудновато енглеско писмо нађу на комъ є съ поля стаило написано: „Госп. генералу Муравіеву, а ако ово писмо одъ нѣгове страже небуде уваћено, онда да се преда капетану Хенрику Томсону у Карсу.“ То є писмо было одъ некакве Ане Томсона изъ Лондона, на своїъ сына у Карсъ; у томъ писму молила є сирота мати рускогъ генерала, да то писмо ако увати пошту пошлѣ нѣномъ сыну, а своимъ сыну писала є измеђъ осталогъ, како се брине за нѣга што немаю довольно ране. — У осталомъ обсада Карса стои у своимъ воєномъ реду. Своєвольници Полковника Лорис-Меликова и линейни козаци непрестано узнемирую непріятелѣ у граду. — Генералъ Сузловъ растерао є са две компаніе Курде кои су почели были свуда да плячкаю, и одузео имъ є сву марву.

— Што сада енглеске и француске новине све блажіе починю да говоре, и све више и више спремаю своє читателѣ за миръ, то руске новине а особито „Сѣверна пчела“ све оштріе и живлѣ говори противу саюзника нарочито цротиву Енглеза, кои — као што вели — „на три руска мора“ противу Русіе боре се. У найновіемъ своимъ чланку, упушта се „Сѣверна пчела“ тако противу цара Наполеона, како до сада нигда нису руске новине противу кога владателя говориле. „Сѣверна пчела“ подъ учредничествомъ Греча, ужива таква пренмућства надъ осталимъ рускимъ новинама, да учредникъ многе саставе безъ одобреня цензуре на свою одговорность печата. Те новине особито рускій Синодъ покровительствуе.

— Последня пошта доноси намъ гласове, да су све надежде о миру, о коима се неко време по новинама говорило, сасвимъ неосноване, и да о миру неможе тако скоро ни разговора быти. Царъ Наполеонъ изясніо се да ће ратъ у саюзу съ Енглескомъ, донде противу Русіе водити, докле є непринуди да миръ ниште Русія пакъ одъ своє стране као да се сасвимъ одважила, непредлагати и неприматн никаква условія, коя бы окрньивала права или честь нѣну. Француске новине веле, да ће Аустрія позвати своїъ посланика изъ Петерсбурга, ако Русія неприми нѣна предложеня о миру. Како є миръ далеко найболѣ можемо знати изъ тога што Русія утврђуе своє престолне градове Петерсбургъ и Москву; она се дакле спрема да се и подъ зидинама Москве съ непріятельима туче, а да ништа непопусти, што бы нѣну честь и воєный поносъ могло увредити.

— Изъ Цариграда пишу: са є Омеръ-паша одъ порте захтевао да му пошалю іоштъ войске и новаца, да бы могао своє воєно предузеће продужити, Омеръ-паша дознао є да 16. хил. руски солдати у Ахалчику стои, да одатле противъ Батума иду, а после да иза леђа турской войсци што на Кутаю машира, удари. — Противъ Хасанъ-кале кренуле су се две руске колоне, єдна иде путемъ Карса, а друга путемъ Баязита. Єданъ є корпусъ одъ 8000 а други є одъ 4600 людій. збогъ тога є маршъ Вели-паше (одъ 13.000 людій) Карсу, осуђенъ, и Селимъ-паша изъ Ерзерума нашао се принуђенимъ са 8000 людій у Хасанъ-кале маширати, да подкрѣпи войску Вели-пашину. Турскій воєный министеръ писао є Омеръ-паши, да све своє силе употреби само да Карсъ одъ обсаде избави.

— Саюзници сасвимъ оставили су осво ну южну частъ Севастополя, само іоштъ неке мале страже саюзника заостале су смештене у неколико утврђены кућа. Руси сада и непуцаю изъ сѣверны градова на южну страну.

— Гвозденый путъ што ће одъ Ћура до Земуна мацарско друштво почети правити зваће се: „Источный путъ цара Франца Іосифа“. Новине веле, да є то прво предузеће Мацара коє су они безъ икакве ларме и дугогъ разговора и хвале почеше; већъ єдна депутація тога друштва была є кодъ Н. Вел. цара, и одвећъ є добро примљена.

— Опетъ се яко почело говорити, да ће се на пролеће, ако донде небуде миръ повраћенъ, пренети ратъ на Дунаву и да ће кодъ Измаила прећи саюзна войска и противу Бесарабіе маширати. Варна быће оно место одакле ће се та дѣйствованя войске управляти.

— Последня пошта донела є телеграфску депешу изъ Лондона: *да се Карсъ зацело предао Русима.* Одъ главніи Кмети є утекао.

ОГЛАСИ.

Кодъ мене налази се за продаю єданъ врло лакъ, скоро прављенъ ИНТОВЪ. Ради цене и погодбе нека изволе купци пріявити ми се устмено или съ плаћенимъ писмама.

ГЛИША БОЖИЋЪ

Ковачъ у Београду.

— У дућану кодъ подписаногъ налази се на продаю найфиніи сапуна, мирисавы зейтина и помада изъ енглески фабрика, а нарочито мирисавы водица паризкогъ хижѣнскогъ друштва, коє нигда нису овамо на продаю донешене, и коє, (съ неколико капльица у чаши воде умиваюћи се) подмлађую кожу на рукама и образу.

ТАНАСІЄ СТОЯНОВИЋЪ

Берберинъ обитава на Терасіама у кући г. А. Симића.

— Лепо познату у нашемъ киьижеству повремено излазећу киьигу: „*Србско-далматинскій Магазинъ*“ издає г. Георгіе Николаєвићъ у Дубровнику. Ко жели исту киьигу имати може се у Читалишту уписати, или предбройнике на г. В. Валожића овд. киьижара до нове годинѣ послати. Цена є 6. гроша.

— У зданію кодъ Єлена сместіо є г. Г. Бренфо изложъ свой одъ стаклене смесе вѣшто израђены предмета. Ко жели дакле видити одъ стаклене преће израђену хальину, шешире, перѣ, и проч. тай нека непожали труда и 20 кр. ср. и види ће свагда одъ 10—12, пре подне и одъ 2—6 после подне, поредъ изложены на угледъ стварій, и истогъ художника, како тай посао ради. Найвеће вниманіе на себе обраћа єдаиъ чаршавъ за асталъ одъ стаклены конаца, кои се као одъ свиле превія, и на комъ є радіо 2. године, и у вредности є одъ 2000 фор. ср.

У Бѣограду 9. Декембра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. № 99.

МИЛАНЪ И МИЛКА.

(продужено)

Текъ што се мало повратіо старый старацъ одъ те страшне изповѣсти одма похити кући Селанића. Онъ є застане спремну за путъ; нѣна кћи повиновала се майци, повиновала се чуству коє є осећала за своґъ отца, али є дрктала у грозничавомъ страу.

„Нема одъ тога ништа госпоя!“ повиче Свештеникъ одма съ врата — „Я све знамъ куда вы мислите.“ У првый ма’ Милка се обрадує, али наново се сневесели, кадъ помысли да іой се надежда, да отца своґъ нађе, осућава. „Кадъ знате! кажите ми шта мыслите о свему томе?“ упыта га плашльиво удовица.

„Све є лажь!“ одговори Свештеникъ, и приповеди іой све што му є Бенда о той Шандоровой превари изповедіо, пређутавши достойно своме чину, далю изповѣсть. „Зато,“ рекне онъ при свршетку своґъ говора — „Вы морате што пре одавде ићи. Бежите у Сремъ или Славонію, тамо ћете быти довольно сигурни.“ Она погледа на свою кћерь. „Мы се немамо шта промишлявати; мы морамо іошть данасъ кренути се на путь. Милка ты несмешъ выше мыслити на Милана, ты га несмешъ више ни видити.“ Милка є ћутала, али речи нѣне майке помрачиле су іой савъ светъ. Она се у своимъ мыслима борила. Она се была одважила оставити Милана, за ту утѣху и цену, само да отца своґъ изъ затвора и одъ смрти избави; онаква племенита намѣра, заслуживала є такву жертву; она се тѣшила тыме што небы было ни єдноґъ залюблѣноґъ срца, кодъ кога се она тыме небы оправдала; она є већъ была спремила єдно дугачко писмо, коє бы Миланъ истина са очаяніемъ и сузама читао, али опеть бы є извинявао, и опеть бы она остала идеалъ нѣговоґъ поштованя и вѣчите любави —; а овако, сада да га остави, кадъ нема съ чиме ни своє ни нѣгово срце тѣшити и ублажити, учини іой се одвећъ свирѣпо. Она є была увѣрена о нѣговой ватреной любави, али нигда ніе осећала сву снагу своє любави, до тога часа, кадъ є морала отићи и може быти за свагда оставити га, нѣга, кои іошть у срећнимъ сновима будућность своґъ живота оснива. Мати примѣтила є борбу нѣну, она є загрли у своя наручя, и осети на своимъ прсима тежко єцањ своє кћери, кою присудствіе тога озбильноґъ странца уздржи одъ свакій речій. — „Милка одважи се. — Све є бадава, я немогу гледати да моя кћи у сиротиньи живи. — Прва обмана младости прошла бы брзо, твой бы животъ после горакъ было. Ты морашъ мене слушати.“ — „Оћу!“ одговори Милка после дугоґъ єцаня, — „али, да ми се обећашъ, да ме нигда одъ тебе одвоити нећешъ, да ми дозволишъ да непрестано до моє смрти кодъ тебе останемъ и да нигда ове црне альине несвлачимъ,“ Мати слегне раменима и ништа неодговори, она є подпуно осећала тугу и борбу своє кћери, али надала се да ће време све то преиначити моћи.

„Дакле Милка мы смо готови, мы морамо одма ићи. — А вы честный отче, кадъ видите Милана, подайте му ово мало портре Милкино, онъ є ню одъ смрти избавіо, я ћу га се увекъ као каквоґъ анђела съ неба сећати, и кажите му — — али немате му шта казати. Я ћу му може быти писати кои путъ али онъ неће нигда знати гди смо мы —. Онъ сестре нема, то мало портре, тай ликъ нека почитує у место своє сестре“ — „И ово му писмо подайте господине,“ рекне Милка вадећи изъ недара єдно писмо — „то самъ писала кадъ самъ се надала да ћу отца іошть видити — и кажите му да су сва она чуства истинита, о коима самъ му у томъ писму писала—“ и са нѣжномъ оданошћу притисне своє горећe усне на руку странца, и покропи ій горкимъ сузама. — Нѣна млада душа осетила є сву теготу тога ужасноґъ тренутка. Она є неизброєно пута и као съ некимъ задовольствомъ любила ту одъ старости дрктећу руку, она є знала да ће сутра данъ може быти, на томъ истомъ месту стаяти Миланове устне.

„Оћу, оћу,“ рекне тронутъ старацъ — „ништа се небрините, све ћу му приповедити — Милка твоє ћу му сузе причати — я ћу га тѣшити.

После тога на два сата, тихо є пловіо єданъ чамацъ низъ Саву. У нѣму є была удовица Селанићка а поредъ нѣ ћутећи и замышлѣна седила є нѣна кћи.

IV.

О свему томе Миланъ ніе ништа знао. Онъ є, као и свака друга младость, мыслio да є за срећу овога света довольно любити и быти люблѣнъ. Онъ є было срећанъ єръ є о томе было увѣренъ; и на томе слабомъ и непостояномъ темелю зидао є неизбройне куле за свою

будућность. Највећа брига била му є да се своимъ трудомъ и посломъ препоручи да до већегъ комада хлѣба дође, и тимъ осигуранъ, да пре и слободніе сме примити руку нѣгове Милке. Онъ є одъ ютра до мрака у суду свой посао радіо, и єдва є чекао неделю, да тай данъ у ономъ єдиномъ раю за нѣга, гдѣ нѣговъ анѣелъ живи, проведе.

Миланъ седіо є спокойно у суду, у своіой малой собици за асталомъ. — Предъ њимъ съ друге стране стаіао є єданъ злочинацъ у найтежемъ гвожђу, кога є требало што пре изпитати. Пандуръ съ оружѣмъ стаіао є иза нѣговы леђа — изпытъ є већъ готово быо свршенъ.

„Имашъ іоштъ штогодъ казати — несрећниче?“ рекне Миланъ томе злочинцу прегледаюћи оно што є быо написао. Кривацъ после некогъ предомишљаваня одговори: „Господине, реци овомъ пандуру некъ иде напољ, да останемо сами, па ћу ти іоштъ нешто казати.“ Съ почетка Миланъ се уплаши, бояо се своме животу, да остане самъ са тимъ злочинцемъ, кои є увѣренъ да ће скоро чути смртну пресуду. Али кадъ онай остане постоянъ у томе, да ће само у четири ока іоштъ нешто казати, узме онъ єданъ пиштоль одъ пандура, запне га и мете пред-а-се, а пандуру даде знакъ да изађе изъ собе.

„Я видимъ вы се боите мене, небойте се я одъ васъ све изчекуємъ, вы сте моя последня надежда!“ рекне злочинацъ —

„Говори брзо, шта имашъ?“ рекне Миланъ узимаюћи своє перо. „Немойте узимати перо, немойте писати ово што ћу вамъ казивати. — Господине, заиме божіе господине учините да утечемъ.“ Миланъ се осмене, и маши се за звонце да зове Пандура. — „Стойте, стойте“ повиче уплашенъ кривацъ. — „Неидите противу своє среће — желишъ-ли да будешъ богатъ, желишъ-ли да одъ єдан-пути имашъ више него што можешъ тако служећи за сто година стећи — !“

„Желимъ разбойниче,“ рекне Миланъ срдито — „али нежелимъ да слушамъ твое лажи.“ — „Господине, ако ме ты несаслушашъ и непримишъ се овога што ћу ти приповедити, онда све є пропало, єръ я знамъ, због овогъ што самъ у лютини човека убіо, быћу може быти сутра или преко сутра на точку — па онда, онолико богатство остає закопано, остає да пропадне: а мы бы обоица могли быти срећни и богати люди. Слушай и немой мислити да те лажемъ, него мисли како ћешъ учинити да утечемъ. Кадъ самъ быо у войсци у карловачкимъ шанцевима, чуємъ я да єданъ съ великимъ некимъ новцима полази у Земунъ — мой другаръ кои ми то каже, позове ме да га дочекамо. Я одма пристанемъ, и мы оставимо ноћу шанацъ, и два дана останемо на Банстолу чекаюћи онога комесара шта-ли є быо, кога є мой другаръ познавао. — Трећій данъ изъ ютра видимо єдна кола гдѣ узбрдо полако иду. — „То є?“ рекне ми онай другаръ и одма прискочимо ближе у шанацъ кои є поредъ пута быо и запнемо наше пушке. — Кадъ кола доћу близу, изтрчимъ и уватимъ конѣ, а мой другаръ ускочи у кола. Но онай у колима, како види шта є, одапре се бранити и после краткогъ комешаня прободе могъ другара, кои мртавъ съ кола падне, на то я изпредъ коня опалимъ изъ пушке и нѣга на место убіемъ. Кочіашъ дрктао є као прутъ, и викао є непрестано: немойте мене я самъ сирома.“ Я одма узмемъ изъ кола єдно мало кожно сандуче, и у итньи скинемъ му іоште и єданъ златанъ прстенъ съ руке — и одма оставимъ путь и почнемъ бегати у винограде — али кадъ се осврнемъ видимъ на путу оружане люде, коима є кочіашъ показивао страну на кою самъ утекао — шта ми є друго остало него одма сакрити гдѣгодъ тай сандучићъ и гледати само да животъ избавимъ. — Тако самъ и учиніо, и пребегао самъ овамо срећно— и чекаюћи прилику да одемъ и да тай сандучићъ узмемъ, ево гдѣ западо гвожђа, изъ кои ћу управо на точакъ. — За то господине за име божіе учини да утечемъ, свега онога нека є ваша половина, — обећайте ми се, па ћу вамъ казати и место и каменъ подъ кои самъ метуо; ево прстенъ, узмите, гледайте, немойте мислити да васъ лажемъ.“ И при тимъ речма извади изъ недара єданъ малыи златанъ прстенъ и мете на асталъ предъ Милана.

„Премда ти ништа то неверуємъ, и премда изъ свега тога видимъ да си радъ да ме увучешъ у твоя злочинства, и да утечешъ; опетъ ћу по моіой дужности цело то твоє казиванѣ записати“ рекне Миланъ пробаюћи прстенъ на свой прстъ, кои прстенъ мисліо є да придода актама, кадъ се буде пресуда изрицала. —

„Нипошто нечините то! — о ако бога знашъ господине — учини да утечемъ, молимъ те као што небы за мой животъ моліо. —“ Пандуръ уђе у собу и злочинацъ уђути.

„Господине, тражи васъ єданъ старъ свештеникъ“ рекне Пандуръ. — „Знамъ ко є, садъ ћу изаћи“ рекне Миланъ, но у истый ма уђе и самъ онай Свештеникъ.

(продуженѣ слѣдуе).

ЛАДНА ИЛИЦА.*)

Черте изъ рускога друштвеногъ живота

(Продуженѣ изъ „Србски Новина“ бр. 186.)

Удовица, — пошто изгуби барона, слѣдствености ради мораше опетъ гледати примаћи се већма Долотову. Али се овай свыма нѣзинымъ поугріянымъ любезностима, свему препечатаномъ уздисаню и осмѣкиваню нѣзиномъ одупре учтивости, коя є доиста тако поражаваше, да она већъ саснимъ избіе изъ главе да ће моћи умекшати нѣгово тврдо срце, коє немари ни за тако ясне знаке. Зато она омрзне на Василіевића іошъ већма него на барона.

Али суђено време, у коє се удовица по рачуну Клечевлѣвомъ свакояко мораше удати, примицаше се све ближе, а и сама удовица као да доиста бияше тврдо наумна невратити се у Петробургъ да зимуе а да нема му-

*) По жельи млоги читателя „Србски Новина“ саобштава г. Милошъ Поповићъ свршетакъ ове руске новеле своимъ старымъ пренумерантима, средствомъ овога листа. Кою услугу радо чинећи обадвема странама, оставлямо нашъ листъ отвореномъ извештеномъ перу г. Поповића и молимо га да овай листъ своимъ прилозима и у будуће подпомаже. У.

жа. Она шта више купи себи у таліянской опери и особито мѣсто.

Неимаюћи пакъ ни барона ни Долотова, удовица се, као што се могаше іошъ напредъ видити, наново окрене Клечеву. Онъ біяше скоро 10 година млађій одъ нѣ, а иманѣ му біяше незнатно, а маленъ и приходъ, єрбо му стихови біяху може быти и велика забава, али му свакояко недоносише новаца. Но пошто небіяше више ньи, те да се може пробирати кои се хоће, то Гончевска стане ватрено и озбильно погледати опетъ на Клечева и наочигледъ смѣрати на сладку срећу. коя се има кадъ двоє єдно друго любе у любави, коя є у више прилика освѣдочена и прочишћена.

Залюблѣный пѣсникъ на то се іошъ већма занео, а Долотовъ яко узнемири, єрбо му се пѣсникъ у последнѣ време био омиліо, па онъ садъ гледаше употребити свашта, само да га спасе. Говорити залюблѣноме Клечеву у очи, да удовица само зато за нѣга полази, што неможе да добіе никога другога, было бы узалудъ; та залюблѣни су обично и глуви и слѣпи.

Зато Долотовъ смисли учинити се као да є опетъ залюблѣнъ у Гончевску; али она є была паметна и смотрена, па одмахъ є спазила да се онъ само претвара, текъ да Клечеву отвори очи. Зато и немогаху успѣти први нѣгови уводни покушаи у томе погледу. Пѣсникъ се међутимъ како кои данъ све већма даваше у свою любавь тако, да га нико немогоше изъ нѣ извући. Читавы 8 дана єднако мишляше Долотовъ само о томе, како ће спасти Клечева, коме већъ немогаше люди помоћи, него іошъ само природа ако му помогне. Кадъ се Долотовъ єдно вече купао, а онъ подвикне као Архимедъ: „Домисліо самъ се шта ћу и како ћу“, па скочи изъ воде и обуче се и бржеболѣ отиде къ удовици. Она га смѣшећи се а подсмѣваюћи му се дочека и запыта каквоме срећномъ случаю има захвалити на нѣговой посѣти. Пѣсника кодъ нѣ ниє было, она є съ ньимъ была уговорила да до вече иду шетати се забаве ради.

Долотовъ одговори да є дошао управо као одасланикъ друштва Лопухинскогъ, да макаръ и полузванично чуе да ли є она наумила вѣнчати се са Клечевимъ у Лопухинки, коє бы свыма лопухинчанима одвећъ мило было. А она, мало промисливши се, одговори да ће то зависити одъ прилика.

„И одъ волѣ онога, кои Вамъ буде супругъ“ — дода Долотовъ безазлено. —

„Мислите ли вы да бы нужна у томе была и воля супругова?“ запыта удовица подсмѣваюћи се.

„Како не?“ одговори Долотовъ. „Та вальда се онъ неће хтѣти вѣнчати съ Вама овдѣ, гдѣ се тако неповольно о нѣму коєшта разноси.“

„Шта се разноси? Вальда башъ некажу да я силомъ полазимъ за нѣга, а немаримъ за нѣга нимало?“

„А, то нико некаже, него іошъ свакій каже да га Вы искрено любите, али да онъ Васъ нелюби, него Васъ узима само зато, што се нада поредъ Васъ обогатити-се, тако баръ кажу люди.“

Удовица га погледи зачуђено. Такво штогодъ небы іой никадъ пало на умъ. Како то може быти да є когодъ, па и то іошъ Клечевъ, управо нелюби, него є узима само по рачуну? То помисливши, презрително слегне она раменима. Долотовъ као искрено настави далѣ: „А Вы се чудите тако особитомъ измишлѣню, тако лажльивомъ опаданю? Али и шта зна човекъ, кадъ се неможе свему свѣту намесити колача. Сва Лопухинка каже као да є єданъ само човекъ, да є Клечевъ и сиромашни и нижій и чиномъ и положаємъ него вы, па се нада да ће у зевши Васъ, добити поредъ Васъ у свѣту само одликованя и умѣшати се међу велике люде, те зато одъ више година претвара се као да є у Васъ залюблѣнъ, спокойно чекаюћи и увѣкъ скланяюћи се на страну, чимъ кога одважніегъ удостоите свога погледа. Вы ћете ми дати за право, да Лопухинка мора имати нешто и право, што тако сумня-“

„Та заръ су башъ сви у Вашой Лопухинки изгубили паметь?“ викне Гончевска разгнѣвивши се. „Клечевъ заръ да ниє у мене залюблѣнъ, него се само учиніо као да ме люби? Є ли паметно такво штогодъ и мислити?“

„Кадъ бы се опаданѣ управляло по законима здравога разума, онда се оно небы ни звало „опаданѣ“, већъ „истина“ — примѣти Долотовъ озбильно.

„То є доиста гадна лажь!“ рече удовица лютито. „Такво штогодъ лудо мислити! Я ћу Васъ увѣрити.“ . . .

„Чимъ бы могли увѣрити да Васъ Клечевъ искрено люби?“ прессче іой Долотовъ рѣчь спокойно.

„Чимъ? . . . Свачимъ на свѣту! Нѣгово облетанѣ око мене пуны петъ година, нѣгове пѣсме, уздисанѣ, вѣрность, стрпльивость“ . . .

„То є све могло быти само претварань, коє га є споро али поуздано довело до цѣли“ — пресѣче іой Долотовъ рѣчь. „Я самь и самъ све то, што сте Вы сада навели, скоро свыма Лопухинчанима говоріо кадъ су одютросъ были на великомъ извору. Я самь гледао доказати іймъ да є Клечевлѣво облетанѣ око Васъ, нѣгово постоянство, послушность и стихови нѣгови, и єданпутъ рећи све, што сте ми Вы садъ казали, знакъ да Васъ онъ доиста люби. Па знате ли шта ми є на то одговоріо дебелый Охватовъ, што виче на Лопухинку? Одговоріо ми є: „Ала ми є и то тешко, покоранъ быти и уздисати, кадъ се има изгледъ, на тай начинъ добити женску са 800 мужика!“ — А дугачкій Хунгерснотъ, што се єднако тужи на свой варльнвый апетитъ, додао є къ томе: „Та да, кадъ онъ изъ любави спрамъ нѣ небы два-три дана ништа єо, можда бы тимъ болѣ доказао да є искрено люби.“

„Како да ниє! Вы мислите да быхъ я пустила Клечева да умре и одъ глади, само да увѣримъ Лопухинчане да ме люби?“ рече удовица незадовольно.

„Та то небы лѣпо было. . . . Осимъ тога онъ є научіо єсти тако мало, да му небы тешко было башъ и постити три дана. Тако рече и бѣлоглавый Кашаринъ, а егуцавый Левушекъ додао є къ томе іошъ ово: Друго бы было, кадъ бы се онъ изъ любави спрамъ нѣ само є

данпутъ купао у ладной води. Вы знате да онъ неможе трпити овдашню воду, нити се онъ, боећи се ладноће, до сада іошъ купао и єданпутъ.“

Долотовъ поћути, исподъ очію погледаюћи удовицу. Она се донекле замисли, па онда рече одважно: „Вы можете Вашимъ Лопухинчанима само толико казати, да ћемо се я и Клечевъ око половине Августа вѣнчати.“

(Далѣ слѣдуе)

МРВИЦЕ.

Директоръ театра єдногъ доће у страно место и изъ пристойности оде да посѣти и да се упозна са колегомъ своимъ, директоремъ тамошнѣгъ театра. Дочекъ є было любезанъ а разговоръ іоштъ любезніи. Само ова любезность ніе дуго траяла. Текъ што су се они съ найвећомъ вольомъ и ватромъ у разговоръ, наравно о тетралнимъ предметима, упустили, и єданъ другога речи као евангеліе у се примао, али грданъ некій и неуглаћенъ керъ почне часъ по часъ измећъ ньи урликати. Колико є урликанѣ ово и за гоета и за домаћина мучно и досадно было, ипакъ су обоица съ найвећомъ трпеливостћу неотесаногъ кера тога, за недати єданъ другоме ни издалека повода къ увреди, у дружини своіой трпили. Напоследку гостъ, немогући већъ дуже рапавъ гласъ сваку границу слободе и учтивости прекорачившегъ кера сносити, узме шеширъ свой и опрости се съ домаћиномъ. Домаћинъ найлюбезніе замоли гоета да га опетъ и то скоріе посѣти, а да бы време, у повольномъ разговору пріятно провести могли, да буде добаръ па да му доће безъ — кера. Дакле є домаћинъ керу безобразлукъ допуштао зато, што га є за собственость гоета, коме ни за длаку неугодность нанети ніе хтео, сматрао; а то є исто съ противне стране и за гоета важило. Овай є у керу любимче газдино гледао. Увидивши дакле обоица међусобно варанѣ, отворе врата и рундова тога, кога ни єданъ ни другій примѣтили нису, кадъ се унутра увукао, наполѣ испрате, а ньи двоица текъ садъ изнова пріятельскій разговоръ поведу.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Све што се далѣ о Карсу до сада дознати могло то є: Да су обсаћени изъ Карса были найпре послали посланика ген. Муравіеву, съ тимъ, да имъ дозволи да съ оружемъ и са свымъ што могу понети изаћу изъ града, на то предложенѣ рускій генералъ непристане, онда остану іошъ 24. сата у граду саветуюћи се шта имаю предузети, за то време нису ништа имали да єду. Найпосле поглавари сложе се да ударе и тако да се протуку: Тако и учине, но Руси ій дочекаю: и после краткогъ али жестокогъ боя, изнесу бео барякъ и предаду се Русима. Мађарскій бегунацъ Кметн, заповедникъ Карса, при томе бою срећно є утекао.

„*Фремд. блатъ*„ пише: да є паденіе Карса одвећъ якъ ударъ за Енглезе, и тыме долази ньіова трговина са Персіомъ у найвећу опасность. Због паденія Карса и войска Омеръ-паше стои сада у опасномъ положеню, млоги дописательи пакъ мисл да ће сада Омеръ-паша управо на Тифлисъ ићи.

Изненада поремећенъ будући у току свои материялны одношая, умолявамъ свакога, кои бы имао одъ мене потраживати ма какво новчано плаћанѣ, да бы доброту имао стрпити се до конца Марта мѣсеца 1856. До тога ћу времена своѣ рачуне расправити, па свакога повѣрителя своѣгъ найпоштеніимъ начиномъ намирити. Скупа и молимъ, да свакій, кои мени има ма шта плаћати, было изъ пређашньи времена или изъ найновіегъ доба, нечекаюћи никакве друге опомене или и нарочитогъ поискаваня, постара се новце ми найдалѣ до конца Јануара нд. год. послати. По истеченію овогъ времена принућенъ ћу быти тражити наплату преко дотичне власти.

У Београду 7. Декембера 1855.

Милошъ Іоповићъ

досадашньій Учредникъ и Издаватель Србски Правителствены Новина, Редовный Членъ Друштва Србске Словесности, и Притежатель ц. кр. аустрійске велике Медалѣ за науке и умѣтности.

ОГЛАСИ.

Одъ стране учредничества Шумадинке извѣштаваю се сви гг. пренумеранти, да ће сваки листъ одъ нове године излазити као и до садъ двапутъ а кадкадъ и трипутъ на неделю, и ако се одржи саданьій брой уписника, доносиће често прилоге у литографисанымъ образима.

Цена спушћена є за идућу годину на *єданъ цванцикъ* месечно; а 12 цванц. за целу годину, за ц. кр. Аустр. државу остаѣ досадашня цена одъ 10. фор. и 58. кр. ср. за годину, и може се само на ц. кр. пошти уписати.

ГГ. Пренумеранти изъ окружны места умоляваю се да предплату свою на онолико времена, на колико желе овай листъ имати, преко поште на Учредничество найдалѣ до нове године пошалю; єръ на другій начинъ ніе могуће у окружна места шиляти.

Учредничество обећава се одъ нове године такве предмете у свой листъ ставляти, да ће читатели быти подпуно задовольни.

На зактеванѣ млоги трговаца одъ нове године ставляћемо по єданпутъ у овай листъ точно а укратко све судейске огласе съ точнымъ означенѣмъ имена масе, суда при комъ є и дана рочишта; коѣ ће се свагда изъ првый званичный Новина вадити.

Г. Бренфо кои показуе одъ стаклене масе начинѣне найлепше ствари, и кои седи у зданію кодъ Елена, обявлюе да само до Понедельника остаѣ овде.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 13. Декембра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 100.

ЛАДНА ИЛИЦА.

(свршетакъ)

На тако светчано изясненѣ Долотовъ се само яко поклони и оставивши удовицу у найвећой раздражености, отиде у гостіоницу, куда су обично долазили люди, кои нису кодъ куће ручавали већъ тамо за врло умѣрену цѣну узимали башъ добаръ ручакъ. Было є друштво прилично велико. Разговарали су се о води и лѣту и здравлю и єданпутъ рећи о свачему, што се годъ тиче онога, кои доће у Лопухинку. Долотовъ запита єдногъ лѣкара у колико изненадна ладна илица ономе, кои никадъ ниє био у ладной води, може наудити. . . Лѣкаръ одговори да то може учинити да човекъ добіе яку грозницу одъ назеба ако не и врућицу. Долотовъ се на то нешто замисли.

Яве му да є єданъ слуга ћенералице Гончевске радъ съ њимъ нешто разговарати се. Долотовъ отиде у собу са стране. Слуга му преда єдно писманце. Ћенералица біяше брзо написала на єдномъ листићу хартіе мирисомъ пошкропљене, ово:

„Васъ и све, кои невѣрую да Клечевъ хоће чисто да полуди одъ любави спрамъ мене, молимъ покорно да одмахъ отидете на великій изворъ до илице, гдѣ ћете се чмъ освѣдочити до кога се степена простире Клечевљева любавь спрамъ мене.

Марія Семеновна, удовица ћенерала Гончевскогъ.“

Долотовъ одмахъ на гласъ прочита писманце свыкои су были у соби, гдѣ се руча. Сви єдногласно закључе одмахъ радити по позиву. Узъ путъ поведе онъ са собомъ и барона Рабеа, кои є, кадъ є чуо шта се догодило, испустіо чакъ и свой штапъ. Тако многобройно друштво разговараше се свимъ путемъ о томе, какву ли ће пробу метнути ћенералица Клечева. Єдни рекоше да ће га натерати да као лабудъ плива по єзеру, а други да ће 30 чаша воде морати попити за 30 минута, а трећи опетъ да ће га опетъ єдну четвртъ сата метнути да стои у води, коя пада као киша и т. д. Свакій є єдва чекао да види шта ће быти. Узъ немирно то друштво пристане чакъ и стара Бурбина, коя ниє могла тако красну прилику пропустити да ненабави предмета за приповѣданѣ и тороканѣ.

Долотовъ иђаше напредъ.

Украй єзера, починюћи одъ велике илице, стоє четири велике лѣпе куле, у коє крозъ цѣви долази изворна вода изъ планине. Та вода пада са висине одъ два хвата, єдногъ хвата и по, єдногъ хвата и два аршина. Тамо се редко ко купа, єрбо є за обичне болести одъ назеба и прозеба одвећъ силовита вода и само за четири степена топла и пада у широкимъ брисковима.

Ондѣ, гдѣ са найвеће висине пада вода, стаяше ћенералица Гончевска са Клечевимъ. Онъ имађаше црнъ фракъ и шеширъ, бѣле рукавице, прслукъ отворене боє са грудма отворенимъ и чизме одъ коже што се свѣтли. О нѣговой руци имађаше онъ єдну лаку горню хальину. Удовица имађаше црнъ заогртачъ и нешто се живо разговараше са пѣсникомъ. Овай изгледаше врло снуждень и наочигледъ незадоволянъ. Долотовъ каже своме друштву да остане когъ чесме, па онда самъ отиде ближе удовици и Клечеву.

„О, вы сте дошли, господине Долотове? Башъ сте добро дошли!“ рече удовица раздражено. „Вы доведосте са собомъ и много друштва. Тимъ болѣ, баръ сви ће посвѣдочити на што се господинъ Клечевъ мени за любавь одважава. Вы знате да онъ овдѣ ниє никако Лопухинке, већъ мене ради и да се онъ никадъ некупа и никако неможе трпити ладну воду. Садъ ће онъ одмахъ стати подъ ту, два хвата високу воду и тамо у подпуномъ за балъ одѣлу одстояти петъ минута, те показати да онъ на свѣту нема ништа выше одъ моє желѣ.“

Долотовъ неодговори ништа. Већъ погледа у пѣсника. Овай се яко налюти: устне му задркћу, у лицу стане мѣняти часъ найотворенію црвену а часъ опетъ бѣлу бою као оно у мртваца, а руке згрчи єдну у другу; али ни онъ нерѣче речи.

„Да неће быти много петъ минута?“ примѣти найпосле Долотовъ. „Господинъ Клечевъ може яко назебсти.“

Удовица немарно слегне раменима и пытаюћи погледаше у пѣсника. Овай корачи напредъ, па онда опетъ стане и промуклимъ и дркћућимъ гласомъ запыта: „Дакле Вы то хоћете башъ доиста?“

„Никако непопуштамъ!“ рече она постояно и строго.

„Вы сте немилостива!“ рече пѣсникъ тако, како га єдва чути могоше. „Вы ми недадосте времена ни спремити се за тако опасно кушанѣ. Вы рекосте да се обучемъ, те да се вечерасъ шетамо, а после обићосте є-

зеро и садъ ми изненада кажете да станемъ подъ ладну воду, на кою я мрзимъ.“

Па онда мало престане као да очекує одъ нѣ утѣхе и милости. Удовица пакъ са оборенимъ очима стаяше спокойно, и нестрпльиво врхомъ одъ ципеле тапкаше по земльи.

„Я већъ нећу споминяти и то, како моє слабо здравлѣ може быти неће моћи отрпити то купанѣ, коє ми є доиста на убитакъ.“ — настави несрећный пѣсникъ далѣ. „Али є вама не само мало стало за тимъ, што ћете ми животъ довести у опасность, него іошъ хоћете и да ми се сміє сва Лопухинка, кадъ мокаръ и грозничавъ пођемъ одавдѣ куħи.“

Па опетъ уħути, молећи баръ за єданъ погледъ и єдну рѣчь, али немилостива ђенералица викне найпосле нестрпльиво; „Хоћете ми ту іошъ да зановетате коєшта? Нећете да престанете одмахъ тужити се?“

„Тако нека и спрамъ васъ буде Богъ милостивъ! —“ рече пѣсникъ изгубивши сваку надежду. „Я ћу вамъ показати како Васъ любимъ а како ме Вы племенито ненаграђуєте за петъ година моє найискреніє и найвѣрніє любави!“

На то брзо збаци са себе хальину и шеширъ и пође кули.

„Чекайте!“ викне Долотовъ задржаваюћи га и окренувши се ђенералици. „Я наравно могу пустити да се учини єдна будалаштина, али не и да човекъ самъ себе убіє. Допустите му метнути шеширъ на главу, єрбо га може одмахъ убити дебелый бризакъ одъ ладне воде, падаюћи му са тако велике висине на главу!“

„Та камо да ме хоће убити!“ викне Клечевъ и одтргнувши се одъ Долотова пође вратима одъ куле.

„Станите, Клечеву!“ рече удовица као великодушно, па дигне шеширъ са землѣ и да му га: „Метните га на главу!“

Клечевъ натуче шеширъ на очи и уђе у кулу, ни неопазивши нити и погледавши на руку, кою му пружаше ђенералица. Долотовъ узме пѣсникову горню хальину, па погледавши на сатъ рече идући за кукавцемъ: „Я ћу гледати да Клечевъ точно испуни што се захтѣва, башъ ако и знамь да онъ ни безъ тога неће ни крочити съ мѣста.“

На то и онъ уђе у кулу, па пѣсника, кои већъ иђаше у другу непокривену собу, куда падаше ладна вода, опетъ задржи и скопча му фракъ до врата и замоли га да мало искриви главу на страну, како да бризакъ одъ воде выше біє у леђа него у главу, а после му загрливши га подвикне: „Само се држите! Я самь увѣренъ да ће вамъ ова ладна илица пре помоћи него одмоћи. Я ћу дати знакъ кадъ ће быти доста.“

Клечевъ му ћутећи и захвално погледаюћи га пружи руку и стане подъ ладну воду прекрстивши руке преко леђа и на єдномъ месту трпећи воду, одъ коє му се сви удови смрзну као ледъ. Долотовъ отвори врата и викне удовици наполю: „Милуєте ли гледати како човекъ топлога срца извршує злу ћудъ женске, коя нема срца?„

Ђенералица погледа Долотова огорчено и мрзећи на нѣга и равнодушно гледаше крозъ отворена врата. Иза нѣ се виђаху главе свега друштва лопухинскогъ, коє се стекло на мѣсто, гдѣ ће се такво штогодъ знаменито догодити. Доста смѣшноме станю пѣсниковомъ зато се іошъ нико ни мало ненасмія, већъ свыма га біяше врло жао и свакій се люћаше што удовица тако нема ни срца ни душе. Она пакъ сву гомилу прегледа поносито, па онда викне Клечеву: „Доста! Можете изићи. Кушанѣ є свршено.“

Клечевъ погледа на Долотова и непомакне се съ мѣста, башъ ако и клецаше ногама и тресаше се савъ као у грозници.

„Съ допуштенѣмъ! Іошъ єданъ минутъ и по“ — рече Долотовъ гледаюћи на сать. „Онъ мора, не Васъ, већъ себе ради испунити све што има“

Удовица погледа Долотова попреко и изиђе изъ куле. Долотовъ мане на Охватова да дође брже у илицу, па спреми топлу постелю, а Хунгерснотъ у истый махъ отрчи лѣкару и донесе рума и врелога чая.

Пошто прође єданъ минутъ и по, а Долотовъ затвори врата одъ куле, па извуче изъ воде укочена Клечева и скине му мокрый фракъ а навуче сувъ капутъ, па онда га узме подъ руку и поведе га къ илици покрай стекавши се гледача, кои га сажалѣваху сви. Удовица хтѣде прићи му ближе, али є Долотовъ доста опоро отури рукомъ и рече: „Да неће быти болѣ да му дате садъ мира? Найпре га валя сачувати одъ зла, коє га може снаћи са назеба, а после га можете опетъ кушати, само ако и далѣ усхтѣ слушати Васъ.“

Удовица слегне раменима и непроговори ни рѣчи, већъ ћутећи отиде изъ парка. Клечевъ є и непогледа, єрбо имађаше снаге и толико, да се одвуче до илице.

Читаве двѣ неделѣ дана лежаше пѣсникъ у грозници. Долотовъ се скоро єднако налазаше кодъ нѣга. Сва Лопухинка разбираше како є кукавцу, кои є се тако яко тицаше, а Гончевску, немогаше нико гледати; нико съ ньомъ непроговори рѣчи нити є ико хтѣде поздравити. Найпосле стане она и сама избѣгавати да се несастане са Лопухинчанима, єрбо іой се ови баръ подсмѣваху ако не и вређаху є.

Кадъ болестникъ стане опетъ оздравляти, а сва Лопухинка долазаше му на посѣту, па и саме женске, наравно старіє. Долотовъ међутимъ добро гледаше да Клечевъ никакву вѣсть недобіє одъ Гончевске. Међутимъ она само двапутъ запыта за болестниково здравлѣ, на што іой є одговорено да му є хвала Богу болѣ.

Долотовъ се непревари у рачуну, єрбо пѣсникъ доиста у єданъ истый махъ оздрави и одъ болести и одъ любави спрамъ недостойне Гончевске; ладна га илица спасе. Грозна ћудь удовичина, коя се неможе ничимъ извинити, найпосле отвори Клечеву очи. Долотовъ га єднако свомъ силомъ раздражаваше противъ удовице и доведе га до тога, да іой захвали на участвованю, коє є спрамъ нѣга имала докле є быо болестанъ, и сасвимъ є разрѣши одъ тога, што є по издржаноме кушаню дужна была поћи за нѣга. Клечевъ іошъ дода да се онъ сматра за недостойногъ нѣзине руке, єрбо му є за време купаня криво было што є она тако немилостива, а и кадъ

є свршіо купањ, опазіо є да му љубавь спрамъ њ доиста више ниє башь тако ватрена, да є ладна илица, на кою га є она натерала, неможе угасити. Најпосле іой у писму допусти да међу пописане болести, коє се по Присничевомъ начину могу излѣчити, запише іошъ єдну болесть, коя се по истоме начину може излѣчити, т. є. „љубавь, delirium cordis vel febris amorosa.“ По собственомъ искуству, вели, очевидно є да се та болесть може изъ корена излѣчити.

Примивши то писмо, ђенералица Гончевска одмахъ отиде изъ Лопухинке.

Дужность беспристрастнога извѣстителя принуђава насъ додати како є брзоме моралномъ и тѣлесномъ оздравлѣню Клечевлѣвомъ много помогло іошъ нешто, што є Долотовъ знао вѣшто употребити. Разумѣвши т. є. о кушаню издржаномъ и болести Клечевлѣвой, Лиза є, баронова сестра, пала была у несвѣсть и после и сама одлежала неколико дана. Зато ниє ни чудити се што є Клечевъ, кадъ є првый путъ по оздравлѣню изишао проћи се, најпре отишао Лизи да іой захвали на нѣзиномъ участвованю, а іошъ манѣ є чудити се, што му є врло мило было и дуже представляти оздравлѣника, па при томе шетати се са Лизомъ око парка и разговарати се съ ньомъ „о Шилеру, о слави, о любави.“

Тай разговоръ сврши се најпосле онако, као што се обично такви кньишки философійски разговори свршую. Съ концемъ т. є. Августа мѣсеца баронича Рабе добіе у скровитой сеоской цркви ново-медушкой име „госпоћа Клечевлѣва.“ Сва є Лопухинка была на свадби, коя є врло господски обдржавана.

Одъ осталы лица, коя смо познали у Лопухинки, іошъ двоє су учинили по природи, па се вѣнчали, но текъ после свршеногъ лѣтованя и у вароши. То су были дебелый Охватовъ, онай непомирльиви непріятель Лопухинкинъ, са наймлађомъ господичномъ Єлосовлѣвомъ, Катариномъ Терентѣвномъ, коя се увѣкъ дивила свакоме мѣстанцу и дрвцету Лопухинкиномъ. Ямачно су различита мишлѣня, коя су по увѣраваню оны, кои се у томе разумѣю, сасвимъ нужна за подпуну срећу, та два лица єдно съ другимъ помирила. Но опетъ є чудно што є по вѣнчаню Охватовъ іошъ већма викао на Лопухинку, а и госпоћа нѣгова већъ ю є манѣ хвалила, ямачно да бы се допала своме супругу. Но то іошъ ниє іймъ ништа сметало ићи свако лѣто у Лопухинку и тамо проводити га. А као што чуємъ, и господинъ Хунгерснотъ тамо се и данъ данашньій лѣчи одъ свога варльивогъ апетита онако исто као и пре.

Ђенералицу пакъ Гончевску нити є више икадъ могао когодъ видити у Лопухинки нити о ньой штогодъ разабрати. Толико се по погованю само зна, да є она отишла у Варшаву и тамо се удала.

Долотовъ ниє женѣнъ, а ямачно неће се ни женити. Лѣти често свраћа къ своме пріятелю Клечеву као гостъ, кои међутимъ тамо већъ више лѣта са своіомъ женомъ и дѣцомъ живи задовольно и срећно.

Овимъ се могу мои невѣруюћи читательи увѣрити колико є истина што кажу да се ватрена љубавь може врло добро излѣчити лидномъ илицомъ.

МИЛАНЪ И МИЛКА.

(свршетакъ)

„Милане, я имамъ аманетъ да ово писмо и ово портре вама предамъ у руке, и нашао самъ за најпаметніе да вамъ овде, гдѣ ће васъ званичанъ посао одма опетъ забунити, предамъ. — Я немогу присудствовати читаню тога писма єръ васъ волимъ као могъ сына; доцніе дођите къ мени. Сада съ богомъ.“

Миланъ неслутећи ни нашто, опрости се са старимъ свештеникомъ; кога речи ніе могао сасвимъ разумети. Одвіе артію у комъ є оно портре стаяло завіено, и види нѣжный ликъ свогъ анђела. — Дражестна руменъ полети узъ нѣгове образе — „гледай“ помисли у себи „она ми до сада ніе хтела ово портре нигда показати, а сада ми шалѣ и то съ писмомъ!“ портре мете у недра своя, а писмо отвори и почне читати, неслушаюћи ништа далѣ шта онай злочинацъ говори, и како съ очаяніемъ моли. Што є више читао све га є више стра ватао. У половини писма спусти главу на асталъ. Онъ ніе више осећао да светъ око нѣга суштествуе. Хиляде жалостны мыслій пролете крозъ нѣгову збунѣну главу, и опетъ ніе знао шта да мисли. „Води ми тога съ очію!“ викне онъ пандуру устаюћи брзо иза астала; потомъ шчепа капу и оде. „Оћу изъ нѣны уста да чуємъ ове речи — “ говоріо є онъ у себи идући брзо своіой кући — „оћу да видимъ єсу ли іошть онако лепа она мала уста кадъ овако лажу. Оћу да се увѣримъ стои ли іоштъ она нѣжна невиность на нѣномъ лицу, коя ми се вальда чинила; єсть, я є морамъ стићи, я морамъ іоштъ єданпутъ видити сузе у нѣнимъ очима.“

Онъ нигди ніе мира имао. Онай старый свештеникъ све му є пореду изпричао, са сузнымъ очима тѣшіо га є и упућивао га на време, коє є кадро све да излечи. Све є бадава было! Миланъ є тога истогъ дана на єднимъ добримъ сремскимъ колима путовао у Карловце. Сунце, невѣрно сунце, и оно га изда, и због уморны коня морао є у средъ пута преноћити. Те исте ноћи утече онай злочинацъ, кога є онъ испытивао, и потера сутра данъ юреће га убіе у Мокромъ-лугу; тай злочинацъ погинуо є у онай истый сатъ, кадъ є Миланъ са своимъ колима спуштао се Карловцыма низъ Банстолъ. Предъ ньимъ подалеко на путу стаяла су єдна кола, и кочіашъ привезивао є сломлѣну осовину, а две у црнимъ альинама женске седиле су поредъ пута. „То су оне!“ помисли одма Миланъ и осети како му нагло срце куца у прсима. „Оно є место несрећно!“ рекне кочіашъ показуюћи предъ собомъ поломлѣна кола. „Онде, на ономъ истомъ месту, убили су крадльивци єдногъ трговца, когъ самъ я возіо. И садъ ме вата грозница кадъ помислимъ на онай данъ.“ Миланъ се савъ стресе на те речи. Сво казиванѣ онога злочинца ту му се живо представи предъ очима. И садъ се текъ увѣри да є све оно истинито. Прстенъ онога злочинца когъ є у оной забуни на свомъ прсту заборавіо, и когъ є текъ на путу примѣтіо, хтео є да скине да баци, и хтео є да доброгъ Сремца и далѣ што о томъ пыта, али све є то заборавіо, кадъ чуе єданъ гласъ, кои нѣгово име виче. То є было гласъ Милке. Она

га іоште изъ далека познала, и съ радостнимъ чертама лица у сретанѣ му изашла. „Я нетрчимъ за вама као што є Шандоръ трчао“ рекне Миланъ слазећи съ кола — „Я самъ радъ само да чуємъ изъ ваши уста да су све оне ваше речи обмана быле.“ „То нећете нигда ни вы нити ко другій изъ мои уста чути“ одговори Милка пружаюћи му обадве руке. Єднимъ нѣнимъ искренимъ погледомъ сва лютня Милановa была є свладана. У найнѣжніємъ разговору доведе га она своіой майци; коя нит' беше склона да се люти, ни да се радує овомъ случаю; она ніе знала шта ће предузети. На єданпутъ врисне Милка и пусти руку Милановy у кою се беше неко време загледала. „Одкудъ вама прстенъ могъ отца?“ рекне далѣ изнемоглимъ гласомъ, и погледа са чудноватомъ озбильношћу на Милана. — Удовица Селанића пребледи, кадъ позна прстенъ свога мужа. Све сумнѣ пролете іой крозъ главу. Текъ сада Милану се обясни приповеданѣ оногъ злочинца, и као некій тежкій каменъ да є са срца свалio, кадъ є приповедіо исторію тога прстена. — „Ово є оно исто место Милка гдѣ є твой отацъ погинуо“ рекне Миланъ при свршетку своги жалостногъ казиваня жалостно гледећи на сузе коє су низъ нѣне образе текле — „Ово є она иста стаза коіомъ є онай разбойникъ съ новцима твогъ отца утекао. Све што се догодило то є све непонятна людска судба наредила.“ — Садъ се умеша у разговоръ и онай Сремацъ, и приповеди све како є было. Онъ одведе ій све на єданъ брежчићъ удалѣнъ одъ пута; и покаже имъ єданъ гробъ кога беше трава обрасла. „То є гробъ онога трговца што є погинуо!“ рекне Сремацъ; и разплакана удовица и нѣна кћи са горкимъ и гласнимъ єцанѣмъ целивали су ту землю, а Миланъ є стаяо гологлавъ выше ньи, сматраюћи са скрушенымъ срцемъ ово позорѣ. Той жалости и плачу ніе свршетка было.

Миланъ є стаяо замишлѣнъ неко време. Онъ є пропратіо у мислима цело приповеданѣ онога злочинца, и опомене се да му є говорећи о кожномъ сандучићу у комъ су новци были, рекао да є подъ неку плочу метуо. Онъ остави оне плачуће на гробу; Сремацъ му покаже страну коіомъ є разбойникъ бегао докъ га ніе испредъ ньіови очію нестало. Миланъ оде онимъ трагомъ, и после дугогъ одсуства поврати се опетъ натрагъ. Звезда нѣгове судбине, коя га є дотле пратила, ніе га ни ту оставила. Онъ є носіо подъ пазуомъ єданъ малый кожный сандучићъ, на комъ се познавало да є было пригнѣченъ у некой рупи каменомъ. — — —

Текъ у првой гостилници буде тай ковчежићъ отворенъ, у комъ є поредъ скупоценогъ женскогъ накита, лежала невредима єдна пльоснаста кутія са 250.000 форинти сребра у крупнимъ банкама. — — —

Десетъ месеціи после тога, была є пуна гостію поновлѣна кућа Селанића у Банату. Подъ прозорима свирале су две музике на изредъ. У великой сали те двокатне кућe седило є преко 150 душа светчано обучени за ручкомъ. У зачелю између Милана и Милке седіо є онай старый бачкій Свештеникъ, кои є пре неколико сатій то двоє срећны предъ олтаромъ благословіо и вѣнчао. Удовица Селанића седила є до своє кћери. Срећомъ и задовольствомъ свога єдиногъ детета тѣшила се она за изгубльнымъ мужемъ. Пѣсме и „млогая лѣта“ ориле су се єдно за другимъ. Старый бачкій Свештеникъ чуе іошть єданпутъ изъ уста Миланови, ону незаборавльну песму: „*Сей день вгоже сотвори господь, возрадуемся и возвеселимся вонь.*“ После тога веселя разишли су се гости, али песме, веселѣ, задовольство, срећа и напредакъ остали су у кући Селанића.

Читатель, кога путъ нанесе преко Банстола, види ће у брегу подалеко одъ пута єданъ великій мраморскій каменъ са надписомъ. То є гробъ Милкиногъ отца, гди она често съ майкомъ и Миланомъ долази. До скора на путу исподъ тога споменика седіо є єданъ несрећный просіякъ, коме су се обадве руке быле сасвимъ осушиле, и ноге му се згрчиле. То є быо несрећный Бенда. — За Шандора само се толико зна, да є после несрећногъ свршетка мацарске революціе у Цариградъ утекао, онъ се ніе хтео своє вере одрећи, него є као простъ матрозъ, на єдной енглеской лађи у Америку отишао.*)

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Привременый Попечитель Финансіе г. Ал. Я. Ненадовићъ потврђенъ є за дѣйствителногъ. Предсѣдатель Врх. Суда г. Рая Дамяновићъ и првый княжескій ађутантъ г. Живко Давидовићъ указомъ Нѣгове Свѣтлости поставлѣни су за Членове Совѣта.

— За Предсѣдателя Врховногъ Суда поставлѣнъ є г. Цветко Раіовићъ Членъ Врх. Суда, а за Члена Врх. Суда поставлѣнъ є г. Коста Магазиновићъ Управитель Вар- Београда.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Телеграфска депеша изъ Варшаве одъ 3. Дек. гласи: „16. Новем. предао се Карсъ генералу Муравиеву. Сатъ гарнизонъ са Муширомъ Васифъ-пашомъ, генераломъ Вилияномъ и са цѣлимъ нѣговимъ штабомъ, и са іошъ 8 Паша. у рускимъ су рукама као заробльници.

— Изъ Цариграда являю: да генералъ Муравиевъ тр ди се да са своимъ прокламаціяма Черкезе, Мингрелце и Абхазе на руску страну приволи. Генералъ Вилиямъ кои Карсъ брани произведенъ є у чинъ Мушира. (Онда о паденію Карса ніе се іошъ знало у Цариграду). Збогъ скупоће ране фесови су поскупили.

Поправка: У прошломъ листу явили смо да є продуженѣ „Ладне Илиде“ изъ 186. броя „Србскій Новина“ а треба да буде изъ 136. броя.

*) Читатель ће и сами при другой части ове приповедке на млого места примѣтити неку празнину. Томе є узрокъ што смо целу исторію Шандора и Бенде, и други неспоменуты околностій и лица морали изоставити.

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

Додатакъ къ „ШУМАДИНКИ“ брою 100.

— Ц. кр. аустр. посланикъ при Петерсбуршкомъ двору грофъ Естерхази, 5. т. м. одпутовао є изъ Беча у Петерсбургъ; као извѣстно говори се да є онъ однео предложеня мира цару Александру, на коя предложеня склонѣни су и посланици западни сила у Бечу.

— „*Милитеръ Цтг.*“ являюћи о паденію Карса пише слѣдующе: „Анадолскій градъ Карсъ, после дуге обране предао се 16. Новем. генералу Муравіеву. Муширъ Васифъ-паша, осамъ другій паша, тако и генералъ Вилиямъ са целимъ гарнизономъ градскимъ буду заробљени. Овай ће догађай азіятскомъ рату, ако се продуженъ истогъ по овомъ зимнѣмъ времену іошъ чинити узможе; сасвимъ другій видъ дати, и Русе у станѣ поставити, да са млого већомъ силомъ противъ Омеръ-паше могу ступити. Омеръ-паша іошъ єднако налази се са Ферхадъ и Османъ-пашомъ, и тунезцима подъ Мустафа-пашомъ у Сугциди, а Селимъ-паша, кои є у нужди бывшемъ Карсу у помоћь было пошао, изъ непонятнотъ заиста узрока, само є до Хасанкале дошао. Привидный маневръ Омеръ- и Селимъ-паше што су Муравіеву са стране трудили се доћи и напасти га, и тиме га одъ Карса одвратити, садъ є судбиномъ истогъ града осуећенъ, и садъ се може узети, да ће Муравіевъ у Кутаи налазећегъ се генерала Бебутова са войскомъ довольно снабдѣти, и тымъ га у станѣ поставити, да Омеру и нѣговой одъ 26.000 люди войсци засупротъ стане. докъ ће међутимъ самъ Муравіевъ на Селима, кои єдва 15.000 люди подъ собомъ има, ударити и Ерзеруму почети претити. Обе су руске войске сада Карсомъ и одавде саюзомъ са Ардаханомъ и Ахалчикомъ, съ лаћа покривене. Садашня се руска войска на Кавказу састои изъ 95.000 добронаученн солдати. — Ова способна войска неће се задовольити са освоѣнѣмъ Карса, већъ ће по свой прилици и на непріятеля почети нападати; тако баръ писма являю, коя изъ Варшаве стижу.

Друга писма изъ Трапезунта являю: Да є прве недељ Новем. месеца у Карсу воєный савѣтъ држанъ, при є прилици познатый Исмаилъ-паша, (мађаръ Кмети) явіо, да ће лично у Хасанкале, у логоръ Велли и Селимъ-паше отићи, и ньи приклонити да са своимъ войскама Карсу у помоћь притеку. Ако се онъ до 4. Нов. предъ Карсомъ неукаже, то ће быти знакъ, да се граду выше помоћь дати неможе, и да одма мора се уговоръ съ Русима заключити о предаи града. Остале турске паше на ово су предложенѣ пристале, и Вазифъ и Вимъ-паша, као новонаименовани Фелдмаршали, даду Исмил-паши писмену заповѣсть, управљену на Селимъ-пашу да овай одма граду у помоћь притече. — Но познато є да Селим-паша овой заповѣсти ніе слѣдовао. О операціяма Омер-паше у Колхису различите се вѣсти разносе. Новине цариградске являю, да є већ предъ Кутаю доспѣо; нѣмачке новине и неке бечке являю напротивъ. Хамбургске новине увѣраваю, да є Омер-пашу єдно одѣленъ руске войске у Редуткали обколико. Истина є пакъ, утолико, да є Омер-паша, због оскудости у путнимъ средствама, свой маршъ морао уставити, и да се нѣгова войска у своиъ, добивенимъ боємъ кодъ Ингура, заузетомъ положеню утврђава.

„*Ест. Цтг.*“ доносе изъ „Таймса“ єданъ чланакъ о преговорима за миръ, кои у краткомъ изводу овако гласи: Аустрія позива западне силе, да извеетна условія у разсуђенѣ узму, на коя ако мы пристанемо, она ће, вели, иста онда Русіи предложити, примѣчаваюћи притомъ, да ће у случаю, ако Русія ова условія одбаци, дипломатска сношенія съ ньоме прекинути. Ова условія гласе: да се Русія одрече своіъ права на исключително покровителство надъ Грчкомъ црквомъ, у Турской; да се црно море преобрати у само трговачко море, и, са саизволенѣмъ свію страна, да се изъ нѣга изключе убойне лађе свію народа; да Русія одъ бесарабске землѣ толико уступи, колико є нуждно, да се осигура свимъ народима слободна пловидба по Дунаву; да се све тврдинѣ на обалама Црногъ мора сруше, и намера, Аландске острове утврдити, да се за навекъ одбаци.“

— Писма изъ Колхиса „*Мил. Цтг.*“-у доносе: да Омер-паша ніе се іошъ одъ морске обале удаліо. Главна нѣгова войска повратила се у Редут-кале, а оставіо є само єдну предстражу одъ 1200 войника на ушћу Чеченхале у Ріонъ, да мотре на движеніе руске войске у Кутаи. Омер-паша изчекивао є изъ Цариграда на средства коя су потребна за марширанѣ войске, али ніе ништа добіо. Воєный министеръ Решди-паша послао му є 30 дунђера, да му направе мость преко Ріона за войску, коє є Омер-паша одма као неупотребителне натрагъ опреміо. Турски нови солдати кои се регрутираю, стављаю се у енглеско-турске легіоне, и тыме Турска уштеди толико, што ій нерани и неодева; али тыме Енглеска све већу власть добія. Упливъ енглескогъ посланика лорда Редклифа яко се осећа у Цариграду, и због тога, врло є могуће да ће са францускимъ посланикомъ у неспоразумленѣ моћи доћи. Слава францускогъ оружја у Криму на Алми, гдѣ су Енглези подчињену ролу имали, задала є рану поносу енглескомъ. Енглеске новине „Таймсъ“ раде су да то са тымъ загладе што сада жестоко противу Пелисія вичу; а пре бы имале те новине места да благодаре Французима, кои су подъ Боскеомъ, кодъ Инкермана спасли енглеску войску одъ пропасти. Те исте енглеске новине вичу противу маршала Пелисія што ніе изъ Крима до сада Русе истерао.

— У Варшавской депеши нестои ништа о бѣгству мађарскогъ бегунца Кмети; али по извѣстіама гдикои новина може се заключити, да се Кмети іошъ 1. Нов. са єдно двадесетину коняника кои су по свой прилици опетъ были сви Мађари и Поляци, крозъ руске страже гди су најреће и најслаблѣ быле протукао и побегао. Єръ тога дана (1. Нов.) было є последньи юришъ изъ Карса; при коіой прилици утекао є Кмети, кои є по свой прилици о томе бѣгству было у договору са пашама у граду; єръ сви су были увѣрени да се мораю предати, све оне друге паше што се предаду, сматра ће Руси као обичне заробљенике у рату, и поступа ће са ньима са сваком човечномъ брижльивостћу. Кмети пакъ и друге бегунце кадъ бы Руси уватили, по уговору са Аустріомъ, као

нѣне бегунце, предали бы они Аустріи гди бы се они, не као у рату заробљени, него као кривци сматрали.

— Извѣстно недоносе іошъ ни єдне новине колико є у Карсу, войника было. По рачуну старій извѣстія може се узети између 12 до 15 хиляда. Карсъ є врло яка тврдиня, и нѣгово паденіе повући ће за собомъ већа и важнія слѣдства него што смо се надали. Пріятельи мира радую се паденію Карса, єръ држе да ће сада Русія съ честћу моћи пристати на предложеня мира, шта више, може и млога зактеваня одобрити а да се опетъ сматра да ни єдна ни друга рать водећа страна ніє посрамљена.

— Изъ Крима нема готово никаквы важны новостій. Руси довршили су своя утврђеня на сѣверной страни, и само по кадъ кадъ пуцаю на южну страну Севастополя. Саюзници пакъ подигли су 27 батерія са своє стране. На обадвема странама удвоили су своє страже; у полю честе и млогобройне патроле непрестано тамо амо тумараю. И по свой прилици мале битке трая ће целе зиме по Черной.

— Изъ Крима маршалъ Пелисіе явля: да су Руси 26. Нов. кодъ Рукусте и Саватке са 1000 пѣшака и 500 коньика ударили, и да су се Руси после жестокогъ боя кои є читавъ сатъ траяо опетъ натрагъ у свой станъ повукли.

— Аустрія умалява знаменито свою войску, и доводи є на обичный брой као да нигде рата нема. О томе и дипломати и новине различито говоре и мисле. Єдни говоре да є Аустріа увѣрена да ће се скоро миръ заключити, и да ће за далѣ воденѣ преговора, довольни быти нѣни совѣти, предлаганя, и неутрално положенѣ осталы држава, да се миръ поврати. Пробитачна политика Аустріе узрокъ є те остале државе осимъ ратуюћи сила, уживаю подпуни миръ. Кадъ бы Аустрія или Прайска оставиле досаданю политику и изашле изъ своє неутралности, онда може быти ни єдна државица у Европи небы могла изванъ домашая рата остати; и онда бы се отворіо европскій светскій ратъ, коме ни єданъ дипломатъ небы могао свршетакъ прорећи. Другій пишу: да Аустрія за то умалява сада свою войску, да бы съ тыме умалила трошкове своє, како бы на пролеће ако Русія непристане на нѣна предложеня, съ већомъ снагомъ могла противу нѣ ступити, и по ланьскомъ уговору са западнымъ силама, принудити є, да прими условія мира.

— Изъ Цариграда „*Естер. Цтг.*“ саобштаваю телеграфску депешу: Да су се неке сметнѣ и препоне появиле у плану о правленю гвозденогъ пута изъ Цариграда у Београдъ. Енглези настоє са своимъ снагомъ, да се гвозденый путъ изъ Цариграда не у Београдъ него преко Салоника крозъ Тесалію и Епиръ къ мору прави. Султанъ є 50 миліона гроша одредіо, да се дугови Харема изплате. Четири енглеске регименте коняника дошле су у Балаклаву.

— Телеграфираю изъ Смирне одъ 24. Новем. да се између енглеско-турски башик-бозука на єдномъ превозномъ пароброду, распра догодила. Познатый богатый Србинъ изъ Трста Гопчевићъ, враћа се са своимъ лађама изъ азовскогъ мора, несвршивши ништа одъ своґъ посла.

— Русія чини єданъ заямъ одъ 50 миліона рубаля у Хамбургу. Енглеске новине говоре да ће се три части тога займа у Берлину, а оно друго текъ у Хамбургу и Амстердаму скупити.

— Енглеске новине „*Геральдъ*“ овако пишу о Карсу: „Одъ єдногъ краяа Азіе до другогъ, паденіе Карса избрисаће ону радость и упечатленѣ, коє є учинила вѣсть о тако названомъ неистинитомъ разореню Севастополя. После кога разореня остали смо опетъ у Криму у ономъ истомъ старомъ положеню. У Азіи пакъ Севастополь незначи ништа, нико у Азіи пре годину дана ніе ни чуо за Севастополь, али Карсъ то є име исторично и старо. То ће на све народе у Азіи яко дѣйствовати. Садъ ће млогобройни тамошньи народи казати: Енглези, Французи и Турци сѣдињени, съ нуждомъ и трудомъ єдну часть Севастополя когъ су сами Руси бранили, освоніше; а Русія сама узела є Карсъ, когъ су Турци и Енглези бранили. Како ћемо сада моћи нашу войску изъ Индіе довести кадъ ће опетъ нашъ непріятель на граници тамо замѣшателства чинити, као што є чињо іошъ пре афганистанскогъ рата. Француска нема никаквы интереса на игри у Азіи, Француска нема никаквогъ царства у источной Индіи да чува. Зато Енглеской требало є да є было то найсветія и найпреча дужность да чува тай ключ Азіе. — Карсъ є пао, и ратованѣ одъ ове године свршује се са срамотомъ Енглеске. Кадъ бы Богъ дао да то буде наша последня срамота.“

— За ц. кр. аустр. привилегирано „кредит-заведеніе“ уписано є 644,666.000 фор. ср. и іошъ бы се толико уписало, да се ніе уписиванѣ пресекло, єрбо потребно є было имати за ту радню само 20 миліона, а оно несоразмѣрно млого прешло є ту суму.

ОГЛАСИ.

— У дућану кодъ подписаногъ налази се на продаю найфиніи сапуна, мирисавы зейтина и помада из енглески фабрика, а нарочито мирисавы водица парискогъ хижѣнскогъ друштва, коє нигда нису овамо на продаю донешене, и коє, (съ неколико капльица у чаши воде умиваюћи се) подмлађую кожу на рукама и образу.

ТАНАСІЄ СТОЯНОВИЋЪ

Берберинъ обитава на Теразіама у кући г. А. Симића.

Како ће овы дана делижансъ полазити, съ учтивомъ молбомъ опоминѣмо гг. скупителѣ и предбройнике у окружіяма да намъ по истомъ неизоставно за прошла теченія, кои имаю іошъ плаћати, новце пошалю. А тако исто и за у будуће докле ко жели овай листъ држати, нека по истомъ делижансу предплату пошалѣ, цена є месечно єданъ цванцикъ.

Течай новаца: сребр. 113½; дук. 5 фор. 5 кр. банкій.

У Бѣограду 16. Декембра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 2 цванцика. } № 101.

ХАЙДЕ ТАКО ПРАВО!

J'aime dans ce silence a me laisser bercer,
A ne me sentir plus ni vivre ni penser.

Ламартинъ.

Срећанъ! кои уме да разсуди,
Да на свету ништа стално ніе,
Когъ неможе ништа да побуди,
Да очайно горке сузе ліе.
Ко у срећи као и у беди
Само игру своє судбе гледи.

Двапутъ срећанъ! кои се узвиси,
Надъ ништавомъ предрасудомъ света,
Кои с' нигда неће да понизи,
Да завлада съ њимъ ниска суета.
Свакой жељи коя ствара пако
Одговара: „Хайде право тако!“

Три путъ срећанъ! ко може презрети,
Сва грамзеня величавы люди',
Кои с' сећа да ће сви помрети
Съ несвршенимъ жељама у груди'.
Ко свем' ономъ што с' нестиже лако
Поручує: Хайде право тако.

Найвећа є у животу мудрость:
Стрпљивость и — быти небрига;
И ћутећи измевати лудость,
А клонит' се свы людски' интрига.
Угасити сваку искру лютнѣ
И немати никакове слутнѣ.

У овоме пространоме свету,
Миліони догађаю с' чуда;
Миліони неправда се плету,
Миліони намудрую с' луда.
Свему томе ты се насмей сладко,
Свему реци: Хайде право тако.

Ако за савъ ты се свіетъ бринешъ,
Свач'я лудость ако те додирне,
Одъ муке ћешъ ты брзо да свиснешъ,
Нит' ћешъ знати за часове мирне.
Пусти, нека тече крива Дрина,
Као што є текла одъ старина.

Шта годъ на те у животу дође,
Добро ил' зло, ты га прими радо.
Са животомъ све ће то да прође,
У гробу се незна ко є владо.
Сву промену среће примай лако,
Свачемъ реци: Хайде право тако.

Пусти, пусти! нека светъ покваренъ,
Продужава своє невалялство;
А ты чистомъ савешћу обдаренъ,
Осмейкуй се на свако лукавство.
Свагда мисли: суђено є тако,
Да светъ иде често наопако.

Кадъ те бѣда или туга мори,
Када нигди немашъ жельна мира!
Кадъ ти ватра у грудима гори,
У свакоме кадъ видишъ вампира,
Онда свладай сву лютину свою,
Савъ светъ скупи ты у душу твою.

О, изъ света у себе с' поврати,
Изванъ себе ты среће нетражи!
Летъ мыслима твоима некрати,
Са књигама твою душу блажи.
А све друго нека носи ђаво,
Свему реци: Хайде тако право.

Кадъ ти с' кои одъ другара куне,
Да те воли нег' очи у глави;
Людске груди промена су пуне,
Презреће те чимъ се згода яви —
Саслушай га, ал' се насмей здраво,
И реци му: Хайде тако право.

Кадъ те женска коя уверава,
Да ће теби живити довека,
Кадъ на земльи рай ти обећава;
Чувай с' добро, то є чудна зверка,
Размысли се, ал' држи се здраво:
И реци іой: Хайде тако право!

Кадъ ти конту ко-годе донесе,
А ты немашъ одъ кудъ да є платишъ,
Немой да те грозница затресе,
Немой да се ты у бригу свалишъ.
Већъ се држи юначки и здраво,
И реци му: Хайде тако право.

Кадъ у пећи дрьа ти негоре,
И у соби кадъ те зима стегне,
Замотай се — и спавай до зоре,
До пролећа! докъ се зима слегне.
Па ако ти ко годъ каже браво!
Ты му реци: Хайде тако право!

Кадъ те пыта ко годъ: шта є ново?
Да-ли и Карсъ Муравиевъ узе?
Ил' є само ту вѣсть неко сково,
Изъ мрзости на силне Французе.
Онда и томъ одговори лако;
„Нека иду само право тако.“

Ласкателю што те узвишава,
И у звезде сяйне што те кує;
Опадачу што те понижава,
Душманину што те свуда псує,
Осмени се, ко што с' смеє ђаво,
И реци му: Хайде тако право.

Кадъ те пеца изъ далека злоба,
Завистъ кадъ ти жели да науди;
Кадъ те старость води краю гроба,
Ты се томе ни чему нечуди.
Већъ све сретай и испраћай лако
Са рѣчима: Хайде право тако!

ОДВАЖАНЪ ЛѢКАРЪ.

У Корзики є право гнѣздо разбойника и убица, одъ неколико вѣкова постояно было. Текъ кадъ є овай саданьи царъ Наполеонъ III. на владу ступіо, почео є строге мѣре предузимати за изкоренѣ ньіово. Исто тако и крвну освету, коя є тамо найвећма беснила, почео є онъ мало помало изкоренявати.

Нѣкій лѣкаръ, свршивши лѣкарске науке у Француской, врати се своіой кући у Корзику и наће своіъ отца мртвоіъ већъ, а землю сасвимъ запуштену. У кући нѣговой живила є нека туђа породица, неплаћаюћи већъ одъ толико година никако кирію, на исту кућу. — Видивши пакъ онъ да су деца те породице већъ дорастла, да себе радомъ издржавати могу, намисли одъ исты баръ унапредакъ на нѣгову кућу кирію искати, и потражи одъ ньи путемъ суда наплату кућевне кирієе.

На кратко време за тимъ добіе онъ писмо єдно одъ проглашеноіъ и у целомъ предѣлу страшноіъ арамбаше Деци, писмо єдно, у комъ му овай налаже, да ту породицу недира, и да за то, што є исту тужіо, самъ трошкове судейске води. Кадъ пакъ ово писмо никаквоіъ успѣха кодъ доктора непроизведе, ђоће му и друго писмо одъ Деція, у комъ овай одъ нѣга новчану казнь одъ 100 франака, захтѣва, претећи му, да ће га, ако неплати, ма гди было убити.

Докторъ пошлѣ ово писмо у полицію, и почне се болѣ чувати, због чега морао є своє болестнике оставити и читаво по године у кући се задржавати, и тако му нестане свію средства за ужитакъ. Напослѣдку заключи свой животъ опасности изложити, само да єдномъ овомъ неповольномъ станю край учини, напише писмо истомъ ономъ разбойнику и замоли га за єданъ састанакъ. Онай му одобри састанакъ, ал' само съ тимъ уговоромъ, да самъ, и безъ оружія доће.

Докторъ се одма на путъ спреми, алъ мете потайно два мала, добро напуњена пиштоля у џепъ. На опредѣленомъ месту застане єдно пастирче, коє га узъ стрмениту стѣну узведе, на коє висини застане онъ Деція са іошъ два добро оружана разбойника. Садъ се започне договаранѣ, и напослѣдку се у томъ сагласе, да докторъ 1200 франки плати, на име неко друго, на коє ће векселa написана быти.

Деціе имао є артіе, перо и мастила при руци, и пође да ій донесе, но при полазку рекне му: „Ако се макнешъ, одма ће те мои момци убити!“ и съ овимъ рѣчма окрене се и пође низъ брдо.

Но чимъ онъ доктору леђа окрене, употреби овай ту згоду, извуче пиштоль изъ џепа, и танетомъ изъ истогъ раздруга Децію главу. Одма му затимъ притрчи шчепа нѣгову двоцевку коя є пуна была, и сакріе се за єдну стѣну, одакле се одъ оне друге двоице згодно бранити и на ньи пуцати могао. Ова двоица нападну на нѣга, но докторъ очаятелно се бранећи, єдногъ одма убіе, а другогъ у ногу рани. И тако єданъ єдиный човекъ одважанъ, избави цео предѣлъ одъ страшила и злодѣя нѣговогъ, коє полиція и само правителство корзиканско толико време у станю нису были учинити.

Остали другови Децієви разтуре се одма, неимаюћи выше онако доброгъ предводителя. — А докторъ добіе зато дѣло одъ Наполеона III. великій новчаный поклонъ, и почестне легіе орденъ, и садъ живи безбрижно и спокойно. Смрть Децієву неће нико осветити хтѣти, почемъ никаквогъ рода нема, осимъ єдногъ сина одъ осамъ година, кои се іошъ садъ у пуцаню и нишаненю прилѣжно упражнява, и кои Доктору може врло зло дѣло учинити, ако време или власть то обстоятелство како неизмени.

ШПАНЬОЛСКІЙ ПУСТАІЯ.

(„the spanish brigand“, by Brookcden.)

Кратко време по Француском рату у Шпаньолской и по обновлѣню кральованя Фердинанда VII., кога владанѣ учини, да млоге слободнячке чете (гверилѣ) у земльи пустаіе осташе, присиѣ у вече єданъ путуюћи енглескій трговацъ на конакъ у єдну малу варошицу на подножію планине Морене лежећу. У гостіонници мѣстной, гдѣ є свой конакъ за ону ноћь узео, наће се онъ съ єднимъ Шпаньолцемъ господскогъ стаса и строгогъ, разумногъ но умилятогъ лица. Подраженъ нѣговимъ изгледомъ упусти се Енглезъ съ ньимъ у разговоръ, и іошъ се выше усхити начиномъ нѣговогъ слободнячкогъ владаня и бистроумногъ говора. Пре него є вечера готова была, ступе ова двоица у онаково повѣренѣ, каково обично измећу путника постаје, и коє нимало ніе зато манѣ пріятно, што ће се оно после неколико сатій прекинути, и што ће се такови познаници тешко іошъ кои путъ у животу видити. Кадъ се вечера донесе, сѣдну обоица заєдно, као да су желили тимъ выше што єданъ

о другомъ сазнати. Они бесѣдише за вечеромъ па іошъ дуго и после вечере, докъ шкилѣћа већъ лампа на асталу неопомену Енглеза, да є време спаваню.

Кадъ овай устаде да иде, запыта га Шпаньолацъ обичнимъ своимъ искренимъ и отмѣнимъначиномъ, коіомъ ће страномъ сутра свой путъ наставити.

Енглескій трговацъ му на то одговори, „Преко планине Морене“, и каже му путъ, коимъ ће башъ ићи. — Шпаньолацъ мане главомъ и примѣти, да се онъ тога ради врло брине, почемъ има узрока подозрѣвати, да є башъ тай путъ онда пунъ пустаія, и да човекъ ньіовой мложини и ньіовой хитрости неможе избѣћи. Енглезъ призна, да су то за нѣга врло неповольне вѣсти, утолико выше што су послови нѣгови хитни, кои га у Мадридъ зову.

„Али“, одговори Шпаньолацъ, „заръ нѣможете єданъ два дана овдѣ остати; пустаіе могу за то време планину промѣнити и вы ћете прећи ове брегове безъ свакe опасности.“ Енглезъ примѣти на то, да су послови нѣгови врло хитни, и рече, да онъ ніе тако страшльивъ, и да є донда выше пута по Шпаньолской путовао безъ икакве несреће, и зато се нада, да ће и садь срећно путовати.

„Али, мой драгій господине“, настави Шпаньолацъ; „Вы нећете сутра оне брегове проћи, а да небудете оплячкани, вѣруйте моіой рѣчи!“ „Па добро кадъ башъ мора быти, нека ме оплячкаю,“ рече трговацъ, „много немогу ми отети, а невѣруемъ да ће и животъ узети неоружаномъ и мирномъ човеку.“ — „А, то не, то ніе ньіовъ обичай, — на честь ове чете може се рећи, да они нису гадни убице,“ одговори Шпаньолацъ, кои затимъ ућути и чиняше се, као да нешто размишлява.

Енглезъ почне на то звати момка гостіонице, да му спаваћу собу покаже, но Шпаньолацъ дигне руку и повиче: „Іошъ не, господине, іошъ не, чуйте ме найпре!“ и настави дубльимъ гласомъ: „у момъ животу имао самъ и я єданпутъ нужде, да крозъ планину Морену самъ проћемъ као и вы садъ; и онда є као и садъ врила шума одъ пустаія; али я се нађемъ съ єднимъ човекомъ самъ, као што сте се и вы са мномъ нашли, и тай ми рече, да є онъ поглавару чете или арамбаши некадъ велику услугу учиніо, и да ми може дати пасошъ, кои ће учинити, да ће мою личность и моє иманѣ пустаіе поштедити и іошъ почитовати, и тако да могу проћи ове планине у найвећой сигурности.“

— „О колико бы то садъ болѣ было, но каквогъ краля пасошъ!“ рекне зачућеный Енглезъ; „молимъ, шта є было и како проћосте?“ —

„Было є само єдно дугме“, одговори Шпаньолацъ; „и имало є сасвимъ оногъ дѣйства, као што ми се онай хваліо, а може быти іошъ ніе изгубило свою снагу. Я ћу вамъ га дати, ево га“

Шпаньолацъ машивши се у цепъ извади єдно чудновато преплетено сребрно дугме и да га Енглезу у руке съ молбомъ, да га добро чува и да га свакомъ пустаіи, кои бы га годъ у планини напао, одма покаже.

— „А єсу ли васъ они заиста на вашемъ путу нападали?“ запыта трговацъ —

„Како да нису! Та я мислимъ, да самъ ій све видіо, и сви су съ некимъ страомъ найвеће почитанѣ овомъ дугмету одавали,“ рекне Шпаньолацъ; „но непытайте даљ, него добро чувайте то дугме, а сутра ћете се већъ увѣрити, има ли снаге или не.“

Захваливши млого на овомъ дару, опрости се Енглезъ и оде да спава.

(Край слѣдуе)

ДОМАЋІЙ ТЕАТОРЪ.

Препумерантъ. Што си дошао данасъ? Шта є то? Є ли изванредный листъ, да ніе и Ерзерумъ пао?

Разноситель Шумадинке. Ніе Господине, него донео самъ квиту да платите за ова три месеца.

Препумерантъ. Хайде тако право!

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Ерак. Зашто на купленѣ новаца за шпиталь, ко є богатъ онъ мало дае?

Петак. На то є лако погодити, єръ ко є богатъ онъ зна да му неће нигда шпиталь требати.

МРВИЦЕ.

— Єданъ рускій официръ заће у лову, и никако ніе могао на правый путь изаћи што є годъ выше ишао, и напоследку тако є огладніо быо да є мысліо да ће одъ глади умрети. На єданпутъ опази онъ єдну Земуницу и єдва приближи се ньой Козаръ, видећи га, изиће предъ нѣга пружи му руку и уведе га у земуницу. Официръ почемъ се огріао, рекне му: „Ты си мене огріяо, но дай штогодъ ако имашъ да єдемъ, єръ самъ тако гладанъ да єдва седимъ.“ Козаръ му на то одговори. „Я немамъ шта да ти дамъ, єрбо немамъ оно, што ты єдешъ а знамъ да овай црный лебъ и козій сиръ єсти неможешъ коє му одма и изнесе. Официръ глађу мученъ узме му изъ руке лебъ и сиръ и поєвши то као найслађу паштету, заиште іошъ тога и добро се подкрепи. Козаръ є стаяо спроћу официра и любопитно гледао у нѣга и чудіо се како онъ сладко єде. Официръ опоравивши се запита га за путь и благодарећи му на гостопримству извади изъ цепа єданъ новацъ и пружи му. Козаръ зачућенъ рекне му: „Заръ се гостопримство новцемъ награђуе?“ — И нехтене примити новацъ. Официръ га є нудіо и напоследку моліо да новацъ баръ за споменъ узме, али Козаръ остане постоянъ и рекне му: „Моя ће найвећа награда быти, ако будемъ срећанъ да ме чешће у овомъ момъ срећномъ и спокойномъ обиталишту посѣтите.“

— Єданъ официръ, великій ловацъ, а неимаюћи шта ловити убіе у єдной вароши, гдѣ се посломъ задржавао,

єдной госпои изъ сусѣдства мачку, кою є госпоя врло волила. Иста госпа смисли слѣдующу осветy. Купи туце мишоловки, съ коима коє у своіой кући коє кодъ познаты триста до четири стотине мишева повата, све у єдну велику кутію стрпа и подъ печатомъ жени истогъ официра као неку материю за альине на поклонъ пошлѣ. Госпа овогъ єдно изъ любопытства незнаюћи, кои іой тай поклонъ шалѣ, а друго съ мукомъ дочекавши, да фарбу и материю види, съ найвећомъ радости и нагло отвори кутію, но врисакъ нѣнъ затимъ може свакій себи представити. Официръ полети изъ друге собе и има шта и видити, жена лежи поредъ празне кутіе на патосу а чете мишева измичу крозъ све рупе и траже за себе обиталишта. Онъ примѣти у кутіи іошъ неко писмо на нѣгову жену и прочита ове речи: „Госпоя, вашъ супругъ лишіо ме є моє мачке. — я вамъ шилѣмъ овомъ приликомъ и моє мишеве.“

ДОБРА ЖЕНА.

Добра жена нека буде као неке три ствари; али опеть и да небуде као те три ствари. Прво, нека буде као пужъ, да лепо красно свою кућу неоставля: али и нека небуде башъ као пужъ, па да све, што има, на себе натрпа и носи. Друго, нека буде као одекъ (ехо), да никадъ неговори, докъ се непыта; али и нека небуде башъ као одекъ, па да задржи свакадъ послѣдню рѣчь. Треће, нека буде као добаръ црквеный сатъ, т. є. точна и уредна да се варошь на ню угледа; али нека и небуде башъ као добаръ црквеный сатъ, нека невиче тако да є цѣла варошь чуе.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Началникъ Воєногъ Одѣленія при Попечителству Внутрены Дѣла, г. Миливоє Петровићъ, поставлѣнъ є за Почестногъ Ађутанта Княжескогъ съ производствомъ у Чинъ Подполковника и опредѣленъ є да за време дужность Управителя вароши Београда извршуе.

— Одъ стране вышегъ и нижегъ духовногъ и мирскогъ свештенства на споменикъ безсмртногъ и митроносногъ пѣсника Мушицкогъ скуплѣно є и учредничеству овога листа предато: у злату 48 дуката цес. у цванцигерима 25 фор. 30. кр. ср. и у банкама 11 фор. ср. кою суму у истымъ различнымъ новцыма, предало є данасъ учредничество Шумадинке г. Дан. Медаковићу учреднику „Србскогъ Дневника“ кои се овы дана овде бавіо, и кои ће исте новце са другимъ скуплѣнимъ прилозима на своє место доставити.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Предложеня о миру коя є грофъ Естерхазм у Петерсбургъ однео, нису таква да се по ньима миръ неможе учинити, али оће ли се учинити то є друго пытанѣ. У Енглеской и у Француской склонѣни су врло предложеняма Аустріе, али се боє да у Русіи ненаћу сметнѣ и препоне за миръ. Сви сумнямо да ће Русія примити предложеня, и єдна депеша изъ Петерсбурга као извѣстно говори о томе да ће се та зактеваня одбити. Онда іошъ ніе се тамо знало о паденію Карса, сада може быти да ће поднети Русіи да съ честћу може миръ примити. На свакій начинъ цела Европа са найвећомъ нестрпльивостћу очекуе шта ће Русія грофу Естерхазію одговорити.

— Одъ заробльѣногъ у Карсу гарнизона добили су одпустъ тамо бывши баши-бозуци 25. лица. коє є Вилиямъ-паша означіо, и то официра, но безъ икаквогъ другогъ оружя осимъ припасаны сабаля.

— „Трієстанске новине“ являю: „Изъ Цариграда чуе се да ће Решидъ-паша опетъ за првогъ министра изабранъ быти. — У Пери, цариградскомъ єдномъ предградію, скоро ће се европска полиція организирати. У Цариграду граде Французи и Енглези непрестано нова зданія: касарне, магацине, штале и т. д. миліони се на та зиданя употреблюю. — Пре неколико дана извученъ є єданъ енглескій матрозъ изъ канала у Цариграду мртавъ, и савъ изпребіянъ, єданъ є опетъ савъ изпребіянъ нађенъ у єдномъ сокаку, но іошъ живъ, — трећій паке дотрчи у енглеско посланичество, до кошулѣ оплячканъ. Причинительи овы случаева іошъ пронађени нису, ал' се све мисли да су Грци. Енглески морски официри зато садъ само оружани на суво изилазе.

— Изъ Смирне, явля се истимъ новинама, да Швайцери изъ ньіове легіе непрестано беже, и да уобште у свыма странимъ легіяма нека потмулость и зла воля влада.

— „Бечке новине“ доносе слѣдующій поздравъ, кои є рускій генералъ Муравіевъ 16. пр. м. войсци своіо издао: „Я вамъ честитамъ мои ратни другови и у име цара я вамъ благодаримъ. Вашомъ крвлю и вашимъ трудомъ положени су градови мале Азіе предъ ноге вашегъ цара. Руска застава віе се на бедемима Карса, и у ньой се показуе тріумфъ распетога за насъ на крсту Спасителя. Као прахъ изчело є сви 30.000 Анадола. Ньинъ главный заповѣдникъ са осамъ паша и са млогимъ официрима турскимъ, и са енглескимъ генераломъ, кои є обраномъ градскомъ управляо, пао є нама у робство. Хиљадама заробљѣни Турака путую у наше отечество, да тамо наша храбра дѣла проповѣдаю. Іоштъ писмо сва сокровишта у оружію и осталымъ воєнимъ стварима, коя се у граду налазе, поброяли; ал' осимъ они застава и оногъ оружя, коє сте вы задобили, обогаћена є наша оружница са 130 топова непріятельски. Млоге ће свете цркве Русіе, ваше задобивене заставе украшавати за светый споменъ, ваши юначки дѣла. Іошъ єдномъ честитамъ свыма вама, — одъ првогъ до последнѣгъ — вама, храбри ратници. Іошъ вамъ єдномъ благодаримъ, драги другови мои. За срећу коју сте вашемъ цару причинили, я ћу вамъ дужанъ остати. Ове сте године дѣла она, коя сте прошли година починили, крунисали. И тако благодарите и вы самномъ заєдно господу Богу, кои намъ є данасъ, за оне муке и жертве коє смо скоро претрпили, овай тріумфъ поклоніо. Вѣра на свето провидѣніе, задржава у вама воєный духъ и удвоява силе ваше. Съ надеждомъ дакле на помоћь и заштиту свевишнѣга, корачаймо далѣ новимъ труднимъ дѣлима!“

У КНЬИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 20. Декембра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЬИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовиһъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 102

ШПАНЬОЛСКІЙ ПУСТАІЯ.

(край)

Сутраданъ настави Енглезъ свой путъ, и сребрно дугме єднако му се по глави вртило. Но текъ око подне стигне стрменима моренскимъ, съ почетка га єза пролазила, но за четвртъ сата у току мислій свои заборави и на разбойнике и на чародѣйно дугме. Воѣа нѣговъ яхао є за ньимъ пѣваюһи, но наєданпутъ умукне и пре него што се могаше осврнути, да види, како су двоица воѣу притиснули, счепаю и нѣга двоица за єдну и другу руку, докъ єданъ трећій коня држаше. Єданъ му наслони свой карабинъ на прси съ рѣчма: „Дай шта имашъ!“ Другій пакъ заманувши своимъ кундакомъ на воѣу раздере се: „Да ниси писнуо!“ — Енглезъ изненадно нападнутъ маши се као некимъ нагономъ воѣенъ у цепъ и извуче кесу съ новцима, кою разбойницима преда. Ови га лютито, запитаю, промотривши садржай кесе, има ли іошъ што и кадъ іймъ онъ одговори, да ништа више нема, почну га они грдити и псовати, што є тако мало новаца понео, и стану рѣчима навальивати на нѣга, да своєвольно да, ако што іошъ одъ злата или сребра при себи има, єръ ће зло проһи, ако га они после визитираю и при нѣму штогодъ наһу. — „Да, да,“ рече Енглезъ, „имамъ іошъ єдно сребрно дугме; ево вамъ и то!“ па іимъ га пружи.

Као некомъ вишомъ силомъ поражени, пусте разбойници и господара и коня, и уступивши неколико коракля натрагъ почну га озбильно молити, да на све заборави, што се догодило, и да іимъ ньіово напрасито и неумѣсно поступанѣ опрости, почемъ они нису знали, ко є онъ, стану му затимъ учтиво и понизно своє услуге нудити и поврате му кесу съ новцима. Єданъ одъ ньи придода: „Господине, мы ћемо васъ крозъ ове планине пропратити, мы смо ваша стража и стоимо за вашъ животъ нашемъ господару добри; притомъ являмо вамъ, да се нашъ поглаваръ садъ у овимъ шумама налази, и то недалеко одавдѣ; ако желите съ ньимъ се састати, наша є дужность, до нѣга васъ одвести.“

Енглезъ любопитанъ съ арамбашомъ упознати се, пристане на то, да єданъ сатъ одъ своій послова овомъ познанству жертвує, и тако се сви крену далѣ: Енглезъ съ пратіоцемъ срединомъ друма, а пустаіе крозъ шуму край пута.

После четврть сата ода, искрсну друга шесторица изъ шуме, но уздржани пискомъ єднимъ првы пратилаца, повуку се къ овима, и предузму одма на измѣну пратню, а први разбойници врате се натрагъ; и тако се онай данъ више пута ова стража, као поредъ каквогъ кордона мѣняла, коє Енглезу посвѣдочи, да є чета ова страшна и млогобройна была, и да се ньой иначе небы могло измаћи.

После некогъ времена окрену пѣшице пратіоци съ друштвомъ десно одъ пута стазомъ єдномъ крозъ врло лепу но дивлю долину, преко кршева и потока и стигну после краткогъ времена предъ єдну усамлѣну куһицу, лежећу у чести єдной поредъ ладногъ кладенца, и затеку ту више други разбойника; неки спавау, неки спремау ручакъ, неки чишћау своє оружѣ и т. д.

Понуде Енглеза да сѣдне и да се одмори, па ако жели да може захтѣвати што за єло и пиће. Онъ се нимало незатезаше, него одрѣшено и искрено, као да є у своіой куһи, замоли, да му одъ обадвога, што понайболѣ имаю, донесу. Но пре него разбойници могоше желю нѣгову испунити, повиче єданъ изъ куће изилазећій човекъ: „Добро дошао, добро дошао, пріятелю!“ и упути се весело и пріятельски смѣшећи се нашемъ Енглезу.

Разбойници сви поскачу на ноге, а Енглезъ се упрепасти, кадъ у томъ домаћину, кои є арамбаша чете быо, позна Шпаньолца, съ коимъ є синоћь вечерао и онако пріятно вечернѣ време провео. Онъ се съ поглаваромъ поздрави и рукує благодаривши му опетъ на полезномъ ономъ поклону.

Арамбаша ніе исте альине одъ синоћь на себи имао; садъ є быо у лепой униформи, краткомъ капуту одъ кадифе, съ везеномъ якомъ и рукавима, и у панталонам зеленимъ и ускимъ съ маломъ испусткомъ, но Енглезъ га позна по нѣговомъ поноситомъ стасу и отвореномъ господскомъ лицу.

„Я самъ,“ рекне арамбаша любезно смѣшећи се, „ютросъ рано пре васъ изъ крчме измакао, хитао самъ овамо, да спремимъ за насъ двоицу добаръ ручакъ, єръ самъ знао, да ће васъ мои люди наһи и къ мени довести

и то због тога синоћног поклона здрава и читава, као што васъ 50 кралѣвски кавалѣриста небы могло сачувати.“ Енглезъ му опетъ на пріятельству захвали, поглаваръ мане рукомъ айдуцима да се удале, а њи двое сѣдну за асталъ и почну ручати.

Ѣла айдука была су изредна, изреднія пакъ вина. Вино угрее Енглеза и онъ почне наново свою благодарность изливати и усуди се своме угостителю примѣтити, како му е чудо, да човекъ, кои е за тако висока и великодушна чуства и дѣла способанъ, може овай начинъ живота водити и айдучкій арамбаша быти.

Арамбаша протре рукомъ своє намрштено чело и своє ватрене очи, и узданувши яко дубокимъ гласомъ рекне: „Ово су времена, кадъ се крадљивци, изданце и друге хулѣ у кралѣвскомъ двору више у правителственимъ службама господаре, а чесни пріятельи народа по тамницама чаме или по слободнимъ шумама айдукую. Я самъ быо капетанъ єдне слободнячке чете, и проливао самъ крвь мою за избавлѣнѣ отечества одъ своїй крвника,*) метао самъ мой животъ толико пута на коцку за могъ законогъ краля, кои бы ме зато по повратку своме оставіо, да одъ глади просимъ и умремъ. — — Али немари, — то се васъ као Енглеза нетиче ништа. — Я се съ вама у оной крчми нађо, вы ми се допадосте, и я самъ васъ одъ велике опасности спасао. — Но садъ доста; да небуде о томъ више разговора!“

Енглезъ наравно престане, и започне другій разговоръ, и арамбаши се наскоро опетъ поврати веселость у лицу и разговору. Енглезъ затимъ устане да иде, и айдучкій воћа рече, да ће му дати опетъ спроводъ до главногъ друма.

Трговацъ елглескій хтѣде садъ повратити дугме поглавару, но овай неприми то, но рекне: „Задржите вы то дугме, можете вы или кои одъ ваши пріятеля крозъ наше шуме путовати, па сте съ дугметомъ кудгодъ путуєте сигурни одъ пустаія, свакій ће васъ одъ наши подпомагати, како му дугме покажете; — али неказуйте никомъ ништа о томъ, шта вамъ се са мномъ случило. Садъ съ богомъ! У здравлю да се опетъ видимо! —

Енглезъ се опрости, и стигне скоро са своїомъ пратньомъ на главный друмъ, гдѣ га друга пратня прими и до првогъ села спроведе. Онъ хтѣде при растанку да ову обдари, но нехтѣвши ништа примити, рекне єданъ одъ пратнѣ: „Не, господине, мы ово чинимо по заповѣсти нашегъ поглавара, а и онако бы вама као пріятелю нѣговомъ то одъ свегъ срца радо учинили.“ Дознавши одъ њи іошъ, да су они слугу натрагъ одпратили, опрости се трговацъ одъ њи и приспѣ срећно у Мадридъ. —

— — Неколико година после овогъ случая чуе истый трговацъ, да є онай поглаваръ разбойничке чете издайствомъ у руке кралѣвске патролираюће кавалѣріе пао, и да є потомъ на грозанъ начинъ живота лишенъ. —

*) т. є. Француза. Познато є да є Наполеонъ старый год. 1808. принудіо краля шпаньолскогъ Карола IV. и сина истогъ Фердинанда VII., да се вруне шпаньолске одреку на ползу Наполеоновогъ брата Іосифа Наполеона (дондашнѣгъ краля напольскогъ), и да су Шпаньолци съ помоћи енглескомъ у найжешћемъ огорченю найкрвавіи ратъ толико година водили, докъ су се єдва францускогъ деспотизма ослободили, но съ тимъ ослобођенѣмъ по повратку Фердинанда VII. на престолъ, горый деспотизамъ на себе навукли, и то одъ свогъ краля и одъ своїй людій. но што су пре одъ инородаца претрпити морали.

КОЛХИДА.*)

Гурія и *Мингрелія* и *Имиретія* стоє у долини и изгледаю као казанъ, а одъ сѣвера є заграђенъ стѣномъ кавкаскомъ, одъ юга неприступнимъ планинама у високой земльи ацарской и пашалуку ахалчичкоме, а одъ истока планинама лишкимъ или иначе ваханскимъ, коє састављаю обадвѣ предпомените гомиле планина. Одъ ти предѣла састаяла се негдашня *Колхида* о коіой се пѣва по пѣсмама као о земльи, гдѣ су чуда чинѣна, и у коіой се опіяли одъ чара жителъи нѣни и данъ данашньій се разумѣваю у травама, по тимъ су яко были на руци рускимъ лѣкарима, казавши іймъ различите траве одъ лѣка.

Стоећи южніе него и Марзель, Генова и Флоренцъ и на три стране свѣта заклонѣна одъ вѣтра, а особито одъ ладны вѣтрова сѣверны, долина бы ріанска имала скоро несносну температуру, само да изобилный предѣлъ понайвише времена преко године нечисти некій влажанъ вѣтаръ, кои направи облаке. Само Юлія и Августа мѣсеца обично долази изъ врелы долина курски крозъ гудуре одъ планина ваханскі врео источанъ вѣтаръ, кои за неколико сатій осуши лишће дрвећу и принуђава многе житель земальске бѣжати у планину.

Колхида є земля неизцрпльиве плодности. Крозъ ню теку многобройне рѣке, коє се и лѣти повећаваю снѣгомъ са Кавказа. Одъ части є изложена и поплави ти рѣка, и често є осимъ єдина два найтоплія лѣтня мѣсеца, оплаћаваю кише. Изъ ти є узрока она и землѣ и воздуха тако влажногъ, да билѣ, будући при томе и южно сунце грів, за чудо яко расти. Честе шуме, у коима се іошъ одъ времена геновлянске трговине ние чула сикира, застиру землю. Жирородный растъ и брестъ, помѣшанъ са кестеномъ, лѣшникомъ и трешньомъ, найвећега су у њима стабла, а особито има много и лѣпе букве. Гдѣ дрвеће нестои угусто, ту расти винова лоза и савія се око стабла и грана одъ дрвећа. Ни сада іошъ нема господара томе великомъ благу; а гдѣ га и има, слабо се узима на умъ. Кадъ се кои Мингреліянацъ гдѣгодъ населява, а онъ попали нешто шуме, па направи кућицу одъ дрвета и загради њиву, коју ће радити. Крозъ столећа трулимъ лишћемъ шумскимъ ђубрена и обилномъ влагомъ напоєна, дає млађана земля найбогатіе бербе кукурузне и жетве проине, пшеничне и єчмене; а и дуванъ успѣва яко. Врло мало има села, па зато путникъ наилази готово само на таква самоћна населя, а гдѣшто и на станице козачке, а по извишенымъ мѣстима и на старе богомолѣ, склонивши се у самоћу и служеће за знакъ негдашнѣгъ болѣгъ времена.

*) Занимљиво ће у садашнѣ време быти читаюћемъ свѣту познати овай предѣлъ у малой Азіи, у коме Омеръ-паша стои противу Руса. У.

Полусуверенство, кое има данданъ мингрелскій, ништта є сѣнка. Право осуђивати на казни, пренесено є одмахъ на руске судове. Кутай є доцніе подигнутъ за главну варошъ руске губерніе, и садъ су покрай владе руски чиновника остатци старе феудалности іошъ само развалине негдашњегъ туђегъ времена. Многобройно племићство понайвыше є сиромашно, а 1851. год. было є у Кутаю 233 кнежевски и 2937 благородны породица, а осимъ тога іошъ су ньи 661 породица тражиле благородство и быле су готове показати свое право на то. Но то племићство, као што є већъ речено, понайвыше є сиромашно; многи т. є. племићи принуђени су сами своіомъ рукомъ радити ньиве свое. Многобройни Евреи, кои су у вароши Кутаю трећина жителя, садъ су понайвыше мужици.

Поредъ значая и способности свои жителя и поредъ плодности земальске и свои природны блага у дрвима за грађенъ коечега и у углѣну, кои є недалеко одъ Тквибула, 40 врстій одъ Кутая, пронађенъ у великомъ изобилю, може Колхида како за населяванъ тако и за трговину европску быти врло важна. И сада већъ трговина є знатно пошла у напредакъ, и трговци кутайски иду чакъ у Липиску на вашаре, и при свему недостаточномъ природномъ станю своимъ има земля ова лѣпе робе за ношенъ на страну, као што су дрва за грађевине, восакъ и медъ. Кадъ бы се болѣ радила, могла бы она лако быти и житница: по нишнама око рѣка красно бы успѣвао пиринацъ а у Имиретіи лѣпо бы се могла нѣговати свилена буба.

Што се тиче климе, Колхида є, као и свака друга земля, гдѣ є згодно сѣяти пиринца, свакояко нездрава због опаки грозница. Овой опасной клими два су узрока: едно, што є земля влажна и врзу се сврхъ нѣ слоєви одъ воздуха, а друго и што се топлота и ладноћа у извѣстне сате прекоданъ уеданпутъ яко мѣня. Како пакъ различна клима влада у маломе простору землѣ, може се видити отуда, што н. пр. кодъ Вартсихе, гдѣ се стичу рѣке Квирила и Ріонъ, на коіой последньой има єданъ старый мость іошъ одъ времена кадъ є земля была сама своя, бѣсни у низи кодъ млинова найизвиканіи и найопасніи воздухъ, одъ кога се грозница добія, а ова-ко брежулякъ, кои є сасвимъ близу, и на коме стое старе некакве развалине, сувъ є и здравъ.

ШТА СЕ КОМЕ ДОПАДА.

Шта се коме допада, тешко се може опредѣлити; колико людій, толико ћудій; свакій сматра предметъ некій по своимъ начину, а начини се међусобно врло разликую. и тако налазимо да є найвеће задовольство:

За ђаке, кадъ є учитель болестанъ, па школе нема.

За испытателя природе, кадъ нађе окаменѣну жабу.

За калфе занатлійске, кадъ празникъ какавъ падне у радный данъ, те се оне седмице само петъ дана ради; а кадъ два и три празника оне седмице буде, онда пливаю они у блаженству.

За испытателя древностій, кадъ одкупи за десетину дуката рукописъ какавъ, кои се тешко прочитати може, а блаженство кадъ нико то неуме прочитати.

За просяка, кадъ му ко одъ мимопролазећи у помрчини мѣсто 20 парчета да ермилукъ, а блаженство, кадъ му ко мѣсто гроша дукатъ да.

За списателя, кадъ свогъ дѣла послѣдню страну пише, а блаженство кадъ му списательство нѣгово толико приноси, да баръ неумире одъ глади.

За трговца, кадъ дукати скачу.

За чиновнике, кадъ є сутра прекосутра 26. данъ мѣсеца; а блаженство, кадъ нису плату унапредъ а конто узели.

За попове, кадъ се свѣтъ яко плоди; а блаженство кадъ се млого умире.

За селяке, кадъ добро шљиве и жиръ роде; а блаженство, кадъ су ракія и свинѣ скупе.

За жене, кадъ ій се мужъ бои.

За люде, кадъ мисле, да се своє жене небоє.

За практиканте, кадъ опасна редня међу званичницима влада; а блаженство, кадъ такова редня писаре затире.

За дипломате, кадъ сатъ говоре, безъ да што кажу.

За новинаре, кадъ по свѣту има доста рата, буне, и убіиства, краће и т. д.; а блаженство, кадъ немораю своє новине на вересію давати.

СЛУГА.

Славный *Свифтъ* каже: Ако ти треба слуга, узми єдногъ; ако желишъ да будешъ рђаво послуженъ, узми два; ако желишъ да се самъ послужуешъ, узми три; ако желишъ да будешъ добро послуженъ, послужуй се самъ.

МРВИЦЕ.

— „Имашъ ли іошъ што да кажешъ?“ запыта при исповѣсти єданъ достойный калуђеръ свогъ испытаника. — „Засадъ немамъ“, одговори онай, „осимъ да самъ єданъ сатъ украо, ево га кодъ мене, оћете ли да га вама дамъ?“ — „Мени?“ повиче увређеный духовникъ, безобразниче, како ме смешъ іошъ врећати; одма да вратишъ ономе, коме си украо!“ — „Я самъ га већъ нудіо да прими; зато васъ молимъ, узмите.“ — „Престани, немой ме опетъ врећати,“ развиче се отацъ, „треба, да си му опетъ понудіо.“ — „Та нудіо самъ му выше пута, али онъ неће никако да га прими,“ одговори онай. — „Е, кадъ є тако, а ты га задржи; но чувай се другій путъ одъ тога грѣха,“ рекне му духовникъ и разрѣшивши га одъ грѣхова, одпусти га. — Време є ручку већъ было и духовникъ машивши се за сатъ, примѣти да му є нестао; садъ текъ поня рѣчи свогъ испытаника, садъ се сѣти да є онай сатъ, што му є крадльивацъ нудіо, нѣговъ быо, да га онъ ніе хтѣо примити, и да є іошъ крадльивца одъ грѣхова разрѣшіо. —

— Злочинц у єдномъ кои на смрть осуђенъ бяше буде на свою волю оставлѣно, да бира себи начинъ смрти, кои оће. „О господо моя,“ рекне онъ, „а вы ми дајте да одъ старости умремъ.“ Досетльивость ова спасла му є животъ.

— Мајсторъ єданъ, кои се са тѣломъ и душомъ за политикомъ занео, толико се заборавіо быо, да є држављномъ Попечителю слѣдующе пытанѣ предложіо: „Ала бога вамъ Господине, шта вы мыслите, да ли ће се ратъ овај продужити, или ћемо скоро миръ добити?“ — „Заиста и самъ іошъ незнамъ, одговори овај, іошъ данашнѣ новине читао нисамъ.

— У єдной одъ првы банкерски кућа у Паризу налазіо се кассиръ єданъ — кои є исплаћивао — по имену Ф. преко 25 година непрестано у той служби. Онъ є быо човекъ єданъ редке ревности и редке точности. Онъ є свакій данъ у 9 сатій изъ ютра быо кодъ кассе своє, а оставляо є свою, са гвозденимъ шибкама добро утврђену, писарницу текъ онда, кадъ є сказалька на канцеларійскомъ сату петъ показала. Єданъ данъ дође му око 10 сати пре подне кассиръ другій кои є наплаћивао — съ полицомъ, коя є гласила 1000. франака и коя є на Лондонскогъ банкера єдногъ повучена была. Кассиръ г. Ф. сравни полицу съ кньигама своима и изброи му новце. Кассиръ г. Г. узме новце и оде своимъ путемъ

Текъ є избияло три сата на канцеларійскомъ сату кадъ се истый тай човекъ кодъ гвоздене решетке одъ кассе показа и проговори: „Г. Ф. измећъ насъ се показала погрешка єдна, вы сте ми 1000 франака выше дали. — Нигда нисамъ будалаштину учиніо,“ одговори г. Ф. већъ выше одъ 25 година биланцъ є мой увекъ точанъ. То изрекавши, испредъ носа човеку томе превуче и затвори прозорчићъ свой.

Овај почне наново: „Али за волю Божію господине мой, штета є на вашой страни, я самъ поштенъ човекъ, я самъ већъ 35 година непрестано у служби овой. Узмите ваше новце, я ій нећу никако! — „Безобразниче викне г. Ф. Заръ ће те у момъ званію да ме вређате. Я нетребамъ вашъ новацъ. Вы ћете да ме у подозрѣніе баците кодъ старешине мога, као да я погрешке чинимъ. Одлазите съ вашимъ новцемъ или ћу васъ садъ сченати.

Овај остане при своимъ мнѣнію постоянъ, и тако на срећну руку дођу до боя. Брзо дотрче писари и развађе ій. Кассиръ г. Ф. нехте погрешку признати него сматраше то за увреду старогъ гласа свога и безпогрешности своє. Наочари су му се разбиле и онъ є са 1000 франака сиромашніи постао. — Што се пакъ кассира г. Г. тиче, онъ є однео отуда разбієно око, али съ тимъ заєдно однео є и 1000 франака, коє є сиротиньи раздао.

ПОДГРЂВЦИ.

— Аустрійска се војска состои сада, урачунаваюћи и самогъ цара, изъ 15.261 официра, међу коима су 21 ерцхерцогъ — надвојвода —, 5 херцога, 20 принцева, 50 князева, 590 грофова, 898 барона, 570 ритера — племића —, 2800 благородника и 10.300 одъ грађанскогъ реда.

— На острову Куби живи єданъ Негаръ — Црнацъ —, кои є 109 година старъ и кои има 356 деце, унучадій, пра и прапраунучадій. Онъ є сасвимъ здравъ и іошъ є тако крѣпакъ на ногама, да безъ свакогъ усиљаваня четири до петъ миля за данъ прећи може.

— У паризкомъ излогу наоди се єдна за чудо лепа женска штатуа (у величини одъ главе до пояса) и то изъ шећера изрезана. Та штатуа надвишава све женске, єрбо за ню се само може рећи лепа и сладка као шећеръ.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Указомъ Његове Свѣтлости одъ 16. т. м. досаданьій Представникъ и Попечитель Иностраны Дѣла г. Алекса Симићъ упућенъ є за Члена Совѣта, а на нѣгово мѣсто поставлѣнъ є г. Алекса Јанковићъ Членъ Совѣта. Другимъ Указомъ одъ истогъ дана досаданьи Попечитель Внутрены Дѣла г. Стеванъ Магазиновићъ упућенъ є у Совѣтъ за Члена, а на нѣгово место поставлѣнъ є г. Раја Дамяновићъ Членъ Совѣта.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Цариграда одъ 5. т. м. являю: да страовите бурѣ по црномъ морю бесне. Четири лађе коє су воєне потребе у Кримъ носиле, натеране су ветромъ на спрудъ. На азовскимъ обалама врло яки мразови наступили су, у Криму пакъ непрестано пада ладна кипа. Паденіе Карса (у Цариграду) іоштъ никако званично необявлюю. Енглеска коњаничка дивизія повраћена є изъ Евпаторіе у Цариградъ.

Єдне новине являю изъ Париза одъ 10. т. м. да су све надежде за скоро повраћенѣ мира изчезле, и да ће скоро изаћи єдна кньижица, коя ће са свимъ то наданѣ избрисати, и наступаюћа времена жестокомъ рату отворити, и као што тай дописникъ вели: та є кньига сочиненіе цара Наполеона, и бы ће печатана безъ имена.

— Новине пишу: да у будућемъ ратованю на источномъ мору предводи ће војску француску Канроберъ и други маршали подъ главнимъ управительствомъ самогъ цара францускогъ.

— Француске новине „*Патри*“ по єдномъ писму изъ Севастополя похвалююћи руску дѣятелность око утврђиваня сѣверне стране Севастополя, вели: „Руси су млого већъ батерія подигли, и свакій данъ іоштъ непрестано подижу нове. Ньіова утврђеня тако су млогобройна да имъ неможемо знати рачуна. Сви шанцеви саюжени су међу собомъ са покривенимъ и сигурнимъ путовима (прокопима) и то є све саюжено са тврдиньомъ Константина. Страшна утврђеня и шанцеви праве се такође око тврдинѣ Катарине, премда є тврдиня одъ самогъ тврдогъ гранита озидана. Иза ове тврдинѣ подиже се єдна узвишена урвина и каменый одцекъ, коя су такође Руси у правый градъ преобратили. Неможе човекъ себи представити како се неуморно и безпрестанка послує. Око 3000 радника непрестано су у таквимъословима.“

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.

У Бѣограду 23. Декембра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. { Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. } № 103

СЛАВА СЕ СЛУЧАЙНО РАЂА.

Случай є порекло велики догађая на овомъ свету, и свакій є човекъ у своме незнатноме, ограниченоме кругу хилядама пута искусіо, да му се небы ово добро или оно зло догодило, да ніє томъ догађаю овай или онай незнатный случай предходіо; коме ови незнатни случаи корисни буду, о томе кажемо да є срећанъ; кодъ кога пакъ корисни случаи безъ слѣдства остану, а напротивъ штетни на животъ нѣговъ дѣйствую, тай є несрећанъ, ма какове способности и заслуге за срећу имао.

Но не само срећа зависи одъ случая, него и млога славна дѣла, славный животъ людій и народа прославлѣнѣ ньіово порекломъ су єдино изъ незнатногъ каквогъ случая. Да несматрамо овдѣ чудновату игру судбине, коя намъ найяче на истоку и кодъ неразвіены народа у очи пада, и коіомъ кокичари и амали до найвиши званія у држави доспѣваю и просяци миліонарима постаю, као опеть и обратно; него виђамо и по изображеноме свѣту ове чудноватe токове живота людскогъ и то не у друштвенимъ и политичнимъ одношеньима него и на полю умѣтности и наука. Толики познати славни мужеви, толика важна изнађенія и одкровенія у струци наука, умѣтности и заната остала бы безъ незнатногъ некогъ случая до данашнѣгъ дана нама непозната. Мы ћемо покушати да овдѣ живимъ примѣрима ово наше мнѣніе освѣтлимо.

Таліянскій лѣкаръ *Галваніи* одкріо є XVIII. столѣћа у природи тако названу галваничну електричность, коя се на хиляду начина у науци, умѣству и занатима корисна показуе; нама є овдѣ найболѣ нѣно дѣйство при телеграфима познато, єръ намъ є галваничномъ електричности текъ могуће, да се єданъ изъ Алексинца или Крагуєвца съ онимъ у Севастополю тако може преко Беча и Москве разговарати, као да су обоица у єдной соби; а надежде има кодъ испытателя природе, да ће електричность по краткомъ времену своимъ употребленѣмъ чудеса по свѣту чинити. О пореклу овогъ важногъ одкрића прича се слѣдуюће: Галваніи као испытатель природе убіє єдномъ жабу єдну и прикуе є крозъ краке о даску да се суши у намѣри да є доцніе сѣче и испытуе; но на велико удивлѣнѣ своє примѣти, да жаба мртва крацима миче и по ближемъ истраживаню наће се да разни (нарочито особити) метали међусобно влажнимъ некимъ средствомъ свезани ону исту силу производе, коя є у електричности (муньи) онда већъ позната была.

Године 1840. прославлѣнъ є по Нѣмачкой и иначе данъ навршеногъ четвртогъ столѣћа, одкако є у Штрасбургу нѣмачкій умѣсникъ *Гутенбергъ* изнашао печатанѣ кньига и образа помоћу покретны слова и модела. За кратко време постале су печатане кньиге изворъ готово свакогъ знања и благайнице плодова човечіегъ духа, изъ кои садъ свакій озбильне волѣ човекъ правила за животъ свой црпити може у смотреню морала, воспитанія, душевногъ и државногъ изображеня, заната и умѣтства, укратко рећи за сваку потребу. И о постанку овогъ великогъ блага прича се, да є Гутенбергъ своє опране кошулѣ іошъ мало влажне у сандукъ сложіо, и да є хтѣвши се после некогъ времена преобући примѣтіо на єдной кошульи одпечатану фигуру два гвоздена прстена, на коє є онъ нехотице кошулѣ сложіо био. То му да повода, да найпре одъ дрвета а доцніе одъ металне смѣсе слова прави, иста успоредъ наређа и фарбу съ њи на артію преноси. Безъ оногъ незнатногъ случая, ко зна, да ли бы мы и данданасъ печатнѣ имали, и безъ ове колико бы у свакомъ другомъ призреню заостали.

Яковъ *Воканзонъ* (Vaucanson) славный францускій механикъ прошлогъ столѣћа може приписати свою славу овомъ маломъ случаю. Као дѣте іошъ пратіо є онъ свакадъ свою матерь, коя є велика богомолька и испосница была, къ духовнику, гдѣ є предъ вратима на ходнику чекати морао, докъ му се мати у соби исповѣдала. Унутра є мати у покаянію грѣха плакала, а наполю плакао є и Воканчонъ одъ єда и дугогъ времена, почемъ се по католичкой вѣри мати често и дуго исповѣдала, и Воканзонъ често и дуго наполю чекати морао. У ходнику висіо є о зиду єданъ незграпный ординардый сатъ кои є Воканзону за време чеканя мала забава био. Онъ га є єднако сматрао и штудирао, напослѣдку доће на ту мисао, да и самъ такавъ сатъ начини. Загледао га є свакояко, мучіо се кодъ куће и опетъ га загледао, и найпосле испадне му посао за рукомъ. Овай успѣхъ у првомъ механичкомъ покушеню ободри га и приволи га сасвимъ за механику, у коіой се вѣштини доцніе прослави. Одъ млоги чудесны нѣговы производа да споменемо само ове. Онъ є начиніо био одъ месинга патке, коє су пливале, гакале, крилима лепршале, бачено іимъ жито зобале, и ту рану после сварену опетъ одъ себе

давале. — Дивна є њгова створевина начинѣный флаутиста, т. є. начинѣнъ човекъ стоећій на єдномъ сандуку, у комъ су намѣштени были меови съ машиномъ, кои су воздухъ у разне части тогъ човека спроводили тако, да су му се усне и прсти на флаути правилно мицали, и тимъ се свирка лепа и разна производила. Ову створевину описао є и изясніо є онъ у особитой єдной књизи. — Кадъ се у Ліону задржавао, гдѣ се млоге свилене фабрике налазе, поплаше се радници, да ће онъ неку машину изнаћи, коя ће моћи њіове послове одправляти; па да они безъ посла и хлѣба остану, зато се узбуне и намѣре, каменѣмъ га убити. Воканзонъ умакне, но изъ освете начини после магарца, кои є за разбоємъ сѣдіо и свилене комаде съ найлепшимъ цвѣтастимъ мустрама ткао.

И за свогъ првогъ списателя драматичны веселы игара мора Француска благодарити случаю єдномъ. Славный *Моліеръ* (Покленъ) роћенъ 1620. год. као синъ кралѣвскогъ тапетара и послужителя морао є у младости своіой овай занатъ учити и радити. Но имаюћи дѣда, мазіо га є овай, као што обично дѣдови унучадъ кваре. Онъ га є одъ лютнѣ и казни очеве закланяо и поредъ тога разнимъ начиномъ по вольи му чиніо и поклоне мале давао. Старчићъ є гледао радо театре и водіо є тамо са собомъ и овогъ унука. Овомъ се допадне (као свакомъ дѣтету) драматично игранѣ, па зато є и кодъ куће на велико задовольство дѣда а противъ волѣ оца своегъ театра играо. Старцу се то све више и више допадало и онъ примора оца моліеровогъ, да сына своегъ на школу да, коє истый по дугомъ затезаню. и почемъ є Моліеру већъ 14 година было, учини. Моліеръ є учіо неко враме, но опетъ га примора отацъ, да се своемъ занату поврати, Моліеръ кои првомъ приликомъ остави и сасвимъ се театорскомъ животу, као актеръ и списатель, ода и временомъ тимъ толику славу задобіе.

ЉУБИТЕЉ КЊИГА.

У овомъ времену, у комъ се тако млоге књиге написаше а тако мало прочиташе, тако млоге съ великимъ трошкомъ издаше а тако мало распродаше; ова ће књижевна прича, коя уколико є нова утолико и занимљива, читателіима нашима зацело добродошла быти. Дакле къ ствари.

Посвуда, дакле и у Парізу, има любителя књига, али и таковы, кои немаю новаца, да ту любовь свою обелодане. Ови люди често имаю великій духъ, красанъ вкусъ, дубоку науку, съ єдномъ речи, они су основни бібліографисте, али се кодъ књигопродавца за духъ, вкусъ, науку, ни за свега света бібліографіе непродає књига, него се тамо добія само, а често и рћава књига за скупе новце.

Госселинова књигопродавница позната є у Парізу; ову посѣти єдномъ єданъ такавъ любитель књига безъ новаца у џепу и наће у њой два комада источны писама В. Хуга, коя су на хинезкомъ папиру печатава была.

Свака одъ овы књига была є у своме роду єдинствена, то зна свакій, кои є икада съ књигама нѣжанъ савезъ заключіо быо.

Нашъ любитель књига посѣштаваше дакле изъ дана у данъ Госселинову књигопродавницу и наслађаваше се съ овимъ лепимъ, краснимъ, милимъ и у своемъ роду єдинственимъ књигама стихотворенія В. Хуга.

Онъ ій отвораше, прегледаше, читаше и редови му изгледаху на томъ хинескомъ ружичномъ папиру млого чистіи и лепши, него што бы иначе были, али ій купити немогаше, єръ су коштале грдны новаца. Петдесетъ, словомъ петдесетъ комада талира єданъ комадъ.

Ова сума новаца, како звони ономъ човеку у ушима, кои не петдесетъ талира, него кои ни петдесетъ грошића у џепу нема, по свой прилици ће то понекій читаоцъ редова овы оригинално себи представити моћи.

Єданпуть, кадъ се башъ онъ опетъ съ прекраснимъ књигама овыма источны песама наслађавао, уђе у продавницу млада єдна госпа, праћена служителѣмъ єднимъ.

Госпа є ова была просто обучена, али є лице њно было благородно, нѣжно, свака черта издавала ю є за госпою єдну одъ великогъ станя.

Я бы желила — почне она — лепу и занимљиву књигу єдну, књигу, кою нема свакій, књигу, коя є у своме роду єдинствена.

Любителъ књига, кои є, као што већъ казасмо, єданъ комадъ одъ предописаны књига у руцы своіой држао, одговори: изволите, ево вамъ єдна таква књига, какову бы сте вы башъ ради имати, коя є лепа и занимљива, кою свакій нема, и коя є у своме роду єдинствена.

А каква є књига?

Виктора Хуга источне песме, Вама су, госпоя, зацело познате ове песме, и зато се я нећу у похвалу њіову упустити; али опрема књиге ове судимъ, да ће вамъ заиста нешто ново быти.

Допустите да є видимъ, рекне непозната.

Изволите; съ томъ речи преда любитель књига єданъ комадъ госпи у руку.

Шта кошта? Запыта госпа превртаюћи листове.

Сто талира, одговори любитель књига.

Не више, то є заиста маленкость єдна, одговори госпа.

Съ тимъ речма узме књигу, преда є г. Госселину и замоли га, да є увіе и пошлѣ іой; извуче изъ џепа новчану кассу свою, извади изъ нѣ сто талира у злату и положи ій на асталъ госселиновъ па се затимъ съ пріятнимъ поклономъ удали.

То є была принцеза Марія, тада іошъ у свой дражести младости своє, іошъ неразвіенъ пуполякъ руже.

На врага — рекне Госселинъ своме любителю књига — Вы направисте читаво чудо. Вы сте правый чародѣй. Когъ се врага неодате на трговину? Та вы башъ особито добро разумете трговину. Каково є то држанѣ?

каково познаванѣ людій, какова вештина, какова лакость и сталность!

Зацело, любезнѣйшій! одговори любитель књига, него обадва ваша комада заедно коштаю сто талира, а я самь за те новце само єданъ продао, другій дакле остає мени.

Речено, учињено! Онъ узме другій комадъ са собомъ, кои се и данашньимъ іошъ даномъ као єдинственость блиста у библіотеки сиротогъ нашегъ любителя књига, кои є съ овимъ поступкомъ своимъ понекоме любителю књига лепо упутствованѣ дао, како се на овомъ свету и найскупоценіе књиге и безъ новаца купити могу.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Оставка г. Вас. Лазића, цензора уважена є и на нѣгово мѣсто поставлѣнъ є за цензора књига и Новина г. Константинъ Бранковићъ Професоръ Лицея.

— После дуговременогъ болованя на велику жалость своє фамиліе и свои познаника и пріятеля преселіо се у вѣчность Васа Гарашанинъ; тѣло нѣгово при млогобройной пратньи са свима могућимъ парадама саранѣно є іюче (22- т. м.) после подне.

— Канцелиста Апелац. Суда Петаръ Стефановићъ, после краткогъ болованя преселіо се у вѣчность.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Париза одъ 17. т. м. телеграфираю: да се на берзи разнео гласъ, да є између ратуюћи страна тромесечный миръ заключенъ. — Царъ є издао заповѣсть да се гарда престрои и умножи.

— По найновіимъ извѣстіяма изъ Азіе дознаємо, да су Персіянци освоили главну тврдиню Хератъ одъ хератскогъ княжества. На ту тврдиню іоште 1832. године ударили су Персіяни подпомогани одъ Руса, но нису є могли освоити зато су Енглези помагали да се та тврдиня одржи. Ту су непрестано трудили се да енглескій уплывъ униште. Одъ 1851. год. одъ когъ доба єданъ слабомоћанъ князъ влада, сматранъ є Хератъ као земля безъ господара, и разне партає мложиле су се мећъ собомъ. Русія кренула є была яку войску на Мецедъ и Хератъ, и Персіяни, премда су той руской сили завидили, опетъ се нису ништа противили, єръ су држали да ће Руси њима помоћи, кадъ оны ударе на Хератъ. То є место тако лепо и важно да већъ у Азіи има пословица: „Коразанъ є школька а Хератъ є бисеръ света.“ Млоги доказую, да є тай градъ основао Навукодоносоръ. То є важно стовариште, и разкршта трговине између западне Персіе Трансоксана и Индіе, и врло велику важность сви нарочито Персія на то место полажу. Одъ почетка овога рата, Русія є живо надстояла да Шаха персійскогъ у своє интересе увуче, и тако да уплывъ Енглеске тамо уништи, и као што се чини, тай градъ, то є она цена и награда, зашто се персійскій Шахъ Русіи неограничено и безусловно у наручя баца. Освоєнѣ Херата врло є великій ударъ за енглеске интересе, онъ є по свой прилици само рускомъ помоћу и то у єдно исто време кадъ и Карсъ освоєнъ. Ако држимо да є Енглеска почела саданьи ратъ съ тога што ніе могла трпити да се Русія у Азіи све већма шири; то онда како се можемо надати миру сада, кадъ су найвећимъ интересима Енглеске веће и дублѣ ранне у Азіи задане, него што се при почетку овога рата Енглеска бояла. Мы мислимо да ће ове азіятске ствари и распре скоро ступити у равну важность са европскимъ распрама. —

— Персійскій посланикъ приспѣо є у Петербургъ и было є са найвећимъ парадама и славомъ дочеканъ. Енглескій посланикъ у Персіи скинуо є свою бандеру и прекинуо є своя сношенія съ Персіомъ.

— Изъ Беча одъ 17. т. м. являю: да ће за турскогъ посланика у Бечъ быти посланъ князъ Калимахи, прѣе бывшій турскій посланикъ у Атини. После млого година, то є првый турскій посланикъ у Бечу, кои є Христіянинъ.

— У Бечу очекуе се свакій данъ аћутантъ краля прайскогъ полковникъ Мантайфелъ, кои ће Нѣг. Величеству цару Францу, донети своєручно писмо, као одговоръ краля, на царево писмо. О садржаю тога писма различна се мнѣнія распростиру. Сви се готово у томе саглашаваю, да є у томъ писму, на коє сада се одговора, савѣтовао кралю прайскомъ, да, као ближньи сродникъ цара Александра, дѣйствуе, да се миръ поврати, и да Русія предложеню Аустріе коє се слаже съ честћу Русіе, попусти, како се на пролеће небы обновіо ратъ на сѣверномъ краю рускогъ царства.

— „*Остд. Пост.*“ доноси єданъ кратакъ изводъ изъ єдногъ дугачкогъ чланка о саданѣмъ рускомъ рату; коє є писао американацъ г. полковникъ Шафнеръ, кои се садъ скоро изъ Русіе у Америку повратіо: изъ тогъ извода дознаємо слѣдуюћа: Онъ є 6 месеціи у Русіи путовао. Зато што є Американацъ было є и кодъ цара и свуда кодъ свію класа народа рускогъ добро примљенъ, онъ є Кронштатъ, Николаевъ, Свеаборгъ и найважніе руске тврдинѣ посѣтіо. Онъ каже да ніе истина да є благородство у Русіи уморено одъ рата, шта выше руско благородство и богатоши готови су пре све жертвовати него пустити да се безчестанъ по Русію миръ заключи. Оно опустошенѣ руски цркви у Керчу, тако є у Русіи народъ огорчило и разгнѣвило, да є правителство за добро нашло да млого коештa подобногъ у тайности задржи. О непобѣдимости цара и землѣ свакій рускій селякъ тврдо є увѣренъ; зато и найпростіи поданици ступаю радостно у редове войника, и нема ни єдногъ єдиногъ примѣра да є кои годь силомъ натеранъ да иде у войску, и кадъ бы имъ се пустило на волю, стотинама хиляда уписало бы се у войнике, свы и селяци и граћани поврвили бы да се закуну подъ заставу коя се віе за славу и одбрану отечества и православне вѣре.“ — Далѣ каже: „да є у Криму између Севастополя и Перекопа у почетку Октомбра мѣсеца было 250 000 руске войске; и да є Перекопъ самъ (неспоминюћи друга положеня) было кадаръ саюзнике дочекати. Саобраштай и преносъ ране и воєны потреба ніе нимало због тога што су Руси изгубили каспійско море, отежанъ и узнемиренъ. Оно жито што су саюзници на обалама каспійскогъ мора спалили,

ніе было правителства рускогъ него приватны грчки трговаца. Жетва у свимъ предѣлима добро є успѣла и занати и унутрашня радиность Русіе ніе ни у чемъ препречена и узнемирена.“

— По гдѣкое француске новине іоште неочаяваю о миру, енглеске пакъ новине оставиле су сасвимъ разговоръ о миру, и само ратъ на све стране трубе.

— Съ црногорске границе пишу: да су два Црногорца — кои су ц. кр. официра Лебера оплячкали, — осуѣени одъ сената црногорскогъ на смрть, и обадва су изъ пушака убіени.

— По еднимъ францускимъ новинама, генералъ Кмети са польскимъ и мацарскимъ официрима налази се у Ерзеруму. По тимъ новинама они нису, као што смо преѣе явили протукли се или побегли изъ Карса, него є њима генералъ Муравіевъ дозволіо пре него што се Карсъ предао, да могу слободно изаѣи и у Ерзерумъ иѣи, — Генералъ Муравіевъ послао є еднo одѣленѣ войске у варошъ Ахалчикъ. Селимъ-паша са 12.000 войника стои у Ерзеруму, и добыо є заповѣсть да иде напредъ како му помоѣ коя се у Евпаторіи навезла приспѣ.

— Изъ Трапезунта являю: да є паденіе Карса одвеѣъ яко дѣйствовало на цело турско жительство. Највеѣа жалость свуда се по целомъ азіятскомъ царству разпростpла.

— „*Таймсъ*“ пише: Са освоенѣмъ Кутаіе Омер-паша млого бы добыо, али Руси су по свой прилици то место утврдили, и дуго времена бранили бы га. Съ Карсомъ добыли су Руси лепо и тврдо воено положенѣ, єръ Енглези тако су Карсъ утврдили, да се може сматрати сада за найвештіе утврѣеный градъ. Кутая и Карсъ то су сада лево и десно руске границе, са Тифлисомъ и Гумри остpагу; руска войска добія рану и потребе врло сигурно и лако воѣнымъ путемъ, са обала каспійскогъ мора. Руси су тай путъ и одъ снега и одъ непріятеля осигурали; и ако идуѣе пролеѣе безъ азіятски успѣшніи боева проѣе, онда ѣе саюзници велику муку имати за сваку стопу земљ у Азіи, кою бы хтели одъ Руса повратити. Саюзници имаю іошъ са грднимъ тешкоѣама да се боре.

— Изъ Крима являю: Поредъ свега тога што є яка зима наступила, опетъ воена четованя и манѣ битке на ушћу рѣке Черне догаѣаю се.

— У Балаклави енглеска полиція почела є одвеѣъ строго поступатя. Млоги су новонаселѣни жители протерани, 1500 пасоша издато є. Све новине потврѣую да су последнѣ бурѣ што су се на црноме мору догодиле починile врло велике штете, и млоге лаѣе подавиле.

— 12 Декем. у Берлину у капели рускогъ посланства држано є благодареніе богу што є Карсъ освоенъ. Той божественой служби осимъ персонала посланичества и други Руса, присуствовали су млогобройни прайскій генерали и великаши.

— Ц. кр. аустр. фелдцайгмайсторъ баронъ Хесъ, славіо є педесетогодишньи данъ свое службе, коіомъ приликомъ почествовао га є царъ са великимъ крстомъ свога свето-стефанскогъ ордена, заедно са своеручнимъ своимъ царскимъ писмомъ.

— Ц. кр. аустр. посланикъ баронъ Прокешъ дочеканъ є у Цариграду са млогима одличіяма, и 8. т. м. быо є кодъ султана.

— По найновіемъ извѣстію изъ Варшаве, князъ Паскиевиѣъ премда іошъ ніе сасвимъ изванъ опасности ипакъ налази се у свему болѣ него пре.

ОГЛАСЪ.

ПОЗИВЪ НА ПРЕДПЛАТУ.

СВЕТОВИДЪ ЗА Г. 1856.

V. ГОДИНА.

Съ концемъ т. м. свршуе се последня овогодишня четвртъ, а одъ 1. Января 1856. настае ново теченіе *Световида.* Политична часть овы новина излази *два* путъ у седмици, а белетристична: *Светозоръ* правилно свакій десетый данъ. *Светозоръ* ће одъ нове године саобштити: *Писма о Исторіи Срба и Бугара.* Са рускогъ одъ Хилфердинга и „*Црногорскій законикъ*“ првый путъ претрешенъ одъ єднога одъ найславніи србски правдослова.

Цена є новина наши за *Србію* и *Бугарску* за ¼ г. 2. фор. 30. кр. у *цванцигерима*, за ½ г. 5. фор. ср. а за годину 10 фор. ср. или у дукат. по 14½ *цванц.* За *Босну Албанію, Влашку* и *Херцеговину*, ¼ г. 2. Ф. 56. кр. а ½ г. 5. Ф. 52. кр. у *цванц.*.

Предплатити се може съ почеткомъ свакогъ мѣсеца на свакой србской пошти, или кодъ дотичны скупителя пренумеранта, найболѣ непосредствено кодъ Учредничества у Бечу: Leopoldstadt, Mohrengasse № 756. I. Stock Thür № 5.

У *Београду* прима предплату г. *Ђорђе Димитріевиѣ* разноситель Световида.

Новине се одправляю и разносе точно, о чему су се стари Пренумеранти у Србіи одъ 1. Августа т. г. довольно увѣрили.

Световидъ црпи новости изъ 10 новина, кое издржава, међу њима изъ „*Рускога Инвалида*“, кои є за цѣлу годину нарученъ.

Кои се предплате, добыяю на нову годину на даръ *Календарску Таблицу* за год. 1856, са *литографисанимъ* символомъ године.

Позивамо дакле све любителѣ новина, да се изволе часъ пре пріявити, а дотле ћемо печатати 800 екземпл. новина.

У *Бечу* 18. Декем. 1855.

Учредничество
СВЕТОВИДА.

У трговини ДУКЕ ПЕШИКЕ налазе се на продаю лозе везике класен-лутріе, коя ће се овы дана у Бечу вући.

☞ *Због наступаюћи празника „ШУМАДИНКА“ изаћи ће тек у идући Четвртакъ,*

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРВСКОГЪ.

У Бѣограду 30. Декембра 1855.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЬИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV. | Овай листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му є за три мѣсеца 4 цванцика. | № 104

ПРЕВАРА.

Єданъ одъ првы фабриканта у Паризу добіе писмо слѣдуюћегъ садржая:

„Почитаємый Господару и Пріятелю!

Велика насъ є несрећа постигла, синъ честитогъ нашегъ кассира побегао є и однео є са собомъ одъ насъ акцептиране - примлѣне - полице знамените вредности. Познато намъ є, да є онъ путъ у Паризъ предузео, гди ће по свой прилици кушати срећу да кодъ првогъ банкера папире те у новацъ учини. Велику ћете намъ услугу и любовь учинити, ако тай трудъ на себе примите, да га тамо пронаћете пре, него што речене папире промени.

Због нѣговогъ чести достойногъ отца, кои намъ одъ више година све нова и нова доказателства честитости своє дає, желимо, да стварь ова у тайности остане. Ако бегунца пронаћете и полице одъ нѣга одузмете, постарайте се да га одма у Лондонъ оправите. Будите му у свему рука помоћи. Изволите насъ одма о свему у знанѣ поставити. Исплатите му 3000 франака и ставите намъ ій у рачунъ.

Прилажемо личный описъ младића тога:

Онь є средньегъ узраста, бледогъ лепогъ лица, плавы очію, плаве косе и бркова. Више десне обрве има малу белегу. Црно є обученъ и има флоръ око шешира, будући му є пре краткогъ времена мати умрла.

У надежди, да ћете добромъ пріятелю важну ову услугу учинити, честь имамъ быти съ почитаніемъ

Х. Д."

Притяжатель фабрике, г. П. прочита дѣловодительима своима писмо ово, коє є у тай башъ паръ приміо было. Єдномъ одъ овы падне таки на паметь, да є онъ юче башъ младогъ єдногъ у црно обученогъ човека видіо, гди око Ротшилдове куће ода. Съ истымъ се личный описъ подударао. Онъ є имао млого папира у руци, черте лица нѣговогъ быле су сметене и онъ є самомъ себи рекао: канцеларія є затворена ниє дакле могућно новце садъ дигнути. Сутра у 9 сатій ево ме опетъ овде.

То дѣловодитель преповеди господару.

Сутра данъ добивши на то налогъ поће дѣловодитель у пола деветъ сатій сокакомъ, кои є Ротшилдовой кући водіо, кодъ ове стане и чекаше.

У 9 сатій доће у црно обученый младићъ; онъ изгледаше врло узбуђенъ. Кадъ се къ улазку у канцеларію приближавао, рекне полагано себи самомъ, али тако, да се чути могло: „Да видимъ башъ, да л' є већъ єданпутъ канцеларія отворена."

Таки му се приближи дѣловодитель.

„Господару, вы изгледате неспокойни, што неможете ваше папире одма да променете. Изволите са мномъ къ моме господару, онъ ће вамъ радо съ умеренимъ одбиткомъ услугу ту учинити."

Съ драге волѣ — одговори странацъ — само ако то на брзу руку быти може, єръ самъ я радъ часъ пре Паризъ оставити.

Како странацъ у канцеларію фабриканта П. ступи, стави му овай писмо дописателя свога Х. Д. предъ очи.

Текъ што є несрећный младићъ прве линіе прочитао залюля се као громомъ пораженъ, падне предъ фабриканта на колена и викне; „Имайте сажаленѣ према мени, я самъ пропао! Ахъ, несрећный отацъ мой! ахъ мати, како си срећна што ниси доживила ову несрећу сина твога!" Затимъ стави обе руке на лице своє и горко плакаше.

Тронутъ искреномъ овомъ тугомъ рекне фабрикантъ. „Чуєте младый човече: гди су вамъ полице?"

Ево ій овде кодъ мене. Ахъ, како самъ я срећанъ, што ій іошъ продао нисамъ. Съ тимъ речма преда онъ фабриканту завіютакъ єданъ, кои є све полице у себи садржавао.

Іошъ ниє све изгубльно, придода г. П. вы у туги и бриги вашой нисте цело садржаніе писма ни прочитали.

Младићъ довршн читанѣ писма са сузама у очима и опорави га и успокои извѣстіе о похвали отца нѣговога и о доброти господара дописателя.

Г. П. очита му подобру казнителну предику затимъ га почасти съ доручкомъ, преда му на признаницу 3000 франака и самъ га собомъ одведе до гвозденогъ пута, кои га у Лондонъ однесе. Сутра данъ оправи г. П. пріятелю своме одговоръ на предречено писмо съ извѣстіемъ о срећномъ извршеню предложене му молбе. Другій данъ после тога добіе телеграфскимъ путемъ слѣдуюћу депешу:

„Никакве полиџе нису одъ насъ украдене. Оне, коє сте намъ послали лажне су. Нашъ кассиръ нема сина,

а ни жена му није умрла, ерь се онь іошь оженіо није. Вы сте постали жертва варалице.

Съ почитаніемъ

Д Х.“

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Њгова Свѣтлость Князь одпутовао є іуче (29. т. м) у Тополу, гдѣ ће присудствовати полгодишнѣмъ парастосу своє нигда незаборављене кћери Клеопатре. Исто тако држаће се, парастосъ овде у саборной цркви сутра (31. т. м.) у ½9 сатій.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Из- Кенигсберга* одъ 20. т. м. по телеграфу являю, да є царь Александеръ министеру крунски добара Перовскомъ наложіо, да наново крунске селяке регрутира, како бы се као спремни стрелци противъ непріятеля православія и свете Русіе борили.

— *Изъ Беча* одъ 21. т. м. пишу: после дуге неизвѣстности, да ли ће Русія предлозима западны сила наклоньена быти или не, єдва смо садъ у станю нешто о томе саобштити Тако „Нору“ изъ Берлина одъ 18. т. м телеграфираю, да є 10. ов. м. на сва посланства руска депеша распослата, у коіой се излаже, да царь што се треће точке тиче на ово пристає: 1) Дарданели и у будуће да затворени остану. 2) Ни єдной воєной лађи да се улазакъ у црно море недозволи, осимъ оны, кое станиште у црномъ мору имаю, и то ако Русія и Турска у согласію за сходно нађу. 3) Морска ова сила на црноме мору да се ограничи по уговору између Русіе и Турске безъ саучастія европски сила.

— *Обште новине* изъ Париза ово являю: Одкако су саюзници са Шведскомъ трактатъ учинили, нико овде о миру выше немисли. Известно се зна, да саюзници неће никако дозволити да Русія и у будуће велику воєну силу имати може; а зашто се то ньой недозволява? зато, што она велику сувоземну войску има, коя иза леђа Немачке спремна очекує напредакъ свію славенски народа у Европи живећи, съ томъ намеромъ, да ій по славолюбію свію Славена, осимъ Поляка, кои су томе противни, у срећный и израчунѣный часъ све саєдини, а съ друге стране, да Немачку, Италію и Француску у равнотежи држи. Известно є то, да Енглези воде собствену свою политику у овомъ рату; они смераю, да сву морску силу за свагда униште, они поредъ интереса европскогъ, имаю сасвимъ особеный свой енглескій интересъ у очима; ерь ако будући развитакъ свію славенски народа тврдоземну Европу узнемиравао буде, то ће руска флота на источномъ и црномь мору самой Енглеской найвыше грозити. Чимъ Русія добіе пристаништа на обалама Норвегске, добиће уєдно у норвегскимъ и финскимъ рибарима такове матрозе, одъ кои нетреба у целомъ свету болѣ желити, а тако бы исто, кадъ бы крозъ Дарданеле продрла, валяне матрозе у Грчкой добила. Енглези врло добро знаю, да су Славени досадъ врло слаби матрози были, па зато су се и трудили непрестано, да Русію одъ Норвегске и Грчке сасвимъ оцепе. Отудъ се види, да енглескій народъ врло далеко унапредакъ гледа. Они су помагали, да се старомъ Наполеону смрсе конци, ерь є онъ на то смерао, да целу тврдоземну Европу съ Русіомъ подели, премда іой није хтео Цариградъ уступити. Овомъ другомъ Наполеону помажу они садъ, да бы Русію ослабили, како небы она енглеской морской сили съ две стране унапредакъ грозила.

— *Изъ Петерсбурга* являю: да є князь Меншиковъ одъ цара Александра за воєно-ђенералногъ гувернера у Кронштату поставлѣнъ, са свыма онимъ правама, коя обично у ратно доба врховни команданти имаю; и тако одсадъ у њговомъ подручію све сувоземне и морске силе у Кронштату стоє.

У Петерсбургу налазе се садъ ђенерали Тотлебенъ, Васильчковъ, Урусофъ и Новосильскій; они су съ највећимъ одушевленѣмъ примљени. Єдне у Петерсбургу излазеће новине о ньима овако пишу: съ поносомъ сматрамо данасъ прославлѣне младе юнаке, съ нѣжномъ любави гледамо ій, како є єдномъ ранѣна рука, другомъ глава завіена. Исторія ће о вама юнаци млого выше причати, него што бы мы овде у овомъ листу могли казати.

— Изъ *Цариграда* одъ 12. ов. м- являю, да ће се Омер-паша съ войскомъ натрагъ повући. Томе є као што веле, узрокъ, рђаво време — Маршаль Пелисіе. позванъ є у Паризъ. На место ђенерала Ламарморе предузео є команду надъ піемонтескомъ войскомъ ђенералъ Дирандо. — У єдномъ чарканю, кое се 7. ов. м. кодъ Керча догодило погинуо є єданъ капетанъ енглескій и выше є ньи заробљено.

— Изъ *Смирне* являю, да є на войску, коя кодъ Батума станує, нека опака грозница напала.

— Млоги енглески листови миролюбиво пишу, и яко су миру наклоньени. Тако Дизраєли у своемъ органу пише и саветує Енглеску: да своє положенѣ и силу непріятельску добро разсмотри. Ерь она є пре мнѣнія тогъ была, да є Русія доста клонула, и да се предлози графа Естерхазія мораю примити, а садъ се види, да є ясніе съ фарбомъ изишла. Она мысли, кадъ смо започели предлоге чинити, морамо и свршити, па ако Русія и застане мало и неодговори одма. Немачки листови имали бы право, кадъ бы рекли да графъ Естерхази неноси Русіи ултиматъ. Врло бы смешно было, приписивати Естерхазію ролу єдногъ старорімскогъ посланика; то није начинъ садашньи дипломата. Онъ бы се заиста чувао одъ тогъ, да изъ цепа своегъ извади ратъ или миръ и да дотле на врати чека, докъ му царь неодговори есть или не. Њгови предлози садржаваће можда пре почетакъ а не свршетакъ договараня, а Русія неће предлоге ове, кои су у пріятельскомъ смислу предложени дрско одбацити, нити ій пакъ у свему примити, но закгевати неке измене и изясненя. Судећи по грдньи и вики противъ Русіе, поравненѣ ово као да є немогућно, но съ друге стране знамо, да є та вика и прасакъ само одъ новинара, кои немаю разлога у писаню. Найпосле вели: треба избити себи изъ главе то, да се єдной сили, као што є Русія, могу онакови предлози наметнути. Овако снисходително о голіяту могло бы се онда мыслити, кадъ бы мы съ тріумфомъ у Петерсбургъ ушли. Као што садъ ствари стоє, морамо мы, чимъ се у договоръ упустимо, Русію као велику силу добро примити, коя съ нама заєдно єдне интересе има у источномъ пытаню и т. д.

— Енглескій листъ *Хералдъ* између прочегъ о Наполеону и народу енглескомъ ово вели: политика францускогъ цара одъ почетка саюза па до садъ обожава се кодъ енглескогъ народа. Но нетреба ни то крити, да є войничкій планъ Француске у овомъ рату утолико више добіо, у колико є Енглеска изгубила; єдномъ речи — Француска є славу задобила, Енглеска се єдва съ чести повукла — Француска, ако се непріятельства продуже, нема ништа добити, Енглеска мора свою войничку честь да опере, и своє интересе у Индій да сахрани. Можно є, да є Француска рада са боиште повући се. Мы бы то веома сажалѣвали; али опетъ болѣ є и тако, него кадъ бы се по мнѣнію єдногъ државника због источногъ мора завадили. Мы смо одавна тогъ мнѣнія были. да француска политика никадъ одобрити неће, да се руска флота на источномъ мору уништи; францускій дворъ има основа, зашто ніе радъ то башъ садъ да одкріе. Но свеєдно, држала се Француска ма коегъ правца, Енглеска мора свою собствену честь предъ очима да има. Іошъ намъ то пытанѣ остає: є ли министерство Палмерстоново найболыій чуваръ наше чести и нашегъ интереса?

— Ако Русія небы попустила поставиће Француска войну на Райни, како бы принудила Прайску, да две войске, сваку по 100.000 людій на граници стави, и тиме є принуди, да преко волѣ ратъ води. Енглескій є савезъ преко нуждан за француско царство, башъ ако га Французи и небы толико желили. Напротивъ изъ Берлина дошла є такође друга телеграфска депеша „Кроніклу“ Чули смо, да є већъ стигао грофъ Естерхази у Петробургъ. Изгледи мира поздравлѣни су одъ жительства рускогъ престолногъ града съ найвећимъ одушевленѣмъ и радости. Између цара и великогъ князя Константина повраћено є опетъ добро споразумленѣ. Прайска ће у Петерсбургу чинити представленя на ползу мира, но неће усвоити аустрійске предлоге.

— Изъ *Беча* телеграфира се „Таймсу“ подъ 18. Декембра: Прекюче є саобштіо грофъ Буолъ князу Горчакову условія мира. Подъ уступанѣмъ онолике части Бесарабіе колико є нужно. да се свыма народима обезбѣди слободна пловидба на Дунаву, разумевасе она часть Бесарабіе, коя лежи између града Хотина на сѣверу, сланогъ єзера Сасика на югу и Прута на западу. Рокъ є оставлѣнъ одъ три неделѣ дана, рачунаюћи одъ дана предае. Ово є изъ поузданы извора.

„*Морнингъ Постъ*“ доноси єданъ чланакъ, кои између осталогъ садржава слѣдующе:

„Кадъ бы была Прайска нашъ пріятель, она бы наша зактеваня одъ Русіе подпомагала; да є пакъ Русіи пріятель, она бы іой савѣтовала, да пристане садъ на оно што ће се доцніе оружѣмъ одъ нѣ изнудити. Но прайска дипломація свима є на сметньи. Данасъ се чини, да є нами и нашой ствари наклона, а сутра хите нѣни ђенерали, обасути рускимъ орденима и звездама, у руску посланичку капелу, и пою благодарителну песму за паденіе Карса. Цело є поступанѣ и владанѣ Прайске преварна неутралность. Но томе се мора и треба край учинити. Силу, кою Прайска има, нека покаже на єдной или другой страни, и ако се она неће добровольно одрећи неутралности, онда є валя на то приморати. У Енглеской стои садъ спремна флота, какву светъ досадъ іошъ видіо ніе. А у Француской стои — као што є царъ Наполеонъ прошле суботе рекао — млогобройна войска стары извештены войника, спремна, да тамо пође, куды є околности позову, и мы велимо краљу прайскомъ, да околности зактеваю, да се трговачкомъ саобраштаю са Русіомъ, кои нѣгову земљу обогаћава, а и тайно преношенѣ оружія и ратне опреме, кое Русію поставля у станѣ да и далѣ ратъ продужавати може, край учини. У грдномъ простору рускогъ царства лежи нѣгова велика обрана; другче є пакъ са државомъ хохенцолернскомъ (т. є Прайскомъ).

У Берлинъ лакше є доћи, него у Москву, и што се будуће войне тиче мы имамо такву грдну силу спремну, да ће само наша побѣда у толико сяйнія быти, уколико є непріятель силніи. Мы волемо борити се съ два явна непріятеля, него съ єднымъ коме єдна непріятельска, али неутрална држава помаже. Тако садъ ствари стое и мы волимо то отворено и искрено изявити. Мы смо іоштъ у почетку искрено и отворено радили — наше су цѣли быле тако ясне и честне, као годъ што є и наша намѣра стална. А то исто важи и за нашегъ саюзника, кои се у овой великой борби заеднички съ нами боріо, и кои се у свимъ своимъ досаданьимъ дѣлима владао у духу. кои є достоянъ великогъ народа, надъ коимъ онъ влада. Мы мыслимо, да нећемо погрешити, ако саобштимо да є г. Себахъ повторіо у Петробургу оне речи, кое є недавно царъ Наполеонъ у єдной аудіенціи г. Себаху рекао, и кое су тога смисла, „да царъ Александеръ може увѣренъ быти, да онъ (Наполеонъ) неће никадъ, и ни у каквимъ околностима разкинути савезъ съ Енглескомъ. Русія дакле века се ненада, чему се досадъ надала она неће успѣти, да саюзнике оцепи, они су были єсу и остаће у слоги и пріятельству.

— *Мил. Цтг.* являю: да ће Омер-паша быти у Цариградъ позванъ, са свога достоинства збаченъ, и предъ воєный судъ ставлѣнъ, што ніе Карсу у помоћь дошао; быће такође урачунано нѣму у кривицу, и Ерзерумъ ако падне.

МРВИЦЕ.

— *Знаменитый богаль.* У селу Н. живляше пре неколико година човекъ єданъ, кои се безъ руку родіо, но и пакъ є млогостручнимъ и непрестанимъ упражнаванѣмъ дотле дотерао быо, да є съ ножнимъ прстима све оно свршивати могао, нашто обично руке употреблявамо. Тако є онъ съ десномъ ногомъ лепо, брзо и разговетно писао а међутимъ у левой дивитъ држао. Тако є чашу съ водомъ, виномъ и т. д. до уста доносіо, и то съ великомъ лакостѣу. Тако є при ручку месо секао, служіо се съ кашикомъ и т. д. Тако се облачіо и свлачіо, кресао ватру, чистіо ципеле свое и т. д. Тако є косіо траву, музао краву, па шта выше, тако є самъ себе напоследку и бріяо. И све є ово одъ выше веродостойны очевидаца потврђено и доказано.

— *Колико потроши времена преко године онай, кои бурмутъ шврче, на то шврканѣ бурмута.* Єданъ Енглезъ рачунанѣмъ своимъ пронашао є, да свакій онай, кои се

шмрканю бурмута преда, за ту чинѣну услугу носу своме, потребує преко године тридесетъ и шестъ дана и по. Онъ предпоставля, да свакій шмркало свакогъ десетогъ минута шмрче. На то потребує єданъ и по минутъ, т. є. докъ бурмутицу узме, прокуцка є, пошмрче, затвори и отвори бурмутицу, и докъ мараму узме, утре носъ и остави є. Изузимаюћи осамъ сатій спаваня, долазе дакле преко дана, за остале две трећине, два сата и двадесетъ и четири минута на шмрканѣ.

Свакій скупитель коме гг. предбройници поклоне поверенѣ, нека задржи десетый цванц. себи за трудъ. Данашньи листъ шиљмо последньи путъ оныма кои нису новце за наступаюћу годину послали. Они пакъ кои су новце за „Србске Новине“ већъ послали, могу само писати намъ да можемо исте новце за рачунъ овогъ листа примити. Кои имаю што давати за ову свршуюћу се годину, молимо да намъ неизоставно съ првымъ делижанцомъ пошалю.

Учредничество Шумадинке.

ОГЛАСИ.

Како са званичнимъ предметима, кои ће се одсада у званичномъ листу печатати, одпадаю одъ „Србски Новина“ найпоглавитіи приходи и помоћи правителства, и како сада исте новине саме себи оставлѣне неће моћи далѣ ни излазити, или ако бы и излазиле цена бы имъ 7 талира морала быти; то, да се небы читаюћи публикумъ са свимъ лишіо политичны новина, учредничество Шумадинке рѣшило се свой листъ повеличати и поредъ досадашньи забавни предмета саобштавати читательима и све оне новости и политичне чланке, као што имъ є до сада у „Србскимъ Новинама“ доношено. Исто тако точно и брзо, саобштаваће се читательима укратко све званичне вѣсти, као: уредбе, поставленя чиновника, продае и стецишта кодъ судова, кое ће се све найточніе изъ „званичногъ листа“ вадити. При томъ свагда стављаћемо течай новаца, и станѣ бечке піяце, а тако исто и све друго што бы трговцима и уобште свакомъ одъ ползе могло быти. Забавне прилоге бираћемо свагда такве, кои ће читателѣ: забавити, ползовати, научити и развеселити; и кадъ нема никакви важны политичны новости, онда ћемо већу часть листа са таквимъ предметима подпунити. Шумадинка излазиће двапутъ преко Седмице, на великомъ табаку, као што су „Србске Новине“, само због лакшегъ читаня и повезиваня у кньигу быће табакъ превіенъ. Са увеличанѣмъ овога листа, увеличава се сугубо и нѣговъ трошакъ, но мы, (нетражећи ништа друго, осимъ да се овай листъ утврди и да намъ светъ некаже да Србиянски читаюћи публикумъ ние кадаръ одржати єдне Новине,) — у надежди да ће и предбройници „Србски Новина“ и „Шумадинке“ овомъ обштемъ листу притећи и на ново се уписати, због удвоєногъ посла и трошка, нећемо удвоити цену, него опредѣлююћи є само толику, да се може папиръ и Типографія платити, сводимо цену на 5 цв. за 3. мѣс. а 10 за пола године. Свакій онай, кои зна да су „Србске Новине“ быле штедро подпомагане одъ Высок. Правителства и одъ прихода одъ судейски огласа, неће сравнявати ову цену, прама цени „Србски Новина“. Излажући се дупломъ трошку и труду, не можемо се никако изложити и вересіи, зато умолявамо све оне изъ окружны мѣста, кои желе овай листъ имати, да намъ и предплату што пре по делижанцу пошалю. Ко се годъ до свршетка месеца Януара наступаюће године, съ новцима прияви, моћи ће све броєве добити.

ПОЗИВЪ НА ПРЕДПЛАТУ.

СВЕТОВИДЪ ЗА Г. 1856.

V. ГОДИНА.

Съ концемъ т. м. свршує се последня овогодишня четвртъ, а одъ 1. Януара 1856. настає ново теченіе *Световида*. Политична часть овы новина излази *два* путъ у седмици, а белетристична: *ветозоръ* правилно свакій десетый данъ. *ветозоръ* ће одъ нове године саобштити: *Писма о Истории Срба и Бугара*. Са рускогъ одъ Хилфердинга и „*Црногорскій законикъ*“ првый путъ претрешенъ одъ єднога одъ найславніи србски правдослова.

Цена є новина наши за *Србію* и *Бугарску* за ¼ г. 2. фор. 30. кр. у *цванцигерима*, за ½ г. 5. фор. ср. а за годину 10 фор. ср. или у дукат. по 14½ *цванц*. За *Босну Албанію*, *Влашку* и *Херцеговину*, ¼ г. 2. ф. 56. кр. а ½ г. 5. ф. 52. кр. у *цванц*.

Предплатити се може съ почеткомъ свакогъ мѣсеца на свакой србской пошти, или кодъ дотичны скупителя пренумеранта, найболѣ непосредствено кодъ Учредничества у Бечу: Leopoldstadt, Mohrengasse № 756. 1. Stock Thür № 5.

У *Београду* прійма предплату г. *Ђорђе Димитрієвићъ* разноситель Световида.

Новине се одправляю и разносе точно, о чему су се стари Пренумеранти у Србіи одъ 1. Августа т. г. довольно увѣрили.

Световидъ црпи новости изъ 10 новина, кое издржава, међу ньима изъ „*Рускога Инвалида*“, кои є за цѣлу годину нарученъ.

Кои се предплате, добыяю на нову годину на даръ *Календарску Таблицу* за год. 1856. са *литографисанимъ* символомъ године.

Позивамо дакле све любителѣ новина, да се изволе часъ пре пріявити, а дотле ћемо печатати 800 екземпл. новина.

У *Бечу* 18. Декем. 1855.

Учредничество
СВЕТОВИДА.

У КЊИГОПЕЧАТНЬИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГЪ.